Lëk yam

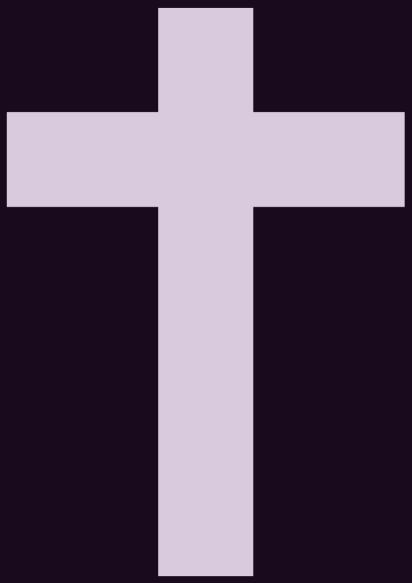

New Testament in Dinka, Southwestern (SU:dik:Dinka, Southwestern)

Lëk yam

New Testament in Dinka, Southwestern (SU:dik:Dinka, Southwestern)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dinka, Southwestern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dinka, Southwestern

dik

Sudan

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dinka, Southwestern

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
d94b9d26-33ff-5c4e-819f-5bfe86ac9e55

Contents

Matheo 1
Marko 41
Luka 67
Joon 110
Luɔi Atuuc 141
Kɔc pan Roma 183
1 Korinth 202
2 Korinth 220
Galatia 231
Epethuth 238
Pilipi 245
Kolothia 250
1 Thethalonika 255
2 Thethalonika 259
1 Timothï 262
2 Timothï 267
Tito 271
Pilemon 274
Athör cï gät kɔc Itharel
cï gam 276
Jemith 291
1 Pïtɛr 296
2 Pïtɛr 301
1 Joon 305
2 Joon 310
3 Joon 311
Jut 312
Nyuuth tënë Joon 314

Wël Jethu cï Matheo gɔ̈t
Wɛ̈t nhom

Athör Matheo ë jam Wɛ̈t Puɔth Yam ye Jethu raan cï lueel, yen bï kɔc waar yiëth kärac yiic, raan yen cï käŋ kenhïïm tiɛɛŋ thïn, käk cï Nhialic thɔ̈n kacke. Käkkä, aa yeku yök athör thɛɛr wël Nhialic yiic. Wɛ̈t Puɔth Yam këënë acie tënë kɔc Itharel kepɛ̈c, kɔc kek ke dhiëëth Jethu thïn ku dïït kamken, ee wɛ̈t puɔth lëk thɛ̈i ëbën pinynhom.

Athör Matheo acï ŋiɛc guiir. Ee rot jɔɔk dhiënh Jethu, ku teet miɔ̈c nhom ë Jethu ku tɛ̈ cï jɔŋrac ye thɛm thïn. Ku wëëtden yen kɔc lɛ̈k tɛ̈ bï kɔc pïr thïn aköldä, ku piɔ̈ɔ̈cde ku tɛ̈ yen kɔc kuɔny thïn Galilia. Ku ë käkkä cök ciëën, Matheo acï tɛwäär jiël Jethu Galilia bï la Jeruthalem gɔ̈t aya, cïmën käk cï röt looi tënë ye wäär bï ye guɔ nɔ̈k, cï bɛ̈n la thök piɛ̈ɛ̈t cï ye bɛ̈n piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku jɔl aa jön cï yen rot bɛ̈n jɔt.

Athör Matheo ë Jethu nyuɔɔth ke yen raan piööc ril ŋic käŋ apɛi, ke la riɛl yen löŋ Nhialic teet yic bï lööny kɔc puɔ̈th apath, ku ë piööc käk Bääny Nhialic aya. Abaŋdït piɔ̈ɔ̈cde yic acï Matheo tek yic dhiëc ku gɛ̈t këlä,

Piɔ̈ɔ̈cde gɔt nhom rin ŋiɛc ciɛɛŋ ku tɛ̈ bï kɔc ye Bääny pan Nhialic këden la thïn aköldä. (cökdït 5-7)
Lëk tënë atuuc kathiäär ku rou ë luɔiden bïk looi. (cökdït 10)
Kɛ̈ŋ rin Bääny pan Nhialic. (cökdït 13)
Piööc rin atuuc. (cökdït 18)
Piööc rin thök piny, ku Bääny pan Nhialic bï bɛ̈n. (cökdït 24-25)

Käk tɔ̈ thïn

Kuat Jethu ku dhiënhde 1:1–2:23
Piööc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm 3:1-12
Miɔ̈c nhom Jethu ku tɛ̈ cï jɔŋrac ye thɛm thïn. 3:13–4:11
Piööc Jethu Galilia 4:12–18:35
Jäl Jethu Galilia bï la Jeruthalem 19:1–20:34
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 21:1–27:66
Jön rot ku nyooth rot ë Bänyda 28:1-20

Kuat Jethu raan cï lɔc ku dɔc (Lk 3:23-38)

1 Käkkä aa rin kuat kɔc ke dhiëëth
Jethu thïn, kuat Bɛ̈nyŋaknhom Debit
bɔ̈ cök tënë Abaram.
2 Abaram ë ye wun Ithäk.
Ithäk ë ye wun Jakop.
Yen cï Juda bɛ̈n dhiëëth kek wämäthakën kɔ̈k.
3 Juda ë ye wun pandiɛɛt, Peredh ku Dhara ku manden ë cɔl Tamar,
Peredh ë ye wun Ɣedhron
ku Ɣedhron ë ye wun Ram.
4 Ram ë ye wun Aminadap,
ku Aminadap ë ye wun Nacon,
ku Nacon ë ye wun Thalmon.
5 Thalmon ë ye wun Boath,
ku man ë cɔl Raɣäp.
Boath ë ye wun Obet,
ku man ë cɔl Ruth,
ku Obet ë ye wun Jethe.
6 Ku Jethe ë wun Bɛ̈nyŋaknhom Debit,
ku Debit ë ye wun Tholomon, ku man ëcï kaŋ aa tiŋ Uria.
7 Tholomon ë ye wun Raboam,
ku Raboam ë ye wun Abija,
ku Abija ë ye wun Atha.
8 Atha ë ye wun Jocapat,
Jocapat ë ye wun Joram,
ku Joram ë ye wun Udhia.
9 Udhia ë ye wun Jotham,
Jotham ë ye wun Aɣath,
ku Aɣath ë ye wun Ɣedhekia.
10 Ɣedhekia ë ye wun Manathe,
Manathe ë ye wun Amon,
ku Amon ë ye wun Jothia.
11 Jothia ë ye wun Jekonia, ku wämäthakën kɔ̈k, ku jɔl ke peec ku ɣɛ̈th ke Babilonia.
12 Wën cï ke ɣäth Babilonia aacï la dhiëth këlä, Jekonia acï Cealtiel la dhiëëth.
Cealtiel ë ye wun Dherubabel.
13 Dherubabel ë ye wun Abiöt
ku Abiöt ë ye wun Eliakim.
Ku Eliakim ë ye wun Adhor.

1:11 2Bŋ 24:14-15; 2Lëk 36:10; Jer 27:20

14 Adhor ë ye wun Dhadok.
Dhadok ë ye wun Acim,
ku Acim ë ye wun Eliöt.
15 Eliöt ë ye wun Aliadhër
ku Aliadhër ë ye wun Mathan.
Ku Mathan ë ye wun Jakop.
16 Ku Jakop ë ye wun Jothep mony
Maria,
ku ë yen acï Jethu cɔl Raan cï lɔc ku
dɔc bɛ̈n dhiëëth.
17 Këya, kuat Jethu ë kith, ee ye
yic thiäär ku ŋuan jɔɔk Abaram ɣeet
Debit, ku ben yic aa thiäär ku ŋuan
ɣeet tɛ̈wäär cï ke pɛɛc Babilonia, ku
ben yic aa thiäär ku ŋuan jɔɔk kɔc
cï dhiëëth Babilonia ɣet dhiënh Jethu
raan cï lɔc ku dɔc.

Maria acï meth yök ke cïn moc (Lk 2:1-7)

18 Dhiënh Jethu ë loi rot këlä. Maria
ë wïc Jothep bï thiaak. Tɛ̈wën këc ye
gam, ke yök ke cï liëc ë manh yök tënë
Wëi Nhialic.
19 Jothep, raan awën wïc ye bï thi-
aak ë ye raan path, ku akëc wïc bï
Maria yɔ̈ɔ̈r guɔ̈p, go wïc bï puɔ̈l ke cïn
raan piŋ ye.
20 Tɛ̈wën wïc yen kënë bï looi, ka
atuny Nhialic nyuth rot ye nyuɔ̈th yic
ku lueel, “Jothep, manh Debit, duk
riɔ̈c ba Maria cïï thiak, rin ë riɛl Wëi
Nhialic yen ayök yen manh tɔ̈ yeyäc.
21 Yeen abï mɛnh moc dhiëëth, ku
aba cäk ke cɔl Jethu rin yen ë raan bï
kɔc wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈mken yiic.”
22 Kënë acï rot looi këya, bï wɛ̈t
Nhialic cï raan käkke tïŋ lueel yen-
hom tiɛɛŋ. Ku wɛ̈t kënë ëcï lueel ëlä,
23 “Nyan bïm abï liëc, ku abï manh
moc dhiëëth ku abï cɔl Emanuel. Ku
wɛ̈tde yic, Nhialic atɔ̈ kek ɣook.”
24 Këya, Jothep acï kë cï atuny
Nhialic lɛ̈k ye gam, ku ɣɛ̈th Maria
baai.
25 Ku aa këc rëër cïmën tik ke moc
ɣet të dhiëëth Maria wënde, ku ciɛ̈k
Jothep ke cɔl Jethu.

2

Jethu acï nyuɔ̈th kɔc thäi

1 Tɛ̈wën cï Jethu dhiëëth gen
Bethalem pan Judia, wäär ye Ɣërot
Bɛ̈ny. Ke bäny kɔ̈k ŋic käk Nhialic bɔ̈
piny ciëën ku ɣëëtkë Jeruthalem,
2 ku thiëckë, “Tɔ̈ Bɛ̈nyŋaknhom kɔc
Itharel puɔc dhiëëth tɛ̈no? Ciɛ̈ɛ̈rde
acuk tïŋ piny ciëën, yen abï ɣok buk
bɛ̈n door.”
3 Nawën piŋ Bɛ̈ny Ɣërot ë wɛ̈t kënë,
ke jieth puɔ̈u, agut kɔcdït käk Nhialic
Jeruthalem aya.
4 Go bänydït käk Nhialic, ku kɔc
piööc lööŋ cɔɔl ëbën ku thiëëc ke, “Ye
tɛ̈nɛn bï Raan cï lɔc ku dɔc dhiëëth
thïn?”
5 Gokë lueel, “Abï dhiëëth gen
Bethalem pan Judia, cït wɛ̈t cï raan
käk Nhialic tïŋ gɔ̈t ëlä,
6 ‘Yïn Bethalem pan Judia,
na cɔk alɔn koor yïn kam gɛɛthdït pan
Judia,
ke yïn abï bɛ̈ny mɛc
thändiɛ̈n Itharel tuɔ̈l thïn.’ ”
7 Go Ɣërot bäny wën bɔ̈ ciëën cɔɔl
ë röt, ku thiëëc ke aköl tïŋ kek ciɛ̈ɛ̈r
panden.
8 Ku cɔl ke aa bɛr Bethalem ku thɔn
ke ëlä, “Lak wiɛ̈ckë meth apɛi ku na
yɔ̈kkë, ke we dhuk bäk bɛ̈n lɛ̈k ɣa, ba
la aya, ba la door.”
9 Nawën cïk wɛ̈t Bɛ̈ny Ɣërot piŋ ë ke
lööny dhöl, ku tïŋkë ciɛ̈ɛ̈r wäär cïk tïŋ
ciëën panden ke wat kenhïïm, ku ler
ku kɛ̈ɛ̈c ɣöt nhom, ɣön tɔ̈ meth thïn,
10 ku mitkë puɔ̈th apɛi.
11 Ku lek ɣöt ku yökkë meth kek
man, ku gutkë kenhiɔl piny ku dorkë,
ku liepkë jɔgɔɔken thook ku juërkë
mïlɔ̈ɔ̈ŋthith, ku adöŋ ŋïr mit tuɔlde ku
adöŋ kec.
12 Nawën ke nyuɔ̈th ku lëk ke bïk cïï
dhuk tënë Ɣërot, gokë dhuk panden
dhël dɛ̈t.

Meth acï riɛɛŋ Ijip

13 Wën cï kek jäl ka atuny ë Nhialic
nyuth rot Jothep ku nyuɛ̈ɛ̈th ëlä, “Jɔt
rot ku luɔɔc rot wei kek meth ku man
ku lak Ijip, ku rɛ̈ɛ̈rkë thïn ɣet aköl bï
ɣɛn we lɛ̈k bäk dhuk, rin Ɣërot awïc
meth bï nɔ̈k.”

1:18 Lk 1:27 **1:21** Lk 1:31 **1:23** Ith 7:14 **1:25** Lk 2:21 **2:6** Mai 5:2

14 Go Jothep rot jɔt ku nyɛɛi meth
kek man ë wɛ̈ɛ̈r kënë, ku lek Ijip.
15 Ku rëërkë thïn ɣet akël thou Ɣërot,
rin bï wɛ̈t raan käk Nhialic tïŋ, cï
lueel thɛɛr ëlä yenhom tiɛɛŋ, “Ɣɛn abï
Wëndiɛ̈ cɔɔl Ijip.”
16 Nawën tïŋ Ɣërot lɔn cï bäny ke bɔ̈
ciëën ye ruëëny, ke riääk puɔ̈u. Ku
cɔl mïth röör aa nɛ̈k ëbën Bethalem,
ku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k thiääk kek ye, mïth ye
ruɔ̈nken rou, ayï mïth kɔ̈k këc run
karou döödt, cït tɛ̈ ye täk ye tɛ̈wäär piŋ
yen wɛ̈t tënë bäny ciëën.
17 Ku käk ke cï Jeremia raan käk
Nhialic tïŋ lueel thɛɛr, aacï kenhïïm
tiɛɛŋ thïn. Ku ëcï lueel ëlä,
18 “Dhiëëu ëcï piŋ gen Rama,
dhiëëu ku kiɛɛu ë dït apɛi.
Kɔc Itharel aake dhur miɛ̈thken,
Ku aacïï wɛ̈c ë puɔ̈u ye gam,
rin cï kek thou ëbën.”

Meth acï dhuk

19 Nawën cï Ɣërot thou, ka atuny
Nhialic ben rot nyuɔ̈th Jothep pan
Ijip,
20 ku lueel ëlä, “Jɔt rot, ku dhuɔ̈k
meth kek man pan Itharel, rin kɔc
wäär wïc ye bïk nɔ̈k aacï thou.”
21 Go Jothep rot jɔt, ku jiël kek meth
ku man, ku dhuk pan Itharel.
22 Nawën piŋ lɔn ye Arkelao bɛ̈ny
Judia nyin wun, go riɔ̈ɔ̈c bï la Judia,
ku ben nyuääth, go muɔ̈l la Judia ku
ler Galilia,
23 ku ler ku rëër gen cɔl Nadharet.
Këya, wël ke cï raan käk Nhialic tïŋ
lueel aacï kenhïïm tiɛɛŋ thïn, “Lɔn bï
Jethu aa raan Nadharet.”

3

Piööc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Ye nïnkä, Joon raan kɔc muɔɔc
nhïïm ëcï piɔ̈ɔ̈cde jɔɔk pan Judia, roor
tɛ̈ cïï ceŋ, ku lëk kɔc ëlä,
2 “Pälkë luɔi kärac rin Bääny Nhialic
acï thiɔ̈k.”
3 Mony kënë, yen ëcï Ithaya raan
käk Nhialic tïŋ jam riɛnke thɛɛr wäär
lueel yen ye ëlä,
“Raan käkkiɛ̈ tïŋ abï piŋ röl ke jam
roor tɛ̈ cïï ceŋ,
‘Guiɛrkë dhël ë Bɛ̈ny, luɔikë dhɔ̈lke bïk
la cök.’ ”
4 Joon ë ye ceŋ alɛ̈th cï looi nhiëm
thɔ̈rɔ̈l, ku ceŋ gɔɔp ye aŋum, ku mïïth
ke ye cam, aa kɔryɔm ku kiëc.
5 Kɔc Jeruthalem ku kɔc juëc pan
Judia, ku lɔŋ Jordan ëbën aacï wɛt tënë
ye,
6 ku lekkë adumuɔ̈ɔ̈mken, ku jɔl
Joon ke muɔɔc nhïïm wär Jordan.
7 Wën tïŋ Joon kɔc juëc akut Parathï
ku Thaduthï ke bɔ̈ tënë ye bï ke bɛ̈n
muɔɔc nhïïm, ke lëk ke, “Awek dhiënh
käpiɛny! Yeŋa lëk we bäk kat këreec
bɔ̈?
8 Luɔikë käk ye nyooth lɔn cï wek
muɔ̈l kärac yakë ke looi.
9 Ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th tɔŋ ku luɛlkë
ɣok aa mïth Abaram. Alɛ̈k we, lɔn
alëu Nhialic bï aleelkä cɔl aaye mïth
Abaram.
10 Ku ëmën yëp acï ther bï ke tiim
yep, rin na ye tim cie luɔk mïth path,
ka yep ku cuɛt ë mɛɛc.
11 Wek aa ya muɔɔc nhïïm ë pïu bäk
luɔi kärac puɔ̈l, ku raan bɔ̈ ciëën ɣacök
abï we muɔɔc nhïïm ë Wëi Nhialic ku
mac. Yeen adït apɛi tënë ɣa, ku ɣɛn
acïï path na cɔk a warke ka cä lëu ba
ke dɔ̈k.
12 Yeen acït raan muk lɔk ë käm, ye
rap kɔ̈ɔ̈m bï rap tek thook ke miël.
Ku wiiu rap ku tɔ̈ɔ̈u ke. Ku yɔɔt miël
many cie thou.”

Jethu acï muɔɔc nhom
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

13 Nawën ke Jethu jiël Galilia bï la
Jordan bï Joon la muɔɔc nhom.
14 Go Joon them bï Jethu yenhom
waar ku lëk ye, “Awiëc bï ya yïn muɔc
ɣanhom. Yeŋö bïï yïn tënë ɣa?”
15 Go Jethu dhuɔ̈k ye, “Cɔl aloi rot
këya. Ee tɛ̈de bï rot looi këlä rin bï ɣok
kë wïc Nhialic tiɛɛŋ nhom.” Go Joon
gam.

2:15 Ɣoth 11:1 **2:18** Jer 31:15 **2:23** Mk 1:24; Lk 2:39; Jn 1:45 **3:2** Mt 4:17; Mk 1:15 **3:3** Ith 40:3 **3:4** 2Bŋ 1:8 **3:7** Mt 12:34; 23:33 **3:9** Jn 8:33 **3:10** Mt 7:19

16 Kaam wën cï Jethu muɔɔc nhom,
ke bɔ bei wïïr ku tïŋ nhial ke liep rot,
ku tïŋ Wëi Nhialic ke bɔ yenhom kecït
kuur ë dit.
17 Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel,
“Kënë ë manhdiɛ̈n nhiaar, ɣɛn amit
puɔu tënë ye.”

4

Jethu acï jɔŋrac them (Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

1 Kaam wën ke Wëi Nhialic la Jethu
guɔ̈p, ku ɣɛ̈th roor tɛ̈ cïï ceŋ bï jɔŋrac la
them.
2 Ku jɔl miëth theek nïn thiärŋuan,
aköl ku wɛ̈ɛ̈r go cɔk nɔ̈k.
3 Go jɔŋrac rot cuɔ̈t ye ku lueel, “Na
ye Wën Nhialic, ke lɛ̈k aleelkä bïk röt
wel bïk ya ayuɔ̈p.”
4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï gɔ̈t thɛɛr ëlä,
‘Raan acie pïr ayup ë rot, ee pïr wël
bɛ̈n bei ëbën Nhialic thok.’ ”
5 Go jɔŋrac ɣäth gendït ku tɛ̈ɛ̈u luaŋ
Nhialic nhom,
6 ku lueel tënë ye,
“Na ye wën Nhialic, ke yï cuɛt rot piny,
rin ëcï gɔ̈t ëlä,
‘Nhialic abä atuɔ̈ɔ̈cke lɛ̈k bïk yï muk
kecin, ba yïcök cïï deeny alɛl.’ ”
7 Go Jethu lɛ̈k ye, “Acï gɔ̈t ëlä aya,
‘Duk Nhialic Bänydu them ë path.’ ”
8 Go jɔŋrac bɛn ɣäth gɔn bär apɛi
nhom, ku nyuth bɛ̈ɛ̈i pinynhom ëbën
ke diɛɛkden.
9 Ku lueel tënë ye, “Käkkä ëbën aba
yiëk yï tɛ̈ cuɛt yïn rot piny ku door ɣa.”
10 Go Jethu lɛ̈k ye, “Jälë, Jɔŋ ater,
rin acï gɔ̈t ëlä, ‘Yïn abï Nhialic Bänydu
door ku loi wɛ̈tde yetök!’ ”
11 Go jɔŋrac nyäääŋ piny, ku bɔ atuuc
nhial ku konykë.

Jethu acï luɔide jɔɔk Galilia (Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

12 Nawën piŋ Jethu lɔn cï Joon dɔm,
ke dhuk Galilia.
13 Ku jiël Nadharet gɛnden ku le
rëër Kapernaum, gen thiääk kek wär
Galilia, lɔŋ Dhebulun ku Naptalï.
14 Kënë ëcï rot looi, bï wɛ̈t cï Ithaya
raan käk Nhialic tïŋ lueel yenhom
tiɛɛŋ,
15 “Piny ë Dhebulun ku piny Naptalï,
tɛ̈ la wïïr, wär Jordan alɔŋtui,
Galilia, wun thäi juëc kuc Nhialic!
16 Kɔc ke rɛ̈ɛ̈r muɔ̈ɔ̈th yic
aacï ruɛldït apɛi tïŋ.
Ku kɔc ciëŋ piiny muɔ̈ɔ̈th yic tɛ̈n thou,
ruɛl acï bɛ̈n.”
17 Ku ë nïnkä, Jethu acï piɔ̈ɔ̈cde jɔɔk,
ku lëk kɔc ëlä, “Pälkë luɔi kärac, rin
Bääny Nhialic acï thiɔ̈k.”

Jethu acä amɛ̈i kaŋuan cɔɔl (Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

18 Tɛ̈wën kuɛny Jethu wär Galilia
yɔu, ke tïŋ amɛ̈i karou, Thaimon, ku
ë cɔl Pïtɛr aya, kek Andria wämënh ke
dɔm rec buɔi.
19 Go lɛ̈k ke, “Biathkë ɣa ku wek
aaba piɔ̈ɔ̈c bäk kɔc aa dɔm.”
20 Gokë biaiken nyäääŋ piny nyin yic
ku buɔthkë Jethu.
21 Wën jiël yen ë tɛ̈n, ke tïŋ Jemith ku
Joon kek wunden Dhubedï riäi yic, ke
guir biaiken. Go Jethu ke cɔɔl.
22 Gokë löönу dhöl nyin yic kek ye,
ku nyiëëŋkë wunden piny riäi yic.

Jethu ë piööc ku kony kɔc tuany (Lk 6:17-19)

23 Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany yic,
ke ye piööc ɣɔ̈n amat yiic, ku lëk kɔc
Wɛ̈t Puɔth Yam ë Bääny Nhialic, ku
kony kɔc kuat tuaany ëbën bïk pial.
24 Go lɛcde thiëi piny pan Thiria
ëbën, go kɔc ke tuany tuɛny juëc, kɔc
ke rem gup apɛi, ku kɔc cï jakrɛc dɔm,
ku kɔc la gup nok ku kɔc cï ruai, bɛ̈ɛ̈i
tënë ye. Goke kony bïk pial.
25 Go kɔc juëc apɛi pan Galilia, ku
gɛɛth kathiäär yiic, ku Jeruthalem ku
Judia ku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k lɔŋ Jordan, buɔɔth.

5

Kɛ̈ŋ miɛt ë puɔu cï Jethu piɔ̈ɔc (Lk 6:20-23)

3:17 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 12:18; 17:5; Mk 1:11; Lk 9:35 **4:1** ɣëb 2:18; 4:15 **4:4** L.rou 8:3 **4:6** Wk 91:11-12 **4:7** L.rou 6:16 **4:10** L.rou 6:13 **4:12** Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 **4:13** Jn 2:12 **4:16** Ith 9:1-2 **4:17** Mt 3:2 **4:23** Mt 9:35; Mk 1:39

1 Wën tiŋ Jethu kɔc juëc apɛi, go la
tɛthöny gɔt nhom. Ku nyuuc ku mɛt
kɔcken ye buɔɔth röt ye,
2 go jam ku piööc ke ëlä,
3 “Kɔc mit gup aa kɔc ë lɛŋ kepuɔ̈th,
rin ye Bääny pan Nhialic këden!
4 Kɔc mit gup aa kɔc dhuɔ̈ɔ̈r rin bï
Nhialic ke waac puɔ̈th!
5 Kɔc mit gup aa kɔc lir puɔ̈th,
rin bï kek kë cï Nhialic thɔn yök!
6 Kɔc mit gup aa kɔc nɛ̈k tuil puɔ̈n la
cök,
ku aabï kuɛth yeen!
7 Kɔc mit gup aa kɔc abiökruɛl,
rin bï keek kony aya!
8 Kɔc mit gup aa kɔc ɣer puɔ̈th,
rin bï kek Nhialic tiŋ!
9 Kɔc mit gup aa kɔc ë kɔc dɔ̈ɔ̈r,
rin bï keek aa cɔl mïth Nhialic!
10 Kɔc mit gup aa kɔc ye jöör rin wɛ̈t
path, rin ye pan Nhialic këden!
11 “Wek aa mit gup të lɛ̈ɛ̈t we ku näk
we, ku tör kɔc kɔ̈k wegup wël lueth ë
riɛnkiɛ̈.
12 Yakë puɔ̈th miɛt ku dalkë
wepuɔ̈th, rin bï ariɔ̈pdun dït apɛi pan
Nhialic. Yen ë tɛ̈wäär jöör kek kɔc käk
Nhialic tiŋ thïn aya.
13 “Wek aa cït awai pinynhom. Ku
na thöök kɔ̈u alɛ̈i, ke ben dhuɔ̈k thïn
këdë? Awan cït kënë acie bɛn piath.
Aye puɔ̈k wei bï ya dum kɔc cök.
14 Wek aa mermer pinynhom ëbën.
Gen cï buth gɔt nhom acie thiaan.
15 Acïn raan mermer dɛ̈ɛ̈p ku kum
nyin, aye tɔ̈ɔ̈u tɛn ë yen ɣöt mer yic
thïn tënë kɔc tɔ̈ ɣööt ëbën.
16 Këya, mermer adhil tiŋ kɔc ëbën,
rin na tiŋkë luɔidun path la cök ka lec
Wuurdun tɔ̈ nhial.

Piööc Jethu rin ë löŋ

17 “Yakë tak lɔn cï ɣɛn bɛ̈n, ba löŋ
Mothith ayï käk ye kɔc käk Nhialic tiŋ
piɔ̈ɔ̈c bɛ̈n rac? Acie tɛ̈de, ɣɛn akëc bɛ̈n
ba ke bɛ̈n rac, ɣɛn acï bɛ̈n ba ke bɛ̈n
thääp.
18 Alɛ̈k we alanden, agut tɛ̈ bï nhial
ku piny liu, acïn wɛ̈t koor ayï këthiin tɔ̈
löŋ yic, bï kaŋ määr ke këc guɔ̈t nhom.
19 Këya, raan dhoŋ lɔ̈ŋ tök kɔ̈u, cɔk
a löŋ thin koor, ku piööc kɔc kɔ̈k bïk
löŋ dhoŋ kɔ̈u aya, acïn tɛ̈pɛth bï yök
pan Nhialic. Ku raan thek ke, ku ye ke
piɔ̈ɔ̈c abï ya raandït apɛi pan Nhialic.
20 Alɛ̈k we, na cïï piathdun ku
luɔidun la cök, abï luɔi kɔc piööc löɔ̈ŋ
Nhialic ku luɔi Parathï waan thok, ke
wek aacïï la pan Nhialic alanaɣɔn.

Löŋ yam awär löŋ thɛɛr

21 “Acäk piŋ lɔn cï ye lɛ̈k wärkuan dït
thɛɛr ëlä, ‘Duk raandä näk, ku na ye
raan näk raan dɛ̈t ka bï luɔ̈k wei.’
22 Ku wek aa lɛ̈k wɛ̈t kënë, raan la
puɔ̈u agɔ̈th tënë raandä, abï luɔ̈k wei
aya. Ku na ye raan lat wämënh, ‘Yïn
acïn nhom!’ Ka tëm thou, ku na ye
raan lat raan dɛ̈t, ‘Yïn acïn puɔ̈u,’ Ka
bï ɣäth pan mac.
23 Na lɔ juar ariäk nhom, ku lɔ tak
lɔn cï wämuuth puɔ̈u riääk tënë yï,
24 ke yï nyiëëŋ këdu ariäk lɔ̈ɔ̈m ku
lɔɔr bäk kaŋ la dɔ̈ɔ̈r wek wämuuth, ku
jɔl dhuk ba Nhialic la juɛ̈r.
25 “Lɔc wɛ̈t waar yic ku dɔ̈ɔ̈rkë wek
raan ɣɛ̈th yï luk yic. Na cïï lɔc looi këlä,
ka ɣɛ̈th yï luk yic tënë bɛ̈ny. Ku bɛ̈ny
abï yï la thɔn apuruuk, ku mac yï.
26 Yïn alɛ̈k yic, yïn acïï bï kaŋ lony
ɣet të bï yïn këthiin kɔ̈ny tënë yï kaŋ
cool.

Jethu ajai ë kɔ̈r

27 “Acäk piŋ lɔn cï ye lueel thɛɛr ëlä,
‘Duk tiŋ raandä kɔr.’
28 Ku alɛ̈k we, raan döt tik ku tuiil
ye, kacït raan cï tik kɔɔr aya rin tɔ̈ yen
yepuɔ̈u.
29 Këya, na ye nyindun cuëc yï cɔl
aloi awuɔ̈c, ke ŋuët bei ku cuat wei!
Aŋuɛ̈ɛ̈n ba cɔr nyiɛn tök, tɛ̈në lɔn bï yï
cuat pan mac ëbën.
30 Ku na ye cindun cuëc yï cɔl aloi
awuɔ̈c, ke tɛɛm wei. Aŋuɛ̈ɛ̈n ba la
ciɛɛn tök, tɛ̈në lɔn bï yïn la pan mac.

5:4 Ith 61:2 **5:5** Wk 37:11 **5:6** Ith 55:1-2 **5:8** Wk 24:3-4 **5:10** 1Pït 3:14 **5:11** 1Pït 4:14 **5:12** 2Lëk 36:16; Luɔi 7:52 **5:14** Jn 8:12; 9:5 **5:15** Mk 4:21; Lk 8:16; 11:33 **5:16** 1Pït 2:12 **5:18** Lk 16:17 **5:21** B.bei 20:13; L.rou 5:17 **5:27** B.bei 20:14; L.rou 5:18 **5:29** Mt 18:9; Mk 9:47 **5:30** Mt 18:8; Mk 9:43

Jethu ajai ë liööi (Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

31 “Acï lueel aya ëlä thɛɛr, ‘Raan päl tiɛŋde adhil athör ë liööi göt tënë tik.’
32 Ku alɛ̈k we, na ye raan cï tiɛŋde liööi ke këc wïc mony dɛ̈t, ka bï ye cɔl aloi adumuöömˈ ku raan thiak tiŋ cï liööi ka cä akɔr looi.

Jethu ajai ë kuëëŋ

33 “Acäk piŋ aya lɔn cï ye lɛ̈k kɔckun thɛɛr ëlä, ‘Duk mël kuëŋ ë lueth, muk kuëëŋdun ca looi tënë Bɛ̈ny.’
34 Ku alɛ̈k we, duökkë mël kuëŋ, tɛ̈dë rin pan Nhialic tɛ̈dë rin ë Bäänyde,
35 tɛ̈dë rin piny, rin yen ë tɛ̈ mɛc Nhialic ku duk kuëëŋ Jeruthalem rin ë gen Bɛnydït.
36 Duk kuëëŋ ë cöökdu rin acie yïn yï cak ye.
37 Jamdu ë lɔn bï yïn ye lueel amääth ë path, ‘Ee këya’ ku, ‘Acie këya,’ Kë ye juak thïn, ee bɛ̈n tënë jɔŋrac.

Jethu ajai ë guur (Lk 6:29-30)

38 “Acäk piŋ aya ke cï lueel ëlä, ‘Na yup raan yï nyin ke yup nyin aya, na dhoŋ yïlëc ke dhoŋ lëc.’
39 Ku wek alɛ̈k kënë, duk kërac col kërɛɛc dɛ̈t. Na gut raan gëmdun cuëc ke wɛ̈l gëm dɛ̈t aya.
40 Na wïc raan dɛ̈t bï këdun path tuöör nyin, ke mät këdun dɛ̈t puɔth nhiar aya.
41 Na cɔl raan yï ba këthiek muk tënë ye, ke ruac ba ɣäth tɛmec.
42 Muɔc raan lim yï, ku na wïc raan këdäŋ tënë yï, ke gäm ye.

Nhiar kɔc man yïïn (Lk 6:27-28, 32-36)

43 “Acäk piŋ ke cï lueel ëlä, ‘Nhiar kɔc määth kek yï ku man kɔc ater.’
44 Ku alɛ̈k we, nhiarkë kɔc atɛrdun ku röökkë rin kɔc jör we,
45 rin bï wek jäl ciɛ̈t mïth Wuurdun tö nhial, rin ë piny cɔl abak tënë kɔc path ku kɔc rɛc kedhie, ku cɔl deŋ atueny tënë kɔc ë luui käpath ku kɔc luui kärac aya.
46 Na nhiar ke ë kɔc nhiar yï kepɛ̈c, ke ye rin ŋö bï Nhialic yï kony? Cïï kɔc kut ajuër ye looi këlä aya?
47 Na yeke muööth ë kɔc määth kek yï ë röt, ke la këpɛth ca looi wɛ̈r yïn kɔc kök? Cïï kɔc cie kɔc Itharel këcït kënë ye looi aya?
48 Yïn adhil piath cïmën puɔth Wuur tö nhial!

6

Duk nhiam ë kuɔɔny ca gam

1 “Tiɛtkë röt bäk käpath cïï ye looi ë kɔc nhïïm rin bï we tïŋ. Na luɔikë këya, ka cïn ariöp bäk yök tënë Wuurdun tö nhial.
2 “Na le raan ŋöŋ ca kony, ke yï duk nhiam ba ya cath ke luel cïmën kɔc alueth, ye looi tɛ̈n amat ku dhöl yiic, rin bï ke leec. Dɛtkë apath, kek ë kɔckä acïn ariöp dɛ̈t benkë yök.
3 Ku na gäm raan ŋöŋ këdäŋ, ku cɔk a mäthdu ke duk cɔl anjic.
4 Rin bï këdun cï yïn raandä kony cïï ŋic. Na loi këya, ke yïn abï Nhialic cuööt, raan yen këriëëc ëbën ŋic, agut kë cï moony.

Jethu anyuth ɣo tɛ̈ bï ɣok ya röök thïn (Lk 11:2-4)

5 “Ku tɛ̈ röök yïn, duk kɔc alueth kïït, anhiarkë bïk röök ke kääc tɛ̈n amat ku dhöl yöth, rin bï ke tïŋ. Ku alɛ̈k we, keek aacä ariöpden yök.
6 “Tɛ̈ röök yïn, ke yï la tɛ̈du ë rot, ku röök tënë Wuur Nhialic cie tïŋ, rɛɛr ë tɛ̈në, ku yen Wuur daai yï, yen abï cuööt.
7 “Ku tɛ̈ röök yïn, duk wël ye ber yiic ë path cïmën kɔc kuc wɛ̈t Nhialic, kɔc ye tak lɔn na luelkë wël juëc, ke yen bï Nhialic röökken piŋ?
8 Duk rot loi ba ciɛ̈t ke, rin Nhialic ë kë tö yïpuöu guɔ ŋic ke kɛ̈c cak thiëëc.
9 Këya, yïn adhil röök ëlä,
‘Wädan tö nhial, bï riɛnku aleec,
10 bï bäänydu bɛ̈n ɣoyiic,

5:31 L.rou 24:1-4; Mt 19:7; Mk 10:4 **5:32** Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18; 1Kor 7:10-11 **5:33** Leb 19:12; Kn 30:2; L.rou 23:21 **5:34** Jem 5:12; Ith 66:1; Mt 23:22 **5:35** Ith 66:1; Wk 48:2 **5:38** B.bei 21:24; Leb 24:20; L.rou 19:21 **5:43** Leb 19:18 **5:48** Leb 19:2; L.rou 18:13 **6:1** Mt 23:5 **6:5** Lk 18:10-14

bï wɛ̈tdu alooi piiny cïmën nhial.
11 Muɔc ɣook miëth yaköl.
12 Päl wɛ̈t piny tënë ɣook,
cïmën ye ɣok ye puɔ̈l tënë kɔc rɛc ɣook.
13 Ku duk ɣook cɔl athem kërac, ku ba
ɣook lac waar kërac yic.'
14 "Rin na ye wɛ̈t päl piny tënë kɔc
kɔ̈k, ke Nhialic abï wɛ̈t päl piny tënë
yï aya.
15 Ku na cïï wɛ̈t ye päl piny tënë kɔc
kɔ̈k, ke Nhialic acïï wɛ̈t pɛ̈l piny tënë
yï.

Duk nyooth lɔn thëk yïn

16 "Tɛ̈ thëk yïn, duk rɛ̈ɛ̈r yï ŋɔ̈ŋ nyin
cïmën ye kɔc ruëëny ye looi. Aake nyïn
looi ŋuarar bïk nyuɔɔth lɔn thëk kek.
Alɛ̈k we, keek aacä ariɔ̈pden yök.
17 Tɛ̈ thëk yïn, rɛ̈ɛ̈r ë path ku duk
nyooth lɔn nɛ̈k cɔk yï,
18 bï ciɛ̈n raan ŋic ye lɔn thëk yïn, ku
Nhialic Aciëŋ yen kë ye ŋɛk looi ë rot
ŋic, yen abï yiëk ariɔ̈pdu.

Jiɛɛk cie riääk atɔ̈ pan Nhialic (Lk 12:33-34)

19 "Duɔ̈kkë jak käk tɔ̈ pinynhom rin
ye aruɔp ku keth ke rac, ku aaye cuɛ̈r
kual aya.
20 Këya, apath bï ya jiɛɛk pan Nhialic
yen wïc, yen acïn kë bï ye rac.
21 Rin piändu abï ya rëër aköläköl tɛ̈
tɔ̈ jaakdu thïn.
22 "Këya, puɔ̈n path acït nyin path,
raan path nyin ee daai apath, acïï
thöŋ kek raan cï cɔr. Raan la puɔ̈n ɣer
acït raan path nyin,
23 ku raan ye ŋic këde ë rot, ee raan
col puɔ̈u cït cɔr cie piny ë tïŋ!

Nhialic ku jiɛɛk (Lk 16:13; 12:22-31)

24 "Acïn raan bäny karou luɔ̈ɔ̈i ë tök,
tɛ̈dë ka man bäny tök ku nhiɛɛr bɛ̈ny
dɛ̈ɛ̈të, tɛ̈dë ka thek raan tök ku dhɛ̈l
raan dɛ̈t. Acïï raan lëu bï Nhialic ku
jiɛɛk nhiaar kedhie.
25 "Këya, alɛ̈k we bäk cïï ye diɛɛr kë
bäk cam, ku kë bäk dek, rin bï wek
rëër we pïr, tɛ̈dë ke we diɛɛr käk bäk
ceŋ. Wëi aŋuɛ̈ɛ̈n tënë miëth. Ku guɔ̈p
raan cïï ŋuɛ̈ɛ̈n tënë alɛ̈th?
26 Daaikë diɛt ë pär nhial, aa cie pur,
ku aa cïn mïïth yekë ke tɔ̈ɔ̈u, ee Wuur
tɔ̈ nhial yen ë diɛɛr ë ke! Na week cäk
ye kädït apɛi tënë ke?
27 Yeŋa kamkun na diir piɛ̈rde, ke
juak ruɔ̈nke?
28 "Ku yeŋö ye wek diɛɛr käk bäk
ceŋ? Tiɛ̈ŋkë yɔ̈k pɛth ë cil roor, aa cie
luui ku aa cie alɛ̈th ë kɔɔc ë riɛnken.
29 Ku adhiɛl lɛ̈k we na cɔk a
Bɛnyŋaknhom Tholomon wäär ë
jaakde yic, ee cïï cït ke.
30 Ku na ye Nhialic wɛl tɔ̈ roor cɔl
adhëŋ këya, wɛl tɔ̈ thïn ëmën, ku na
nhiäk nïn lik ke ril wei ku took ke mac,
ke yeen cïï we bï kuɛ̈ɛ̈c nhïïm? Ye gam
thiin koor ŋö be rëër kek we këya!
31 "Duɔ̈kkë ye diɛɛr ku luɛlkë, 'Yeŋö
buk cam? Yeŋö buk dek? Buk kë
ceŋku yök tɛ̈no?'
32 (Aa kɔc kuc wɛ̈t Nhialic kek aa
kepuɔ̈th yiëk ë käkkä.) Ku aŋic Wuur-
dun tɔ̈ nhial lɔn wïc wek käkkä ëbën.
33 Yakë wepuɔ̈th wɛ̈l bäänyde kek
käk wïc ke tënë we, käjuëc wiɛ̈ckë ke
aabï yiëk we.
34 Këya duɔ̈kkë ye diɛɛr ë nhiäk,
nhiäk abï bɛ̈n kek käkke. Aköl ëbën ala
yic këraacde ë rot.

7

Kɔŋ käkku guiir ba raan dɛt jäl wɛ̈ɛ̈t (Lk 6:37-38, 41-42)

1 "Duk kɔc kɔ̈k ye nyieeny kärac cïk
looi käk ye ke looi aya, rin bï yï cïï gut
nyin,
2 rin tɛ̈ ye luɔ̈k kɔc kɔ̈k, yen ë tɛ̈ bï
Nhialic yï luɔ̈k thïn aya.
3 Yeŋö, ye yïn kërɛɛc dït ye looi kuc,
ku ye tïŋ kërɛɛc koor ye wämuuth looi?
4 Ye këdë bï yïn ke mɛnhkui dɔk
kärac ye looi, ku keek aaye looi aya?
5 Awëëŋkui! Kaŋkë kärac yakë ke
looi puɔ̈l, yen abï wek ye lëu bäk
miɛthakun jäl wɛ̈ɛ̈t.
6 "Duk jɔ̈k gɛ̈m kënë Nhialic, ku duk
rot gɔ̈u ba wɛ̈t lëk kɔc cïï ye bï gam,
tɛ̈dë aabï kuec ku näkkë yïïn.

Röök yen wïc Nhialic (Lk 11:9-13)

6:15 Mk 11:25-26 **6:19** Jem 5:2-3 **6:29** 1Bŋ 10:4-7; 2Lëk 9:3-6 **7:2** Mk 4:24

7 “Thiëc, ku abï gäm yï, wïc ku aba
yök, gut ɣöt thok ku abï ŋaany thok
tënë yï.
8 Raan ë thiëc, aye gäm këdäŋ, ku
raan wïc këdäŋ, ee kë wïc yök, ku
raan ɣöt tɔɔŋ thok aye ŋäny thok ye
akölaköl.
9 Nadë le raan kamkun gɛ̈m man-
hde dööt tɛ̈ wïc yen miëth?
10 Nadë, ke gɛ̈m këpiny, tɛ̈ cï yen ye
thiëëc ë rɛ̈c?
11 Na yakë ŋic wek kɔc cïï path bäk
miɛ̈thkun aa gäm käpath wïckë ke, ke
Wuur tɔ̈ nhial cïï käjuëc path bï gäm
kɔc ye thiëëc!

Löŋ la cök

12 “Loi käpath tënë kɔc kɔ̈k, cïmën
nhiɛɛr yïn ye bïk käpath looi tënë yï
aya, käkkä kek aacï lueel thɛɛr athör
Nhialic yic.

Kuany dhël la pan Nhialic yic (Lk 13:24)

13 “Kuany dhël ye kɔc gum thïn yic,
rin dhël cïï kɔc ye gum thïn, ee kɔc
ɣäth pan mac, ku ë yen aye kɔc juëc
mɛ̈r thïn.”
14 Ku dhël ye kɔc gum thïn yen ë la
pan Nhialic, ku aa kɔc lik kek aaye
kuany yic.

Tiɛtkë röt bï week cïï wëŋ (Lk 6:43-44)

15 “Tiɛtkë röt kɔc piööc wël ë lueth,
kɔc bɛ̈n tënë we ku luelkë wël puɔth cï
la läiläi, ku käk rɛ̈ɛ̈r keyääc arac apɛi.
16 Aa bäk ŋic tɛ̈den ye kek luui thïn.
Acïn mïth tim ye cam, ye bet tim dɛ̈t
cie ye nhom.
17 Këya, tim ye miɛ̈thke cam ë luɔk
mïth path, ku tim rac cïï miɛ̈thke ye
cam, acïn kë ye yök tënë ye.
18 Tim pɛth ye miɛ̈thke cam acïï lëu
bï dhiëth mïth rɛc, ku tim cïï miɛ̈thke
ye cam acie kaŋ luɔk mïth ye cam.
19 Ku kuat tim cïn kë ye kuany tënë
ye aye yep ku tok.
20 Abɛn lɛ̈k we, kɔc aa lueth, aa bäk
ŋic tɛ̈den ye kek luui thïn.

Wek aa kɛ̈c kaŋ ŋic (Lk 13:25-27)

21 “Acie kuat raan ɣa cɔɔl, ‘Bɛ̈ny,
Bɛ̈ny,’ Yen bï la pan Nhialic, aa kɔc kë
wïc Wä tɔ̈ nhial looi kek aabï Bääny
Nhialic yök.
22 Tɛ̈ le aköl kënë bɛ̈n, abï kɔc juëc
lueel tënë ɣa, ‘Bɛ̈ny, Bɛ̈ny! Ɣok aacï
wɛ̈t Nhialic piööc ë riɛnku. Ku ɣok
aacï jakrɛc cuɔp wei ë riɛnku, ku loiku
käjuëc kɔc gɔ̈i!’
23 Ku aba lɛ̈k ke, ‘Wek aa kɛ̈c kaŋ ŋic.
Jälkë ɣalɔ̈ɔm, kɔc ë luui käracl’

Kääŋ rin kɔc karou cï bɛ̈ɛ̈i keer (Lk 6:47-49)

24 “Këya, kuat raan wëlkiɛ̈n kä piŋ,
ku luui ë wëlkä, abï ciɛ̈t raan ŋic käŋ
cï paande looi tɛthöny.
25 Go deŋ tuɛny ku bɔ̈ aboor ku
yomdït apɛi. Ku paande akëc wïïk rin
cï ye buth tɛthöny.
26 Ku kuat raan wëlkiɛ̈n kä piŋ ku cïï
lui ë ke, abï ciɛ̈t raan abɛ̈ɛ̈l cï paande
looi tɛthuth.
27 Go deŋ tuɛny apɛi ku bɔ̈ aboor ku
yomdït, go baai wïïk ëbën abï ciɛ̈n ɣön
töŋ dɔ̈ŋ!”

Thän awën tɔ̈ thïn acï gäi

28 Wën cï Jethu wël ke wïc bï keek
lueel thöl, go thän awën tɔ̈ thïn gäi tɛ̈
cï yen ke piööc thïn,
29 rin Jethu acïï cït kɔcken piööc ë
löôŋ, rin acï piööc ke la riɛl Nhialic.

8

Jethu acä atuet cɔl apuɔl (Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

1 Wën cï yen bɛ̈n piny gɔt nhom, ëcï
kɔc juëc apɛi buɔɔth.
2 Go raan cï tuet bɛ̈n tënë ye ku
gut yenhiaal piny yenhom ku lueel,
“Bɛ̈ny, na wïc ke yïn cɔl ë tuen kënë
adem.”
3 Go Jethu yekök riny ku gɔɔt, ku
lueel, “Ee yic awiëc, Piaalë!” Go tuet
guɔ dɛm nyin yic.
4 Ku lëk Jethu ye, “Muk yïnhom ap-
ath duk kënë lëk raan dɛ̈t, lɔɔr ku
nyuɔ̈th rot raan käk Nhialic bï caath,
ku juar käŋ cït tɛ̈ ye löŋ Mothith ye

7:12 Lk 6:31 **7:19** Mt 3:10; Lk 3:9 **7:20** Mt 12:33 **7:23** Wk 6:8 **7:29** Mk 1:22; Lk 4:32 **8:4** Leb 14:1-32

luɛɛl thïn, bï kɔc ëbën ŋic lɔn cï yïn pial.”

Jethu acï raan lui pan bɛ̈ny apuruuk kony (Lk 7:1-10)

5 Wën cï yen ɣet Kapernaum, ke bɛ̈ny mɛc apuruuk juëc bɔ̈ tënë ye ku lɛ̈ŋ,
6 “Bɛ̈ny, raan lui paandiɛ̈ atɔ̈ baai ke tuany, acïn tɛ̈ ye yen rot cak jɔt, adhɛ̈l apɛi.”
7 Go Jethu lueel. “Ɣɛn abï la ba kony bï pial.”
8 Go bɛ̈ny apuruuk bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, duk rot näk käth, rin ɣɛn acie raan path nadë ke yï bɔ̈ atiɛ̈mdiɛ̈ yic, toc wɛ̈tdu ë path ku yeen abï pial.
9 Rin ɣɛn aya, ɣɛn arɛ̈ɛ̈r bänydït cök, ku ɣɛn ala apuruuk rɛ̈ɛ̈r ɣacök. Ku aya lɛ̈k ŋɛk. ‘Lɔɔr!’ Ka la, ku lɛ̈k ŋɛk, ‘Bäär tɛ̈n!’ Ka bɔ̈. Ku lɛ̈k raan lui paandiɛ̈, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”
10 Kaam wën piŋ Jethu wël raan kënë ke gɛ̈i, ku lëk kɔc awën buɔth ye, “Alɛ̈k we ayic, acïn raan töŋ ca kaŋ yök Itharel ke la gamdït cït kënë.
11 Muɔ̈kkë kënë nhom, kɔc juëc aabï bɛ̈n pinynhom ëbën ku nyuuckë ë tök kek Abaram, ku Ithäk, ku Jakop yai yic bääny yic pan Nhialic.
12 Ku kɔc ke bï rëër bääny yic aabï ciɛɛc aɣeer muɔ̈ɔ̈th yic, tɛ̈ bï kek rëër thïn ke dhiau bïk kethook aa kac, ke cï nhïïm la cɔ̈t.”
13 Ku wël yethok bɛ̈ny apuruuk ku lueel, “Lɔɔr, dhuɔ̈k baai, yïn acï gam, ku kënë abï looi tënë yï.”

Ku raanden luɔi acï guɔ pial ë tɛ̈n awën.

Jethu acï kɔc tuany kony (Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

14 Tɛ̈wën le Jethu pan Pïtɛr, ke yök man tiŋ Pïtɛr piiny biöök yic ke cï juäi göök.
15 Go gɔɔt, go juäi jäl, ku jɔt rot ku looi miëth tënë ke.
16 Naɣɔn thëëi, ke kɔc juëc la gup jakrɛc bïï tënë ye. Go jakrɛc cuɔp wei kegup wɛ̈t thok ë path, ku kony kɔc tuany bïk pial.
17 Kënë acï rot looi rin bï wɛ̈t cï Ithaya lueel thɛɛr yenhom tiɛɛŋ, “Acï kuat arɛɛm ku tuaany ëbën jat yeyeth.”

Raan buɔth Jethu adhil puɔ̈u riɛl (Lk 9:57-62)

18 Nawën tïŋ Jethu thändït apɛi yelɔ̈ɔ̈m, ke lëk kacke bïk teem wär alɔŋtui.
19 Go raan piööc löö ŋ bɛ̈n tënë ye ku lueel, “Bänydiɛ̈, yïn aba biaath kuat tɛ̈ ler yïn thïn.”
20 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Luɔny roor aala ɣöötken yekë ke wuut, ku diɛt pär aala ɣɔ̈ɔ̈tken, ku Manh Raan acïn nhom baai pinynhom tɛ̈n.”
21 Go raan dɛ̈t kam kɔc ye buɔɔth lueel tënë ye, “Bɛ̈ny, cɔl ɣa akɔŋ wä la thiɔ̈k.”
22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Buɔth ɣa, ku päl kɔc cït kɔc cï thou bïk kacken thiɔ̈k.”

Jethu acï yom cɔl akääc (Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 Go Jethu la riäi yic, ku buɔɔth kɔcken ye buɔɔth.
24 Kaam awën, ke yomdït ril apɛi jɔt rot, ku loi atiaktiak rot bï riäi duër puk yic, ku Jethu ë nin.
25 Go kɔcken ye buɔɔth la tënë ye ku puɔ̈ckë ke dhiau, “Luäk ɣo, Bɛ̈ny, ɣok aa dïïr!”
26 Go lɛ̈k ke, “Wek kɔc koor gamdun, yeŋö ye wek riɔ̈ɔ̈c këlä?” Ku jɔt rot ku rël yom ku atiaktiak, gokë la dïl.
27 Go kɔc awën gäi ku thiëckë röt, “Ye raan la guɔ̈p ŋö kënë? Na cɔk a yom ku atiaktiak ë ke piŋ wɛ̈tde!”

Kɔc pan Gadara la gup jakrɛc (Mk 5:1-20; Lk 8:26-29)

28 Wën cï Jethu ɣet pan Gadara tɔ̈ wär alɔŋtui, ke räm kek röör karou ke bɔ̈ bei rɛ̈ŋ nhïïm. Ku röörkä aake la gup jakrɛc ë ke riir nhïïm apɛi, abï kɔc aa riɔ̈ɔ̈c ke, abï ciɛ̈n raan tëëk ë dhël kënë.
29 Gokë duɔɔt looi wën tïŋ kek Jethu, “Yeŋö wïc tënë ɣo Wën Nhialic? Ca bɛ̈n ba ɣo bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c ke tën awuɔ̈c ŋoot?”
30 Ku duut dïr baai ë nyuäth tɛ̈thiɔ̈k.

8:11 Lk 13:29 **8:12** Mt 22:13; 25:30; Lk 13:28 **8:17** Ith 53:4

31 Go jakrɛc Jethu lɔ̈ŋ, “Na wïc ba ɣo
cuɔp wei ë röörkä gup, ke yï cop ɣo ë
dïrkä gup.”
32 Go lëk ke, “Lak,” Gokë bɛ̈n bei ku
lek ë dïr gup, ku tɛ̈n awën, ke duut
diëër riŋ agör yic ku thootkë wïïr ku
moukë ëbën.
33 Go röör ke biöök dïr kat ku riŋkë
geeu, ku lek kë cï rot looi tënë dïr ku
tënë röör awën karou la gup jakrɛc tɛ̈t
kɔc.
34 Go kɔc juëc apɛi geeu la bïk rɔ̈m
kek Jethu. Nawën tïŋkë, ke läŋkë bï jäl
panden.

9

Jethu acï raan cï ruai kony
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

1 Go Jethu dhuk riäi yic, ku teem
wär, ku ler gɛnden Kapernaum.
2 Go kɔc kɔ̈k mony cï ruai bɛ̈ɛ̈i tënë
ye ke ketkë, ke cï tɔc biöök alom
yic. Tɛ̈wën tïŋ Jethu gamdït tɔ̈ ke
ke, ke lueel tënë mony aduany, “Dɛɛt
yïpuɔ̈u manhdiɛ̈! Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï
päl piny.”
3 Tɛ̈wën piŋ kɔc piööc ë lööŋ ë wɛ̈t
kënë, gokë jam kamken ëlä, “Mony
kënë adhäl Nhialic!”
4 Go Jethu lɛ̈k ke wën ŋic yen kë yekë
tak, “Yenɔ̈ ye wek tak kärac cït käkkä?
5 Ëmën ye kënɛn puɔl yic käkkä yiic,
ba lueel, ‘Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny,’
Tɛ̈dë ke luɛɛl, ‘Jɔt rot ku cathë’?
6 Ku aba nyuɔ̈th we lɔn le Manh
Raan riɛl pinynhom ba adumuɔ̈ɔ̈m
päl piny.” Ku lëk mony aduany, “Jɔt
rot ku kuany biɔ̈ŋdu ku lɔɔr baai!”
7 Go mony kënë rot jɔt ku dhuk baai.
8 Go thän awën riɔ̈ɔc wën tïŋ kek
mony kënë, ku leckë Nhialic rin cï yen
riɛldïït cït kënë gäm raan ë path.

Jethu acï Matheo cɔɔl
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 Tɛ̈wën jiël Jethu tɛ̈n awën, ke tïŋ
mony ajuër kut cɔl Matheo ke rɛ̈ɛ̈r
tɛ̈den luɔi, go lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.” Go
Matheo rot jɔt ku buɔɔth.
10 Tɛ̈wën mïth Jethu pan Matheo
kek kɔcken ye buɔɔth, ke kɔc ajuër
kut, ku kɔc kɔ̈k la gup anyon, mɛ̈t röt
ke bïk mïth ë tök.
11 Nawën tïŋ Parathï ë kënë, ke thiëc
kɔcken ye buɔɔth, “Yenɔ̈ ye raandun
piööc mïth kek kɔc ajuër kut ku kɔc
kɔ̈k la gup adumuɔ̈ɔ̈m?”
12 Go Jethu wɛ̈lken piŋ ku bëër, “Aa-
cie kɔc puɔl kek la tënë akïïm, aa kɔc
tuany.
13 Lak bäk wëlkä la deet yiic, kë wiëc
ë ɣɛr puɔ̈u, acä wïc bï ɣa näk ɣɔ̈k. Ɣɛn
akëc bɛ̈n ba kɔc path bɛ̈n cɔɔl, aa kɔc
la gup adumuɔ̈ɔ̈m.”

Wɛ̈t lɔ̈ŋ thɛ̈k ë miëth
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

14 Go kɔc Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
bɛ̈n tënë Jethu ku thiëckë, “Ɣook,
ku kɔc Parathï ɣok aa thek buk cïï
mïth, ku kɔckun yï buɔɔth aacie thek,
yenɔ̈?”
15 Go Jethu lɔ̈ŋden bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Yakë tak
lɔn bï kɔc cï bɛ̈n ruääi yic rëër ke cïï
mïth, ku ɣɛn athiëëk nhom ɣa rɛ̈ɛ̈r ke
ke? Acie tɛ̈de! Aköl bï athiëëk dɔm ku
nyɛɛi keyiic, yen aköl bï kek thek.
16 “Ɣɛn acï bɛ̈n ba we bɛ̈n lɛ̈k, lɔn
nadë acïn raan bï abaŋ alanh rɛt wei
alanh yam kɔ̈u bï la buɔ̈ɔ̈p ë dhiäth
alath kɔ̈u.
17 Ku acïn raan bï muɔ̈n abiëc ë yam
puɔ̈k töny thɛɛr yic, na looi këya, ke
töny abï yic pät ku puɔ̈k mɔ̈u wei, ku
riëëkkë kedhie. Muɔ̈n yam adhil puɔ̈k
töny ë yam yic. Ku na ye muɔ̈n abiëc
ë yam, ka ye tääu töny ë yam yic, ku
keek ëbën aacïï bï riääk.”

Jethu acï tik kony ku cɔl meth aben pïr
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

18 Tɛ̈wën lëk Jethu ke ë wëlkä, ke
bɛ̈ny tɛ̈n amat kɔc Itharel bɔ̈ tënë
ye ku gut yenhiɔl piny yenhom ku
lɛ̈ŋ, “Nyaandiɛ apuɔc thou ëmën thiin,
bäär ba yïcin la tääu yenhom bï bɛn
pïr.”
19 Go Jethu rot jɔt kek kɔcken ye
buɔɔth ku buɔthkë.
20 Nawën ke tiŋ tuany, cïï thɛ̈kde
kɔ̈u ye tɛɛm ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku rou, bɔ̈
Jethu kɔ̈u ciëën ku gɔɔt alanhde.

9:11 Lk 15:1-2 **9:13** Mt 12:7; Ɣoth 6:6

21 Rin ëcï jam yepuɔu ëlä, “Na gaat
alanhde ke ɣɛn abï pial.”
22 Go Jethu yenhom wel, ku tïŋ ku
lueel tënë ye, “Dɛɛt yïpuɔu nyaandiɛ,
gamdu acï cɔl apuɔl.” Ku kaam awën
ke riɛm kääc.
23 Tɛ̈wën cï Jethu ɣet pan bɛ̈ny tɛ̈n
amat kɔc Itharel, ke yök kɔc ke näk röt
ke dhiau apɛi, go lɛ̈k ke,
24 “Jälkë tɛ̈n! Nyanthiin kënë akëc
thou, anin!” Gokë dɔl guɔ̈p.
25 Go la ɣöt wën cï kɔc la aɣeer ëbën,
ku dɔm nyanthiin cin. Go rot jɔt.
26 Ku thiëi thoŋ kënë piny pan
awën.

Jethu acï cöör karou kony bïk daai

27 Wën cï Jethu jäl pan mony awën
ke bɛr tueŋ, go cöör karou buɔɔth cök
ke dhiau. “Yïn aŋɔ̈thku, kony ɣo Wën
Debit.”
28 Nawën le ɣet ɣöt, ke buɔɔthkë
thïn, goke thiëëc, “Yakë gam wepuɔ̈th
lɔn bï ɣɛn kënë looi?”
Gokë rek yic, “Bɛ̈ny, ayeku gam!”
29 Goke gɔɔt nyïn ku lueel, “Abï rot
looi këya, cïmën cï wek ye gam!”
30 Gokë guɔ daai nyin yic, ku thɔn ke
ëlä, “Duɔ̈kkë ë kënë lëk raan dɛ̈t!”
31 Nawën lek jäl tënë Jethu, ke la
jam riɛnke baai yic ëbën.

Jethu acï mony cie jam kony bï jam

32 Kaam wën puɔc kɔc awën karou
jäl, ke mony la guɔ̈p jɔŋrac cie jam bïï
tënë ye.
33 Ku kam thin cï Jethu jɔŋrac cuɔp
wei yeguɔ̈p, go guɔ jam, go kɔc gäi
ëbën ku luelkë, “Ɣok aa këc këcït kënë
kaŋ tïŋ Itharel ë tɛ̈n!”
34 Go Parathï yɔ̈ɔ̈ŋ yic ku luelkë, “Ee
bɛ̈ny jakrɛc yen ë ye yiëk riɛl bï ke aa
cuɔp wei kɔc gup.”

Rap tem ajuëc ku kɔc tem ke aa lik

35 Ku jɔl Jethu gɛɛth ku baai kuany
yiic ke ye piööc tɛ̈n amat kɔc Itharel.
Ku lëk kɔc Wɛ̈t Puɔth Yam rin bääny
Nhialic, ku kony kɔc ë tuɛny yiic ëbën.
36 Nawën tïŋ thändiït guëër tënë ye,
ke ŋɛɛr yic tënë ke, rin aacï tïŋ ke
cïn raan piööc ke, kecït amɛ̈l pap cïn
nhïïm abiöök.
37 Ku lueel tënë kɔcken ye buɔɔth,
“Käk tem ajuëc ku kɔc luɔi aa lik.
38 Këya, rɔ̈ɔ̈kkë Bɛ̈ny la nhom käk
tem, bï kɔc luɔi cɔl ajuak röt.”

10

Atuuc kathiäär ku rou (Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

1 Go Jethu kɔcken ye buɔɔth
kathiäär ku rou cɔɔl, ku yïk ke riɛl bï
kek jakrɛc aa cuɔp wei, ku konykë kɔc
tuany bïk pial.
2 Rin kɔc ke cï kuany aa kïk. Thai-
mon, cï Jethu bɛ̈n cäk ke cɔl Pïtɛr.
Ku wämënh Andria ku wɛ̈ɛ̈t Dhubedï,
Jemith ku Joon.
3 Pilipo ku Bartholomeo. Thomath
ku Matheo raan ajuër kut. Jemith
Alpawuth, Thadawuth,
4 Thaimon (raan la puɔu ater) ku jɔl
a Judath Ithkariöt raan wäär cï Jethu
bɛ̈n luɔm bï dɔm.

Luɔi Atuuc kathiäär ku rou (Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 Keek kathiäär ku rou aake cï Jethu
tooc ku yöök ke ëlä, “Duɔ̈kkë bɛ̈ɛ̈i kɔc
cie kɔc Itharel kɛ̈c yiic, ku duɔ̈kkë la
gɛɛth Thamaria yiic.
6 Lakkë tënë kɔc Itharel kuc Wɛ̈t
Puɔth Yam Nhialic.
7 Tɛ̈ le wek ke lɛ̈kkë ke, ‘Lɔn cï bääny
Nhialic thiɔ̈k!’
8 Kuɔnykë kɔc tuany bïk pial, ku
calkë kɔc cï thou aa ben pïr, ku calkë
kɔc la gup tuet aa dem, ku cuɔpkë
jakrɛc wei kɔc gup. Duɔ̈kkë röt cɔl aye
riɔp tɛ̈ looi wek käkkä, rin riɛl ye wek
ke looi ë cäk ɣɔc.
9 Duɔ̈kkë muk wëëu ku duɔ̈kkë muk
jɔkgɔɔ ye wek lim mïïth dhël yic.
10 Muɔ̈kkë alɛ̈th ku war cɛŋkë kepɛ̈c,
ku wai tök ë path. Rin raan ë luɔi aye
gäm këden cï yen luui.
11 “Kuat gɛu, ayï pan ye wek la thïn,
yakë thiëc raan puɔth bï we lor, ku
rɛ̈ɛ̈rkë kek ye ɣet aköl bï wek jäl.

9:34 Mt 10:25; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 **9:35** Mt 4:23; Mk 1:39; Lk 4:44 **9:36** Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lëk 18:16; Edhe 34:5 **9:38** Lk 10:2 **10:7** Lk 10:4-12 **10:10** 1Kor 9:14; 1Tim 5:18

12 Tɛ ye wek la bɛɛi yiic, yakë kɔc
kaŋ tïŋ lɔn bï kek we lor ku nyuuckë
we.
13 Ku na lor kɔc baai we, ke we rɛɛr
ku nyuɔthkë ke Wɛt Puɔth Yam, ku na
cïk nyïn la we, ka cïn wɛt lɛkkë ke.
14 Ku na cïi kɔc baai, ayï kɔc gɛu we
lor ku piŋkë wɛt ciɛth wek, ke we jiël
ku tɛŋkë wecök.
15 Ku wek aa lɛk kënë! Aköl luŋdït,
Nhialic abï kɔc rɛc pan Thodom ku
Gomora ŋuään tënë ë kɔckä!

Acï Jethu lɛk atuöɔcke lɔn bï kek gum (Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

16 “Piɛŋkë kënë! Wek aa tuɔɔc bɛɛi
yiic cïmën amël la gal yiic. Këya, cɔkkë
wepuɔth ku luɔikë röt bäk aa kɔc path
ŋic käŋ, ŋic luui.
17 Ku alɛk we aya bäk ŋic lɔn bï we
aa dɔm ku ɣɛth we luk yic, ku thatkë
we tëden amat.
18 Ku wek aabï kɔɔc bäny nhïïm ë
riɛnkië, bäk Wɛt Puɔth Yam lɛk ke ku
kɔc cie kɔc Itharel.
19 Ku tɛ ɣɛth kek we luk yic, duɔkkë
diɛɛr tɛ bï wek la jiɛɛm thïn, rin wɛt
bäk lueel abï guɔ bɛn wenhïïm tɛ jiɛɛm
wek.
20 Rin wël bäk lueel aacie wɛlkun,
aabï bɛn tënë Wëi Nhialic yen bï jam
wegup.
21 “Raan kek wämënh aabï röt
gaany bïk röt cɔl aa näk, ku wärken
mïth aabï miɛthken luɔm, ku mïth
aabï kɔc ke dhiëth ke luɔm bïk ke cɔl
aa näk.
22 Kɔc ëbën aabï we maan riɛnkiɛ.
Ku raan bï yepuɔu dɛɛt ɣet tɛ bï yen
thou, abï pïr aköliëëc ëbën.
23 Na wïckë bïk we nɔk gen cï wek
la thïn, ke we riŋ gen dɛt. Ku na näkkë
we ë gen kënë aya, ke we riŋ gen dɛɛtë.
Alɛk we ayic, wek acï luɔidun bï thöl
pan Itharel, ke Manh Raan këc bɛn.
24 “Acïn manh piööc wär raan piööc
ye, ku acïn alony dït tënë bänyde.
25 Këya, apath bï raan biöth ciɛt
raanden ë piööc, ku alony kecït
bänyde. Na ye wun baai cɔɔl ke
Beldhebul bɛny jakrɛc, ke kacke bï
cɔɔl rin yïndë!

Duɔkkë riɔc (Lk 12:2-7)

26 “Këya, duɔkkë riɔc ke. Rin käk ye
moony ëmën aa ŋot ke bï ŋic aköldä,
rin acïn kë ye thiaan bï cïï ŋic.
27 Yakë käk ya lɛk we ë röt lueel kɔc
nhïïm ëbën ke cïn riɔɔc, ku luɛlkë käk
ye ŋääi weyïth, bï kɔc kɔk ke piŋ aya.
28 Duɔkkë riɔc kɔc we nɔk, wɛikun
aa liu kecin. Anuɛɛn bäk riɔɔc ë
Nhialic, yen la riɛl we cɔl apïr pinyn-
hom ku kony wɛiku ë pan mac aköldä.
29 Acïn këthiin koor lëu bï määr ke
kuc Wuur tɔ nhial. Na cɔk ajïnh thin
koor tɔ baai ka ŋic.
30 Ku week aya, na cɔk a këthiin tɔ
wegup cïmën nhïm tɔ wenhïïm, ka ŋic
Wuur tɔ nhial.
31 Këya, duɔkkë riɔc, wek aa wär
käkkä ëbën!
32 “Na ye raan wɛtdiɛ piɔɔc ku cïï
guɔp riɔc, ke ɣɛn acïï guɔp riɔc ye ë Wä
nhom nhial.
33 Ku na ye raan jɛi ɣa kɔc nhïïm lɔn
cïï yen ye raandiɛ, ka ba jai aya ë Wä
nhom nhial.
34 “Duɔkkë ye tak lɔn cï ɣɛn bɛn ba
dɔɔr bɛn looi pinynhom. Ɣɛn akëc bɛn
ba käŋ bɛn cɔl aa puɔl yiic, ee gum bï
raan ëbën gum.
35 Rin ɣɛn acï bɛn ba meth kek wun,
ku nya kek man cɔl aman röt, ku man
athiëëk kek tiŋ wënde aabï röt maan
aya,
36 kɔc bï raan aa maan aa kɔcken
rɛɛr kek ye baai.
37 “Raan ye nhiaar bï aa kɔc ke
dhiëth ye kek nhiɛɛr apɛi tënë ɣa, ka
cie raandiɛ, ku na ye raan miɛthke
nhiaar apɛi tënë ɣa, ka cie raandiɛ
aya.
38 Raan cie kärac ye guum wɛtdiɛ ku
looi wɛtdiɛ acie raandiɛ.
39 Raan ye wïc bï wɛike ŋiɛc muk
pinynhom ë tɛn, acïi pïr aköldä bï

10:14 Luɔi 13:51 **10:15** Mt 11:24; Cäk 19:24-28 **10:16** Lk 10:3 **10:20** Mk 13:9-11; Lk 12:11-12; 21:12-15 **10:21** Mk 13:12; Lk 21:16 **10:22** Mt 24:9, 13; Mk 13:13; Lk 21:17 **10:24** Lk 6:40; Jn 13:16; 15:20 **10:25** Mt 9:34; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 **10:26** Mk 4:22; Lk 8:17 **10:33** 2Tim 2:12 **10:36** Mai 7:6 **10:38** Mt 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23 **10:39** Mt 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33; Jn 12:25

yök, ku raan bï gum ë wɛ̈tdiɛ̈, abï pïr akölriëëc ëbën yök.
40 “Raan we lor ë ɣɛn aye lor, ku kɔc
ɣa lor, ee Wä raan toc ɣa yen ayekë
lor.
41 Raan atuɔ̈nydiɛ̈ lor rin ŋic yen ye
lɔn ë yen atuɔ̈nydiɛ̈, abï la abak ariöp
bï yiëk atuuc yiic.
42 Muɔ̈kkë këënë na gɛm raan pïu
col nyïn ë path tënë raan thiin koor
kam kɔc ɣa buɔɔth, rin ye yen raan ɣa
buɔɔth, ka bä ariɔ̈pde dhiɛl yök.”

11

Joon acï kɔc tuɔɔc tënë Jethu (Lk 7:18-35)

1 Wën cï Jethu wëlkä jal lɛ̈k kɔcken
ye buɔɔth kathiäär ku rou, ke jiël ë tɛ̈n
bï la piööc ku le kɔc lɛ̈k gɛɛth Galilia
yiic.
2 Ee nïnkä, tɛ̈wën tɔ̈ Joon raan kɔc
muɔɔc nhïïm ɣööt ke mac, ke piŋ käk
looi Jethu. Go kɔc abɛ̈k, kɔcken ye
buɔɔth tuɔɔc tënë ye bïk la thiëëc wɛ̈t
këënë.
3 “Ye yïn raan yï bï bɛ̈n, aye raan dɛ̈t
yen buk tiit?”
4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Dhuɔ̈kkë ku lɛ̈kkë
Joon, käk cäk piŋ ku käk cäk tïŋ.
5 Cɔr acï bɛn daai ku aduany acï ya
cath. Ku kɔc cï tuet aacï tuet jäl kegup.
Ku miŋ acï ya piŋ ku kɔc cï thou aacï
röt jɔt. Ku Wɛ̈t Puɔth Yam Nhialic alëk
kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn.
6 Raan mit guɔ̈p ë raan cie puɔ̈u ë
rou wɛ̈tdiɛ̈ yic!”
7 Kaam wën jiël atuuc Joon, ke Jethu
jam ku tët kɔc Joon, “Ye raan yïndë
yen cï wek la ror cïi ceŋ bäk la tïŋ?
Ye raan puɔl yic ye wel nhom ë path
cïmën ye yom aruɔ̈ɔ̈r wel nhom? Acie
tɛ̈de, acie yen këënë ler wek.
8 Ye raan yïndë yen lak tïŋ? Ye mony
ceŋ alɛ̈th path? Aŋot cie tɛ̈de, kɔc ceŋ
alɛ̈th dhëŋ aa kɔc tɔ̈ bɛ̈ɛ̈i bäny yiic!
9 Na cie këya, ke yeŋö yen ler wek?
Ye raan käk Nhialic tïŋ? Ee yic, ku alɛ̈k
we, yeen adït tënë raan käk Nhialic
tïŋ.
10 Yen Joon, yen ë raan cï wël gɔ̈t
ë riɛnke thɛɛr ëlä, ‘Ɣɛn abä atuɔ̈nydiɛ̈
tuɔɔc yïnhom tueŋ, ku yeen abï dhël la
guiir tënë yï.’
11 “Ku wek aba lɛ̈k yiny këënë, Joon
raan kɔc muɔɔc nhïïm aril, acïn raan
kuat kɔc cï dhiëëth pinynhom dït tënë
Joon. Ku raan koor bääny Nhialic yic
adït tënë ye.
12 Tɛ̈wäär piööc Joon raan kɔc
muɔɔc nhïïm agut cït akölë, bääny
Nhialic ala tueŋ, ku aye kɔc rɛc kɔ̈k
la riɛl them bïk dhuɔ̈k ciëën.
13 Rin löŋ Mothith, ku kɔc ke käk
Nhialic tïŋ ëbën agut tɛ̈ ɣëët yen Joon,
aake ye jam rin bääny Nhialic,
14 ku na tɔ̈u wepuɔ̈th bäk wɛ̈tdiɛ̈
gam, ke yen Joon yen ë Elija wäär cï
bɛ̈nde lɛ̈k thäi.
15 Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth!
16 “Yeŋö ba thɔ̈ŋ kek riëëc akölë? Aa
cït mïth cï kenhïïm mat laar yic leŋ
kegup, ye lueel ëlä,
17 ‘Ɣok aacï waak pɛth ye keek ket tɛ̈
looi ruääi ket,
ku wek aa këc dier!
Ku ɣok aacï käk ye keek looi thuɔɔu
yic thɔ̈ɔ̈ŋ,
ku wek aa këc dhiau!’
18 “Rin Joon acï tuɔl ku ëcie bɛ̈ɛ̈i
kuany yiic ke mïth ku dëk, go raan
ëbën lueel, ‘Joon ala guɔ̈p jɔŋrac!’
19 Nawën bɔ̈ Manh Raan ku ye mïth
ke kɔc ku dëk ke ke, gokë lueel, ‘Tiɛ̈ŋkë
mony kënë! Yeen akok ku a dɛk määu,
ku amääth kek kɔc ajuër kut ku kɔc
la gup adumuɔ̈ɔ̈m!’ Ku luɔi puɔth
Nhialic ë rot nyuɔɔth käk ya looi yiic.”

Gɛɛth këc luɔi kärɛc puɔ̈l thïn (Lk 10:13-15)

20 Tɛ̈wën, go Jethu puɔ̈u dak ku
nyieeny kɔc gɛɛth cï yen käjuëc jäŋ gɔ̈i
looi thïn, rin këc kek luɔi kärɛc puɔ̈l.
21 “Wek kɔc gen Koradhin! Ku
Bethaida! Wek aa tiit kärac apɛi, rin
käjuëc jäŋ gɔ̈i cäk tïŋ cï looi gɛɛthkun
yiic, ku ke cï looi Tire ku Thidon gɛɛth
wäär ceŋ kɔc rɛc, ŋuɔ̈t kɔc ë gɛɛthkä

10:41 Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16; Jn 13:20 **11:5** Ith 35:5-6; 61:1 **11:10** Mal 3:1 **11:13** Lk 16:16 **11:14** Mal 4:5; Mt 17:10-13; Mk 9:11-13 **11:21** Ith 23:1-18; Edhe 26:1–28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4

aacï kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën thɛɛr ku pälkë luɔi kärac!
22 Ku wek aa lɛ̈k kënë, aköl luŋdït,
Nhialic abï kɔc Tire ku Thidon ŋuään!
23 Ku wek kɔc gen Kapernaum!
Yakë tak lɔn bï we jat nhial? Wek
abï cuat pan mac. Rin käk jäŋ gɔ̈i
cï looi wenyïn cäk ke tïŋ, ku ke cï
looi Thodom, ŋuɔ̈t acïn kë cie rac agut
ëmën!
24 Ku abɛn lɛ̈k we, käŋ aacïï yiic bï
riɛl apɛi tënë ke aköl luŋdït, cïmën tɛ̈ bï
kek yiic ril thïn tënë we!”

Bäk tënë ɣa bäk bɛ̈n lɔ̈ŋ (Lk 10:21-22)

25 Ku ë tɛ̈n awën ke lueel Jethu, “Wä,
Bɛ̈ny nhial ku piny! Yïn alɛɛc rin cï yïn
käk ca thiaan tënë kɔc ŋic käŋ cï piöc,
nyuɔ̈th kɔc kor këc piöc.
26 Ee yic Wä, yen ë kën yï yuum
puɔ̈u.
27 “Këriëëc ëbën acï Wä gäm ɣa. Ku
acïn raan ŋic Wënde, ee Wun ë rot,
cïmën cïn yen raan ŋic Wun, ee Wënde
ku kɔc cï Wënde lɔc bïk ŋic.
28 “Bäk tënë ɣa ëbën, wek kɔc cï jɔ̈t
yiëth käthiek bäk ke ɣääc, wek aba cɔl
alɔ̈ŋ.
29 Gamkë piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ bäk yith ŋic, rin
ɣɛn acïï la ruathruath, ɣɛn alir puɔ̈u,
ku wek aabï wɛ̈ikun pïr.
30 Rin piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ acïï ril, apuɔl yic.”

12

Jethu acï kuec löŋ aköl lɔ̈ŋ kɔc Itharel (Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

1 Naɣɔn akäl tök ë nïnkä, Jethu ë
cath kek kɔcken ye buɔɔth, ke kuany
dhël yic kam dum aköl lɔ̈ŋ. Ku kɔcken
ye buɔɔth aake nɛ̈k cɔk, gokë rap lek
cam dhoŋ.
2 Nawën tïŋ kɔc akut Parathï, gokë
Jethu thiëëc, “Tïŋ, kɔckun yï buɔɔth aa
loi kë cie looi aköl lɔ̈ŋ!”
3 Go bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Kɛckë kë cï Debit
looi thɛɛr kaŋ kueen, wäär nɛ̈k cɔk ye
ke kɔcken cath kek ye?
4 Acï bɛn la luaŋ Nhialic, ku ciɛm
ayum yath cï tɔ̈ɔ̈u tënë Nhialic, kek
kacke. Ayum kënë ëcïï Debit lëu bï
cam kek kacke, aa kɔc käk Nhialic looi
kek aake ye cam ë röt.
5 Dɛ̈t aya, kɛckë kueen löŋ Mothith
yic lɔn aköl lɔ̈ŋ thok ëbën, kɔc käk
Nhialic looi luaŋ Nhialic aa löŋ aköl
lɔ̈ŋ dhoŋ kɔ̈u, ku aacïï ke ye nyieeny?
6 Ku Manh Raan jam kek we, adït
tënë luaŋ Nhialic.
7 Na we cï wël cï gɔ̈t thɛɛr deet yiic,
lɔn kë wïc Nhialic ë nhiɛ̈r ye kɔc röt
nhiaar, aacie ɣɔ̈k ye näk ye, ŋuɔ̈t wek
aa këc kɔc cïn awuɔ̈c cïk looi nyieeny,
8 rin Manh Raan adït tënë aköl lɔ̈ŋ.”

Jethu acï mony cï cin ruai kony (Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke Jethu jiël tënë
awën ku ler tɛ̈n amat kɔc Itharel,
10 ku mony cï cin ruai ë tɔ̈ thïn.
Ku kɔc kɔ̈k ke wïc Jethu bïk gaany kë
cï wuɔ̈ɔ̈c, aake tɔ̈ tɛ̈n amat aya, gokë
Jethu thiëëc. “Ye lɔ̈ŋda pëën bï raan
kony aköl lɔ̈ŋ?”
11 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na la raan tök
kamkun ë tɛ̈n amäl tök, ku lööny yiith
aköl lɔ̈ŋ, ke cïï bïï bei yiith?
12 Raan adït apɛi tënë lɛ̈i! Këya, lɔ̈ŋda
acie ɣo ye pëën buk raan cïï kony aköl
lɔ̈ŋ.”
13 Ku lëk mony wën cï cin ruai,
“Nyoth yïcin.” Go yecin nyooth, go cin
piath abï ciɛ̈t ciin këc ruai.
14 Go Parathï jäl tɛ̈n amat, ku lek
mat tɛ̈ bï kek Jethu näk thïn.

Jethu alony cï Nhialic lɔc

15 Go Jethu kë loikë ŋic, ku jiël tɛ̈n
awën, go kɔc juëc buɔɔth. Ku kony kɔc
tuany bïk pial,
16 ku thɔn ke apɛi bïk cïï la lɛ̈k kɔc
kɔ̈k, bï cïï ŋic.
17 Rin bï kë cï Ithaya lueel wäthɛɛr
ëlä ë riɛnke yenhom tiɛɛŋ,
18 “Yen akïn yen alonydiɛ̈n ca lɔc,
raan töŋ yen nhiaar, mit
ɣɛn puɔ̈u tënë yeen.
Ɣɛn abï Wɛ̈ikiɛ̈ cɔl alööny yeguɔ̈p,

11:23 Ith 14:13-15; Cäk 19:24-28 **11:24** Mt 10:15; Lk 10:12 **11:27** Jn 3:35; 1:18; 10:15 **11:29** Jer 6:16 **12:1** L.rou 23:25 **12:3** 1Tha 21:1-6 **12:4** Leb 24:9 **12:5** Kn 28:9-10 **12:7** Mt 9:13; Ɣoth 6:6 **12:11** Lk 14:5

ku abï gam ë yic lɛ̈k thäi ëbën.
19 Acïï bï ya gɔ̈th ku rɛ̈ɛ̈m kɔc nhïïm
wël cie yith,
acïï bï ya piŋ röl ë dhɔ̈l yiic.
20 Acïn këthiin bï kaŋ tuɔ̈ɔ̈r nyin, cɔk
ayiny kɔc kor ka cïï dhäl.
Acïï bï kaŋ dhɔ̈r ɣet tɛ̈ bï yiɛnyde ŋic,
21 ku abï wuɔ̈ɔ̈t ëbën ŋɔ̈ɔ̈th."

Jethu aye yɔ̈ɔ̈k lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac (Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

22 Nawën ke kɔc kɔ̈k bïï mony cï cɔr
tënë Jethu, ku ëcie jam aya rin tɔ̈ jɔŋrac
yeguɔ̈p. Go Jethu kony, ɣet bï jam ku
dɛɛi.
23 Go kɔc awën tɔ̈ thïn gäi ëbën ku
thiëckë röt. "Nadë ke bï ya Manh
Debit?"
24 Nawën piŋ Parathï ë wɛ̈t kënë, ke
luelkë, "Yeen ë jakrɛc cuɔp wei kɔc
gup, rin ye bɛ̈ny jakrɛc, cɔl Beldhebul
ye yiëk riɛl."
25 Go Jethu kë takkë ŋic ku lueel,
"Pan yeyic tek ku thär kɔc ë kamken,
ë lac riääk. Ku na tek gɛn tök yeyic,
ayï dhiënh tök ku tuumkë kenhïïm ku
thɛ̈rkë, ka puɔ̈k.
26 Na ye jɔŋrac jɔŋrɛɛc dɛ̈t cuɔp wei,
ka cï keyiic tek. Këya, lëu panden bï
kɔ̈ɔ̈c këdë!
27 Ku na ye riɛl Beldhebul yen ye
ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ye riɛl ŋa yen
ye kɔckun yakë buɔɔth ke cuɔp wei?
Calkë ke aa lëk we yic.
28 Ku na ye riɛl Wëi Nhialic yen ye
ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ŋiɛckë lɔn cï
bääny Nhialic bɛ̈n tënë we.
29 "Acïn raan lëu ye bï ɣön raan ril
dhoŋ ku nyɛɛi käkke, akɔŋ raan ril
kënë dɔm ku der, ku jɔl käk tɔ̈ baai
nyaai.
30 "Raan këc rot mät ɣa acie raandiɛ̈,
ku raan cïï ɣa kony bï kɔc lɛ̈k wɛ̈t
Nhialic, ee kɔc thiɔ̈i.
31 Këya, wek aa lɛ̈k yic lɔn nadë ad-
umuɔ̈ɔ̈m ë kɔc, ku kärac yekë ke lueel,
aa lëu bï ke päl piny. Ku kuat raan
kärɛc luɛɛl Wëi Nhialic guɔ̈p, acïï bï
päl piny tënë ye.
32 Ku na ye raan lueel wɛ̈t rac Manh
Raan guɔ̈p, ka pɛ̈l piny. Ku raan ye
lueel lɔn ye Wëi Nhialic jɔŋrac, ka cïï
kɔŋ päl piny acïn ëmën agut akölriëëc
ëbën.
33 "Com tim tɛ̈path bï miɛ̈thke piath.
Tɛ̈dë ke com tɛ̈rac bï miɛ̈thke rɛ̈ɛ̈c.
Këya, tim aye ŋic miɛ̈thke.
34 Wek mïth käpiɛny, mïth kɔc cie
yith ye gam, lɛ̈ukë bäk këpath lueel, ke
we ye jakrɛc ëmëndun? Rin kë ye thok
lueel ë bɛ̈n bei raan puɔ̈u.
35 Raan path ë luui käpath, rin
käpuɔth tɛ̈ yepuɔ̈u. Ku raan rac ë luui
kärac rin kärɛc tɔ̈ yepuɔ̈u.
36 "Alɛ̈k we, raan ëbën abï thiëëc
aköl luŋdït ë wël rɛc cï lueel.
37 Rin wɛ̈lku kek aabï ɣäth tɛ̈path,
ku aa kek aabï cɔl atëm awuɔ̈c aköl
luŋdït."

Jethu acï kuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

38 Go kɔc kɔ̈k piööc lööŋ ku Parathï
lueel tënë ye, "Raan piööc awïcku ba
kënë jäŋ gɔ̈i looi buk tïŋ."
39 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Aa kɔc la gup
anyon ku gam koor kek aa thiëc käk
tïŋkë! Acïn kën jäŋ gɔ̈i bï nyuɔ̈th we, ee
këwäär cï rot looi tënë Jona, raan käk
Nhialic tïŋ yen abï rot looi.
40 Cïmën wäär cï Jona rëër aköol
kadiäk ku wër kadiäk rɛ̈cdït apɛi yic,
ke Manh Raan aya abï rëër nïn kadiäk
ë raŋ yic.
41 Aköl luŋdït kɔc gen Ninibe, aabï
we gɔ̈k rin cï kek kepuɔ̈th waar ku
pälkë luɔi kärac wäär cï Jona ke lɛ̈k. Ku
alɛ̈k we, ɣɛn jam kënë, ɣɛn adït tënë
Jona!
42 Tiŋdït ë bɛ̈ny wäär jiël pan Athia
bï la Jeruthalem, abï we gɔ̈k aköl
luŋdït rin cï yen jäl tɛ̈mec apɛi bï wël
puɔth bɛ̈nyŋaknhom Tholomon la piŋ,
ku ɣɛn jam, ɣɛn adït tënë Tholomon!
43 "Tɛ̈ cï jɔŋrac jäl raan guɔ̈p, ee piny
yɔ̈ɔ̈p tɛ̈dɛ̈t bï yen lɔ̈ŋ thïn. Na cïï yök,
44 ke lueel, 'Ɣɛn abï dhuk tɛ̈wäär jiël
ɣɛn thïn.' Këya, ke dhuk ku yök tɛ̈n bï

12:21 Ith 42:1-4 **12:24** Mt 9:34; 10:25 **12:30** Mk 9:40 **12:32** Lk 12:10 **12:33** Mt 7:20; Lk 6:44
12:34 Mt 3:7; 23:33; 15:18; Lk 3:7; 6:45 **12:38** Mt 16:1; Mk 8:11; Lk 11:16 **12:39** Mt 16:4; Mk 8:12
12:40 Jona 1:17 **12:41** Jona 3:5 **12:42** 1Bŋ 10:1-10; 2Lëk 9:1-12

yen rëër thïn ke cïn raan tö thïn, ku acï guiir.
45 Ku dhuk, ku le bɛ̈n kek jakrɛc apɛi kɔ̈k kadhorou wär ye, bïk bɛ̈n ceŋ baai. Ku pïr ë raan kënë ë jäl rɛ̈ɛ̈c apɛi tënë pïrden tueŋ. Yen ë tɛ̈n ben rot luɔɔi thïn aya tënë kuat akölë."

Man Jethu ku wämäthakën aacï Jethu nyaai (Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

46 Jethu ee ŋot jam kek kɔc tɛ̈wën ɣëët man kek wämäthakën. Ku kɛ̈ɛ̈ckë aɣeer, ku thiëckë bïk jam kek ye.
47 Go raan tök kam kɔc awën lëk ye, "Moor ku wämäthakui aa kääc aɣeer, ku awïckë bïk jam kek yï."
48 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Yeŋa ë ma? Ku ye yïŋa paan ë ma?"
49 Ku nyooth kɔcken ye buɔɔth ku lueel, "Kɔckä! Kek aa ma ku wämäthakäi!
50 Kuat raan ë wɛ̈t Wä tö nhial looi yen ë wämääth, ku nyankäi, ku ma."

13

Kääŋ dom path ku dom rac (Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

1 Ku aköl töŋ awën, ke Jethu jiël baai ku ler wär Galilia yɔu ku nyuuc, ku piöö̈c.
2 Ku göö̈m kɔc juëc apɛi, go la riäi yic ku nyuuc thïn, ku kääc thän awën ë pïu thook aɣeer.
3 Ku jɔl Jethu kɛ̈ŋ aa lueel bï yen kɔc piɔ̈ɔ̈c käjuëc.

Ku lëk ke, "Raan puɔ̈r ëcï la dom bï la pur.
4 Tɛ̈wën yen rap wɛɛr dom, ke kɔ̈th abɛ̈k löö̈ny dhël yic. Go diɛt bɛ̈n ku tetkë ke.
5 Ku löö̈ny kɔ̈th kɔ̈k alɛl nhom, tɛ̈ koor tiɔp thïn. Gokë guɔ cil rin tiɔp ëcïï dït thïn.
6 Nawën la aköl ruɛl apɛi ke rap awën yuɔm, ku riɛɛukë rin këc mɛiken ɣet piny.
7 Ku löö̈ny kɔ̈th abɛ̈k tɛ̈ ye yuɔ̈ɔ̈t lac dït thïn, nawën la yuɔ̈ɔ̈t dït ke näk rap.
8 Ku löö̈ny kɔ̈th kɔ̈k ë tiɔm path yic, ku lokkë apath, kɔ̈k ke dït nhïïm ku kɔ̈k ke thöö̈ŋ röt ku kɔ̈k ke thoi nhïïm!"
9 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, "Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth!"

Wɛ̈t thɔ̈ɔ̈th ë kääŋ (Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 Nawën ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku thiëckë, "Yeŋö ye yïn jam ë waal tënë ke?"
11 Go dhuk nhom ku lueel, "Ŋiɛ̈ɛ̈c käk bääny Nhialic acï gäm we ku akëc gäm ke.
12 Rin raan la këdäŋ abï bɛn muɔɔc bï käkke juëc apɛi, ku raan cïn këdäŋ, ke këthiin ye tak lɔn tö yen tënë ye, abï nyaai aya.
13 Kënë ye ɣɛn jam waal tënë ke, rin keek aa daai ku acïn kë yekë tïŋ, aa piŋ ku aa cïn kë yekë piŋ, tɛ̈dë ke detkë yic.
14 Këya, wɛ̈t cï Ithaya raan käk Nhialic tïŋ lueel wäthɛɛr ë riɛnken ëlä atiiŋ yenhom,
'Na cɔk alɔn ye kɔckä wɛ̈t piŋ
ku benkë piŋ, ka cïk bï deet yic,
na cɔk alɔn ye kɔckä daai, ku
cockë keek ka cïï käŋ bï tïŋ,
15 rin cï kek kepuɔ̈th wɛl wei,
ku aacï keyïth cuɔ̈k bïk cïï ye piŋ
ku niinkë kenyïn.
Na këckë looi këya,
ŋuɔ̈t aa daai ku pïŋkë,
ku detkë käŋ yiic,
ku ŋuɔ̈t aacï röt thɔn Nhialic, ku kony keek.'
16 "Ku wekkä, wek aa mit gup, rin wek aa daai ku piɛ̈ŋkë.
17 Ku alɛ̈k we, acï kɔc juëc käk Nhialic tïŋ, ku kɔc path ŋic Nhialic wïc bïk tïŋ käk yakë tïŋ, ku aa këckë tïŋ, acïk wïc bïk piŋ käk yakë piŋ, ku aa këckë piŋ."

Jethu acï kääŋ raan ë puɔ̈r teet yiic (Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

18 Go Jethu lueel, "Ëmën piɛŋkë tɛ̈ teet ɣɛn kääŋ kënë yic thïn.
19 Kɔc ë wɛ̈t bääny Nhialic piŋ ku cïk det yic, aa cït kɔ̈th cï löö̈ny dhël

13:2 Lk 5:1-3 **13:12** Mt 25:29; Mk 4:25; Lk 8:18; 19:26 **13:15** Ith 6:9-10 **13:17** Lk 10:23-24

yic. Jɔŋrac ë bɛ̈n ku nyɛɛi wɛ̈t awën kepuɔ̈th.
20 Kɔ̈th cï lööny alɛl nhom aa cït kɔc wɛ̈t Nhialic gam nyin yic ku mitkë puɔ̈th.
21 Ku aacie kepuɔ̈th ye dɛɛt, aa löŋ Nhialic guɔ wai wei të looi aliääp rot, ku të nɛ̈k ke rin wɛ̈t Nhialic.
22 Kɔ̈th cï lööny të ye yuɔ̈ɔ̈t lac dït thïn, aa cït kɔc ë wɛ̈t Nhialic piŋ, ku käjuëc ke diir rin pïr pinynhom, ku nhiɛ̈r jiɛɛk aa bɛ̈n thïn, ku rɛckë löŋ Nhialic kepuɔ̈th.
23 Ku kɔ̈th cï puur tiɔm path yic, aa cït kɔc ë wɛ̈t Nhialic piŋ ku detkë yic apath, ku käjuëc aye yök tënë ke, cïmën rap cï ŋiɛc luɔk ke dït nhïïm, ku rap kɔ̈k thööŋ kenhïïm ku kɔ̈k ke thoi nhïïm."

Kääŋ yuɔ̈ɔ̈t cï cil dom yic

24 Ku ben Jethu ke lɛ̈k kääŋ dɛ̈t, "Bääny Nhialic acït raan cï kɔ̈th path com duɔmde.
25 Naɣɔn akɔ̈u ke raan ëbën nin, ke raan atɛrde bɔ̈ ku weer abaar rap cök ku jiël.
26 Nawën la rap cil ke abaar cil aya.
27 Go raan lui dom yic bɛ̈n tënë wun dom ku lueel, 'Bɛ̈ny, wäär pur yïn, cie rap path kek ca wɛɛr dom yic? Na ye këya ka abaar kënë cil këdë dom yic?'
28 Go bɛ̈ɛ̈r, 'Ee raan man ɣa yen acï kënë looi,' Go raan ë luɔi lueel, 'Wïc buk abaar nyuän wei dom yic?'
29 Go wun dom bɛ̈ɛ̈r, acie tɛ̈de, 'Rin të nyuɛ̈n yïn abaar, ke yïn amɛt rap wei ke ke.
30 Cɔl rap ku abaar aa dït kedhie agut të bï kek luɔk, ku aba lɛ̈k kɔc tëm ëlä, kaŋkë abaar nyuɔ̈n ku duɔ̈tkë ke bï ke yɔɔt, ku jälkë rap tem ku tääukë ke kändiɛ yic.' "

Kääŋ käu koor nyin ye tiɛmde dït apɛi
(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

31 Ku benke lɛ̈k kääŋ dɛ̈t ëlä, "Bääny Nhialic acït käu koor nyin cï raan com duɔmde.
32 Yeen akoor nyin apɛi kam kɔ̈th ëbën. Ku na le dït ka wär tiim ëbën, ee la nhial ke loi kërdït apɛi abï diɛt ɣɔ̈ɔ̈tken aa yïk thïn."
33 Ku ben lueel, "Bääny Nhialic acït luɔu cï tik puɔr ayumdït tet yic, na lä ke piäär ëbën."
34 Këya, Jethu ë ye kɛ̈ŋ lueel ku bï yen kɔc lɛ̈k wɛ̈lke ëbën, acïn kë ye lueel ke cïï kääŋ thɔ̈th.
35 Ee ye looi këya rin bï wɛ̈t cï raan käk Nhialic tïŋ lueel thɛɛr yenhom tiɛɛŋ,
"Ɣɛn abï jam kɛ̈ŋ tënë week,
bï ɣɛn ke käk kuc tɛ̈wäär ciɛk nhial ku
piny teet yiic."

Jethu acï kääŋ yuɔ̈ɔ̈t teet yic

36 Go Jethu kɔc nyääŋ aɣeer ku ler ɣöt, go kɔcken ye buɔɔth bɛ̈n tënë ye ku luelkë, "Tɛ̈t ɣo kääŋ abaar yic."
37 Go bɛ̈ɛ̈r, "Raan ë puɔr cï kɔ̈th path wɛɛr dom, ee Manh Raan.
38 Dom ë pinynhom, ku kɔ̈th path aa kɔc ŋic Nhialic, ye bääny Nhialic këden, ku abaar aa kɔc ë jakrɛc,
39 ku raan cä abaar mat dom yic ë jɔŋrac. Ku tëmtëm ë thök ë piny, ku kɔc tëm atuuc Nhialic.
40 Këya, cïmën ye abaar nyuän wei dom yic ku yɔt, yen abï ya tɛ̈de aköl thöök piny.
41 Manh Raan abä atuuc Nhialic tooc, ku aabï kɔc rɛc ë kɔc ɣäth kärac yiic, ku kɔc luui kärɛc tɛ̈t bei kɔc path yiic,
42 ku cuɛt ke many dɛ̈p cï löklök apɛi, bï kek aa dhiau thïn ke ŋɛny kelec akölriëëc ëbën.
43 Ku kɔc path aabï ruɛl cïmën akɔ̈l bääny Wunden yic nhial."

Ku wit lɔ̈ŋde ëlä, "Piɛŋkë të le wek yïth!"

Kääŋ ë jiɛɛk cï thiaan dom yic

44 Ku thɔ̈th Jethu kääŋ dɛ̈t ëlä, "Bääny Nhialic acït jiɛɛk cï wɛc piny dom yic. Go raandä yök ku nyiɛɛi ku ben thiaan ku jiël ke cï puɔ̈u miɛt apɛi, ku le käkke ɣaac ëbën, ku ɣɔɔc dom wën, rin nhiɛɛr yen jiɛɛk kënë apɛi."
45 Ku ben Jethu lueel, "Bääny Nhialic acït raan ɣöc, wïc käpath apɛi,

13:35 Wk 78:2

46 nawën yök këtööŋ path apɛi ke
la käkke ɣaac wei ëbën ku ɣɔɔc kënë
awën."

Kääŋ buɔn ë rec dɔm ëbën

47 "Bääny Nhialic aya, acït buɔn cï
cuat wïïr ku dɔm kuat ë rɛc ëbën.
48 Tɛ cï yen thiäŋ, ke miit amɛ̈i agör
nhom ku nyuuckë bïk rec kuany yiic,
ku tɛ̈ɛ̈ukë rec path gäc yic, ku cuɛtkë
rec cïï path wei.
49 Kënë, yen ë tɛ bï yen rot luɔɔi thïn
aköldä thöök piny. Atuuc Nhialic aabï
tuɔ̈l ku kuënykë kɔc rɛc bei ë kɔc yiic,
50 ku cuɛtkë ke pan mac tɛ bï kek
dhiau thïn ke ŋɛny kelec akölriëëc
ëbën."

Wɛ̈t thöök wël

51 Ku thiëc Jethu ke, "Cäk wëlkä deet
yiic apath?" Gokë gam.
52 Go lɛ̈k ke, "Na ye këya, ke raan
piööc ë lööŋ cï piɔ̈ɔ̈c käk bääny
Nhialic, acït raan baai käkken yam ku
käthɛɛr bɛ̈ɛ̈i aɣeer ëbën paande."

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 Wën cï Jethu thök luɛl ë kɛ̈ŋkä, ke
jiël,
54 ku dhuk gɛnden. Ku piööc kɔc tɛ̈n
amat, piööc cï kɔc ke tɔ̈ thïn bɛ̈n gɔ̈i
ëbën ku luelkë, "Cï mony kënë käŋ bɛ̈n
aa ŋic nɛn, ku yök riɛl ë yen käk jäŋ gɔ̈i
looi tɛ̈nɛn?
55 Kënë, cie wën raan dhie ë guaŋ?
Ku man cie tiŋ dhie cɔl Maria, ku
yeen cie mɛ̈nh ë Jemith ku Jothep ku
Thaimon ku Judath?
56 Ku nyiɛ̈rakën aya, cïk tɔ̈u ë tɛ̈n kek
ɣo? Yök käkkä ëbën tɛ̈nɛn?"
57 Ku kueeckë ë ye.

Go Jethu lueel tënë ke, "Raan cï
Nhialic lööny yeguɔ̈p aye baai ëbën
theek, ka kɔc gɛnden ku kɔc ruääi kek
ye, kek aacie ye ye theek."
58 Ku akëc käjuëc jäŋ gɔ̈i looi tɛ̈në rin
cïn kek gam.

14

Nääk ë Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

1 Tɛ̈wën ke bɛ̈nyŋaknhom Antipäth
Ɣërot, bɛ̈ny Galilia ëcï wɛ̈t cï Jethu ŋic
apɛi piŋ.
2 Go lɛ̈k bänyken luk, "Kënë ë Joon
raan kɔc muɔc nhïïm guɔ̈p, yen acï
bɛn pïr. Ee yen le yen riɛl yen käkkä
looi."
3 Antipäth Ɣërot ëcï Joon cɔl adɔm
ku rek ku mac, rin wɛ̈t Ɣërodia tiŋ
Pilipo wämënh cï rum bï ya tiɛŋde.
4 Rin cï Joon ye lɛ̈k ye ëlä, "Acïï path
ba tiŋ wämuuth rum ke pïr!"
5 Go Antipäth Ɣërot wïc bï Joon nɔ̈k,
ku ë riɔ̈c kɔc Itharel, rin ŋic kek Joon
ke ye raan käk Nhialic tïŋ.
6 Nawën aköl yan dhiëëth Antipäth
Ɣërot, ke nyan Ɣërodia diër kɔc nhïïm,
abï Antipäth Ɣërot puɔ̈u miɛt apɛi,
7 ku kuëëŋ lɔn bï yen ye gäm kuat
këden bï wïc!
8 Go lɛ̈k ye tɛ̈ cït tɛ̈ cï man ye than
thïn, "Yiëk ɣa nhom Joon ëmën ke cï
tääu aduɔ̈k yic!"
9 Kënë ëcï bɛ̈ny rac puɔ̈u, ku rin cï
yen kuëëŋ ë jɔ̈ɔ̈l nhïïm, acï gam bï
nhom Joon gäm ye.
10 Ku cɔl Joon ala tök yeth tɛ̈wën mɛc
yen thïn.
11 Ku bïï nhom ke cï tääu aduɔ̈k yic,
ku gɛ̈m nya ku le gäm man.
12 Go kɔc Joon buɔɔth bɛ̈n ku nyɛɛikë
guäpde, ku lek tɔ̈ɔ̈u, ku lek lɛ̈k Jethu.

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

13 Wën piŋ Jethu kë cï rot looi, go jäl
ë riäi bï la tɛde ë rot. Ku tɛ̈wën piŋ kɔc
ë kënë, ke jiël gɛɛthken yiic kecök ku
buɔthkë.
14 Nawën kɛɛc Jethu piny ë riäi yic,
ke tïŋ kɔc juëc apɛi, go yic ŋɛɛr ë ke, ku
kony kɔcken tuany.
15 Nawën col piny, ke kɔcken ye
buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku luelkë, "Piny acï
cuɔl, ku tɛ̈n ë ror cïn kë kuany thïn. Cɔl
kɔc aa thiɛ̈i bïk la bɛ̈ɛ̈i yiic ku bïk röt la
ɣɔ̈c miëthden."
16 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Acïn tɛ bï kek jäl,
na le miëth ke gämkë ke!"

13:52 Jn 4:44 **14:3** Lk 3:19-20 **14:4** Leb 18:16; 20:21

17 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Käk mukku ëbën, aa
ayuɔ̈p kadhiëc ku rec karou.”
18 Go Jethu lueel, “Bɛ̈ɛ̈ikë ke tɛ̈n tënë
ɣa.”
19 Ku yöök kɔc bïk nyuc ë noon
nhom, ku lööm ayuɔ̈p awën kadhiëc
ku rec karou, ku döt nhial ku leec
Nhialic. Ku bɛny ayuɔ̈p yiic, ku gɛ̈m
ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tek agut
rec, tënë thän awën.
20 Ku mïthkë ëbën abï miëth ke göök,
ku jɔl kɔcken ye buɔɔth awuthueei
ayuɔ̈p ku rec cï döŋ piny, kuany gääc
kathiäär ku rou.
21 Kɔc ke cï mïth ëbën, röör röt aake
ye tiim kadhiëc.

Jethu acath pïu nhïïm
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

22 Ku kaam awën ke Jethu yöök
kɔcken ye buɔɔth bïk la riäi yic, ku lek
tueŋ yenhom agör alɔŋtui, ku cɔl thɛ̈i
ajiël.
23 Wën cï yen kɔc cɔl athiɛ̈i, ke la gɔt
nhom ë rot bï la röök. Nawën la thëi
bɛ̈n, ke Jethu ë rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈ɛ̈n yetök,
24 ku riäi ke cï ɣet tɛmec, ke cïï cath
apath rin lor yen yom nhom.
25 Nawën bɛ̈ɛ̈k piny ke Jethu bɔ̈ tënë
ke ke cath pïu nhïïm.
26 Nawën tïŋ kɔcken ye buɔɔth
ke cath pïu nhïïm gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi,
ku luelkë, “Atïm raan cï thou,” ku
dhiɛɛukë rin cï kek riɔ̈ɔ̈c.
27 Ku kaam awën ke lëk Jethu
ke, “Dɛɛtkë wepuɔ̈th, ee ɣɛn Jethu,
Duɔ̈kkë riɔ̈c!”
28 Go Pïtɛr lueel, “Bɛny, na ye yï ayic,
ke yï yïk ɣa riɛl ba la tënë yï, ɣa cath pïu
nhïïm.”
29 Go Jethu lueel, “Bäär!” Go Pïtɛr
bɛ̈n bei riäi yic, ku ciɛth pïu nhïïm ke
la tënë Jethu.
30 Ku wën tïŋ yen yom ke biök apɛi,
go riɔ̈ɔ̈c ku duër dïïr, go dhiau, “Luäk
ɣa Bɛny!”
31 Go Jethu dɔm nyin yic ku lueel,
“Yïn raan la gam koor, yeŋö diiu yïn?”
32 Ku wën le kek riäi yic, ke yom
kääc.
33 Go atuuc ke tɔ̈ riäi yic Jethu door
ku luelkë, “Yïn ë Manh Nhialic alan-
den.”

Jethu acï kɔc tuany Jenetharet kony
(Mk 6:53-56)

34 Gokë wär teem ku lek Jenetharet.
35 Nawën ŋic kɔc Jenetharet Jethu,
gokë kɔc thiääk ke ke lɛ̈k, ku ɣɛ̈thkë
kɔc tuany ëbën tënë ye.
36 Ku läŋkë bïk gɔɔt, cɔk alanhde
thok ë path, ku kuat raan cï ye gɔɔt
ëbën ee pial.

15

Jethu acï ciɛɛŋ kɔ̈k wärkuan dït dhɔ̈l yic
(Mk 7:1-13)

1 Go Parathï ku kɔc piööc ë ciɛɛŋ kɔc
Itharel bɔ̈ Jeruthalem la tënë Jethu ku
thiëckë,
2 “Yeŋö ye kɔckun yï buɔɔth ciɛɛŋ
thɛɛr wärkuan dït dhɔ̈l yic? Keek aacie
kecin ë lɔɔk tueŋ tɛ̈ mïth kek!”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ku yeŋö ye wek
kuec löŋ ë Nhialic, ku yakë buɔɔth yic
ë ciɛɛŋdun thɛɛr?
4 Rin acï Nhialic lueel, ‘Thek wuur
ku moor, ku raan wun ku man jääm
guɔ̈p kärɛc ka dhil nɔ̈k bï thou.’
5 Ku ayakë lueel aya lɔn na la raan
kën bï yen wun ku man kony, ku
lueel, ‘Acïn tɛ̈ kuɔ̈ny we, rin kë muɔ̈k
kënë ë kën ë Nhialic,’
6 ka këc wun ku man theek. Yen ë
tɛ̈ ye wek wɛ̈t Nhialic dhäl yic thïn, ku
ye ciɛɛŋdun thɛɛr yen biathkë yic.
7 Awëëŋ kui, Ithaya acï yic lueel ë
riɛnkun wäär lueel yen wɛ̈t ëlä!
8 ‘Kɔckä, aa ɣa leec kethook ku aliu
kepuɔ̈th.
9 Keek aa ɣa door ku acie duɔ̈ɔ̈r ë yic,
rin keek aa kɔc piɔ̈ɔ̈c lööŋ ciɛɛŋ raan
ciɛ̈t ke ye lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈!’ ”
10 Go Jethu kɔc juëc bɛn cɔɔl ku lëk
ke, “Piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈ wedhie ku dɛtkë
yic.
11 Acie kë ye raan cam, yen ye cɔl
aye raan rac, aa käk ye tak ku käk ye
lueel, ku käk ye looi kek aaye cɔl aye
raan rac.”

15:4 B.bei 20:12; 21:17; L.rou 5:16; Leb 20:9 **15:9** Ith 29:13

12 Nawën ke kɔcken ye buɔɔth bö
tënë ye ku luelkë, “Njic lɔn cï Parathï
puɔ̈th riääk wën piŋ kek kë ca lueel?”
13 Go bëër, “Kuat raan cïï wët Wä tö
nhial loi, acïï pïr akölriëëc ëbën bï yök.
14 Duɔ̈kkë diɛɛr ë ke! Aa cït cöör thel
röt, ku na thel cɔr, cɔr dët, ka löö̈ny
adhuɔ̈m yic kedhie.”
15 Nawën cï lɔ̈ŋde wit, ke thiëëc Pïtɛr,
“Tët ɣo kääŋ kënë yic.”
16 Go Jethu lëk ke, “Cäk käŋ ye deet
yiic aya?
17 Cäk ye tïŋ lɔn kë ye raan cam acie
la yepuɔ̈u, ee la yeyäc ku le bɛ̈n bei?
18 Ku käk ye raan lueel aa bɛ̈n bei
yepuɔ̈u, ku aa kek raan cɔl ala guɔ̈p
adumuɔ̈ɔ̈m.
19 Rin puɔ̈u yen aye kärɛc ye raan
looi bɛ̈n bei thïn, cïmën bal ku näk
raan ë path ku kɔ̈r ë diäär, ku cuëër ku
jam lueth.
20 Käkkä kek aa raan cɔl aloi kärɛc.
Ku miëth ye raan mïth ke këc yecin
lɔɔk acie adumuɔ̈ɔ̈m.”

Tiŋ cï gam lɔn bï Jethu nyaande kony
(Mk 7:24-30)

21 Ku jɔl Jethu jäl ku ler wun dët
tëthiääk kek Tire ku Thidon.
22 Go tiŋ wun Kanaan ciëŋ ë tënë
bɛ̈n tënë ye ku lëŋ, “Bëny, wën Debit,
kony ɣa! Nyaandië acï jɔŋrac la
yeguɔ̈p, ku yeen adhël apɛi.”
23 Go Jethu wëtde cïï bëër. Go
atuɔ̈ɔ̈cke bɛ̈n tënë ye ku läŋkë, “Gäm
kë wïc ku cɔl ajiël! Abuɔth ɣo ke rëëm
ɣonhïïm tëthɛɛr awën!”
24 Go Jethu bëër, “Ɣɛn acï tuɔ̈ɔ̈c tënë
kɔc Itharel kuc Nhialic kepëc.”
25 Kaam wën ke tik bɔ̈ ku cuɛt rot
piny yecök ku lëŋ, “Kony ɣa Bëny.”
26 Go Jethu bëër, “Acïï path bï miëth
ë mïth gäm jɔ̈k.”
27 Go bëër, “Ee yic Bëny, ku jɔ̈k rëër të
mïth kɔc thïn awuthueei cï lööny piny
kuany aya.”
28 Go Jethu lëk ye. “Yïn ee tiŋ la
gam dït apɛi. Kë wïc abï looi tënë yï.”
Ku kaam thiin awën ke nyaande pël
këdäŋ piny.

Jethu acï kɔc juëc tuany kony

29 Go Jethu jäl ë tënë ke kuany wär
Galilia kɔ̈u. Nawën ke la gɔt nhom ku
nyuuc.
30 Go kɔc juëc kɔcken tuany bëëi
tënë ye, kɔc cï ŋɔl ku cöör ku kɔc cï
ruai ë rɔ̈c piiny, ku miŋ cie jam ku kɔc
juëc kɔ̈k. Ku nyuuckë ke yelɔ̈ɔ̈m, goke
kony bïk pial.
31 Go thän awën gäi wën tïŋ kek miŋ
ke jam, ku aduany ke cï la cök, ku ŋɔl
ke cath path ku cɔr ke daai, ku leckë
Nhialic Itharel.

Jethu acï raan tiim kaŋuan cɔl aa kueth
(Mk 8:1-10)

32 Ku cɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth ku
lueel, “Ɣɛn acï guɔ̈p ŋɔ̈ŋ, rin kɔckä
aacï rëër kek ɣɛn nïn kadiäk ëmën, ku
acïn kë camkë. Ku acä wïc ba ke cɔl
ajiël ke nëk cɔk, tëdë ka la wïïk dhël
yic.”
33 Go kɔcken ye buɔɔth lëk ye, “Ye
tënɛn bï ɣok miëth yök thïn roor ë tën
bï kɔc juëckä cam?”
34 Go Jethu ke thiëëc, “Lak ayuɔ̈p
kadë?” Gokë lueel, “Aa dhorou ku rec
thii lik.”
35 Go lëk thän awën bïk nyuc piiny.
36 Ku lööm ayuɔ̈p awën kadhorou
ku rec thii awën, ku röök Nhialic ku
bɛny keyiic, ku gëm ke kɔcken ye
buɔɔth bïk ke tëk kɔc.
37 Ku jɔlkë mïth ëbën bïk kuɛth. Ku
kuɛny kɔc Jethu buɔɔth awuthueei
ayuɔ̈p cï döŋ piny gääc kadhorou.
38 Kɔc ke cï mïth, röör ë röt aake ye
tiim kaŋuan, ke diäär ku mïth këc mat
thïn.
39 Ku jɔl Jethu kɔc cɔl ajiël, ku ler riäi
yic ku ler wun cɔl Magadan.

16

Jethu acï kuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

1 Tëwën ke Parathï ku Thaduthï bɔ̈
tënë Jethu, ku wïckë bïk deep ë wët, ku
yöökkë bï kënë jäŋ gɔ̈i looi, bï nyuɔ̈th
ke lɔn ye Nhialic wëlke gam.

15:14 Lk 6:39 **15:18** Mt 12:34 **16:1** Mt 12:38; Lk 11:16

2 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ayakë lueel tɛ̈ löönу
akɔ̈l piny. Abä aliir path bɛ̈ɛ̈i, akɔ̈l acï
nyaany looi.”
3 Ku na ye nhiäknhiäk ka luɛlkë, Abï
tuɛny akölë, rin acï piny dɔm bï la dïl
ku looi luäät. Wek aa kë bï rot looi ŋic
tɛ̈ tïŋ wek käkkä nhial, ku wek aacie
käk loi röt ëmën ye ŋic!
4 Aa kɔc la gup anyon ku gam koor
kek aa thiëc kë tïŋkë. Acïn kën jäŋ gɔ̈i
bï nyuɔ̈th we, ee këwäär cï rot looi
tënë Jona. Ku nyiëëŋ ke piny ku jiël.

Duɔ̈kkë ye tak cïmën Parathï ku Thaduthï
(Mk 8:14-21)

5 Kaam wën ɣeet kek wär alɔŋtui, ke
tɛk kɔcken ye buɔɔth lɔn cï kek nhïïm
määr bïk miëth cïï muk.
6 Go Jethu lɛ̈k ke, “Tiëërkë nhïïm, ku
tiɛtkë röt bäk cïï nhiam cïmën Parathï
ku Thaduthï, nhiaamden ke cɔl ago
puɔ̈ɔ̈r cïmën ayum cï yiëk yic luɔu.”
7 Gokë jam ë kamken, “Ee ɣo yɔ̈ɔ̈k
këlä, rin cïn yen ayuɔ̈p cuk bɛ̈ɛ̈i.”
8 Go Jethu kë takkë guɔ ŋic ku lëk ke,
“Wek kɔc koor gamdun! Yeŋö ye wek
diɛɛr lɔn cïn wek miëth? Ŋot we cie
käŋ ye deet?
9 Cäk lëu ku bäk tak yen tɛ̈wäär
kueth ayuɔ̈p kadhiëc röör tiim
kadhiëc, ku gäädcït cï bɛ̈n thiäŋ
awuthueei cï döŋ piny?
10 Ku jɔl aa yuɔ̈p kadhorou wäär cï
röör tiim kaŋuan cam bïk kuɛth, ku
gääc thiäŋ awuthueei cäk bɛ̈n kuany?
11 Yeŋö këc wek ye deet yic, lɔn ɣɛn
a ɣa cïï jam tënë we rin ayuɔ̈p? Kë ca
lueel akïn, abɛn ber yic, tiɛtkë röt bäk
cï nhiam cïmën Parathï ku Thaduthï!”
12 Go atuɔ̈ɔ̈cke jäl deet yic, lɔn acïï
Jethu lëk ke bïk röt tiit lon dhie ye tääu
ayup yic bï puɔ̈ɔ̈r, ee lɔn bï kek röt tiit
piööc rɛɛc Parathï ku Thaduthï.

Pïtɛr acï Jethu ŋic
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

13 Wën cï Jethu ɣet Cetharia tɔ̈ Pilipi,
ke thiëc kɔcken ye buɔɔth ëlä, “Ye jäŋ
tak ye Manh Raan ŋa?”
14 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ayekë lueel lɔn ye yen
Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm, ku lueel
kɔc kɔ̈k lɔn ye yen Elija, ku aye kɔc kɔ̈k
lueel lɔn ye yen Jeremia, tɛ̈dë ke ye
raan töŋ kam kɔc käk Nhialic tïŋ.”
15 Goke thiëëc, “Na week, yakë tak
lɔn ye ɣɛn ŋa?”
16 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Yïn ë Raan cï lɔc ku
dɔc, Manh Nhialic pïr.”
17 Go Jethu lueel, “Yïn acï Nhialic
dɔɔc wën Jona, rin yic kënë ëcïï tak ë
rot, ee Wä tɔ̈ nhial yen anyuth ye yï ba
lueel këya.
18 Ku alɛ̈k yï ëmën. Yïn acɔl Pïtɛr,
ku wɛ̈tde yic, alɛl, ku alel kënë nhom
ɣɛn bï luaŋdiɛ̈ buth thïn, ku acïï riɛl ë
jɔŋrac bï lëu bï thuɔ̈r piny.
19 Ku yïn aba gäm riɛl bääny pan
Nhialic, kë cïï bï päl piny pinynhom
acïï bï puɔ̈l nhial, ku kë ba puɔ̈l pinyn-
hom abï puɔ̈l nhial aya.”
20 Ku yöök kɔcken ye buɔɔth bïk cïï
lëk raan dɛ̈t, lɔn ye yen Raan cï lɔc ku
dɔc.

Jethu ë jam Arɛɛmde ku Thuɔnde
(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

21 Ku jɔl Jethu wɛ̈t agai yic tënë
kɔcken ye buɔɔth, “Ɣɛn abï dhiɛl la
Jeruthalem. Ku ɣɛn abï gum apɛi
kɔcdït ë baai cin, ku kɔc käk Nhialic,
ku kɔc piööc lööŋ cin aya. Ku ɣɛn abï
nɔ̈k ba thou, ku na ye aköl ye nïn diäk
ke ɣɛn abï bɛn pïr.”
22 Go Pïtɛr miɛɛt wei kɔc yiic, ku dɔk
bï cïï ye jam këlä, ku lueel, “Bɛ̈ny, acïï
Nhialic bï puɔ̈l bï rot looi. Kënë acïï
rot bï dhiɛl looi tënë yï!”
23 Go Jethu yenhom wel ku lëk Pïtɛr,
“Jäl ɣalɔ̈ɔ̈m jɔŋrac! Wïc ba kë cï Nhialic
guiir riɛnkiɛ̈ waar yic. Käk ye tak
aacie käk Nhialic aa wël raan ë path.”
24 Ku jɔl Jethu lɛ̈k kɔcken ye buɔɔth,
“Na ye raan wïc bä buɔɔth, ka dhil
nhom määr käpuɔth bï yök ë piɛ̈rde
yic pinynhom ë tɛ̈n. Ku dhil puɔ̈u riɛl
ku buɔɔth ɣa, cɔk alɔn wïc kɔc kɔ̈k ye
bïk nɔ̈k ë riɛnkiɛ̈.
25 Rin raan wïc ye bï wɛ̈ike ë rot ŋiɛc
muk pinynhom ë tɛ̈n, ka cïï pïr aköldä

16:4 Mt 12:39; Lk 11:29 **16:6** Lk 12:1 **16:9** Mt 14:17-21 **16:10** Mt 15:34-38 **16:14** Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 **16:16** Jn 6:68-69 **16:19** Mt 18:18; Jn 20:23 **16:24** Mt 10:38; Lk 14:27

bï yök, ku na ye raan mär wɛ̈ike ë riɛnkiɛ̈, ku rin ë piööcdiɛ̈ ka bï wɛ̈ike muk akölriëëc ëbën.
26 Yeŋö bï raan yök thïn, tɛ̈ jiɛɛk yen apɛi pinynhom ë tɛ̈n ku mɛ̈r wɛ̈ike? Tɛ̈dë, ye këpiath ŋö bï yök bï yen wɛ̈ike waar?
27 Rin aköl bï Manh Raan bɛ̈n kek duaar ë Wun kek atuuc nhial, ke yeen abï raan ëbën yiëk ariöp thöŋ kek këden cï looi.
28 Ku le tueŋ ku lueel, wek aa lɛ̈k yic, ala kɔc kɔ̈k rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n aacïï bï thou agut tɛ̈ bï kek Manh Raan tïŋ ke bɔ̈ ke ye Bɛ̈nyŋaknhom."

17

Jethu acï guäpde rot waaŋ (Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

1 Nawën nïn kadätem cök, ke Jethu cɔl Pïtɛr ku Jemith kek wämënh Joon, ku lek gɔn bär apɛi nhom kepɛ̈c.
2 Tɛ̈wën rëër kek, ke Jethu waŋ rot, ku ɣer nyin cïmën aköl, ku jɔl aläthke ɣɛr apɛi bïk la diardiar.
3 Kaam awën ke Mothith ku Elija tul, ku jiɛɛmkë kek Jethu.
4 Go Pïtɛr lɛ̈k Jethu, "Bɛ̈ny, apath buk rëër ë tɛ̈n. Na wïc ke ɣɛn aloi duɛ̈l kadiäk ë tɛ̈n, tök kek yï, ku tök kek Mothith ku töŋ dɛ̈t kek Elija."
5 Kaam wën ŋɔt jiɛɛm yen, ke këcït rur pat piny abï ciɛ̈n tɛ̈ yekë tïŋ, ku piŋkë Nhialic ke jam ëlä, "Kënë ë Wëndiɛ̈n nhiaar, mit ɣɛn puɔ̈u tënë ye piɛŋkë wɛ̈tde."
6 Nawën piŋ kɔc Jethu buɔɔth wɛ̈t kënë, gokë riööc apɛi ku wïïkkë.
7 Go Jethu bɛ̈n tënë ke ku gɔɔt ke ku lueel, "Jatkë röt. Duɔ̈kkë riɔc."
8 Nawën jɔtkë kenyïn, ke cïn raan dɛ̈t tïŋkë, ke ye Jethu ë rot.
9 Tɛ̈wën dhuk kek piny ë gɔt nhom, ke lëk Jethu ke, "Duɔ̈kkë käk cäk tïŋ lëk raan dɛ̈t ɣet aköl bï Manh Raan jɔt raŋ yic."
10 Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc, "Yeŋö ye kɔc piööc löön kɔc Itharel ye lueel, lɔn ë yen Elija yen bï kaŋ bɛ̈n tueŋ?"
11 Go bɛ̈ɛ̈r ëlä, "Ee yic Elija akɔŋ bɛ̈n rin bï yen dhël bɛ̈n guiir.
12 Ku alɛ̈k we lɔn cï Elija bɛ̈n thɛɛr, ku akëc kɔckä bɛ̈n ŋic ku luikë këden nhiarkë. Cït ëmën aya, Manh Raan abïk cɔl arem apɛi."
13 Go kɔcken ye buɔɔth deet yic lɔn nadë ka jam tënë ke rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm.

Jethu acï dhɔ̈ŋ la guɔ̈p jɔŋrac kony (Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

14 Nawën lek dhuk piny gɔt nhom, ke yök kɔc juëc ke tit ke. Go raan tök bɛ̈n ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom,
15 ku lueel, "Bɛ̈ny, kony manhdiɛ̈. Ala guɔ̈p nok ku acï ye göök apɛi. Aye lac wiɛt mɛɛc, tɛ̈dë ke le wiɛt wïïr.
16 Ku ë ca bɛ̈ɛ̈i tënë kɔckun yï buɔɔth ku akëckë lëu bï pial."
17 Go Jethu lɛ̈k ke, "Wek kɔc cie lac gam, yakë tak ba rëër kek we ɣet nɛn? Bɛ̈ɛ̈i dhɔ̈ŋ kënë tënë ɣa."
18 Nawën lek bɛ̈ɛ̈i, ke Jethu rël jɔŋrac, go jäl meth guɔ̈p, ku go pial nyin yic.
19 Nawën ke kɔc Jethu buɔɔth bɔ̈ tënë ye ë rot ku thiëckë, "Yeŋö këc ɣok ye lëu buk jɔŋ kënë cuɔp wei?"
20-21 Go lɛ̈k ke, "Ee rin koor gamdun," Ku le tueŋ ku lueel, "Na we la gam cɔk kuur cïmën manh ŋaap koor nyin, ka lɛ̈kkë ë gɔn kënë, 'Jälë ë tɛ̈n!' Ka lëu bï jäl. Acïn kë dhal we bäk cïï loi." Ku lëk ke, "Jɔŋ cït kënë ë ɣɛn alëu ye ba cuɔp wei, rin ye ɣɛn cool ë röök!"

Jethu acï bɛn jam ë Thuɔnde (Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

22 Naɣɔn akäl tök, wën ŋoot kek Galilia, ke lëk Jethu ke, "Manh Raan abï thɔ̈n kɔc,
23 ku abïk nɔ̈k, ku na aköl ye nïn diäk, ka bï jɔt raŋ yic." Gokë puɔ̈th dak apɛi.

Ajuër luaŋ Nhialic

24 Nawën cï Jethu kek atuööcke ɣet Kapernaum, ke kɔc ë kut ajuër luaŋ Nhialic bɔ̈ tënë Pïtɛr ku thiëckë,

16:25 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 **16:27** Mt 25:31; Wk 62:12; Rom 2:6 **17:4** 2Pït 1:17-18 **17:5** Cäk 22:2; L.rou 18:15; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22 **17:10** Mal 4:5 **17:12** Mt 11:14 **17:20-21** Mt 21:21; Mk 11:23; 1Kor 13:2 **17:24** B.bei 30:13; 38:26

“Ye raandun piööc ajuër luaŋ Nhialic tääu piny?”
25 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Aye tääu piny.” Ku
le ɣöt bï la lɛ̈k Jethu. Go Jethu guɔ
kaaŋ wei ku thiëëc, “Ye tak këdë Pïtɛr?
Yeŋa bäny pinynhom juɛ̈r? Ye kɔcken
baai aye kɔc thäi kɔ̈k?”
26 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Aa kɔc ë thäi.” Go
Jethu lueel, “Na ye këya ke kɔc baai
aacie ajuër ë tääu piny.
27 Ku yen acuk wïc buk kɔckä rac
puɔ̈th. Lɔr wïïr ku cuat bïdho, ku mïït
rɛ̈c ba dɔm tueŋ bei ku ŋam thok, ku
yïn abï wëëu lëu ajuerdiɛ̈ ku ajuërdu
yök thïn. Ɣäth ke tënë ke ke ya ajuɛ̈rda
ɣodhie.”

18

Kɔc Jethu buɔɔth aacï wɛ̈t tɛɛr (Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

1 Kaam wën ke kɔc Jethu buɔɔth bɔ̈
tënë ye ku thiëckë ëlä, “Yeŋa yen dït
apɛi kam kɔc tɔ̈ bääny pan Nhialic
yic?”
2 Go Jethu meth cɔɔl, ku cɔl akääc
kenhïïm,
3 ku lueel, “Wek alɛ̈k yic, na cäk röt
war bäk ciɛt mïth kor, ke wek aacïï
bääny Nhialic bï kaŋ yök.
4 Këya raan rot dhuɔ̈k piny bï ciɛt ë
manh kënë yen adït apɛi pan Nhialic.
5 Ku raan manh koor cït manh kënë
lor riɛnkiɛ̈, acä lor.

Ba raan dɛ̈t thɔ̈ɔ̈c kërac yic (Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

6 “Na ye raan wëŋ mɛnh tök kam ë
mïthkä, ku bä maan ka ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ë
raan cït kënë diɛt cï ruɔ̈k yeth aleldït
tet, ku pïk wïïr bï mou.
7 Ye këreɛc yïndë pinynhom ye kɔc
kɔ̈k kɔc wɛ̈ŋ käreɛc yiic. Käkkä aabï röt
dhiɛl aa looi akölaköl, ku bï yiën dë
tënë kɔc käkkä looi!
8 “Ku na ye ciɛɛndu ayï cɔ̈ɔ̈kdu yï
cɔl aloi awuɔ̈c, ka tëëm bei ku cuat
ke wei. Rin aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr pïr path ke
yï ye ŋɔl, tɛ̈në tɛ̈ bï yïn la cin karou
ku cök karou ku cuɛt yï many dɛ̈p yic
akölriëëc ëbën.
9 Ku na ye nyiɛndu yï cɔl aloi ad-
umuɔ̈ɔ̈m, ke ŋuët bei ku cuat wei. Rin
aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr yök ke yï la nyiɛn tök, tɛ̈n
tɛ̈ bï yïn la nyïn karou, ku bï yï la cuat
pan mac.

Kääŋ amɛ̈l cï määr

10 “Duɔ̈kkë them bäk mïth thiikä
bui. Alɛ̈k we bäk ŋic lɔn atuɔ̈ɔ̈cken
nhial aa rëër Wä lɔ̈ɔ̈m akölaköl pan
Nhialic.
11 Ku ɣɛn Manh Raan ɣɛn acï bɛ̈n ba
kɔc cï määr bɛ̈n gäm pïr.
12 “Lɛ̈k ɣa yic. Na raan ala
amääl buɔɔt ku mär amäl tök ke cïï
thiärdhoŋuan ku dhoŋuan nyiëëŋ piny,
ku le amäl kënë wïc?
13 Ku na le yök ka mit puɔ̈u apɛi,
miɛt puɔ̈u wär miɛt puɔ̈u wäär tɔ̈ amɛ̈l
kɔ̈k thïn.
14 Këlä aya, acïï Wuurdun tɔ̈ nhial
nhiar, bï mɛnh tök kam ee mïth thiikä
määr.

Tɛ̈ looi wämuuth awuɔ̈c tënë yï

15 “Na loi wämuuth awuɔ̈c tënë yï, ke
yï la tënë ye ku lɛ̈k kë cï wuɔ̈ɔ̈c tɛ̈dun
wepɛ̈c. Na piŋ wɛ̈tdu, ke wek aacï
dɔ̈ɔ̈r.
16 Na cïï wɛ̈tdu piŋ, ke yï cɔl raan tök
ayï kɔc karou ku dhuɔ̈kkë tënë ye, ‘Rin
bï awuɔ̈c cï looi tënë yï ŋic kɔc karou
ayï diäk.’
17 Na ŋot kuec bï wɛ̈tden cïï piŋ, ke
lɛ̈k akut, ku na kueec bï wɛ̈t akut cïï
piŋ aya, ke päl bï ciɛt raan thäi ku
raan ajuër kut, kɔc kuc wɛ̈t Nhialic.
18 “Ku wek aa lɛ̈k kënë, awuɔ̈c käk
bï päl piny pinynhom, acïï bï päl piny
nhial, ku awuɔ̈c bäk päl piny ë tɛ̈n abï
päl piny nhial.
19 “Ku abɛn lɛ̈k we, na mät kɔc
karou kamkun pinynhom ë tɛ̈n, ku
thiëckë kë wïckë ka gɛ̈m Wä tɔ̈ nhial
ke.
20 Rin tɛ̈ ye kɔc karou ayï diäk ken-
hïïm mat ë wɛ̈tdiɛ̈ ke ɣɛn abï rëër
kamken.”

Kääŋ aluaŋ cie wɛ̈t ye päl piny

21 Nawën ke Pïtɛr bɔ̈ tënë Jethu ku
thiëëc, “Bɛ̈ny, ya arak dë lëu bï ɣɛn wɛ̈t

18:1 Lk 22:24 **18:3** Mk 10:15; Lk 18:17 **18:8** Mt 5:30 **18:9** Mt 5:29 **18:11** Lk 19:10 **18:15** Lk 17:3 **18:16** L.rou 19:15 **18:18** Mt 16:19; Jn 20:23

päl piny tënë wämääth cä awuɔc looi tënë ɣa? Ye arak dhorou?”

22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k yï, aca arak dhorou, ee thiärdhorou arak dhorou,
23 rin bääny Nhialic acït bɛnyŋaknhom wïc ye bï käkke kuɛ̈ɛ̈n nyïn kek aluakke.
24 Kaam wën kuëën kek käŋ nyïn, ka aluaŋ tök cï wëëu juëc apɛidït muɔr bïï tënë ye.
25 Ku yen ë cïn wëëu cool yen wëëu cï muɔr, go bänyde lueel bï ɣaac wei kek tiɛŋde ku miɛ̈thke ku käkke ëbën bï käny cool.
26 Nawën piŋ ë wɛ̈t kënë ke läŋ bänyde apɛi ku lueel ëlä, ‘Päl ɣa kaam thin koor, ku ɣɛn abï käkkä cool bɛny.’
27 Go bɛnyŋaknhom tɛ̈ mɛɛm yen thïn tïŋ, ku pɛ̈l känyde tënë ye ku cɔl ajiël.
28 “Kaam wën le aluaŋ kënë aɣeer, ke räm kek aluaŋ dɛ̈t rëër kek baai kɔɔny wëëu reen lik. Go pac yeth ku yöök bï wɛ̈ɛ̈uke cool nyin yic.
29 Go lɔŋ apɛi ku lueel, ‘Päl ɣa kaam ku ɣɛn abï wɛ̈ɛ̈uku cool!’
30 Go cïï gam, ku cɔl amac ɣet tɛ̈ bï yen wɛ̈ɛ̈uke cool.
31 Nawën tïŋ aluɛk kɔ̈k kë cï rot looi, ke riääk puɔ̈th apɛi ku lek tënë bänyden ku lëkkë këriëëc ëbën cï rot looi.
32 Go bɛnyŋaknhom aluaŋ kënë cɔɔl ku lueel, ‘Yïn acïn puɔ̈u, ɣɛn acï wëëu juëc kääny ke tënë yï päl piny rin cï yïn ɣa lɔŋ.
33 Cïï lëu ba käny päl piny tënë raandun rëër wek, cïmën këwäär ca luɔi yï?’
34 Ku wën cï yen puɔ̈u riääk apɛi, ke cɔl amac ɣet tɛ̈ bï yen käny cool ëbën.”
35 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Yen ë tɛ̈ bï Wä tɔ nhial luɔi we, tɛ̈ cï wek awuɔc ye päl piny kamkun puɔ̈u ëbën.”

19

Jethu apiööc wɛ̈t ë liɔ̈ɔi (Mk 10:1-12)

1 Wën cï Jethu wɛ̈t wïc bï lueel thöl, go jäl Galilia ku ler Judia ku teem wär Jordan.
2 Go kɔc juëc apɛi buɔɔth, goke kony.
3 Go Parathï kɔ̈k bɛn tënë ye, ku wïckë bïk deep ë wɛ̈t ku thiëckë ëlä, “Ye lɔŋda raan puɔ̈l bï tiɛŋde liɔ̈ɔi ë path?”
4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kɛckë kaŋ kueen athöör yic lɔn wär ciɛk Aciëk kɔc wäthɛɛr, aacï cak moc ku tik.
5 Ku lueel, ‘Rin ë wɛ̈t kënë yen abï raan wun ku man nyääŋ piny ku le ker kek tiɛŋde, ku keek karou aabï ya many tök.’
6 Këya, aacïï ŋot ke ben aa rou, ee tök. Ku këya, na cï Nhialic ke puɔ̈l bï ya moc ku tik, ka cïn raan päl ŋɛk ë kamken.”
7 Go Parathï bɛn thiëëc, “Na ye këya, yeŋö pɛ̈l Mothith ye bï raan athör liɔ̈ɔi gɔ̈t ku pɛ̈l tik?”
8 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Mothith acï wärkuan dït puɔ̈l bïk diäärken aa liɔ̈ɔi rin aake cie yith ye lac gam. Ku ëcie këya wäthɛɛr ciɛk kɔc.
9 Ku aba lɛ̈k we ëmën, na ye mony liɔi tiɛŋde, ke këc wïc mony dɛ̈t, ka cï kërac looi.”
10 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye ëlä, “Na ye yen tɛn ye käŋ röt luɔi thïn kam moc ku tik akan, ka ŋuɛ̈ɛ̈n bï raan cïï thiëk.”
11 Go dhuɔ̈k ke ku lueel, “Acie raan ëbën yen bï kë ca lueel gam, aa kɔc ye Nhialic kuɔny.
12 Raan dɛ̈t aye dhiëëth ke ya aboi, na cɔk thiëëk tɛ̈ le yen dït ka cïï dhiëth, ku kɔc kɔ̈k aaye roc bïk cïï dhiëth tɛ̈ cɔk kek thiëëk. Ku kɔc kɔ̈k aacie thiëëk rin wïc kek ye bïk wɛ̈t Nhialic ɣäth tueŋ. Këya, na ye raan gam ë wɛ̈t kënë, ke gɛm ku piööc.”

Jethu adɔc mïth (Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

13 Kɔc kɔ̈k aake cï mïth bɛ̈ɛ̈i tënë Jethu bï ke bɛn dɔɔc, go kɔc Jethu buɔɔth kɔc läät.
14 Go Jethu lueel tënë ke, “Calkë mïth aabɔ̈ tënë ɣa, duɔ̈kkë ke pën.

18:22 Lk 17:3-4; Cäk 4:24 **19:4** Cäk 1:27; 5:2 **19:5** Cäk 2:24 **19:7** L.rou 24:1-4; Mt 5:31 **19:9** Mt 5:32; 1Kor 7:10-11 **19:12** B.bei 20:13-16; L.rou 5:17-20

Raan wïc ye bï la pan Nhialic adhil gam cïmën ee mïth thiikä.”
15 Ku cɔɔl mïth yelɔ̈ɔ̈m ku tɛ̈ɛ̈u yecin kenhïïm, ku dɔɔc ke ku jiël.

Raan ajak (Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 Go mony dɛ̈t kaaŋ nhom ku thiëëc ëlä, “Raan piööc ye këpiath ŋö ba looi ba pïr akölriëëc ëbën yök?”
17 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yeŋö ye yïn ɣa thiëëc këpath ba looi? Ee Nhialic rot yen apath. Na wïc ba pïr akölriëëc ëbën yök, ke yï thek lɔ̈ɔ̈ŋke.”
18 Go mony kënë Jethu bɛn thiëëc ëlä, “Ye lööŋ nɛn?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Duk raan näk, duk tiŋ raan dɛ̈t kɔr, duk cuëër, duk kuëëŋ wɛ̈t ë lueth.
19 Thek wuur ku moor, ku nhiar raan dɛ̈t cïmën nhiɛɛr yïn rot.”
20 Go riënythii awën dhuɔ̈k ye ku lueel ëlä, “Lööŋkä aaca muk nhïïm ëbën. Ye kë nɛn ba bɛn looi?”
21 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na wïc ba la cök tënë Nhialic, ke yï la ba käkku la ɣaac ëbën, ku gam wëëu tënë kɔc ŋɔ̈ŋ, yïn abï jiɛɛk la yök pan Nhialic, ku bäär buɔth ɣa.”
22 Nawën piŋ ë wëlkä ke mɛɛn, ku jiël ke cï puɔ̈u dak rin ë la käjuëc apɛi.
23 Go Jethu yenhom wɛ̈l kɔcken ye buɔɔth ku lëk ke, “Abï riɛl tënë raan ajak bï la pan Nhialic.
24 Ku abɛn lɛ̈k we, apuɔl yic bï thɔ̈rɔ̈l bak with cök, tɛnë lɔn bï raan ajak la pan Nhialic.”
25 Nawën piŋ kɔcken ye buɔɔth ë kënë, ke gɛi apɛi ku luelkë, “Na ye këya, ke yeŋa bï la pan Nhialic.”
26 Go Jethu ke döt ku bëër, “Acïï raan bï lëu ë rot, bï gam tɛ këc Nhialic ye kony, rin Nhialic ë kërïëëc ëbën lëu, acïn kë dhal ye.”
27 Go Pïtɛr rot jɔt ku lueel, “Na ɣook, ɣok kɔc cï käkkua ëbën nyäääŋ piny ku buɔthku yï, yeŋö bï ya këda?”
28 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek alɛ̈k kënë, tɛ le käŋ röt waar, ke Manh Raan abï nyuc thɔ̈nyde nhom ë diik yic pan Nhialic, ku week wathiäär ku rou, wek aabï nyuc thöc nhïïm aya bäk luŋ kuat Itharel kathiäär ku rou looi.
29 Ku kuat raan cï paande nyääŋ wei kek paan ë man ku nyiɛ̈rakën, ku wun ku man ku miɛ̈thke ku dum ë riɛnkiɛ̈, abï käjuëc yök arak buɔɔt, ku abï pïr akölriëëc ëbën yök aya.
30 Ku kɔc juëc tɔ̈ tueŋ ëmën aabï döŋ ciëën, ku kɔc kɔ̈k juëc tɔ̈ ciëën aabï la tueŋ.”

20

Kääŋ kɔc lui dom yic

1 Ku ben Jethu bääny Nhialic thɔ̈ɔ̈ŋ ëlä, “Raan dom ëcï rial bï la wïc kɔc bï duɔmde bɛn tem.
2 Ku ciëk ariöp bï ya gäm ke akäl tök, ku tooc ke dom.
3 Nawën tɛ̈cït lunyluny ë ɣɔ̈k, ke la tɛ̈ ye kɔc ɣɔɔc thïn, go kɔc kɔ̈k tïŋ thïn ke kääc ke cïn kë loikë,
4 go lɛ̈k ke ëlä, ‘Lak dom yic aya bäk la tem, ku wek aaba yiëk ariöp thöŋ ke luɔidun.’
5 Gokë la. Nawën akɔ̈l ciɛl yic, ku täääŋ akɔ̈l aya, ke la aɣeer ku le bɛn ke kɔc kɔ̈k.
6 Naɣɔn thëëi ke la aɣeer ku yök kɔc kɔ̈k ke kääc ë path go lɛ̈k ke, ‘Yeŋö rëër wek tɛ̈wën aköl ke cïn kë luɔikë?’
7 Gokë lɛ̈k ye ëlä, ‘Acïn raan cï ɣo cɔɔl buk la luui.’ Go lɛ̈k ke bïk la luui aya.
8 “Naɣɔn thëëi ke wun dom cɔl raanden kɔc dɔ̈m ku lueel, ‘Cɔl kɔc luɔi, ba ke dɔ̈m wɛ̈ɛ̈uken, ku jɔk kɔc ë ke bɔ̈ ciëën, bï jäl la thök kɔc wën anhiäk jɔk luɔi ë rial.’
9 Go kɔc ke bɔ̈ luɔi yic ciëën bɛn ku gɛm ke wɛ̈ɛ̈uken.
10 Nawën la kɔc ke jɔk luɔi ë rial bɛn bï ke bɛn riɔp, ke takkë lɔn bï ke gäm wëëu juëc, ku keek aacï bɛn riɔp wëëu cït wëëu cï gäm kɔc ke lök bɛn luɔi yic ciëën.
11 “Gokë wëëu dɔm ke dak puɔ̈th, ku jiëëmkë wun dom guɔ̈p ëlä,
12 ‘Kɔc ke lök bɛn ciëën, cïn luɔi dïït cïk looi, aaca thɔ̈ɔ̈ŋ nhïïm kek ɣo, ɣok kɔc cï luui akɔ̈l yic tɛ̈wën anhiäk agut tɛ̈ col piny cït ëmën!’

19:19 B.bei 20:12; L.rou 5:16; Leb 19:18 **19:28** Mt 25:31; Lk 22:30 **19:30** Mt 20:16; Lk 13:30 **20:8** Leb 19:13; L.rou 24:15

13 “Go wɛ̈t raan tök bɛ̈ɛ̈r ëlä,
‘Mäthdiɛ̈, yïn acä jör, ciɛ̈t ɣo cï tɛ̈ bï ɣɛn
yï riap thïn akäl tök cäk.
14 Dɔm ariɔ̈pdu ku jälë. Aca tak
ba raan lök bɛ̈n ciëën gäm ariöp cït
ariɔ̈pdu.
15 Cä la yic ba wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ gam tɛ̈cït tɛ̈
wiëc ye? Yeŋö ye tiɛɛl yï dɔm tɛ̈ muɔɔc
ɣɛn kɔc?’ ”
16 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Këya, kɔc
tɔ̈ ciëën aabï tɔ̈ tueŋ ku kɔc tɔ̈ tueŋ
aabï tɔ̈ ciëën.”

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk (Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

17 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke Jethu cath kek
kɔcken ye buɔɔth ke la Jeruthalem, ke
cɔɔl ke tɛ̈den ë röt ku lëk ke,
18 “Ëmën ɣok aala Jeruthalem, ku
Manh Raan abï la dɔm ku ɣɛ̈th kɔc käk
Nhialic nhïïm, ku kɔc piööc ë lööŋ. Ku
abïk tɛ̈m thou,
19 ku thönkë bäny kɔc cie kɔc Itharel
bïk läät ku thatkë ku piɛ̈ɛ̈tkë tim cï rïïu
kɔ̈u. Ku na ye nïn kadiäk cök ka bï pïr
ku jöt bei ë raŋ yic.”

Man wɛ̈ɛ̈t Dhubedï acï Jethu thiëëc këden wïc (Mk 10:35-45)

20 Nawën ke man wɛ̈ɛ̈t Dhubedï bɔ̈
tënë Jethu kek wätke, ku gut yenhiaal
piny ku thiëëc bï luɔ̈i kë wïc.
21 Go Jethu thiëëc, “Yeŋö wïc?” Go
bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Tɛ̈ nyuuc yïn thɔ̈nydu nhom
bääny Nhialic yic aköldä, ke yï tɔŋ
yïpuɔ̈u lɔn bï yïn wɛ̈tkiɛ̈n kë karou cɔl
aa nyuc yïlɔ̈ɔ̈m, raan tök köŋ cuëc ku
raan dɛ̈t köŋ ë cam.”
22 Go Jethu dhuɔ̈k ke ëlä, “Wek
aakuc kë thiëckë, ɣɛn abï baŋ apɛi ë
nïnkä ku ɣɛn abï nɔ̈k. Lɛ̈ukë bäk gum
cïmëndiɛ̈?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Alëuku.”
23 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na cɔkkë we nɔ̈k
ayic ka lɛ̈ukë bäk gum, ku acie ɣɛn la
riɛl ba raan bï nyuc köŋdiɛ̈n cuëc ku
köŋdiɛ̈n cam kuany. Thöckä aa käk
kɔc cï Wä guiër ke.”
24 Nawën le atuuc kɔ̈k kathiäär piŋ,
ke riääk puɔ̈th tënë wɛ̈ɛ̈t Dhubedï.
25 Go Jethu ke cɔɔl ku lëk ke,
“Aŋiɛckë lɔn kɔc cï gam bïk aa bäny
kɔc cie kɔc Itharel aala riɛl kɔc nhïïm,
ku acïï path bäk ciɛ̈t ke.
26 Ku kënë acïï rot bï looi kamkun.
Raan wïc ye bï ya raandït kamkun,
adhil rot dhuɔ̈k piny bï ya luui rin kɔc
kɔ̈k,
27 ku na ye raan wïc ye bï ya bɛ̈ny
wenhïïm, ka dhil ya aluaŋdun.
28 Cïmën Manh Raan aya akëc bɛ̈n bï
kɔc bɛ̈n loony, acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n kony,
ku gɛm wɛ̈ike bï kɔc juëc waar thou
yic.”

Jethu akony cöör karou bïk daai

29 Tɛ̈wën jiël Jethu Jeriko kek
kɔcken ye buɔɔth, ke buɔɔth kɔc juëc
apɛi.
30 Ku kɔc cï cɔr karou aake rɛ̈ɛ̈r ë
dhël këc. Nawën piŋkë lɔn cï Jethu
ɣëët, ke cöt röldït, “Bɛ̈ny, Wën Debit,
kony ɣo!”
31 Go kɔc kɔ̈k ke rɛ̈l ku yöökkë ke bïk
biɛt. Gokë ŋot ke kiu apɛi, “Wën Debit!
Kony ɣo.”
32 Go Jethu kɔ̈ɔc ku cɔɔl ke, ku thiëëc
ke, “Yeŋö wiɛ̈ckë ba looi tënë we?”
33 Gokë lɛ̈k ye, “Bɛ̈ny awïcku buk
bɛn daai.”
34 Go Jethu gam, ku gɔɔt kenyïn,
gokë daai nyin yic ku buɔthkë.

21

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 Tɛ̈wën cï kek thiɔ̈k kek Jeruthalem,
ke bɔ̈ Bethpeec tɛ̈thiääk kek gɔn Olip,
ke Jethu ëcï kɔcken ye buɔɔth karou
tuɔɔc tueŋ,
2 ku lëk ke, “Lak bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ tueŋ yiic, ku
wek aabä akaja yök ke mac ku man-
hde yelɔ̈ɔ̈m. Luɔnykë ke ku bɛ̈ɛ̈ikë ke
tënë ɣa.
3 Na le raan thiëc we ke luɛlkë, keek
aa wïc Bɛ̈ny ku aabï dhuk ëmën.”
4 Kënë acï rot looi këya rin bï wɛ̈t
cï lueel ëlä thɛɛr raan käk Nhialic tiŋ
yenhom tiɛɛŋ,
5 “Lëk kɔc Itharel,
ëmën bɛ̈nyŋaknhom dun abɔ̈ tënë
week!

20:16 Mt 19:30; Mk 10:31; Lk 13:30 **20:26** Lk 22:25-26 **20:27** Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26 **21:5** Dhäk 9:9

Alir puɔ̈u ee cath akaja, manh akaja.”
6 Go kɔc Jethu buɔɔth la ku loikë
cïmën cï Jethu ye lɛ̈k ke,
7 ku bïïkë akaja ke manhde ku
kumkë kekɔ̈th alätheken, ku nyuc Jethu
manh akaja kɔ̈u.
8 Kɔc juëc aacä alätheken thiɛth dhël
yic, ku kɔc kɔ̈k aacä ayɔ̈r tiim dhoŋ ku
thiethkë ke dhël yic aya.
9 Go kɔc ke tɔ̈ tueŋ yenhom ku kɔc
ke buɔth ye, yai looi ku yekë wak ëlä,
“Lecku wën Debit!
Bɛ̈ny dɔc raan bɔ̈ riɛnku lecku Nhialic
Madhɔl!”
10 Nawën ɣeet geeu Jeruthalem, ke
kɔc gɛ̈i apɛi ku yekë thiëc ëlä, “Yeŋa
kënë?”
11 Ke bëër kɔc ŋic ye ku luelkë, “Yen
ë raan käk Nhialic tïŋ cɔl Jethu pan
Nadharet, wun Galilia.”

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

12 Nawën lek ɣet Jeruthalem ke
Jethu la luaŋ Nhialic, ku cop kɔc
käŋ ɣaac ku kɔc ɣööc aɣeer kal luaŋ
Nhialic yic. Ku wel agen kɔc wëëu
waar yiic piny, ku thöc kɔc ɣɔɔc wei ë
kuɔ̈r.
13 Ku lëk ke,
“Acï gɔ̈t ëlä athör thɛɛr wël Nhialic
yiic,
‘Kal luaŋdiɛ̈ acï looi bï ya tɛ̈n ye kɔc
wuɔ̈t ëbën röök thïn,’
ku yen acäk wel bï ya tɛ̈n cuɛ̈r.”
14 Kɔc cï cɔr ku kɔc cï duany aake cï
bɛ̈n tënë ye kal yic luaŋ Nhialic, goke
kony.
15 Kɔc dït käk Nhialic ku kɔc gɛ̈t
lööŋ aake cï puɔ̈th dak tɛ̈wën tïŋ kek
käpuɔth cï Jethu looi, ku wën ye mïth
ket kal yic luaŋ Nhialic ëlä, “Lecku
Wën Debit.”
16 Ku luelkë tënë Jethu, “Ye kë lueel
ë mïthkä piŋ?” Go bɛ̈ɛ̈r, “Aya piŋ. Ku
kɛ̈ckë kënë kaŋ kueen,
‘Yïn acï mïth agut mïth thii kor piɔ̈ɔ̈c
bïk lɛc la cök aa lueel.’ ”
17 Kaam wën cï Jethu wëlkä lueel, ke
jiël geeu ku ler Bethanï tɛ̈ cï yen bën
anin thïn.

Jethu acï tim wak bï riau (Mk 11:12-14, 20-24)

18 Naɣɔn nhiäk, tɛ̈wën dhuk kek
geeu, Jethu ë nɛ̈k cɔk.
19 Nawën tïŋ tim cït ŋaap dhël yɔu,
go la cɔl bï yök ke cï luɔk, go yök ke
ayɔ̈r kepɛ̈c. Go Jethu lueel, “Yïn acïï
mïth kɔŋ bɛn tïŋ athɛɛr!” Ku nyin yic
tɛ̈wën ke tim riau.
20 Tɛ̈wën tïŋ kɔcken ye buɔɔth ë
kënë, ke gɛ̈i apɛi, ku thiëckë röt, “Yeŋö
cï tim kënë guɔ riau?”
21 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na gamkë ke cïn
diu, ka cie kë ca looi tënë ë tim kënë
yen luɔikë ë rot, na cɔk a gɔn kënë yen
yɔ̈ɔ̈kkë ëlä, ‘Jɔt rot ku cuat rot wïïr,’ ka
loi rot.
22 Ku na lak gam, ke kërïëëc ëbën
yakë ke thiëëc tɛ̈ röök wek, aa yɔ̈kkë.”

Bäny Itharel aa riɛl Jethu yɔ̈ɔ̈ŋ yic (Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

23 Go Jethu bɛn dhuk kal yic luaŋ
Nhialic, ku tɛ̈wën piööc yen, ke
bänydït käk Nhialic ku kɔc baai bɔ̈
tënë ye ku thiëckë ëlä, “Ee yïn, ye riɛl
ŋö tɔ̈ yïguɔ̈p ye yïn luui këlä? Ku yeŋa
yïk yï ë riɛl kënë?”
24 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek aba thiëëc
wɛ̈t tök aya, na bɛ̈ɛ̈rkë apath, ke wek
aba lɛ̈k raan cä gäm riɛl ye ɣɛn käkkä
looi.
25 Lɛ̈kkë ɣa, Joon yök riɛl yen kɔc
gäm lɔ̈kwëi tɛ̈nɛn, ye tënë Nhialic aye
riɛlde ë rot?”
Gokë guëëk yic kamken ku luelkë,
“Na luelku, ke yök tënë Nhialic, ka
thiëc, ‘Aye ŋö këc wek wɛ̈tde gam?’
26 Ku na luelku, ‘Ke riɛlde ë rot,’
ke ɣok aa jɔ̈ny ke rin cï raan ëbën ye
gam.”
27 Gokë dhuɔ̈k Jethu, “Akucku.”
Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke wek
aacä lëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”

Kääŋ cï Jethu lueel rin mïth karou

28 Ku ben Jethu ke thiëëc, “Yeŋö
yakë tak wɛ̈t kënë yic? Monytui ë la
dhäk karou. Go la tënë wëndït ku lëk
ye, ‘Manhdiɛ̈ lɔr lui dom yic ya aköl.’
29 Go bɛ̈ɛ̈r, ‘Ɣɛn acïï la,’ nawën ke
ben yenhom waar ku ler.

21:9 Wk 118:25, 26 **21:13** Ith 56:7; Jer 7:11 **21:16** Wk 8:2 **21:21** Mt 17:20; 1Kor 13:2

30 Go bɛn la tënë wënden koor ku lëk
wɛ̈t awën cï kaŋ lɛ̈k wëndït. Go gam ku
cïï la.
31 Yeŋa kamken karou cï kë wïc
wun looi?"
Gokë bɛ̈ɛ̈r, "Ee wëndït."
Go Jethu lɛ̈k ke, "Kɔc ajuër kut ku
adëjök ë tɔ̈c kek kuat moc ë path, aa
kek aabï röt kaŋ mat ë bääny Nhialic
yic tënë we.
32 Rin Joon raan wäär kɔc muɔɔc
nhïïm ëcï bɛn tënë we bï we nyuɔ̈th
dhël ë yic, ku wek aa këc wɛ̈tde gam.
Nawën ke ye kɔc ajuër kut ku adëjök
kek gam ye. Ku na cɔk awën cï wek
käkkä tïŋ ke loi röt, ke wek aa këc
wepuɔ̈th waar ku pälkë luɔi kärɛc ku
gamkë wɛ̈tde."

Jethu acï jam ë waal bï rɛ̈ɛ̈c bäny nyuɔɔth
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

33 Ku ben Jethu jam waal ku lueel
tënë kɔc man ye ëlä, "Monytui ëcï dom
looi ku cum yic tiim luɔk ku rɔk. Ku
wec tɛ̈ ye mïth tiim guɔ̈r thïn bïk ya
miök, ku looi kät. Ku jɔl dom riɔ̈p yic
kɔc kɔ̈k, ku le keny wun dɛ̈t.
34 Nawën le tɛ̈ cï tiim luɔk thɔ̈ɔ̈ŋ,
ke tooc aluɔɔnyke tënë ke bïk la gäm
abäkke.
35 Go kɔc awën cï riɔ̈p dom yic
aloony dɔm, ku thatkë aluɔny tök, ku
näkkë alony dɛ̈t ku biöökkë alony ye
kek diäk aleel.
36 Go aloony juëc tënë aloony tueŋ
bɛn tooc, ku ŋot ke looikë ke tɛ̈wäär.
37 Nawën ciëën ke wun dom jɔl
wënde tooc, ku tɛk lɔn bï kek ye theek.
38 Go kɔc awën cï riɔ̈p dom yic
lueel kamken wën tïŋ kek ye, 'Kënë
ee manh raan la dom, bï käŋ lɔ̈k thɔn
aköldä. Bäk näkku ku käkke aabï dɔ̈ŋ
ke ɣo.'
39 Gokë dɔm ku thelkë aɣeer dom
yic ku näkkë."
40 Ku jɔl Jethu ke thiëëc, "Na bɔ̈ raan
la dom ke loi ŋö tënë ke?"
41 Gokë bɛ̈ɛ̈r, "Abï kɔckä nɔ̈k, ku
riɔp dom yic wei tënë kɔc bï ye ayiëk
abäkke tɛ̈ cï käŋ luɔk."
42 Ku lëk Jethu ke, "Kɛ̈ckë wɛ̈t cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, kaŋ
kueen?
'Mën wäär yen cï atëët kuec yen acï
bɛn a mën ril apɛi,
kënë ë ye luɔi Bɛny,
ayeku tïŋ ke path ku dhëëŋ ɣonyïn!' "
43 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, "Këya
alɛ̈k we, bääny Nhialic abï nyaai tënë
we ku gɛ̈m kɔc wuɔ̈t kɔ̈k bï wɛ̈tdiɛ̈ piŋ
ku loikë.
44 Ku raan bï löny alel kënë nhom,
ka duɔɔny bï ruɔ̈th, ku raan bï alel
kënë lööny yenhom ka niɔɔn yic."
45 Nawën piŋ kɔcdït käk Nhialic ku
kɔc gɛ̈t löɔ̈ŋ ë jam kënë, ke ŋickë lɔn
jiɛɛm Jethu riɛnken,
46 ku na cɔk alɔn wïc kek ye bïk dɔm,
ka ke cï riɔ̈ɔ̈c kɔc juëc tɔ̈ thïn ë Jethu tïŋ
ke ye raan käk Nhialic tïŋ.

22

Jethu acï bääny Nhialic thɔ̈ŋ yan thiëëk
(Lk 14:15-24)

1 Go Jethu bɛn jam tënë ke ë waal ku
lueel.
2 "Bääny Nhialic ë duɛ̈r thöŋ kek
yan thiëëk cï bɛnyŋaknhom looi tënë
wënde.
3 Ku tooc aluɔɔnyke bï kɔc cï cɔɔl la
lɛ̈k bïk bɛn yai yic. Gokë kuec ku cïk
bɔ̈ yɛɛi.
4 Go aloony juëc bɛn tooc ku thɔnke
ëlä, 'Lak, lëkkë kɔc cï cɔɔl lɔn mïïth aacï
thök ë guiër, muɔɔr ku nyök cuai aacï
nɔ̈k, këriëëc ëbën acï guiir. Bäk yai
yic!'
5 Ku keek aake liu puɔ̈th thïn, ku
puɔ̈kkë bï ŋɛk ala duɔmde, ku la
raandä luɔide yic.
6 Ku dɔm kɔc kɔ̈k aloony
bɛnyŋaknhom, ku baŋkë ke ku näkkë
ke.
7 Go bɛnyŋaknhom puɔ̈u riääk
apɛi, ku tooc apuruɔ̈ɔ̈kke ku lek kɔc
awën näk aluɔɔnyke nɔ̈k, ku cuänykë
gɛnden.
8 Ku cɔɔl aluɔɔnyke ku lëk ke, 'Yai acï
thök ë guiër, ku kɔc ke cï cɔɔl aa këc aa
kɔc path, aacï kuec ë bɛn.

21:32 Lk 3:12; 7:29-30 **21:33** Ith 5:1-2 **21:42** Wk 118:22-23

9 Lak geeu ku calkë kuat kɔc bäk yök
dhɔ̈l yiic bïk bɛ̈n yai yic.’
10 Go aloony la dhɔ̈l yiic ku cɔlkë
kuat raan cïk yök ëbën, abï yai thiäŋ
apɛi.
11 “Nawën bɔ̈ bɛ̈nyŋaknhom bï thän
cï guëër yɛɛi bɛ̈n tïŋ, ke tïŋ raan tök ke
këc alɛ̈th yai ruɔ̈k.
12 Go bɛ̈nyŋaknhom lueel, ‘Mäthdiɛ̈,
yï bɔ̈ tɛ̈n këdë ke yï cïï alɛ̈th yai ceŋ?’
Go mony awën biɛt ku cïï wɛ̈t bëër.
13 Go bɛ̈nyŋaknhom lɛ̈k aluɔɔnyke,
‘Dɛrkë cin ku cök ku cuatkë muɔ̈ɔ̈th
yic aɣeer, tɛ̈ bï yen dhiau thïn ke ŋɛny
yelec.’ ”
14 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Rin kɔc
juëc aaye cɔɔl, ku aa kɔc lik kek aaye
lɔc.”

Jethu awïc bï wëëŋ wɛ̈t ajuër (Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

15 Go Parathï la tɛ̈den ë röt bïk tɛ̈ bï
kek Jethu dam thïn, wɛ̈tden bï lueel, la
mat.
16 Ku toockë kɔcken abɛ̈k ke buɔɔth
tënë ye, ku kɔc Antipäth Ɣërot bïk la
wëëŋ bï wɛ̈t rac luɛɛl kegup bï ye dɔm.
Ku bïk ku luelkë ëlä, “Raan piööc,
aŋicku yïn ë raan la cök jam ë yith.
Yïn ë kɔc piɔ̈ɔ̈c bïk käk wïc Nhialic looi
dhël la cök, ke yï cïï diɛɛr käk ye kɔc
kɔ̈k tak. Ku yïn acie diɛ̈tden ye kuɛ̈ɛ̈c
nhom.
17 Lɛ̈k ɣo na ye täktäkdu, buk ajuër
aa gam ɣok kɔc Itharel tënë Cithɛ̈r
Bɛ̈nyŋaknhom, tɛ̈dë ke cuk bï ya gäm
ye?”
18 Ku Jethu ëcï ruɛ̈ɛ̈nyden ŋic, ku
bëër, “Yeŋö wïc wek ye bäk ɣa deep
wɛ̈t?
19 Calkë ɣa atïŋ wënh yakë täau piny
ajuër!” Gokë yiëk wëëth.
20 Goke thiëëc, “Ye nhom ŋa, ku ye
rin ŋa käkkä cï giɛɛt wëëth kɔ̈u?”
21 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk Cithɛ̈r
Bɛ̈nyŋaknhom.” Go Jethu lɛ̈k ke,
“Na ŋiɛckë këya, gämkë Cithɛ̈r
Bɛ̈nyŋaknhom këde, ku gämkë Nhialic
këde.”
22 Gokë gäi, tɛ̈ cï Jethu wɛ̈t bɛ̈ɛ̈r thïn,
ku nyiëëŋkë piny ku jiëlkë.

Nhialic abï kɔc cï thou cɔl aa ben pïr (Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 Aköl töŋ awën ke kɔc kɔ̈k akut
Thaduthï, akut cïï ye ye gam lɔn bï
Nhialic kɔc cï thou bɛn cɔl apïr, bɔ̈ tënë
Jethu ku thiëckë ëlä,
24 “Raan piööc, acï Mothith lɛ̈k ɣo
ëlä, Na thou raan ku nyiëëŋ tik piny
ke cïn mïth, ke wämënh koor ala ɣöt tik
bï mïth dhiëëth ɣön mɛnhë.
25 Na thöööŋku lɔn tɔ̈ mïth tik thïn
kadhorou, ku thiëk wëndït ku thou
ke cïn mïth, ku dɔ̈ŋ tiɛŋde ke wëmënh
buɔth ye,
26 ku thou aya ke cïn mïth cï dhiëëth.
Ku looi rot këya tënë raan ye kek diäk,
agut wämënh kun ye kek dhorou.
27 Nawën ke tik thou aya.”
28 Ku lek tueŋ ku thiëckë, “Tɛ̈ le kɔc
cï thou röt jɔt aköldä, bï ya tiŋ ŋa, rin
cï yen rëër ke ke ëbën kadhorou?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek aa kɔc ril
nhïïm cïn kë ŋiɛckë, rin cïï wek athör
thɛɛr wël Nhialic cï gɔ̈t ye gam. Ku
acäk ye gam aya lɔn bï Nhialic kë ye
lueel ke bï looi, lëu bï looi.
30 Rin tɛ̈ le kɔc cï thou röt jɔt, aacïï
bï thiëëk ku aacïï bï thiaak, aabï rëër
kecït atuuc nhial.
31 Ku na ye rin wɛ̈t bï kɔc cï thou
röt jɔt, ke we këc wɛ̈t cï Nhialic lɛ̈k we
thɛɛr kueen? Acï lueel,
32 ‘Ɣɛn ë Nhialic Abaram ku Ithäk
ku Jakop.’ Kɔc cï thou ke ŋic Nhialic,
aa pïr alanden. Yeen ë Nhialic kɔc pïr,
ku kɔc cï thou aya.”
33 Nawën piŋ thän tɔ̈ thïn wɛ̈t kënë,
ke gɛ̈i ë piɔ̈ɔ̈cde.

Löŋ ril lëu bï theek kam ë löööŋ (Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

34 Nawën piŋ Parathï lɔn cï Jethu
Thaduthï thöl nhïïm, ke mat kenhïïm
bïk Jethu thiëëc aya,
35 ku jɔl raan tök kamken,
36 raan piööc lööŋ, Jethu thiëëc, “Ye
löŋ nɛn yen ril kam ë löööŋ?”
37 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yïn adhil Bänydu
Nhialic nhiaar piändu ëbën, ku wɛ̈iku
ëbën, ku nhiamdu ëbën.”
38 Kënë, yen ë löŋ ril tueŋ.

22:13 Mt 8:12; 25:30; Lk 13:28 **22:23** Luɔi 23:8 **22:24** L.rou 25:5 **22:32** B.bei 3:6 **22:35** Lk 10:25-28 **22:37** L.rou 6:5

39 Löŋ dɛ̈t ril ye kek rou thöŋ kek
ë löŋ kënë akïn, yïn adhil raan dɛ̈t
nhiaar cïmën nhiɛɛr yïn rot.
40 Lööŋkä karou kek aa ye lööŋ
Mothith ëbën, ku lööŋ ye kɔc käk
Nhialic tïŋ piɔ̈ɔ̈c, kɛ̈r bei thïn.

Jethu acï kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn yen raan ë tooc Nhialic
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

41 Kaam wën cï Parathï kenhïïm kut
Jethu lɔ̈ɔ̈m ke thiëëc ke wɛ̈t kënë,
42 “Yakë tak Raan cï lɔc ku dɔc yeŋa?
Ye wën ŋa?” Gokë lɛ̈k ye, “Ee wën
Debit?”
43 Go dhuɔ̈k ke ku lueel, “Na ye këya,
yeŋö ye Wëi Nhialic Debit yɔ̈ɔ̈k bï cɔɔl
Bänydiɛ̈. Rin ëcï Debit lueel ëlä,
44 ‘Acï Nhialic lueel tënë Bänydiɛ̈,
“Nyuc ë tɛ̈n köŋdiɛ̈n cuëc,
ɣet tɛ̈ bï ɣɛn kɔc atɛrdu dhuɔ̈k ciëën
yïcök.” ’
45 “Na ye Debit cɔɔl, ‘Bänydiɛ̈,’ Ke lëu
bï ya wënde këdë?”
46 Go ciɛ̈n mën raan töŋ bëër wɛ̈tde,
ku wën akölë ɣet tueŋ acïn raan töŋ cïï
yethok bɛn kuek bï thiëëc.

23

Duɔ̈kkë nhiam cïmën Parathï ku Thaduthï
(Mk 12:38-39; Lk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Ku jɔl Jethu lueel tënë kɔc juëc
awën ku kɔcken ye buɔɔth.
2 “Kɔc piööc lööŋ ku Parathï kek
aatɔ nyin Mothith.
3 Këya, aa dhiɛlkë ke theek ku luɔikë
kë yekë lɛ̈k we, ku piɛŋkë kë yekë lɛ̈k
we, ku duɔ̈kkë käkken yekë ke looi ye
kiɛ̈ɛ̈t, rin aacie käk yekë lɛ̈k kɔc kek
yekë ke looi.
4 Aa kɔc piɔ̈ɔ̈c käril yiic bï ke looi, ku
aa cie kɔc ë kony bïk ke looi.
5 Këriëëc ëbën yekë ke looi, ayekë
ke looi rin bï kek kɔc wëŋ. Aa cath
ke muk athör thɛɛr wël Nhialic. Ku
rukkë alɛ̈th path, ku mukkë athör
kecin bïk nyuɔɔth lɔn ye kek kɔc path
thek löŋ Mothith.
6 Ayekë nhiaar bïk nyuc tueŋ thöc
kɔcdït tënë amat, ku ɣɔ̈n path aköl yai.
7 Ayekë nhiaar bï ke aa muɔ̈ɔ̈th
athɛ̈ɛ̈k ɣɔ̈n ɣɔɔc yiic, ku yeke cɔɔl, ‘Kɔc
piööc.’
8 “Duɔ̈kkë röt cɔl aye cɔɔl, ‘Kɔc
piööc,’ Rin wek aa ŋɛk ke wämënhë, ku
wek aa la raan piööc tök.
9 Ku acïn raan dhiɛlkë cɔɔl pinynhom tɛ̈n, ‘Wä,’ Rin ë Nhialic tɔ̈ nhial
yen ee Wuurdun yetök.
10 Ku duɔ̈kkë röt cɔl aye cɔɔl, ‘Kɔc
piööc,’ Rin wek aa la raan piööc tök,
‘Raan cï lɔc ku dɔc.’
11 Raandït apɛi kamkun adhil rot
dhuɔ̈k piny bï luui riɛnkun.
12 Kuat raan rot ɣäth tueŋ ë rot abï
dhuɔ̈k ciëën, ku raan lir puɔ̈u rot tɔ̈ɔ̈u
ciëën, abï ɣäth tueŋ.

Jethu acï rɛ̈ɛ̈c Parathï ku kɔc gät lööŋ nyuɔɔth
(Mk 12:40; Lk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï,
Awëëŋkui! Ee kërac apɛi yen ayakë
looi, rin ye wek kɔc piɔ̈ɔ̈c dhël cïï kek
bï mɛt bääny Nhialic yic. Rin wek
aacïï bï mɛt thïn aya. Na cɔk kɔc kɔ̈k
wïc bïk mɛt thïn, ka yakë ke wel nhïïm
ë piööcdun cïï la cök!
14 Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï,
Awëëŋkui! Wek aa cath we rɔ̈ɔ̈k apɛi
dhöl yiic bäk kɔc wëŋ lɔn ye wek kɔc
path, ku wek aa bɛ̈ɛ̈i lër tuɔ̈ɔ̈r nyïn bïk
aa käkkun. Wek aabï tɛ̈m awuɔ̈cdït tet
apɛi rin kärɛc yakë looikä!
15 “Kɔc piööc ku wek Parathï,
Awëëŋkui! Wek aa piny kuany yic rin
bï la raan töŋ yɔ̈kkë bï piɔ̈ɔ̈cdun gam.
Na yɔ̈kkë, ke tɛ̈ ye wek ye piɔ̈ɔ̈c thïn, ee
ye cɔl aye raan pan mac, abï we duɛ̈r
waan thook!
16 “Awëëŋkui, wek kɔc ë kɔc kɔ̈k wat
nhïïm ke we ye cöör aya, ku luɛlkë,
raan mël kuëëŋ rin luaŋ Nhialic, ke
rot mac wɛ̈tde.
17 Wek aa muɔ̈ɔ̈l ku cöör! Yeŋö dït?
Ye mïläŋ thith aye luak?
18 Ku bɛnkë lueel ëlä, raan mël
kuëëŋ rin yïk ka cïn wɛ̈tde yic, ku na

22:39 Leb 19:18 **22:44** Wk 110:1 **23:5** Mt 6:1; Kn 15:38; L.rou 6:8 **23:11** Mt 20:26-27; Mk 9:35; 10:43-44; Lk 22:26 **23:12** Lk 14:11; 18:14

kuëëŋ mël rin ajuër cï tääu yenhom, ke rot mac wɛ̈tde.
19 Wek kɔc cï cɔr wepuɔ̈th! Yeŋö dït? Ye ajuër cï tääu yïk nhom aye yïk guɔ̈p ë loi bï ajuër cï tääu yenhom ya kën ë Nhialic?
20 Këya, të kuëëŋ raan yïk, ka kuëëŋ ye, ku käk cï juaar yenhom.
21 Ku të kuëëŋ raan luaŋ Nhialic ka kuëëŋ ye ku Nhialic yen rɛ̈ɛ̈r thïn,
22 ku të kuëëŋ raan pan Nhialic, ka kuëëŋ määcde, ku yenhom guɔ̈p.

23 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aa kälik käkkun cäk puur yiic juɛ̈r Nhialic, ku wek aacie käril ye löŋ lueel ye kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, cïmën bï raan dhiɛl la cök ku lir puɔ̈u, ku kony kɔc kɔ̈k ku cïï kɔc ye ruëëny. Wek aa dhil käkkä muk nhïïm, ke we cïï mäl ë juɛ̈r käŋ aya tënë Nhialic.
24 Kɔc mär kɔc, wek aacie käk wïc Nhialic ye looi, ku aa käk puɔl yiic kek aa yakë ke kuɛ̈ɛ̈c nhïïm.

25 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aacïï puɔ̈th la cök, wek aa cït bïïny ku aduuk ye lɔɔk kɔ̈th, ku aa thiäŋ mïïth ye rum riɛl ku mïïth ye ke tuɔ̈ɔ̈r nyïn.
26 Wek kɔc Parathï cï cɔr wepuɔ̈th! Kaŋkë bïïny ku aduuk lɔɔk yiic, yen aabï kek kɔ̈th la wic aya!

27 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aa thöŋ kek rɛ̈ŋ cï buth, na tïŋ kekɔ̈th ke dhëŋ apɛi, ku keyiic alɔŋthïn aacï thiäŋ yom kɔc cï thou ku kärɛc kɔ̈k.
28 Këya, wek aa cït rɛ̈ŋkä aya. Wek aaye raan ëbën tïŋ we path gup aɣeer, ku piäthkun alɔŋthïn aacï thiäŋ ruëëny ku kärɛc kɔ̈k ëbën.
29 “Kɔc piööc lööŋ ku wek Parathï! Awëëŋkui! Wek aa rɛ̈ŋ buth tënë kɔc käk Nhialic tïŋ. Ku giɛtkë rɛ̈ŋ kɔc path bïk dhëŋ apɛi,
30 ku luɛlkë ëlä, na ɣo tɔ̈ thïn wäär nɛ̈k wärkuan dït kɔc käk Nhialic tïŋ, ŋuɔ̈t ɣok aa këc röt mat ë nääkden yic.
31 Këya, ayakë gam ayic lɔn ye wek mïth kɔc wäär näk kɔc käk Nhialic tïŋ!
32 Ku cït mënë ye wek kɔc ril nhïïm, cïn kë yakë gam, kërïëëc ëbën atɔ̈ wecin, thääpkë kärɛc wäär cï wärkuɔ̈n dït jɔɔk!
33 Mïth käpiɛny! Yakë tak bäk poth la pan mac këdë?
34 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen acï Wä we tuɔ̈c kɔc käk Nhialic tïŋ. Ku ë kɔckä yiic, kɔc kɔ̈k aa bäk nɔ̈k, ku piäätkë kɔc kɔ̈k tim cï rïïu kɔ̈u, ku thatkë kɔc kɔ̈k ɣɔ̈nkuɔ̈n amat yiic, ku yakë ke yɔ̈ɔ̈p gɛɛth yiic ëbën.
35 Ku tɛ̈dun ye wek luui thïn kënë, abï awuɔ̈c bï teem rin kɔc cï nɔ̈k lööny weyiëth, jɔɔk nääk wäär nɛ̈k Abel ɣet nääk Dhäkaria wën Barakia wäär näkkë luaŋ Nhialic.
36 Ku lëk Jethu ke, awuɔ̈c bï gam rin ë käkkä ëbën abï bɛ̈n ë riëëc kënë yeth.

Jethu ee kɔc gen Jeruthalem lɛ̈k (Lk 13:34-35)

37 “Wek kɔc gen Jeruthalem, wek aa kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku biɔ̈ɔ̈kkë kɔc cï Nhialic tuɔ̈c we aleel. Aca wïc arak juëc, ba we kony cïmën dhie ye ajïth miɛthke kuɔ̈m piny yewuk bï ke kony bï ke cïï gɔp, ku wek aacï kuec.
38 Ëmën abäk tïŋ ke Nhialic cï yecin miëët bei, ku nyiëŋ pandun we.
39 Ku ëmën alɛ̈k we, ‘Wek acïï ɣa bï bɛn tïŋ ɣet aköl bï wek röt guiir bäk ɣa lor të ben ɣɛn dhuk.’ ”

24

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abï thuɔ̈r piny (Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

1 Tɛ̈wën jiël Jethu kal luaŋ Nhialic yic, ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku luelkë, “Raan piööc, tïŋ, ye luaŋdïït dhëëŋ ŋö kënë!”
2 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k we, ɣööt dït yakë tïŋkä aabï thuɔ̈r piny ëbën ka cïn alel töŋ bï kɔ̈ɔc alel dɛ̈t nhom.”

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï ke maan (Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

3 Tɛ̈wën rëër Jethu gɔn Olip nhom ë rot, ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye

23:22 Ith 66:1; Mt 5:34 **23:23** Leb 27:30 **23:27** Luɔi 23:3 **23:33** Mt 3:7; 12:34; Lk 3:7 **23:35** Cäk 4:8; 2Lëk 24:20-21 **23:38** Jer 22:5 **23:39** Wk 118:26

ku thiëckë, “Lɛ̈k ɣo ye nɛn bï käkkä röt looi, ku yeŋö bï tɛ̈ bï yïn dhuk pinynhom ku thök piny, nyuɔɔth?”
4 Go Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë röt cɔl aduɔ̈ŋ.
5 Rin kɔc juëc aabï bɛ̈n riɛnkiɛ̈, ku ye ŋɛk lueel, ‘Ke ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc.’ Ku aabï kɔc juëc duɔ̈ɔ̈ŋ.
6 Duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ tïŋ wek tɔɔŋ ke loi röt, ku tɛ̈ piŋ wek tɔɔŋ kɔ̈k wuɔ̈t mec yiic. Käkkä aa dhil röt looi, ku acie yen bɛ̈n thök ë piny.
7 Rin wuɔ̈t aabï thɔ̈r kamken ku pan bɛ̈nyŋaknhom kek pan bɛ̈nyŋaknhom dɛ̈t aabï thɔ̈r aya. Cɔŋdït apɛi abï tɔ̈ thïn, ku ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny abï rot looi bɛ̈ɛ̈i juëc yiic.
8 Käkkä kek aa käk tueŋ.
9 “Ku dɛ̈t, wek aabï dɔm ku ɣɛ̈th we luk yic, ku wek aabï nɔ̈k. Ku wuɔ̈ɔ̈t ëbën aabï we maan riɛnkiɛ̈.
10 Ku ë tɛɛ̈n, kɔc juëc cï wɛ̈tdiɛ̈ gam aabï röt waar, ku kɔc kɔ̈k aabï ŋɛk raandä aluɔm ku man raandä ŋɛk.
11 Ku awëŋ juëc aabï tuɔ̈l aya, ku aabï kɔc juëc rac nhïïm.
12 Ku luɔi kärɛc abï rot juak apɛi, kɔc juëc aabï gamden wai wei.
13 Ku raan bï yepuɔ̈u dɛɛt ɣet tɛ̈ bï yen thou, abï pïr akölriëëc ëbën.
14 Ku Wɛ̈t Puɔth Yam kënë rin bääny Nhialic, abï kaŋ lɛ̈k kɔc ëbën pinynhom bïk piŋ, ku jɔl thök piny bɛ̈n.

Këreɛc bï rot looi tënë kɔc Jeruthalem (Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

15 “Ala aköl bï wek këɾac apɛi tïŋ, këwäär cï Daniel raan käk Nhialic tïŋ jam ë ye.” (Raan kuën adhil kënë deet yic!)
16 “Kɔc rɛ̈ɛ̈r Judia, ku tïŋkë ë kënë, ka dhil riŋ gat nhïïm roor bïk la thiaan.
17 Ku na rɛ̈ɛ̈r raan aɣeer, ka cïï ben la ɣöt bï la guik kë muk.
18 Ku na tɔ̈ raan dom yic, ka cïï ben dhuk baai bä alanhde la löö̈m.
19 Diäär liɛc ku diäär muk mïthkor aabï gum apɛidït ye nïnkä.
20 Rɔ̈ɔ̈kkë bï rot cïï loi wiir yic rut, tɛ̈dë aköl cïï kɔc ye luui.
21 Kɔc aabï gum apɛi ye nïnkä, gum këckë kaŋ yök tɛ̈wäär ciɛk Nhialic kɔc agut cït ëmën. Ku acïï rot bï bɛn looi.
22 Na këc Nhialic looi bï nïnkä cɔl alik, ŋuɔ̈t acïn raan cï pïr. Ku rin kɔcken cï lɔc, acï nïn cɔl alik.
23 “Wek aa lɛ̈k, na le raan yöök we, ‘Tiɛ̈ŋkë Raan cï lɔc ku dɔc kïn, tɛ̈dë ke lueel, tiɛ̈ŋkë yen akan!’ Ke duɔ̈kkë gam.
24 Rin kɔc juëc aabï bɛ̈n ku lueel ŋɛk, ee ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc, ku lueel raan dɛ̈t, ee ɣɛn raan käk Nhialic tïŋ, ku loikë käril kɔc gɔ̈i, na lëukë, ke mär kɔc cï Nhialic kuany.
25 Tiɛtkë röt, këriëëc ëbën alɛ̈k we ëmën bäk nhïïm tïr kë bï bɛ̈n.
26 “Këya, na le raan lëk yï ëlä, ‘Yen akan atɔ̈ roor tɛɛ̈n!’ Ke yï duk la, tɛ̈dë, ‘Yen akïn acï thiaan tɛ̈n,’ Ke duk gam.
27 Rin tɛ̈ dhuk Manh Raan ka guɔkë ŋic. Abäk tïŋ cïmën bir deŋ dhie yen nhial reet yic, ku tïŋ lɔŋ ku lɔŋë.
28 “Dɛ̈t aya, abï ciɛ̈t mën dhie na cï cuɔr kenhïïm kut, ka la kë ŋuetkë.

Aköl bï Manh Raan bɛ̈n (Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

29 “Awiëc ku bäk ŋic aya, ye nïnkä, tɛ̈ cï kɔc jäl gum apɛi, akɔ̈l abï kum nyin bï piny cuɔl, ku pɛɛi acïï bï ruɛl. Ku kuɛl aabï röt yääk ku löönykë.
30 Kë bï bɛ̈n Manh Raan cɔl aŋic abï tïŋ nhial, ku kɔc ëbën pinynhom aabï yiic ŋɛɛr käkken rɛc cïk looi. Ku keek aabï Manh Raan tïŋ ke bɔ̈ pial yiic nhial ke diik ku riɛldït apɛi.
31 Ku abä atuɔ̈ɔ̈cke tooc bïk këcït lɔ̈ɔ̈r yup yic, bï kek kɔcken cï lɔc kuɔ̈ɔ̈t yiic pinynhom ëbën.
32 “Ŋiɛckë ë kënë tim cït ŋaap, tɛ̈ looi yen yɔ̈ɔ̈k ku looi yïth, ke kër acï thiɔ̈k.
33 Këya, tɛ̈ tïŋ wek käkkä ke loi röt aya, ke ŋiɛckë lɔn cï yen thiɔ̈k apɛi.
34 Alɛ̈k we, wek aacïï bï määr tɛ̈ cɔk käkkä röt looi.
35 Nhial ku piny aabï liu, ku wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï kaŋ määr.

24:9 Mt 10:22 **24:13** Mt 10:22 **24:15** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **24:18** Lk 17:31 **24:21** Dan 12:1; Ny 7:14 **24:27** Lk 17:23-24 **24:28** Lk 17:37 **24:29** Ith 13:10; 34:4; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12-13 **24:30** Dan 7:13; Dhäk 12:10-14; Ny 1:7

Rëër yï cï rot guiir (Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

36 “Acïn raan ŋic aköl bï käkkä röt looi. Na cɔk atuuc nhial, ayï Wënde, ka cïk ŋic. Ee Wä ë rot yen aŋic ye.
37 Bɛ̈n Manh Raan abï ciɛ̈t këwäär loi rot wäär pïïr Noa.
38 Ee nïnkä, aboordït nhom tueŋ, kɔc aake rɛ̈ɛ̈r ke mit puɔ̈th, ke ye luui ruɛ̈i ku yëi ɣet aköl le Noa riäi yic,
39 ku ë cïn kën ŋic ɣet tɛ̈ bïï aboor. Ku muɔu kɔc ëbën. Yen abï ciɛ̈t bɛ̈n Manh Raan aya.
40 Tɛ̈ɛ̈n na cɔk kɔc karou luui dom yic, ke raan tök yen abï nyaai ku nyiëëŋ raan dɛ̈t piny.
41 Ku diäär karou lui tɛ̈tök aabï ke tiɛŋ tök nyaai, ku nyiëëŋ tiŋ dɛ̈t piny.
42 “Këya, guiɛrkë röt ku tiëërkë nhïïm, rin wek aa kuc aköl bï Bänydun bɛ̈n.
43 Yen acït kën na raan la baai ŋic tɛ̈ bï cuär bɛ̈n thïn wakɔ̈u, ka rɛ̈ɛ̈r ke yiën, ku cïï cuär päl bï käkke nyaai.
44 Ke week aya, wek aa dhil rëër we tït, rin acäk ŋic ye nɛn bï Manh Raan bɛ̈n.

Ŋic Bäny ku loi luɔide aköläköl (Lk 12:41-48)

45 “Na ye këya, yeŋa alony path ku ŋic käŋ apɛi, bï bɛ̈ny nyääŋ paande, bï kacke aa gäm miëth aköläköl?
46 Alony mit guɔ̈p, alony bï bɛ̈ny yök ke loi luɔide apath tɛ̈ dhuk yen!
47 Alɛ̈k we, abï alony kënë tääu käkke yiic ëbën.
48 Ku alony cïï luɔide bï ŋiɛc looi, rin yen ye tak lɔn cïï bänyde bï lac dhuk,
49 ku kuc kɔc pan bɛ̈ny ciëëŋ, ku ye cool wiɛɛt kek kɔc dek ë määu,
50 ke bänyde abï la luät yeguɔ̈p aköl cïï ye tak lɔn yen aköl bï yen bɛ̈n.
51 Ku yeen abï bɛ̈ny tɛ̈m awuɔ̈cdït, ku mɛt tɛ̈ rëër kɔc rɛc thïn, ë tɛ̈ɛ̈n kɔc aa rëër ke dhiau ke ŋɛny kelec.”

25

Kääŋ nyïïr kathiäär

1 Ku ben Jethu kääŋ dɛ̈t thɔ̈ɔ̈th, ku thöö̈ŋ bääny Nhialic ëlä, “Nyïïr kathiäär aake cï käkken ye kek mer lööm ku lek yan thiëëk yic.
2 Kam ë nyïïrkä, nyïïr kadhiëc aake pel nyïn, ku nyïïr kadhiëc aa cïï nyïn pel.
3 Nyïïr aa bɛ̈lkä aake cï mermerken lööm ku cïk miök dït muk.
4 Ku nyïïr ŋic käŋ aake muk mermerken ku miök dït tet aya.
5 Nawën ka athiëëk gääu bï cïï lɔc bɛn, gokë tɔ̈c bïk nin.
6 “Nawën wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, ke piŋ duɔɔt, ‘Athiëëk abɔ̈, bäk aɣeer ku luɔrkë!’
7 Go nyïïr awën kathiäär röt jɔt kedhie ku dëëpkë mermerken.
8 Go mermer nyïïr aabɛ̈l cïï dɛ̈p apath rin cïn kek yiic miök. Gokë nyïïr kɔ̈kkä lim, ‘Miackë ɣo ë miök, mermerkua aacïï dɛ̈p.’
9 Gokë bɛ̈ɛ̈r, ‘Miök acïï ɣo thöŋ, lak tɛ̈ ye miök ɣaac thïn bäk la ɣɔɔc miɔ̈kdun.’
10 Go nyïïr aabɛ̈l la bïk la ɣɔɔc miök, ku go athiëëk guɔ lɔ̈k bɛn kecök. Go nyïïr awën cï röt guiir la kal yic kek athiëëk tɛ̈wën dieer yai thïn, ku thiök kal thok.
11 “Nawën la nyïïr awën cï la ɣɔɔc miök dhuk ke cöt, ‘Bɛ̈ny, Bɛ̈ny, ŋäny ɣo kal thok!’
12 Go athiëëk bɛ̈ɛ̈r, ‘Ye wek yïŋa?’ Wek aacä ŋic!”
13 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Rɛ̈ɛ̈rkë we cï röt guiir, rin wek aa kuc aköl bï ɣɛn bɛ̈n.”
14 Ku ben Jethu kääŋ dɛ̈t bɛn thɔ̈ɔ̈th ku lueel, “Bääny Nhialic abï thöŋ ke mony la keny wun dɛ̈t, cä aluɔɔnyke cɔɔl ku gɛ̈m ke wëëu bï kek lɔ̈k luui.
15 Ku yïk aluɔny tök tim buɔɔt. Ku gɛ̈m alony dɛ̈t tim thiärdhiëc, ku gɛ̈m alony ye kek diäk tim thiäär. Acï wëëu tek këya cït tɛ̈ ŋic ŋɛk luui thïn, ku jiël bï la keny.
16 Go alony cï yiëk tim buɔɔt, wɛ̈ɛ̈uke la luɔɔi ku yök tim buɔɔt dɛ̈t.
17 Ku lui alony cï gäm tim thiärdhiëc cïmën alony wën aya, ku yök tim thiärdhiëc dɛ̈t.
18 Ku la alony cï gäm tim thiäär wëëu bänyde la wuɔ̈ɔ̈t piny ëbën.

24:37 Cäk 6:5-8 **24:39** Cäk 7:6-24 **24:44** Lk 12:39-40 **25:1** Lk 12:35 **25:12** Lk 13:25

19 “Nawën ke bänyden jɔl dhuk, ku cɔɔl aluɔɔnyke bï wëëuke bɛ̈n kuëɛ̈n nyïn.
20 Go alony wäär cï gäm tim buɔɔt bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, wäär yïn acä gäm tim buɔɔt, ku ëmën tïŋ, ɣɛn acï tim buɔɔt dɛ̈t juak thïn.’
21 Go bänyde leec luɔiden pɛth cï looi ku lueel, ‘Yïn acï wëëu lik ŋiɛc muk apath ku juak keyiic, këya ëmën yïn aba tääu käjuëc yiic ba ke muk. Bäär rëërku ɣo mit puɔ̈th ɣodhie.’
22 “Ku ben alony cï gäm tim thiärdhiëc bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny yïn acä yiëk tim thiärdhiëc wäär le yïn keny, ku ɣɛn acï lɔ̈k luui ku juak tim thiärdhiëc dɛ̈t thïn.’
23 Go bɛ̈ny leec luɔiden cï ŋiɛc looi ku lueel, ‘Yïn alony puɔth käŋ tiit apath. Yïn acï kälik tiit apath, ku ëmën yïn abï tääu käjuëc nhïïm, bäär miɛt puɔ̈u ë bäänydu yic.’
24 “Go raan cï tim thiäär lööm bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, aca piŋ lɔn ye yïn raan col puɔ̈u rap kɛ̈c puur tem, ku kuany käk ke kɛ̈c ke wɛɛr piny.
25 Këya, ɣɛn acï riɔ̈ɔ̈c ku la wëɛ̈uku wɛc piny. Ŋɔ̈! Wëëu wäär ca kuɛ̈i ɣa aa kïk.’
26 Go bɛ̈ny lɛ̈k ye ëlä, ‘Alony rac, ku ye adak rot aya. Na ŋic lɔn ye ɣɛn rap tem, rap kɛ̈c puur, ku lɔn ye ɣɛn käŋ kuany, ku aa kɛ̈c pok.
27 Ŋuɔ̈t yïn acï wëɛ̈ukiɛ̈ dhiɛl gäm raan ŋic luɔi wëëu, na la dhuk ciëën, ke ɣa yök wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ ke cï keyiic juak.
28 Nyaaikë wëëu tënë ye ku gämkë ke raan la tim buɔɔt.
29 Rin raan kälik ŋiɛc muk abï käkke juak yiic, ku raan cïi käŋ ye ŋiɛc muk, abï këden tɔ̈ thïn nyaai.
30 Ku cuatkë alony rɛɛc kënë muɔ̈ɔ̈th yic aɣeer, ku tɛ̈ɛ̈n dhiëëu abï tɔ̈ thïn, ke kac yelec.’

Luŋdït

31 “Aköl bï Manh Raan bɛ̈n ke duaar, ku atuuc nhial ëbën ke cath ke ye, abï nyuc thɔ̈nyde nhom ke duaar pan Nhialic,
32 ku thäi ëbën aabï guëër yenhom. Ku aabï tek yiic akuut karou, cïmën raan la thök, yen amɛ̈l ku apïyeem tek thook.
33 Ku tɛ̈ɛ̈u amɛ̈l köŋden cuëc ku apïyeem köŋ cam.
34 Ku Bɛ̈ny abï kɔc kääc lɔŋ cuëc lɛ̈k, ‘Bäk, kɔc cï Wä dɔɔc ku lɔ̈mkë bääny cï guiir tënë we tɛ̈wäär ciɛk piny.
35 Wën cï cɔk ɣa nɔ̈k, wek aacä muɔɔc këcam. Ku wën cï rou ɣa nɔ̈k wek aacä muɔɔc këdɛk, ku wën ye ɣɛn jäl, wek aacä lor pandun,
36 ku wën cïn ɣɛn lubo wek aacä ruɔ̈k kɔ̈u, ku wën tuɛɛny ɣa wek aacä la neem, ku wën cï ɣa mac, wek aacä bɛ̈n tïŋ.’
37 “Ku kɔc wën aabï wɛ̈tde dhuk nhom ëlä, ‘Bɛ̈ny, yï cuk tïŋ nɛn yï nɛ̈k cɔk buk yï muɔɔc këcam? Ku nɛ̈k rou yï buk yï muɔɔc këdek,
38 ku cuk yï tïŋ nɛn ke yï bɔ̈ keny yic buk yï lor? Ku yïn acïn lubo goku yï ruɔ̈k kɔ̈u?
39 Yï cuk tïŋ nɛn ke yï tuany, ke yï cï mac buk yï la neem?’
40 Ku abï Bɛ̈nyŋaknhom lɛ̈k ke, wɛ̈t yic alɛ̈k we, ‘Këriëëc ëbën cäk luɔ̈i raan tök kam wämäthkiɛ̈ thiikä, aa cäk luɔ̈i ɣa aya.’
41 “Ku abï lɛ̈k kɔc lɔŋ cam, ‘Aa wek kɔc cï cieen, jälkë ë tɛ̈n bäk la many dɛ̈p yic akölriëëc ëbën, many cï guiir tënë jɔŋrac ku atuɔ̈ɔ̈cke ëbën.
42 Rin wäär nɛ̈k cɔk ɣa, wek aa kɛ̈c ɣa muɔɔc këcam, ku nɛ̈k rou ɣa ku wek aa kɛ̈c ɣa muɔɔc këdɛk.
43 Ku wäär ɣɛn ë jäl ku wek aa kɛ̈c ɣa gɔɔŋ pandun, ku ɣɛn ɣa cïn kɔ̈u alath, wek aa kɛ̈c ɣa ruɔ̈k kɔ̈u, ku ɣɛn a ɣa cï tuaany, ku mac ɣa ku wek aa kɛ̈c bɛ̈n bäk ɣa neem.’
44 Ku kɔckui aya aabï thiëc, ‘Bɛ̈ny, yï cuk tïŋ nɛn ke yï nɛ̈k cɔk ku rou, ku ye nɛn yï bɔ̈ keny yic, ku cïn alanh ceŋ, ku tuany yï ku mac yï ku yïn akëcku kony?’
45 Ku abï bɛ̈ɛ̈r, tënë ke, ‘Wɛ̈t yic alɛ̈k we, këriëëc ëbën kɛ̈ckë luɔ̈i wämäthkiɛ̈ thiikä, ka kɛ̈ckë luɔ̈i ɣɛn aya.’

25:29 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 **25:30** Mt 8:12; 22:13; Lk 13:28 **25:31** Mt 16:27; 19:28 **25:46** Dan 12:2

46 Ku keek aabï la tɛ̈ bï ke reem thïn akölriëëc ëbën, ku kɔc path aabï la tɛ̈ bï kek pïr thïn akölriëëc ëbën.”

26

Amat nɛ̈k Jethu
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

1 Nawën cï Jethu thök jam kek kɔcken ye buɔɔth, ke lëk ke,
2 “Cïmën ŋic wek ye, Yan Ayum cïn yic luɔu abï yecök jɔɔk nïn karou bï bɛ̈n. Ku Manh Raan abï luɔm tënë kɔc rɛc bïk piäät tim cï rïïu kɔ̈u.”
3 Kaam awën ke kɔcdït käk Nhialic ku kɔcdït baai Itharel, aake mɛ̈t pan raandït käk Nhialic cɔl Kaipa,
4 ku guirkë tɛ̈ bï kek Jethu dam thïn ke cïï ŋic ku näk.
5 Ku luelkë, “Acuk dɔm aköl yai. Ɣok aabï tïït bï kɔc kaŋ jäl, rin na dɔmku, ke kɔc ŋoot yai yic, tɛ̈dë ke kɔc juëc aa thär kek ɣo.”

Maria acï tɛ̈ theek yen Jethu thïn nyuɔɔth
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

6 Tɛ̈wën rëër Jethu Bethanï pan raan atuet cɔl Thaimon,
7 ke tik bɔ̈ tɛ̈wën mïth yen, ke muk töny koor cï cuëëc tiɔm ril la yic miök ŋïr ye ɣɔɔc wëëu juëc apɛi, ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nhom ëbën.
8 Go kɔc Jethu buɔɔth puɔ̈th dak wën tïŋ kek kënë, ku jiɛɛmkë kamken, “Yeŋö tuuk yen miök ŋïr?”
9 “Miök ŋïr kënë ŋuɔ̈t acï ɣaac wëëu juëc ku gɛ̈m wëëu kɔc ŋɔ̈ŋ.”
10 Go Jethu kë luelkë ŋic, ku lueel tënë ke, “Pälkë, yeŋö nyieeny wek ye? Kë cï looi tënë ɣa yen tiŋ, ee këpath apɛi.
11 Kɔc ŋɔ̈ŋ aabï rëër kamkun akölaköl, ku ɣɛn acïï bï rëër kek we akölaköl.
12 Wën luuŋ tiŋ kënë miök ɣaguɔ̈p, ee looi këya bä tɔc bï guäpdiɛ̈ guiir bï jal thiɔ̈k.
13 Wek alɛ̈k yic, kuat tɛ̈ bï Wɛ̈t Puɔth Yam piɔ̈ɔ̈c thïn pinynhom, kë cï tiŋ kënë looi, abï ya lueel bï ye atak.”

Judath acï Jethu ɣaac
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

14 Nawën ke raan tök kam atuuc kathiäär ku rou, cɔl Judath Ithkariöt la tënë kɔcdït käk Nhialic
15 ku lueel, “Yeŋö bäk yiëk ɣa tɛ̈ thɔ̈n ɣɛn we Jethu?”
16 Gokë gäm wëëu juëc. Ku jɔl tɛ̈ bï yen Jethu dɔm thïn wïc.

Jethu acï miëth yai cam kek atuɔ̈ɔ̈cke
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

17 Nawën aköl tueŋ Yandït Ayum cïn yic luɔu, ke kɔc Jethu buɔɔth bɔ̈ tënë ye, ku thiëckë, “Ye tɛ̈nɛn wïc bï ɣok miëth yai guiir thïn tënë yï?”
18 Go bɛ̈ɛ̈r, “Lak geeu tënë ŋɛkdït ku lɛ̈kkë ye, ‘Aye Bänyda lueel, aköl bï luɔidiɛ̈ thök acï bɛ̈n. Ee paandu yen abï ɣɛn Yan Ayum cïn yic luɔu cam thïn kek kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth.’ ”
19 Go kɔc ë biööth kë cï Jethu lɛ̈k ke looi, ku guirkë miëth yai.
20 Nawën la thëi bɛ̈n ke Jethu nyuc kek kɔcken ye buɔɔth kathiäär ku rou bïk mïth.
21 Tɛ̈wën mïth kek ke lueel Jethu, “Wek alɛ̈k yic, raan tök kamkun abä luɔm.”
22 Gokë puɔ̈th riääk apɛi ku gɛ̈ikë, ku thiëckë tök-tök, “Makei! Ye yic? Ye ɣɛn Bɛ̈ny?”
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee raan tök kamkun lut yecin kek ɣa aduɔ̈k yic, yen ë raan bï ɣa gaany.
24 Ee yic, Manh Raan abï nɔ̈k cït tɛ̈ cï gät ye riɛnke athör thɛɛr yiic. Ku raan bï ye luɔm abï gum apɛi! Ku aŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye diɛ̈t këc kaŋ dhiëëth.”
25 Ku Judath aya, ëcï Jethu thiëëc, “Raan piööc, ye ɣa?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee yï.”

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm

26 Tɛ̈wën mïth kek, ke Jethu löm ayup ku dɔɔc ku bɛny yic, ku gɛ̈m kɔcken ye buɔɔth ku lueel, “Lɔ̈mkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdiɛ̈.”

26:2 B.bei 12:1-27 **26:7** Lk 7:37-38 **26:11** L.rou 15:11 **26:16** Dhäk 11:12 **26:23** Wk 41:9

27 Ku lööm aduŋ cï thiäŋ muɔn
abiëc, ku leec Nhialic ku gɛ̈m ke ku
lueel, “Dɛ̈kkë thïn ëbën.”
28 “Kënë ë riɛmdiɛ̈, riɛm dɔ̈ɔ̈r kek
Nhialic, bï kuër rin bï adumuɔ̈ɔ̈m kɔc
ëbën päl piny.
29 Alɛ̈k we, ɣɛn acïï bï bɛn dek muɔn
abiëc pinynhom tɛ̈n kek we, ɣet aköl
bï ɣok ye dek ɣodhie pan Nhialic.”

Jethu acï kë bï Pïtɛr ye jai lueel (Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

30 Nawën cïk jäl thök ke ket waak ku
lek gɔn Olip cök.
31 Ku lueel Jethu tënë ke, “Wek
kackiɛ̈, wek aabï kat ɣa ë wɛ̈ɛ̈r kënë
cïmën këwäär cï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä, ‘Ɣɛn abä abiöök cɔl
anäk ku amɛ̈l aabï wɛɛr.’
32 Ku tɛ̈ cï ɣɛn rot jɔt raŋ yic, ke ɣɛn
abï kaŋ la Galilia ba we la tiit thïn.”
33 Go Pïtɛr lueel tënë Jethu, “Ɣɛn acïï
bï kat tɛ̈ cɔk kɔc ëbën kat yï!”
34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k yï, ee wɛ̈ɛ̈r
kënë, ke thɔn ajïth këc kiu, yïn abä jai
arak diäk.”
35 Go Pïtɛr dhuɔ̈k ye, “Na cɔk ɣa nɔ̈k
kek yï, ke yïn acä bï kaŋ jai.” Ku lueel
kɔcken kɔ̈k ye buɔɔth ëbën këya.

Jethu arɔ̈ɔ̈k ke ŋic lɔn bï ye nɔ̈k (Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 Kaam wën ke Jethu kek kɔcken
ye buɔɔth la tɛ̈ cɔl Jethemani, ku lueel
tënë ke, “Nyuɔ̈ɔ̈ckë tɛ̈n, ku yiënkë, ɣɛn
ala tɛ̈ɛ̈n ba la röök.”
37 Ku cɔɔl Pïtɛr ku wɛ̈ɛ̈t Dhubedï
karou, ku jɔl rëër ke nɛ̈k atiëël, ku
dhiɛɛu apɛi yepuɔ̈u.
38 Ku lueel tënë ke, “Ɣɛn adhiau
puɔ̈u apɛi, ee thou guɔ̈p. Rɛ̈ɛ̈rkë tɛ̈n ku
yiënkë.”
39 Ku le tueŋ tɛ̈thin-nyɔɔt, ku rɛ̈ɛ̈ny
rot piny ke gut yenhom piny ku röök
ëlä, “Wä, na lëu rot ke yï cɔl kërɛɛc tit
ɣa acïï bɔ̈. Ku acie wɛ̈t piändiɛ̈, ee wɛ̈t
piändu.”
40 Nawën ke dhuk tënë ke kadiäk
ku yök ke ke nin. Go lueel tënë Pïtɛr,
“Niɛɛnkë! Cäk yiën tɛ̈thin-nyɔɔt? Yeŋö
ye wek nin këlä?
41 Yiënkë ku rɔ̈ɔ̈kkë bï we cïï them
jakrɛc. Puɔ̈u ë gam ku guɔ̈p acïn riɛl.”
42 Ku ben jäl ku le röök ëlä, “Wä, na
cïï kërɛɛc kënë jiël, ke wɛ̈t piändu abï
rot looi.”
43 Ku ben dhuk tënë ke, ku ben ke
yök ke nin, rin cï nin ke göök apɛi.
44 Goke nyääŋ piny ku ben jäl, ku
ben la röök cïmën awën, kën ye kek
diäk.
45 Ku dhuk tënë kɔcken ye buɔɔth ku
lueel, “Ŋot we nin! Lääŋkë? Tɛ̈n nin
acï thök, tiɛ̈ŋkë Manh Raan acï luɔ̈m
kɔc rɛc. Ëmën tɛ̈ bï ɣa jal thɔ̈n kɔc rɛc
acï ɣëët.
46 Raan cä luɔm acï bɛn. Jatkë röt,
lokku buk rɔ̈m!”

Jethu acï dɔm (Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

47 Tɛ̈wën ŋot jiɛɛm yen, ku Judath
raan töŋ kɔc atuuc kathiäär ku rou
ɣëët. Ku yeen ë cath kek kɔc juëc muk
paal ku atuel, ke cï kɔcdït käk Nhialic
ku kɔcdït baai tooc.
48 Ku Judath acï kɔc awën cath kek
ye, lɛ̈k tɛ̈ bï kek raan wïckë bïk bɛn
dɔm ŋiɛc thïn, ëlä, “Raan ba muɔ̈ɔ̈th ku
ciɛɛm yen ë raan wiɛ̈ckë. Damkë ku
kuathkë.”
49 Kaam wën ɣëët Judath, ke la tënë
Jethu nyin yic ku lueel, “Bɛ̈ny,” ku
muɔ̈ɔ̈th ku ciim.
50 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Mäthdiɛ̈, loi kënë
bï yïn ë tɛ̈n.” Go kɔc awën bɛn ku
dɔmkë Jethu ku derkë.
51 Go raan tök kam kɔc awën rɛ̈ɛ̈r
kek Jethu palde miëët bei, ku tök
alony lui pan raandït käk Nhialic yïc,
abï tɛɛm yïc wei.
52 Go Jethu lɛ̈k ye, “Dhuɔ̈k paldu
tɛ̈den awën, kɔc ye wïc bïk kɔc nɔ̈k,
aabï thou aya këya.
53 Cäk ë tak lɔn nadë, ka lɛ̈u ba Wä
thiëëc bï ɣa tuɔc atuuc nhial juëc apɛi
bïk ɣa bɛn kony?
54 Ku na ye këya, ke wël athör thɛɛr
Nhialic bï röt tiɛɛŋ, wël ye lueel ka
dhil rot looi këlä?”
55 Ku kaam wën ke lueel Jethu tënë
ke ëlä, “Cäk bɛn we muk atuel ku paal

26:28 B.bei 24:8; Jer 31:31-34 **26:31** Dhäk 13:7 **26:32** Mt 28:16

bäk ɣa bɛ̈n dɔm, ciɛ̈t ɣa ye raan kɔc rum? Ɣɛn ee rëër kek we akölaköl ɣa piööc kɔc luaŋ Nhialic, ku wek aa këc ɣa dɔm.

56 Ku kënë acï rot looi bï kë cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yiic yenhom tiɛɛŋ." Ku jɔl kɔcken ye buɔɔth ëbën nyääŋ piny ku kɛtkë.

Jethu acï ɣäth luŋ bäny Itharel yic (Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

57 Ku jɔl kɔc awën cï Jethu dɔm, Jethu ɣäth pan Kaipa luk yic, cï bäny käk Nhialic Itharel, ku kɔc piööc löoŋ kenhïïm mat thïn.

58 Ku Pïtɛr ë biöth, ke mec kɔc cök ciëën agut tɛ̈ ɣëët yen pan bɛ̈ny luk yic. Ku nyuuc kek kɔc bɛ̈ny tiit, ku jɔl rëër bï kë lui Jethu tïŋ.

59 Bäny luk ku kɔcdït käk Nhialic aake cï nyuc bïk Jethu wïc guɔ̈p awuɔ̈c cï looi, rin bï kek ye tɛ̈m thou.

60 Ku acïn awuɔ̈c cïï bɛ̈n yök, cɔk alɔn ye kɔc juëc ye luɔm lueth, ke wɛ̈lken akëc rɔ̈m. Nawën ke kɔc karou jɔt röt,

61 ku luelkë, "Acuk piŋ ke lueel, 'Ɣɛn abï luaŋ Nhialic kënë thuɔ̈r piny, ku na ye aköl ye nïn diäk ke ɣɛn abï dɛ̈t buth nyiɛnde.' "

62 Go Kaipa raandït käk Nhialic rot jɔt ku thiëëc Jethu, "Cïn wɛ̈t dhuk nhom ë wël cï luɛɛl yïguɔ̈pkä yiic?"

63 Go Jethu biɛt. Go Kaipa bɛn lɛ̈k ye, "Yïn athiëëc rin Nhialic ba lɛ̈k ɣo lɔn ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc, Manh Nhialic."

64 Go Jethu lɛ̈k ye, "Ee yic, cït tɛ̈ ca luɛ̈l ye. Ku aŋot lɛ̈k we ëbën lɔn ëmën ɣet tueŋ, wek aabï Manh Raan jäl tïŋ ke cï nyuc cuëny Nhialic ŋic käŋ looi ëbën, ku bïï puɔl nhïïm nhial."

65 Go Kaipa aläthke rɛt yiic yekɔ̈u ku lueel, "Acï Nhialic tɔɔn guɔ̈p. Yeŋö ŋot wïcku kɔc kök bï bɛn jam käk cï looi ëmën? Ku wek aacï tɛ̈ tɔɔn yen Nhialic thïn piŋ.

66 Yeŋö yen wɛ̈tdun?" Gokë bɛ̈ër, "Ala guɔ̈p awuɔ̈c, adhil nɔ̈k."

67 Ku jɔl kɔc kök aa ŋuɔ̈ɔ̈t nyin ku guutkë kecin. Ku lëk kɔc kɔ̈k ye tɛ̈wën ye kek ye gut,

68 "Raan cï lɔc ku dɔc, mɛɛk raan yï gut?"

Pïtɛr ajɛi Jethu (Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

69 Kaam wën ŋot rëër Pïtɛr piiny kal yic pan bɛ̈ny, ke nyɛn lui pan Kaipa bɔ̈ tënë ye ku lueel, "Yïïn aya, yïn yï rëër kek Jethu raan Galilia."

70 Go jai kenhïïm ëbën ku lueel ëlä, "Ɣɛn acïï raandun ye lueel ŋic diɛn. Ku kë ye lueel acä cak deet yic aya."

71 Ku ler aɣeer. Go nyɛn dɛ̈t alony bɛ̈n ku lëk kɔc awën kääc thïn, "Mony kënë ë ye rëër kek Jethu raan Nadharet."

72 Go Pïtɛr bɛn jai ku kuëëŋ ku lueel, "Ɣɛn akuc mony kënë."

73 Ku kaam awën, ke lueel kɔc kääc thïn tënë Pïtɛr, "Ee yic, yïn ë raanden rin yïn ë raan Galilia, yïn ë jam cïmënden."

74 Go Pïtɛr rot bɛn kuëëŋ, "Nhialic abä nɔ̈k tɛ̈ cïï ɣɛn yic luel! Ɣɛn akuc raan jiɛɛm wek riɛnke!" Nyin yic tɛ̈wën ke thɔn ajïth kiu.

75 Go Pïtɛr këwäär cï Jethu lɛ̈k ye tak. "Tueŋ ke thɔn ajïth këc kiu, ke yïn abä jai arak diäk." Ku ler aɣeer ke cï guɔ̈p yär ku dhiɛɛu.

27

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato (Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

1 Naɣɔn nhiäk rial yic, ke bänydït käk Nhialic, ku kɔcdït baai mɛ̈t tɛ̈ bïk luɔ̈i Jethu ku bïk nɔ̈k.

2 Gokë rek ku kuɛɛthkë tënë bɛ̈nydït Pilato, raan Roma.

Judath acï thou (Luɔi 1:18-19)

3 Nawën le Judath, raan wäär gɔɔny Jethu tïŋ, lɔn cï Jethu tɛ̈m thou, ke riääk puɔ̈u apɛi ku dhuk wëëu ke cï ye riɔp ciëën tënë bäny luk.

26:55 Lk 19:47; 21:37 **26:61** Jn 2:19 **26:64** Dan 7:13 **26:66** Leb 24:16 **26:67** Ith 50:6

4 Ku lueel, “Ɣɛn acï kërac looi rin
cï ɣɛn raan cïn guɔ̈p awuɔ̈c luɔm ë
lueth.” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ee wɛ̈tdu, acïn
këda thïn.”
5 Go Judath wëëu cuat kal luaŋ
Nhialic yic, ku le rot nöök.
6 Go bäny käk Nhialic wëëu kuany
ku luelkë, “Acïï path buk wëëukä mat
wëëu ye juaar yiic ɣön Nhialic, rin ye
kek wëëu ë riɛm.”
7 Ku jɔlkë tɛ̈ bï kek wëëu luɔɔi thïn
guëëk yic. Nawën ke matkë yic bïk
piny ye ke tiɔp wec thïn kɔc cuëc ë
töny, ɣɔɔc ë wëëukä, ku bï ya tɛ̈ ye kɔc
thäi cï thou Jeruthalem thiɔ̈k thïn.
8 Ku ë yen kë ye dom kënë cɔɔl, ke
cɔl, “Tiɔm Riɛm,” agut ya akölë.
9 Ku kënë cï Jeremia, raan käk
Nhialic tïŋ, lueel ëlä thɛɛr acï yenhom
tiɛɛŋ,
“Aacï wëëu lööm, wëëu kek ke cï
kɔc Itharel gam bï ya kek ɣɔɔc
yeen,
10 ku ɣɔɔc kek piny raan cuëc ë töny
cïmën cï Bɛ̈ny ye lɛ̈k ɣɛn.”

Pilato acï Jethu thiëëc (Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

11 Ku Jethu ë kääc Pilato nhom. Go
Pilato thiëëc, “Ye yïn Bɛ̈nyŋaknhom kɔc
Itharel?”
Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee ɣɛn, cït tɛ̈ ca luɛ̈l
ye.”
12 Ku acïn wɛ̈t cï bɛ̈ɛ̈r wël juëc ke ye
bäny Itharel luɛɛl yeguɔ̈p.
13 Go Pilato thiëëc, “Cïï käjuëc cï yï
gaanykä ye piŋ?”
14 Go Jethu biɛt ke cï wɛ̈t Pilato bëër.
Go Pilato gäi apɛi.

Jethu acï tɛ̈m thou (Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

15 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën, aköl Yan Ayum cïn
yic luɔu, bɛ̈nyŋaknhom ee raan tök
kam kɔc cï mac lony, tɛ̈ wïc kɔc baai
ye bï lony.
16 Ku ë ruɔ̈ɔ̈n kënë raan cï kärɛc apɛi
looi cɔl Barabath ë mac.
17 Nawën cï kɔc kenhïïm kut, ke
thiëëc Pilato ëlä, “Yeŋa wiɛ̈ckë ba lony
tënë we, ye Barabath aye Jethu, ye cɔl
Raan cï lɔc ku dɔc?”
18 Rin ee ŋic Pilato lɔn ë yen tiɛɛl yen
ë thön kek Jethu ye.
19 Tɛ̈wën cï Pilato nyuc thɔ̈nyde
nhom luk yic, ke tuc tiɛŋde wɛ̈t, “Duk
them ba yïthok mat raan cïn kë cï
wuɔ̈ɔ̈c kënë guɔ̈p, këde ë bɛn ɣanhom
kecït nyuɔ̈th wën akɔ̈u bä pɛn nïn.”
20 Ku kɔc ater Jethu aake kɔc kuɔ̈ɔ̈t
thook bïk lɛ̈k Pilato bï ya Barabath
yen lony, ku cɔl Jethu anäk.
21 Nawën thiëc Pilato ke, “Yeŋa
kamken karou wiɛ̈ckë ba lony tënë
we?” Gokë lueel, “Ee Barabath.”
22 Go Pilato ke thiëëc, “Yeŋö ba looi
tënë Jethu raan ye lueel ka cï lɔc ku
dɔc?”
Gokë rek yic ëbën, “Apiëët tim cï rïïu
kɔ̈u.”
23 Go Pilato ke bɛn thiëëc, “Yeŋö? Ye
awäc ŋö cï looi?” Gokë bɛn rek yic
röldït apɛi, “Apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”
24 Nawën tïŋ Pilato ke cïï bï lëu, ku
tïŋ aya ka aliääp bï rot looi, ke cɔl
pïu ku lɔɔk yecin kenhïïm ke dɛɛi kek
ëbën ku lueel, “Thon ë raan kënë aliu
ɣacin! Arɛ̈ɛ̈r wecin.”
25 Gokë dhuɔ̈k ye ëbën ke ke cï
puɔ̈th dak, “Riɛmde abï täu ɣocin ku
miɛ̈thkua cin aya.”
26 Go Pilato Barabath lony. Ku wën
cï yen apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk that ku ŋakkë
nhom kuɔɔth, ke gɛ̈m ke bïk la piäät
tim cï rïïu kɔ̈u.

Apuruuk aacï Jethu bui (Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

27 Go apuruuk Pilato, Jethu kuaath
pan bɛ̈nyŋaknhom. Ku jɔl apuruuk
ëbën gɔ̈ɔ̈m piny.
28 Ku dɛ̈kkë aläthke bei ku rukkë
alanh thith lual yekɔ̈u.
29 Ku cuëckë kou ku ŋɛk kek yen-
hom, ku tɛ̈ɛ̈ukë wai ciinden cuëc.
Ku gutkë kenhiɔl piny yenhom bïk
nyuɔɔth ciɛt leckë ku buikë, “Mädho
Bɛ̈nyŋaknhom, Bɛ̈ny Itharel.”
30 Ku ŋuutkë guɔ̈p ku yuupkë nhom
wai.
31 Wën cï kek ye jal bui këlä, ke
dɛ̈k alanh wën bei, ku dhukkë aläthke

27:8 Luɔi 1:18-19 **27:10** Dhäk 11:12-13 **27:24** L.rou 21:6-9

yekɔ̈u. Ku kuathkë bïk la piäät tim cï rïïu kɔ̈u.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u (Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

32 Tɛ̈wën le kek tɛ̈ ye kɔc la nɔ̈k thïn,
ke räm kek mony cɔl Thaimon raan
pan Thirene, gokë dɔm riɛl bï tim cï
rïïu ket.
33 Ku ɣeetkë tɛ̈ cɔl Golgotha. (Ku
wɛ̈tde yic, gɔn la gueŋ-ŋeŋ cït apen
nhom raan.)
34 Ku gɛ̈mkë Jethu muɔ̈n abiëc cï
liääp wäl kec cɔl gal bï dek, nawën
thiëëp ke kuec ye.
35 Gokë piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku
cuɛtkë gɛk bïk aläthke tek kamken.
36 Ku jɔlkë rëër bïk tiit.
37 Ku jɔlkë awuɔ̈c yekë tak ke cï
Jethu looi gɔ̈t yenhom nhial tim
cï rïïu kɔ̈u ëlä, “KËNË Ë JETHU
BƐNYŊAKNHOM ITHAREL.”
38 Ku piɛ̈ɛ̈tkë cuɛ̈r karou kek Jethu
tiim cï rïïu kɔ̈ɔ̈th aya, raan tök lɔŋ cuëc
ku raan tök lɔŋ cam.
39 Ku jɔl kɔc ke ye tëëk tɛ̈wën, Jethu
aa cuiit ku latkë ku luelkë,
40 “Cie yïn wäär ye lueel lɔn bï yïn
luaŋ Nhialic thuɔ̈r piny ku buth nïn
kadiäk! Kony rot tɛ̈ ye yïn Manh
Nhialic! Bäär piny tim cï rïïu kɔ̈u!”
41 Ku bui kɔc käk Nhialic, ku kɔc gät
lööŋ ku kɔcdït baai.
42 “Ee kɔc kɔ̈k kony ku cïï rot kony!
Cie yen Bɛnyŋaknhom Itharel? Cɔl abɔ̈
piny tim cï rïïu kɔ̈u ëmën, ku abuk jäl
gam!
43 Yeen ë Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th, cɔl ajɔl
Nhialic kony ëmën tɛ̈ wïc yen ye. Rin
aye lueel ëlä, ɣɛn ë Manh Nhialic.”
44 Agut cuɛ̈r awën cï piäät tiim kɔ̈ɔ̈th
kek ye, ee yekë tɔɔn guɔ̈p aya.

Jethu acï thou ayic (Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

45 Nawën akɔ̈l ciɛl yic ke muɔ̈ɔ̈th loi
rot ɣet tääŋ akɔ̈l pan awën.
46 Nawën tääŋ akɔ̈l ke Jethu cöt
röldït, *“Eli, Eli, lama thabakthanï?”*
Ku wɛ̈tde yic, “Nhialicdiɛ̈, Nhialicdiɛ̈,
yeŋö pɛ̈l yïn ɣa wei.”
47 Nawën piŋ kɔc kɔ̈k ke kääc ë tɛ̈në,
ke luelkë, “Mony kënë acɔl Elija.”
48 Go raan tök kat ku lut alath muɔ̈n
wac yic, ku tɛ̈ɛ̈u wai thok ku ɣɔɔk
Jethu thok.
49 Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Titku buk tïŋ
lɔn bï Elija bɛ̈n bï bɛ̈n kony!”
50 Ku jɔl Jethu keŋ apɛi ku thou.
51 Kaam wën ka alanh ye gɛ̈ɛ̈ŋ bï
luaŋ Nhialic tek yic alɔŋ thïn rɛɛt
yic rou, jɔɔk nhial ɣeet piny. Ku loi
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k dït rot ku ɣɛr piny yic.
52 Ku ŋany rɛ̈ŋ kenhïïm, ku gup kɔc
juëc, kɔc path wäär cï thou aacï bɛ̈n
pïr ku jɔtkë röt.
53 Ku wën cï Jethu rot jɔt, ke jiël rɛ̈ŋ
nhïïm ku lek Jeruthalem ku nyuthkë
röt kɔc juëc.
54 Nawën tïŋ bɛny apuruuk ku apu-
ruukken ke tit Jethu, ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny
ku käk cï röt looi ëbën ke riɔ̈c apɛi,
ku luelkë, “Yeen ë Manh Nhialic guɔ̈p
alanden.”
55 Diäär juëc aake tɔ̈ thïn, ku keek
aake daai tɛ̈mec. Wäär rëër Jethu
Galilia, ë ye diäärkä buɔɔth bïk miëth
aa looi tënë ye.
56 Kam ë diäärkä, Maria Magdalena
ku Maria man Jemith ku Jothep, ku jɔl
a man wɛ̈ɛ̈t Dhubedï aake tɔ̈ thïn aya.

Jethu acï thiɔ̈k (Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

57 Wën col piny, ke mony ajak gen
Arimatheo cɔl Jothep cï wɛ̈t Jethu gam
bɔ̈.
58 Ku ler tënë Pilato ku thiëëc guɔ̈p
Jethu bï la thiɔ̈k. Go Pilato lɛ̈k apu-
ruuk bïk gäm ye.
59 Go Jothep guɔ̈p Jethu bɛ̈ɛ̈i piny
tim kɔ̈u ku der alanh ɣer,
60 ku tɛ̈ɛ̈u raŋ cï wec kuur yic. Ku
lɔɔr kuur dïttet raŋ thok ku jiël.
61 Maria Magdalena ku Maria dɛ̈ɛ̈të
aake cï nyuc ke cï kenhïïm wɛ̈l raŋ.

Kɔc tit raŋ

27:34 Wk 69:21 **27:35** Wk 22:18 **27:39** Wk 22:7; 109:25 **27:40** Mt 26:61; Jn 2:19 **27:43** Wk 22:8 **27:46** Wk 22:1 **27:48** Wk 69:21 **27:51** B.bei 26:31-33 **27:56** Lk 8:2-3

62 Nawën aköl Dätem aköl bɔ̈ aköl
Dhiëc cök, ke kɔcdït käk Nhialic ku kɔc
akut Parathï la tënë Pilato,
63 ku luelkë, “Bɛ̈ny, acuk tak, wäär
pïr aluenh kënë ëcï lueel ëlä, ‘Ɣɛn abï
bɛn pïr nïn kadiäk cök.’
64 Këya, lɛ̈k apuruuk bïk raŋ tiit ap-
ath ɣet aköl ye nïn diäk, rin bï kɔcken
ye buɔɔth guäpde cïï kual ku törkë tënë
kɔc lɔn cï ye jɔt thou yic. Ku luenh
ciëën abï dït apɛi tënë luenh tueŋ.”
65 Go Pilato lɛ̈k ke, “Calkë apuruuk
bïk raŋ la tiit apath cït tɛ̈ wïc wek ye
thïn.”
66 Gokë la ku buthkë raŋ thok ku
thanykë thok ë kiɛnden ku tɛ̈ɛ̈ukë
apuruuk raŋ nhom bïk tiit.

28

Jethu acï rot jɔt raŋ yic (Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 Naɣɔn nhiäk rial aköl Nhialic ke
Maria Magdalena ku Maria dɛ̈ɛ̈të, la
bïk raŋ la neem.
2 Ku kaam awën ka ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny
dït apɛi loi rot, ku bɔ̈ atuny Nhialic
ku lɔɔr alɛl wei raŋ thok, ku nyuuc
yenhom,
3 ke ceŋ alɛ̈th ɣer apɛi la toptop, ku
dɛ̈p nyin cït ye deŋ biɛr.
4 Go apuruuk puɔ̈th jiɛth ku riɔ̈ɔ̈ckë
apɛi abïk ril wei ciɛ̈t kɔc cï thou.
5 Go atuny Nhialic jam tënë diäär ku
lueel, “Duɔ̈kkë riɔc, aŋiɛc wek aa wïc
Jethu wäär cï piäät tim cï rïïu.
6 Aliu tɛ̈n, acï rot jɔt cït tɛ̈wäär cï luɛ̈l
ye. Bäk, tiɛŋkë tɛ̈wäär cï ye tääu thïn.
7 Lackë la bäk la lɛ̈k kɔcken ye
buɔɔth, ‘Lɔn cï yen rot jɔt raŋ yic ku
ala Galilia bïk la rɔ̈m thïn.’ Lak lɛ̈kkë
ke këya.”
8 Go diäär jäl raŋ nhom ke ban
kekɔ̈ɔ̈th ke cï riɔ̈ɔc, ku keek ke mit
puɔ̈th aya, bïk thok riɛɛŋ tënë kɔcken
ye buɔɔth.
9 Kaam awën ke Jethu räm ke ke ku
lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r arëër kek we.” Gokë
bɛ̈n tënë ye ku cuɛtkë röt piny yen-
hom ku dɔmkë cök ku dorkë.
10 Go Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë riɔc,”
“Lak lɛ̈kkë wämäthkiɛ̈ bïk lac la Galilia
tɛ̈ bï ɣok la rɔ̈m thïn.”

Apuruuk aacï kë cï rot looi la lueel

11 Tɛ̈wën ŋoot diäär dhël yic ke la
geeu, ka apuruuk abɛ̈k, apuruuk ke
tit raŋ yiic, la geeu ku lek bäny lɛ̈k käk
cï röt looi ëbën.
12 Go bäny Itharel amat cɔɔl. Nawën
cïk kë cï rot looi jääm yic, ke matkë yic
bïk apuruuk gäm wëëu juëc apɛi,
13 ku bïk lueel, “Lɔn ë niin kek
nawën ke kɔc Jethu buɔɔth bɔ̈ wakɔ̈u
ku kualkë guäpde ɣo nin.
14 Ku na piŋ Bɛ̈nyŋaknhom ë wɛ̈t
kënë, ke ɣok aabï jam ke ye bï ciɛn
kërɛɛc yök we.”
15 Go apuruuk wëëu dɔm ku jɔlkë
wɛ̈t awën cï bäny ke kuɔ̈ɔ̈t thook aa
lueel. Ku jɔl wɛ̈tden thiëi kɔc Itharel
yïth. Ku ë yen kë yekë lueel agut ya
aköl.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth

16 Nawën ke kɔcken ye buɔɔth
kathiäär ku tök löönny dhöl bïk la
Galilia. Ku lek gɔt nhom tɛ̈ cï Jethu
lɛ̈k ke bï kek la rɔ̈m thïn.
17 Tɛ̈wën tïŋ kek ye ke dorkë, ku kɔc
kɔ̈k keyiic aake diu ciɛ̈t cie Jethu ayic.
18 Go Jethu rot cuɔ̈t ke ku lueel, “Ɣɛn
acï yiëk riɛl nhial ku piny.
19 Lak pinynhom ëbën ku lɛ̈kkë kɔc
wɛ̈tdiɛ̈. Ku miackë kenhïïm Rin Wun,
ku Wënde ku Wëi Nhialic,
20 ku piɔ̈ɔ̈ckë ke bïk käjuëc ca lɛ̈k we
gam. Ku muɔ̈kkë wenhïïm lɔn ɣɛn abï
rëër kek we akölaköl ɣet thök ë piny.”

27:63 Mt 16:21; 17:23; 20:19; Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33 **28:16** Mt 26:32; Mk 14:28
28:19 Luɔi 1:8

Wël Jethu cï Marko gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Wël path kɔc cɔl amit puɔ̈th, kek ye kɔc cï gam piɔ̈ɔ̈c rin Jethu cï Marko gɔ̈t, aaye jɔɔk wɛ̈t cï yen ye lueel ëlä, “Wɛ̈t Puɔth Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, Wën Nhialic.” Jethu acï nyuɔɔth lɔn ye yen raan ë luui ku ala riɛl. Riɛlde aye tïŋ piɔ̈ɔ̈cde yic, ku riɛlden yen jakrɛc cuɔp wei kɔc gup, ku lɔn yen adumuɔ̈ɔ̈m cï looi päl piny. Jethu ë ye jam riɛnke lɔn yen ke Manh Nhialic cï bɛ̈n, ku bï rot gam bï nɔ̈k, bï kɔc poth la pan mac.

Marko acï wël Jethu gɔ̈t dhël la cök, cïn yic lueth. Ku acï käk cï Jethu looi teet yiic apath, ku aacie wël cï lueel ku käk cï piɔ̈ɔ̈c kek cï gɔ̈t kepɛ̈c. Yeen aya, acï wël kɔ̈k cït maany kaŋ gɔ̈t rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm, ku lɔn cï Jethu them ë jɔŋrac. Ku gɛ̈t käk cï Jethu looi, cïmën piöök ku kë ye yen kɔc tuany kony bïk pial. Tɛ̈wën cï Jethu kɔc piɔ̈ɔ̈c, ke kɔc cï wɛ̈tde gam, aake cï käk ke ye looi ya deet yiic, ku kɔc ke man Jethu aacï puɔ̈th bɛ̈n riääk apɛi. Wël abɛ̈k cï Marko gɔ̈t athör yic ciëën, aa käŋ karou cï röt looi tënë Jethu wäär pinynhom nïn kadhorou thuɔnde nhom tueŋ, kë cï kɔc man ye ye dɔm ku piɛ̈ɛ̈t tim cï rïïu kɔ̈u bï thou, ku kë cï yen bɛn pïr ku jɔt rot raŋ yic.

Ala käŋ karou, wël Jethu cï Marko gɔ̈t thïk kecök, aye tak kɔc juëc ciɛ̈t ye raan dɛ̈t yen mɛt ke thïn.

Käk tɔ̈ thïn

Jɔ̈k cök Wël Puɔth Yam 1:1-13
Piöök ë Jethu Galilia 1:14–9:50
Jäl Jethu Galilia bï la Jeruthalem 10:1-52
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 11:1–15:47
Jethu acï rot jɔt thou yic 16:1-8
Jethu acï rot nyuɔɔth ku jɔt nhial 16:9-20

Piöök Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Wɛ̈t këënë ë Wɛ̈t Puɔth Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc Wën Nhialic.

2-4 Wäär këc Jethu piɔ̈ɔ̈cde guɔ jɔɔk Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ëcï piɔ̈ɔ̈cde jɔɔk roor tɛ̈ cïï ceŋ. Ku wëët kɔc ëlä, “Pälkë luɔi kärɛc, ku calkë röt aa muɔc nhïïm rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkun päl piny tënë we.”

Ku tueŋ ëcï Ithaya raan käk Nhialic tïŋ gɔ̈t ku lueel ëlä,

“Tɛ̈ ler yïn, ɣɛn abï raan tök kam kɔc
käkkië luɛɛl cɔl alëk kɔc, bïk yïïn
tiit.”

Ku ben Nhialic lueel aköl dɛ̈t ëlä,

“Raan käkkië tïŋ abï kë cït
lɔ̈ɔ̈r gut yic bï yen kɔc caal tɛ̈de ë rot,
ku lëk keek ëlä,
‘Guiɛrkë dhël ë Bɛ̈ny, luɔikë dhɔ̈lke bïk
la cök.’ ”

Tɛ̈ɛ̈n, go Joon kɔc aa piɔ̈ɔc tɛ̈de ë rot.

Nawën gamkë wɛ̈tde ke muɔɔc nhïïm, ku ye lɛ̈k ke ëlä,

“Pälkë luɔi adumuɔ̈ɔ̈m ku calkë röt aa
muɔc nhïïm,
yen abï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈mkun päl
piny.”

5 Kɔc juëc pan Judia ku gen Jeruthalem aacï wɛt tënë ye, ku lekkë adumuɔ̈ɔ̈mken, ku jɔl Joon ke muɔɔc nhïïm wär Jordan.

6 Joon ë ye ceŋ alɛ̈th cï looi nhiëm thörɔ̈l, ku ceŋ gɔɔp yen aŋum, ku mïïth ke ye cam aa kɔryɔm ku kiëc.

7 Ku ë ye lɛ̈k kɔc, “Raan bï bɛn ë nïn thiɔ̈kkä adït ku aril tënë ɣa apɛi. Ɣɛn acïï thöŋ kek ye, nadë ke ɣa cɔk guŋ ba warke dɔ̈k.

8 Wek aaya muɔɔc nhïïm pïu, ku yeen abï we muɔɔc nhïïm Wëi Nhialic.”

Jethu acï muɔɔc nhom ku acï jɔŋrac them (Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

9 Ye nïnkä yiic ke Jethu bɔ̈ gen Nadharet tɔ̈ pan Galilia tënë Joon, ku muɔɔc Joon nhom wär Jordan.

10 Tɛ̈wën bï Jethu bei wïïr, ke tïŋ nhial ke liep rot ku tïŋ Wëi Nhialic ke bɔ̈ yenhom ke cït kuur ë dit.

1:2-4 Mal 3:1; Ith 40:3 **1:6** 2Bŋ 1:8 **1:11** Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 9:7; Lk 3:22

11 Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel,
“Yïn ë manhdiɛ̈n nhiaar, ɣɛn amit
puɔ̈u ke yï.”
12 Kaam awën ke Wëi Nhialic la
yeguɔ̈p ku ɣɛ̈th roor tɛ̈ cïi ceŋ.
13 Ku jɔl Jethu rëër roor tɛ̈ cïï ceŋ
nïn thiärŋuan kek lääi, ku ë ye jɔŋrac
them. Ku atuuc nhial aacï bɛ̈n ku
konykë.

Jethu acä amɛ̈i kaŋuan cɔɔl (Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

14 Wën cï Joon dɔm, ke Jethu dhuk
pan Galilia ku le kɔc piɔ̈ɔ̈c Wɛ̈t Puɔth
Yam.
15 Ke ye lueel, “Aköl la cök acï bɛ̈n,
bääny Nhialic athiɔ̈k! Pälkë luɔi kärɛc
ku gamkë Wɛ̈t Puɔth Yam.”
16 Tɛ̈wën kuɛny Jethu wär Galilia
yɔu, ke tïŋ amɛ̈i karou, Thaimon kek
Andria wämënh ke dɔm rec buɔi.
17 Go Jethu lɛ̈k ke, “Biathkë ɣa ku
wek aba piɔ̈ɔ̈c bäk kɔc aa dɔm.”
18 Gokë biaiken nyääŋ piny nyin yic
ku buɔthkë Jethu.
19 Wën le Jethu tueŋ tɛthin-nyɔɔt,
ke tïŋ Jemith wën Dhubedï ku Joon
wämënh ke tɔ̈ riäi yic ke guir biaiken.
20 Go Jethu ke cɔɔl bïk jäl ke ye. Gokë
wunden Dhubedï nyääŋ piny riäi yic
kek kɔc cïk riɔp, ku buɔthkë Jethu.

Jethu ala riɛl yen jɔŋrac cuɔp wei (Lk 4:31-37)

21 Gokë la Kapernaum. Nawën aköl
cïï kɔc Itharel ye luui, ke Jethu la tɛ̈ ye
kɔc Itharel kenhïïm mat thïn ku piööc.
22 Go kɔc gäi ë piɔ̈ɔ̈cde, rin aacï piɔ̈ɔ̈c
apath ke la riɛl Nhialic, cïï thöŋ kek
kɔcken piööc ë lööŋ.
23 Kaam thiin awën, ke raan tɔ̈ kam
kɔc tɛ̈n amat kɔc Itharel, ke la guɔ̈p
jɔŋrac, jam ke cï yeröl jɔt apɛi ëlä,
24 “Yeŋö wïc tënë ɣo Jethu raan gen
Nadharet? Ca bɛ̈n ba ɣo bɛ̈n rac? Yïn
aŋiɛc, yïn ë raan puɔth la cök bɔ̈ tënë
Nhialic.”
25 Go Jethu jɔŋrac duɔ̈m thok piny,
“Biɛt, ku bäär bei yeguɔ̈p!”
26 Go jɔŋrac mony awën lath ku wit
piny, ku bïï bei yeguɔ̈p ke dhiau.
27 Go kɔc gäi apɛi ku thiëckë röt,
“Yeŋö kënë? Ye piööc yam kek riɛl
Nhialic. Mony kënë ala riɛl ye yen jak
yɔ̈ɔ̈k ku gamkë wɛ̈tde aya!”
28 Këya, lɛc ku piathde aacï guɔ thiëi
piny pan Galilia ëbën.

Jethu acï kɔc tuany kony (Mt 8:14-17; Lk 4:32-41)

29 Kaam awën jiël kek tɛ̈n amat kɔc
Itharel, ke Jethu ku Jemith ku Joon la
pan yï Thaimon kek Andria.
30 Nawën ɣeetkë baai ke yök man
tiŋ Thaimon piiny ke cï tɔ̈c, ke cï juäi
göök. Gokë lɛ̈k Jethu.
31 Go Jethu la tënë ye ku dɔm cin ku
dɔɔc ku kony bï rot jɔt. Go juäi guɔ päl
piny, ku bïï miëth tënë ke.
32 Wën cï akɔ̈l lööny piny, ke kɔc
guëër tënë Jethu kek kɔc tuany, ku kɔc
la gup jakrɛc.
33 Ku jɔl kɔc juëc geeu kenhïïm kut
ɣöt thok.
34 Go Jethu kɔc juëc awën la gup
tuɛny juëc cï bɛ̈ɛ̈i tënë ye kony bïk pial.
Ku cop jakrɛc juëc wei kɔc gup. Ku cïï
jakrɛc päl bïk jam rin ŋic kek ye.

Jethu ë kɔc Galilia lɛ̈k wɛ̈t Nhialic (Lk 4:42-44)

35 Naɣɔn nhiäk riɛl, akëc piny bak,
ke Jethu jɔt rot ku jiël baai. Ku le tɛ̈de
ë rot bï la röök.
36 Go Thaimon kek kɔc kɔ̈k Jethu
buɔɔth bïk la wïc.
37 Nawën lek yök, ke luelkë, “Raan
ëbën awïc yï.”
38 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Lokku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k tɔ̈
tueŋ yiic, ku ba la piööc thïn aya, yen
ee kën bïï ɣɛn.”
39 Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany
yic ke piɔ̈ɔ̈c ɣönken amat yiic, ku cop
jakrɛc wei.

Jethu acä atuet cɔl apuɔl (Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 Tɛ̈wën kuɛny Jethu bɛ̈ɛ̈i yiic ke
piɔ̈ɔ̈c, ke raan cï tuet bɔ̈ tënë ye, ku gut
yenhiɔl piny ku lɛ̈ŋ, “Aŋiɛc alëu ba ɣa
kony bɛ̈ny, ba pial. Kony ɣa.”

1:15 Mt 3:2 **1:22** Mt 7:28-29 **1:39** Mt 4:23; 9:35

41 Go Jethu ŋäääŋ nyinde tïŋ ku wïc
bï kony. Ku jɔt yecin ku gɔɔt ku lueel,
“Awiëc, piaalë!”
42 Kaam thiin awën, ke tuet jiël.
43 Ku jɔl Jethu cɔl alɔc jäl ku thɔn
apɛi ëlä,
44 “Duk kënë la lɛ̈k raan dɛ̈t. Lɔɔr ku
nyuɔ̈th rot raan käk Nhialic bï caath,
ku juar käŋ cït tɛ̈ ye löŋ Mothith ye
luɛɛl thïn, bï kɔc ëbën ŋic lɔn cï yïn
pial.”
45 Go jäl ku ŋot la kë cï rot looi lɛ̈k
raan ëbën. Ku thiëi wɛ̈t piny abï Jethu
cïï bɛn la geeu ke ŋic. Ku ye rëër tɛ̈de
ë rot tɛ̈ cïn yic kɔc ë rëër thïn. Go
kɔc juëc ŋot ke ye bɛ̈n tënë ye baai yic
ëbën.

2

Jethu acï raan cï ruai kony (Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

1 Nïn juëc cök, ke Jethu ben dhuk
Kapernaum. Go guɔ piŋ lɔn cï yen
dhuk baai.
2 Go kɔc juëc wɛt tënë ye abï ciɛ̈n tɛ̈
lääu, ye cök cak la piny ɣöötagut ɣöt
thok aɣeer. Ku Jethu ë piööc kɔc Wël
Puɔth Yam ë Nhialic.
3 Tɛ̈wën ke raan aduany ke ket kɔc
kaŋuan bïï tënë Jethu.
4 Nawën cïn tɛ̈ ɣɛ̈th kek ye tënë
Jethu, rin cï ɣöt thok thiäŋ kɔc, gokë
la ku ŋanykë ɣöt nhom lɔŋ awën rëër
Jethu thïn. Ku luɛɛckë raan aduany
piny yenhom.
5 Tɛ̈wën tïŋ Jethu gamdït tɔ̈ ke ke, ke
lueel tënë mony aduany, “Manhdiɛ̈,
adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny.”
6 Go kɔc piööc lööŋ kɔc Itharel ke tɔ̈
thïn, jäl tak ku luelkë kepuɔ̈th,
7 “Yeŋö ye mony kënë jam këlä.
Adhäl Nhialic! Yeŋa adumuɔ̈ɔ̈m päl
piny? Ciɛ̈t ë Nhialic ë rot.”
8 Go Jethu käk yekë tak guɔ ŋic ku
lueel, “Yeŋö ye wek ye tak lɔn lueel
ɣɛn lueth?
9 Ye kënɛn ril yic ë käkkä yiic
ba lueel tënë raan aduany, ‘Ad-
umuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny,’ Tɛ̈dë ke
luɛɛl, ‘Jɔt rot ku löm biɔ̈ŋdu ku cathë?’
10 Aba nyuɔ̈th we ëmën lɔn Manh
Raan ala riɛl pinynhom ba ad-
umuɔ̈ɔ̈m päl piny.” Ku lueel tënë
mony aduany,
11 “Alɛ̈k yï, jɔt rot ku kuany biɔ̈ŋdu
ku lɔɔr baai.”
12 Go rot jɔt ku kuɛny biɔ̈ŋde ke dɛɛi
kek ëbën. Kënë acï raan ëbën göi. Ku
leckë Nhialic ku luelkë, “Ɣok aakëc
këcït kënë kaŋ tïŋ.”

Jethu acï Lebï cɔɔl (Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 Nawën ke Jethu ben dhuk wär
Galilia yɔu. Go kɔc juëc apɛi bɛ̈n tënë
ye. Goke piɔ̈ɔ̈c.
14 Wën ben yen la tueŋ ke dhuk
geeu, ke tïŋ raan ajuër kut cɔl Lebï
Alpawuth ke rɛ̈ɛ̈r tɛ̈den luɔi. Go Jethu
lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.” Go rot jɔt ku buɔɔth.
15 Tɛ̈wën mïth Jethu pan Lebï, kek
kɔc juëc ajuër kut, ku kɔc kɔ̈k la gup
anyon, ke kɔcken ye buɔɔth ku kɔc
juëc kɔ̈k ye buɔɔth aya, aake mïth kek
ye ë tök.*
16 Wën tïŋ kɔc piööc lööŋ, kɔc akut
Parathï ye, ke mïth kek kɔc la gup
adumuɔ̈ɔ̈m ku kɔc ajuër kut, gokë
kɔcken ye buɔɔth thiëëc, “Yeŋö ye
bänydun mïth kek kɔc ajuër kut ku kɔc
kɔ̈k la gup adumuɔ̈ɔ̈m?”
17 Wën piŋ Jethu wɛ̈t kënë, go lɛ̈k ke,
“Acie kɔc puɔl kek akïïm wïc, aa kɔc
tuany. Ɣɛn akëc bɛ̈n ba kɔc path bɛ̈n
cɔɔl, aa kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m.”

Wɛ̈t löŋ thɛ̈k ë miëth (Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 Ye nïnkä, kɔc Joon raan kɔc muɔɔc
nhïïm buɔɔth ku jɔl aa Parathï, aake
la nïn ye kek thek bïk cïï mïth. Go kɔc
kɔ̈k bɛ̈n tënë Jethu ku thiëckë, “Ɣok kɔc
abiöth Parathï ku abiöth Joon ɣok aa
thek, ku yïïn ku kacku wek aacie thek,
yeŋö?”
19 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Yakë wïc
bï kɔc cï bɛn ruääi yic rëër ke cïï mïth?
Acie tɛ̈de! Na rɛ̈ɛ̈r raan thiëk ke ke, ka
cïk loi këya.
20 Aköl bï athiëëk dɔm ku nyɛɛi
keyiic, yen aköl bï kek thek.

1:44 Leb 14:1-32 * **2:15** Lebï acɔl Matheo aya.

21 “Acïn raan alanh thiin ë yam buɔ̈ɔ̈p alanh thɛɛr kɔ̈u, rin alanh thiin
yam abï rot rɔt ku abï abaŋ alanh
thɛɛr rɛ̈t bei.
22 Ku acïn raan muɔn abiëc ë yam
puɔ̈k tönʏ thɛɛr yic, rin muɔn abiëc abï
tönʏ puɔ̈t yic, ku riääk muɔn abiëc kek
tönʏ kedhie. Ku acïï bï ya këya, muɔn
abiëc ë yam adhil puɔ̈k tönʏ yam yic.”

Jethu acï kuec löŋ aköl lɔ̈ŋ kɔc Itharel
(Mt 12:18; Lk 6:1-5)

23 Naɣɔn aköl cïï kɔc Itharel ye luui,
ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth aake
cath ke kuany dhël yic kam ë dum. Go
kɔc Jethu buɔɔth rap lek cam dhoŋ.
24 Go Parathï ke cath ke ke Jethu
thiëëc, “Yeŋö ye kacku luui aköl cï
löŋdan Itharel pëën bï kɔc cïï ye luui
thïn?”
25 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kɛ̈ckë kë cï Debit
looi wäthɛɛr kaŋ kueen? Wäär nɛ̈k cɔk
ye kek kɔcken ke cath ke ye, ku wïckë
miëth camkë,
26 go la luaŋ Nhialic ku ciɛm ayum ë
yath cï tɔ̈ɔ̈u tënë Nhialic, kënë aloi rot
wäär ye Abiathär raandït käk Nhialic.
Ayum kënë ee raan käk Nhialic ë rot
yen ë ye cam. Ku yeen acï Debit bɛ̈n
cam, ku gɛm abak tënë kɔcken awën
cath kek ye. Këya, acïn kërɛɛc cï kackiɛ̈
looi aya.”
27 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, “Aköl lɔ̈ŋ acï
looi ke ye aköl lɔ̈ŋ path tënë raan.
Akëc looi bï kɔc röt aa baŋ thïn.
28 Këya, Manh Raan ë bɛ̈ny këriëëc
ëbën agut aköl ë lɔ̈ŋ.”

3

Jethu acï mony cï cin ruai kony
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

1 Naɣɔn aköl dɛ̈t, aköl cïï kɔc Itharel
ye luui, ke Jethu la tɛ̈n amat kɔc
Itharel, ku mony cï cin ruai ë tɔ̈ thïn.
2 Ku kɔc kɔ̈k aake tɔ̈ thïn, ku ë wïckë
bïk tïŋ lɔn bï Jethu mony kënë kony
bïk la luɔm, rin cï yen ye kony aköl cïï
kɔc ye luui.
3 Wën ŋic Jethu kë tɔ̈ kepuɔ̈th, ke lëk
mony awën cï cin ruai, “Jɔt rot ku bäär
tueŋ tɛ̈n kɔc nhïïm.”
4 Ku lëk Jethu Parathï ëlä, “Wek kɔc
ŋoot nhïïm lööŋ thɛɛr yic, ye kënɛn
yic lëu bï looi aköl cïï kɔc ye luui, ye
këpath aye kërac, bï raan kony bï pïr,
kua pël wei bï thou?”
Gokë biɛt ëbën.
5 Go Jethu ke döt ke cï puɔ̈u riääk
apɛi, rin ŋic kek yic ku cïk luel. Ku lëk
mony awën cï cin ruai, “Nyoth yïcin.”
Go yecin nyooth. Go ciɛɛnde piath.
6 Go Parathï, kɔc wïc ye bï Jethu nɔ̈k
jäl tɛ̈n amat ku lek tënë kɔc Ɣërot. Ku
lek mat ke ke tɛ̈ bï kek Jethu näk thïn.

Jethu ee jakrɛc cuɔp wei kɔc gup

7 Go Jethu jäl kek kɔcken ye buɔɔth
ku lek wär Galilia kɔ̈u. Go kɔc juëc
pan Galilia ke buɔɔth.
8 Wën piŋ kek käjuëc ye Jethu looi,
ke kɔc juëc apɛi bɔ̈ tënë ye pan Judia,
ku gen Jeruthalem ku Idumiɛ, ku jɔl
aa bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ wär Jordan kɔ̈u, ayï gen Tire
ku Thidon.
9 Go Jethu lɛ̈k kɔcken ye buɔɔth bïk
riäi guiir tënë ye bï yen la thïn, bïk cïï
bɛr piny,
10 rin Jethu ëcï kɔc juëc tuany kony.
Go kɔc juëc kɔ̈k tuany wïc bïk la tënë
ye bïk la gɔɔt.
11 Na tïŋ kɔc la gup jakrɛc ë ke cuɛt
röt piny yenhom ku dhiɛɛukë, “Yïn ee
Manh Nhialic.”
12 Go Jethu jakrɛc yɔ̈ɔ̈k bïk cïï ny-
ooth.

Jethu acä atuuc kathiäär ku rou kuany
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 Go Jethu kɔcken wïc cɔɔl ku jiël ke
ke, ku lek gat nhïïm tɛ̈ cïï ceŋ. Wën cï
kek ɣet tɛ̈n awën,
14 ke kuëny raan thiäär ku rou bei
kɔc yiic. Ku ciëk ke ke cɔl atuuc ku lëk
ke, “Wek aca kuany bäk rëër ke ɣa. Ku
wek aba ya tuɔɔc aɣeer bäk wɛ̈tdiɛ̈ aa
la piɔ̈ɔ̈c.
15 Ku wek aabï la riɛl bäk jakrɛc aa
cuɔp wei kɔc gup.”

2:23 L.rou 23:25 **2:25** 1Tha 21:1-6 **2:26** Leb 24:9 **3:11** Mk 4:1; Lk 5:1-3

16 Kɔc ke cï Jethu kuany bïk ya
atuɔ̈ɔ̈cke aayï, Thaimon (cï Jethu bɛ̈n
cäk ke cɔl Pïtɛr.)
17 Jemith Dhubedï kek wämënh
koor cɔl Joon (kek aacï Jethu cäk ke cɔl
Boanergeth, ku wɛ̈tde yic kɔc ë mär
deŋ.)*
18 Ku Andria, Pilipo, Bartholomeo,
Matheo, (cɔl Lebï) Thomath, Jemith
wën Alpawuth, Thadawuth, Thai-
mon,
19 ku jɔl a Judath Ithkariöt, raan
wäär cï Jethu bɛ̈n luɔm bï dɔm.

Jethu aye yɔ̈ɔ̈k lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac (Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

20 Nawën ke Jethu dhuk Kaper-
naum. Go kɔc juëc apɛi bɛn buɔɔth abï
ciɛ̈n tɛ̈ cɔk yen nhom lääu kek kacke
bïk mïth.
21 Nawën piŋ kɔc ruääi kek Jethu lɔn
ye kɔc rɛ̈ɛ̈r kek ye ye lueel, lɔn cïï yen
nhom path, gokë la nyaai.
22 Ku ëcï kɔc kɔ̈k piööc lööŋ Itharel
bɔ̈ Jeruthalem lueel, “Ala guɔ̈p riɛl
Beldhebul. Ee yen bɛ̈ny jakrɛc, yen ye
yiëk riɛl bï ke aa cuɔp wei.”
23 Go Jethu ke yɔ̈ɔ̈k, ku thööŋ wɛ̈t
ëlä, “Ye jɔŋrac jɔŋ rɛɛc dɛ̈t cuɔp wei
këdë.
24 Na tek kɔc paan tök keyiic ku
thɛ̈rkë kamken, ke pan kënë abï riääk.
25 Na tuum dhiënh tök yenhom aya
ku thɛ̈rkë kamken ë röt, ke dhiënh
kënë abï wɛɛr aya.
26 Këya, na tek jakrɛc keyiic ku
thɛ̈rkë kamken, ka thök.
27 “Acïn raan lëu ye bï ɣön raan ril
dhoŋ ku nyɛɛi käkke, akɔŋ raan ril
kënë dɔm ku der, ku jɔl käk tɔ̈ baai
nyaai.
28 “Wek aa lɛ̈k yic lɔn nadë ad-
umuɔ̈ɔ̈m, ku kärɛc yekë ke looi, ku käk
yekë lueel, aa lëu bï ke päl piny ëbën
tënë kɔc.
29 Ku na ye raan Wëi Nhialic yɔ̈ɔ̈k
lɔn ye yen jɔŋrac, ka adumuɔ̈ɔ̈mke
aacïï kɔŋ päl piny akölriëëc ëbën.”
30 Ee lueel Jethu këlä ë rin cï kɔc kɔ̈k
ye lueel, “Ka la guɔ̈p jakrɛc.”

Man Jethu ku wämäthakën aacï Jethu nyaai (Mt 12:46-50; Lk 8:9-21)

31 Go man Jethu kek wämäthakën ë
Jethu bɛ̈n ku kɛ̈ɛ̈ckë aɣeer ku tockë
raan bï Jethu la cɔɔl.
32 Go kɔc ke rɛ̈ɛ̈r, ke cï ye gööm lɛ̈k
ye, “Moor ku wämäthakui aatɔ̈ aɣeer,
ku aa wïc yï.”
33 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yeŋa ë ma ku
wämäthakäi?
34 Ku kë wiëc bäk ŋic, kɔc rɛ̈ɛ̈r kek ɣa
aa nhiaar, aa cït paan ë ma.
35 Kuat raan wɛ̈t Nhialic looi yen ë
wämääth, ku nyankäi ku ma.”

4

Kääŋ dom path ku dom rac (Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 Go Jethu bɛn piööc wär Galilia yɔu.
Nawën le kɔc juëc apɛi gööm, ke la riäi
yic ë pïu thook ku nyuuc thïn, ku jɔl
kɔc ëbën nyuc piiny ë pïu thook aɣeer.
2 Ku jɔl Jethu kɛ̈ŋ aa lueel bï yen kɔc
piɔ̈ɔ̈c käjuëc, ku lɛ̈k ke.
3 “Piɛŋkë! Raan puɔ̈r ëcï la dom bï la
pur.
4 Ke wën yen rap wɛɛr dom yic, ke
kɔ̈th abɛ̈k lööny dhël yic. Go diɛt bɛ̈n
ku tetkë ke.
5 Ku lööny kɔ̈th kɔ̈k alɛl nhom tɛ̈
koor tiɔp thïn. Gokë guɔ cil.
6 Nawën la akɔ̈l ruɛl apɛi ke rap
awën go yom, ku riɛɛukë rin këc
mɛiken ɣet piny apath.
7 Ku lööny kɔ̈th abɛ̈k tɛ̈ ye tiim la
kuɔɔth cil thïn, na la tiim juäk ke dec
rap ku cïk lok apath.
8 Ku lööny kɔ̈th kɔ̈k tiɔm path yic, ku
ciilkë apath ku dïïtkë ku lokkë apath.
Rap abɛ̈k aake cï luɔk ke thoi nhïïm,
ku kɔ̈k ke thööŋ röt, ku rap kɔ̈k ke dït
nhïïm.”
9 Ku wit Jethu lɔŋde ëlä, “Piɛŋkë tɛ̈ le
wek yïth.”

Wɛ̈t thɔ̈ɔ̈th ë kääŋ (Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 Nawën cï kɔc juëc jäl, go atuɔ̈ɔ̈cke
kathiäär ku rou, ku kɔc ke cï döŋ kek
ye, thiëc bï kɛ̈ŋ teet yiic tënë ke.

---

* **3:17** Ee duɛ̈r thöŋ kek tuɔ̈c puɔ̈u. **3:22** Mt 9:34; 10:25 **3:29** Lk 12:10 **4:1** Lk 5:1-3

11 Go lɛ̈k ke, “Wek aacï nyuɔ̈th kë cï
rot moony ë bäänу Nhialic yic, ku kɔc
kɔ̈k këc gam aabï käŋ ŋic tɛ̈ lɛ̈k ke kɛ̈ŋ,
12 këya, rin na cɔk alɔn ye kɔckä
daai, ka cïï käŋ bï tïŋ. Ku na cɔk alɔn
ye kek wɛ̈t piŋ, ka cïk bï deet yic. Na ke
bï röt waar, ŋuɔ̈t aa käŋ tïŋ ku detkë
keyiic. Ku ŋuɔ̈t aacï röt thɔ̈n Nhialic,
ku pɛ̈l wɛ̈t piny tënë ke.”

Jethu acï kääŋ raan puɔ̈r teet yic (Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

13 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na këckë kääŋ
kënë deet yic ke wek aacïï kɛ̈ŋ kɔ̈k bï
deet yiic.
14 Kɔ̈th cï com aa cït wɛ̈tdiɛ̈n ya
piööc tënë we.
15 Kɔc kɔ̈k aa cït kɔ̈th cï lööny dhël
yic, ye diɛt ke tet. Tɛ̈ piŋ kek wɛ̈t
Nhialic, ke jɔŋrac bɔ̈ ku nyɛɛi wɛ̈t
awën kepuɔ̈th ku mɛ̈rkë nhïïm wɛ̈t ë
Nhialic.
16 Kɔc kɔ̈k aya aa cït kɔ̈th cï lööny
alel la nhom tiɔm koor ye rap guɔ yom
thïn, rin këc mɛiken ɣet piny. Ku kɔc
kɔ̈k aacït kɔ̈th cï com alɛl nhom, aa löŋ
Nhialic gam nyin yic ke mit puɔ̈th.
17 Ku aacie kepuɔ̈th ye dɛɛt, aa wɛ̈t
Nhialic guɔ wai wei tɛ̈ looi aliääp rot,
ku tɛ̈ yɔŋ ke rin wɛ̈t Nhialic.
18 Kɔc kɔ̈k aya aa cït kɔ̈th cï lööny tɛ̈
ye tiim la kuɔɔth cil thïn, keek aa wɛ̈t
Nhialic piŋ,
19 ku käjuëc ke diir, rin pïr pinynhom ë tɛ̈n, nhiɛ̈r jiɛɛk, ku käpuɔth yekë
wïc aa bɛ̈n thïn, ku rɛckë löŋ Nhialic
kepuɔ̈th.
20 Ku kɔc kɔ̈k aa cït kɔ̈th cï puur tiɔm
path yic, keek aa löŋ Nhialic piŋ ku
gamkë apɛi, ku käjuëc path aaye yök
tënë ke, cïmën rap cï ŋiɛc luɔk ke thoi
nhïïm, ku rap kɔ̈k ke thööŋ kenhïïm ku
kɔ̈k ke dït nhïïm.”

Kääŋ mermer (Lk 8:16-18)

21 Ku ben ke thiëëc, “Le raan cï mermer kaŋ ɣäth ɣöt ku kum nyin, nadë
ke tɛ̈ɛ̈u agen tɔ̈c cök, cie tɔ̈ɔ̈u ɣöt ciɛl
yic?
22 Kuat kë cï thiaan, aŋot bï rot
nyuɔɔth, ku wɛ̈t Nhialic aŋot bïk piööc.
23 Piɛŋkë, tɛ̈ le wek yïth!”

Kääŋ tɛ̈ ye käŋ thɔ̈ŋ thïn

24 Ku ben lɛ̈k ke ëlä, “Tɛ̈ ye wek kɔc
kɔ̈k luɔɔi thïn yen ë tɛ̈ bï Nhialic we
luɔɔi thïn aya. Dɛtkë käk yakë ke piŋ!
25 Rin raan la këdäŋ abï bɛn muɔɔc,
ku na ye raan cïn këdäŋ, ke këthiin ye
tak lɔn tɔ̈ yen tënë ye, abï nyaai aya.”

Jethu acï kääŋ lueel rin wɛ̈t Nhialic

26 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Bääny
Nhialic ë duɛ̈r thöŋ kek kënë. Monytui
ëcï kɔ̈th wɛɛr dom yic.
27 Ee rëër akölaköl ku kɔ̈th awën cï
com aa la tueŋ ke cil ë röt, ke pïr ku
dïïtkë ku akuc kën ë ke looi këya.
28 Kɔ̈th ëbën aa cil piiny tiɔp yic. Käu
ë kaŋ lou ku bïï yiɛ̈ny tök bei, ku jɔl la
tueŋ ke dït agut tɛ̈ bï yen deer ku ɣeer
ku lok.
29 Ku tɛ̈ cï kek luɔk aaye tem rin cï
tɛ̈n tëmtëm bɛ̈n.”

Kääŋ käu koor nyin ye tiɛmde dït apɛi (Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

30 Ku ben lueel, “Yenjö buk thɔ̈ŋ
bääny Nhialic? Ye kääŋ piath ŋö buk
thɔ̈ŋ ye?
31 Bääny ë Nhialic acït käu koor
nyin cï raan com duɔmde.
32 Ku na le dït ka la nhial ke loi kër
ku yïth dït apɛi, abï diɛt ɣɔ̈ɔ̈tken aa yïk
thïn.”
33 Jethu acï Wɛ̈t Puɔth Yam piööc
tënë kɔc ë kɛ̈ŋ cït kɛ̈ŋkä. Aake cï lɛ̈k
käjuëc lëukë bïk ke deet yiic.
34 Ee ye kɔc jääm ë kɛ̈ŋ tɛ̈ piööc yen
kɔc, ku na ye yeen ë rot kek kɔcken ye
buɔɔth, ka ye tɛ̈t kërïëëc ëbën yiic.

Jethu acï yom cɔl akääc (Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 Na aköl dɛ̈t ɣɔnthëëi, ke lëk Jethu
atuɔ̈ɔ̈cke, “Lok teemku wär alɔŋtui.”
36 Gokë kɔc kɔ̈k nyääŋ piny, ku
lek riän awën rëër Jethu thïn yic, ku
tëmkë agut Jethu. Ku rïëth kɔ̈k ke tɔ̈
thïn aacï tem aya.

4:12 Ith 6:9-10 **4:21** Mt 5:15; Lk 11:33 **4:22** Mt 10:26; Lk 12:2 **4:24** Mt 7:2; Lk 6:38 **4:25** Mt 13:12; 25:29; Lk 19:26 **4:29** Juel 3:13

37 Kaam thiin awën ke yomdït apɛi
jɔt rot, ku jɔt atiaktiak rot abï riäi duɛ̈r
thiäŋ ë pïu.
38 Tɛ̈wën looi kënë rot, Jethu ë nin
riäi yic ciëën, ke cï yenhom kan. Gokë
puɔ̈c ku luelkë, “Bänyda! Ɣok aa
muɔu, cïï diɛɛr ë ɣo?”
39 Go Jethu rot jɔt ku rël yom, “Lɔ
dïl!” Ku rël atiaktiak, “Kääc!” Go yom
kɔ̈c ku le dïl.
40 Ku thiëëc ke, “Yeŋö riɔ̈c wek ciɛ̈t
we bï mou? Cäk ŋic lɔn bï ɣɛn we
kony?”
41 Gokë nhïïm la cɔ̈t riɛldït cït këne
ku jiɛɛmkë kamken, “Ye raan yïndë
kënë? Na cɔk a yom ku atiaktiak ë ke
piŋ wɛ̈tde!”

5

Jethu acï raan la guɔ̈p jakrɛc kony (Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 Gokë wär Galilia teem ku lek tɛ̈ cɔl
Jeratha.
2 Kaam wën kɛɛc Jethu piny riäi yic,
ke tïŋ mony la guɔ̈p jakrɛc, ke bɔ̈ bei
rɛ̈ŋ nhïïm.
3 Mony kënë ë ye rëër rɛ̈ŋ nhïïm, ku
acïn raan ye lëu bï rɛ̈ɛ̈k.
4 Ee ye rɛ̈ɛ̈k cök ku cin arak juëc, ku
ŋot ke tueny, ku dhoŋ luɔ̈ŋ kɔ̈th yecök.
Ee ril apɛi, acïn raan ye lëu bï rɛ̈ɛ̈k.
5 Aköl ku wɛ̈ɛ̈r thok ëbën, ee ye cool
ku ruu kat rɛ̈ŋ nhïïm, ke looi duɔɔt ku
ye rot dɛɛny aleel bï rot nɔ̈k.
6 Wën tïŋ yen Jethu tɛ̈mec, ke lor ku
cuɛt rot piny yenhom,
7-8 ku lueel Jethu, “Jɔŋrac, bäär bei ë
mony kënë guɔ̈p.” Go kiɛɛu looi apɛi,
“Jethu Wën Madhɔl, yeŋö wïc ba looi
tënë ɣa? Yïn aläŋ ë rin Nhialic duk ɣa
tëm awuɔ̈c.”
9 Go Jethu jäl thiëëc, “Cɔl yï ŋa?” Go
bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn aa kut rin ɣok ajuëc.”
10 Ku jɔl mony kënë Jethu ya lɔ̈ŋ bï
jakrɛc cïï cop wei tɛ̈den rëër kek thïn.
11 Ku duut dïr baai ë nyuäth gɔt cök
ë tɛ̈n awën.
12 Go jakrɛc Jethu lɔ̈ŋ, “Tuɔɔc ɣo ë
dïrkä gup, ku cɔl ɣo aa lur keyiic.”
13 Goke puɔ̈l, ku jɔl jakrɛc bɛ̈n bei
mony awën guɔ̈p ku lek dïr gup. Go
duut diëër, kecït tiim karou riŋ agör
yic, ku thootkë wïïr ku moukë ëbën.
14 Go röör ke biöök dïr kat, ku lek kë
cï rot looi lueel tënë kɔc rɛ̈ɛ̈r geeu, ku
kɔc tɔ bɛ̈ɛ̈i yiic. Go kɔc ëbën jal wɛt bïk
kë cï rot looi la tïŋ.
15 Nawën lek ɣet tënë Jethu, ke yök
mony wäär la guɔ̈p jakrɛc ke rɛ̈ɛ̈r, ke
ceŋ alath, ke la nhom cök. Gokë riɔ̈c.
16 Go kɔc ke cï kën cï rot looi tënë
mony awën ku dïr tïŋ, la lɛ̈k kɔc kɔ̈k.
17 Ku wën piŋ kɔc baai ë wɛt kënë ë
ke riɔ̈c, ku lek tënë Jethu ku läŋkë bï
jäl panden.
18 Tɛ̈wën le Jethu riäi yic, go mony
wën cï Jethu jɔŋrac cɔl ajiël yeguɔ̈p bɛ̈n
tënë Jethu, ku lɛ̈ŋ bï cath kek ye.
19 Go Jethu jai, ku lëk ye, “Lɔɔr baai
tënë kacku ku lɛ̈k ke käjuëc cï Bëny
looi tënë yï, ku tɛ̈puɔth cï luɔi yï.”
20 Go jäl ku le panden Dekapolith la
yic gɛu thiäär. Ku kuɛny keyiic ëbën ke
ye kɔc lɛ̈k käk cï Jethu looi tënë ye. Go
kɔc gäi.

Jethu acï tik kony ku cɔl nya aben pïr (Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 Wën cï Jethu bɛn tem riäi bï dhuk
Kapernaum, ke kɔc juëc apɛi bɔ̈ tënë
ye wär yɔu.
22 Kaam wën ke raan cɔl Jariöth,
bɛ̈ny tɛ̈n amat kɔc Itharel bɔ̈ aya.
Nawën tïŋ Jethu, ke cuɛt rot piny
yecök.
23 Ku lɛ̈ŋ, “Nyandiɛ̈n thin koor acï
dhal apɛi, athou. Bäär ba yïcin la tääu
yenhom bï pial.”
24 Go Jethu gam ku löö̈ny dhöl kek
ye. Ku buɔth kɔc juëc ke, ke cïk kum
apɛi.
25 Ku tiŋ tuany, cïï thɛ̈kde kɔ̈u ye
tɛɛm ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku rou, ee tɔ kɔc
yiic,
26 ku yeen ëcï wëëu juëc gäm akïm
rin bï tuaanyde ŋuɛ̈ɛ̈n, ku tuaanyde
akëc ŋuɛ̈ɛ̈n, ëcï rot jal juak.
27 Ku yeen ëcï käk ye Jethu looi piŋ.
Go bɛ̈n Jethu kɔ̈u ku gɔɔt alanhde,
28 rin ëcï jam ë rot yepuɔ̈u ëlä, “Na
gaat alanhde, ke ɣɛn abï pial.”

29 Kaam thiin awën ke riɛm cïï ben
kuër, ku yök rot ke cï pial.
30 Go Jethu yök lɔn cïï riɛl jäl yeguɔ̈p.
Go yenhom wel ku thiëëc kɔc, “Yeŋa
cä alanhdië gɔɔt?”
31 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, “Yïn
ë kɔc juëc tïŋ ke cï yï kum ku ye thiëc,
Yeŋa cä gɔɔt?”
32 Go Jethu ŋot döt kɔc bï tïŋ yeŋa cï
ye looi.
33 Wën ŋic tiŋ awën tuany ye ke
tuaany cï jäl yeguɔ̈p, go bɛ̈n tënë Jethu
ke cï riɔ̈ɔ̈c, ke lɛth, ku gut yenhiaal
piny Jethu nhom. Ku lëk ye lɔn ë yen
cï ye gɔɔt.
34 Go Jethu lueel tënë ye, “Nyaandiɛ̈,
gamdu acï kony ba pial, lɔɔr, kek
dɔ̈ɔ̈r.”
35 Kaam wën jiɛɛm Jethu, ke kɔc
rïŋ pan Jariöth ku lëkkë ye, “Nyaandu
acï ɣet wei, duk raan piööc ben rääm
nhom.”
36 Ku Jethu ë këc kë cïk lueel kuɛ̈ɛ̈c
nhom, ku lɛ̈k ye, “Duk riɔ̈c, dɛɛt yïpuɔ̈u
ku gam wɛ̈t yic.”
37 Ku ë cïn kɔc juëc cïï puɔ̈l bïk cath
kek ye, ee Pïtɛr ku Jemith ku Joon
kepɛ̈c.
38 Tɛ̈wën ɣeet kek pan Jariöth ke
Jethu yök kɔc ke näk röt, ke dhiau
apɛi.
39 Ku ler ɣöt ku lëk ke, “Yeŋö nɛ̈k
wek röt? Ye dhiëndïït ŋö kënë? Meth
akëc thou, anin.”
40 Gokë dɔl guɔ̈p. Go Jethu ke cɔl
ala aɣeer, ku cɔɔl wun meth kek man
meth ku kɔcken awën kadiäk, ku lek
ɣöt tɛ̈wën cï meth tääc thïn.
41 Ku dɔm cin ku lëk ye, “Nyan thiin,
alɛ̈k yï, jɔt rot!”
42 Go rot jɔt nyin yic ku ciɛth. Go kɔc
awën tö ɣööt kek Jethu gäi apɛi wën tïŋ
kek kë cï rot looi (ë ye run thiäär ku
rou.)
43 Ku thɔn Jethu ke bïk cïï lëk kɔc
kɔ̈k. Ku lëk ke bïk yiëk miëth.

6

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam (Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

1 Go Jethu jäl tɛ̈den awën ku ler
gɛnden Nadharet, ku buɔɔth kɔcken
ye buɔɔth.
2 Nawën aköl ë lɔ̈ŋ, ke piɔ̈ɔ̈c tɛ̈n
amat. Ku kɔc juëc aake tɔ̈ thïn. Nawën
piŋkë piɔ̈ɔ̈cde ke gɛ̈i, ku luelkë, “Cï käŋ
bɛ̈n aa ŋic nɛn?” “Ku ye käkkä looi
këdë?
3 Yen ë raan guëŋguëŋ tiim, ku ë wën
Maria, ku ë mɛ̈nh ë Jemith, ku Jothep,
ku Jut ku Thaimon. Ku cie nyiɛ̈rakën
kä rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n kek ɣo?” Ku jɔlkë jai bïk
piɔ̈ɔ̈cde cïï gam.
4 Go Jethu lɛ̈k ke, “Raan cï Nhialic
löö̈ny yeguɔ̈p aye baai ëbën theek, ka
kɔc gɛnden ku kɔc ruääi kek ye, ku
paan wun kek paan man kek aacïï ye
ye theek.”
5-6 Ku akëc lëu bï käk jäŋ gɔ̈i looi, ka
kɔc tuany lik kek acï yen yecin tääu
kenhïïm, ku kony ke bïk pial. Ee cï gäi
apɛi rin këc kek ye gam.

Jethu acä atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou tooc (Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

Go Jethu jäl ku ler bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k yiic ku le
kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn.
7 Ku tuum atuɔ̈ɔ̈cke ku tooc ke wei,
bï kɔc karou aa cath ë tök bïk aala
piööc Wɛ̈t Puɔth Yam ë Nhialic, ku yïk
ke riɛl bïk kek kɔc aala kony.
8 Ku lëk ke apɛi. “Duɔ̈kkë muk ë
mïïth yakë cam dhël yic, muɔ̈kkë ke
wɛi kepɛ̈c.
9 Cɛŋkë war ku duɔ̈kkë muk alɛ̈th
kɔ̈k.”
10 Ku lëk ke aya, “Yakë rëër pan ye
we lor thïn ɣet tɛ̈ bï wek jäl.
11 Ku na lak pan cïï we lor thïn, ku
pan cïï wɛ̈lkun ye piŋ thïn, ke we jiël
ku tɛŋkë wecök. Ku abï nyooth lɔn cï
wek kuec ë ke!”
12 Ku jiëlkë ku lek kɔc piɔ̈ɔ̈c bïk luɔi
adumuɔ̈ɔ̈m puɔ̈l.
13 Ku copkë jakrɛc juëc wei, ku tɔckë
kɔc juëc tuany nhïïm. Ku röökkë bï ke
kony bïk pial.

Nääk ë Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 Ku bɛny Antipäth Ɣërot ëcï wɛ̈t
piŋ rin cï ke Jethu ŋic apɛi. Ku ë ye

6:4 Jn 4:44 **6:10** Lk 10:4-11 **6:11** Luɔi 13:51 **6:13** Jem 5:14

kɔc kɔ̈k lueel, “Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm acï bɛn pïr, ee yen ale yen riɛl yen käkkä looi.”

15 Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Mony kënë adhil a Elija raan wäär käk Nhialic tïŋ.” Ku ben kɔc kɔ̈k lueel, “Ee raan tök kam kɔc thɛɛr, kɔc käk Nhialic tïŋ.”

16 Ku wën piŋ Antipäth Ɣërot ë wɛ̈t kënë go lueel, “Ee Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm wäär ca cɔl atök yeth yen acï jɔt thou yic.”

17 Antipäth Ɣërot ëcï Joon cɔl anäk këlä, ee cï cɔl adɔm ku rek, ku cɔl amac rin wɛ̈t Ɣërodia tiŋ Pilipo wämënh cï rum bï ya tiɛŋde,

18 rin cï Joon ye lueel tënë ye ëlä, “Acïï path ba tiŋ wämuuth rum ke pïr.”

19 Ku Ɣërodia ëcïï puɔ̈u mit tënë Joon rin ë wɛ̈t kënë. Ku wïc diɛ̈t nɛ̈k ku cïï lëu,

20 rin Ɣërot ë riɔ̈c Joon, rin ye Joon raan puɔth wɛ̈t Nhialic, ku kony bï ciɛn kë näk ye. Nawën piŋ Ɣërot wɛ̈t Joon, ke gɛ̈i apɛi ku ŋot nhiɛɛr bï wël Joon aa piŋ.

21 Nawën ke Ɣërodia jɔl tɛ̈ bï yen Joon näk thïn yök, ku ë ye aköl looi Antipäth Ɣërot yan aköldën dhiëëth ye, tënë kɔcken dït mɛc kek baai, ku bäny apuruuk ku jɔl aa kɔcdït pan Galilia.

22 Ku nyan Ɣërodia nhom guɔ̈p, ee cï bɛn yɛɛi bï bɛn dier. Go Ɣërot kek jäälke puɔth miɛt apɛi tënë ye. Go Antipäth Ɣërot bɛny lɛ̈k ë nyan ëlä, “Na le ke wïc, ke luel tënë ɣa ku ba gäm yï.”

23 Ku kuëëŋ tënë ye jɔ̈ɔ̈l nhïïm ku lueel, “Kuat këdun ba thiëëc tënë ɣa aba dhiɛl yiëk yï, cɔk alɔn ë yen abaŋ ë bäänydië.”

24 Go nya la aɣeer ku lëk man, “Yeŋö ba thiëëc?” Go man lueel, “Lɛ̈k ye bï Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm tök yeth, ku gɛ̈m yï nhiamde ba bɛ̈ɛ̈i.”

25 Go nya dhuk tënë bɛny nyin yic ku lueel, “Yïn awiëc ba gäm nhom Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm tɛn ëmën thiin, ke cï tääu aduɔ̈k yic!”

26 Këne acï bɛ̈ny rac puɔ̈u apɛi, ku akëc kuec rin cï yen mël kuëëŋ ë jɔ̈ɔ̈l nhïïm.

27 Go bɛ̈ny apuruɔ̈kde tooc nyin yic, ku lëk ye bï nhom Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm bɛ̈ɛ̈i. Go apuruk la tɛ̈wën mɛc yen thïn ku tök yeth.

28 Ku bïï nhom ke cï tääu aduɔ̈k yic, ku yïk nya, ku jɔl nya gäm man.

29 Nawën piŋ kɔc Joon buɔɔth lɔn cï ye nɔ̈k, gokë la ku nyɛɛikë guäpde ku thiäkkë.

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam (Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

30 Kɔc Jethu buɔɔth aake ye bɛn yenhom ku lëkkë käk cïk looi, ku käk cïk piɔ̈ɔ̈c ëbën.

31 Kɔc juëc apɛi aake ye wääc, kɔc jiël ku kɔc bɔ̈ tënë Jethu bï ke bɛn kony, abï Jethu kek atuɔ̈ɔ̈cke cïï lääu bïk cak mïth. Go lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke, “Jiëlku buk la tɛ̈ cïn yic kɔc buk la lɔ̈ŋ.”

32 Gokë jäl ë riäi ë röt bïk la tɛ̈ cïï ceŋ, ku aake këc kɔc lɛ̈k tɛ̈ ler kek thïn.

33 Go kɔc juëc ke tïŋ, ku ŋickë ke. Gokë miöötgɛɛth yiic ku riŋkë tueŋ ke kuany wär kɔ̈u, ke la tɛ̈wën cï Jethu kek atuɔ̈ɔ̈cke kenhïïm wɛl thïn. Ku ye kek kɔŋ ɣet tɛ̈wën.

34 Wën kɛɛc Jethu piny riäi yic, ke tïŋ kɔc juëckä. Go wïc bï ke kony rin acï tïŋ kecït amɛ̈l pap cïn nhïïm abiöök. Ku jɔlke piɔ̈ɔ̈c käjuëc.

35 Nawën col piny, ke kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye ku luelkë, “Piny acï cuɔl ku tɛ̈n ë ror cïn kë kuany thïn,

36 cɔl kɔc aa jiël bïk la bɛ̈ɛ̈i yiic bïk la ɣɔɔc miëth camkë.”

37 Go bɛ̈ɛ̈r, “Miackë ke ë miëth.” Gokë lɛ̈k ye, “Wïc buk ayuɔ̈p lëu ë kɔc kithkä ɣɔɔc tënë ke bïk ke cam? Aa wïc wëëu juëc apɛi.”

38 Go Jethu ke thiëëc, “Ye ayuɔ̈p kadë tɔ̈ thïn? Lak bäk ke la tïŋ.” Gokë dhuk ku lëkkë ye, “Aa yuɔ̈p kadhiëc ku rec karou.”

39 Go lɛ̈k ke bïk kɔc cɔl anyuc piiny akuut noon tɔ̈c nhom.

40 Gokë nyuc piiny akuut buɔt ku akuut thiärdhiëc.

6:15 Mt 16:14; 8:28; Lk 9:19 **6:18** Lk 3:19-20 **6:34** Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lëk 18:6; Edhe 34:5; Mt 9:36

41 Go ayuɔ̈p awën kadhiëc ku rec karou löö̈m, ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku bɛny ayuɔ̈p yiic ku gɛ̈m ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tek agut rec, tënë kɔc.
42 Ku mïthkë abï miëth ke göök.
43 Ku jɔl kɔcken ye buɔɔth awuthueei ayuɔ̈p ku rec cï döŋ piny kuany gääc kathiäär ku rou.
44 Kɔc ke cï mïth ëbën, röör röt aake ye tiim kadhiëc.

Jethu acï cath pïu nhïïm
(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

45 Kaam thin awën, ke Jethu yöök kɔcken ye buɔɔth bïk la riäi yic, ku lek tueŋ yenhom agör alɔŋtui gen cɔl Bethaida. Ku cɔl thɛ̈i ajiël.
46 Wën cï yen kɔc tɔ̈ɔ̈ŋ, ke jiël bï la gɔt nhom bï la röök.
47 Nawën la thëi bɛ̈n, ke atuɔ̈ɔ̈cke aake ŋoot ë riäi yic wär ciɛl yic, ku yeen ë rot agör nhom.
48 Goke tïŋ ke cï gök gɛ̈r ë riäi rin cï kek kenhïïm wɛ̈l yom. Nawën bääk ë piny, ke bɔ̈ tënë ke ke cath pïu nhïïm, ku ë wïc bï ke waan thook.
49 Ku wën tïŋ kek ye ke cath wïïr pïu nhïïm, ke tïŋkë kecït atïm raan cï thou, ku dhiɛɛukë,
50 rin ë cïk tïŋ kedhie ku riɔ̈ɔ̈ckë.
Go guɔ jam tënë ke ku lueel, “Dɛɛtkë wepuɔ̈th, ee ɣɛn Jethu, duɔ̈kkë riɔ̈c.”
51 Ku mɛt rot riäi yic tënë ke. Go yom kɔ̈ɔ̈c. Gokë gäi apɛi,
52 ë rin këc kek kënë ayuɔ̈p wäär cï gäm röör tiim kadhiëc deet yic, rin ril kek nhïïm.

Jethu acï kɔc tuany Jenetharet kony
(Mt 14:34-36)

53 Nawën aköl dɛ̈t cï kek wär teem, ke ɣet Jenetharet tɔ̈ agör nhom ku dɔmkë riäi.
54 Nawën bïkkë bei ë riäi yic, go Jethu guɔ ŋic kɔc ëbën.
55 Gokë kat ku riŋkë bɛ̈ɛ̈i yiic ku lek kɔc tuany kɛ̈t, ku ɣɛ̈thkë ke tɛ̈ cï kek ye piɛŋ thïn.
56 Ku kuat tɛ̈n cï Jethu la thïn ëbën, bɛ̈ɛ̈i yiic ku gɛɛth yiic, kɔc juëc tuany aake ye täämc tënë ɣɔɔc ku dhöl yiic, ku läŋkë bïk gɔɔt, cɔk alanhde thok ë path. Ku kuat raan cï ye gɔɔt ëbën, ee ye pial.

7

Jethu acï ciɛɛŋ kɔ̈k wärkuan dït dhöl yiic
(Mt 15:1-9)

1 Wën cï Parathï kek kɔc piöö̈c lööŋ kɔc Itharel, ke cï bɛ̈n Jeruthalem Jethu gɔ̈ɔ̈m piny.
2 Ke tïŋ kɔc Jethu buɔɔth ke mïth ke këc kecin lɔɔk apath, bïk ajuɛ̈ɛ̈c nyaai kegup cït tɛ̈ ye kɔc Itharel ye luɔɔi thïn.
3 Kɔckä aake cï kë cï atuuc Jethu looi rac puɔ̈th, rin kɔc Itharel kek Parathï, aake cïï ye mïth tɛ̈ këc kek kecin kaŋ lɔɔk kecït ciɛɛŋ thɛɛr kɔcken dït.
4 Ku na le mïïth cïk la bɛ̈ɛ̈i geeu, ka cïk cam ke këckë kaŋ lɔɔk kɔ̈th. Ku keek aake ye käk cï kɔcken dït thɛɛr lɛ̈k ke looi, cïmën lɔ̈k bïïny ku töny ku aduuk ë miëth.
5 Go Parathï ku kɔc piööc ë lööŋ Jethu thiëëc, “Yeŋö cïï kɔckun yï buɔɔth ye ceŋ ë ciɛɛŋ wärkuan dït, ku yekë mïïth juääk ke këc kecin lɔɔk?”
6 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ithaya acï yic lueel ë riɛnkun lɔn ye wek awëŋ puɔ̈th rou, ku gɛ̈t ëlä,
‘Kɔckä aa ɣa leec kethook ku aliu kepuɔ̈th.
7 Keek aa ɣa door ku acie duɔ̈ɔ̈r ë yic, rin keek aa kɔc piööc lööŋ ciɛɛŋ wärkuan dït ciɛ̈t ke ye lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈!’
8 “Ee yic, wek aacït kɔc ye Ithaya jam ë riɛnken. Wek aacï kuec lööŋ Nhialic ku ye lööŋ ciɛɛŋdun kek yakë gam.”
9 Ku lëk Jethu ke, “Ayakë tak lɔn ë yen këpath yen cäk looi ye wek kuec lööŋ Nhialic, ku muɔ̈kkë ciɛɛŋdun thɛɛr.
10 Rin acï Mothith lueel, ‘Thek wuur kek moor, ku na ye raan wun kek man jääm gup kärɛc, ka dhil nɔ̈k bï thou.’
11 Ku ayakë lueel aya lɔn ye yen yic, bï raan wun kek man jäi tɛ̈ wïc kek këpïïr kek tënë ye, ‘Acïn tɛ̈ kuɔ̈ny we, rin ɣɛn acï Nhialic gäm kën ba yiëk we.’

7:7 Ith 29:13 **7:10** B.bei 20:12; 21:17; Leb 20:9; L.rou 5:16

12 Ke wek aa kuec bï käkkä cïï loi tënë wun ku man.
13 Këya, të ye wek kɔc piööc thïn acïï
thöŋ kek wël ye Nhialic lueel. Ku wek
aa kärɛc juëc kɔ̈k cït käkkä looi aya."
14 Go Jethu kɔc juëc bɛn cɔɔl ku lëk
ke, "Piɛŋkë wɛ̈tdië wedhie ku dɛtkë
yic.
15 Acie kë ye raan cam, yen ye cɔl
aye raan rac, aa käk ye tak ku käk ye
lueel, ku käk ye looi kek aaye cɔl aye
raan rac. [
16 Piɛŋkë të le wek yïth."]
17 Wën cï yen kɔc nyääŋ piny aɣeer
ku ler ɣöt, ke thiëëc kɔcken ye buɔɔth
bï wɛ̈t awën cï lueel teet yic tënë ke.
18 Go lɛ̈k ke, "Cäk käŋ ye deet yiic
aya? Acie miëth ye raan cam yen ye
cɔl ala guɔ̈p adumuööm,
19 rin acie la yepuɔ̈u, ee la yeyäc ku
le bɛ̈n bei." Këya, acï Jethu nyuɔɔth lɔn
miëth ëbën apath.
20 Ku ben lɛ̈k ke, "Aa käk ye raan tak
ku looi ke, kek aa rɛc.
21 Rin puɔ̈u yen aye kärɛc ye looi
bɛ̈n bei thïn, cïmën bal ku ruööm, ku
nääk raan ë path, ku kɔ̈r diäär.
22 Ku kook ku wëëŋ ku nhiam ku
tiɛɛl, ku yïk yepuɔ̈u kënë raandä, ku
luɔɔm ku kuat kärɛc ëbën.
23 Käkkä ëbën aa bɛ̈n bei raan puɔ̈u,
ku looi ke ku rɛckë ye."

Tiŋ cï gam lɔn bï Jethu nyaande kony
(Mt 15:21-28)

24 Ku jɔl Jethu jäl ku ler wundɛ̈t
tɛ̈thiääk kek Tire ku Thidon, ku ler
ɣöt. Ku cïï wïc bï la raan ŋic ye. Ku
akëc lëu bï thiaan.
25 Go tiŋ la nyanden koor ŋɔt këc
kuäc cï jɔŋrac la yeguɔ̈p, Jethu piŋ. Go
bɛ̈n tënë ye ku gut yenhiaal piny Jethu
nhom.
26 Tiŋ kënë ë ye jam thoŋ Gïrïk, ku
ee nyan pan Ponicia. Go bɛ̈n ku lɛ̈ŋ
Jethu ëlä, "Bɛ̈ny, cɔk a lɔn cï ɣɛn ye tiŋ
pandun ke yï bɔ̈ ba jɔŋrac cuɔp wei
nyaandiɛ guɔ̈p."*
27 Go Jethu lueel, "Ɣɛn ɣa cïï bɔ̈ ba
miëth mïth bɛ̈n gäm jɔ̈k. Acie yic bï
miëthden yiëk jɔ̈k, ke këc kuɛth."
28 Go bɛ̈ɛ̈r, "Ee yic Bɛ̈ny, ku jɔ̈k rɛ̈ɛ̈r tɛ̈
mïth kɔc thïn awuthueei cï löönɣ piny
kuany."
29 Go Jethu lɛ̈k ye, "Rin cï yïn ye ŋiɛc
bɛ̈ɛ̈r këya, dhuɔ̈k baai, yïn abï jɔŋrac
yök ke cï jäl nyaandu guɔ̈p!"
30 Go dhuk baai ku yök nyaande
ke cï tɔ̈c biöök yic, ku jɔŋrac ke cï jäl
yeguɔ̈p.

Jethu acï raan miŋ cie jam kony

31 Go Jethu jäl Tire ku dhuk wär
Galilia ke kuany gɛɛth kathiäär
Dekapolith yiic ku Thidon.
32 Tɛ̈wën ke kɔc kɔ̈k bïï raan cï miŋ
tënë Jethu, ku läŋkë bï gɔɔt.
33 Go Jethu nyaai kɔc yiic ku ɣɛ̈th
tɛ̈de ë rot, ku tɛ̈ɛ̈u yecin yeyïc, ku ŋuut
ku gɔɔt liep.
34 Ku döt nhial ku wëëi apɛi ku lɛ̈k
ye, "Piɛ̈ŋë!"
35 Kaam thiin awën, ke ɣör yïth ku
jiɛɛm.
36 Ku yöök Jethu kɔc awën tɔ̈ thïn bïk
cïï lëk raan dɛ̈t. Ku ŋot lek lueel.
37 Ku kɔc cï ye piŋ aacï gäi apɛidït
ku luelkë, "Mony cɔl Jethu kënë acï
kërïëëc ëbën lëu. Kɔc cï miŋ aa piŋ
ëmën, ku kɔc ke cie jam, aacï ya jam
aya."

8

Jethu acï raan tiim kaŋuan cɔl akueth
(Mt 15:32-39)

1 Ye nïnkä, ke kɔc juëc mat kenhïïm.
Nawën cïn miëth ke Jethu cɔl kɔcken
ye buɔɔth ku lueel,
2 "Ɣɛn acï guɔ̈p ŋɔ̈ŋ, rin kɔckä aacï
rëër kek ɣa nïn kadiäk ëmën, ku acïn
kë camkë.
3 Na cal ke aa dhuk bääiken yiic, ke
cïn kë cïk cam, ka la wïïk dhël yic, rin
kɔc kɔ̈k aabɔ̈ tɛmec."
4 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, "Ye
tɛ̈nɛn roor ë tɛ̈n bï raan miëth yök thïn
bï kɔc juëckä cam?"
5 Go Jethu ke thiëëc, "Lak ayuɔ̈p
kadë?" Gokë lueel, "Aa dhorou."
6-7 Go lɛ̈k thän awën bïk nyuc piiny.
Ku lööm ayuɔ̈p awën kadhorou ku

* **7:26** Tiŋ kënë ee cie nyan Itharel.

rec thii lik ku röök Nhialic, ku bɛny keyiic, ku gɛ̈m ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tɛ̈k kɔc. Gokë looi këya.
8-9 Ku jɔl thän awën, kecït tiim kaŋuan mïth bïk kuɛth. Ku jɔl kɔc Jethu buɔɔth awuthueei ayuɔ̈p cï döŋ kuany gääc kadhorou. Ku jɔl Jethu kɔc cɔl ajiël,
10 ku ler riäi yic kek kɔcken ye buɔɔth, ku lek pan cɔl Dalmanutha.

Jethu acï kuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mt 16:1-4)

11 Tɛ̈wën ke Parathï kɔ̈k ben bɛ̈n tënë Jethu ku teerkë wɛ̈t kek ye, ku wïckë bïk deep ë wɛ̈t, gokë yɔ̈ɔ̈k bï këně jäŋ gɔ̈i looi, bï nyuɔ̈th ke lɔn ye Nhialic wɛ̈lke gam.
12 Go Jethu keŋ apɛi ku lueel, “Yeŋö ye riëëc aköl thiëc këně jäŋ gɔ̈i. Wek alɛ̈k yic. Acïn këcït këně bï nyuɔ̈th ke.”
13 Ku nyiëëŋ ke piny, ku dhuk riäi yic, bï teem wär alɔŋtui.

Duɔ̈kkë ye tak cïmën Parathï ku Antipäth Ɣërot (Mt 16:5-12)

14 Kɔc Jethu buɔɔth aake cï nhïïm määr bïk ayuɔ̈p juëc cïï muk wën ler kek riäi yic, ku mukkë ayuɔ̈m tök giliŋ.
15 Go Jethu lɛ̈k ke, “Tiëërkë nhïïm, ku tiɛtkë röt bäk cïï nhiam cïmën Parathï ku Antipäth Ɣërot, nhiaamden ke cɔl ago puɔ̈r cïmën ayum cï yiëk yic luɔu.”
16 Gokë jam kamken ëlä, “Ee wɛ̈t këně lueel rin cïn ɣok ayup.”
17 Go Jethu kë luelkë guɔ ŋic, ku thiëëc ke, “Yeŋö ye wek ye tak wek acïn ayup. Cäk käŋ ye tak lɔn bï ɣɛn we muɔɔc ayup. Cäk käŋ ye tïŋ ku dɛtkë keyiic, kua cäk puɔ̈th cɔr?
18 Wek aala nyïn, cäk ye daai? Ku wek aala yïth, cäk ye piŋ ku cäk ye tak?
19 Ye gääc awuthueei kadë cäk bɛ̈n kuany wäär bɛny ɣɛn ayuɔ̈p kathiëc yiic tënë röör tiim kadhiëc?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ee gäc thiäär ku rou.”
20 “Na wäär bɛny ɣɛn ayuɔ̈p kadhorou yiic tënë raan tiim kaŋuan, ye gääc awuthueei ayuɔ̈p cï döŋ piny kadë cäk bɛ̈n kuany?” Gokë lueel, “Aa dhorou.”
21 Go Jethu ke thiëëc, “Ku këya ëmën ŋot cäk ye deet lɔn le ɣɛn riɛl ba miëth gäm we?”

Jethu acï mony cɔɔr pan Bethaida kony

22 Gokë bɛ̈n Bethaida. Go kɔc kɔ̈k mony cï cɔɔr thɛl tënë Jethu, ku läŋkë bï gɔɔt.
23 Go Jethu cɔɔr dɔm cin ku thel wei baai. Nawën cï ŋuɔ̈ɔ̈t nyin, ke tɛ̈ɛ̈u yecin yenyin ku thiëëc, “Le kë ye tïŋ?”
24 Go yenhom jɔt ku lueel, “Ɣɛn acie daai apath, ɣɛn ë kɔc tïŋ kecït tiim kek cath.”
25 Go Jethu yecin bɛn tääu yenyin, go daai ku tïŋ kërïëëc ëbën apath.
26 Go Jethu cɔl adhuk paande ku thɔn bï cïï la lɛ̈k kɔc kɔ̈k.

Pïtɛr acï Jethu ŋic (Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la Cetharia Pilipi. Tɛ̈wën ciɛth kek, ke thiëëc Jethu, “Lɛ̈kkë ɣa, ye jäŋ tak ye ɣɛn ë ŋa?”
28 Gokë lueel, “Ayekë lueel lɔn ye yïn Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm. Ku lueel kuat dɛ̈t lɔn ye yïn Elija, ku kɔc kɔ̈k ayekë lueel lɔn ye yïn raan töŋ kam kɔc käk Nhialic tïŋ.”
29 Goke thiëëc, “Na week yakë lueel lɔn ye ɣɛn ŋa?” Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Yïïn nhom guɔ̈p, yïn ë Raan cï lɔc ku dɔc.”
30 “Kë ca lueel ë yic Pïtɛr.” Ku lëk ke, “Duɔ̈kkë lëk raan dɛ̈t.”

Jethu ë jam Arɛɛmde ku Thuɔnde (Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 Nawën ke jɔl Jethu piɔ̈ɔ̈c ëlä, “Manh Raan abï dhiɛl reem, ku yeen abï kɔcdït baai, ku bäny käk Nhialic ku jɔl aa kɔc piööc lööŋ kɔc Itharel jai, ku näkkë. Ku yeen abï nïn kadiäk nɔ̈k piiny ë raŋ yic, ku ben pïr ku jɔt rot raŋ yic.”

8:11 Mt 12:38; Lk 11:16 **8:12** Mt 12:39; Lk 11:29 **8:15** Lk 12:1 **8:18** Jer 5:21; Edhe 12:2; Mk 4:12
8:28 Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 **8:29** Jn 6:68-69

32 Ku teet kënë yic apath tënë ke. Go
Pïtɛr miɛt wei kɔc yiic ku yöök bï cïï ye
jam këya.
33 Go Jethu yenhom wel ku tïŋ
kɔcken ye buɔɔth ku rël Pïtɛr ku lueel,
“Jäl ɣalɔ̈ɔ̈m jɔŋrac. Wïc ba käk cï
Nhialic guiir waar yiic! Käk ye tak
aacie käk Nhialic, aa wël raan ë path.”
34 Ku jɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth cɔɔl
ku lɛ̈k ke, “Na le raan wïc bä buɔɔth,
ka dhil nhom määr käpuɔth bï yök
piɛ̈rde yic pinynhom ë tɛ̈n. Ku dhil
puɔ̈u riɛl ku buɔɔth ɣa, cɔk alɔn wïc
kɔc kɔ̈k ye bïk nɔ̈k ë riɛnkiɛ̈.
35 Rin raan wïc ye bï wɛ̈ike kony
aabï muɔ̈r, ku na ye raan mär wɛ̈ike
ë riɛnkiɛ̈ ku rin piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈, ka bï wɛ̈ike
muk akölriëëc ëbën.
36 Yeŋö bï raan kuany thin, bï jak
apɛi pinynhom ku mɛ̈r wɛ̈ike?
37 Pïr wëi akölriëëc apath, acïn kë
lëu bï ye waar.
38 Na ye raan guɔ̈p yär ɣa ku
piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ë riëëc cïï ye wïc bï wɛ̈t
Nhialic gam, ke Manh Raan abï guɔ̈p
yär ye aya, aköl dhuk yen kek diik
Wun kek atuuc Nhialic.”

9

1 Ku le tueŋ ku lueel, “Wek alɛ̈k yic,
ala kɔc kɔ̈k rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n, aacïi bï thou
agut tɛ̈ bï kek ɣa tïŋ kek riɛl ye nyuɔɔth
lɔn ye ɣɛn bɛ̈ny cï Nhialic lɔc.”

Jethu acï guäpde rot waaŋ (Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

2 Nawën nïn kadätem cök, ke Jethu
cɔl Pïtɛr ku Jemith ku jɔl a Joon, ku lek
gɔn bär apɛi nhom kepɛ̈c. Kaam wën
röök kek, ke tïŋ Jethu ke cï rot waaŋ,
3 ku jɔl aläthke ɣɛr apɛi abïk la diar-
diar.
4 Nawën ë ke tïŋ Elija ku Mothith ke
jam kek Jethu.
5 Wën cï kek rëër kaam thin-nyɔɔt,
go Pïtɛr lɛ̈k Jethu, “Raan piööc, apath
buk rëër ë tɛ̈n. Ɣok abï duɛ̈l kadiäk
looi, tök tënë yï, ku tök kek Mothith,
ku töŋ dɛ̈t kek Elija.”
6 Kënë jiɛɛm yen këlä, ee rin kuc yen
wɛ̈t pɛth bï lueel, rin këpuɔth cïk tïŋ cï
ke nyɔ̈ŋ nhïïm wël.
7 Go këcït rur piny paat abï ciɛ̈n
tɛ̈ yekë tïŋ, ku piŋkë Nhialic ke jam
ëlä, “Kënë ë Wëndiɛ̈n nhiaar, piɛŋkë
wɛ̈tde.”
8 Nawën tïŋkë piny kaam thiin
awën, ke ye Jethu yen tïŋkë yetök.
9 Tɛ̈wën dhuk kek piny gɔt nhom, go
Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë käk cäk tïŋ lëk
raan dɛ̈t ɣet aköl bï Manh Raan jɔt raŋ
yic.”
10 Gokë wɛ̈t Jethu gam, ku jɔlkë röt
aa thiëëc ëlä, “Yeŋö wïc Jethu bï lueel
wën ye yen jam jön rot ë raŋ yic?”
11 Ku thiëckë Jethu, “Yeŋö ye kɔc
piööc lööŋ ye lueel lɔn ye yen Elija yen
bï kaŋ bɛ̈n tueŋ, ku ëmën acï lɔ̈k bɛ̈n
yïcök?”
12 Go bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Ee yic, Elija akɔŋ bɛ̈n
tueŋ, rin bï yen dhël bɛ̈n guiir. Ku
yeŋö gɛ̈t ye aya, lɔn Manh Raan abï
kɔc Itharel jai, ku abïk cɔl arem apɛi?
13 Alɛ̈k we lɔn cï Elija bɛ̈n thɛɛr ku
acïk luɔɔi tɛ̈den nhiarkë, cït tɛ̈ cï ye gät
thïn thɛɛr riɛnke.”

Jethu acï dhɔ̈ŋ la guɔ̈p jɔŋrac kony (Mt 17:14-21; Lk 9:39-43)

14 Nawën dhukkë tënë abiöth Jethu
kɔ̈k awën, ke yökkë ke ke cï kɔc juëc
apɛi göö̈m, ku kɔc piööc lööŋ ke teer
wël ke ke.
15 Tɛ̈wën tïŋ kek Jethu, gokë puɔ̈th
miɛt apɛi ku lorkë ku muɔ̈thkë.
16 Nawën ɣëët Jethu tënë atuɔ̈ɔ̈cke
ke thiëëc, “Yeŋö tɛɛrkë wek ke?”
17 Go raan tök thän awën yic wɛ̈t dɛ̈t
tɛ̈ɛ̈m thïn ku lueel, “Raan piööc, ɣɛn
acï manhdiɛ̈n ca kaŋ bɛ̈ɛ̈i tënë kɔckun
yï buɔɔth, bɛn bɛ̈ɛ̈i tënë yï, rin këc kek
jɔŋ tɔ̈ yeguɔ̈p lëu bïk cuɔp wei. Yeen
acï jɔŋrac la yeguɔ̈p ku ye pɛ̈n jam.
18 Tɛ̈ dɔm ë jɔŋ kënë ye, aye wiɛt
piny ku yïk thok ayɔ̈k, ku reem yelec
ku riny. Ɣɛn acï kɔckun yï buɔɔth
thiëëc bïk jɔk cuɔp wei, ku akëckë lëu.”
19 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek kɔc cie lac
gam, yakë tak ba rëër kek we ɣet nɛn,

8:34 Mt 10:38; Lk 14:27 **8:35** Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 **9:6** 2Pït 1:17-18 **9:7** Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22 **9:11** Mal 4:5; Mt 11:14

bäk jäl gam. Bëëikë dhɔ̈ŋ kënë tënë ɣɛn.”
20 Gokë bëëi tënë ye.
Kaam wën tïŋ jɔŋrac Jethu, ke lɛth dhɔ̈k ku wit piny ku lɔɔr ku yïk thok ayɔ̈k.
21 Go Jethu wun thiëëc, “Ye nɛn dɔm jɔŋ kënë ye?” Go bëër, “Tɛ̈wäär ye yen meth.
22 Acï jɔŋ kënë duër nɔ̈k, aye wiɛt mɛɛc, ku le wiɛt wïïr bï duër mou. Na lëu ke yï kony ɣo.”
23 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yeŋö ye yïn ye lueel, lɔn na lɛ̈u! Ee yic, kërëëc ëbën apuɔl yic tënë raan cï gam.”
24 Go wun meth dhiau, “Ɣɛn ala gam ku akoor, kony ɣa bï gamdië rot juak.”
25 Nawën tïŋ Jethu kɔc juëc ke bɔ̈ tɛthiääk kek ye, ke rël jɔŋrac ku lueel, “Ee yïn jɔŋ miŋ cie jam. Yïn ayɔ̈ɔ̈k, bäär bei dhɔ̈k guɔ̈p, ku duk ben dhuk yeguɔ̈p.”
26 Go jɔŋrac dhiau yeröl ku wit piny, ku lɛth, ku bïï bei. Ku jɔl dhɔ̈k ananaŋ piiny abï kɔc kɔ̈k aa lueel, ka cï thou.
27 Go Jethu dɔm cin ku kony bï rot jɔt. Go rot jɔt ku këëc.
28 Tɛ̈wën rëër Jethu kek kɔcken ye buɔɔth ë röt, ke thiëckë, “Yeŋö këc ɣok ye lëu buk jɔŋ kënë cuɔp wei?”
29 Go lɛ̈k ke, “Jɔŋ cït kënë acäk lëu bäk cuɔp wei. Ee röök ë rot yen ë ye alëu bï jak cït käkkä cuɔp wei.”

Jethu acï bɛn jam ë Thuɔnde (Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

30 Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth jäl tɛ̈wën ke ke ret pan Galilia yic, ku cïï wïc bï la raan ŋic ye.
31 Rin ë nïnkä ë piööc kɔcken ye buɔɔth kë bï rot luɔ̈i ye, “Manh Raan abï thɔ̈n kɔc bï ye nɔ̈k, ku na aköl ye nïn diäk ka bï rot jɔt raŋ yic.”
32 Ku aa këc wɛ̈tde bɛ̈n deet yic, ku riɔ̈ɔ̈ckë bïk thiëëc.

Kɔc Jethu buɔɔth aacï wët tɛɛr (Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 Gokë ɣet Kapernaum. Nawën lek ɣet ɣöt, ke thiëc atuɔ̈ɔ̈cke, “Yeŋö kënë tɛɛrkë wën dhël yic?”
34 Gokë gup riɔ̈ɔ̈c ku bitkë, rin wën ciɛth kek, aake teer wët lɔn, yeŋa kamken yen dït apɛi.
35 Go nyuc ku cɔɔl atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou ku lëk ke, “Piɛŋkë, na ye raan wïc ye bï tɔ̈u tueŋ, ka dhil dhuk ciëën ku luui rin kɔc ëbën.”
36 Ku dɔm meth ku cɔl akääc kenhïïm ku tɛ̈ɛ̈u yecin yekët ku lëk ke,
37 “Raan manh koor cït manh kënë lor ë riɛnkiɛ, acä lor, ku raan ɣa lor, acie ɣɛn ye lor, ee Wä Aciëŋ toc ɣa.”
38 Nawën aköl dɛ̈t ke lëk Joon ye, “Raan piööc, ɣok aacï mony dɛ̈t tïŋ keye jakrɛc cuɔp wei kɔc gup ë riɛnku ku acuk pëën rin acie raanda.”
39 Go Jethu lueel, “Duɔ̈kkë ye pëën rin raan käŋ looi riɛnkiɛ, acïï lëu bï rot guɔ wel ku lëk ɣa kërac.
40 Rin raan cïï ɣo man, ee raanda.
41 Wek alɛ̈k yic, raan we muɔɔc pïu ë rin ye wek kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, abä ariɔ̈pde yök.”

Ba raan dɛ̈t thɔ̈ɔ̈c kërac yic (Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

42 Na ye raan wëŋ mɛnh tök kam ë mïthkä ku bä maan, ka ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ë raan cït kënë, diɛ̈t cï ruɔ̈k yeth alel dït tet, ku pïk wïïr bï mou. [
43 tɛ̈ cïï kämden ë thou thïn, ku mac acie thou aköliëëc ëbën.]
44 Ku na ye ciɛɛndu yï cɔl aloi awuɔ̈c, ke tɛɛm wei, aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr pïr path kek ciɛɛn tök, kek tɛ̈ bï yïn la cin karou ku cuɛt yï pan many cie thou aköliëëc ëbën. [
45 tɛ̈ cïï kämden ë thou thïn, ku mac acie thou aköliëëc ëbën.]
46 Ku na ye cɔ̈ɔ̈kdu yï ɣäth awuɔ̈c yic, ke tɛɛm wei, rin aŋuɛ̈ɛ̈n ba pïr pïr path ke yï ye ŋɔl, kek tɛ̈ bï yïn la cök karou ku cuɛt yï pan mac.
47 Ku na ye nyiɛndu yï cɔl aloi awuɔ̈c, ke ŋuët bei. Aŋuɛ̈ɛ̈n ba rot mat bääny Nhialic yic kek nyiɛn tök, kek

9:34 Lk 22:24 **9:35** Mt 20:26-27; 23:11; Mk 10:43-44; Lk 22:26 **9:37** Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 **9:40** Mt 12:30; Lk 11:23 **9:41** Mt 10:42 **9:44** Mt 5:30 **9:47** Mt 5:29 **9:48** Ith 66:24

tɛ̈ bï yïn la nyïn karou ku cuɛt yï pan mac.
48 Ee tɛ̈ɛ̈n arɛɛm yekë yök thïn acie
thök, ë rin many pan mac acie many
ye yor.
49 Raan ëbën abï lɔɔk ë mac cïmën ye
ajuër lɔɔk awai.
50 Awai apath. Ku na thöök kɔ̈u alɛ̈i
ke ben dhuɔ̈k thïn këdë? Rɛ̈ɛ̈rkë kek
awan määth kamkun ku lakkë dɔ̈ɔ̈r
kamkun.

10

Jethu apiööc wɛ̈t liɔ̈ɔ̈i
(Mt 19:1-12; Lk 16:8)

1 Go Jethu jäl tɛ̈wën ku ler Judia ku
teem wär Jordan. Go kɔc juëc apɛi bɛn
guëër tënë ye. Goke piɔ̈ɔ̈c cïmënden
thɛɛr.
2 Go Parathï kɔ̈k bɛ̈n tënë ye ku
wïckë bïk deep wɛ̈t ku thiëckë, “Na päl
raan tiɛŋde ke cïï path?”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yeŋö cï Mothith lɛ̈k
we wäthɛɛr?”
4 Gokë lueel, “Acï Mothith puɔ̈l bï moc
athör liɔ̈ɔ̈i gɔ̈t, ku pɛ̈l tik.”
5 Go Jethu dhuɔ̈k ke, “Mothith acï
löŋ kënë gät we ë rin wärkuan dït aake
cie yith ye lac gam.
6 Ku wäär tueŋ cɛk Nhialic kɔc aacï
cak moc ku tik.
7 ‘Ku rin ë wɛ̈t kënë raan abï wun ku
man nyäääŋ piny, ku le ker kek tiɛŋde,
8 ku keek karou aabï ya many tök.’
Këya aacïï ben ya rou aa tök.
9 Këya, na cï Nhialic ke puɔ̈l bï
ya moc ku tik, ka cïn raan päl ŋɛk
kamken.”
10 Ku wën cï kek dhuk baai, ke
thiëëc kɔcken ye buɔɔth ë wɛ̈t kënë.
11 Go lɛ̈k ke, “Na ye raan liɔ̈i tiɛŋde
ku thiɛɛk tiŋ dɛ̈t, ka cï kërac looi tënë
tiŋden tueŋ.
12 Ku na ye tiŋ päl muɔnyde ku le
mony dɛ̈t thiaak, ka cï akɔr looi.”

Jethu adɔc mïth

13 Kɔc kɔ̈k aake ye mïth bɛ̈ɛ̈i tënë
Jethu bï ke bɛ̈n dɔɔc, go kɔc Jethu
buɔɔth ke läät.
14 Nawën la Jethu kë looi atuɔ̈ɔ̈cke
tiŋ, ke dak puɔ̈u ku lueel tënë ke,
“Calkë mïth aabɔ̈ tënë ɣa, duɔ̈kkë ke
pën. Raan wïc ye bï la bääny Nhialic
yic adhil gam cïmën ë mïth thiikä.
15 Alɛ̈k we, raan wïc ye bï bääny
Nhialic yök adhil wɛ̈t Nhialic gam,
cïmën ye manh koor wɛ̈t kɔc ke dhiëth
ye gam.”
16 Ku cɔɔl mïth yelɔ̈ɔ̈m ku tɛ̈ɛ̈u yecin
kenhïïm ku dɔɔc ke.

Raan ajak
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Tɛ̈wën jiël Jethu geeu, ke raan rïŋ
tënë ye ku gut yenhiaal piny ku lueel,
“Raan piööc path yeŋö ba looi ba pïr
akölriëëc ëbën yök?”
18 Go Jethu thiëëc, “Yeŋö yïn ye lueel
lɔn ɣɛn apath? Acïn raan path, ee
Nhialic ë rot yen apath.
19 Yïn aŋic lööŋ Nhialic, ‘Duk raan
näk, duk tiŋ raan dɛ̈t kɔr, duk kuëëŋ
wɛ̈t lueth, duk cuëër, thek wuur ke
moor.’ ”
20 Go bɛ̈ɛ̈r, “Raan piööc, lööŋkä aaya
theek tɛ̈wäär koor ɣɛn agut cït ëmën.”
21 Go Jethu döt apɛi, ku nhiɛɛr ku
lueel, “Ee tök yen akɛ̈c looi, lɔɔr ɣaac
käkku wei ëbën ku gam wëëu tënë kɔc
ŋɔ̈ŋ, yïn abï jiɛɛk la yök pan Nhialic,
ku bäär buɔth ɣa.”
22 Wën piŋ yen wɛ̈t kënë, ke mɛɛn ku
jiël ke cï puɔ̈u dak, rin ë la käjuëc apɛi.
23 Go Jethu yenhom wɛ̈l kɔcken ye
buɔɔth ku lëk ke, “Abï yic riɛl tënë
ajiɛɛk bïk la bääny Nhialic yic.”
24 Go kɔcken ye buɔɔth gäi ë
wëlkä. Go Jethu bɛn ber yic tënë ke,
“Miɛ̈thkiɛ̈, yeŋö ril yen këya bï raan la
bääny Nhialic yic!
25 Apuɔl yic bï thɔ̈rɔ̈l bak with cök,
tënë tɛ̈ bï raan ajak la bääny Nhialic
yic.”
26 Gokë ŋot ke gäi apɛi, ku thiëckë,
“Na ye këya, ke yeŋa bï la pan
Nhialic?”
27 Go Jethu ke döt ku bëër, “Acïï
raan bï lëu ë rot, bï gam tɛ̈ këc Nhialic
ye kony, rin Nhialic ë këriëëc ëbën lëu,
acïn kë dhal ye.”

9:50 Mt 5:13; Lk 14:34-35 **10:4** L.rou 24:1-4; Mt 5:31 **10:6** Käk 1:27; 5:2 **10:8** Käk 2:24 **10:12** Mt 5:32; 1Kor 7:10-11 **10:15** Mt 18:3 **10:19** B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20

28 Go Pïtɛr rot jɔt ku lueel, “Na ɣo,
ɣok kɔc cï käkkua ëbën nyääŋ piny ku
buɔthku yï?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic, ku alɛ̈k we,
kuat raan cï panden nyääŋ wei kek
paan ë man ku nyiɛ̈rakën, ku wun
ku man ku miɛ̈thke ku kacke ëbën ë
riɛnkië, ku rin wɛ̈t Nhialic,
30 cïï käjuëc bï yök pan Nhialic. Abï
bɛ̈ɛ̈i juëc ku wämäthakën ku nyiɛ̈rakën
ku märakën juëc, ku mïth ku dum,
ku kuɔ̈c ciëëŋ bï ye kuɔ̈c ciëëŋ aabï
yök aya arak buɔɔt. Käkkä aabï yök
pinynhom ë tɛ̈n, ku abï pïr aköl riëëc
ëbën yök aköldä.
31 Ku kɔc juëc tɔ̈ tueŋ ëmën aabï dɔ̈ŋ
ciëën, ku kɔc kɔ̈k juëc tɔ̈ ciëën aabï la
tueŋ.”

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk (Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

32 Naɣɔn aköl dɛ̈t Jethu kek kɔcken
ye buɔɔth, ku kɔc kɔ̈k aake kuany dhël
yic, ke la Jeruthalem. Ku Jethu ë tɔ̈
tueŋ ku buɔɔth kɔcken ye buɔɔth ke cï
nhïïm mum. Ku kɔc awën biöth, ke cï
riɔ̈ɔ̈c. Go Jethu atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku
rou bɛn caal tɛ̈den röt, ku lëk ke kë bï
rot la looi tënë ye.
33 Ku lëk ke, “Ëmën, ɣok aala
Jeruthalem tɛ̈ bï Manh Raan la dɔm
ku ɣɛ̈th bäny Itharel nhïïm, ku kɔc
piööc ë lööŋ. Ku abïk tɛ̈m thou, ku
thönkë bɛ̈nyŋaknhom Roma mac baai
bï la nɔ̈k.
34 Ku abïk läät ku buikë, ku ŋuutkë
ku thatkë, ku näkkë, ku na ye nïn
kadiäk cök, ka bï pïr ku jɔt rot raŋ yic.”

Käk wïc Jemith ku Joon (Mt 20:2-28)

35 Naɣɔn thëëi ke Jemith ku Joon
wɛ̈ɛ̈t Dhubedï bɔ̈ tënë Jethu, ku luelkë
tënë ye, “Raan piööc, awïcku ba ɣo luɔ̈i
kë buk thiëëc tënë yï.”
36 Go Jethu ke thiëëc, “Yeŋö wiɛ̈ckë
ba looi tënë we?”
37 Gokë dhuk ëlä, “Tɛ̈ nyuc yïn
thɔ̈nydu nhom diɛɛkdu yic nhial, ke yï
cɔl ɣo aa nyuc kek yï, raan tök lɔŋ cuëc,
ku raan dɛ̈t lɔŋ cam.”
38 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek aa kuc
kë thiëckë, ɣɛn abï baŋ apɛi ë nïnkä
ku ɣɛn abï nɔ̈k. Lɛ̈ukë bäk gum
cïmëndië?”
39 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Alëuku.” Go Jethu lɛ̈k
ke, “Na cɔkkë we nɔ̈k ayic, ka lɛ̈ukë
bäk gum,
40 ku acie ɣɛn la riɛl ba raan nyuc
köŋdiɛ̈n cuëc ku köŋdiɛ̈n cam kuany,
ee Nhialic yen abï ke yiëk kɔcken cï
guiër ke.”
41 Nawën le atuuc kɔ̈k kathiäär piŋ,
ke riääk puɔ̈th tënë Jemith ku Joon.
42 Go Jethu ke cɔɔl ëbën ku lueel,
“Anjiɛckë lɔn kɔc cï gam bïk aa bäny
kɔc cie kɔc Itharel aala riɛl kɔc nhïïm,
ku acïï path bäk ciɛ̈t ke.
43 Ku kënë acïï rot bï looi kamkun.
Raan wïc ye bï ya raandït kamkun
adhil rot dhuɔ̈k piny bï ya luui rin kɔc
kɔ̈k.
44 Ku na ye raan wïc ye bï ya bɛ̈ny
kɔc nhïïm, ka dhil ya aluaŋ kɔc ëbën.
45 Cïmën Manh Raan aya akëc bɛ̈n bï
kɔc bɛ̈n loony, acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n kony,
ku gɛm wɛ̈ike bï kɔc juëc waar thou
yic.”

Jethu akony cɔɔr bï daai (Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku
kɔc juëc kɔ̈k ɣet gen Jeriko. Kaam wën
jiël kek geeu, ke mony cɔɔr ë kɔc lim,
cɔl Timawuth ë rɛ̈ɛ̈r dhël yɔu ke lïm.
47 Nawën piŋ lɔn cï Jethu raan pan
Nadharet ɣëët, ke cöt röl dït, “Bɛ̈ny
Jethu yïn aŋäääth apɛi. Yïn ë wën Debit
cï Nhialic tooc. Kony ɣa.”
48 Go kɔc kɔ̈k rɛ̈l ku yöökkë bï biɛt,
go ŋot kiu apɛi, “Wën Debit kony ɣa.”
49 Go Jethu kɔ̈ɔ̈c ku lueel, “Cɔ̈ɔ̈lkë.”
Gokë cɔɔl, “Jɔt rot, yïn aye bɛ̈ny cɔɔl.”
50 Go rot puur abä alanhden acuat
lööny wei yekɔ̈u ku riŋ tënë Jethu.
51 Go Jethu thiëëc, “Yeŋö wïc ba
looi tënë yï?” Go cɔɔr lueel, “Bänydiɛ̈,
awiëc ba bɛn daai.”
52 Go Jethu lɛ̈k ye, “Lɔɔr, gamdu acï
cɔl apuɔl.” Go daai nyin yic, ku buɔɔth
Jethu.

10:31 Mt 20:16; Lk 13:30 **10:38** Lk 12:50 **10:43** Lk 22:25-26 **10:44** Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26

11

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 Nawën nïn kɔ̈k cök ciëën, ke Jethu
kek kɔcken ye buɔɔth la Jeruthalem.
Ku tɛ̈wën cï kek thiɔ̈k kek Bethpeec
ku Bethanï, tɛ̈thiääk kek gɔn Olip, ke
Jethu tooc kɔcken ye buɔɔth karou
tueŋ,
2 ku lëk ke, “Lak bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ tueŋ yiic
ku tɛ̈ ɣeet wek, ke wek aabï akaja
cïn raan cï kaŋ cath ye yök ke mac.
Luɔnykë ku bɛ̈ɛ̈ikë.
3 Na le raan thiëc we, ke luɛlkë, awïc
Bänyda, ku abï dhuk ëmën thiin.”
4 Gokë la ku yökkë manh akaja ke
mac ɣöt thok, dhël yɔu. Tɛ̈wën lony
kek ye,
5 go kɔc ke kääc tɛ̈thiɔ̈k ke thiëëc,
“Yeŋö luɔikë, lony wek manh akaja?”
6 Gokë lɛ̈k ke cït tɛ̈wën cï Jethu ke
than thïn. Go päl ke ku jiëlkë.
7 Gokë manh akaja ɣäth tënë Jethu
ku kumkë kɔ̈u aläthken, ku nyuc Jethu
yekɔ̈u.
8 Kɔc juëc aacä aläthken thiɛth dhël
yic, ku kɔc kɔ̈k aacä ayɔ̈r tiim dhoŋ
dum yiic, ku thiethkë ke dhël yic aya.
9 Go kɔc ke tɔ̈ yenhom tueŋ, ku kɔc
ke buɔth Jethu, yai looi ku yekë wak
ëlä,
“Lecku Nhialic! Bɛ̈ny dɔc raan bɔ̈ ë
riɛnku,
10 Nhialic dɔc bääny wäda Debit bɔ̈!
Lecku Nhialic!”
11 Ku jɔl la Jeruthalem ku bɛk luaŋ
Nhialic ku ciɛɛth kërïëëc ëbën. Nawën
cï piny guɔ cuɔl, ke dhuk Bethanï kek
atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou.

Jethu acï tim wak bï riau (Mt 21:18-19)

12 Naɣɔn nhiäk, tɛ̈wën jiël kek
Bethanï, Jethu ë nɛ̈k cɔk.
13 Nawën ke tïŋ tim cït ŋaap ke cï
nhom thiäŋ ayɔ̈r, go la cɔl bï yök ke
cï luɔk. Nawën le ɣet ke yök ke ayɔ̈r
kepɛ̈c, rin tɛ̈den ye yen luɔk anɔot.
14 Go Jethu lueel, “Acïn raan kɔŋ
miɛthku bɛn cam lanaɣɔn.” Ku wɛ̈t
kënë ëcï kɔcken ye buɔɔth piŋ.

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

15 Nawën lek ɣet Jeruthalem, ke
Jethu la luaŋ Nhialic, ku cop kɔc käŋ
ɣaac aɣeer kal luaŋ Nhialic yic. Ku
wel agen kɔc war wëëu yiic, ku thöc
kɔc ɣɔɔc wei ë kuɔ̈r.
16 Ku cï kuat raan la kë muk päl bï
ret luaŋ Nhialic lɔ̈ɔ̈m.
17 Ku jɔl kɔc piɔ̈ɔ̈c, “Acï gɔ̈t ëlä athör
thɛɛr wël Nhialic yiic, ‘Luaŋdiɛ acï looi
bï ya tɛ̈n ye kɔc wuɔ̈t ëbën röök thïn, ku
yeen acäk wel bï ya luaŋ cuɛ̈r.’ ”
18 Wɛ̈t kënë acï kɔc käk Nhialic ku
kɔc piööc lööŋ piŋ ku wïckë dhël nɛ̈k
kek ye. Ku keek aake cï riɔ̈ɔ̈c Jethu rin
cï kɔc ëbën puɔ̈th miɛt piɔ̈ɔ̈cde yic.
19 Nawën la thëi bɛ̈n, ke Jethu kek
atuɔ̈ɔ̈cke jiël geeu.

Atuuc Jethu aacï tim wäär tïŋ ke cï riau (Mt 21:20-22)

20 Naɣɔn nhiäk dɛ̈ɛ̈t, tɛ̈wën kuɛny
kek dhël yic, ke ke tïŋ tim cït ŋaap
wäär cï Jethu wak ke cï riau.
21 Go Pïtɛr këwäär cï Jethu lueel tak
ku lueel, “Raan piööc tïŋ tim wäär ca
wak acï riau.”
22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Gamkë Nhialic.
23 Wek alɛ̈k yic, na le raan yöök gɔn
kënë, cuat rot wïïr, ku cï diu ku gɛm
lɔn bï kë cï lueel rot looi, ka tiiŋ rot.
24 Këya, alɛ̈k we, kuat kë thiëc tɛ̈
röök yïn, gam lɔn bï yïn ye yök, ku kë
wïc aba yök.
25 Ku tɛ̈ röök yïn, ke yï pɛ̈l wɛ̈t
piny tënë raan dɛ̈t, rin bï Nhialic ad-
umuɔ̈ɔ̈mku päl piny aya. [
26 Na cïï wɛ̈t ye päl piny tënë kɔc kɔ̈k,
ke Nhialic acïï awäcdu pɛ̈l piny.”]

Bäny Itharel aa riɛl Jethu yɔ̈ɔ̈ŋ yic (Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 Gokë bɛn dhuk Jeruthalem, ku
tɛ̈wën ciɛth Jethu kal luaŋ Nhialic yic,

11:10 Wk 118:25-26 **11:17** Ith 56:7; Jer 7:11 **11:23** Mt 17:20; 1Kor 13:2 **11:26** Mt 6:14-15

ke bänydït käk Nhialic ku kɔc piööc ë lööŋ ku jɔl aa kɔcdït baai, bɔ̈ tënë ye.
28 Ku thiëckë ëlä, “Ee yïn ye riɛl ŋö tɔ̈ yïguɔ̈p ye yïn luui këlä? Ku yeŋa yïk yï ë riɛl kënë ba keek aa looi?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, “Wek aba thiëëc wɛ̈t kënë aya, na bɛ̈ɛ̈r kë, ke wek aba lɛ̈k raan cä yiëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”
30 Lɛ̈kkë ɣa, “Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm, yök riɛl yen kɔc gäm lɔ̈kwëi tënë Nhialic, aye riɛlde ë rot?”
31 Gokë guëëk yic kamken ku luelkë, “Na luelku, ‘Ke yök tënë Nhialic,’ Ka thiëc, ‘Aye ŋö këc wek wɛ̈tde gam?’
32 Ku na luelku, ‘Ke riɛlde ë rot,’ ke ɣok aa jɔ̈ny keek rin cï raan ëbën ye gam.”
33 Gokë dhuɔ̈k Jethu, “Akucku.”
Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke wek aacä lëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”

12

Jethu acï jam ë waal bï rɛ̈ɛ̈c bäny nyuɔɔth
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

1 Nawën ke Jethu jam waal tënë kɔc man ye ëlä, “Monytui ëcï dom looi ku cum yic tiim ë luɔk ku rɔk. Ku looi tɛ̈n ye mïth tim guɔ̈r thïn bïk ya mɔ̈u. Ku wec kät piny. Ku jɔl dom riɔ̈p yic kɔc kɔ̈k, ku le keny wun dɛ̈t.
2 Nawën le tɛ̈ cï tiim luɔk thɔ̈ɔ̈ŋ, ke tooc aluɔnyde tënë ke bïk la gäm abäkke.
3 Gokë alony dɔm ku thatkë ku copkë ciëën yecin.
4 Go raan la dom alony dɛ̈t bɛn tooc, gokë yup nhom, ku baŋkë apɛi.
5 Go alony dɛ̈t bɛn tooc, gokë nɔ̈k, ku jɔlkë aloony kɔ̈k aa that ku näkkë aloony kɔ̈k.
6 Ku ë manhde yen ëcï jal döŋ bï bɛn tooc. Go jäl tooc ku lueel, ‘Aŋiɛc abïk la theek,’
7 Go kɔc awën cï riɔ̈p dom yic lueel ë kamken, ‘Kënë ë manh raan la dom, bï käŋ lɔ̈k thɔn aköldä. Bäk näkku ku käkkä aabï döŋ kek ɣo!’
8 Gokë dɔm ku näkkë ku cuɛtkë guäpde wei.”
9 Ku jɔl Jethu ke thiëëc, “Yeŋö bï raan la dom looi? Abï bɛ̈n ku nɛ̈k kɔc awën cï riɔ̈p dom yic. Ku riöp dom yic kɔc kɔ̈k.
10 Kɛ̈ckë wɛ̈t cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic kënë kaŋ kueen?
‘Mën wäär yen cï atëët kuec, yen acï
bɛ̈n a mën ril apɛi.
11 Kënë ë ye luɔi Bɛ̈ny,
ayeku tïŋ ke path ku dhëëŋ ɣonyïn!’ ”
12 Go bäny Itharel puɔ̈th dak ku wïckë bïk dɔm, rin acïk ŋic lɔn jiɛɛm Jethu ë riɛnken. Ku rin riɔ̈ɔ̈c kek kɔc juëc tɔ̈ thïn, gokë puɔ̈l ku jiëlkë.

Jethu awïc bï wëëŋ wɛ̈t ajuër
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 Go kɔc ke man Jethu, Parathï kɔ̈k, ku kɔc Antipäth Ɣërot tuɔɔc tënë ye bïk la wëëŋ, bï wɛ̈t rac lueel.
14 Ku bïk ku luelkë tënë ye, “Raan piööc, anicku yïn ë jam yith. Yïn acie diɛɛr käk ye kɔc kɔ̈k tak. Ku yïn acie diɛ̈tden ye kuɛ̈ɛ̈c nhom. Ku yïn ë kɔc piɔ̈ɔ̈c bïk käk wïc Nhialic looi dhël la cök. Lɛ̈k ɣo na ye täktäkdu, buk ajuër dhiɛl aa gam, ɣok kɔc Itharel tënë Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom, kua cuk bï gäm ye?”
15 Ku Jethu ëcï ruɛ̈ɛ̈nyden ŋic, ku bëër, “Yeŋö wïc wek ye bäk ɣa deep ë wɛ̈t? Bɛ̈ɛ̈ikë ë wënh kënë ba tïŋ.”
16 Gokë jal yiëk wëëth. Goke thiëëc, “Ye nhom ŋa, ku ye rin ŋa käkkä cï giɛɛt wëëth kɔ̈u?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom.”
17 Go Jethu lɛ̈k ke, “Gämkë Cithɛ̈r Bɛ̈nyŋaknhom këde, ku gämkë Nhialic këde.”
Gokë puɔ̈th dak rin cï Jethu ruɛ̈ɛ̈nyden ŋic.

Nhialic abï kɔc cï thou cɔl aa ben pïr
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

18 Nawën ke kɔc kɔ̈k akut Thaduthï. Akut cïï ye ye gam lɔn bï Nhialic kɔc cï thou bɛn cɔl apïr, bɔ̈ tënë Jethu ku thiëckë ëlä,
19 “Raan piööc, Mothith acï löŋ gɔ̈t ëlä tënë ɣo, ‘Na thou wämënh ë

12:1 Ith 5:1-2 **12:11** Wk 118:22-23 **12:18** Luɔi 23:8 **12:19** L.rou 25:5

raan, ku nyiëëŋ tik piny ke cïn mïth,
ke wämënh koor ala ɣöt tik bï mïth
dhiëëth ɣön mɛnhë.'
20 Na thööŋku lɔn tɔ̈ mïth tik thïn
kadhorou. Ku thiëk wën dït ku thou
ke cïn mïth.
21 Go wën buɔth ye la ɣöt tik ku thou
aya ke cïn mïth cï dhiëëth. Ku loi kënë
rot aya tënë mɛnh ye kek diäk.
22 Ku looi rot këya tënë wämäthakën
kɔ̈k, keek ëbën kadhorou acïn mïth cïk
nyääŋ piny.
23 Ku lek tueŋ ku thiëckë, tɛ̈ le kɔc cï
thou röt jɔt aköldä, bï ya tïŋ ŋa rin cï
yen rëër ke ke ëbën kadhorou?"
24 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wek aa kɔc ril
nhïïm cïn kë ŋjɛckë, rin cïï wek wël cï
gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ye gam.
Ku acäk ye gam aya lɔn bï Nhialic kë
ye lueel ka bï looi, lëu bï looi.
25 Rin tɛ̈ le kɔc cï thou röt jɔt, aacïï
bï thiëëk ku aacïï bï thiaak, aabï rëër
kecït atuuc nhial.
26 Ku na ye rin wɛ̈t bï kɔc cï thou
röt jɔt, ke we këc athör cï Moth-
ith gɔ̈t kueen rin bun dɛ̈p, tɛ̈wäär cï
Nhialic jam tënë ye ëlä, 'Ɣɛn ë Nhialic
Abaram, ku Ithäk ku Jakop.'
27 Kɔc cï thou ke ŋic Nhialic aa pïr
alanden. Yeen ee Nhialic kɔc pïr, ku
kɔc cï thou aya. Acäk wuɔ̈ɔ̈c!"

Löŋ ril lëu bï theek kam ë lööŋ
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

28 Raan piööc lööŋ kɔc Itharel ë
tɔ̈ thïn tɛ̈wën teer Jethu wël kek
Thaduthï. Na le tïŋ ke Jethu ye wɛ̈lken
ŋjɛc bɛ̈ɛ̈r, go bɛ̈n tënë ye ku thiëëc, "Ye
löŋ nɛn yen ril apɛi kam lööŋ?"
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, löŋ ril akïn, "Piɛŋkë
kɔc Itharel, Bänyda ë Nhialic ku ee tök.
30 Nhiar Bɛ̈ny, Nhialicdu puɔ̈u ëbën,
ku wɛ̈iku ëbën, ku nhiamdu ëbën, ku
riɛldu ëbën.
31 Löŋ dɛ̈t ril ye kek rou akïn, yïn
adhil raan dɛ̈t nhiaar cïmën nhiɛɛr yïn
rot. Acïn löŋ dɛ̈t ril apɛi wär ë lööŋkä
karou."
32 Go raan piööc ë lööŋ lueel tënë
Jethu, "Ee yic raan piööc cït tɛ̈ ca luɛ̈l
ye, acïn Nhialic dɛ̈t, Nhialic ë tök.
33 Ku raan adhil Nhialic nhiaar
piände ëbën, ku nhiamde ëbën, ku
riɛlde ëbën. Ku adhil raan dɛ̈t nhiaar
cïmën nhiɛɛr yen rot. Lööŋkä karou
kek adhil ë theek, tɛ̈n tɛ̈ bï Nhialic näk
ɣɔ̈k ku dor ë yïïk nhïïm."
34 Wën tïŋ Jethu ye ke cï bɛ̈ɛ̈r ap-
ath, go lɛ̈k ye, "Yïn acï mec kek bääny
Nhialic." Ku tɛ̈ɛ̈n acïn raan kam kɔc
man Jethu cie bɛn thiëëc.

Jethu acï kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn yen raan ë tooc Nhialic
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 Tɛ̈wën piööc Jethu luaŋ Nhialic,
ke lueel, "Aŋjɛckë lɔn ye kɔc piööc ë
lööŋ kɔc Itharel ye lueel lɔn Raan cï lɔc
ku dɔc, abï ya raan dhiënh Debit?
36 Debit guɔ̈p ëcï Wëi Nhialic yɔ̈ɔ̈k bï
lueel ëlä,
'Acï Nhialic lueel tënë Bänydiɛ̈, "Nyuc
ë tɛ̈n köŋdiɛ̈n cuëc,
ɣet tɛ̈ bï ɣɛn kɔc atɛrdu dhuɔ̈k ciëën
yïcök." '
37 "Ye këdë ye Raan cï lɔc ku dɔc
manh Debit, ku yeen aye Debit cɔɔl
'Bänydiɛ̈?' "

Jethu alëk kɔc bïk röt tiit kɔc gɛ̈t lööŋ Itharel
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Ku kɔc juëc awën cï wɛ̈t Jethu piŋ
aacï puɔ̈th miɛt.
38 Tɛ̈wën piööc yen ke ke lueel,
"Tiɛtkë röt, ku duɔ̈kkë kɔc piööc lööŋ
kɔc Itharel ye kiɛ̈ɛ̈t. Kɔc cath kek
alɛ̈thken dït bär, röt teem ɣön ɣɔɔc yiic
bï ke aa muɔ̈ɔ̈th athɛ̈ɛ̈k.
39 Ayekë nhiaar bïk nyuc tueŋ thöc
kɔcdït tɛ̈n amat, ku ɣön path aköl yai,
40 ku keek aa käk lëër tuɔ̈ɔ̈r nyïn, ku
röökkë apɛi bïk kɔc wëŋ lɔn puɔth kek.
Kɔckä, aabï tɛ̈m awuɔ̈cdït tet apɛi!"

Ajuër lëër
(Lk 21:1-4)

41 Tɛ̈wën cï Jethu nyuc tɛ̈ ye wëëu
juaar thïn luaŋ Nhialic, ke döt kɔc juëc
wëëu cuat kënë ajuër yic. Ku kɔc juëc
ajiɛɛk aake cï wëëu juëc ya tääu thïn.
42 Nawën ke lëër aŋäŋ bɔ̈ ku cuɛt
wëëu reen lik thïn.

12:26 B.bei 3:6 **12:28** Lk 10:25-28 **12:30** L.rou 6:4-5 **12:31** Leb 19:18 **12:32** L.rou 4:35
12:33 Ɣoth 6:6 **12:36** Wk 110:1

43 Go Jethu lueel tënë kɔcken ye buɔɔth ëlä, “Wek alɛ̈k yic, lëër kënë acï
Nhialic këden cï juaar nhiaar tënë kɔc
kɔ̈k ëbën.
44 Rin keek aa cïk juaar wëëuken
juëc yiic, ku yen aŋäŋë, acï kënë bï
yen pïr dhuɔl thïn ëbën.”

13

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abï thuɔ̈r piny
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

1 Tɛ̈wën jiël Jethu luaŋ Nhialic, ke
lueel raanden töŋ ye buɔɔth tënë ye,
“Raan piööc, tïŋ, ye luaŋdït dhëëŋ ŋö
kënë!”
2 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ɣöötdït dhëŋ ye
tïŋkä, aabï thuɔ̈r piny ëbën, ka cïn alel
töŋ bï kɔ̈ɔ̈c alel dɛ̈t nhom.”

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï ke maan
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

3 Tɛ̈wën rëër Jethu gɔn Olip nhom,
ke cï yenhom wɛ̈l luaŋ ë Nhialic, ke
thiëëc Pïtɛr ku Jemith ku Joon ku An-
dria wën rëër kek ë röt.
4 “Lɛ̈k ɣo, ye nɛn bï kënë rot looi? Ku
yeŋö bï ye nyuɔɔth lɔn cï tɛn bï käkkä
röt looi thiɔ̈k?”
5 Go Jethu lɛ̈k ke, “Tiëërkë nhïïm ku
duɔ̈kkë röt cɔl aduɔ̈ŋ.
6 Kɔc juëc aabï bɛ̈n ë riɛnkiɛ̈, ku ye
ŋɛk lueel, ‘Ke ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc,’
ku aabï kɔc juëc duɔ̈ŋ.
7 Tɛ̈ tïŋ wek tɔɔŋ ke loi röt aköldä, bï
dhiëëth ayï kɔc wuɔ̈n tök röt nɔ̈k, ke
duɔ̈kkë diɛɛr, käkkä adhil röt looi. Ku
kärɛc kɔ̈k aabï röt looi aya, ku acie lɔn
cï thök ë piny bɛn.
8 Rin kɔc paan tök aabï kenhïïm
tuɔ̈ɔ̈m ku thɛ̈rkë, ku wuɔ̈t aabï thɔ̈r
kamken. Ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny juëc aabï
röt looi bɛ̈ɛ̈i juëc yiic. Ku cɔŋdït apɛi
abï tɔ̈u thïn. Käkkä kek aa käk tueŋ.”
9-10 Ku lëk Jethu atuɔ̈ɔ̈cke, “Wɛ̈t
Nhialic abï kaŋ lɛ̈k kɔc ë pinynhom
ëbën, ke thök ë piny këc bɛn. Muɔ̈kkë
wenhïïm bäk puɔ̈th riɛl kärɛc bï we
yök yiic. Wek aabï kɔ̈ɔ̈c bäny nhïïm ë
riɛnkiɛ̈ bäk ke lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam.
11 Ku tɛ̈ dɔm we ku ɣɛ̈th we luk yic,
duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ bï wek la jiɛɛm thin.
Lak tueŋ ke we piööc wɛ̈tdiɛ̈ pinyn-
hom ëbën rin acie wek jam, ee Wëi
Nhialic.”
12 Ku ben Jethu lueel, “Raan kek
wämënh aabï röt aa gaany bïk röt cɔl
anäk. Ku wärken mïth aabï miɛ̈thken
luɔm, ku mïth aabï kɔc ke dhiëth ke
luɔm bï ke cɔl aa näk aya.
13 Kɔc ëbën aabï we maan riɛnkiɛ̈.
Ku raan bï ye puɔ̈u dɛɛt agut tɛ̈ bï yen
thou, abï pïr akölriëëc ëbën.”

Këɛɛc bï rot looi tënë kɔc Jeruthalem
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 Piɛŋkë alɛ̈k we aya, “Ala aköl bï
wek këɛac apɛi tïŋ. (Raan kuën adhil
wɛ̈t kënë deet yic.) Na rɛ̈ɛ̈r Judia ku tïŋ
ë kënë, ke yïn adhil riŋ gat nhïïm roor
ba la thiaan.
15-16 “Ku raan tɔ̈ dom yic acïï ben
dhuk baai bä alanhde la löö̈m. Ku
raan rɛ̈ɛ̈r aɣeer, acïï ben la ɣöt bï la
guik kë nyiɛɛi.
17 Diäär liɛc ku diäär muk mïthkor
aabï gum apɛidït ye nïnkä.
18 Rɔ̈ɔ̈kkë bï röt cïï loi wiir yic rut.
19 Kɔc aabï gum apɛi ye nïnkä, gum
këc kë kaŋ yök tɛ̈wäär cɛk Nhialic kɔc
agut cït ëmën. Ku acïï rot bï bɛn looi.
20 Na këc Bɛ̈ny looi bï nïnkä cɔl alik,
ŋuɔ̈t acïn raan cï pïr. Ku rin kɔcken cï
kuany, acï nïn cɔl alik.
21 “Wek alɛ̈k kënë, ‘Na le raan yöök
we tiɛ̈ŋkë Raan cï lɔc ku dɔc kïn,’ tɛ̈dë
ke lueel, ‘Tiɛ̈ŋkë yen akan!’ Ke duɔ̈kkë
gam.
22 Rin kɔc juëc abï bɛ̈n ku lueel ŋɛk,
ee ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc, ku lueel raan
dɛ̈t ë ɣɛn raan käk Nhialic tïŋ, ku looi
käril apɛi kɔc gɔ̈i. Ku märkë kɔc kɔ̈k cï
Nhialic kuany, tɛ̈ lëu kek ye.
23 Tiɛtkë röt, këriëëc ëbën alɛ̈k we
ëmën bäk wenhïïm tiit käk bï bɛn!

Aköl bï Manh Raan bɛ̈n
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

24 “Awiëc ku bäk ŋic aya, ye nïnkä, tɛ̈
cï kɔc jal gum apɛi, aköl abï kum nyin
bï piny cuɔl, ku pɛɛi acïï bï ruɛl.

13:11 Mt 10:17-20; Lk 12:11-12 **13:13** Mt 10:22 **13:14** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15-16** Lk 17:31 **13:19** Dan 12:1; Ny 7:14 **13:24** Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12 **13:25** Ith 34:4; Juel 2:10; Ny 6:13

25 Kuɛl aabï röt yääk ku löönykë.
26 Ku Manh Raan abï tïŋ ke bɔ̈ pial yiic kek diik ku riɛldït apɛi.
27 Ku yeen abä atuuc nhial tooc bïk kɔcken cï lɔc kuɔ̈ɔ̈t yiic pinynhom ëbën.
28 “Ŋiɛckë ë kënë tim cït ŋaap, tɛ̈ looi yen yɔ̈ɔ̈k ku looi yïth, ke kër acï thiɔ̈k.
29 Këya, tɛ̈ tïŋ wek käkkä ke loi röt, ke ŋiɛckë lɔn cï yen thiɔ̈k apɛi.
30 Alɛ̈k we, wek aacïï bï määr tɛ̈ cɔk käkkä röt looi.
31 Nhial ku piny aabï liu, ku wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï kaŋ määr.

Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir (Mt 24:36-44)

32 “Acïn raan ŋic aköl bï käkkä röt looi. Na cɔk atuuc nhial, ayï Wënde, ka cïk ŋic, ë Wä rot yen aŋic ye.
33 Rɛ̈ɛ̈rkë we cï röt guiir rin wek akuc aköl bï kënë rot looi.
34 Kënë, acït kënë rot looi tënë raan la keny, ku nyiëëŋ aluɔɔnyke baai, ŋɛk ke luɔide. Ku lëk raan cï nyiääŋ baai thok bï rëër ke tït akölaköl.
35 Këya, wek adhil rëër we tït aya, rin acäk ŋic yen tɛ̈ bï Bänydun bɛ̈n thïn, lɔn bï yen bɛ̈n thëëi, ku lɔn bï yen bɛ̈n wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, ku lɔn yen dhiën thɔn ajïth, ku lɔn yen nhiäknhiäk ë rial.
36 Na guɔ bɛ̈n, ke we cä yök we nin.
37 Kë ya lɛ̈k we, alɛ̈k kɔc ëbën. Rɛ̈ɛ̈rkë we tït, ke we tïr nhïïm!”

14

Amat nɛ̈k Jethu (Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

1 Nïn karou Yan Ayum cïn yic luɔu nhom tueŋ, kɔcdït käk Nhialic ku kɔc piööc lööŋ aake wïc tɛ̈ bï kek Jethu dɛɛp thïn, bïk dɔm ke kuc ku näkkë.
2 Ku luelkë, “Acuk dɔm aköl yai, ɣok aabï tïït bï kɔc juëc kaŋ jäl, rin na dɔmku ku näkku, ke kɔc ŋoot yai yic, tɛ̈dë ke kɔc juëc aa thär kek ɣo.”

Maria acï tɛ̈ theek yen Jethu thïn nyuɔɔth (Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

3 Ku tɛ̈wën rëër Jethu Bethanï pan raan atuet cɔl Thaimon, tɛ̈wën mïth yen, ke tik bɔ̈ kek töny koor cï cuëëc ë tiɔm ril la yic miök ŋïr cɔl naar, ye ɣɔɔc wëëu juëc apɛi. Ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nhom ëbën.
4 Go kɔc kɔ̈k ke rɛ̈ɛ̈r thïn puɔ̈th dak ku jiɛɛmkë kamken. “Yeŋö tuuk yen miök ŋïr?
5 Miök ŋïr kënë ŋuɔ̈t acï ɣaac wëëu juëc wär wëëu ye dɔ̈m raan ë ruɔ̈ɔ̈n tök, ku yïk wëëu kɔc ŋɔ̈ŋ.” Ku nyienykë tik apɛi.
6 Go Jethu lueel, “Pälkë, yeŋö nyieeny wek ye? Acï këpath looi tënë ɣa.
7 Rin kɔc ŋɔ̈ŋ aabï rëër kek we akölaköl. Ku na wiɛckë bäk ke kony ka luɔikë. Ku ɣɛn acïï bï rëër kek we akölaköl.
8 Tiŋ kënë, acï kë lëu bï looi tënë ɣa looi. Acï bɛ̈n bä bɛ̈n tɔc bï guäpdiɛ̈ guiir bï jal thiɔ̈k.
9 Wek alɛ̈k yic, kuat tɛ̈ bï Wɛ̈t Puɔth Yam piɔ̈ɔ̈c thïn pinynhom, kë cï tiŋ kënë looi, abï ya lueel bï ye a tak.”

Judath acï Jethu ɣaac (Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

10 Nawën ke Judath, raan töŋ atuuc kathiäär ku rou, la tënë kɔcdït käk Nhialic bï Jethu la luɔm tënë ke.
11 Gokë puɔ̈th miɛt apɛi wën piŋ kek wɛ̈tde, ku thɔnkë lɔn bï kek ye gäm wëëu juëc. Ku jɔl tɛ̈ bï yen Jethu dɔm thïn wïc.

Jethu acï miëth yai cam kek atuɔ̈ɔ̈cke (Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

12 Nawën aköl tueŋ Yandït Ayum cïn yic luɔu, nɛ̈k amɛ̈l rin yai, ke Jethu thiëëc kɔcken ye buɔɔth ëlä, “Ye tɛ̈nɛn wïc yïn ɣo buk miëth yai la guiir thïn?”
13 Go Jethu kɔcken ye buɔɔth tooc karou ku lëk ke, “Lak geeu Jeruthalem, ku wek abï rɔ̈m kek raan ɣɛ̈ɛc töönу pïu, biaathkë,
14 pan le yen thïn, ku lɛkkë raan la baai. Aye Raan piööc lueel, ‘Ye ɣön

13:26 Dan 7:13; Ny 1:7 **13:32** Mt 24:36 **13:34** Lk 12:36-38 **14:1** B.bei 12:1-27 **14:3** Lk 7:37-38 **14:7** L.rou 15:11

nɛn bï ɣɛn miëth yai cam thïn ɣok kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth?’
15 Ku abï we nyuɔ̈th ɣön nhial lääu
yic cï guiir yic. Guiɛrkë miëthda ë
tɛ̈ɛ̈n.”
16 Go kɔc ye buɔɔth jäl ku lek geeu
Jeruthalem, ku yökkë kërïëëc ëbën cït
tɛ̈wën cï Jethu ye lɛ̈k ke thïn. Ku jɔlkë
miëth yai guiir.
17 Nawën la thëi bɛ̈n, ke Jethu bɔ̈ kek
atuɔ̈ɔ̈cke thiäär ku rou.
18 Tɛ̈wën mïth kek, ke lueel Jethu,
“Wek alɛ̈k yic, raan tök kamkun abä
luɔm ku ë raan mïth kek ɣa.”
19 Gokë puɔ̈th riääk ku jɔlkë gäi ku
thiëckë tök-tök, “Makei! Ye yic? Ye
ɣɛn?” Ku riëëkkë puɔ̈th apɛi.
20 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee raan tök
kamkun wathiäär ku rou, raan yecin
rɛk aduɔ̈k yic kek ɣa.
21 Ee yic, Manh Raan abï nɔ̈k cït tɛ̈ cï
gät ye riɛnke athör thɛɛr wël Nhialic
yiic. Ku raan bï ye luɔm abï gum
apɛi. Ku aŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye diɛ̈t këc cak
dhiëëth.”

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm (Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Kor 11:23-25)

22 Tɛ̈wën mïth kek, ke Jethu löm
ayup ku dɔɔc, ku bɛny yic ku gɛ̈m
ke ku lueel, “Lɔ̈mkë kënë, ku camkë,
kënë ee guäpdiɛ̈.”
23 Ku lööm aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n
abiëc, ku leec Nhialic ku gɛ̈m ke, ku
dëkkë thïn ëbën,
24 ku lueel tënë ke, “Kënë ë riɛmdiɛ̈,
riɛm ë dɔ̈ɔ̈r kek Nhialic, bï kuër rin kɔc
ëbën.
25 Alɛ̈k we, ɣɛn acïï bï bɛn dek muɔ̈n
abiëc pinynhom tɛ̈n kek we, ɣet aköl
bï ɣok ye dek ɣodhie pan Nhialic.”
26 Nawën cïk jal thök ke ket waak,
ku lek gɔn Olip cök.

Jethu acï kë bï Pïtɛr ye jai lueel (Mt 26:51-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

27 Ku lueel Jethu tënë ke, “Wek
kackiɛ̈, wek aabï kat ɣa cïmën këwäär
cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
‘Ɣɛn abä abiöök cɔl anäk ku amɛ̈l abï
wɛɛr.’
28 Ku tɛ̈ cï ɣɛn jɔt raŋ yic, ke ɣɛn abï
kaŋ la Galilia ba we la tiit thïn.”
29 Go Pïtɛr lueel tënë ye, “Ɣɛn acïï bï
kat tɛ̈ cɔk kɔc ëbën kat!”
30 Go Jethu lueel tënë ye, “Alɛ̈k yï, ë
wɛ̈ɛ̈r kënë, ke thɔn ajïth këc kiu rou,
yïn abä jai arak diäk.”
31 Go Pïtɛr dhuɔ̈k ye, “Na cɔk ɣa nɔ̈k
kek yï, ke yïn acä bï kaŋ jai.” Ku lueel
atuuc kɔ̈k ëbën këya.

Jethu arɔ̈ɔ̈k ke ŋic lɔn bï ye nɔ̈k (Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 Nawën ke Jethu kek kɔcken ye
buɔɔth la tɛ̈ ye cɔl Jethemani, ku lueel
tënë ke, “Nyuɔ̈ɔ̈ckë tɛn ku yiënkë, ɣɛn
ala röök.”
33 Ku cɔɔl Pïtɛr ku Jemith ku Joon
bïk la kek ye. Ku jɔl rëër ke nɛ̈k atiëël,
ku dhiɛɛu apɛi yepuɔ̈u.
34 Ku lueel tënë ke, “Ɣɛn adhiau
puɔ̈u apɛi, ee thou guɔ̈p. Rɛ̈ɛ̈rkë tɛn ku
yiënkë.”
35 Ku le tueŋ tɛthin-nyɔɔt, ku rɛ̈ɛ̈ny
rot piny ku röök ëlä, “Na lëu rot, ke
kërɛɛc tit ɣa acïï bɔ̈.”
36 Ku lueel, “Wä, yïn ë kërïëëc ëbën
lëu, nyaai ë kërɛɛc kënë tënë ɣa. Ku
acie wɛ̈t piändiɛ̈ ë wɛ̈t piändu.”
37 Nawën ke dhuk tënë ke ku yökke
ke nïn.
Go lueel tënë Pïtɛr, “Thaimon,
niɛnkë? Cäk yiën tɛthin-nyɔɔt?”
38 Ku lueel tënë ke, “Yiënkë ku
rɔ̈ɔ̈kkë bï we cïï them jakrɛc. Puɔ̈u ë
gam ku guɔ̈p acïn riɛl.”
39 Ku ben jäl ku le röök cïmën awën.
40 Go bɛn dhuk tënë ke, ku ben ke
yök ke nin, rin cï nïn ke göök apɛi. Ku
muumkë nhïïm kë bïk lɛ̈k ye, rin cï kek
gup riɔ̈ɔ̈c.
41 Nawën dhuk tënë ke kën ye
kek diäk, ke thiëëc ke, “Ŋot we nin!
Lääŋkë? Ŋiɛckë lɔn cï tɛn nïn thök,
tiɛ̈ŋkë Manh Raan acï luɔ̈m kɔc rɛc.
Ëmën, tɛ̈ bï ye jäl thön kɔc rɛc acï ɣëët.
42 Raan cä luɔm acï bɛ̈n. Jatkë röt,
lokku buk rɔ̈m.”

14:18 Wk 41:9 **14:24** B.bei 24:8; Jer 31:31-34 **14:27** Dhäk 13:7 **14:28** Mt 28:16

Jethu acï dɔm
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

43 Tɛ̈wën ŋɔt jiɛɛm yen, ke Judath raan ye kek thiäär ku rou bɔ̈ ke cath kek kɔc juëc muk paal ku atuel, ke cï kɔcdït käk Nhialic, ku kɔc gät lööŋ, ku kɔcdït baai tooc.
44 Ku Judath ëcï kɔc awën cath kek ye, lɛ̈k tɛ̈ bï kek raan wïckë bïk bɛ̈n dɔm ŋiɛc thïn, ëlä, “Raan ba muɔ̈th ku ciɛɛm yen ë raan wiɛ̈ckë, damkë ku kuathkë ku tiɛtkë röt ë kacke apath.”
45 Kaam wën ɣëët Judath, ke la tënë Jethu nyin yic ku lueel, “Bɛ̈ny.” Ku muɔ̈ɔ̈th ke ciim.
46 Gokë dɔm ku derkë.
47 Go raan tök kam kɔc ye buɔɔth wën kääc thïn palde miëët bei ku tök alony lui pan raandït käk Nhialic yïc abï tɛɛm wei
48 Go Jethu ke thiëëc, “Cäk bɛ̈n we muk atuel ku paal bäk ɣa bɛ̈n dɔm. Cäk tak lɔn ye ɣɛn raan kɔc rum?
49 Ɣɛn ë rëër ke we akölaköl ɣa piɔ̈ɔc luaŋ Nhialic, ku wek aa këc ɣa dɔm. Ku kënë acï rot looi ë rin bï kë cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yiic yenhom tiɛɛŋ.”
50 Ku jɔl kɔcken ye buɔɔth nyääŋ piny ku kɛtkë.
51 Ku riënythii dɛ̈t ceŋ alanh acuat ë buɔth Jethu. Nawën wïc kɔc awën kuath Jethu bïk dɔm,
52 ke nyiëëŋ alath kecin ku kɛt kecin kë ceŋ.

Jethu acï ɣäth luŋ bäny Itharel yic
(Mt 26:5-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

53 Ku jɔlkë Jethu ɣäth pan Kaipa luk yic, cï bäny käk Nhialic ku kɔc piööc lööŋ, ku kɔcdït baai kenhïïm mat thïn.
54 Ku Pïtɛr ë biöth ke mec kɔc cök ciëën agut tɛ̈ ɣeet yen luk yic. Ku nyuuc bï ɣɔ̈c aya tɛ̈wën ɣɔ̈c kɔc bäny tiit thïn.
55 Bäny käk Nhialic aake cï nyuc bïk Jethu wïc guɔ̈p awuɔ̈c cï looi, rin bï kek ye tɛ̈m thou, ku acïn awuɔ̈c cïk yök.
56 Kɔc juëc aake cï Jethu luɔm ë lueth ku wɛ̈lken akëc rɔ̈m.
57 Nawën ke kɔc kɔ̈k jɔt röt, ku lueelkë luenh kënë Jethu guɔ̈p.
58 Acuk piŋ ke lueel, “Ɣɛn abï luaŋ Nhialic cï raan looi kënë thuɔ̈r piny, ku na ye aköl ye nin diäk, ke ɣɛn abï dɛ̈t buth nyiɛnde, ke cie kënë ë looi raan.”
59 Agut ke aya aa këc wɛ̈lken rɔ̈m.
60 Go Kaipa rot jɔt kenhïïm ku thiëëc Jethu, “Cïn kë dhuk nhom wël cï luɛɛl yïguɔ̈pkä yiic?”
61 Go Jethu biɛt ku cïï jam. Go Kaipa bɛn thiëëc, “Ye yök yïpuɔ̈u ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc, Manh Nhialic yeku door?”
62 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee ɣɛn, ku wek aabï Manh Raan tïŋ ke cï nyuc cuëny Nhialic ŋic käŋ looi ëbën, ku bïï ke pial nhial.”
63 Go Kaipa aläthke rɛt yiic yekɔ̈u ku lueel, “Yeŋö ŋɔt wïcku kɔc kɔ̈k bï bɛn jam käk cï looi.
64 Wek acï tɛ̈ tɔɔn yen Nhialic thïn piŋ. Yeŋö yen wɛ̈tdun?” Gokë mat yic kedhie bï dhiɛl nɔ̈k.
65 Ku jɔl kɔc kɔ̈k Jethu aa ŋuɔ̈ɔ̈t. Ku derkë nyin ku guutkë kecin ku yöökkë, “Mɛɛk raan yï gut.” Ku dɔm apuruuk ku biɛ̈kkë.

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

66-67 Tɛ̈wën rëër Pïtɛr piiny ke ɣɔ̈c mac, ke nyan lui pan Kaipa bɔ̈. Ku tɛ̈wën tïŋ yen Pïtɛr, ke döt apɛi ku lueel, “Yïïn aya, yïn yï rëër kek Jethu raan Nadharet.”
68 Go jai, ku lueel, “Ɣɛn acïï raandun ye lueel ŋic diɛn. Ku kë ye lueel acä cak deet yic aya.” Ku ler aɣeer. Ku kaam thiin awën, ke thɔn ajïth kiu.
69 Go nyan awën tïŋ ku ben lɛ̈k kɔc kääc thïn, “Mony kënë ë raanden.”
70 Go Pïtɛr bɛn jai. Ku kaam awën, ke lueel kɔc ke kääc thïn tënë Pïtɛr, “Ee yic, yïn ë raanden, rin yïn ee raan Galilia.”

14:49 Lk 19:47; 21:37 **14:58** Jn 2:19 **14:62** Dan 7:13 **14:64** Leb 24:16

71 Go Pïtɛr rot kuëëŋ, “Nhialic abä nɔ̈k të cïï ɣɛn yic luel. Ɣɛn akuc raan jiɛɛm wek ë riɛnke.”
72 Nyin yic, tëwën ye dhiën ajïth yic rou bëëk piny, ke Pïtɛr tak këwäär cï Jethu lëk ye, “Tueŋ ke thɔn ajïth këc kiu kënë ye kek rou, ke yïn abä jai arak diäk.” Ku wel yenhom wei kɔc yiic ke cï guɔ̈p yär ku dhiɛɛu.

15

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

1 Naɣɔn nhiäk rial yic, ke kɔcdït käk Nhialic, ku kɔcdït baai ku kɔc piööc lööŋ mɛ̈t të bïk luɔ̈i Jethu. Gokë rek ku kuɛɛthkë tënë bɛ̈ny Pilato.
2-3 Kɔc luk aake cï Jethu gaany lɔn cï yen kärɛc apɛi looi. Go Pilato thiëëc, “Ye yïn bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel?” Go Jethu bëëër, “Ee ɣɛn, cït të ca luël ye.”
4 Go Pilato bɛn thiëëc, “Cïï käjuëc cï yï gaanykä ye bëëër, piŋ käkkith yeke kuɛɛn yïguɔ̈p.”
5 Go Jethu biɛt ku cïï wɛ̈t Pilato bëër. Go Pilato gäi.

Jethu acï tɛ̈m thou
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

6 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën, aköl Yan Ayum cïn yic luɔu, bɛ̈nyŋaknhom ë raan tök kam kɔc cï mac lony, të wïc kɔc baai ye bï lony.
7 Ke mony cɔl Barabath ë mac, kek kɔc cï kɔc nɔ̈k ke thär kek kɔc mac baai.
8 Go kɔc juëc apɛi la tënë Pilato, ku thiëckë bï ke luɔ̈i kë ye looi aköl yai.
9 Go Pilato ke thiëëc, “Wiɛckë ba Jethu bɛ̈nyŋaknhom Itharel, lony tënë we?”
10 Ee ŋic lɔn yen tiɛɛl ku män mɛɛn kɔc luk Jethu, yen aabï kek Jethu tënë ye.
11 Ku kɔc ater Jethu aake ye kɔc kuɔ̈ɔ̈t thook, bïk lɛ̈k Pilato bï ya Barabath yen lony.
12 Go Pilato ke thiëëc, “Yeŋö ba looi tënë raan yakë cɔɔl ke bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel?”
13 Gokë rek yïc röldït, “Apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”
14 Go Pilato ke bɛn thiëëc, “Yeŋö? Ye awäc ŋö cï looi?” Gokë bɛn rek yic röldït apɛi, “Apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”
15 Go Pilato Barabath lony rin wïc yen kɔc bïk puɔ̈th miɛt. Ku wën cï yen apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk that ku ŋakkë nhom ë kuɔɔth, ke gɛ̈m ke bïk la piäät tim cï rïïu kɔ̈u.

Apuruuk aacï Jethu bui
(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

16 Go apuruuk Jethu kuaath aɣeer pan bɛny. Ku cɔlkë apuruukken kɔ̈k bïk röt mät ke.
17 Ku rukkë alanh mathiäŋ Jethu kɔ̈u. Ku jɔlkë kër la kuɔɔth riic yiic ku ŋɛk kek yenhom.
18 Ku jɔlkë aa cɔɔl, ku muɔ̈thkë ku buikë, “Mädho bɛ̈nyŋaknhom Itharel.”
19 Ku yuupkë nhom wai, ku ŋuutkë guɔ̈p, ku gutkë kenhiɔl piny bïk nyuɔɔth ciɛt leckë.
20 Wën cï kek ye jal bui, ke ke bïï alanh mathiäŋ awën bei, ku dhukkë aläthke yekɔ̈u, ku kuathkë bïk la piäät tim cï rïïu kɔ̈u.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

21 Tɛ̈wën cï tim cï rïïu Jethu göök këtkët, ke mony cɔl Thaimon, raan pan Thirene, wun Alekdhändɛ̈r ku Ruputh, ë bɔ̈ baai ke kuany dhël yic ke la geeu. Go apuruuk dɔm riɛl bï tim cï rïïu ket.
22 Ku ɣeetkë të cɔl Golgotha, ku wɛ̈tde yic, gɔn la ŋueŋ-ŋeŋ cït apen nhom raan.
23 Ku gɛ̈mkë Jethu muɔ̈n abiëc cï liääp wäl kec cɔl mir bï dek, go kuec ye.
24 Gokë jäl piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku cuɛtkë gɛk bïk alɛ̈th Jethu tek kamken.
25 Ee ye të cït lunyluny ɣɔ̈k yen ë piëɛ̈t kek ye tim cï rïïu kɔ̈u.
26 Ku jɔlkë awuɔ̈c yekë tak ke cï Jethu looi, gɔ̈t nhial tim cï rïïu kɔ̈u ëlä, “BƐNYŊAKNHOM ITHAREL.”

15:21 Rom 16:13 **15:24** Wk 22:18

27-28 Ku piɛ̈ɛ̈tkë cuɛ̈r karou kek Jethu tiim cï rïïu kɔ̈ɔ̈th aya, raan tök lɔŋ cuëc ku raan tök lɔŋ cam.*

29 Ku jɔl kɔc ke ye tëëk tɛ̈wën Jethu aa cuiit ku latkë ku luelkë, “Cie yïn wäär ye lueel lɔn bï yïn luaŋ Nhialic thuɔ̈r piny ku buth nïn kadiäk.

30 Na ye këya, yeŋö cïï yïn rot kony ku bär piny tim cï rïïu kɔ̈u!”

31 Këya, ee ye kɔcken ater bui ku luelkë kamken. “Ee kɔc kɔ̈k kony ku cïï rot kony.

32 Raan cï lɔc ku dɔc cï Nhialic nhiaar ku yïk riɛl, cï rot looi bï ya bänyda, jɔl bɛ̈n piny tim cï rïïu kɔ̈u ëmën, buk jäl tïŋ ku gamku!” Ku acï kɔc awën cï piäät tiim kɔ̈ɔ̈th cïmënde aa bui ku lɛ̈ɛ̈tkë aya.

Jethu acï thou ayic (Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

33 Nawën akɔ̈l ciɛl yic ke muɔ̈th loi rot ɣet tääŋ aköl pan awën,

34 Nawën tääŋ akɔ̈l, ke Jethu cöt röl dït, *“Eloi, Eloi, lama thabakthanï?”* Ku wɛ̈tde yic, “Nhialicdiɛ̈, Nhialicdiɛ̈, yeŋö pɛ̈l yïn ɣa wei?”

35 Nawën piŋ kɔc kɔ̈k ke kääc thïn, ke luelkë, “Piɛŋkë acɔl Elija.”

36 Go raan tök kat ku lut alath muɔ̈n wac yic. Ku tɛ̈ɛ̈u wai thok ku ɣɔɔk Jethu thok, ku lueel, “Titku buk tïŋ lɔn bï Elija bɛ̈n bï bɛ̈n bɛ̈ɛ̈i bei tim cï rïïu kɔ̈u!”

37 Ku jɔl Jethu keŋ apɛi, ku thou.

38 Ku kaam wën ka alanh ye gɛ̈ɛ̈ŋ, bï luaŋ Nhialic tek yic alɔŋthïn rɛɛt yic ë rou, jɔɔk nhial ɣeet piny.

39 Go bɛ̈ny apuruuk tɔ̈ thïn lueel wën tïŋ yen tɛ̈ cï Jethu thou thïn, “Mony kënë ë ye Manh Nhialic alanden!”

40-41 Diäär aake tɔ̈ thïn, ku keek aake daai tɛ̈mec. Wäär rëër Jethu Galilia, ee ye diäärkä buɔɔth bïk miëth aa looi tënë ye. Ku diäär juëc kɔ̈k ke cath kek ye, wäär le yen Jeruthalem aake tɔ̈ thïn aya. Kam ë diäärkä Maria Magdalena, ku Thalome, ku Maria man Jemith thii kek Jothep aake tɔ̈ thïn.

Jethu acï thiɔ̈k (Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

42-43 Wën col piny, bï aköl cïï kɔc Itharel ye luui guɔ bɛ̈n, ke Jothep raan gen Arimatheo bɔ̈. Ku ë ye raan kɔcdït luŋ Itharel, ku yeen aya ëcï Wɛ̈t Puɔth Yam gam. Nawën le tïŋ lɔn cï Jethu thou, ke riil yenyin ku ler tënë Pilato, ku thiëëc guɔ̈p Jethu bï la thiɔ̈k.

44 Go Pilato gäi lɔn nadë ke Jethu cï guɔ thou. Ku cɔɔl bɛ̈ny apuruuk ku thiëëc lɔn cï Jethu guɔ thou ayic.

45 Nawën piŋ tënë bɛ̈ny apuruuk lɔn cï Jethu thou, go guäpde puɔ̈l bï Jothep nyaai.

46 Go Jothep kɔc tooc bïk alanh ɣer la ɣɔɔc, ku bïï guɔ̈p Jethu piny tim kɔ̈u, ku der alanh awën. Ku tɛ̈ɛ̈u raŋ cï wec kuur yic. Ku lɔɔr alel dïttet raŋ thok.

47 Maria Magdalena ku Maria man Jothep aake daai, ku tïŋkë tɛ̈ cï ye thiɔ̈k thïn.

16

Jethu acï rot jɔt raŋ yic (Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 Naɣɔn thëëi aköl cïï kɔc Itharel ye luui, ke Maria Magdalena ku Thalome ku Maria man Jemith la miök ŋïr ɣɔɔc bï kek guɔ̈p Jethu la tɔc.

2 Naɣɔn nhiäk rial, aköl Nhialic, abɔ̈ akɔ̈l nyin ke la raŋ nhom.

3 Wën ŋoot kek dhël yic, aake röt thiëëc, “Yeŋa ba aleldït tɔ̈ raŋ thok la laar wei?”

4 Nawën jɔtkë kenyïn ke tïŋ alɛl ke cï laar wei.

5 Gokë la raŋ yic, ku tïŋkë riënythii ë köŋ cuëc ke rɛ̈ɛ̈r ke ceŋ alanh ɣer. Gokë gäi apɛi.

6 Go lueel, “Duɔ̈kkë gɛ̈i, aŋiɛc wek awïc Jethu raan gen Nadharet wäär cï piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Aliu ë tɛ̈n, acï rot jɔt. Tiɛŋkë tɛ̈wäär cï kek ye tääu thïn.

* **15:27-28** Athör kɔ̈k thɛɛr wël Nhialic aa 15:28 mat thïn ëlä, “Yeen acï nɔ̈k cïmën kɔc kärɛc looi.” Acï yenhom tiɛɛŋ. **15:29** Wk 22:7; 109:25; Mk 14:58; Jn 2:19 **15:34** Wk 22:1 **15:36** Wk 69:21 **15:38** B.bei 26:31-33 **15:40-41** Lk 8:2-3 **16:7** Mt 26:32; Mk 14:28

7 Lakkë ku lɛ̈kkë kɔcken ye buɔɔth
ku Pïtɛr, lɔn yen Jethu acï la Galilia.
Abäk la yök thïn cïmën wäär cï yen ye
lɛ̈k we."
8 Gokë la aɣeer raŋ yic ku kɛtkë, ke
lɛth, ke cï gäi. Acïn raan cïk lɛ̈k wɛ̈t
kënë dhël yic, rin cï kek riɔ̈ɔ̈c.[

Jethu acï rot nyuɔ̈th Maria Magdalena
(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

9 Wën cï Jethu rot jɔt ë raŋ yic ɣɔn
nhiäk rial aköl Nhialic, ke kɔŋ rot
nyuɔ̈th Maria Magdalena wäär cï yen
jakrɛc kadhorou cuɔp wei yeguɔ̈p.
10 Go la ku lëk atuuc Jethu ke rɛ̈ɛ̈r
thuɔɔu yic ke dhiau, lɔn cï Jethu rot
jɔt.
11 Nawën piŋkë tënë ye lɔn cï Jethu
bɛn pïr, ku acï tïŋ, gokë cïï gam.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth karou
(Lk 24:13-35)

12 Nawën ke Jethu nyuth rot
atuɔ̈ɔ̈cke karou ke cï rot waaŋ, tɛ̈wën
kuɛny kek baai yic. Ku cïk ŋic lɔn ye
yen Jethu.
13 Gokë dhuk Jeruthalem nyin yic
bïk kacken la lɛ̈k, ku akëc kacken gam.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth thiäär ku tök
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

14 Nawën ke Jethu jɔl rot nyuɔɔth
tënë atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku tök ke ke
mïth. Ku nyieeny ke rin këc kek gam,
ku rin cï kek nhïïm riɛl bïk wɛ̈t kɔc cï
ye tïŋ ke cï pïr, cïï gam.
15 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke lëk ke, "Lak
pinynhom ku lɛ̈kkë kɔc ëbën Wɛ̈t
Puɔth Yam Nhialic.
16 Raan bï gam ku yök lɔ̈kwëi, abï
pïr akölriëëc ëbën, ku raan bï jai acïï
bï kony.
17 Kɔc cï gam abï yiëk riɛl kënë, aabï
jakrɛc aa cuɔp wei ë riɛnkiɛ̈, ku aabï
jam thok kɔ̈k.
18 Aabï kecin aa tääu kɔc tuany
nhïïm, ku aabï pial. Na cɔkkë käpiɛny
kuany, ku dekkë käk ë kɔc luaaŋ,
kacïn kë näk ke thïn."

Jethu acï ɣäth pan Nhialic
(Lk 24:50-53; Lk 1:9-11)

19 Nawën cï Jethu nïn nɔ̈k ke ke, ke
ɣɛ̈th pan Nhialic ku nyuuc köŋ cuëc ë
Nhialic.
20 Ku jɔl atuuc Jethu thiëi pinynhom
ke ke lëk kɔc. Ku jɔl käkken jäŋ gɔ̈i yekë
ke looi kenhïïm aa tiɛɛŋ, rin tɔ̈ riɛl ë
Nhialic ke ke.]*

16:15 Luɔi 1:8 **16:19** 1:9-11 * **16:20** Athör thɛɛr juëc la cök ku kɔc thɛɛr ŋic ke Marko 16:9-20 akëc mat thïn.

Wël Jethu cï Luka gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Wël Jethu cï Luka gɔ̈t, aa Jethu nyuɔɔth lɔn ë yen raan wäär cï Nhialic lueel ka bï tuɔ̈ɔ̈c pinynhom, bï kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel bɛ̈n luɔ̈k. Acï Luka gɔ̈t lɔn Jethu acï Wëi Nhialic cɔɔl bï, “Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈n nyuɔ̈th kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn.” Ku wëlkä, aa la yiic käk wïc raan ëbën. Käk miɛt puɔ̈u aa rɛ̈ɛ̈r wël cï Luka gɔ̈t yiic aya, cïmën bɛ̈n Jethu pinynhom, acï luɛɛl thïn cök tueŋ yiic, ku tɛ̈ thöök wël thïn aya, ku wäär ler Jethu nhial. Anyïköl la tueŋ ë wɛ̈t kënë, ku juëŋ bï gam kɔc cï gam rot juak la nhial Jethu cök, aacï raan töŋ kënë gɔ̈t aya athör Luɔi Atuuc Jethu yic.

Abaŋ 2 ku 6 (tïŋ käk cï gɔ̈t athöör yic bɔ̈ ciëën) aatɔ̈ käjuëc yeke yök athör kënë yic ë rot. Cïmën anyïköol diɛt atuuc nhial, ku këwäär cï abiök Jethu la neem wäär dhiëëth ye. Ku la Jethu luaŋ Nhialic wäär ë yen dhɔ̈k. Ku wël waal raan path pan Thamaria ku manh cï määr. Ee wëlkä yiic, ee röök yen acï ber yic bï tɛɛt kɔc puɔ̈th. Ku Wëi Nhialic, ku käk cï diäär looi ë luɔi Jethu yic, ku pël bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈m päl piny.

Käk tɔ̈ thïn

Wɛ̈t Nhom 1:1-4
Dhiëth ku mɛɛth Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ku jɔl a Jethu 1:5–2:52
Luɔi Joon raan kɔc muɔc nhïïm 3:1-20
Miɔ̈c ë nhom ku thëm Jethu 3:21–4:13
Luɔi Jethu ëbën pan Galilia 4:14–9:50
Jäl pan Galilia ku la Jeruthalem 9:51–19:27
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 19:28–23:56
Jön rot ku nyooth rot ku la nhial ë Bɛ̈ny 24:1-53

1 Tënë Thiöpiluth, cït tɛ̈ ye piɛ̈ŋ ye, acï kɔc juëc them bïk käk cï röt looi kamkua gɔ̈t.
2 Aacï gɛ̈t käk cï kɔc cï ke tïŋ, ku kɔc lui wɛ̈t Nhialic lɛ̈k ɣo tɛ̈wäär jɔɔk käkkä röt.
3 Këya, Bänydiɛ, wën cï ɣɛn käk cï röt looi muk cök tɛ̈wäär jɔɔk kek röt, aca tak ba ke gɔ̈t apath tënë yï,
4 rin bï yïn käjuëc cï piɔ̈ɔ̈c tënë yï jäl ŋic lɔn cïï kek ye lueth.

Atuny Nhialic acï dhiënh Joon lueel

5 Wäär ye Ɣërot bɛ̈nyŋaknhom pan Judia, raan käk Nhialic cɔl Dhäkaria ë tɔ̈ thïn, ku yeen ë ye raan akut kɔc käk Nhialic cɔl Abija, ku yeen ë la tiŋden cɔl Elithabeth, nyɛn kuat Aron.
6 Dhäkaria ku Elithabeth aake ye kɔc path tënë Nhialic, rin keek aake rɛ̈ɛ̈r ke cïn gup awuɔ̈c ke thek löɔ̈ŋ Nhialic.
7 Ku keek aake cïn mïth rin Elithabeth ëcïï dhiëth, ku keek aake cï dhiɔp kedhie aya.
8 Naɣɔn akäl tök, yen ke kuëër kɔc akut Dhäkaria bïk luui luaŋ Nhialic,
9 ke kɔcken akut cuɛt gɛk, go lööny tënë ye bï ya yen la adöŋ ŋïr took ariäk nhom luaŋ Nhialic. Go la luɛɛk.
10 Ku tɛ̈wën took yen adök luɛɛk, ke kɔc juëc awën cï guëër aake rɔ̈ɔ̈k aɣeer.
11 Kaam wën, ka atuny Nhialic nyuth rot ye ke kääc lɔŋ cuëc ariäk nhom tɛ̈wën took yen adöŋ ŋïr thïn.
12 Tɛ̈wën tïŋ Dhäkaria ye, go riɔ̈ɔ̈c apɛi ku muum nhom.
13 Go atuny Nhialic lɛ̈k ye, “Dhäkaria! Duk riɔ̈c, rɔ̈ɔ̈kdu acï Nhialic piŋ, ku ëmën tiɛŋdu Elithabeth abï manh moc yök. Na la dhiëëth, ka bï cɔl Joon.
14 Wek aabï puɔ̈th miɛt wedhie wek tiɛŋdu tɛ̈ le ye dhiëëth. Ku kɔc juëc aabï puɔ̈th miɛt ke we aya,
15 rin yeen abï ya raan töŋ ril kam kɔc käk Nhialic tïŋ. Ku yeen acïï bï ya dek kuat muɔ̈n la yic luɔu. Ku yeen abï Wëi Nhialic la yeguɔ̈p ke cɔk ŋoot man yäc,

1:5 1Lëk 24:10 **1:15** Kn 6:3

16 ku yeen abï kɔc Itharel cɔl adhuk
Nhialic Bänyden.
17 Abï kaŋ tuɔ̈l tënë Bɛ̈ny kek riɛl
thöŋ cïmën riɛl Nhialic wäär tɔ̈ tënë
Elija. Ku Joon abï wärken ë mïth cɔl
anhiar miɛ̈thken. Ku kɔc ril nhïïm
ëmën cie wɛ̈t Nhialic ye piŋ, aabï
kenhïïm waar. Ku këya, yen ë tɛ̈ cï
Joon kɔc cɔl aa guiir röt thïn rin bɛ̈n
Bänyda."
18 Go Dhäkaria lueel tënë atuny
Nhialic ëlä, "Ba ŋic këdë lɔn bï kënë
rot looi? Ɣɛn acï dhiɔp ku tiɛŋdiɛ̈ acï
dhiɔp aya."
19 Go atuny Nhialic dhuɔ̈k ye, "Ee
ɣɛn Gabriɛl, rɛ̈ɛ̈r Nhialic lɔ̈ɔ̈m ku ɣɛn
acï tooc ba yï bɛ̈n lɛ̈k wɛ̈t puɔth kënë.
20 Rin këc yïn wɛ̈t ca lueel gam, yïn
abï rëër yï cie jam, ɣet tɛ̈ bï kënë rot
kaŋ looi aköldeen bï yen rot looi ke cït
tɛ̈de."
21 Tɛ̈n awën, kɔc aake tit Dhäkaria
ke cï gäi kë rëër yen luaŋ Nhialic apɛi
këlä.
22 Nawën le bɛ̈n bei ke cïï jam, gokë
ŋic lɔn le yen kë cï rot nyuɔ̈th ye,
tɛ̈wën ye yen nyuuth yecin ku cïï jam.
23 Nawën la nïn luui Dhäkaria luaŋ
Nhialic thök, ke dhuk paande.
24 Nawën ke tiɛŋde Elithabeth yök
meth, ku jɔl rëër baai pɛ̈i kadhiëc ke
cie la aɣeer.
25 Ku jɔl ya lueel, "Nhialic acï kënë
looi tënë ɣa bï piathde nyuɔ̈th ɣa, ku
acï kë ye ɣa dhöl guɔ̈p rin cï ɣɛn rol jal
nyaai!"

Atuny Nhialic acï dhiënh Jethu lueel

26 Tɛ̈wën ye pɛ̈i Elithabeth dätem,
ke Nhialic tooc atuɔ̈nyde Gabriɛl gen
Nadharet tɔ̈ pan Galilia,
27 tënë nyan bïm cɔl Maria, ku ë
thiɛɛk mony cɔl Jothep, raan dhiënh
Bɛ̈nyŋaknhom Debit.
28 Go atuny Nhialic bɛ̈n tënë ye ku
lueel ëlä, "Madho, yïn athiäŋ dhëëŋ
Nhialic. Bänyda atɔ̈ ke yï!"
29 Go Maria riɔ̈ɔ̈c ku muum nhom
wën piŋ yen wëlkä, ku thööŋ yepuɔ̈u
käk tɔ̈ ë wɛ̈t kënë yic.
30 Go atuny Nhialic lueel tënë ye,
"Duk riɔ̈c Maria, yïn anhiɛɛr Nhialic.
31 Yïn abï meth yök, manh moc. Ku
na la dhiëëth ka ba cäk ke cɔl Jethu.
32 Abï ya raandït apɛi Nhialic
nhom. Ku abï cɔl Wën Nhialic
Madhɔl. Ku Nhialic Bänyda abï bääny
Debit wundït yiëk ye,
33 ku abï ya bɛ̈ny pan yï Jakop
akölriëëc ëbën, ku bäänyde acïï bï thök
alanden!"
34 Go Maria lueel tënë atuny
Nhialic, "Bï rot looi këdë. Ɣɛn ë nyɛn
bïm këc thiaak?"
35 Go atuny Nhialic bɛn lɛ̈k ye, "Wëi
Nhialic abï lööny yïguɔ̈p ku riɛlde abï
bɛ̈n yïnhom. Manh thin dhëŋ ba
dhiëëth abï cɔl Wën Nhialic.
36 Ku dɛ̈t akïn aya, molɛ̈n Elithabeth
cï dhiɔp acï meth jäl yök cɔk a wäär
ye ye tïŋ ke ciɛ̈t cï rol. Päike aa dätem
ëmën.
37 Rin ŋic Nhialic käŋ looi ëbën. Acïn
kë gök ye."
38 Go Maria lueel, "Ɣɛn alony
Bänyda, abï looi tënë ɣa cïmën wɛ̈tdu."
Go atuny Nhialic jäl.

Maria acï Elithabeth la neem

39 Nawën nïn lik cök, ke Maria lööny
dhöl ke cïn gääu bï la pan yï Dhäkaria
rɛ̈ɛ̈r tɛthöny pan Judia.
40 Ku ler pan Dhäkaria ku muɔ̈th
Elithabeth.
41 Kaam wën piŋ Elithabeth Maria
ke muɔ̈th ye, ke manh liɛc yen riäŋ
yeyic. Ku go Wëi Nhialic guɔ lööny
yeguɔ̈p.
42 Ku lueel röldït tënë Maria, "Yïn
aye leec diäär yiic ëbën, ku lec manh
yänydu.
43 Yeŋö thieek ɣayic abï man
Bänydiɛ̈ ɣa bɛ̈n neem?
44 Kaam wën piŋ ɣɛn yïröl yï muɔ̈th
ɣa, ke manh tɔ̈ ɣayic mit puɔ̈u ku le
nyooŋ-nyooŋ.
45 Yïn amit guɔ̈p rin cï yïn wɛ̈t
Bänyda gam, lɔn bï wɛ̈t cï lɛ̈k yï rot
tiɛɛŋ!"

Waak Maria

46 Go Maria lueel,

1:17 Mal 4:5-6 **1:19** Dan 8:16; 9:21 **1:27** Mt 1:18 **1:31** Mt 1:21 **1:33** 2Tha 7:12, 13, 16; Ith 9:7
1:37 Cäk 18:14 **1:46** 1Tha 2:1-10

“Yïn Bänyda yïn apiaany ɣapuɔ̈u,
47 ku ɣɛn acï puɔ̈u miɛt
tënë Nhialic pïr ɣɛn,
48 rin cï yen aluɔnyden cie kuɛ̈ɛ̈c
nhom lieec.
Ku akölë le tueŋ,
riëëc ëbën abä leec rin cï Nhialic ɣɛn
dɔɔc,
49 rin cï Nhialic Madhɔl
kädït looi tënë ɣɛn.
Yen aril ku adhëŋ.
50 Ku yeen alir puɔ̈u tënë kuat raan
ëbën,
kuat riɔ̈c ë yeen.
51 Nhialic acï kɔc bäŋ nhiam
thiäi pinynhom köŋden ril.
52 Ku acï bäny ril piɛ̈k piny thɔ̈cken
nhïïm,
ku jɔt kɔc cïï nhiam cie kuɛ̈ɛ̈c nhïïm
nhial.
53 Ku ee kɔc ŋɔ̈ŋ wïc käŋ,
yiëk käjuëc ku nyiëŋ ajiɛɛk.
54 Ku acï wɛ̈tden cï thɔ̈n wärkuan dït
tiɛɛŋ nhom
ku kony aluɔɔnyke, kɔc Itharel.
55 Cïmën wäär cï yen ye lɛ̈k wärkuan
dït,
Abaram ku mïth cï lɔ̈k dhiëëth!”
56 Ku jɔl Maria rëër kek Elithabeth
tɛ̈cït pɛ̈i kadiäk ku dhuk panden.

Joon acï dhiëëth

57 Nawën ke pɛ̈i Elithabeth thök, ku
dhiëëth manh moc.
58 Nawën piŋ kɔc akeu nhom ku kɔc
ruääi ke ye lɔn cï Nhialic ye lieec, ke
mit puɔ̈th apɛi.
59 Nawën aköl ye nïn bɛ̈t, ke kɔc bɔ̈
bï meth bɛn ŋoot. Ku wïckë bïk cäk rin
wun Dhäkaria.
60 Go man kuec ku lueel, “Acɔl
Joon.”
61 Gokë lueel tënë ye, “Acïn raan
ruääi ke we cï cäk ë rinkä.”
62 Ku nieukë wun nyin, ku thiëckë të
bï yen meth cäk thïn.
63 Go Dhäkaria agen gɛtgɛt cɔɔl ku
gɛ̈t, “Acɔl Joon.” Gokë gäi ëbën.
64 Ku kaam thiin awën ke go ŋiɛc
jam ku leec Nhialic.
65 Go kɔc thiääk ke ke gäi, ku thiëi
wëlkä pan Judia yic, ku ye kɔc ëbën
jam ë ke.
66 Ku kuat raan cï wëlkä piŋ ë gäi ku
lueel, “Manhë, bï jäl yiëndë aköldä?”
Rin ë yic, riɛl Bänyda arɛ̈ɛ̈r kek ye.

Waak Dhäkaria

67 Go Wëi Nhialic löö̈ny Dhäkaria
guɔ̈p, ku lueel maany cï Nhialic
nyuɔ̈th ye ëlä,
68 “Lecku Bɛ̈ny, Nhialic Itharel! Rin cï
yen bɛn bï kacke bɛn luɔ̈k.
69 Ku cɔl raan pïr ɣo atul ɣön Debit
aluɔnyde.
70 Wɛ̈tde acï kɔc käkke tïŋ lueel thɛɛr,
71 lɔn bï yen ɣo kony alɛikua ku kɔc
man ɣo.
72 Acï Nhialic lueel lɔn bï yen wärkuan
dït lieec,
ku muk lɔ̈ŋ ë dɔ̈ɔ̈r cï yen määth dɔm
ke ke nhom.
73-74 Cïmën cï yen mël kuëŋ tënë
Abaram wädïtda,
ku thɔn lɔn bï yen ɣo kony alɛikua,
ɣok aabï këde ya looi ke cïn diɛɛr,
75 tɛ̈ ɣer ɣok puɔ̈th ku lok cök yenhom
akölaköl tɛ̈ pïïr ɣok.
76 Ku yïn manhdiɛ̈, yïn abï ya raan käk
Nhialic tïŋ,
yïn abï la tueŋ yenhom ba dhöl la
guiir tënë yeen.
77 Ba lɛ̈k kɔc tɛ̈ bï kek pïr akölriëëc ëbën
yɔ̈k thïn,
tɛ̈ pɛ̈l adumuɔ̈ɔ̈mken piny.
78 Nhialic alir puɔ̈u,
ku yen abï raan cït ruɛl cɔl abɔ̈ pinyn-
hom.
79 Ku yeen abï ruɛl tënë kɔc tɔ̈ muɔ̈ɔ̈th
yic,
rɛ̈ɛ̈r thou yic, bïk dhöl ye kɔc dɔ̈ɔ̈r ke
Nhialic jäl yök.”
80 Ku Joon acï jäl dït ku yïk Wëi
Nhialic riɛl dït. Ku pïïr roor tɛ̈ cïï ceŋ
ë rot ɣet aköl tul yen Itharel nhom.

2

Jethu acï dhiëëth (Mk 1:18-25)

1 Bɛnyŋaknhom cɔl Cithɛr ëcï wɛ̈t
lueel bï kɔc bɛ̈ɛ̈i mɛc ke kueen.

1:48 1Tha 1:11 **1:52** Jop 5:11; 12:19 **1:55** Cäk 17:7 **1:59** Leb 12:3 **1:76** Mal 3:1 **1:79** Ith 9:2

2 Ku kën yen ë tɛ jɔɔk kuɛn ë kɔc rot
tɛwäär ye Kuirino bɛny pan Thiria.
3 Go raan ëbën la bï la gɔt rin, ŋɛk
pan wundït ku ŋɛk pan wundït.
4 Go Jothep jäl Nadharet tɔ̈ Galilia
bï la gen Bɛnyŋaknhom Debit, tɔ̈ pan
Judia cɔl Bethalem, rin ye yen raan
dhiënh Debit.
5 Acï la bïk riɛnken la gɔt kek Maria
wïc kacken bïk gäm ye, ku ë liac.
6 Tɛwën rëër kek Bethalem, ke nïn
bï Maria dhiëth thök.
7 Ku dhiëëth wënde, ku der kɔ̈u
alath ku tɛɛu diaany yic wën liiu tënë
anïïn ɣön jɔ̈ɔ̈l.
8 Ku kɔc biöök aake rɛɛr pan wën, ku
aake ruu tiɛt ë thäkken.
9 Kaam wën ka atuny Nhialic tul
kelɔ̈m ku ruel ɣɛr Nhialic kekɔ̈th bï ke
riaal. Gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi.
10 Go atuny Nhialic lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë
riɔ̈c, ee wɛt path yen alɛ̈k we, wɛt bï
thäi ëbën puɔ̈th miɛt thïn.
11 Rin akölë, gen Debit tɛn, Bɛny
Pïr kɔc acï dhiëëth, ku yen ë Raan cï
Nhialic lɔc ku dɔɔc.
12 Ku abäk ŋic këlä, wek aabï meth
yök, manh cï der kɔ̈u alath, ku acï tɔ̈ɔ̈u
gɔl cök.”
13 Kaam awën ka atuuc juëc kɔ̈k mɛt
röt thïn ku leckë Nhialic ku luelkë,
14 “Yeku Nhialic door, Aciëŋ tɔ̈ nhial,
ku dɔ̈ɔ̈r pinynhom tënë kɔc nhiɛɛr.”
15 Nawën cï atuuc juëckä dhuk
nhial, go kɔc awën lueel kamken,
“Lok Bethalem buk käk cï lɛ̈k ɣo la tïŋ,
ku käk cï Bänyda nyuɔ̈th ɣo.”
16 Gokë la ke ban kekɔ̈th, ku yökkë
Jothep kek Maria ku Meth ke cï tääu
gɔl cök.
17 Nawën tïŋ abiök meth, ke lëk kɔc
ëbën käwën cï atuny Nhialic lueel ë
riɛnke.
18 Go kɔc cï wël kɔc abiök piŋ gäi
apɛi.
19 Go Maria wëlkä ëbën piŋ apath,
ku muk ke yepuɔ̈u.
20 Go kɔc abiök awën dhuk ke lec
Nhialic, rin käk cïk piŋ ku tïŋkë ke,
kecït tɛwäär cï atuny Nhialic lɛ̈k ke.

Jethu acï cäk

21 Nawën aköl ye nïn bɛ̈t, aköl yen bï
ye ŋoot, go cäk ke cɔl Jethu, rin wäär
kek cï atuny Nhialic lueel wäär ŋot
këc Maria liëc ë ye.

Jethu acï ɣäth luaŋ Nhialic

22 Nawën cï nïn thiärŋuan thök cït
löŋ Mothith, ke Jothep kek Maria la
luaŋ Nhialic Jeruthalem bïk meth la
nyuɔɔth,
23 cïmën löŋ cï Mothith nyooth thɛɛr
ëlä, “Manh moc, ku ye kaai abï juɛr
Nhialic.”
24 Ku keek aya aacï kuɔ̈r karou
juaar cïmën löŋ Bɛny.
25 Ku mony cɔl Thaimon ë ciëŋ
Jeruthalem, ku ë raan path apɛi ku
ë riɔ̈c Nhialic. Ku ë tit Raan Pïr kɔc
Itharel, ku Wëi Nhialic ë tɔ̈ yeguɔ̈p.
26 Ku ëcï Wëi Nhialic lɛ̈k ye lɔn cïï
yen bï kaŋ thou, tɛ̈ këc yen Raan cï
Nhialic lɔc ku dɔɔc kaŋ tïŋ.
27 Nawën ɣɛ̈th Maria ku Jothep
Jethu luaŋ Nhialic, bïk kë ye löŋ Moth-
ith lueel la looi, ke tɛɛu Wëi Nhialic
Thaimon puɔ̈u bï la luaŋ Nhialic aya.
28 Go Thaimon Jethu jɔt ku leec
Nhialic ku lueel,
29 “Ee yïn Bɛny, yïn acï wɛtdu tiɛɛŋ
nhom,
jɔl aluɔnydu puɔ̈l bï jäl, ke cï la läŋ.
30 Tɛ̈ bï yïn kacku kuɔny thïn aca tïŋ
nyiɛnkiɛ̈,
31 ku aca guiir thɛi nhom
32 ku ee piny mer bï kɔc cie kɔc Itharel
käŋ tïŋ
ku bï Itharel thändu aleec thïn.”
33 Kaam wën kɛɛc Jothep kek Maria
ke cï gäi wël lueel Thaimon rin meth
Jethu,
34 go Thaimon ke dɔɔc ku lueel tënë
Maria, “Yen manh kënë acï Nhialic
lɔc bï kɔc juëc Itharel muɔ̈r ku pïïr
kɔc kɔ̈k. Ku yeen abï ya raan bï wɛt
Nhialic nyuɔɔth, ku abï kɔc juëc wël
rɛc aa luɛɛl yeguɔ̈p.
35 Ku yïn Maria, yïn abï reem puɔ̈u
ciɛt yï cï gut pal, bï wɛt tɔ̈ kɔc juëc
puɔ̈th jäl ŋic thïn.”
36 Ku tiŋ käk Nhialic tïŋ cɔl Ana ë tɔ̈
thïn, ku ë ye nyan mony cɔl Panuel,

2:21 Leb 12:3; Lk 1:31 **2:22** Leb 12:6-8 **2:23** B.bei 13:2, 12 **2:32** Ith 42:6; 49:6; 52:10

raan dhiënh cɔl Acer kuat Itharel yic. Ana ëcï dhiɔp apɛi, ku ëcï thiaak ku rëër kek muɔnyde run kadhorou ku thou muɔnyde.

37 Ku jɔl Ana lɔ̈k rëër ke ye lëër ruɔ̈ɔ̈n thiärbɛ̈t ku ŋuan. Ëcie jäl luaŋ Nhialic, ë ye cool ku ruu ke loi käk Nhialic, ku röök ku theek miëth.

38 Ku akölë guɔ̈p acï rot mät kɔc wën, ku leec Nhialic ku lueel wɛ̈tde rin meth, tënë kɔc ye tiit lɔn bï Nhialic thänden Itharel wëër bei.

Jethu acï dhuɔ̈k Nadharet

39 Nawën cïk kërɪëëc ëbën jäl looi cïmën löŋ Nhialic, ke Maria ku Jothep dhuk Galilia Nadharet panden.

40 Ku jɔl Jethu dït ku ril apɛi, ku ŋic käŋ ku dɔɔc Nhialic.

Jethu ë tɔ̈ luaŋ Nhialic

41 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën Jothep kek Maria aake ye la Jeruthalem rin Yandït Ayum cïn yic luɔu.

42 Naɣɔn cï run Jethu jäl aa thiäär ku rou, ke cath ke ke bïk la yai yic Jeruthalem.

43 Nawën cï yai thök ke dhuk ciëën, ku kuckë lɔn cï Jethu döŋ geeu,

44 ë cïk tak lɔn ciɛth yen ke kɔc kɔ̈k, ku ciɛthkë ɣet thëi. Nawën ke wïckë kam kɔc ruääi ke ke ku kɔc ŋickë.

45 Nawën cïk yök, gokë dhuk Jeruthalem bïk bɛn la wïc thïn.

46 Na aköl ye nïn diäk, ke jɔlkë yök luaŋ Nhialic Jeruthalem, ke cï nyuc kam kɔc piööc löoŋ Nhialic ke piŋ wɛ̈lken, ku yeke thiëëc.

47 Go kɔc ëbën gäi wën piŋ kek ye ke jam cïmën raan ŋic käŋ apɛi, ku tɛ̈ bëër yen wɛ̈lken aya.

48 Nawën tïŋkë manhden ke gɛ̈i ku lueel man, “Yeŋö manhdiɛ̈ looi yïn kënë tënë ɣo? Yïn acuk wïc apɛi ɣok wuur.”

49 Go lɛ̈k ke, “Yeŋö wiɛckë ɣa? Kuɔ̈ckë lɔn dhil ɣɛn käk ë Wä looi?”

50 Ku aa këc wɛ̈t cï lueel deet yic.

51 Go Jethu jäl ke ke ku dhukkë Nadharet, ku jɔlkë ceŋ ke ye wɛ̈lken piŋ, ku jɔl man käkkä muk yepuɔ̈u.

52 Ku jɔl Jethu dït ku ŋic käŋ apɛi. Ku Nhialic ë mit puɔ̈u tënë ye, ku yen lɔn kɔc aya.

3

Piööc ë Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

1 Ɣɔn yen ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku dhiëc ke Tiberiöth ye bɛ̈ny, ku Pilato ke ye bɛ̈nydït mac Judia, Antipäth Ɣërot ë ye bɛ̈ny Galilia ku Pilipo wämënh ë mac Ituria kek Trakonitith, ku Lithaniath ë ye bɛ̈ny Abilene,

2 ku Anath kek Kaipa aake ye bänydït käk Nhialic. Tɛ̈ɛ̈në, ke Nhialic lëk wɛ̈t Joon wën Dhäkaria tɔ̈ roor.

3 Go Joon bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ wär Jordan yɔu kuɛny yiic ke wëët kɔc, “Pälkë luɔi kärɛc, ku calkë röt aa muɔc nhïïm, rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkun päl piny tënë we.”

4 Cïmën cï ye gɔ̈t athör Ithaya yic raan käk Nhialic tïŋ ëlä,

“Raan käkkiɛ̈ tïŋ abï këcït lɔ̈ɔ̈r gut yic
bï yen kɔc caal tɛ̈de ë rot,
ku lëk keek ëlä,
‘Guiɛrkë dhël ë Bɛ̈ny, luɔikë dhɔ̈lke bïk
la cök.
5 Thɔ̈nykë ɣɔ̈n la tiäm piny
ku dhuɔ̈kkë ɣɔn thöny nhïïm piny,
ku cɔ̈kkë dhël cie yic neer,
ku thɔ̈ɔ̈ŋkë dhɔ̈l la yiic ŋɔny nhïïm.
6 Ku raan ëbën, abï tɛ̈ ye Nhialic ɣook
luäk thïn tïŋ!’ ”

7 Ku lëk kɔc juëc bɔ̈ tënë ye bï ke bɛ̈n muɔɔc nhïïm, “Awek dhiënh käpiɛny! Yeŋa lëk we bäk kat kërɛɛc bɔ̈?

8 Luɔikë käk ye nyooth lɔn cï wek muɔ̈l kärɛc yakë ke looi. Ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th tɔŋ ku luɛlkë ɣok aa mïth Abaram. Alɛ̈k we lɔn alëu Nhialic bï aleelkä cɔl aaye mïth Abaram.

9 Ku ëmën yëp acï ther bï ke tiim yep, rin na ye tim cie luɔk, ka yep ku cuɛt ë mɛɛc.”

10 Go thän awën Joon thiëëc ëlä, “Na ye këya, buk ŋö looi?”

11 Go Joon bɛ̈ɛ̈r, “Raan la alɛ̈th karou, adhil tök yiëk raan cïn alath, ku raan la miëth adhil looi këya.”

2:39 Mt 2:23 **2:41** B.bei 12:1-27; L.rou 16:1-8 **2:52** 1Tha 2:26; Kɛŋ 3:4 **3:6** Ith 40:3-5 **3:7** Mt 12:34; 23:33 **3:8** Jn 8:33 **3:9** Mt 7:19 **3:12** Lk 7:29

12 Go kɔc ajuër kut bɛ̈n tënë ye aya bï
ke bɛ̈n muɔɔc nhïïm, ku thiëckë, “Raan
piööc buk ŋö looi?”
13 Go lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë wëëu ye löom
ë ruëëny tënë kɔc.”
14 Go apuruuk bɛ̈n ku thiëckë ëlä,
“Na ɣook, buk ŋö looi?” Go lɛ̈k ke,
“Duɔ̈kkë kɔc ye rum, ku duɔ̈kkë kɔc ye
gaany wɛ̈t ë lueth, ku yakë puɔ̈th la
yum ariɔ̈pdun yic.”
15 Go ŋäthden jäl dït, ku yekë tak
lɔn nadë ke mony abï dhiɛl a Raan cï
Nhialic lɔc ku dɔɔc.
16 Go Joon lɛ̈k ke ëbën ëlä, “Wek aa
ya muɔɔc nhïïm pïu ë path, ku raan dït
ku ril apɛi tënë ɣa abɔ̈, raan na cɔk aa
warke ka cä lëu ba ke dɔ̈k. Ku ë yic ɣɛn
acïï path ba lëu, ba ya aluɔnyde. Ku
yeen abï kɔc kɔ̈k weyiic muɔɔc nhïïm
Wëi Nhialic, ku muɔɔc kɔc kɔ̈k nhïïm ë
mac.
17 Yeen acït raan muk lɔk käm ye
rap kɔ̈ɔ̈m, bï rap tek thook kek miël.
Ku wiiu rap ku tɔ̈u ke. Ku yɔɔt miël
many cie thou.”
18 Wël kɔ̈k cït käkkä aacï Joon lɛ̈k kɔc
apɛi bï yen Wɛ̈t Puɔth Yam piɔ̈ɔc thïn.

Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm acï mac

19 Ku Joon ëcï Antipäth Ɣërot, bɛ̈ny
Galilia jääm guɔ̈p kärɛc apɛi, rin cï yen
Ɣërodia tiŋ wämënh rum bï ya tiɛŋde,
ku looi käjuëc rɛc kɔ̈k aya.
20 Go Antipäth Ɣërot Joon mac, ku
kënë ë kërɛɛc dɛ̈t cï mat käracken cï looi
yiic.

Jethu acï muɔɔc nhom
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

21 Nawën cï thän awën muɔɔc nhom
ëbën, ku Jethu ke cï muɔɔc nhom aya.
Kaam wën röök yen ke nhial liep rot.
22 Ku bɔ̈ Wëi Nhialic yenhom kecït
kuur ë dit. Ku piŋ röl Nhialic nhial
ke lueel, “Yïn ë manhdiɛ̈n nhiaar. Ɣɛn
amit puɔ̈u kek yï.”

Kuat Jethu
(Mt 1:1-17)

23 Wäär jɔɔk Jethu piɔ̈ɔcde cök, ke
ruɔ̈nke aake ye thiärdiäk.
Ku ë ye raan ëbën tak lɔn ë yen wën
Jothep, wäär wën Ɣeli,
24 wën Mathat, wën Lebï, wën Melki,
wën Janai, wën Jothep,
25 wën Matathia, wën Amoth, wën
Naɣum, wën Ethli, wën Nagai,
26 wën Manth, wën Matathia, wën
Themein, wën Jothek, wën
Joda,
27 wën Joanan, wën Retha, wën
Dherubabel, wën Cealtiel, wën
Neri,
28 wën Melki, wën Adi, wën Kotham,
wën Elmadam, wën Er,
29 wën Jocua, wën Eliedher, wën
Jorim, wën Mathat, wën Lebï,
30 wën Thaimon, wën Juda, wën
Jothep, wën Jonam, wën Eli-
akim,
31 wën Meliea, wën Mena, wën
Matatha, wën Nathan, wën
Debit,
32 wën Jethe, wën Obet, wën Boath,
wën Thalmon, wën Nacon,
33 wën Aminadap, wën Admin,
wën Arni, wën Ɣedhron, wën
Peredh, wën Juda,
34 wën Jakop, wën Ithäk, wën Abaram,
wën Tera, wën Naɣör,
35 wën Theruk, wën Reu, wën Pelek,
wën Eber, wën Cela,
36 wën Kainan, wën Arpakcat, wën
Cem, wën Noa, wën Lamek,
37 wën Methuthela, wën Enok, wën
Jaret, wën Malaleel, wën Ke-
nan,
38 wën Enok, wën Theth, wën Adam
wën Nhialic.

4

Jethu acï jɔŋrac them
(Mt 4:1-11)

1 Go Jethu jäl wär Jordan ke cï Wëi
Nhialic la yeguɔ̈p, ku ɣɛ̈th roor tɛ̈ cïï
ceŋ,
2 tɛ̈ cï jɔŋrac ye bɛ̈n la them thïn nïn
thiärŋuan. Ku ëcie mïth ë nïnkä yiic
ëbën, nawën cïk thök ke jɔl cɔk nɔ̈k.
3 Go jɔŋrac rot cuɔ̈t ye ku lueel, “Na
ye Wën Nhialic ke lɛ̈k alel kënë bï ya
ayup.”
4 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï gɔ̈t thɛɛr ëlä,
‘Raan acie pïr ayup ë rot.’ ”

3:20 Mt 14:3-4; Mk 6:17-18 **3:22** Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 9:35 **4:4** L.rou 8:3

5 Go jɔŋrac ɣäth tɛthöny, ku nyuth
bɛ̈ɛ̈i pinynhom ëbën nyin yic.
6 Ku lueel tënë ye, “Käkkä ëbën aacï
gäm ɣa, ku alɛ̈u ba ke gäm raan ca tak.
7 Këya, na dor ɣa ka bï ya käkku
ëbën.”
8 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Acï gɔ̈t ëlä,
‘Yïn abï Nhialic Bänydu door ku loi
wɛ̈tde yetök!’ ”
9 Go jɔŋrac ɣäth Jeruthalem, ku tɛ̈ɛ̈u
luaŋ Nhialic nhom ku lueel, “Na ye
Wën Nhialic ke yï cuɛt rot piny tɛ̈mec
kënë,
10 rin ëcï gɔ̈t ëlä Nhialic abä
atuɔ̈ɔ̈cke lɛ̈k bïk yï tiit,
11 ku mukkë yï kecin, ba yïcök cïï
cɔk dɛɛny alɛl.”
12 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï lueel thɛɛr ëlä,
‘Duk Nhialic Bänydu them ë path.’ ”
13 Nawën cï jɔŋrac Jethu jäl them ë
dhɔ̈lkä yiic ëbën, ke nyiëëŋ piny ku pɛ̈l
kaam koor.

Jethu acï luɔide jɔɔk Galilia (Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

14 Go Jethu ke tɔ̈ Wëi Nhialic yeguɔ̈p,
dhuk Galilia. Go guɔ piŋ Galilia ëbën,
15 rin piɔ̈ɔ̈cde tɛ̈ ye kɔc Itharel ken-
hïïm mat thïn, ee ye leec raan ëbën.

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam (Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 Go Jethu jäl tɛ̈den awën ku ler
gɛnden Nadharet tɛ̈wäär muk ye
thïn. Nawën aköl lɔ̈ŋ, ke la tɛn amat
kɔc Itharel cït tɛ̈ ye luɔ̈i ye aköl aköl.
Nawën jɔt rot bï wɛ̈t Nhialic kueen,
17 ke gɛ̈m athör Ithaya, raan käk
Nhialic tïŋ. Go athöör pet yic ku yök
tɛ̈ cï ye gɔ̈t thïn këlä,
18 “Wëi Nhialic atɔ̈ ke ɣɛn rin acä lɔc,
ba Wɛ̈t Puɔ̈th Yam lɛ̈k kɔc ŋɔ̈ŋ. Bɛ̈ny
acä tooc
ba lɛ̈k kɔc cï loony ku kɔc mac, ku kɔc
rɛ̈ɛ̈r wïn jɔŋrac yic,
lɔn bï keek lony, ku lɔn bï kɔc cï cɔɔr
bɛn daai,
ku ba lääu nhom tënë kɔc gum, bɛ̈n lɛ̈k
keek.
19 Ku ba ruɔ̈ɔ̈n bï Nhialic
kɔc bɔ̈ tënë yeen dɔɔc, bɛ̈n lɛ̈k keek.”
20 Ku mat Jethu athör yic ku gɛm ku
nyuuc. Go kɔc ke tɔ̈ amat yic kenyïn
wɛ̈l ye ëbën.
21 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wɛ̈t cäk piŋ ca
kueen athör thɛɛr wël Nhialic yic acie
nhom tiɛɛŋ ya aköl.”
22 Go kɔc ke tɔ̈ thïn gäi ëbën ku leckë
rin wël puɔth cï lueel. Ku yekë röt
thiëëc ëlä, “Kënë, lëu bï rot looi këdë,
yeen cie wën Jothep?”
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic, wek aaba
lɛ̈k käääŋ ye lueel ëlä, ‘Akïïm kɔŋ rot cɔl
apuɔl,’ Ku abäk lɛ̈k ɣa ba käk cäk piŋ
ke ca looi Kapernaum, looi aya gɛnda
ë tɛ̈n.
24 Ku le tueŋ ku lueel, ‘Acïn kɔc
käk Nhialic tïŋ ye wël yekë lueel gam
panden.’
25 Ku cïmën ŋic wek ye lɔn cï Elija,
raan käk Nhialic tïŋ, tiŋ lëër cɔl
Dharepath kony.
26 Ku Dharepath ë ye tiŋ wundɛ̈t cɔl
Thidon. Ku diäär lër Itharel aake wïc
kuɔɔny wäär nɛ̈k cɔk kɔc, rin këc deŋ
tuɛny run kadiäk ku abak bï cɔk dït
apɛi pan Itharel. Ku Elija akëc bɛ̈n
tuɔ̈c ke.
27 Ku dɛ̈t aya, wäär ye Elica raan
käk Nhialic tïŋ, kɔc juëc cï tuet aake tɔ̈
pan Itharel, ku acïn atuen töŋ cï Elica
bɛn kony, acï bɛ̈n la kony Naman raan
pan Thiria.”
28 Go kɔc ke tɔ̈ tɛ̈n amat puɔ̈th riääk
ëbën wën piŋ kek wëlkä,
29 ku jɔtkë röt ku göömkë piny. Ku
ɣɛ̈thkë aɣeer geeu ke yekë pïk bïk ɣɛɛt
gɔt nhom tɛ̈ cï gɛu buth thïn, ku ɣɛ̈thkë
agala nhom rin wïc kek ye bïk la piɛ̈k
wïïr.
30 Go bak keciɛl yiic ku jiël.

Jethu ala riɛl ë yen jɔŋrac cuɔp wei (Mk 1:21-28)

31 Go Jethu la Kapernaum gen tɔ̈
Galilia, tɛ̈ ye yen kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn aköl cïï
kɔc Itharel ye luui.
32 Ku piɔ̈ɔ̈cde ëcï kɔc gɔi ë tɛ̈n aya,
rin käk ye lueel aa wël yith ye nyuɔɔth
lɔn le yen riɛl Nhialic.

4:8 L.rou 6:13 **4:10** Wk 91:11 **4:11** Wk 91:12 **4:12** L.rou 6:16 **4:19** Ith 61:1-2 **4:24** Jn 4:44 **4:25** 1Bŋ 17:1 **4:26** 1Bŋ 17:8-16 **4:27** 2Bŋ 5:1-14 **4:32** Mt 7:28-29

33 Naɣɔn akäl tök tɛ̈wën piööc yen,
ke raan tɔ̈ kam kɔc tɛ̈n amat, ke la
guɔ̈p jɔŋrac jam ke cï yeröl jɔt apɛi ëlä,
34 “Yeŋö wïc tënë ɣo Jethu raan gen
Nadharet? Ca bɛ̈n ba ɣo bɛ̈n rac? Yïn
aŋiɛc, yïn ë raan puɔth la cök bɔ̈ tënë
Nhialic.”
35 Go Jethu jɔŋrac duɔ̈m thok piny,
“Biɛtë, ku bäär bei yeguɔ̈p.” Go jɔŋrac
mony awën wiɛt piny kenhïïm ku bïï
bei yeguɔ̈p ke cïn tɛ̈tök cï yiëk ye.
36 Go kɔc gäi apɛi ku thiëckë röt,
“Yeŋö kënë? Ye piööc yam kek riɛl
Nhialic. Mony kënë ala riɛl ye yen jak
yɔ̈ɔ̈k ku gamkë wɛ̈tde aya.”
37 Go lɛc ku piathde guɔ thiëi baai
yic ëbën.

Jethu acï kɔc tuany kony (Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 Kaam awën jiël yen tënë amat kɔc
Itharel ke la pan yï Thaimon. Go man
tiŋ Thaimon yök ke cï juäi göök, gokë
lɛ̈k Jethu.
39 Go la ku kɛ̈ɛc yelɔ̈ɔ̈m tɛ̈wën cï yen
tɔc thïn ku yöök juäi bï jäl. Go juäi guɔ
päl piny ku looi miëth tënë ke.
40 Ye thën kënë, wën cï akɔ̈l lööny
piny, ke kɔc guëër kek kɔcken tuany
tënë Jethu, ku tɛ̈ɛu yecin kenhïïm,
gokë pial ëbën.
41 Ku bɔ̈ jakrɛc bei kɔc juëc gup ke
dhiau ëlä, “Yïn ë Wën Nhialic.” Go
Jethu ke yɔ̈ɔ̈k bïk cïï jam, rin ŋic kek
ye lɔn ye yen Raan cï lɔc ku dɔc.

Jethu ë kɔc Galilia lɛ̈k wɛ̈t Nhialic (Mk 1:35-39)

42 Naɣɔn nhiäk riɛl, akëc piny bak ke
Jethu jiël baai ku le tɛ̈de ë rot. Go kɔc
juëc la wïc. Nawën lek yök, gokë lɔ̈ŋ
bï rëër Kapernaum ku cïï ke nyiëëŋ
piny.
43 Go bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn adhil Wɛ̈t Puɔth
Yam rin bääny Nhialic la piɔ̈ɔc bɛ̈ɛ̈i
kɔ̈k yiic aya, yen ë kën tuuc ɣa ba bɛn
looi.”
44 Go pan Galilia kuany yic ke piööc
kɔc tɛ̈n amat.

5

Kɔc cï Jethu kaŋ buɔɔth (Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

1 Ɣɔn akäl tök tɛ̈wën piööc Jethu wär
cɔl Jenetharet yɔu, ke kɔc juëc apɛi
wët bïk wɛ̈t Nhialic bɛ̈n piŋ.
2 Go riäth karou tïŋ agör yɔu ke cï
amɛ̈i nyääŋ piny ku jiëlkë bïk biaiken
la thuak.
3 Go Jethu thuɛɛt riän tök yic, ku ë
ye riän mony cɔl Thaimon, ku lëk ye
bï piɛ̈k wïïr tɛ̈thin-nyɔɔt. Ku jɔl nyuc
riäi yic ku piööc kɔc.
4 Nawën cï thök ë jam, ke lëk Thai-
mon, “Gɛɛrkë riäthkun tɛthiäŋ ku cu-
atkë biaikun bäk rec dɔm.”
5 Go Thaimon bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, ɣok aacï
ruu mäi wën akɔ̈u ku acïn kë cuk dɔm.
Ku na ca lueel, ka buk cuat.”
6 Ku cuɛtkë buɔi. Gokë rec juëc apɛi
dɔm abï buɔi yiic duɛ̈r rɛɛt.
7 Gokë amɛ̈iken kɔ̈k tɔ̈ riän dɛ̈t yic
cɔɔl bïk ke bɛ̈n kony. Gokë bɛ̈n, ku
tekkë rec riäth karou yiic ku thiëŋkë
kedhie abïk duɛ̈r dïïr.
8 Nawën tïŋ Thaimon kë cï rot looi,
ke gut yenhiɔl piny Jethu nhom ku
lueel, “Bɛ̈ny, jäl tënë ɣa, ɣɛn ë raan la
guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m.”
9 Rin yen Thaimon, ku kɔc awën mɛ̈i
kek ye aake cï gäi rec juëc cïk dɔm.
10 Ku kɔcken cath kek ye Jemith
ku Joon, wɛ̈ɛ̈t Dhubedï, aake cï gäi
aya. Go Jethu lɛ̈k Thaimon, “Duk riɔ̈c,
ëmën le tueŋ aa kɔc kek aaba ya dɔm.”
11 Gokë riäth ɣɔ̈c wär thok aɣeer,
ku nyiëëŋkë kërïëëc ëbën piny ku
buɔthkë Jethu.

Jethu acä atuet cɔl apuɔl (Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 Ɣɔn akäl tök Jethu ëcï la keny gen
dɛ̈t, ku raan cï tuet ë tɔ̈ thïn. Nawën
tïŋ Jethu ke gut yenhiɔl piny ku lɛ̈ŋ,
“Bɛ̈ny aŋiɛc alëu ba ɣa kony ba pial,
kony ɣa.”
13 Go Jethu ŋääŋ nyinde tïŋ ku wïc
bï kony. Ku jɔt yecin ku gɔɔt ku lueel,
“Awiëc, piaalë!” Kaam thiin awën ke
tuet jiël.

5:3 Mt 13:1-2; Mk 3:9-10; 4:1 **5:5** Jn 21:3 **5:6** Jn 21:6 **5:14** Leb 14:1-32

14 Ku cɔl Jethu ajiël ku thɔn apɛi,
“Duk kënë la lɛ̈k raan dɛ̈t. Lɔɔr
ku nyuɔ̈th rot raan käk Nhialic,
ku bï caath, ku juar käŋ cït tɛ̈ ye
löŋ Mothith ye luɛɛl thïn, bï raan
ëbën ŋic lɔn cï yïn pial.”
15 Ku tɛ̈wën cï Jethu ye cak thɔn
këya, ke wɛ̈t go thiëi piny abï kɔc
juëc aa guëër tënë Jethu bïk piɔ̈ɔ̈cde
bɛ̈n piŋ, ku kony ke bïk pial.
16 Ku ye la tɛ̈de ë rot tɛ̈ cïn yic kɔc
ë rëër thïn bï la röök.

Jethu acï raan cï ruai kony (Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 Naɣɔn akäl tök, ke kɔc kɔ̈k akut
Parathï, ku kɔc piööc lööŋ nyuc
bïk piŋ tɛ̈ piööc Jethu kɔc thïn.
Ku aake bɔ̈ bɛ̈ɛ̈i yiic Galilia ku Judia
ku Jeruthalem. Ku Nhialic ëcï Jethu
yiëk riɛl bï kɔc tuany kony.
18 Kaam wën ke kɔc bɔ̈ ke ket raan
aduany alom. Ku wïc kɔc awën ket
ye bïk ɣäth ɣöt tënë Jethu.
19 Nawën cïn tɛ̈ ɣɛ̈th kek ye tënë
Jethu rin cï ɣöt thiäŋ kɔc, gokë la
nhial ku ŋanykë ɣöt nhom lɔŋ awën
rëër Jethu thïn. Ku luɛɛckë raan
aduany piny kek biɔ̈ŋde yenhom.
20 Ku wën tïŋ yen gamdït tɔ̈ ke ke,
ke lueel, “Mäthdiɛ̈, adumuɔ̈ɔ̈mku
aacï päl piny.”
21 Go kɔc piööc lööŋ kɔc Itharel ku
kɔc akut Parathï wën rɛɛ̈r thïn, jäl
tak ku luelkë kepuɔ̈th, “Yeŋa kënë
Nhialic jääm guɔ̈p këlä? Yeŋa
adumuɔ̈ɔ̈m päl piny, ee Nhialic ë
rot.”
22 Go Jethu käk yekë tak guɔ ŋic ku
lueel, “Yeŋö ye wek ye tak lɔn
lueel ɣɛn lueth?
23 Ye kënɛn puɔl yic käkkä yiic ba
lueel, ‘Adumuɔ̈ɔ̈mku aacï päl piny’
tɛ̈dë ke luɛɛl, ‘Jɔt rot ku cathë?’
24 Ku aba nyuɔ̈th we ëmën lɔn le
Manh Raan riɛl pinynhom bä adumuɔ̈ɔ̈m
päl piny.” Ku lëk raan aduany,
“Alɛ̈k yï, jɔt rot ku kuany biɔ̈ŋdu
ku lɔɔr baai.”
25 Go rot jɔt nyin yic kenhïïm ke
dɛɛi kek ëbën, ku kuɛny biöŋden
awën cï ye tääc thïn, ku ler baai ke
lec Nhialic.
26 Ku jɔl kuat raan tɔ̈ thïn ëbën
gäi ku riɔ̈ɔ̈ckë. Ku leckë Nhialic ku
luelkë, “Ɣok aacï këdïït jäŋ gɔ̈i tïŋ
ya aköl.”

Jethu acï Lebï cɔɔl (Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 Nawën ke Jethu jiël geeu, ku
tɛ̈wën ciɛth yen ke tïŋ raan ajuër
kut cɔl Lebï ke rɛɛ̈r tɛ̈den ë luɔɔi.
Go Jethu lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.”
28 Go Lebï luɔide puɔ̈l ku buɔɔth.
29 Nawën ke Lebï loi miëth paande
bï yen Jethu gɔɔŋ. Go kɔc juëc bɛ̈n,
kɔc ajuër kut ku kɔc kɔ̈k, ku nyuuckë
ke ke bïk mïth.
30 Go kɔc akut Parathï ku kɔcken
piööc lööŋ la ŋoomŋoom ku luelkë
tënë kɔc Jethu buɔɔth, “Yeŋö ye wek
mïth ku dɛ̈kkë kek kɔc ajuër kut, ku
kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m?”
31 Kaam wën piŋ Jethu ë wɛ̈t kënë,
ke lɛ̈k ke, “Acie kɔc puɔl kek akïïm
wïc, aa kɔc tuany.
32 Ɣɛn akëc bɛ̈n ba kɔc ye tak lɔn
puɔth kek bɛ̈n kony. Ɣɛn acï bɛ̈n bï
kɔc rɛc la gup adumuɔ̈ɔ̈m kepuɔ̈th
dhuɔ̈k ciëën.”

Wɛ̈t löŋ thɛ̈k ë miëth (Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Gokë bɛn lueel tënë ye, “Kɔc Joon
buɔɔth aa lac thek ë miëth ku
röökkë. Ku aye kɔc akut Parathï
buɔɔth looi aya, ku kɔckun yï buɔɔth
aa mïth ku dëkkë.”
34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Yakë
wïc bï kɔc cï bɛ̈n ruääi yic rëër ke
cïï mïth? Acie tɛ̈de! Na rɛɛ̈r raan
thiëk ke ke, ka cïk loi këya.
35 Aköl bï athiëëk dɔm ku nyiɛɛi
keyiic, yen aköl bï kek thek.”
36 Ku ben Jethu kääŋ dɛ̈t bɛn thɔ̈ɔ̈th
aya tënë ke, “Acïn raan bï abaŋ
alath rɛt wei alanh yam kɔ̈u bï la
buɔ̈ɔ̈p ë dhiäth alath kɔ̈u.
37 Ku acïn raan bï muɔ̈n abiëc ë yam
puɔ̈k töny thɛɛr yic. Na looi këya,
ke muɔ̈n abiëc yam abï töny puɔ̈t
yic, ku muɔ̈n abiëc abï luuŋ wei ku
töny abï kuɛm.
38 Acie këya, muɔ̈n abiëc yam adhil
puɔ̈k ë töny yam yic.

5:30 Lk 15:1-2

39 Ku acïn raan wïc bï muɔ̈n abiëc
yam dek tɛ̈ cï yen muɔ̈n abiëc cï ceŋ
kaŋ dek, abï lueel, ‘Muɔ̈n abiëc cï cieŋ
aŋuɛ̈ɛ̈n.’ ”

6

Jethu acï kuec löŋ aköl löŋ kɔc Itharel
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

1 Naɣɔn aköl cïï kɔc Itharel ye luui,
Jethu kek kɔcken ye buɔɔth aake cath
ke kuany dhël yic kam dum. Go
kɔcken ye buɔɔth rap thoŋ ku koikë ke
kecin, ku camkë ke.
2 Go kɔc akut Parathï kɔ̈k lueel,
“Yeŋö ye wek luui aköl cï löŋdan
Itharel pëën bï kɔc cïï ye luui thïn?”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këckë kë cï Debit
looi wäthɛɛr kaŋ kueen? Wäär nɛ̈k cɔk
ye kek kacke,
4 go la luaŋ Nhialic ku löömm ayum
yaath cï tɔ̈ɔ̈u tënë Nhialic ku ciɛm, ku
gɛ̈m kacke aya bïk cam. Ku ayum
kënë ëcï lɔ̈ŋda pëën bï kuat raan ë path
cïï cam. Ee raan käk Nhialic yen ë ye
cam ë rot.”
5 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Manh
Raan ë bɛ̈ny kërïëëc ëbën agut aköl
lɔ̈ŋ.”

Jethu acï mony cï cin ruai kony
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 Naɣɔn aköl dɛ̈t, aköl cïï kɔc ye luui
ke Jethu la tɛ̈n amat kɔc Itharel ku
piööc. Ku mony cï cin cuëc ruai ë tɔ̈
thïn.
7 Go kɔc kɔ̈k piööc lööŋ Mothith, ku
kɔc kɔ̈k akut Parathï ke tɔ̈ thïn wïc bïk
tïŋ, lɔn bï Jethu mony kënë kony bïk la
luɔm, rin cï yen ye kony aköl cïï kɔc ye
luui.
8 Ku Jethu ë ŋic kë tɔ̈ kepuɔ̈th, go lɛ̈k
mony awën cï cin ruai, “Jɔt rot ku bäär
tueŋ tɛ̈n kɔc nhïïm.” Go bɛ̈n ku kɛ̈ɛ̈c.
9 Go Jethu ke thiëëc, “Yeŋö ye lɔ̈ŋda
päl ɣo buk looi aköl cïï kɔc ye luui? Ye
këpath aye kërac, bï raan kony bï pïr,
kua pɛ̈l wei bï thou?”
10 Ku döt ke ëbën ku lëk mony awën
cï cin ruai, “Nyoth yïcin.” Go yecin
nyooth. Go ciɛɛnde piath.
11 Tɛ̈ɛ̈në, go kɔc ater Jethu puɔ̈th
riääk apɛi, ku matkë kë bïk looi tënë
ye.

Jethu acä atuuc kathiäär ku rou kuany
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

12 Naɣɔn akäl tök ë nïnkä yiic, ke
Jethu la gɔt nhom tɛ̈ cïï ceŋ bï la röök,
ku jɔl ruu röök tënë Nhialic.
13 Nawën bak piny ke cɔl kɔcken ye
buɔɔth, ku kuany raan thiäär ku rou
keyiic ku ciëk ke ke cɔl atuuc.
14-16 Kɔc ke cï kuany ayï, Thaimon
(cï Jethu bɛ̈n cäk ke cɔl Pïtɛr), Andria
(mɛ̈nh koor ë Thaimon), Jemith, Joon,
Pilipo, Bartholomeo, Lebï, Thomath,
Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon
(raan la puɔ̈u ater), Juda wën Jemith
ku jɔl a Juda Ithkariöt, raan wäär cï
Jethu bɛ̈n luɔm bï dɔm.

Kɔc juëc aa Jethu buɔɔth
(Mt 4:23-25)

17-18 Go Jethu bɛ̈n piny ku kɛ̈ɛ̈c
tɛ̈thöŋ nhom gɔt cök kek kɔcken ye
buɔɔth, ku kɔc juëc kɔ̈k ke bɔ̈ Judia ku
Jeruthalem. Ku kɔc bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k tɔ̈ wärkɔ̈u
cïmën Tire ku Thidon, aake cï bɛ̈n bïk
bɛ̈n piŋ piööc Jethu, ku bï ke bɛ̈n kony
tuɛny tɔ̈ kegup. Ku kɔc ke la gup jakrɛc
aake cï bɛ̈n aya go Jethu ke kony.
19 Ee wïc kuat raan ëbën bï gɔɔt, rin
riɛl yen kɔc kony bïk pial ë ye yök
yeguɔ̈p ë path tɔ̈ cï ye gɔɔt.

Kɛ̈ŋ miɛt ë puɔ̈u ku rɛ̈ɛ̈c ë puɔ̈u
(Mt 5:1-12)

20 Go Jethu yenhom wɛ̈l kɔcken ye
buɔɔth ku lueel,
“Wek aa mit gup wek kɔc ŋɔ̈ŋ, rin ye
bääny Nhialic këdun!
21 Wek aa mit gup wek kɔc nɛ̈k
cɔk ëmën, rin wek aabï kuɛth
aköldä!
Wek aa mit gup wek kɔc dhiau ëmën,
rin wek aabï dɔl.
22 Wek aa mit gup tɔ̈ mɛɛn week, ku
cop week wei ku lat week,
ku yekë kuec week ciɛ̈t yakë jakrɛc rin
ye wek kackiɛ̈ ɣɛn Manh Raan!
23 “Wäthɛɛr wärken dït aake cï käk
cït käkkä looi tënë kɔc käk Nhialic tïŋ.

6:1 L.rou 23:25 **6:3** 1Tha 21:1-6 **6:4** Leb 24:9 **6:22** 1Pït 4:14 **6:23** 2Lëk 36:16; Luɔi 7:52

Këya, tɛ looi käkkä röt tënë week, ke
we mit puɔ̈th rin wek aabä ariöpdït
yök tënë Nhialic.
24 Tɛ rɛɛc yen thïn tënë week, wek kɔc
cï jak ëmën,
rin cï wek pïr path yök thïn.
25 Tɛ rɛɛc yen thïn tënë week, wek kɔc
cï kuɛth ëmën, rin wek aabï cɔk
nɔ̈k.
Ku tɛ rɛɛc yen thïn tënë week, wek kɔc
dal ëmën,
wek aabï tɔ̈u tiɔp nhom ku dhiaaukë!
26 Ku tɛ rɛɛc yen thïn tënë we tɛ bï kɔc
ëbën jam käpath ë riɛnkun,
rin wärken dït aake ye jam këlä,
wäthɛɛr tënë kɔc aa lueth röt cɔl aye
kɔc käk Nhialic tïŋ.

Nhiar kɔc man yï (Mt 5:38-48; 7:12)

27 “Ku wek alɛ̈k kënë wek kɔc piŋ
wɛ̈lkiɛ̈, Nhiarkë kɔc atɛrdun, ku yakë
käpath looi tënë kɔc man we.
28 Thiëc Nhialic bï kɔc ye wïc diɛ̈t yï
yök kërac dɔɔc, ku rɔ̈ɔ̈k rin kɔc yï bui.
29 Tɛ maŋ raan yïgëm, ke wɛ̈l gëm dɛ̈t
aya. Këya cïmën ë kënë, na wïc raan
alath tënë yï ke duk pën alanh dɛ̈t aya.
30 Na wïc raan këdäŋ tënë yï ke gäm
ye, ku duk raan cï këdu nyaai thiëc bï
cool tënë yï.
31 Loi këpath tënë kɔc kɔ̈k cïmën
nhiɛɛr yïn këpath bï looi tënë yï aya.
32 “Na ye ke nhiaar kɔc nhiar yï
kepɛ̈c, ke yï yök lɛc Nhialic? Ayï kɔc
kärɛc looi aa nhiar kɔc nhiar ke aya.
33 Ku na ye käpath looi tënë kɔc
käpath looi tënë yï kepɛ̈c, ke yï yök lɛc
Nhialic? Ayï kɔc kärɛc looi aa käpath
looi tënë kɔc nhiar ke.
34 Ku na ye këdu gam tënë raan ye
ŋɔ̈ɔ̈th ciɛ̈t bï cuɔ̈ɔ̈t aköldä, ke Nhialic
mit puɔ̈u tënë yï? Agut kɔc kärɛc looi
aa käkken gäm kɔc rɛc kɔ̈k cït ke, rin ye
kek ye tak ciɛ̈t käkken bï dhuɔ̈k ke ëbën
aköldä.
35 Na ye këya, nhiar kɔc atɛrdu, ku
loi käpath tënë ke. Yakë käkkun gam
ë path ku duɔ̈kkë ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï we
cuɔ̈ɔ̈t. Wek abä acutdït apɛi yök. Ku
wek aabï ya mïth Nhialic Madhɔl, rin
alir puɔ̈u tënë kɔc ëbën, agut kɔc na
cɔk këpath looi tënë ke, ke cïï ke tiŋ
puɔ̈th, ku kɔc rac aya.
36 Liɛrkë puɔ̈th cïmën ye Wuurdun
puɔ̈u liɛr.

Duɔ̈kkë kɔc ye luɔ̈k wei (Mt 7:1-5)

37 “Duɔ̈kkë kɔc ye luɔ̈k wei bï
Nhialic we cïï ye luɔ̈k wei. Duɔ̈kkë
kɔc kɔ̈k ye tɛ̈m awuɔ̈c bï Nhialic we cïï
ye tɛ̈m awuɔ̈c. Pälkë wɛ̈t piny tënë kɔc
kɔ̈k bï Nhialic wɛ̈t päl piny tënë we.
38 Na ye kɔc kɔ̈k muɔɔc ke Nhialic
abï muɔɔc aya. Abä athëmdït cïï
ciɛnku lëu bïk muk yiëk yï, rin käk ye
looi tënë kɔc kɔ̈k, kek aabï Nhialic looi
tënë yï.”
39 Ku lëk Jethu ke kääŋ ëlä, “Lëu
raan cï cɔɔr bï cɔɔr dɛ̈t thel? Cïk lëu bïk
lööny adhuɔ̈m yic kedhie?
40 Acïn manh piööc dït tënë raanden
piööc. Ku manh piööc na le piɔ̈ɔ̈cde
thöl ka cït raanden piööc.
41 Yeŋö ye yïn këreɛc dït ye looi kuc,
ku ye tïŋ këreɛc cï wämuuth looi?
42 Acïï lëu ba wämuuth wɛ̈ɛ̈t bï këreɛc
thiin ye looi puɔ̈l, tɛ cïï yïn rot kɔŋ
wɛ̈ɛ̈t ba kärɛc ye looi puɔ̈l. Awëëŋkui!
Kaŋkë kärɛc yakë ke looi puɔ̈l, ku abäk
lëu bäk wämäthkun jäl wɛ̈ɛ̈t bïk kärɛc
thii yekë ke looi puɔ̈l.”
43 Ku la Jethu tueŋ ku lueel ëlä, “Tim
cï cil tɛ̈path acie luɔk mïth rɛc, ku tim
cï cil tɛ̈rac acie luɔk mïth path.
44 Këya, tim aye ŋic ë miɛ̈thke. Acïï
lëu ba mïth tim dɛ̈t la kuany tim dɛ̈t
cök.
45 Raan path ë luui käpath, rin
käpuɔth tɔ̈ yepuɔ̈u. Ku raan rac ë luui
kärɛc, rin kärɛc tɔ̈ yepuɔ̈u. Wël ye ke
lueel, aa käk tɔ̈ yïpuɔ̈u nyuɔɔth.

Kääŋ rin kɔc karou cï bɛ̈ɛ̈i keer (Mt 7:24-27)

46 “Yeŋö ye wek ɣa cɔɔl, ‘Bɛ̈ny, Bɛ̈ny’
ku wek aa cie kë ca lueel ye looi?
47 Kuat raan ë bɛ̈n ku piŋ wɛ̈tdiɛ̈ ku
theek ɣa ku looi,
48 acït raan cï ɣɔ̈nde ŋiɛc buth
tɛ̈thöny. Nawën la aboor bɛ̈n, ku cɔk

6:31 Mt 7:12 **6:39** Mt 15:14 **6:40** Mt 10:24-25; Jn 13:16; 15:20 **6:44** Mt 12:33 **6:45** Mt 12:34

pïu ɣöt gööl piny, ku ɣöt cïï yic cɔk päk rin cï ye ŋiɛc buth.
49 Ku raan wɛ̈lkiɛ̈ piŋ ku cïï ɣa thek bï ke looi, acït raan ɣöt buth tö ye aboor tëëk. Na la aboor bɛ̈n ke wit ɣöt!”

7

Jethu acï raan lui pan bɛ̈ny apuruuk kony
(Mt 8:5-13)

1 Tɛ̈wën cï Jethu kënë wïc bï lɛ̈k kɔc thöl, ke la Kapernaum.
2 Ee gen kënë raan lui pan bɛ̈ny apuruuk ë tuany, ka tiit piny. Ku bɛ̈ny ë nhiar raanden luɔi apɛi.
3 Nawën piŋ Jethu, ke toc kɔcdït Itharel bïk Jethu la thiëëc bï bɛ̈n bä aluɔnyde bɛ̈n kony.
4 Gokë la tënë Jethu ku läŋkë ku luelkë ëlä, “Apath ba bɛ̈ny apuruuk kënë kony.
5 Anhiar kackua, ku ë yen buth tɛ̈dan ye ɣok mat thïn.”
6 Go Jethu la ke ke. Ku kaam wën bï yen baai döötˌ ke bɛ̈ny apuruuk toc mäthke bïk la lɛ̈k ye ëlä, “Bɛ̈nyˌ duk rot näk käth rin ɣɛn acie raan path nadë ke yï bö atiɛ̈mdiɛ̈ yic.
7 Ku ɣɛn akëc la tënë yï rin ŋic ɣɛn ye lɔn ye ɣɛn raan rac. Luel wɛ̈t ë path ku aluɔnydiɛ̈ abï pial.
8 Rin ɣɛn aya, ɣɛn arɛ̈ɛ̈r bänydït cök, ku ɣɛn ala apuruuk rɛ̈ɛ̈r ɣacök. Aya lɛ̈k ŋɛk, ‘Lɔɔr!’ Ka la, ku lɛ̈k ŋɛk, ‘Bäär tɛ̈n,’ Ka bö, ku aya lɛ̈k aluɔnydiɛ̈, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”
9 Go Jethu gäi wën piŋ yen wëlkä, ku wël yenhom thän awën buɔth ye ku lueel, “Acïn raan ca kaŋ yök kam kɔc Itharel la gam cït gam ë mony kënë.”
10 Nawën dhuk kɔc awën cï tooc baai, ke yök alony bɛ̈ny ke cï pial.

Wën lëër gen Nain cï thou acï pïïr

11 Nawën ke Jethu la gen Nain, ku ë cath kek kɔcken ye buɔɔth ku kɔc juëc kök.
12 Nawën dötkë gɛu ke räm kek kɔc ket raan cï thou. Ku raan cï thou ë ye wän töŋ. Ku kɔc juëc aake cath kek tiŋ lëër kënë.
13 Nawën tïŋ Jethu tiŋ kënë, ke ŋɛɛr yic ku lëk ye ëlä, “Duk dhiau.”
14 Ku lëk kɔc bïk kööc ku gɔɔt biöŋ awën cï raan kuɔm piny, ku lueel, “Riënythii, jɔt rot.”
15 Go riënythii awën cï thou rot jɔt ku jiɛɛm ku cɔl Jethu ajiël kek man.
16 Go raan ëbën riööc ku leckë Nhialic ku luelkë, “Raan käk Nhialic tïŋ ril apɛi acï tuɔl ë kamkua. Ku Nhialic acï bɛ̈n bï kacke bɛ̈n luɔk.”
17 Ku jɔl kë cï Jethu looi piŋ raan ëbën pan Judia, ku wuɔt kɔk thiääk ke ye.

Joon acï kacke tuɔc Jethu
(Mt 11:2-19)

18 Go kɔc Joon buɔɔth käkkith ye lueel rin Jethu lɛ̈k Joon. Go kɔc karou kamken tuɔɔc tënë Jethu bïk la thiëëc ëlä,
19 “Ye yïn raan bï bɛ̈n aye raan dɛ̈t yen buk tiit?”
20 Nawën ɣëëtkë tënë Jethu ke luelkë, “Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm acï ɣo tooc buk yï bɛ̈n thiëëc, ee yïn raan bï bɛ̈n aye raan dɛ̈t yen buk tiit?”
21 Ku kaam awën thiëc kek, Jethu ë kony kɔc juëc tuany apɛi, ku kɔc cï jakrɛc dɔm. Ku kɔc cï cɔɔr.
22 Go wɛ̈tden bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Lak ku lɛ̈kkë Joon käk cäk tïŋ ku käk cäk piŋ, cɔɔr acï bɛn daai ëmën, ku aduany acï ya cath ku kɔc cï tuet acï tuet jal kegup, ku miŋ acï ya piŋ, ku kɔc cï thou aacï röt jɔt. Ku Wɛ̈t Puɔth Yam alëk kɔc ŋöŋ nyïn.
23 Ku raan mit guɔp ë raan cie puɔu ë rou wɛ̈tdiɛ̈ yic.”
24 Nawën cï kɔc Joon jäl, ke Jethu jam ku tët kɔc Joon, “Ye raan yïndë yen cï wek la ror cïï ceŋ bäk la tïŋ? Ye raan puɔl yic ye wel nhom ë path cïmën ye yom aruöör wel nhom?
25 Ye raan yïndë yen cäk la tïŋ? Ye raan ceŋ alɛ̈th path apɛi? Kɔc ciëŋ alɛ̈th dhëŋ ku yekë mïïth path cam akölaköl aa kɔc pan bɛ̈nydït.
26 Lɛ̈kkë ɣa, yeŋö cäk la tïŋ? Ye raan käk Nhialic tïŋ. Ee yic. Ku alɛ̈k we, yeen adït tënë raan käk Nhialic tïŋ.

7:22 Ith 35:5-6; 61:1

27 Rin Joon yen aye athör thɛɛr wël
Nhialic jam riɛnke ëlä,
‘Ɣɛn abï raan tök kam kɔc käkkiɛ luɛɛl,
cɔl alëk kɔc bï dhël la guiir tënë yïïn.’ ”
28 Ku ben Jethu lɛ̈k ke ëlä, “Acïn
raan kuat kɔc cï dhiëëth pinynhom
dït tënë Joon. Ku yeen aŋot wɛ̈r raan
koor tö bääny Nhialic yic.”
29 Kuat kɔc cï wɛ̈tde piŋ, agut kɔc
ajuër kut aacï këpuɔth looi Nhialic ŋic,
ku cɔlkë röt aa muɔɔc Joon nhïïm.
30 Ku kɔc akut Parathï ku kɔc piööc
lööŋ Mothith, aacïï jai kë wïc Nhialic
bï guiir tënë ke, rin cï kek kuec bï Joon
ke cïï muɔɔc nhïïm.
31 Ku ben Jethu thiëc, “Yeŋö ba thöŋ
kek riëëc akölë? Thöŋkë kek ŋö?
32 Keek aa cït mïth cï kenhïïm mat
laar yic leŋ kegup, ye lueel ëlä,
‘Ɣok aacï waak pɛth ye keek ket tɛ̈ looi
ruääi ket,
ku wek aa këc dier!
Ɣok aacï käk ye looi thuɔɔu yic thööŋ,
ku wek aakëc dhiau!’
33 “Rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm
ëcie bɛ̈ɛ̈i kuany yiic ke mïth ku dëk ë
möu, ku ayakë lueel, ‘Lɔn le yen guöp
jɔŋrac!’
34 Ku Manh Raan acï bɛ̈n ku ye
mïth kek kɔc ku dëk ke ke, ku ayakë
lueel, ‘Jethu akok, ku a dɛk mää̈u. Ku
amääth kek kɔc ajuër kut ku kɔc la
gup adumuöömɛ!’
35 Ku luɔi puɔth Nhialic ë rot
nyuɔɔth käk ye kɔc ke buɔɔth yiic
looi.”

Tiŋ rac cï jäl piath

36 Naɣɔn akäl tök ke raan tök kɔc
akut Parathï cɔl Jethu bïk la mïth. Go
Jethu la pan raan akut Parathï ku
nyuuc bï mïth.
37 Nawën piŋ tiŋ adëjöök, ŋic gɛu yic
ëbën, lɔn cï raan akut parathï Jethu
caal paande, ke bö kek töny koor cï
cuëëc tiɔm ril apɛi, la yic miök ŋïr ye
ɣɔɔc wëëu juëc apɛi.
38 Ku le ɣöt, ku nyuuc Jethu löömɛ, ku
dhiɛɛu ke cie nhom guöt Jethu cök. Go
pïu awën dhiɛɛu yen Jethu luak cök.
Goke weec nhïmken nhom. Ku ciim
cök ku tɔc cök miök ŋïr awën muk.
39 Nawën tïŋ raan akut Parathï wën
cï Jethu gɔɔŋ ë kënë, ke jam yetök ëlä,
“Na mony kënë ye raan käk Nhialic
tïŋ, ŋuöt acï tïŋ ye gɔɔt ŋic, ye tiŋ yïndë,
rin adëjöök.”
40 Go Jethu wɛ̈t Thaimon guɔ ŋic ku
lueel tënë ye, “Thaimon! Ala kë wiëc
ba lɛ̈k yï. Päl yïyïc piny.” Go bɛ̈ɛ̈r, “Ye
kënë ŋö, Raan ë piööc?”
41 Go Jethu lɛ̈k anyïköl kënë, “Mony-
tui ë köny kɔc karou. Raan tök kek
wëëu ye döm raan ruöön tök, ku raan
dɛ̈t kek wëëu ë pɛn tök.
42 Ku akëckë lëu kedhie bïk wëëu
cool. Go wëëu puöl, ku cïï ke ben
kööny. Na ye yï, yeŋa kamken bï mony
kënë nhiaar apɛi?”
43 Go Thaimon bɛ̈ɛ̈r, “Aya tak ë raan
cï wëëu juëc päl piny tënë ye.” Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këdu ë yic!”
44 Ku wël yenhom tik ku lëk Thai-
mon, “Ca kë looi ë tiŋ tënë ɣa tïŋ? Ɣɛn
acï bɛ̈n paandu ku yïn akëc ɣa yiëk pïu
ba cök lɔɔk. Ku yen tiŋë acä lɔɔk cök
pïuken nyin, ku wuuny ke nhïmken
nhom.
45 Yïn akëc ɣa ciim wën bï ɣɛn cït tɛ̈
ye miäth kɔc ë ciɛɛŋda yic. Ku yeen ë
ɣa ciim cök ëmën ku ëmën, tɛ̈wën rëër
ɣɛn ë tɛ̈n.
46 Yïn akëc ɣa cak lor apath ba tɔc
nhom, ku yeen acä tɔc cök miök ŋïr.
47 Ku alɛ̈k yï lɔn nhiɛ̈rdït cï nyuɔɔth
thïn aye nyooth aya lɔn cï ad-
umuöömken juëc päl piny. Rin raan cï
käklik päl piny tënë ye, ee nhiɛ̈r koor
nyuɔɔth.”
48 Ku lëk tik, “Adumuöömku aacï päl
piny.”
49 Go kɔc awën mïth kek ye aa jiɛɛm
wei ku yekë lueel ëlä, “Yeŋa kënë jam
lɔn ë yen adumuöömɛ päl piny?”
50 Ku ben Jethu lɛ̈k tik, “Gamdu acï
kony. Lɔɔr ke döör Nhialic.”

8

Diäär ke ye cath kek Jethu

1 Nawën ke jiël, ku kuɛny gɛɛth yiic
ku bɛ̈ɛ̈i ke piööc Wɛ̈t Puɔth Yam rin

7:27 Mal 3:1 **7:30** Mt 21:32; Lk 3:12 **7:38** Mt 26:7; Mk 14:3; Jn 12:3

bäänу Nhialic. Ku atuöödcke kathiäär ku rou aake cath kek ye.
2 Diäär juëc aake cath kek ye aya. Diäär kök kamken aake cï Jethu kony jakrɛc ku tuaany, Maria Magdalena cï jakrɛc kadhorou jäl yeguöp.
3 Ku Joanan tiŋ mony cɔl Kudha raan käk pan bɛ̈ny Antipäth Ɣërot tiit, ku Thuthana ku diäär juëc kök ë Jethu kek kɔcken ye buɔɔth kony wɛ̈ɛ̈uken.

Kääŋ dom path ku dom rac (Mt 13:1-9; Mk 4:1-8)

4 Go kɔc juëc aa guëër tënë Jethu gɛɛth yiic, go ke lëk kääŋ kënë,
5 “Raan puör ëcï la dom bï la pur. Ke wën ye yen rap wɛɛr dom yic ke köth abɛ̈k lööny dhöl yic tɛ̈ ye kɔc tëëk thïn, ku tet diɛt ke aya.
6 Ku lööny köth kök alɛl nhom tɛ̈ koor tiɔp thïn. Nawën ciilkë, ke ke go guɔ riau rin këc mɛiken ɣet piny apath.
7 Ku lööny köth abɛ̈k tɛ̈ ye tiim la kuɔɔth cil thïn, na la tiim juäk ke ke dec rap ku cïk lok apath.
8 Ku lööny köth kök tiɔm path yic, ku ciilkë ku lokkë apath ke dït nhïïm apɛi.”
Ku wit Jethu lɔ̈ŋde ëlä, “Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth.”

Wɛ̈t thöɔth ë kääŋ (Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc, “Kääŋ kënë wɛ̈tde yic yeŋö?”
10 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek anyuth Nhialic bäänyden cäk ŋic thɛɛr. Ku kɔc kök aabï käŋ ŋic ë kɛ̈ŋ ya lɛ̈k ke yiic, rin na cɔk alɔn ye kek daai, ka cïï käŋ bï tïŋ. Ku na cɔk alɔn ye kek wɛ̈t piŋ, ka cïk bï deet yiic.”

Jethu acï kääŋ raan puör teet yic (Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

11 Ku lëk Jethu ke, “Kääŋ kënë wɛ̈tde yic akïn. Köth cï com aa cït wɛ̈tdiɛ̈n ya piööc tënë we.
12 Kɔc kök aa cït köth cï lööny dhël yic, ye diɛt ke tet. Tɛ̈ piŋ kek löŋ Nhialic, ke jɔŋrac bö ku nyiɛɛi löŋ awën kepuöth bïk wɛ̈t Nhialic cïï piŋ, ku bï ke kony bïk pïr.
13 Kɔc kök aa cït köth cï com alɛl nhom, aa löŋ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. Ku aacie kepuöth ë dɛɛt, aa löŋ Nhialic guɔ wai wei tɛ̈ nɛ̈k ke rin wɛ̈t Nhialic.
14 Kɔc kök aya aa cït köth cï lööny tɛ̈ ye tiim la kuɔɔth cil thïn, keek aa löŋ Nhialic piŋ. Ku käjuëc ke diir rin pïr pinynhom ë tɛ̈n, nhiɛ̈r jiɛɛk ku käpuɔth yekë wïc kepuöth aa bɛ̈n thïn, ku rɛckë löŋ Nhialic kepuöth.
15 Ku kɔc kök aa cït köth cï puur tiɔm path yic. Keek aa löŋ Nhialic piŋ ku gamkë apɛi, ku käjuëc path aaye yök tënë ke rin ye kek kepuöth dɛɛt.”

Kääŋ ë mermer (Mk 4:21-25)

16 Ku ben lɛ̈k ke, “Acïn raan cï mermer kaŋ ɣäth ɣöt ku kum nyin, tɛ̈dë ke tɛ̈ɛ̈u agen tɔc cök. Aye töɔu ɣöt ciɛl yic rin bï ɣöt amer yic tënë kɔc bɔ̈ ɣöt.
17 Këriëëc ëbën cï thiaan abï bɛ̈ɛ̈i bei kɔc nhïïm, ku këriëëc ëbën cï kum nhom, abï ɣɛ̈th aɣeer ruɛl yic.
18 Piɛŋkë ku dɛtkë apath tɛ̈ ye wek wël piŋ, rin raan la këdäŋ abï bɛn muɔɔc, ku na ye raan cïn këdäŋ, ke këthiin ye tak lɔn tɔ̈ yen tënë ye, abï nyaai aya.”

Man Jethu ku wämäthakën aacï Jethu nyaai (Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Go man Jethu kek wämäthakën bɛn tënë ye, ku cïn tɛ̈ le kek tënë ye rin juëc kɔc ɣööt apɛi.
20 Go raan tök lɛ̈k Jethu, “Moor ku wämäthakui aa kääc aɣeer, ku aa wïc yï.”
21 Go Jethu lueel tënë ke, “Ma ku wämäthkië aa kɔc wɛ̈t Nhialic piŋ ku loikë.”

Jethu acï yom cɔl akääc (Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 Naɣɔn akäl tök, ke Jethu la riäi yic kek kɔcken ye buɔɔth ku lëk ke, “Lok teemku wär alɔŋtui.” Gokë riäi gɛɛr wïïr.

8:3 Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lk 23:49 **8:10** Ith 6:9-10 **8:16** Mt 5:15; Lk 11:33 **8:17** Mt 10:26; Lk 12:2 **8:18** Mt 25:29; Lk 19:26

23 Tɛ̈wën gër kek, ke Jethu go nin.
Kaam awën niin yen ke yomdït apɛi
jɔt rot, ku loi atiaktiak rot abï riäi duɛ̈r
thiäŋ pïu, ku duërkë dïïr.
24 Gokë puöc ku luelkë, “Bänyda,
Bänyda! Ɣok aa muɔu.” Go Jethu rot
jɔt ku rël yom ku atiaktiak. Gokë köc
ku la wär dïl.
25 Ku thiëëc ke, “Tɛ̈ gamdun tɛ̈nɛn?”
Gokë nhïïm la cɔ̈t ku riöckë riɛldït cït
kënë, ku jiɛɛmkë kamken, “Ye raan
yïndë kënë, na cɔk a yom ku atiaktiak
ë ke piŋ wɛ̈tde?”

Jethu acï raan la guöp jakrɛc kony (Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Gokë wär Galilia teem ku lek tö
cɔl Jeratha tö wär Galilia alɔŋtui.*
27 Tɛ̈wën kɛɛc Jethu piny riäi yic, ke
mony ë gen kënë la guöp jakrɛc bö tënë
ye. Mony kënë ëcie ceŋ alɛ̈th ku ëcie
rëër baai, ee ye rëër rɛ̈ŋ nhïïm.
28 Nawën tïŋ Jethu ke lor nhom ke
loi wuɔɔu, ku cuɛt rot piny yenhom
ku looi kiɛɛu apɛi, “Jethu, wën Nhialic
Madhɔl yeŋö wïc ba looi tënë ɣa? Yïn
alän duk ɣa tëm awuöc.”
29 Ee jam këlä rin cï Jethu jɔŋrac
yöök bï jal yeguöp. Ee ye jɔŋ kënë dɔm
arak juëc, na cɔk dɛr piny bï rek cin
ku cök ku tit, ke ŋot ke tueny ku dhoŋ
luöŋ köth yecök. Ku ɣɛ̈th jɔk roor tɛ̈ cïï
ceŋ.
30 Go Jethu jäl thiëëc, “Cɔl yï ŋa?” Go
bɛ̈ɛ̈r, “Ɣok aa kut.” Ee lueel këya rin cï
jak juëc la yeguöp.
31 Go jakrɛc jam ku lɛ̈ŋkë Jethu bï ke
cïï cop tɛ̈thuth dït yic, ye kɔc rɛc ɣäth
thïn.†
32 Ku duut dïr baai ë nyuäth gɔt cök
ë tɛ̈n awën. Go jakrɛc Jethu löŋ bï ke
cɔl aa la dïr gup. Goke puöl.
33 Go jakrɛc bɛ̈n bei yeguöp ku lek
dïr baai gup, ku riŋkë agör yic, ku
thootkë wïïr ku moukë ëbën.
34 Nawën tïŋ röör ke biöök dïr kë cï
rot looi, ke kat bïk wɛ̈t la lɛ̈k kɔc rɛ̈ɛ̈r
geeu ku kɔc tö bɛ̈ɛ̈i yiic.
35 Go kɔc ëbën jal wɛt bïk kë cï rot
looi la tïŋ. Nawën lek ɣet tënë Jethu,
ke yök mony wäär la guöp jakrɛc ke
cï nyuc Jethu cök, ke ceŋ alɛ̈th, ke la
nhom cök. Gokë riööc.
36 Ku kɔc ke cï kënë tïŋ, aacï tɛ̈ cï
mony la guöp jakrɛc kuɔny thïn la lɛ̈k
kɔc kök.
37 Go kɔc Jeratha ëbën riööc, ku lëkkë
Jethu bï jäl panden. Go Jethu la riäi
yic ku dhuk.
38 Go mony wën cï Jethu jakrɛc cɔl
ajiël yeguöp, Jethu thiëëc bï cath kek
ye. Go Jethu jai ku lëk ye,
39 “Lɔɔr baai tënë kacku ku lɛ̈k ke
käjuëc cï Nhialic looi tënë yï.” Go
mony kënë jäl ke kuany gɛu yic, ke ye
kɔc lɛ̈k käk cï Jethu looi tënë ye.

Jethu acï tik kony ku cɔl nya aben pïr (Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 Wën cï Jethu tem ku dhuk wär
alɔŋtui, ke lor kɔc juëc apɛi, kɔc ke tit
ye.
41 Tɛ̈wën ke mony cɔl Jariöth, bɛ̈ny
tënë amat kɔc Itharel bö aya. Nawën
tïŋ Jethu, ke cuɛt rot piny yecök ku lɛ̈ŋ
bï la paande,
42 rin nyanden töŋ ye ruönke thiäär
ku rou ëcï dhal apɛi. Go Jethu gam ku
lööny dhöl. Ku buɔɔth kɔc juëc ke cïk
kum apɛi.
43 Ku tiŋ tuany këc thɛ̈kde köu kaŋ
tɛɛm ruöön thiäär ku rou ë tö kɔc yiic.
Ku yeen ëcï wëëu juëc gäm akïm, ku
acïn akïm töŋ cï tuaanyde cɔl aŋuɛ̈ɛ̈n.
44 Go bɛ̈n Jethu köu ku gɔɔt alanhde
thok. Go riɛm kööc nyin yic.
45 Go Jethu thiëc, “Yeŋa cä gɔɔt?”
Nawën cïn raan gɛ̈m ye rot, go Pïtɛr
lueel, “Bɛ̈ny aa kɔc juëc cï kum kek aa
yï pïk.”
46 Go Jethu bɛn lueel, “Ala raan cä
gɔɔt rin aca ŋic lɔn le yen raan ca
kony?”
47 Nawën tïŋ tiŋ awën lɔn cï ye ŋic,
go bɛ̈n tënë Jethu ke cï riööc, ke lɛth ku
cuɛt rot piny yecök. Ku lëk Jethu, kɔc
nhïïm ëbën yen kënë gɔɔt yen ye, ku
tɛ̈ cï tuaanyde guɔ ŋuɛ̈ɛ̈n thïn ë kaam
thiin awën.

* **8:26** Jeratha acɔl Gadara aya, tïŋ Mt 8:28 † **8:31** Eye tak lɔn jakrɛc aaye mac piiny tɛ̈thuth bï ke jal tɛ̈m awuöc.

48 Go Jethu lueel tënë ye, “Nyaandiɛ̈ gamdu acï kony. Lɔɔr, ke dɔ̈ör Nhialic.”
49 Kaam wën jiɛɛm Jethu, ke raan rïŋ pan Jariöth ku lëk ye, “Nyaandu acï ɣet wei, duk raan piööc ben rääm nhom.”
50 Ku Jethu ëcï wɛ̈t ë mony piŋ, go lɛ̈k Jariöth, “Duk riɔ̈c, dɛɛt yïpuɔ̈u ku gam wɛ̈t yic. Nyaandu abï pial.”
51 Wën ɣeet yen baai, ee cïn kɔc cïï puɔ̈l bïk la ɣöt kek ye, ee Pïtɛr ku Joon ku Jemith, ku jɔl aa wun ku man meth kepɛ̈c.
52 Tɛ̈wën le Jethu ɣöt, ke yök kɔc ke näk röt, ke dhiau. Go lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë dhiau. Meth akëc thou, anin.”
53 Gokë dɔl guɔ̈p rin ŋic kek ye lɔn cï yen thou.
54 Go meth dɔm cin ku lëk ye, “Manhdiɛ̈ jɔt rot.”
55 Go wɛ̈ike dhuk ku jɔt rot nyin yic. Ku lëk Jethu ke bïk yiëk miëth.
56 Go kɔc ke dhiëth meth gäi apɛi, ku thɔn Jethu ke bïk kë cï rot looi cïï lëk kɔc kɔ̈k.

9

Jethu acä atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou tooc
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

1 Ku cɔl Jethu kɔc ye buɔɔth kathiäär ku rou, ku yïk ke riɛl bï kek jakrɛc aa la cuɔp wei, ku riɛl bï kek kɔc cɔl aaye pial aya,
2 ku tooc ke bïk aa la piööc wɛ̈t bääny Nhialic ku konykë kɔc tuany.
3 Ku lëk ke, “Duɔ̈kkë muk käk la keny, cïmën wai ku jɔkgɔɔ ku mïïth yakë cam dhöl yic, ku wëëu ku duɔ̈kkë muk alɛ̈th kɔ̈k.
4 Yakë rëër pan ye we lor thïn ɣet tɛ̈ bï wek jäl.
5 Ku na ye pan cïï we lor thïn, ke we jiël ku taŋkë wecök, bï nyooth lɔn cï wek kuec ë ke.”
6 Go atuuc jäl, ku kuɛnykë bɛ̈ɛ̈i yiic ke piööc Wɛ̈t Puɔth Yam ku konykë kɔc bïk pial kuat pan cï kek la thïn.

Antipäth Ɣërot acï diɛɛr
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 Antipäth Ɣërot, bɛnydït pan Galilia, ee cï käjuëc loi röt piŋ ëbën. Go diɛɛr rin ë ye kɔc kɔ̈k lueel lɔn Joon raan wäär kɔc muɔɔc nhïïm acï bɛn pïr.
8 Ku lueel kɔc kɔ̈k ë Elija yen acï bɛn tuɔ̈l, ku kɔc kɔ̈k ë yekë lueel, lɔn ë yen raan tök kam kɔc käk Nhialic tïŋ yen acï bɛn pïr.
9 Go Antipäth Ɣërot lueel, “Ɣɛn acï Joon cɔl atëëm nhom bei! Yeŋa kënë ye ɣɛn wɛ̈lke piŋ ë bak?” Ku ë wïc bï rɔ̈m kek ye.

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

10 Go atuuc Jethu dhuk ku lëkkë käk cïk looi ëbën. Ku jiëlkë ë röt ku lek gen cɔl Bethaida.
11 Nawën piŋ kɔc juëc tɛ̈ cï yen la thïn, ke buɔthkë. Go Jethu ke lor ku jiɛɛm tënë ke rin wɛ̈t bääny Nhialic, ku kony kɔc cï ye thiëëc, bïk pial.
12 Nawën la piny cuɔl, ka atuɔ̈ɔ̈cke kathiäär ku rou bɔ̈ tënë ye ku luelkë, “Cɔl kɔc aa jiël bïk la bɛ̈ɛ̈i yiic bïk la wïc tɛ̈ niin kek thïn, ku lek ɣɔɔc miëth camkë, rin tɛ̈ rëër ɣok thïn ë ror cïï ceŋ cïn kë kuany thïn.”
13 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Miackë ke miëth.” Gokë lɛ̈k ye, “Käk mukku aa yuɔ̈p kadhiëc ku rec karou. Wïc buk miëth ɣɔɔc tënë ë kɔc juëckä?”
14 Kɔc ke tɔ̈ thïn aake röör tiim kadhiëc. Go lɛ̈k kɔcken ye buɔɔth, “Calkë kɔc aa nyuc, thiär dhiëc akuɔ̈t tök yic.”
15 Go kɔc ye buɔɔth kɔc cɔl anyuc piiny këya.
16 Go ayuɔ̈p awën kadhiëc ku rec karou lööm ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku bɛny ayuɔ̈p yiic, ku gɛ̈m ke kɔcken ye buɔɔth bïk ke tek agut rec tënë kɔc.
17 Ku mïthkë abï miëth ke göök, ku jɔl kɔcken ye buɔɔth awuthueei ayuɔ̈p ku rec cï döŋ kuany gäädït kathiäär ku rou.

Pïtɛr acï Jethu ŋic
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

9:5 Lk 10:4-11; Luɔi 13:51 **9:8** Mt 16:14; Mk 8:28; Lk 9:19

18 Naɣɔn akäl tök, tɛ̈wën röök Jethu
ë rot, ke kɔc ye buɔɔth bɔ̈ tënë ye. Go
Jethu ke thiëëc, “Lɛ̈kkë ɣa, ye jäŋ tak,
ye ɣɛn ë ŋa?”
19 Gokë lueel, “Ayekë lueel lɔn ye
yïn Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm. Ku
lueel kuat dɛ̈t lɔn ye yïn Elija. Ku kɔc
kɔ̈k ayekë lueel, lɔn ye yïn raan kam
kɔc käk Nhialic tïŋ thɛɛr cï bɛn pïr.”
20 Goke thiëëc, “Na week yakë lueel
lɔn ye ɣɛn ŋa?” Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Yïïn
nhom guɔ̈p, yïn ë raan cï Nhialic lɔc
ku dɔɔc.”
21 Kë ca lueel ë yic Pïtɛr. Ku thɔn ke
apɛi ëlä, “Duɔ̈kkë lëk raan dɛ̈t.”

Jethu ee jam Arɛɛmde ku Thuɔnde (Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

22 Nawën ke lëk Jethu ke ëlä, “Manh
Raan abï dhiɛl reem, ku abï kɔcdït
baai ku bäny käk Nhialic, ku jɔl aa kɔc
piööc löŋ kɔc Itharel jai, ku abïk nɔ̈k,
ku yeen abï nïn kadiäk nɔ̈k piiny raŋ
yic ku ben jɔt bï pïr.”
23 Ku lueel tënë ke ëbën, “Na ye raan
wïc bä buɔɔth, ka dhil nhom määr
käpuɔth bï yök piɛ̈rde yic pinynhom
ë tɛ̈n. Ku dhil puɔ̈u riɛl ku buɔɔth ɣa
akölaköl, cɔk alɔn wïc kɔc kɔ̈k ye bïk
nɔ̈k ë riɛnkiɛ̈.
24 Rin raan wïc ye bï wɛ̈ike kony
abï muɔ̈r. Ku na ye raan mär wɛ̈ike
ë riɛnkiɛ̈, ka bï wɛ̈ike muk akölriëëc
ëbën.
25 Yeŋö bï raan kuany thïn bï jak
apɛi pinynhom ku mɛ̈r wɛ̈ike?
26 Na ye raan guɔ̈p yär ë ɣa ku
piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈, ke Manh Raan abï guɔ̈p yär
ye aya, aköl dhuk yen diɛɛkde yic ku
diik Wun yic, ku diik atuuc Nhialic.
27 Ku le tueŋ ku lueel, wek alɛ̈k
yic ala kɔc kɔ̈k rɛ̈ɛ̈r ë tɛn, aacïï bï
thou agut tɛ̈ bï kek ɣa tïŋ, kek riɛl ye
nyuɔɔth lɔn ye ɣɛn bɛ̈ny cï Nhialic lɔc.”

Jethu acï guäpde rot waaŋ (Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

28 Nawën nïn kabɛ̈t cök cï yen käkkä
lueel, ke Jethu cɔl Pïtɛr ku Jemith ku
jɔl a Joon, ku lek gɔt nhom bïk la röök.
29 Tɛ̈wën röök yen ke waŋ yenyin,
ku ɣer aläthke apɛi bïk la diardiar.
30 Kaam thiin awën ke röör tul ku
jiɛɛmkë kek ye. Ku keek aake ye yï
Mothith ku Elija.
31 Keek aacï bɛn ke la gup dhëëŋ
Nhialic ku jiɛɛmkë tënë Jethu tɛ̈ bï yen
la thou thïn Jeruthalem, rin bï yen kë
wïc Nhialic jäl thöl.
32 Ku Pïtɛr kek kɔc awën cath ke
ye, aake ye nïn muɔ̈r puɔ̈th. Nawën
liepkë kenyïn ke tïŋ lɛc Jethu, ku röör
karou ke kääc yelɔ̈ɔ̈m.
33 Nawën jiël ë röörkä, ke lueel Pïtɛr
tënë Jethu, “Bɛny, apath buk rëër ë
tɛn. Ɣok aabï duɛ̈l kadiäk looi tök tënë
yï, ku tök kek Mothith ku töŋ dɛ̈t kek
Elija.”

(Kënë jiɛɛm yen këya, ee kuc kënë bï
lueel.)

34 Kaam wën ŋot jiɛɛm yen, go kecït
rur piny paat abï ciɛn tɛ̈ yekë tïŋ. Gokë
riɔ̈ɔ̈c wën kum rur ke piny.
35 Ku piŋkë Nhialic ke jam luäät
yic ëlä, “Kënë ë Wëndiɛ̈, yen aca lɔc,
piɛŋkë wɛ̈tde.”
36 Nawën cïk röl ben piŋ, ke ye Jethu
yen tïŋkë ë rot. Go kɔc Jethu buɔɔth
käkkä muk kepuɔ̈th ku cïk ke lëk raan
dɛ̈t.

Jethu acï dhɔ̈ŋ la guɔ̈p jɔŋrac kony (Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

37 Nawën dhukkë piny gɔt nhom
aköl dɛ̈ɛ̈të, ke lor kɔc juëc apɛi.
38 Kaam awën ke raan tök thän
awën yic, cöt ke cie röl jɔt ku lueel,
“Raan piööc, yïn aläŋ bä manhdiɛ̈ tïŋ,
yen ë mänh töŋ tɔ̈ ɣanhom.
39 Tɛ̈ dɔm ë jɔŋ ye, ka dhiau nyin yic,
ku wit piny ku lɛth ku yïk thok ayɔ̈k.
Jɔŋ kënë acïï ye lac päl piny, ku aye cɔl
anäk rot apɛi.
40 Ɣɛn acï kɔckun yï buɔɔth lɔ̈ŋ bïk
cuɔp wei yeguɔ̈p, ku akëckë lëu.”
41 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek kɔc cie lac
gam, ba rëër ke we, ke ɣa cïï guɔ̈p la
cut wɛ̈lkun?” Ku lëk wun meth, “Bɛ̈ɛ̈i
manhdu tɛn.”

9:19 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 **9:20** Jn 6:68-69 **9:23** Mt 10:38; Lk 14:27 **9:24** Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 **9:28** 2Pït 1:17-18 **9:35** Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22

42 Kaam wën le dhɔ̈k tënë Jethu, ke
wit jɔk piny ku lɛth. Go Jethu jɔk yɔ̈ɔ̈k
bï jäl yeguɔ̈p, ku kony dhɔ̈k bï pial. Ku
lëk wun bï jäl kek ye.
43 Ku jɔl raan ëbën gäi riɛl Nhialic.

Jethu acï bɛn jam ë Thuɔnde (Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Tɛ̈wën ŋot rëër kɔc ke cï gäi käjuëc cï
looi, ke lueel tënë atuɔ̈ɔ̈cke,
44 “Piɛŋkë wëlkä apath ku calkë ke
aa löony wepuɔ̈th, rin Manh Raan abï
thön kɔc bï ye nɔ̈k.”
45 Ku kɔcken ye buɔɔth aake këc wɛ̈t
kënë deet yic, wɛ̈t ëcï moony tënë ke
rin bïk cïï det yic. Ku keek aake cï
riɔ̈ɔ̈c bïk thiëëc kë cï lueel.

Kɔc Jethu buɔɔth aacï wɛ̈t tɛɛr (Mt 18:1-3; Mk 9:33-37)

46 Nawën ke kɔc ye buɔɔth teer wɛ̈t
lɔn yeŋa kamken yen dït apɛi.
47 Ku Jethu ë ŋic kë tɔ̈ kepuɔ̈th. Ku
dɔm meth ku cɔl akääc yelɔ̈ɔ̈m.
48 Ku lëk ke, “Raan manh koor cït
manh kënë lor ë riɛnkiɛ̈, acä lor. Ku
raan ɣa lor, acie ɣɛn ye lor, ee Wä
Aciëŋ ë toc ɣa. Rin raan koor kamkun
ëbën, yen ë raandït.”

Raan cïï ɣo man ë raanda (Mk 9:38-40)

49 Nawën ka atuny cɔl Joon bɔ̈
tënë Jethu ku lëk ye, “Bɛ̈ny, ɣok aacï
mony dɛ̈t tïŋ keye jakrɛc cuɔp wei kɔc
gup ë riɛnku, ku acuk pëën rin acie
raanda.”
50 Go Jethu lɛ̈k ye kek atuuc kɔ̈k aya,
“Duɔ̈kkë ye pëën, rin raan cïï we man
ë raandun.”

Jethu akëc kɔc Thamaria lor

51 Nawën cï nïn bï Jethu ɣäth nhial
thiɔ̈k, go tak bï dhiɛl la Jeruthalem.
52 Ku tooc kɔc yenhom tueŋ bïk tɛ̈ bï
kek la nyuc thïn la guiir pan tɔ̈ wun
Thamaria.
53 Go kɔc pan awën kuec rin ŋic kek
ye lɔn Jethu ala Jeruthalem.*
54 Nawën le kɔc Jethu buɔɔth,
Jemith ku Joon, ŋic lɔn cï kɔc baai
kuec bïk Jethu lor ke luelkë, “Bɛ̈ny,
cuk mac cɔl abɔ̈ piny nhial bï pan kënë
rac?”
55 Go Jethu ke duɔ̈m thook piny,
56 ku bɛrkë pan dɛ̈t tɔ̈ tueŋ.

Raan buɔth Jethu adhil puɔ̈u riɛl (Mt 8:19-22)

57 Tɛ̈wën kuɛny kek dhël yic, ke räm
kek mony dɛ̈t cï ye bɛn lɛ̈k Jethu ëlä,
“Yïn aba biaath kuat tɛ̈ ler yïn thïn.”
58 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Luɔny aa la
ɣöötken yekë ke wuut, ku diɛt pär aa
la ɣɔ̈ɔ̈tken aya. Ku ɣɛn Manh Raan ɣɛn
acïn baai pinynhom tɛ̈n.”
59 Ku lueel Jethu tënë mony dɛ̈t,
“Buɔth ɣa.” Go bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny, cɔl ɣɛn
akɔŋ wä la thiɔ̈k.”
60 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Cɔl kɔc cït kɔc cï
thou aa thiäk kacken, ku yïïn bäär ba
Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈n la piɔ̈ɔ̈c.”
61 Ku lueel mony dɛ̈t, “Yïn aba
buɔɔth Bɛ̈ny, ku cɔl ɣɛn akɔŋ kackiɛ̈ la
tɔ̈ɔ̈ŋ.”
62 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yïn acït raan
dhie pur, na tïŋ raan dɛ̈t cath, ke cuɛt
pur piny ku kɛɛŋ nhom ku ruɛc. Këya,
raan ye käk kɔ̈k nyaai luɔi ca guiër ye
yic, acïn këpuɔth lëu bï looi rin bääny
Nhialic.”

10

Luɔi kɔc thiärdhorou ku rou

1 Nawën ë kënë cök, ke Jethu kuany
kɔc kɔ̈k kathiärdhorou ku rou kam kɔc
ye buɔɔth, ku tooc ke tueŋ bï kɔc
karou aa cath, bïk la gɛɛth ku bɛ̈ɛ̈i ke
bï yen la thïn yiic.
2 Ku lëk ke, “Käk tem ajuëc ku kɔc
luɔi aa lik. Rɔ̈ɔ̈kkë Bɛ̈ny la nhom käk
tem bï kɔc luɔi cɔl aa juak röt.
3 Lak! Ku ŋiɛckë, wek atuɔɔc cïmën
amɛ̈l ë kam gal.
4 Duɔ̈kkë wëëu ku jɔkgɔɔ ku war kɔ̈k
muk. Ku duɔ̈kkë ye kɔ̈ɔc dhöl yiic bäk
kɔc aa muɔ̈ɔ̈th.
5 Tɛ̈ ɣeet wek baai ke kaŋkë lueel,
‘Kɔc baai yakë dɔ̈ɔ̈r.’
6 Ku na ye kɔc rɛ̈ɛ̈r ë pan kɔc nhiar
dɔ̈ɔ̈r, ke rɔ̈ɔ̈kkun aabï ke dɔɔc. Ku na

9:46 Lk 22:24 **9:48** Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 * **9:53** Kɔc Itharel la luaŋ Nhialic Jeruthalem, aake cïï kɔc Thamaria ye lor rin mɛɛn kek röt. **9:54** 2Bŋ 1:9-16 **9:61** 1Bŋ 19:20 **10:2** Mt 9:37-38 **10:3** Mt 10:16 **10:4** Ith 10:7-14; Mk 6:8-11; Lk 9:3-5

yekë kɔc man dɔ̈ɔ̈r, ke rɔ̈ɔ̈kkun aacïï ke bï kony.
7 Ku yakë rëër ë pan ku miëthkë ku dɛ̈kkë käk yekë yiëk we, rin apath bï raan lui ariɔ̈pde yök. Duɔ̈kkë ye jäl pan ku lak pan.
8 Na lor kɔc gen cï wek la thïn we, ke we cam kuat miëth cïk gäm we.
9 Ku kuɔnykë kɔc tuany ku lɛ̈kkë ke, ‘Bäänу Nhialic acï thiɔ̈k ke we.’
10 Ku na lak gen cïï we ye lor thïn, ke we jiël ku luɛlkë,
11 ‘Ɣok aabï tɔr gɛndun tɛŋ wei ɣocök bï döŋ kek we.’ Ku dhiɛlkë deet apath, bäänу Nhialic acï thiɔ̈k.
12 Awuɔ̈c bï Nhialic tɛ̈m kɔc Thidon aköl luŋdït abï kuur tënë awuɔ̈c bï tɛ̈m kɔc ë gen.

Gɛɛth këc luɔi kärɛc puɔl thin (Mt 11:20-24)

13 “Wek kɔc gen Koradhin ku Bethaida, wek aa tiit kärɛc apɛi, rin käjuëc jäŋ gɔ̈i cäk tïŋ cï ke looi gɛɛthkun yiic, ku ke cï looi Tire ku Thidon, gɛɛth wäär ceŋ kɔc rac, ŋuɔ̈t kɔc ë gɛɛthkä aacï kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën thɛɛr, ku pälkë luɔi kärɛc.
14 Ku Nhialic abï we tɛ̈m awuɔ̈cdït Aköl luŋdït, awuɔ̈c bï dït apɛi tënë awuɔ̈c bï tɛ̈m kɔc Tire ku Thidon.
15 Ku wek kɔc Kapernaum yakë tak lɔn bï we jat nhial? Wek aabï cuat pan mac.”
16 Ku lueel Jethu tënë kɔc wën cï tooc, “Raan piŋ wɛ̈tdun ë wɛ̈tdiɛ̈ piŋ, ku raan we dhɔ̈l gup acä dhɔ̈l guɔ̈p, ku raan dhäl ɣaguɔ̈p ë raan toc ɣa dhɔ̈l guɔ̈p.”

Kɔc wën cï tooc aacï dhuk

17 Go kɔc thiärdhorou ku rou wën dhuk ke cï puɔ̈th miɛt ku luelkë, “Bɛ̈ny agut jakrɛc aya aacï wɛ̈tda piŋ ë riɛnku.”
18 Go Jethu lɛ̈k ke, “Riɛl jɔŋrac acï riääk ku tiɛ̈ŋ ke löönу piny cïmën many nhial.
19 Wek aca yiëk riɛl bï wek aa cath käpiɛny ku kith nhïïm ë path. Ku wek aca yiëk riɛl wɛ̈r wek alɛikun ku kɔc man we. Ku acïn kë kɔŋ we nɔ̈k.
20 Ku duɔ̈kkë puɔ̈th jɔl miɛt rin cï jakrɛc wɛ̈tdun piŋ, miɛtkë puɔ̈th rin cï riɛnkun gɔ̈t pan Nhialic.”

Jethu amit puɔ̈u (Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Nawën ke Wëi Nhialic cɔl Jethu amit puɔ̈u ku lueel, “Wä, Bɛ̈ny nhial ku piny! Yïn alɛɛc rin cï yïn käk cï thiaan tënë kɔc ŋic käŋ cï piöc, nyuɔ̈th kɔc kor këc piöc. Ee tɛ̈de, Wä, yen ë kën yï yuum puɔ̈u.
22 Kërïëëc ëbën aacï Wä gäm ɣa. Acïn raan ŋic Wënde ë Wun ë rot, ku acïn raan ŋic Wun ë Wënde ku kɔc cï Wënde lɔc bï nyuɔ̈th ke.”
23 Tɛ̈wën rëër Jethu kek kɔcken ye buɔɔth ë röt, ke wël yenhom ke ku lueel, “Wek aala gup duaar bäk käk tiɛ̈ŋkë tïŋ.
24 Ku alɛ̈k we, ëcï kɔc juëc käk Nhialic tïŋ ku bänydït wïc bïk käk yakë tïŋkä tïŋ, ku aa këckë ke tïŋ. Ku ë cïk wïc aya bïk käk yakë piŋ, piŋ, ku aa këckë ke piŋ.”

Kääŋ raan path pan Thamaria

25 Raan piööc ë löŋ kɔc Itharel, ëcï bɛ̈n ku wïc bï Jethu deep ë wɛ̈t ku thiëëc, “Raan piööc, yeŋö ba looi ba pïr aköliëëc ëbën pan Nhialic?”
26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ye Löŋ Mothith lueel këdë ë wɛ̈t kënë? Yeŋö ye deet yic thïn?”
27 Go bɛ̈ɛ̈r, “Yïn adhil Nhialic Bänydu nhiaar yïpuɔ̈u ëbën, ku wɛ̈iku ëbën, ku yïnhom ëbën, ku nhiar raan dɛ̈t cïmën nhiɛɛr yïn rot.”
28 Go Jethu lueel, “Aca ŋiɛc bɛ̈ɛ̈r. Loi käkkä, ku pïr pan Nhialic aköliëëc ëbën aba yök.”
29 Go monytui wïc bï wɛ̈t deet apath rin wïc yen ye bï rot kony, ku ben Jethu thiëëc, “Raandiɛn ba nhiaar yeŋa?”
30 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Monytui, ke ye raan Itharel, ëcï jäl Jeruthalem

10:7 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 **10:11** Luɔi 13:51 **10:12** Käk 19:24-28; Mt 11:24; 10:15 **10:13** Ith 23:1-18; Edhe 26:1–28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 **10:15** Ith 14:13-15 **10:16** Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; Jn 13:20 **10:19** Wk 91:13 **10:22** Jn 3:35; 10:15 **10:25** Mt 22:35-40; Mk 12:28-34 **10:27** Leb 19:18; L.rou 6:5 **10:28** Leb 18:5

bï la Jeriko. Go rɔ̈m ke cuɛ̈r dhël yic
ku rumkë aläthke ku wɛ̈ɛ̈uke ëbën, ku
näkkë ku jɔlkë nyääŋ piny ke duër
thou.
31 Nawën ke raan käk Nhialic, ke ye
raan Itharel, bɔ̈ ke kuany dhël kënë
yic, go monytui tïŋ ku wɛɛn thok pi-
iny.
32 Nawën ke raan dhiënh Lebï ben
bɛ̈n, go mony kënë tïŋ ku bɛ̈r.
33 Go raan pan Thamaria bɛ̈n ke
kuany ë dhël kënë yic. Nawën tïŋ
mony kënë piiny ke ŋɛɛr yic.
34 Go rot cuɔ̈t ye, ku muɔɔc ɣɔ̈ntöök
yiic miök ku muɔ̈n abiëc ku der keyiic,
ku jɔt akaja kɔ̈u ku ɣɛ̈th pan jɔ̈ɔ̈l, ku
rëër yelɔ̈ɔ̈m ë wɛ̈ɛ̈r wën.
35 Naɣɔn nhiäk, ke gɛm wëëu tënë
raan lui pan jɔ̈ɔ̈l ku lëk ye, ‘Lök mony
kën töök apath, na la dhuk ku le wëëu
ca lɔ̈k muɔ̈r ë riɛnke të lik wɛ̈ɛ̈ukië, ka
ba bɛ̈n cool.’ ”
36 Ku wit Jethu wɛ̈tde ku lueel ëlä,
“Na ye yï, ke raan cï cuɛ̈r baŋ, yeŋa
kam kɔc awën kadiäk ë raande?”
37 Go lueel, “Raan cï ye kony yen ë
raande.” Go Jethu lueel, “Lɔɔr, ku ye
luui këya.”

Martha kek Maria

38 Tɛ̈wën ciɛth Jethu kek atuɔ̈ɔ̈cke ke
la Jeruthalem, gokë nyuc gen thiin tɔ̈
dhël yic. Go tiŋ cɔl Martha ke ɣäth
baai.
39 Ku Martha a la nyankën cɔl
Maria, cï bɛ̈n nyuc Jethu lɔ̈ɔ̈m bï
piɔ̈ɔ̈cde piŋ.
40 Go Martha puɔ̈u riääk rin këc
Maria ye kony luɔi miëth tënë jɔ̈ɔ̈l.
Go bɛ̈n tënë Jethu ku lueel, “Bɛ̈ny, ye
këpath yen looi nyankäi cï yen ɣa päl
luɔi ë rot tɛ̈thɛɛr awën? Lɛ̈k ye bä bɛ̈n
kony.”

41 Go Bänyda bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Yïn
Martha, yïn adiɛɛr rin awïc ba käjuëc
tɔ̈ yïpuɔ̈u looi ëbën,
42 ku ë tök yen aril, Maria acä abaŋ
ŋuɛ̈ɛ̈n kuɛ̈ny bei, ku acïï bï nyaai tënë
ye.”

10:34 2Lëk 28:15 **10:39** Jn 11:1

11

Jethu anyuth ɣo të bï ɣok aa röök thïn
(Mt 6:9-13; 7:7-11)

1 Ɣɔn akäl tök Jethu ë rɔ̈ɔ̈k, nawën cï
rɔ̈ɔ̈kde jal thök, ke lueel raan tök kam
kɔcken ye buɔɔth tënë ye, “Bɛ̈ny, piɔ̈ɔ̈c
ɣo të bï ɣok aa röök thïn, cïmën wäär cï
Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm kɔcken ye
buɔɔth piɔ̈ɔ̈c.”
2 Go Jethu lɛ̈k ke, “Yakë lueel këlä të
röök wek,
‘Wädan tɔ̈ nhial, bï riɛnku aleec.
Bï bäänydu bɛ̈n ɣoyiic.
3 Muɔc ɣook miëth akölaköl.
4 Ku päl adumuɔ̈ɔ̈mkua piny tënë
ɣook,
rin ye ɣok wɛ̈t puɔ̈l tënë kɔc rɛc ɣook.
Ku duk ɣook cɔl athem kërac.’ ”
5-6 Ku ben Jethu lɛ̈k kɔcken ye
buɔɔth, “Tɛ̈dë, na yïn ala mäthdu ku
lɔr tënë ye wakɔ̈u wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic ku
luel tënë ye, ‘Mäthdiɛ gäm ɣa ayuɔ̈p
kadiäk. Rin mäthdiɛn cï la keny acï
bɛ̈n paandië, ku ɣɛn acïn miëth gäm
ye.’
7 Ku bëër ɣööt alɔŋ thïn ku lueel,
‘Duk ɣa rɛ̈ɛm nhom. Ɣöt acï gur thok,
ku ɣok aacï tɔc ɣok miɛthkiɛ. Ɣɛn acïï
rot ben jɔt ba yï gäm ayuɔ̈p.’
8 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, na cɔk
alɔn cïï monyë rot jɔt bï gäm ayuɔ̈p rin
yen mäthdu, ka ŋot bï rot jɔt bï gäm
kuat kë wïc, rin yïn acïï guɔ̈p bï riɔ̈ɔ̈c
ë ye, ku lɔɔr tueŋ ke thiëc.
9 Këya alɛ̈k we, thiëc, ku abï Nhialic
gäm yï, na wïc këdäŋ tënë Nhialic ka
yök. Ku ë tɛ̈de aya, na gut ɣöt thok, ka
ŋany thok tënë yï.
10 Raan thiëc aye gäm ke wïc, ku
raan la kë wïc aye yök. Ku ɣöt aye
ŋaany thok tënë raan wïc ye.
11 Yeŋa kamkun na le meth, ku
thiëëc manhde miëth ke gɛm këpiiny
të wïc yen rɛ̈c.
12 Ku na wïc tuɔŋ ajïth, ke dɔm kiɛth
ku gɛ̈m ye.
13 Na ŋiɛckë wek kɔc ë luui kärɛc bäk
miɛthkun aa gäm käpath, ke cäk lëu

bäk ŋic lɔn bï Wuurdun tɔ̈ nhial ye ŋic apɛi bï Wëi Nhialic tuɔ̈c kɔc thiëc ye.”

Jethu aye yɔ̈ɔ̈k lɔn le yen guɔ̈p jɔŋrac (Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

14 Naɣɔn akäl tök ke Jethu ë cop jɔŋrac wei raan guɔ̈p, ku ëcie jam. Nawën cï jɔŋë jäl yeguɔ̈p ke mony awën jam. Go thän awën tɔ̈ thïn gäi apɛi,
15 ku lueel kɔc kɔ̈k, “Ee Beldhebul bɛ̈ny jakrɛc yen ë ye yiëk riɛl bï ke aa cuɔp wei.”
16 Ku ë wïc kɔc kɔ̈k bïk deep wɛ̈t, ku thiëckë bï kënë jäŋ gɔ̈i looi, bï nyuɔ̈th ke lɔn ye Nhialic käkke gam.
17 Ku Jethu ë ŋic kë yekë tak, go lɛ̈k ke, “Na tek kɔc paan tök keyiic ku thɛ̈rkë ë kamken, ke pan kënë abï riääk. Ku na tuum dhiënh tök yenhom aya ku thɛ̈rkë kamken ë röt, ke dhiënh kënë abï wɛɛr aya.
18 Këya, na tek jakrɛc keyiic ku thɛ̈rkë ë kamken ke cïï thök? Ayakë lueel lɔn ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei riɛl ye Beldhebul gäm ɣa.
19 Ku na ye riɛl Beldhebul yen ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ye riɛl ŋa yen ye kɔckun yakë buɔɔth ke cuɔp wei? Calkë ke aa lëk we yic.
20 Ku na ye riɛl Nhialic yen ye ɣɛn jakrɛc cuɔp wei, ke ŋiɛckë lɔn cï bääny Nhialic bɛ̈n tënë we.
21 “Na tit raan ril paande thok ë tɔɔŋ ku köt, ke käkke aacïï nyiɛɛi.
22 Ku na mɛ̈t raan dɛ̈t ril, ka wer ye. Ku jɔl käk muk bï yen rot tiit nyaai ëbën, ku tek käk cï rum.
23 “Raan këc rot mät ɣa acie raandiɛ̈, ku raan cïï ɣa kony bï kɔc lɛ̈k wɛ̈t Nhialic, ee kɔc thiɔ̈i.
24 “Tɛ̈ cï jɔŋrac jäl raan guɔ̈p, ee piny yɔ̈ɔ̈p tɛ̈dɛ̈t bï yen lɔ̈ŋ thïn. Na cïn tɛ̈ yök, ka lueel, ‘Ɣɛn abï dhuk tënë raan wäär jiël ɣɛn thïn.’
25 Ku dhuk ku yök raan wäär, ke cït ɣön cï guiir yic apath,
26 ku dhuk ku le bɛ̈n kek jakrɛc apɛi kɔ̈k kadhorou wär ye, ku lek yeguɔ̈p. Ku pïr ë raan kënë ë jäl rɛ̈ɛ̈c apɛi tënë pïrden tueŋ.”
27 Kaam wën jiɛɛm yen këlä, ke tik jam röldït kɔc yiic ku lëk ye, “Tiŋ ë dhiëth yï ku muk yï amit guɔ̈p apɛi.”
28 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lueel, “Ee yic, ku kɔc mit gup alanden aa kɔc wɛ̈t Nhialic piŋ ku loikë.”

Jethu akuec bï kënë jäŋ gɔ̈i looi (Mt 12:38-42)

29 Tɛ̈wën cï kɔc juëc kenhïïm kut Jethu lɔ̈ɔ̈m, ke lueel, “Yeŋö be riëëc akölë rɛ̈ɛ̈c këlä? Ee riëëc ye wïc bï kënë jäŋ gɔ̈i tïŋ. Ku acïn kë bï nyuɔ̈th ke. Ee kënë jäŋ gɔ̈i wäär cï rot looi tënë Jona yen abïk tïŋ.
30 Cïmën wäär cï Jona raan käk Nhialic tïŋ jäl a kït tënë kɔc Ninibe, këya Manh Raan abï jäl a kït tënë kɔc akölë ëbën.
31 Tiŋ bɛ̈ny wäär jiël pan Athia abï rot jɔt aköl luŋdït ku gɛ̈k riëëc akölë, rin cï yen jäl tɛ̈mec apɛi bï wël puɔth bɛ̈nyŋaknhom Tholomon la piŋ, ku ɣɛn jam kën, ɣɛn adït tënë Tholomon.
32 Aköl luŋdït kɔc gen Ninibe aabï we gɔ̈k rin cï kek kepuɔ̈th waar, ku pälkë luɔi kärɛc wäär cï Jona ke lɛ̈k. Ku alɛ̈k we, ɣɛn jam kënë, ɣɛn adït tënë Jona.

Kɔc cï gam aacït awai ku mermer (Mt 5:10; 6:22-28)

33 “Acïn raan cï mermer kaŋ ɣäth ɣöt ku kum nyin. Aye tɔ̈ɔ̈u tɛ̈n ye yen ɣöt mer yic thïn, bï piny amer tënë raan la ɣöt.
34 Puɔ̈n path acït nyin path. Raan path nyin ë daai apath, acïï thöŋ kek raan cï cɔɔr cie daai apath.
35 Këya, luɔikë röt bäk puɔ̈th la cök, ku duɔ̈kkë puɔ̈th cɔɔr.
36 Na yïn aɣer puɔ̈u, ke yïn acït raan këc cɔɔr ë daai apath cïmën dhie ye mac piny riaal.”

Jethu ë kɔc piööc lööŋ ku Parathï lɛ̈k lɔn nhiɛɛm kek (Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

11:15 Mt 9:34; 10:25 **11:16** Mt 12:38; 16:1; Mk 8:11 **11:23** Mk 9:40 **11:29** Mt 16:4; Mk 8:12
11:30 Jona 3:4 **11:31** 1Bŋ 10:1-10; 2Lëk 9:1-12 **11:32** Jona 3:5 **11:33** Mt 5:15; Mk 4:21; Lk 8:16

37 Nawën cï Jethu thök ë jam, ke cɔɔl raan töŋ akut Parathï paande bïk la mïth, go la ku nyuuc ku mïth ke këc yecin ku yecök lɔɔk cïmën ciɛɛŋ kɔc Itharel.
38 Këné, acï raan akut Parathï wën la baai bɛ̈n göi apɛi.
39 Go Jethu lueel tënë ye, “Wek kɔc akut Parathï, aa wegup aɣeer kek yakë lɔɔk, ku piäthkun aacï thiäŋ kärɛc apɛi.
40 Kɔc cïn kë ŋiɛckë! Këc Nhialic yen cak guɔ̈p, puɔ̈u alɔŋthïn cak aya?
41 Biökruɛɛl aye nyuɔɔth puɔ̈n ɣer tɛ̈ muɔɔc yïn kɔc, ku acie miɔ̈c ye yïn biökruɛɛl nyuɔɔth ë path.
42 “Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë we, kɔc akut Parathï. Wek aa Nhialic juɛ̈r kälik, käk cït tök ë thiäär yic käkkun yakë ke puur ë dum yiic, ku kuat wɛl kɔ̈k ëbën. Ku wɛ̈t la cök ku nhiɛ̈r Nhialic akuɔ̈ckë looi. Käkkä aa dhiɛlkë looi, ku luɔikë käkkä aya.
43 “Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë we, kɔc akut Parathï. Ayakë nhiaar bäk aa nyuc tueŋ thöc kɔcdït nhïïm tɛ̈n amat, ku ye we muɔ̈ɔ̈th athɛ̈ɛ̈k ɣɔ̈n ë ɣɔɔc yiic.
44 Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë we, wek aa thöŋ kek rɛ̈ŋ cïn kë ye ke ŋic, ye kɔc cath kenhïïm ë path, ku kärɛc cïk thiaan keyiic piiny aacïï ŋic.”
45 Nawën, ke raan tök kɔc piööc ë lööŋ jɔt rot ku lueel tënë ye, “Bɛ̈ny, tɛ̈ jiɛɛm yïn këlä, ke yïn ë ɣo lat aya.”
46 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wek kɔc piööc ë lööŋ, kärɛc aa tit we aya. Wek aa kɔc piööc käril apɛi cie lëu bï ke looi. Ku wek aacie kɔc kony aya ë luɔiden.
47 Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë we. Awëëŋkui, wek aa rɛ̈ŋ path buth tënë kɔc käk Nhialic tïŋ, kɔc wäär nɛ̈k wärkun dït.
48 Acäk gam lɔn këwäär cï wärkun dït looi apath, ku na we tɔ̈ thïn ŋuɔ̈t wek cï näk aya. Rin aacï kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k ku buɔ̈thkë räŋken.
49 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen acï Nhialic ye lɛ̈k we ëlä, ‘Wek aaba tuɔ̈c kɔc käkkië tïŋ ku atuuc. Ku wek aabï kɔc kɔ̈k nɔ̈k ku cuɔpkë kɔc kɔ̈k wei.’
50 Riëëc akölë abï tɛ̈m awuɔ̈c rin cï yen kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k tɛ̈wäär cɛk piny ɣëët ëmën,
51 jɔɔk ë nääk Abel ɣet nääk Dhäkaria wäär näk luaŋ Nhialic. Ku ben Jethu lɛ̈k ke, riëëc akölë abï tɛ̈m awuɔ̈c rin ë käkkä ëbën!
52 “Tɛ̈ rɛɛc yen thïn tënë we, wek aa yic moony tënë kɔc ku acäk ye gam kek week ë röt. Ku wek aa kɔc kɔ̈k wïc yic bïk gam gël!”
53 Nawën wïc Jethu bï jäl, ke jiëëm kɔc akut Parathï ku kɔc piööc lööŋ guɔ̈p apɛi, ku thiëckë wël juëc ku wïckë bï ke dhiɛl dhuk nhïïm,
54 rin wïc kek ye bïk deep wɛ̈t bïk dɔm, tɛ̈ le yen wɛ̈t rɛɛc lueel.

12

Duk riɔ̈c luel yic (Mt 10:26-27)

1 Wën cï käkkä röt looi, ke kɔc juëc apɛidït aake cï kenhïïm kut Jethu lɔ̈ɔ̈m abï ciɛ̈n tɛ̈ ye cök cak la piny. Tɛ̈wën ke Jethu kɔŋ jam tënë kɔcken ye buɔɔth ku lëk ke, “Tiɛtkë röt, ku duɔ̈kkë ye luui cïmën kɔc akut Parathï, kɔc ë kɔc ruëëny.
2 Acïn kë ye moony arɛ̈k abï cïï tiɛ̈c. Tɛ̈dë ke lëu bï këdäŋ thiaan abï cïï ŋic.
3 Na cɔk a wɛ̈t luel wakɔ̈u ka ŋot piŋ nhiäk aköl. Ku këriëëc ëbën cäk ŋääi weyïth ɣööt alɔŋthïn ke ɣöt cï thiöök thok aŋot ye kɔc kɔ̈k piŋ.
4 “Ku alɛ̈k we wek mäthkiɛ̈, duɔ̈kkë riɔ̈c kɔc guäpkun nɔ̈k ë path. Aa we nɔ̈k ku na lä ka cïn këdɛ̈t ben kë looi.
5 Ee Nhialic yen adhil kɔc riɔ̈ɔ̈c, rin na cï nɔ̈k ka la riɛl aya bï cuat pan mac. Alɛ̈k we, ee Nhialic ë rot yen adhil kɔc riɔ̈ɔ̈c.
6 Diɛt thii kor kadhiëc cït amuɔ̈r, cïï ke ye ɣɔɔc wëëu lik? Ku acïn tök ë kamken cï Nhialic kaŋ muɔ̈r nhom,
7 agut nhïmkun tɔ̈ yïnhom aŋic Nhialic akuɛ̈nden. Duɔ̈kkë riɔ̈c, wek aa awär amuɔ̈r juëc.
8 “Alɛ̈k we, raan ye gam kɔc nhïïm lɔn ye yen raan Manh Raan, aba gam aya lɔn ye yen raandiɛ̈ atuuc Nhialic nhïïm.

11:42 Leb 27:30 **11:51** Cäk 4:8; 2Lëk 24:20-21 **12:1** Mt 16:6; Mk 8:15 **12:2** Mk 4:22; Lk 8:17

9 Ku raan jɛi kɔc nhïïm lɔn cïï yen
ye raandië, abï Manh Raan kuec aya
atuuc Nhialic nhïïm.”
10 Ku ben Jethu lëk ke, “Kuat raan
wët rac luɛɛl Manh Raan guöp abï päl
piny tënë ye, ku raan lueel kërac Wëi
Nhialic guöp, acïï bï kaŋ päl piny tënë
ye.
11 “Të ɣëth yï tën amat luk yic, bäny
dït ku bäny kor nhïïm, duk diɛɛr të bï
yïn rot kuɔny thïn ku wët ba lueel,
12 rin Wëi Nhialic abï cɔl aŋic kë ba
lueel.”

Raan ajak kuc käŋ

13 Go mony dët rot jɔt kɔc yiic
ku lueel, “Bɛ̈ny lëk wämääth bä yiëk
abäkkië käk cï wä nyäŋ ɣo yiic.”
14 Go Jethu bëër, “Mäthdië, yeŋa cä
kuany ba ya bɛ̈ny, ba käŋ tɛ̈k we?”
15 Ku lëk kɔc awën tö thïn, “Tiɛtkë
röt, duökkë jiɛɛk cɔl arum wepuöth.
Acïn raan rëër piɛ̈rde yecin cɔk alɔn le
yen käjuëc.”
16 Ku lëk ke käääŋ kënë, “Thɛɛr raan
ajak ë tö thïn, ku duɔmde ëcï luɔk rap
juëc apɛi.
17 Go jal jam ku lueel, ‘Yeŋö ba jal
looi? Ɣɛn acïn duël lääu yic bï ɣɛn ke
tööu thïn.’
18 Nawën ke tɛk ku lueel, ‘Kë ba looi
akïn. Duël kënë aba ŋaany, ku bɛn
duëldït apɛi looi bï ɣɛn rap ku käk kɔ̈k
baai tääu thïn.
19 Ku jal lɛ̈k rot ɣatök. Mony mit
guöp, yïn ala mïïth juëc apɛi bï run
juëc nɔ̈k, jɔl pïr apath, miëthë ku
dɛ̈kkë, ku jɔl puöu miɛt!’
20 Go Nhialic lɛ̈k ye, ‘Raan kuc käŋ!
Ee wɛ̈ër kënë, yïn abï thou ku käjuëc ca
täu rot kë, bïk lɔ̈k aa käk ë ŋa?’ ”
21 Ku wit Jethu wɛ̈tde ëlä, “Kënë,
yen ë rot looi tënë kɔc käjuëc tööu
ë riɛnken, ku acïn jiɛɛk Nhialic tö
kepuöth.”

Raan adhil Nhialic ŋööth (Mt 6:26-34)

22 Ku wël Jethu yenhom kɔcken ye
buɔɔth ku lueel, “Këya alɛ̈k we, bäk röt
cïï cɔl anɛ̈k diɛɛr kë bäk cam bäk pïr.
Ku diɛɛrkë aya käk bäk ceŋ.
23 Wëi aŋuɛ̈ɛ̈n tënë miëth, ku guöp
raan aŋuɛ̈ɛ̈n tënë alɛ̈th.
24 Daaikë diɛt pär nhial, aacie pur
rap ku temkë ke, ku tɛ̈ɛ̈ukë ke atuɔk
yic, ku aa ŋot ke pïr rin ye Nhialic ke
yiëk miëth. Ku wek aa ŋuɛ̈ɛ̈n apɛi tënë
ke.
25 Yeŋa kamkun na diir ë wɛ̈ike ke
juak ruönke?
26 Na cäk käk thiikä ye lëu, yeŋö ye
wek diɛɛr käk kɔ̈k?
27 Tiɛ̈ŋkë yök cil të dhëëŋ kek thïn,
aacie luui ku aacie luui alɛ̈th. Ku alɛ̈k
we na cɔk a bɛ̈nyŋaknhom Tholomon
cïmënden wäär ë bäänyde yic, ëcïï la
alɛ̈th la kït dhëŋ cïmën yäŋ tök ë yɔ̈kkë
yiic.
28 Ku na ye Nhialic wɛl cil ë path
cɔl adhëŋ këlä, wɛl tö thïn akölë ku na
nhiäk nïn lik ke ril wei ku took ke mac,
ke Nhialic cïï we bï kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, wek
aa kɔc la gam thin koor.
29 “Duökkë wenhïïm ye yiëk kë bäk
cam ku kë dɛkkë aköläköl.
30 Aa kɔc kuc wët Nhialic pinynhom
ë tɛ̈n kek aa kepuöth yiëk käkkä. Ku
Nhialic Wuurdun aŋic lɔn wïc wek
käkkä.
31 Na ye këya, yakë ke wïc käk bääny
Nhialic, ku aabï yiëk we aya.

Jiɛɛk cie rop atö pan Nhialic (Mt 6:19-21)

32 “Duökkë riöc wek kɔc buɔth ɣa
rin Wuurdun amit puöu bï we yiëk ë
bäänyë.
33 Ɣaackë käkkun ku gämkë wëëu kɔc
ŋöŋ. Kënë abï jaakdun juak yic pan
Nhialic. Ku jiɛɛk pan Nhialic acie
thök, ku acie riääk cïmën jiɛɛk pinyn-
hom, rin acïn cuër tö thïn. Ku acïï
aruɔp ye rac.
34 Ku piändu abï ya rëër aköläköl tɛ̈
töu jaakdu thïn.

Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir

35 “Rɛ̈ɛ̈r yï cï rot guiir aköläköl, ku
rɛ̈ɛ̈r yï muk mermer rin kuat kë bï rot
looi bï yök waköu,
36 cïmën alony lui baai tit bänyden cï
la yan thiëëk yic ke bï dhuk baai. Na
bï ke go ɣöt guɔ ŋaany thok tënë ye.

12:10 Mt 12:32; Mk 3:29 **12:12** Mt 10:19-20; Mk 13:11; Lk 21:14-15 **12:27** 1Bŋ 10:4-7; 2Lëk 9:3-6
12:35 Mt 25:1-13 **12:36** Mk 13:34-36

37 Aloony mit gup aa loony ye bänyden yök ke tït të dhuk yen baai. Alëk we alanden, bëny abä alanhden luɔi ruɔ̈k, ku cɔl ke aa nyuc bïk mïth ku luui tënë ke.
38 Tëdë, ke bëny abï dhuk baai wëër ciɛl yic, tëdë ke dhuk bëëk ë piny. Ku aloony mit gup aa loony bï bäny yök ke tït.
39 Wek aa lëu kënë bäk deet yic ë röt. Na raan ye wëër alɔŋ bï cuär bën ŋic, ka rëër ke yiën bï cuär käkke cïï kual.
40 Ke week aya rëërkë we tït, rin wek aa kuc aköl bï Manh Raan bën."
41 Go Pïtɛr lueel, "Bëny, ye ɣok lëk ë kääŋ kënë aye kɔc ëbën?"
42 Go Bëny dhuk nhom ku lueel, "Na ye këya, yeŋa alony path ku ŋic käŋ apɛi? Yeen alony bï bëny nyääŋ käkke yiic paande, bï kacke ya gäm miëth aköläköl.
43 Alony mit guɔ̈p alony bï bëny yök ke loi luɔide apath të dhuk yen.
44 Alëk we, abï alony kënë tääu käkke yiic ëbën.
45 Ku na ye alony ye tak lɔn cïï bänyde bï lac dhuk. Ku ye rëër ke näk aloony kɔ̈k, röör ku diäär. Ku ye cool ke mïth ku dëk abï wiɛɛt.
46 Ke bänyde abï la luät yeguɔ̈p aköl cïï ye tak lɔn yen aköl bï yen bën. Ku yeen abï bëny tëm awuɔ̈cdït ku mɛt të rëër kɔc rɛc thïn.
47 "Ku aluaŋ ŋic kë wïc bänyde bï looi, ku rëër ke cïï rot guir bï kë wïc bëny looi, ka bï tëm awuɔ̈cdït apɛi.
48 Ku aluaŋ kuc kë wïc bänyde ku looi awuɔ̈c bï yen that thïn, ka bï ya awuɔ̈c koor. Käjuëc aa wïc tënë raan cï gäm käjuëc, ku raan cï gäm käjuëc apɛi awïc käjuëc apɛi tënë ye.
49 Ɣɛn acï bën ba piny bën cuɔ̈ny. Ku anhiaar diët cï dëp thɛɛr.
50 Ɣɛn atiit kërac apɛi, ɣɛn abï gum ku rem ɣa apɛi ɣet aköl bï kënë thök.
51 Yakë tak lɔn cï ɣɛn bën ba dɔ̈ör bën looi pinynhom? Alëk we acie ye. Ee lɔn bï kɔc keyiic tek.
52 Many la yic kɔc kadhiëc abï yeyic tek. Kɔc kadiäk aabä nhiaar ku man rou ɣa. Tëdë, kɔc karou aabä nhiaar ku man kɔc kadiäk ɣa.
53 Mïth röör kek wärken aabï kenhïïm tuɔ̈ɔ̈m ë riɛnkië. Ku yen ë lɔn nyïïr kek märken. Ku man athiëëk kek tïŋ wënde aabï röt maan aya."
54 Ku ben Jethu lëk thän awën tɔ̈ thïn, "Na tiɛŋkë luät nhial, ka guɔkë lueel lɔn deŋ abï tuɛny, ku tueny ayic.
55 Ku na dɔm bï la dïl, ku ruel akɔ̈l apɛi, ka luɛlkë lɔn bï piny tuɔ̈c, ku tuc ayic.
56 Yeŋa wiɛckë bäk ruëëny! Awëëŋkui? Wek aa kë bï rot looi ŋic të tïŋ wek käkkä nhial. Ku cäk kë loi rot ëmën ŋic ayic?
57 "Yeŋö cïï wek yic bäk looi ye ŋic?
58 Cïmën na ɣët raan yï luk yic, ke yï lɔc wët waar yic, ku dɔ̈ɔ̈rkë ke këc yï guɔ ɣäth luk yic. Na cïï lɔc looi këlä, ka ɣët yï luk yic tënë bäny, ku bëny abï la thɔ̈n apuruuk, ku mac yï.
59 Alëk yï, yïn acïï bï kaŋ lony, ɣet të bï yïn këthiin kɔ̈ny tënë yï kaŋ cool."

13

Na cïï luɔi kärɛc päl ke yïn acïï pïr

1 Nawën ke kɔc bɔ̈ tënë Jethu, ku lëkkë ye lɔn cï bänydït Pilato kɔc Galilia cɔl anäk, kɔc ke cï käk juërkë Nhialic la nɔ̈k luaŋ Nhialic Jeruthalem.
2 Go Jethu bëër. "Yakë tak lɔn kɔc Galilia cï nɔ̈k ëmën aa kärɛc apɛi wër kek kɔc Galilia kɔ̈k looi?
3 Acie yic! Ku cäk ŋic lɔn wek aabï thou aya cïmënden, të cïï wek kärɛc yakë looi päl, ku wëlkë wepuɔ̈th Nhialic?
4 Ku na kɔc wäär kathiäär ku bët wïk ɣön bäär apɛi kenhïïm Thiloam bïk thou ëbën, ye kek kɔc kärɛc looi Jeruthalem kepëc?
5 Aacie ke! Ku alëk we, na cäk luɔi kärɛc päl, ke wek aabï thou ëbën cïmënden."

Kääŋ tim cie luɔk

6 Go Jethu ke lëk kääŋ kënë, "Monytui ëcï tim luɔk com duɔmde. Nawën thöö̈ŋ të cï yen luɔk, ke bɔ̈ bï bën bet. Go ciën mïth yök yenhom.

12:40 Mt 24:43-44 **12:50** Mk 10:38 **12:53** Mai 7:6

7 Go puɔ̈u riääk apɛi, ku lëk raan lui
dom yic bï yɛp wei, ku lëk ye, ‘Aca tiit
run kadiäk ku acïn manh töŋ ca yök
yenhom. Yeŋö pël ye bï dom rooc ë
path ke cie luɔk?’
8 Go raan ë luɔi bëër, ‘Bëny, päl ë
ruɔ̈ɔ̈n töŋ kënë ë path, aba guiir ku
tääu dhiääp yecök.
9 Na lok ruɔ̈ɔ̈ntui ka path, ku na cïï
lok, ka jɔl cɔl ayep.’ ”

Jethu acï tiŋ tuany kony aköl cïï kɔc ye luui

10 Tɛ̈wën aköl cïï kɔc ye luui ke Jethu
piɔ̈ɔ̈c tën amat kɔc Itharel,
11 ke tik ë tɔ̈ thïn ke la guɔ̈p jɔŋrac cï
ye dhoŋ kɔ̈u, bï yekɔ̈u cïï ye jɔt ruɔ̈ɔ̈n
thiäär ku bɛ̈t.
12 Nawën tïŋ Jethu ke cɔɔl ku lëk ye,
“Tik, yïn acï kony.”
13 Ku tëëu yecin yekɔ̈u. Ku kaam
thiin awën ke la kɔ̈u cök. Go Nhialic
leec.
14 Ku raandït tën amat ëcï puɔ̈u dak
apɛi rin cï Jethu ye kony aköl cïï kɔc
ye luui. Ku lëk kɔc awën tɔ̈ thïn, “Ɣok
aa la nïn kadätem ye kɔc luui. Ke raan
alëu bï bën akäl tök kam ë nïnkä yiic bï
bën kony, ku acie aköl cïï kɔc ye luui.”
15 Go Bëny bëër ke tɔɔn guɔ̈p, “Aa
wek kɔc la gup ruëëny! Le raan tök ë
kamkun cie ɣäkke ye lony aköl cïï kɔc
ye luui bï ke la wiëc wal ku pïu?
16 Ku tiŋ kënë, nyan many Abaram
cï bëny jak dhoŋ kɔ̈u, bï ya rëër ke duɔl
ë runkä kathiäär ku bɛ̈t, cïï path bï
kony aköl cïï kɔc ye luui bï la cök?”
17 Tɛ̈wën lueel yen ye këlä, ke kɔc
awën man ye yär gup, ku mit thän dïït
awën tɔ̈ thïn puɔ̈th käk kɔc gɔ̈i cï Jethu
looi.

Kääŋ käu koor nyin ye tiɛmde dït apɛi
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

18 Ku la Jethu tueŋ ke jam ku lueel,
“Bääny Nhialic cït ŋö? Yeŋö ba thɔ̈ɔ̈ŋ
ke ye?
19 Aba thɔ̈ŋ manh tim koor nyin cï
raan com duɔmde. Go dït abï ya tim
dïttet ye diɛt ɣɔ̈ɔ̈tken yïk kërke kɔ̈th.”
20 Ku ben lueel, “Yeŋö ba bɛn thɔ̈ŋ
bääny Nhialic?
21 Acït lon cï tik puɔr ayumdït tet
yic, na lä ke piäär ëbën.”

Kuany dhël la pan Nhialic yic
(Mt 7:13-14, 21-23)

22 Ku bër Jethu ke kuany gɛɛth ku
bɛ̈ɛ̈i yiic ke la Jeruthalem.
23 Go raan tök thiëëc, “Bëny! Le kɔc
lik bï poth bïk la pan Nhialic?”
Go Jethu bɛ̈ër,
24 “Thamkë bäk bak dhël ye kɔc
gum thïn yic, rin alɛ̈k we lɔn wïc kɔc
juëc ye bïk la alɔŋthïn, ku acïk bï lëu.
25 Tɛ̈ jɔt wun baai rot ku riit ɣöt
thok, wek aabï kɔ̈ɔc aɣeer ku jälkë ɣöt
tɔɔŋ thok ku luɛlkë, ‘Bëny, ŋany ɣöt
thok tënë ɣo,’ ku abï bɛ̈ër tënë we,
‘Akuɔ̈c tɛ̈ bïï wek thïn.’
26 Ku abäk lɛ̈k ye, ‘Ɣok aacï mïth
ku dëkku kek yï, ku yïn acï piööc ë
gɛɛthkua yiic!’
27 Ku abï dhuk nhom ku lueel, ‘Alɛ̈k
we bäk piŋ, wek aacïï bɔ̈ ɣöt rin wek
aacä ŋic. Jälkë, kɔc luui ë käräc!’
28 Ku tɛ̈ cï yï cuɔp wei, ke yïn ariääk
puɔ̈u ku dhiau aba yïthok a kac tɛ̈ tïŋ
yïn Abaram, ku Ithäk ku Jakop ku kɔc
käk Nhialic tïŋ, ke rɛ̈ɛ̈r bääny Nhialic
yic pan Nhialic, ku gël yï wei thïn!
29 Ku kɔc aabï bɛn pinynhom ëbën
ku camkë yan bääny Nhialic.
30 Ku kɔc tɔ̈ ciëën ëmën aabï tɔ̈ tueŋ.
Ku kɔc tɔ̈ tueŋ aabï dhuk ciëën.”

Jethu ku Antipäth Ɣërot
(Mt 23:37-39)

31 Tɛ̈ɛ̈n, ke kɔc akut Parathï bɔ̈ tënë
Jethu ku lëkkë ye, “Jäl ë tën rin bëny
Antipäth Ɣërot awïc bï yï nɔ̈k.”
32 Go Jethu lueel, “Lak ku lɛ̈kkë raan
la guɔ̈p awandït lɔn ɣɛn abï la tueŋ
akölë ayï nhiäk ɣa cop jakrɛc wei kɔc
gup, ku luɔi käk jäŋ gɔ̈i ye ɣɛn kɔc
kony. Ku na ye nïn diäk ke ɣɛn abï
luɔidiɛ̈ thöl pinynhom.
33 Ku akölë ku nhiäk ku aköl dɛ̈ɛ̈të,
ɣɛn ala tueŋ ɣa lui rin acïï path bï
raan käk Nhialic tïŋ nɔ̈k tɛ̈dɛ̈t cie
Jeruthalem.

13:14 B.bei 20:9-10; L.rou 5:13-14 **13:27** Wk 6:8 **13:28** Mt 22:13; 25:30 **13:29** Mt 8:11-12
13:30 Mt 19:30; 20:16; Mk 10:31

34 “Kɔc Jeruthalem! Kɔc Jeruthalem!
Kɔc ë kɔc käk Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku
biɔ̈ɔ̈kkë kɔc cï tuɔ̈c we aleel. Ye
arakdë cï ɣɛn ye wïc ba we kuɔ̈ɔ̈t yiic,
ku kuɔny we cïmën adhie ye ajïth
miɛthke kuɔ̈m piny yewuɔ̈k, ku wek
aacï kuec.
35 Nhialic abï we nyäŋ pandun. Ku
athɔ̈n we bäk ŋic, wek aacïï
ɣa bï bɛn tïŋ ɣet aköl bï wek
röt guiir, ku luɔrkë ɣa yai ke
yakë lueel, ‘Lecku raan bɔ̈ rin
Bänyda.’ ”

14

Jethu acï raan tuany kony

1 Nawën ke Jethu la pan raan akut
Parathï aköl cïï kɔc ye luui bï la mïth.
Ku kɔc ke tɔ̈ thïn aake döt Jethu apɛi.
2 Go raan cï but ɣɔ̈ɔ̈m ku kök ëbën
bɛ̈n tënë ye.
3 Go Jethu jam ku thiëëc kɔc piööc ë
lööŋ ku kɔc akut Parathï, “Cï löŋ pëën
bï raan tuany kony aköl cïï kɔc ye luui
tɛ̈dë ke kony?”
4 Gokë cïï bëër. Go Jethu mony awën
cɔɔl ku kony ku cɔl ajiël.
5 Ku jɔl lɛ̈k ke, “Yeŋa kamkun ë tɛ̈n,
na cï manhde, ayï wɛŋde löony yiith
aköl cïï kɔc ye luui, ke pɛ̈l yiith ku cïï
bïï bei nyin yic?”
6 Ku wɛ̈t kënë acï ke nyɔ̈ŋ nhïïm kë
bëër kek ye.
7 Wën cï yen ye tïŋ aya ke jɔ̈ɔ̈l awën
cï cɔɔl aaye ŋɛk tɛ̈den nyuuc yen thïn
lɔc, ke luel kääŋ kënë,
8 “Tɛ̈ cï yï cɔɔl yai yic, duk la ku nyuc
tɛ̈n kɔcdït, tɛ̈dë ke raan ben dït tënë yï
acï cɔɔl aya.
9 Na bïï, ke raan awën cɔl we wed-
hie abï yɔ̈ɔ̈k ba rot jɔt ba thööc päl ye.
Ku yïn abï jäl dhuk thöc tɔ̈ ciëën yiic ke
yï cï guɔ̈p yär.
10 Tɛ̈ cï yï cɔɔl, ke yï la ku nyuc thöc tɔ̈
ciëën yiic rin na la raan la baai bɛ̈n, ka
bɔ̈ tënë yï ku lueel, ‘Jɔt rot, bäär tueŋ
tɛ̈n mäthdiɛ̈.’ Kënë abï cɔl athiek yic
jɔ̈ɔ̈l nhïïm ëbën.
11 Këya, kuat raan dït puɔ̈u rot ɣäth
tueŋ ë rot abï Nhialic dhuɔ̈k ciëën, ku
raan lir puɔ̈u ë rot dhuɔ̈k ciëën abï
Nhialic ɣäth tueŋ.”
12 Ku lueel Jethu tënë mony awën
cï ye gɔɔŋ, “Na loi miëth bï yïn kɔc
gɔɔŋ, ke duk ke cɔl mäthku ku paan
moor, ku kɔc ruääi kek yï ku kɔc ajiɛɛk
thiëëk bääikun, rin aabï bɛn cɔɔl. Ku
na looi rot këya, ke këwäär ca luɔ̈i ke
yen acolkë tënë yï.
13 Na loi miëth cɔɔl yïn kɔc, ke cɔl ke
kɔc ŋɔ̈ŋ, ku kɔc cï duany, ku kɔc cï ŋɔl
ku cöör,
14 rin na la kɔc röt jɔt thou yic
aköldä, ke yïn abï Nhialic cuɔ̈ɔ̈t rin
wäär cï yïn ke cɔɔl kɔc cïï ye lëu bïk
miëëthku cool.”

Jethu acï bääny Nhialic thɔ̈ŋ yan thiëëk (Mt 22:1-10)

15 Go mony dɛ̈t mïth kek kɔc lueel
tënë Jethu wën piŋ yen kënë, “Kɔc
mit gup aa kɔc bï cɔɔl yai yic, bääny
Nhialic yic.”
16 Go Jethu lɛ̈k ye, “Monytui ëcï
yandït apɛi looi ku cɔɔl kɔc juëc.
17 Nawën cï mïïth yai guiir, ke toc
aluɔnyde bï kɔc wïc ke yai yic la cɔɔl,
‘Bäk, këriëëc ëbën acï thök ë guiër.’
18 Gokë wël juëc lueel kedhie bï kek
kenhïïm kɔl. Ku lueel raan wën cï
alony kaŋ yök ëlä, ‘Ɣɛn acï piny ɣɔɔc,
ku ɣɛn adhil la ba la tïŋ. Lɔɔr ku lɛ̈k
bɛ̈ny lɔn acïn kë maan yen cïï ɣɛn la
yai yic.’
19 Ku lueel raandɛ̈t, ‘Ɣɛn acï miöör
kathiäär ye kɔc pur ɣɔɔc, ɣɛn ala ba ke
la them, lɔɔr lɛ̈k bɛ̈ny lɔn acïn kë maan
tënë ye.’
20 Ku lueel raan ye kɔc diäk, ‘Ɣɛn acï
piac dɔ̈m nya, acä lëu ba la yai yic.’
21 “Go alony dhuk baai ku le wëlkä
lɛ̈k bänyde. Go bänyde puɔ̈u riääk ku
lëk aluɔnyde, ‘Lɔɔr dhöl yiic ku kam
bɛ̈ɛ̈i geeu, ku cɔl kɔc lïm dhöl yiic ku
kɔc cï duany, ku kɔc cï ŋɔl ku cöör bïk
bɛ̈n.’
22 Go alony lueel, ‘Bɛ̈ny, kë ca lɛ̈k ɣa
aca looi ku piny aŋɔt lääu.’
23 Go bɛ̈ny bɛn lɛ̈k aluɔnyde, ‘Lɔɔr
kuany baai yic ku dhöl yiic geeu, ku

13:35 Wk 118:26; Jer 22:5 **14:5** Mt 12:11 **14:10** Këŋ 25:6-7 **14:11** Mt 23:12; Lk 18:14

lɛ̈k kɔc ëbën bïk dhiɛl bɛ̈n bï paandiɛ̈ thiäŋ.
24 Alɛ̈k yï, kɔc wäär ca kaŋ cɔɔl acïn
miëth yai bïk bɛn yök paandiɛ̈!’ ”

Kë dhil raan looi bï ya raan buɔth Jethu
(Mt 10:37-38)

25 Kɔc juëc aake cath kek Jethu.
Nawën ke wël yenhom kɔc ku lueel,
26 “Na ye raan bö tënë ɣa, ku cïï
wun ku man ku tiɛŋde ku miɛ̈thke, ku
wämäthakën ku nyiɛ̈rakën, ku wɛ̈ike
man, ka cie raan buɔth ɣa.
27 Ku raan cie gum ku buɔɔth ɣa,
acïï lëu bï ya raan buɔth ɣa.
28 Na wïc raan bï ɣöndït bäär apɛi
buth, yeŋö bï kaŋ looi? Nadë ke cïï
wëëu muk bï kaŋ kuɛ̈ɛ̈n nyïn bï ŋic lɔn
le yen wëëu juëc bï yen ɣöt buth bï
thöl?
29 Na jɔɔk cök ku le ciɛn wëëu juëc
bï yen ye thöl, ka bï kɔc ɣöt tïŋ ke këc
thök aa bui, ku yekë lueel,
30 ‘Mony kënë acï ɣöt jɔɔk bï buth ku
akëc thääp.’
31 “Na jɔt bɛ̈nyŋaknhom tɔŋ ke la
apuruk tim thiäär bï la thɔ̈r kek
bɛ̈nyŋaknhom dɛ̈t la apuruk tim thiär-
rou, ke cïï bï kaŋ tak lɔn bï yen tɔŋ lëu
kek ë bɛ̈ny kënë?
32 Na yök ke cïï tɔŋ bï lëu, ka toc
kɔc ke bɛ̈nyŋaknhom tui ŋot mec kek
apuruɔ̈ɔ̈kke bïk dɔ̈ɔ̈r looi.”
33 Këlä aya, acïn raan kamkun lëu
ye bï ya raan buɔth ɣa agut tɛ̈ bï yen
käkke kaŋ puɔ̈l.
34 “Awai, apath. Ku na thöök kɔ̈u
alɛ̈i ke ben dhuɔ̈k thïn këdë?
35 Awan cït kënë acie bɛn piath. Aye
puɔ̈k wei. Piɛŋkë tɛ̈ le wek yïth.”

15

Kääŋ amɛ̈l cï määr
(Mt 18:12-14)

1-2 Kɔc ajuër kut ku kɔc kärɛc looi
aake cï bɛ̈n tënë Jethu bïk piɔ̈ɔ̈cde bɛ̈n
piŋ. Ku kënë, ee këc kɔc akut Parathï
ku kɔc piööc lööŋ nhiaar, rin ye Jethu
kɔc rɛc mɛɛn jäŋ lor, ku mïth ke ke aya.
3 Goke lɛ̈k kääŋ kënë.
4 “Na la raan tök kamkun amääl
buɔɔt, ku mär amäl tök, ke cïï
thiärdhoŋuan ku dhoŋuan nyiëëŋ piny
roor, ku le amäl töŋ cï määr kaŋ wïc
ɣet tɛ̈ bï yen ye yök?
5 Ku na yök ka mit puɔ̈u apɛi ku jɔt
yekët.
6 Ku na le ɣet baai ka cɔl mäthke ku
kɔcken akeu nhom ku lëk ke, ‘Ɣɛn acï
puɔ̈u miɛt rin cï ɣɛn amäldiɛn wäär cï
määr yök. Loiku yai.’
7 Këlä aya, miɛt puɔ̈u dït abï tɔ̈
pan Nhialic, rin raan töŋ kërac
looi cï yepuɔ̈u dhuɔ̈k ciëën rin
adumuɔ̈ɔ̈mke. Ku miɛt puɔ̈u kɔc
tɔ̈ pan Nhialic, rin ë raan töŋ,
acïï bï thöŋ kek miɛt puɔ̈u rin kɔc
path kathiärdhoŋuan ku dhoŋuan cïn
awuɔ̈c cïk looi, bï kek kepuɔ̈th dhuɔ̈k
ciëën.”
8 “Tɛ̈dë, tik ala wëëth thiäär mïläŋ
ɣer, ku mär wɛnh tök. Yeŋö bï looi?
Abï mac dɛ̈ɛ̈p ku wïc apɛi arɛ̈k bï ɣöt
a weec yic agut tɛ̈ bï yen ye yök.
9 Tɛ̈ cï yen ye yök ka cɔl mäthke ku
kɔc akeu ëbën ku lëk ke, ‘Ɣɛn amit
puɔ̈u apɛi, wëëukiɛn wäär cï määr
aaca yök. Loiku yai.’
10 Këlä aya, atuuc Nhialic aa puɔ̈th
miɛt rin raan töŋ kärɛc looi cï yepuɔ̈u
waar ku dhuk Nhialic.”

Kääŋ manh cï määr

11 Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Mony-
tui ë tɔ̈ thïn ku ë la wät karou.
12 Go wën koor lɛ̈k wun, ‘Gäm ɣa käk
ba tɛ̈k ɣa aköldä?’ Go wun käŋ tek tënë
ke.
13 Nawën nïn lik cök ke wën koor
ɣɔɔc käkke ëbën, ku jiël bï la wun dɛ̈t,
wun cï yen wɛ̈ɛ̈uke bɛn la thöl thïn dëŋ
ë mää̈u ku wïcwïc adëjök.
14 Wën cï yen wëëu thöl ke cɔŋdït
apɛi loi rot ye pan awën, ku jɔl rëër ke
nɛ̈k cɔk apɛi.
15 Nawën le käkke dhal ke luɛɛk rot
pan raan tök ë kɔc pan awën. Go raan
la baai cɔl aye dïr baai biɔ̈ɔ̈k. Ku gɛ̈m
ke kë camkë.
16 Ku ë ye wïc diɛt cɔk yeyäc thiɔ̈ɔ̈ŋ
kë ye dïr cam, ku acïn raan cïï ye gäm
ye.

14:26 Mt 10:37 **14:27** Mt 10:38; 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23 **15:1-2** Lk 5:29-30

17 Nawën jɔl kërɛɛc cï looi tak yic
yepuɔ̈u ke lueel, ‘Ye kɔc luɔi kadë tɔ̈
tënë wä ë kuɛth abï miëth döŋ piny, ku
ɣɛn akïn duër thou ë tɛ̈n rin cɔk!
18 Ɣɛn abï dhuk tënë wä ku lɛ̈k ye,
wä ɣɛn acä awuɔ̈c looi tënë Nhialic ku
tënë yï.
19 Ɣɛn acïï ben a cɔ̈l yï, loi ɣa ke ɣa
cït alony ye riɔp.’
20 Ku jɔl jäl pan awën ku dhuk tënë
wun.
“Tɛ̈wën ŋoot yen tɛ̈mec ke baai, ke
tïŋ wun ke bɔ̈. Go puɔ̈u la yum ku riŋ
tënë ye ku pɛɛt yic ku cim gëm.
21 Go wënde lueel, ‘Wä ɣɛn acï kërac
looi tënë Nhialic ku tënë yï. Ɣɛn acïï
ben piath nadë ke ɣa cöl ë yï.’
22 Go wun aluɔɔnyke cɔɔl ku lueel,
‘Riɛ̈ŋkë! Bɛ̈ɛ̈ikë alanh path ku tääukë
yekɔ̈u. Ku cuɔthkë cin joth mïläŋ tɔc
ku tääukë war yecök.
23 Ku bɛ̈ɛ̈ikë muɔɔr thiin cuai apɛi
ku näkkë bï ɣok yai looi,
24 rin manhdiɛ̈n kënë ë cït mänh cï
thou ku acï bɛn pïr. Yeen ëcï määr ku
acï yök.’ Ku jɔlkë yai cam.
25 “Tɛ̈wën looi käkkä röt, wëndït ëcï
la luui dom yic. Nawën dhuk ku jɔl bï
baai dööt, ke piŋ lɔ̈ɔ̈r yic ku diër.
26 Go aluɔny tök cɔɔl ku thiëëc kë
diër kɔc baai.
27 Go alony awën lɛ̈k ye, ‘Wämuuth
acï bɛ̈n, ku wuur acï muɔɔr wäär cuk
muk apɛi bï cuai nɔ̈k bï yai looi rin cï
yen dhuk ke puɔl guɔ̈p.’
28 “Go wëndït puɔ̈u riääk apɛi ku
kueec bï cïï la baai. Go wun bɛ̈n tënë
ye ku lɛ̈ŋ bï la baai.
29 Go lɛ̈k wun, ‘Ɣɛn acï luui apɛi ë
runkä ëbën tënë yï, ku acïn töŋ ca lɛ̈k
ɣa ba looi cï ɣɛn kaŋ kuec ba cïï loi. Ku
ë runkä ëbën acïn mën manh ë thɔ̈k ca
kaŋ yiëk ɣa bï ɣɛn luui yai ɣok mäthkiɛ̈.
30 Ku wën dhuk wëndu ke cï wɛ̈ɛ̈uku
la muɔ̈r adëjök kɔ̈th, ke yï loi yai ku
näk muɔɔr töŋ yen cuai apɛi ɣäkkua
yiic.’
31 Go wun bɛ̈ɛ̈r, ‘Manhdiɛ̈, yïn arɛ̈ɛ̈r
kek ɣa akölaköl, ku käk muɔ̈k ëbën aa
käkku.
32 Ku ë yic buk yai looi rin wämuuth
ë cït manh cï thou, ku ëmën acï pïïr, ee
cï määr ku ëmën acï yök.’ ”

16

Kääŋ raan luɔi kony rot ruëëny

1 Ku ben Jethu lueel tënë kɔcken
ye buɔɔth ëlä, “Wäthɛɛr raan ajak ë
tɔ̈ thïn, ku yeen ë la raan käkke guiir
baai, ku raan kënë ëcï luɔm tënë ye rin
cï yen wɛ̈ɛ̈uke muɔ̈r.
2 Go cɔɔl ku lueel, ‘Yeŋö kë ya piŋ
keye lueel ë riɛnku? Nyoth wëëu ca
dɔm ku wëëu cï määr thook ëbën, rin
yïn acïï bï bɛn ŋot yï lui tënë ɣa.’
3 Go mony wën lueel yepuɔ̈u ëlä, ‘Ba
ŋö looi tɛ̈ cop bɛ̈ny ɣa luɔidiɛ̈ yic? Ɣɛn
akuc puɔ̈r ë dom ku ɣɛn abï guɔ̈p yär
tɛ̈ ye ɣɛn lim.
4 Ëmën, kë ba looi aca jäl ŋic, kë bï
ɣɛn cɔl ala kɔc juëc määth ke ɣa, bïk
ɣa aa lor bääiken tɛ̈ cop ɣa wei luɔidiɛ̈
yic.’
5 “Go kɔc la gup käny bänyde cɔɔl ku
lueel tënë raan cï kaŋ bɛ̈n, ‘Käk bɛ̈ny
kɔ̈ny tënë yï yekë dë?’
6 Go lueel, ‘Ɣɛn akɔ̈ny tönydït miök
bian tök.’ Go raan käŋ guiir baai lɛ̈k
ye, ‘Kënë acï ya akuɛ̈ndu, nyuc ku gät
thiärdhiëc.’
7 Ku thiëëc raan dɛ̈t, ‘Na yïïn, kɛ̈ny
tɔ̈ yïguɔ̈p ye dë?’ Go lueel, ‘Ee gäny rap
tiɛm tök.’ Go lɛ̈k raan wën, ‘Gät buɔt
kabɛ̈t.’
8 “Go wun baai raanden la guɔ̈p
awan leec wën cï yen rot kony. Rin
tɛ̈ ye riëëc akölë käkken luɔɔi thïn
kamken aŋuɛ̈ɛ̈n tënë mïth bääny
Nhialic.”
9 Go Jethu la tueŋ ku jiɛɛm, “Këya
alɛ̈k we, luɔikë jiɛɛk pinynhom bï wek
ke la mɛ̈th, rin na la jaakdun thök ke
wek aabï lor pïr akölriëëc ëbën yic.
10 Raan ŋic kälik muk apath ë käjuëc
ŋiɛc muk aya, ku raan kuc kälik muk,
acie käjuëc ë ŋiɛc muk.
11 Na yïn acie käk ciɛɛŋ pinynhom ë
tɛ̈n ŋiɛc muk, ke yï bï deet puɔ̈u këdë
bï yï gäm jiɛɛk tɔ̈ pan Nhialic?
12 Na yïn acie ŋɔ̈ɔ̈th puɔ̈u lɔn bï yïn
kën raandä ŋiɛc muk, ke yeŋa bï gäm
kë cɔk a këdu?
13 “Acïn alony lëu ye bï luui tënë
bäny karou, ka man raan tueŋ ku
nhiɛɛr raan ye kɔc rou. Tɛ̈dë ka thek
raan tueŋ ku dhɛ̈l raan dɛ̈t guɔ̈p. Acïï

raan lëu bï Nhialic ku jiɛɛk nhiar kedhie.”
14 Go kɔc akut Parathï, kɔc nhiar wëëu, käkkä piŋ ëbën ku dɔlkë Jethu guɔ̈p.
15 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek aa röt nyuɔɔth kɔc nhïïm ciët wek kɔc path ku Nhialic aŋic kë tɔ̈ wepuɔ̈th. Rin käk ye kɔc juëc yiëk kepuɔ̈th apɛi ciët kek ril, aaye Nhialic tïŋ ke kor.
16 “Wäthɛɛr agut tëwäär tul Joon, kɔc aake ye löŋ Mothith ku wël cï kɔc käk Nhialic tïŋ gɔ̈t, theek. Ku ëmën, Wët Puɔth Yam rin bääny Nhialic alëk kɔc, ku awïc kuat raan ëbën bï rot riɛɛny thïn.
17 Ee këya, apuɔl yic bï käk tɔ̈ nhial ku pinynhom riääk, tɛ̈n të bï wɛ̈t thiin koor tɔ̈ Löŋ yic cuat wei.
18 “Raan liɔ̈i tiɛŋde ku thiɛɛk tiŋ dɛ̈t, ka cä akɔr looi. Ku mony thiak tiŋ cï muɔnyde liɔ̈ɔ̈i, ka cï akɔr looi aya.”

Raan cï jak kok miëth ku Ladhäro

19 Go Jethu käääŋ bɛ̈n thɔ̈ɔ̈th ku lueel, “Raan tök ë tɔ̈ thïn ku ëcï jak apɛi, ku ë ceŋ alɛ̈th dhëŋ ku ë ye yai looi paande akölaköl.
20 Ku raan laaŋ cɔl Ladhäro la guɔ̈p tɛ̈töök juëc apɛi ë tɔ̈ thïn aya. Ku ë ye nyuc ɣön raan ajak thok,
21 bï lim awuthueei ë löö̈ny piny. Ku jɔ̈k aake ye bɛ̈n aya ku nyankë tɛ̈töök yiic.
22 “Nawën ke laaŋ kënë thou, go atuuc Nhialic wɛ̈ike tääu Abaram yɔu nhial pan kɔc path cï thou. Nawën ke mony ajak lök thou aya ku thiäk,
23 ku tɛ̈ɛu wɛ̈ike pan mac, ku rem thïn apɛi. Nawën ŋɛ̈ɛ̈r yenyin nhial ke tïŋ Abaram tɛmec, ku Ladhäro ke tɔ̈ yëyɔu.
24 Go dhiau ku lueel, ‘Wä Abaram liec ɣa, ku toc Ladhäro bï ciɛɛn tök luɔ̈t thok pïu yiic, ku gɔɔt ɣaliep bï liɛmdië liɛr, rin ɣɛn arem apɛi ë tɛ̈n!’
25 “Go Abaram bɛ̈ɛ̈r, ‘Manhdiɛ̈, tak lɔn cï yïn käpath yök wäär pïïr yïn ku yök Ladhäro käræc. Ku yeen awac puɔu ëmën ku yïn arem apɛi.
26 Ku dɛ̈t aya, tɛ̈thuth mec yic apɛi atɔ̈ kamkua bï ciɛ̈n raandan la lɔŋtui, ku cïn raandun bɔ̈ tënë ɣa ë tɛ̈n.’
27 Go mony ajak wën lueel, ‘Wä Abaram yïn alääŋ ba Ladhäro tuɔɔc panda,
28 tënë mïth wä kadhiëc bï ke la wɛ̈ɛ̈t bïk cïï bɔ̈ ë tɛ̈n bï ke reem aya.’
29 “Go Abaram lɛ̈k ye, ‘Mothith ku kɔc käk Nhialic tïŋ aa tɔ̈ thïn, cɔl ke aa piŋ wɛ̈lken.’
30 Go mony ajak bɛn lueel, ‘Kënë acïï ye lëu, Wä Abaram! Ku na jɔt raan rot kɔc cï thou yiic ku le tënë ke, ka päl kärɛc yekë ke looi.’
31 Go Abaram lueel, ‘Na cïk wël Mothith ku wël kɔc käk Nhialic tïŋ piŋ, ka cïï wɛ̈t raan cï thou ku ben pïr piŋ aya.’ ”

17

Ba raandɛ̈t thɔ̈ɔ̈c kërac yic (Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

1 Naɣɔn akäl tök ke lueel Jethu tënë kɔcken ye buɔɔth, “Käk kɔc cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m aa röt dhiɛl looi akölaköl. Ku raan käkkä cɔl aloi röt abï kërac apɛi yök.
2 Ee ŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye diɛ̈t cï ruɔ̈k yeth aleldït tet, ku pïk wïïr bï mou, bï kɔc thiikä cïï cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m.
3 Tiɛtkë röt!
“Na loi mɛnhkui adumuɔ̈ɔ̈m, ke nyieny, ku na dhuk yepuɔu ciëën kërɛɛc cï looi, ke yï pɛ̈l wɛ̈t piny tënë ye.
4 Ku na looi kërac tënë yï arak dhorou akäl tök, ku bïï tënë yï arak dhorou aya, ku thiëëc yï ba wɛ̈t päl piny, ke yï pɛ̈l wɛ̈t piny tënë ye.”
5 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke lueel atuuc tënë Bɛny Jethu, “Ɣok aa wïc gamdït, lɛ̈k ɣo tɛ̈ bï ɣok ye yɔ̈k thïn.”
6 Go Bɛny bɛ̈ɛ̈r, “Na gamdun cɔk kuur bï ciɛ̈t manh ŋaap, ka lɛ̈ukë bäk tim dïït tui yɔ̈ɔ̈k ëlä, ‘Nyuɛ̈n rot bei piiny agut mei, ku lɔɔr pith rot wïïr!’ Ke wɛ̈tdun aloi rot.
7 “Na thöö̈ŋku lɔn raan tök kamkun ala alony cï la pur, tɛ̈dë ke cï la biöök

16:13 Mt 6:24 **16:16** Mt 11:12-13 **16:17** Mt 5:18 **16:18** Mt 5:32; 1Kor 7:10-11 **17:3** Mt 18:5

amël. Na le dhuk dom yic, ye lëk ye,
‘Lɔc bɛ̈n ba bɛ̈n mïth?’
8 Acïï bï lëk ye këya! Tɛ̈dë aba lueel
tënë ye, ‘Guir miëth tënë ɣa, ku tït ba
kaŋ mïth ku dɛ̈k, na lä ciëën ke yïn abï
jäl mïth ku dɛ̈kë.’
9 Ku aloony aa cie leec tɛ̈ looi kek
luɔiden.
10 Athöŋ kek we aya, na luɔikë kë
ca lëk we bäk looi, ka luɛlkë, ‘Ɣok aa
loony ë path, ee luɔida yen acuk looi
ku acïn dɛ̈t.’ ”

Atuet thiäär acï kony

11 Nawën la Jethu Jeruthalem, ke
tëk kam Thamaria ku Galilia.
12 Nawën ɣeet gen thiin tɔ̈ dhël yic
ke räm kek atuet thiäär. Gokë kɔ̈ɔc
tɛmec,
13 ku luelkë, “Jethu Bɛ̈ny, liec ɣo.”
14 Nawën tïŋ ke ke lueel, “Lak ku
nyuɔ̈thkë röt kɔc käk Nhialic.”*
Tɛ̈wën ŋoot kek dhël yic, ke tuet jiël
kegup.
15 Go raan tök dhuk tënë Jethu wën
cï yen ye tïŋ ke tuet cï jäl yeguɔ̈p, ku
leec Nhialic apɛi röldït,
16 ku cuɛt rot piny Jethu nhom ku
leec. Ku mony kënë ë raan Thamaria.
17 Kënë acï Jethu cɔl athiëc ku lueel,
“Cie raan thiäär yen cï kony bï tuet jäl
kegup? Kɔc kɔ̈k kadhoŋuan aako?
18 Yeŋö yen raan wun dɛ̈t yen dhuk
bï Nhialic bɛ̈n leec?”
19 Ku lëk ye, “Jɔt rot ku jäl. Gamdu
acï pïïr.”

Bääny Nhialic
(Mt 24:23-38, 37-41)

20 Naɣɔn akäl tök ke kɔc akut
Parathï thiëc Jethu, “Bï bääny Nhialic
yecök jɔɔk nɛn?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku
lueel, “Bääny Nhialic acie kënë na bïï
ke tïŋ kɔc nyïn?
21 Ku acïn raan lëu ye bï lueel, ‘Daai
tɛ̈n, yen akïn, tɛ̈dë ke lueel, yen akan.’
Rin bääny Nhialic atɔ̈ wepuɔ̈th.”
22 Ku lueel Jethu tënë kɔcken ye
buɔɔth, “Tɛ̈ bï wek ɣa, ɣɛn Manh Raan
nhiaar diɛ̈t ɣa cɔk rëër ke we akäl tök
abɔ̈. Ku ɣɛn acïï bï rëër tɛ̈n.
23 Abï kɔc kɔ̈k lëk we lɔn cï ɣɛn dhuk
ɣɛn atɔ̈ tɛ̈n, ke duɔ̈kkë gam, ku duɔ̈kkë
ɣa cɔk wïc.
24 Rin tɛ̈ dhuk Manh Raan, ka guɔ kë
ŋic. Abäk tïŋ cïmën bir deŋ dhie yen
nhial reet yic, ku tïŋ lɔŋ ku lɔŋë.
25 Ku ɣɛn abï kaŋ gum apɛi, ku riëëc
akölë acïï wɛ̈tdiɛ bï gam.
26 Tɛ̈ le Manh Raan bɛ̈n, ke kë bï rot
looi abï ciɛ̈t këwäär loi rot wäär pïïr
Noa.
27 Ee nïnkä kɔc aake rɛ̈ɛ̈r ke mit
puɔ̈th, keye mïth ku dëkkë ku loikë
ruɛi ɣet aköl le Noa riäi yic, ku bɔ̈
aboor ku moukë ëbën.
28 Ku bɛ̈ndiɛ abï thöŋ aya kek
këwäär loi rot wäär pïïr mony cɔl Lot.
Ee nïnkä kɔc aake ye mïth ku dëkkë, ku
ɣɔckë käŋ ku ɣɔɔckë ke wei, ku purkë
ku loikë ɣööt.
29 Ku aköl wën jiël Lot Thodom, ke
Nhialic cɔl deŋ atueny ë mac ku nɛ̈k
kɔc ëbën,
30 yen abï ciɛ̈t aköl bï Manh Raan
dhuk.
31 “Tɛ̈ le akölë bɛ̈n, ke raan rɛ̈ɛ̈r
aɣeer acïï ben la ɣöt bï la guik kë muk.
Ku raan tɔ̈ dom yic acï dhuk baai aya.
32 Takkë këwäär cï rot looi tënë tiŋ
Lot.†
33 Raan wïc ye bï wɛ̈ike kony aabï
muɔ̈r, ku na ye raan mär wɛ̈ike ë
riɛnkiɛ ka bï wɛ̈ike muk akölriëëc
ëbën.
34 Wakɔ̈u ë nïnkä kɔc karou aabï tɔ̈
ɣööt ke nin. Raan tök kamken abï lɔc
ku nyɛɛi ku dɔ̈ŋ raan tök.
35 Këlä aya, diäär karou aabï luui
ë tök luɔiden baai, tiɛŋ tök abï ɣäth
nhial ku nyiëëŋ tiɛŋ tök piny.
36 Ku abï rot looi këlä aya tënë kɔc
lui dom yic. Raan dɛ̈t abï ɣäth nhial
ku nyiëëŋ raan dɛ̈t piny.”
37 Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc,
“Bɛ̈ny, bï ke ɣäth tɛ̈nɛn?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r,
“Tɛ̈ rëër guɔ̈p kë cï thou thïn, aye cor
yenhom mat thïn.”

* **17:14** Rin bï kɔc käk Nhialic ke tïŋ lɔn cï kek pial bïk aa rëër ke kɔc. (Leb 14:1-32) **17:26** Käk 6:5-8 **17:27** Käk 7:6-24 **17:29** Käk 18:20–19:25 **17:31** Mt 24:17-18; Mk 13:15-16 † **17:32** Tïŋ Lot ɣɔn cï yenhom wel bï riäŋ Thodom tïŋ, nawën ke yuɔm abï ciɛ̈t ŋenh awai. (Käk 19:26) **17:33** Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; Jn 12:25

18

Lëër ku bɛ̈ny luɔ̈k

1 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke Jethu lëk kɔcken
ye buɔɔth kääŋ bï ke piɔ̈ɔ̈c bïk dhiɛl aa
röök akölaköl ku cïk dhɔ̈r.
2 Ku lueel, “Wäthɛɛr bɛ̈ny luɔ̈k ë tɔ̈
thïn gɛn tök. Ku ëcie riɔ̈ɔ̈c Nhialic ku
ë dhäl kɔc gup ëbën.
3 Ku tiŋ lëër ë tɔ̈ ë gen kënë aya. Ku ë
ye lac bɛ̈n tënë bɛ̈ny, ku lɛ̈ŋ bï luɔ̈k yic
tënë mony luk kek.
4-5 Go bɛ̈ny wɛ̈tde cïï kuëëc nhom.
Nawën le tak ke lueel, ‘Na cɔk alɔn cïï
ɣɛn ye riɔ̈ɔ̈c ë Nhialic, ku cä kɔc thek,
ke rin ë tiŋ kënë ɣa rääm nhom ë bak,
aba tïŋ ba dhiɛl luɔ̈k yic, na cä loi këlä,
ka bï ya cool ë bɛ̈n ku cut ɣaguɔ̈p.’ ”
6 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, “Piɛŋkë tɛ̈ ye
bɛ̈ny kuc luk jiɛɛm thïn.
7 Cïï Nhialic lëu bï luk ŋiɛc looi tënë
kɔcken cï lɔc, kɔc ye röɔ̈k aköl ku wɛ̈ɛ̈r?
Bï ke cɔl ke mec tënë ye?
8 Alɛ̈k we, abï luk ŋiɛc looi tënë ke.
Ku na la dhuk, ɣɛn Manh Raan, ye kɔc
kadë ba yök ke la gam pinynhom?”

Kääŋ raan akut Parathï ku raan ajuër kut

9 Ku lueel Jethu kääŋ kënë aya tënë
kɔc röt yök ciɛ̈t kek path kepɛ̈c, ku
dhälkë raan ëbën guɔ̈p.
10 “Kɔc karou aake cï la luaŋ Nhialic
bïk la röök, raan akut Parathï nhiam
apɛi ku raan ë kut ajuër kɔc tuɔ̈ɔ̈r nyïn.
11 Go mony nhiam akut Parathï bɛ̈n
ku kɛ̈ɛ̈c ku röök ë rot ëlä, ‘Yïn alɛɛc
Nhialic, ɣɛn acïï thöŋ kek kɔc kɔ̈k, kɔc
käk kɔc kɔ̈k tuɔ̈ɔ̈r nyïn, kɔc ë luui kärɛc
ë diäär kɔc kɔ̈k kɔɔr. Yïn alɛɛc rin ɣɛn
acïï thöŋ kek raan ajuër kut kënë.
12 Ɣɛn ë thek ba cïï mïth, arak rou
nïn kadhorou yiic, ku yïn aya juɛ̈r tök
thiäär yic käkkiɛ̈n ya yök luɔi yic ëbën.’
13 “Ku raan ajuër kut acï bɛ̈n ku kɛ̈ɛ̈c
tɛmec ku cïï yenyin ŋɛ̈ɛ̈r nhial wën
röök yen, ku gut yepuɔ̈u amääth bï
nyuɔɔth lɔn ë yen kärɛc looi ku lueel,
‘Nhialic liec ɣa, ɣɛn ë raan la guɔ̈p
adumuɔ̈ɔ̈m.’ ”
14 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, “Mony kënë,
ku acie raan akut Parathï, acï dhuk
baai ka adumuɔ̈ɔ̈mke cï päl piny tënë
ye. Rin raan nhiam rot ɣäth tueŋ abï
dhuɔ̈k ciëën, ku raan lir puɔ̈u rot tɔ̈ɔ̈u
ciëën abï ɣäth tueŋ.”

Jethu adɔc mïth (Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 Kɔc kɔ̈k aake mïth bɛ̈ɛ̈i tënë Jethu
bï ke bɛ̈n dɔɔc. Go kɔc Jethu buɔɔth ke
läät.
16 Go Jethu mïth caal yelɔ̈ɔ̈m ku
lueel, “Calkë mïth aa bɔ̈ tënë ɣa,
duɔ̈kkë ke pën. Rin raan wïc ye bï la
bääny Nhialic yic adhil gam cïmën ë
mïth thiikä.
17 Alɛ̈k we, raan wïc ye bï bääny
Nhialic yök adhil wɛ̈t Nhialic gam,
cïmën ye manh koor wɛ̈t kɔc ke dhiëth
ye gam.”

Raan ajak (Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 Go raandït kɔc Itharel Jethu
thiëëc, “Raan piööc path, yeŋö ba looi
ba pïr aköliëëc ëbën yök?”
19 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yeŋö ye yïn ɣa
cɔɔl raan path? Acïn raan path, ee
Nhialic ë rot.
20 “Ku na bɛ̈ɛ̈r wɛ̈tdu, ke yïn anjic käk
ye lööŋ Nhialic lueel,
‘Duk tiŋ raandä kɔr, duk raan näk,
duk cuëër, duk kuëëŋ wɛ̈t lueth.
Thek wuur ku moor.’ ”
21 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, “Lööŋkä aaca
muk nhïïm ëbën tɛ̈wäär koor ɣɛn agut
ëmën.”
22 Nawën piŋ Jethu kënë, ke lueel
tënë ye, “Ala löŋ ŋot kɛ̈c ë looi. Ɣaac
käkku ëbën ku gam wëëu tënë kɔc ŋɔ̈ŋ,
yïn abï jiɛɛk la yök pan Nhialic ku bäär
buɔth ɣa.”
23 Nawën piŋ mony kën ë wëlkä, ke
mɛɛn rin ë jak apɛi.
24 Go Jethu tïŋ ke cï puɔ̈u dak ku
lueel, “Abï yic riɛl tënë kɔc ajiɛɛk bïk
la bääny Nhialic yic.
25 Alɛ̈k we alanden, apuɔl yic bï
thɔrɔ̈l bak with cök, tɛ̈n tɛ̈ bï raan ajak
la bääny Nhialic yic.”
26 Go kɔc awën piŋ ë wëlkä Jethu
thiëëc, “Na ye këya, yeŋa bï la pan
Nhialic?”

18:14 Mt 23:12; Lk 14:11 **18:20** B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20

27 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Käk cïï raan ke lëu
aaye Nhialic looi.”
28 Go Pïtɛr lueel, “Na ɣook, ɣok aacï
käkkua nyääŋ wei ku buɔthku yï!”
29 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek alɛ̈k yic,
raan nyiëëŋ panden wei, ku tiɛŋde ku
wämäthakën ku kɔc ke dhiëth ye, ayï
miɛ̈thke rin bääny Nhialic,
30 abï käjuëc yök ë riëëc kënë yic, ku
pïr akölriëëc ëbën bï bɛ̈n aköldä yic.”

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk (Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

31 Nawën ke Jethu cɔɔl kɔcken ye
buɔɔth kathiäär ku rou tɛ̈den röt ku
lëk ke, “Ëmën ɣok aa la Jeruthalem, tɛ̈
bï käwäär cï kɔc käk Nhialic tïŋ gɔ̈t rin
Manh Raan kenhïïm la tiɛɛŋ thïn.
32 Abï la thɔ̈n kɔc cie kɔc Itharel bïk
bui ku lɛ̈ɛ̈tkë, ku ŋuutkë nyin,
33 ku abïk that ku näkkë, ku na ye
aköl ye nïn diäk, ke yeen abï pïïr ku jɔt
rot raŋ yic.”
34 Ku kɔc ye buɔɔth aake këc käkkä
deet yiic. Wɛ̈tde yic acï thiaan tënë ke,
ku keek aacïï kën jiɛɛm Jethu kuc.

Jethu acï cɔɔr kony bï daai

35 Nawën dötkë Jeriko, ke mony cï
cɔɔr ë rɛ̈ɛ̈r dhël yɔu ke lïm.
36 Nawën piŋ kɔc cath röt, ke thiëc,
“Yeŋö loi rot?”
37 Go lɛ̈k ye lɔn ë Jethu raan Nad-
haret yen atëk dhël yic.
38 Go cööt, “Jethu, wën Debit liec
ɣa.”
39 Go kɔc ke tɔ̈ tueŋ läät ku lëkkë ye
bï biɛt. Go ŋot kiu apɛi, “Wën Debit
kony ɣa.”
40 Go Jethu kɔ̈ɔ̈c ku lëk kɔc bïk mony
kënë thɛ̈l tënë ye. Nawën cï ɣëët
tɛ̈thiɔ̈k, ke thiëëc Jethu,
41 “Yeŋö wïc ba looi tënë yï?” Go
bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny awiëc ba bɛn daai.”
42 Go Jethu lɛ̈k ye, “Daaië! Gamdu
acï kony.”
43 Go guɔ daai nyin yic, ku buɔɔth
Jethu ke lec Nhialic. Nawën tïŋ kɔc
juëc ke tɔ̈ thïn kë cï rot looi, ke lec
Nhialic ëbën.

19

Jethu ku Dhäkeo

1 Nawën cï Jethu ɣet Jeriko ku bɛr
yic.
2 Ke raan ajak cɔl Dhäkeo ë tɔ̈ thïn ke
ye raandït kam kɔc ajuër kut,
3 ku yeen ë wïc bï Jethu tïŋ ku ë ciek
apɛi. Go ciɛ̈n tɛ̈ tïŋ yen Jethu rin kɔc
aake juëc.
4 Go riŋ tueŋ ku ler ŋaap nhom, ŋam
bïï Jethu tëëk yecök.
5 Nawën ɣëët Jethu ŋam awën cök
ke tïŋ Dhäkeo nhial, go cɔɔl ku lueel,
“Dhäkeo, lɔc bɛ̈n piny, yaköl ɣɛn abï
cool paandu.”
6 Go Dhäkeo bɛ̈n piny ku lor Jethu ke
cï puɔ̈u miɛt apɛi.
7 Nawën tïŋ kɔc ke tɔ̈ thïn ë kënë, ke
la ŋoomŋoom ku luelkë, “Mony kënë
acï la cool pan raan rac.”
8 Go Dhäkeo wɛ̈lken cïï kuëëc nhïïm
ku jɔt rot ku lëk Bänyda, “Bɛ̈ny, ëmën
thiin ɣɛn abä abɛ̈k ë wɛ̈ɛ̈ukiɛ̈ yiëk kɔc
ŋɔ̈ŋ, ku na ca kën raandä cam ruëëny,
ka ba dhuk arak ŋuan.”
9 Go Jethu lɛ̈k Dhäkeo, “Yaköl, yïïn
ku kacku wek aacï pïr akölriëëc ëbën
yök, rin yïïn aya yïn ë manh Abaram,
10 rin Manh Raan acï bɛn bï kɔc cï
määr wïc, ku kony ke.”

Kääŋ aloony kathiäär

11 Tɛ̈wën piŋ kɔc ë wëlkä, ke Jethu
thɔ̈th kääŋ rin ëcï thiɔ̈k ke Jeruthalem.
Ku ë yekë tak lɔn bï bääny Nhialic rot
guɔ la jɔɔk thïn.
12 Ku jɔl lueel, “Monytui, ke ye raan
gɔl bɛ̈ny, ëcï la wun dɛ̈t mec apɛi bï la
ruɔ̈k bï ya bɛ̈nyŋaknhom. Ku jɔl dhuk
wuɔ̈nden.
13 Ku wën këc yen guɔ jäl, ke cɔl
aluɔɔnyke kathiäär, ku ye ŋɛk gäm
wëëu ku lëk ke, ‘Lɔ̈kkë luui ë wëëukä
ɣet aköl bï ɣɛn dhuk.’
14 Ku yeen ë mɛɛn kɔcken mɛc, gokë
kɔc tuɔɔc yecök bïk la lueel, ‘Mony
kënë acuk wïc bï ya bɛ̈nyŋaknhom.’
15 “Cɔk awën cïï kacke ye wïc ka ŋot
cï ya bɛ̈nyŋaknhom, ku dhuk ku cɔɔl
aloonyken wäär cï gäm wëëu, bï bɛ̈n

19:10 Mt 18:11 **19:11** Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18

ŋic ye wëëu kadë cï raan tök ya juak wëëu wäär cï yiëk ye yiic.
16 Go alony tueŋ bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, wëëu wäär ca gäm ɣa, ɣɛn acï wëëu juëc tënë ke arak thiäär yök thïn.’
17 Go bɛ̈ny lɛ̈k ye, ‘Aca ŋiɛc looi, yïn alony path, ku rin cï yïn kälik ŋiɛc muk apath, yïn abï ya bɛ̈ny gɛɛth kathiäär.’
18 Go alony ye kek rou bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, ɣɛn acï wëëu juëc arak dhiëc yök tɛ̈n wëëu wäär ca gäm ɣa.’
19 Go bɛ̈ny lɛ̈k alony kënë aya, ‘Yïn abï ya bɛ̈ny gɛɛth kadhiëc.’
20 “Ku ben alony dɛ̈t bɛ̈n ku lueel, ‘Bɛ̈ny, wëënkun wäär aa kïk. Aake ca der yiic alanhthiin ye kɔc kenyïn wuuny ku tääu ke.
21 Ɣɛn ɣa cï riööc yï, rin ye yïn raan cie këdu puɔ̈l. Yïn ë kë cie këdu lööm, ku yïn ë tem rap kɛ̈c ë puur.’
22 Go bɛ̈ny lɛ̈k ye, ‘Yïn alony rac, dak rot. Wëlkun ca lueel kek aabï luɔ̈k wei. Aŋic lɔn ye ɣɛn kë cie këdië lööm, ku ɣɛn ë rap tem rap kɛ̈c puur.
23 Yeŋö këc yïn wɛ̈ɛ̈ukië gäm kɔc ŋic luui wëëu rin na la dhuk aköldä ke yɔ̈k ke cï keyiic juak?’ ”
24 “Ku yöök bɛ̈ny kɔc wën kääc thïn, ‘Nyaaikë wëëu tënë ye ku gamkë ke tënë raan la wëëu juëc.’
25 Gokë lɛ̈k ye, ‘Bɛ̈ny yeen ala wëëu juëc apɛi.’
26 Go bɛ̈ny lɛ̈k ke, ‘Raan la käŋ abï gäm käjuëc kɔ̈k, ku raan cïn käŋ, abï këthiin tö tënë ye nyaai aya.
27 Ku kɔc man ɣɛn kä, kɔc cïï ɣɛn wïc ba ya bänyden, bɛ̈ɛ̈ikë ke ɣanhom tɛ̈n ku näkkë ke ɣa daai ë ke.’ ”

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

28 Wën cï Jethu käkkä lueel, ke jiël bï la Jeruthalem ke wat atuɔ̈ɔ̈cke nhïïm.
29 Tɛ̈wën cï kek thiɔ̈k ke Bethpeec ku Bethanï, tɛthiääk kek gɔn Olip, ke tooc kɔc ye buɔɔth karou tueŋ
30 ku lëk ke, “Lak bɛ̈ɛ̈i tɔ̈ tueŋ yiic. Tɛ̈ ɣeet wek, wek aabï manh akaja cïn raan cï kaŋ cath ye yök ke mac. Luɔnykë ku bɛ̈ɛ̈ikë tɛ̈n.
31 Na le raan thiëc we, yeŋö lony wek ye? Ke lɛ̈kkë ye, awïc Bänyda.”
32 Gokë la ku yökkë manh akaja cït tɛ̈wën cï Jethu ke than thïn.
33 Tɛ̈wën lony kek manh akaja, ke lëk raan la akaja ke, “Yeŋö lony wek manh akaja?”
34 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Awïc Bänyda.”
35 Gokë manh akaja ɣäth tënë Jethu ku kumkë kɔ̈u alätɦken, ku nyuc Jethu yekɔ̈u.
36 Tɛ̈wën lööny yen dhöl, ke kɔc juëc thieth alätɦken dhël yic.
37 Ku wën lɔɔr yen piny gɔn Olip nhom, go kɔcken ye buɔɔth puɔ̈th miɛt ëbën, ku leckë Nhialic rin käjuëcdït jäŋ gɔ̈i cïk tïŋ ku wɛkkë apɛi ëlä,
38 “Bï Nhialic bɛ̈nyŋaknhom cï bɛ̈n rin
Bänyda dɔɔc.
Dɔ̈ɔ̈r pan nhial ku lɛc tënë Nhialic.”
39 Go kɔc akut Parathï kɔ̈k ke tɔ̈ kɔc yiic lueel tënë Jethu, “Bɛ̈ny cɔl kɔckun yï buɔɔth aa bit.”
40 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Alɛ̈k we, na cɔk kë biɛt, ka aleel ë röt, aa loi wuɔɔu.”
41 Nawën lek Jeruthalem döödt, ke dhiau wën tïŋ yen gɛu nhom,
42 ku lueel, “Dɔ̈ɔ̈r aköl riëëc ëbën ëcï we döödt kɔc Jeruthalem, ku wek aacï jai ë ye. Ku ëmën acäk bï bɛn tïŋ.
43 Ala aköl bï kɔc atɛrdun bɛ̈n ku golkë we abï ciɛ̈n tɛɣɔ̈r bakkë.
44 Aabï we nɔ̈k ëbën agut mïth rɛ̈ɛ̈r ke we. Ku gen Jeruthalem abï thuɔ̈r piny ëbën, abï ciɛ̈n alel kääc alel dɛ̈t nhom, rin këc wek aköl cï Nhialic bɛ̈n bï we kony ŋic.”

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

45 Nawën lek ɣet Jeruthalem ke Jethu la luaŋ Nhialic. Ku cop kɔc käŋ ɣaac aɣeer kal luaŋ Nhialic yic.
46 Ku lëk ke, “Acï göt athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn cï Nhialic ye lueel ëlä, ‘Luaŋdië acï looi bï ya tɛ̈n ye kɔc ëbën röök thïn.’ Ku yeen acäk wel bï ya luaŋ cuɛ̈r.”

19:26 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 **19:38** Wk 118:26 **19:46** Ith 56:7; Jer 7:11 **19:47** Lk 21:37

47 Ku jɔl a piööc luaŋ Nhialic akölakӧl. Go kɔc käk Nhialic ku kɔc gɛ̈t lööŋ ku kɔcdït baai wïc bïk nӧk.
48 Ku acïn dhël cïk lëu bïk yök bï kek ye looi, rin ye kɔc ëbën rëër yelӧ̈m ke piŋ wɛ̈lke, ku wïckë bï ciɛ̈n töŋ cïk piŋ.

20

Bäny Itharel aa riɛl Jethu yöö̈ŋ yic (Mt 23:27; Mk 4:27-33)

1 Nayɔn akäl tök, tɛ̈wën piööc Jethu kɔc ë Wɛ̈t Puɔth Yam luaŋ Nhialic, ke bɛ̈nydït käk Nhialic, ku kɔc gät lööŋ ku kɔcdït baai bӧ tënë ye.
2 Ku thiëckë, “Ee yïn, lɛ̈k ɣo ye riɛl ŋö tӧ yïguӧp ye yïn luui këlä? Ku yeŋa yïk yï ë riɛl kënë?”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, “Wek aba thiëëc aya, lɛ̈kkë ɣa,
4 riɛl ye Joon kɔc gäm lӧkwëi yök tënë Nhialic aye riɛlde ë rot?”
5 Gokë kaŋ guëëk yic kamken ë röt ku luelkë, “Na luelku ka yök tënë Nhialic, ka lueel ëlä, yeŋö këc wek wɛ̈tde gam?
6 Ku na luelku ke riɛlde ë rot, ke ɣok aa näk, rin cï raan ëbën ye gam lɔn Joon ë ye raan käk Nhialic tïŋ.”
7 Gokë dhuӧk Jethu, “Ɣok aa kuc tɛ̈ yök yen riɛlde thïn.”
8 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ye këya, ke wek aacä lëk riɛl ye ɣɛn käkkä looi.”

Jethu ajam ë waal bï rɛ̈ɛ̈c bäny nyuɔɔth (Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 Ku ben Jethu jam ë waal tënë kɔc ku lueel, “Monytui ëcï dom looi ku cum yic tiim ë luɔk, ku riöp yic kɔc kӧk. Ku keny wun dɛ̈t, ku le pɛ̈i juëc nӧk wei.
10 Nawën le tɛ̈ cï tiim luɔk thöö̈ŋ, ke tooc aluɔnyde tënë kɔc wäär cï riӧp dom yic bïk la gäm abäkke. Gokë alony dɔm ku thatkë ku copkë ciëën yecin.
11 Go alony dɛ̈t bɛn tooc, gokë bɛn dɔm ku thatkë ku baŋkë apɛi. Ku toockë ciëën ke cïn kë cïk gäm ye.
12 Go alony dɛ̈t ye kek diäk bɛn tooc, gokë yiëk tɛ̈tök aya ku copkë wei.
13 Go wun dom lueel, ‘Yeŋö ba looi? Ɣɛn abï manhdiɛ̈n nhiaar tooc, tɛ̈dë ka bïk la theek.’
14 Nawën tïŋ kɔc cï riӧp dom yic manhde, ke luelkë, ‘Kënë ë manh raan yen la dom, ku ë yen abï käŋ lӧk thɔn aköldä. Bäk näkku ku käkkä aabï döŋ ke ɣo.’
15 Ku thelkë aɣeer dom yic ku näkkë.” Ku jɔl Jethu ke thiëëc, “Yeŋö bï raan la dom looi tënë ke?”
16 “Abï bɛn ku nɛ̈k kɔc awën cï riӧp dom yic, ku riöp dom yic kɔc kӧk.” Nawën piŋkë ë wɛ̈t kënë ke luelkë, “Diɛ̈t cïï rot loi!”
17 Go Jethu ke döt apɛi ku thiëëc ke, “Yeŋö ye wɛ̈t kënë cï gӧt këlä thɛɛr teet yic,

‘Mën wäär yen cï atëët kuec, yen acï
bɛn a mën ril.’ ”

18 Ku lëk Jethu ke, “Na deeny raan yecök mën ka duɔɔny bï ruӧth. Ku na wïk raan nhom ka niɔɔn yic.”

Jethu awïc bï wëëŋ wɛ̈t ajuër (Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

19 Go kɔc piööc lööŋ ku bäny käk Nhialic wïc bïk Jethu dɔm nyin yic, rin cï kek ye ŋic lɔn aa kek ke jiëëm Jethu gup ë waal. Ku keek aacï riӧ̈c kɔc awën tӧ thïn.
20 Gokë kɔc kӧk riɔp thook bïk röt looi ciɛ̈t ke ye kɔc path tënë Jethu, bïk aa la thiëëc bïk deep rin na le wɛ̈t rɛɛc lueel, ke dɔmkë ku ɣɛ̈thkë tënë bänydït mac baai.
21 Ku bïk tënë Jethu ku thiëckë ëlä, “Raan piööc, aŋicku lɔn wɛ̈t ye lueel ku kë ye piӧ̈c ee yic. Yïn acie dït raan ye kuɛ̈ɛ̈c nhom. Ku yïn ë kɔc piӧ̈c bïk kë wïc Nhialic looi dhël la cök.
22 Lɛ̈k ɣo, na ye täktäkdu buk ajuër dhiɛl aa gam, ɣok kɔc Itharel tënë bɛnyŋaknhom Cithɛ̈r kua cuk bï gäm ye.”
23 Ku Jethu ëcï ruɛ̈ɛ̈nyden ŋic, ku bëër,
24 “Nyuӧthkë ɣa wëëu, ku thiëëc ke, ye nhom ŋa ku ye rin ŋa käkkä cï giɛɛt ë wëëth kӧu?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk Cithɛ̈r bɛnyŋaknhom.”

20:9 Ith 5:1 **20:17** Wk 118:22

25 Go Jethu lɛ̈k ke, “Na ŋiɛckë këya,
gämkë Cithɛ̈r bɛ̈nyŋaknhom këde ku
gämkë Nhialic këde.”
26 Ku acïn wɛ̈t rɛɛc cï Jethu lueel kɔc
nhïïm lëu bï ya awuɔ̈c bï kek ye dɔm.
Ku wɛ̈t cï lueel ëcï ke gɔ̈i ku bitkë.

Nhialic abï kɔc cï thou cɔl aa ben pïr
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 Go kɔc kɔ̈k akut Thaduthï. Akut
cïï yeen ye gam lɔn bï Nhialic kɔc cï
thou bɛn cɔl apïr, bɛ̈n tënë Jethu ku
thiëckë ëlä,
28 “Raan piööc, Mothith acï löŋ
gɔ̈t ëlä tënë ɣo, ‘Na thou wämënh ë
raan ku nyiëëŋ tik piny ke cïn mïth,
ke wämënh koor ala ɣöt tik bï mïth
dhiëëth ɣön mɛ̈nhë.’
29 Na thööŋku lɔn tɔ̈ mïth tik thïn
kadhorou, ku thiëk wën dït, ku thou
ke cïn mïth.
30 Go wämënh buɔth ye la ɣöt tik, ku
thou aya ke cïn mïth cï dhiëëth.
31 Ku looi rot këya tënë mɛ̈nhë ye
kek diäk. Ku këya tënë ke ëbën kad-
horou, aacï thou ke cïn mïth cïk nyääŋ
piny.
32 Nawën ke tik thou aya.
33 Ku lek tueŋ ku thiëckë, tɛ̈ le kɔc cï
thou röt jɔt aköldä, bï ya tiŋ ŋa, rin cï
yen rëër ke ke ëbën kadhorou?”
34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Thiëŋ ye kɔc röt
thiaak ë kën pinynhom tɛ̈n.
35 Ku kɔc path bï röt jɔt thou yic, kɔc
ye pan Nhialic këden, aacie thiëëk ku
aacie ë thiaak,
36 ku aacïï bï bɛn thou rin aa thöŋ
kek atuuc Nhialic. Ku aa mïth Nhialic
rin cï kek röt jɔt thou yic.
37 Ku Mothith guɔ̈p ë jam lɔn ye
kɔc cï thou bɛn pïr, wäär gɛ̈t yen
tɛ̈ cï Nhialic rot nyuɔ̈th ye ë bun
dɛ̈p yic, ku jiɛɛm rin Bɛ̈ny ëlä, ‘Ee
Nhialic Abaram, ee Nhialic Ithäk ku
ee Nhialic Jakop.’
38 Wɛ̈tde yic ë lɔn ye yen Nhialic ë
kɔc pïr, ku acie Nhialic kɔc cï thou, rin
kɔc ëbën aa pïr tënë ye.”
39 Go kɔc piööc lööŋ ke kääc thïn jam
ku luelkë, “Aca ŋiɛc dhuk nhom raan
piööc.”
40 Ku thök jamden rin ë cïk wïc bïk
bɛn thiëëc.

Jethu acï kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn yen raan ë tooc Nhialic
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 Ku lueel Jethu tënë ke, “Yeŋö ë ye
lueel lɔn raan cï lɔc ku dɔc ya raan
dhiënh Debit?
42 Rin aye Debit guɔ̈p luel athör
waak yic ëlä,
‘Acï Nhialic lueel tënë Bänydië, “Nyuc
ë tɛ̈n köŋdiɛ̈n cuëc,
43 ɣet tɛ̈ bï ɣɛn kɔc atɛrdu dhuɔ̈k ciëën
yïcök.” ’
44 “Ye këdë ye yen manh Debit, ku
yeen aye Debit cɔɔl, ‘Bänydië?’ ”

Jethu alëk kɔc bïk röt tiit kɔc gät lööŋ Itharel
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

45 Tɛ̈wën piŋ kɔc ëbën wɛ̈tde, ke
Jethu wël yenhom kɔcken ye buɔɔth
ku lueel,
46 “Tiɛtkë röt ku duɔ̈kkë kɔc piööc
lööŋ Itharel ye kiɛ̈ɛ̈t. Kɔc cath kek
alɛ̈thken dït bär, röt teem ɣön ɣɔɔc yiic
bï ke aa muɔ̈th athɛ̈ɛ̈k. Ayekë nhiaar
bïk nyuc tueŋ thöc kɔcdït tɛ̈n amat, ku
ɣɔ̈n path aköl yai.
47 Ku keek aa käk lëër tuɔ̈ɔ̈r nyïn, ku
röökkë apɛi bïk kɔc wëŋ lɔn puɔth kek.
Kɔckä aabï tɛ̈m awuɔ̈c ril apɛi.”

21

Ajuër lëër
(Mk 12:41-44)

1 Kaam wën ke Jethu cï nyuc tɛ̈ ye
wëëu juaar thïn luaŋ Nhialic, ku döt
kɔc wëëu cuat kën ajuër yic. Ke kɔc
juëc ajiɛɛk aake cï wëëu aa tääu thïn.
2 Nawën ke tiŋ lëër aŋääŋ bɔ̈ ku cuɛt
wëëu reen lik thïn aya.
3 Go Jethu lueel, “Wek alɛ̈k yic, lëër
kënë acï Nhialic këden cï juaar nhiaar
tënë kɔc kɔ̈k ëbën.
4 Rin aa cïk juaar wëëuken juëc yiic,
ku yen aŋäŋë, acï kën bï yen pïr dhuɔl
thïn ëbën.”

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abï thuɔ̈r piny
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

20:27 Luɔi 23:8 **20:28** L.rou 25:5 **20:37** B.bei 3:6 **20:43** Wk 110:1

5 Tɛ̈wën jiël kek luaŋ Nhialic, ka
atuuc kɔ̈k jam tɛ̈ dhëëŋ luaŋ Nhialic
thïn ku aleel pɛth cï ye buth, ku
kädhëŋ cï gäm Nhialic bï ye door. Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r,
6 “Käkkith yakë tïŋ ëmën, ala aköl bï
ke thuɔ̈r piny ëbën, ka cïn alel töŋ bï
kɔ̈ɔc alel dɛ̈t nhom.”

Acï Jethu lɛ̈k atuɔ̈ɔ̈cke lɔn bï ke maan (Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

7 Go kë thiëëc, “Raan piööc, ye nɛn
bï këënë rot looi, ku yeŋö bï ye nyuɔɔth
lɔn tɛ̈ bï këënë rot looi acï thiɔ̈k?”
8 Go Jethu lɛ̈k ke, “Tiëërkë nhïïm ku
duɔ̈kkë röt cɔl aduɔ̈ŋ. Rin kɔc juëc
aabï bɛ̈n ë riɛnkiɛ̈ ku ye ŋɛk lueel, ‘Ke
ɣɛn raan cï lɔc ku dɔc, aköl bï ɣɛn bɛ̈n
akïn.’ Duɔ̈kkë ke buɔth.
9 Ku duɔ̈kkë riɔ̈c aköldä tɛ̈ tïŋ wek
tɔɔŋ, ku aliääp baai ke loi röt. Käkkä
abï röt kaŋ dhiɛl looi tueŋ, ku acie lɔn
cïï thök piny guɔ thiɔ̈k.”
10 Ku ben Jethu lueel ëlä tënë ke,
“Wuɔ̈t aabï kenhïïm tuɔ̈ɔ̈m ku thɛ̈rkë,
ku bɛ̈ɛ̈i mɛc bänydït abï thɔ̈r kamken.
11 Ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k piny dït juëc aabï röt
looi, ku tuaany ku cɔŋdït apɛi aabï röt
looi ɣɔ̈n juëc yiic. Ku kärɛc kɔ̈k aabï
röt looi, ku kädït kɔc cɔl ariɔ̈c aabï tïŋ
nhial.
12 Ku tueŋ bï käkkä röt looi, wek
aabï gum apɛi, ku wek aabï ɣäth tɛ̈n
amat ku mɛc we. Ku wek aabï ɣäth luk
yic bäny nhïïm ë riɛnkiɛ̈.
13 Ku ë yen tɛ̈n bï wek kɔc ëbën lɛ̈k
Wɛ̈t Puɔth Yam thïn.
14 Ku duɔ̈kkë diɛɛr tɛ̈ bï wek röt
kuɔny thïn,
15 rin wek aba kony ba we cɔl
aŋic wël puɔth bäk lueel, käk cïï kɔc
atɛrdun we bï jɔ̈ɔ̈ny, tɛ̈dë ke dhäl
käkkun yakë lueel.
16 Wek aabï kɔc ke dhiëth we, ku
wämäthakun, ku kɔc ruääi ke we ku
mäthkun gaany. Ku kɔc kɔ̈k kamkun
aabï nɔ̈k.
17 Ku raan ëbën abï we maan ë
riɛnkiɛ̈,
18 Ku wek aabï kony na cɔk a nhiëm
töŋ nhom ka cïï bï määr.
19 Deet bï wek wepuɔ̈th dɛɛt abï we
cɔl apïr.

Jethu ajam wɛ̈t riäŋ Jeruthalem (Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 “Aköl tïŋ wek Jeruthalem ke cï
apuruuk wuɔ̈t kɔ̈k gool, ke ŋiɛckë lɔn
tɛ̈ bï ye rac acï bɛ̈n.
21 Ke kɔc rɛ̈ɛ̈r Judia aa dhil riŋ gat
nhïïm, ku kɔc rɛ̈ɛ̈r geeu Jeruthalem aa
dhil jäl, ku kɔc tɔ̈ bɛ̈ɛ̈i yiic aɣeer aacïï
la geeu.
22 Rin tɛ̈në, kek aa nïn bï kɔc tɛ̈m
awuɔ̈c bï kë cï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic yenhom tiɛɛŋ.
23 Diäär liɛc ku diäär muk mïth kor
aabï gum apɛidït ë nïnkä. Kɔc ë wunë,
aabï gum apɛi ku aabï Nhialic tɛ̈m
awuɔ̈c.
24 Kɔc kɔ̈k aabï nɔ̈k tɔŋ yic, ku kɔc
kɔ̈k aabï dɔm ku la ke mac wuɔ̈t kɔ̈k
yiic. Ku Jeruthalem abï wuɔ̈t kɔ̈k dɔm
ku rɛckë apɛi, ku mackë ɣet aköl bï
bäänyden thök.

Aköl bï Manh Raan bɛ̈n (Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 “Käk këc kaŋ tïŋ aabï röt looi tënë
akɔ̈l ku pɛɛi ku kuɛl. Ku kɔc wuɔ̈t
pinynhom ëbën aabï puɔ̈th jiɛth, ku
riɔ̈ɔ̈ckë atiaktiak dït loi rot wër yiic.
26 Ku kɔc aabï riɔ̈ɔ̈c apɛi rin käk loi
röt pinynhom. Käk tɔ̈ nhial ëbën, aköl
ku pɛɛi ku kuɛl aabï röt yääk.
27 Ku Manh Raan abï tïŋ ke bɔ̈ nhial
pial yiic kek diik ku riɛldït apɛi.
28 Tɛ̈ looi käkkä röt, ke we deet
wepuɔ̈th ku rɛ̈ɛ̈rkë ë cök rin tɛ̈ bï we
luɔ̈k kärɛc yiic acï ɣëët.”
29-30 Ku ben Jethu ke lɛ̈k kääŋ kënë,
“Tɛ̈ tïŋ wek tim cït ŋaap ayï tiim kɔ̈k ke
loi yïth yam, ka ŋiɛckë lɔn cï kër thiɔ̈k.
31 Këya, na tiɛ̈ŋkë käkkä ke loi röt, ke
ŋiɛckë lɔn cï bääny Nhialic thiɔ̈k.
32 Alɛ̈k we, wek aacïï bï määr tɛ̈ cɔk
käkkä röt looi.
33 Nhial ku piny aabï liu, ku wɛ̈tdiɛ̈
acïï bï kaŋ määr.

Rɛ̈ɛ̈rkë we cï röt guiir

34 “Guiɛrkë röt, ku rɛ̈ɛ̈rkë we tïr
nhïïm. Duɔ̈kkë aköl bï ɣɛn bɛ̈n cɔl ayök
we ke we këc röt guiir. Duɔ̈kkë röt cɔl

21:15 Lk 12:11-12 **21:22** Ɣoth 9:7 **21:25** Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:31; Ny 6:12-13 **21:27** Dan 7:13; Ny 1:7

ayɔ̈k we pïr pïr rac, bäk aa rëër we cï wiɛɛt ë mɔ̈u akölaköl, ku yakë rëër we tɛ̈k käk pïr pinynhom. Aköl kënë abï la ciel wegup ke cäk ŋic,
35 cïmën län adhie wɛ̈i adëëp. Ku kënë abï bɛ̈n tënë kuat raan pïr pinynhom ëbën.
36 Rɛ̈ɛ̈rkë we tït ku rɔ̈ɔ̈kkë akölaköl bäk la riɛl bï wek kë bï rot looi göök, bäk kɔ̈ɔc ɣanhom ɣɛn Manh Raan we cïï diɛɛr."
37 Ku jɔl Jethu ë nïnkä nɔ̈k ke ye piööc luaŋ Nhialic, na bɔ̈ thëi ke jiël bï la nin gɔn Olip nhom.
38 Ku kɔc aake ye guëër luaŋ Nhialic rial bïk piɔ̈ɔ̈cde bɛ̈n piŋ.

22

Amat nɛ̈k Jethu
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

1 Nawën la tɛ̈ bï Yan Ayum cïn yic luɔu looi thiɔ̈k.
2 Ke kɔcdït käk Nhialic ku kɔc piööc löôŋ wïc dhël path bï kek Jethu nɔ̈k, rin riɔ̈ɔc kek ciɛ̈t la aliäm bï rot looi.
3 Ku raan tök kam kɔc ye buɔɔth kathiäär ku rou cɔl Juda Ithkariöt, ëcï bɛ̈ny jɔŋrac la yepuɔ̈u.
4 Go la tënë kɔcdït käk Nhialic ku bäny apuruuk luaŋ Nhialic tiit, bï tɛ̈ bï yen ke kuɔny thïn, bïk Jethu dɔm la guëëk yic.
5 Gokë puɔ̈th miɛt wën piŋ kek ye lɔn bï yen ke kony, ku thɔnkë lɔn bï kek ye riɔp.
6 Go gam, ku wïc tɛ̈pɛth bï yen Jethu dɔm thïn ke cïn kɔc ŋic ye.

Jethu acï miëth thëi cï guiir rin yai cam
(Mt 26:17-25; Mk 12:21; Jn 13:21-30)

7 Aköl bï Yan Ayum cïn yic luɔu looi ëcï bɛ̈n, aköl ye amɛ̈l nɔ̈k rin yai.
8 Go Jethu Pïtɛr ku Joon tooc ku lëk ke, "Lak bäk miëth yai la guiir tënë ɣo."
9 Gokë thiëëc, "Ye tɛ̈nɛn wïc yïn ɣo buk miëth yai la guiir thïn?"
10 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Tɛ̈ le wek geeu Jeruthalem, ke wek aabï rɔ̈m kek mony ɣɛ̈ɛ̈c töny ë piu. Biaathkë pan le yen thïn.
11 Ku lɛ̈kkë raan la baai, aye Raan piööc lueel, 'Ye ɣön nɛn bï ɣɛn miëth yai cam thïn ɣok kɔckiɛ̈n ɣa buɔɔth?'
12 Ku abï we nyuɔ̈th ɣön nhial lääu yic cï guiir yic. Guiɛrkë miëth ë tɛ̈ɛ̈n."
13 Gokë la ku yökkë këriëëc ëbën cït tɛ̈wën cï Jethu ye lɛ̈k ke thïn. Ku jɔlkë miëth yai guiir.

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛ̈ny rɔm
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Kor 11:23-25)

14 Tɛ̈wën bï kek jäl mïth ke Jethu nyuc tɛ̈de ku nyuc atuɔ̈ɔ̈cke aya,
15 ku lëk ke, "Aca wïc apɛi ba miëth Yan Ayum cïn yic luɔu kënë cam kek we ku ba jäl gum.
16 Alɛ̈k we lɔn acä bï bɛn cam ɣet tɛ̈ bï wɛ̈t tɔ̈ yeyic yök bääny Nhialic yic."
17 Ku löôm aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n abiëc, ku leec Nhialic ku lueel, "Lɔmkë kënë ku tɛkkë ë kamkun.
18 Alɛ̈k we lɔn ɣɛn acïn muɔ̈n abiëc dɛ̈t ba bɛn dek ɣet aköl bï bääny Nhialic bɛ̈n."
19 Nawën ke löm ayup ku leec Nhialic, ku bɛny yic ku gɛ̈m ke ku lueel, "Kënë ë guäpdiɛ̈ cï juaar riɛnkun. Yakë looi këlä bäk ɣa ya tak."
20 Nawën miëth cök ke ben aduŋ la yic muɔ̈n abiëc löôm aya ku lueel, "Kënë ë dɔ̈ɔr yam ke Nhialic cï thany ë riɛmdiɛ̈ bï kuër ë riɛnkun."
21 "Ku yen kïn, raan bä luɔm arɛ̈ɛ̈r tɛ̈n, ku amïth kek ɣa!
22 Ku ë tɛ̈de, Manh Raan adhil thou cït tɛ̈ cï Nhialic guiër ye. Ku raan bä luɔm abï gum apɛi!"
23 Gokë röt thiëëc tök, tök, yeŋa kamkua lëu bï ya yen loi kënë.

Atuuc aacï wɛ̈t tɛɛr raan dït kamken
24 Kaam wën aya ke kɔc ye buɔɔth teer wɛ̈t lɔn nadë, "Yeŋa kamken yen bï ya raan dït apɛi."
25 Go Jethu lɛ̈k ke, "Pinynhom tɛ̈n bäny kɔc cie kɔc Itharel aa la riɛl tënë kɔcken mɛckë, ku kɔc mac baai aa röt cɔɔl, 'Kɔc määth ke kɔc baai.'

21:37 Lk 19:47 **22:1** B.bei 12:1-27 **22:20** Jer 31:31-34 **22:21** Wk 41:9 **22:24** Mt 18:1; Mk 9:34; Lk 9:46 **22:25** Mt 20:25-27; Mk 10:42-44

26 Ku acie tɛ̈de tënë we, rin raandït
kamkun adhil rot dhuɔ̈k piny bï ciɛ̈t
raan koor. Ku raan tɔ̈ tueŋ adhil rot
dhuɔ̈k ciëën bï luui tënë kɔc kɔ̈k.”
27 Ku thiëëc ke, “Yeŋa yen dït, ye
raan ye luɔ̈ɔ̈i aye raan ë luui? Cie raan
ye luɔ̈ɔ̈i? Ku ɣɛn kamkun ɣɛn acït raan
ë luui.
28 “Wek aacï kɔ̈ɔ̈c ke ɣa käril cä yök
yiic,
29 ku cït mënë cï Wä ɣa looi ba ya
bɛ̈ny, wek aba yiëk ë bääny kënë aya.
30 Wek aabï mïth ku dɛ̈kkë kek ɣa
bäänydiɛ̈ yic, ku nyuɔ̈ɔ̈ckë thöc nhïïm
bäk luŋ thän Itharel yic thiäär ku rou
looi.”

Jethu acï kë bï Pïtɛr ye jai lueel (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

31 Ku ben Jethu lueel, “Thaimon,
Thaimon piŋ wɛ̈tdiɛ̈në, bɛ̈ny jakrɛc
acï thiëc bï gäm riɛl bï we them ëbën,
bï kɔc path tek thook tënë kɔc rɛc,
cïmën dhie ye rap kɔ̈ɔ̈m bï miël tek
thok rap yiic.
32 Ku ɣɛn acï röök riɛnku yïn Thai-
mon bï gamdu dhiɛl riɛl. Ku na ca jal
dhuk tënë ɣa, ke yï kony wämäthakui
kɔ̈k.”
33 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Bɛ̈ny acïn kë bä gël
bï ɣa cïï mɛc kek yï, ku thuɔɔu kek yï
aya.”
34 Go Jethu lueel tënë ye, “Alɛ̈k yï
Pïtɛr, nhiäk bɛ̈ɛ̈k piny ke thɔn ajïth këc
kiu, yïn abä jai arak diäk lɔn kuc yïn
ɣa.”
35 Nawën ke Jethu thiëc kɔcken ye
buɔɔth, “Tɛ̈ tooc ɣɛn we bäk Wɛ̈t Puɔth
Yam la lɛ̈k kɔc, ku wek aacïn wëëu ku
jɔkgɔɔ la keny ayï war, yakë yök lɔn le
yen kë liu tënë we?” Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Acïn
këdäŋ.”
36 Go Jethu lueel, “Ëmën, na la raan
wëëu ke muk ke, ku muk jɔkgɔ aya. Ku
na yïn acïn pal, ke yï ɣɔɔc alɛ̈th abɛ̈k
wei ku ɣɔc.
37 Luɔikë ë kënë rin aye wël cï gɔ̈t
thɛɛr ë riɛnkiɛ̈ lueel, lɔn ye ɣɛn raan
tök kam kɔc kärɛc looi. Ku wɛ̈t kënë
abï yenhom tiɛɛŋ ëmën.”
38 Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Bɛ̈ny,
paal karou aa kïk.” Go bɛ̈ɛ̈r, “Aa juëc.”

Jethu arɔ̈ɔ̈k ke ŋic lɔn bï ye nɔ̈k (Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 Nawën ke Jethu jiël ku ruɛc
kɔcken ye buɔɔth, ku ler gɔn Olip
nhom cïmënden yen ye looi akölaköl.
40 Nawën lek ɣet tɛ̈den adhie, ke
lëk ke, “Rɔ̈ɔ̈kkë Nhialic bï we cïï them
jakrɛc.”
41 Ku nyiëëŋke piny ku le tueŋ
tɛ̈thin-nyɔɔt, ku gut yenhiɔl piny ku
röök,
42 ku lueel, “Wä, na lëu rot ke kërɛɛc
tit ɣa acïï bɔ̈. Ku acie wɛ̈tdiɛ̈ ë wɛ̈tdu.”
43 Go atuny nhial rot nyuɔ̈th ye ku
deet puɔ̈u,
44 rin ë dhiau apɛi yepuɔ̈u. Ku ben
röök apɛi abï tuc kuër yeguɔ̈p cïmën
riɛm.
45 Ku jɔt rot tɛ̈wën röök yen thïn ku
dhuk tënë kɔc ye buɔɔth, ku yök ke ke
nin rin cï riääk ë puɔ̈u ke cɔl agök.
46 Go lueel tënë ke, “Yeŋö niin wek?
Jatkë röt ku rɔ̈ɔ̈kkë bï we cïï them
jakrɛc.”

Jethu acï dɔm (Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

47 Jethu ë ŋɔt jam tɛ̈wën bïï kɔc juëc
ke wɛt Juda nhïïm, raan tök kam kɔc
ye buɔɔth kathiäär ku rou. Ku ler tënë
Jethu ku muɔ̈ɔ̈th ke ciim.
48 Go Jethu lueel, “Juda ca ɣa ciim
ba Manh Raan nyuɔ̈th kɔc dɔm ye?”
49 Nawën tïŋ kɔc ye buɔɔth ke rɛ̈ɛ̈r
kek ye kë bï rot looi, ke luelkë, “Bɛ̈ny,
cuk thär? Ɣok aa muk paalkua.”
50 Go raan tök kamken palde miëët
bei, ku tök alony lui pan raandït käk
Nhialic ku teem yïnyden cuëc wei.
51 Go Jethu lueel, “Acie këya.” Ku
gɔɔt mony awën yïc tɛ̈wën cï tök pal,
ku kony bï dɛm.
52 Ku jɔl Jethu jam tënë raandït käk
Nhialic ku bäny apuruuk luaŋ Nhialic
tiit, ku kɔcdït baai cï bɛ̈n bïk ye dɔm,
ku lueel, “Cäk bɛ̈n we muk paal ku
atuel ciɛ̈t ɣa ye raan kɔc rum?

22:26 Mt 23:11; Mk 9:35 **22:27** Jn 13:12-15 **22:30** Mt 19:28 **22:35** Mt 10:9-10; Mk 6:8-9; Lk 9:3; 10:4 **22:37** Ith 53:12

53 Ɣɛn ë rëër kek we luaŋ Nhialic akölaköl, ku akɛckë kaŋ them bäk ɣa dɔm. Ku ëmën wek aacï puɔ̈l bäk kë tɔ̈ wepuɔ̈th looi. Ku tɛ̈në jɔŋrac abï la riɛl bï këreɛc wïc looi."

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

54 Gokë Jethu dɔm ku ɣɛ̈thkë pan raandït käk Nhialic. Ku Pïtɛr ë biöth ke mec kɔc cök ciëën.
55 Ku apuruuk aake cï many ɣɔ̈ckë took kal yic. Go Pïtɛr rot mät ke ku nyuuc bï ɣɔ̈c.
56 Nawën tïŋ nyan lui pan bɛ̈ny Pïtɛr ke nyuc mac lɔ̈ɔ̈m, ke döt apɛi ku lueel, "Mony kënë ë ye rëër kek Jethu aya."
57 Go Pïtɛr jai ku lueel, "Mony kënë acä cɔk ŋic yïn nyɛnë!"
58 Ku kaam thiin awën ke mony dɛ̈t tïŋ Pïtɛr ku lueel, "Yïn ë raanden aya." Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, "Acie ɣɛn mäthdiɛ̈."
59 Ku kaam awën, ke wɛ̈t yen raan Jethu, ben mony dɛ̈t muɔ̈k yeguɔ̈p apɛi ku lueel, "Acïn diu lɔn ye mony kënë rëër kek Jethu, rin ë raan Galilia."
60 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r! "Mäthdiɛ̈, kë ye lueel acä cak deet yic." Ku kaam wën ŋot jiɛɛm yen ke thɔn ajïth kiu.
61 Go Jethu yenhom wel ku döt Pïtɛr. Go Pïtɛr këwäär cï Bɛ̈ny Jethu lɛ̈k ye ëlä, "Tueŋ ke thɔn ajïth kɛ̈c kiu ya aköl, aba lueel arak diäk lɔn kuc yïn ɣa."
62 Ku ler aɣeer ke cï guɔ̈p yär ku dhiɛɛu apɛi.

Jethu acï bui ku that
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

63 Tɛ̈n awën ke kɔc ke tit Jethu, ee yekë bui ku thatkë,
64 ku derkë nyin ku guutkë kecin ku yöökkë, "Mɛɛkë! Yeŋa yï gut?"
65 Ku lueelkë kärɛc apɛi yeguɔ̈p.

Jethu acï ɣäth luŋ bäny Itharel yic
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

66 Nawën bak piny, ke kɔcdït Itharel ku kɔcdït käk Nhialic, ku kɔc piööc lööŋ mat kenhïïm. Ku bïï Jethu luɔŋden yic.
67 Ku lëkkë ye, "Na ye Raan cï lɔc ku dɔc, ke lɛ̈k ɣo." Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Na lɛ̈k we ke wek aacïï wɛ̈tdiɛ̈ bï gam,
68 ku na thiëëc we, ka cäk bï bɛ̈ɛ̈r.
69 Ku ëmën ler tueŋ, Manh Raan abï nyuc lɔŋ cuëc Nhialic Madhɔl."
70 Gokë rek yic ëbën, "Na ye këya, ye Wën Nhialic?" Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ee ɣɛn, cït tɛ̈ cäk luɛ̈l ye."
71 Gokë lueel, "Acïn dɛ̈t wïcku kɔc kɔ̈k bï bɛ̈n jam käk cï looi. Ɣok aacï wël cï lueel ë thuɔŋde piŋ."

23

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

1 Go kɔc luk röt jɔt ëbën ku ɣɛ̈thkë Jethu Pilato nhom raan Roma.
2 Ku gɔɔnykë ku luelkë, "Ɣok aacï mony kënë yök ke rɛc kackua nhïïm, ke ye lɛ̈k ke bïk ajuër cïï ye täau piny tënë bɛ̈nyŋaknhom Roma. Ku aye lueel aya lɔn ye yen Raan cï lɔc ku dɔc, bɛ̈nyŋaknhom."
3 Go Pilato thiëëc, "Ye yïn bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel?" Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ee ɣa, cït tɛ̈ ca luɛ̈l ye."
4 Go Pilato yenhom wɛ̈l kɔcdït käk Nhialic ku thän awën ku lueel, "Acïn awuɔ̈c ca yök ee raan kënë guɔ̈p."
5 Gokë ŋot ke jam apɛi ku luelkë, "Tɛ̈den yen kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn ajɔk aliääp Judia yic ëbën. Acï jɔɔk Galilia ku yen kïn cï bɛ̈n Jeruthalem ëmën."

Jethu acï ɣäth Antipäth Ɣërot nhom
6 Nawën piŋ Pilato ë wëlkä ke thiëëc lɔn yen raan Galilia.
7 Nawën le ŋic lɔn ye Jethu raan wun mɛc Antipäth Ɣërot, ku yeen ë rɛ̈ɛ̈r Jeruthalem ë nïnkä, ke cɔl Jethu aɣɛ̈th yenhom.
8 Go Antipäth Ɣërot puɔ̈u miɛt wën tïŋ yen Jethu, rin ëcï käjuëc piŋ ë riɛnke. Ku ëcï Ɣërot wïc apɛi bï Jethu tïŋ, ku ŋɔ̈ɔ̈th aya bï käk ye Jethu ke looi tïŋ.

22:53 Lk 19:47; 21:37

9 Go Jethu jal thiëëc wël juëc, go
Jethu biɛt kecïn wɛ̈t töŋ dhuk nhom.
10 Go kɔcdït käk Nhialic ku kɔc piööc
lööŋ röt cuɔt tueŋ, ku lueelkë wël rɛc
apɛi Jethu guɔ̈p.
11 Go Antipäth Ɣërot kek apuruɔ̈ɔ̈kke
Jethu bui ku lɛ̈ɛ̈tkë. Ku rukkë alanh
dhëŋ apɛi cït alanh bɛ̈ny yekɔ̈u, ku
toockë ciëën tënë Pilato.
12 Ku jɔl Antipäth Ɣërot kek Pilato,
wäär man röt jal määth akölë.

Jethu acï tɛ̈m thou
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

13 Go Pilato kɔcdït käk Nhialic ku
kɔcdït baai, ku kɔc kɔ̈k cɔɔl ëbën,
14 ku lëk ke, “Wek aacï mony kënë
bɛ̈ɛ̈i ɣanhom, ku luɛlkë lɔn ë yen raan
rɛc kɔc nhïïm bïk aliääp looi. Ku ëmën
ɣɛn acï wɛ̈t wïc yic wenhïïm, ku akɛ̈c
yök ke la guɔ̈p awuɔ̈c cɔk alɔn cï wek
ye gaany käjuëc apɛi.
15 Na cɔk a Antipäth Ɣërot ka këc yök
ke la guɔ̈p awuɔ̈c, yen ale yen ye cɔl
adhuk ɣanhom. Acïn awuɔ̈c cï mony
kënë looi lëu bï ye nɔ̈k.
16 Aba cɔl athat ku luɔny.”
17 Ruɔ̈ɔ̈n ëbën aköl Yan Ayum cïn yic
luɔu, Pilato ë raan tök kam kɔc cï mac
lony tɛ̈ wïc kɔc baai ye bï lony.
18 Go thän awën tɔ̈ thïn wuɔɔu looi,
“Näk! Ku lony Barabath tënë ɣo.”
19 Barabath ëcï mac rin aliäm cï rot
looi geeu, ku rin cï yen raan nɔ̈k.
20 Ë wïc Pilato bï Jethu lony, ku ben
jam tënë ke.
21 Gokë bɛn kiu apɛi, “Apiëët tim cï
rïïu kɔ̈u.”
22 Go Pilato bɛn jam tënë ke, kënë
yen yic diäk ku lueel, “Yeŋö? Ye awäc
ŋö cï looi? Acïn awuɔ̈c ca yök ke cï
looi lëu bï ye nɔ̈k! Aba cɔl athat ku cal
ajiël.”
23 Gokë ŋot ke kiu apɛi röldït, lɔn
dhil Jethu piäät tim cï rïïu kɔ̈u. Ku
këden wën yekë lueel acï yenhom bɛn
guɔ̈t.
24 Go Pilato wɛ̈tden gam ku tëm
Jethu awuɔ̈c wën wïckë.
25 Ku lony Barabath, raan wäär cï
mac rin aliääp, ku rin cï yen raan nɔ̈k.
Ku yïk ke Jethu bïk la luɔɔi tɛ̈den wïckë
kepuɔ̈th.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u
(Mt 22:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

26 Gokë Jethu kuaath aɣeer. Ku wën
kuɛɛth kek ye, ke mony cɔl Thaimon
raan pan Thirene bɔ̈ baai, nawën cï
tim cï rïïu Jethu göök, gokë dɔm ku
cɔlkë aket tim ke buɔɔth Jethu cök.
27 Ku buɔɔth kɔc juëc apɛi ku diäär
dhiau riɛnke aya.
28 Go Jethu yenhom wɛ̈l ke ku lueel,
“Diäär Jeruthalem, duɔ̈kkë dhiau ë
riɛnkiɛ̈, dhiaaukë ë riɛnkun ku rin
miɛ̈thkun.
29 Rin nïn bï ye lueel ëlä aacï thiɔ̈k,
‘Diäär mit gup aa diäär këc mïth kaŋ
thuɛ̈ɛ̈t!’
30 Ku ë yen tɛ̈n bï ye aa luɛɛl thïn aya
ëlä, ‘Aŋuɛ̈ɛ̈n buk ciɛ̈t kɔc cï thou, kɔc cï
wiɛ̈k nhïïm, kɔc cï kë cï wïïk kenhïïm
kuɔ̈m piny.’
31 Na ye këcït kënë rot looi ke tim
tɔ̈c, ke yeŋö yakë tak ke bï rot looi tɛ̈
le yen riɛl.”*
32 Ku kuath apuruuk kɔc karou aya,
kɔc la gup awuɔ̈cdït tet bïk ke la nɔ̈k
kek Jethu.
33 Nawën lek tɛ̈ cɔl Ithkal döötˌ ke
piɛ̈ɛ̈t Jethu tim cï rïïu kɔ̈u ku kɔc awën
karou, raan tök lɔŋ cuëc ku raan dɛ̈t
lɔŋ cam.†
34 Go Jethu lueel, “Wä, päl piny tënë
ke, keek aa kuc kë loikë.”
Ku cuɛt apuruuk gɛk bïk alɛ̈th Jethu
tek kamken.
35 Ku jɔl kɔc juëc kɔ̈ɔc ë tɛ̈ɛ̈n ke daai
ye. Ku tɛ̈n awën ë ye kɔcdït Itharel bui
ku luelkë, “Ee kɔc kɔ̈k kony, cɔl akony
rot tɛ̈ ye yen Raan cï Nhialic lɔc ku
dɔɔc.”
36 Ku bui apuruuk aya. Ku bïk tënë
ye ku gɛmkë muɔn abiëc cï wac,

23:30 Ɣoth 10:8; Ny 6:16 * **23:31** Wɛ̈tde yic ee duɛ̈r a këlä, “Na ye kë cït kënë rot looi tënë raan cïn awuɔ̈c cï looi, ke ye tak yeŋö bï rot looi tënë raan la guɔ̈p awuɔ̈c.” † **23:33** Tɛ̈n kënë ee ye cɔɔl këlä rin thiëëk yen kek gɔndït la gueŋ-ŋeŋ cït apen nhom raan. **23:34** Wk 22:18 **23:35** Wk 22:7 **23:36** Wk 69:21

37 ku luelkë, “Na ye bɛ̈ny kɔc Itharel
ke yï kony rot.”
38 Ku piɛ̈ɛ̈tkë tim cï ye gɔ̈t thïn
këlä nhial tim Jethu nhom, “KËNË Ë
BƐNYŊAKNHOM ITHAREL.”
39 Go raan tök kam kɔc awën cï piäät
kek ye lat ku lueel, “Cïï ye Raan cï
Nhialic lɔc ku dɔɔc? Kony rot ku kony
ɣo aya.”
40 Go raan dɛ̈ɛ̈të puɔ̈u riääk ku
nyieeny, “Cïï ye cak riɔ̈ɔ̈c Nhialic agut
tɛ̈ thou yïn aya? Ɣok aacï tɛ̈m thou
cïmënde.
41 Ku awäcda adhilku jɔt rin ɣok aa
col kë cuk looi, ku mony kënë acïn
kërɛɛc cï looi.”
42 Ku lueel tënë Jethu, “Tak ɣa tɛ̈ ɣeet
yïn Bäänydu yic.”
43 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yïn alɛ̈k yic,
yaköl yïn abï rëër kek ɣa pan Nhialic.”

Jethu acï thou ayic
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 Nawën tɛ̈cït aköl ciɛl yic ke
muɔ̈ɔ̈th loi rot pan awën, ku cïï akɔ̈l
ruel ɣet tääŋ aköl.
45 Ku tɛ̈wën ka alanh ye gɛ̈ɛ̈ŋ bï luaŋ
Nhialic tek yic alɔŋ thïn rɛɛt yic rou.
46 Ku cöt Jethu röldït ku lueel, “Wä,
wɛ̈ikiɛ̈ aaca than yïcin.” Acï wëlkä
lueel ku thou.
47 Nawën tïŋ bäny apuruuk kë cï rot
looi, ke lec Nhialic ku lueel, “Mony
kënë ë ye raan path alanden.”
48 Nawën tïŋ kɔc ke cï kenhïïm kut
tɛ̈ɛ̈n bïk daai kë cï rot looi, gokë dhuk
baai ke gut kepuɔ̈th.
49 Kɔc ke ŋiɛ̈c kek Jethu ëbën, agut
diäär ke buɔth ye wäär jiël yen Galilia,
aake daai ë käkkä ëbën.

Jethu acï thiɔ̈k
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

50-51 Mony cɔl Jothep ë tɔ̈ thïn. Ku
yeen ë raan gen Arimatheo, pan Ju-
dia. Jothep ë ye raan path la cök, ku
yeen ë ŋɔ̈th bɛ̈n bääny Nhialic. Ku
yeen ë ye raan akut luk kɔc Itharel.
52 Nawën le tïŋ lɔn cï Jethu thou, ke
la tënë Pilato ku thiëëc guɔ̈p Jethu.
53 Ku bïï piny tim kɔ̈u ku der alath,
ku tɛ̈ɛ̈u raŋ cï wec kuur yic, raŋ cïn
raan cï kaŋ thiɔ̈k thïn.
54 Ee ya aköl nïn dhiëc, aköl ye kɔc
röt guiir rin aköl cïï kɔc ye luui, ee bï
guɔ bɛ̈n.
55 Nawën cï guɔ̈p Jethu bɛ̈ɛ̈i piny
tim kɔ̈u, ke diäär wäär bɔ̈ kek Jethu
Galilia, buɔth Jothep ku tïŋkë tɛ̈ cï
guɔ̈p Jethu täău thïn raŋ yic,
56 ku dhukkë baai ku lek miök ŋïr
guiir bï kek guɔ̈p Jethu bɛ̈n tɔc. Nawën
aköl cïï kɔc ye luui, ke ke lɔ̈ŋ cït tɛ̈ ye
löŋ Mothith luɛ̈l ye.

24

Jethu acï rot jɔt raŋ yic
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

1 Naɣɔn nhiäk rial aköl Nhialic, ke
diäär la raŋ nhom kek miök ŋïr cïk
guiir.
2 Ku yökkë alel cï raŋ kum nhom ke
cï laar wei.
3 Nawën lek raŋ yic ke cïï guɔ̈p Jethu
yök thïn.
4 Tɛ̈wën kɛ̈ɛ̈c kek ke cï gäi, ke röör
karou ceŋ alɛ̈th ɣer apɛi cï la toptop
bɔ̈, ku kɛ̈ɛ̈ckë kelɔ̈m.
5 Go diäär riɔ̈ɔ̈c ku gutkë kenhïïm
piny. Go röör wën lueel tënë ke, “Yeŋö
ye wek raan pïr bɛ̈n wïc tɛ̈n kɔc cï
thou?
6 Acïï tɔ̈ tɛ̈në, acï rot jɔt. Takkë
këwäär cï lɛ̈k we ëlä wäär ŋoot yen
Galilia,
7 lɔn Manh Raan abï thön kɔc rɛc bïk
piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku abï bɛn pïr
aköl ye nïn diäk.”
8 Go diäär wël wäär cï Jethu lɛ̈k ke
tak.
9-10 Maria Magdalena, ku Joanan,
ku Maria man Jemith ku diäär kɔ̈k,
kek aake cï la raŋ nhom. Nawën
dhukkë ke la kɔc Jethu buɔɔth
kathiäär ku tök ku atuuc kɔ̈k, lɛ̈k kë
cï rot looi.
11 Go atuuc tak lɔn ë yen wɛ̈t lueth,
ku cïk gam.

23:45 B.bei 26:31-33 **23:46** Wk 31:5 **23:49** Lk 8:2-3 **23:56** B.bei 20:10; L.rou 5:14 **24:7** Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk 8:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33

12 Go Pïtɛr rot jɔt ku riŋ raŋ nhom
bï la tïŋ. Nawën guŋ yekɔ̈u piny ku tïŋ
raŋ yic, ke tïŋ alɛ̈th wäär cï guɔ̈p Jethu
der kepɛ̈c. Go dhuk baai ke cï gäi aya
kë cï rot looi.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth karou (Mk 16:12-13)

13 Ya aköl töŋ awën, ke kɔc Jethu
buɔɔth karou jɔt röt bïk la pan cɔl
Emauth, ku ë mec kek Jeruthalem tɛ̈
cït kilomïter thiäär ku tök.
14 Tɛ̈wën ciɛth kek ke jam ku takkë
käk cï röt looi,
15 ke Jethu bɔ̈ ku ciɛth ke kuany
keyöth.
16 Ku mär këdäŋ kepuɔ̈th bïk cïï ŋic.
17 Go Jethu ke thiëëc, “Yeŋö bakë
lueel tɛ̈thɛɛr awën ciɛth wek?” Gokë
kɔ̈ɔc ku dötkë piny ke cï kenyïn wel.
18 Go raan tök kamken cɔl Kliöpath
wɛ̈tde bɛ̈ɛ̈r, “Adhil a yïn raan töŋ rɛ̈ɛ̈r
Jeruthalem kuc käk cï röt looi thïn ye
nïnkä yiic.”
19 Go Jethu thiëc, “Ye käŋö?” Gokë
bɛ̈ɛ̈r, “Aa käk cï röt looi tënë mony cɔl
Jethu, raan Nadharet. Käk cï looi ku
wël cï lueel aye nyuɔɔth lɔn ye yen
raan ril käk Nhialic tïŋ. Ku acï Nhialic
ku kɔc ëbën gam lɔn ril yen kërïëëc
ëbën yic ye lueel ku looi.
20 Acï kɔckuan dït käk Nhialic ku
kɔc piööc löôŋ dɔm ku gɛ̈mkë bäny
mac baai bï tɛ̈m thou, ku piɛ̈ɛ̈tkë tim
cï rïïu kɔ̈u.
21 Ku ë yeku ŋɔ̈ɔ̈th lɔn ye yen raan
bï kɔc Itharel waar kärɛc yiic. Ku ë nïn
kadiäk ëmën tɛ̈n looi käkkä röt.
22-23 Diäär kɔ̈k akuɔ̈tda yic, aake cï
riɛɛl raŋ nhom wën anhiäk, ku lek
dhuk ke wɛ̈t cï ɣook bɛ̈n cɔl agɛ̈i lɔn
liiu guäpde raŋ yic. Ku lɔn cï kek atuuc
Nhialic cie lɛ̈k ke lɔn pïïr Jethu tïŋ.
24 Go kɔc kɔ̈k kamkua riŋ bïk la tïŋ.
Ku yökkë ayic lɔn liiu guɔ̈p Jethu raŋ
yic, cït tɛ̈ cï diäär ye luɛɛl thïn.”
25 Go Jethu lɛ̈k ke, “Wek aa kɔc cïn
kë ŋiɛckë! Wek aacie käk cï kɔc käk
Nhialic tïŋ lɛ̈k we ye lac gam!
26 Këc kɔc käk Nhialic lueel wäär,
lɔn bï Raan cï lɔc ku dɔc käjuëckä kaŋ
guum bï jal la Bäänyde yic.”
27 Ku tët Jethu ke käk cï lueel
riɛnke wël thɛɛr Nhialic yiic, jɔɔk
athör Mothith agut käk cï kɔc käk
Nhialic tïŋ gɔ̈t.
28 Nawën cïk thiɔ̈k kek pan awën le
kek thïn, ke Jethu loi rot ke cït raan bɛr
tueŋ.
29 Gokë pëën ku luelkë, “Rɛ̈ɛ̈r ke ɣo,
akɔ̈l acï cuɔl.” Go la baai ke ke.
30 Tɛ̈wën cï kek nyuc bïk mïth, ke
Jethu löm ayup ku dɔɔc ku bɛny yic, ku
gɛ̈m ke.
31 Nyin yic tɛ̈wën ke ŋickë ku mɛ̈r
bïk cïï ben tïŋ.
32 Gokë röt thiëëc ë röt, “Ɣo këc
puɔ̈th ayum tɛ̈wën jiɛɛm yen kek ɣo,
ku teet wël cï gɔ̈t thɛɛr tënë ɣo.”
33 Ku jɔtkë röt nyin yic ku dhukkë
Jeruthalem. Ku yökkë kɔc Jethu
buɔɔth kathiäär ku tök ku kɔc kɔ̈k ke
cï kenhïïm mat, ku lëkkë ke,
34 “Bɛny acï rot jɔt ayic, ka cï rot
nyuɔ̈th Pïtɛr.”
35 Ku jɔl kɔc wën bɔ̈ Emauth karou
kë cï rot looi dhël yic teet, tɛ̈ cï kek
bɛny ŋiɛc thïn wën bɛny yen ayup yic.

Jethu acï rot nyuɔ̈th atuɔ̈ɔ̈cke (Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-20; Luɔi 1:6-8)

36 Wën ŋot jiɛɛm kek, ke Bɛ̈ny bɔ̈ ku
kɛ̈ɛ̈c kamken ku lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r arëër
ke we.”
37 Gokë pɛ̈k wei ku riɔ̈ɔ̈ckë ëbën ku
takkë lɔn yen atiɛ̈p yen yekë tïŋ.
38 Goke thiëëc, “Yeŋö riɔ̈ɔ̈c wek?
Yeŋö ye wek diu lɔn cïï yen ye ɣa?
39 Tiɛ̈ŋkë ɣacin! Ku tiɛ̈ŋkë ɣacök, ee
ɣɛn ayic. Gatkë ɣa, ku abäk tïŋ rin
atiɛ̈p acie la adiɔ̈ɔ̈ŋ ku yom cïmën ye
wek ke tïŋ kek ɣa.”
40 Ku wën lueel yen kënë, ke nyuth
yecin ku yecök ke.
41 Ku ŋot cïk gam, rin miɛt dïït cï kek
puɔ̈th miɛt ku gäi dïït cï kek gäi. Go
Jethu ke thiëëc, “Le miëth camkë tɔ̈
thïn?”
42 Gokë gäm rɛc cï tuak
43 ku cuet ke dɛɛi kek ëbën.
44 Ku jɔl lɛ̈k ke, “Käkkä gup aa käk
ca lɛ̈k we wäär ŋot rëër ɣɛn ke we, lɔn
bï kërïëëc ëbën cï gɔ̈t Löŋ Mothith yic,
ku athör kɔc käk Nhialic tïŋ ku diɛt

Nhialic yic aya ë riɛnkië, aa dhil röt tiɛɛŋ tëden.”
45 Ku kony ke bïk wël thɛɛr Nhialic
deet yiic,
46 ku lëk ke, “Ayakë tïŋ të cï ye gät
thïn lɔn Raan cï lɔc ku dɔc, ë bï gum
ku jɔt rot raŋ yic aköl ye nïn diäk.
47 Ku acï wël cï gɔ̈t lueel aya lɔn dhil
kɔc pinynhom ëbën, jɔɔk Jeruthalem
lɛ̈k bïk kepuɔ̈th wɛ̈l Nhialic, bï
käracken päl piny.
48 Wek aacï käkkä tïŋ ke cï kenhïïm
tiɛɛŋ.
49 Ku wek abï tuɔc Wëi Nhialic wäär
cï Wä lueel. Rɛ̈ɛ̈rkë geeu ɣet aköl bï
riɛl nhial kënë bɛ̈n tënë we.”

Jethu acï ɣäth pan Nhialic (Mt 16:19-20; Luɔi 1:9-11)

50 Nawën ke Jethu jiël ke ke ku lek
Bethanï. Ku jɔt yecin nhial ku dɔɔc ke.
51 Tɛ̈wën dɔɔc yen ke, ke jiël tënë ke
ku jɔt ë nhial.
52 Gokë door ku dhukkë Jeruthalem
ke cï puɔ̈th miɛt.
53 Ku keek aake ye lac rëër Luaŋ
Nhialic ke lec Nhialic.

Wël Jethu cï Joon gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Wël cï Joon gɔ̈t aa Jethu nyuɔɔth ke ye Wɛ̈t thɛɛr Nhialic tɔ̈ thïn ë lənaɣən ku ëmën, ku abï tɔ̈ thïn ë lanaɣən ku ëmën, ku abï tɔ̈ thïn athɛɛr, “Ku Wɛ̈t acï bɛ̈n a raan ku ciëŋ kek ɣo.” Cïmën ye athöör nhom guɔ̈p ye lueel, Joon ë gät wëlkä rin bï kɔc kuen ye ŋic lən nadë ke Jethu yen Aluɛ̈ɛ̈k, Wën Nhialic wäär cï lɛ̈k kɔc. Ku kɔc bï wɛ̈tde gam aabï pïr. (20:31)

Jethu aye nyuɔɔth abaŋ tueŋ yic, lən ë yen Wɛ̈t Nhialic. Ku wël kɔ̈k bɔ̈ ciëën ë kënë cök, aa käk juëc jäŋ gɔ̈i cï Jethu looi. Ku käkkä aa Jethu nyuɔɔth aya lən ë yen Wën Nhialic, ku ë yen Aluäŋ wäär cï lueel. Käkkä cök, käk jäŋ gɔ̈i cï röt tiɛɛŋ aacï teet yiic. Abaŋ athör kënë ë ɣo lɛ̈k tɛ̈ cï kɔc kɔ̈k wɛ̈t Jethu gam thïn ku buɔthkë. Ku dhäl kɔc kɔ̈k wɛ̈lke ku cïk wɛ̈tde gam.

Jɔk cökdït 13 ɣet 17 ala yic tɛ̈ cï Jethu kek kɔcken ye buɔɔth rëër thïn ë tök wɛ̈ɛ̈r aköl wäär dɔm ye. Ku ëcï jam tënë kɔcken ye buɔɔth nääkde nhom tueŋ tɛ̈ bï kek röt guiɛɛr thïn, ku deet kepuɔ̈th. Cök ciëën aa ɣo lɛ̈k dömdöm Jethu, ku luɔ̈ŋde ku piɛ̈ɛ̈t cï ye piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku jön rotde. Ku jɔl a nyooth cï yen rot nyuɔɔth tënë kɔcken ye buɔɔth jön rotde cök ciëën. Anyïköl tiŋ cï kɔɔr ye yök cökdït 8 yic, jɔɔk cök koor 1 ɣet 11 acï nyääŋ wei käk cï gɔ̈t thɛɛr yiic. Ku akëc kɔc tueŋ kek ke war gɛ̈tgɛ̈t wël Jethu yiic gɔ̈t. Ku aye kɔc kɔ̈k gɔ̈t aya tɛ̈dɛ̈t.

Joon ë miɔc pïr aköliëëc ëbën bï gäm kɔc tɛ̈ gɛm wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc, dɛɛt kɔc puɔ̈th. Ku ë miɔc bï rot jɔɔk ëmën ke bï gäm kɔc bï Jethu gam, lən ye yen dhël ku yic ku pïr.

Käk tɔ̈ thïn

Käk cï gɔ̈t tueŋ 1:1-18
Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm ku kɔc cï Jethu kaŋ buɔɔth 1:19-51
Piööc ë Jethu 2:1–12:50
Nïn ciëën kadhorou thuɔnde nhom tueŋ 13:1–19:42
Jön rot ku nyooth rot Bɛny 20:1-31
Käk cï gɔ̈t ciëën nyooth rot dɛ̈t Galilia 21:1-25

Wɛ̈t Pïr

1 Wäthɛɛr këc nhial ku piny cak, Wɛ̈t ë tɔ̈ thïn, ee rɛ̈ɛ̈r kek Nhialic, ku Wɛ̈t ë ye Nhialic.
2 Wɛ̈t ë rɛ̈ɛ̈r kek Nhialic wäär cɛk käŋ.
3 Käjuëc rɛ̈ɛ̈r nhial ku piny ëbën aake cak ë ye. Ku acïn käk tɔ̈ thïn këc ke cak ke yeen liu thïn.
4 Kuat käk tɔ̈ thïn ëbën aa pïr yök tënë ye. Ku piɛ̈rde acï ruɛl gäm raan ëbën.*
5 Piɛ̈rde yen ë ruɛl dɛ̈p apɛi muɔ̈ɔ̈th yic, ku akëc lëu bï kuɔ̈m nyin piny.
6 Nhialic ëcï atuɔ̈nyde tooc, raan cəl Joon.
7 Acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n lɛ̈k bïk ruɛl ŋic. Acï bɛ̈n bï lɛ̈k ke bï raan ëbën wɛ̈t piŋ ku gɛm.
8 Yeen ëcie yen ruɛl, acï bɛ̈n bï kɔc bɛ̈n lɛ̈k ruɛl.
9 Ku Wɛ̈t yen ë ye ruɛl ayic, ruɛl cï bɛ̈n pinynhom tënë raan ëbën.
10 Wɛ̈t ë tɔ̈ pinynhom, ku Nhialic ë cak piny ë ye, ku akëc kɔc pinynhom ŋic.
11 Yeen acï bɛ̈n tënë käk ke cï cak, ku akëc kɔcken cï cak lor.
12 Ku acï kɔc abɛ̈k bɛ̈n lor ku gamkë wɛ̈tde, goke gäm riɛl bïk aa mïth Nhialic.
13 Keek aacie mïth Nhialic cït tɛ̈ ye kɔc dhiëëth thïn, cïmën ye mïth la wun dhiëth ke. Ee Nhialic guɔ̈p yen ë Wunden.
14 Wɛ̈t acï bɛ̈n a raan ku ciëŋ ke ɣo. Ku diɛɛkde acuk tïŋ, diik Wën töŋ Nhialic. Ku ë yen bïï yic, ku liɛr puɔ̈u Nhialic tënë ɣo.
15 Ku Joon acï tuɔ̈l ku lëk kɔc ë riɛnke ëlä, “Kënë yen ë raan wäär ye ɣɛn jam ë riɛnke, raan wäär ya lueel ëlä, ‘Yen abï lɔ̈k bɛ̈n ɣacök, ku adït tënë ɣa. Yeen ë rɛ̈ɛ̈r thïn wäär ke ɣa këc cak dhiëëth.’ ”

* **1:4** Wɛ̈t yen acï bën aa pïïr **1:6** Mt 3:1; Mk 1:4; Lk 3:1-2

16 Rin käpuɔth ë yen Wën Nhialic,
yen acï ɣo dɔɔc ëbën, dɔc tök ë dɔc dɛ̈t
cök.
17 Wäthɛɛr löŋ ëcï Nhialic gäm kɔc ë
Mothith, ku ëmën Nhialic acï yic ku
liɛr piände gäm kɔc ë Jethu raan cï lɔc
ku dɔc.
18 Acïn raan cï Nhialic kaŋ tïŋ tɛ̈ɣɔn.
Ee Wën töŋ thöŋ kek Nhialic, rɛ̈ɛ̈r Wun
lɔ̈ɔ̈m yen acï ɣo cɔl aŋic Nhialic.

Athön Joon raan kɔc muɔɔc nhïïm (Mt 21:12-13; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

19 Kɔcdït Itharel Jeruthalem aake cï
kɔc käk Nhialic ku kɔc kuat Lebï tuɔɔc
tënë Joon, bïk la thiëëc ëlä, “Ye yïn ŋa?”
20 Ku Joon akëc bɛ̈n jai bï wɛ̈tden
dhuk nhom. Acï bɛ̈n bɛ̈ɛ̈r ë cök ku
lueel ëlä, “Acie ɣɛn Raan cï lɔc ku dɔc.”
21 Gokë thiëëc, “Aye yïn ŋa? Ee yïn
Elija?” Go bɛ̈ɛ̈r, “Acie ɣa.” Gokë bɛn
thiëëc, “Ye yïn raandït käk Nhialic tïŋ
bï bɛ̈n?”† Go dhuɔ̈k ke, “Ɣei! Acie ɣa.”
22 Gokë lueel, “Lɛ̈k ɣo, ee yïn ŋa? Ɣok
aa dhil wɛ̈t dhuɔ̈k kɔc ke toc ɣo. Ye rot
yök ë yïn ŋa?”
23 Go Joon bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn ë jam apɛi roor
tɛ cïï ceŋ, ‘Guiɛrkë dhël Bɛ̈ny bï la cök
cïmën wäär cï Ithaya raan käk Nhialic
tïŋ ye lueel.’ ”
24 Röörkä aake tooc kɔc akut
Parathï,
25 ku jɔlkë Joon bɛn thiëëc ëlä, “Yeŋö
ë yïn kɔc muɔɔc nhïïm tɛ cïï yïn ye
Raan cï lɔc ku dɔc, ku yïn acie Elija ku
cïï ye raandït käk Nhialic tïŋ?”
26 Go Joon dhuɔ̈k ke, “Ɣɛn ë kɔc
muɔɔc nhïïm pïu ë path, ku raan arɛ̈ɛ̈r
kamkun ë tɛ̈n ku acäk ŋic,
27 raan yen lök bɛ̈n ɣacök ciëën, ku
acä lëu ba warke dɔ̈k.”
28 Kën ë loi rot pan cɔl Bethanï, wär
Jordan kɔ̈u tɛ̈wäär ye Joon kɔc muɔɔc
nhïïm thïn.

Amälthiin Nhialic

29 Naɣɔn aköl dɛ̈t ke Joon tïŋ Jethu
ke bɔ̈ tënë ye, go lueel, “Tiɛ̈ŋkë
Amälthiin Nhialic yen bä adumuɔ̈ɔ̈m
kɔc pinynhom nyaai, kan abɔ̈.
30 Yen ë raan ye ɣɛn jam ë riɛnke
wäär ë ɣɛn ye lueel ëlä, ‘Yen abï lɔ̈k
bɛ̈n ɣacök, ku adït tënë ɣa. Yeen ë rɛ̈ɛ̈r
thïn wäär ke ɣa këc cak dhiëëth.’
31 Aacä ŋic bï ya yen ŋa, ku ɣɛn acï
bɛ̈n ku ya kɔc muɔɔc nhïïm pïu rin bï
ɣɛn ye cɔl aŋic kɔc Itharel.”
32 Ku ëcï Joon lueel aya ëlä, “Ɣɛn acï
Wëi Nhialic tïŋ ke bɔ̈ kecït kuur ë dit,
ku nyuuc yenhom.
33 Ku ë ŋot kɛ̈c ŋic, ku ëcï Nhialic
raan toc ɣa ba kɔc aa muɔɔc nhïïm pïu,
lɛ̈k ɣa ëlä, ‘Raan bï yïn Wëi Nhialic tïŋ
ke bɔ̈ ku nyuuc yenhom yen ë raan bï
kɔc muɔɔc nhïïm Wëi Nhialic.’
34 Ee yic, aca tïŋ ku alɛ̈u ba lueel,
wenhïïm lɔn ë yen Wën Nhialic.”

Kɔc cï Jethu kaŋ buɔɔth

35 Ɣɔn aköl dɛ̈t, Joon ë kääc kek
kɔcken ye buɔɔth karou tɛ̈wäär aköl.
36 Nawën tïŋ Jethu ke tëk tɛthiɔ̈k ke
ke, go Joon döt apɛi ku lueel, “Tiɛ̈ŋkë,
yen akan yen Amäl Nhialic.”
37 Ku jɔl piŋ kɔc ye buɔɔth awën
karou këya, gokë Jethu buɔɔth.
38 Nawën wel Jethu yenhom, ke tïŋ
ke ke buɔth ye, go ke thiëëc, “Yeŋö
wiɛ̈ckë?” Gokë lueel, “Rabi, rɛ̈ɛ̈r
tënɛn?” (Ku wɛ̈tde yic, “Raan Piööc.”)
39 Go lɛ̈k ke, “Bäk, bäk bɛn tïŋ.” Gokë
la ku tïŋkë tɛ rëër yen thïn. Ku ë ye
tääŋ aköl, ku jɔlkë rëër kek ye abï piny
cuɔl.
40 Raan tök kam kɔc wën karou cï
wɛ̈t Joon piŋ ku buɔɔth Jethu, ee ye
Andria wämënh Thaimon Pïtɛr.
41 Naɣɔn nhiäk rial, ke Andria
räm ke mɛ̈nhë, go lɛ̈k ye, “Ɣok aacï
Methaya yök.” (Ku wɛ̈tde yic Raan cï
lɔc ku dɔc.)
42 Ku ɣɛ̈th Thaimon tënë Jethu. Go
Jethu döt apɛi ku lueel, “Yïn ë Thai-
mon wën Joon, yïn abï cɔl Kepa.” (Ku
yen Pïtɛr wɛ̈tde yic ee kuur.)

Jethu acï Pilipo ku Nathaniel cɔɔl

43 Nawën aköl dɛ̈t ke Jethu la Galilia,
ke räm kek Pilipo, go lɛ̈k ye, “Buɔth
ɣa.”
44 Ku Pilipo ë raan Bethaida, ku ë
gen yï Andria ku Pïtɛr aya.
45 Go Pilipo Nathaniel yök ku lëk ye,
“Ɣok aacï raan wäär cï Mothith gät

† **1:21** Raan käk Nhialic tïŋ bï tuɔ̈l, bï bɛn Raan cï lɔc ku dɔc bɛn lueel. Tïŋ L.rou 18:15, 18; Mt 4:5 **1:23** Ith 40:3

ë riɛnke athör lööŋ yic, raan yen cï kɔc käk Nhialic tïŋ gät ë riɛnke aya, acuk yök. Yen ë Jethu wën Jothep raan Nadharet."

46 Go Nathaniel lueel, "Ye këpiath ŋö lëu bï tuɔl Nadharet?" Go Pilipo bɛ̈ɛ̈r, "Bäär ba tïŋ."

47 Nawën tïŋ Jethu Nathaniel ke bɔ̈, ke jam rin Nathaniel ku lueel, "Raan kënë ë raan Itharel ayic guɔ̈p, kecïn guɔ̈p ruëëny."

48 Go Nathaniel lueel, "Ca ŋic këdë?" Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Yïn guɔ ŋic wën rëër yïn ŋaap cök, tɛ̈wën këc Pilipo la bï yï la cɔɔl."

49 Go Nathaniel bɛ̈ɛ̈r ku lueel, "Raan piööc, yïn ë Wën Nhialic, yïn ë Bɛ̈ny Itharel."

50 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Ca jäl gam rin cï ɣɛn ye lɛ̈k yï lɔn cï ɣɛn yï tïŋ wën rëër yïn ŋaap cök? Yïn abï kädït kɔ̈k wär ë käkkä tïŋ!"

51 Ku ben mat thïn, "Wɛ̈t yic alɛ̈k we, wek aabï nhial tïŋ ke liep rot, ku atuuc Nhialic aa bäk tïŋ ke bɔ̈ piny tënë Manh Raan ku lek nhial."

2

Yan thiëëk pan Kana

1 Nïn kadiäk cök ciëën, ke ruääi loi gen Kana pan Galilia. Ku man Jethu ë tɔ̈ thïn,

2 ku Jethu ëcï cɔɔl yai yic aya kek kɔcken ye buɔɔth.

3 Nawën la mɔ̈u thök, ke lëk man ye, "Mɔ̈u acï liu tënë ke."

4 Go Jethu lueel, "Tiŋë, yïn acïï kë luɔɔi dhil lɛ̈k ɣa. Akäldiɛ̈ aŋot këc ɣëët."

5 Go man lɛ̈k kɔc luɔi, "Luɔikë käk bï lɛ̈k we ëbën."

6 Ku tönydït kadätem aake cäp kɔc lɔ̈m. Tönykä aake ye ke pïu täau thïn bï kɔc kecök aa lɔɔk, cït tɛ̈ ye löŋ ciɛɛŋ kɔc Itharel ye nyuɔɔth thïn. Ku tɔ̈ɔ̈ny tök ë jɔt tɛ̈ cït tɛn aduɔ̈k thiär-rou, tɛ̈dë aduɔ̈k thiärdiäk.

7 Go Jethu lɛ̈k kɔc luɔi, "Thiäŋkë tönykä pïu." Gokë töny thiɔ̈ɔ̈ŋ abïk thook alic.

8 Ku jɔl Jethu lɛ̈k ke, "Gɛ̈mkë ye tönykä yiic, ku gämkë ke raan yen wun ruääi." Gokë looi këya,

9 ku jɔl raandït kɔc athiɛ̈k awën pïu thiëëp, pïu cï waar bï ya mɔ̈u. Ku akuc tɛ̈ bïï mɔ̈u thïn, aa kɔc luɔi wën thiɔ̈ŋ töny kek aa ŋic ye. Go raandït kɔc athiɛ̈k wun nya cɔɔl,

10 ku lëk ye, "Raan ëbën ë muɔ̈n path kaŋ gam tueŋ, ku na cï kɔc jäl kuɛth ke muɔ̈n lir ajɔl lɔ̈k gam. Ku yïn cï muɔ̈n path waan ciëën agut ëmën."

11 Kënë yen ë këdït jäŋ gɔ̈i cï Jethu kaŋ looi gen Kana pan Galilia. Ku yen acï diɛ̈tde nyuɔɔth, ku aacï kɔcken ye buɔɔth jäl gam.

12 Nawën ë kënë cök, ke Jethu la Kapernaum kek man ku wɛ̈ɛ̈t wun ku kɔcken ye buɔɔth, ku rëërkë thïn ë tɛ̈ɛ̈n nïn lik.

Jethu acï la luaŋ Nhialic (Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

13 Ɣɔn cï Yan Ayum cïn yic luɔu jäl thiɔ̈k, ke Jethu la Jeruthalem.

14 Ku jɔl ler kal luaŋ Nhialic yic, ke yök kɔc ke ɣɔɔc wei thïn ë ɣɔ̈k ku amɛ̈l ku jɔl aa kuɔ̈r. Ku kɔc wëëu waar yiic aake cï nyuc thïn aya.

15 Go waat nai ë wiɛ̈n, ku cop kɔc wei kal luaŋ Nhialic yic kek ɣäkken ku thäkken ku weer wëëu wei, ku wel agɛnken yiic.

16 Ku lëk kɔc kuɔ̈r ɣaac wei, "Nyaaikë käkkä ë tɛn, ku duɔ̈kkë ɣön Wä cɔl aye ɣön ɣɔɔc."

17 Go kɔcken ye buɔɔth wël cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic tak. Wël ye lueel ëlä, "Yïn Nhialic, nhiɛ̈r ɣöndu adɛ̈p ɣapuɔ̈u cïmën mac."

18 Go kɔcdït Itharel bɛ̈n ku thiëckë, "Ye këdït jäŋ gɔ̈i yïndë ba looi ba nyuɔ̈th ɣo, lɔn le yïn yic ba këcït kënë looi?"

19 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ku lëk ke, "Rackë luaŋ Nhialic kënë, ku aba bɛn looi nïn kadiäk."

20 Gokë lueel, "Acï ruɔ̈ɔ̈n thiärŋuan ku dätem nɔ̈k bï jäl thök, ku luel ka ba looi nïn kadiäk yiic?"

1:51 Cäk 28:12 **2:12** Mt 4:13 **2:13** B.bei 12:1-27 **2:17** Wk 69:9 **2:19** Mt 26:61; 27:40; Mk 14:58; 15:29

21 Ku luaŋ Nhialic jiɛɛm Jethu ë
guäpde.
22 Ku na wäär la jɔt raŋ yic, ke
kɔcken ye buɔɔth tak këwäär cï lueel.
Ku gamkë wël thɛɛr Nhialic cï gɔ̈t, ku
wël cï Jethu lɛ̈k kɔc.
23 Tɛ̈wäär rëër yen Jeruthalem yai
yic, ke kɔc juëc gam wɛ̈tde wën tïŋ kek
käkken jäŋ gɔ̈i cï looi.
24 Ku aake ŋic Jethu ëbën ku yen
akëc rot nyuɔ̈th ke.
25 Ku acïn kën nadë ke wïc raan dɛ̈t
bï ye nyuɔ̈th kɔc, rin aŋic käk tɔ̈ raan
puɔ̈u.

3

Jethu ku Nikodemo

1 Raan akut Parathï cɔl Nikodemo,
ku ë ye raandït kɔc Itharel ë tɔ̈ thïn,
2 naɣɔn akɔ̈u wɛ̈ɛ̈r tök ke la tënë
Jethu ku lueel, “Raan piööc, aŋicku yïn
ë raan piööc cï Nhialic tooc. Rin acïn
raan loi käk jäŋ gɔ̈i cïmën yïn, tɛ̈ liu
Nhialic kek ye.”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yïn alɛ̈k yic, acïn
raan bï bääny Nhialic tïŋ, tɛ̈ cïï ye ben
dhiëëth dhiën dɛ̈t.”
4 Go Nikodemo lueel, “Bï raan bɛn
dhiëëth këdë? Lëu bï dhuk man yäc bï
jäl bɛn dhiëëth?”
5 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t yic alɛ̈k yï, raan
këc bɛn dhiëëth ë pïu ku Wëi Nhialic,
acïï bääny Nhialic bï yök.
6 Raan aye dhiëëth kɔc ë path, ku
Wëi Nhialic ë pïr yam ye Nhialic gäm
kɔc.
7 Duk ye gäi tɛ̈ lëk ɣɛn yï, lɔn dhil we
bɛn dhiëëth.
8 Wëi Nhialic acït mën dhie ye raan
yom piŋ ke wuu, ku cïï tɛ̈ bïï yen thïn
ku tɛ̈ le yen thïn ŋic. Yen ë tɛ̈n kɔc bï
bɛn dhiëëth Wëi Nhialic.”
9 Go Nikodemo thiëc, “Bï kënë rot
lëu këdë?”
10 Go Jethu lɛ̈k ye, “Yïn ë raan piööc
kɔc pan Itharel ku kuc kënë!
11 Wɛ̈t yic alɛ̈k yï, ɣok aa jam käk
ŋicku ku luelku käk cuk tïŋ. Ku ŋot we
jɛi bäk wɛ̈tda cïï gam.
12 Na cäk wɛ̈tdiɛ̈ gam tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn käk
pinynhom, ke we bï wɛ̈tdiɛ̈ gam këdë
tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn tënë we käk Nhialic?
13 Acïn raan cïï kaŋ la nhial bï käk
Nhialic bɛ̈ɛ̈i, ee raan bɔ̈ nhial Manh
Raan bɔ̈ piny nhial.”
14 Cïmën wäär cï Mothith luŋ wëëth
cït këpiiny jat nhial roor bï yen kɔc cï
këpiiny cam aa dɔɔc, ke Manh Raan
adhil ɣäth nhial,
15 rin bï raan gam wɛ̈tde ëbën pïr
akölriëëc ëbën yök.
16 Nhialic anhiar kɔc pinynhom
apɛi. Yen agɛm yen Wënden juɔ̈l,
bï raan ëbën wɛ̈tde gam cïï mär, ku
pïïrkë akölriëëc ëbën.
17 Ku Nhialic akëc Wënde tuɔ̈ɔ̈c piny
bï kɔc bɛ̈n luɔ̈k wei, ee rin bï thäi
pinynhom pïr ë riɛnke.
18 Raan gam wɛ̈tde acïï bï luɔ̈k wei,
ku raan cï jai bï wɛ̈t cïï gam acï
luɔ̈k wei, rin këc yen wɛ̈t Wën töôŋ ë
Nhialic gam.
19 Ku kën bï ke luɔ̈k wei akïn, ruɛl
acï bɛ̈n pinynhom ku kɔc aa nhiar
muɔ̈ɔ̈th tɛ̈n ruɛl rin aa luui kärɛc.
20 Raan ëbën kärɛc looi ë ruɛl maan
ku cïï la ɣɛr yic, rin cïï yen kärɛc ye
looi wïc bï ke ŋic.
21 Ku raan luui käpath ë bɛ̈n ɣɛr
yic bï luɔide nyuɔɔth, rin cï ke luɔ̈i
Nhialic.

Joon acï bɛn jam rin Jethu

22 Nawën ke Jethu kek kɔcken ye
buɔɔth la pan Judia, ku rëër thïn ke ke,
ku muɔɔc kɔc nhïïm pïu.
23 Ku Joon ë ye kɔc muɔɔc nhïïm aya
tɛ̈ cɔl Aenon thiääk kek Thalim la yic
pïu juëc. Ku kɔc aake ye la bï ke la
muɔɔc nhïïm.
24 (Ku Joon ë ŋot këc guɔ mac.)
25 Nawën ke kɔc Joon buɔɔth kɔ̈k jɔl
teer kek raan Itharel rin lɔ̈k ye kɔc
kegup lɔɔk,
26 gokë la tënë Joon ku luelkë, “Raan
piööc, lëu ba mony wäär rɛ̈ɛ̈r kek yï
wär Jordan alɔŋtui tak, raan ye yïn
jam ë riɛnke? Yen amuɔc kɔc nhïïm
ëmën, ku kɔc juëc aala tënë ye!”

3:14 Kn 21:9 **3:24** Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 **3:28** Jn 1:20

27 Go Joon bɛ̈ɛ̈r, “Acïn tɛ̈ bï raan
këdäŋ yök tɛ̈ këc Nhialic ye gäm ye.
28 Week wepɛ̈c acäk piŋ ke lɛ̈k we
ëlä, ‘Ɣɛn acie Raan cï lɔc ku dɔc, ku ɣɛn
acï tuɔ̈ɔ̈c tueŋ ë path yenhom.’
29 Raan thiëk yen ë raan bï gäm nya,
ku mäthde ë kɔ̈ɔ̈c ku ë puɔ̈u miɛt tɛ̈
piŋ yen rɔ̈lde. Yen ë miɛt piändiɛ̈ aya
ëmën.
30 Yen abï dhiɛl dït apɛi ku ɣɛn abï
kuur.”
31 Raan bɔ̈ nhial adït tënë kɔc ëbën,
ku raan piiny ë kën piny. Raan bɔ̈
nhial atɔ̈ kɔc nhïïm tueŋ ëbën.
32 Ee kɔc lɛ̈k käk cï tïŋ ku käk cï piŋ,
ku acïn raan wɛ̈tde gam.
33 Ku raan cï gam, acï gam lɔn ye
Nhialic yic lueel.
34 Raan cï Nhialic tooc yen ë jam
wël Nhialic, rin aye Nhialic gäm riɛl
Wɛ̈ike ëbën.
35 Wun ë Wënde nhiaar ku tɛ̈ɛ̈u
kërïëëc ëbën yecin.
36 Raan gam wɛ̈t Wën ë Nhialic abï
pïr akölrïëëc ëbën, ku raan cïï wɛ̈t Wën
Nhialic bï gam acïï pïr akölrïëëc ëbën
bï yök, rin acïn kë bï riääk puɔ̈u ë
Nhialic nyaai tënë ye.

4

Jethu ku tiŋ pan Thamaria

1 Nawën ke ŋic Jethu lɔn cï kɔc akut
Parathï ye piŋ, lɔn nadë ke kɔc aa bɛ̈n
tënë ye bï ke bɛ̈n muɔɔc nhïïm, ku lɔn
cï yen la kɔc juëc ye buɔɔth wär kɔc
Joon buɔɔth.
2 (Ku acie yen ye kɔc muɔɔc nhïïm,
aa kɔcken ye buɔɔth.)
3 Nawën piŋ wɛ̈t ye lueel, go jäl pan
Judia ku dhuk Galilia.
4 Ku ë bï dhiɛl ɣet pan Thamaria rin
yen ë dhël tëëk yen thïn.
5 Go ɣet pan Thamaria cɔl Thikar
thiääk ke piny wäär cï Jakop gäm
wënde Jothep.
6 Ku yinh cï Jakop cɔl awec ë tɔ̈ thïn.
Nawën cï Jethu dak ë cäth, go nyuc
yith lɔ̈ɔ̈m. Ku ë ye akɔ̈l ciɛl yic.
7 Go tiŋ pan Thamaria bɛn yiith bï
bɛn gem pïu, go Jethu lɛ̈k ye, “Muɔc
ɣɛn pïu ba dek.”
8 (Ku kɔcken ye buɔɔth aake cï la
geeu bïk la ɣɔɔc miëth.)
9 Go tiŋ pan Thamaria lɛ̈k ye, “Këdë
wën? Yïn ë raan Itharel ku thiëc
ɣa, ɣɛn raan Thamaria ba yï muɔɔc ë
pïu?” (Kɔc Itharel aake cie dek kek kɔc
Thamaria.)
10 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na yï ŋic miɔ̈c
Nhialic ku raan thiëc yï pïu ŋuɔ̈t aca
thiëëc, ku ŋuɔ̈t acï muɔɔc pïu pïr.”
11 Go tik lueel, “Bɛ̈ny, yïn acïn kë
gem yïn pïu, ku yith amec yic, ba pïu
pïr yök tɛ̈nɛn?
12 Ye yïn dït tënë wädït Jakop raan cï
ɣo gäm yinh kënë, ku dëk thïn yen ye
nhom kek miɛ̈thke ku ɣäkke?”
13 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kuat raan dek
pïukä abï rou bɛn nɔ̈k,
14 ku raan bï dek pïu ba yiëk ye acïï
rou bï bɛn nɔ̈k, ku pïu bï yiëk ye aabï
ya dhiama yeyic ye pïu pïr kuër thïn,
ku yïk ye pïr alanden.”
15 Go tik lɛ̈k ye, “Bɛ̈ny, yiëk ɣɛn pïukä
bï rou ɣa cïï ben nɔ̈k, ba cïï ben bɛ̈n tɛ̈n
ba bɛ̈n gem pïu.”
16 Go Jethu lɛ̈k ye, “Lɔɔr cɔl
muɔnydu bäk bɛn tɛ̈n.”
17 Go tik lueel, “Ɣɛn acïn moc.” Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këdu ë yic, lɔn cïn yïn moc.
18 Yïn acï kaŋ rëër kek röör kad-
hiëc, ku mony rɛ̈ɛ̈r kek yï ëmën acie
muɔnydu. Yïn acï yic lueel.”
19 Go tik lueel, “Bɛ̈ny aca ŋic, yïn ë
raan käk Nhialic tïŋ.
20 Wärkuan thɛɛr pan Thamaria
aake ye Nhialic door ë gɔn kënë
nhom, ku ayakë lueel wek kɔc
Itharel lɔn dhil ɣok Nhialic la door
Jeruthalem.”
21 Go Jethu lueel, “Gam wɛ̈tdiɛ̈, yïn
tiŋë tɛ̈ bï wek Wä door acï thiɔ̈k,
ku acie gɔn kënë nhom ku acie
Jeruthalem.
22 Wek kɔc Thamaria wek kuc raan
yakë door, ku ɣok kɔc Itharel ɣok aa
ŋic raan yeku door rin pïr abɔ̈ tënë
Itharel.

3:35 Mt 11:27; Lk 10:22 **4:5** Cäk 33:19; Joc 24:32 **4:9** Edha 4:1-5; Nem 4:1-2

23 Ku akɔ̈l ajɔl bɛ̈n, ku acï guɔ bɛ̈n
ëmën guɔ̈p, tɛ̈ bï riɛl Wëi Nhialic kɔc cɔl
aa dor Wä cïmënde, kek aa kɔc wïc Wä
bïk ye door.
24 Nhialic ë Wëi, ku rin riɛl Wɛ̈ike
yen alëu ye bï door cïmënde."
25 Go tik bɛn lɛ̈k ye, "Anjiɛc lɔn bï
Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n. Na le bɛ̈n ka
bï ɣo nyuɔ̈th kërïëëc ëbën."
26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Yen ë ɣɛn, raan
jam kek yï."
27 Ku kaamthiin wën jiɛɛm kek, ke
kɔcken ye buɔɔth bɔ̈ ku gɛ̈ikë apɛi rin
jiɛɛm yen kek tik. Ku acïn raan tök
kamken cï tik thiëëc, "Yeŋö wïc, ku
yeŋö jiɛɛm yen kek ye?"
28 Go tik tönyden pïu nyääŋ piny, ku
kɛt ke dhuk geeu ku lëk kɔc.
29 "Bäk tiɛ̈ŋkë mony cä lɛ̈k kërïëëc
ëbën ca looi. Nadë ke ye Raan cï lɔc ku
dɔc?"
30 Gokë bɛ̈n bei geeu bïk la tënë
Jethu.
31 Ku kaamthiin wën, ke lëk kɔcken
ye buɔɔth ye, "Raan piööc, jɔl mïth."
32 Go bɛ̈ɛ̈r, "Ɣɛn ala miëth, cïn kë
ŋiɛckë thïn."
33 Go kɔcken ye buɔɔth röt jal aa
thiëëc kamken, "Tɛ̈dë le raan cï miëth
bɛ̈ɛ̈i tënë ye?"
34 Go Jethu lɛ̈k ke, "Miëthdiɛ̈ ee lɔn
ba wɛ̈t raan toc ɣɛn looi, ku thääp luɔi
cï gäm ɣa.
35 Cäk kääŋ ye lueel dhie ëlä, 'Pɛ̈i
kaŋuan aŋoot ku rap abï tem.' Ku alɛ̈k
we, jatkë wenyïn bäk dum tïŋ, yemën
rap aacï luɔk ku apath bï ke tem!
36 Raan rap tem aye riɔp ku ë kɔ̈th
pïr tem alanden, këya raan cumcum
ku raan tëmtëm aabï puɔ̈th miɛt ked-
hie.
37 Kääŋ acï ya yic. 'Raan tök ë com
ku tëm raan dɛ̈t.'
38 Wek tuɔɔc bäk rap la tem dom
yic ku ë dom këc wek luui thïn. Kɔc
kɔ̈k aacï luui thïn ku wek aa röt kony
luɔiden."
39 Go kɔc juëc Thamaria ë gen wën
yic wɛ̈t Jethu gam, rin cï tik wɛ̈t lueel
ëlä, "Kërïëëc ëbën ca looi acï lɛ̈k ɣa."
40 Nawën bɔ̈ kɔc Thamaria tënë ye
ke läŋkë bï rëër ke ke. Go Jethu nïn
karou nɔ̈k thïn tɛ̈ɛ̈n.
41 Go kɔc kɔ̈k juëc wɛ̈tde jäl gam rin
wël ye lɛ̈k ke,
42 ku lëkkë tik, "Ëmën, ɣok aacï wɛ̈t
jäl gam, ku akëcku gam rin wëlkun ca
lueel, ku ë rin cï ɣok wɛ̈tde piŋ ku
ŋicku lɔn ë yen Aluäŋ kɔc pinynhom
ëbën alanden."

Jethu acï manh bɛ̈ny kony

43 Nawën cï nïn karou nɔ̈k thïn tɛ̈ɛ̈n,
ke Jethu jɔl jäl ku ler lɔŋ Galilia.
44 Rin yen Jethu guɔ̈p ëcï lueel
lɔn, "Raan käk Nhialic tïŋ acie theek
wuɔ̈nden."
45 Nawën ɣeet Galilia ke lor apɛi, rin
wäär cï kek käk cï Jethu looi yai yic tïŋ,
wäär cï kek la Yan Ayum cïn yic luɔu
yic Jeruthalem.
46 Go Jethu bɛn dhuk gen Kana tɔ̈
Galilia, tɛ̈wäär cï yen pïu waar thïn bï
ya muɔ̈n abiëc. Ku raandït kam kɔc
mac baai cï manhde tuaany Kaper-
naum ë tɔ̈ thïn.
47 Nawën piŋ lɔn cï Jethu jäl Judia
ku ben dhuk Galilia, ke la tënë ye ku
lɛ̈ŋ bï la Kapernaum bï manhden cï
thiɔ̈k ke thou kony bï pial.
48 Go Jethu lɛ̈k ye, "Acïn raan bï ye
gam kamkun tɛ̈ këc wek kït ku kädït
jäŋ gɔ̈i tïŋ."
49 Go raandït awën bɛ̈ɛ̈r ku lueel,
"Bɛny, bäär lokku ba manhdiɛ̈ dööt."
50 Go Jethu lɛ̈k ye, "Lɔɔr, manhdu
abï pïr." Go mony wën wɛ̈t Jethu gam
ku jiël.
51 Wën ciɛth yen dhël yic, ke räm
kek kɔcken luɔi ku luelkë, "Manhdu
acï ɣɔ̈r."
52 Go ke thiëëc akɔ̈l alɔŋ jɔl manhde
ŋuɛ̈ɛ̈n. Gokë lueel, "Wäraköl täääŋ akɔ̈l
yen ë jiël juäi yeguɔ̈p."
53 Go wun ŋic lɔn ë yen akɔ̈l alɔŋ
wäär cï Jethu ye lɛ̈k ye ëlä, "Manhdu
abï pïr." Ku jɔl wɛ̈t Jethu gam kek
kacke ëbën.
54 Këne, yen aye kädït jäŋ gɔ̈i cï Jethu
looi rou, wäär le yen dhuk Judia ku
ler Galilia.

4:44 Mt 13:57; Mk 6:4; Lk 4:24 **4:45** Jn 2:23 **4:46** Jn 2:1-11

5

Raan tuany ruɔ̈ɔ̈n 38 acï kony

1 Nawën ke yan kɔc Itharel ë tɔ̈ thïn,
go Jethu la Jeruthalem yai yic.
2 Ku tɛthiääk kek të cɔl Kal Amɛ̈l
Thok, pul ë tɔ̈ thïn, pul cɔl Bethaida
thoŋ kɔc Itharel.
3 Ku kɔc juëc tuany aake ye tɔc thïn,
kɔc cï cɔɔr ku kɔc cï ŋɔl ku kɔc cï
duany. Ku keek aake ye pïu tiit bïk la
tiaktiak,
4 rin atuny Nhialic ë ye bɛ̈n pul yic,
ku cɔl pïu ala tiaktiak, ku raan cï kaŋ
la wïïr të cï pïu röt tiak, ke kony kuat
tuɛny tɔ̈ yeguɔ̈p.
5 Ku raan tuany ruɔ̈ɔ̈n thiärdiäk ku
bɛ̈t ë tɔ̈ thïn.
6 Nawën tïŋ Jethu puɔk yic ke cï tɔc,
ku aŋic lɔn cï ye tuaany run juëc, go
thiëëc, “Wïc ba pial?”
7 Go raan tuany bɛ̈ɛ̈r, “Bɛny, acïn
raandiɛ̈n tɔ̈ tɛ̈n bï ɣa ɣäth wïïr të tiak
pïu röt thïn, rin na thɛm ba la thïn, ke
raan dɛ̈t ë kaŋ wɛ̈r thïn.”
8 Go Jethu lɛ̈k ye, “Jɔt rot ku löm
biɔ̈ŋdu ku cathë.”
9 Go raan wën guɔ pial ku kuɛny
biɔ̈ŋde ku ciɛth. Ku aköl looi kën rot
ë ye aköl cïï kɔc Itharel ye luui,
10 go kɔc Itharel lɛ̈k mony cï kony,
“Yaköl, aköl cïï kɔc ye luui, ku akëc
puɔ̈l tënë yï ba biɔ̈ŋdu ket.”
11 Go bɛ̈ɛ̈r, “Acï raan cä kony ba pial
lɛ̈k ɣa ëlä, ‘Löm biɔ̈ŋdu ku cathë.’ ”
12 Gokë thiëëc, “Yeŋa yen raan cï lɛ̈k,
‘Löm biɔ̈ŋdu ku cathë?’ ”
13 Ku raan cï kony ë kuc raan kony
ye, rin kɔc juëc aake tɔ̈ ë tɛ̈wën ku
Jethu ëcï la liɛpläŋ wei.
14 Nawën ke yök Jethu luaŋ Nhialic,
go lɛ̈k ye, “Tïŋ yïn acï pial ëmën, päl
adumuɔ̈ɔ̈m, tɛ̈dɛ̈t ke këdɛ̈t rac apɛi abï
röt bɛn luɔ̈i yï.”
15 Go mony wën jäl ku le lɛ̈k bäny
Itharel lɔn ë Jethu yen acï ye kony bï
pial.
16 Gokë jɔɔk bïk Jethu aa jöör rin cï
yen raan kony aköl cïï kɔc ye luui.
17 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke ëlä, “Wä ë
luui aköläköl, ku ɣɛn adhil luui aya.”
18 Ku jam kënë acï bäny Itharel rac
puɔ̈th apɛi, ku wïckë bïk nɔ̈k, ku acie
rin cï yen löŋ aköl cïï kɔc ye luui
thoŋ rot, ee rin cï yen ye lueel lɔn ye
Nhialic Wun, ku këya acï rot looi bï
thöŋ kek Nhialic.
19 Go Jethu jal bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
acïn kë ye Wät looi piände ë rot, kë ye
looi ë tök, ee kë cï tïŋ kë ye Wun looi.
Ku kë ye Wun looi aye Wënde looi aya.
20 Rin Wun ë Wënde nhiaar, ku
nyuth këriëëc ye looi. Ku kädït tënë
këwën aabï nyuɔ̈th ye, ku wek aabï jal
gäi ëbën.
21 Cïmën ye Wun kɔc cï thou jɔt ku
yïk ke pïr, ke Wënde aya ë pïr yiëk kɔc
wïc ye.
22 Wun guɔ̈p acïn raan ye luɔ̈k wei.
Ku acï Wënde yiëk riɛl bï looi tënë ke
ëbën.
23 Rin bï kɔc ëbën Wënde theek
cïmën ye kek Wun theek. Kuat raan
cie Wënde ye theek, acie Wun ye
theek raan toc ye.
24 “Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan piŋ wɛ̈tdiɛ̈,
ku gɛm wɛ̈t raan toc ɣa pïr aköliëëc
ëbën atɔ̈ tënë ye. Acï bï luɔ̈k wei, yeen
acï jäl thou yic ku yök pïr.
25 Wek aa lɛ̈k yic, aköl bï bɛ̈n, ku
acï guɔ bɛ̈n të bï kɔc cï thou röl Wën
Nhialic piŋ, ku kɔc bï ye piŋ aabï pïr.
26 Cïmën ye pïr bɛ̈n bei tënë Wun,
këya, yeen acï Wënde looi bï ya të ye
pïr bɛ̈n bei thïn aya.
27 Ku yeen acï Wënde yiëk riɛl bï luk
looi tënë kɔc, rin ye yen Manh Raan.
28 Duɔ̈kkë gɛi ë wɛ̈t kënë, aköl bï kɔc
cï thou rölde piŋ rɛ̈ŋ yiic abɔ̈,
29 ku keek aabï bɛn bei räŋken yiic,
kɔc cï ŋiɛc luui apath aabï röt jɔt ku
aabï pïr, ku kɔc cï luui kärɛc aabï röt
jɔt ku aabï luɔ̈k wei.
30 “Acïn kë lɛ̈u ba looi piändiɛ̈ ë rot,
ɣɛn ë wɛ̈t teem kecït kë cï Nhialic lɛ̈k
ɣa, këya wɛ̈t ca teem ala cök rin acie
wɛ̈t piändiɛ̈ yen wiëc ba looi, ee wɛ̈t
wïc raan toc ɣa ë rot.
31 “Na jaam ë riɛnkiɛ̈ ke kë luɛɛl acie
gam ciɛ̈t ye yic.

5:10 Nem 13:19; Jer 17:21 **5:29** Dan 12:2 **5:33** Jn 1:19-27; 3:27-30

32 Ku raan dɛ̈t jam ë riɛnkiɛ̈ atɔ̈ thïn,
ku aŋiɛc lɔn kë ye lueel riɛnkiɛ̈ ë yic.
33 Atuc aa cäk tuɔɔc tënë Joon ku
yeen acï wɛ̈t yic lueel.
34 Acie lɔn bï ɣɛn la raan jam ë
riɛnkiɛ̈, aya lueel yen kënë rin bï wek
pïr.
35 Joon ë ye këcït mermer dɛ̈p ku
mer piny, ku week ë yakë wïc kaam
thin-nyɔɔt bäk puɔ̈th miɛt thïn ruɛlde.
36 Ku raan jam ë riɛnkiɛ̈ atɔ̈ thïn,
ku wɛ̈tde aril tënë wɛ̈t cï Joon lueel ë
riɛnkiɛ̈ luɔi ya ke looi, luɔi cï Wä yiëk
ɣa ba ke looi, keek aa jam ë riɛnkiɛ̈ ku
nyoothkë lɔn cï Wä ɣa tooc.
37 Ku Wä aya, raan toc ɣa, yen ajam
ë riɛnkiɛ̈ aya. Wek aa kɛ̈c rɔ̈lde kaŋ
piŋ ku akëckë kaŋ tïŋ,
38 ku wɛ̈t cï lueel acäk ye muk
wepuɔ̈th, rin cïï wek wɛ̈t raan cï tooc
ye gam.
39 “Athör Nhialic ayakë kueen, rin
ye wek ye tak lɔn bäk pïr akölriëëc yök
thïn. Ku keek aya aa jam ë riɛnkiɛ̈!
40 Ku ŋot cäk wïc bäk bɛ̈n tënë ɣa bäk
pïr yök thïn.
41 “Acä wïc bï kɔc ɣa leec.
42 Ku wek ŋiɛc, ku aŋiɛc lɔn tɔ̈u nhiɛ̈r
Nhialic wepuɔ̈th.
43 Ɣɛn acï bɛ̈n kek riɛl ë Wä, ku
kuɛckë bäk ɣa lor, ku na bɔ̈ raan dɛ̈t
kek riɛlde ë rot ke yen abäk lor.
44 Anhiarkë bäk lɛc yök tënë raan
dɛ̈t, ku acäk ye them bäk lɛc yök tënë
Nhialic, ye këdë yen bï wek ɣa gam?
45 Ku ëmën duɔ̈kkë tak lɔn bï ɣɛn we
luɔm tënë Wä. Mothith guɔ̈p yen abï
we luɔm, ku ë Mothith yen acäk ŋɔ̈ɔ̈th
wepuɔ̈th.
46 Na we cï Mothith gam alanden,
ke wek ŋot we gam ɣa aya, rin cï yen
wël gɔ̈t ë riɛnkiɛ̈.
47 Ku rin ye wek kuec gäm wël cï gɔ̈t,
ke lɛ̈ukë këdë bäk wël ca lɛ̈k we gam?”

6

Jethu acï miëth koor juak bï kɔc juëc cam
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

1 Ye tɛ̈ɛ̈n ke Jethu tem wär Galilia cɔl
Tiberia aya.
2 Go kɔc juëc buɔɔth rin cï kek kädït
jäŋ gɔ̈i, cï yen kɔc tuany kony tïŋ.
3 Go Jethu la gɔt nhom ku nyuuc kek
kɔcken ye buɔɔth.
4 Ku yan kɔc Itharel, Yan Ayum cïn
yic luɔu ëcï thiɔ̈k.
5 Nawën ciɛɛth Jethu piny ke tïŋ kɔc
juëc ke bɔ̈ tënë ye, go Pilipo thiëëc, “Ye
tɛ̈no bï ɣok miëth kueth kɔc ëbën ɣɔɔc
thïn?”
6 Acï kënë lueel ku bï Pilipo them,
rin ŋic yen kë bï looi.
7 Go Pilipo bɛ̈ɛ̈r, “Rin bï raan tök
ayum thin-nyɔɔt yök, ka wïc wëëu juëc
apɛi bï ayuɔ̈p ɣɔɔc.”
8 Go Andria, mɛ̈nh Thaimon Pïtɛr,
ku ë ye raan tök kam kɔcken ye buɔɔth
lueel,
9 “Dhɔ̈k atɔ̈ thïn tɛ̈n ke muk ayuɔ̈p
kadhiëc ku rec karou, ku aacïï kɔckä
ëbën bï lëu.”
10 Go Jethu lɛ̈k ke, “Calkë kɔc anyuc
piiny.” (Ku noon ë dït thïn ë tɛ̈ɛ̈n. Go
kɔc nyuc ëbën piiny.) Ku röör kepɛ̈c
aake ye tɛ̈cït tɛ̈n tiim kadhiëc.
11 Go Jethu ayuɔ̈p löömk ku leec
Nhialic, ku tek ke tënë kɔc wën cï nyuc
ëbën. Ku ben looi këya kek rec, bï raan
ëbën kuɛth cït tɛ̈ wïc.
12 Wën cï kek kuɛth ëbën, ke lëk
kɔcken ye buɔɔth, “Kuanykë abɛ̈k cï
döŋ piny, bï ciɛ̈n kë riääk.”
13 Gokë ke kuany ëbën, ku thiɔ̈ŋkë
gäc thiäär ku rou abɛ̈k ayuɔ̈p cï döŋ
piny, tënë ayuɔ̈p kadhiëc wën cï ke tɛ̈k
kɔc bïk cam.
14 Nawën tïŋ kɔc wën luɔi ril cï
Jethu looi ke luelkë, “Kënë ë raan käk
Nhialic tïŋ yen bï dhiɛl bɛ̈n pinynhom.”
15 Go Jethu jäl ŋic lɔn bï kek bɛ̈n
bïk ye bɛ̈n dɔm riɛl, ku loikë bï ya
bɛ̈nyŋaknhom, go bɛn dhuk gat nhïïm
ë rot.

Jethu acï cath pïu nhïïm
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

16 Nawën cï piny cuɔl, ke kɔcken ye
buɔɔth la piny wär thok,

5:37 Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22

17 ku lek riäi yic, ku dhukkë ciëën
wär alɔŋtui lɔŋ Kapernaum. Nawën
ke wɛ̈ɛ̈r jɔl yic dït ke Jethu ŋɔt këc bɛ̈n
tënë ke.
18 Kaam wën ke yomdït jɔt rot ku loi
atiaktiak rot apɛi.
19 Ku kɔcken ye buɔɔth, aake ye
tɛ̈cït meel kadiäk ayï ŋuan wën tïŋ kek
Jethu ke cath pïu nhïïm, ke bɔ̈ tɛ̈thiɔ̈k
kek riäi, gokë riɔ̈ɔ̈c apɛi,
20 Go Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë riɔ̈c, ee
ɣɛn.”
21 Gokë jat riäi yic, ku go riäi guɔ ɣet
wär thok tɛ̈wën le kek thïn.

Kɔc aa wïc Jethu

22 Naɣɔn nhiäk ke tïŋ kɔc ke cï döŋ
wär alɔŋtui, lɔn ë yen riän tökaliŋ yen
acï döŋ. Ku aŋickë lɔn këc Jethu la riäi
yic kek kɔcken ye buɔɔth, ku aake cï
jäl ë röt.
23 Go riëth kɔ̈k ke bɔ̈ Tiberia bɛ̈n wär
thok tɛ̈thiääk ke tɛ̈wäär ciɛm kɔc juëc
ayup thïn, wën cï Bɛ̈ny lɛc gam.
24 Nawën tïŋkë lɔn liu Jethu thïn, ku
liu kɔcken ye buɔɔth aya, gokë kɛɛc
riäth yiic ku lek Kapernaum bïk Jethu
la wïc.

Jethu ayum ë pïr

25 Nawën lek Jethu yök wär alɔŋtui
ke lëkkë ye, “Raan piööc, ye nɛn bï yïn
ë tɛ̈n?”
26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
wek aa wïc ɣa rin cï wek ayup cam
tɛ̈cït tɛ̈ wiɛ̈ckë, ku acie rin cï wek
luɔikiɛ̈n ril deet yiic.
27 Duɔ̈kkë lui rin miëth riääk,
luɔ̈ɔ̈ikë rin miëth rëër rin pïr akölriëëc
ëbën. Miëth kënë abï Manh Raan yiëk
we rin Wun, Nhialic acï riɛlde gäm ye
ku tooc.”
28 Gokë thiëëc, “Buk ŋö looi buk luɔi
wïc Nhialic looi?”
29 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Luɔi wïc Nhialic
bäk looi akïn, ë lɔn bäk wɛ̈t raan cï
tuɔ̈ɔ̈c gam.”
30 Gokë lueel, “Ye kïn riɛl ŋö ba looi
buk tïŋ ku buk wɛ̈tdu gam? Yeŋö ba
looi?
31 Wärkuan thɛɛr aacä ayum löny
nhial cam roor, cïmën cï ye gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yiic ëlä, ‘Ayum nhial
acï yiëk ke bïk cam.’ ”
32 Go Jethu lueel, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
kë cï Mothith yiëk we acie ayum pan
nhial, ee Wä yen ë we yiëk ayum yic
bɔ̈ pan nhial.
33 Rin ayum ye Nhialic gam ë yen
raan bɔ̈ piny pan nhial, ku yïk thäi
pinynhom pïr.”
34 Gokë thiëc, “Bɛ̈ny, muɔc ɣo ayum
kënë akölaköl.”
35 Go Jethu lɛ̈k ke, “Ɣɛn ayum ë pïr,”
Ku raan bɔ̈ tënë ɣa acïï cɔk bï kaŋ nɔ̈k,
“Ku raan gam wɛ̈tdiɛ̈ acïï rou bï nɔ̈k.
36 Ëmën, aca lɛ̈k we lɔn cï wek ɣa tïŋ,
ku aŋot kɛ̈ckë gam.
37 Raan ëbën cï Wä yiëk ɣa, yen abï
bɛ̈n tënë ɣa. Ku raan bï bɛ̈n tënë ɣa acä
bï cuɔp wei,
38 rin cï ɣɛn bɛ̈n pan nhial ba wɛ̈t
raan toc ɣa bɛ̈n looi, ku acie wɛ̈t
piändiɛ̈.
39 Kë wïc raan toc ɣa ba looi akïn, bï
ciɛ̈n kë mär kam käk cï yiëk ɣa, ku ba
ke jɔt ëbën aköl ciëën.
40 Rin kë wïc Wä akïn, lɔn raan
ëbën tïŋ Wënde ku gɛm wɛ̈tde, abï pïr
akölriëëc ëbën yök thïn, ku keek aaba
jɔt bïk pïr ëbën aköl ciëën.”
41 Go kɔc Itharel luɔ̈ɔ̈p guɔ̈p rin cï
yen ye lueel ëlä, “Ɣɛn ayum cï bɛ̈n
piny pan nhial.”
42 Ku luelkë, “Monyë cie Jethu wën
Jothep? Wun ku man aa ŋicku. Ku
yeŋö ye yen ye lueel lɔn cï yen bɛ̈n
piny pan nhial?”
43 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Duɔ̈kkë lum
kamkun.
44 Acïn raan lëu ye bï bɛ̈n tënë ɣa tɛ̈
këc Wä ë toc ɣa ye thɛ̈l ɣɛn, ku aba jɔt
bï pïr aköl ciëën.
45 Acï kɔc käk Nhialic tïŋ gɔ̈t ëlä, ‘Kɔc
ëbën aabï Nhialic ke piɔ̈ɔ̈c.’ Raan ëbën
piŋ wɛ̈t Wä ku piööc tënë ye ë bɛ̈n tënë
ɣa.
46 Ku acie rin nadë yen raan cï Wä
kaŋ tïŋ, raan bɔ̈ tënë Nhialic, yeen ë
rot, yen ë raan cï Wä kaŋ tïŋ.
47 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan gam wɛ̈t ala
pïr alanden.

6:31 B.bei 16:4, 15; Wk 78:24 **6:45** Ith 54:13

48 Ɣɛn ayum ë pïr.
49 Wärkun thɛɛr aacä ayum löny
nhial cam roor ku aacï thou.
50 Ku ayum bɔ̈ piny pan nhial, yen
acït kën na ciɛm raan ka cie bɛn thou.
51 Ɣɛn ayum ë pïr cï bɛ̈n piny pan
nhial. Raan cam ayum kënë, ka pïr
akölriëëc ëbën. Ayum yen ba yiëk ye
ë riëŋdiɛ̈ ya gam bï kɔc ëbën pïr."
52 Go kɔc Itharel teer apɛi kamken,
ku thiëckë, "Lëu mony kënë këdë, bï
riëŋde yiëk ɣo buk cuet?"
53 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
tɛ̈ cï wek Manh Raan cuet ku dɛ̈kkë
riɛmdiɛ̈ ka cïn pïr bäk yök wɛ̈ikun yiic.
54 Raan cuet riëŋdiɛ̈ ku dek riɛmdiɛ̈
ala pïr alanden, ku abï jɔt aköl ciëën
bï pïr.
55 Rin riëŋdiɛ̈ ë miëth alanden, ku
riɛmdiɛ̈ ë këdek alanden.
56 Raan cuet riëŋdiɛ̈ ku dek riɛmdiɛ̈
abï pïr ɣayic, ku ɣɛn abï pïr yeyic.
57 Wä pïr acä tooc, ku ë rin riɛnke
yen abï ɣɛn aya, ku këya raan cuet ɣɛn
abï pïr ë riɛnkiɛ̈.
58 Ku yen kïn ayum bɔ̈ piny pan
nhial, acïï thöŋ kek ayum cï wärkun
thɛɛr cam ku lökkë thou. Raan cam
ayum kënë abï pïr akölriëëc ëbën."
59 Wëlkä aacï Jethu lueel wäär piööc
yen kɔc tɛ̈n amat Kapernaum.

Wël pïr akölriëëc

60 Nawën piŋ kɔc juëc ye buɔɔth
wëlkä, ke luelkë, "Piööc kënë aril apɛi.
Yeŋa lëu bï ke piŋ?"
61 Go Jethu ŋic lɔn jiɛɛm kek wël
wën, ku lëk ke, "Wiɛckë bäk jäl rin ë
wëlkä?
62 Yeŋö bäk looi tɛ̈ tïŋ wek Manh
Raan ke dhuk nhial tɛwën rëër yen
thïn?
63 Ee Wëi Nhialic yen ë pïr gam, ku
riɛl raan acïn kë ye kony. Wël ca lɛ̈k
we aa wëi ku aa pïr.
64 Ku këya acïï kɔc kɔ̈k kamkun ye
gam." (Rin ëcï Jethu guɔ ŋic tueŋ
lɔn ye yïŋa cïï bï gam, ku yeŋa bï ye
gaany.)
65 Ku ben lueel, "Ee rin wɛ̈t kënë
guɔ̈p yen alëk ɣɛn ye we, lɔn acïn raan
lëu ye bï bɛ̈n tënë ɣa, tɛ̈ këc Wä ye looi
bï yic pial tënë ye."
66 Ku rin ë wëlkä, ke kɔc juëc kam
kɔc ye buɔɔth dhuk ciëën, ku cïk ben
cath kek ye.
67 Go Jethu atuɔ̈ɔ̈cke thiäär ku rou
thiëëc, "Na week, wiɛckë bäk jäl aya?"
68 Go Thaimon Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r tënë ye,
"Bɛny, buk la tënë ŋa? Yïn ala wël pïr
alanden.
69 Ku ëmën acuk gam ku acuk ŋic lɔn
ë yïn raan dhëŋ bɔ̈ tënë Nhialic."
70 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Cie ɣɛn ɣa kuany
we wathiäär ku rou? Ku raan tök
kamkun aŋot ye jɔŋrac."
71 Yeen ë jam rin Judath, wën Thai-
mon Ithkariöt. Rin Judath, na cɔk
alɔn ë yen raan tök kam atuɔ̈ɔ̈cke
kathiäär ku rou, ka wïc bï ye luɔm.

7

Jethu ku wämäthakën

1 Wën ë wëlkä cök ciëën, ke Jethu
kuɛny bɛ̈ɛi Galilia yiic, ku ë këc wïc bï
la keny Judia, rin wïc bäny Itharel tɔ̈
Judia ye bïk nɔ̈k.
2 Ku yan kɔc Itharel cɔl Yan Duɛ̈l ëcï
thiɔ̈k.
3 Go wämäthakën lɛ̈k ye, "Jäl ë tɛ̈n ku
lɔɔr Judia bï kɔckun yï buɔɔth luɔidun
ye looi tïŋ.
4 Acïn raan kë looi thiaan tɛ̈ wïc yen
ye bï ŋic apath. Rin ye yïn käkkä looi,
ke yï cɔl kɔc pinynhom aa ŋic yï."
5 Agut wämäthakën aakëc wɛ̈tde
gam, yen aa lueel kek ye këya.
6 Go Jethu lɛ̈k ke, "Akäldiɛ̈ guɔ̈p aŋot
këc ɣëët. Ku na ye we, ke kuat aköl
ëbën apath.
7 Acïn tɛ̈ bï kɔc pinynhom we maan,
ku keek aa man ɣa rin aya lueel, lɔn
rɛɛc luɔiken.
8 Lak yai yic, ku ɣɛn acïï la ë yan
kënë yic, rin aköldiɛ̈n bï ɣɛn la akëc
guɔ bɛ̈n."
9 Yeen acï jam këya ku jɔl rëër pan
Galilia.

Jethu ala Yan Duɛ̈l yic

6:69 Mt 16:16; Mk 8:29; Lk 9:20 **7:2** Leb 23:34; L.rou 16:13

10 Nawën cï wämäthakën la yai yic,
ke Jethu lök la aya, ku akëc la ke ŋic,
yeen acï la ke mony rot.
11 Ku bäny Itharel aake wïc Jethu
yai yic, ku thiëckë, “Tɔ monyë tënɛn?”
12 Ku aluɔp ë dït apɛi ë riɛnke. Aye
kɔc kɔ̈k lueel, “Yeen ë raan path.” Ku
lueel kɔc kɔ̈k, “Acie këya, yeen ë raan
kɔc duɔ̈ŋ.”
13 Ku acïn raan ye jam ë riɛnke kɔc
nhïïm, rin riɔ̈ɔc kek bäny Itharel.
14 Wën cï nïn abɛ̈k yai thök, ke Jethu
la kal luaŋ Nhialic yic ku jɔl kɔc piɔ̈ɔc.
15 Go bäny Itharel gäi apɛi ku luelkë,
“Ye raan kënë käŋ ŋic këdë ku akëc
kaŋ piɔ̈ɔc.”
16 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wël ya piɔ̈ɔc acie
wɛ̈lkië aa wël bɔ̈ bei tënë Nhialic,
Aciëŋ cï ɣa tooc.
17 Raan wïc ye bï kë wïc Nhialic looi,
abï ŋic lɔn nadë kë ya piɔ̈ɔc abɔ̈ tënë
Nhialic, ku acie riɛldiɛ̈ ë rot.
18 Raan jam riɛlde ë rot ë lɛc yen
aye wïc, ku raan wïc lɛc tënë raan toc
ye, yen ë raan path, ku acïn ruëëny tɔ̈
yepuɔ̈u.
19 Këc Mothith löŋ Nhialic nyuɔ̈th
we? Ku acïn raan löŋ theek kamkun.
Yeŋö ye wek ye wïc bäk ɣa nɔ̈k?”
20 Go kɔc juëc wën bɛ̈ɛ̈r, “Yïn ala
guɔ̈p jɔŋrac, yeŋa wïc ye bï yï nɔ̈k?”
21 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Këdït jäŋ gɔ̈i tök
aca looi guɔkë gäi wedhie.
22 Mothith acï we thɔn bäk
miɛthkun aa ŋoot, ku acie Mothith
guɔ̈p yen cï wɛ̈t kënë jɔɔk, aa wärkun
thɛɛr, ku këya wek a dhɔ̈k ŋoot aköl cïï
kɔc ye luui.
23 Ku ëmën na ŋot dhɔ̈k aköl cïï kɔc
ye luui rin bï löŋ Mothith cïï dhäl yic,
yeŋö ye wek puɔ̈th riääk tënë ɣa, rin
cï ɣɛn raan tök kony bï pial aköl cïï kɔc
ye luui?
24 Duɔ̈kkë raan ye guɔ tɛ̈m awuɔ̈c
wɛ̈t kɔ̈u aɣeer, yakë raan tɛ̈m awuɔ̈c
wɛ̈t ë yic.”

Ye Jethu raan cï lɔc ku dɔc?

25 Go kɔc kɔ̈k Jeruthalem lueel ëlä,
“Cie raan kënë yen wïckë bïk nɔ̈k.
26 Tiɛŋkë! Yen kïn jam kɔc nhïïm, ku
acïn kë luelkë ë riɛnke. Tɛ̈dë, cïï bäny
ŋic lɔn ë yen Raan cï lɔc ku dɔc?
27 Na la Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n, ka cïn
raan bï ye ŋic tɛ̈ bï yen thïn, ku aŋicku
ëbën yen tɛ̈ bïï mony kënë thïn.”
28 Nawën piɔ̈ɔc Jethu luaŋ Nhialic
ke lueel röldït, “Ee tɛ̈dë, wek aa ŋic ɣa
ku aŋiɛckë yen tɛ̈ bï ɣɛn thïn. Ku ɣɛn
akëc bɛ̈n wɛ̈tdiɛ̈ ë rot, ku yeen raan toc
ɣa ala yic ku yeen akuɔ̈ckë,
29 Ku yeen aŋiɛc rin bï ɣɛn tënë ye,
ku yen acä tooc.”
30 Gokë wïc bïk dɔm, ku acïn raan cï
yecin tääu yeguɔ̈p rin këc akälde guɔ
bɛ̈n.
31 Go kɔc juëc thän wën yic wɛ̈tde
gam ku luelkë, “Tɛ̈ bï Raan cï lɔc ku
dɔc bï kädït jäŋ gɔ̈i looi cïmën ë raan
kënë?”

Apuruuk aacï tooc bïk Jethu la dɔm

32 Nawën piŋ kɔc akut Parathï lɔn
ye kɔc juëc wën wëlkä loop kamken
rin Jethu, ke keek ku bäny käk Nhialic
toc apuruuk luaŋ Nhialic tiit bïk Jethu
la dɔm.
33 Go Jethu lueel, “Ɣɛn abï rëër
kamkun tɛthin-nyɔɔt, ku ɣɛn abï la
tënë raan yen cä tooc.
34 Wek abä wïc, ku wek aacïï ɣa bï
yök, rin acïn tɛ̈ bï wek la tɛ̈ rëër ɣɛn
thïn.”
35 Go bäny Itharel lueel kamken, “Bï
la dä buk cïï ben yök? Cï bï la gɛɛth
Gïrïk yiic tɛ̈ ciëŋ kɔc Itharel thïn, ku bï
kɔc Gïrïk piɔ̈ɔc?
36 Aye lueel, wek abä wïc ku wek
aacïï ɣɛn bï yök, ku wek aacïï bï la tɛ̈
rëër ɣɛn thïn, yeŋö wïc bï lueel?”

Kuëër pïu ë pïr

37 Aköl ciëën yen aköl dït nïn yai.
Akölë, Jethu acï rot jɔt ku lueel röldït,
“Kuat raan nɛ̈k rou abï bɛ̈n tënë ɣa ku
bï dek.
38 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä, ‘Raan gam wɛ̈tdiɛ̈,
kuëër pïu ë pïr abï rëër yepuɔ̈u.’ ”
39 Kënë acï Jethu lueel rin Wëi
Nhialic, bï kɔc gam wɛ̈tde lɔ̈k yök. Ku

7:22 Cäk 17:10; Leb 12:3 **7:23** Jn 5:9 **7:37** Leb 23:36 **7:38** Ith 44:3; Edhe 47:1; Dhäk 14:8

tɛ̈në, Wëi Nhialic a këc guɔ gam tënë kɔc, rin këc Jethu guɔ la diɛɛkde yic.

Kɔc aacï keyiic tek

40 Kɔc kɔ̈k kam kɔc wën aacï kënë piŋ ku luelkë, “Raan kënë ë raan käk Nhialic tïŋ alanden!”
41 Go kɔc kɔ̈k lueel, “Yen ë Raan cï lɔc ku dɔc!” Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Raan cï lɔc ku dɔc aacïï bï bɛ̈n pan Galilia!
42 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn Raan cï lɔc ku dɔc abï ya raan dhiënh Debit, ku abï dhiëëth Bethalem, gen wäär ciëŋ Debit thïn.”
43 Go kɔc wën keyiic tek ë riɛnke.
44 Ku wïckë bïk dɔm, ku acïn raan cï yecin tääu yeguɔ̈p.
45 Nawën dhuk apuruuk ciëën tënë bäny käk Nhialic ku kɔc akut Parathï, gokë ke thiëëc, “Yeŋö këc wek ye bɛ̈ɛ̈i?”
46 Go apuruuk bɛ̈ɛ̈r, “Acïn raan cï kaŋ jam cïmën ë mony kënë!”
47 Go kɔc akut Parathï ke thiëëc, “Cï we duɔ̈ɔ̈ŋ aya?
48 Le raan tök kam bäny, ayï kam kɔc akut Parathï cï wɛ̈tde gam cäk kaŋ piŋ?
49 Kɔckä aa kuc löŋ Mothith, ku aa kɔc cï Nhialic läm këɾac.”
50 Go raan tök kam kɔc akut Parathï, raan cï kaŋ la bï Jethu la tïŋ, cɔl Nikodemo lɛ̈k ke,
51 “Na ye löŋ ciɛɛŋ panda, ka cïn tɛ̈ bï ɣok raan luɔ̈k wei ke këcku kaŋ piŋ thok tueŋ, ku ŋicku kë cï looi.”
52 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Yïïn aya, ye raan Galilia? Kuen athör thɛɛr wël Nhialic, ku aba ŋic lɔn acïn raan käk Nhialic bɛ̈n Galilia.”
[
53 Nawën cï raan ëbën dhuk paande,

8

Tiŋ cï käl piny ke kɔr

1 ke Jethu la gɔn Olip nhom.
2 Naɣɔn nhiäk dur yic ke dhuk luaŋ Nhialic. Go kɔc ëbën guëër yelɔ̈ɔ̈m, ku nyuuc piiny ku jɔɔk piööc cök tënë ke.
3 Go kɔc piööc löŋ ku kɔc akut Parathï tik bɛ̈ɛ̈i, ku ë tiŋ cï käl piny ke kɔr. Ku cɔlkë akääc kɔc nhïïm ëbën,
4 ku luelkë tënë Jethu, “Raan piööc, tiŋ kënë acï käl piny ke kɔr.
5 Mothith acï löŋ lɛ̈k ɣo athör yic lɔn kuat tiŋ loi këcït kënë, adhil biɔ̈ɔ̈k aleel bï thou. Na yïïn ëmën, ye lueel këdë?”
6 Keek aake jam këlä bïk Jethu deep bïk wɛ̈t yök bïk la luɔm. Go Jethu guŋ ku gɛ̈t piny yecin.
7 Nawën ŋot ke kääc ku yekë thiëëc, ke jɔt yekɔ̈u ku lëk ke, “Na le raan kamkun cïn adumuɔ̈ɔ̈m cïï kaŋ looi, ke biök alel tueŋ yeguɔ̈p.”
8 Ku ben guŋ ku gɛ̈t piny yecin.
9 Nawën cïk wɛ̈t kënë piŋ, ke jiël ëbën ke wath röt, ku kɔŋ kɔcdït jäl tueŋ, agut tɛ̈ döŋ Jethu ë rot, ku tiŋ wën ke ŋot kääc yenhom.
10 Go yekɔ̈u jɔt ku lëk ye, “Tɔ̈kë tɛ̈no? Cïn raan cïï döŋ bï yï luɔ̈k wei?”
11 Go bɛ̈ɛ̈r, “Acïn raan Bɛ̈ny.” Go Jethu lueel, “Apath, ke yïïn acä bï luɔ̈k wei aya. Lɔɔr ku duk adumuɔ̈ɔ̈m ben looi.”]*

Jethu ee mermer pinynhom

12 Go Jethu bɛn jam tënë kɔc ku lueel, “Ɣɛn ë ruɛl pinynhom, kuat raan buɔth ɣa abï ruɛl pïr yök, ku acïï bï kaŋ cath muɔ̈ɔ̈th yic.”
13 Go kɔc akut Parathï lɛ̈k ye, “Ëmën, yïn ajam ë riɛnku, ku wɛ̈t ca lueel acïn kë ye nyuɔɔth.”
14 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acie këya, na cɔk alɔn jiɛɛm ɣɛn ë riɛnkiɛ̈, ke wɛ̈t luɛɛl ë yic, rin ɣɛn aŋic tɛ̈ bïï ɣɛn thïn. Ku wek aa kuc tɛ̈ bïï ɣɛn thïn ayï tɛ̈ ler ɣɛn thïn.
15 Wek aa wɛ̈t teem cïmën wɛ̈t raan, ku ɣɛn acïn raan ya gäm awuɔ̈c.
16 Ku tɛ̈ bï ɣɛn wɛ̈t teem, ke wɛ̈t ba teem abï jal a yic, rin acie ɣɛn tem wɛ̈t, Wä ë toc ɣɛn arɛ̈ɛ̈r ke ɣa.
17 Wɛ̈t acï gɔ̈t lɔŋdun yic lɔn tɛ̈ lueel kɔc karou wɛ̈t tök luk yic, ke wɛ̈tden ë ya yic.

7:42 2Tha 7:12; Mai 5:2 **7:50** Jn 3:1-2 **8:5** Leb 20:10; L.rou 22:22-24 * **8:11** Athör thɛɛr juëc aacie (7:53–8:11) ye mat thïn. Ku athör kɔ̈k ee bɛ̈n Jn 21:24 cök, ku kɔ̈k ë Lk 21:38. Ku athɔ̈r tök ee lɔ̈k bɛ̈n Jn 7:36 cök. **8:12** Mt 5:14; Jn 9:5 **8:13** Jn 5:31

18 Ɣɛn ajam ë riɛnkiɛ̈, ku Wä cä tooc
ajam ë riɛnkiɛ̈ aya."
19 Gokë thiëëc, "Tɔ̈ Wuur tɛ̈no?" Go
Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wek aacïï ɣa ŋic, ku wek
aacïï Wä ŋic. Na we ŋic ɣa, ŋuɔ̈t wek
aa ŋic Wä aya."
20 Wëlkä ëbën aacï Jethu lueel wäär
piööc yen luaŋ Nhialic, ɣön cï käkken
ajuër tɔ̈u thïn. Ku acïn raan cie dɔm
rin këc akälde guɔ bɛ̈n.

Wek aacïï la tɛ̈diɛ̈n ler ɣɛn thïn

21 Go Jethu bɛn lɛ̈k ke, "Ɣɛn abï jäl
ku wek abä wïc, ku wek aabï thou
awäckun yiic. Tɛ̈ le ɣɛn thïn, acie yen
tɛ̈ bï wek la thïn."
22 Tɛ̈wën, ke lueel bäny Itharel, "Aye
lueel lɔn cïï ɣok bï la tɛ̈ le yen thïn. Ye
ciɛ̈t bï rot nɔ̈k?"
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Wek aa kɔc piny
tɛ̈n, ku ɣɛn ee raan bɔ̈ nhial. Wek aa
kɔc piny kënë nhom, ku ɣɛn acie raan
pinynhom tɛ̈n.
24 Ee rin kënë yen acï ɣɛn ye lueel
lɔn bï wek thou adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic.
Ku wek aabï thou adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic
tɛ̈ këc wek ye gam, lɔn ë Ɣɛn tɔ̈ thïn,
yen ë Ɣɛn."
25 Gokë thiëëc, "Ye yïn ŋa?" Go Jethu
bɛ̈ɛ̈r, "Wɛ̈t aca lɛ̈k we tɛ̈wën jɔɔk ɣɛn
wɛ̈t cök.†
26 Ɣɛn ala wël juëc ba ke lueel ë
riɛnkun, ku wël juëc bï ɣɛn ke we luɔ̈k
wei. Ku raan cä tooc guɔ̈p ala yic, ku
ɣɛn ë kɔc lɛ̈k kuat kë ca piŋ tënë ye."
27 Gokë kɛ̈c deet lɔn jiɛɛm Jethu wɛ̈t
Wun.
28 Go Jethu bɛn lueel tënë ke, "Aköl
bï wek Manh Raan jat nhial, ka bäk jäl
ŋic lɔn, 'Ɣɛn tɔ̈ thïn Yen ë Ɣɛn.' Ku abäk
deet yic aya lɔn acïn kë ya looi ruɔtdiɛ̈,
ku aa ya ke lueel wël cï Wä piɔ̈ɔ̈c tënë
ɣa.
29 Ku raan cä tooc arɛ̈ɛ̈r ke ɣa, ku
akëc ɣa nyääŋ piny ɣatök, rin ye ɣɛn
wɛ̈t nhiɛɛr looi akölaköl."
30 Go kɔc juëc cï Jethu piŋ ke jam ë
wëlkä wɛ̈tde jäl gam.

Kɔc lää̈u nhïïm ku kɔc aloony

31 Go Jethu lɛ̈k kɔc Itharel cï wɛ̈tde
gam, "Na piɛŋkë wël ca piɔ̈ɔ̈c, ke wek
aa kɔckiɛ̈n buɔth ɣa ayic,
32 ku wek aabï yic ŋic, ku yic abï we
wɛ̈ɛ̈r bei."
33 Gokë bɛ̈ɛ̈r, "Ɣok aa kɔc dhiënh
Abaram, ku acïn kɔc kɔ̈k cïï ɣo kaŋ
loony. Ku na luel, 'Wek aabï wɛ̈ɛ̈r bei,'
ke yeŋö wïc ba lueel?"
34 Go Jethu lɛ̈k ke, "Yic alɛ̈k we, raan
ëbën cä adumuɔ̈ɔ̈m looi yen alony ad-
umuɔ̈ɔ̈m.
35 Alony acie raan mac thok alan-
den, ku Wät yen ee raan thïn lanaɣɔn.
36 Na cï Wät we wɛ̈ɛ̈r bei, ke wek
aabï rëër ke cïn loony alanden.
37 "Aŋiɛc lɔn ye wek dhiën Abaram.
Ku aŋot wiɛ̈ckë bäk ɣa nɔ̈k, rin
piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ acäk ye gam.
38 Kë cï Wä nyuɔ̈th ɣa yen aya lueel,
ku wek aa loi kë cï wärkun lɛ̈k we."
39 Gokë bɛ̈ɛ̈r tënë ye, "Abaram yen
ë wäda." Go Jethu wɛ̈t dhuk nhom ku
lueel, "Na we mïth Abaram alanden,
ŋuɔ̈t wek aa loi këcït kë cï Abaram
looi.
40 Këriëëc ëbën ca looi ë rin ba
we lɛ̈k yiny ca piŋ tënë Wä, ku aŋot
wiɛ̈ckë bäk ɣa nɔ̈k. Abaram acïn kë cï
looi cït kënë!
41 Wek aa loi kë cï wärkun looi."
Gokë lueel, "Nhialic yetök yen ë Wäda,
ku ɣok aa miɛthke guɔ̈p."
42 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, "Tɛ̈ ye
Nhialic wuurdun guɔ̈p, ŋuɔ̈t wek
nhiar ɣa, rin cï ɣɛn bɛ̈n tënë Nhialic,
ku ëmën ɣɛn atɔ̈ tɛ̈n. Ɣɛn akëc bɛ̈n
wɛ̈tdiɛ̈ ë rot, ee yen acä tooc.
43 Yeŋö cïï wek kë ya lueel ye deet
yic? Ee rin cïï wek ye lëu bäk wɛ̈tdiɛ̈
piŋ.
44 Ee jɔŋrac yen ë wuurdun, ku
ayakë nhiaar bï ya kën wuurdun yen
yakë looi. Yen ë raan ë tir tɛ̈thɛɛr
ɣɔn, ku akëc yic kaŋ lueel rin ye yen
alueeth, ku ye wun lueth ëbën.
45 Ɣɛn aluel yic, ku rin ë kënë yen
akëc wek ɣa gam.
46 Yeŋa kamkun lëu ye bï awuɔ̈c ny-
ooth ɣaguɔ̈p rin adumuɔ̈ɔ̈m ca looi?
Na luɛɛl yic, ke ye rin ŋö cïï wek ɣa ye
gam?
47 Raan bɔ̈ tënë Nhialic ë wɛ̈t Nhialic
piŋ, wek aacïï bɔ̈ tënë Nhialic, ku yen
ë kë cïï wek wɛ̈t bï piŋ."

† **8:25** Yeŋö ben ɣɛn jam tënë we. **8:33** Mt 3:9; Lk 3:8

Jethu ku Abaram

48 Go kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈r tënë Jethu,
“Këcku wɛ̈t yic lueel wën lɔn ë yïn raan
pan Thamaria, ku jɔŋrac atɔ̈ yïguɔ̈p?”
49 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acïn jɔŋrac tɔ̈
ɣaguɔ̈p, ɣɛn ë Wä theek ku wek aa ɣa
dhɔ̈l guɔ̈p,
50 Ɣɛn acïï lɛcdiɛ̈ wïc. Raan wïc ye
atɔ̈ thïn, ku ë wɛ̈t teem bä kony.
51 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan piŋ wɛ̈tdiɛ̈
acïï bï thou akölriëëc ëbën.”
52 Go kɔc Itharel lɛ̈k yen. “Ëmën,
aŋicku alanden lɔn tɔ̈ jɔŋrac yïguɔ̈p.
Abaram acï thou, ku kɔc käk Nhialic
tïŋ aacï thou aya ku ŋot ye lueel, ‘Raan
piŋ wɛ̈tdiɛ̈ acïï bï thou akölriëëc ëbën.’
53 Abaram wäda acï thou, nadë ye
lueel lɔn dïït yïn tënë Abaram? Ku kɔc
käk Nhialic tïŋ aacï thou aya. Ye tak
ye yïn ë ŋa?”
54 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na ɣa cï rot leec,
ŋuɔ̈t lɛc kënë acie lɛc acïn. Ee Wä yen ë
raan ɣa leec, ku yeen guɔ̈p ayakë lueel
ke Nhialicdun.
55 Yeen akɛ̈ckë kaŋ ŋic, ku yeen
aŋiɛc. Na luɛɛl lɔn kuc ɣɛn ye, ke
ɣɛn abï ya alueeth cïmëndun, ku yeen
aŋiɛc, ku ɣɛn ë wɛ̈tde looi puɔ̈u ëbën.
56 Wuurdun Abaram acï puɔ̈u miɛt
apɛi lɔn bï yen aköl bɛ̈ndiɛ̈ tïŋ, acï tïŋ
ku acï puɔ̈u la yum.”
57 Go kɔc Itharel lɛ̈k ye, “Yïn aŋot
yï këc ruɔ̈ɔ̈n thiärdhiëc dööt, ku yïn ca
Abaram tïŋ?”
58 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
wäär këc Abaram guɔ dhiëëth, ‘Ke Ɣɛn
atɔ̈ thïn.’ ”
59 Gokë aleel kuany bï kek ye biɔ̈ɔ̈k,
go Jethu rot thiaan ku jiël ɣön Nhialic.

9

Jethu acï raan cï dhiëëth ke cï cɔɔr kony

1 Tɛ̈wën ciɛth Jethu, ke tïŋ raan cï
dhiëëth ke cï cɔɔr. Go kɔcken ye
buɔɔth thiëëc,
2 “Raan piööc, ye adumuɔ̈ɔ̈m cï ŋa
looi cɔl ye adhiëth ke cï cɔɔr? Ye
adumuɔ̈ɔ̈mde aye adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ke
dhiëth ye?”
3 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Kë cï yen cɔɔr acie
rin adumuɔ̈ɔ̈m cï looi, ayï rin ad-
umuɔ̈ɔ̈m cï kɔc ke dhiëth ye looi, yeen
acï cɔɔr bï riɛl luɔi Nhialic tïŋ yeguɔ̈p.
4 Ɣok aa dhil la tueŋ ɣo lui luɔi raan
cä tooc ɣet tɛ̈ ŋot ruel aköl, wakɔ̈u abɔ̈,
ku acïn raan bï ye lëu bï luui.
5 Ɣet aköl ŋoot ɣɛn pinynhom, ke ɣɛn
ë ruɛl tënë kɔc.”
6 Tɛ̈wën cï yen jam këlä, ke ŋuut
piny ku nueen tiɔp luɛɛth, ku rɔɔth
tiɔp mony wën nyin,
7 ku lëk ye, “Lɔɔr lɔk yïnyin wär
Thiloam.” (Ku wɛ̈tde yic, “Cï tooc.”)
Go mony wën la ku lɔɔk yenyin, ku le
dhuk ke ye piny tïŋ.
8 Go kɔc akeu nhom ku kɔc cï ye kaŋ
tïŋ ke lïm thiëc, “Cie mony dhie cool
nyuc piiny ke lïm kënë?”
9 Go kɔc kɔ̈k lueel, “Ee yeen guɔ̈p.”
Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Acie ye ë raan thöŋ
kek ye.” Go mony wën nhom lueel,
“Ee ɣɛn raan wën guɔ̈p.”
10 Gokë thiëëc, “Cï rot lëu këdë ba
bɛn daai?”
11 Go bɛ̈ɛ̈r, “Mony cɔl Jethu acï tiɔp
nueen ku rɔɔth ɣanyin ku lëk ɣa, ‘Lɔɔr
wär Thiloam ku lɔk yïnyin.’ Guɔ la, ku
kaam wën lɔɔk ɣɛn ɣanyin, ke ɣa tïŋ
piny nyin yic.”
12 Gokë thiëëc, “Yen ako?” Go bɛ̈ɛ̈r,
“Akuɔ̈c.”

Akut Parathï awïc wɛ̈t tɛ̈ cï cɔɔr kuɔny thïn

13 Gokë mony wën cï cɔɔr thɛl tënë
kɔc akut Parathï.
14 Aköl nueen Jethu tiɔp ku rɔɔth
raan nyin bï daai, ee ya aköl cïï kɔc ye
luui.
15 Go kɔc akut Parathï mony wën
bɛn thiëëc tɛ̈ cï ye liɛp nyin thïn. Go lɛ̈k
ke, “Yeen acï tiɔp tääu ɣanyin, ku laak
ɣanyin, ku ëmën alëu ba piny tïŋ.”
16 Go kɔc kɔ̈k akut Parathï lueel,
“Raan cï kënë looi acïï lëu bï bɛn tënë
Nhialic, rin acï löŋ cïï kɔc ye luui
thek.”
Go kɔc kɔ̈k lueel, “Lëu këdë bï raan
la guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m kädït jäŋ gɔi, cït
käkkä, looi?” Gokë keyiic tek kamken.
17 Go kɔc akut Parathï mony wën
bɛn thiëëc, “Yïïn ye lueel lɔn cï yen yï

9:5 Mt 5:14; Jn 8:12

liep nyin apath, ku yïïn ye lueel ye yen ŋa?" Go bɛ̈ɛ̈r, "Ee raan käk Nhialic tïŋ."

18 Ee këc bäny Itharel gam lɔn cï yen cɔɔr ku ben nyin kuɛk, agut tɛ̈ bï kek kɔc ke dhiëth ye cɔɔl,
19 ku thiëckë ke, "Ye manhdun kënë? Ayakë lueel lɔn cï ye dhiëëth ke ye cɔɔr, lëu këdë, bï piny tïŋ?"

20 Go wun ku man bɛ̈ɛ̈r, "Aŋicku lɔn ye yen manhda, ku lɔn cï ye dhiëëth ke ye cɔɔr.
21 Ku akucku tɛ̈ cï yen piny jäl tiɛŋ thïn, ɣok aa kuc raan cï ye liep nyin aya. Thiëckë, yeen acï dït ku alëu bï këde bɛ̈ɛ̈r ë rot."
22 Wun ku man aacï jam këlä rin riɔ̈ɔ̈c kek bäny Itharel, rin cï kek ye mat lɔn kuat raan gam Jethu lɔn ë yen Raan cï lɔc ku dɔc, ka dhil cuɔp wei tɛ̈n amat kɔc Itharel.
23 Rin kënë, yen ë lueel wun ku man ye ëlä, "Yeen acï dït, thiëckë!"

24 Gokë mony wën cï dhiëëth ke cï cɔɔr bɛn cɔɔl arak dɛ̈t, ku lëkkë ye, "Kuɛ̈ɛ̈ŋ ë Nhialic nhom lɔn bï yïn yic lueel. Aŋicku lɔn mony kënë ë raan adumuɔ̈ɔ̈m."
25 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, "Akuɔ̈c lɔn ye yen raan la guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m, wɛ̈t yen ŋiɛc, ɣɛn a ɣa ye cɔɔr ku ëmën ɣɛn ë piny tïŋ."

26 Gokë thiëëc, "Yeŋö cï looi tënë yïn? Cï nyiɛ̈nku kuek këdë?"

27 Go bɛ̈ɛ̈r, "Aca lɛ̈k we wënthɛɛr, ku acäk ye piŋ. Ye rin ŋö wïc wek wɛ̈t bäk bɛn piŋ? Tɛ̈dɛ̈t wiɛ̈ckë aya bäk ya kɔcken ye buɔɔth?"

28 Gokë lat ku luelkë, "Yïn acï ya raanden ye buɔɔth, ɣok aa kɔc Mothith.
29 Aŋicku lɔn cï Nhialic jam tënë Mothith, ku na ye monytui, ka cɔkku kuc aya tɛ̈ bïï yen thïn!"

30 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, "Kë gɛ̈i kɔc akïn! Akuɔ̈ckë tɛ̈ bïï yen thïn, ku yeen guɔ̈p acï nyiɛ̈nkiɛ̈ liep!
31 Aŋicku lɔn cïï Nhialic wɛ̈t kɔc adumuɔ̈ɔ̈m ye piŋ, ku yeen ë wɛ̈t kɔc thek ye ku loikë luɔiden cï lɛ̈k ke piŋ.

32 Ɣɔnthɛɛr cɛk pinynhom akɛ̈c kaŋ piŋ lɔn le yen raan cï dhiëëth ke ye cɔɔr cï kuek nyin.
33 Na cie lɔn bïï raan kënë tënë Nhialic, ka cïï lëu bï këcït kënë looi."
34 Gokë bɛ̈ɛ̈r, "Yïn acï dhiëëth ku muk yï adumuɔ̈ɔ̈m yic, ku wïc ba ɣo piɔ̈ɔ̈c?" Ku copkë wei tënë amat.

Cöör ë puɔ̈u

35 Go Jethu piŋ lɔn cï kek ye cuɔp wei. Nawën yök ke lueel, "Ye wɛ̈t Manh Raan gam?"
36 Go mony wën bɛ̈ɛ̈r, "Bɛ̈ny, lɛ̈k ɣa ye ŋa, rin ba lëu ba gam."
37 Go Jethu lɛ̈k ye, "Yeen aca tïŋ, ku yen ë raan jam kek yï ëmën."
38 Go mony wën lueel, "Bɛ̈ny aca gam." Ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom.
39 Go Jethu lueel, "Ɣɛn acï bɛ̈n pinynhom tɛ̈n ba wɛ̈t teem, rin bï cɔɔr piny tïŋ, ku bï kɔc piny tïŋ jäl cɔɔr."
40 Go kɔc kɔ̈k akut Parathï rɛ̈ɛ̈r kek ye wël cï lueel piŋ ku thiëckë, "Ee ciɛ̈t wïc ba lueel lɔn ye ɣok cöör aya?"
41 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, "Na we ye cöör ke wek aa cïn gup awuɔ̈c, ku rin ye wek ye lueel lɔn ye wek piny tïŋ, ke wɛ̈t kënë aye nyooth lɔn le wek gup awuɔ̈c."

10

Kääŋ abiöök

1 Go Jethu lueel, "Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan cie tëëk kal amɛ̈l thok, ku lïr nhom tɛ̈dɛ̈t, yeen ë cuär, ku ë raan rum käŋ.
2 Ku raan tëk kal thok yen abiöŋ amɛ̈l.
3 Raan tit kal abï kal ŋaany thok tënë ye, ku piŋ amɛ̈l rɔ̈lde tɛ̈ cɔɔl yen amälke ë riɛnken, ku thel ke aɣeer.
4 Ku tɛ̈ cï ke ɣäth aɣeer, ka cath tueŋ kenhïïm ku buɔɔth amɛ̈l cök rin ŋic kek rɔ̈lde.
5 Aacïï raan dɛ̈t bï buɔɔth cök, aabï kat ye rin kuc kek rɔ̈lde."
6 Kääŋ kënë acï Jethu thäth ke, ku wɛ̈t lueel tënë ke akɛ̈ckë deet yic.

Jethu abiöŋ path

7 Go Jethu bɛn lueel, "Wɛ̈t yic alɛ̈k we, ɣɛn ee kal thok tënë amɛ̈l.

8 Kɔc kɔ̈k ëbën cï kaŋ bɛ̈n ɣanhom
tueŋ, aa cuär ku aa kɔc rum käŋ, ku
rɔ̈lden akëc amɛ̈l piŋ.
9 Ɣɛn ë kal thok. Raan bɔ̈ thïn
thuɔŋdiɛ̈ abï luɔ̈k, yeen abï bɛ̈n
alɔŋthïn ku ler aɣeer, ku yök wɛl path.
10 Cuär ë bɛ̈n rin bï cuëër, ku nɛ̈k
käŋ ku rɛc ke. Ɣɛn acï bɛ̈n bïk pïr yök,
pïrdït alanden.
11 “Ɣɛn abiöŋ path. Abiöŋ path aye
wïc bï thou rin amälke.
12 Raan lui ariöp ku cie raan abiöök
ku cie wun amɛ̈l, ku tïŋ gɔl ke bɔ̈, ka
päl amɛ̈l ku kɛt, bï gɔl thuɛɛt amɛ̈l yiic
ku thiëi ke roor.
13 Raan lui ariöp ë kat rin ë raan lui
ariöp ë path, ku aliu puɔ̈u kegup.
14-15 “Ɣɛn abiöŋ path. Cïmën ŋic Wä
ɣɛn ku ŋiɛc Wä, këya ɣɛn anjic amälkiɛ̈
ku amälkiɛ̈ aa ŋic ɣa. Ku awiëc ba thou
ë riɛnken.
16 Amɛ̈l kɔ̈k aa tɔ̈ thïn ku aa käkkiɛ̈
ku aa liu thïn kal kënë yic. Keek
aaba bɛ̈ɛ̈i aya, ku aabï rɔ̈ldiɛ̈ piŋ, ku
keek aabï ya luɔ̈ny tökaliŋ kek raan
tɔŋ biöök ke.
17 “Wä anhiar ɣa rin awiëc ba
piɛ̈rdiɛ̈ puɔ̈l rin bï ɣɛn ye bɛn yök.
18 Acïn raan bï piɛ̈rdiɛ̈ nyaai tënë ɣa.
Yeen aya puɔ̈l wɛ̈t piändiɛ̈ ë rot. Ɣɛn
ala riɛl ba päl wei, ku ɣɛn ala riɛl ba
bɛn löömˮ
19 Go kɔc Itharel keyiic bɛn tek
kamken rin ë wëlkä.
20 Kɔc juëc kamken aa yekë lueel,
“Yeen ala guɔ̈p jɔŋrac! Yeen amuɔ̈l!
Yeŋö ye wek wɛ̈lke piŋ?”
21 Go kɔc kɔ̈k lueel, “Lëu raan la
guɔ̈p jɔŋrac bï jam cïmën yen! Lëu
jɔŋrac këdë bï cɔɔr cɔl akuek yenyin?”

Kɔc Itharel aa kuec Jethu

22 Aköl looi Yan Dɔ̈c luaŋ Nhialic
Jeruthalem acï bɛ̈n, ku piny ë ye mɛ̈i.
23 Ku Jethu ë cath puɔk yic, cɔl puɔk
Tholomon tɔ̈ luaŋ Nhialic.
24 Go kɔc Itharel guëër yelɔ̈ɔ̈m ku
luelkë, “Ɣet nɛn bï yïn ɣo cɔl arɛ̈ɛ̈r ɣo
diu puɔ̈th? Lɛ̈k ɣo yic la gɛi, ye yïn
Raan cï lɔc ku dɔc?”
25 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t aca lɛ̈k we ku
wek aacie wɛ̈tdiɛ̈ ye gam. Luɔikiɛ̈n ya
looi ë riɛl Wä, kek ajam ë riɛnkiɛ̈.
26 Ku wek aacie wɛ̈tdiɛ̈ ye gam rin
cïï wek ye amälkiɛ̈.
27 Amälkiɛ̈ aa rɔ̈ldiɛ̈ piŋ ku keek
anjiɛc ku keek aa ɣa buɔɔth cök.
28 Pïr akölriëëc ëbën aya yiëk ke, ku
keek aacïï bï kaŋ thou athɛɛr, ku acïn
raan lëu ye bï ke rum tënë ɣa.
29 Kë cï Wä yiëk ɣɛn awär kërïëëc
ëbën, ku acïn raan lëu ye bï ke rum Wä
cin.
30 Wä ku ɣɛn ɣok aa tök.”
31 Go kɔc Itharel aleel bɛn kuany bïk
biɔ̈ɔ̈k.
32 Go Jethu lɛ̈k ke, “Luɔi puɔth juëc
cï Wä yiëk ɣɛn ba ke looi, aa ca looi
wenhïïm, ye luɔi töŋ nɛn kamken yen
wïc wek ye bäk ɣa biɔ̈ɔ̈k aleel?”
33 Go kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈r, “Yïn acuk wïc
buk yï biɔ̈ɔ̈k aleel rin luɔi path, ku
ë rin ye yïn Nhialic dɔl guɔ̈p. Yïn ë
raan ë path, ku wïc ba rot looi ba ya
Nhialic!”
34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Acï gɔ̈t lɔ̈ŋdun yic
guɔ̈p lɔn cï Nhialic ye lueel, ‘Wek aa
Nhialic.’
35 Anjicku lɔn wɛ̈t cï gɔ̈t athör wël
thɛɛr Nhialic yic ë yic alanden, ku
kɔckä acï Nhialic cɔl, ‘Nhialic,’ kɔc cï
Nhialic thɔ̈n wɛ̈tde.
36 Ku na ɣɛn, ke Wä cä cɔɔl ku tuuc
ɣa pinynhom, ku ye këdë ye wek ye
lueel lɔn cï ɣɛn Nhialic dɔl, ye rin cï
ɣɛn ye lueel lɔn ye ɣɛn Wën Nhialic?
37 Duɔ̈kkë wɛ̈tdiɛ̈ gam tɛ̈ cïï ɣɛn luɔi
Wä loi.
38 Ku na ya ke looi, ku cɔk alɔn cïï
wek wɛ̈tdiɛ̈ gam, ke we dhil luɔikiɛ̈
gam, bäk ŋic alanden lɔn Wä arɛ̈ɛ̈r kek
ɣa ku ɣɛn atɔ̈ Wä yic.”
39 Gokë wïc bïk dɔm, go ke käl nyïn.
40 Go Jethu bɛn dhuk ciëën wär Jor-
dan alɔŋtui tɛ̈wäär ye Joon kɔc muɔɔc
nhïïm thïn, ku rëër thïn tɛ̈ɛ̈n.
41 Go kɔc juëc bɛ̈n tënë ye ku luelkë,
“Joon akëc käril looi, ku kërïëëc ëbën
cï lueel rin ë mony kënë aacï ya yith.”
42 Ku gam kɔc juëc wɛ̈tde ë tɛ̈në.

10:14-15 Mt 11:27; Lk 10:22 **10:33** Leb 24:16 **10:34** Wk 82:6 **10:40** Jn 1:28

11

Thon Ladhäro

1 Raan cɔl Ladhäro, ku ë rëër
Bethanï, ëcï tuaany. Bethanï ë gen
2 rëër Maria thïn kek nyankën cɔl
Martha.
Maria kënë yen ë nyan wäär cï
Bänyda tɔc cök miök ŋïr, ku wuuny ke
nhiëmke. Ku ë mɛnhë Ladhäro yen ëcï
tuaany.
3 Go nyiɛrakën wɛ̈t tuɔ̈c Jethu,
“Bɛny, mäthdun nhiar acï tuany.”
4 Nawën piŋ Jethu ke lueel, “Tuɛny
kënë acïï Ladhäro bï nɔ̈k, kënë acï rot
looi bï Nhialic leec thïn. Ku yen ë tɛ̈ bï
Wën Nhialic lɛc yök thïn.”
5 Ku Jethu ë nhiar Martha kek
nyankën ku Ladhäro.
6 Nawën cɔk piŋ lɔn cï Ladhäro tu-
aany, ke näk nïn karou tɛ̈wën rëër yen
thïn.
7 Ku jɔl lɛ̈k kɔc ye buɔɔth, “Benku
dhuk ciëën pan Judia.”
8 Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Raan
piööc, wäär ëmën thiɔ̈ɔ̈k, ee wïc kɔc
Itharel bïk yï biɔ̈ɔ̈k aleel, ku ye wïc
ëmën ba bɛn dhuk thïn?”
9 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Akäl tök cï yic la
aköl ku wakɔ̈u? Tɛ̈ ciɛth raan ke ruɛl
dït ke yeen acie kɔ̈th, rin ala ruɛl yen
piny tïŋ.
10 Ku na ciɛth wakɔ̈u ka kɔ̈th, rin liu
ruɛl tënë ye.”
11 Jethu acï wëlkä lueel ku mɛt dɛ̈t
thïn, “Mäthda Ladhäro acï nïn wit, ku
ɣɛn ala ba la puɔ̈ɔ̈c.”
12 Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Bɛny, na
cï nïn ka bï ŋuɛ̈ɛ̈n.”
13 Ku wɛ̈t wïc Jethu bï lɛ̈k ke ë lɔn cï
Ladhäro thou. Gokë tak lɔn jiɛɛm yen
wɛ̈t nïn ë path.
14 Go Jethu gai yic tënë ke, “Ladhäro
acï thou,
15 ku ɣɛn acï puɔ̈u miɛt ë riɛnkun ba
kɛ̈c rëër kek ye, rin bäk gam. Jɔlku la
tënë ye.”
16 Go Thomath, cɔl Acueek, lɛ̈k
atuuc, “Lokku ɣodhie kek Raan piööc,
rin buk la thou kek ye.”

Jön rot ku pïr aabɔ̈ tënë Jethu

17 Nawën ɣet Jethu ke yök lɔn cï
Ladhäro thiɔ̈k ka la nïn kaŋuan raŋ
yic.
18 Bethanï amec kek Jeruthalem
tɛ̈cït tɛ̈n meel karou,
19 ku kɔc juëc Itharel aake cï bɛ̈n bïk
Martha kek Maria bɛ̈n dɛɛt puɔ̈th, rin
wämënhden cï thou.
20 Nawën piŋ Martha lɔn bïï Jethu,
ke la aɣeer bï la rɔ̈m kek ye, ku dɔ̈ŋ
Maria bei.
21 Go Martha lɛ̈k Jethu, “Bɛny, na yï
tɔ̈ thïn, ŋuɔ̈t wämääth akëc thou.
22 Ku aŋiɛc lɔn na cɔk amën ke
Nhialic abï kërëëc ëbën ba thiëëc ye,
gäm yï.”
23 Go Jethu lɛ̈k ye, “Wämuuth abï rot
jɔt bï pïr.”
24 Go Martha bɛ̈ɛ̈r, “Aŋiɛc lɔn bï yen
rot jɔt bï pïr aköl ciëën.”
25 Go Jethu lɛ̈k ye, “Ɣɛn ë jön rot ku
pïr. Raan gam wɛ̈tdiɛ̈, na cɔk alɔn thou
yen ka bï pïr.
26 Ku kuat raan pïr ku gɛm wɛ̈tdiɛ̈
acïï bï kaŋ thou. Ca kënë gam?”
27 Go lueel, “Ee këya, Bɛny. Aca gam
lɔn ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc, Wën
Nhialic, bï dhiɛl bɛ̈n pinynhom.”

Jethu adhiau

28 Nawën cï Martha wëlkä lueel, ke
dhuk ciëën ku cɔɔl nyanakën Maria
amääth ku lueel, “Raan piööc atɔ̈ tɛ̈n
ku awïc yï.”
29 Nawën piŋ Maria wɛ̈t kënë, ke jɔt
rot ku lɔc la aɣeer bï la rɔ̈m kek ye.
30 Ku Jethu ë ŋot këc ɣet baai, a ŋot
rɛ̈ɛ̈r tɛ̈wën rɛm yen thïn kek Martha.
31 Go kɔc Itharel wën rɛ̈ɛ̈r ɣööt kek
Maria rin bïk dɛɛt puɔ̈u, buɔɔth cök,
wën tïŋ kek ye ke cï rot jɔt ku bɛn
yekɔ̈u aɣeer. Ee cïk tak lɔn ler yen raŋ
nhom bï la dhiau thïn.
32 Wën ɣeet Maria tɛ̈wën rëër Jethu
thïn, ke cuɛt rot piny yecök ku lueel,
“Bɛny, na yï tɔ̈ thïn tɛ̈n ŋuɔ̈t wämääth
akëc thou.”
33 Nawën tïŋ Jethu ke dhiau, ku kɔc
Itharel awën ruɛc ye ke dhiau aya, go
keŋ yepuɔ̈u ku ŋeer yic apɛi.
34 Go ke thiëëc, “Cäk thiɔ̈k tɛno?”
Gokë lueel, “Bɛny, bäär ba tïŋ.”

11:1 Lk 10:38-39 **11:2** Jn 12:3

35 Go Jethu dhiau.
36 Go kɔc Itharel lueel, “Tiɛŋkë tɛ nhiɛɛr yen ye thïn.”
37 Go kɔc kɔ̈k kamken lueel, “Acï raan cï cɔɔr liep nyin, këc looi? Ku yeŋö këc yen Ladhäro kuɔ̈ny bei thou yic?”

Ladhäro acï bɛn pïr

38 Go Jethu yic bɛn ŋɛɛr apɛi ku ler raŋ nhom, ku raŋ ëcï wec kuur yic, ku kuurdït acï täätu yethok.
39 Go Jethu ke yɔ̈ɔ̈k, “Nyaaikë kuur.”
Go Martha, nyanakën raan cï thou bëër, “Bëny, acï nhiany. Nïn cï ye thiɔ̈k aa ŋuan.”
40 Go Jethu lɛ̈k ye, “Kɛ̈c lɛ̈k yï lɔn bï yïn lɛc Nhialic tiŋ tɛ̈ gɛ̈m yïn?”
41 Gokë kuur laar wei. Go Jethu yenyin ŋäär nhial ku lueel, “Wä yïn alɛɛc rin ye yïn ɣa piŋ,
42 ku aŋiɛc lɔn ye yïn ɣa piŋ akölaköl, ku aluɛɛl rin bï kɔc tɔ̈ thïn tɛ̈n ye gam, lɔn cï yïn ɣa tooc.”
43 Kaam wën cï yen wëlkä lueel ke cöt röldït, “Ladhäro, bäär aɣeer.”
44 Go bɛ̈n aɣeer ke cï duut cök ku cin alanh thiëkthiëk, ku acï der nyin alath. Go Jethu lɛ̈k ke, “Däkkë ku calkë acath.”

Amat nɛ̈k Jethu
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

45 Go kɔc juëc Itharel cï bɛ̈n bïk Maria bɛ̈n neem, kë cï Jethu looi tïŋ, ku gamkë wɛ̈tde.
46 Ku dhuk kɔc kɔ̈k ciëën kamken tënë kɔc akut Parathï, bïk käk cï Jethu looi la lɛ̈k ke.
47 Go kɔc akut Parathï ku kɔc käk Nhialic mat kek bɛ̈ny luk, ku luelkë, “Buk ŋö looi? Mony kënë ee luɔi ril apɛi looi!
48 Na pälku bï la tueŋ këlä, ke kɔc ëbën abï wɛ̈tde gam, ku bäny Roma aabï bɛ̈n bïk luaŋ Nhialic thuɔ̈r piny ku rɛckë panda.”
49 Go Kaipa yen ye raandït kɔc käk Nhialic ë ruɔ̈ɔ̈n kënë lueel, “Wɛ̈t tök akuɔ̈ckë!
50 Cäk ye tïŋ lɔn aŋuɛ̈ɛ̈n tënë we bï raan tök thou rin kɔc, tɛ̈n tɛ̈ bï wuɔ̈nda riääk ëbën?”
51 Ku akëc wɛ̈t kënë lueel piände ë rot, ku ë rin ye yen raandït kɔc käk Nhialic ë ruɔ̈ɔ̈n kënë. Ku ë luel käk tueŋ bï röt looi lɔn bï Jethu thou rin thän Itharel,
52 Ku acie riɛnken kepɛ̈c, abï thou aya bï mïth Nhialic cï thiëi pinynhom kuɔ̈ɔ̈t yiic bïk aa tök.
53 Jɔɔk aköl kënë ke bäny aake guïr bïk Jethu nɔ̈k.
54 Këya, go Jethu kɛ̈c bɛn acath ë path kam kɔc pan Judia, ku jiël bï la gen cɔl Epraim tɛthiɔ̈k ke ror, ku rëër thïn kek kɔc ye buɔɔth.
55 Ku Yan Ayum cïn yic luɔi kɔc Itharel ëcï thiɔ̈k, go kɔc juëc jäl bääiken yiic bïk la Jeruthalem, bïk köc wuuny kek kegup yandït nhom tueŋ la looi.
56 Gokë Jethu wïc, ku thiëckë röt kamken wën cï kek guëër luaŋ Nhialic, “Yeŋö yakë tak? Bï bɛ̈n yai yic, kua cïi bï bɛ̈n?”
57 Ku kɔc käk Nhialic ku kɔc akut Parathï aake cï wɛ̈t lueel, lɔn raan ŋic tɛ̈ rëër Jethu thïn adhil wɛ̈t lɛ̈k ke, ku bï dɔm.

12

Maria acï tɛ̈ theek yen Jethu thïn nyuɔɔth
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

1 Nïn kadätem Yan Ayum cïn yic luɔu nhom tueŋ, ke Jethu la Bethanï, pan ciëŋ Ladhäro thïn, raan wäär cï jɔ̈t bei thou yic.
2 Gokë miëth guiir tënë ye, miëth cï Martha bɛ̈n luui thïn apɛi. Ku Ladhäro atɔ̈ kam kɔc ke rɛ̈ɛ̈r thïn aya.
3 Go Maria karjac cï thiäŋ miök ŋïr cɔl naar, ye ɣɔɔc wëëu juëc löɔ̈m, ku puk Jethu cök ku wuuny nhïmken nhom. Go aŋïr miök ɣöt rum yic ëbën.
4 Go raan tök kam kɔc Jethu buɔɔth, cɔl Judath Ithkariöt, raan bï ye luɔm lueel,
5 “Yeŋö këc miök ŋïr kënë ɣaac wëëu juëc wär wëëu ye dɔ̈m raan tök, ku yïk ke kɔc ŋɔ̈ŋ?”

12:3 Lk 7:37-38

6 Ku ëcie rin nhiɛ̈r kɔc ŋɔ̈ŋ yen lueel
yen kënë, ee rin ye yen cuär, ee ye
wëëu akut muk, ku ë ye rot kony thïn.
7 Go Jethu lueel, “Pälkë, calkë amuk
miök rin aköl bï ɣa thiɔ̈k.
8 Kɔc ŋɔ̈ŋ aabï rëër thïn aköl aköl
kek we, ku ɣɛn acïï bï rëër kek we
aköl aköl.”
9 Go kɔc juëc Itharel jäl ŋic lɔn tö
Jethu Bethanï, gokë la thïn, ku acie rin
Jethu yetök, ee rin bïk Ladhäro la tïŋ
aya, raan wäär cï Jethu jɔt kam kɔc cï
thou.
10 Go kɔc käk Nhialic wɛ̈t mat yic bïk
Ladhäro nɔ̈k aya,
11 rin wɛ̈t Ladhäro yen aye kɔc juëc
Itharel bänyken puɔ̈l ku gamkë wɛ̈t
Jethu.

Jethu acï la Jeruthalem ke ciëm yai (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

12 Naɣɔn nhiääk dɛ̈t ke akutdït kɔc cï
bɛ̈n Yan Ayum cïn yic luɔu yic, piŋ wɛ̈t
lɔn bïï Jethu Jeruthalem.
13 Gokë ayɔ̈r agɛ̈p löörn, ku lek bïk la
lor, ku ketkë ëlä,
“Lɛc tënë Nhialic!
Nhialic dɔc raan bɔ̈ rin Bɛ̈ny!
Nhialic dɔc Bɛ̈ny Itharel!”
14 Go Jethu akaja yök ku nyuuc yekɔ̈u,
cït tɛ̈ cï gät ye athör thɛɛr wël Nhialic
yic,
15 “Duɔ̈kkë riɔ̈c kɔc Itharel! Yen kïn,
Bänydun abɔ̈, ke cï nyuc akaja
kɔ̈u.”
16 Ku käkkä aake këc kɔcken ye
buɔɔth deet yiic, nawën cï Jethu rot
jɔt ke lɛc, ke jɔlkë ŋic lɔn cï käkkä göt
athör thɛɛr wël Nhialic yic, ku lɔn cï
kek käkkä looi tënë ye.
17 Ku kɔc juëc ke rɛ̈ɛ̈r thïn wäär cï
Jethu Ladhäro caal aɣeer raŋ yic, ku
jɔt kam kɔc cï thou, aake kë cïk tïŋ tɛ̈t
kɔc.
18 Ku rin wɛ̈t kënë aya yen aa lor kɔc
juëc ye, rin cï kek luɔidït jäŋ gɔ̈i cï looi
piŋ.
19 Go kɔc akut Parathï lueel
kamken, “Cäk ye tïŋ lɔn cïn yen kë
yökku thïn. Tiɛ̈ŋkë, aye thɛ̈i ëbën
buɔɔth cök.”

Kɔc Gïrïk kɔ̈k aa wïc Jethu bïk tïŋ

20 Kɔc Gïrïk kɔ̈k aake tɔ̈ kam kɔc cï la
Jeruthalem bïk Nhialic la door thïn.
21 Gokë bɛ̈n tënë Pilipo, raan Galilia
pan Bethaida ku luelkë, “Bɛ̈ny, ɣok aa
wïc Jethu buk tïŋ.”
22 Go Pilipo wɛ̈t lɛ̈k Andria, ku lekkë
karou tënë Jethu bïk la lɛ̈k ye.
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ëmën, aköl bï
Manh Raan ya leec apɛi acï guɔ ɣëët.
24 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, nyin rap ë rëër ke
ye tök ë path, tɛ̈ këc ye täätu tiɔp yic bï
ciɛ̈t kë cï thou. Na le yic pät bï ciɛ̈t kë
cï thou, ka jɔl luɔk mïth juëc.
25 Raan nhiar piɛ̈rde, abï muɔ̈r ku
raan man piɛ̈rde pinynhom tɛ̈n abï
muk tënë pïr aköl riëëc ëbën.
26 Kuat raan wïc ye bï ɣɛn luɔ̈ɔ̈i ka
dhil ɣa buɔɔth cök, rin tɛ̈ rëër ɣɛn thïn,
aluɔnydiɛ̈ abï rëër thïn aya, ku Wä abï
kuat raan luui ɣa leec.

Jethu ajam wɛ̈t Thuɔnde

27 “Piändiɛ̈ arem ëmën, ku ba ŋö
lueel? Ba lueel, ‘Wä, duk kërɛɛc tit ɣa
cɔl abɔ̈?’ Ku kënë ë yen cï ɣɛn bɛ̈n thïn,
rin ba arɛɛm aköl kënë thöl.
28 Wä, cɔl riɛnku alec!”
Go röl jam nhial ku lueel, “Aca cɔl
alec ku aba bɛn cɔl alec.”
29 Go kɔc ke kääc thïn tɛ̈ɛ̈n röl piŋ
ku luelkë, “Deŋ acï mär.” Go kɔc kɔ̈k
lueel, “Atuny Nhialic acï jam tënë ye.”
30 Tɛ̈ɛ̈në, go Jethu lɛ̈k ke, “Ee cie tënë
ɣa yen jiɛɛm röl kënë, ee riɛnkun.
31 Ëmën, ë tɛ̈ bï luk teem tënë kɔc
tö pinynhom, ku bɛ̈ny jakrɛc abï cuɔp
wei.
32 Tɛ̈ cï ɣa jat nhial, ke ɣɛn abï kɔc
ëbën miëët tënë ɣa.”
33 Ku wën lueel yen kënë, ke wïc bï
nyuɔɔth yen tɛ̈ bï yen thou thïn.
34 Go akut bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Wɛ̈t cï göt
athör yic ë ɣok lɛ̈k lɔn bï Raan cï lɔc
ku dɔc, pïr aköl riëëc ëbën. Na yïïn lëu
këdë ba lueel lɔn bï Manh Raan jat
nhial? Ku yeŋa yen Manh Raan?”

12:8 L.rou 15:11 **12:13** Wk 118:25, 26 **12:15** Dhäk 9:9 **12:25** Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33 **12:34** Wk 110:4; Ith 9:7; Edhe 37:25; Dan 7:14

35 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Aŋoot tɛ̈thin nyɔɔt
bï ruɛl rëër kamkun. Lakkë tueŋ
dhɔ̈ldun yic ëmën tɔ̈u ruɛl tënë we
bï muɔ̈ɔ̈th we cïï döt, rin raan cath
muɔ̈ɔ̈th yic akuc tɛ̈ ler yen thïn.
36 Gamkë ruɛl ëmën ŋoot yen kek
we, rin bäk aa kɔc ruɛl.” Tɛ̈wën cï
Jethu wëlkä lueel ke la aɣeer ku thiɛɛn
rot tënë ke.

Kɔc Itharel aa kuec ë gam

37 Na cɔk amën cï yen luɔi rilkä
ëbën looi kenhïïm guɔ̈p, ke keek aa këc
wɛ̈tde gam,
38 bï wɛ̈t cï Ithaya, raan käk Nhialic
tïŋ kaŋ lueel thɛɛr yenhom tiɛɛŋ,
wɛ̈tden wäär lueel ëlä,
“Bɛ̈ny, yeŋa cï wɛ̈t cuk lɛ̈k kɔc gam?
Yeŋa cï Bɛ̈ny nyuɔ̈th riɛl?”
39 Ku rin ë kënë acïn tɛ̈ bï kek gam,
rin wɛ̈t kënë aya, acï Ithaya lueel ëlä,
40 “Aacï Nhialic dhɔ̈ny nyïn, ku mɛ̈r
kepuɔ̈th.
Bïk käŋ cïï tïŋ kenyïn, ku cïk wɛ̈t det
kepuɔ̈th.
Bïk röt wɛ̈l ɣɛn ku ba keek kony.”
41 Ithaya acï kënë lueel rin cï yen lɛc
Jethu tïŋ ku jiɛɛm riɛnke.
42 Ku ëmën aya, ke bäny kɔc Itharel
aake cï wɛ̈t Jethu gam, ku akëckë
lueel kɔc nhïïm, rin riɔ̈c kek kɔc akut
Parathï bïk ke cïï cop wei tɛ̈n amat.
43 Aake lɛc kɔc nhiaar tënë lɛc
Nhialic.

Jethu abï luk looi tënë kɔc ëbën

44 Go Jethu lueel röldït kɔc nhïïm,
“Raan gam wɛ̈tdiɛ̈ acie wɛ̈tdiɛ̈ rot yen
ye gam, ee wɛ̈t raan toc ɣa gam aya.
45 Ku raan tïŋ ɣa, ka tïŋ raan cä tooc
aya.
46 Ɣɛn acï bɛ̈n cïmën ruɛl pinynhom,
bï raan ëbën gam wɛ̈tdiɛ̈ cïï ben rëër
muɔ̈ɔ̈th yic.
47 Raan piŋ wɛ̈tdiɛ̈ ku cïï lɔ̈k looi, ke
ɣɛn acïn wɛ̈t ba tɛ̈m ye, rin këc ɣɛn bɛ̈n
ba kɔc pinynhom bɛ̈n luk, ɣɛn acï bɛ̈n
ba ke bɛ̈n pïïr.
48 Raan kuec ë ɣa ku cïï wɛ̈tdiɛ̈ gam,
raan bï ye tɛ̈m awuɔ̈c abï tɔ̈ thïn, ku
wɛ̈tdiɛ̈n ca lɛ̈k kɔc abï ye luk aköl
ciëën.
49 Ku ë këya, rin këc ɣɛn jam wɛ̈t
piändiɛ̈ rot, ku ë Wä Aciëŋ toc ɣa, yen
acï ɣa thɔ̈n kë ba dhiɛl lueel ku jaam ë
yic.
50 Ku aŋiɛc lɔn ye wɛ̈tde pïr akölriëëc
ëbën bɛ̈ɛ̈i. Käk ya lueel aa käk cï Wä
nyuɔ̈th ɣa ba ke lueel.”

13

Jethu acï kɔcken ye buɔɔth lɔɔk cök

1 Ee ye aköl Yan Ayum cïn yic luɔu
nhom tueŋ. Go Jethu ŋic lɔn cï aköl
jiël yen pinynhom tɛ̈n jäl bɛ̈n, ku bï
la tënë Wun. Yeen acï kɔcken rɛ̈ɛ̈r
pinynhom nhiaar alanden, ku nhiɛɛr
ke ɣet tɛ̈ bï wɛ̈t thök.
2 Jethu ku kɔcken ye buɔɔth aake cï
nyuc bïk miëth thëi cam. Ku jɔŋrac
ëcï wɛ̈t tääu Judath, wën Thaimon
Ithkariöt puɔ̈u, bï Jethu gaany.
3 Go Jethu ŋic lɔn cï Wun riɛl ëbën
tääu yecin, ku ë ŋic lɔn cï yen bɛ̈n tënë
Nhialic, ku ë ben dhuk tënë ye.
4 Go rot cuɔt wei tɛ̈wën mïth kek
thïn ku dɛ̈k alanh kɔ̈u, ku ruk alanh
wuɔ̈ny ye aŋum.
5 Ku jɔl pïu puɔ̈k aduɔ̈k yic ku lɔɔk
kɔcken ye buɔɔth cök, ku wuuny ke
alanh wuɔ̈ny wën cï ruɔ̈k ye aŋum.
6 Ku jɔl bɛ̈n tënë Thaimon Pïtɛr, go
Pïtɛr lɛ̈k ye, “Ye yïn bä lɔɔk cök, Bɛ̈ny?”
7 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Ke luɔɔi acïï
ye deet yic ëmën, ku aba lɔ̈k deet yic.”
8 Go Pïtɛr lueel, “Yïn acïï ɣa bï kaŋ
lɔɔk cök acïn.” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Na cä
yï lɔk cök, ke yïn acïn tɛ̈ bï yïn bɛn a
raandiɛ̈.”
9 Go Thaimon Pïtɛr lueel, “Bɛ̈ny, na
ye këya ke yï duk ɣa lɔk cök ë rot, lɔk
ɣacin ku ɣanhom aya.”
10 Go Jethu lueel, “Raan cï laak acïn
guɔ̈p acuɔl, ku abï yecök lɔɔk rot. Wek
aa ɣer ëbën, ke raan tök kamkun yen
acïï ɣer.”
11 Jethu ë ŋic raan bï ye gaany, yen ë
lueel yen ye ëlä, “Wek aa ɣer wedhie,
ke raan tök yen acïï ɣer.”
12 Nawën cï Jethu ke lɔɔk cök, ke ben
alanhde ruɔ̈k ku nyuuc tɛ̈den wën
rëër yen thïn, ku thiëëc ke, “Cäk käk ca
looi tënë we ëmën deet yiic?

12:38 Ith 53:1 **12:40** Ith 6:10 **13:12** Lk 22:27

13 Wek aa ɣa cɔɔl raan piööc ku
Bɛ̈ny, ku yeen apath bäk looi këya, rin
ë ɣa.
14 Ɣɛn ë Bɛ̈ny ku Raan piööc tënë we,
ku ŋot we laak cök. Ke week aya, wek
aabï wecök lɔɔk kamkun, ŋɛk kek ŋɛk.
15 Wɛ̈t path aca nyuɔ̈th we, bäk looi
cïmën cï ɣɛn ye looi tënë we.
16 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, acïn alony dït
tënë bänyde, ku acïn atuny dït tënë
raan toc ye.
17 Ëmën ŋic wek wɛ̈t yic kënë, tɛ̈ looi
wek ye, ke miɛt puɔ̈u dït abäk yök thïn.
18 “Ɣɛn acïï jam ë riɛnkun ëbën, ɣɛn
aŋic kɔc ca kuɛ̈ny bei. Ku wɛ̈t cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, ‘Raan
mïth ɣok aduäŋ tök yic acie nhom wɛ̈l
ɣa,’ adhil yenhom tiɛɛŋ.
19 Wek aa lɛ̈k wɛ̈t kënë ëmën ke këc
rot guɔ looi, rin aköl bï yen rot looi ka
bäk jäl gam lɔn, ‘Ye Ɣɛn Yeen.’
20 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, raan lor raan ca
tooc, acä lor aya, ku raan lor ɣɛn ka
lor raan toc ɣɛn aya.”

Kë cïn Judath puɔ̈u acï lueel
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

21 Nawën cï Jethu wëlkä lueel, ke
ŋɛɛr yic ku lueel, “Wɛ̈t yic alɛ̈k we,
raan tök kamkun abï ɣa gaany.”
22 Go kɔc ye buɔɔth kenyïn liääth
kamken ke cï nhïïm la dïl apɛi wɛ̈t ye
lueel.
23 Ku raan töŋ nhiɛɛr Jethu kam kɔc
ye buɔɔth, ëcï nyuc Jethu löɔ̈m,
24 go Pïtɛr nieu nyïn ku lueel, “Thiëc,
ye raan nɛn yen jiɛɛm yen riɛnke.”
25 Go atuny kënë rot cuɔ̈t Jethu ku
thiëëc, “Bɛ̈ny, ye yen ë ŋa?”
26 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ee raan bï ɣɛn
ayup luɔ̈t kada yic ku yiëk ye.” Ku
löɔ̈m ayum ku lut kada yic ku yïk
Judath, wën Thaimon Ithkariöt.
27 Tɛ̈wën löɔ̈m Judath ayup, ke
jɔŋrac go la yeguɔ̈p. Go Jethu lɛ̈k ye,
“Kë wïc ba looi, lɔc looi.”
28 Ku acïn raan kam kɔc ke mïth kek
ye cï wɛ̈t deet yic, ye rin ŋö yen jiɛɛm
Jethu këya tënë ye.
29 Ku rin yen Judath yen wɛ̈ɛ̈uken
muk, ke cï kɔcken kɔ̈k tak lɔn cï Jethu
ye lɛ̈k ye bï la ɣɔɔc kä wïckë rin yai,
tɛ̈dë ke cï lueel bï kɔc ŋöŋ muɔɔc.
30 Ku kaam wën löɔ̈m Judath ayup,
ke la aɣeer. Ku ë ye wakɔ̈u.

Löŋ Yam

31 Wën cï Judath jäl, ke lueel Jethu,
“Ëmën lɛc Manh Raan acï nyuɔ̈th kɔc,
ku lɛc Nhialic acï nyuɔ̈th kɔc ë ye.
32 Ku tɛ̈ cï lɛc Nhialic nyuɔ̈th kɔc
ë ye, ke Nhialic abï lɛc Manh Raan
nyuɔɔth yeguɔ̈p, ku abï lac looi nyin
yic.
33 Miɛthkiɛ̈, ɣɛn acïï bï rëër kek we
apɛi. Wek abä wïc, ku alɛ̈k we ëmën
yen wɛ̈t ca lɛ̈k kɔc Itharel, ‘Acïn tɛ̈ bï
wek la tɛ̈ ler ɣɛn thïn.’
34 Löŋ yam ayiëk we, nhiarkë röt
kamkun, cïmën cï ɣɛn we nhiaar, këya,
ke wek aa dhil röt nhiaar kamkun.
35 Na nhiarkë röt kamkun ka bï
ŋic kɔc ëbën lɔn ye wek kɔckiɛ̈n ɣa
buɔɔth.”

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

36 Go Thaimon Pïtɛr thiëëc, “Na yïïn
lɔrdë Bɛ̈ny?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Tɛ̈ ler ɣɛn
thïn acïn tɛ̈ buɔɔth yïn ɣacök ëmën, ku
yïn abä buɔɔth aköldä.”
37 Go Pïtɛr thiëëc, “Bɛ̈ny, yeŋö cïï ɣɛn
ye lëu ba yï buɔɔth ëmën? Atɔ̈u ɣapuɔ̈u
ba thou ë riɛnku.”
38 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Lëu ba thou alan-
den ë riɛnkiɛ̈? Wɛ̈t yic alɛ̈k yï. Tɛ̈ ŋot
këc thɔn ajïth kiu, aba lueel arak diäk
lɔn kuc yïn ɣa.”

14

Jethu ee dhël la tënë Wun

1 Go Jethu lɛ̈k ke, “Duɔ̈kkë diɛɛr ku
rɛ̈ɛ̈rkë we rac puɔ̈th. Gamkë Nhialic
ku gamkë ɣa aya.
2 Pan Wä ala yic ɣööt juëc, ku ɣɛn ala
ba piny la guiir tënë we. Na cie yic wɛ̈t
kënë, ŋuɔ̈t akɛ̈c lɛ̈k we.

13:16 Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 15:20 **13:18** Wk 41:9 **13:20** Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16 **13:33** Jn 7:34 **13:34** Jn 15:12, 17; 1Jn 3:23; 2Jn 5

3 Ku të cï ɣɛn la ba piny la guiir tënë
we, ke ɣɛn abï dhuk ba we mat tëdië
rin bäk rëër të tɔ̈u ɣɛn thïn.
4 Ku dhël bï wek ɣet të le ɣɛn thïn
aŋiɛckë."
5 Go Thomath lëk ye, "Bɛ̈ny, ɣok aa
kuc të le yïn thïn, ku buk dhël bï ɣok
ɣet të tɔ̈ yïn thïn ŋic këdë?"
6 Go Jethu bëër tënë ye, "Ɣɛn ee dhël
ku yic ku pïr, acïn raan la tënë Wä të
cïï yen riɛnkië."
7 Ku lëk ke, "Ëmën cï wek ɣa ŋic,
ke wek aabï Wä ŋic aya, ku ëmën ɣet
tueŋ, aŋiɛckë ku acäk tïŋ."
8 Go Pilipo lueel, "Bɛ̈ny, nyuɔ̈th ɣo
Wuur, yen ee kë wïcku yetök."
9 Go Jethu bëër, "Ɣɛn acï ceŋ apɛi kek
we, ku yïn aŋot yï këc ɣa ŋic, Pilipo?
Raan cä tïŋ, acï Wä tïŋ aya. Yeŋö ë yïn
ye lueel, 'Nyuɔ̈th ɣo Wuur?'
10 Këc gam yïn Pilipo, lɔn rëër ɣɛn
Wä yic ku Wä ɣayic?" Ku jɔl Jethu lëk
kɔcken ye buɔɔth, "Wël ca lëk we aacie
wël bɔ̈ bei tënë ɣa. Wä rëër ɣayic, yen
ë luɔide looi.
11 Gamkë wɛ̈tdië lɔn rëër ɣɛn Wä yic
ku lɔn tɔ̈ Wä ɣayic. Na liu gam ke
gamkë rin luɔikië.
12 Wɛ̈t yic alëk we, raan gam wɛ̈tdië
abï luɔi ya looi a looi, ku tëdɛ̈t abï
luɔidït tënë luɔidië a looi, rin ler ɣɛn
tënë Wä.
13 Ku këriëëc ëbën bäk thiëëc ë
riɛnkië aba looi, rin bï lɛc Wun
nyuɔɔth rin Wënde.
14 Të thiëëc wek këdäŋ ë riɛnkië, ka
ba looi.

Athön bï Wëi Nhialic bɛ̈n

15 "Na nhiarkë ɣa, ke we piŋ lɔ̈ɔ̈ŋkië.
16 Ɣɛn abï Wä thiëëc ku abï we yiëk
raan dɛ̈t kɔc kony, ku ye Wëi ë yic bï
rëër kek we akölriëëc ëbën.
17 Acïn të bï kɔc pinynhom ye gam,
rin acïk lëu bïk tïŋ ku cïk lëu bïk ŋic. Ku
yeen aŋiɛckë rin yen adɔ̈ŋ kek we ku
aciëŋ kek we.
18 "Wek aacä bï puɔ̈l wepɛ̈c, ɣɛn abï
dhuk tënë we.
19 Aŋoot tëthin-nyɔɔt ku kɔc pinyn-
hom aacïï ɣa bï bɛn tïŋ ku wek aabä
tïŋ, ku rin pïïr ɣɛn, ke wek aabï pïr aya.
20 Të ler aköltui bɛ̈n ka bäk ŋic lɔn tɔ̈
ɣɛn Wä yic ku lɔn rëër ɣɛn weyiic.
21 "Raan gam lɔ̈ɔ̈ŋkië ku looi ke, yen
ë raan nhiar ɣa. Ku raan nhiar ɣa abï
Wä nhiaar, ku yeen aba nhiaar aya,
ku ɣɛn abï rot nyuɔ̈th ye."
22 Go Judath lueel, ku yeen acie
Judath Ithkariöt, "Bɛ̈ny, bï rot lëu këdë
ba rot nyuɔ̈th ɣo ku cïï rot nyuth kɔc
pinynhom?"
23 Go Jethu bëër tënë ye, "Raan
nhiar ɣa, ka piŋ wɛ̈tdië ku yeen abï
Wä nhiaar, ku ɣok aabï bɛn tënë ye
ɣok Wä buk pïr kek ye.
24 Raan cïï ɣa nhiar acie wɛ̈tdië ye
piŋ. Wɛ̈t cäk piŋ tënë ɣa acie wɛ̈tdië,
ee wɛ̈t bɔ̈ tënë Wä raan toc ɣa.
25 "Wëlkä aaca lëk we ëmën ŋoot ɣɛn
kek we.
26 Ku raan kɔc kony, Wëi Nhialic bï
Wä tuɔ̈ɔ̈c ë riɛnkië yen abï we piɔ̈ɔ̈c
këriëëc ëbën ca lëk we.
27 "Dɔ̈ɔ̈r aya nyääŋ piny ke we, ku
dɔ̈ɔ̈rdië guɔ̈p ayiëk we. Acä ye gäm we
cïmën ye kɔc piny ye yiëk kɔc. Duɔ̈kkë
yiic ŋɛɛr ku duɔ̈kkë riɔ̈c.
28 Acäk piŋ ke luɛɛl tënë we ëlä, 'Ɣɛn
ajiël ku ɣɛn abï la dhuk tënë we.' Na
nhiarkë ɣa ke wek aabï puɔ̈th miɛt rin
ler ɣɛn tënë Wä, rin adït tënë ɣa.
29 Kënë aca lëk we ëmën ke ŋot këc
rot guɔ looi, na le rot looi ke bäk gam.
30 Acä lëu ba jam apɛi kek we ëmën,
rin jɔŋ pinynhom abɔ̈. Ku yeen acïn
riɛl tënë ɣa.
31 Ku adhil kɔc pinynhom ŋic lɔn
nhiɛɛr ɣɛn Wä, yen ë rin ye ɣɛn këriëëc
ëbën ye thɔ̈n ɣa looi.
"Bäk, jiëlku tɛ̈n.

15

Jethu yen abiëny yic

1 "Ɣɛn abiëny yic ku Wä ë raan dom,
2 yen ee kuat kër cie luɔk tɔ̈ ɣakɔ̈u
tɛɛm wei, ku teem kuat kër luɔk
nhom, rin bï nyäc bï ŋiɛc luɔk apɛi.
3 Wek aacï jäl piath rin piööc ca yiëk
we.
4 Rɛ̈ɛrkë akut yic kek ɣa, ku ɣɛn abï
rëër akut yic kek we. Kër acie luɔk ë
rot, alëu bï looi të rëër yen abiëc yic.

Këya, acäk lëu bäk luɔk të cïï wek rëër ɣayic.
5 “Ɣɛn abiëc ku wek aa kër. Raan rëër ɣayic ku ɣɛn yeyic abï luɔk apɛi, rin week acïn kë lëukë bäk looi të liu ɣɛn tënë we.
6 Raan cie rëër ɣayic ka ya cuat wei cïmën kër tim ku bï riɛl, ku kuat kërkä aabï kuöɔt yiic ku cuɛt ke mɛɛc të bï kek dëp thïn.
7 Na rëërkë ɣayic, ku rëër wëlkië wepuɔth ke këriëëc ëbën bäk thiëëc ku wiëckë, ka bäk yök.
8 Lɛc Wä aye nyuɔɔth të lok wek apɛi, ku këya, ke wek aabï ya kɔckiɛn ɣa buɔɔth.
9 Wek aa nhiaar cïmën nhiɛɛr Wä ɣɛn, rëërkë nhiërdië yic.
10 Na thɛkkë löɔ̈ŋkië ke wek aabï rëër nhiërdië yic cïmën cï ɣɛn löɔ̈ŋ Wä buɔɔth yiic, ku rëër nhiërde yic.
11 “Kënë aca lëk we, bï miɛt puöu tö tënë ɣa täu wepuɔth aya, ku bï miɛt piändu thääp ë dït.
12 Ku lɔ̈ŋdië akïn, nhiarkë röt cïmën cï ɣɛn we nhiaar.
13 Nhiërdït tet lëu raan bï yiëk mäthke, ee gɛm wëike ë riɛnken.
14 Ku wek aa mäthkië të looi wek käk ca lëk we.
15 Wek aacä bï bɛn cɔɔl aloony, rin alony akuc käk ye wun baai looi. Ku wek aaya cɔɔl mäthkië, rin cï ɣɛn këriëëc ëbën ca piŋ tënë Wä nyuɔ̈th we.
16 Aacie wek cä lɔc, ee ɣɛn acï we lɔc, ku wek aaca tooc bäk la bäk la luui apɛi, luɔi bï döŋ athɛɛr. Ku Wä abï këriëëc ëbën cäk thiëëc ë riɛnkië yiëk we,
17 kë thɔ̈n we akïn, nhiarkë röt kamkun.

Män kɔc pinynhom

18 “Na man kɔc pinynhom we, ke dhiɛlkë tak lɔn cï kek ɣa kaŋ maan.
19 Na we kɔc pinynhom, ke kɔc pinynhom aabï we nhiaar rin ye wek kacken, ku wën cï ɣɛn we kuɛ̈ny bei pinynhom, ke wek aacie kɔc pinynhom, ku rin ë wët kënë, kɔc pinynhom aa man we.
20 Muɔ̈kkë wët ca lëk we nhom, ‘Acïn alony dït tënë bänyde.’ Na jörkë ɣa, ke keek aabï we jöör aya, na piŋkë wëtdië, ke keek aabï wëtdun piŋ aya.
21 Ku keek aabï käkkä looi ëbën tënë we rin ye wek kackië, rin kuc kek raan cä tooc.
22 Na ɣa këc bɛ̈n ku cä jam tënë we, ŋuɔ̈t aa këc gup la adumuɔ̈ɔ̈m, ku cït ëmën këlä, acïn të bï ke bɛn puɔ̈l rin adumuɔ̈ɔ̈mken.
23 Raan man ɣa, ee Wä maan.
24 Na ɣa këc luɔikä kaŋ looi kamken, käk cïn raan cï ke kaŋ looi, ŋuɔ̈t aa cïn gup adumuɔ̈ɔ̈m, cït ëmën këlä, aacï käk ca looi tiŋ, ku keek aa ŋot ke man ɣa ku Wä aya.
25 Ku kënë adhil rot looi këya bï wët cï gɔ̈t lɔ̈ŋden yic rot tiɛɛŋ, ‘Keek aa man ɣa ë path ke cïn wët yic.’
26 “Raan kuɔɔny abï bɛ̈n, Wëi Nhialic abï yiny Nhialic nyooth, ku yeen abɔ̈ tënë Wä. Yeen aba tuɔ̈c we tënë Wä, ku yeen abï jam ë riɛnkië.
27 Ku week aya wek aabï jam ë riɛnkië rin cï wek rëër ke ɣa thɛɛr.

16

1 “Kënë aca lëk we bäk gamdun cïï päl.
2 Wek aabï cuɔp wei tɛ̈n amat. Ku kaam abï bɛ̈n, të bï kuat raan näk we ye tak lɔn na looi kënë, ke yeen aluui Nhialic.
3 Keek aabï käkkä looi tënë we, rin kuc kek Wä ku kuckë ɣa.
4 Käkkä aaca lëk we, rin aköl bï kek käkkä looi, ka jälkë tak lɔn cï ɣɛn ye kaŋ lëk we.

Luɔi Wëi Nhialic

“Wëlkä aa këc lëk we wäär tueŋ rin rëër ɣɛn kek we.
5 Ku ëmën ɣɛn ala tënë raan cä tooc, ku aŋot cïn raan kamkun ɣa thiëëc, ‘Na yïïn lɔr dë?’
6 Ku ëmën cï ɣɛn ye lëk we, wek aacï puɔ̈th jiɛth.
7 Wët yic alëk we, aŋuëëën tënë we lɔn jiël ɣɛn, rin na cä jiël ke raan kɔc kony acïï bï bɛ̈n tënë we. Ku na jäl ke yen aba la tuɔ̈c we.

15:12 Jn 13:34; 15:17; 1Jn 3:23; 2Jn 5 **15:20** Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 13:16 **15:25** Wk 35:19; 69:4

8 Ku na bïï, ka bï nyuɔ̈th kɔc pinynhom lɔn rɛɛc kek rin wɛ̈t adumuɔ̈ɔ̈m, ku rin wɛ̈t ciɛɛŋ path ku wɛ̈t luŋ Nhialic.
9 Keek aa rɛc rin wɛ̈t adumuɔ̈ɔ̈m, rin këc kek ɣa gam,
10 rin wɛ̈t ciɛɛŋ path cï ladiɛ̈ tënë Wä nyuɔɔth, ku kë cïï wek ɣɛn bï bɛn tïŋ.
11 Ku keek aa rɛc rin luk, rin cï bɛ̈ny pinynhom tɛ̈n luɔ̈k wei.
12 "Ɣɛn ala käjuëc kɔ̈k ba lɛ̈k we, ku ëmën aril yic bäk ke muk wenhïïm.
13 Ku na bɔ̈ Wëi Nhialic yen ë yic, ka bï we nyuɔ̈th wël yith ëbën. Yeen acïï bï jam wɛ̈lke ë rot, ku käk ye piŋ aabï lɛ̈k we.
14 Yeen aba leec, rin bï yen këdiɛ̈n ba lueel lööm ku nyuth we.
15 Käk Wä ëbën aa käkkiɛ̈, ku ë yen acï ɣɛn ye lueel lɔn bï Wëi käk ba yiëk ye lööm, ku jɔl ke lɛ̈k we.

Rɛ̈ɛ̈c puɔ̈u ku miɛt puɔ̈u

16 "Aŋoot kaam thin nyɔɔt, ku wek aacïï ɣa bï tïŋ, ku na ben a kaam thin nyɔɔt ke we abï ɣɛn bɛn tïŋ."
17 Go kɔc kɔ̈k kam kɔcken ye buɔɔth lueel, "Kënë wɛ̈tde yic yeŋö? Aye lɛ̈k ɣo, kaam thin-nyɔɔt ke week aacïï ɣa bï bɛn tïŋ, ku ben a kaam thin-nyɔɔt ku wek aabï ɣa tïŋ? Ku lueel aya, 'Ee rin ler ɣɛn tënë Wä.' "
18 Gokë thiëc, "Kam thin-nyɔɔt kënë wɛ̈tde yic ako? Kë wïc bï lueel akucku!"
19 Go Jethu ŋic lɔn wïc kek ye bïk thiëëc, ku lëk ke, "Aca lueel, 'Kam thin nyɔɔt ke wek aacïï ɣa bï tïŋ, ku na ben a kaam dɛ̈t ke wek aabï ɣa tïŋ.' Ye wɛ̈t kënë yen yakë thiëëc kamkun?
20 Wɛ̈t yic alɛ̈k we, wek aabï dhiau ku dhuɔ̈ɔ̈rkë apɛi, ku kɔc pinynhom aabï puɔ̈th miɛt, ku wek aabï puɔ̈th rɛ̈ɛ̈c, ku rɛ̈ɛ̈c piändun abï wel tënë we bï ya miɛt puɔ̈u.
21 Na thiɔ̈k tik kek dhiëth ka rac puɔ̈u rin cï aköl reem ye ɣëët, ku na cï meth jäl dhiëëth ka arɛɛm wën acïï ben tak rin cï yen puɔ̈u miɛt, rin cï yen meth dhiëëth pinynhom.
22 Ku acït kënë tënë we aya, wek aa rɛc puɔ̈th ëmën, ku wek aabä bɛn tïŋ, ku wek aabï kuɛth miɛt ë puɔ̈u, kuat miɛt puɔ̈u cïn raan bï ye bɛn nyaai tënë we.
23 "Na la aköl kënë bɛ̈n ke wek aacïï ɣa bï bɛn thiëëc këdäŋ. Wɛ̈t yic alɛ̈k we, këriëëc ëbën bäk thiëëc ë riɛnkiɛ̈ abï Wä yiëk we.
24 Ɣet yaköl acïn kë cäk thiëëc ë riɛnkiɛ̈, thiëckë ku abäk yök, bï miɛt puɔ̈u dït tënë we.
25 "Käkkä aake ya lɛ̈k we waal, ku tɛ̈ cïï ɣɛn bï bɛn jam waal acï thiɔ̈k, ku ɣɛn abï ya jam tënë we wël la gɛi rin Wä.
26 Tɛ̈ le aköl kënë bɛ̈n, ke wek aabï Wä thiëëc ë riɛnkiɛ̈. Ku acä bï lɛ̈k we lɔn bï ɣɛn ya röök ë riɛnkun tënë Wä,
27 rin Wä anhiar we rin nhiɛɛr wek ɣa, ku rin cï wek ye gam lɔn ɣɛn a ɣa bɔ̈ tënë Nhialic.
28 Ɣɛn abɔ̈ tënë Wä ba bɛ̈n pinynhom, ku pinynhom aba puɔ̈l ku dhuɔ̈k tënë Wä."
29 Go kɔcken ye buɔɔth lɛ̈k ye, "Tïŋ, yïn ajam gɛi ëmën ke yï cïï ben jam waal.
30 Acuk ŋic ëmën lɔn ŋic yïn këriëëc ëbën, ku yïn aacïï tït bï yï thiëëc, rin wɛ̈t kënë acuk ŋic lɔn bïï yïn tënë Nhialic."
31 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ke, "Cäk jäl gam ëmën?
32 Piɛŋkë tɛ̈däŋ abï bɛ̈n, ku acï thiɔ̈k ayic, tɛ̈ bï wek wɛɛr bï ŋɛk ala panden, ku wek aabä nyääŋ piny ɣatök. Ku acie ɣɛn ɣatök rot, rin Wä arɛ̈ɛ̈r kek ɣa.
33 Wek aaca lɛ̈k kënë rin bäk aa tök kek ɣɛn, bäk dɔ̈ɔ̈r yök. Kɔc pinynhom aabï we jöör, ku dɛɛtkë wepuɔ̈th ɣɛn acïï kärɛc pinynhom lëu!"

17

Jethu arɔ̈ɔ̈k rin kɔcken ye buɔɔth

1 Nawën cï Jethu wëlkä thöl luɛl, ke ŋɛ̈ɛ̈r yenyin nhial ku lueel, "Wä, aköl acï ɣëët. Yiëk lɛc Wëndu ku bï Wëndu yï yiëk lɛc.
2 Rin yïn acï bääny yiëk ye kɔc nhïïm ëbën, bï pïr aköliëëc ca gäm ye yiëk kɔc ëbën.
3 Ku pïr aköliëëc akïn, bï kɔc yï ŋic lɔn yïn ë Nhialic la cök, ku ŋickë Jethu raan cï lɔc ku dɔc wäär ca tuɔ̈ɔ̈c pinynhom.

4 Ɣɛn acï lɛcdu nyuɔɔth pinynhom,
ku luɔi ca yiëk ɣa ba looi aca thääp.
5 Wä, gäm ɣa lɛcdu yïnhom tɛ̈n ëmën,
lɛc wäär rɛ̈ɛ̈r kamkua ɣok yï, wäthɛɛr
ke piny këc cak.
6 “Yïn aca nyuɔɔth tënë kɔc ca yiëk
ɣa pinynhom. Keek aake ye kacku, ku
ë yïn acï ke gäm ɣa, ku keek aacï wɛ̈tdu
gäm.
7 Ke ëmën aŋickë lɔn këriëëc ëbën ca
yiëk ɣa abɔ̈ tënë yï.
8 Wä ɣɛn acï wɛ̈t ca lɛ̈k ɣa lɛ̈k ke, gokë
gam, ku aŋickë ayic yen lɔn bïï ɣɛn
tënë yï, ku acïk gam lɔn cï yïn ɣa tooc.
9 “Ɣɛn ë röök ë riɛnken. Ɣɛn acie
röök rin kɔc tɔ̈ pinynhom, ee rin kɔc
ca yiëk ɣa rin ye kek kacku.
10 Käkkiɛ̈ ëbën aa käkku, ku lɛcdiɛ̈
aye nyuɔɔth keyiic.
11 Ku ëmën ɣɛn abɔ̈ tënë yï, ɣɛn acïï
ben a raan rɛ̈ɛ̈r pinynhom, ku keek
aatɔ̈ pinynhom. Wä dhëŋ, tit ke riɛl ë
riɛnku, rin wäär ca yiëk ɣa, bïk aa tök
cïmën ɣok ɣo yï.
12 Wäär rëër ɣɛn ke ke, aaca muk riɛl
ë riɛnku, keek aaca ke tiit ku acïn töŋ
cïï määr kamken. Arɛ̈k ke raan wäär
yen bï dhiɛl määr ë rot, rin bï wɛ̈t cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yenhom tiɛŋ.
13 Ku ëmën ɣɛn abɔ̈ tënë yï, ku käkkä
aa ya lueel ɣa ŋoot pinynhom bï miɛt
piändiɛ̈ rëër kepuɔ̈th ke dït alanden.
14 Ɣɛn acï wɛ̈t lɛ̈k ke, go kɔc pinyn-
hom ke maan, rin cïï kek ye kɔc
pinynhom tɛ̈n. Cïmën cïï ɣɛn ye raan
pinynhom tɛ̈n aya.
15 Yïn acä bï thiëëc ba ke nyaai
pinynhom, ku yïn aya thiëëc ba ke tiit
jɔŋrac.
16 Keek aacie kɔc piiny tɛ̈n cïmën cïï
ɣɛn raan piny tɛ̈n.
17 Mac ke wɛ̈t yic, rin wɛ̈tdu ë yic.
18 Keek aca ke tuɔɔc pinynhom
cïmën cï yïn ɣa tuɔ̈ɔ̈c pinynhom.
19 Ɣɛn ë rot mac ë riɛnku, ku bïk röt
mac aya wɛ̈t yic.
20 “Ɣɛn acïï rɔ̈ɔ̈k riɛnken röt, ɣɛn
arɔ̈ɔ̈k aya rin kɔc bï gam rin piɔ̈ɔ̈cden.
21 Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k rin bï kek aa tök. Wä,
cɔl ke aaye tök ɣoyiic cïmën tɔ̈ yïn kek
ɣa ku ɣɛn kek yï. Cɔl ke aaye tök rin
bï kɔc pinynhom ye gam lɔn cï yïn ɣa
tooc.
22 Ɣɛn acï lɛc ca yiëk ɣa, aca yiëk ke
bïk aa tök cïmën ye ɣok tök.
23 Ɣɛn arɛ̈ɛ̈r keyiic cïmën rëër yïn
ɣayic bïk aa tök ëbën, bï kɔc pinynhom
ŋic lɔn cï yïn ɣa tooc, ku lɔn nhiɛɛr yïn
ke cïmën nhiɛɛr yïn ɣa.
24 “Wä, keek aaca yiëk ɣa, ku awiëc
bïk rëër tɛ̈ rëër ɣɛn thïn, bïk lɛcdiɛ̈ tïŋ,
lɛc ca yiëk ɣa, rin nhiɛɛr yïn ɣa wäär
këc piny guɔ cak.
25 Wä raan la cök, kɔc pinynhom aa
kuc yï, ku yïn aŋiɛc, ku kɔckä aŋickë
lɔn cï yïn ɣa tooc.
26 Yïn aca nyuɔɔth tënë ke, ku aba
ŋot luɔi këya, rin bï nhiɛrdu tënë ɣa
tɔ̈ keyiic, ku ba tɔ̈u keyiic aya.”

18

Jethu acï dɔm
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

1 Tɛ̈wën cï Jethu röök këya, ke jiël
kek kɔcken ye buɔɔth ku teem wär cɔl
Kidron. Ku gör ë tɔ̈ thïn tɛ̈ɛ̈në, go Jethu
la thïn kek kɔcken ye buɔɔth.
2 Ku Judath raan gɔɔny ye ë ŋic tɛ̈ cï
yen la thïn, rin cï Jethu kaŋ rɔ̈m thïn
kek kɔcken ye buɔɔth arak juëc.
3 Go Judath la gör yic kek akut apu-
ruuk, ku kɔc kɔ̈k luaŋ Nhialic tiit, cï
kɔc käk Nhialic ku kɔc akut Parathï
tuɔɔc thïn. Keek aake muk tɔɔŋ ku
mermer,
4 ku Jethu ë ŋic këriëëc ëbën bï rot
looi tënë ye, go ke lor nhïïm ku thiëëc
ke, “Yeŋa wiɛ̈ckë?”
5 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ee Jethu raan Nad-
haret.” Go lueel, “Ee ɣɛn.” Ku Judath,
raan gɔɔny ye ë tɔ̈ thïn ke ke.
6 Kaam wën lëk Jethu ye ke, “Ee
ɣɛn,” Ke riŋ ciëën kekɔ̈th ku wïïkkë
piny.
7 Go Jethu ke bɛn thiëëc, “Yeŋa
wiɛ̈ckë?” Gokë lueel, “Ee Jethu raan
Nadharet.”
8 Go Jethu lueel, “Aca lɛ̈k we
wënthɛɛr lɔn ye yen ɣa. Na wiɛ̈ckë ɣa,
ke we päl kɔckä bïk jäl.”

17:12 Wk 41:9; Jn 13:18

9 Yeen acï jam këlä bï wɛ̈t cï kaŋ
lueel ëlä rot tiɛɛŋ tɛ̈dë, “Wä, na cɔk a
raan tökaliŋ kam kɔc ca yiëk ɣa, ka këc
muɔ̈r.”
10 Ku Thaimon Pïtɛr ë muk pal. Go
miëët bei ku tök alony raandït käk
Nhialic ku teem yïnyden cuëc wei. Ku
alony ë cɔl Malko.
11 Go Jethu lɛ̈k Pïtɛr, “Dhuɔ̈k paldu
jɔkgɔde yic. Ye tak lɔn cï ɣɛn arɛɛm cï
Wä yiëk ɣa bï guum.”

Jethu acï ɣäth Anath nhom

12 Go akut apuruuk kek bänyden ku
kɔc Itharel ke tït, Jethu dɔm ku derkë,
13 ku kɔŋkë ɣäth tënë Anath. Ku
Anath ë ye wun tiŋ Kaipa, raandït käk
Nhialic ye ruɔ̈ɔ̈n kënë.
14 Ee Kaipa yen ëcï ye kaŋ lɛ̈k kɔc
Itharel lɔn ŋuɛ̈ɛ̈n yen bï raan tök thou
rin kɔc.

Pïtɛr ajɛi Jethu
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

15 Go Thaimon Pïtɛr kek raan dɛ̈t
Jethu buɔɔth, ku raan Jethu buɔɔth
kënë ë ŋic raandït käk Nhialic guɔ̈p
apɛi, go la kal pan raandït käk Nhialic
yic kek Jethu.
16 Ku dɔ̈ŋ Pïtɛr aɣeer kal thok.
Go atuny wën ŋiëc kek raandït käk
Nhialic dhuk aɣeer, ku jiɛɛm kek nyɛn
tit kal thok, ku bïï Pïtɛr alɔŋthïn.
17 Go nyɛn tit kal thok Pïtɛr thiëëc,
“Cïï ye raan tök kam kɔc mony kënë
buɔɔth?” Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Ɣei, ɣɛn acie
raande.”
18 Ku wiir ë tɔ̈ thïn, go aloony ku kɔc
tït many cool took, ku kɛ̈ɛ̈ckë many
wën lɔ̈ɔ̈m bïk ɣɔ̈c. Go Pïtɛr la ku kɛ̈ɛ̈c
ke ke bï ɣɔ̈c aya.

Jethu aluk raandït käk Nhialic nhom
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

19 Go raandït käk Nhialic Jethu
thiëëc rin wɛ̈t kɔcken ye buɔɔth, ku
rin wɛ̈t piɔ̈ɔ̈cde.
20 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn ë cool jam
akölaköl tënë raan ëbën kɔc nhïïm, ku
piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ëbën aya looi tɛ̈n amat ku
luaŋ Nhialic tɛ̈ ye kɔc Itharel guëër
thïn. Ku ɣɛn acïn kë ca kaŋ lueel ke
muɔɔny.
21 Ku yeŋö thiëëc yïn ɣa? Thiëc kɔc
cï wɛ̈lkiɛ̈ piŋ. Thiëc ke wël ca lɛ̈k ke,
rin aa ŋic wël ca lueel.”
22 Tɛ̈wën cï Jethu jam këlä, go raan
tök kam kɔc tït ke kääc thïn buɔ̈ɔ̈k nyin
ku lueel, “Cïï riɔ̈c ba jam këlä tënë
raandït käk Nhialic?”
23 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r tënë ye, “Na ca kuɔ̈c
jam, ke lɛ̈k kɔc tɛ̈ cï ɣɛn kuɔ̈c jiɛɛm thïn.
Ku na ye yic yen ca lueel, ke yeŋö mɛŋ
yïn ɣa?”
24 Go Anath tuɔɔc tënë Kaipa
raandït käk Nhialic, ke ŋot dɛr cin.

Pïtɛr acï Jethu bɛn jai
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Pïtɛr ë ŋot kääc tɛ̈wën ke ɣɔ̈c
mac. Go kɔc kɔ̈k lueel tënë ye, “Cïï ye
raan tök kam abiöth ë mony kënë?”
Go Pïtɛr jai ku lueel, “Ɣei, ɣɛn acie
raande.”
26 Go muɔny tök kam aloony
raandït käk Nhialic, ruääi kek raan
wën cï Pïtɛr tɔ̈k yïc wei, jam ku thiëëc,
“Kɛ̈c yï tïŋ kek ye gör yic?”
27 Go Pïtɛr bɛn jai, ku kiu thɔn ajïth
nyin yic.

Kɔc Itharel aacï Jethu gaany tënë Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

28 Gokë Jethu thɛl wei pan Kaipa ku
ɣɛ̈thkë pan bɛnydït Roma, Pilato. Ku
piny ë ye nhiäknhiäk dur yic. Go kɔc
Itharel cïï la alɔŋthïn pan bɛnydït, ku
bïk röt tiit ajuɛ̈ɛ̈c rin cï yai thiɔ̈k, ku bïk
miëth Yan Ayum cïn yic luɔu cam.
29 Go Pilato la aɣeer tënë ke ku
thiëëc ke, “Ye awäc ŋö cäk yök ye
mony kënë guɔ̈p?”
30 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Na cïn awuɔ̈c cï looi
ŋuɔ̈t akëcku bɛ̈ɛ̈i tënë yï.”
31 Go Pilato lɛ̈k ke, “Week gup lɔ̈mkë
ku luɔikë luk kë cït löŋ ciɛɛŋ pandun.”
Go kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈r, “Akëc puɔ̈l tënë
ɣo buk raan tɛ̈m thou.”

18:11 Mt 26:39; Mk 14:36; Lk 22:42 **18:14** Jn 11:49-50 **18:32** Jn 3:14; 12:32

32 Kënë acï rot looi bï wɛ̈t cï Jethu
lueel rot tiɛɛŋ tɛ̈de, wën lueel yen kuat
thon bï yen thou.
33 Go Pilato dhuk kal yic ku cɔɔl
Jethu ku thiëëc, “Ye yïn Bɛ̈nyŋaknhom
kɔc Itharel?”
34 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Wɛ̈t kënë ye wɛ̈tdu
aye kɔc kɔ̈k kek cï ye lɛ̈k yï ë riɛnkiɛ̈?”
35 Go Pilato bɛ̈ɛ̈r, “Ye tak lɔn ye ɣɛn
raan Itharel? Aa kacku guɔ̈p kek
kɔcken dït käk Nhialic, kek aa bïï yï
tënë ɣa. Yeŋö ca looi?”
36 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Bäänydiɛ̈ acie
bääny pinynhom. Na bäänydiɛ̈ ye kën
pinynhom, ŋuɔ̈t kackiɛ̈ aacï thɔ̈r bï
ɣɛn cïï tɛ̈ɛ̈u kɔc Itharel cin. Acie këya,
bäänydiɛ̈ acie kën pinynhom tɛ̈n.”
37 Go Pilato bɛn thiëëc, “Yïïn, ye
bɛ̈nyŋaknhom?” Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Aye
lueel lɔn ye ɣɛn bɛ̈nyŋaknhom. Ɣɛn acï
dhiëëth ku ɣɛn acï bɛ̈n pinynhom rin
wɛ̈t töŋ kënë, ba jam wɛ̈t yic. Ku kuat
raan cï yic ŋic ë wɛ̈tdiɛ̈ piŋ.”
38 Go Pilato thiëëc, “Ku yic ye kën
ŋö?” Ku ben dhuk aɣeer tënë kɔc
Itharel ku lëk ke, “Acïn awuɔ̈c ca lëu
ba yɔ̈k yeguɔ̈p bï ye luɔ̈k wei.
39 Ku yeen ë wɛ̈t piändun ba raan töŋ
cï mac lony rin Yan Ayum cïn yic luɔu.
Wiɛ̈ckë ba Bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel
luɔ̈ny we?”
40 Gokë dhuɔ̈k ye ke loi kiɛɛu, “Acie
këya! Acie yen wïcku. Barabath yen
awïcku.” Ku Barabath ë ye cuär kɔc
rum.

19

Jethu acï tɛ̈m thou
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

1 Go Pilato Jethu dɔm ku cɔl athat.
2 Ku jɔl apuruuk kër thii tim la
kuɔɔth riic yiic ku ŋɛk kek yenhom,
ku tɛ̈ɛ̈ukë alanh mathiäŋ yekɔ̈u,
3 ku bïkkë tënë ye ku luelkë,
“Madho, Bɛ̈nyŋaknhom, Bɛ̈ny kɔc
Itharel,” ku maŋkë nyin.
4 Go Pilato bɛn dhuk aɣeer ku lëk
kɔc wën cï kenhïïm kut, “Yeen aba thɛ̈l
aɣeer tënë we tɛ̈në, ku bäk tïŋ lɔn cïn
yen tɛ̈ bï ɣɛn awuɔ̈c yɔ̈k yeguɔ̈p ba
luɔ̈k wei.”
5 Këya, go Jethu bɛ̈n aɣeer ke
ceŋ ŋakŋak cï looi kuɔɔth ku alanh
mathiäŋ yekɔ̈u. Ku lueel Pilato tënë
ke, “Yen kïn, yen raan!”
6 Nawën tïŋkë, ke kɔc käk Nhialic ku
kɔc tït kiu ku luelkë, “Piäät tim cï rïïu
kɔ̈u.” Go Pilato lɛ̈k ke, “Damkë kek
we bäk piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ɣɛn akëc
awuɔ̈c yɔ̈k yeguɔ̈p.”
7 Gokë wɛ̈t dhuk, “Ɣok aa la löŋ
ciɛɛŋda ye lueel lɔn dhil ye nɔ̈k, rin acï
lueel lɔn ye yen Wën Nhialic.”
8 Nawën piŋ Pilato wɛ̈t kënë, ke riɔ̈c
apɛi.
9 Ku dhuk kal yic ku thiëëc Jethu,
“Yïïn bäär tɛ̈nɛn?” Go Jethu biɛt ku cïï
bëër thok acïn.
10 Go Pilato lɛ̈k ye, “Cïï wïc ba jam
kek ɣa? Tak yïnhom lɔn nadë ke ɣɛn
ala riɛl ba yï puɔ̈l, ku ɣɛn ala riɛl aya
ba yï cɔl apiëët tim cï rïïu kɔ̈u.”
11 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, “Yïn ala riɛl tënë
ɣa rin cï Nhialic ye yiëk yï, ku ë yen
ale raan cä tääu yïcin guɔ̈p awuɔ̈c rac
apɛi.”
12 Nawën piŋ Pilato wëlkä, ke wïc
apɛi bï dhël yɔ̈k bï yen Jethu puɔ̈l. Go
kɔc Itharel kiu tënë ye ku luelkë, “Tɛ̈
lony yïn ye ka ye nyooth lɔn cïï yïn
määth kek Bɛ̈nyŋaknhom. Kuat raan
rot looi bï ya bɛ̈nyŋaknhom, ee raan
ater Bɛ̈nydan ŋaknhom.”
13 Nawën piŋ Pilato ë wëlkä, ke thel
Jethu aɣeer ku nyuuc thöny luk tɔ̈
laar cɔl, “Piny cï guiir kuɔ̈r,” Ku ë cɔl
Gabata thoŋ kɔc Itharel.
14 Ku aköl kënë yen aköl guiir kɔc
röt rin Yan Ayum cïn yic luɔu. Nawën
tɛ̈cït akɔ̈l ciɛl yic, ke lëk Pilato kɔc
Itharel, “Bɛ̈nydun ŋaknhom akïn!”
15 Gokë kiu tënë ye, “Näk! Näk!
Piäät tim cï rïïu kɔ̈u!” Go Pilato ke
thiëëc, “Wiɛ̈ckë ba Bɛ̈nydun ŋaknhom
piäät tim cï rïïu kɔ̈u?”
Go kɔc käk Nhialic bɛ̈ɛ̈r, “Bänyda ë
tök, ee bɛ̈nyŋaknhom Roma!”
16 Go Pilato ke yiëk Jethu bïk la piäät
tim cï rïïu kɔ̈u.

Jethu acï piäät tim cï rïïu kɔ̈u
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Gokë Jethu dɔm.

17 Ku ler aɣeer ke ket timden cï rïïu,
ke jiël geeu bï la tɛ̈ cɔl Golgotha. (Ku
wɛ̈tde yic, gɔn la gueŋ-ŋeŋ cït apen
nhom raan.)
18 Ku jɔlkë piäät tim cï rïïu kɔ̈u.
Ku piɛ̈ɛ̈tkë kɔc karou aya tiim cï rïïu
kɔ̈ɔ̈th, raan tök lɔŋ cuëc ku raan dɛ̈t lɔŋ
cam. Ku Jethu ciɛl kamken.
19 Go Pilato awuɔ̈c gɔ̈t bï tääu tim cï
rïïu nhom. Ku kën cï gɔ̈t akïn, "JETHU
RAAN NADHARET, BƐNYŊAKNHOM
ITHAREL."
20 Ku kɔc juëc aake cï kënë kueen,
rin tɛ̈n cï Jethu piäät tim cï rïïu kɔ̈u
thïn, acïï mec ke gɛu. Ku wɛ̈t ëcï gɔ̈t
thoŋ kɔc Itharel ku thoŋ kɔc Roma ku
thoŋ Gïrïk.
21 Go kɔcdït käk Nhialic Itharel lɛ̈k
Pilato, "Duk ye gɔ̈t, 'Bɛ̈nyŋaknhom kɔc
Itharel,' aŋuɛ̈ɛ̈n ba gɔ̈t, 'Acï mony kënë
lueel, ɣɛn ë bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel.'
"
22 Go Pilato bɛ̈ɛ̈r, "Kë ca gɔ̈t arɛ̈ɛ̈r ke
ca gɔ̈t."
23 Nawën cï apuruuk Jethu piäät
tim cï rïïu kɔ̈u, ke löm aläthke ku tekkë
keyiic ŋuan, abaŋ tök tënë apuruɔ̈k
tök. Ku lömkë alanh kɔ̈u aya cï kɔɔc
këdiɛ̈t tök, jɔɔk yeyeth ɣet piny.
24 Ku luelkë kamken, "Dukku tem
kɔ̈u, cuɛtku gɛk buk tïŋ bï löönɣ tënë
ŋa." Kënë acï rot looi bï wɛ̈t cï gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic rot tiɛɛŋ tɛ̈de,
"Keek aacï aläthkiɛ̈ tek kamken, ku
cuɛtkë gɛk rin alanhdiɛ̈n kɔ̈u."
Kënë yen acï apuruuk looi ayic.
25 Ku tɛ̈thiɔ̈k kek tim cï rïïu Jethu,
diäär aake kääc thïn, man ku nyankën
ë man, Maria tiŋ Klopath ku Maria
Magdalena.
26 Nawën tïŋ Jethu man ku raan ye
buɔɔth nhiɛɛr ke kääc aya ë tɛ̈ɛ̈n, ke lëk
man, "Tik manhdu akïn."
27 Ku ben lɛ̈k raan ye buɔɔth wën,
"Moor akïn." Ku yaköl guɔ̈p ke wïc
raan ye buɔɔth awën piny paande.

Jethu acï thou ayic

28 Nawën ŋic Jethu lɔn cï këriëëc
ëbën thääp, ke lueel bï wɛ̈t cï gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic rot tiɛɛŋ, "Ɣɛn
anɛ̈k rou."
29 Ku tönɣ cï thiäŋ muɔ̈n wac ë
tɔ̈ thïn, gokë alath luɔ̈t mɔ̈u yic, ku
tɛ̈ɛ̈ukë wai thok, ku ɣɔɔkkë yethok.
30 Nawën cï Jethu muɔ̈n wac jooc ke
lueel, "Wɛ̈t acï thääp." Ku gut yenhom
piny ku thou.

Jethu acï gut puɔ̈u

31 Go kɔc Itharel Pilato thiëëc bï ke
puɔ̈l bïk kɔc cï piäät tiim cï rïïu kɔ̈th
dhoŋ kuɔ̈l, ku nyɛɛikë guäpken tiim
cï rïïu kɔ̈th. Ku ë loikë këlä rin ye
yen aköl niɛ̈n Dhiëc, ku acïk ye wïc bï
guäpken rëër tiim cï rïïu kɔ̈th aköl niɛ̈n
Dätem, rin yen aköl yandït apɛi.
32 Go apuruuk la ku dhoŋkë kuɔ̈l
raan tök ku kuɔ̈l raan dɛ̈t, ë kɔc cï
piäät tiim cï rïïu kɔ̈th kek Jethu.
33 Nawën bïkkë tënë Jethu, ke tïŋkë
lɔn cï yen thou ku cïk ben dhoŋ kuɔ̈l.
34 Go apuruɔ̈ŋ tök Jethu gut puɔ̈u
tɔŋ, go riɛm ku pïu kuër nyin yic.
35 Ku raan cï kënë tïŋ acï lueel rin bï
wek ye gam aya. Wɛ̈t cï lueel ë yic, ku
yeen aŋic lɔn ye yen wɛ̈t yic yen lueel.
36 Kënë acï rot looi bï wɛ̈t cï gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic rot tiɛɛŋ, "Acïn
yuɔɔmden bï dhoŋ."
37 Ku ben lueel tɛ̈dɛ̈t athör yic ëlä,
"Ku aabï daai raan yen cïk gut."

Jethu acï thiɔ̈k

38 Nawën ë kënë cök ciëën, ke Jothep
raan gen Arimatheo bɔ̈ tënë Pilato ku
thiëëc bï guɔ̈p Jethu nyaai. (Jothep ë
ye raan Jethu buɔɔth cï gam, ku aye
moony rin riɔ̈ɔ̈c yen bänɣ Itharel.) Go
Pilato lɛ̈k ye lɔn cï guɔ̈p puɔ̈l tënë ye.
Go Jothep la ku le nyaai.
39 Go Nikodemo, raan wäär cï kaŋ
la tënë Jethu wakɔ̈u, rot mät Jothep ku
ë muk miök ŋïr cɔl mira cï liääp wäl
dɛ̈t cɔl aloe.
40 Go röör wën karou guɔ̈p Jethu
löömk ku derkë kɔ̈u alath ke cï wäl ŋïr
tääu thïn, rin kënë yen ë tɛ̈ ye kɔc
Itharel guiër guɔ̈p raan cï thou bï jäl
thiɔ̈k.

19:24 Wk 22:18 **19:28** Wk 69:21; 22:15 **19:36** B.bei 12:46; Kn 9:12; Wk 34:20 **19:37** Dhäk 12:10; Ny 1:7 **19:39** Jn 3:1-2

41 Ku tɛ̈wën cï Jethu nɔ̈k thïn gör ë tɔ̈ thïn, ku raŋ yam ë tɔ̈ gör yic, ku ë cïn raan cï kaŋ thiɔ̈k thïn.
42 Ku rin bï yen aköl yan kɔc Itharel nhiäk, ku rin thiɔ̈k raŋ aya, gokë guɔ̈p Jethu tɔ̈ɔ̈u thïn.

20

Raŋ acï yic lääu

1 Riɛl yic aköl Nhialic ke piny ŋot la durdur, ke Maria Magdalena la raŋ nhom, go alɛl tïŋ ke cï nyaai raŋ thok.
2 Go riŋ tënë Thaimon Pïtɛr, ku tënë raan dɛ̈t Jethu buɔɔth nhiɛɛr Jethu, ku lëk ke, “Kɔc aacï Bɛ̈ny nyaai raŋ yic ku akucku të cï kek ye tääu thïn.”
3 Go Pïtɛr ku raan Jethu buɔɔth dɛ̈t wën lööny dhöl, ku lekkë raŋ nhom.
4 Ku keek aake la ke kat kedhie, go raan Jethu buɔɔth dɛ̈t wën kat apɛi tënë Pïtɛr, ku ye yen kɔŋ ɣet raŋ nhom.
5 Go guŋ ku tïŋ alanh wäär cï Jethu der, ku akëc la alɔŋthïn.
6 Go Thaimon Pïtɛr guɔ bɛ̈n ku ler raŋ yic. Go alɛ̈th tïŋ ke rɛ̈ɛ̈r piiny,
7 ku alanh cï Jethu kum nhom ëcïï rɛ̈ɛ̈r kek alɛ̈th kɔ̈k, ëcï mat yic tɛ̈de rot.
8 Go raan Jethu buɔɔth dɛ̈t wën cï kaŋ ɣet raŋ nhom jäl la alɔŋthïn, ku gɛm.
9 (Ku keek aake ŋot ke këc wɛ̈t athör thɛɛr wël Nhialic deet yic, athör ye lueel lɔn bï yen rot dhiɛl jɔt thou yic.)
10 Go kɔc ye buɔɔth jal dhuk bei.

Jethu acï rot nyuɔ̈th Maria Magdalena

11 Kaam wën Maria ë kääc aɣeer tɛthiääk kek raŋ ke dhiau. Ku tɛ̈wën ŋot dhiɛɛu yen ke guɔ̈ŋ ku luiit raŋ yic,
12 Ku tïŋ atuuc nhial cï ruk alɛ̈th ɣer karou, ke rɛ̈ɛ̈r tɛ̈wäär cï guɔ̈p Jethu tɔ̈ɔ̈u thïn, tök të la yenhom ku dɛ̈t të la yecök.
13 Gokë thiëëc, “Tik, ye rin ŋö dhiɛɛu yïn?” Go lueel, “Keek aacï Bänydië nyaai, ku akuɔ̈c të cï kek ye tääu thïn.”
14 Kaam wën lueel yen kënë, ku jɔl wel yenyin ke tïŋ Jethu ke kääc yelɔ̈ɔ̈m, ku akëc ŋic lɔn ë yen Jethu.
15 Go Jethu thiëëc, “Tik, ye rin ŋö dhiɛɛu yïn? Yeŋa wïc?” Go tak lɔn ë yen raan lui dom yic, ku lëk ye, “Bɛ̈ny, na ye yïn cï ye nyaai, ke lɛ̈k ɣa tɛ̈ cï yïn ye tɔ̈ɔ̈u thïn, ku ɣɛn abï la ba la lööm.”
16 Go Jethu lɛ̈k ye, “Maria.” Go yenhom wɛ̈l ye ku lueel thoŋ kɔc Itharel, “Rabuni,” ku wɛ̈tde yic, “Raan piööc.”
17 Go Jethu lɛ̈k ye, “Duk ɣa gɔt rin ɣɛn ŋot ɣa këc ɣet nhial tënë Wä. Ku yïïn lɔɔr tënë wämäthkië ku lɛ̈k ke, ‘Ɣɛn adhuk ciëën tënë ye, yen ë Wä, ku ye Wuurdun, Nhialicdiɛ̈ ku ye Nhialicdun.’ ”
18 Go Maria Magdalena jäl ku le lɛ̈k kɔc ye buɔɔth lɔn cï yen Bɛ̈ny tïŋ, ku lëk ke wël cï Jethu lɛ̈k ye.

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth

19 Naɣɔn thëëi ya aköl Nhialic wën, ke kɔc ye buɔɔth aake cï röt mat ɣön cï riit thok, rin riɔ̈ɔ̈c kek bäny Itharel. Go Jethu bɛ̈n ku kɛ̈ɛ̈c kamken ku lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r rëër kek we.”
20 Wën cï yen jam këlä, ke nyuth ke yecin ku yelɔ̈m. Go kɔc ye buɔɔth puɔ̈th miɛt apɛi wën tïŋ kek Bɛ̈ny.
21 Ku ben Jethu lɛ̈k ke, “Bï dɔ̈ɔ̈r rëër kek we, cïmën cï Wä ɣa tooc, ke wek aa ba tooc aya.”
22 Wën cï yen jam këlä, ke jɔl wëëi kenhïïm ku lueel, “Lɔ̈mkë Wëi Nhialic.
23 Na pälkë adumuɔ̈ɔ̈m kɔc piny, ka pɛ̈l piny, na cäk ke pɛ̈l piny, ka cïï pɛ̈l piny.”

Jethu ku Thomath

24 Ku Thomath, cɔl Acueek, raan tök kam kɔc kathiäär ku rou ye buɔɔth, ee liu thïn wën bïï Jethu.
25 Go abiöth kɔ̈k lɛ̈k ye, “Bänyda acuk tïŋ.”
Go Thomath lɛ̈k ke, “Na cie tɛ̈töök wäär cï ye piäät kek tiɛ̈ŋ yecin, ku tääu ɣacin ë tɛ̈töökkä yiic, ku tääu ɣacin yeyɔu aya, ka cä kɔŋ gam.”
26 Nawën nin kabɛ̈t cök, ka abiöth aake cï röt bɛn mat ɣöt ku Thomath ë rɛ̈ɛ̈r thïn ke ke, ku ɣöt ëcï riit thok. Go Jethu bɛn kɔ̈ɔ̈c kamken ku lueel, “Bï dɔ̈ɔ̈r rëër kek we.”

20:23 Mt 16:19; 18:18

27 Ku jɔl lɛ̈k Thomath, “Täätu yïcin tɛ̈n, ku tïŋ ciɛnkiɛ̈ ku jɔt yïkök ba yïcin täätu ɣayɔu. Päl kënë yïn käŋ dhɔ̈l yiic, ku gam!”
28 Go Thomath bɛ̈ɛ̈r, “Bänydiɛ̈ ku Nhialicdiɛ̈.”
29 Go Jethu lɛ̈k ye, “Ca gam rin cï yïn ɣa tïŋ? Ye këpuɔth bï yiëndë tënë kɔc bï gam ke këc ɣa tïŋ!”

Wɛ̈t wïc athör kënë bï nyuɔ̈th kɔc

30 Jethu acï kädït jäŋ gɔ̈i looi kɔcken ye buɔɔth nhïïm, ku keek aa këc gɔ̈t athör kënë yic.
31 Ku käkkä aacï gɔ̈t rin bäk gam lɔn ye Jethu Wën Nhialic cï lɔc, ku bäk pïr yök ë riɛnke tɛ̈ cï wek gam.

21

Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔc ye buɔɔth kadhorou

1 Nawën ë käkkä cök ciëën ke Jethu ben rot nyuɔ̈th kɔcken ye buɔɔth wär Tiberia yɔu. Ku tɛ̈ cï luɔ̈i ye akïn.
2 Thaimon Pïtɛr kek Thomath (cɔl Acueek), ku Nathaniel (raan Kana pan Galilia), ku wɛ̈ɛ̈t Dhubedï, ku kɔc kɔ̈k karou Jethu buɔɔth, aake rɛ̈ɛ̈r tɛ̈tök ëbën.
3 Go Thaimon Pïtɛr lɛ̈k kɔc wën, “Ɣɛn ala mɛi.”
Gokë lɛ̈k ye, “Ɣok aabï cath kek yï.” Gokë la ku lek riäi yic, ku acïn kë cïk dɔm ë wɛ̈ɛ̈r kënë yic ëbën.
4 Tɛ̈wën bïï akɔ̈l nyin, ke Jethu ë kääc wär yɔu, ku akëc kɔcken ye buɔɔth ŋic lɔn ë yen Jethu.
5 Go lɛ̈k ke, “Riënythii, cïn kë cäk dɔm?” Goke bɛ̈ɛ̈r, “Acïn këdäŋ.”
6 Go lɛ̈k ke, “Cuatkë buɔi lɔŋ cuëny riäi, ku käŋ aa bäk dɔm thïn.” Gokë buɔi cuat ku göök ke bïk miit rin juëc rec apɛi.
7 Go raan Jethu buɔɔth nhiɛɛr Jethu lɛ̈k Pïtɛr, “Kën ë Bɛ̈ny.” Nawën piŋ Thaimon Pïtɛr lɔn ye yen Bɛ̈ny, ke ruk alanhde yekɔ̈u (rin cï yen aläthke däk bei ëbën) ku thuɛɛt wïïr.
8 Go abiöth kɔ̈k lɔ̈k bɛ̈n ke cath riäi, ke thel buɔi ke cï thiäŋ rec. Ku keek aake cïï mec apɛi kek agör, aake cït akääth bian tök.

9 Nawën kɛɛckë piny ke tïŋ many ë miim ke dɛ̈p ku rec ke cï täätu mɛɛc kek ayup.
10 Go Jethu lɛ̈k ke, “Bɛ̈ɛ̈ikë rec abɛ̈k rec awën cäk dɔm.”
11 Go Thaimon Pïtɛr la riäi yic ku miit buɔi wär thok ke cï thiäŋ rec dït, ku rec ëbën aa buɔɔt ku thiärdhiëc ku diäk. Tɛ̈wën cɔk rec juëc këlä, buɔi akëc yic rɛɛt.
12 Go Jethu lɛ̈k ke, “Bäk, miëthkë.” Ku acïn raan tök kam kɔc ye buɔɔth cï ye cak thiëëc, “Ye yïn ŋa?” Rin ŋic kek ye lɔn ye yen Bɛ̈ny.
13 Go Jethu rot cuɔt ku löötm ayup ku yïk ke ku ben looi këya kek rec.
14 Këlä, Jethu acï rot nyuɔ̈th kɔc ye buɔɔth kën yen yic diäk, tɛ̈wën cï yen rot jɔt kam kɔc cï thou.

Jethu ku Pïtɛr

15 Wën cï kek mïth ke lëk Jethu Pïtɛr, “Thaimon wën Joon, nhiar ɣa apɛi tɛ̈n tɛ̈ nhiɛɛr kɔckä ɣa?”
Go bɛ̈ɛ̈r, “Ee këya Bɛ̈ny, aŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn yï.”
Go Jethu lɛ̈k ye, “Biɔ̈ɔ̈k amälkiɛ̈ apath.”
16 Ku ben Jethu lɛ̈k ye, “Thaimon, wën Joon nhiar ɣa apɛi?”
Go bɛ̈ɛ̈r, “Ee këya Bɛ̈ny aŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn yï.”
Go Jethu lɛ̈k ye, “Biɔ̈ɔ̈k amälkiɛ̈ apath.”
17 Ku ben Jethu thiëëc arak dɛ̈t ye kek diäk, “Thaimon, wën Joon nhiar ɣa?”
Go Pïtɛr puɔ̈u dak rin cï Jethu ye thiëëc arak dɛ̈t ye kek diäk, “Nhiar ɣa?” Ku lëk ye, “Bɛ̈ny, yïn aŋic kërïëëc ëbën, ku yïn aŋic lɔn nhiɛɛr ɣɛn yï.”
Go Jethu lɛ̈k ye, “Biɔ̈ɔ̈k amälkiɛ̈ apath,
18 Wɛ̈t yic alɛ̈k yï, wäär ŋot ye yïn riënythii ke yïn ye rot guiir ku lɔɔr tɛ̈ wïc piändu, ku tɛ̈ bï yïn dhiɔp ke yïn abï yïcin ɣaak tueŋ, ku raan dɛ̈t abï der ku thel yï tɛ̈ cïï wïc ba la thïn.”
19 Käkkä aacï Jethu lueel bï nyuɔ̈th Pïtɛr tɛ̈ bï yen thou thïn, ku bï kɔc cɔl aaye Nhialic leec thïn. Ku jɔl Jethu lɛ̈k ye, “Buɔth ɣa.”

21:3 Lk 5:5 **21:6** Lk 5:6

Jethu ku raan dɛ̈t ye buɔɔth

20 Go Pïtɛr yenhom wel ku tïŋ raan
dɛ̈t ye buɔɔth nhiɛɛr Jethu ke buɔth ke,
raan wäär thiääk kek Jethu wäär mïth
kek, cï Jethu bɛ̈n thiëëc ëlä, “Bɛ̈ny,
yeŋa bï yï la gaany?”
21 Wën tïŋ Pïtɛr ye, ke lëk Jethu,
“Bɛ̈ny, na raan dɛ̈të, bï yiëndë?”
22 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r, tënë ye, “Na wiëc bï
pïr ɣet aköl bï ɣɛn bɛ̈n, ke yeŋö tënë yï?
Yïïn ëmën buɔth ɣa.”
23 Go wɛ̈t thiëi piny kam kɔc buɔth
Jethu lɔn raan Jethu buɔɔth kënë acïï
bï thou. Ku akëc Jethu lueel lɔn cïï yen
bï thou. Acï lueel, “Na wiëc bï pïr ɣet
aköl bï ɣɛn bɛ̈n ke yeŋö tënë yï?”
24 Raan kënë yen ë raan Jethu
buɔɔth jam käk cï tïŋ, ku yen ë gɛ̈t ke
aya, ku aŋic lɔn wɛ̈t cï lueel ë wɛ̈t yic.
25 Ëmën käjuëc kɔ̈k aatɔ̈ thïn, käk cï
Jethu looi. Na ke cï gät piny ëbën, tök
ku tök, ke ɣɛn aya thɔ̈ɔ̈ŋ lɔn piny ëbën
acïï lëu bï athör gät jɔt.

21:20 Jn 13:25

Luɔi Atuuc Jethu
Wɛ̈t nhom

Luɔi Atuuc Jethu, athör buɔth athör Wël Jethu cï Luka gɔ̈t. Wɛ̈t ril yen gɛ̈t Luka athör kënë, ee lɔn bï nyuɔɔth tɛ̈ cï Wëi Nhialic kɔc ke kɔŋ Jethu buɔɔth kuɔny thïn, ku bïk Wɛ̈t Puɔth Yam riɛnke thiäi piny Jeruthalem ku Judia yic ëbën, ku Thamaria ku jɔl a pinynhom ëbën aya. (1-8) Yeen, anyïköl ë cäth kɔc cï gam, cïmën wäär jɔɔk yen rot kam kɔc Itharel agut tɛ̈ bï yen jäl a gam tënë kɔc pinynhom ëbën. Ee wïc raan gät athör bï kɔc ye kueen ŋic ku detkë yic aya, lɔn kɔc cï gam aacie kɔc ke man kɔc Roma mac baai, ku lɔn nadë, gam kɔc cï gam ë tɛ̈ ye kɔc Itharel yanhden thɛɛk thïn yen ë jɔl thääp.

Alëu bï luɔi Atuuc Jethu tek yic ë diäk, ku bï nyooth tɛ̈ cï Wɛ̈t Puɔth Yam ye lueel rin Jethu thiëi piny thïn, ku jɔk akuut kɔc cï gam kecök. Luɔi Atuuc acï tek yic këlä, (1) Cäth kɔc cï gam, jɔɔk Jeruthalem la nhial Jethu cök ciëën, (2) Wɛ̈t Puɔth Yam acï ɣet wuɔ̈t kɔ̈k yiic pan Palethtinia, (3) Ku ler tueŋ aya lɔŋ wärdït Adɛ̈kdiɛɛt agut bï ɣet Roma.

Këdïït cï tïc Luɔi Atuuc Jethu yic, ee luɔi Wëi Nhialic cï bɛ̈n kek riɛl kɔc cï gam gup Jeruthalem aköl Yan Ayum cïn yic luɔu, ku ler tueŋ ke tiit ke. Ku yïk akut kɔc cï gam kek kɔcken dït riɛl, käjuëc cï röt looi yiic cï lueel athör yic. Wɛ̈t kɔc cï gam tueŋ acï gɔ̈t käk cï lɛ̈k kɔc yiic, ku käk cï röt looi cï gɔ̈t athör Luɔi Atuuc Jethu yic, aa riɛl ë wɛ̈t kënë nyuɔɔth pïr kɔc cï gam yic, ku jɔl amɛ̈t ë rot akut kɔc cï gam yic aya.

Käk tɔ̈ thïn

Guiër kɔc ŋic käk cï röt looi 1:1-26
Löŋ cï Jethu lueel ciëën ku athɔ̈nde 1:1-14
Raan cï kuany nyin Judath 1:15-26
Kë cï nyooth Jeruthalem 2:1–8:3
Kë cï nyooth Judia ku Thamaria 8:4–12:25
Luɔi Paulo 13:1–28:31
Atuc tueŋ 13:1–14:28
Amat nhom gen Jeruthalem 15:1-35
Atuc ë rou 15:36–18:22
Atuc ë diäk 18:23–21:16
Paulo acï mac Jeruthalem ku Cetharia ku Roma 21:17–28:31

1-2 Tënë Thiöpiluth athördiɛ̈n tueŋ yic, ɣɛn acï gɛ̈t käk cï Jethu looi, ku käk cï piɔ̈ɔ̈c tɛ̈wäär jɔɔk yen luɔide cök, agut aköl jɔt ye nhial. Tɛ̈wën këc Jethu guɔ ɣäth nhial, ëcï wɛ̈t than piny ë riɛl cï Wëi Nhialic yiëk ye, tënë kɔc cï lɔc bïk atuɔ̈ɔ̈cke.

3 Nïn thiärŋuan thuɔnde cök ciëën, Jethu ëcï rot nyuɔɔth arak juëc tënë atuɔ̈ɔ̈cke, ku bïk ŋic, ke cïn diu, lɔn nadë ke yeen anɔt pïr. Yeen ëcï atuɔ̈ɔ̈cke tïŋ ku jiɛɛm ke ke käk bääny Nhialic.

4 Ku nawën cä atuɔ̈ɔ̈cke kenhïïm mat tɛ̈tök, ke thɔn ëlä, “Duɔ̈kkë jiël Jeruthalem. Tiɛtkë Wëi Nhialic cï Wä thɔn bï tuɔ̈c we, wäär ca lɛ̈k we.

5 Joon acï kɔc muɔɔc nhïïm ë pïu, ku nïn lik, Wëi Nhialic bï we muɔɔc nhïïm abï tuɔ̈c we.”

Jethu acï ɣäth nhial

6 Nawën cï Jethu rɔ̈m kek atuɔ̈ɔ̈cke, ke thiëckë, “Bɛ̈ny, ba kɔc Itharel cɔl aa ben mac ëmën?”

7 Go Jethu bɛ̈ɛ̈r ëlä, “Aköl le yen kë bï looi, ku käk bï looi, aaye Wä guiir riɛlde, ku acïn këdun thïn bäk ŋic ye nɛn bï kek röt looi.

8 Ku na la Wëi Nhialic bɛ̈n, ka bï we yiëk riɛl, ku wek aabï jam riɛnkiɛ̈ Jeruthalem ku Judia, ku Thamaria, ku jɔl a pinynhom ëbën.”

9 Wën cï yen jam këya, ke jɔt nhial, ku ë dɛɛi kek, ku kum luät bïk cïï ben tïŋ.

10 Ku jɔlkë lïïth ke döt nhial, ku Jethu ke jiël. Tɛ̈ɛ̈n nyin yic ke röör karou cï ruk alɛ̈th ɣer bɔ̈, ku kɛ̈ɛ̈ckë atuuc lɔ̈m,

11 ku luelkë, “Kɔc Galilia, yeŋö ye wek kɔ̈ɔ̈c ke we döt nhial? Yen Jethu,

1:1-2 Lk 1:1-4 **1:4** Lk 24:49 **1:5** Mt 3:11; Mk 1:8; Lk 3:16; Jn 1:33 **1:8** Mt 28:19; Mk 16:15; Lk 24:47-48 **1:9** Mk 16:19; Lk 24:50-51

cï nyaai tënë we ku ɣɛ̈th nhial, abï la dhuk tɛ̈cït tɛ̈ cï wek ye tiɛ̈ŋ thïn ke la nhial."

Mathayo acï kuany nyin Judath

12 Kaam wën, ka atuuc Jethu jiël gɔn Olip nhom thiääk kek gɛu ke cït kilomïter tök, ku dhukkë geeu Jeruthalem.
13 Keek aacï jäl ɣet geeu ku lek ɣön yen ciëŋ kek thïn. Atuuc Jethu, aake yï Pïtɛr ku Joon, ku Jemith ku Andria, ku Pilipo, ku Thomath, ku Bartholomeo, ku Matheo, ku Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon, raan man kɔc thäi bïk panden mac, ku jɔl a Judath wën Jemith.
14 Keek aake ye lac rɔ̈m ku röökkë ke ya akut, kek diäär kɔ̈k ku Maria man Jethu ku wämäthakën.
15 Nïn lik cök, ke kɔc cï gam cït raan buɔɔt ku thiär-rou ëbën, aake cï kenhïïm mat. Go Pïtɛr rot jɔt ku jiɛɛm,
16 "Wämäthkiɛ̈, wɛ̈t cï gɔ̈t athör Wël Nhialic yic abï rot dhiɛl tiɛɛŋ. Wëi Nhialic ëcï wɛ̈t lɛ̈k Debit kë bï rot looi aköldä tënë Judath, raan bï Jethu nyuɔ̈th kɔc dɔm ye.
17 Judath ë ye raan akuɔ̈tda, ku yeen ëcï Jethu kuany bï la abaŋ luɔi bï looi luɔide yic."
18-19 (Wëëu cï Judath riɔp luɔi rɛc cï looi, aacï yen ke dom ɣɔɔc, dom yen reet yen yeyic thïn ku thou. Kënë, aacï kɔc ke ciëŋ Jeruthalem piŋ ëbën, ku jɔlkë dom kënë aa cɔɔl thuɔŋden, rin cɔl Akeldama, ku wɛ̈tde yic "Ee Dom Riɛm.")
20 "Ku acï gɔ̈t athör Waak Nhialic yic ëlä,
'Bï ɣɔ̈nde yic ciɛ̈n kë tɔ̈ thïn, ku cïn
raan ciëŋ thïn.'
"Ku ëcï gɔ̈t aya këlä,
'Bï raan dɛ̈t nyiɛnde löök yic luɔi yic.'
21-22 "Këya, raan adhil rot mät ɣo, ku bï ŋic cïmënda lɔn cï Jethu Bänyda rot jɔt raŋ yic. Raan buk mät ɣoyiic adhil a raan töŋ akuɔ̈tda. Ku ë raan ŋic käŋ tɛ̈ɣɔn jɔɔk Joon luɔiden miɔc nhom cök, ku jɔl a tɛ̈wäär ye ɣok cath kek Jethu agut aköl jiël yen tënë ɣo bï ɣäth nhial."
23 Ku jɔlkë kɔc karou gut rin, Jothep ku ë ŋic aya ke cɔl Barthabath (ë cɔl Juthtuth aya), ku Mathayo.
24 Ku röökkë ëlä, "Bɛ̈ny, yïn aŋic kë tɔ̈ raan ëbën puɔ̈u, këya, nyuɔ̈th ɣo raan töŋ nhiar kamken karou,
25 ku bï luui ke ya atuuc nyin Judath wäär cï nyääŋ piny, ku ler tënë yen ye tɛ̈de."
26 Ku jɔlkë cuɛt gɛk, ku bïk raan tök kuany kam ë kɔckä karou. Ku raan yen cïk bɛ̈n lɔc ë ye Mathayo, ku jɔl mɛt akut atuuc kathiäär ku tök yic.

2

Bɛ̈n Wëi Nhialic

1 Na la aköl Yan Ayum cïn yic luɔu bɛ̈n, ka atuuc Jethu kuut kenhïïm ɣön tök.
2 Kam wën ke pɛ̈k wei arɔ̈ɔ̈l dɛ̈t piŋkë nhial, ku yen arɔ̈ɔ̈l kënë ë cït arɔ̈ɔ̈l yomdït ril. Ku jɔl arɔ̈ɔ̈l ɣön awën rëër kek thïn thiɔ̈ɔ̈ŋ yic.
3 Ku tïŋkë lɔ̈k mac cït liep ke tek rot piny, ku raan tök kamken ë ye kë cït liem mac nyuc yenhom.
4 Keek ëbën, aake cï Wëi Nhialic lööny kegup ku jiɛɛmkë thok kɔ̈k, rin cï Wëi Nhialic ke yiëk riɛl ku bïk jam thok kɔ̈k cie thuɔkken.
5 Kɔc juëc Itharel ke ciëŋ wuɔ̈t kɔ̈k yiic pinynhom, kɔc ke ye Nhialic door aake rɛ̈ɛ̈r Jeruthalem ë nïnkä.
6 Wën cï kek arɔ̈ɔ̈l piŋ, go kɔc juëc röt kuɔ̈ɔ̈t. Kɔc ke cï röt kuɔ̈ɔ̈t aake cï gäi, kë ye atuuc Jethu jam thuɔkken.
7 Wën cï kek gäi apɛidït gokë jam ke cï kerö̈t jɔt apɛi, "Keek kɔc jam këlä aa kɔc Galilia!
8 Ye këdë, bïk aa jam thuɔkkua?
9 Ɣook ëbën ɣok aa kɔc wuɔ̈t kɔ̈k cïmën Parthia, Mede ku Elam, ku jɔl aa Methopotamia, Judia, ku Kapadokia, ku Pontuth ku Athia.
10 Ku jɔl aa Prigia ku Pampilia. Ku jɔl a Ijip ku bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k pan Libia thiääk kek Thirene. Ku kɔc kɔ̈k ɣoyiic aa kɔc wun cɔl Roma.

1:13 Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Lk 6:14-16 **1:18-19** Mt 27:3-8 **1:20** Wk 69:25; 109:8 **1:21-22** Mt 3:16; Mk 1:9; 16:19; Lk 3:21; 24:51 **2:1** Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11

11 Kɔc kɔ̈k aa kuat Itharel. Ku kɔc cie
kɔc Itharel cï yäthken waar bïk yanh
Itharel gam. Ku kɔc kɔ̈k ɣoyiic aa kɔc
pan Kret ku pan Arab. Ku ë yen ŋɔt
ye ɣok ke piŋ ke jam thuɔkkua, ke luel
käd̈ït cï Nhialic looi.”
12 Aake cï gäi, ku muumkë nhïïm kë
bïk lueel, gokë röt aa thiëëc kamken,
“Yeŋö ye nyuɔɔth yen kënë?”
13 Go kɔc kɔ̈k atuuc Jethu bui, ku
luelkë ëlä, “Kɔckä aacï wiɛɛt mɔ̈u!”

Jam Pïtɛr tënë kɔc Itharel

14 Tɛ̈në, ke Pïtɛr kam atuuc Jethu
kathiäär ku tök jɔt rot, ku kɛ̈ɛ̈c ku jɔl
jam ke cï yeröl jɔt tënë kɔc Itharel
awën cï röt kuɔ̈ɔ̈t, “Wek wärkiɛ̈,
wämäthkiɛ̈ Itharel, ku jɔl aa wek kɔc
ciëŋ gen Jeruthalem, piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈
apath, ku ba we lɛ̈k kë cï rot looi.
15 Kɔc yakë lueel ka cï muɔ̈l mɔ̈u, aa
këc wiɛɛt, tɛ̈cït tɛ̈ ye wek ye tak thïn,
akɔ̈l akëc tɔ̈ɔ̈ŋ, aŋɔt ye riɛl.
16 Ku wɛ̈t cï Juel raan käk Nhialic tïŋ
lueel wäär akïn,
17 ‘Acï Nhialic lueel, lɔn kë bï looi aköl
le nïn thök akïn,
Ɣɛn abï Wɛ̈ikiɛ̈ tuɔc kɔc ëbën.
Wätkun ku nyiɛ̈rkun aabï kë bï rot looi
aköldä lɛ̈k kɔc.
Riënythii kun aabï nyuɔ̈ɔ̈th, ku
röörkun dït aabï nyuääth arak
juëc aya.
18 Ee yeen, agut aluakkiɛ̈ röör ku
diäär, nïnkui bï bɛ̈n.
Ɣɛn abï wɛ̈ikiɛ̈ tuɔc kɔc ë nïnkä, ku
keek aabï käk bï röt looi aa lɛ̈k
kɔc.
19 Ɣɛn abï käd̈ït jäŋ gɔ̈i looi nhial, ku
käjuëc jäŋ gɔ̈i aaba looi pinyn-
hom.
Pinynhom abï thiäŋ riɛm, ku mac, ku
jɔl a tol d̈ïttet.
20 Akɔ̈l abï nïïp nyin, ku pɛɛi abï thiɛth
cïmën riɛm
ee kaam këc aköldït puɔth bɛ̈n Bänyda
guɔ ɣëët.
21 Ku raan bï Nhialic rɔ̈ɔ̈k ku bï ye
kony abï poth bï cïï la pan mac.’
22 “Piɛŋkë wëlkä, wek wämäthkiɛ̈n
cɔl Itharel! Jethu raan pan Nadharet
ë ye raan cï riɛl Bänyda nyuɔɔth ke cïn
diu käkken d̈ït jäŋ gɔ̈i cï Nhialic looi
riɛnke. Ee kë ŋiɛckë kek we, rin aacï
röt looi kamkun.
23 Cït tɛ̈ cï Nhialic ye guiɛɛr thïn,
Jethu ë bï thɔ̈n we, ku bäk nɔ̈k cïmën
cï wek ye puɔ̈l ku bï kɔc rɛc la gup
adumuɔ̈ɔ̈m nɔ̈k, ku piɛ̈ɛ̈tkë tim cï rïïu
kɔ̈u.
24 Ku yeen acï Nhialic cɔl aben pïr
thou yic, wën cï yen Jethu nyaai riɛlde
thou yic, rin ëcïï rot kɔŋ lëu yen lɔn bï
Jethu teem thou yic.
25 “Aŋicku lɔn ëcïï rot bï lëu rin ëcï
Debit lueel ëlä,
‘Ɣɛn ee Nhialic tïŋ ɣanhom aköliëëc
ëbën,
ku yen athiɔ̈k kek ɣɛn, ku ɣɛn acïn kë
bä diir.
26 Rin ee wɛ̈t kënë, ɣɛn amit puɔ̈u.
Ku wël ya lueel aa wël raan mit puɔ̈u.
Ku cɔk amën bï ɣɛn thou, ke ɣɛn abï
thiɔ̈k ke ɣa ŋɔ̈th kë bï Nhialic
luɔ̈i ɣɛn,
27 rin Nhialic acïï guäpdiɛ̈ bï puɔ̈l bï
rëër kam kɔc cï thou,
ku Nhialic acïï ɣa bï puɔ̈l ba dhiäth
raŋ yic ɣɛn raande.
28 Yïn Nhialic, yïn acä nyuɔ̈th dhël pïïr
akölriëëc ëbën,
ku jɔl aa rɛ̈ɛ̈rdu kek ɣɛn, abä cɔl amit
puɔ̈u.’
29 “Wämäthkiɛ̈, wek aaba dhiɛl lɛ̈k
kë ŋiɛc rin wädan d̈ït cï wëlkä lueel.
Yen Debit acï thou ku thiäk, ku raŋde
kïn aa dɛɛi ɣok, agut cï ya aköl.
30 Yen Bɛnyŋaknhom wäär pïïr yen ë
ye raan käŋ tïŋ, käk bï röt looi aköldä,
ku lëk ke kɔc, ku ë ŋic kë cï Nhialic
lueel ke bï luɔ̈i ye. Nhialic ëcï yepuɔ̈u
tɔɔŋ lɔn nadë ke bï raan tök kuatde
yic, looi keye bɛ̈ny cïmënde.
31 Debit ëcï kë bï Nhialic looi tïŋ, go
jäl jam lɔn bï Raan cï lɔc ku dɔc rot jɔt
raŋ yic wën cï yen ye lueel ëlä, ‘Yen ë
këc nyääŋ kam kɔc cï thou, guäpde ë
këc dhiäth raŋ yic.’
32 “Nhialic ëcï Jethu jɔ̈t bei raŋ yic
bï bɛn pïr, ku ɣɛn ku atuuc kɔ̈k Jethu
acuk tïŋ yen yiny cï rot looi.

2:21 Juel 2:28-32 **2:23** Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:33; Jn 19:18 **2:24** Mt 28:5-6; Mk 16:6; Lk 24:5
2:28 Wk 16:8-11 **2:30** Wk 132:11; 2Tha 7:12-13

33 Jethu acï jat nhial ku nyuuc köŋ
cuëc Wun, ku ë yen acï ɣok tuɔc Wëi
Nhialic, cït tɛ̈wäär cï Nhialic ye luɛɛl
thïn. Ku kë cäk tïŋ ku piɛŋkë ëmën ë
ye kën cï Nhialic lueel ka bï tuɔ̈ɔc yen
acï lööny ɣogup.
34 Acie Debit yen cï la nhial, ee cï
lueel,
‘Ee cï Nhialic lɛ̈k Bänydië, “Nyuc ë tɛ̈n
köŋdiɛ̈n cuëc,
35 agut aköl bï ɣɛn kɔc man yïïn cɔl aloi
nhïïm, ku bïk yïcök.” ’
36 “Wek kɔc pan Itharel ëbën,
dhiɛlkë ŋic alanden lɔn nadë ke Jethu
yen cäk piäät tim cï rïïu kɔ̈u, yen acï
Nhialic looi bï ya yen Bɛ̈ny, ku ye
Raan cï lɔc ku dɔc.”
37 Wën cï kɔc cï röt kuɔ̈ɔ̈t wɛ̈t Pïtɛr
piŋ, gokë ya tak yic ke diɛɛr kë bïk looi,
ku thiëckë Pïtɛr ku atuuc kɔ̈k Jethu,
“Buk ŋö looi wämäthakua?”
38 Go Pïtɛr bɛ̈ɛ̈r, “Dhuɔ̈kkë wepuɔ̈th
ciëën adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic, ku calkë
röt aa muɔc nhïïm bäk aa kɔc Jethu
Krïtho, ku bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈mkun
päl piny, ku wek aabï Nhialic muɔɔc
wɛ̈ike, ku bï lööny wegup.
39 Kënë yen cï Nhialic yepuɔ̈u tɔɔŋ,
ka bï yiëk we ku miɛthkun, ku kɔc
bɛ̈ɛ̈i kɔ̈k mec, ku kɔc ëbën ye Bänyda
Nhialic cɔɔl bïk aa kacke.”
40 Pïtɛr acï kɔc lɛ̈k ku jiëëm kenhïïm
ëlä, “Kuɔnykë röt ku bäk liu awuɔ̈c yic,
awuɔ̈c yen bï tɛ̈m kɔc rɛc aköle!”
41 Kɔc juëc ë kɔc awën yiic aacï kë cï
Pïtɛr lɛ̈k ke gam, ku cɔlkë röt amuɔc
nhïïm, ku ë cït tënë raan tiim kadiäk
kek aacï bɛ̈n muɔɔc nhïïm aköl kënë,
ku mɛtkë akuɔ̈tden yic.
42 Keek aacï rëër bï atuuc Jethu ke
piɔ̈ɔ̈c, ku yekë atuuc Jethu kony käk
yekë looi yiic ku mïthkë tɛ̈tök, ku yekë
rɔ̈m ku röökkë tɛ̈tök.

Tɛ̈ cï kɔc cï wɛ̈t Jethu gam pïïr thïn kamken

43 Käjuëc jäŋ gɔ̈i aacï Nhialic cɔl aa
looi atuuc Jethu, ku yen acï kɔc juëc
cɔl ariɔ̈c.
44 Kɔc cï gam ëbën aacï rëër bïk ceŋ
tɛ̈tök, ku yekë röt kony kedhie bïk käŋ
aa wɛ̈ɛ̈r kamken.
45 Aacï käk tɔ̈ ke ke bɛ̈ɛ̈i yiic aa ɣaac
wei, ku yekë wëëu tɛ̈k röt, ku raan tök
ë ye yiëk wëëu bï käkken wïc lëu.
46 Kek kɔc cï wɛ̈t Jethu gam aake ye
rɔ̈m aköläköl luëk Nhialic kɔc Itharel
yic, ku yekë rɔ̈m bääiken yiic ku
mïthkë ke cïï mïïth bɛ̈th ku rëërkë ke
mit puɔ̈th,
47 ku yekë Nhialic leec ku lec kɔc
kɔ̈k ke aya. Ku ye Nhialic akuɔ̈tden
juak yic aköläköl kɔc kek cï Nhialic cɔl
aa poth kërac yic.

3

Raan aduany acï kony

1 Ɣɔn akäl tök, tääŋ akɔ̈l, tɛ̈ ye kɔc
röök, Pïtɛr ku jɔl a Joon aake cï la kal
luaŋ Nhialic ye kɔc Itharel röök thïn
bïk la röök.
2 Wën cï kek ɣet kal cɔl Kal Dhëŋ
thok, ke yök mony cï dhiëëth ke ye
aduany. Yen mony kënë ë ye cool tɛ̈
jɔt ye kal thok, ku bï kɔc la kal luaŋ
Nhialic ya lim wëëu.
3 Nawën tïŋ Pïtɛr ku Joon ke la kal
yic goke lim.
4 Gokë döt nyin ku lëk Pïtɛr ye,
“Daai ë ɣook!”
5 Goke döt, ku ye yök yepuɔ̈u ciɛt la
kë bï yök tënë ke.
6 Go Pïtɛr lɛ̈k ye, “Ɣɛn acïn wëëu
ba yiëk yï, ku yïn aba yiëk kë tɔ̈ kek
ɣa, ‘Yïn aya yɔ̈ɔ̈k, rin Jethu raan Nad-
haret, jɔt rot ku ba cath!’ ”
7 Ku dɔm köŋ cuëc, ku kony bï rot jɔt.
Kaam wën ke cök ku kuiɛc monytui go
guɔ riɛl,
8 ku puur rot nhial ku kɛ̈ɛ̈c cɔ̈kke ku
ciɛth. Ku ler kal luaŋ Nhialic ke keek
ke cath ke thuɛɛt nhial, ke lec Nhialic.
9 Ku kɔc tɔ̈ luaŋ Nhialic ëbën ë cïk tïŋ
ke cath, ke lec Nhialic,
10 ku wën cï kek ye ŋic ke mony dhie
nyuc kal cɔl Kal Dhëŋ thok ku lïm,
gokë gäi apɛidït ku nyamkë kethook,
ku yekë röt thiëëc kë cï rot looi tënë
ye.

Jam Pïtɛr luaŋ Nhialic

11 Wën cï mony aduany Pïtɛr ku
Joon kuak yiëth, go kɔc ke tɔ̈ kal luaŋ

2:35 Wk 110:1 **2:44** Luɔi 4:32-35

Nhialic yic gäi ëbën, ku riŋkë tɛ̈wën rëër kek thïn kät cök, Kän Tholomon kal luaŋ Nhialic yic.

12 Nawën tïŋ Pïtɛr kɔc, ke lueel, “Wek kɔc Itharel, yeŋö ye wek gäi kë cï rot looi, ku yakë lïïth ɣo? Yakë tak lɔn nadë ke ye riɛlda ku piathda ɣopɛ̈c yen kony ɣok mony kënë bï cath?

13 Nhialic wärkuan dït Abaram, ku Ithäk, ku Jakop yen acï riɛl yiëk aluɔnyde Jethu. Ku yen aa cäk gam tënë kɔc kek ke mac baai, ku wek aacï jai bï Pilato cïï lony cɔk alɔn wïc yen ye bï lony.

14 Yen Jethu ë ye raan Nhialic ku ë ye raan path, ku wek aacï kuec ye, ku lɛ̈kkë Pilato bï wɛ̈tdun gam bï raan yen cï kɔc nɔ̈k lony, ku ye Jethu yen nɛ̈k.

15 Ku ë këya, wek aacï raan nɔ̈k raan yen dhël pïr nyooth, ku yeen acï Nhialic jɔt raŋ yic bï pïr ku acuk tïŋ ke cï rot looi.

16 Ee riɛlde yen Jethu, yen acï mony aduany cɔl acath. Kë cäk tïŋ, ku ŋiɛckë ë loi ku wɛ̈t cï ɣok Jethu gam, ee wɛ̈t cï ɣok wɛ̈t Jethu gam yen acï ye cɔl apuɔl, agut tɛ̈ ciɛth yen wenhïïm cït ëmën.

17 “Ku ëmën wek wämäthkiɛ̈, aŋiɛckë yen kë cäk looi kek we ku bänykun cï wek Jethu nɔ̈k, ee luɔikë ke kuɔ̈ckë.

18 Ëcï Nhialic lɛ̈k kɔc käk Nhialic tïŋ thɛɛr lɔn bï raan luäk kɔc gum, ku yen acï rot dhiɛɛl thïn ke ye yic këya.

19 Ke yeen, pälkë luɔi kärɛc, ku ye wɛ̈t Nhialic yen gamkë, ku bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈m cäk looi päl piny,

20 ku na luɔikë këya, ka aköldä ke Nhialic abï we yiëk riɛl Wɛ̈ike, ku abï we tuɔ̈c Jethu yen cï lɔc tënë we ku bï we kony.

21 Jethu abï rëër pan Nhialic agut aköl bï käŋ ëbën bɛn waar piiny bïk aa yam, cït tɛ̈ cï Nhialic ye luɛɛl thïn thɛɛr wäär tënë kɔcken käkke tïŋ.

22 “Yeen ëcï Mothith lueel ëlä, ‘Nhialicdun abï we tuɔ̈c raan käŋ tïŋ, cïmën cï yen ɣa tuɔ̈c we, ku yeen abï ya raan kuatdun.

23 Ku wek aadhil këriëëc ëbën bï lɛ̈k we gam. Ku raan cïï wël raan käŋ tïŋ bï gam, acïï bï mat kɔc Nhialic yiic.’

24 Ku kɔc käŋ tïŋ, la kë cïk lueel agut cï Thamuel, ku kɔc cï lɔ̈k bɛ̈n yecök aacï kë loi rot ë nïnkä lueel.

25 Käk cï Nhialic lueel ka bï luɔ̈i we, käk cï kɔc käŋ tïŋ lɛ̈k we aa käkkun. Ku week dhiɛlkë röt mat thïn, ku bäk kë cï Nhialic lɛ̈k wärkun dït ka bï yiëk ke tek wedhie. Cïmën ɣɔn cï yen ye lɛ̈k Abaram ëlä, ‘Ku kuatdu yic yen abï ɣɛn kɔc pinynhom dɔɔc.’

26 Ke yen Nhialic acï raan bï këde bɛ̈n looi lɔc, cɔl Jethu ku tuuc tueŋ, ku bï we dɔɔc, ku bï we cɔl awel wepuɔ̈th wei luɔi kärɛc yiic.”

4

Pïtɛr ku Joon aacï ɣäth luk yic

1 Tɛ̈wën jiɛɛm Pïtɛr tënë kɔc ku Joon ke kääc yelöɔ̈m, ke kɔc kɔ̈k käk Nhialic, ku bɛ̈ny apuruuk ɣön Nhialic tiit, ku jɔl aa kɔcdït kɔ̈k, kɔc akut Thaduthï bɔ̈.

2 Keek aake cïï puɔ̈th mit wɛ̈t ye Pïtɛr ku Joon kɔc piɔ̈ɔ̈c lɔn nadë ke Jethu acï rot jɔt kam kɔc cï thou. Kënë aye nyuɔɔth lɔn nadë raan cï thou alëu bï bɛn pïr.

3 Gokë ke dɔm ku lek ke mac agut ɣɔn nhiäk, rin cï akɔ̈l cuɔl.

4 Ku kɔc juëc cï wɛ̈t Pïtɛr piŋ aacï gam, ku juakkë röt bïk ciɛ̈t tiim kadhiëc.

5 Nawën aköl dɛ̈ɛ̈të ke bäny Itharel ku kɔcdït baai, ku jɔl aa kɔc piööc lööŋ, kuut kenhïïm Jeruthalem.

6 Keek aacä amat jäl looi kek raandït käk Nhialic cɔl Anath, ku jɔl aa Kaipa, ku Joon, ku Alekdhändɛ̈r, ku kɔc kɔ̈k many Anath thok.

7 Keek aacï Pïtɛr ku Joon cɔl aabï kenhïïm, ku jɔlkë ke thiëëc, “Ee luɔikë këdë ku bï raan aduany cath? Ye riɛl ŋö yen tɔ̈ kek we ku ye rin ŋa yen looi wek ye?”

3:13 B.bei 3:15 **3:14** Mt 27:15-23; Mk 15:6-14; Lk 23:13-23; Jn 19:12-15 **3:22** L.rou 18:15, 18 **3:23** L.rou 18:19 **3:25** Käk 22:18

8 Go Pïtɛr ke cï guɔ̈p thiäŋ riɛl Wëi
Nhialic, dhuɔ̈k ke, “Wek bäny ku
kɔcdït baai.
9 Na yakë ɣo thiëëc yaköl këpuɔɔth
cï looi tënë raan aduany ku tɛ̈ cï ye
kuɔny thïn,
10 ka dhiɛlkë ŋic, ku adhil kɔc
Itharel ŋic ëbën, lɔn raan kääc wen-
hïïm ke cï pial, ee riɛl Jethu raan
Nadharet wäär cäk piäät tim cï rïïu
kɔ̈u, ku jɔt Nhialic raŋ yic.
11 Jethu ë yen raan cï wɛ̈tde gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, ‘Mën
yen cï wek kuec wek atëët loi ɣöt, yen
acï bɛn yök ke ye mën ril apɛidït.’
12 “Ee yen Jethu yen abï kɔc cɔl
apoth la pan mac, ee yen raan töö̈ŋ
yen cï Nhialic yiëk riɛl pinynhom ku
bï ɣo kony.”
13 Go bäny luk jäl gäi wën cï kek Pïtɛr
ku Joon tïŋ tɛ̈ cï kek puɔ̈th ril thïn, ku
keek aake ye kɔc ë path këc piöc. Yeen
acïk ŋic lɔn nadë ke keek aake ye cath
kek Jethu.
14 Ku acïn kë cïk lueel, rin cï kek
raan aduany wën cï kony tïŋ ke kääc
kek Pïtɛr ku Joon.
15 Go bäny Pïtɛr ku Joon yɔ̈ɔ̈k bïk la
aɣeer ɣöö̈t ku lökkë jääm yic kepɛ̈c.
16 Ku jɔlkë röt jäl thiëëc kamken, “Ye
kën ŋö buk luɔ̈i ë kɔckä? Raan ëbën
Jeruthalem aŋic kë cï rot looi, këdït
jäŋ gɔ̈i cït ë kën cïk looi, ku acïï lëu buk
jai.
17 Ku rin buk cïï päl, bï kë cï rot looi
thiëi baai yic, ke keek abuk yɔ̈ɔ̈k bïk
cïï ben jam tënë raan dɛ̈t rin Jethu.”
18 Ku jɔlkë Pïtɛr ku Joon caal ɣöt ku
lëkkë ke, cɔk alɔn ben ŋö yiëndë, ke
duɔ̈kkë ben jam, duɔ̈kkë kɔc ben piɔ̈ɔ̈c
rin Jethu.
19 Go Pïtɛr ku Joon dhuɔ̈k ke, “Week
nhïïm alɛ̈ukë bäk guɔ luk tɛ̈ ye Nhialic
tiɛ̈ŋ ye lɔn bï ya wɛ̈tdun yen buk gam,
ku lɔn ye yen wɛ̈t Nhialic.
20 Ɣook acuk lëu buk kɔ̈ɔ̈c, buk cïï
ben jam rin Jethu, rin cï ɣok käkken cï
looi tïŋ, ku piŋku wël cï lueel.”
21 Go bäny luk ke thɔ̈n apɛi bïk cïï
ben jam rin Jethu, ku lonykë ke bïk jäl.
Ee cï bäny luk tïŋ lɔn ril yen yic, bïk ke
tɛ̈m awuɔ̈c, rin kɔc aake tɔ̈ kelɔ̈m ku
aake ye kiu, ku aake lec Nhialic wɛ̈t
këpuɔth cï rot looi.
22 Mony aduany yen cïk cɔl apuɔl ë
ye raandït, ruɔ̈nke aake ye thiärŋuan
ku tɛ̈ kac.

Kɔc cï gam aacï röö̈k bïk cïï riɔ̈c

23 Nyin yic tɛ̈wën cï ke lony, ke Pïtɛr
ku Joon dhuk tënë kɔc akuɔ̈tden, ku
lëkkë ke kä cï kɔcdït käk Nhialic ku
kɔcdït baai lɛ̈k ke.
24 Nawën piŋkë ë wëlkä, ke röö̈k
Nhialic puɔ̈u ëbën ëlä, “Bɛ̈ny, yïn Aciëŋ
nhial ku piny ku wër ku käk pïr thïn
ëbën!
25 Yïn acï Wɛ̈iku tooc bï Wädan dït
thɛɛr Debit, raan ye aluɔnydu wɛ̈tdu
lɛ̈k kɔc, ku ëcï lueel ëlä,
‘Yeŋö cï kɔc cie kɔc Itharel puɔ̈th riääk
apɛi këlä,
yeŋö cï kɔc kekɔ̈ɔ̈th wel bïk kärɛc aa
looi tënë Nhialic?
26 Bänydït ë pinynhom aake cï röt
guiir, ku mat kɔc ke mɛc bɛ̈i
kenhïïm,
bïk kërac luɔ̈i Nhialic ku jɔl a Raan cï
lɔc ku dɔc,
raan bï Nhialic tuɔ̈ɔ̈c piny.’
27 “Ku yeen ë ye yic, Antipäth
Ɣërot ku Pilato aake cï mat kedhie
Jeruthalem ë tɛ̈n kek kɔc cie kɔc
Itharel, ku jɔl aa kɔc Itharel rin Jethu
aluaŋdun cïn guɔ̈p acuɔl, ku yeen ë
yen ca looi ke ye Raan cï lɔc ku dɔc.
28 Keek aake cï kenhïïm mat, ku bïk
käkkun ke ca tak riɛldu thɛɛr, ka bï röt
looi, bïk ke looi.
29 Ku yeen ëmën bɛ̈ny, tïŋ ke aacï ɣok
cuɛ̈k thook, kony ɣok, ɣok aluakku, ku
buk wɛ̈tdu aa lɛ̈k kɔc ke cïn riɔ̈ɔ̈c.
30 Kony ɣo, tar yïcin riɛl kɔ̈ŋdu, buk
kɔc aa kony ku yiëk ɣo riɛl buk kädït
kɔc gɔ̈i aa looi rin aluaŋdun cïn guɔ̈p
acuɔl Jethu.”
31 Wën cï kek jäl thök röö̈k, ke la
kë yiɛ̈ɛ̈k tɛ̈n awën mɛ̈t kek thïn. Keek
aake cï Wëi Nhialic bɛ̈n kegup, ku
jɔlkë guɔ jɔɔk bïk wɛ̈t Nhialic piɔ̈ɔ̈c
tënë kɔc ke cïn riɔ̈ɔ̈c.

4:11 Wk 118:22 **4:24** B.bei 20:11; Nem 9:6; Wk 146:6 **4:26** Wk 2:1-2 **4:27** Mt 27:1-2; Mk 15:1; Lk 23:1, 7-11; Jn 18:28-29

32 Akut kɔc cï gam ëcï mat ë tök. Ee
cïn raan töö ŋ ye luel kamken lɔn nadë
käk tɔ̈ kek ye aa käkke yetök, ku aake
käk rëër ke ke rɔm.
33 Atuuc Jethu aake cï Nhialic yiëk
riɛldït, ku bïk aa lueel ke cïï riɔ̈c lɔn cï
Jethu Bänyda rot jɔt raŋ yic. Ku keek
aya, aake cï Nhialic dɔɔc apɛidït.
34-35 Ë cïn raan töŋ ŋɔ̈ŋ akuɔ̈tden yic.
Kɔc ke la dum kamken ku ɣööt aake
cïk ɣaac, ku bïïkë wëëu cïk kek käŋ
ɣaac, ku yekë ke gäm atuuc Jethu. Ku
wëëu aake yekë tɛ̈k röt cït këwïc raan
tök kamken.
36-37 Ku këya, Jothep raan dhiënh
Lebï, dhiëth pan Thaipruth, ku yeen ë
ye atuuc Jethu cɔɔl, ke cɔl Barnaba (ku
wɛ̈tde yic “Ee raan kɔc riɛɛl puɔ̈th”)
ecï duɔmde ɣaac wei aya, ku bïï wëëu
ëbën ku gɛ̈m ke atuuc Jethu.

5

Anyïköl Ananiath kek Thapira

1 Mony cɔl Ananiath ë tɔ̈ thïn ku jɔl
a tiɛŋde Thapira. Keek aake cï abɛ̈k
käkken baai ɣaac wei.
2 Ku yen Ananiath ëcï wɛ̈t mat yic
kek tiɛŋde ku bïk wëëu abɛ̈k thiaan, ku
yïkkë atuuc Jethu abɛ̈k.
3 Go Pïtɛr Ananiath jäl thiëëc ëlä,
“Yïn Ananiath, ë rin ŋö cɔl yïn rot alëu
jɔŋrac, ku ba Wëi Nhialic bɛ̈n lɛ̈k lueth,
ku yïn amuk abɛ̈k wëëu kek cï yïn ke
käkku ɣaac wei?
4 Tɛ̈wäär këc yïn käk paandu ɣaac,
aake ye käkku, ku wëëu cï yïn ke ɣaac
aa käkku aya. Ye rin ŋö tɛk yïn kë cït
kënë ba looi? Yïïn aacie ɣok ca wëëŋ,
ee Nhialic yen aca wëëŋ!”
5 Kaam wën piŋ Ananiath ye, ke
wiɛ̈ɛ̈k piny ku thou. Ku kɔc ke cï ye piŋ
aacï bɛ̈n riɔ̈ɔc.
6 Go riënythii ke rɛ̈ër ɣööt guäpde
kuɔ̈th ku jɔtkë, ku lek thiɔ̈k.
7 Kaam wën looi kënë rot, ke tiŋ
Ananiath bɔ̈ ɣön wën tɔ̈ Pïtɛr thïn, ku
ë kuc kë cï rot looi.
8 Go Pïtɛr thiëëc ëlä, “Lɛ̈k ɣa yic, ye
käkkä kek wëëu ëbën cï wek käŋ ɣaac
wek muɔnydu?” Go Thapira bɛ̈ɛ̈r, “Ee
tɛ̈den, aa kek wëëu ëbën.”

9 Go Pïtɛr lɛ̈k Thapira ëlä, “Yeŋö
tɛk wek ye wek muɔnydu bäk Wëi
Nhialic them? Yeŋö looi wek këcït
kënë, ca kɔc bɔ̈ kä piŋ cök? Aa kɔc ke
cï muɔnydu la thiɔ̈k, ku ëmën aya aabï
jɔt bïk yï la thiɔ̈k.”
10 Kaam wën, ke Thapira wiɛ̈ɛ̈k piny
ku thou nyin yic. Go riënythii bɛ̈n ɣöt,
ku tïŋkë ke cï thou, gokë jɔt ku lek
thiɔ̈k muɔnyde lɔ̈ɔm.
11 Kɔc ke tɔ̈ ɣön Nhialic ku kɔc kɔ̈k cï
kë cï rot looi piŋ, aacï bɛ̈n riɔ̈ɔc apɛidït.

Käkdït jäŋ gɔ̈i cï röt looi

12 Käkdït jäŋ gɔ̈i apɛi aake cï atuuc
Jethu aa looi kam kɔc. Kɔc ke cï wɛ̈t
Jethu gam aake ye mat ke ya akut Kän
Tholomon cök.
13 Ee cïn raan tök kam kɔc cie kɔc
akuɔ̈tden cï ye tak bï mɛt keyiic, cɔk
aa lɔn ye kɔc juëc ke leec.
14 Ku kɔc juëc apɛidït, yɔ̈ɔm röör ku
diäär ke cï wɛ̈t Jethu gam, aake ye röt
mat akuɔ̈tden yic.
15 Wɛ̈t käpuɔth ye kɔc Jethu looi,
aake cï kɔc tuany cɔl aaye kɔc ruääi
ke ke jat dhɔ̈l yiic, ke cï täämc biök yiic,
ku bï Pïtɛr ke dɔɔc tɛ̈ cieth yen. Na cie
këya, ku cɔk a atiɛ̈mde ke kum ke piny
ku bïk pial.
16 Ku kɔc juëc bɛ̈ɛ̈i thiääk kek
Jeruthalem yiic, aacï kɔcken tuany ku
kɔcken kɔ̈k la gup jakrɛc bɛ̈n aa bɛ̈ɛ̈i,
ku aacï ke bɛ̈n aa kony.

Atuuc Jethu aacï gum

17 Tɛ̈wën, ke raandït käk Nhialic, ku
kɔcken rɛ̈ër ke ye, ku jɔl aa kɔc ye
buɔɔth tɔ̈ akut Thaduthï yic, aake cïï
puɔ̈th mit tënë atuuc Jethu. Gokë tak
ku bïk kërac looi tënë ke.
18 Ku dɔmkë atuuc Jethu ku riitkë
ke ɣön ye kɔc mac thïn.
19 Ku ë wɛ̈ɛ̈r kënë, ka atuny Nhialic
bɔ̈ ku tuërkë ke bei ɣööt, ku wɛt ken-
hïïm aɣeer, ku lëk ke ëlä,
20 “Lakkë luaŋ Nhialic, ku bäk kɔc la
piɔ̈ɔc wɛ̈t pïr yam cï Jethu lɛ̈k we.”
21 Go atuuc Jethu wɛ̈t cï lɛ̈k ke piŋ,
ku lek luaŋ Nhialic durdur yic, ku
jɔkkë piööc wɛ̈t Nhialic. Go raandït
käk Nhialic kek kacke, kɔcdït baai

4:32 Luɔi 2:44-45

Itharel cɔɔl ku bïk bɛ̈n luk yic, ku bïk mat. Ku jɔlkë thok tuɔɔc tënë apuruuk tit ɣön mɛ̈c, ku bïk atuuc Jethu kuɛ̈ɛ̈th luk yic.

22 Tɛ̈wën ɣeet kɔc wën cï tooc, ke keek akëc atuuc Jethu la yök ɣöt, gokë dhuk ku lek thok lɛ̈k bäny luk ëlä,

23 “Wën ɣeet ɣok, ɣok aacï ɣöt yök ke riɛɛt thook ku kɔc tït ke kääc yethok. Nawën ŋanyku thok ka cïn raan töôŋ cuk yök alɔŋthïn.”

24 Nawën piŋ bɛ̈ny apuruuk luaŋ Nhialic tiit ku jɔl aa kɔcdït käk Nhialic, gokë gäi kë cï rot luɔ̈i atuuc Jethu.

25 Kaam wën, ke raan bö ɣöt ku lëk ke ëlä, “Piɛŋkë këdiɛ̈ɛ̈n, kɔc kek ke cäk riɛɛt ɣöt, aa rɛ̈ɛ̈r luaŋ Nhialic ëmën, ku aa piööc kɔc wɛ̈t Jethu!”

26 Tɛ̈ɛ̈n, go bɛ̈ny apuruuk la kek apuruuk bïk ke diëc, ku bïïkë ke luk yic. Keek akëc atuuc Jethu kuaath, wɛ̈t riɔ̈ɔ̈c kek ciɛ̈t ke bï kɔc ke nhiar atuuc Jethu biɔ̈ɔ̈k aleel.

27 Tɛ̈wën cï apuruuk atuuc Jethu jäl bɛ̈ɛ̈i luk yic, go raandït käk Nhialic ke thiëëc ëlä,

28 “Wek aa we cï thɔn apɛidït ku bäk kɔc cïï ben piööc wɛ̈t Jethu. Tiɛ̈ŋkë kë cäk looi! Cï wek kɔc piɔ̈ɔ̈c ëbën Jeruthalem, ku week awiɛckë ku bï aa ɣok ye gök lɔn nadë ka ɣok aa cɔl Jethu anäk.”

29 Go Pïtɛr kek atuuc Jethu wɛ̈t raandït käk Nhialic dhuk nhom ëlä, “Ɣook, ee Nhialic yetök yen alëuku buk theek, ku aacie kɔc ë path.

30 Wek aacï Jethu nɔ̈k, ku piäätkë tim cï rïïu kɔ̈u, ku yeen acï Nhialic wärkuan dït jɔt thou yic.

31 Jethu acï Nhialic jɔ̈t bei raŋ yic, ku le nyuɔ̈ɔ̈c köŋden cuëc ku looi ye bɛ̈ny, ku ë raan bï kɔc kuɔ̈ny bei kärɛc yiic. Ku yeen abï kɔc Itharel päl kaam, ku bïk kenhïïm waar bïk cïï ben luui kärɛc, ku bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈mken päl piny.

32 Ɣok aacï käk cï Nhialic looi tïŋ, ku Wëi Nhialic aya, yen cï Nhialic tuɔ̈c kɔcken wɛ̈tde gam, ee käk cï Nhialic looi nyuɔ̈th kɔc.”

33 Tɛ̈wën piŋ bäny luk wɛ̈t cï atuuc Jethu lɛ̈k ke, gokë puɔ̈th riääk apɛidït, ku wïckë bïk ke nɔ̈k.

34 Go raan tök kam bäny, Gamaliel, raan akut Parathï. Ku yeen ë ye raan piööc lööŋ. Ku ë ye raan theek kɔc Itharel apɛidït, rot jɔt luk yic ku lëk apuruuk ku bïk atuuc Jethu kuaath aɣeer luk yic.

35 Ku jɔl bäny luk lɔ̈k jääm nhïïm ëlä, “Wek kɔc wuɔ̈nda Itharel, takkë wenhïïm apath kë wiɛckë bäk luɔ̈i ë kɔckä.

36 Wäär ë run thiɔ̈kkä yiic raan cɔl Theudath ëcï tuɔ̈l, ku nyooth rot ke ya aciëŋ dït ril tör, abï raan buɔt kaŋuan röt mät ye. Yen Theudath acï bɛ̈n nɔ̈k, ku kɔc ke cï wɛ̈tde gam aacï bɛ̈n thiäi, ku ë yen thök wɛ̈tde.

37 Raan cɔl Judath ku ë ye raan wun cɔl Galilia, ëcï bɛn tuɔ̈l aya ruɔ̈ɔ̈n ɣɔn kueen kɔc, ku yeen ëcï kɔc rac nhïïm agut bï raan tɛ̈dït wɛ̈tde gam, ku yekë buɔɔth cök. Yeen aya acï bɛ̈n nɔ̈k, ku wɛɛr kɔcken wäär ye buɔɔth.

38 Ku ëmën alɛ̈k we, aŋuɛ̈ɛ̈n bï ciɛ̈n kërɛɛc luɔikë tënë ke. Aŋuɛ̈ɛ̈n bäk ke puɔ̈l! Na yekë loikë, kë cï raan tak bï looi, ka ŋuɔt bï guɔ yäi.

39 Ku na ye Nhialic yen cï ke yiëk riɛl, ka cäk bï lëu. Rin wek aabï röt yök ke ye Nhialic yen thär kek we. Go bäny luk wɛ̈t Gamaliel gam.”

40 Ku cɔ̈ɔ̈lkë atuuc Jethu ɣöt, ku tëmkë ke awuɔ̈c bï ke that, ku thönkë kenhïïm bïk cïï ben jam rin Jethu. Ku jɔlkë ke lony.

41 Tɛ̈ɛ̈n atuuc Jethu aacï jal jäl luk yic ke cï puɔ̈th la yum wɛ̈t cï Nhialic ke cɔl agum, rin cï ke that wɛ̈t Jethu.

42 Ku yekë kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Puɔth Yam Jethu Krïtho akölaköl luaŋ Nhialic kɔc Itharel, ku bääiken yiic aya.

6

Kɔc kadhorou ë kɔc kony luɔi aacï kuany

1 Tɛ̈wën cï akuën kɔc biöth rot juak, akɛ̈ɛ̈k ëcï rot looi kamken, kɔc Itharel kek ke ciëŋ Jeruthalem, ku kɔc Itharel jam thoŋ Gïrïk. Kɔc Itharel jam thoŋ

5:28 Mt 27:25

Gïrïk ë yekë lueel lɔn nadë ke lëërken aake cie kuëëc nhïïm, rin cïi ke ye muɔɔc të tek wëëu ye tëk lëër akölaköl.
2 Go atuuc Jethu kathiäär ku rou kɔc cï gam ëbën cɔɔl ku lëkkë ke ëlä, “Yeen acie yic tënë ɣo buk luɔi piööc wët Nhialic puɔ̈l ku ye wëëu kek yeku tek.
3 Ke yen, wek wämäthkua, kuanykë kɔc kadhorou weyiic, kɔc path la gup riɛl Wëi Nhialic ŋic käŋ. Ku keek abuk cɔl aaye wëëu muk, ku yekë ke tek.
4 Ku ɣok aabï ɣonhïïm yiëk röök ku jɔl a piööc wët Nhialic.”

5 Kɔc ke cï gam aake cï puɔ̈th miɛt wët cï atuuc Jethu lëk ke, ku kuanykë kɔc. Kɔc ke cïk kuany aake yï Ithipin, raan la gam la guɔ̈p Wëi Nhialic, ku jɔl aa Pilipo, ku Prokoruth, ku Nikanora, ku Timon, ku Parmena, ku Nikola, ku yeen ëcie raan Itharel, ee ye raan pan cɔl Antiök cï yanhde puɔ̈l ku gɛm yanh kɔc Itharel.
6 Ku jɔl kɔc cï kuany ɣäth tënë atuuc Jethu, gökë röök riɛnken ku tëëukë kecin kenhïïm bïk ke dɔɔc.
7 Ku piööc wët Nhialic ëcï la tueŋ ke juak rot. Akuën kɔc biöth Jeruthalem ë yic juak akölaköl, ku akuëndït apɛi kɔc käk Nhialic acï bën gam.

Bäny Itharel aacï Ithipin dɔm

8 Ithipin ëcï Nhialic dɔɔc bï cɔl aril apɛi, go käkdït jäŋ gɔ̈i apɛidït looi kam kɔc.
9 Ku kɔc abëk akut amat tën kɔc Itharel aake cie wëtde ye gam, ku keek aake ŋic lɔn ye ke cɔl kɔc lääu nhïïm, wët ye kek kɔc aa loony cï puɔ̈l. Ku yen akut kënë, ee la yic kɔc wun cɔl Thirene ku Alekdhändria ku Cilicia ku Athia, ee cïk jɔɔk bïk aa teer kek Ithipin.
10 Ku yen Ithipin ëcï Wëi Nhialic yiëk riɛl ŋic yen ke wël apɛi, na lueel wët, ka cïn raan lëu ye bï wëtde dhɔ̈l yic.
11 Gokë kɔc kɔ̈k riɔp, ku bïk aa lëk kɔc Itharel ëlä, “Ɣok aacï Ithipin piŋ ke jiëëm Mothith ku Nhialic gup!”
12 Tëwën cï kɔc cï riɔp aa jam këya, tëën ke keek aacï kɔc Itharel, ku kɔcken dït, ku jɔl aa kɔc piööc lööŋ rac nhïïm. Ku dɔm kɔc Itharel Ithipin ku ɣëthkë luk yic.
13 Ku bïïkë kɔc kɔ̈k bïk Ithipin bën cäk thok ku luelkë ëlä, “Mony kënë, cɔl Ithipin ë luaŋdan Itharel ku lööŋkuan Mothith dhɔ̈l yiic.
14 Acuk piŋ ke ye lueel lɔn nadë ke Jethu raan pan Nadharet abï luaŋdan Itharel thuɔ̈r piny, ku wɛɛr ciɛɛŋdan thɛɛr Mothith yic.”
15 Go kɔc ke cï nyuc luk yic ëbën Ithipin jäl döt apɛi, ku tïŋkë ke cït nyin atuny Nhialic.

7

Jam Ithipin

1 Ku jɔl raandït käk Nhialic Ithipin thiëëc ëlä, “Yekë yith kek käk cï kɔckä yï gaany?”
2 Go Ithipin dhuk ku lueel, “Wek wärkië ku wämäthkië, piɛŋkë wëtdië! Nhialic Madhɔl yen ye leec raan ëbën, ëcï rot nyuɔ̈th wädan dït Abaram ɣɔn ŋot ciëŋ yen pan Methopotamia, wäär këc yen guɔ kök bï la ceŋ pan Ɣäran.
3 Ku yen Abaram ëcï Nhialic yɔ̈ɔ̈k ëlä, ‘Nyääŋ paandu ku kacku piny ku lɔɔr piny ba nyooth tënë yï.’
4 Go Abaram wuɔ̈nden nyääŋ piny ku ler bï la ceŋ gen Ɣäran. Na wäär cï wun Abaram thou, go Nhialic Abaram yɔ̈ɔ̈k bï bën ceŋ ë wun yen ciëŋ wek thïn ëmën.
5 Acïn abaŋ piny cïi Nhialic yiëk Abaram, ku ëcï thɔn lɔn bï yen Abaram gäm ë piny kënë bï ya piɛnyde kek mïthken bï lɔ̈k dhiëëth aköldä. Tëwäär yen lëk Nhialic Abaram ë wët kënë, ke Abaram ë cïn mïth cï dhiëëth.
6 Nhialic ë cä Abaram yɔ̈ɔ̈k ëlä, ‘Miëthku aabï ceŋ wun thäi kɔ̈k run buɔt kaŋuan. Ku keek aabï ya aloony kɔc ë wun bï kek ceŋ thïn, ku aabï ya jöör apɛidït.
7 Ku ɣɛn abï kɔc kek bïk aa luɔ̈ɔ̈i mac, ku na la run juëc thök, ke keek aabï jäl

7:2 Cäk 12:1 **7:4** Cäk 11:31; 12:4 **7:5** Cäk 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 **7:6** Cäk 15:13-14 **7:7** B.bei 3:12

ye wun kënë. Ku aabï bɛ̈n bïk ɣɛn bɛ̈n door ë tɛ̈n.'
8 Ku ë tɛ̈ɛ̈n acï Nhialic lëk Abaram
bï miɛ̈thke aa ŋoot, ku yen ë kïn ye
nyuɔɔth lɔn cï kek dɔ̈ɔ̈r. Ku Abaram
acï wënden Ithäk bɛ̈n ŋoot nïn kad-
horou cök ciëën wäär dhiëëth ye. Ku
ŋot Ithäk Jakop, ku ŋot Jakop wätke
kathiäär ku rou. Aa kek wärken dït
kuat Itharel ëmën."
9 "Wɛ̈ɛ̈t Jakop aake man mɛ̈nhden
cɔl Jothep. Gokë ɣaac ku bï a lony pan
Ijip. Ku Nhialic ë nhiar Jothep.
10 Go Jothep kony bï puut bei kärɛc
yiic. Na la Jothep ɣäth bɛ̈nyŋaknhom
Ijip nhom, ke yïk Nhialic riɛl bï käŋ
ŋic ku ye raan path. Go bɛ̈nyŋaknhom
ruɔ̈k bï ya yen bɛ̈ny pan Ijip. Ku looi
aya bï a yen tɔ̈ tueŋ käk paande yiic.
11 Ku cɔk ëcï tuɔ̈l pan Ijip ëbën ku jɔl
a Kanaan. Ku yen cɔŋ kënë ëcï kɔc baŋ
apɛi. Ee ril yic ku bï wärkuan dït miëth
yök.
12 Nawën le Jakop piŋ lɔn tɔ̈ rap Ijip,
go wätke kek wärkuan dït ëmën tooc ku
bïk la.
13 Na ben wärkuan dït bɛn dhuk cäth
yic rou, go Jothep rot tɛ̈t ke lɔn ë
yen mɛ̈nhden ku jɔl bɛ̈nyŋaknhom Ijip
manyde ŋic aya.
14 Ku tuc thok wun Jakop, ku
bï lɛ̈k wun kek manyden ëbën
kathiärdhorou ku dhiëc bïk bɛ̈n Ijip.
15 Go Jakop jäl la, ku ë yen tɛ̈ cï Jakop
ku wärkuan dït bɛ̈n la thou thïn.
16 Gup wärkuan dït aake cï bɛ̈n la
thiɔ̈k tɛ̈ cɔl Cikem, ku tɛ̈ cï ke thiɔ̈k thïn,
ee ye piny ɣɔɔc Abaram wëëu tënë thäi
cɔl Ɣämor.
17 "Na la nïn thiɔ̈k, nïn kek ke cï
Nhialic ke Abaram yɔ̈ɔ̈k lɔn nadë ka la
këpuɔɔth bï luɔ̈i ye, ke akuën kɔckuan
ke tɔ̈ Ijip ëcï ye yic juak apɛi.
18 Ku ëcï rot looi bï bɛ̈ny dɛ̈t kuc
Jothep pan Ijip mac.
19 Ku yen bɛ̈ny kënë ë ye wärkuan
dït wëëŋ ku kuc ke ciëëŋ. Ku ye ke cɔl
acuɛt miɛ̈thken roor ku bï mïth thou.
20 Ku tɛ̈ɛ̈n ë yen ë dhiëëth Mothith,
ku yen ë ye manh adhɛ̈ŋ tënë Nhialic,
ku muk baai pɛ̈i kadiäk.
21 Ku nawën la cuat wïïr, go nyɛn
bɛ̈nyŋaknhom la kuany ku muk ku
looi ye manhde.
22 Mothith acï piɔ̈ɔ̈c tɛ̈cït tɛ̈ ŋic kɔc
Ijip käŋ thïn, agut abï ya raandït tet ku
ye raan ŋic käŋ apɛidït jam yith, ku jɔl
a luɔi aya.
23 "Na la run Mothith ɣet thiärŋuan,
go yenhom tak ku bï wämäthakën
Itharel la tïŋ tɛ̈ ciëŋ kek thïn.
24 Tɛ̈wën cï yen wämäthakën la tïŋ,
go raan tök keyiic yök ke nɛ̈k raan
Ijip, go mɛ̈nhden näk kony, ku guur
raande agut tɛ̈ nɛ̈k yen raan awën
thär kek raande.
25 (Ee cï Mothith tak lɔn nadë ka bï
kacke deet yic, lɔn bï Nhialic ye looi bï
ke wɛ̈ɛ̈r bei loony yic. Ku akëckë deet.)
26 Naɣɔn nhiäk ke yök kɔc Itharel
karou ke thär, go la ku dɔk ke. Ku jɔl
ke yɔ̈ɔ̈k ëlä, 'Piɛŋkë këdiɛ̈ wek röörkä.
Wek aa kɔc ruääi. Yeŋö kuc wek ceŋ
kamkun?'
27 "Go raan töŋ wën cï raan tiaam
Mothith piɛ̈k wei, ku thiëëc ëlä, 'Yeŋa
cï looi ba ya bänyda. Ku ye bɛ̈ny dɛ̈t lëu
ba luɔ̈ŋda luk?
28 Wïc ba ɣa nɔ̈k cïmën wäraköl nɛ̈k
yïn ke raan Ijip?'
29 Tɛ̈wën piŋ Mothith ë wɛ̈t kënë, go
kat ku le ceŋ Midian. Ku acï bɛ̈n la
dhiëth dhäk karou ë tɛ̈ɛ̈n.
30 "Wën cï Mothith ceŋ ruɔ̈ɔ̈n
thiärŋuan Midian, go atuny Nhialic
rot nyuɔ̈th ye. Ku atuny nhial ëcï
Mothith tïŋ kecït bun dɛ̈p roor liɛɛt
tɛ̈thiääk kek gɔn Thinai.
31 Go Mothith gäi kë cï tïŋ, ku cot
rot but lɔ̈ɔ̈m ku bï tïŋ apath. Go röl
Nhialic piŋ ke ye lueel,
32 'Ee ɣɛn Nhialic ye wärkuɔ̈n dït
door. Nhialic Abaram, ku Ithäk, ku
Jakop.' Go Mothith riɔ̈ɔ̈c arɛ̈k bï lath
ku cïï këwën ben döt.

7:8 Cäk 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31–35:18 **7:9** Cäk 37:11, 28; 39:2, 21 **7:10** Cäk 41:39-41 **7:11** Cäk 42:1-2 **7:13** Cäk 45:1, 16 **7:14** Cäk 45:9-10, 17-18; 46:27 **7:15** Cäk 46:1-7; 49:33 **7:16** Cäk 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Joc 24:32 **7:18** B.bei 1:7-8 **7:19** B.bei 1:10-11, 22 **7:20** B.bei 2:2 **7:21** B.bei 2:3-10 **7:23** B.bei 2:11-15 **7:29** B.bei 18:3-4

33 Go Nhialic Mothith yöök, ‘Dɛ̈k
war bei, rin tɛ̈ kɛ̈ɛ̈c yïn thïn, ee tɛ̈ thek.
34 Ɣɛn acï tɛ̈rɛɛc guum kackiɛ̈ thïn
pan Ijip tïŋ. Ɣɛn acï dhiënden piŋ. Ku
ɣɛn acï bɛ̈n ku ba ke bɛ̈n kony. Bäär
ëmën, ba yï tuɔɔc Ijip.’ ”
35 Ithipin acï la tueŋ ke jam luk yic
ëlä, “Mothith ëcï kɔc Itharel kuec bïk
wɛ̈tde cïï piŋ. Ee cïk thiëëc ëlä, ‘Yeŋa
looi yï ba ya bänyda ku ye luɔkkua
luk?’ Yen Mothith ë yen cï Nhialic
tooc ku bï ya bɛ̈ny, ku ye raan kony
Itharel. Ku yen abï atuny Nhialic cï
rot nyuɔ̈th ye bun dɛ̈p yic, kony luɔide
yic.
36 Yen Mothith acï kɔc Itharel wɛ̈t
nhïïm bei Ijip ke loi käk jäŋ göi pan
Ijip, ku wäär teem wär aruɔ̈ɔ̈r, ku
jɔl a wäär rëër kek ror liɛɛt run
kathiärŋuan.
37 Mothith ëcï kɔc Itharel yöök,
‘Nhialic abï we tuɔc raan bï we bɛ̈n
piɔ̈ɔ̈c wɛ̈tde, raan käk Nhialic tïŋ
cïmën cï yen ɣa tuɔc we. Ku yen raan
bï tuɔc we abï ya raan kuatdun.’
38 Mothith ë yen rɛ̈ɛ̈r kek kɔc Itharel
ke ciëŋ ror liɛɛt. Ee rɛ̈ɛ̈r kek wärkuan
dït. Ku jɔl a atuny nhial yen cï
jam tënë ye gɔn Thinai nhom. Ee
yen ye Nhialic yöök ku bï wɛ̈tden pïr
akölriëëc ëbën bɛ̈n lɛ̈k kɔc.
39 “Ku wärkuan dït aake cï kuec ku
bïk wɛ̈t Mothith cïï piŋ, keek aakëc
luui wɛ̈tde. Ku wïckë bïk dhuk Ijip.
40 Gokë Aron yöök, ‘Thäth ɣo jak bï
ke aa ket tueŋ kɔc wat ɣonhïïm tɛ̈ ciɛth
ɣok. Akucku yen kë cï rot looi tënë
Mothith yen wäär wët ɣo bei Ijip.’
41 Keek aacï mïläŋ thɔ̈ɔ̈th ke ye jɔŋ
cït manh weŋ, ku loikë yai bï kek
yanhden cïk looi aa door. Ku yekë jal
näk.
42 Tɛ̈ɛ̈n Nhialic acï yekɔ̈u bɛ̈n wɛ̈l
ke. Ku pɛ̈l ke bïk aa kuɛl tɔ̈ nhial kek
yekë door, cïmën cï ye gɔt athör kɔc
käk Nhialic tïŋ yic ëlä,
‘Wek kɔc Itharel! Ee cie ɣɛn, ɣɛn yakë
näk ɣɔ̈k.
Ɣɔn tɔ̈ wek ror liɛɛt run kathiärŋuan.
43 Ee ye duël jɔŋdun cɔl Molok yakë
ket.
Ku jɔl atïm ciëër, jɔŋdun cɔl Repan cäk
guaŋ.
Aa kek ke jakkun cäk ke looi, bäk keek
aa door.
Ke wek aaba tuɔɔc wei, bäk ɣet Ba-
bilon kɔ̈u ciëën.’
44 “Wärkuan dït aake la Duël yen ye
nyuɔɔth lɔn nadë ke Nhialic arɛ̈ɛ̈r ke
ke ror liɛɛt. Duël acï yïk tɛ̈cït tɛ̈ cï
Nhialic ye lɛ̈k Mothith thïn, cï looi tɛ̈cït
tɛ̈ cï ye nyuɔ̈th Mothith thïn.
45 Ku yen duël kënë ëcï wärkuan dït
aa thɔ̈n miɛthken wäthɛɛr, agut tɛ̈ bïï
Jocua ye ë piny cuk bɛ̈n rum tënë kɔc
ke la ye. Wäär ye Nhialic ke cuɔp wei
tɛ̈ bïï ɣok. Ku jɔl duël rëër agut wäär
ye Debit bɛ̈nyŋaknhom.
46 Debit ë nhiɛɛr Nhialic. Ku ëcï
Nhialic thiëëc ku bï puɔ̈l bï luak yïk,
luaŋ bï Nhialic Wundït Jakop ceŋ
thïn.
47 Ku ë Tholomon yen acï luak bɛ̈n
buth.
48 “Ku yen Nhialic Madhɔl acie ceŋ
ɣööt yiic ɣööt ke yïk. Cïmën ye kɔc käk
Nhialic tïŋ ye luel ëlä,
49 ‘Acï Nhialic luel, ke nhial yen tɔ̈
thɔ̈nydiɛ̈ thïn,
ku piny yen aye ɣɛn ɣacök tääu thïn.
Ye ɣön yïndë yen bäk yïk tënë ɣɛn?
Ye tɛ̈nɛn yen lëu bï ɣɛn lɔ̈ŋ thïn!
50 Cie ɣɛn ɣa looi käkkä ëbën!’
51 “Tɛ̈ril wek nhïïm thïn! Wek aacï
kuec bäk wɛ̈t Nhialic cïï piŋ, rin thöŋ
wek puɔ̈th kek kɔc këc Nhialic gam
cïmën wärkun dït thɛɛr. Wek aacï kuec
bäk wɛ̈t cï Wëi Nhialic lɛ̈k we cïï gam.
52 “Le raan käk Nhialic tïŋ cï
wärkuɔ̈n dït puɔ̈l ke këckë nɔ̈k?
Wärkuɔ̈n dït aacï kɔc cï Nhialic tooc
nɔ̈k, kɔc ke cie ya lueel lɔn raan bï kë
wïc Nhialic bï looi, abï bɛn. Ku ëmën
yen acäk gaany ku acäk cɔl anäk.
53 Aa wek cï löööŋ Nhialic thɔn, löööŋ
kek ke cï atuny nhial thɔ̈n wärkuɔ̈n
dït. Ku keek aa kɛ̈ckë ke gam!”

Ithipin acï biɔ̈ɔ̈k aleel

7:34 B.bei 3:1-10 **7:35** B.bei 2:14 **7:36** B.bei 7:5; 14:21; Kn 14:33 **7:37** L.rou 8:15, 18 **7:38** B.bei 19:1–20:17; L.rou 5:1-33 **7:40** B.bei 32:1 **7:41** B.bei 32:2-6 **7:43** Amo 5:25-27 **7:44** B.bei 25:9, 40 **7:45** Joc 3:14-17 **7:46** 2Tha 7:1-16; 1Lëk 17:1-14 **7:47** 1Bŋ 6:1-38; 2Lëk 3:1-17 **7:50** Ith 66:1-2 **7:51** Ith 63:10

54 Tɛ̈wën piŋ bäny luk wël Ithipin,
gokë puɔ̈th riääk apɛidït ku kackë
kethook tënë ye.
55 Ku yen Ithipin ëcï Wëi Nhialic
thɔ̈ŋ guɔ̈p, go yenyin wɛl nhial ku dɛɛi,
ku tïŋ riɛl dïït Nhialic, ku tïŋ Jethu aya
ke kääc Nhialic lɔ̈ɔ̈m kɔ̈ŋ cuëc.
56 Go Ithipin bäny luk yɔ̈ɔ̈k jalkë tïŋ,
“Yɛn acï nhial tïŋ ke liep yethok, ku
ɣɛn acï Manh Raan tïŋ ke kääc Nhialic
lɔ̈ɔ̈m kɔ̈ŋ cuëc.”
57 Go bäny luk keyïth kum ku reelkë
apɛi. Ku riŋkë Ithipin guɔ̈p,
58 Ku ɣɛ̈thkë aɣeer geeu ku lek biɔ̈ɔ̈k
aleel agut tɛ̈ thou yen. Kɔc kek ke näk
ye aake cä alɛ̈thken nyäŋ riënythii cɔl
Thawul ku bï ke lɔ̈k tiit.
59 Keek aacï Ithipin jäl biɔ̈ɔ̈k aleel,
ku Ithipin ë ye Nhialic cɔɔl, “Bänydiɛ̈
Jethu, lor wɛ̈ikiɛ̈!”
60 Ithipin ëcï yenhiɔl guɔ̈t piny ku
lueel ke cie röl jɔt apɛidït, “Nhialic!
Duk ke gäk këreɛc cïk luɔ̈i ɣa!” Wɛ̈t
kënë acï lueel, ku thou nyin yic. Nääk
cï Ithipin nɔ̈k ëcï raan cɔl Thawul
gam. Ku mony cɔl Thawul ë tɔ̈ thïn.
Ku yeen ëcï lɔn nɛ̈k Ithipin gam.

8

Thawul acï kɔc cï gam cɔl agum

1 Aköl nɛ̈k Ithipin, yen aköl jɔɔk
yen rot bï kɔc ke cï wɛ̈t Jethu gam
Jeruthalem gum apɛidït. Kɔc ke cï
wɛ̈t Jethu gam aake cï kat bïk röt
thiäi wuɔ̈t kɔ̈k yiic, wuɔ̈t Judia ku
Thamaria, ku atuuc Jethu kek aake cï
döŋ Jeruthalem kepɛ̈c.
2 Kɔc ke cï wɛ̈t Nhialic gam piänden
ëbën, aa kek cï Ithipin bɛ̈n la thiɔ̈k, ku
jɔlkë dhiau apɛi riɛnke.
3 Ku ëcï Thawul them bï kɔc cï wɛ̈t
Jethu gam cɔl agum, rin yeen ë ye la
panë ku panë, ke kuany bɛ̈ɛ̈i yiic ëbën,
ku ë ye kɔc cï wɛ̈t Jethu gam ɣɔ̈c bei
ɣɔ̈ɔ̈t yiic, röör ku diäär, ku kuɛɛth ke
bï ke la mac.

Wɛ̈t Puɔth Yam acï piɔ̈ɔ̈c Thamaria

4 Kɔc ke cï wɛ̈t Jethu gam, cï thiëi
wuɔ̈t kɔ̈k yiic aake cï la cath wuɔ̈t yiic
ëbën, ku piɔ̈ɔ̈ckë kɔc wɛ̈t Nhialic.

5 Pilipo ëcï cath bï la gen Thamaria
ku le kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn wɛ̈t Jethu Krïtho.
6 Kɔc ke cï kenhïïm aa kuɔ̈ɔ̈t, aake cï
kepuɔ̈th aa tääu piny ku bïk kë lueel
Pilipo aa piŋ apath. Keek aacï wɛ̈t
Pilipo aa piŋ ku tïŋkë käk jäŋ gɔ̈i cï aa
looi.
7 Kɔc juëc aacï jakrɛc aa bɛ̈n bei
kegup ke dhiau apɛi, ku kɔc cï ruai, ku
kɔc kɔ̈k cï ŋɔl aacï Pilipo cɔl aa puɔl.
8 Këya, kɔc Thamaria aacï puɔ̈th bɛ̈n
miɛt apɛidït.

9-10 Ku mony cɔl Thaimon ë ciëŋ gen
Thamaria, ku yeen ëcï kɔc cɔl agɛ̈i
käkken ye looi. Yeen ëcï rot looi ke
ye raandït apɛi, ku kuat kɔc ke ciëŋ
geeu ëbën aake cï kepuɔ̈th tääu piny
ku piŋkë wɛ̈tde. Ku ë cïk aa lueel ëlä,
“Jɔŋ cɔl Riɛldït yen acï bɛ̈n piny cïmën
Thaimon.”
11 Ku ë yic, Thaimon ëcï kɔc
Thamaria cɔl agɛ̈i tɛ̈wäär yen käkken
kë looi jɔŋ tɔ̈ yeguɔ̈p, ku kɔc aake ye
wɛ̈tde buɔɔth yic ku detkë yic.
12 Nawën la kɔc Thamaria wɛ̈t
Pilipo gam, wɛ̈t piööc yen kɔc Wɛ̈t
Puɔth Yam rin bääny Nhialic, ku rin
Jethu Krïtho, go röör ku diäär gam bïk
röt cɔl aa muɔc nhïïm.
13 Yen Thaimon aya ëcï wɛ̈t Nhialic
gam, ku cɔl rot amuɔc nhom, ku jɔlkë
rëër tök kek Pilipo, ku yeen ëcï bɛ̈n gäi
tɛ̈wën tïŋ yen käkdït jäŋ gɔ̈i ye Pilipo
looi.

14 Go atuuc Jethu ke tɔ̈ Jeruthalem
piŋ lɔn nadë ke kɔc Thamaria aake cï
wɛ̈t Nhialic ɣet tënë ke. Gokë Pïtɛr ku
Joon tooc bïk la tënë ke.
15 Nawën cï Pïtɛr ku Joon ɣet
Thamaria, gokë röök ku bï Wëi
Nhialic lööny kɔc Thamaria gup.
16 Kɔc Thamaria aake cï muɔɔc
nhïïm rin Jethu Krïtho ku Wëi Nhialic
ë ŋuɔt këc lööny kegup.
17 Go Pïtɛr ku Joon kecin tääu ken-
hïïm go Wëi Nhialic lööny kegup.

18 Tɛ̈wën cï Thaimon ye tïŋ ke Wëi
Nhialic cï lööny kegup, wën cï Pïtɛr ku
Joon, atuuc Jethu, keek dɔɔc, go wïc bï
Pïtɛr ku Joon gäm wëëu,

8:3 Luɔi 22:4-5; 26:9-11

19 ku jɔl ke yöök, “Yiëkkë ɣa riɛl kënë aya, rin na le raan daac, ke Wëi
Nhialic lööny yeguöp.”
20 Go Pïtɛr wɛ̈t Thaimon dhuk
nhom ku lueel, “Aŋuɛ̈ɛ̈n diɛ̈t yï ku
wɛ̈ɛ̈uku cuɛt pan mac ëbën, rin ë yïn
ye tak diɛ̈t yï ɣɔc miöc Nhialic wëëu.
21 Yïn acie raan akuötda ku acïn kën
yï mat ke ɣo, rin piändu acïï la cök tënë
Nhialic.
22 Dhuök yïpuöu ciëën, ku päl luɔi
kärɛc, ku röök Nhialic ku bï kärɛc ye
tak cïmën ë kënë päl piny.
23 Yen aye tiŋ yïguöp lɔn til yïn ɣo
apɛidït, ku yïïn acï kärɛc ye ke looi
muör.”
24 Go Thaimon Pïtɛr ku Joon yöök.
“Röökkë tënë Nhialic riɛnkiɛ̈, ku bï
ciɛ̈n këreɛc loi rot tënë ɣa käk cä lueel
yiic.”
25 Tɛ̈wën cï Pïtɛr ku Joon kɔc
Thamaria lɛ̈k lɔn ye wɛ̈t Nhialic ye
lɛ̈k ke yic, gokë dhuk Jeruthalem. Ku
tɛ̈wën dhuk kek, aake ye kɔc piöök Wɛ̈t
Puɔth Yam Nhialic ë bɛ̈ɛ̈i juëc cïk tëëk
yiic pan Thamaria.

Pilipo ku bɛ̈ny wëëu Ithiöpia

26 Atuny Nhialic ëcï Pilipo lɛ̈k ëlä,
“Guir rot ku kuɛny dhöl yic, dhöl jiël
Jeruthalem bï la Gadha.” (Dhöl kën
acie bɛn tëëk ëmën.*)
27 Go Pilipo rot guiir ku lööny dhöl.
Ku tɛ̈ɛ̈n, ke yök raan Ithiöpia, raan cï
la Jeruthalem bï Nhialic la door. Ku
yen mony kënë ëcï roc. Ku ë ye bɛ̈ny
wëëu muk wëëu tiŋ cɔl Kandake, tiŋ
ye bɛ̈ny Ithiöpia,
28 ku yen ë dhuk Ithiöpia riän thel
mathiäŋ. Tɛ̈wën ciɛth yen dhöl yic,
ee kuen athör Ithaya raan käk Nhialic
tïŋ.
29 Ku ëcï Wëi Nhialic lɛ̈k Pilipo,
“Lɔɔr ku cath keyï thiäk rot riän thel
mathiäŋ.”
30 Go Pilipo jäl riŋ tɛthiääk kek ye ku
piŋ ke kuën athör Ithaya yic. Go jal
thiëëc, “Ye deet yic yen kë kuen?”
31 Go bɛ̈ny töou wëëu dhuk nhom,
“Ba jal deet yic këdë, ke cïn raan cie tɛ̈t
yic ɣa?” Ku yöök Pilipo bï la nhial riäi
yic, bï cath kek ye.
32 Kënë yen kueen athör thɛɛr wël
Nhialic yic akïn,
“Yen ee cït amäl thel ku bï la teem röl,
acït manh amääl cie dhiau tɛ̈ teem
nhiëmde wei, ee cïn wɛ̈t ye
lueel.
33 Yeen ee cï rac guöp, ku kɔc aake cïï
kuec bïk yiɛnyde cïï gam.
Acïn raan mïthken bï döŋ bï lök lueel,
bï kärɛc riëëc akölë lök a lueel, rin
cïï piɛ̈rde pinynhom guɔ cɔl
athök.”
34 Ku jɔl bɛ̈ny töou wëëu Pilipo yöök,
“Lɛ̈k ɣa, Ithaya jiɛɛm rin ŋa, jiɛɛm
riɛnke aye rin raandä?”
35 Go Pilipo jal jam, ku jɔɔk jamde
këthiöök awën cï bɛ̈ny töou wëëu
kueen athör thɛɛr wël Nhialic yic. Ku
jɔl lɛ̈k Wël Puɔth Yam rin Jethu.
36 Tɛ̈wën ciɛth kek dhöl yic, ke ɣet tɛ̈
töu pïu thïn, go bɛ̈ny töou wëëu Pilipo
jal thiëëc, “Pïu akïk, yenjö bä pëën ke
ɣa cï muɔc nhom?”
37-38 Bɛ̈ny töou wëëu pan Ithiöpia acï
raan kuath riäi yöök bï riäi cɔl akääc,
ku jɔl Pilipo ku bɛ̈ny wëëu la piny ku
lek pïu yiic, ku muɔc Pilipo bɛ̈ny wëëu
Ithiöpia nhom.
39 Nawën cïk jäl bɛ̈n bei pïu yiic, go
Wëi Nhialic Pilipo diër piny. Ku bɛ̈ny
töou wëëu akëc Pilipo bɛn tïŋ, go lööny
dhöl ke dhuk panden, ku yeen ë mit
puöu apɛi.
40 Pilipo acï rot yök ke cï ɣet gen
cɔl Adhotuth, ku ler ku piööc kɔc Wël
Puɔth Nhialic gɛɛth yiic ëbën, gut tɛ̈ ɣet
yen gen cɔl Cetharia.

9

Thawul acï wɛ̈t Jethu gam (Luɔi 22:6-16; 26:12-18)

1-2 Thawul acï la tueŋ ke riɛ̈ɛ̈c ye yen
kɔc buɔth Bɛ̈ny riääc lɔn nɛ̈k yen ke.
Ee cï la tënë raandït käk Nhialic, ku bï
ye la yiëk athöör tënë bäny akut yanh
Itharel rɛ̈ɛ̈r gen Damathkuth, ku aye
athörkä lɛ̈k kɔc Itharel tö Damath-
kuth, lɔn na la Thawul kɔc cï wɛ̈t Jethu

* **8:26** Dhöl kënë acie bɛn tëëk ëmën rin dïït liɛɛt thïn. **8:33** Ith 53:7-8

gam yök, diäär ku röör, ke bï dɔm, ku kuɛɛth ke Jeruthalem.
3 Tëwën ciɛth Thawul dhöl yic ke
la Damathkuth, ku wën cï yen jal
thiɔk kek gɛu, ke kam thiin wën ke tïŋ
mac la biliny nhial, ku ɣer piny ëbën
yelɔɔm.
4 Ku wïïk piny ku piŋ raan röl ke
jam ku lëk ye, “Thawul, Thawul! Ye
rin ŋö cɔl yïn ɣa agum?”
5 Go Thawul thiëc ëlä, “Ee yïn ŋa
Bëny?” Go röl wën cï piŋ dhuɔk ye, “Ee
ɣɛn Jethu, ɣɛn raan jör.
6 Ku yïïn jɔt rot ëmën ku lɔɔr geeu,
ku yïn abï lëk kë ba dhiɛl looi.”
7 Röör ke cath kek Thawul aake cï
kɔɔc, ke bit, ku keek ë cïn raan cïk tïŋ,
ku aake cï röl raan jam piŋ.
8 Go Thawul rot jɔt, nawën liep
yenyin, ke cie piny ye tïŋ. Go kɔc ke
cath kek ye dɔm cin ku thelkë, ke la
Damathkuth.
9 Ku jɔl rëër nïn kadiäk ke cie daai,
ku yeen ë nïnkä yiic kadiäk ëcie dek
pïu ku ëcie mïth.
10 Raan cɔl Ananiath cï wët Nhialic
gam ë rëër Damathkuth. Ku ë la kën
cï rot nyuɔth ye, ku ë ye tën cï Nhialic
ye cɔɔl thïn, “Ananiath.” Go Ananiath
gam ku bëër, “Ɣɛn akïn Bëny.”
11-12 Go Bëny lëk ye, “Jɔt rot, ba la
dhöl cɔl, ‘Dhöl la cök,’ ku na ɣɛɛt pan
raan cɔl Judath ke yï thiëc raan cɔl
Thawul, raan wun Tarthuth. Yen
Thawul arɔɔk, ku yeen ala kë cï rot
nyuɔth ye lɔn cï yen ke raan käk
Nhialic cɔl Ananiath tïŋ ke bɔ ɣöt, bï
ye bën dɔɔc, rin bï yen ke piny bɛn tïŋ.”
13 Go Ananiath bëër, “Bëny, kɔc juëc
aacä lëk kärɛc apɛi ye raan kënë luɔi
kɔc cï wëtdu gam tɔ Jeruthalem.
14 Ku yeen acï bën Damathkuth
tënë, ke cï raandït käk Nhialic yiëk
riɛl, ku bï kɔc yï door bën dɔm.”
15 Go Nhialic lëk Ananiath, “Lɔɔr
yen aca lɔc, ku bï ya aluaŋdië. Yen abï
ɣa cɔl aŋic kɔc cie kɔc Itharel, ku jɔl aa
bänydït pinynhom ëbën, ku jɔl aa kɔc
Itharel.
16 Ku aba nyuɔth ye, yen ɣɛn, yen të
bï yen guum thïn wëtdië.”
17 Go Ananiath löony dhöl ku ler
ɣön wën rëër Thawul thïn, ku jɔl
dɔɔc. Ku yöök Ananiath ëlä, “Yïn
wämääth Thawul, Jethu yen Wën
Nhialic nhom, yen cï rot nyuɔth yï
dhöl yic wäär bïï yïn acä tooc. Acä
tooc, ku ba yï bën dɔɔc ku ba bɛn daai,
ku bï Wëi Nhialic löony yïguɔp.”
18 Kaam wën, ke kacït kuɛc rëc löony
piny Thawul nyin ku ben piny tïŋ. Ku
jɔt rot bï kɔɔc ku cɔl rot amuɔc nhom,
19 nawën cï jäl mïth, ke ben riɛl yök.
Thawul acï jäl rëër nïn lik Damath-
kuth kek kɔc cï gam.

Thawul acï kɔc piɔɔc Damathkuth

20 Nawën ke la tën amat kɔc Itharel
ku jiɛɛm rin Jethu. Ee cï kɔc aa lëk ëlä,
“Jethu ë ye Wën Nhialic.”
21 Kɔc ke cï wët lueel Thawul piŋ
aacï bën gäi, ku yekë röt thiëëc
kamken, “Cie yen mony kënë wäär tɔ
Jeruthalem, yen kɔc cï wët Jethu gam
nɔk? Ku cie yen bïï yen tënë ëmën,
bï kɔc cï wët Jethu gam bën dɔm ku
kuɛɛth ke tënë raandït käk Nhialic?”
22 Ku yen Thawul ëcï riɛl piööc
yic apɛidït, rin käk ke ye lueel, aaye
nyuɔɔth lɔn nadë ke Jethu yen ë raan
bï Nhialic tooc bï kɔc bën luɔk, aake ye
yith kɔc rac nhïïm, ku ë cïn kën ye kɔc
Itharel tɔ Damathkuth bɛn bëër.
23 Nawën cï nïn juëc thök, ke kɔc
Itharel kuut kenhïïm ku jɔlkë të bï kek
Thawul näk thïn cät.
24 Ku yen Thawul ëcï bën lëk kë cï
kɔc Itharel mat yic, kë bïk luɔi ye.
Aake cï dhɔl la aɣeer kal geeu yic bën
aa tiit thook aköl ku wëër, rin na tëëk
thïn ke näk.
25 Naɣɔn akäl tök ke tëëu kɔcken ye
buɔɔth alom yic, ku luëëŋkë tëɣör päny
kɔu, ku jɔlkë luaac piny ë wiën.

Thawul acï dhuk Jeruthalem

26 Thawul acï bën dhuk Jeruthalem
ku them bï rot mat akut yic, akut
abiöth. Ku akëc kɔc ke cï wët Jethu
gam, gam lɔn cï Thawul rot wel ku bï
ya raanden, ku keek aake ye riɔɔc ë
ye.
27 Go Barnaba dɔm cin ku ɣëth tënë
atuuc Jethu. Ku jɔl tët yic atuuc Jethu

9:25 2Kor 11:32-33

yen tɛ̈ cï Thawul Jethu tiɛ̈ŋ thïn dhöl yic ke la Damathkuth, ku lɔn cï Jethu jam tënë ye. Ku yeen aya ëcï tɛ̈t yic atuuc Jethu, yen tɛ̈ cï Thawul kɔc piöɔc thïn ke cïï riöc Damathkuth rin Jethu.
28 Ku këya Thawul acï bɛ̈n rëër ke ke. Ku jɔl a cath gen Jeruthalem yic ke piööc kɔc rin Jethu ke cie nyin ye riööc.
29 Yeen aya acï ya jam ku teer wël kek kɔc Itharel jam thoŋ Gïrïk, ku ëcï kɔckä duɛ̈r bɛ̈n nök.
30 Nawën le kɔc akuɔtde yök lɔn wïc ye bï nök, gokë nyaai ku ɣɛ̈thkë tɛ̈ cɔl Cetharia ku jɔlkë la tuɔɔc Tarthuth.

31 Ku tɛ̈ɛ̈n, yen ë tɛ̈ cï kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam nhïïm bɛ̈n lääu, ku rëërkë ke cïn riööc gɛɛth yiic ëbën, Judia, ku Galilia ku jɔl a Thamaria. Akut kɔc ke cï wɛ̈t Nhialic gam ëcï yeyic juak, ku ëcï dït rin ye Wëi Nhialic ke kony, rin ë kek rëër ke thek bɛ̈ny Jethu.

Pïtɛr acï la Lida ku Jopa

32 Pïtɛr acï bɛ̈ɛ̈i juëc tëëk yiic, na ye ɣɔn akäl tök ke la kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam ciëŋ pan cɔl Lida neem.
33 Go Pïtɛr mony cɔl Ainiɛth yök Lida, ku yen mony kënë akëc cath run kabɛ̈t rin cï yen ruai.
34 Go Pïtɛr lëk Ainiɛth ëlä, “Ainiɛth, Jethu Krïtho acï cɔl apuɔl. Jɔt rot ku löm biöŋdu.” Go Ainiɛth rot jɔt nyin yic.
35 Go kɔc ke ciëŋ Lida ku Caron Ainiɛth tïŋ ke cath, gokë wɛ̈t bɛ̈ny Jethu gam.

36 Ku tiŋ cɔl Tabitha cï gam ë ciëŋ Jopa. (Ku riɛnke yen tiŋ kën thoŋ Gïrïk ë cɔl Dorkath, ku wɛ̈tde yic, “Ee löɔc.”) Ku ë ye käpath looi ku kony kɔc ŋöŋ.
37 Ke tɛ̈ɛ̈n ëcï tuany nawën ke thou. Go guäpde lɔɔk ku tɔu ɣön nhial.
38 Pan cɔl Jopa ëcï mec apɛi ke Lida. Nawën piŋ kɔc akut cï wɛ̈t Jethu gam lɔn rëër Pïtɛr Lida, gokë kɔc karou tooc bïk la lëk ye ëlä, “Lɔc bɛ̈n tënë ɣo.”
39 Go Pïtɛr rot jal guiir ku lööny dhöl kek röör awën karou. Nawën le Jopa, ke ɣɛ̈th ɣön nhial. Ku guɔp ëcï diäär lëër gɔɔm piny ke dhiau. Ku yekë alɛ̈th cï kɔɔc yen Tabitha ɣɔn pïïr yen jäl aa nyuɔth Pïtɛr.
40 Go Pïtɛr kɔc cɔl ala aɣeer ɣööt, ku jɔl yenhiɔl guɔt piny bï röök, ku wël yenhom guɔp raan ku lueel, “Tabitha, jɔt rot!” Go Tabitha ye nyin jäl liep. Nawën tïŋ Pïtɛr go yekɔu jɔt piiny.
41 Go Pïtɛr dɔm kök ku kony bï rot jɔt. Ku jɔl Pïtɛr kɔc akut cï wɛ̈t Jethu gam cɔɔl, ku jɔl aa diäär lëër, ku jɔl ke nyuɔth Tabitha ke cï pïr.
42 Thoŋ cï Pïtɛr Tabitha cɔl aben pïr acï jäl thiëi Jopa yic ëbën. Ku tɛ̈ɛ̈n kɔc juëc aacï wɛ̈t bɛ̈ny Jethu bɛ̈n gam.
43 Ku jɔl Pïtɛr ceŋ nïn juëc pan raan biök duny cɔl Thaimon.

10

Kornelio acï Pïtɛr caal paande

1 Mony cɔl Kornelio ë tɔ gen Cetharia. Ku yen ë ye bɛ̈ny mac apuruk buɔɔt, “Ke ye cɔl apuruuk Italia.”
2 Ku yeen ë ye raan path riööc Nhialic. Yeen ku kacke aake ye Nhialic door. Ee ye kɔc Itharel ŋöŋ nyïn kony, ku ë ye lac röök tënë Nhialic.
3 Naɣɔn akäl tök, tɔöŋ akɔ̈l, ke këdäŋ bɔ̈ këcït nyuɔth, ku tïŋ atuny nhial ke bɔ̈ ku lueel tënë ye, “Kornelio!”

4 Go Kornelio atuny nhial döt ke cï riööc ku lueel, “Ye kënë ŋö Bɛ̈ny?” Go atuny nhial dhuɔk ye, “Nhialic acï rɔ̈ɔkku piŋ, ku acï kuɔɔny ye looi tënë kɔc ŋöŋ nyïn tïŋ aya. Ku awïc bï ke dhuk nhïïm.
5 Tuɔɔc kɔc Jopa ëmën bïk mony cɔl Thaimon Pïtɛr la cɔɔl.
6 Yeen arɛ̈ɛ̈r pan raan duny biök cɔl Thaimon, wär nhom.”
7 Tɛ̈wën cï atuny nhial awën luel ë wëlkä jäl, ke Kornelio cɔl kɔc karou ken lui baai, ku cɔɔl apurukden tïït baai ë Nhialic door,
8 ku lëk ke wɛ̈t cï atuny nhial lueel, ku tooc ke Jopa.

9 Naɣɔn aköl dɛ̈ɛ̈t, ke röör awën ŋoot dhöl yic, ke cï thiɔk kek Jopa, ke Pïtɛr la ɣön nhial thok tɛ̈cït akɔ̈l ciɛl yic bï la röök.

10 Ku jɔl cɔk nɔ̈k, ku wïc bï mïth.
Tɛ̈wën guiir miëth ke këcït nyuɔ̈th loi
rot tënë ye,
11 ku tïŋ nhial ke cï rot liep, ku luɛɛc
këdäŋ rot piny, këdïït la tɛ̈ɣɛ̈i, la guɔ̈k
kaŋuan,
12 la yic kuat lääi ëbën, ku käk wuc
keyöth piiny ku diɛt pär nhial.
13 Ku piŋ röl ke lëk ye, “Jɔt rot Pïtɛr,
näk lɛ̈i ku cuet.”
14 Go Pïtɛr lueel, “Acie tɛ̈de Bɛ̈ny!
Ɣɛn akëc kaŋ mïth käk cie cam cït
käkkä.”
15 Go röl bɛn jam tënë ye, “Duk tak
lɔn le yen ke cïï path bï cam tɛ̈ cï
Nhialic ye lueel ka path.”
16 Kënë acï röl awën ber yic arak
diäk, nawën ke wiɛ̈n mit, ku dhuk
nhial.
17 Ku gɛ̈i Pïtɛr kë wïc Nhialic bï lëk
ye ë nyuɔ̈th kënë yic. Ku ë kaam awën
ke kɔc cï Kornelio tooc aacï tɛ̈ rëër pan
Thaimon thïn ŋic, ka kääc yɔl thok.
18 Ku cöötkë ku thiëckë, “Le jäl tɔ̈
baai tɛ̈n cɔl Thaimon Pïtɛr?”
19 Tɛ̈wën ŋot wïc Pïtɛr ye bï nyuɔ̈th
deet yic, ke lëk Wëi Nhialic ye, “Pïtɛr,
piɛŋ yïyïc, ala kɔc kadiäk cï bɛ̈n wïc yï.
20 Guir rot ku lɔɔr piny, ku duk wɛ̈t
ciɛth kek yɔ̈ŋ yic ba cïï la ke ke, ee ɣɛn
acɔl ke aabɔ̈.”
21 Go Pïtɛr la piny ku lëk ke, “Ee ɣɛn
raan wiɛ̈ckë. Yeŋö bïï wek?”
22 Gokë bɛ̈ɛ̈r, “Ɣok aacï bɛ̈ny apu-
ruuk Kornelio tooc. Yeen ë raan
path Nhialic door, ku yeen atheek kɔc
Itharel ëbën. Acï atuny Nhialic lɛ̈k ye
bï yï caal paande, rin bï yen wɛ̈t ba la
lɛ̈k ye piŋ.”
23 Go Pïtɛr ke cɔɔl, “Bäk niɛnkë ë
wɛ̈ɛ̈r kënë.”
Nawën bak piny ke Pïtɛr jiël ke ke,
ku cath kɔc kɔ̈k cï gam Jopa kek ye
aya.
24 Na aköl dɛ̈ɛ̈t ke ɣet Cetharia tɛ̈
tiit Kornelio ye thïn, kek kacke ku
mäthken cï cɔɔl.
25 Tɛ̈wën döötPïtɛr baai, ke lor Kor-
nelio ku gut yenhiaal piny yenhom.
26 Go Pïtɛr cɔl ajɔt rot bï kɔ̈ɔc ku
lueel, “Ɣɛn guɔ̈p, ɣɛn ë raan ë path.”
27 Ku jɔl Pïtɛr jam kek Kornelio agut
tɛ̈ ɣeet kek ɣöt, ku yök kɔc juëc ke cï
kenhïïm mat,
28 ku lueel tënë ke, “Aŋiɛckë lɔn
löŋdan Itharel ë raan pëën bï cïï la bɛ̈ɛ̈i
kuat dɛ̈t yiic, ku cïï mɛ̈t ke ke. Ku acï
Nhialic nyuɔ̈th ɣa lɔn acïn raan luɛɛl
ka la guɔ̈p kärɛc.
29 Këya, wën cï yïn ɣa tuɔ̈c, ɣɛn acï
bɛ̈n ke cïn diu, ku awiëc ba ŋic aya,
yeŋö tuc yïn ɣa.”
30 Go Kornelio lueel, “Wäär nïn
kadiäk cök ɣɛn ɣa rɔ̈ɔ̈k ɣööt ë tɛ̈n, tɛ̈cït
mënë tääŋ aköl, kaam wën ke raan
ceŋ alɛ̈th ɣer apɛi bɔ̈ ku kɛ̈ɛ̈c ɣanhom,
31 ku lueel, ‘Kornelio! Nhialic acï
rɔ̈ɔ̈kku piŋ, ku acï kuɔɔny ye looi tënë
kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn tïŋ.
32 Tuɔɔc raan Jopa bï mony cɔl Thai-
mon Pïtɛr la cɔɔl. Yeen arɛ̈ɛ̈r pan raan
duny biök cɔl Thaimon tɔ̈ wär nhom.’
33 Guɔ yï tuɔ̈c nyin yic. Ku yïn acï
këpath looi ba bɛ̈n. Ëmën, ɣok aa rɛ̈ɛ̈r
tɛ̈n ëbën ɣo dɛɛi Nhialic, buk kë cï
Nhialic lëk yï ba lueel, piŋ.”

Löŋ Pïtɛr

34 Go Pïtɛr jäl jam ëlä, “Aca deet yic
ëmën lɔn ë yic, Nhialic acie kɔc ë poc
yiic.
35 Kuat raan ye door ku looi käpath,
aye gam. Acïn këde kek kuat.
36 Yïn aŋic wɛ̈t cï lɛ̈k kɔc Itharel, Wɛ̈t
Puɔth Yam cï Jethu Bɛ̈ny mac kɔc ëbën
bɛ̈ɛ̈i bï kɔc dɔ̈ɔ̈r ke Nhialic.
37 Yïn aŋic käkdït cï röt looi pan
Itharel ëbën, jɔɔk wun Galilia, lɔ̈k wëi
wäär ye Joon lɛ̈k kɔc cök ciëën.
38 Yïn aŋic Jethu raan Nadharet,
raan cï Nhialic lɔc ku cɔl Wɛ̈ike abɔ̈
tënë ye ku gɛ̈m riɛl. Jethu ë ye la ɣɔ̈n
juëc yiic, ku looi käpath tënë kɔc. Ku
kony kɔc la gup jakrɛc.
39 Ɣok aacï käjuëc cï looi gen
Jeruthalem ku pan Itharel ëbën tïŋ,
ayï kë cï ye piäät tim cï rïïu kɔ̈u bï nɔ̈k.
40 Ku ben Nhialic cɔl apïr ku jöt bei
piiny raŋ yic aköl ye nïn diäk, ku cɔl
anyuth rot ɣo.

10:34 L.rou 10:17

41 Ku acie kɔc ëbën aa ɣook kɔc ɣok
cï Nhialic lɔc buk ŋic. Ɣok aacï mïth ku
dëkku kek ye wäär jön rotde cök ciëën.
42 Ku lëk ɣo buk wɛ̈tde lɛ̈k kɔc, ku
luelku lɔn ë yen acï Nhialic lɔc bï luk
looi tënë raan ëbën, kɔc pïr ku kɔc cï
thou.
43 Kɔc ëbën, kɔc käk Nhialic tïŋ aacï
jam riɛnke, ku luelkë na gam raan
wɛ̈t Jethu, ke Nhialic apɛ̈l käracke piny
riɛnke.”

Kɔc cie kɔc Itharel aacï Wëi Nhialic lööny kegup

44 Tɛ̈wën ŋot jiɛɛm Pïtɛr, ke Wëi
Nhialic lööny kɔc awën pïŋ gup.
45 Ku kɔc Itharel wäär bɔ̈ Jopa kek
Pïtɛr aake cï gäi, rin cï kek Nhialic tïŋ
ke cï miɔ̈cde gäm kɔc kuat dɛ̈t cie kɔc
Itharel aya.
46 Rin aa cïk tïŋ ke jam thok kɔ̈k, ku
luelkë, “Nhialic adït.” Go Pïtɛr jam,
47 “Kɔckä aacï Wëi Nhialic bɛ̈n tënë
ke cïmënda aya. Nadë, le raan bï ke
pëën bï ke cïï muɔc nhïïm?”
48 Ku cɔl ke aa muɔc nhïïm rin Jethu
Krïtho. Ku lëk Kornelio Pïtɛr bï rëër ke
ke nïn lik.

11

Pïtɛr acä akut Jeruthalem lɛ̈k kë cï looi

1 Atuuc Jethu ku kɔc kɔ̈k cï gam pan
Judia yic ëbën, ee cïk piŋ lɔn nadë ke
kɔc cie kɔc Itharel aake cï wɛ̈t Nhialic
ɣet tënë ke.
2 Tɛ̈wën cï Pïtɛr ɣet Jeruthalem, go
kɔc ke wïc ye ku bï kɔc cie kuat Itharel
aa ŋoot ye jääm guɔ̈p ëlä,
3 “Yïn yï ye jäl pan kɔc cie ŋoot, ku
yïn yï ye rɔm ke ke!”
4 Go Pïtɛr ke tɛ̈t kërïëëc ëbën cï rot
looi,
5 “Wäär ë la kën ca tïŋ ke ɣa rɔ̈ɔ̈k
gen Jopa. Ee la këdïït la tɛ̈ɣɛ̈i, la guɔ̈k
kaŋuan, ca tïŋ ke luɛɛc piny nhial, ku
tɛ̈ɛ̈u piny ɣalɔ̈ɔ̈m.
6 Ku jäl luiit yic, guɔ lääi baai ku lääi
roor ku jɔl aa lääi wuc keyiic, ku diɛt
roor tïŋ thïn.
7 Ku piɛŋ röl ke ye lɛ̈k ɣa, ‘Jɔt rot
Pïtɛr, näk lääi ku cuet!’
8 Guɔ lueel, ‘Acie yic, Bɛ̈ny! Acïn
mïïth rɛc ca kaŋ cam cït käkkä.’
9 Guɔ röl bɛn piŋ nhial. ‘Duk tak lɔn
le yen kë cïï path bï cam tɛ̈ cï Nhialic
ye lueel ka path.’
10 Kënë acï rot looi arak diäk, ku jɔl
këdïït la tɛ̈ɣɛ̈i la guɔ̈k kaŋuan awën tɔ̈
lääi thïn, miit ku dhuk nhial.
11 Kaam thiin awën ke röör kadiäk
cï tuɔ̈c ɣa tɛ̈ cɔl Cetharia ɣëët pan awën
rëër ɣɛn thïn.
12 Ku ëcï Wëi Nhialic lɛ̈k ɣa, ba
nhom cïï thiek ba cath ke ke. Ku jɔl
kɔckä kadätem akutdan kɔc cï gam yic
ɣa ruac, jäl Jopa agut Cetharia, ku lok
pan Kornelio.
13 Ku lëk Kornelio ɣo lɔn cï yen
atuny nhial tïŋ ke kääc yenhom ɣɔ̈nde
ku lëk ye, ‘Tuɔɔc raan Jopa tënë mony
cɔl Thaimon Pïtɛr bï bɛ̈n.
14 Yen abï lɛ̈k wël bï yïn ku miɛ̈thku
cɔl apoth kërac yic.’
15 Nawën jaam, ke Wëi Nhialic
lööny kegup cïmën ɣɔn tueŋ kɔŋ yen
lööny ɣogup.
16 Ku jal kënë cï Bɛ̈ny Jethu lueel ɣɔn
tak, ‘Joon ë ye kɔc muɔc nhïïm ë pïu,
ku wek aabï muɔc nhïïm Wëi Nhialic.’
17 Acie kë lëu bï baai dhɔ̈l lɔn cï
Nhialic kënë yen cï yiëk ɣo, yiëk kɔc
cie kɔc Itharel aya, ku ë yïk ɣo wɛ̈t cï
ɣok wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu gam, ke ɣɛn ya ŋa,
ba them ba Nhialic gël nhom!”
18 Nawën piŋkë wël cï Pïtɛr lueel,
gokë cïï ben jääm guɔ̈p ku leckë
Nhialic ëlä, “Kën yen ë wïc Nhialic
aya, ku bï kɔc cie kɔc Itharel kärɛc
yekë looi puɔ̈l, ku bïk mɛt pïr akölriëëc
ëbën yic!”

Kɔc cï gam pan cɔl Antiök

19 Kɔc ke cï gam aake cï wɛɛr rin
cï kek riɔ̈ɔ̈c lɔn nɛ̈k ke cïmën wäär
cï Ithipin nɔ̈k. Kɔc kɔ̈k ke yiic aacï
ɣet pan cɔl Ponicia ku Thaipruth ku
Antiök. Ku keek aake ye kɔc Itharel
kepɛ̈c kek aake ye lɛ̈k wɛ̈t yam Jethu.
20 Ku kɔc kɔ̈k ke cï gam, ku aake ye
kɔc pan Thaipruth ku Thirene, aake
cï la Antiök ku lek Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k
kɔc cie kɔc Itharel aya. Aa cïk aa lɛ̈k
thoŋ puɔth yam rin Bɛ̈ny Jethu.

11:16 Luɔi 1:5 **11:19** Luɔi 8:1-4

21 Aake cï Nhialic yiëk riɛl. Go kɔc
juëc gam ku yekë Nhialic door.
22 Thoŋ cï kɔc cie kɔc Itharel
gam Antiök acï ɣet tënë kɔc cï gam
Jeruthalem. Gokë Barnaba tuɔɔc
Antiök.
23 Wën cï yen ɣet ku tïŋ të cï Nhialic
kɔc Antiök daac thïn, ke jɔl puɔ̈u miɛt
ku jiëëm kenhïïm ku bïk aa kɔc path
ɣer puɔ̈th, nhiar Nhialic piänden ëbën.
24 Barnaba ë ye raan path cï Nhialic
gam piände ëbën, ku ë la guɔ̈p Wëi
Nhialic. Kɔc juëc aacï wɛ̈t Bɛ̈ny bɛ̈n
gam.
25 Ku jɔl Barnaba jäl ku ler pan cɔl
Tarthuth ku bï Thawul la wïc.
26 Nawën le yök, gokë bɛ̈n Antiök.
Ku jɔlkë rëër Antiök ë ruɔ̈ɔ̈n, ku keek
aake ye rɔ̈m kek kɔc cï gam, ku aacï
akut dït apɛi bɛ̈n piɔ̈ɔ̈c. Antiök yen
ë tɛ̈n kɔŋ kɔc cï gam aa cɔɔl thïn ka
Krïthiaan.

Barnaba ku Thawul aacï tuɔɔc Jeruthalem

27 Ruɔ̈ɔ̈n yen rëër Barnaba kek
Thawul Antiök, yen ë tɛ̈n jiël kɔc kɔ̈k
käk Nhialic tïŋ Jeruthalem ku lek An-
tiök.
28 Raan tök ke yiic cɔl Agabuth ëcï
Wëi Nhialic yiëk riɛl, ku bï lɛ̈k kɔc lɔn
le yen cɔŋdïït bï bɛ̈n pinynhom ëbën.
(Cɔŋ kënë acï bɛ̈n bɛ̈n ɣɔn ye Klaudiöth
bɛ̈nyŋaknhom.)
29 Ku abiöth aacï raan tök keyiic
ëbën la kënë cï ya tuɔ̈c wämäthaken cï
gam ciëŋ wun Judia.
30 Ku keek aacï wëëu kuɔ̈ɔ̈t yiic, ku
jɔlkë Barnaba ku Thawul tooc bïk ke
ɣäth tënë kɔcdït akut kɔc cï gam.

12

Kɔc cï gam aacï ŋuɔ̈t ke gum apɛi

1 Ë runkä cɔk ëcï baai kööl agut
Judia, go bɛ̈ny Judia cɔl Ɣërot Agrïpa
kɔc abɛ̈k kɔc cï gam yiic cɔl abaŋ.
2 Yeen acï mɛ̈nh Joon cɔl Jemith cɔl
atök yeth pal.
3 Na le tïŋ ke kɔc Itharel mit puɔ̈th
kë cï looi, go Pïtɛr cɔl adɔm ku mac,
(yen kënë ë loi rot ɣɔn ciɛm Yan Ayum
cïn yic luɔu.)
4 Nawën cï Pïtɛr dɔm ku mac, ke
thön akuut apuruuk kaŋuan bïk aa
tiit. Ku akuɔ̈t tök ë la yic kɔc kaŋuan.
Ee cï Ɣërot Agrïpa tak ku bï Pïtɛr ɣäth
luk yic aköl Yan Ayum cïn yic luɔu cök
ciëën.
5 Ku Pïtɛr acï jäl rëër mɛ̈c yic. Ku kɔc
cï gam aake ye röök riɛnke apɛi tënë
Nhialic.

Atuny Nhialic acï Pïtɛr luɔ̈ny bei ɣön mɛ̈c

6 Wɛ̈ër yen bï Ɣërot Agrïpa ye cɔl abïï
luk yic rial, Pïtɛr ë nin kam apuruuk
karou ke tit ye. Ee cï rek cïn arëk
karou, ku ɣön mɛ̈c ë tit thok apuruuk
kek ke lui akölë.
7 Tɛ̈wën nyin yic ka atuny Nhialic bɔ̈
ku kɛ̈ɛ̈c ɣöt thok ku mer ɣöt yic. Ku
mɛŋ Pïtɛr kët ku puɔ̈ɔ̈c bï rot jɔt ku lëk
ye, “Lɔc rot jɔt! Ku ban yïkɔ̈u!” Nyin
yic, ke luɔ̈ŋ awën cï ye rek lööny wei
yecin.
8 Ku lueel atuny nhial, “Dut yïyic ku
ruɔ̈k warku.” Go Pïtɛr yeyic duut ku
ruk war, ku lëk atuny nhial ye, “Paat
alanhdu yïkɔ̈u ku buɔth ɣa.”
9 Go Pïtɛr jäl biaath cök aɣeer, Pïtɛr
ë këc kën loi rot deet yic, lɔn nadë ke
kë looi atuny nhial ë yic. Ëcï tak ciɛ̈t
ye nyuɔ̈th.
10 Keek aacï jal tëëk akuɔ̈t tök lɔ̈ɔ̈m,
akut apuruuk ke tït, ku benkë rëët
akut dɛ̈t ye kek rou lɔ̈ɔ̈m ku jɔlkë ɣet
kal thok, kal ye gur thok wëëth cï
yethok wɛl geeu. Go kal yethok ŋaany
ë rot ku lek aɣeer. Keek aacï jäl la ke
cath dhël yic, nawën ka atuny nhial
mär.
11 Ku jɔl Pïtɛr kë lui rot ye deet yic ku
lueel, “Ëmën aca jal ŋic lɔn ye yen yic
kënë awën ya tïŋ këcït nyuɔ̈th! Nhialic
acä tuɔ̈c atuɔ̈nyde bä bɛ̈n kuɔ̈ny bei
Ɣërot Agrïpa cin, ku jɔl aa käk ke ye kɔc
Itharel tïŋ ke bïk luɔ̈i ɣa.”
12 Nawën ŋic lɔn rëër yen tɛ̈rac, go
la pan Maria man Joon Marko. Ku kɔc
juëc aake cï kenhïïm kut thïn ë ke rɔ̈ɔ̈k.
13 Ku jɔl Pïtɛr ɣöt tɔɔŋ thok aɣeer,
go nyan aluaak lui baai cɔl Roda la bï
raan ɣöt gut thok la tïŋ.

11:28 Luɔi 21:10 **12:4** B.bei 12:1-27

14 Ku ëcï Pïtɛr ŋic röl, go puɔ̈u miɛt
apɛi, ku go guɔ kat ke këc ɣöt liep thok,
ku le lɛ̈k kɔc lɔn yen ke Pïtɛr yen akääc
aɣeer.
15 Go kɔc awën rɛ̈ɛ̈r ɣöt lɛ̈k ye, “Yïn
acï muɔ̈l!” Go lɛ̈k ke lɔn ë yic yen acï
lɛ̈k ke. Gokë lueel, “Ka atiɛmde yen
acï bɛ̈n.”
16 Ku la Pïtɛr tueŋ ke tɔŋ ɣöt thok,
gokë ɣöt ŋaany thok. Gokë tïŋ ku gɛ̈ikë.
17 Go Pïtɛr lɛ̈k ke bïk biɛt, ku jɔl tɛ̈t
yic ke yen tɛ cï Nhialic ye bɛ̈ɛ̈i bei thïn
ɣööt ë mɛc yic ku lëk ke, “Lɛ̈kkë Jemith
ku wämäthkuan kɔ̈k yen kë cï rot looi.”
Ku jiël bï la tɛ̈dɛ̈t.
18 Na la piny bak, go apuruuk ke
tït nhïïm la cɔ̈t, ku yekë röt thiëëc
kamken, “Yeŋö cï rot looi tënë Pïtɛr?”
19 Go Ɣërot Agrïpa apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk
yɔ̈ɔ̈p. Ku akëc kë bɛ̈n yök. Go apuruuk
cɔl adet thook, ku lëk kɔc kɔc nɔ̈k bï
ke nɔ̈k. Tɛ̈wën cï ë kënë rot looi go
Ɣërot Agrïpa jäl Judia, ku ben la ceŋ
Cetharia.

Antipäth Ɣërot acï thou

20 Nawën cï Ɣërot Agrïpa puɔ̈u riääk
tënë bäny Tire ku Thidon, gokë la
ke ya akut bïk la tïŋ. Ku ë cïk kaŋ
lëk Blatuth raan käk pan bɛ̈ny tiit bï
wɛ̈tden gam. Ku jɔlkë la tënë Ɣërot
Agrïpa ku thiëckë bï dɔ̈ɔ̈r ke ke, rin
keek aake ye mïïth yök wun yen mɛc
Ɣërot Agrïpa.
21 Naɣɔn aköl yen cï Ɣërot Agrïpa
lueel bï yen mat ke ke, go ruk
alɛ̈thken bääny ku nyuuc thɔ̈nyde
nhom ku jiɛɛm ke kɔc.
22 Ku jɔl kɔc duɔɔt aa looi ëlä, “Acie
raan yen jam, Aciëk.”
23 Ee tɛ̈ɛ̈n, Ɣërot Agrïpa acï atuny
Nhialic bɛ̈n cɔl atuany, rin cï yen rot
looi bï a yen ye door ku cie Nhialic
yen ye door. Nawën ke cuet käm tɔ̈
yeyäc yic, ku thou.
24 Wɛ̈t Nhialic acï bɛ̈n la tueŋ ku kɔc
juëc aacï bɛ̈n gam.
25 Ku Barnaba kek Thawul
aacï luɔiden bɛ̈n thöl, ku dhukkë
Jeruthalem ke cath kek Joon Marko.

13

Barnaba ku Thawul aacï lɔc ku toc ke

1 Kɔc ke cï gam Antiök aake la yiic
kɔc ke ye käk Nhialic tïŋ, ku jɔl aa
kɔc ë kɔc cï gam piɔ̈ɔ̈c, ku keek aake
ye yï Barnaba ku Thaimon. (Raan
col) ku Lukiöth (raan pan Thirene) ku
Maneen (ku yen ë ye mɛthë bɛny cɔl
Antipäth Ɣërot) ku Thawul.
2 Tɛ̈wën ye kek röök thïn tënë
Bänyda, ku yekë mïïth theek ke ye dhël
dɛ̈t dɔ̈ɔ̈r kek Nhialic, go Wëi Nhialic
lɛ̈k ke ëlä, “Pälkë Barnaba ku Thawul
ku bïk luɔi ca lɔ̈c ke aa looi.”
3 Ku jɔl kɔc cï gam miëth aa theek ku
röökkë ku jɔlkë Barnaba ku Thawul
dɔɔc ku jɔlkë ke cɔl ajiël bïk luɔi cï
Nhialic lɔ̈c ke la luɔ̈i Nhialic.

Barnaba ku Thawul aacï keny Thaipruth

4 Barnaba ku Thawul aake cï Wëi
Nhialic tooc bïk la gen cɔl Theleukia
ku lek teem kɔ̈u riäi ku lek gen tɔ̈ gool
nhom wär ciɛl yic cɔl Thaipruth.
5 Na lek ɣet gen dɛ̈t cɔl Thalamith,
gokë kɔc aa piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic tɛn amat
kɔc Itharel. Ku Joon Marko ë cath ke
ke rin bï keek aa kony luɔi.
6 Keek aacï cath ku temkë
Thaipruth kɔ̈u, ku lek gen Papoth
yen le kek raan dɛ̈t tiët cɔl Bar-Jethu
ke ye raan Itharel, yök thïn. Ku ëcï
rot a nyuɔɔth ciɛ̈t ye raan kɔc lɛ̈k wɛ̈t
Nhialic.
7 Yen Bar-Jethu ë ye mɛthë bɛnydït
cɔl Therjiuth Pauluth, bɛny wun tɔ̈
gool nhom wär ciɛl yic. Ku yeen ë ye
raan pel nyin apɛi. Bɛny ëcï Barnaba
kek Thawul tuɔ̈c ku bïk bɛ̈n tënë ye,
rin ë wïc bï piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic.
8 Ku yen luɔiden bï kek bɛny piɔ̈ɔ̈c
ëcï tiët Elimath (aa kek riɛnke thoŋ
Gïrïk) duɛ̈r rac, rin cï yen ye them bï
bɛny rac nhom bï wɛ̈t Nhialic cïï gam.
9 Ke Thawul, ku aŋic aya lɔn cɔl ye
Paulo, ëcï Wëi Nhialic la yeguɔ̈p, go
tiët tïŋ ku döt apɛi,
10 ku lëk ye, “Yïn mänh jɔŋrac.
Yïn raan la ater kek käpath ëbën.
Yïn athiäŋ guɔ̈p kärɛc, ku aye them

akölaköl ba yith Nhialic wel bïk aa lueth!
11 Yïn abïï Nhialic jak guɔp ëmën. Yïn abï cɔɔr ku yïn abï nïn nɔ̈k ke yï cïï piny ben tïŋ." Nyin yic Elimath, ëcï kën macär guɔ paat nyin piny, ku jɔl cath ke wïc raan bï ye dɔm cin bï thel.
12 Nawën tïŋ bɛnydït kë cï rot looi, go wɛ̈t Nhialic gam rin yeen ëcï gäi apɛidït käk cï ke ye piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic.

Barnaba ku Paulo aacï la Antiök tɔ̈ Pithidia

13 Paulo ku jɔl aa kɔcken cath kek ye aacï wär teem riäi ke jiël Papoth ku lek Perga, wun cɔl Pampilia. Tɛ̈wën, Joon Marko acï bɛn puɔ̈k ke ke ku dhuk Jeruthalem.
14 Ku ben kë jäl Perga ku ɣeetkë Antiök tɔ̈ wun cɔl Pithidia. Nawën aköl lɔ̈ŋ, aköl cïï kɔc ë luui, go Barnaba ku Paulo la tɛn amat ku nyuuckë thïn.
15 Nawën cï lööŋ Mothith, ku jɔl aa wël kɔc käk Nhialic tïŋ kueen, go bäny tɛn amat wɛ̈t lɛ̈k Barnaba ku Paulo ëlä, "Wämäthakua wek aa wïcku bäk kɔc jääm nhïïm, tɛ̈ le yen wɛ̈t bï ke riɛɛl puɔ̈th bäk lɛ̈k ke."
16 Go Paulo rot jɔt, ku nyooth yecin bï kɔc biɛt. Ku jɔl jam ëlä, "Wek mɛ̈thkiɛ̈ pan Itharel, ku jɔl aa kɔc cie kɔc Itharel Nhialic door, piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈.
17 Nhialic kɔc Itharel ëcï wärkuan dït lɔc ku looi ke ke ye kuatdït ril tör tɛ̈wäär ciëŋ kek ke ye alɛi wun cɔl Ijip. Keek aake cï Nhialic bɛ̈ɛ̈i bei Ijip riɛlde.
18 Ku acï käräc yekë luɔ̈i ye guum roor ruɔ̈ɔ̈n thiärŋuan.
19 Ku Nhialic acï wuɔ̈t kadhorou cuɔp wei pan Kanaan. Ku looi kacke bï aa kek la piny,
20 tɛ̈cït run buɔt kaŋuan ku thiärdhiëc.
"Wën cï kën rot looi, go Nhialic ke yiëk kɔc mac ke agut tɛ̈ tul raan käk Nhialic tïŋ cɔl Thamuel.
21 Nawën thiëckë Nhialic bï ke yiëk bɛnyŋaknhom, go Nhialic ke yiëk Thawul raan many Kïc, kuat Benjamin yic, ku bï ya bɛny ruɔ̈ɔ̈n thiärŋuan.
22 "Nawën cï Thawul nyaai bääny yic, go Nhialic Debit looi ke ye bɛnyŋaknhomden. Ku kën cï Nhialic lueel riɛnke akïn, 'Aca yök lɔn Debit, wën Jethe yen ë raan yen wiɛ̈c. Ku ë yen raan bï käk wiɛ̈ckë bïk röt looi, aa looi.'
23 "Ë ye Jethu raan kuat Debit, yen cï Nhialic looi ke ye raan bï kɔc Itharel luɔ̈k, tɛ̈cït tɛ̈ cï yen ye luɛɛl thïn wäär.
24 Wäär këc Jethu luɔide jɔɔk, ke Joon ëcï kɔc Itharel kaŋ lɛ̈k wɛ̈t Nhialic. Ku ye ke yɔ̈ɔ̈k bïk muɔ̈l luɔi käräc, ku cɔlkë röt aa muɔc nhïïm pïu.
25 Na wäär cï luɔi Joon thiɔ̈k kek thök, go kɔc thiëëc ëlä, 'Yakë tak ya ŋa? Acie ɣɛn raan tiɛtkë. Raan tiɛtkë abï lɔ̈k bɛ̈n ɣacök. Ku acie ɣɛn raan lëu ye ba warke däk bei yecök.'
26 "Wek wämäthkiɛ̈ Itharel, mïth Abaram, ku jɔl aa wek kɔc cie kɔc Itharel rɛ̈ɛ̈r tɛn Nhialic door. Wɛ̈t bï kɔc kony bï kɔc cïï la pan mac acï lɛ̈k ɣo.
27 Ku yeen akëc kɔc ke ciëŋ Jeruthalem ku bänyken ŋic, lɔn nadë ke yen raan bï kɔc bɛn kony. Ku keek akëc wël deet yiic aya, wël ke ye kɔc käk Nhialic tïŋ lɛ̈k ke wäär ye kueen akölaköl, aköl lɔ̈ŋ. Ku keek aacï wël kɔc käk Nhialic tïŋ cɔl aa tiiŋ kenhïïm, rin cï kek Jethu cɔl anäk.
28 Cɔk alɔn cïn yen yiny cïk yök bï ke ye tɛ̈m thou, gokë ŋuɔ̈t ke thiëc Pilato bï dhiɛl nɔ̈k.
29 Ku wën cï kek këriëëc ëbën looi, käk ke cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic riɛnke, gokë jat piny tim cï rïïu kɔ̈u ku lek thiɔ̈k raŋ yic.
30 Ku yeen acï Nhialic cɔl aben pïr.
31 Ku aacï rot nyuɔ̈th kɔc ke ye cath kek ye kam Galilia ku Jeruthalem nïn juëc yiic. Kek kɔckä, kek aacï käk cï röt looi tïŋ, ku lëkkë ke kɔc Itharel.

13:17 B.bei 1:7; 12:51 **13:18** Kn 14:34; L.rou 1:31 **13:19** L.rou 7:1; Joc 14:1 **13:20** Bäny 2:16; 1Tha 3:21 **13:21** 1Tha 8:5; 10:21 **13:22** 1Tha 13:14; 16:12; Wk 89:20 **13:24** Mk 1:4; Lk 3:3 **13:25** Mt 3:11; Mk 1:7; Lk 3:16; Jn 1:20, 27 **13:28** Mt 27:22-23; Mk 15:13-14; Lk 23:21-23; Jn 19:15 **13:29** Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42 **13:31** Luɔi 1:3

32-33 “Ku ɣok aacï bɛ̈n buk we bɛ̈n lɛ̈k
thoŋ path cï Nhialic yepuɔ̈u tɔɔŋ ke bï
luɔ̈i wärkuan dït. Acï luɔ̈i ɣo ëmën ɣok
miɛ̈thken, rin cï yen Jethu cɔl aben pïr
ke cï thou. Cïmën cï ye gɔ̈t ëlä waak
rou athör thɛɛr wël Nhialic yic,
‘Yïn ee wëndiɛ̈, ɣɛn acï ya Wuur akölë.’
34 “Ku yen kënë yen ë kë cï Nhialic
lueel, lɔn bï yen ye cɔl aben rot jɔt
thou yic, ku bï cïï kɔŋ dhiäth raŋ yic,
‘Yïn aba yiëk yath, ku yïn aba dɔɔc cït
tɛ̈wäär,
cï ɣɛn ɣapuɔ̈u taaŋ thïn tënë Debit.’
35 “Ku ë yic alanden, ëcï lueel këlä
wɛ̈t dɛ̈t cï gɔ̈t yic,
‘Yïn acä aluɔnydu bï puɔ̈l bï dhiäth
raŋ yic.’
36 “Ku yen Debit ë ye käk Nhialic
looi wäär pïïr yen, ku jɔl thou ku thiäk
tɛ̈ cï wärken dït thiɔ̈k thïn. Ku guäpde
acï bɛ̈n dhiäth raŋ yic.
37 Ku kën akëc rot looi tënë raan cï
Nhialic jɔt bei raŋ yic.
38-39 “Awiëc bäk ŋic wek wämäthkiɛ̈
Itharel, lɔn nadë ke rin Jethu yen abï
kärɛc päl piny tënë kɔc. Raan bï wɛ̈tde
gam abï adumuɔ̈ɔ̈mke päl piny tënë
ye. Ku kënë ë këc löŋ Mothith looi
wäär tënë we.
40 Tääukë wenyïn piny apath bï kë cï
kɔc käk Nhialic tïŋ, cïk lɛ̈k kɔc ëlä rot
cïï lui we,
41 ‘Tiɛ̈ŋkë wek kɔc kɔc dɔl gup! Gäikë
ku wek aabï liu, rin kë luɔɔi
akölë!
Acie kë bäk gam, cɔk alɔn bï raandä ye
teet yic tënë we!’ ”
42 Wën jiël Paulo ku Barnaba tɛ̈n
amat, goke yɔ̈ɔ̈k ku bïk bɛn bɛ̈n aköl
dɛ̈ɛ̈t amat bïk wɛ̈t lööŋ Nhialic bɛ̈n ber
yic.
43 Wën cï kɔc jäl amat yic, ke Paulo
ku Barnaba ruɛc kɔc juëc Itharel, ku
kɔc juëc cie kɔc Itharel cï ciɛɛŋ kɔc
Itharel gam. Ku jɔl Paulo kek Barn-
aba lɛ̈k ke bïk kepuɔ̈th dɛɛt, ku bïk pïr
ke ŋɔ̈th piath Nhialic.
44 Nawën aköl dɛ̈t amat, ke kɔc juëc
apɛi bɔ̈ amat yic aabï ciɛ̈t kɔc ëbën
geeu kek cï guëër bïk bɛ̈n piŋ wɛ̈t
Nhialic.
45 Nawën tïŋ kɔc Itharel akut dïït
kënë ke dɔm tiɛɛl ke. Ku yekë wɛ̈t lueel
Paulo dhɔ̈l yic ku yekë lat.
46 Ku Paulo kek Barnaba aacï bɛ̈n
jam apɛi këlä ke cïï riɔ̈c, “Kën yen bï
rot kaŋ looi tueŋ, ee lɔn bï we lɛ̈k
wɛ̈t Nhialic. Ku na cäk kuec bäk wɛ̈t
Nhialic cïï gam, ku yakë röt yök ke we
cie kɔc wïc pïr akölriëëc ëbën, ke wek
aa buk nyääŋ piny ku lok tënë kɔc kɔ̈k
cie kɔc Itharel.
47 Rin ɣok aacï Nhialic yɔ̈ɔ̈k ëlä,
‘Wek aaca looi ke we cït mermer tënë
kɔc cie kɔc Itharel, rin bï raan ëbën
pinynhom poth la pan mac.’ ”
48 Nawën piŋ kɔc cie kɔc Itharel wɛ̈t
kënë, gokë puɔ̈th miɛt ku leckë wɛ̈t
Nhialic cïk piŋ. Ku kɔc ke cï lɔc bïk aa
kɔc pïr akölriëëc ëbën aake cï bɛn gam.
49 Wɛ̈t Nhialic acï bɛ̈n ɣet bɛ̈ɛ̈ikë yiic
ëbën.
50 Go kɔc Itharel, kɔcdït baai gɛu yic
ëbën bɛn rac nhïïm agut diäär kɔcdït
cie kɔc Itharel Nhialic door. Ku aacï
Paulo ku Barnaba bɛ̈n cuɔp wei pan-
den.
51 Go atuuc Jethu mël kuëëŋ ku
teŋkë kecök rin cï kek puɔ̈th riääk tënë
ke. Ku jiëlkë ku lek pan cɔl Ikonia.
52 Kɔc ke cï gam Antiök aake cï Wëi
Nhialic la kegup, ku keek aake mit
puɔ̈th apɛi.

14

Paulo ku Barnaba aa kɔc Ikonia lɛ̈k Wɛ̈t Puɔ̈th Yam

1 Këcït këwäär cï rot looi tënë Paulo
ku Barnaba Antiök acie yic bɛn ber
aya tënë ke Ikonia. Paulo ku Barnaba
aake cï la ɣön ye kɔc Itharel mat thïn,
ku jiɛɛmkë arɛ̈k bï kɔc juëc Itharel ku
kɔc cie kɔc Itharel wɛ̈t Jethu gam.
2 Ku kɔc kɔ̈k Itharel cï kuec bïk wɛ̈t
cïï gam, aacï kɔc Ikonia luɔ̈m thook
bïk kenhïïm wɛ̈l Paulo ku Barnaba.
3 Ku Paulo kek Barnaba aacï rëër
Ikonia nïn juëc. Ku jiɛɛmkë apɛi rin
Jethu ke cïï riɔ̈c, ku wɛ̈t yekë lueel
ëbën ë yic, rin cï Jethu ke yiëk riɛl bïk
käk jäŋ gɔ̈i aa looi.

13:32-33 Wk 2:7 **13:34** Ith 55:3 **13:35** Wk 16:10 **13:41** ɣab 1:5 **13:47** Ith 42:6; 49:6 **13:51** Mt 10:14; Mk 6:11; Lk 9:5; 10:11

4 Ku kɔc juëc tɔ̈ geeu aake cï keyiic
tek, kɔc kɔ̈k aake wël kɔc Itharel piŋ
ku gam kɔc kɔ̈k wɛ̈t atuuc Jethu.
5 Nawën ke mɛt kɔc Itharel yic kek
kɔcken dït ku kɔc Konya bïk agaac
jɔɔk, ku wïckë bïk ke nɔ̈k.
6 Nawën la kɔc piööc wɛ̈t cï mat yök
cök, gokë riŋ të cɔl Likonia tɔ̈ gɛɛth
Lithtra ku Derbe thïn.
7 Ku piööckë Wɛ̈t Puɔth Yam Bäny
Jethu ë gɛɛthkä yiic.

Paulo acï duɛ̈r nɔ̈k Lithtra

8 Mony cï ruai, cie cath, yecök ɣöc
piiny tɛ̈wäär dhiëëth ye ë tɔ̈ gen Lith-
tra.
9 Ku ë ye wël Paulo piŋ. Go Paulo tïŋ
ke cï gam ku pɛth bï kony. Go döt,
10 ku lueel, “Jɔt rot ba kɔ̈ɔc!” Go rot
wuɔ̈l nhial ku ciɛth.
11 Nawën tïŋ kɔc juëc kë cï Paulo
looi, gokë jam apɛi thoŋden Likonia,
“Aciëëk cït kɔc aacï bɛ̈n piny nhial
tënë ɣo!”
12 Ku ciɛ̈kkë Barnaba ke cɔl Deuth
ku ciɛ̈kkë Paulo ke cɔl Ɣërmith rin ë
yen raan ye wɛ̈lken lueel.*
13 Go raandït jɔŋ cɔl Deuth door,
jɔŋ rëër yiɛ̈ŋde kal thok miöör la yiëth
adir cï cuëëc yɔ̈ɔ̈k bɛ̈ɛi. Ku wïc kek
kɔcken juëc rɛ̈ɛ̈r ke ye bïk atuuc door
ë ke.
14 Nawën piŋ Barnaba ku Paulo ke
wïckë bïk looi, gokë aläthken rɛt yiic
kekɔ̈th bïk nyuɔɔth lɔn cïï kek këcït
kënë wïc, ku riŋkë ciɛl thän awën yic
ku lueelkë,
15 “Yeŋö looi wek kënë? Ɣok aa kɔc ë
path cïmëndun. Ɣok aacï bɛ̈n buk Wɛ̈t
Puɔth Yam Jethu bɛ̈n lueel, ku buk we
nyaai käk yakë doorkä yiic rin cïn kek
wɛ̈tden yic, ku bäk aa door Nhialic töŋ
pïr, cï nhial ku piny ku wër kek käkkith
tɔ̈ thïn ëbën cak.
16 Wäthɛɛr Nhialic ëcï kɔc puɔ̈l bïk
käkken cïk tak aa door.
17 Ku Nhialic ë rot nyuɔɔth akölaköl
käpuɔth ye looi yiic tënë kɔc. Ee deŋ
cɔl atueny ku lok käŋ ëbën cït tɛ̈den ye
kek luɔk, ku mitkë puɔ̈th.”
18 Cɔk awën këc kɔckä wɛ̈lken lac
gam, ka cïk bɛ̈n lëu bïk kɔc dɔk bïk
miöör cïï näk.
19 Nawën ke kɔc Itharel kɔ̈k bɔ̈ An-
tiök gen tɔ̈ Pithidia, ku bɔ̈ kɔc kɔ̈k
Ikonia, ku rɛckë kɔc nhïïm ku biöökkë
Paulo ku ɣöckë aɣeer geeu, ku takkë
lɔn cï yen thou.
20 Nawën la kɔc cï gam kenhïïm
kut yelɔ̈ɔ̈m, ke jɔt rot ku dhuk geeu.
Naɣɔn nhiäk ke la Derbe kek Barnaba.

Paulo ku Barnaba aacï dhuk gen Antiök tɔ̈ Thiria

21 Paulo ku Barnaba aacï Wɛ̈t Puɔth
Yam lëk kɔc Derbe ku gam kɔc juëc
wɛ̈t Jethu. Nawën ke dhuk Lithtra. Ku
lek Ikonia ku jɔl a Antiök tɔ̈ Pithidia.
22 Ku lëkkë kɔc cï gam bïk gam-
den muk apath, ku lek tueŋ ke nhiar
Jethu. Ku lɛ̈kkë ke piɔ̈ɔcden yic ëlä,
“Kɔc cï gam ëbën aa dhil gum ë pïr
kënë yic rin bï kek mɛt bääny Nhialic
yic aköldä.”
23 Ku kuanykë kɔcdït akuut kɔc cï
gam yiic ëbën, ke cï kaŋ röök tënë
Nhialic. Ku thekkë miëth rin bï kek
Nhialic kaŋ door. Ku jɔlkë ke than
Bɛny Jethu cin, raan cï kek wɛ̈lke gam.
24 Tɛ̈wën kuɛny kek Pithidia yic,
gokë bɛ̈n Pampilia.
25 Ku piööckë Wɛ̈t Puɔth Yam tënë
kɔc gen Perga ku lek Atalia.
26 Ku tɛ̈ɛ̈n ke gër, ku dhukkë Antiök,
tɛ̈wäär cï kɔc cï gam ke thön Nhialic
thïn rin luɔiden cïk thöl.
27 Wën cï kek ɣëët Antiök, ke kuut
kɔc cï gam nhïïm ku lëkkë ke käjuëc cïk
looi riɛl Nhialic, ku nyooth Nhialic lɔn
alëu bï kɔc cie kɔc Itharel gam aya.
28 Ku rëërkë Antiök pɛi juëc kek kɔc
cï gam.

15

Löŋ Mothith

1 Kɔc kɔ̈k pan Judia aacï bɛ̈n Antiök,
ku piööckë kɔc cï gam ëlä, “Wek aacïï
Nhialic bï kony të cïï we dhil ŋoot, cït
të cï löŋ Mothith luɛ̈l ye.”
2 Go Paulo kek Barnaba jam apɛi
rin ë wɛ̈t kënë kek kɔc awën bɔ̈ Judia.

* **14:12** Aa rin jakken. **14:15** B.bei 20:11; Wk 146:6 **15:1** Leb 12:3

Nawën ke mat yic, bï Paulo ku Barnaba ku kɔc kɔ̈k Antiök la Jeruthalem bïk wɛ̈t kënë la jääm yic kek atuuc Jethu ku kɔcdït kɔ̈k.

3 Go akut kɔc cï gam ke jal tooc, ku
wën tëëk kek Ponicia ku Thamaria, ee
cïk lɛ̈k kɔc lɔn cï kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel
wɛ̈t Nhialic gam. Wɛ̈t kënë acï kɔc cï
gam ëbën cɔl amit puɔ̈th.

4 Nawën ɣëëtkë Jeruthalem ë ke lor
akut kɔc cï gam, ku atuuc Jethu ku
kɔcdït, kɔc cïk bɛ̈n lɛ̈k käjuëc cï Nhialic
ke kony bïk ke looi.

5 Go kɔc kɔ̈k akut Parathï cï gam röt
jat nhial ku luelkë, “Keek aa dhil ŋoot
ku lëk ke bïk löŋ Mothith dhiɛl theek.”

6 Go atuuc Jethu ku kɔcdït kenhïïm
mat bïk wɛ̈t kënë tak yic.

7 Wën cï kek wɛ̈t jääm yic apɛi, ke
Pïtɛr jɔt rot ku lueel, “Wek kackiɛ̈
anɟiɛckë lɔn ɣɛn acï Nhialic lɔc wäär
kamkun, ba Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc cie
kuat Itharel, rin bï kek wɛ̈t Bɛ̈ny piŋ
ku gamkë.

8 Ku Nhialic anɟic kë tɔ̈ raan ëbën
puɔ̈u, acï nyuɔɔth lɔn yeen alëu kɔc
kɔ̈k cie kɔc Itharel bïk gam aya cïmën
cï yen Wɛ̈ike cɔl abɔ̈ tënë ke, cïmën
wäär cï yen ye luɔ̈i ɣo aya.

9 Acï nyuɔɔth lɔn ɣok kɔc Itharel ku
thäi kɔ̈k, ɣok aa thöŋ ëbën, ku nyɛɛi
kärɛc kepuɔ̈th rin cï kek gam.

10 “Na ye këya, ke yeŋö looi wek kë
cï Nhialic nyuɔ̈th we bäk cïï loi, rin
wïc wek ye ë path bäk tɛ̈ bï yen puɔ̈u
riëëk thïn tiŋ. Tɛ̈ jɔt ɣok kɔc cï gam
nhïïm këril këc wärkuan dït ku ɣo aya,
kaŋ lëu buk ɣääc?

11 Acie tɛ̈de! Ayeku gam lɔn bï ɣo
kony rin piath Bɛ̈ny Jethu, ku abï ya
tɛ̈de aya tënë ke.”

12 Go akut ëbën biɛt ku piŋkë käk jäŋ
gɔ̈i cï Nhialic cɔl aa looi Barnaba ku
Paulo ke, kam kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel.

13 Wën cï kek thök jam, ke Jemith jɔt
rot ku bëër ëlä, “Piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈ wek kɔc
akuɔ̈tda!

14 Acï Thaimon tɛ̈t ɣo tɛ̈ cï Nhialic
ye nyuɔɔth thïn lɔn ye kɔc cie kuat
Itharel kacke aya, rin cï yen kɔc kɔ̈k
nyaai keyiic bïk aa kacke.

15 Ku wël kɔc käk Nhialic tïŋ aacï
rɔ̈m kek ë wëlkä alanden. Cïmën cï ye
gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

16 ‘Ku lueel Bɛ̈ny, ɣɛn abï dhuk,
ku ɣɛn abï many Debit cï riääk bɛn jɔt
nhom.
Ku bɛn käkken cï riääk cɔ̈k piny bïk
riɛl.

17 Ku këya, kɔc ëbën aabï Bɛ̈ny wïc,
kɔc cie kɔc Itharel ca cɔɔl bïk aa
kackiɛ̈.

18 Yen ee wɛ̈t cï Bɛ̈ny lueel akan,
Bɛ̈ny yen cï wɛ̈t kënë cɔl anɟic thɛɛr.’

19 “Ku la Jemith tueŋ ku lueel, na ye
ɣɛn, ke ɣok aacïï kɔc cie kɔc Itharel cï
Nhialic dhuɔ̈k rɛ̈ɛ̈m nhïïm.

20 Anɟuɛ̈ɛ̈n buk ke gät athör ku lëkku
ke, bïk cïï mïth kuat miëth cï ke jakrɛc
door, ku titkë röt bïk gup cïï la akɔr.
Ku cïk riɛm cam ku cïk cuët rïŋ län këc
teem röl bï riɛm kuër.

21 Rin löŋ Mothith acï kueen run
juëc yiic, ɣɔ̈n ye kɔc Itharel mat thïn
aköödl cïï kek ë luui yiic, ku wëlkä aaye
piɔ̈ɔ̈c gɛɛth yiic ëbën.”

Athör cï gät kɔc cie kɔc Itharel cï gam

22 Nawën ke atuuc Jethu, ku kɔcdït
kek kɔc akut kɔc cï gam ëbën, mat
wɛ̈t yic bïk röör abɛ̈k akut yic kuany,
ku bïk ke tuɔɔc Antiök kek Paulo ku
Barnaba. Gokë Judath cɔl Barthabath
aya, ku Thilath kɔc theek akut rin
luɔiden, kuany.

23 Ku gɛmkë ke athör kënë tënë kɔc
cï gam Antiök,

> “Ɣok atuuc Jethu ku kɔcdït,
> miɛthakun, ɣok aacï miäthda tuɔc
> miɛthakua cie kuat Itharel ciëŋ gen
> Antiök, ku pan Thiria ku Cilicia.

24 Acuk piŋ lɔn cï kɔc kɔ̈k akuɔ̈tda
yic la ku rɛckë wepuɔ̈th käk yekë
lueel, ku keek aa këcku ke tooc bïk
käkkä aala lueel.

25 Këya, ɣok aacï ɣonhïïm mat ku
gamku buk kɔc kuany ku tucku ke we.
Ku aabï la kek wämäthkuan nhiarku
Barnaba ku Paulo,

15:7 Luɔi 10:1-43 **15:8** Luɔi 2:4; 10:44 **15:18** Amo 9:11-12 **15:20** B.bei 34:15-17; Leb 17:10-16; 18:6-23

26 cï wëiken gam bïk luui rin Jethu
Krïthɔ.
27 Wek aa tucku Judath ku Thi-
lath, bïk we lëk wël cï gɔ̈t athör kën yic
aya.
28 Acï Wëi Nhialic tääu ɣopuɔ̈th bï
ciɛ̈n löŋ ril dɛ̈t mɛtku ë lööŋ cï gät we
kä yiic.
29 Ku wek aa cïï käkkä dhil loi,
duɔ̈kkë ye mïth miëth yeke jakrɛc
door, duɔ̈kkë riɛm cam, duɔ̈kkë cuët
rïŋ län këc teem röl bï riɛm kuër, ku
tiɛtkë röt bäk gup cïï la akɔr. Na luɔikë
käkkä cït ëmën cï ɣok ke lɛ̈k we, ke
luɔidun abï piath. Yenakan.”
30 Ku toockë atuuc Antiök. Nawën
cïk ɣet, ke mat kɔc cï gam ëbën nhïïm
ku gɛmkë ke athöör.
31 Wën cï kek athöör kueen ë ke mit
puɔ̈th rin cï wël cï gɔ̈t athöör yic ke
dɛɛt puɔ̈th.
32 Judath ku Thilath, kɔc ke jam
nyin Nhialic aya, aacï jam apɛi kek
kɔc cï gam bïk ke dɛɛt puɔ̈th ku rilkë
puɔ̈th.
33 Tɛ̈wën cï kek nïn nɔ̈k ke ke lony
wämäthakua dhöl bïk dhuk ke puɔl
gup tënë kɔc ke toc ke. [
34 Ku Thilath acie nhom bɛ̈n waar
ku döŋ.]
35 Paulo ku Barnaba aake cï pɛ̈i nɔ̈k
Antiök, ke piööc wɛ̈t Bɛ̈ny kek kɔc juëc
kɔ̈k tënë kɔc Antiök.

Paulo ku Barnaba aacï puɔ̈k

36 Nawën cïk pɛ̈i nɔ̈k Antiök, ke
Paulo yöök Barnaba, “Dhukku ciëën
gɛɛth wäär yiic cï ɣok Wɛ̈t Puɔth Yam
piɔ̈ɔc thïn, buk wämäthakua la neem,
ku buk tïŋ lɔn le kek tueŋ apath kek
gamden.”
37 Ku ë wïc Barnaba bï Joon Marko
cath ke ke,
38 ku akëc Paulo tak lɔn puɔth yen bï
cath ke ke rin acï bɛ̈n dhuk Pampilia,
ku cïï rɛ̈ɛ̈r ke ke bïk luɔiden thääp
kedhie.
39 Wɛ̈t kënë acïk tɛɛr apɛi nawën ke
puɔ̈k. Ku jïël Barnaba kek Joon Marko
ku geerkë Thaipruth.
40 Ku cɔl Paulo Thilath bï cath
kek ye, ku pɛ̈l miɛthakën ke dhöl bï
Nhialic ke cɔl aa cath ke puɔl gup.
41 Ku jɔlkë la Thiria ku Cilicia kek
Thilath, ke deet kɔc cï gam puɔ̈th bïk
gamden muk apath.

16

Timothï acï cath kek Paulo ku Thilath

1 Paulo acï cath bï la Derbe ku Lith-
tra tɛ̈ ciëŋ Krïthian cɔl Timothï thïn.
Man Timothï ëcï gam aya, ku yeen
ë ye nyan kuat Itharel, ku wun ë ye
Gïrïk.
2 Kɔc le ɣok gam tök ëbën Lithtra ku
Ikonia, aake ye ŋiɛc jam rin Timothï.
3 Go Paulo Timothï cɔl aŋɔt rin wïc
yen ye bïk cath. Ee looi këya rin aŋic
kɔc Itharel ke ciëŋ Derbe ku Lithtra
ëbën lɔn ye wun Timothï Gïrïk, kuat
cie ŋoot.
4 Tɛ̈wën ye kek jäl gen ku lek gen,
aake lööŋ cï atuuc Jethu ku kɔcdït tɔ̈
Jeruthalem guiir tɛ̈t kɔc cï gam, ku
lëkkë ke bïk aa luui cït tɛ̈ wïc atuuc
Jethu ku kɔcdït tɔ̈ Jeruthalem ye thïn.
5 Këya, kɔc akut kɔc cï gam aacï cök
puɔ̈th bïk gamden cïï war, ku kɔc cï
gam aacï röt aa juak akölaköl.

Paulo ku Thilath aacï la Troath

6 Paulo ku Thilath aacï Prigia ku
Galatia bar yic, rin cï Wëi Nhialic ye
nyuɔ̈th ke bïk Wɛ̈t Puɔth Yam cïï piööc
ë bɛ̈ɛ̈i Athia kä yiic.
7 Tɛ̈wën cï kek aken Mithia dööt, ke
wïckë bïk la pan cɔl Bithinia, ku keek
aacï Wëi Nhialic nyuääth bïk cïï tëk
thïn.
8 Gokë Mithia bar yic ku lek Troath.
9 Ku ë wɛ̈ɛ̈r kënë Paulo acï këdäŋ tïŋ
këcït raan Mathedonia ke kääc yen-
hom ku lɛ̈ŋ. “Bäär yïn Paulo Mathedo-
nia ba ɣo bɛ̈n kony.”
10 Wën cï Paulo nyuɔ̈th ë kënë, goku
röt guiir buk la Mathedonia, rin acuk
ŋic lɔn cï Nhialic ɣo cɔɔl buk Wɛ̈t Puɔth
Yam la piɔ̈ɔc tënë kɔc Mathedonia.

Paulo ku Thilath aacï la Pilipi

11 Goku jäl Troath ë riäi ku gërku
buk teem Thamodhraki, naɣɔn nhiäk
dɛ̈ɛ̈t ɣo la Nipolith.

15:38 Luɔi 13:13

12 Ku jiëlku Nipolith ku lok Pilipi
gen tueŋ ye kaŋ thiɔɔk të le kɔc Mathe-
donia, ku yen ë ye gen rëër kɔc Roma
thïn. Ku näkku nïn juëc geeu.
13 Nawën aköl cïï kɔc Itharel ë luui
ke ɣo jiël geeu, ku lok wäryɔu të yeku
tak lɔn ye kɔc Itharel kenhïïm mat
thïn bïk röök. Ku nyuucku piiny ku
jiɛɛmku tënë diäär ke cï kenhïïm mat
thïn aya.
14 Kam kɔc cï wɛ̈lkua piŋ ë kɔc ke
tɔ̈ thïn yiic, ee tiŋ gen Thiatira cɔl
Lidia, ku ë ye ɣɔɔc wei alɛ̈th mïthiɔ̈ɔ̈ŋ
ril ɣɔ̈nyden yic apɛi. Lidia ë ye Nhialic
door, ku ëcï Nhialic cök puɔ̈u bï wɛ̈t
lueel Paulo piŋ.
15 Wën cï ye gäm lɔ̈kwëi kek kɔc ciëŋ
baai kek ye, ke cɔl ɣo ku lëk ɣo, “Bäk,
rɛ̈ɛ̈rkë paandiɛ̈, të cï wek ye gam lɔn cï
ɣɛn gam ayic.” Ku lɛ̈ŋ ɣo buk la baai.

Paulo ku Thilath aacï mac Pilipi

16 Naɣɔn akäl tök, tɛ̈wën le ɣok tɛ̈ ye
kɔc la röök thïn, ke ɣo räm kek nyan
alony la guɔ̈p jɔŋ ye cɔl alëk kɔc kë bï
rot looi. Ku yeen ëcï wëëu juëc apɛi
bɛ̈ɛ̈i tënë kɔcken cï ye loony.
17 Nawën ke buɔth Paulo ku ɣo ëbën
ke loi duɔɔt, “Kɔckä aa lui rin Nhialic
Madhɔl. Aa yïn lëk të bï Nhialic yï
kuɔny thïn.”
18 Ku looi këya nïn juëc, agut bï
Paulo puɔ̈u riääk, ku wel yenhom ku
lëk jɔŋ tɔ̈ nya guɔ̈p, “Rin Jethu Krïtho
bäär bei ë nya guɔ̈p!” Ee kaam wën,
ke jɔŋrac jiël yeguɔ̈p.
19 Nawën le kɔc cï yeen loony tïŋ,
ke nyan alony cïn wëëu ye bɛn bɛ̈ɛ̈i
tënë ke, gokë Paulo dɔm ku Thilath ku
thelkë ke luk yic.
20 Ku ɣɛ̈thkë ke bäny nhïïm ku
luelkë, “Röörkä aa kɔc Itharel, ku keek
aa loi aliääp gɛnda.
21 Aa ɣook piɔ̈ɔ̈c buk käk liu ciɛɛŋda
ku lɔ̈ɔ̈ŋkua yiic, aa looi. Ɣok aa kuat
Roma. Këya, ɣok aacïï dhil luui käk
yekë lɛ̈k ɣo buk ke looi.”
22 Ku mɛt thän awën kääc luk kɔ̈u
wɛ̈tden yic ku biɛ̈kkë ke, ku ret bäny
alɛ̈th Paulo ku Thilath yiic kekɔ̈th, ku
cɔlkë ke aa that.
23 Wën cï apuruuk Paulo ku Thilath
that ku biɛ̈kkë ke apɛi, ku riitkë ke ɣön
mɛ̈c, ku yöök bɛ̈ny apuruuk ë tïït kɔc
cï mac, bï ke der rin bï kek cïï kat.
24 Nawën piŋ apuruuk ë wɛ̈t kënë,
ke riitkë ɣön tɔ̈ ciëën ku rekkë kecök,
ku mɛckë ke gurgurdït thiek kɔ̈u.
25 Nawën tɛ̈cït wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, ke Paulo
ku Thilath aake rɔ̈ɔ̈k ku ketkë waak
door kek Nhialic, ku kɔc kɔ̈k ke cï mac
kek keek aake pïŋ.
26 Kaam awën ke piny yiɛ̈ɛ̈k rot apɛi,
ku yiɛ̈ɛ̈k tɛ̈wën cï ɣön mɛ̈c buth thïn
aya. Nyin yic tɛ̈wën ke ɣööt ŋany
kethook, ku däk luɔ̈ŋ werwer kecök.
27 Go bɛ̈ny apuruuk wën tit ɣöt thok
rot puur ku tïŋ ɣööt ke ŋaany thook, ku
tɛk lɔn cï kɔc cï mac röt kual, go palde
miëët bei, ku wïc bï rot nɔ̈k.
28 Go Paulo rɛ̈l apɛi, “Duk rot näk!
Ɣok aatɔ̈ tɛn ëbën!”
29 Go bɛ̈ny apuruuk mac cɔɔl, ku riŋ
ɣöt ku wïïk Paulo ku Thilath cök ke
lɛth.
30 Nawën ke wɛt nhïïm aɣeer ku
thiëëc ke, “Wek bäny, yeŋö ba looi bï
ɣa kony?”
31 Gokë lueel, “Gam wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu,
ke yïn akony wek kacku.”
32 Nawën ke jɔl wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu piɔ̈ɔ̈c
tënë ye ku tënë kɔc kɔ̈k tɔ̈ paande ëbën.
33 Ku ë wɛ̈ɛ̈r kënë, ke Paulo ku Thi-
lath nyɛɛi bɛ̈ny apuruuk wën ke bï
tɛ̈tɔ̈ɔ̈kken la lɔɔk yiic ku dër keyiic, ku
muɔc nhom nyin yic kek kacke ëbën.
34 Ku ɣɛ̈th Paulo ku Thilath paande
ku gɛ̈m ke miëth. Ku jɔl puɔ̈u miɛt kek
kacke rin cï yen wɛ̈t Nhialic jal gam.
35 Naɣɔn nhiäk ke bäny geeu toc
bäny apuruuk, “Lak, lëkkë bɛ̈ny apu-
ruuk tït ɣön mɛc bï Paulo ku Thilath
lony.”
36 Go bɛ̈ny apuruuk tït lëk Paulo,
“Bäny aacï wɛ̈t tooc riɛnkun bï we
lony. Këya, wek aacï puɔ̈l bäk jäl ke cïn
awuɔ̈c yïk we.”
37 Go Paulo lueel tënë bɛ̈ny apu-
ruuk, “Ɣok aa këc ɣäth luk yic, ku ɣok
aacï bäny cɔl athat thɛi nhom ku mac
ɣo, ku ɣok aa kɔc Roma! Ku ëmën,
awïckë buk jäl ɣo cïï ŋic? Acie tɛ̈de!
Kek bäny nhïïm, aa dhil bɛn tɛn bïk ɣo
bɛn luɔ̈ny bei.”

38 Go bäny apuruuk wët cï Paulo ku
Thilath lëk ke la kuany yic tënë bäny
geeu. Nawën piŋkë lɔn ye Paulo ku
Thilath kɔc Roma, gokë riööc.
39 Ku lek bïk ke la löŋ, bïk wët päl
piny tënë ke, ku bïïkë ke bei ɣön mëc
ku lëkkë ke bïk jäl geeu.
40 Go Paulo ku Thilath jäl ku lek pan
Lidia. Ku matkë kenhïïm thïn kek kɔc
cï gam, ku jiɛɛmkë tënë ke wël deet
kek kepuɔth ku jiëlkë.

17

Kɔc Thethalonika aacï wët Paulo maan

1 Paulo ku Thilath aacï tëëk gɛɛth
karou yiic, gen Ampipoli ku Apolo-
nia, ku jɔlkë bën Thethalonika të rëër
tën ye kɔc Itharel kenhïïm mat thïn bïk
röök.
2 Go Paulo, cïmënden thɛɛr, la të ye
kɔc Itharel kenhïïm mat thïn, ku aköol
yiic kadiäk, aköol cïï kɔc Itharel ye
luui, ke Paulo jɔl käk cï gɔt athör thɛɛr
wël Nhialic yic aa tɛɛr kek kɔc.
3 Ku nyuth ke kë cï gɔt athör thɛɛr
wël Nhialic yic, ee lɔn bï Jethu Krïtho
raan cï Nhialic tooc abï dhiɛl gum, ku
jɔt rot thou yic. Ku lueel Paulo ëlä,
“Jethu jiɛɛm ɣɛn riɛnke tënë we ëmën,
yen acï Nhialic lɔc ku dɔɔc.”
4 Go kɔc kɔk käk cï Paulo lueel yök
ke ye yith, ku mëtkë röt Paulo ku Thi-
lath, ku yen lan kɔc juëc Gïrïk Nhialic
door aya, ku diäär kɔk kɔcdït.
5 Ku kɔc Itharel aake cï tiɛɛl dɔm rin
cï kɔc juëc wët Paulo gam, ku kuutkë
kɔc aliääp dhöl yiic, ku matkë keyiic
ku loikë duɔɔt, ku mɛkkë pan Jathon
ku wïckë Paulo ku Thilath ɣööt yiic
bïk ke bëëi aɣeer tënë kɔc.
6 Nawën cïk ke yök, gokë Jathon ku
kɔc kɔk cï gam thɛl tënë kɔcdït geeu
ke loi duɔɔt ëlä, “Röörkä aacä liääp
looi gɛɛth juëc yiic, ku ëmën aacï bën
gɛnda.
7 Ku aacï Jathon nyuööc paande.
Keek aacï lööŋ bënyŋaknhom Roma
dhöl yiic, ku luelkë ka la bënyŋaknhom
dët yam cɔl Jethu.”
8 Ku wëlken kä, aacï thändït gɛu ku
bäny liääp nhïïm.
9 Ku jɔl bäny Jathon ku wämäth kök
awën cɔl aa tëëu wëëu piny bïk röt
waar, ku pälkë ke bïk jäl.

Paulo ku Thilath aacï la Beria

10 Tëwën cï piny cuɔl, ke kɔc cï
gam cɔl Paulo ku Thilath aa la Beria.
Nawën cïk ɣet, ke la të ye kɔc Itharel
mat thïn.
11 Aye kɔc Itharel tö Beria nhiaar bïk
wët Paulo piŋ tënë kɔc Thethalonika.
Ku aake wël Nhialic kueen akölaköl,
bïk tïŋ lɔn ye käk ye Paulo lueel yith.
12 Kɔc juëc aacï wët Jethu ye Paulo
lëk kɔc bën gam. Ku diäär juëc kɔcdït
Gïrïk, ku röör juëc Gïrïk aacï wët ye
Paulo lueel bën gam aya.
13 Nawën le kɔc Itharel tö
Thethalonika piŋ lɔn cï Paulo wët
Nhialic la piööc Beria aya, gokë bën
ku kuutkë kɔc thook bïk aliääp looi.
14 Tëwën nyin yic, ke kɔc cï gam cɔl
Paulo ajiël kek kɔc kɔk bïk la wath
thok, ku dɔŋ Thilath ku Timothï Be-
ria.
15 Ku kɔc awën ruɛc Paulo aacï bën
ger kek ye, bïk ɣet Athen. Ku dhukkë
Beria kek athön Paulo tënë Thilath ku
Timothï, bïk röt lac mät ye.

Paulo acï la Athen

16 Tëwën tiit Paulo Thilath ku Timo-
thï Athen, ee këc puɔu la yum wën tïŋ
yen gɛu ke cï thiäŋ yïïk ye kek jakken
door thïn.
17 Go jäl a teer kek kɔc Itharel, ku
kɔc wuɔt kɔk Nhialic door të ye kɔc
Itharel mat thïn kek thän dët guëër
të ye kɔc kenhïïm mat thïn geeu, bïk
wëlkä bën piŋ.
18 Go kɔc kɔk piööc Epikuria ku
Ithtɔk jam kek ye aya. Ku lueel kɔc
kɔk, “Yenö wïc raan kënë këc piöc, bï
lueel?” Ku ben kɔc kɔk lueel, “Yen ë
ciët jam rin jak kucku.” Ee luelkë këya
rin Paulo ë piööc rin Jethu, ku lɔn ye
kɔc röt jɔt thou yic.*
19 Gokë Paulo cɔɔl amat yic, amat
ë rɔm gɔn cɔl Ariöpakuth nhom ku
luelkë, “Awïcku buk piööcdun yam ye
lueel kënë ŋic.

* **17:18** Aa kɔc akut ë këŋ lueel pan Gïrïk.

20 Kɔ̈k yeku piŋ ke ye lueel, aacï thöŋ kek käk cuk kaŋ piŋ, ku awïcku buk wɛ̈tden yic, ŋic."
21 (Rin anhiɛɛr kɔc ke dhiëth Athen, ku thäi kɔ̈k la rëër thïn, bïk kɔc aa lɛ̈k wël yam cïk piŋ, ku piŋkë käk yam tënë kɔc kɔ̈k aya.)

22 Go Paulo rot jɔt ku kɛ̈ɛ̈c amat Ariöpakuth nhom ku lueel. "Kɔc Athen! Aya tïŋ käjuëc yiic lɔn ye wek jak juëc theek.
23 Rin tɛ̈ ciɛth ɣɛn gɛndun yic, ku daai käkkun yakë door, ɣɛn ë yïk yök aya ke cï gɔ̈t nhom këlä, 'Tënë Nhialic kuc.' Yen kë yakë door kënë, yen ë kënë ya lɛ̈k we, ku acäk ye ŋic.
24 Nhialic cï piny cak ku käk tɔ̈ thïn ëbën, yen ë Bɛ̈ny nhial ku piny. Ku acie ceŋ luëk cï buth yiic bï ye aa door thïn.
25 Ku yeen aya, acie wïc kɔ̈k bï luɔ̈i ye, rin ë yen atɔ̈ pïïr yecin, ku ë yen këriëëc ëbën wïc raan, gäm raan.
26 Nhialic acï raan tök kaŋ cak tueŋ, ku raan töŋ kënë yen abïï thäi bei thïn ëbën, ku jɔl ke aa thiëi pinynhom ëbën bï kek ceŋ thïn. Ku tueŋ këc yen ke cak, ëcï guiir, ye nɛn, ku ye tɛ̈nɛn bï kek cieŋ thïn.
27 Acï cak rin bï kek ye wïc bïk ŋic, tɛ̈dë abïk yök tɛ̈ wïc kek ye. Ku ë yic Nhialic acï mec kek ɣo.
28 Cïmën cï raan dɛ̈t ye lueel ëlä thɛɛr, 'Yen acɔl ɣo aa pïïr, ku ciëŋku cïmën kënë!' Ku acï kɔckun wak lueel aya ëlä, 'Ɣok aa miɛ̈thke aya.'

29 "Cïmën ye ɣok mïth Nhialic, acuk dhil tak lɔn Nhialic acït mïläŋ, ayï alel cï atët guaŋ bï thɔ̈ŋ Nhialic.
30 Akëc Nhialic kuɛ̈ɛ̈c nhom, bï kɔc tɛ̈m awuɔ̈c wäär këc ye ŋic, ku ëmën ë kɔc lɛ̈k pinynhom ëbën, bïk kärɛc yekë looi puɔ̈l.
31 Rin acï guiir bï la aköl töŋ bï raan cï lɔc luk looi tënë kuat raan ëbën pinynhom. Ku yen acï nyuɔ̈th raan ëbën lɔn bï yen kënë looi, jön cï yen raan bï luk looi jɔt raŋ yic!"

32 Tɛ̈wën piŋ kek Paulo ke jam jön rot thou yic, ke bui kɔc kɔ̈k, ku lueel kɔc kɔ̈k ëlä, "Awïcku, ba kënë bɛn ber yic, buk piŋ."
33 Go Paulo jäl amat yic.
34 Ku mɛ̈t röör kɔ̈k röt ye, ku gamkë wɛ̈t cï lueel, kam ë röörkä ë ye raan kɔc amat cɔl Diönithiöth, ku tiŋ cɔl Damarith, ku kɔc kɔ̈k ke cï gam aake tɔ̈ thïn aya.

18

Paulo acï la Korinth

1 Wën cï Paulo jam amat yic, ke jiël Athen ku ler Korinth.
2 Ku rɛ̈m thïn kek mony Itharel cɔl Akuila, dhiëth Pontuth, ke puɔc bɛ̈n Italia kek Prithkila tiɛŋde, rin cï Klaudiöth, Bɛ̈nyŋaknhom kɔc Itharel cuɔp wei Roma. Go Paulo la bï ke la neem.
3 Ku rëër ku luui ke ke, wën cï yen ke yök ke ye cuëc alɛ̈th dhïl ye guɔ̈t piny cït duɛ̈l, ku ɣɔɔckë ke cïmën yen aya.
4 Ku ë ye jam apɛi tɛ̈ ye kɔc Itharel mat thïn aköölcïï kɔc ye luui yiic, bï ke lɛ̈k yith, rin bï kɔc Itharel ku kɔc Gïrïk wɛ̈t Nhialic gam aya.
5 Nawën la Thilath ku Timothï bɛ̈n Mathedonia, ke Paulo päl käkken ke ye looi ku yïk yenhom piööc wɛ̈t Jethu, ku tët kɔc Itharel lɔn Jethu yen aluaŋ bï Nhialic tuɔ̈ɔ̈c pinynhom.
6 Nawën ke jönykë ku luelkë kärɛc riɛnke, go yecök teŋ ku lëk ke, "Na cäk määr bäk Nhialic kuc, ka wek aabï röt gɔ̈k ë röt! Acïn raan bäk gɔ̈k. Ëmën wek aba puɔ̈l ku la wɛ̈t Jethu piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc cie kɔc Itharel."
7 Goke jal nyäääŋ piny, ku ler pan raan cie raan Itharel Nhialic door cɔl Titiöth Juthtuth bï la rëër thïn. Ku pan Titiöth ë thiääk kek tɛ̈n amat kɔc Itharel.
8 Raandït tɛ̈n amat cɔl Krïthputh ëcï wɛ̈t Nhialic gam, yeen ku kacke ëbën ku kɔc kɔ̈k Korinth aake cï wɛ̈t Jethu piŋ ku gamkë, ku muɔc Paulo kenhïïm.
9 Naɣɔn wɛɛ̈r tök, ke Paulo tïŋ këdäŋ këcït nyuɔ̈th, ku lëk Nhialic ye ëlä, "Duk riɔ̈c ë kɔckä, lɔɔr tueŋ yï jam tënë ke, ku duk dhɔ̈r kë loi yic,

17:25 1Bŋ 8:27; Ith 42:5; Luɔi 7:48

10 rin ɣɛn arëër kek yï. Acïn raan bï
ye lëu bï yiëk tëtök, rin kɔc juëc rëër ë
tën aa kackië."
11 Go Paulo rëër geeu ruöön tök ku
abak, ke piööc kɔc wët bö tënë Nhialic.
12 Nawën cï Galio bënyŋaknhom
Roma, jal looi bï ya bënydït pan Gïrïk,
ke kɔc Itharel mat keyiic ku dɔmkë
Paulo ku ɣëthkë luk yic tënë Galio.
13 Ku luelkë tënë ye, "Mony kënë,
awïc kɔc bïk Nhialic aa door dhöl cïï
thääny kek löŋda."
14 Tëwën wïc Paulo ye bï jam, ke
luel Galio tënë kɔc Itharel ëlä, "Na ye
awuöc yen cï looi, ŋuöt ɣɛn acä yïc päl
piny ku piɛŋ wëtdun.
15 Ku ëmën nëk ater we ë path wët
rin ku wël ku löönkun, wek aa dhil
këdun lueel wepëc. Ɣɛn acie bëny käk
cït käkkä."
16 Ku cɔl ke aa nyɛɛi luk yic.
17 Gokë Thotheneth, raandït tën
amat dɔm ku biëkkë luk yic. Ku kënë
akëc Galio kuëëc nhom.

Paulo acï dhuk Antiök

18 Paulo ëcï nïn juëc nök Korinth kek
kɔc cï gam, nawën ë ke töön ke, ku ler
riäi yic kek Prithkila ku Akuila, riän la
Thiria. Ku wën këc kek guɔ la wïïr bïk
ger, ee cï kuëëŋ Kankëria tënë Nhialic,
ku cɔl rot amut nhom.
19 Nawën ë ke ɣet Epethuth, të cï
Paulo Prithkila ku Akuila bën nyääŋ
thïn. Ku ler tën amat kɔc Itharel, ku
jiɛɛm apɛi ke ke.
20 Ku pëën kɔc amat bï lök rëër kek
ke, go cïï gam.
21 Ku lëk ke ëlä wën jiël yen, "Na ye
yen kë wïc Nhialic, ke ɣɛn abï dhuk
tënë we." Ku ler riäi yic ku jiëlkë
Epethuth.
22 Wën le yen ɣëët Cetharia, ke la
Jeruthalem ku muöth akut kɔc cï gam,
ku jɔl la Antiök.
23 Nawën cï nïn nök Antiök ke jiël ku
ler wuöt Galatia ku Prigia ku deet kɔc
cï gam thïn ëbën puöth.

Apolo ë kɔc Epethuth ku Korinth piööc

24 Go raan Itharel cɔl Apolo, dhiëth
Alekdhändria pan Ijip, bën Epethuth.
Yen ë ŋic wël thɛɛr cï göt athör thɛɛr
wël Nhialic yic, ku ë ŋic jam apɛi.
25 Ku ëcï piööc dhël Bëny ku nhiɛɛr
ke ku jiɛɛm ku piööc kɔc yith rin Jethu.
Ku käkkä aake pëk thook miöc nhom
wäär ye Joon looi.
26 Ee ye këriëëc ëbën ŋiëc teet yiic
apath tën amat ke cïï riöc. Tëwën
piŋ Prithkila ku Akuila wëlkä, gokë
ɣäth panden ku tëtkë dhöl cï Nhialic
nyooth tënë kɔc.
27 Ku jɔl Apolo tak bï la pan Gïrïk,
go kɔc cï gam Epethuth kony ku gëtkë
athöör tënë kɔc cï gam tö pan Gïrïk,
ku lëkkë ke bïk ŋiɛc lor apath të ɣeet
yen. Ku yeen acï bën aa raan cï kɔc
cï Nhialic kuɔny dhëëŋde bïk gam, bën
kony apɛi wën ɣeet yen.
28 Rin wëlken ril cï lueel aacï yen kɔc
Itharel thöl nhïïm amat yic, ku nyuth
ke yith wël thɛɛr Nhialic cï göt yiic lɔn
Jethu yen ë raan cï lɔc ku dɔc.

19

Paulo acï la Epethuth

1 Tëwën rëër Apolo Korinth, ke
Paulo jɔl cath bï wuöt kuany yiic ku
ɣeet Epethuth. Tëën, acï kɔc kök
abiöth yök thïn
2 ku thiëëc ke, "Cï Wëi Nhialic lööny
wegup wën cï wek gam?" Gokë dhuök
ye, "Akëcku cak piŋ lɔn tö Wëi Nhialic
thïn."
3 Go Paulo ke thiëëc, "Na ye këya, ye
miöc nhom ŋö cäk yök?" Gokë bëër,
"Ee miöc nhom ye Joon gäm kɔc."
4 Go Paulo lëk ke, "Miöc ye Joon
kɔc muɔɔc nhïïm aye looi tënë kɔc cï
kepuöth wɛl wei kärɛc yiic. Ku lëk kɔc
Itharel wek aa dhil Jethu raan bï lök
bën ɣacök gam."
5 Wën piŋ kek ë wët kënë, ke muɔc
nhïïm bïk jäl aa kɔc buɔth Jethu.
6 Ku tëëu Paulo yecin kenhïïm, ku
bö Wëi Nhialic kegup, ku jiɛɛmkë thok
kök, ku jɔlkë wët cï bën tënë Nhialic aa
luɛɛl.

18:18 Kn 6:18 **19:4** Mt 3:11; Mk 1:4, 7-8; Lk 3:4, 16; Jn 1:26-27

7 Ku röör aake cït thiäär ku rou ëbën.
8 Ku tɛ̈n pɛ̈i kadiäk, Paulo ë ye la tɛ̈ ye kɔc Itharel mat thïn, ku jiɛɛm ke ke apɛi lɔn ye wɛ̈t ye lueel rin bääny Nhialic yic.
9 Go kɔc kɔ̈k nhïïm riɛl keyiic ku cïk gɛ̈m, ku luelkë kärɛc apɛi kɔc nhïïm rin dhël pïr cï Bɛ̈ny nyooth. Go Paulo ke nyääŋ piny ku jiël kek kɔc cï gam, ku jɔlkë wɛ̈t aa jaam yic akölaköl, ɣöndït ye mony cɔl Tiranuth jam thïn tënë kɔc juëc.
10 Ku la Paulo tueŋ run karou ke loi kënë, abï kɔc ke rɛ̈ɛ̈r wun Athia, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, wɛ̈t Bɛ̈ny piŋ.

Aye wɛ̈ɛ̈t Ithkiba them bïk jakrɛc cuɔp wei

11 Nhialic ëcï Paulo cɔl aloi käk kɔc gɔ̈i këc röt kaŋ looi.
12 Alanh yen tuc wuuny, ku alanh ye ceŋ tɛ̈n luɔi, aake ye ɣäth tënë kɔc tuany. Ku tɛ̈ cï ke ɣäth, aa tuaany cɔl ajiël ku jiël jakrɛc kegup aya.
13 Ecï kɔc kɔ̈k Itharel këc gam baai kuany yic ke ye jakrɛc cuɔp wei kɔc gup, aa them aya bïk rin Bɛ̈ny Jethu aa lueel, ku yekë jam tënë jakrɛc ëlä, “Yïn ayɔ̈ɔ̈k rin Jethu, ye Paulo jam riɛnke.”
14 Wɛ̈ɛ̈t raandït käk Nhialic cɔl Ithkiba kadhorou kek aake ye kënë looi.
15 Go jɔŋrac lueel tënë ke, “Ɣɛn aŋic Jethu, ku ɣɛn acï wɛ̈t Paulo piŋ ku week yakë tak ye wek yï ŋa?”
16 Go raan tɔ̈ jɔŋrac yeguɔ̈p thuɛɛt kegup ku yïk ke tɛ̈töök, ku ret aläthken yiic kekɔ̈th. Nawën ke kat paande kecïn kɔ̈th alɛ̈th, ke kuër gup aya.
17 Kɔc Itharel ëbën ku kɔc cie kɔc Itharel ke ciëŋ Epethuth, aake cï kë cï raan la guɔ̈p jɔŋrac looi piŋ, gokë riɔ̈ɔc apɛi, ku jɔl rin Bɛ̈ny Jethu aa leec apɛi.
18 Go kɔc juëc cï gam bɛ̈n ku lekkë käkken rɛc cïk looi kɔc nhïïm.
19 Go acɔ̈r juëc luui ë käkkä athɔ̈rken bɛ̈ɛ̈i ku cuänykë ke ke dɛɛi raan ëbën. Ku matkë wëëu ke ɣɔɔc athör yiic gokë aa wëëu juëc apɛi.
20 Käjuëc ril cï röt looikä aacï kɔc cök puɔ̈th apɛi, ku jɔl wɛ̈t Bɛ̈ny la tueŋ ke thiëi piny, ku gɛ̈m kɔc juëc.

Kɔc Epethuth aacä aliääp looi

21 Wën cï käkkä röt looi, ke bɔ̈ Paulo puɔ̈u bï la Jeruthalem ke tëk Mathedonia ku Gïrïk, ku lueel, “Tɛ̈ cï ɣɛn la ë bɛ̈ɛ̈ikä yiic ke ɣɛn abï dhiɛl la Roma aya.”
22 Go Timothï ku Eratuth kɔcken ye kony tuɔɔc Mathedonia, ku lɔ̈k rɛ̈ɛ̈r Athia.
23 Tɛ̈wën rëër yen Athia yen ëcï aliämdït rot looi Epethuth rin dhël pïïr cï Bɛ̈ny nyooth.
24 Mony thɔ̈th mïlɔ̈ɔ̈ŋ cɔl Demetriöth ë tɔ̈ thïn. Ku yeen ë ye käŋ thɔ̈ɔ̈th mïläŋ këcït luëk kor ye ke jɔŋ tik cɔl Artemith door thïn. Ku kɔcken luɔi aake wëëu juëc yök ë luɔiden kënë yic.
25 Go kɔcken luɔi cɔɔl ëbën, ku cɔɔl kɔc kɔ̈k mïlɔ̈ɔ̈ŋ thɔ̈ɔ̈th kecït luëk Artemith cïmënden aya, ku lëk ke, “Week, aŋiɛckë lɔn ye ɣok wëëukuan pïïr ɣok yök ë luɔi kënë yic.
26 Ayakë piŋ ku tiɛ̈ŋkë yen kë looi raan cɔl Paulo. Aye lueel lɔn käk ye thɔ̈ɔ̈th aacie Nhialic acïn, ku yeen acï kɔc juëc wel nhïïm Epethuth ë tɛ̈n, ku jɔl a Athia ëbën.
27 Kërac abï rot looi rin kɔc aacïï bï ŋiɛc aa jam ë luɔidan kënë. Ku acie këya rot, acïn kɔc bï ye bɛn aa tak lɔn ye luaŋ jɔŋdan cɔl Artemith kë thiek yic. Ku acïn kɔc bï jɔŋdan cɔl Artemith bɛn aa theek, jɔŋdan ye raan ëbën Athia ku pinynhom, door!”
28 Wën piŋ thän awën cï kenhïïm mat kë cï Demetriöth lueel, ke tuuc kegup ku riëëkkë puɔ̈th apɛi, ku loikë wuɔɔu ku yekë lueel ëlä, “Artemith Epethuth adït apɛi alanden!”
29 Ku jɔl kɔc juëc gɛu yic ëbën, duɔɔt looi. Ku dɔm thän awën Gaiöth ku Arithtarkuth, kɔc pan Mathedonia ke cath kek Paulo, ku riiŋkë ke tɛ̈ ye kɔc geeu kenhïïm mat thïn.
30 Go Paulo wïc bï la jam kek kɔc wën cï kenhïïm mat. Go kɔc cï gam pëën bï cïï la.
31 Ku kɔc kɔ̈k ŋiɛc kek ye kɔcdït geeu yiic aake cï wɛ̈t tooc aya bïk lɛ̈k, bï cïï bɔ̈ bï bɛ̈n jam kɔc nhïïm.
32 Tɛ̈wën kɔc ke cï bɛ̈n amat yic aake loi duɔɔt. Ku ye kɔc kɔ̈k jam wël cïï

thöŋ kek wël kɔc kɔ̈k, rin kɔc juëc keyiic aake cɔk kënë mɛt kɔc kenhïïm kuc.
33 Go kɔc kɔ̈k tak lɔn ë yen Alekdhändɛ̈r yen cï kënë looi, rin cï kɔc Itharel ye cɔl ala kɔc nhïïm tueŋ. Go Alekdhändɛ̈r yecin jɔt bï kɔc cɔl abit, ku bï tɛ̈t ke lɔn cïï kek cök tɔ̈ ë wɛ̈t kënë yic.
34 Nawën lek Alekdhändɛ̈r ŋic lɔn ë yen raan Itharel, ë ke ŋot ke loi duɔɔt ku ŋuɔt yekë kiit yic, “Artemith Epethuth aril apɛi alanden.”
35 Nawën ke jɔl raandït bɛ̈ny geeu lëu bï kɔc duɔ̈m thook piny ku lueel, “Kɔc Epethuth anjic raan ëbën, lɔn yen gen Epethuth yen ala riɛl bï luaŋ Artemith tiit, ku jɔl a kuɔ̈r yath cï löny nhial.
36 Acïn raan dhäl ë käkkä. Këya, pälkë röt piny, ku duɔ̈kkë lui luɔi mïth.
37 Wek aacï röörkä bɛ̈ɛ̈i ë tɛ̈n, cɔk alɔn cïn yen kë yaath cï nyaai luɛɛk, ku lɔn cïn yen kärɛc cïk luɛɛl janda guɔ̈p aya.
38 Na la Dimitriöth kek kɔcken luɔi raan yekë gaany, ka aköol ye kɔc luk aatɔ̈ thïn ku bäny aa rëër thïn, alëukë bïk raan wïckë la gaany akölë.
39 Ku na le këdɛ̈ɛ̈t ŋuɔt wiɛ̈ckë, ka bï luk amatdït yic.
40 Rin alëu bäny Roma kuan mac ɣo bïk lueel lɔn cï ɣok aliääp looi rin kë cï rot looi akölë, rin acïn raan lëu ye bï lueel, lɔn ala wɛ̈t puɔth looi aliääp, ku acïn wɛ̈t yic lëuku buk lueel aya rin aliäm kënë.”
41 Wën cï yen wɛ̈t kënë lueel, ke däk amat nhom.

20

Paulo acï la keny Mathedonia ku pan Gïrïk

1 Tɛ̈wën cï kɔc ke wïc Paulo bïk nɔ̈k röt päl piny, go Paulo kɔc cï gam cɔɔl ku mɛ̈t ke ke, ku lëk ke wël deet yen kepuɔ̈th ku jɔl ke tɔ̈ɔ̈ŋ, ku jiël bï la Mathedonia.
2 Ku jɔl cath wuɔt juëc yiic ku lëk kɔc cï gam wël juëc deet yen kepuɔ̈th bɛ̈ɛ̈i cï ke tëëk yiic. Ku jɔl la wun Gïrïk.
3 Ku rëër thïn pɛi kadiäk. Tɛ̈wën guiir yen rot bï la Thiria, go ŋic lɔn cï kɔc Itharel ye thiɛ̈n dhël yic bïk nɔ̈k. Go tak ku dhuk ciëën bï la tëëk Mathedonia bï jäl la Thiria.
4 Kɔc cï yen bɛ̈n ruac aayï Thopater, wën Piruth, raan pan Beria, ku Arithtarkuth, ku Thekunduth kɔc Thethalonika, ku Gaiöth, raan Derbe, ku Tikikuth ku Tropimuth, kɔc wun Athia, ku jɔl aa Timothï.
5 Keek aacï la tueŋ ku lek ɣa tiit ɣok kɔc kɔ̈k ke cath kek ɣa Troath.
6 Ku ɣok aacï cath riäi jäl Pilipi ke ɣo cï Yan Ayum cin yic luɔu kaŋ cam. Nawën nïn kadhiëc cök, goku ke jal la döot Troath, ku ë yen tɛ̈ cï ɣok nïn kadhorou bɛ̈n nɔ̈k thïn.

Paulo acï dhuk Troath

7 Naɣɔn thëëi aköl nin dätem, ke ɣok aa ɣo cï ɣonhïïm kut ku buk ayup bany yic ku camku ɣok kɔc cï gam. Ku jɔl Paulo jam, ku le tueŋ ke jiëëm kɔc nhïïm ɣet wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic, rin ë bï jäl ɣɔn nhiäk.
8 Ku mɛ̈c juëc aake dɛ̈p ɣön nhial tɛ̈wën mɛ̈t ɣok thïn.
9 Ku mony riënythii cɔl Eyutikuth ëcï nyuc aluïït nyin. Nawën cï jam Paulo kɔ̈u bɛ̈r apɛi, go nïn nɔ̈k abï nin, ku lööny piny aluïït nyin ayeer. Ku ɣöt ëcï buth ke cööc nhom arak diäk. Nawën lek jɔt ke yökkë ke cï thou.
10 Go Paulo bɛ̈n ku cuɛt rot yekɔ̈u ku pɛɛt yic. Ku lëk kɔc, “Duɔ̈kkë riɔ̈c, anot piïr!”
11 Ku dhuk nhial, ku le röök ku banykë ayup ku camkë. Nawën cï jam ke ke apɛi agut bï piny bak, ke jiël.
12 Ku ɣɛ̈thkë riënythii wën baai ke piïr, ke cï puɔ̈th miɛt apɛi.

Paulo acï jäl Troath ku ler Miletuth

13 Ɣok aacï la tueŋ buk la riäi yic, ku ger ɣo buk la Athoth tɛ̈n yen bï Paulo la mɛt riäi yic thïn. Ku ëcï lɛ̈k ɣo ku buk looi këya, rin ë wïc bï la Athoth yecök.
14 Nawën le röm ke ɣo Athoth, go cath kek ɣo riäi ku lokku Mitilene.
15 Ku tëmku ë riäi ku ɣeetku Kayoth ɣɔn nhiäk dɛ̈t. Na aköl dɛ̈ɛ̈t ke ɣo la Thamoth, nawën ben bak goku ɣet Miletuth.

16 Ku ëcï Paulo tak ku bï Epethuth waan thok, rin cï yen ye wïc bï gääu wun Athia. Ku ë ban yekɔ̈u rin ë wïc bï them apɛi bï ɣet Jeruthalem aköl looi Yan Ayum cïn yic luɔu.

Paulo acï kɔcdït Epethuth töɔ̈ŋ

17 Tɛ̈wën cï Paulo ɣet Miletuth go thok tuɔɔc tënë kɔc Epethuth, ku bï kɔcdït kek bäny kɔc cï gam rɔ̈m kek ye.
18 Tɛ̈wën cï kek ɣëët go lɛ̈k ke, “Wek aa ŋic luɔidiɛ̈, ku tɛ̈ cï ɣɛn cieŋ thïn kek we aköl töɔ̈ŋ ɣɔn ɣëët ɣɛn wun Athia.
19 Ɣɛn akëc rot looi ke ɣa ye raan nhiam. Ku ɣɛn ɣa loi luɔi ɣa ya aluaŋ Nhialic. Ku ɣɛn ɣa ye rëër ke ɣa dhiau puɔ̈u wɛ̈t pïr ril yic ye kɔc Itharel ye wïc bïk ɣɛn nɔ̈k.
20 Ɣɛn acïn kë ca muɔ̈ny we, kën yen bï we kony tɛ̈wäär ye ɣɛn kɔc lɛ̈k, ku ya kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic agut bääikun yiic.
21 Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa ca ke aa lɛ̈k alanden ku bïk kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën ku gamkë wɛ̈t Bänyda Jethu.
22 Ku ëmën, rin theek ɣɛn wɛ̈t cï Wëi Nhialic lɛ̈k ɣa, ke ɣɛn adhuk Jeruthalem, ku akuɔ̈c yeŋö bï rot la looi tënë ɣa tɛ̈tui.
23 Kën yen ŋiɛc ë kë cï Wëi Nhialic thɔ̈n ɣɛn gɛɛth ca tëëk yiic ë lɔn bï ɣa mac, ku kärɛc bï luɔ̈i ɣa gɛɛth yiic ëbën aatit ɣa.
24 Ku piɛ̈rdiɛ̈ acä ye kuɛ̈ɛ̈c nhom lɔn ye yen këpath tënë ɣɛn, ku ë rin wïc ɣɛn ye ku ba luɔi yen cï Bɛ̈ny Jethu yiëk ɣa ba thöl, yen lɔn bï ɣɛn ye aa lɛ̈k kɔc, yen thoŋ path tɛ̈nhiɛɛr Nhialic kɔc thïn.
25 “Ɣɛn acï cath kamkun, ke ɣa jam wɛ̈t bääny Nhialic. Ku aŋiɛc ëmën lɔn cïn yen raan dɛ̈t kamkun bä bɛn tiŋ.
26 Kën yen alɛ̈k we ku bäk muk wenhïïm akölë, tɛ̈ le yen raan bï dhël ca nyooth lɔ̈k puɔ̈l bï määr, ka cïï ɣɛn bï gɔ̈k.
27 Rin acïn këdɛ̈t ca moony kɛc lɛ̈k we ye kë wïc Nhialic ëbën ku bï looi.
28 Tiɛtkë röt apath ku tiɛtkë kɔc cï Wëi Nhialic we looi bäk aa kɔc mɛc ke. Calkë röt aaye abiök kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam, kɔc cï looi bïk aa kacke thon Wënde.
29 Aŋiɛc na la jäl ke kɔc ater Nhialic, cït gal cï wäth aabï bɛ̈n kamkun, ku keek acïn raan tök kam kɔc cï gam bïk puɔ̈l.
30 Nïnkui bï bɛ̈n kɔc kɔ̈k akuɔ̈tdun yic aabï lueth aa lueel na lëukë ka wëŋ kɔc cï gam.
31 Tiɛtkë wenhïïm, ku duɔ̈kkë nhïïm mär, aŋiɛc wek aca piɔ̈ɔ̈c pïu nyin aköl ku wɛ̈ɛ̈r tɛ̈n run kadiäk.
32 “Ku ëmën wek aca päl Nhialic bï we tiit dhëëŋden nhiɛɛr yen we. Yen ala riɛl bï we dɔɔc bäk käpath yök, käpuɔth kek ye yiëk kɔcken cï lɔc.
33 Acïn käpuɔth raan dɛ̈t cïmën luŋ thith, ku mïläŋ tɔc, ku alɛ̈th ca tuɔ̈ɔ̈r nyïn.
34 Aŋiɛckë wepɛ̈c lɔn ke luɔi ca looi, cï ɣɛn ke wëëu juëc yök thïn aa kek cï ɣɛn käkkiɛ̈ ku käk kɔc rɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn ɣɔɔc.
35 Aca nyuɔ̈th we käjuëc yiic ëbën, lɔn nadë raan luui apɛi yen ë kɔc niɔp kony, ku wël cï Bɛ̈ny Jethu lueel aake muɔ̈k ɣanhom ɣɔn cï yen ye lueel ëlä, ‘Raan kɔc muɔɔc ë yen puɔ̈u miɛt apɛi tën lɔn bï raan dɛ̈t ye muɔɔc!’ ”
36 Tɛ̈wën cï Paulo thök jam, gokë kenhiɔl guɔ̈t piny ku röökkë Nhialic.
37 Keek aacï dhiau tɛ̈wën ye kek Paulo paat yic, ku yekë ciɛm ke tɔ̈ŋkë.
38 Keek aake rɛc puɔ̈th wɛ̈t cï yen ye lueel ëlä, wek aacï ɣa bï bɛn tiŋ. Ku jɔlkë ruac riäi yic.

21

Paulo acï la Jeruthalem

1 Ɣok aacï kɔc cï gam ke bɔ̈ Epethuth töɔ̈ŋ ku jiëlku. Tɛ̈wën cï ɣok wär teem riäi, goku ɣet tɛ̈ cɔl Koth. Naɣɔn aköl dɛ̈ɛ̈të ke ɣo ɣet pan cɔl Rodeth, ku jiëlku thïn ku lokku tɛ̈ cɔl Patara.
2 Ee tɛ̈ɛ̈n ɣok aacï riän la Ponicia bɛ̈n yök thïn, goku kɛɛc thïn ku ger ɣo.
3 Ɣok aacï bɛ̈n ɣet tɛ̈ ye ɣok Thaipruth tiŋ thïn, ku jɔl riäi cath ke Thaipruth tɔ̈ köŋ cam ke ɣo la Thiria. Ɣok aacï bɛ̈n la piny riäi yic Tire, ku ë

20:24 2Tim 4:7

yen tɛ̈n bï käk ke tɔ̈ riäi yic la jat piny thïn.
4 Ɣok aacï kɔc kɔ̈k cï gam bɛ̈n yök
Tire, goku rëër ke ke nïn kadhorou.
Keek kɔc Tire aake cï Wëi Nhialic
yɔ̈ɔ̈k ku bïk Paulo lɛ̈k ku bï cïï la
Jeruthalem.
5 Na la nïnkuan ke buk nɔ̈k ke ke Tire
thök, goku jäl. Keek ëbën agut diäär
ku miɛthken aacï ɣo bɛ̈n ruac. Nawën
ɣeetku wath thok ke ɣo gut ɣonhiɔl
piny agör thok ku röökku Nhialic.
6 Ku tɔ̈ŋku ke ku lok riäi yic ku
dhukkë baai.
7 Ɣok aacï ger jäl Tire agut Ptolim-
iath, të yen cï ɣok kɔckuan cï gam bɛ̈n
la muɔ̈ɔ̈th thïn ku rëërku ke ke niɛ̈n
tök.
8 Na aköl dɛ̈ɛ̈të ke ɣo jiël ku ɣeetku
Cetharia. Tɛ̈ɛ̈në, ɣok aacï bɛ̈n la pan
Pilipo raan kɔc piɔ̈ɔ̈c Wɛ̈t Puɔth Yam
Nhialic, ku rëërku kek ye. Yeen ë ye
raan töŋ kɔc kadhorou ke cï kuany
Jeruthalem.
9 Yeen ë la nyïïr kaŋuan këc thiaak
ku keek aake cït kɔc käk Nhialic tïŋ.
10 Tɛ̈wën cï ɣok nïn nɔ̈k paande ke
raan käk Nhialic tïŋ cɔl Agabuth bɔ̈
wun Judia,
11 bï ɣo bɛ̈n tïŋ. Ku löɔ̈m gɔm ye
Paulo yeyic duut, ku duut yecök ku
yecin ku lueel, kë cï Wëi Nhialic lɛ̈k
ɣa akïn, raan la gɔm kënë abï kɔc
Itharel la der Jeruthalem cït ëmën cï
ɣɛn ye nyuɔɔth, ku abïk thɔ̈n kɔc cie
kɔc Itharel.
12 Tɛ̈wën piŋ ɣok ë wɛ̈t kënë, ɣook ku
jɔl aa kɔc ë pan wën, goku Paulo lɔ̈ŋ bï
cïï la Jeruthalem.
13 Go dhuɔ̈k ɣo ëlä, “Yeŋö luɔikë
ëmën dhiɛɛu wek këlä, bäk ɣa cɔl
akɔ̈c puɔ̈u? Acie lɔn bï ɣɛn la der
Jeruthalem yetök yen ca gam, awiëc
aya ku ba la thou thïn rin Bɛ̈ny Jethu.”
14 Ee këcku lëu buk dɔk, goku puɔ̈l,
ku jɔlku lueel, “Pɛ̈lku Nhialic ku bï kë
cï tak looi.”
15 Tɛ̈wën cï ɣok nin ë tɛ̈ɛ̈n, ke ɣo jɔl
röt guiir ku jiëlku buk la Jeruthalem.
16 Kɔc kɔ̈k kam abiöth Cetharia aacï
ɣo bɛ̈n ruac, ku ɣëthkë ɣo pan raan
bï ɣok la rëër thïn cɔl Mɛnthon, raan
Thaipruth, ku ë ye raan töɔ̈ŋ kam kɔc
tueŋ ke kɔŋ wɛ̈t Jethu gam.

Paulo acï Jemith la tïŋ

17 Nawën ɣeetku Jeruthalem go kɔc
cï gam ɣo lor ke mit puɔ̈th.
18 Na la aköl dɛ̈ɛ̈të bɛ̈n, goku la
ɣok Paulo buk la jam kek Jemith, ku
kɔcdït käk Nhialic aake tɔ̈ thïn.
19 Keek aacï Paulo jäl muɔ̈ɔ̈th ku
jɔlke kuɛny yic käk cï looi ëbën tënë
kɔc cie kɔc Itharel riɛl cï Nhialic yiëk
ye.
20 Nawën cïk käk cï Paulo kuany yiic
piŋ, gokë Nhialic leec. Ku jɔlkë lɛ̈k
ye, “Alëu ba tïŋ ëmën yïn wämääthda.
Kɔc juëc apɛidït ke ye kɔc Itharel aacï
gam, ku keek aa thek löŋ Mothith
apɛidït.
21 Ku acïk piŋ lɔn ye yïn kɔc Itharel
tɔ̈ wuɔ̈t kɔ̈k yiic piɔ̈ɔ̈c ku bïk Löŋ Moth-
ith puɔ̈l. Ku aca aa lɛ̈k ke bïk miɛthken
cïï ye ŋoot ku pälkë tɛ̈cït të ye kɔc
Itharel cieŋ thïn.
22 Abïk dhiɛl piŋ yen lɔn cï yïn ɣëët.
Yeŋö buk looi ëmën?
23 Aŋuɛ̈ɛ̈n ba kë buk lɛ̈k yï looi. Ala
kɔc kaŋuan ë tɛ̈n cï kuëëŋ.
24 Cath ke ke, ku mät rot kɔc bï
kegup wuɔ̈ɔ̈ny wei, bäk röt kɔ̈c ë tök
ku tääu wɛ̈ɛ̈uken piny, wëëu käk kek
bï kek röt kɔ̈c, ku keek aabï kenhïïm
muut. Këya, abïk jal ŋic ëbën lɔn wël
cï lɛ̈k ke riɛnku aa lueth, ku yïnhom
yïn adhil ceŋ tɛ̈cït të ye löŋ Mothith ye
luɛɛl thïn.
25 Ku kɔc cie kɔc Itharel cï gam, aa
cuk tuɔ̈c athöör buk lɛ̈k ke bïk mïïth cï
ke jakrɛc door cïï ben ya cam, ku jɔl aa
riɛm ku län dɛ̈t cï dec, ku titkë röt bïk
gup cïï la akɔr.”
26 Go Paulo rot mät röör wën, naɣɔn
nhiäk ke köc rot ke ke. Ku jɔl la luaŋ
Nhialic, ku lëk kɔc të bï nïn köc thök,
tɛ̈n yen bï köc jäl a looi tënë raan tök
keyiic ëbën.

Paulo acï thɛl aɣeer luaŋ Nhialic

27 Nawën cï nïn kadhorou thiɔ̈k ke
thök, go kɔc kɔ̈k Itharel ke bɔ̈ wun

21:8 Luɔi 6:5; 8:5 **21:10** Luɔi 11:28 **21:24** Kn 6:13-21 **21:25** Luɔi 15:29

Athia Paulo tïŋ luaŋ Nhialic. Gokë kɔc rac nhïïm ëbën ku dɔmkë Paulo.
28 Ku luelkë ke cï keröt jɔt, “Kɔc Itharel! Kuɔnykë ɣo! Yen raan kën, ee yen piny kuany yic ke piööc kɔc ku ye lueel kɔc Itharel aa kɔc rɛc, ku ë löŋ Mothith, ku jɔl a luaŋ Nhialic kënë yööŋ yiic. Ku ëmën acï kɔc cie kɔc Itharel bɛ̈ɛ̈i luaŋ Nhialic aya, ku bïk bɛ̈n yiëk yic buöl yen tɛ̈n athɛ̈ɛ̈k Nhialic!”
29 (Ee luelkë yen kën, wɛ̈t cï kek Tropimuth raan Epethuth tïŋ ke cath kek Paulo geeu, gokë tak lɔn cï Paulo bɛ̈n kek ye luaŋ Nhialic.)
30 Go aliääp thiëi kal yic ëbën, ku jɔl kɔc kat ku lek Paulo dɔm, ku thelkë aɣeer luaŋ Nhialic. Ku thiökkë kal thok nyin yic.
31 Tɛ̈wën wïc kek ye bïk Paulo nɔ̈k, ke thok ëcï tuɔɔc tënë bɛ̈ny apuruuk Roma lɔn nadë ke kɔc ëbën Jeruthalem aa loi ariɛɛr.
32 Go bɛ̈ny apuruuk lööny dhöl nyin yic kek bäny kɔ̈k apuruuk ku apuruuk, ku riŋkë tɛ̈n tɔ̈ yöɔ̈m thïn. Nawën tïŋ thän awën wïc Paulo bïk nɔ̈k apuruuk, gokë puɔ̈l.
33 Go bäny apuruuk la tënë Paulo ku dɔmkë, ku yöökkë apuruuk bïk der cïn arëk karou. Ku jɔlkë thiëc, “Yeŋa yen monyë, ku yeŋö cï looi?”
34 Go kɔc ke tɔ̈ yöɔ̈m yic wël cïï thöŋ aa lueel. Ku jɔl aliääp rot looi agut bï bäny apuruuk ciɛ̈n kë detkë, kë cï rot looi yic. Gokë apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk Paulo kuaath tɛ̈den rëër kek thin.
35 Nawën cïk jäl cath ku rëëtkë tɛ̈thöny, ke yɔ̈ɔm juak rot apɛi, go apuruuk Paulo jɔt.
36 Gokë buɔɔth ku yekë kiu ëlä, “Bäk, dhilku nɔ̈k.”

Paulo acï rot kony

37 Tɛ̈wën döödt kek tɛ̈ ye apuruuk rëër thin, go Paulo lɛ̈k bɛ̈ny apuruuk, “Cï ɣa päl ku ba yï lɛ̈k wɛ̈t diɛ̈ɛ̈në?”
Go bɛ̈ny apuruuk jäl thiëëc, “Ye jam thoŋ Gïrïk?
38 Ku yïn, cïï ye raan Ijip wäär cï raan tim kaŋuan muk dhɛ̈ŋ wat nhïïm roor, ku wïc ba thɔ̈r kek kɔc mac baai?”
39 Go Paulo dhuk nhom, “Ɣɛn ë raan Itharel, dhiëth pan cɔl Tarthuth wun Cilicia, ɣɛn ë raan gen dïït ŋic. Päl ɣa ku ba jam tënë kɔc.”
40 Ke yeen acï bɛ̈ny apuruuk bɛ̈n puɔ̈l ku bï kɔc jääm nhïïm, ku jɔl Paulo kɛɛc nhial tɛ̈thöny ku nyooth yecin bï kɔc biɛt. Nawën cïk biɛt, go Paulo jam tënë ke thuɔŋden.

22

1 “Kɔckiɛ̈n dït ku wek wämäthkiɛ̈ ku wek wärkua, piɛŋkë apath ɣɛn acïn këreɛc ca looi nɛ̈k ɣa.”
2 Nawën piŋkë ke jam thuɔŋden, gokë biɛt, abï piny la dïl ku jɔl Paulo la tueŋ ke jam,
3 “Ɣɛn ë raan Itharel, dhiëth Tarthuth wun Cilicia, ku ɣɛn ɣa dït Jeruthalem tɛ̈n ku ë Gamaliel yen acä piɔ̈ɔc. Ɣɛn acï piɔ̈ɔc tɛ̈ bï ɣɛn lööŋ wärkuan dït thɛɛk thïn, cïmëndun wek kɔc tɔ̈ tɛ̈n akölë.
4 Ɣɛn acï kɔc ke buɔth dhël kën yic cɔl agum. Ɣɛn acï röör ku diäär cɔl amac.
5 Raandït käk Nhialic ku kɔc akut luk ëbën alëukë ku bïk lueel lɔn nadë ke yic yen kë ya lueel. Keek aacä yiëk athör ku ba ke la yiëk kɔckuan Itharel tɔ̈ Damathkuth. Ke ɣɛn acï kɔc cï gam bɛ̈n la dɔm ku rɛk kecin, ku kuɛ̈ɛ̈th ke ciëën Jeruthalem rin bï ke bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c.”

Paulo acï tɛ̈ cï yen a raan cï gam teet yic

6 “Ɣɔn akɔ̈l ciɛl yic ke ɣa cath, ɣa cï thiɔ̈k kek Damathkuth, ke këcït mac la biliny nhial ku go ɣa guɔ gɔ̈ɔl piny.
7 Ku wiɛ̈ɛ̈k piny ku piɛŋ röl raan ke jam ku lëk ɣa, ‘Thawul! Thawul! Ë rin ŋö cɔl yïn ɣa agum?’
8 Guɔ thiëc, ‘Ye yïn ŋa Bɛ̈ny?’ Go lɛ̈k ɣa, ‘Ee ɣɛn Jethu raan Nadharet, ë rin ŋö cɔl yïn ɣa agum.’
9 Kɔc ke cath kek ɣa aake cï mac tïŋ, ku aa këc röl jam tënë ɣa piŋ.
10 Guɔ thiëc, ‘Yeŋö ba looi, Bɛ̈ny?’ Ku acï Bɛ̈ny bɛ̈n lɛ̈k ɣa, ‘Jɔt rot ku lɔɔr

21:29 Luɔi 20:4 **22:3** Luɔi 5:34-39 **22:5** Luɔi 8:3; 26:9-11

Damathkuth, ku yïn abï la lɛ̈k kërïëëc ëbën yen cï Nhialic tak ku ba looi tënë ye.’
11 Ɣɛn ɣa cï many cä bir nyin cɔɔr, go kɔc ke cath kek ɣɛn ɣa thel ku ɣɛ̈thkë ɣa Damathkuth.
12 “Ku mony cɔl Ananiath ë tɔ̈ Damathkuth, ku ë ye raan Nhialic door ku ë thek löŋ kɔc Itharel, ku yeen ë thekkë apɛi.
13 Yeen ëcï bɛ̈n tënë ɣa, ku kɛ̈ɛ̈c ɣalɔ̈ɔ̈m ku lueel, ‘Wämääth Paulo, ba pial ba bɛn daai!’ Nyin yic nyiɛndiɛ̈ acï rot bɛ̈n liep ku tiɛ̈ŋ piny.
14 Ku lueel, ‘Nhialic ye wärkuan dït door acï lɔc ku ba kë wïc ba looi tënë ye ŋic, ku tïŋ Aluaŋdeen puɔth käkkä looi, ku piŋ rölde ke jam.
15 Ku yïn abï ya raan ŋic ë wɛ̈t kënë, ku ba raan ëbën lɛ̈k kë ca tïŋ ku käk ca piŋ.
16 Ku ëmën, yeŋö ŋuɔ̈t tit? Jɔt rot ku bï yï muɔɔc nhom, ku cɔl adumuɔ̈ɔ̈mku aa lɔɔk wei, ku ba Nhialic ya rɔ̈ɔ̈k.’

Nhialic acï Paulo yɔ̈ɔ̈k bï kɔc cie kɔc Itharel piɔ̈ɔ̈c

17 “Ku jal dhuk Jeruthalem, ku wën cï ɣɛn la ba la röök luaŋ Nhialic, ke ɣa tïŋ kecït nyuɔ̈th,
18 ku tiɛ̈ŋ Jethu ke lëk ɣa, ‘Jäl ëmën Jeruthalem ku ban yïkɔ̈u, rin kɔc tɔ̈ tɛ̈n, aacï wɛ̈lkun ba ya lueel riɛnkiɛ̈ bï gam.’
19 Guɔ dhuk nhom, ‘Bɛ̈ny, aŋickë apath lɔn cï ɣɛn a la ɣɔ̈n amat Itharel yiic, ku dam kɔc cï gam ku cal ke aa that.
20 Ku ë ca gam wäär ku bï Ithipin nɔ̈k raan ye kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈tdu, ku ë ɣɛn ɣa cä alɛ̈th kɔc ke nɛ̈k ye lɔ̈k tiit.’
21 Go Jethu lɛ̈k ɣa, ‘Lɔɔr, rin yïn aba tuɔɔc tɛ̈mec tënë kɔc cie kɔc Itharel.’ ”
22 Go kɔc wën wël Paulo piŋ, agut lɔn lueel yen wɛ̈t bï ye tuɔɔc tënë kɔc cie kɔc Itharel. Gokë duɔɔt bɛn looi, “Nyaaikë raan cït kën ë pinynhom! Näkkë! Acie raan path bï pïr!”
23 Ku jɔlkë aa kiu, ke ya alɛ̈thken piɛɛr nhial ku yekë liɛɛt wɛɛr nhial.
24 Go bɛ̈ny apuruuk Roma apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk Paulo ɣäth ɣöt tɛ̈ ye apuruuk tïït thïn, ku lëkkë ke ku bïk that, rin bï Paulo wɛ̈t ye kɔc Itharel ye jääm guɔ̈p lek.
25 Ku wën cï kek ye der ku bïk that, go Paulo lɛ̈k bɛ̈ny apuruuk wën kääc kelɔ̈m ëlä, “Ye löŋ lueel lɔn nadë ke raan Roma that ë path ke këc ɣäth luk yic, bï la awuɔ̈c yök yeguɔ̈p?”
26 Nawën piŋ bɛ̈ny apuruuk wɛ̈t cï Paulo lɛ̈k ye, go la tënë bɛ̈nydït apuruuk ku thiëëc, “Yeŋö loi? Yen monyë ë raan kɔc pan Roma.”
27 Go bɛ̈nydït apuruuk la tënë Paulo ku thiëëc, “Lɛ̈k ɣa, ye raan Roma?” Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Ee yic.”
28 Go bɛ̈nydït apuruuk lueel, “Ɣɛn ë raan kɔc pan Roma rin cï ɣɛn wëëu juëc tääu piny tënë kɔc mac baai.” Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Ɣɛn ë raan pan Roma rin ye kɔc ke dhiëth ɣa kɔc pan Roma.”
29 Go kɔc kɔ̈k ke bï Paulo bɛ̈n thiëëc, dhuk ciëën ku nyiëëŋkë thïn, ku bɛ̈nydït apuruuk ëcï riɔ̈ɔ̈c wën cï yen ye ŋic lɔn ye Paulo raan kɔc Roma, ku rin cï yen ye cɔl ader aya.

Paulo acï ɣäth luk yic

30 Na aköl dɛ̈ɛ̈t, wën wïc bɛ̈ny apuruuk Roma ye bï awuɔ̈c ye kɔc Itharel Paulo gaany ŋic, go Paulo cɔl adɛ̈k apuruuk cin, tɛ̈wën cï ye rek ku yöök kɔcdït käk Nhialic ku kɔc amat ëbën bïk rɔ̈m. Ku bïï Paulo kenhïïm.

23

1 Go Paulo kɔc amat döt ku lueel, “Kackiɛ̈, acïn käk tɔ̈ ɣapuɔ̈u, ba ke thiëëc rin piɛ̈rdiɛ̈, ɣa dɛɛi Nhialic agut cït akölë.”
2 Ee tɛ̈ɛ̈n, ke raandït käk Nhialic cɔl Ananiath yöök kɔc wën kääc tɛ̈thiɔ̈k kek Paulo bïk buɔ̈ɔ̈k thok.
3 Go Paulo lëk ye, “Nhialic abï dhiɛl buɔ̈ɔ̈k aya, yïn kë cie guɔ̈p ye yär! Yïn acï nyuc ba luk looi tënë ɣa cït tɛ̈ ye löŋ ye luɛɛl thïn, ku yïn aŋɔt yï cïï löŋ dhoŋ kɔ̈u rin cï yïn kɔc yɔ̈ɔ̈k bïk ɣa biäk!”
4 Go kɔc thiääk kek Paulo lëk ye, “Yïn alat raandït käk Nhialic!”

22:20 Luɔi 7:58 **23:3** Mt 23:27-28 **23:5** B.bei 22:28

5 Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Acä ŋic, kackiɛ̈ lɔn
ye yen raandït käk Nhialic. Aye athör
thɛɛr wël Nhialic lueel, ‘Yïn acï kërac
dhil luɛɛl bɛ̈ny mac kacku guɔ̈p.’ ”
6 Nawën tïŋ Paulo, ke kɔc kɔ̈k aa
kɔc akut Thaduthï ku kɔc kɔ̈k ke ye
kɔc akut Parathï, ke jam apɛi röldït
tënë kɔc luk, “Kackiɛ̈! Ɣɛn ë raan
akut Parathï, kɔc ke dhiëth ɣa aake
kɔc akut Parathï. Ɣɛn acï bɛ̈ɛ̈i luk yic
rin ye ɣɛn ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï kɔc cï thou
röt jɔt aköldä!”
7 Nyin yic tɛ̈wën lueel yen wɛ̈t kënë,
ka agɔ̈th la nhial kam Parathï ku
Thaduthï ku tekkë keyiic.
8 Rin aye Thaduthï lueel lɔn cïï kɔc
röt bï jɔt thou yic, ku acïn atuuc nhial
ayï atïïp kɔc cï thou. Ku Parathï aa
käkkä gam ëbën kadiäk.
9 Ku juak jam rot apɛi kam Parathï
ku Thaduthï. Go kɔc kɔ̈k piööc löö ŋ, ke
ye kɔc akut Parathï, röt jɔt ke cï puɔ̈th
riääk apɛi ku luelkë, “Acïn kërɛɛc cï
yök ke cï looi! Tɛ̈dë, ke atuny nhial,
yen acï diɛ̈t jam tënë ye!”
10 Ku la agɔ̈th nhial apɛi, nawën ke
bɛ̈ny apuruuk riɔ̈c ciɛ̈t ke bï Paulo cak
nɔ̈k. Go apuruɔ̈ɔ̈kke tooc bïk Paulo la
nyaai luk yic, ku ɣɛ̈thkë tɛ̈den ye kek
rëër thïn.
11 Naɣɔn akɔ̈u ke Bɛ̈ny kääc Paulo
lɔ̈ɔ̈m ku lueel, “Dɛɛt yïpuɔ̈u! Aca
nyuɔɔth Jeruthalem, lɔn ë yïn raandiɛ̈,
ku yïn adhil këcït ë kënë looi Roma
aya.”

Ee wïc kɔc Itharel bïk Paulo nɔ̈k

12 Naɣɔn nhiäk ke kɔc kɔ̈k Itharel
mat kenhïïm, ku kuëëŋkë lɔn cïï kek
kuat miëth bï kaŋ cam ku dëkkë tɛ̈ këc
kek Paulo kaŋ nɔ̈k.
13 Kɔc ke mat kënë yic, aake
thiärŋuan ku tɛ̈ kac.
14 Ku lek tënë kɔc käk Nhialic ku
kɔcdït baai ku luelkë, “Ɣok aacï kuëëŋ
apɛi ɣodhie buk cïï mïth, ɣet tɛ̈ bï ɣok
Paulo kaŋ nɔ̈k.
15 Ku ëmën, week ku kɔc kɔ̈k akut,
tuɔɔckë wɛ̈t tënë bɛ̈nydït apuruuk
raan Roma bï Paulo bɛ̈ɛ̈i tënë we, ku
luɛlkë lɔn wïc wek ye bäk kë cï looi bɛ̈n
deet, ku ɣok aabï röt guiir buk nɔ̈k kë
këc ɣëët wenhïïm.”
16 Ku wën nyankën ë Paulo ëcï wɛ̈t
nɛ̈k nɛ̈r piŋ, go riŋ tɛ̈ rëër apuruuk
thïn ku le wɛ̈t lɛ̈k Paulo.
17 Go Paulo raan tök kam bäny apu-
ruuk cɔɔl ku lëk ye, “Ɣäth riënythii
kënë tënë bɛ̈nydït apuruuk, ala wɛ̈t
wïc bï lɛ̈k ye.”
18 Go bɛ̈ny apuruuk riënythii wën
ɣäth tënë bɛ̈nydït apuruuk ku lueel,
“Ɣɛn acï Paulo, raan mac, cɔɔl ku lëk
ɣa ba riënythii kënë bɛ̈ɛ̈i tënë yï, rin ala
wɛ̈t bï bɛn lɛ̈k yï.”
19 Go bɛ̈nydït apuruuk dɔm cin ku
ɣɛ̈th tɛ̈den röt ku thiëëc, “Yeŋö wïc ba
lɛ̈k ɣa?”
20 Go lueel, “Acï kɔcdït Itharel mat
yic bïk yï thiëëc bï Paulo ɣäth luk yic
nhiäk, rin wïc kɔc luk ye bïk käk juëc
cï Paulo looi la deet.
21 Ku duk wɛ̈tden piŋ, rin abï la
raan thiärŋuan ku tɛ̈ kac bï ye thiɛn bïk
nɔ̈k. Aacï kuëëŋ bïk cïï mïth ku dëkkë
ɣet tɛ̈ bï kek ye nɔ̈k. Ku ëmën aacï röt
guiir bïk looi, ku aa tit wɛ̈tdu bïk piŋ.”
22 Go bɛ̈nydït apuruuk lɛ̈k ye, “Duk
ben lɛ̈k raan dɛ̈t lɔn cï yïn ɣa lɛ̈k wɛ̈t
kënë.” Ku cɔl riënythii ajiël.

Paulo acï ɣäth tënë bɛ̈nydït Pelik

23 Nawën ke bɛ̈nydït apuruuk cɔl
bänyken apuruuk karou ku lueel,
“Kuanykë apuruuk buɔt karou ku jɔl
aa raan thiärdhorou cath mathiäŋ, ku
raan buɔt karou ke muk tɔɔŋ bïk la
Cetharia, ku rëërkë ke cï röt guiir bïk
lööny dhöl ëmën akäu.
24 Ku wiɛ̈ckë mïthiɔ̈ɔ̈ŋ bï Paulo ke
cath, ku ɣäthkë tënë bɛ̈nydït Pelik ke
cïn kërɛɛc yök ye dhël yic.”
25 Ku jɔl bɛ̈nydït apuruuk athör gɔ̈t
ëlä,
26 “Ɣɛn, Klaudiöth Lithiath ɣɛn
agɛ̈t athör kënë tënë yï bɛ̈nydït Pelik
path apɛi. Yïn aca muɔ̈th.
27 Kɔc Itharel aake cï mony kënë
dɔm ku duërkë nɔ̈k. Ku aca piŋ
lɔn ye yen raan Roma, guɔ la kek
apuruɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ bïk la kony.

23:6 Luɔi 26:5; Pili 3:5 **23:8** Mt 22:23; Mk 12:18; Lk 20:27

28 Ë wiëc ba awuɔ̈c ye kek ye
gaany ŋic, guɔ ɣäth amat yic tënë ke.
29 Aca yök lɔn acïn awuɔ̈c cïï looi
bï ɣok ye nɔ̈k, nadë ke macku. Ayekë
gaany käk la thiääk kek lɔ̈ɔ̈ŋken.
30 Nawën la lɛ̈k ɣa lɔn cï kɔc kɔ̈k
Itharel wɛ̈t mat yic bïk mony kënë
nɔ̈k, guɔ tak ba tuɔɔc tënë yï. Ku
lɛ̈k kɔc awën gɔɔny ye, week lak tënë
Bɛ̈nydan dït bäk awuɔ̈c cï monyë looi
la lueel yenhom."
31 Go apuruuk këwën cï lëk ke looi.
Ku nyɛɛikë Paulo ë wɛ̈ɛ̈r kën bïk ɣɛɛt
Antipatrith.
32 Nawën bak piny, ka apuruuk
ke cath kecök dhuk Jeruthalem, ku
nyiëŋkë Paulo apuruuk cath mïthiɔ̈ɔ̈ŋ
bïk la kek ye.
33 Ku ɣɛ̈thkë Cetharia, ku gɛmkë
athöör tënë bɛ̈ny Pelik ku thönkë
Paulo.
34 Nawën cï bɛ̈nydït Pelik athöör
kueen, ke thiëc Paulo, "Ye raan wun
nɛn?" Nawën yök lɔn ë yen raan wun
Cilicia
35 ke lueel, "Ɣɛn abï wɛ̈tdu piŋ tɛ̈ le
kɔc gɔɔny yï ɣëët." Ku yöök apuruuk
bïk Paulo la muk ku titkë pan wäär
buth Antipäth Ɣërot.

24

Kɔc Itharel aacï Paulo gaany

1 Nawën nïn kadhiëc cök ciëën,
ka Ananiath raandït käk Nhialic la
Cetharia kek kɔcdït kɔ̈k ë baai, ku jɔl
a raan bï wɛ̈tden ŋiɛc la kuany yic
luk yic cɔl Tertuluth. Ku lek bɛ̈nydït
Pelik nhom ku lëkkë wëlken gɔɔny kek
Paulo.
2 Go Tertuluth cɔɔl ku jɔl Paulo
gaany ëlä, "Yïn bɛ̈nydït! Wɛ̈t ye yïn
raan ŋic kɔc mac ë yen acï ɣok rëër
run juëc dɔ̈ɔ̈r yic ke cïn aliääp. Ku
käjuëc pɛth ca looi kek aacï wuɔ̈nda
ɣäth tueŋ.
3 Käpuɔthkä aa nhiarku ke ëbën
akölaköl. Ku yïn acuk leec ɣopuɔ̈th
apɛi.
4 Acä wïc ku ba jam apɛi, ku yïn aläŋ
ba wël kuënku yï piŋ.
5 Ɣok aacï mony kënë yök ke ye raan
rac. Yen acä aliääp a looi kam kɔc
Itharel pinynhom ëbën. Ku yeen ë
bɛ̈ny kɔc akut Nadharet.
6 Yeen awïc bï luaŋ Nhialic yiëk yic
buɔ̈ɔ̈l. Ku yeen acuk dɔm. Acuk them
buk tɛ̈m awuɔ̈c tɛ̈cït tɛ̈ ye lööŋ panda
ye luɛɛl thïn.
7 Ke yeen acï bɛ̈nydït apuruuk
Lithiath bɛ̈n dɔ̈m bei ɣocin riɛl ku
nyiɛɛi.
8 Ku yöök kɔc cï Paulo gaany ku bïk
bɛ̈n luk yic yïnhom. Tɛ̈ thiëëc yïn ye, ka
ba guɔ ŋic kek käk cï ɣok ye gaany."
9 Ku mɛt kɔc Itharel thïn aya ku
luelkë lɔn käk cï Paulo gaany aa yith.

Paulo acï rot kony Pelik nhom

10 Go bɛ̈nydït baai Paulo jäl yɔ̈ɔ̈k
bï jam, ku jɔl Paulo lueel ëlä, "Aŋiɛc
lɔn ye yïn raan cï luk luɔ̈k run juëc ë
wundaan. Ke ɣɛn amit puɔ̈u ku ba rot
kony yïnhom.
11 Tɛ̈ lëu yïn ye ba yic ŋic, ke wäär
tɛ̈cït nïn kathiäär ku rou ëmën, yen ë
le ɣɛn Jeruthalem ba la röök thïn.
12 Ku kɔc Itharel acïn raan cïk yök
ke gɔ̈th ke ɣɛn luaŋ Nhialic. Ku keek
aakëc ɣa yök ke ɣa ye kɔc rac nhïïm
tɛ̈n amat Itharel. Ku jɔl aa ɣɔ̈n kɔ̈k yiic
aya.
13 Ku keek acïk bï lëu bïk yï lɛ̈k kën
ye nyuɔɔth lɔn ye käk cïk kuɛɛn ɣaguɔ̈p
yith.
14 Wɛ̈t lɛu ba gam akïn. Ɣɛn ë
Nhialic ye wärkuan dït door, door aya
dhël yen yekë lueel ka cie yic. Ku ɣɛn
ë kërïëëc ëbën cï gɔ̈t lööŋ Mothith ku
athör kɔc käk Nhialic tïŋ yiic gam.
15 Ɣɛn ala ŋɔ̈th cït ŋäthden aya tënë
Nhialic lɔn bï kɔc ëbën, kɔc path ku kɔc
rac röt jɔt thou yic aköldä.
16 Ke yeen aya them ku ba kë la cök
looi tënë Nhialic ku kɔc ëbën.
17 "Ɣɛn acï run nɔ̈k wei Jeruthalem,
ke ɣɛn ɣa cï la wëëu ba ɣäth tënë kackiɛ̈
ku la rot kɔ̈c.
18 Ee wën looi ɣɛn ë kënë yen ë yök
kek ɣa luaŋ Nhialic ke ɣa cä guɔ̈p
wuɔ̈ɔ̈ny wei kärɛc. Ee cïn yɔ̈ɔ̈m rɛ̈ɛ̈r
kek ɣa, ku ë cïn aliäm cï rot looi.

24:18 Luɔi 21:17-28

19 Ku kɔc Itharel ke bɔ̈ wun Athia
aake rëër thïn. Ku keek nhïïm, ŋuɔ̈t
aacï dhiɛl bɛ̈n yïnhom ku bïk kë ca
wuɔ̈ɔ̈c bɛ̈n lueel.
20 Na cie këya, ke ë röör rëër ë tɛ̈n,
ka luel awuɔc cïk yök ca looi wäär cï
ɣa ɣäth luk yic.
21 Kë ŋiɛc ë kë töŋ ca lueel ëlä ke ɣa
kääc kenhïïm, 'Ɣɛn acï bëëi luk yic aköl
wɛ̈t cï ɣɛn ye gam lɔn nadë ke kɔc cï
thou aabï röt jɔt bïk pïr.' "
22 Ku ë ŋic Pelik apath yen tɛ̈ ye dhël
pïr kɔc Itharel thɛɛk thïn. Go luk puɔ̈l
ku lëk ke ëlä, "Na la bɛnydït apuruuk
Lithiath ɣëët ke luɔ̈ŋdun aba tïŋ."
23 Ku lëk bɛny apuruuk rëër apu-
ruuk Paulo tiit nhïïm ku bï Paulo cïï
tiit apil yic, ku yekë kɔc määth kek ye
puɔ̈l bïk käkken wïc aa bëëi tënë ye.

Paulo acï jam tënë Pelik ku Druthila

24 Na la nïn lik thök, ke Pelik bɔ̈ kek
tiɛŋde Druthila, ku ë nyan kɔc Itharel.
Ku tuc Paulo bï bëëi bï wɛ̈t ye Paulo
gam rin Jethu Krïtho bɛn piŋ.
25 Nawën la Paulo tueŋ ke jam wɛ̈t
path ku lɔn bï raan rot tiit kärɛc, ku
jɔl a bɛn aköl luŋdït, go Pelik riɔ̈ɔ̈c ku
lueel, "Yïïn alëu ba jäl ëmën. Yïn aba
bɛn cɔɔl tɛ̈ cï ɣɛn nhom bɛn lääu."
26 Ku ye ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Paulo ye riɔp
wëëu. Ku rin ë wɛ̈t kënë acï bɛ̈n a tuɔ̈c
akölaköl ku jiɛɛm kek ye.
27 Na la run karou thök, ke Porkiöth
Pethtuth wëër nyin bɛnydït Pelik ke
ye bɛny. Pelik ë wïc ku bï kɔc Itharel
nhiaar, go Paulo nyääŋ mɛ̈c yic.

25

Paulo acï thiëc ku bï tuɔɔc tënë Bɛnyŋaknhom

1 Nin kadiäk cök ciëën wën cï Peth-
tuth ɣëët Cetharia, ke jiël thïn bï la
Jeruthalem.
2 Tɛ̈wën ke kɔcdït käk Nhialic ku
jɔl aa bäny Itharel ke gɔɔny Paulo la
tënë ye, ku lëkkë wɛ̈tden. Ku läŋkë
Pethtuth,
3 ku bï ke luɔi kë wïckë kepuɔ̈th ku
bï Paulo bëëi Jeruthalem, rin ë cïk mat
yic ku bïk Paulo nɔ̈k dhël yic.
4 Go Pethtuth bëër, "Paulo abï rëër
ke mac Cetharia, rin ɣɛn adhuk ë
nïnkä.
5 Calkë bänykun aa la Cetharia kek
ɣa, ku bïk jäl la kuɛ̈n guɔ̈p tɛ̈ le yen
awuɔc cï looi."
6 Go Pethtuth nïn kabɛ̈t aduërkë
aa thiäär kaŋ nɔ̈k ke ke, ku jɔl la
Cetharia. Na aköl dɛ̈ɛ̈të ke la luk
yic, ku jɔl apuruuk yɔ̈ɔ̈k ku bïk Paulo
kuɛ̈ɛ̈th yenhom.
7 Na la Paulo ɣëët, go kɔc Itharel ke
bɔ̈ Jeruthalem ke kääc, ke cïk gɔɔ̈m
piny, jɔɔk bïk kärɛc apɛi luɛɛl yeguɔ̈p,
ku acïn kë cie nyuɔɔth lɔn ye käkkä
yith.
8 Go Paulo rot kony ëlä, "Ɣɛn acïn
kë ca wuɔ̈ɔ̈c lööŋ kɔc Itharel yiic, ku
acïn aliäm ca looi luaŋ Nhialic, agut
Bɛnyŋaknhom Roma acïn wɛ̈t rɛɛc ca
luɛɛl yeguɔ̈p."
9 Ku wën wïc Pethtuth ye bï nyuɔ̈th
kɔc Itharel lɔn nhiɛɛr yen ke, go Paulo
thiëëc, "Cï lëu ba la Jeruthalem ku ba
luɔ̈ŋdu la luk thïn lɔn ye käk cï kuɛɛn
yïguɔ̈p yith?"
10 Go Paulo lueel, "Tɛ̈ kɛ̈ɛ̈c ɣɛn thïn
ë luŋ bɛny yic, ku ë yen tɛ̈ lëu ye bï
luɔ̈ŋdiɛ̈ tïŋ thïn. Acïn kërɛɛc ca looi
tënë kɔc Itharel, cïmën ŋic yïn ye ap-
ath.
11 Na ca löŋ dhoŋ kɔ̈u, ku le kërɛɛc
ca looi lëu bï ɣa tɛ̈m awuɔc bï ɣa nɔ̈k,
ka cä lëu ku ba thiëc bï ɣɛn puɔ̈l. Ku na
cïn yiny tɔ̈ thïn käk cï kuɛɛn ɣaguɔ̈p, ka
cïn raan lëu ye bä thön ke bïk ɣa nɔ̈k.
Ke yeen awiëc ku bï ya bɛny yen bï
luɔ̈ŋdiɛ̈ la luk."
12 Go Pethtuth wɛ̈t cï Paulo lueel
kaŋ guëëk yic kek kɔc akutden luk, ku
jɔl dhuk nhom, "Wɛ̈t cï yïn ye lueel ke
Bɛny Agrïpa yen abï luɔ̈ŋdu luk, ke yïn
abuk tuɔc ye."

Pethtuth acï luŋ Paulo tɛ̈t yic Bɛny Agrïpa

13 Nin lik cök ciëën ke Bɛny Agrïpa
kek Bernike bɔ̈ Cetharia bïk Pethtuth
kɛny, bïk la lɛ̈k ye lɔn mit kek puɔ̈th
wɛ̈t cï yen ɣëët.
14 Tɛ̈wën cï kek rëër nïn juëc, ke
Pethtuth jɔl wɛ̈t Paulo kuɛny yic bɛny,

24:21 Luɔi 23:6

“Ala raan rëër ë tën cï Pelik nyäänŋ piny ke mac.
15 Na wäär lar Jeruthalem, go raandït käk Nhialic kɔc Itharel ku bänyken, gaany tënë ɣa ku wïckë ba tëm awuɔ̈c.
16 Guɔ lëk ke lɔn nadë kɔc pan Roma aacie raan cï gaany ye gam, wët këreɛc cï looi ke këc kaŋ tuɔ̈ɔ̈m nhom kek kɔc cï ye gaany, ku bï rot kony awuɔ̈c cï ye gaany.
17 Na wäär ca bën ë tën, ke ɣɛn akëc bën gääu. Ɣɛn acï bën la luk yic aköl bï niënkië aa rou ë tën, ku yɔ̈ɔ̈k apuruuk ku bïk ë mony kënë bëëi ba luɔ̈ŋde tïŋ.
18 Kɔc atɛrde aacï röt bën jɔt, ku acïn këreɛc dïït cïk bën kuɛɛn yeguɔ̈p tëcït tën ye ɣɛn ye tiëŋ thïn.
19 Që ca bën yök ë lɔn ye kek teer kek ye të ye yen Nhialic duɔɔr thïn, ku jɔl aa mony dëët cɔl Jethu cï thou, ku yen ë mony kënë aye Paulo lueel ka pïr.
20 Ee cä dhal ba yic yök rin ë wëlkä, guɔ Paulo thiëëc bï la Jeruthalem ku ba luɔ̈ŋde la looi thïn.
21 Go Paulo lueel ka wïc bï puɔ̈l ke tiit apuruuk agut të bï bënyŋaknhom luɔ̈ŋde tïŋ. Guɔ apuruuk yɔ̈ɔ̈k ku bïk tiit agut të bï ɣɛn ye tuɔɔc tënë bënyŋaknhom.”
22 Go Agrïpa lëk Pethtuth, “Luŋ ë mony kënë aba luk yen ɣa nhom.” Go Pethtuth dhuk nhom ëlä, “Abï bëëi yïnhom nhiäk.”
23 Nawën bak piny ke Agrïpa ku Bernike bɔ̈ ku lor ke yai, ku luɛŋkë ɣön luk kek bänydït apuruuk ku jɔl aa bäny ë gɛu. Ku yöök Pethtuth apuruuk bïk Paulo kuëëth luk yic alɔŋ thïn.
24 Ku lueel, “Yïn bëny Agrïpa, ku jɔl aa wek kɔc rëër tën kek ɣo. Mony yen dɛɛi wek kënë ë yen raan cï kɔc Itharel rëër ë tën ku jɔl aa Jeruthalem gaany tënë ɣa. Ayekë lueel ke loi duɔɔt lɔn nadë ka cïï päl ke pïr.
25 Ku yeen acïn awuɔ̈c ca yök cï looi lëu bï ye tëm awuɔ̈c bï nɔ̈k. Ku yeen nhom acï wïc bï ya bëny yen luk luɔ̈ŋde, guɔ gam ku ba tuɔɔc tënë ye.
26 Ku ɣɛn acïn yiny puɔth ca yök ba gɔt ë riɛnke tënë bëny. Ke yeen aca bëëi yïnhom, ku ë yïn bëny Agrïpa, rin ba wëtde wïc yic, rin ku bï la kë jäl gɔt.
27 Aya tïŋ lɔn cïï yen path ku bï raan cï mac tooc ke cïn kën wën cï rot deet ye nyuɔɔth, kek käk cï ye gaany.”

26

Paulo acï rot kony Agrïpa nhom

1 Go Agrïpa Paulo yɔ̈ɔ̈k, “Yïn aca puɔ̈l ku ba jam ba rot kony.” Go Paulo yecin nyuɔɔth bï kɔc biɛt ku jɔl jam ëlä bï rot kony.
2 “Bëny Agrïpa! Ɣɛn ë rot yök aköl kënë ke ɣa mit guɔ̈p rin bï ɣɛn rot kony yïnhom käk cï kɔc Itharel ɣa gaany ëbën.
3 Kënë adhil a yic alanden rin yïïn aŋic apath, yen të ye kɔc Itharel cieŋ thïn, ku käk ye kek wääc thïn. Yïn aba lɔ̈ŋ ëmën ku ba yïguɔ̈p päl piny ku ba wëlkië piŋ.
4 “Kɔc Itharel ëbën aŋickë yen tën pïïr ɣɛn thïn tëɣɔn koor ɣɛn. Aŋickë të cï ɣɛn piërdië jaak thïn ɣɔn tueŋ panda ku jɔl a Jeruthalem.
5 Aŋickë aköläköl, ku acïk bï dhöl lɔn nadë ke ɣɛn acï kaŋ cieŋ ke ɣa ye raan akut Parathï kɔc ke muk löö̈ŋ Nhialic cök apɛi.
6 Ku ëmën ɣɛn a kääc luk yic ë tën rin ye ɣɛn wët cï Nhialic lëk wärkuan dït ŋɔ̈ɔ̈th,
7 kën yen ye kuat kackua kathiäär ku rou ŋɔ̈ɔ̈th ka bïk yök, të ye kek Nhialic door aköl ku wëër. Ku ë rin ŋɔ̈th kënë, yïn Bënydït, yen acï kɔc Itharel ɣa gaany!
8 Yeŋö ye wek ye yök wek kɔc Itharel ke ril yic bäk gam lɔn ye Nhialic raan cï thou jɔt bei thou yic?
9 “Aca them yen ɣɛn ku ba këriëëc ëbën looi, käk bï rin Jethu raan Nadharet rac guɔ̈p.
10 Yen ë kën aca looi Jeruthalem. Ɣɛn ɣa ye bënydït käk Nhialic yiëk riɛl ku ba kɔc juëc cï wët Jethu gam aa dɔm ku mac ke. Ku aca ya gam aya, yen lɔn nëk kɔc cï tëm awuɔ̈c bï ke tëm thou.
11 Aaca cɔl aaye tëm awuɔ̈c arak juëc ɣön amat kɔc Itharel yiic, ku aca

26:5 Luɔi 23:6; Pili 3:5

them ba ke cɔl abaŋ bïk wët Jethu puöl, ku riääk puöu apɛi tënë ke, agut ba ke aa luɔɔp wuöt kök yiic ku cal ke agum apɛi.

Paulo acï të cï yen a raan cï gam teet yic

(Luɔi 9:1-19; 22:6-16)

12 “Ee rin ë wët kënë yen ë ler ɣɛn Damathkuth ke ɣa cï raandït käk Nhialic yiëk riɛl.
13 Nawën akɔ̈l ciɛl yic, Bɛnydït, ke ɣa ŋoot dhël yic, ke ɣa tïŋ many ɣer apɛi, wär akɔ̈l, ke ruel nhial ke cä gɔ̈ɔ̈m piny kek kɔc ke cath kek ɣa.
14 Ku wïïkku piny ëbën, ku piɛŋ röl ke ye lɛ̈k ɣa thuɔŋdië, ‘Thawul, Thawul! Yeŋö cɔl yïn ɣa agum? Yïn acï rot baŋ, rin ye yïn ye wïc ku ba këcït këdhie ye akaja looi, kë ye yen wai ye raan la ye ye yup ke kuɛɛth, wɛc ciëën.’
15 Guɔ thiëëc, ‘Ye yïn ŋa Bɛny?’ Go Bɛny lueel, ‘Ee ɣɛn Jethu, raan ca cɔl agum.
16 Ke yeen jɔt rot ku kääc cökku. Ɣɛn acï rot nyuöth yï, rin yïn aca lɔc ku ba ya aluaŋdië, yïn abï kɔc kök lɛ̈k kë ca tïŋ tënë ɣa akölë, ku kë ba nyuöth yï aköldä.
17 Yïn aba tiit bï ciɛ̈n kërɛɛc yï yök kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel cin, kɔc bï ɣɛn yï tuɔɔc thïn.
18 Keek aaba piɔ̈ɔ̈c bïk käŋ ŋic, ku bïk luɔi kärɛc puöl, ku jiëlkë riɛl jɔŋrac yic ku lek tënë Nhialic, rin gäm bï kek wëtdiɛ gam, yen aabï kärɛc cïk looi päl piny ku tɛ̈ɛ̈u ke kam kɔc cï Nhialic lɔc.’

Paulo acï të cï yen kɔc piɔ̈ɔ̈c thïn teet yic

19 “Këya, Bɛny Agrïpa, ɣɛn akëc wët kë ca tïŋ nhial cït nyuöth dhöl yic.
20 Wäär tueŋ Damathkuth ku Jeruthalem, ku jɔl aa wuöt kɔc Itharel yiic ëbën, ku kam kɔc cie kɔc Itharel, aake ya lɛ̈k lɔn bïk luɔi kärɛc puöl ku dhukkë Nhialic, ku yekë luui käpath ye nyooth lɔn cï kek muöl kärɛc.
21 Ee rin ë wët kënë, yen aa dɔm kɔc Itharel ɣa ke ɣa tö kal luaŋ Nhialic, ku wïckë bïk ɣa nök.
22 Ku agut cï aköl kënë Nhialic acä kony, ku ë wët kën, yen akɛ̈ɛ̈c ɣɛn ë tɛ̈n ku ba kë ŋiɛc lɛ̈k raan ëbën, kɔckor ku kɔcdït. Käk ya lueel ka bï röt looi aa thöŋ kek käk ye kɔc käk Nhialic tïŋ ku Mothith lueel,
23 lɔn nadë Raan cï lɔc ku dɔc abï gum, ku ë yen bï rot kaŋ jɔt thou yic, ku ë yen abï kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel lɛ̈k wët bï kɔc kuöny bei kärɛc yiic.”
24 Tɛ̈wën jiɛɛm Paulo ke kony rot ë wëlkä, go Pethtuth rɛ̈l, “Paulo! Yïn acï muöl. Piöc cï yïn piöc acï cɔl amuöl!”
25 Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Bɛnydït! Ɣɛn akëc muöl. Wël ya lueel aa yith cïn yic muöl.
26 Bɛny Agrïpa! Alɛ̈u ku ba jam tënë yï ke ɣa cïï riöc, rin yïn aŋic käkkä ëbën. Aŋiɛc alanden lɔn nadë ke keek aaca lɛ̈k yï ëbën rin kënë acie kë cïï thiaan, aa käk ŋic jäŋ ëbën.
27 Bɛny Agrïpa! Cï wël kɔc käk Nhialic tïŋ ye gam? Aŋiɛc lɔn ye yïn ke gam!”
28 Go Agrïpa lɛ̈k Paulo, “Ye yök yïpuöu ë kaam thïn lɔn bï yïn ɣa wel ba ya Krïthian?”
29 Go Paulo bɛ̈ɛ̈r, “Na cɔk aa kaamkoor ku kaamdït, rɔ̈ɔ̈kdiɛ tënë Nhialic ë lɔn bï yïn ku kɔc kök piŋ käk luɛɛl ke aköl röt wel bïk ciɛt ɣa, ku acie rin bï ke mac.”
30 Go bɛny ku Pethtuth ku Bernike, ku kɔc kök ke cï nyuc luk yic röt jɔt,
31 ku wën cï kek jäl aacï jal aa jam kamken, ëlä, “Acïn kë cï ë mony kënë looi, kë lëu bï ye cɔl anäk ku mac aya.”
32 Ku jɔl Agrïpa lɛ̈k Pethtuth, “Yen ë mony kënë ŋuöt acï lony, ke rin cï yen ye wïc ku bï ya Bɛnyŋaknhom yen bï luöŋde la tïŋ.”

27

Paulo aɣëth Roma

1 Tɛ̈wën cï ye mat ku buk cath riäi buk la Italia, gokë Paulo ku jɔl aa kɔc kök cï mac thön Juliöth, bɛny akut apuruuk Roma, akut cɔl, “Akut Bɛnyŋaknhom.”

26:11 Luɔi 8:3; 22:4-5 **26:20** Luɔi 9:20, 28-29 **26:23** Ith 42:6; 49:6; 1Kor 15:20

2 Ku lok riän bɔ̈ Adramitiöm, riän cï guiir bï jäl wath thok wun Athia. Arithtarkuth raan pan Mathedonia wun cɔl Thethalonika ë cath kek ɣo.
3 Na aköl dɛ̈ɛ̈të ke ɣo ɣet Thidon. Juliöth ë ye raan path, ee cï Paulo puɔ̈l ku bï kɔc määth kek ye la tïŋ, rin bïk la yiëk käk wïc.
4 Ɣok acï bar, ku rin cï ɣok ɣonhïïm wɛ̈l yom, goku riäi gɛɛr të bï yen cath thïn apath, ku ë ye alɔŋ ye akɔ̈l bɛ̈n thïn rial pan tɔ̈ gool nhom wär ciɛl yic cɔl Thaipruth.
5 Ku jɔlku wär teem buk la Cilicia ku Pampilia ku lok Mira pan tɔ̈ wun cɔl Likia.
6 Tɛ̈në, ke bɛ̈ny apuruuk yök riän jäl Alekdhändria ke la Italia, go ɣo ɣäth thïn.
7 Ku riäi ë cath amääth rin yom ë dït apɛi. Ku ɣok aacï nïn juëc bɛ̈n nɔ̈k dhël yic buk jäl ɣet gen cɔl Kniduth. Yom ë këc ɣo puɔ̈l ku buk la dhëldan yen buɔthku yic, goku ret wanh cɔl Thalmone tɛ̈n yen bï pan thiin tɔ̈ gool nhom cɔl Kret ɣook kɔl ë yom.
8 Ku ciɛthku ke ɣo göök yom ke ɣo kuany agör yɔu, ku ɣok aacï bɛ̈n ɣet të cɔl Wanh Path ë riɛl, ku ë tɛ̈n cïï mec kek gen cɔl Lathia.
9 Ku ciëŋku thïn nïn juëc, ku ril yic buk la tueŋ ɣo cath wïïr, rin ë nïnkä aköl Yan lɔɔk kɔc kegup wïïr ëcï bar, tɛ̈n yen ye yom rut rot jɔt apɛi. Go Paulo ke lɛ̈k ëlä,
10 “Kackiɛ̈, aya tïŋ lɔn cäthda jäl ë tɛ̈n abï yic riɛl, riäi abï riääk ku käk tɔ̈ thïn aabï puk wïïr, ku kɔc aabï mou aya.”
11 Ku bɛ̈ny apuruuk ë wɛ̈t raan kuath riäi ku raan la riäi yen aye piŋ, ku kueec wɛ̈t cï Paulo lueel.
12 Ku wath thok të ye riäi mac thïn ëcï path bï kɔc mäi thïn. Go kɔc juëc keyiic wïc ku bïk la tueŋ bïk ɣet Ponik të lëu yen rot. Yen ë wanh tɔ̈ Kret, ku ëcie yethok wɛl lɔŋ bër të ye aköl lööny piny thïn.

Yomdït acï rot jɔt wïïr

13 Yom thööŋ rot ëcï jɔt ke bɔ̈ ciɛɛm të cï raan yenhom wɛl të ye aköl lööny piny thïn, go kɔc ke cath riäi tak lɔn nadë ka lëukë bïk la tueŋ ke cath, gokë riäi lony ku gerkë ke kuënykë agör Kret yɔu.
14 Ku kaam thiin awën ke yomdït ril apɛi bɔ̈ cuëëc të cï raan yenhom wɛl të ler aköl thïn, ben bɛ̈n ke ye pïu apɛi.
15 Ku yiɛ̈ɛ̈k riäi bï la bëëŋbëëŋ, ku ril yic apɛi bï gɛɛr tueŋ të bï yom thïn, goku puɔ̈l buk cɔl akuɛɛth yom.
16 Ɣok aacï bɛ̈n lɔŋ wën tëëk ɣok lɔŋ ye yom rut yenhom wɛl thïn, pan thiin tɔ̈ gool nhom cɔl Kauda. Tɛ̈ɛ̈n, acuk bɛ̈n lëu buk riän koor duɔ̈ɔ̈t riändït cök.
17 Ku rin dïït yom apɛi, gokë duɔ̈ɔ̈t riändït kɔ̈u rin bï yom tiim cï ke riäi looi cïï piir wei, ku jɔlku duɔ̈ɔ̈t piny wïïn. Keek aake riɔ̈c ciɛ̈t riänden bï la döt liɛɛt yic wanh Libia thok, gokë alɛ̈th ye yom ke riäi kuaath däk bei, ku cɔlkë riäi ajɔl yom kuaath.
18 Yomdït ril awën acï la tueŋ ke pïu apɛi, nawën aköl dɛ̈ɛ̈të ke jɔkkë bïk käk tɔ̈ riäi yic cuat wïïr.
19 Nawën aköl ye nïn diäk ke cuɛt abɛ̈k käk gɛ̈r wïïr ciɛnken.
20 Ku cuk akɔ̈l ku kuɛl tïŋ nïn juëc, ku yom acï la tueŋ ke pïu apɛi. Akëcku bɛn bɛ̈n ŋɔɔ̈th lɔn bï ɣok pïïr.
21 Nawën cï kɔc nïn juëc nɔ̈k ke cïn miëth cïk cam, go Paulo rot jɔt ku kɛ̈ɛ̈c kenhïïm ku lueel, “Kackiɛ̈, na we cï wɛ̈tdiɛ̈ piŋ wäär bäk riäi cïï geer wei Kret ŋuɔ̈t ɣok aa këc mam këlä.
22 Ku ë mënë wek aa läŋ, dɛɛtkë wepuɔ̈th! Acïn raan töŋ bï thou weyiic, ë riäi yetök yen abï riääk.
23 Ku wën akɔ̈u atuny Nhialic yen ye ɣɛn raande, ku yen ya door acï bɛ̈n tënë ɣa,
24 ku lueel, ‘Duk riɔ̈c, Paulo! Yïn abï ɣet Bɛ̈nyŋaknhom nhom, ku rin ë wɛ̈t kënë Nhialic acïï yï pɛ̈l wei, ku kɔc cath kek yï riäi yic aabï pïïr.’
25 Këya, kackiɛ̈, dɛɛtkë wepuɔ̈th! Nhialic aca deet puɔ̈u, abï këpath looi tɛ̈cït të cï ye lɛ̈k ɣa thïn wënakɔ̈u.
26 Ku yom abï riäi kuaath bï cɔl ala gool nhom cɔk alɔn bï yen la riääk thïn.”
27 Ku nïn aake cï ya thiäär ku ŋuan, ku yomdït apɛi ë kuath riända wärdït Adɛ̈kdiɛɛt yic. Na ye tɛ̈cït wɛ̈ɛ̈r ciɛl yic,

ke ye kɔc ger riäi yök kepuɔ̈th ciɛ̈t ɣo cï thiɔ̈k buk ɣet agör thok.
28 Gokë wïn cï duɔ̈t thok këthiek luaac piny pïu yiic, ku wën ye kek ye luaac piny ëmën ku mën, ke yökkë lɔn thiɔ̈k wär yic.
29 Gokë riɔ̈ɔ̈c ciɛ̈t riäi bï rot dɛɛny kuɔ̈r tɔ̈ pïu yiic, gokë wïïn cï duɔ̈t thook aleeldït ye riäi dɔm luaac piny riäi thar ciëën, ku jɔlkë bak piny ŋɔ̈ɔ̈th.
30 Ëcï agër kɔ̈k them ku bïk röt kuɛ̈l bei riäi yic. Ku jötkë riän thiin koor tɔ̈ riändït yic bei, ku tɛ̈ɛ̈ukë wïïr ke ye kɔc ciɛ̈t ke la wïïn cï duɔ̈t thook aleel luaac piny riäi nhom tueŋ.
31 Go Paulo lɛ̈k bɛ̈ny apuruuk kek apuruɔ̈ɔ̈kke, “Na cä agër rɛ̈ɛ̈r riäi yic, ke kɔc tɔ̈ riäi yic aacïï bï pïïr.”
32 Go apuruuk wïïn cï riäi mac piny teem kɔ̈ɔ̈th ku cɔlkë ke aa buɔk kuëër.
33 Nawën bak piny, go Paulo ke lɔ̈ŋ bïk mïth ku lëk ke, “Wek aacï tïït nïn thiäär ku ŋuan ëmën, ku keek ë nïnkä yiic acïn kë cäk cam.
34 Wek ya lɔ̈ŋ, ku bäk la miëth camkë, wek aa wïc miëth rin ku bäk pïïr. Acïn raan tök weyiic la kë bï ye gɔɔt.”
35 Tɛ̈wën cï yen wɛ̈t kënë lueel, go Paulo ayup lööm, ku röök ke lec Nhialic kenhïïm ëbën, ku bɛny ayup yic, ku kɔŋ jɔɔk bï mïth.
36 Keek aacï kepuɔ̈th bɛ̈n dɛɛt, ku mïthkë ëbën.
37 Ɣok kɔc ɣo tɔ̈ riäi yic, ɣok aa ɣo ye buɔt karou ku thiärdhorou ku dätem.
38 Nawën cï raan ëbën mïth, gokë rap ke tɔ̈ riäi yic dhɛ̈ɛ̈th wïïr rin bï riäi pial.

Riäi acï atiaktiak rac

39 Nawën cï piny bak, ke kɔc ger riäi aake këc tɛ̈ cï kek ɣëët thïn ŋic, keek aacï tɛ̈ cï wär yekɔ̈u tot thïn, la yic liɛɛt tïŋ, gokë tak bïk riäi gɛɛr thïn bïk la mac.
40 Gokë wïïn yeke riäi mac piny tɛɛm wei bïk dïïr piny, ku däkkë wïïn cï ke alau duɔ̈ɔ̈t piny. Ku jɔtkë alɛ̈th nhial ku bï yom riäi kuaath tueŋ, bï la agör thok.
41 Ku riäi acï bɛ̈n la tɛ̈ cääl ku döötliɛɛt yic bï ciɛ̈n tɛ̈ ben yen rot nyooŋ, ku cï abaŋ ciëën dhoŋ atiaktiak abï döŋ ke ya apet.
42 Ecï apuruuk tak bïk kɔc cï mac ëbën nɔ̈k, bï ciɛ̈n raan töö̈ŋ kuɛɛŋ aɣeer bï kat.
43 Ku ë wïc bɛ̈ny apuruuk bï Paulo kony bï cïï näk, go apuruuk yɔ̈ɔ̈k bïk ciɛ̈n kë loikë tënë kɔc mac. Ku yöök kɔc ŋic kuaŋ bïk kaŋ thuɛɛt wïïr tueŋ ku bïk kuɛɛŋ aɣeer,
44 ku kɔc kɔ̈k aake bï jal lɔ̈k kuaŋ, ke cï tiim riäi cï duɔɔny kuɔ̈k bïk ke ɣäth aɣeer. Ku ë yen tɛ̈ cï ɣok bɛ̈n kuɛɛŋ aɣeer thïn akan ke ɣo puɔl gup.

28

Kë cï rot looi tënë Paulo Malta

1 Wën cï ɣok ɣet wär alɔŋtui ɣo puɔl gup, ke jɔlku ŋic lɔn cɔl pan tɔ̈ gool nhom Malta
2 ku kɔc ke ciëŋ thïn aacï ɣo lor, ku nyuuckë ɣo apath. Tɛ̈wën ke deŋ tueny ku lir piny apɛi, gokë mac took ku cɔlkë ɣo buk ɣɔ̈c.
3 Go Paulo tiim kuar piiny ku tɛ̈ɛ̈u ke mɛɛc, tɛ̈wën ke këpiiny bɔ̈ bei tiim yiic, ku kɛc cin abï nuɛt thïn.
4 Ku tïŋ kɔc awën tɔ̈ thïn këpiiny ke cï nuɛt Paulo cin, ku jiɛɛmkë kamken, “Mony kënë ala cin rim. Ku kënë acïï yen bï pïr, cɔk alɔn cï yen poth wïïr ke këc mou.”
5 Ku tɛ̈n awën ke Paulo yïr këpiiny mɛɛc, ke cïn këreec cïï rot looi tënë ye acïn.
6 Ku ë titkë bïk tïŋ ke cï but cin, nadë ke wiɛ̈ɛ̈k piny nyin yic ke cï thou. Ku tɛ̈wën cï kek tïït apɛi ku cïn kë tïŋkë ke cï rot looi tënë Paulo, ke war kenhïïm ku luelkë, “Yeen ala guɔ̈p jɔŋril apɛi.”
7 Dum raandït baai cɔl Publiöth, aake cï mec kek tɛ̈wën looi kënë rot thïn tënë Paulo. Ku yeen acï ɣo ŋiɛc lor aya, ku rëërku ɣo ye jäälke nïn kadiäk.
8 Wun Publiöth ë rɛ̈ɛ̈r biöök yic ke cï juäi dɔm ku yiäny riɛm. Go Paulo la ɣöt tënë ye, ku röök ku dɔɔc, go pial.
9 Wën cï kënë rot looi, go kɔc juëc ke tuany bɛ̈n, go Paulo ke dɔɔc bïk pial.
10 Ku gɛ̈mkë ɣo käjuëc, ku wën jiël ɣok, gokë käk bï ɣok dhël tëëk tääu riäi yic.

Paulo acï jäl Malta bï la Roma

11 Nawën pɛ̈i kadiäk cök, ke ɣo jiël
riän cɔl, “Jak Acuek,” bɔ̈ wanh cɔl
Alekdhändria ku yen acï pɛ̈i bɛ̈n nɔ̈k ke
kääc Malta rin yom ë dït apɛi.
12 Ku ɣeetku gen cɔl Thirakuthe, ku
näkku nïn kadiäk thïn.
13 Ku jiëlku thïn, ku lok gen cɔl
Regium. Nawën bak piny ke wel yom
nhom, ku ɣeetku gen cɔl Putöli nïn
karou cök.
14 Ku yökku kɔc cï gam thïn, ku
thiëckë ɣo buk rëër ke ke nïn kad-
horou. Ku jɔlku jäl tɛ̈n ku lok Roma
ɣocök.
15 Wämäthkuan tɔ̈ Roma aake cï ɣo
piŋ lɔn bïï ɣok, go kɔc kɔ̈k bɛ̈n gen ɣɔɔc
cɔl Apiöth ye jɔ̈ɔ̈l nïn thin bïk ɣo lor.
Wën tïŋ Paulo ke, ke lec Nhialic, ku riil
kënë puɔ̈u.

Paulo acï ɣëët Roma

16 Wën cï ɣok ɣëët Roma, Paulo acï
bɛ̈ny mac Roma puɔ̈l bï rëër ë rot kek
apuruk töŋ tit ye.
17 Nawën nïn kadiäk cök, ke Paulo
cɔl kɔcdït Itharel rɛ̈ɛ̈r Roma bïk rɔ̈m
kek ye. Nawën cïk kenhïïm mat, ke
lueel tënë ke, “Wämäthkiɛ̈! Wën cɔk
yen ciɛ̈n kërɛɛc ca looi tënë kackua,
ayï lɔn këc ɣɛn ciɛɛŋ wärkuandït dhöl
yic, ɣɛn acï mac Jeruthalem ku thön
ɣa apuruuk Roma.
18 Gokë ɣɛn thiëëc awuɔ̈c ca looi, ku
wïckë bïk ɣa lony, rin acïk yök ke cïn
kë ca looi lëu ye bï ɣa nɔ̈k.
19 Nawën la kɔc Itharel kuec wɛ̈t
bï ɣa lony, guɔ luɔ̈ŋdiɛ̈ cɔl aɣɛ̈th tënë
bɛ̈nyŋaknhom Roma mac wuɔ̈nda aya,
cɔk a lɔn cïn yen kë gɔɔny ɣɛn ë
kackua.
20 Yen ë kë wïc ɣɛn we buk rɔ̈m, ku
jaam kek we, rin ɣɛn acath ɣa mac rin
wɛ̈t raan yen ŋɔ̈ɔ̈th kɔc Itharel.”
21 Gokë lueel tënë ye, “Acïn athör
cï ɣëët tënë ɣo Judia riɛnku, ku acïn
wämäthdan cï bɛ̈n kek wɛ̈t, lɔn le yen
kërɛɛc ca looi.
22 Anhiarku buk wɛ̈lku piŋ rin
aŋicku lɔn ye kɔc juëc akut tɔ̈ yïn thïn,
jääm guɔ̈p.”

23 Këya, gokë aköl bï kek rɔ̈m kek
Paulo mat yic, ku kɔc juëc aacï bɛ̈n
aköl kënë tɛ̈ rëër Paulo thïn. Ku jɔl
Paulo wɛ̈t bääny Nhialic teet yic tënë
ke, jɔɔk riɛl ɣet thëëi. Ëcï them bï ny-
ooth tënë ke lɔn kë ye lueel rin Jethu ë
yic, ku nyooth lɔn thöŋ löŋ Mothith ku
käk kɔ̈k cï gɔ̈t kɔc käk Nhialic tïŋ, kek
wɛ̈t ye lueel.
24 Go kɔc kɔ̈k wɛ̈t ye lueel gam, ku
kuec kɔc kɔ̈k.
25 Gokë jäl ke tɛɛr kamken, wën cï
Paulo ye lëk ke ëlä, “Ee yic apɛi, yen
tɛ̈ cï Wëi Nhialic raan käk Nhialic tïŋ
cɔl Ithaya lɛ̈k thïn bï lueel ëlä tënë
wärkuan dït.
26 Rin acï lueel ëlä,
‘Lɔɔr luel tënë kɔc Itharel,
Wek aabï weyïth diël piny apɛi ku
acäk bï deet,
wek aabï wenyïn päl piny apath, ku
acäk bï tïŋ.
27 Rin kɔckä aa ril nhïïm,
keek aacï keyïth cuɔ̈k,
ku keek aacï kenyïn niɛɛn.
Ŋuɔ̈t keek aa daai, ku ŋuɔ̈t keek aa
piŋ, ku detkë käŋ yiic, ku lueel
Nhialic.
Na cï rot looi këya,
ŋuɔ̈t aacï kepuɔ̈th wɛ̈l ɣɛn ku kuɔny
ke.’ ”
28 Ku wit Paulo wɛ̈tde ëlä, “Alɛ̈ukë
bäk dhiɛl ŋic, lɔn wɛ̈t bï kɔc kony bï kɔc
pïr, bɔ̈ tënë Nhialic, acï lɛ̈k kɔc cie kɔc
Itharel. Ku abïk piŋ.”
[
29 Wën cï Paulo ë wɛ̈t kënë lueel,
ke kɔc Itharel jiël ke tɛɛr apɛidït
kamken.]
30 Ku jɔl Paulo rëër run karou pan
ye riɔp yic, ku ë ye kɔc bɛ̈n bïk ye bɛ̈n
tïŋ lor ku nyuuc ke.
31 Ee ye piööc wɛ̈t bääny Nhialic, rin
Bɛ̈ny Jethu Krïtho, ku jiɛɛm tënë kuat
raan ëbën ke cïï riɔc, ku acïn kënë ye
gël bï cïï ye piööc.

28:19 Luɔi 25:11 **28:27** Ith 6:9-10

Athör cï Paulo gät kɔc Roma

Wɛ̈t nhom

Athör Paulo tënë kɔc Roma ë gɛ̈t rin bï ke lɛ̈k lɔn cï yen ye guiir bï akut kɔc cï gam Roma la neem. Ee cï Paulo guiir bï lɔ̈k la rëër bï luui kam kɔc cï gam tɛ̈tui, ku bïk jäl kuɔny dhöl bï la Ithpania. Acï gɔ̈t bï kɔc cï gam Roma tɛ̈t kë ŋic rin gam, ku tɛ̈ ye gam pïr kɔc cï gam luɔɔi thïn. Athör kënë ala yic wɛ̈t ril yen gɛ̈t Paulo athöör rin Wɛ̈t Puɔth Yam.

Wën cï yen akuut kɔc cï gam Roma muöth ku lëk ke lɔn ë yen röök riɛnken, ku jɔl göc wɛ̈t lɛ̈k ke ëlä, “Wɛ̈t Puɔth Yam aye nyuɔɔth tɛ̈ ye Nhialic kɔc kuɔny thïn bïk la cök yenhom.” Ku kënë aye Nhialic jɔɔk ku rëër thïn këya rin gam ë raan, cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä, “Ku raan la cök Nhialic nhom abï pïr ë gam.” (1:17)

Ku jɔl Paulo ë göc kënë teet. Raan ëbën, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa dhil la cök tënë Nhialic rin keek ëbën aatɔ̈ adumuöm yic. Kɔc aa la cök tënë Nhialic tɛ̈ gɛm kek Jethu Krïtho. Ku ben Paulo män rot kek Jethu raan cï lɔc ku dɔc, yen pïr ë yam teet, lɔn raan cï gam ala dɔ̈r ke Nhialic. Ku aye Wëi Nhialic bɛ̈ɛ̈i bei riɛl adumuöm yic ku thou. Cökdït ë 5 ɣet 8; Paulo acï jam aya rin löŋ Nhialic, ku riɛl Wëi Nhialic rot nyuɔɔth pïr raan cï gam yic. Ku gɛ̈t Paulo lɔn ye kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel nhïïm thöŋ kë cï Nhialic guiir tënë raan ëbën yic.

Ku wit wɛ̈tde lɔn kuec cï kɔc Itharel kuec Jethu ë luɔi Nhialic, rin yen ë tɛ̈ bï raan ëbën cɔl ayök dhëëŋ Nhialic dhël Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Ku aye Paulo ŋic lɔn cïï kɔc Itharel bï la tueŋ ke kuec Jethu akölaköl. Ku jɔl Paulo gɔ̈t ciëën tɛ̈ dhil raan cï gam pïïr thïn, ku nhiër bï raan kɔc kɔ̈k nhiaar. Paulo acï käril gɔ̈t ke ye luɔide tënë Nhialic, ku luɔi raan cï gam tënë baai ku tënë raan dɛ̈t, ku puön la cök ŋic këpath ku kërac. Ku thïk athör cï gɔ̈t cök muöth ku wël lɛc tënë Nhialic.

Käk tɔ̈ thïn

Wɛ̈t nhom ku göc 1:1-17
Kë wïc raan bï pïr 1:18–3:20
Dhël Nhialic rin pïr 3:21–4:25
Pïr yam rin Raan cï lɔc ku dɔc 5:1–8:39
Kɔc Itharel ë guiër Nhialic yic 9:1–11:36
Njɛc ciɛɛŋ raan cï gam 12:1–15:13
Thök ë wɛ̈t ku muöth 15:14–16:27

1 Ee ɣɛn Paulo alony Jethu Krïtho. Ɣɛn raan cï Nhialic cɔɔl ba ya atuuc ba Wɛ̈t Puɔth Yam luɛɛl.
2 Wɛ̈t Puɔth Yam, ee wɛ̈t cï Nhialic thɔn thɛɛr, ku ëcï kɔc käkke tïŋ lueel tɛ̈cït tɛ̈ cï gät ye wël thɛɛr Nhialic yiic.
3 Wɛ̈t yam kënë ë wɛ̈t Wën Nhialic cï bɛ̈n a raan kuat Bɛnyŋaknhom Debit.
4 Ku Jethu acï nyuɔɔth ë Wëi Nhialic ke ye Bänyda, Wën ril Nhialic, wäär jöt ye bei raŋ yic.
5 Ku ë riɛnke yen acï Nhialic ɣɛn yiëk dhɛ̈ɛ̈ŋde ku cɔl ɣɛn aye atuny Jethu, ku ba kɔc pinynhom ëbën cie kɔc Itharel cɔɔl bïk gam ku thekkë Nhialic.
6 Ku wek kɔc cï gam tɔ̈ Roma aya, wek aacï Nhialic cɔɔl bäk aa kɔc Jethu raan cï lɔc ku dɔc.
7 Këya, ɣɛn agɛ̈t tënë we ëbën, wek kɔc nhiɛɛr Nhialic, cï ke cɔɔl bäk aa kacke, Bï Nhialic Wäda ku Bɛ̈ny Jethu we tuɔc dhëëŋ ku dɔ̈r.

Aŋöth Paulo lɔn bï yen la Roma

8 Tueŋ, ɣɛn alec Nhialicdië rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc ë riɛnkun, rin kɔc ëbën pinynhom aacï gamdun ŋic ëbën.
9 Nhialic yen luöi piändië ye ɣɛn kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam cï Wënde lɛ̈k kɔc, aŋic tɛ̈ ye ɣɛn we
10 tak thïn akölaköl ë rɔ̈kkië yiic. Ɣɛn ë röök lɔn bï Nhialic ɣa puɔ̈l tɛ̈ wïc yen ye ba we la neem.
11 Rin awiëc apɛidït ba we la tïŋ ku ba we gäm athiɛɛi Wëi Nhialic bäk riɛl ë gamdun yic.
12 Ku kë luɛɛl akïn, rin bï gamda we ku ɣɛn ɣo dɛɛt puöth ɣodhie.

13 Awiëc bäk ŋic miɛ̈thakäi lɔn ë ca
guiir arak juëc ba la tënë we, ku ala
kën ye ɣɛn gël ba cïï la. Ee wiëc ba
la tënë we ba kɔc kɔ̈k lɛ̈k bïk gam
kamkun aya, cïmën le ɣɛn kɔc kɔ̈k
pinynhom cï gam cie kɔc Itharel.
14 Rin ala kë cï yiëk ɣa ba dhiɛl looi
tënë kɔc ëbën, kɔc pɛth ciɛɛŋ ku kɔc
rɛɛc ciɛɛŋden, ku tënë kɔc cï piöc ku kɔc
këc piöc.
15 Ku ë wɛ̈t kënë yen awïc ɣɛn ye apɛi
ba we dhiɛl lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam wek
kɔc rɛ̈ɛ̈r Roma aya.

Riɛl Wɛ̈t Puɔth Yam

16 Ɣɛn acie guɔ̈p ë yär Wɛ̈t Puɔth
Yam, rin ë yen riɛl Nhialic kɔc cï ye
gam kony, kɔc Itharel ku kɔc pinyn-
hom cie kɔc kɔ̈k Itharel aya.
17 Ku Wɛ̈t Puɔth Yam aye nyuɔɔth tɛ̈
ye Nhialic kɔc kuɔny thïn bïk la cök
yenhom. Ku kënë aye Nhialic jɔɔk ku
rëër thïn këya rin gam ë raan, cïmën
ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,
“Ku raan la cök Nhialic nhom abï pïr
ë gam.”

Awuɔ̈c ë raan

18 Rɛ̈ɛ̈c puɔ̈u ë Nhialic ë rot nyuɔɔth
pan Nhialic tënë kɔc man Nhialic. Ku
kärɛc yekë ke looi aa yic gël bï cïï cɔl
aŋic.
19 Nhialic ë puɔ̈u rɛ̈ɛ̈c tënë ke rin kë
lëu raan bï ŋic rin Nhialic ala gɛi apɛi,
acï Nhialic tääu raan ëbën puɔ̈u bï ŋic.
20 Tɛ̈thɛɛr ɣɔn cɛk Nhialic nhial ku
piny, alëu raan ëbën bï ŋic ë gai lɔn riɛl
Nhialic ë rëër thïn akölriëëc ëbën, ku
yeen ë Nhialic alanden. Käjuëckä aa-
cie tïŋ ku aaye ŋic rin käjuëc cï Nhialic
cak. Këya, acïn kë kɔŋ kek röt kony.
21 Keek aake ŋic Nhialic ku ŋot ke
kuec bïk cïï dor. Ku kueeckë bïk cïï
gɛ̈m alɛɛcden ë yen Nhialic. Ku jɔl
käkken yekë tak ciɛ̈nkë konykë ku la
piäthken bïth.
22 Na cɔk alɔn ye kek ye lueel lɔn ŋic
kek käŋ, ku acïn kë ŋickë.
23 Ku lɔn bï kek ye aa door ë Nhialic
pïr akölriëëc ëbën, ka yekë ke door käk
cïï pïr ku raan ë thou. Ku kɔ̈k cï kiɛ̈ɛ̈t
ke cït diɛt ku lääi. Ku käkkɔ̈k wuc
piiny keyöth cïmën käpiɛny.
24 Ku rin ë kënë, aacï Nhialic ke puɔ̈l
bïk aa luui kärɛc wïc piäthken, käk la
bïth. Ku wïcwïc ë diäär ku käkkɔ̈k yekë
ke looi kamken käk kɔc cɔl ayär gup.
25 Ku lɔn bï kek kën yic ŋickë rin
Nhialic gam, ka yekë gam ë lueth ku
yekë ke door käk ke cɛk Nhialic, ku
kueeckë Aciëŋ yen cak käkkä yen dhil
ya door akölriëëc ëbën. Yenakan.
26 Ku ë yen acï Nhialic ke puɔ̈l bïk aa
luui kärɛc kɔc yɔ̈ɔ̈r gup. Ayï diäärken
aya aacï tɛ̈ cï kɔc cak thïn puɔ̈l, ku aa
röt lööm ë röt.
27 Këlä aya, röör aacï tɔ̈c ye kek tɔ̈c
kek diäär, cït tɛ̈ cï kɔc cak thïn puɔ̈l, ku
rum bal kepuɔ̈th bïk ke aa lööm röör
kɔ̈k cït ke. Röör tuil röör kɔ̈k, ku yekë
kärɛc cït käkkä looi, aaye tɛ̈m awuɔ̈c
thöŋ kek kärɛc yekë ke looi. Käk këc
puɔ̈l bï ke aa looi këya.
28 Ku yeen aya rin cï kek kuec bïk
yiny Nhialic cïï ŋic, aacï Nhialic puɔ̈l
aya bïk aa tak kärɛc ku yekë luui kärɛc
cïï ke lëu bï raan ke looi.
29 Ku aacï puɔ̈th thiäŋ kuat kärɛc
apɛi, adumuɔ̈ɔ̈m, kook ku kɔɔr. Ku
aacï puɔ̈th thiäŋ aya ë tiɛɛl, nääk, thör,
ruëëny ku kuith, ku aa luum.
30 Ku aa kegup tör lueth ku aa man
Nhialic. Aa kɔc nhiam, kɔc dhäl kɔc
gup cïn gup athɛ̈ɛ̈k. Kɔc tak dhöl juëc
bï kek kärɛc looi. Kɔc cie kɔc ke dhiëth
ke ë theek.
31 Kɔc cïn gup nhïm, kɔc këdäŋ gam
ku cïk loi. Kɔc cïn puɔ̈th cie yiic ë ŋɛɛr
raandä.
32 Cɔk alɔn ŋic kek ye lɔn kärɛc yekë
ke looi, alëu ke bï Nhialic ke tɛ̈m thou,
ke keek aacie käkkä ë looi kepɛ̈c, aa
kɔc kɔ̈k ke looi lɛc nhïïm aya.

2

Luŋ Nhialic

1 Yïn acïn tɛ̈ bï yïn rot kony tɛ̈ luk yïn
kɔc kɔ̈k wei. Rin tɛ̈ ye yïn kɔc kɔ̈k luɔ̈k
wei, ku loi käwën yekë ke looi aya, ke
yïn ë rot dɔm ë rot.
2 Ku ëmën aŋicku lɔn Nhialic ala yic
tɛ̈ luk yen kɔc wei, kɔc käkkä looi.

1:13 Luɔi 19:21 **1:16** Mk 8:38 **1:17** Ɣab 2:4 **1:21** Epe 4:17-18 **1:23** L.rou 4:16-18 **2:1** Mt 7:1; Lk 6:37

3 Ku na ye kɔc luɔ̈k wei, yïn raan ë
path, ku ŋot yï loi ë käkkä, ke ye tak
lɔn bï yïn luŋ Nhialic ban?
4 Tëdɛ̈t aya, yïn ë käjuëc rɛ̈ɛ̈r piath
Nhialic yiic cïmën piathden dït, gum,
ku lääu ë puɔ̈u yɔ̈ɔ̈ŋ yiic, rin akuc lɔn
aye piath Nhialic nyooth ba yïpuɔ̈u
dhuɔ̈k ciëën.
5 Ku riɛl ë nhom, ku rin cï yïn kuec
ba yïpuɔ̈u cïï dhuk ciëën abä awäcdu
juak yic aköl bïï riääk puɔ̈u Nhialic,
ku të bï yen ŋiɛc luk thïn abï rot
nyuɔɔth.
6 Rin Nhialic abï ŋɛk a gäm kë thöŋ
kek të cï yen luui thïn.
7 Kɔc bï kepuɔ̈th dɛɛt ku luuikë
käpath ku wïckë duaar, lɛc ku
pïr akölaköl, aabï Nhialic gäm pïr
akölriëëc ëbën.
8 Ku kɔc ke looi käk wïc piäthken ku
kueckë yic ku buɔthkë kärɛc jɔŋrac,
aabï Nhialic puɔ̈u riääk tënë ke.
9 Kɔc ëbën ë luui kärɛc aaba arɛɛm
ku gum rac apɛi yök. Ku abï rot kaŋ
looi tënë kɔc Itharel, ku tënë kɔc cie
kɔc Itharel aya.
10 Ku Nhialic abï duaar ku lɛc ku
dɔ̈ɔ̈r gäm kɔc luui käpath, tueŋ tënë kɔc
Itharel ku jɔl aa kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel,
11 rin Nhialic ë luk ŋiɛc looi tënë kɔc
ëbën.
12 Ku kɔc cie kɔc Itharel kuc löŋ
Mothith, ku aa kärɛc looi luk abï looi
tënë ke cɔk alɔn kuc kek löŋ. Ku kɔc
Itharel aa ŋic löŋ Mothith, aa kärɛc
looi ku luk aye looi tënë ke tɛ̈cït të ye
löŋ ye luɛɛl thïn.
13 Rin acie pïŋ ë löŋ yen kɔc cɔl aye
kɔc path tënë Nhialic, aa kɔc ye looi
kë ye löŋ lueel kek aabï ya kɔc la cök
Nhialic nhom.
14 Ku ë yic, kɔc kɔ̈k cie kɔc Itharel cïn
löŋ, të looi kek këdäŋ tɛ̈cït të ye löŋ tɔ̈
kepuɔ̈th ë path ye luɛɛl thïn, ke keek
aa cït kɔc la löŋ cɔk alɔn cïn kek löŋ
Mothith.
15 Të ye kek luui thïn aye nyuɔɔth
lɔn käk wïc löŋ aacï gɔ̈t kepuɔ̈th, aa
käpath ku kärɛc yekë ke looi ŋic rin
aaye piäthken nyuɔ̈th ke.
16 Ku këlä aya, cïmën Wɛ̈t Puɔth Yam
ya lɛ̈k we, yen ë kë bï rot looi aköl luk
të bï Jethu Krïtho luk looi rin Nhialic
tënë kɔc ëbën, ŋɛk kek këden cï thiaan
yeyic.

Kɔc Itharel aacie löŋ ye theek

17 Ku yïïn ëmën, yïn ë rot cɔl aye
raan Itharel, ku yïn ë rot cɔl aye raan
muk löŋ, ku ye jam nhiaam lɔn ye yïn
raan Nhialic.
18 Yïn aŋic kë wïc Nhialic ba looi ku
yïn aŋic yic rin cï löŋ ye lɛ̈k yï.
19 Aca gam lɔn yïn awat kɔc cï cɔɔr
nhïïm, ku yïn ë ruɛl tënë kɔc tɔ̈ muɔ̈ɔ̈th
yic,
20 ku yïn ë kɔc piɔ̈ɔ̈c, kɔc kuc käŋ, ku
yïn ë raan piöɔ̈c mïth. Ku rin le yïn löŋ
aye tak lɔn ŋic yïn käŋ ëbën.
21 Yïn ë kɔc kɔ̈k piɔ̈ɔ̈c yeŋö cïï yïn rot
ye piɔ̈ɔ̈c? Yïn ë kɔc wɛ̈ɛ̈t ëlä, “Duɔ̈kkë
ye cuëër.” Ku yïn cïï ë cuär ë yiɛnhdu?
22 Aye lueel, “Duɔ̈kkë ye köör.” Cïï
akɔr ye looi? Yïn aman jak cï kiɛ̈ɛ̈t, cïï
käpuɔth tɔ̈ yïïk jak cï kiɛ̈ɛ̈t yiic ye rum?
23 Yïn ë jam nhiaam lɔn ŋic yïn löŋ
Nhialic, cïï Nhialic ye dhɔ̈l guɔ̈p të cïï
yïn lɔ̈ŋde loi?
24 Aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel
ëlä, “Kɔc cie kɔc Itharel aa kärɛc luɛɛl
Nhialic guɔ̈p ë riɛnkun.”
25 Ciɛɛŋ kɔc Itharel ye ke ŋoot ë
piath të theek kek löŋ, ku na cïï löŋ
thek ke yïn acït raan këc ŋoot.
26 Na raan cie raan Itharel këc ŋoot,
raan cïï kë wïc löŋ ë dhɔ̈l yic, cïï bï ciɛ̈t
kɔc cï ŋoot?
27 Ke wek kɔc Itharel wek aabï kɔc
këc ë ŋoot, ku aa löŋ theek ya yɔ̈ɔ̈k lɔn
acïn raan bäk gɔ̈k, të le we tɛ̈m awuɔ̈c
rin wek aacie löŋ ye theek, cɔk alɔn
ŋic wek kë cï gɔ̈t ku ŋot we.
28 Yeŋa yen raan Itharel ayic, yen cï
ŋoot? Acie raan yeke ŋuɔ̈t tïŋ yeguɔ̈p ë
path yen ya raan Itharel.
29 Raan Itharel guɔ̈p, ee ya raan
yepuɔ̈u alɔŋthïn cï piände ŋoot Wëi
Nhialic, ku acie löŋ cï gɔ̈t. Ku raan
kënë acie lɛc yök tënë kɔc, aye yök tënë
Nhialic.

2:6 Wk 62:12; Kɛ̈ŋ 24:12 **2:11** L.rou 10:17 **2:24** Ith 52:5 **2:29** L.rou 30:6

3

Nhialic acie athɔ̈nde ye waar yic

1 Ye këpuɔth nɛn wɛ̈r kɔc Itharel kɔc
cie kɔc Itharel? Tɛ̈dɛ̈t ye këpiath ŋö ye
yök ŋuɔ̈t yic?
2 Käjuëc aaye yök ayic! Tueŋ, kɔc
Itharel aacï Nhialic thɔ̈n wɛ̈tde bïk
muk apath.
3 Ku yeŋö bï yiëndë tɛ̈ cïn kɔc kɔ̈k
Itharel gam? Bï kë cïn kek gam
Nhialic cɔl awar athɔ̈nde yic?
4 Acïï bï waar yic! Yiny Nhialic
adhil tɔ̈ thïn akölaköl cɔk alɔn ye kɔc
alueth. Cïmën ye athör thɛɛr wël
Nhialic ye lueel ëlä,
“Këya, bï ŋic lɔn le yïn yic, wël ye lueel
yiic, ku luk yïïn yic.”
5 Ku na kärɛc yeku ke looi ye Nhialic
nyuɔɔth lɔn le yen cök alanden, ke
yeŋö buk lueel? Buk lueel Nhialic
acïn yic tɛ̈ tëm yen ɣo awuɔ̈c? (Ee tɛ̈ ye
kɔc jiɛɛm thïn yen aluɛɛl.)
6 Acie tɛ̈de! Na Nhialic cïï la cök ke
lëu bï luk looi tënë kɔc pinynhom?
7 Alëu raan dɛ̈t bï lueel ëlä, “Na ye
lueth ya ke lueel yic Nhialic nyuɔɔth
thïn alanden ku juɛk duaarde yic, ke
yeŋö ŋot ye ɣa cɔl aye raan cï kërac
looi ku tëm ɣa awuɔ̈c?”
8 Yeŋö cïï ye luel, cïmën ye kɔc kɔ̈k ɣa
cäk thok ku luelkë lɔn cï ɣɛn ye lueel
ëlä, “Loiku kërac bï këpath bɛ̈n.” Ee yic
bï kɔckä tɛ̈m awuɔ̈c.

Acïn raan la cök

9 Këya, ye ɣok ŋuɛ̈ɛ̈n tënë kɔc cie kɔc
ë kuatda ɣok kɔc Itharel?
Acie yic! Aca nyooth wënthɛɛr lɔn
ɣok kɔc Itharel ku kɔc cie kuatda ɣok
arɛ̈ɛ̈r adumuɔ̈ɔ̈m yic ɣodhie,
10 cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,
“Acïn raan töŋ la cök,
11 acïn raan käŋ deet yiic, acïn raan
wïc yeen bï Nhialic ŋic.
12 Kɔc aacï kekɔ̈th wɛ̈l Nhialic, keek
aacï rɛ̈ɛ̈c ëbën ka cï la bïth,
acïn raan këpath looi, acïn mën raan
tök.”
13 “Wël yekë keek lueel aa nhiany, aa
cït raŋ cï ŋaany nhom,
liëpken aacï luɛl lueth ŋic.”
“Wël yekë keek lueel aa cït wäl këpiiny
kɔc luaaŋ.”
14 “Aa wël ye kɔc lam ku wël rem apɛi
kek aatɔ̈ kethook.”
15 “Aa kɔc lac nɔ̈k path,
16 riääk ku mam aa döŋ tɛ̈ cï kek tëëk
thïn,
17 ku keek aacïï dhël dɔ̈ɔ̈r ŋic.”
18 “Ku riɔ̈ɔ̈c, riɔ̈ɔ̈c kek Nhialic aliu käk
yekë looi yiic.”
19 Ku aŋicku kuat kë ye löŋ lueel, aye
lueel tënë kɔc la ye rin bï ciɛ̈n raan la
kë kony yen rot, ku bï raan ëbën kɔ̈ɔ̈c
Nhialic nhom.
20 Këya, acïn raan bï la cök Nhialic
nhom tɛ̈ cɔk yen ye them bï kë wïc löŋ
looi. Kë ye löŋ looi ë lɔn bï nyuɔ̈th
raan lɔn cï yen kërac looi.

Tɛ̈ ye Nhialic kɔc cɔ̈k thïn

21 Ku ëmën tɛ̈ ye Nhialic kɔc cɔ̈k thïn
yenhom acï nyooth. Acï löŋ ku kɔc
käk Nhialic tïŋ lueel thɛɛr.
22 Nhialic ë kɔc cök tɛ̈ le kek gam
tënë Jethu Krïtho. Ee kënë looi tënë
kuat raan ëbën cï Raan cï lɔc ku dɔc
gam, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel
aa thöŋ ëbën.
23 Ku rin cï kek ëbën kärɛc looi, ee
keek cɔl amec tënë duaar Nhialic.
24 Ku keek aacï Nhialic muɔɔc
dhɛ̈ɛ̈ŋde piände ëbën bïk la cök tënë
ye. Ku dhëëŋ ye yök tënë Raan cï lɔc
ku dɔc Jethu yen ë kɔc kony bïk kärɛc
cïï loi.
25 Jethu acï Nhialic gam rin bï
thuɔnde a kë ye adumuɔ̈ɔ̈m päl piny tɛ̈
le raan gam tënë ye. Kënë acï Nhialic
looi bï nyuɔɔth thïn lɔn le yen cök. Ku
wäthɛɛr Nhialic ë lir puɔ̈u, ëcie kɔc ye
tëm awuɔ̈c rin kärɛc cïk looi.
26 Ku ëmën acï adumuɔ̈ɔ̈m cï looi
ëbën päl piny bï nyuɔɔth lɔn le yen cök.
Nhialic acï kënë looi rin le yen cök. Ku
tɛ̈ looi yen kënë ë raan ëbën cï Jethu
gam cɔl ala cök.
27 Na ye këya, yeŋö ye ɣok jam nhi-
aam ë path? Acïn këdäŋ! Ku ye wɛ̈t

3:4 Wk 51:4 **3:12** Wk 14:1-3; 53:1-3 **3:13** Wk 5:9; 140:3 **3:14** Wk 10:7 **3:17** Ith 59:7-8 **3:18** Wk 36:1 **3:20** Wk 143:2; Gal 2:16 **3:21** Gal 2:16

nɛn ye ɣok nhiam? Ye rin cï ɣok löŋ
theek? Acie tɛ̈de, ee tɛ̈ cï ɣok gam.
28 Rin aŋicku raan ë la cök tënë
Nhialic rin gam ku acie thɛ̈k löŋ ë rot.
29 Ye Nhialic, Nhialic kɔc Itharel
kepɛ̈c? Yeen cïï ye Nhialic kɔc cie kɔc
Itharel aya? Ee yic ë Nhialic kɔc cie
kɔc Itharel aya,
30 rin yen Nhialic töŋ bï kɔc Itharel
cɔl ala cök ë gamden, ku cɔl kɔc cie kɔc
Itharel aala cök rin gamden aya.
31 Yeku löŋ dhöl yic tɛ̈ le ɣok gam
kënë? Acie tɛ̈de acïn, ɣok aa löŋ juak
bï riɛl.

4

Gam Abaram

1 Yeŋö buk jäl lueel rin Abaram
wundït thɛɛr kɔc Itharel? Yeŋö cï rot
looi tënë ye?
2 Na Abaram la kënë cï looi bï yen la
cök tënë Nhialic, ŋuɔ̈t ala kënë ye yen
nhiam. Ku acïï loi këlä tënë Nhialic.
3 Cïmën ye wël cï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ye lueel ëlä, “Abaram acï
Nhialic gam ku rin gamde acï Nhialic
cɔl ala cök tënë ye.”
4 Raan luui aye riɔp, ku wëëu ye ye
riɔp aacie miɔ̈c, ariöpden cï yen luui.
5 Ku raan cie luui la gam tënë
Nhialic, Nhialic yen kɔc cï kärɛc looi
cɔl aala cök, ke gamde yen ë ye cɔl ala
cök tënë Nhialic.
6 Ku Debit acï wɛ̈t thöŋ kek ë wɛ̈t
kënë lueel wäär yen jam rin raan mit
puɔ̈u cï Nhialic gam ke la cök tënë ye,
ke cie luɔi puɔth ye looi,
7 “Kɔc mit puɔ̈th aa kɔc cï Nhialic
awäcken päl piny,
ku wuuny adumuɔ̈ɔ̈mken wei.
8 Raan mit puɔ̈u ee raan cï Bɛ̈ny bï
kuɛ̈n guɔ̈p kärɛc cï looi.”
9 Ye miɛt puɔ̈u cï Debit jam kën kɔc
Itharel ë röt? Acie këden kepɛ̈c. Ee kën
kɔc cie kɔc Itharel aya, ku wek aa we
yeku lɛ̈k kë cuk yök athör wël Nhialic
yic, rin acï wɛ̈t cï gɔ̈t thɛɛr lueel lɔn,
“Abaram acï Nhialic gam, ku gamde
acï yen a raan la cök tënë Nhialic.”
10 Ye nɛn yen looi kënë rot? Loi rot
tueŋ wäär këc Abaram ŋoot aye wäär
cï ye ŋoot? Ee tueŋ, acie ŋuɔ̈t cök ciëën.
11 Ku ŋuɔ̈tden jɔl ye lɔ̈k ŋoot ciëën,
aye nyuɔɔth lɔn gam Abaram acï
Nhialic ye gam ke ye raan la cök tënë
ye tueŋ wäär këc ye cak ŋoot. Ku këlä,
Abaram ë wundït kɔc cï Nhialic gam,
ku aaye gam ke ye kɔc la cök tënë ye
cɔk alɔn këc ke ŋoot.
12 Ku yen ë wundït kɔc cï ŋoot aya.
Ku acie rin cï ke ŋoot, ee rin cï kek
dhël pïr gam thöŋ ke pïr wäda Abaram
buɔɔth yic wäär këc ye cak ŋoot.

Athön ku löŋ

13 Nhialic acä Abaram thɔn ku mïth
bï lɔ̈k dhiëëth lɔn bï pinynhom a
këden. Nhialic akëc athön kënë looi
rin theek Abaram löŋ, ee rin cï yen
gam, ku gam yen acï yen a raan la cök
tënë Nhialic.
14 Rin na ye kë ye Nhialic thɔn kɔc
gäm kɔc löŋ theek, ke gam acïn wɛ̈tde
yic, ku cïn këpuɔth tö athön Nhialic
yic.
15 Löŋ ë rɛ̈ɛ̈c puɔ̈u Nhialic bɛ̈ɛ̈i, ku tɛ̈
cïn yic löŋ, acïn löŋ ye dhöl yic.
16 Nhialic ë loi athɔ̈nde rin gam ku
rin dhɛ̈ɛ̈ŋde, bï athɔ̈nde a kën yic tënë
mïth bï lɔ̈k dhiëëth tënë Abaram ëbën.
Ku acie tënë kɔc la löŋ ë röt, ee tënë
kɔc cï gam aya cïmën Abaram. Rin
Abaram yen ë wädan wɛ̈ikua ɣodhie,
17 cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yiic ëlä, “Yïn aca looi ba ya
wun kɔc wuɔ̈t juëc.” Abaram acï ya
Wäda Nhialic nhom, Nhialic cï gam,
Nhialic yen kɔc cï thou cɔl aben pïr, ku
wɛ̈t ye lueel ke liu thïn cɔl aloi rot.
18 Abaram acï gam ku ŋɛ̈ɛ̈th kë cïn
kë ŋɔ̈th thïn, ku yen acï yen bɛ̈n a wun
kɔc wuɔ̈t juëc cïmën cï Nhialic ye lɛ̈k
ye ëlä, “Kɔckun bï lɔ̈k dhiëëth aabï
juëc ka bï ciɛ̈t kuɛl.”
19 Wën cï Abaram cak dhiɔp ë
ruɔ̈nke aa cït buɔɔt, ku ŋic lɔn tiɛŋde
Thara ke cï dhiɔp ke këc dhiëth, ke ŋot
këc dhɔ̈r gamde yic.

3:30 L.rou 6:4; Gal 3:20 **4:3** Käk 15:6; Gal 3:6 **4:8** Wk 32:1-2 **4:11** Käk 17:10 **4:13** Käk 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29 **4:14** Gal 3:18 **4:16** Gal 3:7 **4:17** Käk 17:5 **4:18** Käk 15:5 **4:19** Käk 17:17

20 Ku rëër ke ŋɔ̈th ku cïï diu athön
Nhialic, ku gamde acï ye bɛ̈n yiëk riɛl
ku leec Nhialic.
21 Ee ŋic, ke cïn diu lɔn bï Nhialic la
riɛl bï kë cï thɔn dhiɛl looi.
22 Ku ë yen acï Nhialic Abaram gam
ke ye raan la cök tënë ye.
23 Ku wëlkä, “Yen acï gam ke ye raan
la cök,” aa këc gɔ̈t riɛnke ë rot.
24 Aake gɛ̈t riɛnkua ɣok kɔc bï
Nhialic gam aya ke ɣo la cök, ɣok kɔc
ye gam lɔn yen Nhialic yen cï Jethu
Bänyda jɔt thou yic.
25 Yen acï cɔl athou rin ad-
umuɔ̈ɔ̈mkua, ku jɔt bï pïr bï ɣo cɔl aala
cök tënë Nhialic.

5

Gam yen abï ɣo luɔ̈k

1 Këya rin gamda Nhialic acï ɣo cɔl
ala cök tënë ye, ku ɣok aala dɔ̈ɔ̈r kek
ye rin Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc.
2 Ɣok aacï gamda cɔl abïï Jethu
dhëëŋ Nhialic yic, dhëëŋ yen rëër ɣok
thïn ëmën. Ku ayeku ŋɔ̈ɔ̈th ɣo mit
puɔ̈th lɔn ɣok aa duaar Nhialic rɔm
kek ye.
3 Ku acie këlä rot, ɣok aa puɔ̈th miɛt
aya tɛ̈ guum ɣok, rin gum ë deet puɔ̈u
bɛ̈ɛ̈i,
4 ku gum ku deet ë puɔ̈u aye Nhialic
gam. Ku gɛm ye Nhialic ye gam yen ë
ŋɔ̈th bɛ̈ɛ̈i.
5 Ku ŋɔ̈th acie ɣo cɔl ayär gup rin
cï Nhialic nhiërde cɔl athiɔ̈ŋ ɣopuɔ̈th,
Wɛ̈iken cï gäm ɣo.
6 Rin wäär ŋot cïn yen tɛ̈ ye ɣok röt
kuɔny thïn, ke Raan cï lɔc ku dɔc thou
rin kɔc kuc Nhialic aköl cï Nhialic lɔc.
7 Aril yic bï raan thou rin raan la
cök, cɔk alɔn lëu yen rot bï raan dɛ̈t
thou rin raan path.
8 Ku Nhialic acï nhiër nhiɛɛr yen ɣo
nyuɔɔth ë kënë yic, rin tɛ̈wäär ŋot ye
ɣok kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m, Raan cï lɔc
ku dɔc acï thou riɛnkua.
9 Ku ëmën thuɔnde acï ɣo cɔl ala cök
tënë Nhialic. Ku na cï kënë looi, ke cïï
ɣo bï wɛ̈ɛ̈r bei ayic riäŋ puɔ̈u Nhialic
yic aköl ciëën?
10 Ku wäär ye ɣok kɔc ater tënë
Nhialic, ɣok aacï thon Wënde cɔl aben
dɔ̈ɔ̈r kek ye. Ku na ye këya, ke pïr Raan
cï lɔc ku dɔc cïï ɣo bï kony?
11 Ku acie kënë ë rot, ɣok amit
puɔ̈th aya tënë Nhialic rin Bänyda
Jethu raan cï lɔc ku dɔc acï ɣo dɔ̈ɔ̈r ke
Nhialic.

Adam ku Jethu

12 Adumuɔ̈ɔ̈m acï bɛ̈n pinynhom rin
raan tök, ku adumuɔ̈ɔ̈m cï looi yen acï
bɛn ke thou. Ku këlä, thou acï bɛ̈n tënë
raan ëbën rin cï kek adumuɔ̈ɔ̈m looi
ëbën.
13 Adumuɔ̈ɔ̈m ë tɔ̈ pinynhom wäär
këc löŋ Mothith gäm kɔc, ku tɛ̈ cïn
yic löŋ tɔ̈ thïn, adumuɔ̈ɔ̈m acie kuɛ̈ɛ̈c
nhom.
14 Ku jɔɔk Adam bï bɛ̈n Mothith,
thou ë ŋot ye tɛ̈m kɔc agut kɔc këc löŋ
Nhialic dhɔ̈l yic, cïmën wäär cï Adam
wɛ̈t cï Nhialic lɛ̈k ye dhɔ̈l yic.
Adam yen ë ye kïn raan yen bï bɛ̈n.
15 Ku keek karou aacïï thöŋ, rin
miɔc Nhialic cï gäm kɔc ë path acïï
thöŋ kek adumuɔ̈ɔ̈m Adam. Raan tök,
Adam, acä adumuɔ̈ɔ̈m looi, ku acï
thou bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc juëc. Ku këdït apɛi
aya, raan tök, Jethu raan cï lɔc ku dɔc
acï miɔcdït dhëëŋ Nhialic bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc
juëc.
16 Ku miɔc Nhialic acï thöŋ kek ad-
umuɔ̈ɔ̈m ë raan kënë. Ku adumuɔ̈ɔ̈m
töŋ kënë cök kɔc juëc aacï tëm awuɔc,
ku adumuɔ̈ɔ̈m juëckä cök, miɔc töŋ
Raan cï lɔc ku dɔc Nhialic acï bɛ̈n ku
cɔl kɔc aa ben la cök yenhom.
17 Rin adumuɔ̈ɔ̈m raan tök thou acï
bɛn pinynhom. Ku këdït apɛi kɔc cï
miɔcdït Nhialic yök cï jäl la cök, aabï
mac ku pïïrkë akölriëëc rin Raan cï lɔc
ku dɔc.
18 Këya, cïmën ye adumuɔ̈ɔ̈m tök kɔc
cɔl aa tëm awuɔc ëbën, ke këlä aya,
luɔi töŋ la cök ë kɔc ëbën cɔl aala cök
Nhialic nhom, ku bïï pïr akölriëëc tënë
raan ëbën.
19 Ku cïmën cï raan tök wɛ̈t Nhialic
dhɔ̈l yic, ku bï kɔc juëc cɔl aala gup
adumuɔ̈ɔ̈m, ke këlä aya, rin cï raan
tök wɛ̈t Nhialic theek, kɔc juëc aabï la
cök.

4:25 Ith 53:4-5 **5:12** Cäk 3:6

20 Löŋ ë gɛm ë rin bï luɔi kärɛc rot
juak, ku të ye kärɛc röt juak thïn,
dhëëŋ Nhialic ë rot jäl juak apɛi.
21 Ku cït lɔn ye adumuöömkɔc mac
ku bïï thou tënë raan ëbën, ke yeen
aya awïc Nhialic bï dhëëŋde kɔc mac
ku looi ke bïk la cök tënë ye. Ku gɛ̈m
ke pïr akölriëëc ëbën rin Jethu raan cï
lɔc ku dɔc, Bänyda.

6

Pïr rin Jethu

1 Yeŋö buk lueel ëmën? Buk la
tueŋ ke ɣo loi adumuöömrin bï dhëëŋ
Nhialic yeyic juak?
2 Acie tɛdë! Acït kë cï thou tënë ɣo,
aacïï ɣo bï bɛn mac. Ye këdë bï ɣok la
tueŋ ɣo pïr këlä?
3 Rin aŋiɛckë ayic lɔn riɛl ad-
umuöömacï dhoŋ köu wäär muɔɔc
ɣonhïïm buk aa kɔc Jethu raan cï lɔc
ku dɔc, ku ɣok aacï muɔɔc nhïïm ë
thuɔnde.
4 Ku yeen aya, wäär muɔɔc ɣonhïïm,
ɣok aa ɣo cït kɔc cï la raŋ tök yic kek ye
thuɔnde yic. Ku cïmën wäär cï Raan cï
lɔc ku dɔc jɔt thou yic duaar Wun, ke
ɣok aabï pïr ë pïr yam aya.
5 Na cuk röt mat kek ye thuɔnde yic,
ke ɣok aabï röt dhiɛl jɔt thou yic kek ye
aya.
6 Rin ɣok aa ɣo ye kɔc adumuöö̈m,
pïrdan thɛɛr ëcï thou tim cï rïïu köu
kek Raan cï lɔc ku dɔc, bï të ye ɣok kɔc
adumuöömciën kë ben lëu tënë ɣo. Ku
buk cïï ben aa kɔc tö adumuöömyic,
7 rin raan cï thou acïï ben rëër riɛl
adumuöömyic.
8 Na ɣo cï thou kek Raan cï lɔc ku
dɔc, ka yeku gam aya lɔn bï ɣok pïr
kek ye.
9 Rin aŋicku lɔn na cï Raan cï lɔc ku
dɔc jɔt thou yic, ka cïï ben thou, rin
thou acïï ben la riɛl tënë ye.
10 Acï thou arak tök rin kɔc ëbën bï
riɛl adumuöömnyaai, ku piɛ̈rde ëmën
ë pïr mit Nhialic puɔu tënë ye.
11 Këlä aya, yakë röt cɔl aacït kɔc
cï thou tënë adumuöö̈m, ku wek aacï
pïr tënë Nhialic rin Raan cï lɔc ku dɔc
Jethu.

12 Duökkë adumuöömcɔl amɛc
piɛ̈rdun bäk ke aa theek kärɛc wïc
guäpkun.
13 Ku duökkë guäpkun pɛ̈l ad-
umuöömbï ya kärɛc kek yakë ke looi.
Wek aa dhil röt thön Nhialic, ciɛ̈t
we kɔc cï thou cï bɛn pïr. Wek aa
dhil guäpkun thön Nhialic ku bäk aa
kɔcken ye looi kë la cök.
14 Adumuöömacïï we dhil mac rin
wek aacïï ŋoot löŋ thɛɛr yic, wek aatö
dhëëŋ Nhialic yic.
15 Ye kë pïïr ɣok ë dhëëŋ Nhialic ke
cie löŋ, ɣook puöl buk adumuöömaa
looi ë path? Acie tɛ̈de!
16 Aŋiɛckë alanden lɔn na thönkë
röt raan dɛ̈t ku yakë theek we cït
aloony, ke wek aa loony ë raan kënë
cɔk bɛn adumuöömwe ɣäth thou yic,
ku këya, thɛkkë Nhialic bäk la cök tënë
ye.
17 Lecku Nhialic, rin wek aa we ye
aloony adumuöö̈m, ke wek aacï yith
yakë yök käk ye piöö̈c tënë we yiic,
gam piäthkun ëbën.
18 Wek aacï wɛ̈ɛ̈r bei adumuöömyic,
ku wek aacï ya aloony luɔi käk la cök.
19 Ɣɛn ajam këlä ë path cïmën tɛdun
ye wek jiɛɛm thïn, rin bï wek kë luɛɛl
deet yic. Cïmën wek aa we ye guäpkun
ëbën thön luɔi kärɛc rin cï luɔiden we
rum puöth. Ëmën, wek aa dhil röt cɔl
aaye aloony käk la cök rin luɔi këpath.
20 Wäär ye wek aloony adumuöö̈m,
wek aa we cie diɛɛr luɔi la cök.
21 Yeŋö kën cäk yök luɔi ë käkkä yiic,
käk ye wek gup yär thïn ëmën? Käkkä,
ee thou yen ë yakë yök thïn.
22 Ku ëmën, wek aacï wɛ̈ɛ̈r bei ad-
umuöömyic, ku wek aacï ya aloony
Nhialic. Ku piɛ̈rdun ëbën ë këde, ku kë
yakë yök thïn ë pïr akölriëëc ëbën.
23 Rin kë ye yök luɔi adumuöömyic, ee thou. Ku miöc Nhialic ë pïr
akölriëëc ëbën rin Raan cï lɔc ku dɔc,
Jethu Bänyda.

7

1 Aŋiɛc, wek aa kë luɛɛl deet yic
miɛ̈thakäi cï gam rin wek aa ŋic löŋ.
Löŋ ë la riɛl bï raan dɔm të ŋot pïïr yen.

6:4 Kol 2:12

2 Të thöö̈ŋ ɣok ye, ke tiŋ cï thiaak acïï löŋ ye puɔ̈l bï wïc mony dët. Ku na
thou muɔnyde ka cïn löŋ ben ye gël.
3 Na wïc mony dët ke muɔnyde pïr,
ka cï ya tiŋ cï kɔɔr. Ku na cï moc thou,
ke löŋ gël yeen aliu. Na thiɛɛk mony
dët ka cïn akɔr.
4 Ku ë yen të̈de aya tënë we
miëthakäi cï gam. Të thöŋ ɣok ye löŋ,
ke wek aa cït kɔc cï thou tënë löŋ rin
wek abaŋ guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc. Ku
ëmën wek aa kacke yen raan cï jɔt
thou yic, rin bï wek aa kɔc puɔth loi
wët Nhialic.
5 Wäär ŋot pïïr ɣok ciɛɛŋdan thɛɛr
cï ɣo cak thïn, kärɛc ke cï löŋ tääu
ɣopuɔ̈th aake lui apɛi ɣogup. Ku aa
käk thou kek aake yeku ke looi ëbën.
6 Ku ëmën ɣok aacï bën bei löŋ thɛɛr
yic rin cï ɣok thou tënë löŋ wäär yen
mɛc ɣo. Ku ɣok aa jɔl luui dhël yam
Wëi Nhialic, ku acie löŋ thɛɛr cï gɔ̈t.

Löŋ ku adumuɔ̈ɔ̈m

7 Yeŋö buk jäl lueel ëmën? Ye löŋ
yen adumuɔ̈ɔ̈m? Acie të̈de! Na ye
këya ayic, ŋuɔ̈t ɣɛn akëc adumuɔ̈ɔ̈m ŋic
tën cïï yen ye löŋ. Rin ŋuɔ̈t akëc ŋic
yen këreɛc wïny kënë raandä yïpuɔ̈u
tën këc löŋ ye lë̈k ɣɛn ëlä, “Duk kën
raandä wïc ɣapuɔ̈u.”
8 Ku adumuɔ̈ɔ̈m acï löŋ wel bï yen
ɣɛn a duɔ̈ɔ̈ŋ ba puɔ̈u ayiëk käkkɔ̈k. Ku
na cie löŋ ŋuɔ̈t acïn adumuɔ̈ɔ̈m.
9 Wäthɛɛr, ɣɛn a ɣa ciëŋ ke ɣa kuc kë
ye löŋ lueel. Ku wäär le ɣɛn löŋ ŋic, aca
bën yök ɣapuɔ̈u lɔn cï ɣɛn löŋ dhoŋ kɔ̈u
ku ya raan ë thou.
10 Aca bën yök lɔn löŋ puɔth wën
ŋiɛc ke yen bï pïr bɛ̈ɛ̈i, acï bën a kën
thou bɛ̈ɛ̈i.
11 Ku adumuɔ̈ɔ̈m acï löŋ wel bï yen
ke ɣɛn a duɔ̈ɔ̈ŋ, ku rin löŋ, ɣɛn acï
adumuɔ̈ɔ̈m cɔl athou.
12 Ku ë cïn këreɛc tɔ̈ löŋ yic, ee ye löŋ
Nhialic la cök ku pɛth.
13 Ye këlä, lɔn nadë ke këpath yen
acï thou bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa? Acie këya! Ad-
umuɔ̈ɔ̈m yen ë looi ye. Acï këpath
lööm bï yen thou bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa rin bï
të̈reɛc yen thin, yen adumuɔ̈ɔ̈m tïc. Ku
këlä, rin ë löŋ, adumuɔ̈ɔ̈m aye nyuɔɔth
ke ye këracapɛidït.
14 Aŋicku löŋ ë bën tënë Wëi Nhialic,
ku ɣɛn ë raan ë path, alony ad-
umuɔ̈ɔ̈m.
15 Ɣɛn acie kë ya looi ye deet yic, rin
ɣɛn acie kë wiëc ba looi ye looi, ku aya
looi ë kë maan ba looi.
16 Ku na luɔɔi kë cä wïc ba looi, ka
ya gam lɔn löŋ apath.
17 Këya, acie ɣɛn ë kënë looi ayic, ku
adumuɔ̈ɔ̈m rɛ̈ɛ̈r ke ɣa.
18 Aŋiɛc, acïn këpuɔth rɛ̈ɛ̈r ke ɣa, rin
cït të cï ɣa cak thïn kek adumuɔ̈ɔ̈m.
Rin na cɔk alɔn wïc ɣɛn ye ba këpath
looi, ka cä ë lëu ba looi.
19 Rin kë ya looi acie këpuɔth ya wïc
ba looi, ku këya kë cïï path cä ë wïc ba
looi, yen aya looi.
20 Ëmën na ya looi kë cä wïc ba looi,
ka cie ɣɛn ye looi, adumuɔ̈ɔ̈m rɛ̈ɛ̈r ke
ɣɛn yen ë ye looi.
21 Këya, aya yök lɔn luui löŋ kënë. Të
wïc ɣɛn ye ba këpath looi, ke kë cïï path
yen ë rot tɛ̈ɛ̈m thïn.
22 Ku piändië guɔ̈p anhiar löŋ
Nhialic,
23 ku ɣɛn ë löŋ dët tïŋ ke lui ɣaguɔ̈p,
löŋ cie la piny kek löŋ cï piändië gam.
Ku yen ë ɣa cɔl aye alony adumuɔ̈ɔ̈m
yen löŋ lui ɣaguɔ̈p kënë.
24 Yeŋö be këracɣa yök këlä! Yeŋa bä
kony guɔ̈p ɣa ɣäth thou yic?
25 Lecku Nhialic rin cï yen Bänyda
Jethu raan cï lɔc ku dɔc, cɔl akony ɣa.

Këya, kënë yen ë të̈dië, ɣɛn nhom
piändië yic alony löŋ Nhialic, ku cït të
cï ɣa cak thïn alony adumuɔ̈ɔ̈m.

8

Pïr Wëi Nhialic yic

1 Ku këya, acïn awuɔ̈c ye të̈m kɔc cï
ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu,
2 rin löŋ yam, Wëi Nhialic ë pïr bɛ̈ɛ̈i
rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, acä wɛ̈ɛ̈r
bei löŋ adumuɔ̈ɔ̈m yic, löŋ thou.
3 Kën këc löŋ lëu bï looi rin të cï ɣo
cak thïn ke ɣo cïï ril rin adumuɔ̈ɔ̈m,
acï Nhialic looi ë tuuc cï yen Wënde
nhom tuɔ̈ɔ̈c ke ye raan cïmënda, ku bï

7:7 B.bei 20:17; L.rou 5:21 **7:11** Käk 3:13 **7:14** Gal 5:17

nɔ̈k bä adumuɔ̈ɔ̈m nyaai. Ku tɛ̈ looi yen kënë, acä adumuɔ̈ɔ̈m tɔ̈ kɔc gup cɔl acïn riɛl.
4 Kënë acï Nhialic looi rin bï luɔi wïc löŋ dhiɛl la cök ɣogup ɣok kɔc pïr Wëi Nhialic, ku acie tɛ̈ cï ɣo cak thïn.
5 Kɔc pïr cït tɛ̈ cï ke cak thïn kek adumuɔ̈ɔ̈m, aake nhïïm yiëk käk ye tɛ̈ cï cäk ke wïc, ku kɔc pïr cït tɛ̈ wïc löŋ Wëi, aake nhïïm tääu käk wïc löŋ Wëi yiic.
6 Tɛ̈ yïk raan yenhom luɔi käk adumuɔ̈ɔ̈m, ka thou. Ku na yïk raan yenhom kë wïc löŋ Wëi, ka yök pïr ku dɔ̈ɔ̈r.
7 Ku raan ë la ater kek Nhialic tɛ̈ yïk yen yenhom käk luɔi adumuɔ̈ɔ̈m rin acie löŋ Nhialic ye theek, ku acïï lëu bï löŋ Nhialic theek.
8 Ku kɔc ye theek tɛ̈ cï ɣo cak thïn aacie Nhialic cɔl amit puɔ̈u.

9 Ku këya wek aacïï ciëŋ cït tɛ̈ cï we cak thïn, wek aa ciëŋ cït tënë löŋ Wëi tɛ̈ rëër Wëi Nhialic ke we ayic. Ku na ye raan cïï rɛ̈ɛ̈r kek Wëi Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ka cie raande.
10 Ku na rɛ̈ɛ̈r Raan cï lɔc ku dɔc kek we, ke guäpkun aacï thou rin adumuɔ̈ɔ̈m ku wɛ̈ikun aŋot ke pïr rin cï ke looi bïk la cök tënë Nhialic.
11 Na Wëi Nhialic yen jɔt Jethu thou yic rɛ̈ɛ̈r kek we, ke raan jɔt Raan cï lɔc ku dɔc thou yic, ka bï guɔ̈pkun thou cɔl aa pïr rin rëër Wɛ̈ike wegup.

12 Këya, miɛthakäi ɣok aala kë dhilku looi, ku acie lɔn bï ɣok rëër pïrdan thɛɛr cï ɣo cak thïn yic.
13 Rin na piɛ̈ɛ̈rkë cït tɛ̈ cï we cak thïn, ke wek aabï thou, ku na pälkë kärɛc yakë ke looi rin Wëi Nhialic, ke wek aabï pïr yök.

14 Kɔc ye Wëi Nhialic nyuɔ̈ɔ̈th, aa mïth Nhialic.
15 Rin Wëi cï Nhialic gäm we acie we cɔl aye bɛn ya aloony adumuɔ̈ɔ̈m, ku looi we bäk riɔ̈ɔ̈c. Ku Wëi Nhialic ë ɣo cɔl aye mïth Nhialic, ku wek aacï Wëi Nhialic cï we looi bäk aa miɛthke yök. Ku Wëi acï ɣo cɔl aye Nhialic lɔ̈ŋ, “Wä! Wä!”

16 Aye Wëi Nhialic guɔ̈p kek wɛ̈ikua lueel lɔn ye ɣok mïth Nhialic.
17 Ëmën ye ɣok miɛthke, ɣok aabï käkken muk tënë kacke thɔn. Ku käpuɔth muk rin Raan cï lɔc ku dɔc aya rin tɛ̈ guum ɣok cïmënde, ke duaarde abï ya këda aya.

Duaar aköldä

18 Aya tak lɔn käk yeku guum piɛ̈rda yic ëmën, aacïï kɔŋ thɔ̈ɔ̈ŋ kek duaar bï Nhialic nyuɔ̈th ɣo, duaar bï rëër kek ɣo aköldä.
19 Käk cï Nhialic cak pinynhom ëbën aa rɛ̈ɛ̈r ke ŋɔ̈th apɛi, ke tit aköl bï Nhialic miɛthke nyuɔɔth.
20 Ku käk cï cak, kɔc pinynhom aake bï rëër ke cï puɔ̈th mum, ku aacie kek ke cïï yen tak, ee Nhialic yen loi ye këya. Ku ŋɔ̈th kënë ë ŋot tɔ̈ thïn.
21 Ku käk cï cak aabï waar aköldä rin bïk cïï riääk, ku bïk lääu nhomdït mïth Nhialic rɔm ke ke.

22 Rin aŋicku agut cït ëmën, käk cï cak aa rɛ̈ɛ̈r ke dhiau ke rem, arɛɛm cït arɛɛm tiŋ rɔ̈p.
23 Ku aacie käk cï cak ë röt, ɣok kɔc cï Wëi yök ke ye miɔc tueŋ ë Nhialic, ɣok aa rëër ɣo dhiau ɣo rem puɔ̈th aya, ke ɣo tït apɛi tɛ̈ bï Nhialic ɣo luɔɔi thïn buk aa miɛthke, ku cɔl guäpkua aa waar röt bïk aa yam.
24 Rin ë ŋɔ̈th yen ë cɔl ɣo apoth, ku na yeku kë ŋɔ̈thku tïŋ, ka cie ŋɔ̈th acïn. Rin ye ŋa kë tɔ̈ kek ye ŋɔ̈ɔ̈th?
25 Ku na yeku ŋɔ̈ɔ̈th kë cïï tɔ̈ ke ɣo, ka yeku tiit ke ɣo lir puɔ̈th.

26 Ku cït mën aya, Wëi Nhialic ë bɛ̈n aya ku kony ɣo rin ye ɣok cïï ril, rin kuc ɣok tɛ̈ dhil ɣok Nhialic rɔ̈ɔ̈k thïn, ke yeen ë Nhialic lɔ̈ŋ riɛnkua, ku lɛ̈ŋ ke dhiau dhiën cïn wël ye teet.
27 Ku Nhialic yen kë rɛ̈ɛ̈r raan puɔ̈u tïŋ, aŋic kë lueel Wɛ̈ike, rin Wɛ̈ike ë röök rin kacke cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn.
28 Ku aŋicku këriëëc ëbën yic, Nhialic ë luui käpath rin kɔc nhiar ye, kɔc cï cɔɔl bïk këden wïc looi.

8:11 1Kor 3:16 **8:15** Mk 14:36; Gal 4:6 **8:17** Gal 4:5-7 **8:20** Käk 3:17-19 **8:23** 2Kor 5:2-4

29 Kɔc kek cï Nhialic lɔc thɛɛr, aacï
looi aya bïk ciɛ̈t Wënde, ku bï Wënde a
kaai wämäthakën juëc yiic.
30 Këya, Nhialic acï kɔc cï lɔc cɔɔl ku
looi ke bïk la cök tënë ye, ku kɔc cï cɔl
aala cök tënë ye aacï la duaarde aya.
31 Këya, yeŋö buk lueel rin ë kënë?
Na Nhialic akääc kek ɣo, ke yeŋa bï ɣo
maan?
32 Na Nhialic akëc Wënde nhom
guöp ŋuään wäär ku cɔl athou riɛnkua
ëbën. Na cï ɣo gäm Wënde, ke cïï ɣo bï
gäm käŋ ëbën ë path aya?
33 Yeŋa bï la wɛ̈t bï luɛɛl kɔc cï
Nhialic lɔc gup? Ee Nhialic nhom
guöp yen acï ye lueel lɔn le kek cök
tënë ye.
34 Le raan dɛ̈t lëu ye bï ke tɛ̈m
awuöc? Acïn raan agut Jethu aya raan
cï lɔc ku dɔc cï thou, ku jɔt raŋ yic bï
bɛn pïr, ku arɛ̈ɛ̈r köŋ cuëc Nhialic, ee
Nhialic löŋ riɛnkua.
35 Yeŋa bï ɣo tɛ̈k bei nhiër Raan cï lɔc
ku dɔc yic? Lëu aliääp, tɛdë ba gum
rin ye yïn raan cï gam, ayï ŋööŋ, ayï
riööc rin kärɛc, ayï lɔn bï yï nök ba
thou?
36 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,
“Rin wɛ̈tdu ɣok aa rëër käk
näk ɣook yiic akɔ̈l thok ëbën,
ɣok aaye looi cïmën amɛ̈l la teem röt.”
37 Acie tɛde, käkkä yiic ëbën ɣok aala
riɛl dït ye ɣok käŋ tiaam rin raan yen
nhiar ɣo.
38 Rin aŋiɛc alanden lɔn acïn ke tëk
ɣo bei nhiërde yic. Cɔk athou ayi pïr,
cɔk atuuc nhial ayï jakrɛc, cɔk aa käk
loi röt ëmën, ayi käk bï röt looi aköldä,
ayï käkkök ril.
39 Ayï nhial, tɛdɛ̈t wërdït cök piiny,
acïn kë lëu ye kuat käkkä yiic ëbën
bï ɣo tɛ̈k bei nhiër Nhialic yic, yeen
ë këda rin Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu
Bänyda.

9

Nhialic ku kacke

1 Kë ya lueel ë yic. Ɣɛn acie jam
lueth rin ɣɛn ë raan, Raan cï lɔc ku
dɔc. Aye puöndiɛ̈n mɛc Wëi Nhialic lɛ̈k
ɣa apɛi lɔn ɣɛn acïï lueth luel.
2 Rin dak piändiɛ̈ adït apɛi, ku tɛ̈
reem piändiɛ̈ thïn rin kackiɛ̈ acie yop.
Ɣɛn ajam rin kɔc kuatdiɛ̈, kɔc Itharel.
3 Ku na lëu rot ba ke kony, ŋuöt
awiëc bï Nhialic ɣa tɛ̈m awuöc ku cä
ben a raan Raan cï lɔc ku dɔc.
4 Keek aa kɔc cï Nhialic lɔc ku cɔl
ke aaye kacke, ku nyuth ke duaarde
ku looi döör ke ke ku gɛ̈m ke löŋ. Ku
nyuth ke tɛ̈ bï kek ye aa duɔɔr thïn
apath. Ku yökkë käk cï Nhialic thön
ke.
5 Keek aa ke ye kuat kɔc ŋic thɛɛr.
Ku Raan cï lɔc ku dɔc, wäär cï yen
jäl a raan cïmënda ë ye raan kuatden.
Raan ëbën adhil Nhialic yen mɛc käŋ
ëbën a leec akölriëëc ëbën. Yenakan.
6 Acä ye lueel lɔn kë cï Nhialic thɔn
akëc rot looi. Kë cï Nhialic thɔn acï rot
dhiɛl looi, rin acie kɔc Itharel kek ke cï
Nhialic lɔc ëbën.
7 Acï Nhialic lueel tënë Abaram,
“Aacie mïth ëbën bï dhiëëth tënë yï
kek bï ya mïth Nhialic, aa mïth bï
dhiëëth many Itharel kek aabï ya
miɛthku kek ca thön yï.”
8 Këya, aye kënë nyooth lɔn aacie
mïth bï dhiëëth Abaram ëbën kek
ke bï ya mïth Nhialic, aa mïth ke
cï Nhialic thön ye kek aake bï ya
miɛthke.
9 Kënë cï Nhialic lueel akïn wäär
thɔn yen wɛ̈t tënë Abaram, “Tɛ̈ le
akälde bɛ̈n, ke ɣɛn abï dhuk ku Thara
abï manh moc yök.”

10 Kë cït ë wɛ̈t kënë aya, mïth Rabeka
karou, wunden ë ye tök, wädïtda
Ithäk.

11-12 Acï Nhialic lueel tënë Rabeka,
“Wëndun dït yen abï ya luui tënë
wëndun koor.” Acï kënë lueel rin bï
nyooth lɔn kë cï yen raan tök lɔc keyiic
ku pɛ̈l raan dɛ̈t, ee wïc piände ë rot
bï looi këya. Nhialic ë luel wɛ̈t kënë
tënë Rabeka, ke Rabeka këc mïth cak
dhiëëth, ke cïn këpath ku këreɛc cï ŋɛk
looi. Kënë cï rot looi ë kë cï Nhialic
raan tök cɔɔl ku pɛ̈l raan dɛ̈t. Ku acie
kënë cï ŋɛk looi kamken.

8:36 Wk 44:22 **9:4** B.bei 9:4 **9:7** Käk 21:12 **9:9** Käk 18:10 **9:11-12** Käk 25:23 **9:13** Mal 1:2-3

13 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä, “Jakop aca lɔc ku kuɛɛc
Ethau.”
14 Abï kɔc kɔ̈k aa lueel lɔn Nhialic
acïn yic, ku acie tɛ̈de.
15 Rin acï Nhialic lueel tënë Mothith
ëlä, “Na wiëc ba raan dɛ̈t ŋuään, ka
luɔɔi, na wiëc ba puɔ̈u löny tënë raan
dɛ̈t, ka luɔɔi aya.”
16 Këya, acie kë wïc raan, tɛ̈de kë ye
looi, ee liɛr puɔ̈u ë Nhialic.
17 Rin acï Nhialic lueel wël thɛɛr cï
gɔ̈t yiic tënë bɛ̈ny Ijip ëlä, “Yïn aca looi
ba ya bɛ̈ny rin bï riɛldië yï nyuɔɔth, rin
bï kɔc pinynhom ëbën ɣa piŋ.”
18 Këya, na wïc Nhialic bï raan
ŋuään, ka looi. Ku na wïc raan dɛ̈t bï
cɔl aril nhom, ka looi aya.

Nhialic ë kɔc ŋuään ku tëm kɔc awuɔ̈c

19 Tɛ̈dɛ̈t ɣɛn abï raan dɛ̈t thiëëc
ëlä, “Na ye yen tɛ̈ ye Nhialic luui
thïn akan, ke yeŋö ye yen raan tɛ̈m
awuɔ̈c? Ku yeŋa lëu ye ku bï kë wïc
Nhialic jɔ̈ɔ̈ny?”
20 Ye tak ye yïn ë ŋa ba yïnhom jääm
kë cï Nhialic looi? Töny acie tiŋ cuëc
ye ye thiëëc, “Yeŋö cuëëc yïn ɣa këlä?”
21 Tiŋ cuëc töny ala yic bï tiɔp cuɛ̈ɛ̈c
tɛ̈den wïc yepuɔ̈u, ee töny karou cuëëc
ë tiɔm töŋ yic, amuc yen jɔ̈ɔ̈l muɔɔc ku
töɔ̈ny ye yen luui baai ë path.
22 Kë cï Nhialic looi athöŋ kek ë
kënë. Awïc bï riääk piände nyuɔɔth ku
cɔl riɛlde aŋic. Ku ŋot pɛ̈l yepuɔ̈u piny
tënë kɔc rɛɛc yen puɔ̈u thïn, kɔc rɛ̈ɛ̈r ke
bï tɛ̈m awuɔ̈cdït apɛi.
23 Ku ee wïc aya bï duaarden dït
nyuɔ̈th ɣo, duaarden dït cï yen ɣo mat
thïn ɣok kɔcken cï ŋuään. Ɣok kɔcken
cï guiir thɛɛr buk duaarde yök.
24 Ku ɣok kɔc cï cɔɔl ɣok aa ɣo la yiic
kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aya.
25 Ku kënë cï Nhialic lueel akïn, kë
cï gɔ̈t athör Ɣocia yic raan käk Nhialic
tïŋ,
“Aba cɔɔl kackië,
tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn kɔc cie kackië ayic.
Aba cɔɔl kɔckiɛ̈n nhiaar,
tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn rin kɔc cä ke nhiar.”
26 Ku tɛ̈në yen acï Nhialic ye lueel
thïn ëlä,
“Wek aacie kackië,
tɛ̈ɛ̈n aabï cɔɔl ka wɛ̈ɛ̈t Nhialic tɔ̈ pïr
yecin.”
27-28 Ku Ithaya raan käk Nhialic tïŋ
acï jam apɛi thɛɛr rin kɔc Itharel ëlä,
“Na cɔk kɔc Itharel juëc abïk ciɛ̈t liɛɛt
agör,
ka kɔc lik keyiic kek aabï poth,
rin Nhialic abï luk lac looi luŋ cïï
yeyic dhuk tënë kɔc pinynhom
ëbën.”
29 Acït wɛ̈t cï Ithaya raan käk
Nhialic tïŋ lueel wäthɛɛr ëlä,
“Na Nhialic Madhɔl këc ɣook nyäŋ kɔc
ë kuatda yic,
ŋuɔ̈t ɣok aacï ciɛ̈t kɔc gen Thodom ku
Gomora.”*

Wɛ̈t Puɔth Yam ee luel tënë kɔc Itharel aya

30 Kënë yen ë luɛɛl, “Ee këc kɔc
cie kɔc Itharel them bïk la cök tënë
Nhialic. Ku aacï Nhialic bɛ̈n cɔl aa la
cök rin cï kek ye gam.
31 Ku ëcï kɔc Itharel them bïk la cök
Nhialic nhom rin thɛ̈k ë löŋ, ku acïn kë
cïk bɛ̈n yök.”
32 Ku raan dɛ̈t abï thiëc ëlä, “Yeŋö
cïn yen kë cïk yök?” Acïn kë cïk yök rin
acïk them bïk looi ë röt ku cïk Nhialic
gam. Këya, aa cït kɔc cï kecök dɛɛny
alɛl,
33 alel yen ye athör thɛɛr wël Nhialic
jam ye ëlä,
“Piɛŋkë apath, ɣɛn abä alel bï kɔc cɔl
aaye kecök dɛɛny.
Tɔ̈ɔ̈u Jeruthalem, alel bï kɔc cɔl
awiɛ̈ɛ̈k.
Ku raan bï wɛ̈tde gam acïï bï rac
puɔ̈u.”

10

1 Miɛ̈thakäi, kë wïc piändiɛ̈ ku
rɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ tënë Nhialic riɛnken, ee lɔn
bï kɔckiɛ̈n Itharel ŋic tɛ̈ bï Nhialic ke
kuɔny thïn.
2 Alɛ̈u ba ya raan ŋic ye lɔn awïckë
bïk luui apɛi bïk Nhialic cɔl amit puɔ̈u

9:15 B.bei 33:19 **9:17** B.bei 9:16 **9:20** Ith 29:16; 45:9 **9:25** Ɣoth 2:23 **9:26** Ɣoth 1:10 **9:27-28** Ith 10:22-23 * **9:29** Kɔc Thodom ku Gomora aake cï Nhialic cɔl aa nyuɔp bïk thou ëbën rin kärɛc yekë looi, tïŋ Ith 1:9 **9:33** Ith 28:16

tënë ke. Ku dhël ye kek ye wïc bïk Nhialic cɔl amit puɔ̈u, acïk ye deet yic apath.

3 Ku rin këc kek dhël ye Nhialic kɔc cɔl aala cök tënë ye deet, acïk them bïk dhël yök ë röt, dhël bï ke cɔl aala cök tënë Nhialic. Ku aa këc dhël ye Nhialic kɔc cɔl aala cök tënë ye gam.

4 Ku Raan cï lɔc ku dɔc yen aye löŋ thök thïn. Ku këya, Nhialic ë kuat raan cï gam ëbën cɔl ala cök tënë ye.

Acïn raan cïï Nhialic ye kony

5 Mothith acï të ye kɔc la cök thïn tënë Nhialic të theek ë löŋ gɔ̈t ëlä, “Na loi raan kë ye löŋ lueel, ke yeen abï löŋ cɔl apïr.”

6 Kë ye wël Nhialic cï gɔ̈t thɛɛr lueel rin bï raan la cök tënë Nhialic rin gam akïn, “Duk rot ye thiëëc, yeŋa bï la pan Nhialic.” Rin bï yen Raan cï lɔc ku dɔc la thiëëc bï bɛ̈n piny tënë ɣo.

7 “Duk rot ye thiëëc aya, yeŋa bï la piny.” Ku wɛ̈tde yic bï Raan cï lɔc ku dɔc la bɛ̈ɛ̈i bei kam kɔc cï thou.

8 Kë ye wël Nhialic cï gɔ̈t thɛɛr lueel akïn, “Wɛ̈t Nhialic athiɔ̈k kek yï, arɛ̈ɛ̈r yïthok ku yïpuɔ̈u.” Ku kënë yen ë wɛ̈t töŋ yeku lɛ̈k we.

9 Na ye lueel kɔc nhïïm ëlä, “Jethu ë Bɛ̈ny ku gam yïpuɔ̈u lɔn cï Nhialic ye jɔt thou yic, ke Nhialic abï kony.

10 Gam ë bɛ̈n bei ɣopuɔ̈th ku cɔl ɣo aala cök tënë Nhialic, ku luɛl ye ɣok gam lueel ɣothook kɔc nhïïm aye Nhialic ɣo kony.”

11 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Ku raan bï wɛ̈tde gam acïï bï rac puɔ̈u.”

12 Kënë atɔ̈ raan ëbën thïn, rin Nhialic Bɛ̈ny athöŋ tënë kɔc ëbën, kɔc Itharel ku cie kɔc Itharel aya. Ku ë kɔc röök tënë ye ëbën gäm käjuëc path apɛi.

13 Cïmën ye wël Nhialic cï gɔ̈t thɛɛr ye lueel ëlä, “Na le raan Bɛ̈ny cɔɔl ke yen akony Bɛ̈ny.”

14 Ku yeen acïk bï cɔɔl ayic të këc kek gam. Ku keek aacïï bï gam të këc kek wɛ̈t piŋ. Ku wɛ̈t acïk bï piŋ të këc ye lɛ̈k ke.

15 Ku bïk wɛ̈t piŋ këdë të cïn yen raan cï tuɔ̈c ke. Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Ee këpath apɛi, kɔc bïï wɛ̈t puɔth yam aa bɔ̈.”

16 Ku acie raan ëbën yen cï Wɛ̈t Puɔth Yam gam. Acï Ithaya nhom guɔ̈p lueel ëlä, “Bɛ̈ny yeŋa cï wɛ̈tda gam?”

17 Këya, keek aa wɛ̈t kaŋ piŋ tueŋ ku jɔlkë gam. Ku wɛ̈t kënë aye piŋ të piööc kɔc rin Raan cï lɔc ku dɔc.

18 Ku ë yic alanden, keek aacï wɛ̈t piŋ. Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

“Wël cïk lueel apɛi aacï thiëi piny.
Wël thuɔŋden aacï ɣet pinynhom ëbën.”

19 Ku kɔc Itharel guɔ̈p ë ŋickë. Mothith nhom ke jam nyin Nhialic, yen abï ye kaŋ lueel,

“Wek wundiɛn Itharel, wek aaba cɔl adɔm tiɛɛl.
Rin kɔc cïï cɔk a wut, wek aaba cɔl ariääk puɔ̈th
rin kɔc wun cïn kë cïk deet.”

20 Ku jam Ithaya nyin Nhialic, ku gɛi yic ëlä,

“Ɣɛn acï kɔc ke cïï ɣɛn wïc yök.
Ɣɛn acï rot nyuɔ̈th kɔc ke cie ɣɛn ë thiëëc.”

21 Ku acï lɛ̈k ɣo lɔn cï Nhialic ye lueel rin kɔc Itharel ëlä,

“Ɣɛn acä cin taar akɔ̈l thok ëbën tënë kɔc dhɛ̈l ɣɛn, kɔc cie wɛ̈tdiɛ̈ ye piŋ.”

11

Nhialic ë ŋuäände nyuɔ̈th kɔc Itharel

1 Kë thiëëc, cïï Nhialic kuec kacke? Acie tɛ̈de. Ɣɛn nhom guɔ̈p, ɣɛn ë raan Itharel, ɣɛn ë raan kuat Abaram, raan many Benjamin.

2 Nhialic akëc kuec kacke, kɔc yen lɔc ke thɛɛr. Wek aa ŋic käk cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic, käwäär ye Elija Nhialic cɔɔl rin kärɛc cï kɔc Itharel looi,

10:5 Leb 18:5 **10:8** L.rou 30:12-14 **10:11** Ith 28:16 **10:13** Juel 2:32 **10:15** Ith 52:7 **10:16** Ith 53:1 **10:18** Wk 19:4 **10:19** L.rou 32:21 **10:20** Ith 65:1 **10:21** Ith 65:2 **11:1** Pili 3:5 **11:3** 1Bŋ 19:10, 14

3 “Bɛ̈ny, keek aacï kɔc käkku tïŋ nɔ̈k
ku thurkë ariäkku piny, ee ɣɛn raan
töŋ käkku tïŋ cï döŋ, ku keek awïckë
bïk ɣa nɔ̈k.”
4 Ku tɛ̈ cï Nhialic ye bɛ̈ɛ̈r thïn tënë
ye akïn, “Ku ɣɛn acï röör tiim kad-
horou cɔl arɛ̈ɛ̈r kek ɣa, röör këc jɔŋ cɔl
Baal ye kɔc kɔ̈k cɔl aye Nhialicden kaŋ
door.”
5 Ëmën kë thöŋ kek ë kënë acï rot
looi, Nhialic acï kɔc lik lɔc rin dhɛ̈ɛ̈ŋde.
6 Nhialic acie kɔc ë lɔc rin käk cïk
looi. Rin na Nhialic ë kɔc lɔc rin käk
cïk ke looi, ke ŋuɔ̈t acïï dhɛ̈ɛ̈ŋde ye
nyuɔɔth acïn.
7 Ku ë yic kɔc Itharel aa këc kënë yen
wïckë apɛi yök, ku aa kɔc ke cï Nhialic
lɔc kek aacï ye yök. Ku Nhialic acï kɔc
kɔ̈k looi bïk kë ye lueel cïï piŋ.
8 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,
“Keek aacï Nhialic looi bïk käŋ cïï ye
deet yiic agut cït akölë,
aacït kɔc cie piŋ ku cɔɔrkë.”
9 Ku aye Debit lueel,
“Ɣɛn ee röök tënë Nhialic
lɔn bï yen ke deep ku dɔm keek yäiken
yiic.
Bïk wïïk bï keek tɛ̈m awuɔ̈c.
10 Ku cɔl Nhialic keek aa la nyïn dum
bïk ciɛ̈n kë yekë tïŋ.
Bï käkken rɛc yekë keek looi ciɛ̈t
käthiek kekɔ̈th.”
11 Aluɛɛl piändiɛ̈ ëbën lɔn na cɔk alɔn
cï kɔc Itharel kecök dɛɛny bïk wïïk, ke
keek aa këc gɛ̈ɛ̈k piny. Ku rin cï kek
adumuɔ̈ɔ̈m looi, ke kuɔɔny Nhialic acï
bɛ̈n tënë kɔc cie kɔc Itharel. Kënë acï
rot looi rin bï tiɛɛl kɔc Itharel nɔ̈k ë
riɛnken.
12 Ku rin cï kɔc Itharel adumuɔ̈ɔ̈m
looi, ke kɔc kɔ̈k pinynhom aacï dɔɔc.
Ku rin këc kɔc Itharel kepuɔ̈th yiëk
dhël pïr, dɔ̈cdït acï gam tënë kɔc cie
kɔc Itharel. Ku bï dɔ̈c jäl dït këdë tɛ̈ jɔl
kɔc Itharel mɛt thïn.

Kɔc cie kɔc Itharel aabï kony

13 Kë luɛɛl ëmën ë kë lɛ̈k kɔc cie kɔc
Itharel. Cïmën ye ɣɛn atuny kɔc cie kɔc
Itharel, ɣɛn abï nhiam luɔi cï Nhialic
yiëk ɣa ba looi.
14 Tɛ̈dë, ke ɣɛn abï kɔc kuatdiɛ̈ cɔl
adɔm tiɛɛl, ku rin luɔidiɛ̈n ca looi,
Nhialic abï kɔc kɔ̈k kony keyiic.
15 Tɛ̈wën cï Nhialic kuec ke, go kɔc
kɔ̈k pinynhom cɔl aala dɔ̈ɔ̈r kek ye. Ku
tɛ̈ le kɔc Itharel gam aya, ka bï ciɛ̈t kɔc
cï thou cï bɛn pïr.
16 Na gɛm raan abaŋ ayup tënë
Nhialic, ka ayup ëbën ë kënë Nhialic
aya. Ku na ye mei tim käk Nhialic ke
kër aa käkke aya.*
17 Kër kɔ̈k tim ye com cɔl Olip aacï
yɛp wei, ku nuet kër Olip cil roor ë
rot tɛ̈den wën, ku jɔl dït apɛi abï ciɛ̈t
Olip ye com baai, ye ŋiɛc muk apath.
Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel kɔ̈k bɛ̈n
tënë kɔc Itharel, wek aa käpath yök
thïn aya cïmën ye kër Olip piɛ̈rden yök
tënë Olip dɛ̈t cï ye nuɛt yekɔ̈u.†
18 Këya, duɔ̈kkë kɔc cï Nhialic yɛp
wei cïmën kër tim ye bui. Acïn kënë yï
cɔl anhiam, acie yïn meei looi bï riɛl,
ee meei yen ë yï looi ba riɛl.
19 Abï raan dɛ̈t kamkun lueel ëlä,
“Kër aacï yɛp wei rin bï ɣo nuɛt
nyiɛ̈nken yiic.”
20 Kënë ë yic. Aacï yɛp wei rin këc
kek gam, ku dɔ̈ŋkë nyiɛ̈nken yiic alan-
den rin cï wek gam. Ku duɔ̈kkë nhiam
ë kënë, riääckë kë bï bɛ̈n.
21 Na këc Nhialic kɔc Itharel puɔ̈l bï
ke cï tɛ̈m awuɔ̈c, kɔc cït kër tim cï com
baai ka cïï we bï puɔ̈l aya.
22 Ayeku tïŋ ëmën yen tɛ̈ pɛth
Nhialic thïn, ku tɛ̈ yen kɔc tɛ̈m awuɔ̈c
thïn. Ee kɔc ca adumuɔ̈ɔ̈m looi tɛ̈m
awuɔ̈c. Ku ë piath tënë yï tɛ̈ ye yïn
rëër ke yï ŋɔ̈th piathde ku looi käk ye
cɔl apath puɔ̈u tënë yï. Ku na cïï kënë
loi, ke Nhialic abï yï yɛp wei aya.
23 Ku na dhuk kɔc Itharel kepuɔ̈th
ciëën ku gamkë wɛ̈t Nhialic, ka dhuk
tɛ̈den thɛɛr wäär yep ke wei thïn, rin
alëu Nhialic bï ke bɛn dhuɔ̈k thïn.
24 Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel wek
aa cït kër tim Olip cï yëp bei Olip cil

11:4 1Bŋ 19:18 **11:8** L.rou 29:4; Ith 29:10 **11:10** Wk 69:22-23 * **11:16** Paulo aluel kënë bï nyuɔɔth lɔn kɔc Itharel aa ŋɔt ke ye kɔc Nhialic, cɔk alɔn cï kuɔɔny gäm kɔc cie kɔc Itharel ëmën. † **11:17** Kɔc cie kɔc Itharel aa käpath yök tënë kɔc Itharel cïmën ye kuël ayi aciɛɛk piɛ̈rden yök tënë tim cï yen cil yekɔ̈u.

roor kɔ̈u, ku nuëët ke kek tim Olip ye com. Kɔc Itharel aa cït tim cï com kënë, ku abï yic pial tënë Nhialic bï kër cï yɛp wei bɛn nuëët kek tim yëp ke bei thïn.

Kɔc Itharel ëbën aabï kony

25 Ala yic kɛ̈ckë kaŋ ŋic wämäthkiɛ̈ wiëc ku bäk ŋic. Na ŋiɛckë ë yiny kënë, ka cäk bï ya tak piäthkun ku luɛlkë, “Ɣok aa ŋic käŋ.” Ku yiny kënë akïn. Wɛ̈t cï kɔc kɔ̈k Itharel kuec bïk cïï gɛ̈m acïï bï tɔ̈ thïn akölaköl, abï rëër thïn ɣet aköl bï akuën kɔc cie kɔc Itharel wïc Nhialic bɛn bäänyde yic tënë ye.

26 Ku ë yen tɛ̈ bï Nhialic kɔc Itharel ëbën kuɔny thïn, cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Raan luäk kɔc abï bɛn Jeruthalem
ku nyɛɛi adumuɔ̈ɔ̈m kɔc Itharel gup.

27 Ku lueel Nhialic, ɣɛn abï dɔ̈ɔ̈r kënë
looi ke keek,
tɛ̈ le ɣɛn adumuɔ̈ɔ̈mken nyaai.”

28 Rin cï kek kuec Wɛ̈t Puɔth Yam, aacï ya kɔc ater tënë Nhialic, ku kënë acï rot wel ke ye kuɔɔny tënë we, wek kɔc cie kɔc Itharel. Ku rin cï Nhialic ke lɔc, acï wärken dït thɔn lɔn kuatden aabï ya mäthke aköläköl.

29 Rin Nhialic acie yenhom ë waar tënë kɔc cï lɔc ku dɔɔc ke.

30 Ku wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aa we cï kuec Nhialic wäthɛɛr, ku ëmën wek aacï Nhialic ŋuään rin cï kɔc Itharel Nhialic dhɔ̈l.

31 Këlä aya, rin ŋuɛ̈ɛ̈n cäk yök, ke kɔc Itharel aa dhäl Nhialic ëmën, rin bï kek ŋuɛ̈ɛ̈n yök ëmën aya.

32 Nhialic acï kɔc ëbën cɔl aa cït kɔc cï mac rin cï kek ye dhɔ̈l guɔ̈p, ku bï ŋuäände nyuɔth ke ëbën.

Ɣok aa dhil Nhialic leec

33 Käpuɔth Nhialic aa juëc apɛi. Ku yeen acïn kënë ye wuɔ̈ɔ̈ŋ, aŋic käŋ ëbën. Yeŋa lëu ye bï tɛ̈ yen tɛk thïn teet yic? Acïn raan lëu ye bï tɛ̈ yen käkke luɔɔi thïn deet yic.

34 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Acïn raan ŋic tɛ̈ ye Bɛ̈ny tɛk thïn, acïn
raan lëu yeen bï Bɛ̈ny wɛ̈ɛ̈t?”

35 “Acïn raan lëu yeen bï Nhialic
gäm këdäŋ, rin bï Nhialic yeen
kɔ̈ɔ̈ny.”

36 Rin ë Nhialic yen ë cak kërïëëc ëbën, ku ë yen amuk kërïëëc ëbën, ku kärïëëc ëbën aa tɔ̈ thïn ë riɛnke. Ɣok aa dhil Nhialic leec akölrïëëc ëbën! Yenakan.

12

Ɣok aa pïr rin bï ɣok Nhialic luɔ̈ɔ̈i

1 Këya miɛthakäi, rin cï Nhialic ɣo nyuɔ̈th liɛr ë piände, alɛ̈k we piändiɛ̈ ëbën, tɛ̈ juër wek röt Nhialic bäk ciɛ̈t kë nɛ̈k ye, ku week ke we pïïr, ke we loi ë kënë bäk aa käkke alanden. Kënë yen ë dhël dhil wek Nhialic door wepuɔ̈th.

2 Duɔ̈kkë tɛ̈ ye kɔc pinynhom ë tɛ̈n luui thïn ye buɔɔth yic, calkë Nhialic awar wepuɔ̈th papot, bï we gäm nhom yam ku bäk kë wïc Nhialic ŋic, ku kë wïc Nhialic ë këpɛth ye cɔl amit puɔ̈u, ku le cök.

3 Ku rin dhëëŋ puɔth cï Nhialic yiëk ɣa, alɛ̈k we ëbën. Duɔ̈kkë ye tak lɔn ye wek kɔcdït wɛ̈r kɔc kɔ̈k ŋïny käŋ, tɛ̈n tɛ̈ rëër wek thïn ëmën wek kɔc ë path, ku ye ŋɛk rot tɔ̈ɔ̈u tɛ̈den thöŋ kek gam cï Nhialic yiëk ye.

4 Ɣok aa le ŋɛk ke guɔ̈p, ku guɔ̈p ala käjuëc, ku käkkä aa ye tök la këden ye looi.

5 Këlä aya, ɣok aa juëc, ku ɣok aa cït guäp tök rin ɣok aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ɣok aacï mat ë tök cïmën käk cïï thöŋ tɔ̈ guäp tök yic.

6 Këya, ŋɛk kamkua adhil kë cï gäm ye luɔɔi tɛcït tɛ̈ cï Nhialic ye gäm ye bï looi. Na ye kë cï Nhialic gäm ɣo lɔn bï ɣok wɛ̈tde lɛ̈k kɔc, ka dhilku looi tɛ̈cït tɛ̈ dïït gamdan cï Nhialic yiëk ɣo thïn.

7 Na cï Nhialic ɣo cɔl aye kɔc luɔ̈ɔ̈i, ka dhilku kony. Na cï ɣo cɔl aye piööc, ke ɣok aa piɔ̈ɔ̈c.

8 Na cï ɣo looi buk kɔc kɔ̈k aa dɛɛt puɔ̈th, ka dhil looi këya. Raan kë tɔ̈u kek ye tek kek kɔc kɔ̈k, adhil looi puɔ̈n

11:26 Ith 59:20 **11:27** Jer 31:33-34 **11:33** Ith 55:8 **11:34** Ith 40:13 **11:35** Jop 41:11 **11:36** 1Kor 8:6 **12:5** 1Kor 12:12 **12:7** 1Kor 12:4-11

biökruɛɛl. Raan cï Nhialic yiëk riɛl bï yen kɔc mac adhil looi puɔ̈u ëbën, ku raan liɛr puɔ̈u nyuɔɔth tënë kɔc kɔ̈k, adhil looi ke dal, ke mit puɔ̈u.
9 Duɔ̈kkë röt ye nyuɔɔth ciɛ̈t we nhiar kɔc, dhiɛlkë kɔc nhiaar puɔ̈u ëbën. Mankë kërac ku muɔ̈kkë këpath riɛl.
10 Nhiarkë röt piäthkun ëbën cïmën ŋɛk ke wämënh, ku nyuɔɔth tɛ̈ ye yïn raan dɛ̈t thɛɛk thïn, ku duk tɛ̈ bï yï thɛɛk thïn yïk yïnhom.
11 Duɔ̈kkë röt dak, luɔ̈ɔ̈ikë apɛi. Luɔ̈ɔ̈ikë Bɛ̈ny piän tök.
12 Rɛ̈ɛ̈rkë we mit puɔ̈th tɛ̈ cɔk kɔc kɔ̈k we jöör rin le wek ŋɔ̈th, ku rɔ̈ɔ̈kkë Nhialic aköläköl.
13 Gämkë kɔc cï gam kë wïckë muɔ̈kkë liu tënë ke. Ku luɔrkë jɔ̈ɔ̈l bɔ̈ bääikun yiic.
14 Rɔ̈ɔ̈kkë Nhialic rin bï yen kɔc jör we dɔɔc, ku duɔ̈kkë rɔ̈ɔ̈k tënë ye rin bï yen ke tɛ̈m awuɔ̈c.
15 Miɛt puɔ̈u kek kɔc kɔ̈k mit puɔ̈th, ku dhiaaukë kek kɔc dhiau.
16 Calkë ɣɛr piändun athöŋ tënë kɔc ëbën. Duɔ̈kkë nhiam, dhuɔ̈kkë röt piny ku luɔ̈ɔ̈ikë tënë kɔc kor tënë we. Ku duɔ̈kkë ye tak lɔn ë wek ŋic käŋ.
17 Na loi raan dɛ̈t kërac tënë we, ke duɔ̈kkë col kërɛɛc dɛ̈t. Loi kë ye raan ëbën tak ke path.
18 Luɔikë käpuɔth lɛ̈ukë ke bäk ke looi rin bï wek ŋiɛc ceŋ kek kɔc.
19 Duɔ̈kkë këdäŋ guur mäthkiɛ̈, calkë aguur Nhialic. Rin aye Bɛ̈ny lueel athör wël thɛɛr yic ëlä, “Ɣɛn abï kërɛɛc cï kɔc kɔ̈k looi guɔ̈ɔ̈r.”
20 Duɔ̈kkë kënë kɔŋ looi, luɔikë kë ye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Na raan atɛrdu anɛ̈k cɔk, ke gäm miëth, na nɛ̈k rou, ke gäm kë dek, rin tɛ̈ looi yïn käkkä ka ba cɔl ayär guɔ̈p.”
21 Duɔ̈kkë kërac cɔl arum wepuɔ̈th, luɔikë këpath bï wek kärɛc gɛ̈l wei.

13

Raan adhil kɔc mac baai theek

1 Week ëbën wek aa dhil bäny mɛc baai theek rin acïn raan kɔc mac tɛ̈ këc Nhialic ye gam bï kɔc mac. Ee Nhialic yen ë kɔc yiëk bääny.
2 Këya, raan cie wɛ̈t bɛ̈ny mɛc baai ë gam, ee bääny cï Nhialic gam dhɔ̈l yic, ku raan loi kë cït kënë abï tɛ̈m awuɔ̈c.
3 Rin bäny aacïi kɔc käpath looi ye riɔ̈ɔ̈c, aa kɔc kärɛc looi kek aa riɔ̈ɔ̈c ke. Ye looi këpath yen abï bɛ̈ny yï aleec.
4 Rin yen aluui Nhialic käpath kony yen yï, ku na loi kärɛc, ke yï riɔ̈c ye rin riɛl tɔ̈ kek ye acïi muk ë path. Rin bɛ̈ny ë Nhialic luɔ̈ɔ̈i ku nyooth riääk puɔ̈u Nhialic, ku tɛ̈m kɔc kärɛc looi awuɔ̈c. Ee kɔc awuɔ̈c looi cɔl agum.
5 Këya, wek aa dhil bäny theek ku acie rin ë wɛ̈t kënë rot, ku yeen aya anɟiɛckë wepuɔ̈th lɔn ë kë dhiɛlkë looi.
6 Kënë yen ë wɛ̈t dhil wek ajuër tääu piny aya, rin bäny aa luui tënë Nhialic tɛ̈ looi kek luɔiden ë cök bïk kɔc mac.
7 Tääu ajuër piny ajuër yen ba juaar tënë ke, ku nyuɔɔthkë athɛ̈ɛ̈kdun ëbën tënë bäny.

Kɔc aa dhil röt nhiaar ë kamken

8 Duɔ̈kkë röt cɔl akɔ̈ɔ̈ny raan dɛ̈t, kë tɔ̈ thïn ë tök yen adhil looi, ku ë kë bï wek röt nhiaar kamkun, ku raan nhiar kɔc ëbën ë kë wïc löŋ yen aye looi.
9 Lööŋkä, “Duk akɔr loi, duk raan näk, duk cuëër, duk kënë raandä wïc yïpuɔ̈u,” lööŋkä ku lööŋ kɔ̈k aa mɛt löŋ töŋ ye lueel ëlä, “Yïn adhil kɔc ëbën nhiaar cïmën nhiɛɛr yïn rot.”
10 Raan nhiar raan dɛ̈t ka cïn kërɛɛc ye raan kënë looi tënë ye. Këya raan nhiar kɔc kɔ̈k, ee kë wïc löŋ yen aye looi.
11 Wek aa dhil kënë looi rin anɟiɛckë lɔn aköl dhil wek nhïïm tïr acï bɛ̈n. Rin aköl bï Nhialic ɣo kony acï thiɔ̈k ëmën tɛ̈n tɛ̈wäär tueŋ gɛm ɣok wɛ̈t.
12 Acït lɔn nadë ke wakɔ̈u athök ku aköl abɔ̈, pälku kärɛc yeke looi muɔ̈ɔ̈th yic wakɔ̈u, ku këya lämkë käk bï ɣo cɔl apïr apath aköl bï Jethu dhuk.
13 Ɣok aa dhil röt mac apath cïmën kɔc ë rëër ɣɛr yic aköl cïn kë yekë thiaan. Wek aacïi röt mɛt akut luui kärɛc yic, kärɛc cïmën wiɛɛt ë määu ku

12:14 Mt 5:44; Lk 6:28 **12:16** Kɛ̈ŋ 3:7 **12:19** L.rou 32:35 **12:20** Kɛ̈ŋ 25:21-22 **13:7** Mt 22:21; Mk 12:17; Lk 20:25 **13:9** B.bei 20:13-15, 17; L.rou 5:17-19, 21; Leb 19:18

wïny ë diäär. Ku duɔ̈kkë ater ye looi ku tiɛlkë röt kamkun.
14 Lɔ̈mkë Bɛ̈ny Jethu Krïtho, bï thiääk ke we. Duɔ̈kkë wepuɔ̈th ye yiëk käk we cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m, bäk kënë yen wïc piändun looi.

14

Duk kɔc kɔ̈k cï gam luk wei

1 Gamkë raan koor gamde bï rëër ke we, ku duɔ̈kkë ye teer ke ke käk yekë tak, käk cïï ril.
2 Gam raan dɛ̈t, ee ye cɔl acam kuat miëth ë path, ku raan koor gamde acïn kuat rïŋ ye cuet.
3 Ku raan cïn kën ye yen ke kuec bï cam, acïï raan kuec mïïth kɔ̈k dhäl guɔ̈p. Ku raan kuec mïïth kɔ̈k acïï raan cïn kën ë yen kuec bï cam ye yɔ̈ɔ̈k lɔn ë yen kërac looi, rin kë ye raan cïn kën ye yen kuec looi acï Nhialic gam.
4 Ye yïn ë ŋa, ba kë cï alony raan dɛ̈t looi, lueel ke yic, tɛ̈dë ke cie yic? Ee wun alony yen alëu ye bï lueel lɔn le aluɔnyde cök ku lɔn cïï yen la cök. Ku yen abï la cök rin abï Bɛ̈ny cɔl ala cök.
5 Aye kɔc kɔ̈k tak lɔn ala aköl dït tënë aaköɔl kɔ̈k, ku aye kɔc kɔ̈k tak lɔn aköɔl aa thöŋ ëbën. Nɛk adhil kë ye yen ye tak këya ŋic apath.
6 Raan kën looi aye looi rin wïc yen Bɛ̈ny bï theek. Ku raan cïn kënë ë yen ke kuec bï cam, aye looi rin wïc yen ye bï athɛ̈ɛ̈k nyuɔɔth tënë Bɛ̈ny, rin ë Nhialic leec rin miëth. Ku raan kuec bï mïïth kɔ̈k cïï cam aye looi këya rin athɛ̈ɛ̈k tënë Bɛ̈ny, ku athɛ̈ɛ̈k gäm Nhialic.
7 Acïn raan tök kamkua pïr riɛnke ë rot, ku na thou raan acie thou riɛnke ë rot.
8 Na pïïrku ke rin Bɛ̈ny, ku na thouku, ke rin Bɛ̈ny aya. Tɛ̈ pïïr ɣok ayï tɛ̈ thou ɣok, ke ɣok aa kɔc ë Bɛ̈ny.
9 Rin Raan cï lɔc ku dɔc acï thou ku jɔt rot bï pïr rin bï yen a Bɛ̈ny kɔc pïr ku kɔc cï thou.
10 Ku këya, yeŋö ye wek miɛ̈thakun luɔ̈k wei, tɛ̈dë ke dhälkë gup, rin ɣook ɣodhie ɣok aabï kɔ̈ɔ̈c Nhialic nhom luk yic aköldä.

11 Cïmën ye athör thɛɛr wël Bɛ̈ny cï gɔ̈t ye lueel ëlä,
“Cïmën pïïr ɣɛn ayic, aluɛɛl alanden lɔn raan ëbën abä door.
Ku abï raan ëbën lueel lɔn ye ɣɛn Nhialic.”
12 Këya, ŋɛk ɣoyiic abï Nhialic ya tɛ̈t këden cï looi, ku ye rin ŋö yen looi yen ye.

Duk kɔc cï gam thööc adumuɔ̈ɔ̈m yic

13 Ɣok aacïï röt dhil tëm awuɔ̈c kamkua, ku duk kë bï raan dɛ̈t cɔl aloi awuɔ̈c loi.
14 Ku rin ye ɣɛn raan buɔth Bɛ̈ny Jethu anjiɛc alanden lɔn acïn miëth rɛ̈ɛ̈c yetök ë rot. Ku na gɛm raan lɔn miëth arac, ka rac tënë ye.
15 Na cɔl wämuuth arac puɔ̈u rin ciɛm yïn miëth ye tak lɔn rɛɛc yen, ka ye kë loi nyuɔɔth lɔn yeen acïï nhiar. Ku duk wämuuth cï Raan cï lɔc ku dɔc thou riɛnke rɛc miëth ye cam.
16 Duk tɛ̈ ye yïn käkkun path luɔɔi thïn cɔl aye kɔc kɔ̈k tak lɔn rɛɛc yen.
17 Rin bääny Nhialic acie cäm ku dëk, ee la cök ku dɔ̈ɔ̈r ku miɛt puɔ̈u ye Wëi Nhialic gam.
18 Ku kuat raan, Raan cï lɔc ku dɔc luɔ̈ɔ̈i këlä ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u, ku cɔl raan ëbën agam këden ye looi.
19 Këya, adhilku them buk käk kɔc kɛ̈ɛ̈k nyaai ku loiku käk kɔc kɔ̈k kony bïk riɛl gamden yic.
20 Na ye këya, duk kë cï Nhialic looi rɛc rin miëth, mïïth aa path ëbën. Ku na ye raan dɛ̈t cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m rin kë ye cam, ka cïï path.
21 Këpath akïn, duk rïŋ cuet ku duk mɔ̈u dek, ku duk kuat kë bï wämuuth cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m loi.
22 Këya, kë ye tak ke path ë käkkä, muk kamkun wek Nhialic. Na cïï raan ye lueel lɔn kë cï looi awuɔ̈c, tɛ̈ looi yen kë ye tak ke ye yic, ke yeen amit puɔ̈u.
23 Ku na ye raan puɔ̈u rou tɛ̈ cɛm yen kuat mïïth kɔ̈k, ka ye Nhialic cɔl aye kërac yen looi tɛ̈ cɛm yen ye, rin acie gam yen cɔl ye aloi ë kënë. Ku na yeku këdäŋ looi ëbën ke cïn gam, ke yeen adumuɔ̈ɔ̈m.

14:6 Kol 2:16 **14:10** 2Kor 5:10 **14:11** Ith 45:23

15

1 Ɣok kɔc ril ë gamda yic, ɣok aadhil
kɔc cïï ril kony bïk la tueŋ kek gamden
apath, ku acie kënë ɣo cɔl amit puɔ̈th
yen dhilku aa looi.
2 Nɛk ɣoyiic adhil wämääthdan cï
gam luɔ̈i këpath, kë bï yeen cɔl amit
puɔ̈u. Ɣok aa dhil kënë looi rin bï ɣok
gamde cɔl adhil riɛl.
3 Rin Raan cï lɔc ku dɔc akëc kë cï
looi looi rin bï yen ke puɔ̈u miɛt, cïmën
ye athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel ëlä,
“Wäär lɛt yï, lëët aacï bën aa käkkië.”
4 Kërïëëc ëbën cï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ë ɣo piöc, rin wël thɛɛr
Nhialic aa ɣo cɔl aŋɔ̈th, ku aa ɣo dɛɛt
puɔ̈th.
5 Bï Nhialic yen kɔc cɔl agum, ku
deet kepuɔ̈th we yiëk döör kamkun,
cïmën ye wek kɔc buɔth Raan cï lɔc ku
dɔc Jethu.
6 Rin week ëbën bäk Nhialic wun
Bänyda Jethu Krïtho aa leec.

Wët Puɔth Yam acï lëk kɔc cie kɔc Itharel

7 Nhiarkë röt kamkun rin bï kɔc
ëbën Nhialic leec, luɔikë kënë cïmën të
cï Jethu we nhiaar thïn.
8 Rin alëk we lɔn cï Raan cï lɔc ku
dɔc a raan luui kɔc Itharel, ku nyuth
ke lɔn kë cï Nhialic lueel ë yic, rin bï
käk cï thɔ̈n wärkuan dït aa yith.
9 Ku dët aya, bï kɔc cie kɔc Itharel cɔl
aa lec Nhialic rin liɛr piände, cïmën cï
ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
acï Bëny Debit lueel,
“Këya, të rëër ɣɛn kam kɔc cie kɔc
Itharel ke wek ba gäm lɛc.
Ku waak alɛɛc aba ket tënë yïïn.”
10 Ku ben athör thɛɛr wël Nhialic
lueel ëlä,
“Miɛtkë puɔ̈th wek kɔc cie kɔc Itharel
kek kɔc cï Nhialic lɔc.”
11 Ku ben athör thɛɛr wël Nhialic
lueel aya,
“Wuɔ̈t ëbën aa dhil Bëny leec,
ku kɔc ëbën aa dhil ye leec apɛi.”
12 Ku ben Ithaya lueel athör thɛɛr
wël Nhialic yic ëlä,
“Ala raan many Jethe wun Debit bï
bën.
Abï Nhialic looi bï ya Bëny kɔc cie kɔc
Itharel.
Ku ŋäthden abï tɔ̈ tënë yeen.”
13 Bï Nhialic ŋɔ̈th bëëi ku cɔl we
athiäŋ miɛt puɔ̈u dït apɛi ku döör,
cïmën ye wek ye gam bï Wëi Nhialic
we cɔl aala ŋɔ̈th dït apɛi.

Luɔi Paulo kam kɔc cie kɔc Itharel

14 Wämäthkiën cï gam, ɣɛn nhom,
aŋiɛc alanden lɔn week nhïïm wek aa
path apɛi, wek aa ŋic kë bäk dhiɛl looi
ku alëukë bäk röt piööc kamkun.
15 Wek aca gät athöör puɔ̈u ëbën ke
cïn kë muɔɔny rin käk wiëc ba ke bɛn
lëk we, rin dhëëŋ cï Nhialic gäm ɣa,
16 ba ya raan luui Jethu Krïtho, ba
luui rin kɔc cie kɔc Itharel. Ɣɛn ë luɔi
käk raan Nhialic looi të lëk ɣɛn kɔc Wët
Puɔth Yam. Rin bï kɔc cie kɔc Itharel
ciët kë cï Nhialic door, kë cï Nhialic
gam apɛi. Ku bï Wëi Nhialic ke cɔl aye
kacke.
17 Ɣɛn anhiam luɔidiën ya luɔ̈i
Nhialic, rin cï ɣɛn mat kek Raan cï lɔc
ku dɔc Jethu.
18 Ɣɛn abï jam käk cï Raan cï lɔc ku
dɔc cɔl aluɔɔi ë röt, käk ya lueel ku
käk ya looi aacï kɔc cie kɔc Itharel cɔl
athek Nhialic,
19 rin käril ku käk kɔc gɔ̈i, cï Wëi looi
dhël ril. Këya, ɣön ca ke tëëk ëbën jäl
Jeruthalem ku wun cɔl Dalmatia, ɣɛn
acï kɔc lëk Wët Puɔth Yam rin Raan cï
lɔc ku dɔc.
20 Kën yen tɔ̈ ɣapuɔ̈u ë tök ë path, ee
lɔn ku ba kɔc lëk Wët Puɔth Yam të këc
rin Raan cï lɔc ku dɔc kaŋ piŋ thïn, rin
bï ye cïï luel lɔn ye yen luɔi cï kɔc kɔ̈k
jɔɔk yen luɔɔi.
21 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,
“Kɔc këc kaŋ lëk wëtde abïk tiŋ.
Ku kɔc këc ye piŋ abïk deet yic.”

Awïc Paulo bï la keny Roma

22 Ku rin ë wët kënë, aca them ku
ɣɛn acï pëën arak juëc ba la tënë we.
23 Ku ëmën cï ɣɛn kë luɔɔi thöl të rëër
ɣɛn thïn tën, ku të ɣɔn wïc ɣɛn ye run
juëc ba we la tïŋ,

15:3 Wk 69:9 **15:9** 2Tha 22:50; Wk 18:49 **15:10** L.rou 32:43 **15:11** Wk 117:1 **15:12** Ith 11:10
15:21 Ith 52:15 **15:22** Rom 1:13

24 aŋäätհ ba jäl looi ëmën. Ku ëmën le ɣɛn Ithpeen, wek aa bar ba we tïŋ. Ku awiëc bäk ɣa kony ba ɣet thïn, tɛ̈ cï ɣɛn kaŋ rëër ke we tɛ̈thin-nyɔɔt.
25 Ëmën thiin ɣɛn ala Jeruthalem ba kuɔɔny la gam tënë kɔc Nhialic rɛ̈ɛ̈r thïn.
26 Ku akuut kɔc cï gam tɔ̈ Mathedonia ku Gïrïk aacï puɔ̈th miɛt, ku matkë bïk wëëu juaar tënë kɔc ŋɔ̈ŋ kam kɔc Nhialic tɔ̈ Jeruthalem.
27 Kek aa mat yeyic ë röt bïk looi këya, ku ë yic keek aa dhil kɔc ŋɔ̈ŋkä kony. Kɔc Itharel aa käpuɔth yekë yök tënë Nhialic rin wëiken rɔm kek kɔc cie kɔc Itharel. Këya, kɔc cie kɔc Itharel cï gam aa dhil kɔc Itharel cï gam kony bïk ke yiëk käk yekë wïc akölaköl rin piɛrden.
28 Tɛ̈ cï ɣɛn kënë thöl, ba ke gäm wëëu ke cï kuɔ̈ɔ̈t yiic riɛnken, ke ɣɛn abï la Ithpeen, ku wek aaba kaŋ neem ba jäl la Ithpeen.
29 Tɛ ɣeet ɣɛn tënë we, aŋiɛc ɣɛn abï dɔ̈cdït Raan cï lɔc ku dɔc la rɔm ke we.
30 Rin gamda tënë Bɛ̈ny Jethu raan cï kɔc ku dɔc, ku rin nhiër cï Wëi Nhialic gäm ɣo, wek aa läŋ mätkë röt ɣɛn atɛrdiɛ̈ yic bäk röök kek ɣɛn apɛi tënë Nhialic riɛnkiɛ̈.
31 Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k bï kɔc Judia këc wɛ̈t Jethu Krïtho gam ɣɛn cïï baŋ, ku bï kɔc Nhialic tɔ̈ Jeruthalem puɔ̈th miɛt bïk kë ca looi bï ɣɛn ke kony gam.
32 Ku këya, na wïc Nhialic, ke ɣɛn abï bɛ̈n tënë we ke miɛt puɔ̈u, ku mitku puɔ̈th nɛ̈m bï ɣo bɛn puɔ̈ɔ̈c.
33 Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k bï Nhialic yen ye ɣok dɔ̈ɔ̈r yök thïn, rëër kek we ëbën. Yenakan.

16

Paulo ë kɔc Roma muɔ̈ɔ̈th

1 Awiëc ba lɛ̈k we, lɔn nyankäida Pobï luui akut kɔc cï gam Kankëria ë raan path.
2 Luɔrkë cïmën raan Bänyda, ku cït tɛ̈ ye kɔc Nhialic röt luɔr thïn kamken, ku yiëkkë kuat kuɔɔny bï thiëëc tënë we. Yeen ë path tënë kɔc juëc, ayï ɣɛn aya.
3 Ɣɛn ë Prithkila ku Akuila, kɔc cï röt mät ɣa buk luui rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, muɔ̈ɔ̈th apɛi,
4 kɔc këc diɛɛr kë bï ke nɔ̈k riɛnkiɛ̈. Ɣɛn amit puɔ̈u tënë ke apɛi. Ku acie ɣɛn ë rot, akuut kɔc cie kɔc Itharel cï gam aa mit puɔ̈th aya.
5 Ɣɛn akut kɔc cï gam, yenhom mat panden, muɔ̈ɔ̈th aya.

Ɣɛn ë mäthdiɛ̈ Epanetuth, raan cï Raan cï lɔc ku dɔc kaŋ gam wun Athia,
6 ku Maria raan cï luui apɛi riɛnkun, aaca muɔ̈ɔ̈th aya.
7 Andronikuth ku Juniɛth, kɔc Itharel cïmëndiɛ̈, wäär cï mac ke ɣa aaca muɔ̈th aya. Keek aa ŋic apɛi rin ye kek atuuc aya, ku kek aake kɔŋ gam tënë ɣa.
8 Miäthdiɛ̈ tënë Ampliatuth, yeen ë mäthdiɛ̈ apɛi, ku yeen acï rot mät Bɛ̈ny.
9 Muɔ̈th tënë Urbano, raandan lui rin Raan cï lɔc ku dɔc. Ku muɔ̈th aya tënë mäthdiɛ̈ apɛi, Ithakith.
10 Muɔ̈th tënë Apeleth, raan cï tɛ̈ kɛ̈ɛ̈c yen thïn kek Raan cï lɔc ku dɔc nyuɔɔth käril yiic. Ku muɔ̈th tënë kɔc many Arithtobuluth.
11 Muɔ̈th tënë Ɣërodiön raandan Itharel ku wämäthakua, kɔc cï gam many Narkithuth.

12 Miäthdiɛ̈ tënë Tripina ku Tripotha, diäär cï luui rin Bɛ̈ny ku tënë mäthdiɛ̈ apɛi Perthith raan cï luɔidït looi rin Bɛ̈ny.
13 Ɣɛn ë muɔ̈th tuɔ̈c Ruputh raan ŋic luɔide apɛi rin Bɛ̈ny ku tënë man, raan ɣɛn kony aköläköl ciɛ̈t ɣa ye manhde.
14 Miäthdiɛ̈ tënë Athinkrituth, Plegon, Ɣermath, Patrobath, Ɣermath ku wämäthakua ëbën cï gam rɛ̈ɛ̈r ke ke.
15 Muɔ̈th tënë Pilologuth ku Julia ku tënë Nerioth kek nyankën, ku tënë Olimbath ku tënë kɔc cï gam rëër kek ë tök.
16 Miäthkë röt kamkun puɔ̈u ëbën. Akuut kɔc cï gam ëbën aa we tuɔ̈c miäthden wek akut kɔc cï gam Roma.

15:26 1Kor 16:1-4 **15:27** 1Kor 9:11 **16:3** Luɔi 18:2 **16:13** Mk 15:21

Paulo ë kɔc tɔ̈ Roma lɛ̈k kë dhilkë looi

17 Wek aa lɛ̈k apɛi wämäthkiɛ̈ bäk
nhïïm tïr kɔc ë kɔc tek yiic, ku rɛckë
kɔc nhïïm bïk gamden cïï muk apath,
kɔc cïï piɔ̈ɔ̈cden ë thöŋ kek tɛ̈ cï we
piɔ̈ɔ̈c thïn, duɔ̈kkë röt ye thiäk ke.
18 Rin kɔc käkkä looi aacie luui rin
Raan cï lɔc ku dɔc Bänyda, aa lui
riɛnken ë röt. Aa wël mit apɛi lueel,
ku aa kɔc cïn kärɛc yekë ke looi wëëŋ.
19 Acï raan ëbën piŋ yen tɛ̈ muk wek
wɛ̈t yam cäk gam thïn. Këya wek aa ɣa
cɔl amit puɔ̈u apɛi. Awiëc bäk käpath
ku kärɛc kaŋ ŋic, ku bäk käpath aa ŋic
ku duɔ̈kkë röt cɔl aaye tɔ̈u luɔi kërac
yic.
20 Ku Nhialic yen ye ɣok dɔ̈ɔ̈r yök
thïn abï riɛl jɔŋrac rac, ku cɔl adhuk
wecök ciëën.
Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k bï Bänyda Jethu raan cï lɔc
ku dɔc la tueŋ ke nyuth we dhɛ̈ɛ̈ŋde.
21 Timothï, raandiɛ̈n luui ɣok ë
tök, ee we tuɔ̈c miäthde, ku yen
lan Lukiöth, Jathon ku Thothipater
kɔckiɛ̈n Itharel.
22 Ɣɛn Tertiath, ɣɛn raan ɣa gät wël
cï Paulo lueel athör kënë yic, wek aa
ya tuɔ̈c miäthdiɛ̈ ke ɣa ye raan cï gam
aya.
23 Gaiöth, raan rëër ɣɛn paande, ku
yen ye akut kɔc cï gam rɔ̈m thïn, ee we
tuɔ̈c miäthde. Eratuth, raan wëëu mir
(akuma) mɛc gɛu muk ku wämääthda
Kuartuth, aa week tuɔ̈c miäthden.
[
24 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu raan cï lɔc
ku dɔc rëër kek week ëbën. Yenakan.]

Paulo ë lɛc gam tënë Nhialic

25 Lecku Nhialic bï we looi bï gam-
dun riɛl. Yen ë kë ya lueel tɛ̈ lëk ɣɛn kɔc
Wɛ̈t Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc,
ku ë yen acï yic cï moony run juëc apɛi
nyuɔɔth.
26 Ku ëmën käk cï kɔc käk Nhialic tïŋ
gɔ̈t aacï yiny kënë cɔl aŋic kɔc juëc, acï
Nhialic tɔ̈ thïn tɛ̈ɣɔn ku abï rëër thïn
athɛɛr lueel bï wuɔ̈t pinynhom ëbën
yic kënë dhiɛl ŋic. Këya, rin bï kɔc ëbën
Nhialic gam ku thekkë.
27 Tënë Nhialic tök, Nhialic kërïëëc
ëbën yic, yen ŋic käŋ, aa leec. Kënë
adhil rot looi akölrïëëc ëbën rin kë cï
Jethu raan cï lɔc ku dɔc looi. Yenakan.

16:21 Luɔi 16:1 **16:23** Luɔi 19:29; 1Kor 1:14; 2Tim 4:20

Athör tueŋ cï Paulo gät kɔc gen Korinth
Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ cï Paulo gät tënë kɔc cï gam gen Korinth, ee gɛ̈t rin aliäm cï rot lɔ̈k jat nhial, cï pïr ku gam lɔ̈k wääc apɛi akut kɔc cï gam yic, akut wäär cï Paulo jɔɔk cök gen Korinth.

Pan Gïrïk yen tɔ̈ gen Korinth thïn ë mɛc bɛ̈nydït kɔc Roma. Ku Korinth, tɛ̈wäär gɛ̈t Paulo athör ë ye gendït wun cɔl Akaya, ku ë ciëŋ kɔc juëc thïn. Gen këënë ëcï ŋic apɛi ë wɛ̈t ɣɔɔc ye looi thïn, ku ciɛɛŋ ë nhiaam ku luɔi kärɛc cïmën luɔi käk ë bal ku thɛ̈k yiëth juëc.

Kë cï akut kɔc cï gam yeyic tek, ku wïny ë diäär ku ciɛɛŋ rɛɛc tɔ̈ kam röör ku diäär, ku wɛ̈t ë thiëëk, ku wɛ̈t ciɛɛŋ path, ku tɛ̈pɛth ye Nhialic duɔɔr thïn, ku miɔ̈c ë Wëi Nhialic ku jön ë rot thou yic. Käkkä ëbën, kek aa wël ril kek gɛ̈t Paulo athöör tënë kɔc cï gam Korinth. Acï them piände yic ëbën bï nyuɔɔth yen kë ye Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc rin ë käkkä ëbën.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-9
Tɛ̈ cï kɔc cï gam keyiic tɛk thïn akuut 1:10–4:21
Wïny ë diäär ku pïr baai 5:1–7:40
Kɔc cï gam rɛ̈ɛ̈r kam kɔc këc gam 8:1–11:1
Tɛ̈ dhil kɔc aa röök thïn ëbën 11:2–14:40
Jön e rot Jethu ku kɔc cï gam 15:1-58
Ajuër tënë kɔc cï gam Jeruthalem 16:1-4
Wël ciëën ë Paulo 16:5-24

1 Athör kënë abɔ̈ tënë Paulo, raan cï cɔɔl ë wɛ̈t Nhialic bï ya atuny Jethu Krïtho, ku tënë wämääthdan cï gam Thotheneth.

2 Ɣɛn agɛ̈t tënë Krïthiaan rɛ̈ɛ̈r gen Korinth, kɔc cï Nhialic cɔɔl bïk aa kacke, rin cï kek mat kek Jethu Krïtho, cïmën kɔc kɔ̈k cï gam, kɔc ë Jethu door, Bänyden ku Bänyda aya.

3 Bï Nhialic Wäda ku Bɛ̈ny Jethu Krïtho, we yiëk dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r.

Nhialic acï ɣo dɔɔc rin Jethu

4 Ɣɛn ë Nhialic ya door leec ë riɛnkun akölaköl, rin kë cï looi tënë we. Acï we nyuɔ̈th piathde, ku gɛ̈m we käjuëc yakë yök rin Jethu Krïtho.

5 Rin rëër wek ke we ye tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, Nhialic acï we muɔɔc bäk käjuëc ŋiɛc aa looi cïmën ye wek kɔc lɛ̈k wɛ̈tde, ku ŋiɛckë käjuëc.

6 Nhialic acï wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc cɔl awɛ̈i wepuɔ̈th apɛi,

7 ku këya acïn miɔ̈c töŋ Nhialic liu tënë we ëmën rëër wek ke we tït aköl bï Nhialic Bänyda Jethu Krïtho cɔl aben dhuk.

8 Ku Jethu abï we kony bï gam-dun riɛl bï Nhialic we tïŋ ke we cïn gup awuɔ̈c aköl le Bänyda Jethu Krïtho dhuk.

9 Aŋiɛckë kecïn diu, lɔn Nhialic akölaköl ë kë cï thɔn ke bï looi, looi. Ee yen acï we cɔɔl bäk aa tök kek Wënde Jethu Krïtho Bänyda.

Kɔc cï gam Korinth aacï keyiic tek

10 Wek aa läŋ wämäthakua rin riɛl Jethu Krïtho, bï ya wɛ̈t tök yen yakë lueel, ku bäk weyiic cïï ye tek. Matkë röt ëbën ku calkë täktäkdun aye tök.

11 Acï kɔc kɔ̈k ë many Kulowi lɛ̈k ɣa lɔn wek aa gɔ̈th ë kamkun.

12 Kë wiëc ba lueel akïn, aye kɔc kɔ̈k ë kamkun lueel ëlä, “Ɣok buɔth Paulo.” Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Ɣok aa buɔth Apolo.” Ku lueel kɔc kɔ̈k, “Ɣok aa buɔth Pïtɛr.” Ku kɔc kɔ̈k, “Ɣok aa buɔth Raan cï lɔc ku dɔc.”

13 Ye tɛ̈de bï Raan cï lɔc ku dɔc ya tek yic akuut? Ye ɣɛn Paulo ɣɛn cï thou tim cï rïïu kɔ̈u ë riɛnkun? Nadë le raan cï we muɔɔc nhïïm rin bï wek aa kɔc buɔth ɣɛn Paulo?

14 Ɣɛn alec Nhialic rin acïn raan ca muɔɔc nhom ë kamkun, ee Krïthputh ku Gaiöth kepɛ̈c.

15 Këya, acï raan luel ye lɔn cï we muɔɔc nhïïm bäk aa kɔc buɔth ɣa.

1:2 Luɔi 18:1 **1:12** Luɔi 18:24 **1:14** Luɔi 18:8; 19:29; Rom 16:23 **1:16** 1Kor 16:15

16 (Aca bɛn tak, ɣɛn acï Ithipanath
kek kacke muɔɔc nhïïm. Ku acä ye tak
lɔn le yen raan dɛ̈t ca muɔɔc nhom.)
17 Raan cï lɔc ku dɔc akëc ɣa tooc ba
kɔc aa muɔɔc nhïïm. Acä tooc ba kɔc
aa lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth ë Yam. Ku lɛ̈k ke ë
cök ke cie wël raan ŋic käŋ ë path, rin
ba nyuɔɔth lɔn thon cï Krïtho thou tim
cï rïïu kɔ̈u, ala riɛldït apɛi.

Jethu ë ŋïny käŋ ku riɛl Nhialic nyuɔɔth

18 Aye kɔc mär, kɔc kuc tɛ̈ bï ke
kuɔny thïn tak lɔn thon cï Raan cï lɔc
ku dɔc thou tim cï rïïu kɔ̈u, acïn kë ye
kony tënë ke. Ku ɣook, kɔc cï luɔ̈k thon
cï Raan cï lɔc ku dɔc thou tim cï rïïu
kɔ̈u, ee Nhialic nyuɔɔth tɛ̈ ril yen thïn.
19 Ku yeen acï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yiic ëlä, “Ɣɛn abï käŋ gël bïk
röt cïï loi tënë kɔc ŋic käŋ ku kɔc cï piöc
apɛi.”
20 Na ye këlä, yeŋö buk lueel rin kɔc
ŋic käŋ ku kɔc cï piöc apɛi, ku kɔc ŋic
teer wël ë riëëc aköl yic? Acï Nhialic
nyuɔɔth lɔn ŋïny ë käŋ ë kɔckä acïn
wɛ̈tde yic!
21 Rin ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ tɔ̈u kek Nhialic,
akëc kɔc pinynhom ye lëu ku bïk ye
ŋic cɔk alɔn ŋic kek käŋ. Ku Nhialic acï
wɛ̈t yeku lɛ̈k kɔc, wɛ̈t yen ye yɔ̈ɔ̈ŋ yic,
looi bï yen kɔc ye gam kony.
22 Ku awïc kɔc Itharel bïk käril ë kɔc
gɔ̈i tïŋ, käk bï ye nyuɔɔth lɔn Nhialic
alui. Ku kɔc cie kɔc Itharel ë wïckë bïk
käŋ aa ŋic.
23 Ku ɣook wɛ̈t yeku luɛɛl, ee Raan cï
lɔc ku dɔc cï thou tim cï rïïu kɔ̈u cïï kɔc
Itharel ye lëu bïk gam. Ku yɔ̈ɔ̈ŋ kɔc cie
kɔc Itharel yic lɔn cïn yen wɛ̈tde yic.
24 Ku tënë kɔc cï Nhialic cɔɔl, kɔc
Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, wɛ̈t cï
Raan cï lɔc ku dɔc thou, ee riɛl Nhialic
ku ŋiɛ̈ɛ̈c käŋ Nhialic nyuɔɔth.
25 Rin kë ye tïŋ ciɛ̈t Nhialic cïn kë ŋic,
aŋic käŋ apɛi ka wär raan ŋic käŋ. Ku
kë ye tïŋ ciɛ̈t Nhialic cïï ril, aril apɛi ka
wär riɛl ë raan.
26 Takkë ëmën miɛ̈thakäi, we ye kɔc
yïndë wäär këc Nhialic we cɔɔl bäk aa
kɔc buɔth Jethu. Cït tɛ̈ cï raan cak thïn,
aa kɔc lik ë kamkun kek aake ŋic käŋ,
tɛ̈dë ke kek la riɛl, tɛ̈dë ke ye kɔc ke
dhiëëth kɔc cï jak.
27 Nhialic acï kɔc ye tïŋ kecïn këpɛth
tɔ̈ ke ke lɔc, rin bï yen kɔc röt cɔɔl ka
kɔc ŋic käŋ cɔl ayär gup. Ku lɔc kɔc ye
yök ciɛ̈t ke niɔp, rin bï yen kɔc röt yök
ke ril cɔl ayär gup.
28 Ku Nhialic acï kɔc cïï ke ye kuɛ̈ɛ̈c
nhïïm lɔc, rin bï yen riɛl kɔc röt yök ke
kek ye kɔc ril rac.
29 Ku aye kënë nyuɔɔth lɔn acïn raan
lëu ye bï nhiam Nhialic nhom.
30 Ku ë rin Nhialic yen acï wek ya
kɔc Jethu Krïtho. Ku ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ tɔ̈u
kek Nhialic, ayeku yök tënë Jethu. Ee
riɛnke yen aye ɣok la cök tënë Nhialic
ku yeku kɔcken path, ku wëër ɣo bei
adumuɔ̈ɔ̈mkua yiic.
31 Këya, acï gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä, “Na ye raan wïc ye bï
nhiam rin kë cï ye cɔl amit puɔ̈u, ka
dhil nhiam rin kë cï Bɛ̈ny looi.”

2

Tɛ̈ cï Paulo kɔc Korinth lɛ̈k thïn

1 Wäär cï ɣɛn bɛ̈n tënë we miɛ̈thakäi,
ba we bɛ̈n lɛ̈k wɛ̈t ë Nhialic cï moony,
wek aa kɛ̈c bɛ̈n aa jääm wël ril ye
nyooth ciɛ̈t ɣa ye raan cï piöc apɛi tënë
we.
2 Rin wäär rëër ɣɛn kek we, aca bɛ̈n
tak bï ciɛ̈n dɛ̈t lɛ̈k we, ee wɛ̈t rin Jethu
Krïtho, wɛ̈t cï yen thou tim cï rïïu kɔ̈u.
3 Këya, wäär bïï ɣɛn tënë we, ɣɛn ë ɣa
bɔ̈ ke ɣa cï riɔ̈ɔ̈c rin cïï ɣɛn ril. Ɣɛn ë ɣa
ye lath.
4 Ku ɣɛn akëc piööc ku lɛ̈k kɔc Wɛ̈t
Puɔth ë Yam wël puɔth ŋiɛc. Ee
Nhialic yen acï ye looi bï piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ku
tɛ̈ ye ɣɛn kɔc lɛ̈k thïn la cök ë riɛl Wëi
Nhialic.
5 Këya, acie wël puɔth yakë ke piŋ
kek cɔl we aa gam Raan cï lɔc ku dɔc,
ee riɛl Nhialic.

Ŋïny ë käŋ bɔ̈ tënë Wëi Nhialic

6 Kë ya piɔ̈ɔ̈c ë wɛ̈t ŋiɛ̈ɛ̈c tënë kɔcdït
cï gam. Ku acie ŋiɛ̈ɛ̈c tɔ̈u kek kɔc
pinynhom. Tɛ̈dë ke ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ tɔ̈u kek
kɔc mɛ̈c ëmën, kɔc la riɛl bï riɛlden guɔ
liukä.

1:19 Ith 29:14 **1:20** Jop 12:17; Ith 19:12; 33:18; 44:25 **1:31** Jer 9:24 **2:3** Luɔi 18:9

7 Ŋiëëc ë käŋ ya lueel, ee ŋiëëc tɔu
kek Nhialic këc cɔl alɔc tïc tënë kɔc.
Ku acï Nhialic guiir thɛɛr këc piny cak
lɔn ŋiëëc ë käŋ kënë yen abï duaar bëëi
tënë ɣo.
8 Ku ŋiëëc käk Nhialic kënë ë këc kɔc
mɛc ëmën ŋic. Na cïk ŋic ŋuɔ̈t aa këc
Bɛny rɔm duaar kek Nhialic piäät tim
cï rïïu kɔ̈u.
9 Ku ë yen kë ye athör thɛɛr wël
Nhialic lueel ëlä, “Acïn raan cï ye kaŋ
tïŋ, acïn raan cï ye kaŋ piŋ, lɔn bï yen
rot looi, yen kë cï Nhialic guiir tënë
kɔc nhiar ye.”
10 Ku aa ɣok acï Nhialic bɛn cɔl aŋic
käkken këc cɔl alɔc tïc riɛl ë Wɛ̈ike. Wëi
Nhialic aŋic kërïëëc ëbën agut käk cï
Nhialic moony.
11 Ee puɔ̈n raan rot yen ë käk ye
raan tak ŋic. Këlä aya, ee Wëi Nhialic
yen aŋic tɛ̈ktɛ̈k ë Nhialic ëbën.
12 Ɣok kɔc cï gam, ɣok aacie käŋ ye
tak tɛ̈cït tɛ̈ ye kɔc pinynhom, kɔc cie
kɔc cï gam ke tak thïn. Ɣok aacï Wëi cï
Nhialic tuɔ̈c ɣo yök. Ku acï ɣook kony
buk käk cï Nhialic yiëk ɣo ya deet yiic
apath.
13 Këya, tɛ̈ jiɛɛm ɣok, ɣok aacie jam
wël cï ɣo piööc tɛ̈cït tɛ̈ ŋic käŋ thïn
pinynhom. Ɣok aa jam ë wël ye gäm
ɣo ë Wëi Nhialic, tɛ̈ jiɛɛm ɣok käk
Nhialic tënë kɔc rëër Wëi Nhialic ke
ke.
14 Raan liiu Wëi Nhialic tënë ye, acie
käk ye Wëi Nhialic piɔ̈ɔ̈c ye gam, aa
cïn wɛ̈tde yic tënë ye. Ku aacïi ke
ye deet yiic, rin alëu raan bï piath ë
käkkä ŋic tɛ̈ rëër Wëi Nhialic kek ye.
15 Raan rëër Wëi Nhialic kek ye,
alëu bï kërac ku këpath deet yic, ku
acïn raan lëu bï ye jɔ̈ɔ̈ny.
16 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël
Nhialic yic ëlä,
“Yeŋa ŋic kë tɛk Bɛny? Yeŋa lëu bï yeen
wɛ̈ɛ̈t?”
Ku ɣok aa tak cïmën Raan cï lɔc ku
dɔc.

3

Ɣok aa lui rin Nhialic

1 Miɛthakäi le ɣok gam tök, akɛ̈c lëu
ba jam tënë we tɛ̈cït tɛn bï ɣɛn jiɛɛm
thïn tënë kɔc rëër Wëi Nhialic ke ke.
Ɣɛn a ɣa ye jam tënë we ciɛ̈t ye käk
pinynhom kek yakë ke tak kepɛ̈c. Ku
ciɛ̈t we ye kɔc cït mïth ë tɛ̈dun ye wek
piööc kɔc cï gam dɛɛt yic thïn.
2 Wek aa we cä gäm käk bäk ke dek
ku acie miëth ril kɔ̈u, rin wek aa we
këc guɔ cam miëth ril kɔ̈u. Agut cït
ëmën, acäk lëu bäk liek,
3 rin wek aŋot we ciëŋ cïmën
kɔc pinynhom kepuɔ̈th yiëk käk ye
piäthken wïc. Tɛ̈ rëër tiɛɛl ë kamkun,
ku yakë rëër ke ŋɛk göth ke ŋɛk cïï
ye nyuɔɔth lɔn ciëŋ wek cïmën kɔc
pinynhom?
4 Ɣɛn aŋic ë kënë tɛ̈ ye ŋɛk kamkun
ye lueel, “Ɣɛn abuɔth Paulo.” Ku raan
dɛ̈t. “Ɣɛn abuɔth Apolo,” Ke wek aa
tak cïmën kɔc këc gam.
5 Yeŋö Apolo ku Paulo cɔl aaye kɔc
ril apɛi? Nhialic acï ɣo luɔ̈ɔ̈i buk we
kony bäk gam. Ŋɛk ë kamkua ë luɔi cï
Bɛny tɛ̈k ye looi.
6 Ɣɛn acï käu com ku yor Apolo, ku
ë Nhialic yen acɔl ye acil.
7 Raan cï këdäŋ com ku raan cï ye
yor aacie kek ril. Ee Nhialic yen aril
apɛi, rin ë yen acï käu cɔl acil.
8 Raan cï käu com ku raan cï ye yor
aa thöŋ rin ɣok aa loi luɔi tök ɣodhie
rin ë Nhialic. Ku Nhialic abï ŋɛk ya
gäm ariöp thöŋ kek luɔiden cï looi.
9 Rin ɣok aa cït dom luui Nhialic
thïn. Wek aa cït ɣön buth Nhialic.
10 Ɣɛn acï Nhialic gäm tëët ye ɣɛn
ŋiɛc buth. Ku ë yen aye ɣɛn atën käk
buth ŋiɛc jɔɔk cök, käk ye raan dɛ̈t
buth thïn aya. Ku ŋɛk adhil yenhom
tääu piny apath tɛ̈ buth yen thïn.
11 Rin Nhialic acï Jethu Krïtho yetök
looi bï a yen ë jɔ̈k ë cök. Këya, acïn
raan dɛ̈t ben jɔ̈k ë cök dɛ̈t bɛn yam.
12 Kɔc aabï aleel ril apɛi löôm ku bï
kek kë cï jɔɔk cök buth, ku kɔc kɔ̈k aabï
luui ë tiim ku bel.
13 Ku kɔc aabï kë yen puɔth luɔi ë
ŋɛk tïŋ aköl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk.
Rin aköl kënë, mac abï luɔi cï looikä

2:9 Ith 64:4 **2:16** Ith 40:13 **3:2** Ɣëb 5:12-13 **3:4** 1Kor 1:12 **3:6** Luɔi 18:4-11, 24-28

them ëbën, ku luɔi bï mac göök abï tïŋ.
14 Nhialic abï raan buth kë cï jɔɔk
cök ë käk cïï mac ye rac, yiëk ariöp.
15 Ku na le raan rɛc mac luɔide, ka
cïn ariöp yök. Ku yeen nhom abï poth
cïmën raan ɣööt rot bei mac yic.
16 Cäk ŋic lɔn wek aa cït luaŋ ë
Nhialic, ku Wëi arëër kek we?
17 Na ye raan loi luaŋ ë Nhialic bï
yic la buööl, ke raan kënë arɛc Nhialic.
Rin luaŋ Nhialic ë këde ë rot. Ku aa
wek aa ye ŋɛk ke luaŋ ë Nhialic.
18 Acïn raan mɛth rot. Na ye raan ye
tak ka wär we ŋïny ë käŋ, ka dhil rot
cɔl acït raan cïï käŋ ŋic ë riëëc akölë
yic, rin bï yen a raan ŋic käŋ.
19 Kë ye kɔc akölë pinynhom tën tak
kepuöth ciët ke ŋic käŋ, acïn ŋïny ë käŋ
töu thïn cït të ye Nhialic tiëŋ ye. Cïmën
cï ye göt athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
“Nhialic ë kɔc deep ŋïnyden ë käŋ yic.”
20 Ku acï göt alɔŋ dët yic ëlä, “Aŋic
Bëny lɔn tëktëk kɔc ŋic käŋ acïn
këpuɔth tö thïn.”
21 Duökkë ye nhiam lɔn buɔɔth wek
ŋɛk ku ŋɛk. Käk piööc ëbën aa käkkun.
22 Paulo, Apolo ku Pïtɛr, këriëëc
ëbën pinynhom, pïr ku thou, käk töu
thïn ëmën ku käk aköldä, käkkä ëbën,
aa käkkun bï wek käpath yök thïn.
23 Ku week ku ɣook aatö Raan cï lɔc
ku dɔc cök. Ku Raan cï lɔc ku dɔc atö
Nhialic cök.

4

Ɣok atuuc Raan cï lɔc ku dɔc

1 Wek aadhil ɣo ya tïŋ ke ɣok kɔc lui
rin Raan cï lɔc ku dɔc, kɔc cï Nhialic
looi buk yithken cï moony luɛɛl.
2 Kë töŋ ye wïc tënë raan lui, ee lɔn
bï käk wïc bänyde ëbën bï ke looi, looi.
3 Ɣɛn acie diɛɛr rin acie wek la yic
pinynhom tën, të looi wek luk tënë ɣɛn
tëdë ke ye kɔc kök ku bäk ŋic lɔn puɔth
luɔidië tëdë ke rac. Ku ɣɛn acie rot ye
luök yic ë rot.
4 Acïn kë ya tak ke ca kuöc looi. Ku
kënë acie ɣɛn cɔl acïn guöp awuöc. Ee
Bëny ë rot yen abï luk looi tënë ɣa.
5 Këya, duk raan dët luk wei ke të
bï ye luök wei këc bën. Luŋ ciëën
adhil Bëny tiit bï dhuk, yen abï kärɛc
ye thiaan cɔl atiëc ku nyooth kärɛc ye
puön ŋɛk tak. Ku tënë, ŋɛk abï lɛc a yök
tënë Nhialic rin käpuɔth cï looi.
6 Ëmën miëthakäi, käk ca ke lueel
ëbën, ee ciët ɣa jam riɛnkië ku Apolo,
rin bï wek käk cï göt ëlä deet yiic, “Duk
käk cï göt thɛɛr lïr nhïïm yïpuöu.” Acïn
raan kamkun loi rot bï nhiam rin ë
yen raan buɔth ŋɛk ku dhël raan cïï
buɔth guöp.
7 Yeŋa cɔl yï aye raan ŋic käŋ tënë
kɔc kök? Cie Nhialic yen gëm yï
këriëëc ëbën tö kek yï? Na ye këya,
yeŋö yï cɔl anhiam ciët käk tö ke yï cie
käk ke gëm yï.
8 Cäk käjuëc wiëckë ke yök ëbën? Cï
Wëi Nhialic we yiëk miöc wiëckë ke
ëbën? Cäk aa bäny mac kɔc, cɔk alɔn cïï
ɣok mëc? Ee të de, aya wïc bäk aa bäny
mëc ayic, rin ku buk aa bäny ɣodhie
ke we.
9 Aya yök ɣapuöu lɔn cï Nhialic ɣo
tööu ciëën ɣok atuuc, cïmën kɔc cï tëm
awuöc bï ɣo nök bï käk cï cak ëbën, kɔc
ku atuuc nhial aa daai ë ɣo.
10 Rin ye ɣok kɔc Raan cï lɔc ku dɔc,
ɣok aa cïn kë ŋicku, ku wek aa ŋic käŋ
të ye wek tök kek Raan cï lɔc ku dɔc.
Ɣok aacïï ril ku wek aa ril! Ɣok aaye
bui ku wek aaye leec.
11 Agut cït akölë, ɣok aa rëër ke
ɣo nëk cɔk ku ɣok aa rëër ke ɣo nëk
rou. Ɣok aa ciëŋ alëth cï riääk cï la
yuɛryuɛr, ɣok aa ye biäk, ɣok aa cïn
nhïïm të ceŋku, ɣok aa rëër ɣo kuany
baai yic.
12 Ɣok aa luui apɛi ɣocin. Të wëi kɔc
ɣo kärɛc, ɣok aa Nhialic thiëëc bï ke
dɔɔc. Të bɛŋ ɣo ka yeku guum,
13 të bui ɣo, ɣok aa kɔc jääm ë wël
path. Ɣok aa cït kädhie cïn këpuɔth töu
kegup ye cuat wei.
14 Ɣɛn acïï käkkä gët rin bï ɣɛn we
cɔl ayär gup, ë rin bï ɣɛn we lëk cïmën
mïthkiën nhiaar.
15 Rin na cɔk alɔn le wek kɔc juëc
apɛi kony we pïrdun kɔc cï gam yic, ke

3:16 1Kor 6:19; 2Kor 6:16 **3:19** Jop 5:13 **3:20** Wk 94:11 **4:12** Luɔi 18:3

wek aa cïn wurkun juëc. Rin pïrdun ye
wek tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu,
ɣɛn acït wuurdun rin cï ɣɛn Wët Puɔth
Yam bëëi tënë we.
16 Wek aa yöök bäk ɣa aa kiëët.
17 Ku rin ë wët kënë yen atooc ɣɛn
Timothï tënë we. Rin ë manhdië apɛi,
ku aca deet puɔu. Abï we cɔl aa tak
yith rin të pïïr ɣɛn thïn, ke ɣa ye tök kek
Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu. Yithkä, kek
aa ya piööc tënë akuut kɔc cï gam ɣön
juëc yiic.
18 Kɔc kök kamkun aa tak lɔn cïï ɣɛn
we bï la neem, ku këya, aacï nhiam.
19 Na wïc Bëny, ke ɣɛn abï lac la ba
we la neem, ku ba riɛl cï kɔckä nhiam
la yök, ke cie wët yekë lueel ë path.
20 Nhialic ë määcde nyuɔɔth të ye
kɔc luui thïn ë piërden yic, ku acie të
ye kek jiɛɛm thïn
21 Yeŋö wiëckë ba looi të le ɣɛn ba
we la neem, bï dhiɛl a yic ba we tëm
awuɔc, kua ba nhiërdië nyuɔth we ku
ŋiɛc we aa jääm.

5

Cuɔpkë raan käk bal looi akut yic

1 Ëmën, yic acï kɔc kök lëk ɣɛn
lɔn raan tök akuɔtdun yic, aloi ad-
umuööm rac apɛi, rin ë yen tɔc kek tiŋ
ruëëi kek. Na cɔk aa kɔc cie Nhialic la
cök ë door, ka cïï adumuööm cït kënë
nhiar.
2 Yeŋö ye wek nhiam? Kënë
adhiɛlkë maan, ku wek aa dhil raan
adumuööm cït kënë looi cuɔp wei
akuɔtdun yic.
3 Na cɔk alɔn cïï ɣɛn rëër kek we ke
piändië arëër ke we, ku ɣɛn acï raan cï
kënë looi tëm awuɔc ciët ɣa rëër ke we.
4 Të rëm wek rin Bänyda Jethu ke
piändië arëër kek we, ku riɛl Bänyda
Jethu arëër thïn.
5 Cuɔpkë raan kënë wei bï la rëër
jɔŋrac cin, na cɔk alɔn rɛc yen guäpde,
ke wëike abï kony aköl bï Bänyda
dhuk.
6 Acïï rot lëu bäk nhiam. Wek aacï
kë cï lueel ëlä thɛɛr piŋ, “Lon thin
koor ayup cɔl apiäär ëbën.”
7 Këya, nyaaikë adumuööm cït luɔu
ku bäk bɛn aa kɔc ë gam. Ku wek aabï
jäl ciët ayum ë yam cïn yic luɔu, cïmën
ŋic ɣɛn ye lɔn wek aa cït kënë alanden.
Rin Raan cï lɔc ku dɔc, amiöcdan Yan
ayum cïn yic luɔu acï nök.
8 Të cɛm ɣok ayumdan Yan ayum cïn
yic luɔu, ka cuk cam ke ɣo la puöth luɔi
kärɛc ku adumuööm, käk cït ayum këc
yiëk yic luɔu. Apath buk ciɛn ruëëny
ku loiku yic, käk cït ayum këc yiëk yic
luɔu.*
9 Aca lëk we athör wäär ca gät we
yic bäk ciën buro kek kɔc ë rëër ke wïc
diäär.
10 Ku aacie kɔc cïï Nhialic la cök ye
door, ayï kɔc dït puöth nhiar käjuëc ku
cuër, kek luɛɛl. Na ye kat tënë kɔc cït ë
kɔckä, ke yïn acïï cït raan pinynhom
tën ceŋ.
11 Kën yen luɛɛl ë lɔn bäk ciɛn buro
kek wämuuth cï gam wïc ë diäär, ku
nhiɛɛr kajuëc ku ye jak cï kiëët door,
ku ye kɔc jääm gup ë lueth, ku ye wiɛɛt
ë määu ku ye cuär. Duk cɔk mïth ke
wämuuth cït ë kënë.
12-13 Yic akïn, acie luɔidië ba luk looi
tënë kɔc këc gam. Ee Nhialic yen abï
luk looi tënë ke. Ku cïï ye luɔidun bäk
luk looi tënë kɔckun cï gam? Cïmën
cï ye gät athör thɛɛr yic ëlä, “Nyaaikë
raan rac akuɔtdun yic.”

6

Kɔc cï gam aa kɔcken kök ɣäth luk yic

1 Na cï raan göth ë kamkun kek
wämënhë dët cï gam, ke ye yiɛc ŋö tö
kek ye bï yen raan la gaany tënë kɔc
cie Nhialic la cök ë door, ku cïï ɣëth
tënë kɔc cï gam bïk luk looi?
2 Cäk ŋic lɔn bï kɔc cï gam la riɛl bï
kek luk looi tënë kɔc ë pinynhom? Ku
na luɔikë luk tënë kɔc pinynhom, ke
cäk lëu bäk käthii tö kamkun luk?
3 Cäk ŋic lɔn bï ɣok luk looi tënë
atuuc jɔŋrac? Na ye këya, alëuku aya
buk käk röt looi piërda yic akölë aa
luk.

4:16 1Kor 11:1; Pili 3:17 **5:1** L.rou 22:30 **5:6** Gal 5:9 **5:7** B.bei 12:5 * **5:8** Ɣok aa dhil ciët ayum këc yiëk yic luɔu, B.bei 13:7; L.rou 16:3 **5:12-13** L.rou 13:5; 17:7

4 Na yakë la luɔ̈k cït käkkä, ke yeŋö
ye wek ke ɣäth tënë kɔc këc gam bï ya
kek luɔ̈kkun la looi?
5 Calkë röt aa thiëëc löŋ bï we rac
gup. Cïn raan ŋic käŋ tɔ̈ weyiic bï käk
cï wääc kam kɔc cï gam ya luk?
6 Ku Krïthian ë wämënh dɛ̈t ë
Krïthian ɣäth tënë kɔc këc gam, bï ya
kek la luk looi.
7 Ku rin ye wek röt ɣäth luk yic ë röt
bäk käk we kɛ̈ɛ̈k la luk, aye nyooth lɔn
cï ciɛɛŋ path we göök. Ee bï ŋuɛ̈ɛ̈n tënë
we bäk këreɛc cï luɔ̈i we ya guum. Ku
ë bï ŋuɛ̈ɛ̈n tënë we bäk kɔc kɔ̈k cɔl aa
löm käkkun.
8 Alëuku buk ŋic aya lɔn ye ɣok kärɛc
looi tënë kɔc kɔ̈k, agut tënë miɛ̈thakäi
kuan cï gam.
9 Aya dhiɛl tak lɔn ŋic wek ye lɔn
Nhialic acïï kɔc rɛc bï puɔ̈l bïk bäänyde
rɔm kek ye. Wek aa dhil ë kënë ŋic.
Kɔc luui käk bal, tɛ̈dë kɔc diäär kɔɔr,
tɛ̈dë kɔc jak cï kiɛ̈ɛ̈t door, ku kɔc löom
röör kɔ̈k cït ke.
10 Cuɛ̈r ku kɔc kepuɔ̈th yiëk käjuëc.
Kɔc wiɛɛt ë määu, ku kɔc kɔc kɔ̈k jääm
gup ku kɔc käŋ tuɔ̈ɔ̈r nyïn. Kɔckä ëbën
aacïï Nhialic bï puɔ̈l bïk bäänyde rɔm
ke ye.
11 Kɔc kɔ̈k ë kamkun aake cït ë
kɔckä. Bɛ̈ny Jethu Krïtho ku Wëi
Nhialic acä adumuɔ̈ɔ̈m nyaai wegup,
ku wek aacï jäl aa kɔc ë Nhialic, ku cɔl
we aala cök kek Nhialic.

Luɔi käk bal

12 Abï raan dɛ̈t lueel ëlä, “Acïn löŋ
ɣa gël ba kë wiëc cïï loi.” Ee tɛ̈de, ku
kërïëëc ëbën acïï path tënë yï. Alɛ̈u ba
lueel lɔn cï ɣa puɔ̈l ba kuat kë wiëc
looi, ku ɣɛn acïï rot loi ba ya alony käk
ya ke looi.
13 Abï raan dɛ̈t lueel, “Miëth ë kën
yäc ku yäc ë kën miëth.” Ee tɛ̈de, ku
keek aabï Nhialic rac kedhie. Guɔ̈p
acie luɔ̈ɔ̈i wɛ̈t bal ë path, aye luɔ̈ɔ̈i kë
wïc Bɛ̈ny rin guɔ̈p ë këde.
14 Nhialic acï Bɛ̈ny jɔt thou yic ë
riɛlde, ku abï ɣook jɔt aya ë riɛlde.
15 Aŋiɛckë lɔn ye guäpkun tök kek
Raan cï lɔc ku dɔc. Lëu ba guɔ̈p abaŋ
Raan cï lɔc ku dɔc looi bï ya guɔ̈p abaŋ
a dëjök? Acïï rot lëu.
16 Cäk lëu bäk ŋic, mony guäpde cɔl
aye kën adëjök lɔn guäpken aabï ya
tök? Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
ëlä, “Ku keek karou aabï ya guäp tök.”
17 Ku raan rot mat kek Bɛ̈ny, ee ya
tök kek ye wɛ̈ike yiic.
18 Nyaai yïpuɔ̈u käk bal yiic. Ad-
umuɔ̈ɔ̈m kɔ̈k ye raan ke looi aacïï
guäpde ye rac, ku raan yepuɔ̈u yiëk
bal, adumuɔ̈ɔ̈m guäpde rac yen aye
looi.
19 Aŋiɛc lɔn ye ŋɛk ye ŋic lɔn guɔ̈p
acït luaŋ ye Wëi Nhialic rëër thïn.
Acie wek we cak röt wepɛ̈c. Wek aa
käk Nhialic.
20 Nhialic acä ariöp dït apɛi tɔ̈ɔ̈u pi-
iny bï yen yï ɣɔɔc. Këya, calkë guäpkun
aaye wek Nhialic leec.

7

Thiëëk

1 Ëmën, ɣɛn abï jäl jam wël wäär cï
wek ɣa gät athöör. Ee yic, apath bï
raan cïï thiëk.
2 Ku rin bï ciɛɛŋ rɛɛc käk bal puɔ̈l,
apath bï moc ala tiɛŋde ku ye tik la
muɔnyde.
3 Moc ku tik aa dhil rëër apath ë
rëër moc kek tiɛŋde ku rëër ë tik kek
muɔnyde, ke cïn raan kuec ë ŋɛk.
4 Guɔ̈p rɛ̈ɛ̈r ke tik acie këde ë rot, ee
kënë muɔnyde. Ku guɔ̈p rɛ̈ɛ̈r ke moc
acie këde ë rot, ee kënë tiɛŋde aya.
5 Cïï ŋɛk kuec bï cïï tɔc ke ŋɛk. Apath
bäk kaŋ mat lɔn bï ŋɛk atɔc ë rot, rin
bäk la nïn lik bï wek ke röök. Kaŋkë
mat yic ku gamkë wedhie. Na la nïnkä
thök ke we rɔm biöök cïmëndun thɛɛr.
Tɛ̈ looi wek ye këlä, ke jɔŋrac acïï we
bï piɛ̈k adumuɔ̈ɔ̈m yic. Rin acäk bï lëu
bäk bal göök.
6 Wek aa cä yöök bäk rëër ë röt këlä,
wek aa päl bäk looi cït tɛ̈ wïc wek ye
thïn.
7 Ee ba nhiaar apɛi tɛ̈cït wek ɣa.
Ku ŋɛk ë la këden cï Nhialic gäm ye.
Raan ë la miɔ̈cde ë rot ku raan dɛ̈t kek
miɔ̈cde ë rot.

6:12 1Kor 10:23 **6:16** Käk 2:24 **6:19** 1Kor 3:16; 2Kor 6:16

8 Ëmën, awiëc ba lɛ̈k röör këc thiëëk
ku diäär cï rɔ̈ɔ̈rken thou rɛ̈ɛ̈r ë röt, lɔn
apath bïk rëër ke cïï ben thiaak, ku cïï
röör thiëk aya cïmën ɣɛn.
9 Ku na cäk lëu bäk rëër ë röt, ke we
thiëk ku thiak diäär rin aŋuɛ̈ɛ̈n bak
thiëëk tɛ̈n tɛ̈ bï wek aa tuil akölaköl.
10 Alɛ̈k kɔc cï röt thiaak ë riɛl bänyda
ku acie riɛldiɛ̈, tik acïï muɔnyde päl.
11 Ku na pɛ̈l moc, ka dhil rëër ke
cïï mony dɛ̈t wïc, tɛ̈dë ke dhuk tënë
muɔnyde. Ku moc acïï tiɛŋde liɔ̈i.
12 Ɣɛn acie Bɛ̈ny, ku ɣɛn aluel wɛ̈t
kënë ke ɣa ye raan ë path. Na le
wämääth cï gam la tiŋ këc gam, ku wïc
tik kënë bï rëër ke ye, ka cïï tik dhil liɔ̈i.
13 Ku na cï tiŋ cï gam thiaak ë mony
këc gam, ku wïc mony kënë bï rëër ke
ye, ke tik acïï moc päl.
14 Rin Nhialic ë mony kënë gam rin
cï yen tiŋ cï gam thiaak. Ku yeen
ë tiŋ këc gam cɔl aye raande rin cï
ye thiaak mony cï gam. Na cïï cït
kënë, ŋuɔ̈t miɛ̈thken aa cït mïth kɔc cie
Nhialic la cök ë door. Ku rin cït yen
kënë, mïth aaye Nhialic mat ë kacke
yiic.
15 Ku na wïc raan këc gam bï raan
cï gam rëër kek puɔ̈l, ka dhil raan
kënë looi këya. Acïn kënë ŋɛk duut ë
kamken kedhie, moc ku tik, bï rëër
ke ŋɛk. Rin ɣok aacï Nhialic puɔ̈l buk
rëër apath.
16 Tiŋ cï gam, ye ŋic këdë lɔn cïï
yïn muɔnydu bï kony bï gam? Ku yïn
mony cï gam, ye ŋic këdë lɔn cïï yïn
tiɛŋdu bï kony bï gam?
17 Wɛ̈t ya lɛ̈k akuut kɔc cï gam, ee lɔn
bï raan a pïr dhël cï Bɛ̈ny nyuɔ̈th ye.
Ku ŋɛk adhil pïr tɛ̈cït tɛ̈wäär pïïr yen
thïn ɣɔn cɔɔl Nhialic ye bï wɛ̈tde gam.
18 Kë luɛɛl akïn, na raan cï ŋoot cï
cɔ̈t Nhialic gam, ka cïï ŋuɔ̈t man, ku ye
wïc diɛ̈t këc ë ŋoot. Na raan këc ë ŋoot
cï cɔ̈t Nhialic gam, ka cïï rot cɔl aŋot.
19 Athöŋ ëbën tënë Nhialic tɛ̈ cï raan
ŋoot ayï tɛ̈ këc ye ŋoot. Kën yen ril ë lɔn
bï yïn lɔ̈ɔ̈ŋke gam.
20 Raan ëbën adhil rëër cït tɛ̈den
wäär rëër yen thïn ɣɔn cɔɔl Nhialic ye.
21 Na yï alony wäär cɔɔl Nhialic yï,
ke yï duk ye diɛɛr. Ku na le kë kony yï
ba nhom lääu, ke loi.
22 Raan alony cï Bɛ̈ny cɔɔl bï ya tök
kek Raan cï lɔc ku dɔc, ke ye alony cï
Raan cï lɔc ku dɔc looi bï nhom lääu.
Ku yeen aya, raan cï Nhialic cɔɔl bï ya
tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ee ya alony
Raan cï lɔc ku dɔc.
23 Nhialic acä ariöpdït tääu piny ë
riɛnkun. Duɔ̈kkë röt loi bäk ya alony
ë kɔc.
24 Miɛ̈thakäi cï gam, ɣɔn cɔɔl Nhialic
we, ŋɛk ë la tɛ̈den ciëŋ yen thïn. Cïmën
wäär ciëŋ wek ɣɔn cɔɔl Nhialic we.
Rɛ̈ɛ̈rkë këya we ŋic Nhialic. Ciëŋkë
këya.
25 Awiëc ba wɛ̈t cäk thiëëc ë ɣɛn rin
kɔc këc thiëëk dhuk nhom. Bɛ̈ny akëc
ɣa lɛ̈k kë ba looi. Ku wek aa ba lɛ̈k
wɛ̈t ë piändiɛ̈, ke ɣa cït raan cï Nhialic
ŋɔ̈ɔ̈th puɔ̈u bï la këden luɔɔi.
26 Tɛ̈ tïŋ ɣok käril bï röt looi, ka ŋuɛ̈ɛ̈n
bï raan rëër ë rot ke cïï thiëk.
27 Na yïn ala tik, ke duk liɔ̈i. Na kɛ̈c
thiëëk, ke yï duk thiëk.
28 Na wïc bï yï thiaak, ka cïn ad-
umuɔ̈ɔ̈m tɔ̈ thïn. Ku kɔc cï thiëëk aabï
gum apɛi piɛ̈rden yic, ku awiëc bäk cïï
gum.
29 Kë luɛɛl akïn miɛ̈thakäi cï gam, tɛ̈
cï döŋ piɛ̈rda yic aciek. Ku ëmën le
tueŋ röör cï thiëëk aa dhil cieŋ ciɛ̈t ke
këc thiëëk.
30 Kɔc dhiau ku yekë nyuɔɔth ciɛ̈t ke
cïï dhiau. Kɔc dal ku yekë nyuɔɔth ciɛ̈t
ke cïï puɔ̈th mit, kɔc ë ɣɔɔc, ku yekë
nyuɔɔth ciɛ̈t käk cïk ke ɣɔɔc cie käkken.
31 Ku kɔc käk pinynhom luɔ̈ɔ̈i, apath
bïk cïï ye diɛɛr apɛi ciɛ̈t cïn kaam dït
cïk nɔ̈k ke lui. Piny kënë kek käkken tɔ̈
thïn ëbën, acïï bï cieŋ apɛi.
32 Anhiaar bäk rëër ke we cie diɛɛr.
Kam kɔc cï gam, raan këc thiëëk ë
yenhom yiëk luɔi käk Bɛ̈ny, rin bï yen
Bɛ̈ny cɔl amit puɔ̈u.
33 Ku raan cï thiëëk ë yepuɔ̈u yiëk
käk pinynhom, rin bï yen tiɛŋde cɔl
amit puɔ̈u.
34 Ku këya, piände ë nhom rou. Ku
tiŋ këc bɛn thiaak, tɛ̈dë nyan këc kaŋ
thiaak, ee yepuɔ̈u yiëk luɔi käk Bɛ̈ny,

7:11 Mt 5:32; 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18

bï guäpde ku wɛ̈ike aa käk Bɛ̈ny kedhie. Ku tiŋ la moc ë yenhom yiëk käk pinynhom, rin bï yen muɔnyde cɔl amit puɔ̈u.

35 Käkkä ëbën aa ca lɛ̈k we rin wïc ɣɛn ye ba we kony, ku cä we gël bäk käk wiɛ̈ckë ke cïï ye looi. Awiëc bäk kën yic aa looi ku piɛ̈ɛ̈rkë dhël la cök, ku bäk Bɛ̈ny luɔ̈ɔ̈i puɔ̈u ëbën.

36 Na ye moc tak, lɔn kë cï yen thiëëk gɔ̈ɔ̈u tënë nyan cï meek acïï path, ku yeen ala puɔ̈u thiëëk, ka thiɛɛk tɛ̈cït tɛ̈ wïc yen ye thïn. Acïn adumuɔ̈ɔ̈m tɔ̈ thïn.

37 Ku mony cï ye guiir piände ë rot, ke cïn kɔc thööc ye thïn, ku ŋic aya apɛi lɔn bï yen ye lëu bï rëër apath ke cïï thiëëk, ke këpath yen alooi bï nya cïï thiak.

38 Këya, mony thiak nya ë këpath looi, ku mony cïï nya thiak ë kë ŋuɛ̈ɛ̈n apɛi looi.

39 Acïï path bï tik mony dɛ̈t wïc ke muɔnyde pïr, ku na cï moc thou, ka lëu bï mony dɛ̈t nhiɛɛr thiaak, ku yeen adhil a raan cï gɛm.

40 Ku na ye wɛ̈tdiɛ̈, ke yeen abï puɔ̈u miɛt tɛ̈ rëër yen ke cïï ben thiaak. Aya tak lɔn ye Wëi Nhialic ɣa kony täktäkdiɛ̈ yic aya.

8

Mïïth ye gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t

1 Ëmën ɣɛn abï jäl jam mïïth ye ke gäm jak. Ee yic, ɣok aŋic käjuëc rin ë wɛ̈t kënë. Ku ŋiɛ̈ɛ̈c kajuëc ë raan cɔl anhiam, ku nhiɛ̈r ë raan juak bï riɛl.

2 Na ye raan tak lɔn cï yen käŋ ŋic, ka ŋot këc tɛ̈ bï yen käŋ jäl ŋic döötː.

3 Ku raan nhiar Nhialic aye Nhialic ŋic.

4 Ku dɛ̈t rin ye ke mïïth cï gäm jakrɛc cam, aŋicku lɔn nhialic ye kiɛ̈ɛ̈t ë käŋ, acïï tɔ̈ thïn. Acïn Nhialic dɛ̈t, Nhialic ë tök.

5 Ee yic, kɔc aa jam lɔn tɔ̈ jak cït käkkä thïn nhial ku piny. Ku na cɔk alɔn tɔ̈ jak juëc cït käkkä thïn,

6 ke tënë ɣo ë Nhialic tök yen atɔ̈ thïn. Yen acï këriëëc ëbën cak, ku ë riɛnke yen aye ɣok pïr. Ku Bɛ̈ny ë tök, Jethu Krïtho, ku ë riɛnke yen acï këriëëc ëbën cak, ku ë yen pïïr ɣok.

7 Ku acie raan ëbën yen ŋic ë yic kënë. Kɔc kɔ̈k aa ŋoot nhïïm käk cï kiɛ̈ɛ̈t yiic, na camkë mïïth cï gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t, ka yekë tak ciɛ̈t ke cï mïïth cïk cam yiëk gup ajuɛ̈ɛ̈c.

8 Miëth yeku cam acie ɣo ë looi buk la cök tënë Nhialic. Acïn kë ye nyaai tɛ̈ cɛm ɣok ye, ku acïn kë ye juak thïn tɛ̈ cɛm ɣok ye aya.

9 Wek kɔc cï gam, duɔ̈kkë kë cïn yen mïïth ya ke theek loi bï wek kɔc koor gamden muɔ̈r, bïk tak lɔn ë yen adumuɔ̈ɔ̈m yen cïk looi cɛm kek ë mïïthkä, tɛ̈ cï kek we tïŋ ke camkë ke.

10 Na tïŋ raan koor gamde yï raan ŋic käŋ, yï mïth käk yai cï gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t, ke cï kënë bï riɛɛl nyin abï miëth cï gäm jak cï kiɛ̈ɛ̈t cam?

11 Këya raan koor gamde, wämuuth cï gam cï Raan cï lɔc ku dɔc thou ë riɛnke, abïï tɛ̈dun ŋic yïn käŋ thïn rac.

12 Tɛ̈ looi yïn adumuɔ̈ɔ̈m tënë wämäthkun cï gam, ba gamden koor rac këlä, ke yïn adumuɔ̈ɔ̈m looi tënë Raan cï lɔc ku dɔc alanden.

13 Këya, na ye miëth ya cam wämääth cï gam cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m, ke ɣɛn acïï miëth kënë ben cam rin ba wämääth cïï cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m.

9

Yic ku luɔi atuuc

1 Ɣɛn ala yic ba käk piɛ̈rdiɛ̈ wïc. Ɣɛn acï Jethu Bänyda tïŋ ku ɣɛn atuɔnyde. Ee gamdun yen ë luɔi ca looi tënë Bɛ̈ny.

2 Na cɔk alɔn cïï kɔc kɔ̈k ye ye gam lɔn ye ɣɛn atuuc, ka ŋiɛc lɔn ŋic wek ye lɔn ye ɣɛn atuuc, rin aye kë piïr wek, ke we ye tök kek Bɛ̈ny nyuɔɔth lɔn ye ɣɛn atuuc.

3 Yen ë tɛ̈ ye ɣɛn rot kuɔny thïn tɛ̈ jɔ̈ɔ̈ny kɔc kɔ̈k ɣɛn.

4 Ɣɛn ala yic bï ɣɛn yiëk miëth ku kë dɛk rin luɔidiɛ̈,

5 cïmën ye atuuc kɔ̈k ku wämäthakën ë Bɛ̈ny, ku Pïtɛr la keny kek diäärken, cä la yic ba thiëëk tïŋ cï gam ba ya keny kek ye?

6 Nadë ke ye Barnaba ku ɣɛn ɣopëc,
ɣok aa tuuc dhil luui ɣocin rin piɛ̈rda?
7 Apuruk acie rot riɔp ë rot. Raan
tim ë luɔk com aye ŋööth lɔn bï yen
mïth abɛ̈k cam. Aye abiöök ŋööth lɔn
bï yen dek cɛk ye yök tënë amälke.
8 Acie käk yakë tïŋ ke loi röt aköläköl
kek luɛɛl kepëc, rin kä cït käkkä aacï
göt löŋ Mothith yic.
9 Acï göt löŋ Mothith yic ëlä, “Duk
muɔɔr der thok të luui yïn ye bï rap
kööm. Ye miöör kek ye Nhialic yiëk
yenhom?”*
10 Cie ɣok ye lueel yen wɛ̈t kënë? Ee
gät riɛnkua, rin raan pur ku raan tëm
ayekë ŋööth rin le yen kë bïk yök rap
cïk looi yiic.
11 Ɣok aacï luui buk käk wëi tiɛɛŋ
wepuɔ̈th, ke yakë tak lɔn cï ɣok puɔ̈th
dït të ŋɛ̈ɛ̈th ɣok ye lɔn le yen ariöp bäk
gäm ɣo?
12 Ku na le kɔc kɔ̈k la yic bïk käkkä
yök tënë we, ke ɣo cïï la yic wär
yiɛnyden? Ku akëcku kaŋ them buk la
kë yökku, të cɔk alɔn ë yen ke yiɛnyda.
Ku kërïëëc ëbën acuk guum rin buk
kɔc cɔl aa gam Wɛ̈t Puɔth Yam rin
Raan cï lɔc ku dɔc.
13 Aŋiɛc lɔn ŋic wek ye lɔn röör ë
luui luaŋ Nhialic aa miëthden yök ë
luɔi luaŋ Nhialic yic. Ku kɔc käk cï bɛ̈ɛ̈i
luaŋ Nhialic juaar ariäk nhom aa bɛ̈k
lööm käk cï juaar yiic.
14 Këlä aya, acï Bɛ̈ny looi bï kɔc ë kɔc
lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam, kë pïïr kek aa yök
thïn.
15 Ɣɛn akëc luui ë yithkä. Ku ɣɛn acïï
athör kënë gät ëmën rin bï ɣɛn ë yithkä
wïc ë riɛnkiɛ̈. Aŋuɛ̈ɛ̈n ba thou tɛ̈n të
looi ɣɛn ë kënë. Acïn raan bï wɛ̈tdiɛn
nhiɛɛm ɣɛn kënë nyaai tënë ɣa.
16 Acie rin ye ɣɛn kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth
Yam yen ɣa cɔl anhiam. Ku yic ë rin cï
Nhialic ɣa yöök ba kɔc lɛ̈k, ku abï rɛ̈ɛ̈c
apɛi aköldä tënë ɣa të cïï ɣɛn kɔc ë lɛ̈k
Wɛ̈t Puɔth Yam.
17 Na luɔɔi ë luɔi kënë të cï ɣɛn ye tak
ba looi, ke ɣɛn adhil ariöp wïc. Ku na
cie ɣɛn tak ye, ku ye Nhialic yen lëk ye
ɣa ba looi, ke ɣa bä ariöp wïc këdë?
18 Yeŋö yen ariɔ̈pdiɛ̈? Ariɔ̈pdiɛ̈ ë kë
bï ɣɛn kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam ke ɣa cïï
thiëc ariöp, ku cä yinydiɛn bï akut kɔc
cï gam yiëk ɣa wïc.
19 Ɣɛn raan ë rot. Ɣɛn acie alony
raan dɛ̈t. Ku ëmën ɣɛn ë rot cɔl aye
alony raan ëbën, rin bï ɣɛn kɔc juëc lëu
bïk gam.
20 Të luui ɣɛn kek kɔc Itharel, ɣɛn ë
cieŋ cïmën raan Itharel rin bï ɣɛn ke
lëu, cɔk alɔn cïï yen ë këdït tënë ɣa ba
cieŋ cieɛŋden. Ɣɛn ë cieŋ cïmën raan
wïc ye bï lööŋ cï Mothith göt theek, të
luui ɣɛn kek kɔc ë lööŋkä, rin ba ke lëu
bïk aa buɔth Raan cï lɔc ku dɔc.
21 Këlä aya, të luui ɣɛn kek kɔc cie
kɔc Itharel, ɣɛn ë cieŋ cïmënden ke ɣa
cïï lööŋ kɔc Itharel thek. Kënë aya
looi rin bï ɣɛn kɔc cie kɔc Itharel cɔl
aa buɔth Raan cï lɔc ku dɔc. Ku acie
lɔn ciëŋ ɣɛn ke ɣa kuc löŋ Nhialic, ɣɛn
abuɔth löŋ Raan cï lɔc ku dɔc yic.
22 Të rëër ɣɛn kek kɔc ë gam, ɣɛn ë
ciɛ̈t raan tök kamken, rin bï ɣɛn ke lëu.
Këya, ɣɛn ë rot looi ba thöŋ ke kɔc ëbën
rin ba kɔc kɔ̈k kony keyiic bïk gam,
kuat dhël bï ɣɛn ye lëu thïn.
23 Ɣɛn ë käkkä looi ëbën rin bï ɣɛn
Wɛ̈t Puɔth Yam ë rin Jethu ɣäth tueŋ.
Ku rin bï ɣɛn dɔc ye yök të ɣɛ̈th Wɛ̈t
Puɔth Yam tueŋ yök aya.
24 Aŋiɛckë, të wëër kɔc, ee raan töŋ
cï kɔc wuör yen ë kën wëër kɔc nyaai.
Wek aa dhil kat cïmën kɔc wɛ̈ɛ̈r bäk ë
kënë lööm.
25 Raan tuk, ee lööŋ ë tuk dhiɛl
theek apɛi, rin bï yen kë ye gäm raan
tɔ̈ tueŋ, kën bɛ̈n yäi aköldä, nyaai.
26 Yen ë kënë ye ɣɛn kat ke ɣa cök
ɣanhom ba të riŋ kɔc thïn thap thok
piny. Ku ɣɛn acie pëër ë gut yic ë path.
27 Ɣɛn ë rot looi ba riɛl, ba Jethu
buɔɔth, rin na ca kɔc juëc piɔ̈ɔc ke
Nhialic cïï ɣa reec aköldä.

10

Paulo ë kɔc cï gam piɔ̈ɔc rin jak ye kiɛ̈ɛ̈t

1 Miɛthakäi cï gam, awiëc bäk
këwäär cï rot looi tënë wärkuan dït

* **9:9** Aliu ciɛɛŋ ë Jiëëŋ yic, L.rou 25:4; 1Tim 5:18 10:10; Lk 10:7

wäär buɔth Mothith ror liɛɛt tak. Keek
aake tiit luɛ̈t, nawën ke tem Wär Lual
ë path.
2 Tɛ̈wäär buɔɔth kek luɛ̈t, ku wäär
teem kek wär, keek aake cït kɔc cï
muɔɔc nhïïm bïk aa kɔc buɔth Moth-
ith.
3 Keek ëbën aacï miëth töŋ thöŋ
cam, miëth yïk Nhialic ke ë riɛlde,
4 ku dëkkë ë pïu ke looi Nhialic bïk
kuër kuur yic, kuur cath ke ke. Kuur
ë ye Raan cï lɔc ku dɔc guɔ̈p.
5 Cɔk alɔn cï käpuɔthkä röt looi ëbën,
ke Nhialic ëcïï puɔ̈u mit kek wärkuan
dït juëc. Go Nhialic ke nɔ̈k ku weer
guäpken roor tɛ̈ cïï cieŋ.
6 Ëmën, Nhialic acï wärkuan dït wäär
cïï yen puɔ̈u mit tënë ke tɛ̈m awuɔ̈c, bï
ɣo wɛ̈ɛ̈t buk ɣopuɔ̈th cïï ye yiëk kärɛc
cïmën wäär cï kek ye looi,
7 tɛ̈dë ke ɣo dor jak cï kiɛ̈ɛ̈t cïmën cï
kɔc kɔ̈k keyiic ye looi ɣɔn. Rin acï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Kɔc
aacï nyuc bïk mïth ku dëkkë ku jɔlkë
dier.”
8 Dukku ɣopuɔ̈th ye yiëk bal cïmën
wäär cï kɔc kɔ̈k keyiic ye looi, nawën
ke raan tim thiär-rou ku ŋuan thou
akäl tök.
9 Acuk lëu buk Bɛny them cïmën ɣɔn
cï kɔc kɔ̈k keyiic ye looi, nawën ke
thööŋ käpiɛny ke.
10 Duɔ̈kkë ye rëër we jiëëm wenhïïm
cïmën wäär ye kɔc kɔ̈k keyiic ye looi,
ku aacï Nhialic bɛ̈n tuɔ̈c atuɔ̈nyde bï
ke nɔ̈k.
11 Käkkä ëbën aacï röt looi tënë kɔc
Itharel bï ke ɣo lɛ̈k. Ku käkkä aacï gät
piny rin bï ɣo lɛ̈k thïn aya. Rin ɣok aa
pïr tɛ̈ bï thök piny guɔ bɛ̈n thïn.
12 Raan cï gam ye tak lɔn atiit
gamde, adhil yenhom tääu piny bï
ciɛ̈n këɛc ye.
13 Na them yï ba adumuɔ̈ɔ̈m looi ke
ŋic lɔn cï kɔc kɔ̈k kaŋ them këlä aya.
Nhialic ë kë cï thɔn dhiɛl looi. Acïn
raan bï Nhialic puɔ̈l bï them arɛ̈k aba
athɛ̈mde cïï gök. Ku tɛ̈ them yï ka la
dhël kony Nhialic yï ba athëm göök.
14 Këya, miɛ̈thakäi nhiaar, duɔ̈kkë
jak cï kiɛ̈ɛ̈t kɔŋ door acïn.
15 Ɣɛn ajam tënë we rin aŋiɛc lɔn ye
wek kɔc cï nhïïm bak, takkë wɛ̈t luɛɛl
kënë yic wepuɔ̈th ë röt.
16 Tɛ̈ dëk ɣok bïny ye ɣok dek muɔ̈n
abiëc miëth Bɛny yic ye ɣok Nhialic
leec thïn, ke ɣok aa rɔm riɛm Raan cï
lɔc ku dɔc. Ku tɛ̈ bɛny ɣok ayup ku
camku, ke ɣok aa rɔm guɔ̈p Raan cï lɔc
ku dɔc.
17 Rin ayuɔ̈m tök yen atɔ̈ thïn, ke ɣo
ëbën cɔk alɔn juëc ɣok, ɣok aa guäp tök
rin ɣok ayuɔ̈m tök rɔm.
18 Takkë kɔc Itharel tɛ̈ ciɛm kek käk
cï juɛ̈r Nhialic, ke keek aa ya tök kek
Nhialic.
19 Yeŋö wiëc ba lueel tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn
këlä? Ye nadë ke jak cï kiɛ̈ɛ̈t, ayï miëth
cï juɛ̈r ke aa la wɛ̈tden yic?
20 Acie këya! Kë luɛɛl ë lɔn käk ye
kɔc cïn gam la cök juaar, ee tënë jakrɛc
acie tënë Nhialic. Ku acä wïc bäk röt
aa mat käk jakrɛc yiic.
21 Yïn acïï dëk bïny muɔ̈n abiëc ë
Bɛny, ku bɛn dek bïny käk jakrɛc. Yïn
acïï röm kek Bɛny ku bɛn rɔm kek
jakrɛc.
22 Na loiku ë kënë, ke rin wïc ɣok ye
buk Bɛny rac puɔ̈u. Yeku tak lɔn ril
ɣok apɛi buk Bɛny dhɔ̈l ku cïï ɣo tëm
awuɔ̈c?
23 “Ayeku lueel ɣok aacï puɔ̈l buk
käk wïcku ke looi.” Ee yic, ku acie
këriëëc ëbën yen path. “Këriëëc ëbën
acï puɔ̈l buk looi.” Ku acie këriëëc
ëbën yen ɣo kony.
24 Yïn adhil luui käk kɔc kɔ̈k cɔl amit
puɔ̈th, tɛ̈n lɔn ye yïn luui käk yï cɔl
amit puɔ̈u ë rot.
25 Apath tënë yï ba kuat rïŋ ye ke
ɣaac tɛ̈ ye rïŋ ɣɔɔc thïn cuet, ke yï cïï
puɔ̈u diu.
26 Rin acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic
yic ëlä, “Piny ku këriëëc ëbën tɔ̈ thïn aa
käk ë Bɛny.”
27 Na cï yï cɔɔl ba la mïth pan raan
cïn gam ku ca gam ba la, ke yï cam
kuat miëth cï bɛ̈ɛ̈i tënë yï ke yï cïï thiëc.

10:1 B.bei 13:21-22; 14:22-29 **10:3** B.bei 16:35 **10:4** B.bei 17:6; Kn 20:11 **10:5** Kn 14:29-30 **10:6** Kn 11:4 **10:7** B.bei 32:6 **10:8** Kn 25:1-18 **10:9** Kn 21:5-6 **10:10** Kn 16:41-49 **10:16** Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lk 22:19-20 **10:18** Leb 7:6 **10:20** L.rou 32:17 **10:22** L.rou 32:21 **10:23** 1Kor 6:12 **10:26** Wk 24:1

28 Ku na lëk raan dɛ̈t yï, “Miëth kënë
acï juɛ̈r jak cï kiɛ̈ɛ̈t,” Ke yï duk ë miëth
kënë cam, ku acie rin diu tɔ̈ yïpuɔ̈u, ee
rin wɛ̈t rɛ̈ɛ̈r raan cï ye lɛ̈k yï puɔ̈u.
29 Këya, acie kë tɔ̈ piändu yic, ë kë tɔ̈
puɔ̈n raan dɛ̈t yic. Raan dɛ̈t abï thiëëc
ëlä, “Yeŋö ye kë rɛ̈ɛ̈r puɔ̈n raan dɛ̈t yic
ɣa gël ba këdiɛ̈n tɔ̈ ɣapuɔ̈u cïï loi?
30 Na lɛɛc Nhialic rin miëth, ke yeŋö
bï raan dɛ̈t ɣa nyieeny miëth cï ɣɛn
Nhialic leec?”
31 Këya, kuat kë loi, tɛ̈ mïth yïn ayï tɛ̈
dëk yïn, loi ke ëbën dhël ye ke Nhialic
leec thïn.
32 Duk kë ye kɔc kɔ̈k yök ke rac loi
cïmën kɔc Judia, tɛdë kɔc cie kɔc Judia,
ayï kɔc akut kɔc cï gam.
33 Luɔ̈ɔ̈ikë cïmëndiɛ̈, aya looi ba raan
ëbën cɔl amit puɔ̈u käk ya ke looi yiic,
ke cä loi këpath tënë ɣɛn ë rot, ke ye
käpath tënë kɔc ëbën rin bï raan ëbën
luɔ̈k.

11

Dhël puɔth ë röök

1 Luɔ̈ɔ̈ikë cïmëndiɛ̈, cïmën ye ɣɛn luui
cïmën Raan cï lɔc ku dɔc.
2 Wek aa ya leec rin ye wek luɔidiɛ̈
ku käk ya piɔ̈ɔ̈c muk nhïïm akölaköl.
Ku wek aa käk cï piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc cï gam,
käk ca ke ŋic tënë kɔc kɔ̈k ku nyuɔ̈th ke
we, buɔɔth yiic.
3 Ku awiëc bäk ŋic lɔn Raan cï lɔc
ku dɔc atɔ̈ moc nhom ku moc atɔ̈ tik
nhom, ku Nhialic atɔ̈ Raan cï lɔc ku
dɔc nhom.
4 Këya, mony ë röök, tɛdë ke lëk kɔc
wɛ̈t Nhialic ke cï yenhom kum, ee
Raan cï lɔc ku dɔc rac guɔ̈p.
5 Ku tiŋ ë röök tɛdë ke lëk kɔc
wɛ̈t Nhialic ke këc yenhom kum ë
muɔnyde rac guɔ̈p, athöŋ ke tiŋ cï
muut nhom bï rac guɔ̈p.
6 Na cïï tik yenhom ye kum, tɛ̈ röök
kɔc, ke ye rac guɔ̈p cïmën tiŋ cï muut
nhom. Këya, adhil yenhom kum.
7 Moc acïï yenhom kum rin acï
Nhialic looi bï ciɛ̈t ye, ku gɛ̈m kënë ye
cɔl athöŋ kek ye. Ku athɛ̈ɛ̈k tik tënë
moc aye nyuɔɔth lɔn cï ye looi ke cït
moc.
8 Rin acïn kë cïï Nhialic löɔ̈m tënë tik
bï yen moc cak, ee tik yen acï cak kë cï
löɔ̈m tënë moc.
9 Ku moc akëc cak rin ë tik, ë tik yen
ë cak rin ë moc.
10 Këya, rin ë wɛ̈t kënë ku rin
atuuc nhial, tik adhil yenhom kum bï
nyuɔɔth lɔn tɔ̈ yen moc cök.
11 Ku cït lɔn ye ɣok kɔc cï mat kek
Bɛny, tik acie kë puɔl yic tënë moc
cïmën ye moc kë cïï yic puɔl tënë tik.
12 Ee yic, ee lɔ̈m ë moc yen acï löɔ̈m
bï ke tik cak ku ë yic aya, lɔn ë tik yen ë
moc dhiëëth ku keek kedhie aabɔ̈ tënë
Nhialic raan cï këriëëc ëbën cak.
13 Takkë yic, kek we ë röt lɔn puɔth
yen bï tik röök tënë Nhialic ke këc
yenhom kum tɛ̈ röök kɔc juëc thïn.
14 Aye ciɛɛŋ nyooth lɔn bɛ̈r nhïm
nhom apɛi aacïï path ke moc.
15 Ku tɛ̈n tik ë kën dhëëŋ. Nhiëm
bäär acï Nhialic gäm ye bï ya kën yen
yenhom kum.
16 Ku na le raan ye tak lɔn wɛ̈t luɛɛl
acie yic, ke ɣɛn ku akuut kɔc cï wɛ̈t
Nhialic gam, ɣok aa cïn tɛdɛ̈t ye ɣok
Nhialic duɔɔr thïn.

Guirku röt apath buk guɔ̈p Bɛny rɔm

17 Wek aa cä bï leec wël lɛ̈k we kä
yiic, rin tɛ̈ rɛ̈m wek bäk Nhialic door,
kärɛc yakë ke looi kek aa juëc tɛ̈n
käpuɔth yakë ke looi.
18 Tueŋ, acï kɔc kɔ̈k lɛ̈k ɣa lɔn tɛ̈ rɛ̈m
wek, wek aa weyiic tek. Ku acie wɛ̈t
tök yen yakë lueel. Ku kënë alëu bï ya
yic.
19 Ee tɛde, alɛ̈ukë bäk weyiic tek ë
kamkun rin bï kɔc luel yic ŋic.
20 Tɛ̈ rɛ̈m wek ëbën ke we ye akut,
ku cɔk alɔn ye wek ye tak lɔn ë yen kë
cï Bɛny dɔ̈ɔr looi kam kɔc yen camkë,
ka cie yic.
21 Rin tɛ̈ mïth wek, wek aye ŋɛk mïth
ë rot ke we cïï röt tit. Kɔc kɔ̈k aa rëër
ke nɛ̈k cɔk ku wiɛɛt kɔc kɔ̈k.
22 Ciɛ̈nkë nhïïm bɛ̈ɛ̈i ye wek mïth
thïn ku dɛkkë thïn? Aye akut kɔc cï
gam yen yakë bɛn rac guɔ̈p, ku guɔ̈tkë
kɔc cïn käjuëc nyïn? Yakë tak yeŋö ba
lueel tënë we rin luɔi cït kënë? Ba we
leec? Acä kɔŋ looi acïn.

11:1 1Kor 4:16; Pili 3:17 **11:7** Käk 1:26-27 **11:9** Käk 2:18-23

23 Rin ɣɛn acï piööc yök tënë Bɛ̈ny.
Ku ë yen aca bɛ̈n gäm we aya, lɔn Bɛ̈ny
Jethu, ee wɛ̈ɛ̈r wäär bï ye luɔm, ee cä
ayup lööm,
24 nawën cï Nhialic leec, ke bɛny
ayup yic ku lueel, “Kënë ë guäpdiɛ̈ cï
looi riɛnkun. Camkë ayum kënë bï
wek ɣɛn aa tak.”
25 Këlä aya, wën cï miëth thök ke löm
aduŋ cï thiäŋ muɔ̈n abiëc ku lueel,
“Aduŋ muɔ̈n abiëc kënë ë dɔ̈ɔ̈r yam
kek Nhialic cï thany riɛmdiɛ̈. Tɛ̈ dek
wek ye, luɔikë këya bï wek ɣɛn aa tak.”
26 Wek aa thon ë Bɛ̈ny luɛɛl, ɣet aköl
bï yen bɛn dhuk tɛ̈ cɛm wek ayum
kënë ku dɛ̈kkë muɔ̈n abiëc aduɔ̈k yic.
27 Këya, na cam raan ayum Bɛ̈ny ku
dëk aduŋ muɔ̈n abiëc yic, dhël yen ye
dhɔ̈l guɔ̈p, ke yeen ala guɔ̈p awuɔ̈c, rin
cï yen adumuɔ̈ɔ̈m looi tënë guɔ̈p ku
riɛm ë Bɛ̈ny.
28 Raan adhil yepuɔ̈u kaŋ caath
kärɛc cï ke looi bï jäl mïth ayup ku dëk
aduɔ̈k yic.
29 Na cam raan ayup ku dëk aduɔ̈k
yic, ku cïï tɛ̈den ye kek tök thïn kek
guɔ̈p ë Bɛ̈ny yïk yenhom bï ŋic, ka bï
Nhialic tɛ̈m awuɔ̈c tɛ̈ cɛm yen ayup ku
dëk aduɔ̈k yic.
30 Yen ë kë cï kɔc juëc weyiic gup
riaam ku tuany ke ku thou kɔc juëc.
31 Na kɔŋku ɣopuɔ̈th wïc kärɛc cuk
ke looi, ka cïn kë tëm Bɛ̈ny ɣo awuɔ̈c.
32 Ku luk aye Bɛ̈ny looi ku tëm
ɣo awuɔ̈c, rin na nhiäk la piny thök
ke Nhialic cïï ɣo tëm awuɔ̈c kek kɔc
pinynhom ëbën.
33 Këya, miɛthakäi cï gam, tɛ̈ mɛt
wek wenhïïm bäk mïth, ke we ye röt
tiit.
34 Ku na le raan nɛ̈k cɔk, ka dhil
mïth baai rin bï Nhialic we cïï tëm
awuɔ̈c, rin cïï wek röt ye tiit tɛ̈ röm
wek. Ku wël kɔ̈k aa ba la lueel tɛ̈ ɣeet
ɣɛn tënë we.

12

Miɔ̈c Wëi Nhialic

1 Ëmën, awiëc ba jam miɔ̈c ye yök
tënë Wëi Nhialic. Awiëc bäk yith ŋic
rin ë käkkä miɛthakäi cï gam.
2 Aŋiɛckë, wäär ye wek kɔc cie
Nhialic ë door, wek aa we cï muɔ̈r
dhöl juëc bäk ke aa door jak cï kiɛ̈ɛ̈t.
3 Awiëc bäk ŋic lɔn acïn raan ye Wëi
Nhialic cök puɔ̈u, lëu ye bï Jethu lɛ̈k
guɔ̈p wël rɛc. Ku acïn raan la riɛl
bï lueel lɔn ye Jethu Bɛ̈ny tɛ̈ këc Wëi
Nhialic ye tääu yepuɔ̈u.
4 Miɔ̈c juëc cïï thöŋ aatɔ̈ thïn, ku ee
Wëi Nhialic töŋë yen ë ke gam.
5 Kɔc aa luui dhɔ̈l juëc, ku ë Bäny tök
yen aye kë luɔ̈ɔ̈i.
6 Miɔ̈c juëc cïï thöŋ ye kɔc luui aatɔ̈
thïn, ku ë Nhialic töŋ yen ë ke gäm
raan ëbën rin luɔiden wïc.
7 Nhialic ë raan gäm kë ye raan ye
ŋic lɔn rëër Wëi Nhialic kek ye, ku bï
luɔ̈ɔ̈i bï yen akut kɔc cï gam kony.
8 Wëi Nhialic ë raan tök gäm ŋiɛ̈ɛ̈c
käŋ. Ku Wëi Nhialic töŋ kënë, ee raan
dɛ̈t looi bï kɔc aa lɛ̈k käjuëc ŋic bɔ̈ tënë
Nhialic.
9 Wëi Nhialic töŋë, ee raan yiëk riɛl
bï yen Raan cï lɔc ku dɔc gam apɛi. Ku
yïk raan dɛ̈t riɛl ë yen kɔc tuany kony.
10 Wëi Nhialic ë raan gäm riɛl bï
yen käk jäŋ gɔ̈i aa looi. Ku gɛ̈m raan
dɛ̈t riɛl ë yen wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc. Ku
raan dɛ̈t ke riɛl ë yen miɔ̈c bɔ̈ tënë
Wëi Nhialic, ku kɔ̈k cie bɛ̈n tënë ye tek
thook. Ee raan yiëk riɛl bï jam thok
kɔ̈k, ku gɛ̈m raan dɛ̈t riɛl bï käk cï lueel
thok kɔ̈k teet yiic.
11 Ku ë Wëi Nhialic töŋ kënë yen
ë käkkä gam ëbën tɛ̈cït tɛ̈ wïc yen ye
thïn. Ee ŋɛk gäm miɔ̈c cïï thöŋ kek
miɔ̈c ë ŋɛk.

Guɔ̈p ala yic käjuëc

12 Guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc ë guäp tök
la yic käjuëc, cïmën guɔ̈p raan la yic
käjuëc.
13 Këlä aya, ɣook ëbën ke ɣo ye kɔc
Judeo, tɛ̈dë ke ɣo ye kɔc cie kɔc Judeo.
Tɛ̈dë ke ɣo ye kɔc lääu nhïïm, tɛ̈dë ke
ɣo ye aloony. Wëi Nhialic acï ŋɛk
kamkua a muɔɔc nhom ku arɛ̈ɛ̈r kek

11:25 B.bei 24:6-8; Jer 31:31-34 **12:11** Rom 12:6-8 **12:12** Rom 12:4-5

ɣo, ku acï ɣo looi buk aa baŋ guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc.
14 Ku guɔ̈p acie abaŋ tök, ala yic abɛ̈k juëc.
15 Tɛ̈dë na lueel cök ëlä, “Rin cïï ɣɛn ye cin, ɣɛn acie abaŋ ë guɔ̈p.” Ka cïï kënë ye looi, bï cïï ye abaŋ ë guɔ̈p.
16 Tɛ̈dë ke lueel yïc ëlä, “Rin cïï ɣɛn ye nyin, ɣɛn acie abaŋ ë guɔ̈p.” Ka cïï kënë ye looi aya bï cïï ye abaŋ ë guɔ̈p.
17 Na guɔ̈p ëbën ye nyin, ke ye piŋ këdë? Ku na guɔ̈p ye yïc yetök, ke ye ŋör këdë?
18 Ku yic akïn, Nhialic acï abɛ̈k cïï thöŋ tääu guäp tök yic tɛ̈cït tɛ̈ wïc yen ye thïn.
19 Na ye abaŋ tök yen tɔ̈ thïn ë rot, ŋuɔ̈t acïn guɔ̈p.
20 Ku yic akïn, abɛ̈k juëc aatɔ̈ thïn ku guɔ̈p ee tök.
21 Këya, acïï nyin lëu bï lueel tënë cin ëlä, “Yïn acä wïc.” Ku acïï nhom luel tënë cök, “Wek aacä wïc!”
22 Ku yic akïn, abɛ̈k guɔ̈p ye tak ciɛ̈t ke cïï ril, aacïï dhil liu thïn.
23 Ku abɛ̈k guɔ̈p ye yök ke cïn luɔi ye ke kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, kek aa yeku ŋiɛc muk apath. Ku guɔ̈p alɔŋ cie nyuɔɔth ë path, aye ŋiɛc kum.
24 Ku guɔ̈p alɔŋ cie thiaan, acie kum. Ku Nhialic acä abɛ̈k ë guɔ̈p cïï ke looi bïk aa guäp tök ëbën, ku acä abɛ̈k ë guɔ̈p cïï ke ë kuɛ̈ɛ̈c nhïïm looi bï ya kek kädït apɛi.
25 Këya, guɔ̈p ë tök acïï yeyic ë tek, ku abɛ̈kken cïï thöŋ aa röt kuɔny kamken.
26 Na rem guɔ̈p abaŋ tök, ka abɛ̈k kɔ̈k ë guɔ̈p aacïï la lɛ̈ŋ aya. Na lec abaŋ tök, ka abɛ̈k kɔ̈k aa mit puɔ̈th kek ye ë tök.
27 Week ëbën wek aa guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc, ku ŋɛk kamkun abaŋ guäpde.
28 Akut kɔc cï gam yic, Nhialic acä atuuc tɔ̈ɔ̈u tueŋ. Ku bɔ̈ kɔc wël Nhialic luɛɛl kecök. Ku bɔ̈ kɔc ë piööc. Ku kɔc la riɛl ë luui käk jäŋ gɔ̈i. Ku bɔ̈ kɔc la riɛl ye kek kɔc tuany kony bïk pial. Ku kɔc ë kɔc kony, ku kɔc mac kɔc, ku kɔc jam thok kɔ̈k.
29 Keek acie atuuc ëbën, ku aacie kɔc lɛ̈k wɛ̈t Nhialic ëbën, ku aacie kɔc ë piööc ëbën. Acie raan ëbën yen la riɛl ë yen luui käk kɔc gɔ̈i,
30 tɛ̈dë acie raan ëbën yen la riɛl ye yen kɔc tuany kony bïk bɛn pial, tɛ̈dë acie raan ëbën yen jam thok kɔ̈k, tɛ̈dë acie raan ëbën yen la riɛl bï käk cï lueel thok kɔ̈k teet yiic.
31 Wɛ̈lkë wepuɔ̈th miɔc kek dït apɛi. Ku miɔc path kamken ëbën akïn.

13

Nhiɛ̈r

1 Alɛ̈u ba jam thok kɔ̈k, ayï thok ye atuuc nhial jam, ku na liu nhiɛ̈r tënë ɣa, ke ɣɛn acït raan loi duɔɔt, tɛ̈dë ke ɣɛn athöŋ kek lönh guɔ̈t ë path.
2 Na ba la riɛl ye ɣɛn kɔc ŋiɛ̈ɛ̈c lɛ̈k wɛ̈t Nhialic. Ayï ŋiɛ̈ɛ̈c ye ɣɛn käk ye moony deet yiic. Ayï lɔn ba la gam ril apɛi tënë Nhialic, lëu ɣɛn ye ba gat yɔ̈ɔ̈k bïk röt nyooŋ tɛ̈ rëër kek thïn. Ku na ciɛ̈n nhiɛ̈r ke ɣɛn ë raan cïn kë ya lëu acïn.
3 Na gam ba käk tɔ̈ ke ɣɛn ëbën tek tënë kɔc ŋöŋ, ku gam rot bï ɣɛn cuat mɛɛc, ku na ciɛ̈n nhiɛ̈r ka cïn kë kony tënë ɣa.
4 Nhiɛ̈r ë lɔn bï raan kërac guum ku lir puɔ̈u, acie tiɛɛl ku nhiaam.
5 Nhiɛ̈r acie kuɔ̈ɔ̈c ë wël ku acie cɔɔk ku acie thöök ë puɔ̈u. Raan la nhiɛ̈r acie kërɛɛc cï luɔ̈i ye ë muk nhom.
6 Kɔc la nhiɛ̈r cït nhiɛ̈r kɔc cï gam, aacïï puɔ̈th dhil miɛt tɛ̈ looi kärɛc, ku aa ye yic cɔl aa mit puɔ̈th.
7 Nhiɛ̈r ë ɣo cɔl agum këriëëc ëbën, ku ë ɣo cɔl amuk gamda kuat käk loi röt yiic, ku cɔl ɣo aŋɔ̈th Nhialic ku cuk yit.
8 Nhiɛ̈r ë rëër thïn akölaköl, ku miɔc kɔ̈k cïmën luɛl wɛ̈t Nhialic, ku jam thok kɔ̈k ku ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ, käkkä ëbën aa rëër ku bïk liu.
9 Rin miɔcdan ye ɣok käŋ ŋic arɛ̈ɛ̈r ke ye abak, ku riɛl ye ɣok wɛ̈t Nhialic luɛɛl a bak aya.
10 Ku na la kë cie abak bɛ̈n, ke kënë abak acïï ben wïc.
11 Ɣɔn ye ɣɛn meth, ɣɛn a ɣa ye jam cïmën meth ku täk cïmën meth, ku

12:28 Epe 4:11 **13:2** Mt 17:20; 21:21; Mk 11:23

ëmën ye ɣɛn raandït, ɣɛn acie bɛn luui cïmën meth.
12 Kë yeku tïŋ ëmën acït mën dhie ye raan rot tïŋ macar la nyin durdur yic. Ku aköl dɛ̈t ɣok aabï kërïëëc ëbën tïŋ apath. Ku ëmën ɣɛn acïï kërïëëc ëbën ŋic, ku aa ba ŋic ëbën cïmën tɛ̈ ŋic Nhialic ɣa thïn.
13 Ku ëmën gam ku ŋɔ̈th ku nhiɛ̈r aatɔ̈ thïn, ku këdït ke ëbën ë nhiɛ̈r.

14

Wël juëc rin miɔ̈c Wëi Nhialic

1 Ee nhiɛ̈r yen adhiɛlkë yiëk wepuɔ̈th apɛi, ku tääukë wepuɔ̈th miɔ̈c ye yök tënë Wëi Nhialic, cïmën miɔ̈cdït kɔc yiëk riɛl bïk wɛ̈t Nhialic luɛɛl.
2 Raan jam thoŋ cïï kɔc kɔ̈k ŋic ë Nhialic yen aye yen jam tënë ye, acie kɔc kɔ̈k rin acïn raan wɛ̈tde deet yic. Ee riɛl Nhialic yen aye yen jam yith cïï ke ŋic.
3 Ku raan wɛ̈t Nhialic luɛɛl ë jam tënë kɔc, ku wɛ̈lke aa kɔc kony ku deetkë kɔc puɔ̈th bïk rëër apath.
4 Raan jam thok cïn kɔc ke piŋ ë yen rot kony yetök. Ku raan wɛ̈t Nhialic luɛɛl, akut kɔc cï gam kony ëbën.
5 Alɛ̈u ba nhiaar tɛ̈ ye wek ëbën jam thok cïn kɔc ŋic ke. Ku anhiaar apɛi bäk la miɔ̈c ye wek wɛ̈t bɔ̈ tënë Nhialic luɛɛl. Rin raan wɛ̈t ë Nhialic luɛɛl aloi këpath apɛi tënë raan ë jam thok cïn kɔc ŋic ke, na cie këya, ka dhil la raan tet wël ye lueel yiic rin bï akut kɔc cï gam kony.
6 Këya, tɛ̈ le ɣɛn bɛ̈n tënë we miɛthakäi cï gam, yeŋö ba kuɔ̈ny we tɛ̈ ye ɣɛn jam thok cïï ke ye piŋ? Acïn këdäŋ. Ku ë bï piath tɛ̈ lëk ɣɛn we wɛ̈t cï Nhialic nyuɔ̈th ɣa, ku tɛ̈ piööc ɣɛn ŋiɛ̈ɛc ë käŋ cï Nhialic gam ɣa.
7 Ku këlä aya, käk cïn yiic wël ye ke piŋ tɛ̈ gut ke cïmën lɔ̈ɔ̈r ku thom, na cïï raan ke gut tɛ̈cït tɛ̈ wïc bï rɔ̈lden nyooth, ke kɔc piŋ bï kën yen wïc bï looi ŋic këdë?
8 Ku na cïï raan lɔ̈ɔ̈r ë tɔŋ gut tɛ̈cït tɛ̈ ye ŋiɛ̈c ye, ke kɔc bï röt guiir këdë bïk la tɔŋ?
9 Ku këlä aya, bï raan dɛ̈t wɛ̈t lɛ̈k kɔc ë thok kɔ̈k deet yic këdë tɛ̈ cïï yen la gɛi? Yïn abï ciɛ̈t raan jam alir yic ë path.
10 Thok juëc cïï thöŋ aatɔ̈ pinynhom, ku acïn thoŋ töŋ cïï këde ye deet yic.
11 Ku na cä thoŋ jiɛɛm raan ye deet yic, ke raan jam ë thoŋ kënë ë raan kuat dɛ̈t tënë ɣɛn, ku ɣɛn ë raan kuat dɛ̈t tënë ye.
12 Ku cït lɔn wïc wek ye apɛi bäk riɛl ye Wëi Nhialic gäm kɔc yök, dhiɛlkë them kam käkkɔ̈k yiic ëbën bäk riɛl ye ke kɔc cï gam kony, kuany.
13 Këya, raan jam thoŋ cïï kɔc kɔ̈k ye deet yic, adhil röök bï la riɛl teet yen wël ye lueel yiic.
14 Rin na rɔ̈ɔ̈k këlä aya thoŋ cä ŋic, ke Wëi Nhialic arɔ̈ɔ̈k aya ɣapuɔ̈u, ku nhiamdiɛ̈ acïn këpuɔth looi.
15 Na ye tɛ̈de kan, ke yeŋö ba dhiɛl looi? Ɣɛn abï röök ku wak ɣapuɔ̈u ku nhiamdiɛ̈ kedhie.
16 Tɛ̈ leec yïn Nhialic yïpuɔ̈u ë rot, thoŋ kuc raan dɛ̈t bï röök ya gam këdë, “Yenakan.” Rin kuc yen kë ye lueel?
17 Na cɔk lɛcdun tënë Nhialic piath apɛi, ke yïn acie raan dɛ̈t ë kony acïn.
18 Ɣɛn alec Nhialic rin ye ɣɛn jam thok juëc cïï ŋic wär ɣɛn we ëbën.
19 Ku tɛ̈n amat kɔc cï gam, aya wïc apɛi ba jam wël lik lëu bï ke deet yiic rin bï ɣɛn kɔc kɔ̈k piɔ̈ɔ̈c, tɛ̈n tɛ̈ bï ɣɛn jam wël juëc cïn kɔc ë ke piŋ.
20 Miɛthakäi, kɔc cï gam, pälkë kë ye wek tak cïmën mïth. Yakë tak cïmën kɔc cï nhïïm bak ku bäk gup ciɛ̈n awuɔ̈c cïmën mïthkor cïn awuɔ̈c yekë looi.
21 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,
“Ɣɛn abï kɔc ë jam thok cïn kɔc ŋic
keek
cɔl ajam tënë kackiɛ̈,
ku na cɔkkë looi këya,
ke keek aa ŋot ke cïï wɛ̈tdiɛ̈ bï piŋ.”
Acï Bɛ̈ny lueel.
22 Këya, miɔ̈c ye kɔc jam thok kɔ̈k, acie kïn kɔc cï gam, ee kïn riɛl Nhialic nyuɔɔth tënë kɔc këc gam. Ku miɔ̈c ye

14:21 Ith 28:11-12

wɛ̈t Nhialic luɛɛl, ee kë ye kɔc cï gam kony, acie kë ye kɔc këc gam kony.
23 Na mat kɔc cï gam kenhïïm ëbën ku rekkë jam yic thok cïï thöŋ, ku bö kɔc këc käŋ deet ku kɔc këc gam, ke cïk bï lueel lɔn cï jɔŋrac ke dɔm?
24 Ku na bö kɔc këc käŋ deet ku kɔc këc gam, të lëk wek kɔc wɛ̈t Nhialic, ka bï raan yök ë rot lɔn le yen guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m të piŋ yen ë wëlkä. Abï wël cï piŋ cɔl aŋic kë cï wuɔ̈ɔ̈c.
25 Ku wɛ̈t Nhialic abï käkken ye tak yepuɔ̈u cɔl aŋic kɔc kɔ̈k. Ku abï yenhom guɔ̈t piny ku door Nhialic ku lueel, “Nhialic arɛ̈ɛ̈r kek we ayic!”

Käpuɔth ye looi të röök kɔc

26 Yeŋö ba jäl lueel miɛ̈thakäi cï gam? Të mɛt wek wenhïïm bäk Nhialic door, raan tök ee waak ket ku piɔ̈ɔ̈c ŋɛk. Ku luel raan dɛ̈t käk cï nyuɔ̈th ye, ku war raan dɛ̈t wɛ̈t cï lueel ë thoŋ dɛ̈t yic. Käkkä aaye looi ëbën bïk akut kɔc cï gam kony.
27 Kɔc jam weyiic ë thok kɔ̈k cïï ŋic të mɛt wek wenhïïm, acïï kɔc karou ayï kɔc kadiäk wan thook. Wek aa dhil ŋɛk ajam ë ŋɛk cök, ku raan war wɛ̈tdun lɛ̈kkë kɔc yic, adhil tö thïn.
28 Ku na liu raan war thok yic, ke raan jam thoŋ cie piŋ kɔc kɔ̈k abit ku jiɛɛm yepuɔ̈u ë rot tënë Nhialic.
29 Calkë kɔc karou, tɛ̈dë kɔc kadiäk cï Nhialic gäm wɛ̈tde, aa lëk kɔc. Ku kɔc kɔ̈k akut, kɔc cï gam aa bit bïk kë luel döt yic kepuɔ̈th.
30 Ku na bïï Nhialic wɛ̈t raan cï nyuc amat yic puɔ̈u, ke raan jam akääc.
31 Calkë raan tök aye jam ku ben ŋɛk la yecök, rin bï raan ëbën piɔ̈ɔ̈c ku deet ë puɔ̈u.
32 Raan jam, lëk kɔc wɛ̈t Nhialic adhil ŋic yenhom bï kɔ̈ɔ̈c ku ben raan dɛ̈t päl jam,
33 rin awïc Nhialic buk aa jam ke ŋɛk ë ŋɛk cök, ku cuk ye tëër ë kamkua.

Të mɛt akut kɔc cï gam yenhom tɛ̈den ye kek röök thïn,
34 ke diäär aacïï päl bïk jam. Keek aa dhil biɛt ku pïŋkë. Aa dhil tö röör cök cït tɛ̈ yeku yɔ̈k ye ke cï gɔ̈t löŋ kɔc Judeo yic.
35 Na le kë wïckë bïk deet yic, ka dhil rɔ̈ɔ̈rken thiëëc tɛ̈ cï kek dhuk baai. Rin acïï path bï tik jam amat akut kɔc cï gam yic.
36 Nadë ke ye wek we bïï wɛ̈t ë Nhialic thïn? Nadë ke ye we wepɛ̈c yen bïï yen?
37 Na ye raan tak lɔn ye yen raan käk Nhialic tïŋ, tɛ̈dë ke ye Wëi Nhialic nyuɔ̈ɔ̈th, ka dhil ŋic lɔn käk gät ke aa käk bö tënë Bɛ̈ny.
38 Na ye käkkä dhɔ̈l yiic, ke duɔ̈kkë ye kuɛ̈ɛ̈c nhom.
39 Këya, miɛ̈thakäi cï gam, tääukë wepuɔ̈th käk bï Nhialic nyuɔ̈th we yiic bäk ke aa lɛ̈k kɔc, ku duɔ̈kkë kɔc kɔ̈k cï gam jam thok kɔ̈k, ye gël bïk cïï jam.
40 Wek aa dhil këriëëc ëbën looi dhël la cök.

15

Jethu acï jɔt raŋ yic

1 Ëmën miɛ̈thakäi cï gam, wek aa ba bɛn lɛ̈k rin Wɛ̈t Puɔth Yam ya lɛ̈k we, wɛ̈t cäk yök ku yen cäk gam wepuɔ̈th ëbën.
2 Wɛ̈t ya lɛ̈k we, ku yen bï we luɔ̈k aya tɛ̈ muk wek ye cït tɛ̈ cï ɣɛn ye lɛ̈k we thïn, ka bï ciɛn wɛ̈t puɔth cäk gam, tɛ̈ cïï yen ye yic.
3 Ɣɛn acï wɛ̈t thiek yic apɛi yök ku lɛ̈k we. Wɛ̈t cï Raan cï lɔc ku dɔc thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkua. Cït tɛ̈ cï gät ye athör thɛɛr wël Nhialic yic.
4 Acïk thiɔ̈k ku yeen acï Nhialic jɔt thou yic nïn kadiäk cök bï bɛn pïr, cït tɛ̈ cï gät ye athör thɛɛr wël Nhialic yic.
5 Ku nyuth rot Pïtɛr ku jɔl atuuc kathiäär ku rou.
6 Ku ben rot nyuɔɔth tënë kɔc juëc wär kɔc buɔt kadhiëc, kɔcken ye buɔɔth cök, kɔc ŋot ke pïïr kɔc juëc, cɔk alɔn cï kɔc kɔ̈k thou.
7 Ku ben rot nyuɔ̈th Jemith ku jɔl rot bɛn nyuɔ̈th atuuc ëbën.

15:3 Ith 53:5-12 **15:4** Wk 16:8-10; Mt 12:40; Luɔi 2:24-32 **15:5** Mt 28:16-17; Mk 16:14; Lk 24:34, 36; Jn 20:19 **15:8** Luɔi 9:3-6

8 Ku jɔl rot nyuɔ̈th ɣɛn ciëën cïmën raan lök dhiëëth ciëën.
9 Rin ë ɣɛn akoor tënë atuuc ëbën, aya yök acïï path bï ɣɛn a cɔɔl ɣɛn atuuc rin ɣɛn acï kɔc akut, kɔc cï gam jöör, ku cal ke aa gum apɛi.
10 Ku dhëëŋ ë Nhialic acä cɔl acït kënë akölë. Ku dhëëŋ cï gäm ɣɛn akëc nhom dɛɛr piny. Ɣɛn acï luui apɛi luɔi wär ɣɛn atuuc kɔ̈k, ku acie riɛldiɛ̈ ë rot, ee miɔ̈c cï Nhialic gäm ɣa yen alëu ɣɛn ë luɔi kënë.
11 Këya, na ye wɛ̈t kënë yen ya lɛ̈k kɔc, tɛ̈dë ke ye yen lëk atuuc kɔ̈k kɔc aya, ke yen ë wɛ̈t töŋ le ɣok tueŋ ke lëkku kɔc, ku ë yen acäk gam.

Kɔc cï gam aabï röt jɔt rɛ̈ŋ yiic

12 Na ye lɛ̈k kɔc lɔn cï Nhialic Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ke yeŋö ye kɔc kɔ̈k ë kamkun ye lueel lɔn cïï kɔc cï thou bï jɔt bïk bɛn pïr?
13 Na ye wɛ̈t yekë lueel yic, lɔn cïn yen raan cïï jɔt ë thou yic, ke Nhialic akëc Raan cï lɔc ku dɔc jɔt ë thou yic aya.
14 Ku na Raan cï lɔc ku dɔc këc jɔt raŋ yic, ke wɛ̈t yeku lɛ̈k kɔc ku gamdun tënë Raan cï lɔc ku dɔc acïn wɛ̈tde yic.
15 Ku dɛ̈t aya abï nyooth lɔn lueel ɣok lueth rin Nhialic, rin acuk lueel lɔn cï yen Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic. Ku na ye yic lɔn këc kɔc cï thou jɔt bïk bɛn pïr, ke Nhialic akëc Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic.
16 Rin na këc kɔc cï thou jɔt, ke Raan cï lɔc ku dɔc akëc jɔt aya.
17 Na Nhialic këc Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ka cïn kë kuny gamdun we tënë Raan cï lɔc ku dɔc, ku adumuɔ̈ɔ̈mkun aa ŋot ke këc päl piny.
18 Na Raan cï lɔc ku dɔc këc jɔt thou yic, ke wɛ̈tde yic aya, abï ciɛ̈t lɔn cï kɔc cï gam ku aacï thou, aa kɔc ŋot ke rɛ̈ɛ̈r adumuɔ̈ɔ̈m yic.
19 Na yeku ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Raan cï lɔc ku dɔc ɣo kony pïr akölë yic ë rot, ku acie pïr akölriëëc ëbën, ke ɣok aabï kuat raan tɔ̈ pinynhom ëbën yic ŋɛɛr ë riɛnkua.
20 Ku yic ë kë cï Nhialic Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic bï nyuɔɔth lɔn bï yen kɔc cï thou jɔt aya.
21 Cïmën ye kɔc thou rin këwäär cï raan tök looi, ke kɔc aabï röt jɔt thou yic aya rin kë cï raan dɛ̈t looi.
22 Cïmën wäthɛɛr ye kɔc thou rin ye kɔc tök kek Adam, ke yeen aya kɔc aabï jɔt bïk pïr rin cï kek mat kek Raan cï lɔc ku dɔc.
23 Ku ŋɛk abï la akölden bï ye jɔt thou yic. Raan cï lɔc ku dɔc yen acï kaŋ jɔt thou yic, ku kacke aabï jɔt aköl le yen dhuk.
24 Ku thök ë piny abï jäl bɛ̈n, ku Raan cï lɔc ku dɔc, abï jak ril pinynhom kek kacken rac ëbën, ku gɛm Bääny tënë Wun Nhialic.
25 Rin Raan cï lɔc ku dɔc adhil mac ɣet aköl bï Nhialic kɔc ater ëbën göök ku bïï ke yecök.
26 Raan ater bï jäl göök ciëën ee thou.
27 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Nhialic acï këriëëc ëbën tääu yecök.” Alëu bï deet yic lɔn, këriëëc ëbën, ye lueelkä, Nhialic guɔ̈p aliu ë käkkä yiic rin ee yen Raan cï lɔc ku dɔc looi bï käŋ mac ëbën.
28 Ku na cï këriëëc ëbën tääu Raan cï lɔc ku dɔc cök, ke yeen nhom yen Raan cï lɔc ku dɔc abï rot tääu Nhialic cök, yen raan këriëëc ëbën looi bïk tɔ̈ yecök, ku Nhialic yen abï këriëëc ëbën jäl mac.

29 Takku ëmën kɔc ye muɔɔc nhïïm rin kɔc cï thou. Yeŋö yakë ŋɔ̈ɔ̈th? Ye këpiath ŋö ye kɔc ye muɔɔc nhïïm rin kɔc cï thou looi tɛ̈ cïï Nhialic kɔc cï thou ë jɔt bïk bɛn pïr?
30 Na cïï kɔc cï thou röt ë bɛn jɔt, ke yeŋö ye ɣok ɣonhïïm rääm akölaköl kë ye ɣok thou yök thïn.
31 Miɛ̈thakäi cï gam, thou ë ɣa tiɛɛt piny akölaköl. Ɣɛn akuëëŋ, ɣɛn aluel yic rin ee kënë ë nhiaamdiɛ̈ ë riɛnkun, lɔn cï ɣok röt mat kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu Krïtho Bänyda, ee piɛ̈rda yic.
32 Yeŋö ca yök thïn wäär thër ɣɛn kek kɔc cït lääi Epethuth? Na kɔc cï

15:9 Luɔi 8:3 **15:25** Wk 110:1 **15:27** Wk 8:6 **15:32** Ith 22:13

thou cie jɔt bïk bɛn pïr, ke ɣo mïthku ku dëkku, nhiäk ɣok aabï thou.
33 Duk rot cɔl amär, “Na ye cath ke
kɔc rɛc, ka rɛc yï ba ciɛ̈t ke.”
34 Yakë ŋiɛ̈c tak ku pälkë dhölkun
adumuöm. Ee yär guöp rin kɔc kök
weyiic aa kuc Nhialic.

Guöp cï rot jɔt raŋ yic

35 Raan dɛ̈t abï thiëc ëlä, “Bï Nhialic
kɔc cï thou jɔt këdë bïk bɛn pïr? Ye
guöp yïndë bï tö ke ke?”
36 Yeŋö thiëc wek këlä! Tɛ̈ com yïn
käu, ku cïï yic kɔŋ pät bï ciɛ̈t kë cï thou
ka cïï cil.
37 Ku kë ye com ë käu ë path cïmën
käu ë rap ku käk kök, acie kool rap yen
ye com bï bɛn dït.
38 Nhialic ë käu gäm guöp cï löc ye.
Ee kuat käu gäm guöpden path ke ye.
39 Gup käk pïr ëbën aacïï thöŋ. Kɔc
aa la guäpden ë röt, lääi aa la guäpden
ë röt, diɛt aa la guäpden ë röt, ku rec
aa la guäpden ë röt aya.
40 Ala gup tö nhial ku gup tö pinyn-
hom, ku dhëëŋ rɛ̈ɛ̈r kek gup tö nhial
acïï rɛ̈ɛ̈r ke gup tö pinynhom.
41 Aköl ala dhɛ̈ɛ̈ŋde ë rot, pɛɛi ala
dhɛ̈ɛ̈ŋde ë rot ku kuɛl aa la dhɛ̈ɛ̈ŋden
ë röt. Ku kam ë kuɛl, kuɛl kök aa la
dhɛ̈ɛ̈ŋden ë röt aya.
42 Abï ciɛ̈t ë kënë tɛ̈ le Nhialic kɔc
cï thou jɔt bïk pïr. Tɛ̈ cï guöp thiök ka
dhiäth bï ya tiɔp, ku tɛ̈ jɔt ye, ka cïï ben
thou ku cïï ben dhiäth.
43 Tɛ̈ cï guöp thiök, ka cï riääk ku cïn
dhëëŋ ku riɛl. Tɛ̈ jɔt Nhialic ye, ka bï
dhëŋ ku ril.
44 Tɛ̈ cï ye thiök, ke ye guöp pinyn-
hom tɛ̈n, tɛ̈ jɔt ye, ka bï ya guöp ye
Wëi Nhialic gäm pïr. Cït lɔn tö guöp
pinynhom thïn, guöp pan Nhialic atö
thïn aya.
45 Rin acï göt athör thɛɛr wël Nhialic
yic ëlä, “Raan tueŋ Adam ëcï cak ku bï
pïr, ku Adam ciëën ë pïr wëi gam.”
46 Acie guöp pan Nhialic yen kɔŋ
bɛ̈n ë guöp pinynhom.
47 Adam tueŋ ë cak ë tiɔp, ku Adam
dɛ̈ɛ̈të ë bö nhial.
48 Kɔc pinynhom aa thöŋ kek raan
wäär cak tiɔp, ku kɔc ë kɔc nhial aa
thöŋ kek raan bö nhial.
49 Ëmën ɣok aa thöŋ kek raan cï looi
ë tiɔp, ku aköldä ɣok aabï thöŋ kek
raan bö nhial.
50 Miɛ̈thakäi cï gam, awiëc bäk ŋic
lɔn gupkuan la yiic adiöŋ ku riɛm aabï
riääk piiny raŋ yic. Aacïï röt bï mat
ë bääny Nhialic yic, bääny rɛ̈ɛ̈r thïn
akölriëëc.
51 Wek aa ba lɛ̈k kë cäk ŋic thɛɛr ku
bäk deet yic ëmën. Acie ɣo ëbën ɣok bï
thou, ɣook ëbën ɣok aabï yiëk guöp ë
yam.
52 Abï rot looi kaam thïn koor ë
path. Tɛ̈ piŋ këcït kaŋ yic aköldä thöök
piny, Nhialic abï kɔc cï thou jɔt bïk pïr.
Ɣok aabï waar ëbën buk cïï ben thou.
53 Gupkuan cï thou ku riëëkkë ë raŋ
yic, aabï waar gup cie thou, gup cie
riääk raŋ yic. Ku ɣok kɔc pïr ɣok aabï
gäm gup cie thou.
54 Tɛ̈ le kënë rot looi, gupkuan ë
thou ku riëëkkë aabï waar bïk cïï ben
aa thou, ke wël Nhialic cï göt thɛɛr
aabï kenhïïm jäl tiɛɛŋ,
“Riɛl ë thou acïï liu, thou acï göök
papot!”
55 “Yïn thou, riɛldu ako? Yïn thou,
riɛldun yïn ɣo göök ë yïn kɔc
nök ako?”
56 Thou ee riɛlden yen kɔc nök yök
tënë adumuöm, ku adumuöm ee
riɛlde yök tënë löŋ.
57 Ɣok aa dhil Nhialic leec, rin cï yen
ɣo cɔl ayök riɛl ye ɣok adumuöm ku
thuɔɔu tiaam, rin kë cï Bänyda Jethu
Krïtho looi.
58 Këya, miɛ̈thakäi cï gam, muökkë
gamdun apath guöömkë. Yakë luui
akölaköl rin Bɛ̈ny, rin aŋiɛckë acïn
kuat luɔi yakë looi rin Bɛ̈ny bï nhom
kaŋ dɛɛr piny ë path.

16

Wëëu ye juaar rin kɔc cï gam Judia

1 Awiëc ba jam rin wëëu wiëckë bäk
ke juaar rin bï wek kɔc cï gam Judia
kony. Wek aa dhil kë ca lëk akuut kɔc
cï gam Galatia looi.

15:45 Cäk 2:7 **15:52** 1The 4:15-17 **15:54** Ith 25:8 **15:55** Ɣoth 13:14 **16:1** Rom 15:25-26

2 Ŋɛk ë kamkun adhil wëëu atɔ̈ɔ̈u
tɛ̈cït tɛ̈n akuënden bï lëu aköl Nhialic
thok ëbën, rin bï ciɛ̈n wëëu ben kuɔ̈ɔ̈t
yiic aköl bï ɣɛn bɛ̈n.
3 Na la bɛ̈n ke ɣɛn abä athöör
gäm kɔckun cäk kuany, ku lɛ̈k kɔc
Jeruthalem lɔn kɔckä aa kɔc ɣɛ̈th
wëëu cïk juaar tënë we.
4 Na pɛth tënë ɣa ba la Jeruthalem,
ke kek aabï cath ke ɣa.

Tɛ̈ cï Paulo guiër kɛnyde

5 Ɣɛn abï jäl bɛ̈n tënë we tɛ̈ cï ɣɛn kaŋ
tëëk Mathedonia, rin aca guiir ba tëëk
thïn.
6 Aya yök ɣɛn abï lɔ̈k ɣa la rëër kek
we, tɛ̈dë ɣɛn abï rut thöl, ku wek aa bä
kuɔny la kɛnydiɛ̈ yic kuat tɛ̈ le ɣɛn thïn.
7 Acä wïc ba we tïŋ ë path ëmën ku
bar tueŋ. Aya ŋɔ̈ɔ̈th ciɛ̈t ɣa bï rëër apɛi
kek we tɛ̈ pɛ̈l Bɛ̈ny ye bï rot looi.
8 Ɣɛn abï rëër Epethuth ë tɛ̈n ɣet
aköl Yan Ayup cïn yic luɔu,
9 rin ɣɛn ala kë luɔɔi ke dït tɛ̈n apɛi,
cɔk alɔn cïï kɔc juëc kë luɔɔi wïc.
10 Na bɔ̈ Timothï, ke nyuɔ̈thkë ye lɔn
acïn kë bï ye cɔl ariɔ̈c tɛ̈ rëër yen kek
we, rin alui rin Bɛ̈ny cïmën luui ɣɛn
rin Bɛ̈ny aya.
11 Acïn raan ë kamkun yɔ̈ŋ Timothï
guɔ̈p. Kuɔnykë bï dhɔ̈lde tëëk apath bï
dhuk tënë ɣa ke puɔl guɔ̈p, rin aŋääth
bï dhuk kek miɛ̈thakäi cï gam luui ɣok
ke ë tök.
12 Ëmën, rin wämääth Apolo, aca ya
yɔ̈ɔ̈k bï la tënë we kek miɛ̈thakäi kɔ̈k
cï gam. Ku acïï wïc bï la tënë we ëmën,
aŋot bï la tɛ̈ lëu yen rot.

Wël ciëën

13 Tiëërkë nhïïm, kääckë ë cök gam-
dun yic, duɔ̈kkë riɔ̈c, riɛlkë puɔ̈th.
14 Wek aa dhil kërïëëc ëbën looi kek
nhiɛ̈r wepuɔ̈th.
15 Wek aa ŋic Ithipanath kek kacke,
kek aa kɔc ke kɔŋ wɛ̈t Nhialic gam
pandun Akaya ku yekë luui apɛi rin
kɔc ë Nhialic. Wek aa läŋ, miɛ̈thakäi,
16 bäk kɔc cït käkkä theek ku raan
dɛ̈t rot mät thïn bï luui kek ke.
17 Ɣɛn amit puɔ̈u rin cï Ithipanath
ku Portunato ku Akaikuth bɛ̈n, keek
aacï bɛ̈n luui nyiɛndun wäär liiu wek.
18 Rin aacä bɛn cök puɔ̈u ku we aya.
Dhiɛlkë wɛ̈t ye kɔckä lueel piŋ.

Muɔ̈th ciëën

19 Akuut kɔc cï gam wun Athia aa
we tuɔ̈c miäthden, Akuila ku Prithkila
ku akuut kɔc cï gam mat panden, aa
we tuɔ̈c miäthden apɛi rin Bɛ̈ny.
20 Miɛ̈thakäi cï gam tɔ̈ ë tɛ̈n aa we
muɔ̈ɔ̈th. Miäthkë röt ë kamkun muɔ̈th
kɔc cï gam.
21 Ee ɣɛn Paulo ɣɛn agät ë muɔ̈th
kënë ë ciɛɛndiɛ̈.
22 Kuat raan cïï Bɛ̈ny nhiar abï kërac
yök. Bänyda, bäär!
23 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu rëër ke we.
24 Nhiɛ̈rdiɛ̈ arɛ̈ɛ̈r kek we ëbën rin
Jethu Krïtho.

16:5 Luɔi 19:21 **16:8** Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11 **16:9** Luɔi 19:8-10 **16:10** 1Kor 4:17 **16:15** 1Kor 1:16 **16:19** Luɔi 18:2

Athör ë rou cï Paulo gät kɔc gen Korinth

Wët nhom

Athör ë rou tënë kɔc cï gam gen Korinth, ee gët Paulo wäär cï wël wääc kam akut kɔc cï gam kek ye. Kɔc kɔ̈k kam akut kɔc cï gam yic aake ye Paulo lɛ̈k guɔ̈p wël rɛc apɛi. Ku acï Paulo nyuɔ̈th ke lɔn wïc yen ye bï bɛn dɔ̈ör ke ke, ku acï puɔ̈u miɛt apɛi wën cï yen rot looi.

Abaŋ tueŋ athöör yic, Paulo ë jam ciɛɛŋde kek akut kɔc cï gam gen Korinth. Ku tët ke kën gët yen athöör wäär ke tuc puɔ̈u apɛi. Ku lëk ke miɛt ë piände rin pël ë wët piny, ku dɔ̈ör kamken cï wël cï lɛ̈k ke athör kënë yic cɔl aloi rot. Ku jɔl lɛ̈k akut kɔc cï gam bïk kɔc ŋɔ̈ŋ cï gam pan Judia aa kony ë puɔ̈u ëbën. Ku wën jɔl wël wïcke bï ke lueel thök, Paulo acï rot bɛ̈n kony tënë kɔc kɔ̈k Korinth ye lueel lɔn kek atuuc ayic, ku lɔn cïï Paulo ye atuny la cök.

Käk tɔ̈ thïn

Wët Nhom 1:1-11
Paulo ku akuut kɔc cï gam gen Korinth 1:12–7:16
Kuɔɔny rin kɔc cï gam Judia 8:1–9:15
Paulo ë rot kony lɔn ë yen atuuc ayic 10:1–13:10
Thök ë wël 13:11-13

1 Athör kënë abɔ̈ tënë Paulo, atuny Jethu Krïtho ë wët wïc Nhialic, ku wämääthda Timothï ku tënë akut kɔc cï gam gen Korinth, ku tënë kɔc kɔ̈k ë Nhialic ëbën rëër pan Akaya.

2 Bï Nhialic Wäda ku Bɛ̈ny Jethu Krïtho we yiëk dhëëŋ ku dɔ̈ör.

Paulo ee Nhialic leec

3 Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho. Yen ë Wädan lïr puɔ̈u tënë ɣo ku yen ë ɣo dɛɛt puɔ̈th kärɛc yiic akölaköl.

4 Ee ɣo dɛɛt puɔ̈th kärɛc ɣo yök yiic, rin buk lëu aya buk kɔc kɔ̈k aa dɛɛt puɔ̈th käracken yiic. Aayeku ke dɛɛt puɔ̈th cït të ye Nhialic ɣo dɛɛt puɔ̈th thïn.

5 Ku cït lɔn ye ɣok gum aya rin wët Raan cï lɔc ku dɔc, yen ë të̈de aya, Nhialic ë ɣo dɛɛt puɔ̈th käjuëc ril yiic apɛi akölaköl.

6 Na guumku, ke rin bï we dɛɛt puɔ̈th ku luäk we, na deet ɣopuɔ̈th ke rin bï we dɛɛt puɔ̈th, ku gëm we riɛl ye wek gum cïmën të ye ɣok käŋ guɔ̈ɔ̈m thïn aya.

7 Wek aa ŋɔ̈thku apɛi, rin aŋicku lɔn guum wek cïmënda, këya ɣok aabï deet puɔ̈u rɔm ɣodhie.

8 Miëthakäi, awïcku bäk kärɛc cï ɣo yök wäär rëër ɣok pan Athia ŋic. Kärɛc ke cuk yök aake dït apɛi ciët ke cuk bï lëu buk ke guum, ɣok aa ɣo cï ɣonhïïm ŋiɛc wei ë piërda.

9 Acuk yök lɔn cït ɣok kɔc cï të̈m thou. Ku kënë acï rot looi bï nyuɔ̈th ɣo lɔn acie riɛlda yen ŋɔ̈thku, ee riɛl Nhialic raan kɔc cï thou jɔt.

10 Acï ɣo puɔ̈ɔ̈t bei käk ke duër ɣo nɔ̈k yiic, ku abï ɣo kony. Ku aŋɔ̈thku lɔn bï yen ɣo bɛn kuɔ̈ny bei,

11 cïmën cï wek ɣo kony ë rɔ̈ɔ̈kkun. Këya, röök juëc bï looi ë riɛnkua aabï Nhialic dhuk nhïïm ku dɔɔc ɣo, ku kɔc juëc aabï Nhialic leec rin këpuɔth cï looi tënë ɣo.

Paulo acï kɛnyde waar yic

12 Aŋicku ɣopuɔ̈th kuat käk yeku ke looi pinynhom ë tɛ̈n aa yeku ke looi puɔ̈n ɣer cï Nhialic gäm ɣo. Ku ë yen kënë ɣo cɔl aŋic rëër kek we. Ku yen aloiku dhëëŋ ë Nhialic, acie ŋiëëc kaŋ tɔ̈ ke raan.

13-14 Wek aa ya gät käk lɛ̈ukë bäk ke kueen ku dɛtkë keyiic. Ku na cɔk amën cïï wek wëlkä ye deet ëbën, ka ya ŋɔ̈ɔ̈th lɔn ŋot bï wek ke deet yiic ëbën, rin na ye aköl le Bänyda Jethu dhuk ke wek aabï nhiam riɛnkua cïmën bï ɣok nhiam ë we.

15 Rin ŋic ɣɛn ye lɔn bï wek wëlkië deet, aca guiir tueŋ ba la tënë we bäk dët bɛn yök.

1:1 Luɔi 18:1 **1:8** 1Kor 15:32 **1:16** Luɔi 19:21

16 Rin ë ca guiir ba tëëk tënë we të
le ɣɛn Mathedonia, ku të le ɣɛn dhuk
aya, ku bäk ɣa cɔl ala Judia.
17 Wäär guiir ɣɛn kɛnydië këya, ye
nyooth lɔn cïï ɣɛn ye wïc ba dhiɛl looi?
Të guiir ɣɛn kë wiëc ba looi cä ye yiëk
ɣanhom? Tëdë ya ke guiir cïmën kɔc
pinynhom ë tën, kɔc ye lueel, “Ɣëë,”
Ku gokë lueel, “Ɣei, ɣei,” Nyin yic ked-
hie?
18 Cïmën ŋic ɣok ye alanden lɔn
Nhialic ë wëtde tiɛɛŋ nhom, kë ca thɔn
we ëcie “Ɣëë,” tëdë ke ye “Ɣei.”
19 Rin Wën Nhialic Jethu Krïtho ye
ɣok wëtde lëk we ɣok Thilath ku Tim-
othï, ë këc bën ke ye puɔu rou, ëcï bën
ke ye puɔu tök.
20 Na cɔk la käjuëc cï Nhialic thɔn
ka tök rin Raan cï lɔc ku dɔc, rin yen
ë käk cï Nhialic ke thɔn tiɛɛŋ nhïïm.
Ku ayeku lueel ë riɛnke, “Yenakan,” të
leec ɣok Nhialic.
21 Ee Nhialic yen ë ɣo looi ɣodhie
buk aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc. Acï
ɣo dɔɔc,
22 ku yïk ɣo kïnden ye ɣok kacke, ku
tëëu Wëike ɣopuɔth bï nyooth lɔn ye
ɣok kacken bï käk cï tɔɔu yök.
23 Na ye lueth yen luɛɛl, ke Nhialic
abä tëm awuɔc. Wët këc ɣɛn bɛn la
Korinth ë rin cïï ɣɛn ye wïc ba we cɔl
aben gum.
24 Acuk wïc buk we mäc kë bäk gam.
Aŋicku lɔn wek aa ril ë gamdun yic.
Wek aa konyku ke rin miɛt ë piändun.

2

1 Këya, aca bɛn tak ba cïï bɔ tënë we
rin bï ciën këreɛc dët ben rot looi.
2 Rin na cal we aa riääk puɔth, ka cïn
raan dët cï döŋ bï ɣɛn cɔl amit puɔu,
rin aa wek aca rac puɔth.
3 Ku cït lɔn yen tënë cï ɣɛn we gät
athöör thïn, ɣɛn acïï bï bën, rin aya yök
ke ɣa bï riääk ë puɔu yök, të ya tak ke
ɣa bï kë cɔl ɣa amit puɔu yök thïn. Ee
ŋiɛc alanden, kë bä cɔl amit puɔu abï
we cɔl amit puɔth aya.
4 Wäär gët ɣɛn we athöör, ɣɛn a ɣa
rem puɔu apɛi aba ya dhiau, ku kën
luɔɔi acie lɔn bï ɣɛn we rac puɔth, ee
rin bäk të nhiɛɛr ɣɛn we thïn apɛi ŋic.

Pël wët piny tënë raan cä awuɔc looi

5 Na cï raan awuɔc looi tënë raan
dët, ka këc looi tënë ɣɛn ë rot, ee tënë
we rin acït kë cï looi tënë we cɔk cïï ye
we ëbën. (Aluɛɛl këlä rin acä wïc ba
jam ë wët kënë yic apɛi.)
6 Ee tëde yen të cï kɔc juëc kamkun
raan kënë wëët thïn.
7 Ëmën këya, wek aa dhil wët päl
piny tënë ye ku dɛɛtkë puɔu rin bï
puɔu cïï pëk wei bï jäl ë gam yic.
8 Këya, wek aa yɔɔk bäk cɔl aŋic lɔn
nhiɛɛr wek ye.
9 Wek aaca gät athör kënë rin ë wiëc
ba ŋic lɔn ye wek wëlkiën ca lëk we
gam ëbën.
10 Na le raan töŋ pël wek wët piny
tënë ye, ke ɣɛn apël wët piny tënë ye
aya, të le yen awuɔc cï looi dhiɛl päl
piny tënë ye ayic. Aya looi ë riɛnkun
ke Raan cï lɔc ku dɔc daai kë tɔ ɣapuɔu.
11 Ɣɛn ë kënë looi rin bï Bëny jakrɛc
riɛl cïï yök bï luɔida rac, rin tëden yen
luui thïn aŋicku apɛi.

Diɛɛr ë Paulo gen Troath

12 Wäär ɣëët ɣɛn gen Troath ba Wët
Puɔth Yam ë Raan cï lɔc ku dɔc bën lëk
kɔc, ke yɔk lɔn cï Bëny Jethu dhël ë luɔi
ŋaany thok.
13 Ku ɣɛn ë ɣa cï diɛɛr apɛi rin këc ɣɛn
wämääth Tito yök. Guɔ kɔc tɔɔŋ ku bar
Mathedonia.

Riɛl ye yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc

14 Lecku Nhialic! Ee ɣook wat nhïïm
akölaköl buk tiam rin Raan cï lɔc ku
dɔc. Nhialic ë ɣo luɔi bï ŋiëëc rin Raan
cï lɔc ku dɔc piny thɔŋ yic ëbën cïmën
miök ŋïr apɛi.
15 Rin ɣok aa cït adöŋ ŋïr mit ye
Raan cï lɔc ku dɔc gäm Nhialic, adöŋ
ŋïr ë thiëi piny kam kɔc luëk Nhialic,
ku kɔc mär.
16 Tënë kɔc kɔk ë ŋuäc rɛɛc ë thou
bëëi, ku tënë kɔc kɔk ë ŋuäc mit ë pïr
bëëi. Yeŋa lëk ye bï kënë looi?
17 Ɣok aacïï cït kɔc juëc kɔk wët ë
Nhialic looi bï kek aa la lim. Ɣok aa
wët ë yic lueel ë Nhialic nhom, rin ɣok

1:19 Luɔi 18:5 **2:13** Luɔi 20:1

aa kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ku ë Nhialic yen acï ɣo tooc.

3

Kɔc lui ë Dɔ̈ɔ̈r Yam

1 Yakë tak lɔn ɣok aa ben röt lɛ̈k we? Acie tɛ̈de. Kɔc kɔ̈k athör lööm tënë we bï kek röt la nyuɔ̈th kɔc kɔ̈k, ku kɔc kɔ̈k aa athör bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc kɔ̈k bï kek röt bɛ̈n nyuɔ̈th we. Ku ɣok acie wïc athör cït käkkä.

2 Aa wek athördan yeku muk, cï gɔ̈t ɣopuɔ̈th bï raan ëbën ŋic ku kueen.

3 Wek aa cït athör bɔ̈ tënë Raan cï lɔc ku dɔc. Akëc Raan cï lɔc ku dɔc gɔ̈t galam, acï gɔ̈t Wëi ë Nhialic pïr. Akëc gɔ̈t aleel pat yiic kɔ̈th, acï gɔ̈t ɣopuɔ̈th.

4 Alëuku buk käkkä lueel ke ɣo ŋic Raan cï lɔc ku dɔc ë Nhialic nhom.

5 Acä lëu ba lueel lɔn ɣok aa la riɛlda ë röt ye ɣok Nhialic luɔ̈ɔ̈i. Riɛl ye ɣok ye luɔ̈ɔ̈i ayeku yök tënë ye.

6 Yen acï ɣo yiëk riɛl ye ɣok kɔc lui rin dɔ̈ɔ̈r ë yam kek ye, dɔ̈ɔ̈r ë Wëi cïï cït löŋ cï gɔ̈t. Löŋ cï gɔ̈t ee thou bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc, ku Wëi ë pïr bɛ̈ɛ̈i.

7 Löŋ ëcï gɔ̈t aleel pat yiic kɔ̈th, ku diik Nhialic ëcï rot nyuɔɔth wäär gɛm ye. Na cɔk a wäär cï ruɛl Nhialic yen cï Mothith paat piny bɛ̈n jäl amääth, ke ŋot ril apɛi bï kɔc Itharel cïï lëu bïk Mothith döt. Këya, na ye löŋ thou bɛ̈ɛ̈i, tënë kɔc yen luui kɔc yen bɛ̈n kek diikdït cït kënë,

8 ke diik luɔi Wëi cïï bï dït apɛi!

9 Na ye löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr kɔc cɔl atëm awuɔ̈c la diik, ke ye diikdït yïndë bï löŋ dɔ̈ɔ̈r yam kɔc cɔl aala cök tënë Nhialic bɛ̈ɛ̈i!

10 Ee yic, löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr acïn këpuɔth bï ye thɔ̈ɔ̈ŋ kek löŋ dɔ̈ɔ̈r yam.

11 Na ye löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr cï guɔ bɛ̈n liu la diik, ke ye diikdït yïndë bï dɔ̈ɔ̈r yam cïï bï kaŋ liu bɛ̈ɛ̈i!

12 Ɣok aa cie riɔ̈ɔ̈c tɛ̈ jiɛɛm ɣok rin le ɣok ŋɔ̈th löŋ dɔ̈ɔ̈r yam la diikdït akölriëëc ëbën

13 Ɣok aacïï cït Mothith wäär yenyin kum bï kɔc Itharel diik Nhialic cïï ŋic tɛ̈ jiël yen thïn amääth.

14 Keek aake cï muɔ̈r puɔ̈th. Agut cït ëmën kën ke cɔl aacïï käŋ ŋic aŋoot tɛ̈ kueen kek athör löŋ thɛɛr, kën ke muɔ̈r puɔ̈th aŋot tɔ̈ thïn. Ku aye nyaai tɛ̈ mɛ̈t raan rot Raan cï lɔc ku dɔc.

15 Agut cït ëmën gɛ̈t ɣɛn athör, tɛ̈ kueen kek löŋ Mothith, kën ke muɔ̈r puɔ̈th bïk käŋ cïï ŋic aŋoot thïn.

16 Ku kënë aye nyaai tɛ̈ mɛ̈t raan rot Bɛ̈ny.

17 Ku Bɛ̈ny ye lueel ë wëlkä yiic ë Wëi. Ku tɛ̈ rëër Wëi Bɛ̈ny thïn, lääu nhom ë tɔ̈ thïn.

18 Diik Nhialic ayeku nyuɔɔth rin cïn yen kën ɣo muɔ̈r puɔ̈th. Ku Wëi Bɛ̈ny ë ɣo looi ëbën buk ciɛ̈t ye, ku diɛɛkde ë rot juak, kënë ë luɔi Wëi ë Bɛ̈ny.

4

Riɛl Nhialic gupkuan cït töny cï cuëëc tiɔp

1 Këya, ɣok aacie dhɔ̈r ë luɔi kënë rin ë Nhialic yen agɛ̈m ye ɣo ë liɛr piände.

2 Ɣok aacï kuec buk käk ye moony ku käk kɔc rac gup cïï ye lueel. Ee yic yen ayeku lueel kɔc nhïïm. Ku yen aye kek ye ŋic kepuɔ̈th ëbën, yeku kɔc yïndë ë Nhialic nhom.

3 Na cïï kɔc kɔ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam yeku lɛ̈k kɔc ye deet yic, ka kɔc cï puɔ̈th määr kek aacie ye ye deet yic.

4 Jɔŋrac mac kɔc piny kënë ya aköl acï kɔc këc gam muɔ̈r puɔ̈th, ku bïk ruɛl ë bɛ̈n tënë Wɛ̈t Puɔth Yam cïï ye tïŋ, wɛ̈t yam diik Raan cï lɔc ku dɔc yen cït Nhialic guɔ̈p.

5 Ɣok aacïï kɔc ye lɛ̈k rin bï ɣok röt luɛɛl, ɣok aa kɔc lɛ̈k rin Jethu Krïtho ke ye Bɛ̈ny. Ku ɣook ke ɣo ye aloony tënë we rin Jethu.

6 Nhialic yen luel ye athör thɛɛr yic ëlä, “Cɔl ruɛl aruel muɔ̈ɔ̈th yic.” Yen ë Nhialic töɔ̈ŋ cɔl ruɛl ŋiɛ̈ɛ̈c kaŋ aruel ɣopuɔ̈th bï ɣo nyuɔ̈th diik Nhialic ë ruɛl Raan cï lɔc ku dɔc nyin.

7 Ku ɣok kɔc la këpuɔth dïït kënë, ɣok aa cït töɔ̈ny cï cuëëc ë tiɔp. Ku ë rot looi këya bï nyuɔɔth lɔn riɛldït apɛi ë bɛ̈n tënë Nhialic, acie ɣo.

3:3 B.bei 24:12; Jer 31:33; Edhe 11:19; 36:26 **3:6** Jer 31:31 **3:7** B.bei 34:29 **3:13** B.bei 34:33 **3:16** B.bei 34:34 **4:6** Käk 1:3

8 Ɣok aa käk jör ɣo yök ku aacie ɣo
ye rac. Na cɔkku kë loiku kuc, ke ɣok
aacie dhɔ̈r.
9 Ɣok aaye cɔl agum, ku ɣok aa këc
Nhialic päl wei. Ɣok aacï nɔ̈k buk la
naŋ piiny, ku ɣok aa këc thou.
10 Kuat tɛ̈ yeku tëëk ëbën ɣok aa ciɛ̈t
kɔc bï nɔ̈k cïmën Jethu. Këya alëu kɔc
kɔ̈k bïk pïr Jethu tïŋ ɣogup.
11 Rin ɣok kɔc pïr, ɣok aa rëër
akölaköl ɣo cït kɔc bï thou rin Jethu,
rin bï piɛ̈rde tïŋ guɔ̈pdan bï thou yic.
12 Këya, ɣok thou rin bï wek pïr.
13 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
ëlä, “Ɣɛn ë jam rin cï ɣɛn gam.” Ku rin
le ɣok gam töŋ thöŋ, ɣok aa jam aya
rin cï ɣok gam.
14 Rin aŋicku Nhialic yen jɔt Bɛ̈ny
Jethu bï bɛn pïr, abï ɣo jɔt kek Jethu
aya, ku nyɛɛi ɣo ku we bï ɣo ɣäth tɛ̈
rëër yen thïn.
15 Kënë aloi rot ëbën ë riɛnkun. Aloi
rot rin bï dhëëŋ ë Nhialic ɣet tënë kɔc
juëc, rin bï kɔc juëckä piath ë Nhialic
ŋic, ku bïk aa leec ku dorkë.

Pïr rin ë gam

16 Ku rin ë wɛ̈t kënë ɣok aacie
puɔ̈th ë bath cɔk alɔn thöök riɛlda
amääth-amääth, ke piäthkua aa ber
piny akölaköl.
17 Aterthii yeku ke yök ëmën, aa
guir ɣook rin pïr akölriëëc bï aterthii
kuankä looi bïk cïï ye käŋ acïn.
18 Rin ɣok aacie ɣopuɔ̈th ë tääu käk
ye tïŋ yiic, ɣok aa ɣopuɔ̈th tääu käk cïï
ke ye tïŋ yiic. Rin käk ye tïŋ aa guɔ jäl,
ku käk cïï ke ye tïŋ aa rëër thïn athɛɛr.

5

1 Rin aŋicku lɔn guäpkua pinynhom
ë tɛ̈n aa cït duël ye ɣok rëër thïn kaam
koor. Ku na la duël kënë riääk ke
Nhialic abï ɣo yiëk ɣöt tɛ̈den rëër yen
thïn, ɣön këc raan looi yecin. Ɣön
ë looi Nhialic nhom guɔ̈p, cïï bï kaŋ
riääk.
2 Cït ëmën rëër ɣok ɣo dhiau, ayeku
wïc lɔn bï Nhialic ɣo gäm gupkuan
yam bɔ̈ nhial.
3 Ku rin cïï ɣok bï ŋɔ̈ŋ ë guɔ̈p, ɣok
aabï gäm guɔ̈p yam.
4 Gupkuan rëër ke ɣo pinynhom
aacïï bï rëër thïn athɛɛr. Ɣok aa dhiau
rin käjuëc buk guum. Ku acie lɔn wïc
ɣok ye buk thou ayic, kë wïcku ë lɔn bï
Nhialic ɣo waar bï ɣo gäm guɔ̈p ë yam
bï pïr akölriëëc ëbën. Këya, ɣok aa wïc
gupkuan pinynhom bï ke waar guɔ̈p
bï rëër thïn athɛɛr.
5 Ee Nhialic yen acï ɣo guiir rin
awër kënë. Ku gɛ̈m ɣo Wɛ̈ike buk ŋic
lɔn bï yen ye looi.
6 Këya, ɣok aa rëër ɣo deet ɣopuɔ̈th
akölaköl. Ku aŋicku tɛ̈ rëër ɣok ë
guɔ̈pdan kënë yic ë pinynhom tɛ̈n, ɣok
aa rëër ke ɣo mec kek tɛ̈n bï ɣok rëër
thïn kek Bɛ̈ny.
7 Ɣok aa pïr ë gam, acie kë yeku tïŋ.
8 Ɣok aa rɛ̈ɛ̈r ɣo deet ɣopuɔ̈th ku
guirku röt apɛi buk guɔ̈pdan pinyn-
hom puɔ̈l rin bï ɣok la tɛ̈ rëër Bɛ̈ny
thïn.
9 Adhilku looi buk Bɛ̈ny cɔl amit
puɔ̈u piɛ̈rda yic pinynhom ë tɛ̈n, ku
pïrdan aköldä aya.
10 Rin ɣok aabï dhiɛl kɔ̈ɔ̈c Raan cï lɔc
ku dɔc nhom aköl ë luk, bï ŋɛk atɛ̈m
awuɔ̈c, tɛ̈dë ke dɔɔc rin käkken cï looi
wäär piïr yen pinynhom.

Nhialic ë kɔc cɔl amääth kek ye rin Jethu

11 Cït lɔn ŋic ɣok ye apɛi yen tɛ̈ dhil
ɣok riɔ̈ɔ̈c thïn ë Bɛ̈ny, yen aye ɣok kɔc
kɔ̈k lɛ̈k bïk kepuɔ̈th wɛ̈l Bɛ̈ny. Bɛ̈ny
aŋic ɣo apɛi, ku aya ŋɔ̈ɔ̈th lɔn piäthkun
yiic wek aa ŋic ɣo aya.
12 Acie lɔn wïc ɣok ye buk röt bɛn lɛ̈k
we, wek aa wïcku buk we nyuɔ̈th kë bï
wek aa nhiam ë ɣo, tɛ̈ rëër wek kek kɔc
nhiam käk ye tïŋ ku aa liu kepuɔ̈th.
13 Na ye kɔc kɔ̈k ɣo tïŋ ke ɣo cï nhïïm
liääp, ke këda ë röt kek Nhialic, na lok
nhïïm cök, ke këpiathdun.
14 Käk yeku ke looi, aa yeku looi
rin nhiɛ̈r Raan cï lɔc ku dɔc. Ku
ëmën aŋicku lɔn cï raan tök thou rin
kɔc ëbën. Ku këya, kɔc ëbën aa rɔm
thuɔnde.
15 Acï thou rin kɔc ëbën. Këya, kɔc
pïr aacïï dhil pïr rin bï kek puɔ̈th miɛt
ë röt, ku aabï pïr riɛnke yen raan cï
thou ku ben jɔt pïr ë riɛnken.

4:13 Wk 116:10 **5:10** Rom 14:10

16 Ku ëmën le tueŋ ɣok aacïï raan lëu
buk ŋic cït tɛ̈ ye tiɛ̈ŋ ye. Ku na le kɔc ke
ŋic Raan cï lɔc ku dɔc ke ye raan wäär
rɛ̈ɛ̈r pinynhom, ka cie tɛ̈de këya ëmën.
17 Tɛ̈ cï raan rot mɛ̈t Raan cï lɔc ku
dɔc, ke yeen acï ya raan cï bɛn cak.
Këthɛɛr acï jäl ku kën yam acï bɛ̈n.
18 Kënë ee Nhialic yen aloi ye ëbën.
Acï ɣo dɔ̈ɔ̈r kek ye rin Raan cï lɔc ku
dɔc. Ku yïk ɣo luɔi buk kɔc kɔ̈k dɔ̈ɔ̈r
kek ye.
19 Kë yeku lɛ̈k kɔc, ee lɔn looi Nhialic
kɔc ëbën bïk dɔ̈ɔ̈r kek ye rin Raan cï lɔc
ku dɔc. Nhialic akëc awuɔ̈ɔ̈c yekë ke
looi kuɛ̈ɛ̈c nhïïm, ku acï ɣo gäm luɔi ye
lueel tɛ̈ bï ɣok kɔc ya dɔ̈ɔ̈r thïn.
20 Këya, ɣok aa tuc jam nyin Raan cï
lɔc ku dɔc. Acït Nhialic guɔ̈p yen luel
wɛ̈tde ë thuɔŋda. Ɣok aa jam rin Raan
cï lɔc ku dɔc, ku ɣok aa thiëc raan ëbën.
“Dɔ̈ɔ̈rkë kek Nhialic.”
21 Raan cï lɔc ku dɔc ë cïn guɔ̈p ad-
umuɔ̈ɔ̈m. Ku acï Nhialic looi bï Jethu
thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkua, rin tɛ̈ mɛt
ɣok röt kek ye, ke ɣok aabï ya kɔc la
cök ë Nhialic.

6

1 Luɔida yic ɣodhie ke Nhialic, wek
aa yöökku, wek kɔc cï dhëëŋ Nhialic
yök bäk cïï cɔl adɛɛr nhom piny ë path.
2 Rin acï Nhialic lueel, “Aköl wäär
wïc ɣɛn ye ba we kony, ɣɛn acï
rɔ̈ɔ̈kkun bɛ̈n piŋ. Ku aköl wäär wïc ɣɛn
we ba we luɔ̈k, wek aaca bɛn kony.”
Piɛŋkë, kënë yen aköl bï wek kuɔɔny
Nhialic yök, aköl yen aköl bï we luɔ̈k.
3 Acuk wïc bï la raan luiku kë jör ye
kërïëëc ëbën yic, rin bï ciɛ̈n raan luel
ye lɔn cïï luɔida path.
4 Këya, ayeku nyuɔɔth kërïëëc ëbën
yeku looi yic lɔn ye ɣok kɔc lui rin ë
Nhialic, rin ye ɣok käɾɛc ku käril ɣo
jöör guum ë path ke ɣo cïï gup tuc.
5 Ɣok aacï that, ɣok aacï mac ku
jɔt kɔc juëc man luɔida aliääp nhial,
ku ɣok aa ɣo ye luui apɛi ku cuk nin
wakɔ̈u ku nɛ̈k cɔk ɣo.
6 Ku ɣok aacï rëër ke ɣo cïn gup
ajuɛ̈ɛ̈c ɣo lir gup, ke ɣo ɣer puɔ̈th, ku
detku käŋ yiic. Ku Wëi Nhialic acï
rëër kek ɣo ku nhiɛ̈rda acïn tɛ̈ diu thïn,
7 ee wɛ̈t yic yen ayeku lɛ̈k kɔc ë
riɛl Nhialic. Ku kë le ɣok cök Nhialic
nhom yen ë tɔŋ ye ɣok thɔ̈r ku kony
ɣok röt.
8 Kɔc kɔ̈k aa ɣo leec ku kɔc kɔ̈k aa
ɣo bui. Kɔc aa ɣo jääm gup ku kɔc
kɔ̈k aa ɣo ŋiɛc jääm. Ɣok aaye yɔ̈ɔ̈k lɔn
ye ɣo alueth ku ë yic yen ayeku lueel
akölaköl.
9 Ɣok aaye ciëëŋ ciɛ̈t ɣo cïï ŋic ku ɣok
aa ŋic apɛi, ayekë lueel lɔn thou ɣok,
ku tiɛ̈ŋkë, ɣok aa ŋot ɣo pïr. Aa ɣo baŋ
apɛi ku aacie ɣo ye ɣɛɛt wei,
10 Ɣok aa rëër ke ɣo mit puɔ̈th
akölaköl agut aköl guum ɣok thïn. Na
cɔk alɔn ŋɔ̈ɔ̈ŋ ɣok ke ɣok aa kɔc juëc
looi bïk jak, na cɔk alɔn cïn ɣok käŋ, ke
ɣok aa ŋot ɣo la käriëëc ëbën.
11 Mäthkiɛn gen Korinth! Wek aa
cuk lɛ̈k alanden ɣo lääu puɔ̈th.
12 Nhiɛ̈rda tënë we akëc yit, aa wek
aacï nhiɛ̈rdun tënë ɣo yit.
13 Cït ëmën lɛ̈ɛ̈u ɣok puɔ̈th tënë we,
wek ayɔ̈ɔ̈k ciɛ̈t we ye miɛ̈thkiɛ̈, bäk
puɔ̈th lääu aya.

Duk mɛ̈t kek kɔc kuc Nhialic

14 Duɔ̈kkë röt mat kek kɔc këc wɛ̈t
Jethu gam. Yeŋö kɔc la cök Nhialic
nhom kek kɔc cïï la cök mat? Yeŋö
ruɛl ku muɔ̈ɔ̈th cɔl aaye tök?
15 Le mänh tɔ̈ kam Raan cï lɔc ku dɔc
kek jɔŋrac? Yeŋö rɔm kɔc Krïthiaan kek
kɔc cie Krïthiaan?
16 Yeŋö luaŋ rëër Nhialic thïn cɔl
aräm kek luaŋ kɔc ye ke jak cï kiɛ̈ɛ̈t
door thïn? Ɣok aa luaŋ rëër Nhialic
thïn. Cïmën cï Nhialic ye lueel ëlä,

“Ɣɛn abï paandiɛ̈ looi ke kackiɛ̈
ku rɛ̈ɛ̈r ke keek
ɣɛn abï ya Nhialicden
ku wek aabï ya kackiɛ̈.”

17 Ku lueel Bɛny aya,

“Wek aa dhil jäl kam kɔc këc gam
ku tɛkkë we thook tënë keek.
Duɔ̈kkë kë la guɔ̈p acuɔl rin ad-
umuɔ̈ɔ̈m ye gɔɔt,
ku wek aaba gam.”

6:2 Ith 49:8 **6:5** Luɔi 16:23 **6:16** Leb 26:12; Edhe 37:27; 1Kor 3:16; 6:19 **6:17** Ith 52:11 **6:18** 2Tha 7:14; 1Lëk 17:13; Ith 43:6; Jer 31:9

18 “Ɣɛn abï ya wuurdun, ku wek aabï
ya wätkiɛ̈ ku nyiɛ̈rkiɛ̈,” lueel
Bɛ̈ny Madhɔl.

7

1 Mäthkiɛ̈, Nhialic acï käkkä thɔn
ëbën. Këya wuunyku ɣogup wei kärɛc
yeku looi, bï guäpkua ku wɛ̈ikua yiic
ciɛ̈n ajuɛ̈ɛ̈c. Ɣok aa dhil Nhialic theek
ku themku buk pïr ë pïr la cök Nhialic
nhom.

Akut kɔc cï gam ee Paulo cɔl amit puɔ̈u

2 Lääukë puɔ̈th tënë ɣo. Acïn raan
töŋ cuk luɔ̈i awuɔ̈c, acïn raan töŋ cuk
kum thok, ku acïn raan töŋ cï ɣok këde
nyaai dhël ruëëny.

3 Tɛ̈ jiɛɛm ɣɛn këlä ka cie wek
nyiɛɛny, rin aca lueel wäthɛɛr lɔn
nhiɛ̈rda tënë we aacie yit ɣopuɔ̈th.
Alëuku buk pïïr ku thouku kek we.

4 Aya yök alɛ̈u ba jam tënë we kecïn
kë muɔɔny, ɣɛn anhiam ë we, wek aa
ɣɛn dɛɛt puɔ̈u apɛi, cɔk alɔn le yen
kärɛc ɣa yök, ke ɣɛn amit puɔ̈u apɛidït.

5 Agut wäär cɔk ɣok ɣëët Mathedo-
nia ɣok këc gup kaŋ la läŋ. Ɣok aa ɣo cï
rɔ̈m kek ater juëc ku agɔ̈th ke kɔc kɔ̈k,
ku riɔ̈ɔ̈c ɣopuɔ̈th.

6 Ku Nhialic yen kɔc cï puɔ̈th mum
dɛɛt puɔ̈th, acï ɣo bɛ̈n dɛɛt puɔ̈th rin cï
yen Tito bɛ̈n cɔl abɔ̈ tënë ɣo.

7 Acie bɛ̈nde yen cï ɣo bɛ̈n cɔl amit
puɔ̈th ë rot, tɛ̈ cï wek ye dɛɛt puɔ̈u thïn
acï ɣo yuum puɔ̈th aya. Acï lɛ̈k ɣɛn lɔn
wïc wek ye apɛi ba we la neem, ku tɛ̈
cï wek puɔ̈th riëëk thïn rin käk cï röt
looi tënë ɣa, ku lɔn wïc wek ye apɛi
bäk ɣa kony. Këya, ëmën ɣɛn acï puɔ̈u
miɛt apɛidït.

8 Ɣɛn acïï rot gäk cɔk alɔn cï athör
wäär ca gät we we cɔl arem puɔ̈th, ɣɛn
aa ɣa cï rot gɔ̈k tueŋ, rin cï athördiɛ̈ we
reem puɔ̈th, rin aŋiɛc rɛ̈m ë puɔ̈u rin
athör ca gɔ̈t acï guɔ bɛ̈n jäl wepuɔ̈th.

9 Ku ëmën ɣɛn amit puɔ̈u, ku acie
rin cï ɣɛn we cɔl arem puɔ̈th, ee rin cï
arɛɛm ë puɔ̈u we cɔl adhuk wepuɔ̈th
ciëën. Arem ë puɔ̈u acï rot looi ke cït
kë wïc Nhialic. Ku këya, acïn këreɛc
cuk looi tënë we.

10 Rin arɛɛm puɔ̈u ye Nhialic bɛ̈ɛ̈i
tënë we, ee we cɔl adhuk wepuɔ̈th
ciëën bï we luɔ̈k, ku acïn agääk rot ë
tɛ̈ɛ̈n. Ku na ye we reem puɔ̈th rin wïc
wek ye bäk ke ya looi käk pinynhom,
ke arɛɛm puɔ̈u kënë ë we cɔl aloi ad-
umuɔ̈ɔ̈m ku mɛ̈r wɛ̈ikun.

11 Tiɛ̈ŋkë kënë wïc Nhialic arɛɛm ë
piändun yic. Wek acï puɔ̈th tïr. Acäk
wïc bäk käŋ cɔ̈k piny. Wek aacï puɔ̈th
riääk rin këreɛc cï kuɔ̈c looi. Wek aacï
ya riɔ̈ɔ̈c ë Nhialic ku yakë wïc apɛi ba
la tënë we. Ku dhiɛlkë looi bäk raan
cï këriëëc ëbën looi tɛ̈m awuɔ̈c. Acäk
nyuɔɔth lɔn kënë cäk looi këriëëc ëbën
yic ë ye tɛ̈de.

12 Këya, na cɔk a wäär cï ɣɛn ke
athör kënë gɔ̈t, ka cie rin raan wäär
cä awuɔ̈c looi ku acie rin akut cï luɔ̈i
kërac, ee rin bäk tɛ̈ ye wek diir thïn ë
ɣɛn nyuɔɔth Nhialic nhom.

13 Kënë, yen acɔl ɣo adeet ɣopuɔ̈th.

Ku dɛ̈t aya, deet ë piända, ɣok aacï
puɔ̈th bɛ̈n miɛt apɛi wäär piŋ ɣok tɛ̈ cï
Tito puɔ̈u mit thïn, ku tɛ̈ cï wek ëbën
ye bɛ̈n dhuɔ̈k puɔ̈u piny thïn.

14 Wek aa we ca leec tënë ye, ku wek
aa këc ɣɛn cɔl ayär guɔ̈p. Wek aa yeku
lɛ̈k yith aköla kö l, ku ɣɛn amit puɔ̈u rin
lɛc wäär ɣɛn we leec acï ya yic.

15 Këya, nhiɛ̈rden nhiɛɛr yen we, ee
rot juak apɛi tɛ̈ tɛk yen we tɛ̈ ye wek
ye thɛɛk thïn ku piɛŋkë wɛ̈tde, ku tɛ̈ cï
wek ye luɔr thïn abï we aa lath.

16 Ɣɛn amit puɔ̈u rin ŋɔ̈ɔ̈th ɣɛn we.

8

Ajuër rin akut kɔc cï gam Judia

1 Miɛ̈thakäi, awïcku bäk tɛ̈ cï Nhialic
dhɛ̈ɛ̈ŋde nyuɔɔth thïn tënë akuut kɔc cï
gam Mathedonia ŋic.

2 Cɔk alɔn cï kärɛc apɛi ke yök, ku
wën cɔk kek aa kɔc ŋɔ̈ŋ aya, aake ye
puɔ̈th miɛt apɛi tɛ̈ miɔ̈ɔ̈c kek.

3 Alɛ̈u ba lɛ̈k we ayic lɔn kek aake ye
miɔ̈ɔ̈c bïk käkken lik mukkë aa dhuɔl
wei. Ku ayekë looi piänden ë röt.

4 Ku keek aake ye ɣo lac thiëëc lɔn
anhiarkë aya bïk la käk yekë ke gam
tënë kɔc ë Nhialic Judia.

7:5 2Kor 2:13 **8:4** Rom 15:26

5 Aacï röt kaŋ gäm Bɛ̈ny Jethu tueŋ,
ku jɔl Nhialic ke cɔl aa gɛ̈m röt ɣo tɛ̈cït
tɛ̈ wïc ye. Ee cuk ye tak lɔn bï kek käk
cït käkkä gam.
6 Këya, ku jɔlku Tito raan wäär jɔk
ë luɔi kënë thiëëc bï la tueŋ kek ye, ku
kony we bäk luɔidun path kënë thääp.
7 Wek aa la gamdït. Aŋiɛckë apath
yen tɛ̈ ye wek ye lɛ̈k kɔc thïn. Wek aa
la ŋiɛ̈ɛ̈cdït cï wek röt gam puɔ̈u ëbën,
ku nhiarkë ɣo. Wek aa kärïëëc ëbën
ŋiɛc looi apath. Ku këya, wek aa wïcku
bäk miɔ̈cdun muk thïn.
8 Acä ye lueel lɔn dhil wek ye looi,
ku awiëc ba nyooth tɛ̈ nhiɛɛr kɔc kɔ̈k
ye thïn bïk kony. Këya, awiëc ba ŋic tɛ̈
ye nhiɛ̈rdun yic thïn.
9 Wek aa ŋic dhëëŋ Bänyda Jethu
Krïtho cɔk alɔn yen ajak, ka cï bɛ̈n a
raan ŋɔ̈ŋ ë riɛnkun, ku bï ŋäände ya
kë yök wek jiɛɛk.
10 Wɛ̈tdiɛ̈, apath bäk këwäär cäk jɔɔk
runwäär thääp. Aa wek kɔc tueŋ cï
luɔi kënë jɔɔk, ku acie jɔ̈k ë rot ë tɔ̈
wepuɔ̈th bäk luui këya.
11 Ëmën, thääpkë luɔi wäär cäk jɔɔk.
Luɔikë kë nhiarkë wepuɔ̈th cït tɛwäär
cäk guiër ye käk muɔ̈kkë ke ëmën.
12 Na wïc ba miööc, ke Nhialic agam
këdun ba gam këdun tɔ̈ thïn yic wïc ba
gam, ku acie kë liu thïn.
13 Acä ye lueel lɔn ye we jöt yiëth
käthiek rin bï kɔc kɔ̈k käpuɔl muk.
14 Kë luɛɛl ë lɔn na lak käjuëc ëmën,
ke we kony kɔc cïn käŋ rin na lek
käjuëc aköldä, ke ke kony we aya.
Këlä, ke wek aabï röt kony wedhie
ëbën.
15 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä rin miëth cï Nhialic gäm
kɔc Itharel wäär ror liɛɛt, “Raan cï
käjuëc kuany acïn käk cïï bɛn döŋ
piny, ku raan cï käklik kuany acï ben
la käk wïc.”

Tito ku kɔc kɔ̈k aacï tuɔɔc Korinth

16 Ɣɛn alec Nhialic rin cï yen Tito cɔl
anhiar we bï we kony, nhiɛ̈r thöŋ ke
nhiɛ̈r nhiɛɛr ɣɛn we.
17 Rin ɣok aacï Tito thiëëc bï la tënë
we, go gam. Ku ë wïc bï cak la aya ë
rot.
18 Ku ɣok aa toc wämääth cï gam kek
ye, raan theek akuut kɔc cï gam ëbën,
rin ë yen Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc.
19 Ku yeen aya ë raan cï akuut kɔc cï
gam kuany bï cath kek ɣo tɛ̈ ɣɛ̈th ɣok
kuɔɔnydan yeku looi bï Bɛ̈ny nhom
guɔ̈p leec, ku nyoothku tɛ̈ nhiɛ̈rku luɔi
buk aa kony.
20 Acuk wïc bï la kɔc jiëëm ɣogup tɛ̈
ye ɣok käk cï juaarkä ŋiɛc luɔɔi thïn.
21 Awïcku bï ya kë la cök yen yeku
looi, ku acie Bɛ̈ny nhom ë rot ee raan
nhom ëbën.
22 Këya, ɣok aa toc wämääth dɛ̈t ke
ke, wämääth cuk them arak juëc dhöl
juëc ku acuk yök ke ye raan nhiar
kuɔɔny. Ku cït ëmën ŋic yen we apɛi,
anhiɛɛr bï we kony aya apɛi.
23 Tito ë raan ye ɣok rɔm ku alui kek
ɣɛn bï we kony, ku miɛthakäi cath ke
ye, aa kɔc tɔ̈ nyïn akuut kɔ̈k, ku aa lɛc
Raan cï lɔc ku dɔc.
24 Nyuɔ̈thkë ke nhiɛ̈rdun rin bï
akuut kɔc cï gam tïŋ ku ŋickë, kë ye
ɣok nhiam ë we.

9

Guiër kuɔɔny tënë kɔc cï gam Judia

1 Acä wïc ba gɛ̈t tënë we rin kuɔɔny
bäk looi tënë kɔc cï gam Judia.
2 Rin aŋiɛc atɔ̈ wepuɔ̈th bäk kony,
ku wek aaca lɛɛc tënë kɔc Mathedo-
nia. “Aca lɛ̈k ke, Miɛthakäi cï gam
pan Akaya ë wïckë bïk kuɔɔny guɔ jɔɔk
runwäär.” Ku luɔidun nhiɛɛr wek ye
bäk kony, acï kɔc juëc apɛi kamken
wɛl puɔ̈th thïn bïk kony aya.
3 Ëmën ɣɛn atoc miɛthakäi cï gamkä
rin bï lɛcdan ye ɣok we leec cïï ye
lueth. Ku cït lɔn cï ɣɛn ye lueel, wek
aabï yök ke we cï kuɔɔnydun guiir.
4 Rin na le kɔc Mathedonia la kek
ɣɛn Korinth, ku yökkë we ke we këc
röt guiir, ke ɣok aabï gup yär apɛi tɛ̈
yök kek kë ye ɣok we leec ke këc rot
looi, ku päl yär ë guɔ̈pdun ŋic ɣok we
apɛi.
5 Këya, aca tak lɔn puɔth yen ba
wämäthakua cɔl aala tënë we ɣanhom
tueŋ, bïk wëëu cäk lueel kaŋ kuɔ̈ɔt
yiic. Na jäl la ke yɔ̈k keek ke cäk mat

8:15 B.bei 16:18 **8:21** Këŋ 3:4

yiic, ku abï rot nyooth lɔn ë wiëckë bäk looi piäthkun ke cïï lëk we.
6 Aŋiɛckë apɛi lɔn raan pur domdït
ë rap juëc tem, ku raan pur domkoor
acïn rap juëc ye tem.
7 Ŋɛk adhil këden bï gam cï guiir
yepuɔ̈u ëbën gam, ke cïï nhom thiek
tɛ̈dë ke mɛ̈c ye, rin Nhialic anhiar
raan këde gam puɔ̈u ëbën.
8 Ku alëu Nhialic bï gäm käjuëc apɛi,
ku yïn abï la käjuëc path ye yïn kɔc
kony akölaköl.
9 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,
“Acï kɔc ŋöŋ kony puɔ̈u ëbën, ku yeen
abï rëër ke la cök akölriëëc.”
10 Ku Nhialic ë kɔ̈th cɔl alok bïk ya
miëth ye cam abï käkkun juak yiic, ku
abï we cɔl aala cök apɛi, bäk käjuëc ya
gam tënë kɔc wïc kuɔɔny.
11 Abï Nhialic looi bäk jak apɛi
këriëëc ëbën bäk aa abiökruɛɛl
akölaköl. Ku kɔc juëc aabï Nhialic leec
tɛ̈ le ɣok kuɔɔnydun cäk wïc puɔ̈u ëbën
gäm ke.
12 Tɛ̈ luui wek këlä, ka cie käk wïc
kɔc cï gam kek yakë ke lëu ë röt, wek
aa kɔc juëc cɔl alec Nhialic.
13 Ku rin luɔidun puɔth cï wek röt
nyuɔɔth, kɔc juëc aabï Nhialic leec rin
looi wek kä wïc Wɛ̈t Puɔth Yam Raan
cï lɔc ku dɔc wäär cäk gam, ku ramkë
ke ke ku raan ëbën.
14 Ku rɔ̈ɔ̈kken yiic ë riɛnkun aabï
kepuɔ̈th wel rin dhëëŋdït cï Nhialic
gäm we.
15 Lecku Nhialic rin miɔ̈cdïït cïn kë
thöŋ kek cï gäm ɣo.

10

Paulo ë luɔide kony lɔn puɔth yen

1 Wek aläŋ ë puɔ̈u ëbën ɣɛn Paulo
rin liɛr puɔ̈u Raan cï lɔc ku dɔc, cɔk
alɔn ye kɔc kɔ̈k kamkun ye lueel lɔn ye
ɣɛn riɔ̈ɔ̈c tɛ̈ rɛ̈m ɣɛn ke we, ku ya wël
tuc lueel tɛ̈ mec ɣɛn.
2 Wek aläŋ na la bɛ̈n tënë we ke ɣɛn
acïï bï bɛn jam wël tuc apɛi tënë kɔc
kɔ̈k kamkun, cït tɛ̈ ya täk ye lɔn dhil
yen ya tɛ̈de, rin ye kɔc kɔ̈k ye lueel lɔn
pïïr ɣok pïr pinynhom tɛ̈n.
3 Ee yic ɣok aa kɔc pïr pinynhom
tɛ̈n, ku ɣok aacie thör cït tɛ̈ ye kɔc ë
pinynhom thör thïn.
4 Riɛl ye ɣok thör acie riɛldan pinyn-
hom, ee riɛldït ye Nhialic yiëk ɣo yen
aye ɣok käk bääny Nhialic gël nhom
göök. Ɣok aa luethken yekë ke lueel
rac ëbën.
5 Ɣok aa tɛ̈ktɛ̈k kanhiaam cï wɛ̈t
Nhialic thany piny rac. Ku dɔmku
kuat tɛ̈ktɛ̈k kënë cïmën raan ater dhie
ye dɔm tɔŋ yic, ku loiku bï Raan cï lɔc
ku dɔc theek.
6 Ku tɛ̈ tïŋ ɣok ye ka athɛ̈ɛ̈kdun cïn
yic diu, ke ɣok aabï kuat raan yeku
yök ke dhäl wɛ̈t Nhialic ë yic tɛ̈m
awuɔ̈c.
7 Wek aa käŋ tïŋ kɔ̈th aɣeer. Na le
raan ye gam alanden lɔn ë yen raan
ë Raan cï lɔc ku dɔc, ke cɔl atak kë looi
yic apath, rin ɣok aa kɔc Raan cï lɔc ku
dɔc aya cïmënde.
8 Ɣɛn acï guɔ̈p ye yär tɛ̈ cɔk ɣɛn jiɛɛm
kanhiaam riɛl cï Bɛ̈ny gäm ɣo. Riɛl cï
gäm ɣo ee riɛl bï ɣok gam cɔ̈k piny ku
cïï we rɛc.
9 Awiëc bäk cïï tak lɔn wïc ɣɛn ye ba
we riääc athör ya gät we.
10 Aye raan dɛ̈t lueel, “Athör Paulo
aaye gɔ̈t ke thiek yiic, ku tɛ̈ rëër yen
ke ɣo ë kɔ̈c ku wɛ̈lke aacie riɛl!”
11 Adhil raan kënë deet yic lɔn acïn
kë wääc athör ya ke gɔ̈t tɛ̈ mec ɣɛn, kek
kë ba looi tɛ̈ ben ɣɛn dhuk tënë we.
12 Acuk wïc buk röt thöŋ kek kɔc
röt leec kamken ë röt. Acïn kë ŋickë.
Keek aa lɛcden thöŋ kamken ë röt ke
cie lɛc Nhialic.
13 Këya, ɣok aacïï bï nhiam ku
jiɛɛmku käk liu luɔi cï gäm ɣo yic buk
looi. Nhiaamda abï nhom pëk luɔi cï
Nhialic yiëk ɣo yic. Ku ala yic luɔida
yen loiku kamkun.
14 Ɣok aacïï bï nhiam apɛi cït tɛ̈n bï
yen ke rot luɔɔi thïn tën këc ɣok bɛ̈n
tënë we, rin cï ɣok Wɛ̈t Puɔth Yam rin
Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈ɛ̈i tënë we.
15 Ku ɣok aacie nhiam luɔi cï kɔc kɔ̈k
looi. Kë yeku ŋɔ̈ɔ̈th ë lɔn bï gamdun
rot juak rin bï luɔida ë kamkun rot
juak apɛi ku thiëi piny.

9:9 Wk 112:9 **9:10** Ith 55:10

16 Ku buk lëu buk Wët Puɔth Yam la
lëk kɔc bëëi mec ke we, rin acuk wïc
buk nhiam luɔi cï Nhialic gäm kɔc kɔ̈k
bïk looi bëëi kɔ̈k yiic.
17 Ku cït lɔn ye wël cï gɔ̈t athör thɛɛr
wël Nhialic yic ye lueel ëlä, “Raan wïc
ye bï nhiam adhil nhiam rin Bëny.”
18 Rin raan rot leec ë rot acie yen ye
gam, ee raan ye Bëny leec.

11

Paulo ku kɔc röt cɔl aaye atuuc

1 Awiëc bäk kë ca wuɔ̈ɔc guum, të cï
ɣɛn käŋ duër kuc. Wek aa läŋ bäk looi
këya.
2 Ɣɛn aye tiɛɛl dɔm të tïŋ ɣɛn kɔc kɔ̈k
ke wïckë bïk we muɔr, ku ë yen lɔn ë
Nhialic aya. Wek aa cït nyɛn bïm ca
lɔ̈c muɔny tök bï thiaak, yen Raan cï
lɔc ku dɔc.
3 Wek aa ŋic anyïköl wäär duɔ̈ɔ̈ŋ
këpiiny Eba ë pɛl nyinde. Ɣɛn ariɔ̈c lɔn
bï wek ciɛt kënë. Wek aabï duɔ̈ɔ̈ŋ ku
pälkë nhiërdun nhiɛɛr wek Raan cï lɔc
ku dɔc.
4 Ayakë guɔ nhiaar ku gamkë të bïï
raan dët bï we bën lëk Jethu dët cie
yen Jethu cuk lëk we. Ku wek aa
puɔ̈th miɛt ku tääukë wenhïïm piny
ku gamkë wëi ku wët, käk cie Wëi ku
Wët Puɔ̈th Yam wäär cuk lëk we.
5 Aya tak lɔn kɔckä yakë ke tïŋ ciɛt
kek aa tuucdït, aacïï dït tënë ɣa acïn,
ku acä ye tak lɔn aa tuuckun kä aa loi
luɔi path wër kek ɣa.
6 Tëdë, ɣɛn akëc piöc ba ŋiɛc ajam
apath kɔc nhïïm, ku ɣɛn aŋic kaŋ.
Kënë aca nyuɔ̈th we käjuëc yiic ë dhɔ̈l
juëc yiic.
7 Wek aa këc kaŋ thiëëc bäk ɣa riɔp
wäär lëk ɣɛn we Wët Puɔth Yam ë
Nhialic. Ɣɛn acï rot dhuɔ̈k piny ku
luɔ̈ɔi ë path rin bï wek aa kɔcdït. Ye
kërac yen ca looi?
8 Tëwäär luui ɣɛn ë kamkun, ɣɛn a
ɣa ye kɔc akuut kɔc kɔ̈k cï gam riɔp.
Aake ya rum bï ɣɛn we bën kony.
9 Ku wäär rëër ɣɛn kek we, acïn raan
ca rääm nhom bï ɣa kony. Miëthakäi
cï gam wäär bɔ̈ Mathedonia aacï
kërïëëc ëbën wiëc ke bëëi tënë ɣa. Acïn
kë ca kaŋ thiëëc tënë we, ku ɣɛn acïï
rot bï kaŋ dɛr weyiëth acïn.
10 Ku cït ëmën rëër yiny Raan cï lɔc
ku dɔc kek ɣa, acïn raan pan Akaya bä
pëën ba cïï jam kanhiaam këlä.
11 Të lueel ɣɛn ye lɔn ɣɛn acïï rot bï
kaŋ dɛr weyiëth, ke ye rin cïï ɣɛn we
nhiar? Aŋic Nhialic lɔn nhiɛɛr ɣɛn we!
12 Ɣɛn abï la tueŋ ke ɣa loi kë luɔɔi
ëmën, rin bï kɔckä ciɛn kë ye kek
nhiam, lɔn ye kek luui cïmënda aya.
13 Kɔckä aacie atuuc acïn. Aa kɔc
wëŋ luɔiden yic, ku loikë röt ciɛt ke ya
atuuc Raan cï lɔc ku dɔc.
14 Acïn kë gëi kɔc thïn! Na cɔk a Bëny
jakrɛc ka loi rot bï ciɛt atuny nhial ë
ɣɛr bëëi.
15 Këya, acïn këril tɔ̈ thïn të ye
atuɔ̈ɔcke röt cɔl aaye atuuc luɔi la cök.
Ku keek aabï awuɔ̈c thöŋ kek käkken
loikë ke yök aköldä.

Të cï Paulo guum thïn ke ye atuuc

16 Aca lueel wäär ku abɛn ber yic,
acä wïc bï la raan ye tak lɔn cïn yen kë
ŋiɛc. Ku na yakë tak lɔn cïn ɣɛn nhom,
ke we päl ɣa ba nhiam käkkiën ya lëk
we.
17 Të ye ɣɛn rot leec këlä, ke ɣɛn ajam
cïmën raan cïï käŋ ŋic. Ku acie të wïc
Bëny ye thïn.
18 Ku ëmën ye kɔc kɔ̈k jam ë nhiam
cït të ye kɔc pinynhom jiɛɛm thïn, aba
looi këlä aya.
19 Wek aa ŋic käŋ apɛi ku aŋot
nhiarkë bäk wël kɔc kuc käŋ buɔɔth
yiic.
20 Wek aa wël raan we loony gam,
raan käkkun cam, raan rot cɔl aril ë
we, raan nhiam rot tääu tueŋ raan na
cɔk we ŋuɔ̈ɔ̈t nyïn, ka ŋot cïn kë mankë
thïn.
21 Ɣɛn acï guɔ̈p yär ba gam lɔn ɣɛn
akëc käkkä looi.
Kë ye raan dët wïc bï yenhom lɛc ye,
ke ɣɛn alec ɣanhom ye aya. Ɣɛn ajam
ëmën ciët ɣa kuc käŋ.
22 Na yekë kuat Ibru, ke ɣɛn ë Ibru.
Na yekë kɔc Itharel, ke ɣɛn ë raan
Itharel. Ku na yekë dhiënh Abaram,
ke ɣɛn ë raan Abaram aya.

10:17 Jer 9:24 **11:3** Käk 3:1-5, 13 **11:9** Pili 4:15-18

23 Ye kë kɔc lui rin Raan cï lɔc ku dɔc? Ɣɛn ajam jam raan cï muɔ̈l, ku ɣɛn ë raan ë luɔi ŋuëën tënë ke! Ɣɛn acï luui luɔidït apɛi tënë ke. Ku ɣɛn acï mac arak juëc tënë ke. Ku ɣɛn acï that thändït apɛi tënë ke, ku duɛ̈r thou arak juëc.
24 Ɣɛn acï that waat thiärdiäk ku dhoŋuan arak dhiëc kɔc Judeo.
25 Ku kɔc Roma aacï ɣa that arak diäk atuel. Ku biöök ɣa aleel arak tök. Ku riäi ëcï riääk wïïr arak diäk ke ɣa wëër thïn. Ku arak tök, ɣɛn aca aköl ku wëër thöl wïïr.
26 Ku akööl kɔ̈k cäthdië yic, ɣɛn acï rɔ̈m kek käkjuëc kɔc nɔ̈k. Ku duɛ̈r mou wër yiic, ku duër cuɛ̈r ɣa rum. Ku duër kɔckiɛ̈n Judeo ɣa nɔ̈k. Ku duër kɔc cie kackiɛ̈ ɣa nɔ̈k. Ku yɔ̈k käk kɔc nɔ̈k gɛɛth ku bëëi yiic ku Adɛ̈kdiɛɛt yic. Ku tënë kɔc röt looi ke cït kɔc cï gam.
27 Ɣɛn ë ɣa ye luui apɛi ba guɔ̈p thiai ku cä ye nin aköldɛ̈t, ɣɛn ɣa ye cɔk nɔ̈k ku rou. Ku ɣɛn ë lac rëër ke cïn miëth ku tɛ̈ niin ɣɛn thïn. Ku ɣɛn ɣa ye rëër ɣa nɛ̈k wiir rin cïn ɣɛn alɛ̈th juëc ɣa kony ë wiir.
28 Ku käjuëc kɔ̈k acä luel, ɣɛn ë rëër ɣa tɛ̈k akölaköl rin akuut kɔc cï gam ëbën.
29 Tɛ̈ niɔɔp raan gam yic, ke ɣɛn ë rot yök ɣa niɔp aya. Ku tɛ̈ cɔl raan raan dɛ̈t aloi adumuɔ̈ɔ̈m, ke ɣɛn ë rëër ɣa rem puɔ̈u apɛi.
30 Na le kë cɔl ɣɛn ajam ë nhiaam, ka käk ye nyooth lɔn ɣɛn acïï ril.
31 Aŋic Nhialic, Wun Bɛ̈ny Jethu lɔn cïï yen lueth yen luɛɛl. Bï riɛnke aleec athɛɛr.
32 Wäär tɔ̈ ɣɛn Damathkuth, bɛ̈ny rëër ë Bɛ̈nyŋaknhom Aretath cök ë cä apuruuk ë gɛu tiit tɔ̈ɔ̈u kal thok bïk ɣa dɔm.
33 Ku ɣɛn acï bɛ̈n tääu alom yic, ku luɛ̈ɛ̈ŋ ɣɛn tɛ̈ɣɔ̈r päny kɔ̈u ku kual rot.

12

Paulo acie nhiam käk cï nyuɔ̈th ye

1 Ɣɛn abï dhiɛl la tueŋ ɣa jam ë nhiaam cɔk alɔn cïn yen këpuɔth ye yök thïn. Ku ëmën ɣɛn abï jam käk ca tïŋ cï nyuɔɔth ë Bɛ̈ny.
2 Aŋiɛc ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku ŋuan cï bar, raan cï gam ëcï jɔt ku ɣɛ̈th tɛ̈mec apɛi pan Nhialic. Acä ŋic ayic lɔn ë yen guäpde ku lɔn ye kek wɛ̈ike kek cï la nhial, ee Nhialic yen aŋic ye.
3-4 Cïmën awën cï ɣɛn ye lueel, aŋiɛc yen raan kënë acï jat pan Nhialic. Ku abɛr yic, acä ŋic lɔn ë yen guɔ̈p ëbën, tɛ̈dë ke ya abaŋ guɔ̈p yen cï ɣäth pan Nhialic, ee Nhialic yen aŋic ye. Ku tɛ̈ɛ̈n acï käk cïï raan lëu bï ke kuany yiic yethok piŋ, käk cïï pëën bï ke cïï luel.
5 Alëu ba jam ë nhiaam rin raan cït kënë, ku ɣɛn acïï nhiam ë riɛnkiɛ̈, rin na luɔɔi këya, ke pial yic diɛ̈.
6 Na wiëc ba nhiam këlä, ka cie lɔn kuc ɣɛn käŋ rin ë yic yen aba lueel. Ku ɣɛn acïï bï nhiam rin acä wïc bï la raan ye tak lɔn ŋic ɣɛn këriëëc ëbën, ke cie kë cäk tïŋ ke luɔɔi tɛ̈dë ke luɛɛl.
7 Ɣɛn acï nyuɔ̈th käjuëc, këya yen acï ɣɛn këril ɣa tuɔm cït kou bɛ̈n yök. Acït lɔn cï atuny Bɛ̈ny jakrɛc bɛ̈n bä bɛ̈n that ku gël ɣɛn ba cïï nhiam.
8 Ɣɛn acï Bɛ̈ny lɔ̈ŋ arak diäk bï kë baŋ ɣɛn nyaai.
9 Ku acï bɛ̈n bɛ̈ɛ̈r, “Ee dhɛ̈ɛ̈ŋdiɛ̈ yen awiëc, rin riɛldiɛ̈ aye jal gam apɛi tɛ̈ ŋic raan ye lɔn cïï yen ril.” Këya ɣɛn amit puɔ̈u ba nhiam wɛ̈t cï ɣɛn ril rin bï ɣɛn riɛl Raan cï lɔc ku dɔc ɣa tiit löönɣ ɣaguɔ̈p.
10 Ɣɛn ë puɔ̈u miɛt tɛ̈ cïï ɣɛn ril, ku tɛ̈ lɛ̈ɛ̈t ɣɛn, ku tɛ̈ le yen kërɛɛc cä yök, ku tɛ̈ guum ɣɛn, ku yɔ̈k käril kɔ̈k rin Raan cï lɔc ku dɔc. Rin tɛ̈ niɔp ɣɛn ke yen ë riɛldiɛ̈.

Paulo ë diɛɛr kɔc cï gam gen Korinth

11 Ɣɛn ë ɣa cït raan cïn kë ŋic wäär ë ɣɛn ɣanhom lɛc. Ku aa wek cä cɔl alui cïmën raan cïn kë ŋic. Ku ŋuɔ̈t aa wek aa cä lɛ̈c ke. Cɔk alɔn ye ɣɛn raan cie kuɛ̈ɛ̈c nhom, ke ɣɛn acïï tɔ̈ ciëën tënë atuuckun yakë yök ciɛ̈t kek ŋic kaŋ.
12 Käk raan nyuɔɔth lɔn ë yen atuuc cïmën käk kɔc gɔ̈i, ku käk riɛl Nhialic

11:23 Luɔi 16:23 **11:24** L.rou 25:3 **11:25** Luɔi 16:22; 14:19 **11:26** Luɔi 9:23; 14:15 **11:33** Luɔi 9:23-25

nyuɔɔth, aacï röt looi ë kamkun amääth-amääth.
13 Yeŋö ca looi rin akuut kɔ̈k kɔc cï
gam kɛ̈c looi ë riɛnkun, cie kë këc ɣɛn
kuɔɔny wïc tënë we? Pälkë awuɔ̈c ca
looi piny tënë ɣa.
14 Kënë yen abï nɛ̈mdiɛ̈ yic a diäk
tënë we ku acïn kë ba wïc bï wek
ɣa kony. Aa we nhïïm wek aa wiëc
ke, aacie wɛ̈ɛ̈ukun. Aacie mïth kek
dhil kɔc ke dhiëth ke muɔɔc, aa kɔc ke
dhiëth kek aadhil mïth muɔɔc.
15 Ɣɛn abï puɔ̈u miɛt ba we gäm käŋ
ëbën ayï piɛ̈rdiɛ̈. Na nhiaar we apɛidït
këlä, ke nhiɛ̈rdun tënë ɣa bï kuur?
16 Abäk gam lɔn këc ɣɛn rot tääu
weyiëth. Ku abï raan dɛ̈t lueel lɔn cï
ɣɛn wɛ̈t puɔ̈k kɔ̈u piny ku dɛɛp we ë
lueth.
17 Ye këdë, le raan ca tuɔ̈c we, le
raan cï we la ruëëny ë riɛnkiɛ̈?
18 Ɣɛn acï Tito lɔ̈ŋ bï la, ku cal
wämääth dɛ̈t cï gam ala kek ye. Cï
Tito we ruëëny. Cïï Tito ku ɣɛn kë tɔ̈
ɣopuɔ̈th ye looi ë dhël töŋ thöŋ?
19 Tɛ̈dë ayakë tak tɛ̈thɛɛr wäär lɔn
wïc ɣok ye ku buk röt kony wenhïïm.
Acie tɛ̈de! Ɣok aa jam cït tɛ̈ wïc Raan
cï lɔc ku dɔc ye buk jiɛɛm thïn ke ɣo
dɛɛi Nhialic. Ku käk yeku ke looi ëbën
mäthkuan nhiarku ke, aaye looi rin bï
we kony.
20 Ɣɛn ariɔ̈c puɔ̈u ciɛ̈t ba yök ke tɛ̈
ye wek ke luui thïn cïï ɣɛn bï yuum
puɔ̈u tɛ̈ le ɣɛn bɛ̈n, ku tɛ̈ ye ɣɛn ke luui
thïn acïï we bï yuum puɔ̈th aya. Ɣɛn ë
diɛɛr ciɛ̈t ye agɔ̈th, ku tuɔ̈c ë puɔ̈u, ku
nhiɛ̈r ë rot ku tiɛɛl ku lɛ̈ɛ̈t ku luɔɔm ku
nhiaam ku aliääp kek ba yök.
21 Ɣɛn ë puɔ̈u riɔ̈ɔ̈c ciɛ̈t Nhialic ya
luɔ̈ɔ̈i bä cɔl ayär guɔ̈p tɛ̈ ben ɣɛn we
la neem. Ku ɣɛn abï puɔ̈u löny rin
kɔc juëc aa ŋot ke këc adumuɔ̈ɔ̈mken
thɛɛr puɔ̈l, käk bal cïï path.

13

Lɛ̈k ciëën

1 Kënë, yen abï nɛ̈mdiɛ̈ yic ya diäk
tënë we, “Ku kuat awuɔ̈c ye luɛɛl raan
guɔ̈p adhil a kën cï kɔc karou, tɛ̈de ke
ye kɔc juëc kaŋ tïŋ.” Cït tɛ̈ ye wël cï gɔ̈t
athör thɛɛr wël Nhialic ye luɛɛl thïn.
2 Wäär le ɣɛn we neem kën ye nɛ̈m
yic rou, ɣɛn acï kɔc kärɛc looi ku kuat
raan dɛ̈t lɛ̈k bïk cïï ben la tueŋ ke loi
käkkä. Ku wek aa bɛn lɛ̈k ëmën mec
ɣɛn ke we. Tɛ̈ ben ɣɛn la ka cïn raan
kärɛc looi ba puɔ̈l ke cä tëm awuɔ̈c.
3 Abï kënë dhiɛl nyooth tënë we lɔn
ɣɛn ë jam rin Raan cï lɔc ku dɔc. Tɛ̈ cök
yen we ka cïï bï niɔp, abï riɛl apɛi.
4 Ee yic, ee cïn riɛl wäär piɛ̈ɛ̈t ye tim
cï rïïu kɔ̈u, ku ëmën apïr riɛl Nhialic
yic. Ɣok aa cïn riɛl ë röt cïmën wäär cïn
Raan cï lɔc ku dɔc riɛl. Ku ëmën cï ɣok
ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ɣok aabï
la riɛl Nhialic tɛ̈ luui ɣok kek we.
5 Wiɛ̈ckë bäk ɣɛn them, dhiɛlkë röt
them ë röt ku abäk yök lɔn Raan cï lɔc
ku dɔc arɛ̈ɛ̈r kek we. Na cie këya, ke
wek aacï määr.
6 Ku abäk yök aya lɔn acie kërac yen
cuk looi wäär bïï ɣok Wɛ̈t Puɔ̈th Yam
tënë we.
7 Ɣok aa röök rin cïn yen kërɛɛc bäk
looi, ku acie lɔn wïc ɣok ye buk röt
nyuɔɔth ke ɣo ye atuuc path, ɣok aa
röök bï ya këpath yen yakë looi cɔk
alɔn ye ɣo tïŋ ke ɣo cï kuɔ̈c luui.
8 Ɣok aa këc Nhialic yiëk riɛl bï ɣok
wɛ̈t ë yic rac, ɣok aacï yiëk riɛl bï ɣok
yic ɣäth tueŋ.
9 Cɔk alɔn kɔ̈c ɣok, ke ɣok aa puɔ̈th
miɛt tɛ̈ ril wek, ku ɣok aa röök lɔn bï
wek röt bɛn cök.
10 Këya, ɣɛn agɛ̈t athör kënë ke ɣa
mec tënë we, rin na la ɣet ke ɣa cïï ben
jam wël rɛc tënë we ë riɛl cï Bɛ̈ny gäm
ɣa, riɛl bï ɣɛn we cɔl aala cök gamdun
yic, acie riɛl rɛc ɣɛn we.

Muɔ̈th ciëën

11 Ku ëmën miɛ̈thakäi, miɛtkë puɔ̈th.
Yiëkkë wenhïïm luɔi la cök, piɛŋkë
wɛ̈lkiɛ̈, yakë röt piɛ̈ŋ wël ku rɛ̈ɛ̈rkë ke
dɔ̈ɔ̈r ë kamkun. Ku Nhialic ë nhiɛ̈r ku
dɔ̈ɔ̈r gam abï rëër ke we.
12 Miäthkë röt ë kamkun muɔ̈th kɔc
cï gam. Kɔc Nhialic ëbën rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n aa
we muɔ̈ɔ̈th.
13 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho ku
nhiɛ̈r Nhialic ku Wɛ̈ike rëër ke we
ëbën.

13:1 L.rou 17:6; 19:15

Athör cï Paulo gät kɔc pan Galatia

Wɛ̈t nhom

Tɛ̈wën cï ke wɛ̈t puɔth yam ye kɔc jam wɛ̈t Jethu jɔɔk bï piöɔ̈c, acï kɔc cie kɔc Itharel bɛ̈n nhiaar. Ku wɛ̈t yen cï bɛ̈n bɛ̈n nhial ë lɔn nadë ke löŋ Mothith yen bï dhiɛl theek rin bï raan jal a Krïthian. Ku ë yen kë cï Paulo bɛ̈n a jam wɛ̈t cïï yen ë yic, rin wɛ̈t töŋ ë yic, ee pïr la yic gam Jethu, yen bï kɔc rëër thïn ëbën ke Nhialic. Ku kam kɔc cï gam pan Galatia, pan mɛc kɔc Roma Athia cök ciëën, kɔc kɔ̈k ke cï bɛ̈n thïn aacï Paulo bɛ̈n aa jöɔ̈ny. Ku yekë lueel lɔn dhil raan Löŋ Mothith theek bï jal a raan path ke Nhialic.

Paulo aca athör kënë gɔ̈t bï gam la cök dhuɔ̈k ciëën bï kɔc cï wel nhïïm cï piöɔ̈c ë lueth cɔl aloi yic. Acï kaŋ nyuɔ̈th ke lɔn le yen yic, bï ya cɔl atuny Jethu Krïtho. Acï dɛ̈t yic ke lɔn wɛ̈t ye yen cɔl atuuc abɔ̈ tënë Nhialic, acie riɛl ë raan, ku luɔnde tënë kɔc cie kɔc Itharel ë röt. Tɛ̈ën, yen acï yen wɛ̈tde dɛɛt yic, lɔn ee gam ë rot yen ë kɔc cɔl aala cök tënë Nhialic. Acï nyuɔɔth wɛ̈lke cök ciëën, lɔn ciɛɛŋ path kɔc cï gam ë cäth bï kɔc cath athɛɛr kek nhiër, ku gam bɛ̈n bei tënë Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-10
Riɛl Paulo ye yen ke atuuc 1:11–2:21
Athör dhëëŋ ë Nhialic 3:1–4:31
Lääu nhom ku luɔi kɔc cï gam 5:1–6:10
Thök ë wël 6:11-18

1 Ɣɛn Paulo, wäär kuɛny Jethu kek Nhialic ba ya atuny Jethu wäär cï Wun Nhialic jɔ̈t bei raŋ yic. Acie raan ë path yen kuany ɣa ba ya atuny Jethu.

2 Ɣɛn ɣok miɛthakäi cï gam rɛ̈ɛ̈r kek ɣa ë tɛ̈n, ɣok aa gɛ̈t we athör kënë buk wek akuut kɔc cï gam pan Galatia muɔ̈ɔ̈th ëbën.

3 Bï Nhialic Wäda kek Bänyda Jethu Krïtho we gäm dɔ̈ɔ̈r ku athiɛɛiden.

4 Rin bï yen ɣo luɔ̈ny bei lɛɛŋ kënë yic, Raan cï lɔc ku dɔc acï thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkua rin theek yen Wäda Nhialic.

5 Bï Nhialic aleec akölriëëc ëbën. Yenakan.

Wɛ̈t Puɔth Yam

6 Kë cäk looi acä gɔ̈i apɛidït. Kam thiin yen cï wek guɔ jäl raan wäär cɔl we aa ril cök, Bänyda Jethu. Ku yakë gam piööc dɛ̈t yakë cɔl aye Wɛ̈t Puɔth Yam wël athör kɔ̈k.*

7 Ku yeen acie Wɛ̈t Puɔth Yam acïn. Ku wɛ̈t lueel ɣɛn ye këlä, ë rin ala kɔc kɔ̈k wïc ye bïk kɔc la liääp nhïïm, ku wïckë bïk athör wël Jethu waar yiic.

8 Na cɔk atuny Nhialic, nadë ke ye ɣo, ɣok piööc kë cïï thöŋ kek athör wël Jethu wäär cuk piɔ̈ɔ̈c tënë we, ke diɛ̈t Nhialic näk raan kë cït kënë looi ku cuɛt mɛɛc.

9 Acuk kaŋ lueel, ku abuk bɛn ber yic ëmën, na le raan piööc we wël cïï thöŋ kek wël cäk gam thɛɛr, ke diɛ̈t Nhialic cɔl anäk raan kënë ku cuɛt mɛɛc.

10 Ye ciɛ̈t alɛɛc ë raan yen wiëc ëmën? Acie ye, kë wiëc alɛɛc Nhialic. Ye lɔn bï ɣa piŋ raan ëbën? Na ɣa ŋoot ke ya them ba looi këya, ŋuɔ̈t ɣɛn acie alony ë Jethu.

Paulo acï Nhialic cɔɔl

11 Calkë alɛ̈k we miɛthakäi cï gam, wɛ̈t Jethu ya piɔ̈ɔ̈c tënë we acie wɛ̈t raan ë path.

12 Acä yök tënë raan ë path, ku acie raan ë path yen piööc ɣɛn ë wëlkä. Ee Jethu nhom yen aa nyuth ke ɣa.

13 Acï lɛ̈k we yen tɛ̈ ciëŋ ɣɛn thïn wäär rëër ɣɛn kam kɔc Itharel ë löŋden yic, ku tɛ̈ ye ɣɛn kɔc cï wɛ̈t Jethu gam näk thïn. Ku aca them ba akut kɔc cï gam rac.

14 Acïn raan wär ɣa thɛ̈k löŋ Mothith, löŋ kɔc Itharel, ee kɔc riëëc kek ɣa yiic ëbën. Löŋ wärkuan dït athɛɛk apɛi dït.

---

* **1:6** Rin diik Raan cï lɔc ku dɔc. **1:13** Luɔi 8:3; 22:4-5; 26:9-11 **1:14** Luɔi 22:3

15 Nhialic ë dhëëŋde yic, yen ago ɣɛn
guɔ kuany ke ɣa këc cak dhiëëth, ku
cɔɔl ɣɛn ba ya aluɔnyde,
16 bï Wënde cɔl anyuth rot ɣa, ku ba
wɛ̈tde la piööc tënë kɔc cie kɔc Itharel.
Acïn raan cï ɣɛn la tënë ye bï ɣa la wëët,
17 nadë ke ɣa cï la Jeruthalem ba
atuuc wäär kek kɔŋ la wɛ̈t Nhialic yic
tënë ɣa, la tïŋ bïk ɣɛn la lëk kë luɔɔi.
Ɣɛn acï la Arebia nyin yic, ku dhuɔ̈k
Damathkuth.
18 Ɣɛn acï run kadiäk bën la thöl,
ku jal dhuk Jeruthalem ba wël la deet
tënë Pïtɛr. Ku la rëër kek Pïtɛr tëcït tën
nïn kathiäär ku ŋuan.
19 Acïn atuuc kɔ̈k juëc ca bën yök, ee
Jemith mënh ë Bänyda Jethu ë rot yen
aca bën yök.
20 Kë gät we ë yic. Aŋic Nhialic acie
lueth yen luɛɛl.
21 Nawën ke ɣɛn acï bën la bëëi kɔ̈k
yiic pan Thiria ku pan Cilicia.
22 Ye nïnkä kɔc akut kɔc cï gam pan
Judia aake kuc ɣa.
23 Kënë ŋickë ë kënë ye kɔc kɔ̈k lueel
ëlä, “Mony wäär ɣo nɔ̈k ɣok kɔc cï
gam, yen apiööc wɛ̈t wäär wïc bï rac
ëmën.”
24 Ku yen aacï kek Nhialic bën leec
rin cï yen ɣa wel puɔ̈u ba ya raande.

2

Paulo ku atuuc kɔ̈k

1 Na la ruɔ̈ɔ̈n thiäär ku ŋuan thök ke
ɣa ben la Jeruthalem ɣok Barnaba, ku
luath Tito kek ɣa.
2 Ɣɛn a ɣa la Jeruthalem rin cï
Nhialic ye nyuɔ̈th ɣa ba dhiɛl la. Na
la rɔ̈m ë rot kek kɔc wat akut ë kɔc cï
gam nhom Jeruthalem, ke jal lëk ke
yen Wɛ̈t Puɔth Yam Jethu ya piööc tënë
kɔc cie kɔc Itharel. Rin acä wïc bï kë
ca looi thɛɛr ku kë luɔɔi ya aköl ciën
këpuɔth yök thin.
3 Raandiën wën cath kek ɣa cɔl Tito,
tëwën cɔk yen a raan pan Gïrïk acïn
raan cie mac thïn bï cɔl aŋot,
4 cɔk a wäär wïc kɔc kɔ̈k ye bïk looi
këya. Kɔc kɔ̈k aake ye röt looi bïk aa
kɔc cï gam, ku keek aake ye röt kuël
akut yic ke ye luum, aa wïckë bïk ŋic
ye nhom lääu ŋö yen rëër kek ɣok, kɔc
cï mat kek Jethu. Ë wïckë bï ya löŋ
Mothith yen yeku theek.
5 Ku rin wïc ɣok ye buk Wɛ̈t Puɔth
Yam ŋiɛc muk tënë we bäk yic ŋic,
wɛ̈tden akëcku bën gam.
6 Ku kɔc wäär kek ye ke cɔl kɔc wat
akut nhom, kënë a luɛɛl rin acïn kë ye
waar tënë ɣa, ye kek yïŋa. Nhialic acïn
raan ye luɔ̈k wëi, acïi kɔc ye tek yiic,
kɔc röt cɔl kek wat akut nhom, acïn
kɔ̈k yam cïk nyuɔ̈th ɣa.
7 Acie këya, acïk tïŋ lɔn ë Nhialic yen
acä gäm ë luɔi kënë, ba Wɛ̈t Puɔth Yam
nyuɔ̈th kɔc cie kɔc Itharel, cïmën wäär
cï Pïtɛr kuany bï Wɛ̈t Puɔth Yam la
nyuɔ̈th kɔc Itharel.
8 Ee riɛl Nhialic yen acï ɣa looi ba
ya atuuc rin kɔc cie kɔc Itharel, cïmën
wäär cï Pïtɛr looi ke ya atuuc tënë kɔc
Itharel.
9 Jemith, ke Pïtɛr ku Joon wäär cït
kek kɔc wat akut nhom, acïk bën ŋic
lɔn ë Nhialic yen acï ɣa gäm luɔi kënë.
Aacï ɣo bën dɔm cin ɣɛn ku Barnaba,
ku bï nyooth lɔn ɣok aa loi tök ke ke.
Ku jɔlku gam lɔn ɣɛn ku Barnaba, ɣok
aabï luui kek kɔc cie kɔc Itharel, ku
keek aabï aluui kek kɔc Itharel.
10 Kë cïk bën thiëëc tënë ɣo ë lɔn buk
kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn akuɔ̈tden yic aa kony, ku
kënë yen ë kë nhiaar ba looi.

Paulo acï kë looi Pïtɛr maan

11 Tëwën rëët Pïtɛr Antiök, ɣɛn acï
bën jai wɛ̈tde kɔc nhïïm ëbën rin cï yen
awuɔ̈c looi awuɔ̈c dɛɛi kɔc ëbën.
12 Wäär këc kɔc cï Jemith ke tooc guɔ
ɣëët, Pïtɛr aye mïth kek wämäthakua
ke ye kɔc cie kɔc Itharel, na la kɔckä
ɣëët, ke Pïtɛr tem yethok bï cïï bɛn
mïth ke ke, rin cï yen guɔ̈p riööc kɔc
ye lueel lɔn kɔc cie kɔc Itharel aadhil
ŋoot.
13 Kɔc Itharel wäär rëër thïn aacï
bën mɛt Pïtɛr cök agut cï Barnaba acï
mɛt thïn aya, ee luɔi kariööc kënë yic.
14 Na wäär la tïŋ lɔn keek aacïi cath
dhël la cök dhël Wɛ̈t Puɔth Yam yic,
guɔ lëk Pïtɛr kɔc nhïïm ëbën, “Yïn ë
raan Itharel ku yïn rëër kek kɔc cie kɔc

1:16 Luɔi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18 **1:18** Luɔi 9:26-30 **2:1** Luɔi 11:30; 15:2 **2:6** L.rou 10:17

Itharel ke yï cït ke, yeŋö ye yïn kɔc cie kɔc Itharel lɛ̈k bïk pïr, pïr kɔc Itharel?”

Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aaye gam kony ëbën

15 Ee yic, ɣok acï dhiëëth ɣo ye kɔc Itharel, ku ɣok acie kɔc thäi kɔc la gup adumuöömm, cït tɛ̈ ye ke caal thïn.
16 Ee këya, aŋicku lɔn ë ŋöth Jethu, yen ë raan cɔl ala cök Nhialic nhom, gam cï raan wɛ̈t Jethu gam yen ë raan cɔl apïr Nhialic nhom. Ku acie thɛ̈k löŋ thɛɛr yen kɔc cök piny Nhialic nhom. Ɣook aya, acuk gam yen wɛ̈t Jethu, ku bï Nhialic ɣo kony buk la cök yenhom. Ku acie thɛ̈k löŋ thɛɛr yen bï ɣo kony, rin acïn raan la cök Nhialic nhom rin ye yen ke löŋ thɛɛr theek.
17 Na yeku them buk la cök Nhialic nhom rin cï ɣok mat kek Jethu, ku yeku gup la adumuöömm cïmën kɔc cie kɔc Itharel, ye kënë nyuɔɔth lɔn ye Jethu ye nhiaar bï raan adumuöömm looi? Acie yic.
18 Na wiëc ba löŋ ca rac bɛn cök, ka ye nyuɔɔth lɔn ɣɛn ë löööŋ dhoŋ köth.
19 Ɣɛn a ɣa pïr aya wäthɛɛr tɛ̈cït tɛ̈ wïc löŋ ye thïn. Ku wäär cï ɣɛn wɛ̈ɛ̈r bei ë löŋ kënë yic, acï rot bɛ̈n lëu ba pïr tënë Nhialic, ciɛ̈t ɣa cï nök kek Jethu tim cï rïïu köu.
20 Rin acie ɣɛn, ɣɛn ben wɛ̈ikiɛ̈ muk. Ee Jethu yen ajɔl pïr ɣaguöp. Pïr pïr ɣɛn ëmën, ɣɛn apïr, pïr rin gam cï ɣɛn wɛ̈t Jethu gam, raan nhiar ɣɛn arɛ̈k abï wɛ̈ike gam riɛnkiɛ̈.
21 Ɣɛn acïï jɛi dhëëŋ ë Nhialic. Ku na raan ye la cök Nhialic nhom rin löŋ thɛɛr, ka nyooth lɔn Raan cï lɔc ku dɔc acï thou ë path.

3

Löŋ, tɛ̈dë ke ye gam

1 Kɔc cïn puöth pan Galatia! Yeŋa cï we wel puöth? Ku thon Jethu Krïtho tim cï rïïu köu acäk piŋ.
2 Lɛ̈kkë ɣa töööŋ kënë, we yök Wëi Nhialic rin cï wek löŋ thɛɛr theek, aye rin cï wek Wɛ̈t Puɔth Yam gam?
3 Yeŋö jɔl wek ciɛ̈n puöth këlä, bäk jɔɔk Wëi Nhialic, wiëckë ëmën bäk thöl nhom riɛldun ë röt?
4 Cïn kë cï kuat käril cäk ke yök waar wegup? Ee yic aala kë cï dhiɛl looi.
5 Ye Nhialic kë dït kɔc göi looi kamkun, ku gɛ̈m we wɛ̈ike rin theek löŋ Mothith, ku aye rin cï wek ke Wɛ̈t Puɔth Yam piŋ ku gamkë?
6 Tiɛ̈ŋkë wädït Abaram, acï lueel athör thɛɛr wël Nhialic yic, “Lɔn cï yen Nhialic gam, ku rin cï yen wɛ̈t Nhialic gam acï Nhialic bɛ̈n looi bï la cök yenhom.”
7 Alɛ̈ukë bäk deet yic lɔn mïth Abaram ayic, aa kɔc cï wɛ̈t Nhialic gam cïmën wäär cï Abaram ye gam.
8 Acï göt athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn Nhialic abï kɔc cie kɔc Itharel looi bïk la cök yenhom, rin gam cï kek wɛ̈tde gam. Ke yen athör thɛɛr acï Wɛ̈t Puɔth Yam nyuöth Abaram ëlä, “Riɛnku, Nhialic abï raan wut ëbën dɔɔc.”
9 Abaram acï wɛ̈t Nhialic gam, go Nhialic dɔɔc. Ku yen tɛ̈de ëbën, kuat raan cï Nhialic gam aye dɔɔc cïmën Abaram.
10 Kɔc lui löŋ thɛɛr, aciɛɛn rac aŋoot panden. Rin acï lueel athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Kuat raan cie kë cï lueel löŋ yic theek ëbën, atö aciɛɛn rac yic.”
11 Ëmën acï rot nyuɔɔth lɔn acïn raan bï la cök Nhialic nhom rin löŋ thɛɛr, rin acï athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä, “Ee raan cï Nhialic gam ë rot yen abï pïr la cök yök Nhialic nhom.”
12 Ku löŋ thɛɛr acïn yic gam, tɛ̈cït tɛ̈ cï athör thɛɛr wël Nhialic ye luɛɛl thïn ëlä, “Raan ye looi kë cï löŋ lueel ëbën yen abï pïr.”
13 Rin cï Jethu thou riɛnkua, acï ɣok wɛ̈ɛ̈r bei thou yic, thon yen ye löŋ lueel, rin aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Raan cï nök ku nök tim nhom ë raan cï Nhialic tɛ̈m awuöc.”
14 Acï Jethu looi këya, ku bï döc Nhialic wäär cï lueel ka bï gäm Abaram, bï gäm kɔc cie kɔc Itharel aya

2:16 Wk 143:2; Rom 3:20, 22 **3:6** Cäk 15:6; Rom 4:3 **3:7** Rom 4:16 **3:8** Cäk 12:3 **3:10** L.rou 27:26 **3:11** Ɣab 2:4 **3:12** Leb 18:5 **3:13** L.rou 21:23

rin Jethu. Ku rin gamda yen abï ɣo cɔl aa yök Wëi Nhialic wäär cï thɔn yen Nhialic.

Löŋ ku wɛ̈t cï thɔn

15 Miɛ̈thakäi cï gam, ee kën rot looi akölaköl yen aba thööŋ, tɛ̈ cï kɔc karou nyuc ku gamkë wɛ̈t tök ku gätkë athör ku thɛnykë yic, ka cïn raan ben kë wën dhoŋ köu, nadë ke juɛk thok dɛ̈t këc ë mat.
16 Nhialic acï athönde lɛ̈k Abaram ku tënë manhde. Acïi athör thɛɛr wël Nhialic ye lueel, “Ka miɛ̈thke,” Ku wɛ̈tde yic kɔc juëc, aye lueel, “Manh tök,” Ku manh kënë yen ë Raan cï lɔc ku dɔc.
17 Kë wiëc ba lueel ë kënë yic, ee lɔn nadë ke Nhialic acï mat kek Abaram, ku yeen acï bɛ̈n muk nhom apath. Löŋ wäär gɛm ruöön buɔt kaŋuan ku thiärdiäk cök, acïi kë cï Nhialic gam kek Abaram bï bɛ̈n dhoŋ köu.
18 Na miöc Nhialic ye gam rin löŋ, ka cïi ben a kë cï thɔn yen lui. Këya, ee rin wɛ̈t wäär cï Nhialic thön wädït Abaram yen agɛm Nhialic kënë tënë ye.
19 Ke yeen, yeŋö kë looi löŋ? Löŋ aa mɛt Nhialic thïn, rin bï kärɛc röt looi aa nyuɔɔth. Ku bï rëër thïn ɣet tɛ̈ bï manh bï lök dhiëëth kuat Abaram yic bɛ̈n, raan wäär cï Nhialic wɛ̈t thön Abaram ë riɛnke. Löŋ atuuc ë Nhialic kek aake bïï ye piny, ku gɛmkë raan cï jäl bɛ̈n.
20 Ku na ye akut tök, ke raan tö kam kɔc acïï ben wïc, Nhialic ë tök.

Wɛ̈t looi ë löŋ

21 Cï löŋ käk cï Nhialic thɔn dhöl yiic? Acie këya rin na kɔc pinynhom cï löŋ yök, löŋ bï pïr akölriëëc ëbën bɛ̈ɛ̈i, diɛ̈t raan ëbën acï la cök Nhialic nhom rin theek yen löŋ kënë.
22 Ku acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn pinynhom ëbën arɛ̈ɛ̈r riɛl jɔŋrac yic, ke yen wɛ̈t wäär cï Nhialic lueel ka bï gäm kɔc rin Jethu, acï gäm kɔc cï wɛ̈t Jethu raan cï lɔc ku dɔc, gam.
23 Ke gam kënë këc ɣëët, löŋ acï ɣo looi buk ciɛ̈t kɔc cï mac, ɣet tɛ̈wäär jɔl wɛ̈t puɔth yam rin gam war kɔc nyuɔɔth.
24 Ku ë löŋ yen ë muk kɔc ɣet tɛ̈ bï Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈n bï ɣo bɛ̈n cök piny Nhialic nhom, rin cï ɣok wɛ̈tde gam.
25 Ëmën cï wɛ̈t Jethu bɛ̈n ku gamku, löŋ acie yen ben ɣo mac.
26 Ee gam yen ë we cɔl aaye mïth Nhialic ë tök kek Jethu raan cï lɔc ku dɔc,
27 Wek cï muɔɔc nhïïm bäk aa tök kek Jethu. Wek aa cieŋ alanh pïr kek Jethu guöp.
28 Këya kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, alony ku raan cie alony, tik ku moc aa thöŋ ëbën, week ëbën wek aa tök, wek cï mat kek Jethu raan cï lɔc ku dɔc.
29 Na yakë kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ke wek aa mïth Abaram, ku wek aabï këwäär cï Nhialic thön Abaram yök.

4

1 Kë luɛɛl akïn, manh koor yen bï käk wun lök thɔn aye jöör cïmën alony cɔk alɔn ë yen ala käŋ ëbën.
2 Tɛ̈ ŋot koor yen ala kɔc kök ye muk, ku loikë bï kë cïk lueel dhiɛl apiŋ, ɣet aköl bï wun ye lueel meth acï dït alëu bï käkke jal thɔn.
3 Ee këya, wäär aya ɣok aa ɣo ye aloony jak la riɛl pinynhom, wäär këc ɣok yic guɔ ŋic.
4 Na wäär la nïn thök, go Nhialic Wënde tuööc pinynhom. Acï bɛ̈n kecït raan bï dhiëëth tik ë path. Ku muk löŋ kɔc Itharel,
5 bï kɔc bɛ̈n kuöny bei löŋ kënë yic, ku bï nadë ke ɣo ye mïth Nhialic.
6 Rin ye wek mïth Nhialic, Nhialic acï wëi Wënde tuööc ɣopuöth, ku wëi ë ɣo cɔl adhiau ëlä, “Wä, Wädiɛ̈.”
7 Këya yïn acï ben alony, yïn ë manhde. Rin ye yïn manh Nhialic, Nhialic abï yï gäm käk ke cï täu miɛ̈thke.

Paulo anhiar kɔc pan Galatia

8 Thɛɛr wek aa we kuc Nhialic, ku këya wek aa we ye loony jakrɛc cie Nhialic.

3:16 Cäk 12:7 **3:17** B.bei 12:40 **3:18** Rom 4:14 **3:29** Rom 4:13 **4:7** Rom 8:15-17

9 Ku ëmën ŋic wek Nhialic tëdë alɛ̈u
ba lueel aya lɔn Nhialic aŋic we, ye
këdë wïc wek ye bäk dhuk tënë jakrɛc
niɔp wäär mac piny? Yeŋö wïc wek ye
bäk bɛn aa loony cïmën thɛɛr wäär?
10 Bï ya nïn kɔ̈k kek yakë ke muk
nhïïm, ke pɛ̈i ku run aya.
11 Ɣɛn acï yic ŋɛɛr we! Lëu bï ya luɔi
ëbën ca looi tënë we yen cïn wɛ̈tde yic?
12 Wek aa liɛm miɛ̈thakäi cï gam,
calkë röt aa cït ɣa. Ee yic ɣɛn aya, ɣɛn
acït we. Acïn kärɛc cäk luɔ̈i ɣa.
13 Adhiɛlkë muk wenhïïm lɔn wäär
piööc ɣɛn wɛ̈t Jethu tënë we tueŋ, ee
rin wäär tuɛɛny ɣa.
14 Ku na cɔk a wäär cï tuaanydiɛ̈
we jɔt puɔ̈th, wek aa këc ɣa bɛ̈n jai
ku cuɔpkë ɣa wei. Ee këya, wek aacï
ɣɛn bɛ̈n lor cït ɣa atuny nhial bɔ̈ pan
Nhialic, wek cä bɛ̈n lor, lur bï wek
Jethu raan cï lɔc ku dɔc lor.
15 Wek aa we cï puɔ̈th miɛt! Yeŋö
cï rot looi? Alɛ̈u ba lueel lɔn lëu wek
ye bäk nyiɛ̈nkun ŋuɛ̈t bei, ku gämkë ke
ɣa, tɛ̈ lëu yen rot.
16 Ca ya raan atɛrdun ëmën rin cï
ɣɛn we lɛ̈k yic?
17 Kek kɔc kɔ̈kkä röt nyuɔɔth bïk aa
kɔc nhiar we, acie këpath, ee ku bïk
ɣɛn tek yic kek we, ku bäk ke nhiar
cïmën nhiɛɛr kek ɣa.
18 Ëmën apath akölaköl bäk la nhiër
path ke ye yen nhiër la cök, ku kënë ë
yic, ku acie tɛ rëër ɣɛn ke we ë röt.
19 Miɛ̈thkiɛ̈, kɔc cï gam, abɛn lɛ̈k we,
kë dɛ̈t cïmën tiŋ rem yic dhiëth, aya
yök yen ë tɛ̈ rëm ɣa, ɣet tɛ̈ bï wɛ̈t Jethu
la cök wepuɔ̈th.
20 Anhiaar ba rëër ke we ëmën, ku
ba tɛ̈ ye ɣɛn tɛk thin ë riɛnkun waar
yic. Ɣɛn acï yic ŋɛɛr wɛ̈tdun apɛi.

Ɣagär ku Thara

21 Calkë röt athiëëc ëmën, wek kɔc
wïc ye bï ya löŋ yen yakë theek, kë ye
löŋ lueel cäk ye piŋ?
22 Aye lueel Abaram aa la dhäk
karou, dhäŋ tök aye manh tiŋ alony,
ku tök ke ye manh tiŋden cï thiaak cie
alony tënë ye.
23 Dhöŋ tiŋden alony ëcï dhiëëth ë
path. Ku dhäŋde kek tiŋden cï thiaak
cie alony, ee Nhialic yen acï ye lueel
këya.
24 Käkkä aa lëu bï ke deet kecït kë
thöŋ kek dɛ̈t ril, diäär karou aatɔ̈ nyin
löŋ dɔ̈ɔr karou yiic. Kë tueŋ acït löŋ cï
Nhialic looi gɔn Thinai nhom, ku keek
aa mïth tïŋ alony yen cɔl Ɣagär.
25 Tiŋ cɔl Ɣagär yen arɛ̈ɛ̈r nyin gɔn
Thinai pan Arebia. Alëu bï thöŋ aya
kek gen Jeruthalem ya aköl, ku kɔc
rɛ̈ɛ̈r thïn aa cït aloony rin löŋ.
26 Gen Jeruthalem rɛ̈ɛ̈r pan Nhialic
yen ë gen path la duk ku acït mada.
27 Aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel
ëlä,
“Miɛt puɔ̈u, yïn tiŋ cïn meth!
Loi lala ku loi kiɛɛu miɛt ë puɔ̈u, yïn
raan këc
arɛɛm röm ë dhiëth kaŋ yök!
Rin tiŋ cï moc puɔ̈l yen abï mïth juëc
dhiëëth
tɛ̈në tiŋ rɛ̈ɛ̈r kek moc.”
28 Ëmën, ke wek miɛ̈thakäi kɔc cï
gam, wek aa mïth Nhialic tëcït tɛ̈ wäär
cï ye luɛɛl thïn cïmën Ithäk wäär.
29 Ɣɔn thɛɛr manh wäär dhiëth
ë path acï manh wäär dhiëth riɛl
Nhialic bɛ̈n baŋ, ke yeen athöŋ kek ya
aköl.
30 Ye athör thɛɛr wël Nhialic lueel
këdë? Aye lueel, “Cuɔp tiŋ alony wei
kek wënde, rin manh tiŋ alony acïï
käk wun bï rɔm kek manh tiŋ cie
alony.”
31 Ee këya miɛ̈thakäi cï gam, ɣok
aacie mïth tiŋ alony, ɣok aa mïth tiŋ
cie alony.

5

Muɔ̈kkë lääu nhomdun apath

1 Nhom lääu yen ë këda. Ee Jethu
raan cï lɔc ku dɔc yen acï ɣo gäm nhom
lääu! Kääckë apath ke we ye kɔc lääu
nhïïm, duɔ̈kkë röt cɔl aben aa loony ë
löŋ cïmën thɛɛr.
2 Piɛŋkë! Ee ɣɛn Paulo, alɛ̈k we na
calkë röt aŋot, ke wɛ̈tde yic ë lɔn tënë
we kë cï Jethu looi, acïn kë cï kuɔ̈ny
we.

4:22 Cäk 16:15; 21:2 **4:27** Ith 54:1 **4:29** Cäk 21:9 **4:30** Cäk 21:10

3 Wek aa bɛn lɛ̈k wɛ̈t dɛ̈t, acïn raan cɔl rot aŋɔt rin theek yen löŋ ëbën.
4 Kɔc kɔ̈k tɔ̈ kamkun ye them bïk la cök Nhialic nhom rin theek kek löŋ, aa röt tɛɛm wei tënë Raan cï lɔc ku dɔc. Aaliu dhëëŋ Nhialic yic.
5 Rin ɣook kë ŋɔ̈thku ë lɔn bï Nhialic ɣo cɔl aala cök tënë ye, ku ë yen kë tiit ɣok riɛl Wëi Nhialic lui gamda yic.
6 Rin tɛ̈ cï ɣok mat kek Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, ka cie ŋuɔ̈t, nadë ke ɣo këc ŋoot yen kony ɣo, kë ril ë gam ye nhiër bɛ̈ɛ̈i.
7 Wek aa we lui apath! Yeŋa cï we bɛn pɛ̈n thɛ̈k ë yic? Cï we rac nhïïm këdë?
8 Acie Nhialic raan cï we cɔɔl yen lui këya.
9 “Ee lon koor yen ayumdït cɔl apiäär,” tɛ̈cït tɛ̈ ye ye luɛɛl thïn.
10 Ee këya wek ŋot we ŋääth apɛi. Wɛ̈t piɛ̈rda ke ɣo cï röt mat kek Bɛ̈ny, ee we cɔl aŋääth ɣapuɔ̈u lɔn wek acïï wenhïïm bï waar. Ku yeen, raan yen rɛc wenhïïm, tɛ̈ cɔk yen a raan yïndë ka ŋot bï Nhialic gäm awuɔ̈c.
11 Ku tënë ɣɛn, miɛ̈thakäi cï gam, na la tueŋ ke ya lueel ŋuɔ̈t apath, ke yeŋö yen ben näk ɣɛn? Na ye yic, diɛ̈t kë ya piɔ̈ɔ̈c rin tim cï rïïu Raan cï lɔc ku dɔc, diɛ̈t akëc ɣa maan.
12 Awiëc bï kɔc we liääp nhïïm, röt rac ë röt.
13 Ku tënë we miɛ̈thakäi cï gam, wek aa we cɔ̈ɔ̈l bei bäk cïï ben ciɛ̈t aloony löŋ thɛɛr yic. Ku duɔ̈kkë këwäär cï wek wɛ̈ɛ̈r bei löŋ thɛɛr yic, cɔl amär we bäk aa luui kärɛc. Calkë aye nhiër kamkun yen mac we.
14 Rin löɔ̈ŋ thɛɛr ëbën aacï ke mat tök yic ëlä, “Nhiar raan dɛ̈t cïmën nhiɛɛr yïn rot.”
15 Ku na yakë luui cïmën lääi rɛ̈ɛ̈r roor, bäk röt aa nɔ̈k kamkun ë röt, ke ŋiɛckë wenhïïm wek aabï röt thöl ë röt.

Wëi Nhialic ë kɔc cök puɔ̈th

16 Aye lueel, calkë aye Wëi Nhialic yen we cök nhïïm. Ku acie kë wïc guɔ̈p yen bäk aa looi.
17 Rin kë wïc guɔ̈p raan acie yen kë wïc Wëi Nhialic, ku kë wïc Wëi Nhialic acie yen ke wïc guɔ̈p raan. Käkkä karou aman röt kamken, ku wɛ̈tde yic ë lɔn kë wïc ba looi yïpuɔ̈u acïï lëu ba looi.
18 Na ye Wëi Nhialic yen thel yï, ke yïn acïï löŋ thɛɛr ben mac.
19 Kë ye raan liiu Wëi Nhialic yepuɔ̈u looi aye tïŋ gɛi. Ee rot nyuɔɔth ke rac apɛi, ku acïn yic athɛ̈ɛ̈k,
20 tɛ̈ ye Jɔŋ cï kiɛ̈ɛ̈t door ku tït, kɔc aa röt maan ku aa thɔ̈r, aa röt til ku dïïtkë puɔ̈th. Aake yiic tɛ̈ɛ̈k akuut.
21 Kɔc aa röt maan, ku aa wiɛɛt määu ku bal, kuat kärɛckä aayekë ke looi. Wek alɛ̈k ëmën, cïmën wäär cï ɣɛn we kaŋ lɛ̈k, kɔc käk cït käkkä looi aacïï bï kaŋ la bääny Nhialic yic.
22 Ku Wëi Nhialic ë kɔc gäm nhiër ku miɛt puɔ̈u, ku dɔ̈ɔ̈r ku pɛ̈l röt piny, ku liɛr puɔ̈u ku piath ku gam,
23 ku athɛ̈ɛ̈k, ku duut puɔ̈u. Acïn löŋ man käk cït käkkä.
24 Kɔc ë Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, aacï kärɛc ye guäpken wïc, ku kärɛc yekë ke nhiaar kepuɔ̈th puɔ̈l ëbën bïk liu kegup.
25 Wëi Nhialic acï ɣo gäm pïr akölriëëc ëbën, ku adhil wɛ̈ikua tiit aya.
26 Ɣok acïï dhil nhiam nadë ke ɣo man röt kamkua, tɛ̈dë ke ɣo til röt.

6

Kony raan dɛ̈t kërac yic

1 Mïth ma cï gam, na le raan yök kamkun ke loi kërac, ke kɔc la gam ril kamkun la thïn bïk cɔ̈k puɔ̈u piny, ku adhil looi ë dhël path. Ku tiɛtkë röt apath bäk cïï mɛ̈r dhɛ̈lde yic aya.
2 Yakë röt kony kamkun, na luɔikë këya, ke wek cï löŋ Raan cï lɔc ku dɔc theek.
3 Na le raan ye tak kamkun lɔn yen adït kɔc ëbën, ke yen rot math yetök.
4 Raan ëbën adhil rot jɔ̈ɔ̈ny ë rot. Na ye këpath yen cï looi ke jɔl many ye, ku cïï thöɔ̈ŋ kek kë cï raan dɛ̈t kaŋ looi thɛɛr.

5:9 1Kor 5:6 **5:14** Leb 19:18 **5:17** Rom 7:15-23

5 Raan ëbën abï ya thiëëc këden cï looi.
6 Kuat raan ye piööc wɛ̈t Jethu adhil käpuɔth tö kek ye rəm kek raan piööc ye.
7 Duökkë röt ye math ë röt. Duk ye tak lən cïï Nhialic yï bï tɛ̈m awuöc tɛ̈ kuc yïn ye. Käpath ku kärɛc ye raan ke looi aa ye atiit tueŋ.
8 Na ye raan luui kërac, ke thou yen ayök, ku na looi kë wïc Nhialic, ke Wëi Nhialic abï pïr akölriëëc ëbën gäm ye.
9 Këya, dukku go dhör luɔi käpath, rin na cuk go dhör, ka aköl alɔŋ käpath acï thiök, buk käpath yök thïn.
10 Ku këlä tɛ̈ lëu ɣok ye, ke ɣok aadhil käpath looi tënë kɔc ëbën, ku jɔl aa kɔc rëër ɣok ke gam tök yic apɛi.

Muöth ciëën

11 Tiɛ̈ŋkë kït dït nyïn ya ke göt tɛ̈ gät ɣɛn we athör ë ciɛɛndiɛ̈.
12 Kɔc ye wïc riɛl bïk we cɔl aŋot, kek aa kɔc ye wïc bïk röt aa nyuɔɔth ku yekë nhiam käk ye tïŋ guöp yic ë path. Ayekë looi këya rin cïï ke bï nök, rin ye kek ye piööc lən thon Jethu tim cï rïïu köu yen abï kɔc kony ë rot.
13 Ayï kɔc ye cak ŋoot aacïï löŋ ye theek, awïckë bïk we ŋoot bïk nyuɔɔth lən wek aacï wɛ̈tden gam.
14 Ku na ye ɣɛn, ke thon Bänyda Jethu Krïtho tim cï rïïu köu yen aye ɣɛn nhiam ë rot. Ku rin cï Jethu thou riɛnkiɛ̈ tim cï rïïu köu, acä ben wïc ba käk ye looi pinynhom buɔɔth yiic, ku kɔc ë luui käk pinynhom aacïï ɣa nhiar.
15 Acïn kë ye looi tɛ̈ cï raan ŋoot nadë ke këc ŋoot, kën rot looi ë lən nadë ke yïn acï cak cäŋ ë yam.
16 Ku rin kɔc pïr wɛ̈t Jethu bï döör Nhialic ku pɛ̈l wɛ̈t piny rëër ke ke, ku kɔc Nhialic ëbën aya.
17 Thök ë wël, cïn raan ben ɣɛn luöi aliääp, rin piär rɛ̈ër ɣaguöp ëbën, aa piɛ̈r ye nyuɔɔth lən ɣɛn alony Jethu.
18 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc rëër ke week ëbën, miɛ̈thakäi cï gam.

Athör cï Paulo gät kɔc Epethuth

Wɛ̈t nhom

Wɛ̈t tueŋ kam kërïëëc ëbën yen gɛ̈t Paulo athör kënë tënë kɔc Epethuth ë wɛ̈t kënë, “Kë cï Nhialic guiir, ke bï jal thöl akölden cï tak. Ee lɔn bï yen käk cï cak ëbën nhial ku piny mat yiic, ku tɛ̈ɛ̈u Raan cï lɔc ku dɔc kenhïïm tueŋ.” (1:10) Kɔc cï gam aya awïc ke bïk deet yic, ku bïk ya pïr këdïït cï Nhialic guiir kënë yic. Ku bï kɔc aa tök ëbën kek Jethu Krïtho.

Abaŋ athöör yic tueŋ, acï Paulo nyuɔ̈th tɛ̈ bï kɔc keyiic mat thïn, ke lëk kɔc dhël cï Nhialic kacke kuany thïn. Ku ye këdë cï ke adumuöömpäl piny thïn, ku yïk kɔc lääu nhom ë Wënde Jethu Krïtho. Ku aye Wëi Nhialic nyuɔ̈th ɣo lɔn bï athön Nhialic yenhom tiɛɛŋ. Paulo ë kɔc ba athöör kueen lɛ̈k abaŋ ë rou yic, lɔn nadë ke kɔc bï ya tök kek Raan cï lɔc ku dɔc adhil ayic ë piɛ̈rden yic kedhie. Acï jam ë waal juëc tɛ̈ bï kɔc ë Nhialic luɔi tök aa nyuɔ̈th thïn, ke cï röt mat kek Raan cï lɔc ku dɔc. Akut kɔc cï gam acït guɔ̈p, ku ye Raan cï lɔc ku dɔc yen nhom, tɛ̈dë ke cït luak ku ye Raan cï lɔc ku dɔc mëën, tɛ̈dë ke ye tik, ku ye Raan cï lɔc ku dɔc muɔnyde. Athör kënë ë jam wël thiek yiic apɛi, rin raan ë gät ye agɛ̈t ë guiër cï dhëëŋ Nhialic rɛ̈ɛ̈r kek Raan cï lɔc ku dɔc bɛ̈ɛ̈i yenhom ku yepuɔ̈u. Ku kuat kërïëëc ëbën aye tïŋ nhiër Raan cï lɔc ku dɔc yic, nääk, ku pɛ̈l piny adumuöömkë, ku dhëëŋ la cök.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Raan cï lɔc ku dɔc ku luaŋ ë Nhialic 1:3–3:21
Pïr ë yam rɛ̈ɛ̈r ke Jethu 4:1–6:20
Muɔ̈th ciëën 6:21-24

1 Ee ɣɛn Paulo cï Nhialic kuany ba ya atuny Jethu Krïtho. Tënë kɔc Nhialic rɛ̈ɛ̈r Epethuth, kɔc cï Jethu Krïtho gam piɛ̈rden yic.

2 Bï Nhialic Wäda kek Bänyda Jethu Krïtho we gäm döör ku athiɛɛi.

Raan cï lɔc ku dɔc ë dɔc wëi bɛ̈ɛ̈i

3 Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho! Rin cï ɣok röt mat kek Jethu Krïtho, acï yen ɣo yiëk dɔc wëi ë riɛl nhial.

4 Thɛɛr ke piny këc cak, Nhialic acï ɣo kuɛny bei buk aa miɛ̈thke, wɛ̈t cï ɣok mat kek Jethu, acï ɣo cɔl aye kacke, kɔc cïn gup awuɔ̈c.

5 Rin nhiɛɛr yen ɣo, acï Nhialic looi thɛɛr lɔn bï Jethu Krïtho ɣo cɔl aye miɛ̈thke, ku kënë yen ë miɛt puɔ̈u Nhialic yen wïc.

6 Lecku Nhialic rin käpuɔth juëc apɛi cï gäm ɣo ë path, rin cï yen Wënden nhiɛɛr juaar riɛnkua.

7 Rin thon Raan cï lɔc ku dɔc acï ɣok jäl riɛl jɔŋrac yic, rin cï adumuöömkua päl piny. Ku këya, aye Nhialic nyuɔ̈th ɣo lɔn dïït dhɛ̈ɛ̈ŋde apɛi.

8 Dhëëŋ cï gäm ɣo ke dït apɛi, rin ŋiɛ̈ɛ̈c ku dɛ̈t yic käŋ.

9 Acï Nhialic nyuɔ̈th ɣo yen këden cï guiir bï looi, ku acuk yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc, cɔk a lɔn wäär cï yen ye thiaan.

10 Kë cï Nhialic guiir ke bï jäl thöl akölden cï tak, ee lɔn bï yen käk cï cak ëbën nhial ku piny mat yiic, ku tɛ̈ɛ̈u Raan cï lɔc ku dɔc kenhïïm tueŋ.

11 Ee riɛnke yen aye ɣo cɔl aye mïth Nhialic. Kërïëëc ëbën aacï Nhialic guiir këya wäthɛɛr, ku ë yen ke biöök tɛ̈cït tɛ̈ wïc ye.

12 Këya lecku Nhialic ɣok kɔc tueŋ wäär cï la ŋöth tënë Raan cï lɔc ku dɔc.

13 Ku ëmën aya, wek aacï yic piŋ, yiny yen wɛ̈t puɔth yam ye Nhialic we luɔ̈k. Ku wäär cï wek Raan cï lɔc ku dɔc gam, acï yen we yiëk Wëi Nhialic wäär cï thɔn ka bï yiëk kacke. Wëi yen ë ye nyuɔɔth lɔn ye wek kacke.

14 Ku Wëi Nhialic yen ë ye nyuɔɔth lɔn bï ɣok käwäär cï Nhialic thɔn ka bï yiëk ɣo yök. Ku aye kënë nyooth lɔn cï Nhialic ɣo wɛ̈ɛ̈r bei riɛl jɔŋrac yic buk aa kacke. Këya, buk Nhialic aa leec akölaköl.

1:1 Luɔi 18:19-21; 19:1 **1:7** Kol 1:14

Röök ë Paulo

15 Ku wɛ̈t kënë, tɛ̈ɣɔn piŋ ɣɛn gäm
cï wek wɛ̈t Bɛ̈ny Jethu gam, ku nhiër
nhiɛɛr wek kacke,
16 yen akëc ɣɛn nhom kaŋ määr ba
we atak, tɛ̈ röök ɣɛn Nhialic aya leec
riɛnkun.
17 Ɣɛn ë rëër ɣa thiëc Nhialic Wädan
la diik, ku yen Wun Jethu Krïtho, bï
we gäm Wɛ̈ike bï we cɔl aŋic käŋ, ku
nyuth we Nhialic bäk ŋic apath.
18 Ɣɛn ë röök aya bäk yic ŋic. Këya
bäk ŋic lɔn ë yen yic lɔn bï wek käjuëc
puɔth cï tɔ̈ɔ̈u tënë we yök, rin cï yen
we cɔɔl. Ku abäk ŋic aya lɔn käjuëc
puɔth cï thɔn bï ke gäm kacke aa thiek
yiic apɛi.
19 Ku këya, abäk ŋic aya lɔn riɛlde
adït käŋ ëbën. Ku yeen alui ɣogup rin
cï ɣok wɛ̈tde gam. Riɛl lui ɣogup kënë
athöŋ ke riɛldït,
20 wäär jöt yen Raan cï lɔc ku dɔc bei
raŋ yic, kam kɔc cï thou ku jɔt nhial,
ku nyuuc köŋ cuëc Nhialic.
21 Raan cï lɔc ku dɔc amac wëi ril
tɔ̈ nhial ëbën, cɔk alɔn le kek riɛldït.
Riɛnke aa thiek yiic tënë rin bänydït
mɛ̈c. Ku aacie bäny mɛ̈c ëmën ë röt,
aabï yiic thiɛk tënë rin bäny bï mac
aköldä.
22 Ku Nhialic acï këriëëc ëbën tääu
yecök, ku looi bï a yen wat akut kɔc cï
gam pinynhom.
23 Ku akut kɔc cï gam yen ë guɔ̈p
Raan cï lɔc ku dɔc, yen thiäŋ wëi Raan
cï lɔc ku dɔc. Ku ë yen pïr gäm këriëëc
ëbën tɛ̈riëëc ëbën.

2

Thon cï ya pïr

1 Thɛɛr, Nhialic acï we tɛ̈m thou rin
awuɔ̈cdït rɛ̈ɛ̈r wegup.
2 Wäthɛɛr wek aa we ye jɔŋrac, jɔŋ
yen mac jakrɛc ëbën buɔɔth cök, jɔŋ
yen ye kɔc cïï Nhialic thek wɛ̈tde gam
ëmën.
3 Ɣok aa ɣo thöŋ ke ke, ke ɣo pïr pïr
rac. Ayeku looi kuat käk wïc guäpkua
ku piäthkua. Ku pïrdan rac aye Nhialic
ɣo tɛ̈m awuɔ̈c cïmën kɔc kɔ̈k ë luui
kärɛc.
4 Nhialic aɣer puɔ̈u, ku nhiër nhiɛɛr
yen ɣo adït apɛi.
5 Nawën cɔk atiɛ̈ɛ̈pkua thou rin ad-
umuɔ̈ɔ̈m juëc rɛ̈ɛ̈r ɣogup, ɣok aacï
Nhialic cɔl aben pïr kek Raan cï lɔc ku
dɔc. Ku ee dhëëŋ Nhialic yen acï ɣo
luɔ̈k.
6 Ku rin cï ɣok aa tök kek Raan cï lɔc
ku dɔc Jethu, Nhialic acï ɣo jɔt ë thou
yic ku buk rëër bäänyde yic nhial kek
Jethu Krïtho.
7 Ee looi Nhialic këya rin bï kɔc
aköldä piathden cïn kë thöŋ kek tïŋ,
rin nhiɛɛr yen ɣo, rin Raan cï lɔc ku
dɔc Jethu.
8 Rin ë piath Nhialic yen acï we
kony bäk pïr rin cï wek wɛ̈t Jethu gam.
Ee miɔ̈c Nhialic yen acɔl we agam
Jethu.
9 Pïr cuk yök acie rin ë luɔida ë röt
nadë ke ɣo nhiam ye.
10 Ee Nhialic guɔ̈p yen acï ye looi
këya. Ku rin ye ɣok tök kek Raan cï lɔc
ku dɔc Jethu, acï ɣo cak buk këpath aa
looi, ku ë yen kë cï guiir buk aa looi.

Ɣok aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc

11 Këya, wek aa we cie kɔc Itharel.
Ku këya, wek aa we ye kɔc Itharel cɔɔl
wäthɛɛr kɔc këc ŋoot. Ku kɔc Itharel
aake ye röt cɔl aaye kɔc cï ŋoot. Ku
ŋuɔ̈tden ye ke ŋoot, ee yekë ye looi
kegup ë path.
12 Ku wäär wek aa we cie kɔc Raan
cï lɔc ku dɔc. Wek aa we ye thäi, wek
aa we cie kɔc Itharel, kɔc cï Nhialic lɔc.
Wek aa we liu löŋ dɔ̈ɔ̈r Nhialic yic, löŋ
kɔc ke tit bɛ̈n Jethu Bänyda. Wek aa we
rɛ̈ɛ̈r we kuc Nhialic.
13 Ëmën, rin cï wek aa tök kek Jethu
Krïtho, wek wäär cɔk mɛc wek aacï
bɛ̈ɛ̈i tɛ̈thiɔ̈k rin thon Raan cï lɔc ku dɔc.
14 Rin Raan cï lɔc ku dɔc acï dɔ̈ɔ̈r
looi kam kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc
Itharel rin cï ɣok aa kac tök. Riɛmde
acï këwäär ke tek yiic, ku cɔl ke aaye
kɔc man röt nyaai.
15 Acï löŋ kɔc Itharel teem kɔ̈u ë
thuɔnde, rin bï yen kɔc Itharel ku kɔc
cie kɔc Itharel cɔl aaye kac tök rin cï
kek röt mat kek ye, ku këlä, acï dɔ̈ɔ̈r
bɛ̈ɛ̈i.

1:20 Wk 110:1 **1:22** Wk 8:6 **1:23** Kol 1:18 **2:5** Kol 2:13 **2:15** Kol 2:14

16 Ku thon cï Raan cï lɔc ku dɔc thou tim cï rïïu kɔ̈u, acä kuɛɛth rëër kamkun nyaai. Ku thuɔnde acï yen ke cɔl aaye kɔc Nhialic kedhie.
17 Këya, Raan cï lɔc ku dɔc acï bɛ̈n ku lëk kɔc Wɛ̈t Puɔth Yam ë dɔ̈ɔ̈r bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc ëbën, wek kɔc cie kɔc Itharel wäär mec ke Nhialic ku kɔc Itharel wäär thiɔ̈k ke ye.
18 Ku ë rin Raan cï lɔc ku dɔc yen ë ɣo ëbën, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel cɔl aala tɛ̈ rëër Nhialic thïn ë Wëi Nhialic töö̱ŋ.
19 Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aacïï ben aa lɛɛi ëmën, wek aa tök kek kɔc cï Nhialic lɔc. Wek aa many tö̱ŋ ë Nhialic.
20 Ku week aya, wek aacït ɣön cï atuuc ku kɔc käk Nhialic tïŋ jɔɔk cök, ku Jethu Krïtho yen ë mën.
21 Raan cï lɔc ku dɔc yen ë kë cï buth cɔl akääc ke ye tök ku bï ya ɣön Bɛ̈ny.
22 Ku rin ye wek tök kek ye, week aya wek kɔc kɔ̈k, wek aacït kë buth bï Nhialic a rëër thïn ë Wɛ̈ike.

3

Luɔi Paulo rin kɔc cie kɔc Itharel

1 Rin cï Nhialic ye looi bï kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel mat bïk aa tök, rin dhɛ̈ɛ̈ŋde tënë kɔc cie kɔc Itharel ke ɣɛn Paulo, raan cï mac rin wɛ̈t Jethu Krïtho ë riɛnkun, ɣɛn ë röök tënë Nhialic.
2 Acäk piŋ lɔn cï Nhialic ɣa lɔc ë dhɛ̈ɛ̈ŋde ba luɔi kënë looi.
3 Nhialic acä nyuɔ̈th këden cï guiir, cïn raan ŋic ye thɛɛr, athör wäär ca gɔ̈t ke ciek.
4 Ku na kuɛnkë käk ca gɔ̈t, ke wek aabï käk ŋiɛc ke rin Raan cï lɔc ku dɔc deet yiic.
5 Käk cïn raan ŋic ke thɛɛr, cïmën cï Wëi Nhialic ye nyuɔ̈th atuuc ku kɔc käk Nhialic tïŋ ëmën.
6 Këya, kë cï moony akïn, rin wɛ̈t puɔth yam, kɔc cie kɔc Itharel aabï dɔ̈c Nhialic yök kek kɔc Itharel cï gam. Keek aabï ya kac tök ku rɔmkë kë cï Nhialic thön kɔc Itharel rin Raan cï lɔc ku dɔc.
7 Kënë, yen ë Wɛ̈t Puɔth Yam ya lɛ̈k kɔc. Nhialic acä gäm luɔi ye ɣɛn Wɛ̈t Puɔth Yam luɛɛl riɛl ë dhɛ̈ɛ̈ŋde.
8 Ɣɛn atɔ̈ ciëën kɔc ë Nhialic cök ëbën, ku Nhialic aŋɔt cä yiëk ë luɔi kënë, ba kɔc cie kɔc Itharel lɛ̈k käpuɔth juëc cïn thook akeu ye Raan cï lɔc ku dɔc gam. Käpuɔthkä aa dït tënë käk ye deet yiic.
9 Acä yiëk luɔi ba tɛ̈t kɔc ëbën tɛ̈ bï yen këden cï guiir cïï ŋic, thääp thïn. Ku Nhialic yen cak kërïëëc ëbën, ëcï kënë moony tënë kɔc thɛɛr wäär.
10 Acï looi këlä ëmën dhël akut kɔc cï gam nyuɔ̈th atuuc nhial, kek bänyken la riɛl nhial, bïk ŋiɛ̈ɛ̈c käŋde cï nyuɔɔth rin kë cï looi tënë ke ŋic.
11 Acï Nhialic tak ku looi këya thɛɛr këc yen piny ku nhial cak. Ku ë looi ë rin Jethu Krïtho Bänyda.
12 Rin cï ɣok ye gam ku ɣok aa tök ke ye, aabï ɣok la tënë Nhialic ɣo cïï riɔ̈c.
13 Këya, wek aa lɛ̈k bäk puɔth cïï bath cɔk amën guum ɣɛn ë riɛnkun, guɔ̈mdiɛ̈ yen abï ya riɛldun.

Nhiɛ̈r Raan cï lɔc ku dɔc

14 Rin ë wɛ̈t kënë, ɣɛn ë ɣanhiɔl guɔ̈t piny Nhialic Wäda nhom ku rɔ̈ɔ̈k ë riɛnkun.
15 Kɔcken tɔ̈ nhial ku kɔc tɔ̈ piiny aa mac thok rin yen ë Wäda ɣodhie.
16 Yen ala riɛl ku dɔ̈c juëc ye gäm kacke. Këya, aya thiëëc bï we yiëk riɛl ë Wɛ̈ike bäk puɔ̈th cïï kɔ̈c.
17 Ku ɣɛn ë röök bï Raan cï lɔc ku dɔc rëër wepuɔ̈th athɛɛr rin cï wek ye gam. Ɣɛn ë röök aya bï tɛ̈ nhiɛɛr wek Nhialic thïn, ku tɛ̈ nhiɛɛr wek röt thïn ë kamkun we cɔl aril. Na luɔikë këlä ke wek aa cït tim cï mɛike ɣet piny, ku ɣön buth cï ŋiɛc jɔɔk cök.
18 Ku dhël kënë, week ku kɔc ë Nhialic abäk jäl ŋic yen tɛ̈ nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc we thïn. Anhiar ɣo apɛi nhiër cïn thok akeu.
19 Na cɔk ciɛ̈n raan ŋic ye ayic yen tɛ̈ nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc ɣo thïn, ɣɛn ë Nhialic thiëëc bäk ŋic. Ku bï tɛ̈ ye wek luui thïn ciɛ̈t tɛ̈ ye Nhialic luui thïn.

2:16 Kol 1:20 **2:17** Ith 57:19 **3:6** Kol 1:26-27

20 Nhialic ala riɛl yen käŋ looi wär
käk yeku ke thiëëc ku käk yeku ke tak,
ku aaye ke looi riɛlden lui ɣopuɔ̈th.
21 Lecku Nhialic rin käpuɔth cï
looi rin akut kɔc cï gam ku rin
Jethu Krïtho. Lecku akölriëëc ëbën!
Yenakan.

4

Mɛ̈n yic kɔc cï gam tënë guɔ̈p Jethu

1 Rin kë wïc Nhialic bï looi, ɣɛn raan
cï mac rin looi ɣɛn wɛ̈t Bɛ̈ny, wek aläŋ
bäk ŋiɛc luui dhël path, dhël yen cï
Nhialic we cɔɔl.
2 Yakë käk yakë ke looi ëbën looi
dhël athɛ̈ɛ̈k ku liɛr ë puɔ̈u, ku yakë kɔc
ŋiɛc cïëëŋ. Nhiarkë röt ku yakë kärɛc
päl piny ë kamkun.
3 Wëi Nhialic acï we mat yiic,
thɛmkë bäk la dɔ̈ör ë kamkun bäk aa
kac tök.
4 Ɣook ëbën, ɣok aa thöŋ kek käk tö
guɔ̈p tök yic, ku ɣok aa la Wëi Nhialic
thöŋ ciëŋ ke ɣo. Ɣok aa ŋɔ̈th dɔc
cï Nhialic thɔn ke bï gäm kacke, rin
Nhialic acï ɣo cɔɔl ëbën buk aa kacke.
5 Ɣok aa la Bäny tök ku gam tök, ku
ɣok aacï lɔ̈k ë wëi tök yök ëbën.
6 Ɣook ëbën ɣok aa Nhialic töoŋ
door, ku yen ë Wäda ɣodhie. Yen amɛc
ɣo ku ë luui ɣopuɔ̈th ëbën, ku aciëŋ
kek ɣo ëbën.
7 Raan cï lɔc ku dɔc acï raan ëbën ë
kamkua yiëk riɛlden bï yen aluui. Ŋɛk
acï yiëk riɛlde cït tɛ̈ cï Raan cï lɔc ku
dɔc ke tɛk thïn.
8 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
ëlä,
“Acï la nhial, ku looi jakrɛc bïk yeen
buɔɔth cök,
cïmën raan cï dɔm ë tɔŋ yic,
ku tek käpath tënë kuat raan ëbën.”
9 Tɛ̈ lueel ye ëlä, “Acï la nhial.”
Wɛ̈tde yic yeŋö? Wɛ̈tde yic aye lueel
lɔn cï Raan cï lɔc ku dɔc kaŋ bɛ̈n
pinynhom ë tɛ̈n.
10 Raan cï bɛ̈n pinynhom ë tɛ̈n yen
ee raan töoŋ cï bɛn dhuk nhial, pan
Nhialic, ku bï rëër kek këriëëc ëbën
pinynhom.
11 Ee yen Raan cï lɔc ku dɔc yen ë
gɛm miɔ̈c tënë kɔc. Acï kɔc kök looi bïk
aa tuɔ̈ɔ̈cke, ku kɔc kök aacï looi bïk aa
kɔc käk Nhialic tïŋ, ku ye kɔc kök wël
ë Nhialic lɛ̈k kɔc, ku ye kɔc kök abiök
kɔc cï gam ku piööckë ke.
12 Acï këënë looi rin bï kɔckä, kɔc ë
Nhialic, guiir bïk luui tënë ye ku bïk
aakuut kɔc cï gam, yen guɔ̈p Raan cï
lɔc ku dɔc la tueŋ ke ril.
13 Ku këlä, ɣok aabï mat yiic buk aa
tök ë gam bï ɣok Nhialic ku Wënde ŋic.
Ku jɔlku aa kɔc cï gam cï nhïïm bak, ku
ɣok aabï jäl la cök cïmën Raan cï lɔc ku
dɔc.
14 Ku ɣok aacie kɔc bï bɛn ciɛ̈t mïth.
Ku ɣok aacïï kɔc käk lueth piɔ̈ɔc bï bɛn
duɔ̈ɔ̈ŋ buk luɛthken gam, ɣok aacïï bï
ya wel nhïïm cïmën riäi, wël lueth ë
path.
15 Ɣok aa dhil yic aa lueel ke ɣo la
nhiër. Ku këlä ɣok aabï la tueŋ ke ɣo
cït Raan cï lɔc ku dɔc yen wat akut kɔc
cï gam nhom.
16 Raan cï lɔc ku dɔc, ee kacke mat
yiic cïmën ye rɛ̈l yom thook guɔ̈p ë
raan nuɛ̈ɛ̈t yic bï ya tök. Na loi guɔ̈p
abak luɔide cït tɛ̈ dhil yen luui thïn, ke
guɔ̈p ëbën ala tueŋ ke cil ke ril. Yen ë
tɛ̈n akut kɔc cï gam. Na nhiar kɔc akut
röt ku loikë luɔiden, ka akut ala tueŋ
apath ë riɛl Raan cï lɔc ku dɔc.

Ɣok aa dhil piɛ̈rda waar yic

17 Rin ë wɛ̈t këënë, alɛ̈k we rin Bɛ̈ny
duɔ̈kkë ben aa luui cïmën kɔc kuc
Nhialic. Käk yekë ke looi aacie käk ke
kony.
18 Aacie yic ye deet. Acïn pïr yam ye
Nhialic gäm kɔc, rin keek aa ril nhïïm,
ku këya aa kuc dhël ë Nhialic.
19 Aacie gup ë yär tɛ̈ cɔk kek kärɛc
looi, rin aa kepuɔ̈th yiëk käk wïc
guäpken. Käk yekë ke looi ëbën aa käk
ë bal ku aacie köɔc luɔi ë käkkä yiic.
20 Yen ë tɛ̈ wiëc bï wek cïï la thïn,
rin acie yen tɛ̈wäär cï we piɔ̈ɔc thïn rin
Raan cï lɔc ku dɔc.
21 Ee yic, wek aacï wɛ̈tde piŋ, ku
wek aa we cï piɔ̈ɔc riɛnke, tɛ̈ cït tën
yiny rɛ̈ɛ̈r kek Jethu.

4:2 Kol 3:12-13 **4:8** Wk 68:18 **4:16** Kol 2:19 **4:22** Kol 3:9

22 Wek aacï piööc bak tɛ̈dun ye wek luui thïn thɛɛr puöl. Käkkun ke yakë ke looi aake cï we muör ku rɛckë we.
23 Ëmën, calkë röt aa wɛɛr Nhialic puöth ku bäk ya tak tɛ̈ŋ ë yam.
24 Nhialic acï we gäm ciɛɛŋ ë yam cït këde. Këya, yakë cieŋ ë ciɛɛŋ kënë. Ciɛɛŋ kënë ala cök cït tɛ̈ ye yic rin Nhialic piööc thïn.
25 Këya, duökkë lueth ben aa lueel. Nɟɛk adhil yic alɛ̈k mäthden cï gam, rin ɣok aa cït käk cïï thöŋ rɛ̈ɛ̈r ë guäp tök yic.
26 Na cɔk alɔn cï yïn puöu riääk, ke yï duk adumuööm loi. Duk rɛ̈ɛ̈r kek riääk ë puöu abä akɔ̈l lööny piny.
27 Rin bï jɔŋrac yï cïï thel adumuööm yic.
28 Na le raan ye cuär thɛɛr kamkun ka cïï ben cuëër, adhil luui ë kɔ̈ŋde bï rot muk ku kony kɔc ŋɔ̈ŋ aya.
29 Pälkë kuöc jam. Yakë ke lueel wël kɔc cɔl aril puöth gamden yic. Yakë ke lueel wël nhiar ke bï ke piŋ, rin bï yïn kɔc la kë lɛ̈k ke, kony.
30 Muk yïnhom bï ciɛ̈n kë lueel bï Wëi Nhialic cɔl arem puöu, Wëi cï Nhialic gäm yï. Nhialic acï gäm Wëi ye nyooth lɔn ë yïn këde, ku Wëi Nhialic abï rëër kek yï ɣet aköl luŋdït bï Nhialic yï kony tënë jɔŋrac.
31 Duökkë kɔc kɔ̈k ye maan ku duökkë puöth ye riääk. Duökkë ye göth ku läätkë kɔc, tɛ̈dë ke we loi käk cïï path.
32 Rɛ̈ɛ̈rkë apath ë kamkun. Ku yakë kärɛc päl piny tënë kɔc kɔ̈k cïmën ye Nhialic ke päl piny tënë we rin Raan cï lɔc ku dɔc.

5

Pïr rɛ̈ɛ̈r ruɛl yic

1 Këya, wek aa dhil luui cïmën Nhialic rin ye wek mïthken nhiɛɛr apɛi.
2 Nhiarkë kɔc kɔ̈k cïmën nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc ɣo. Cïmën cï Jethu ye nyuɔɔth lɔn nhiɛɛr yen ɣo, rin cï yen thou bï ɣo luök. Kë cï looi, acï Nhialic cɔl amit puöu rin cï yen rot juër Nhialic.
3 Wët ye wek kɔc ë Nhialic acïï path bï wïc wïc ë diäär, ku käk kɔc cɔl ayär gup, ayï kook aa piɛŋ wegup.

4 Jam la bïth ku buro rac aacïï path. Aŋuɛ̈ɛ̈n bäk Nhialic aleec rin käk ye ke looi tënë we.

5 Dhiɛlkë ŋic lɔn acïn raan wïc ë diäär ayï raan ë luui käk kɔc cɔl ayär gup, ku raan dɛ̈t kok lëu ye bï la bääny Raan cï lɔc ku dɔc kek Nhialic ë yic, ku yök käpuɔth cï Nhialic thön kɔc. Raan kok acït raan ë jak cï kiɛ̈ɛ̈t door.
6 Duökkë röt cɔl amɛth ë nyïn wël cïï path ye kɔc kɔ̈k lueel. Nhialic abï kɔc cïï wɛ̈tde ye piŋ, kɔc luui ë kärɛckä tɛ̈m awuöc.
7 Këya duk ye mat kek kɔc luui ë kärɛckä.

8 Rin wek aa we rɛ̈ɛ̈r ë muööth yic. Ku ëmën wek aacï röt mat kek Bɛ̈ny, wek aacï la ë ruɛl yic. Këya, yekë luui cïmën kɔc tɔ̈ ë ruɛl yic.
9 Ɣɛn aluel kënë rin kɔc tɔ̈ ruɛl yic, kɔc ŋic Nhialic, aaye ruɛl cɔl alir puöth ku loikë kën ë yic.
10 Thɛmkë bäk käk Bɛ̈ny cɔl amit puöu ŋic ku luɔikë ke.
11 Duökkë ye luui käk ye kɔc tɔ̈ muööth yic looi, kɔc kuc Nhialic. Nyuöthkë ke lɔn käkkä aacïï path.
12 Käk ye ke looi ke cie tïŋ, aa rɛc apɛi ka ye jamden kɔc rac gup
13 Tɛ̈ bïï käŋ tɛ̈ɣer, ke kɔc aa tïŋ tɛ̈ rɛɛc käkkä thïn,
14 rin ë ruɛl yen ë kërïëëc ëbën cɔl atïŋ. Yen acï ye lueel ëlä, “Pääckë nïn yic, jatkë röt rɛ̈ŋ yiic ku Raan cï lɔc ku dɔc abï ruɛl wegup.”

15 Tiɛ̈ŋkë piɛ̈rdun apath. Duökkë pïr ë pïr kɔc kuc Nhialic, calkë röt aaye kɔc ŋic käŋ.
16 Kuat tɛ̈ bï yïn ye yök ba këpath looi thïn, ke loi, rin kɔc aa loi käk cïï path ëmën.
17 Duökkë lui ë luɔi kɔc cïnkë ŋickë, ŋiɛckë kë wïc Bɛ̈ny ku yen luɔikë.

4:24 Cäk 1:26; Kol 3:10 **4:25** Dhäk 8:16 **4:26** Wk 4:4 **4:32** Kol 3:13 **5:3** B.bei 29:18; Wk 40:6 **5:16** Kol 4:5

18 Duɔ̈kkë ye dek ë mɔ̈u, mɔ̈u ë kɔc rac. Calkë Wëi Nhialic piɛ̈rdun yic akölaköl.
19 Kɛtkë waak ë Nhialic cï gɔ̈t athör waak yic ë kamkun. Kɛtkë wak wëi bäk Bɛ̈ny leec ë piäthkun ëbën.
20 Yeku Nhialic Wäda leec akölaköl rin Bänyda Jethu Krïtho, kuat käjuëc yeku ke looi yiic.
21 Yakë röt theek ë kamkun rin riɔ̈ɔ̈c wek Raan cï lɔc ku dɔc.

Diäär ku Röör

22 Wek diäär, thɛkkë rɔ̈ɔ̈rkun cït të ye wek Bɛ̈ny thɛɛk thïn.
23 Rin moc yen ë tik wat nhom, cïmën ye Raan cï lɔc ku dɔc akut kɔc cï gam wat nhom. Raan cï lɔc ku dɔc yen aluäŋ akut kɔc cï gam, yen guäpde aya.
24 Këya, diäär aa dhil rɔ̈ɔ̈rken theek cïmën ye akut kɔc cï gam Raan cï lɔc ku dɔc theek.
25 Wek röör wek aa dhil diäärkun nhiaar cïmën nhiɛɛr Raan cï lɔc ku dɔc akut kɔc cï gam arɛ̈k abï thou riɛnke.
26 Acï thou rin akut kɔc cï gam bï rëër ke dhëëŋ Nhialic. Ku lɔɔk kegup pïu ë Nhialic pïu ë lɔ̈k wëi ku wɛ̈tde.
27 Acï këné looi rin bï yen kacke kɔc cï gam, wuɔ̈ɔ̈ny gup wei kärɛc ku bïi ke yelɔ̈ɔ̈m. Ku akëc wïc bïk gup la adumuɔ̈ɔ̈m.
28 Cït ë këné aya, röör aa dhil diäärken nhiaar cïmën nhiɛɛr kek röt. Na nhiar moc tiɛŋde, ka thöŋ kek lɔn nhiɛɛr yen rot.
29 Acïn raan man guäpde, raan ë mïth ku tiit guäpde, cïmën ye Raan cï lɔc ku dɔc akut kɔc cï gam tiit,
30 rin ɣok akut kɔc cï gam, ɣok aa guäpde.
31 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä, “Moc abï wun ku man nyääŋ piny ku mɛt rot kek tiɛŋde, ku keek karou aabï ya tök.”
32 Wëlkä aa la yiic yinydït apɛi, ku aa jam të ye Raan cï lɔc ku dɔc tök thïn kek akut kɔc cï gam.
33 Ku wëlkä aa jam riɛnkun aya, moc adhil tiɛŋde nhiaar cïmën nhiɛɛr yen rot, ku tik aya adhil muɔnyde theek.

6

Mïth ku kɔc ke dhiëth ke

1 Wek mïth, wek aadhil kɔc ke dhiëth we theek, rin yen ë këpath lëu bï raan looi rin Bɛ̈ny.
2 “Thek wuur ku moor,” Kënë yen ë löŋ tueŋ cï bɛ̈n kek athön,
3 athön akïn, “Na loi kënë, ke yïn abï käjuëc path ya yök, ku thiei yï ba nïn juëc nɔ̈k pinynhom.”
4 Kɔc ke dhiëth duɔ̈kkë miɛthkun ye luɔi käk bï ke rac puɔ̈th. Muɔ̈kkë ke ku piɔ̈ɔ̈ckë ke dhël cï Bɛ̈ny gam.

Aloony ku Bäny

5 Aloony, thɛkkë bänykun muk we pinynhom ë tɛ̈n, riääckë ë ke ku thɛkkë ke piändun ëbën ciɛt we luui Raan cï lɔc ku dɔc.
6 Yakë luui ë puɔ̈n ɣer të cɔk kek cïï daai we. Loi luɔidu puɔ̈u ëbën cït të wïc Nhialic ye thïn, rin yïn alony Raan cï lɔc ku dɔc.
7 Na cɔk alɔn ye yïn alony, lui puɔ̈n ɣer bï ciɛt Nhialic yen luɔ̈ɔ̈i.
8 Ŋic yïnhom lɔn bï Nhialic raan ëbën yiëk këde, alony ku raan cie alony, rin käpuɔth ye looi pinynhom.
9 Wek kɔc mac aloony, wek aadhil luui ë dhël töɔ̈ŋ yic, ku duɔ̈kkë ke ye riääc ë nääk, muɔ̈kkë wenhïïm lɔn week ëbën, aloony ku week, bɛ̈nydun ë tök nhial, raan bï luk looi kamkun ëbën ke cïn raan ŋuɛ̈ɛ̈n.

Tɔŋ tënë Jɔŋrac

10 Wɛ̈t jäl lɛ̈k we ciëën akïn, lɔ̈mkë riɛl tënë Bɛ̈ny bäk riɛl ë ye, rin riɛlde adït apɛi.
11 Lɔ̈mkë käk cï Nhialic gäm we bï wek röt kony, bäk käjuëc ye jɔŋrac we ruëëny göök.
12 Rin ɣok aacïï thär kek kɔc cït ɣo, ɣok aa thär kek jakrɛc rɛ̈ɛ̈r ë muɔ̈th yic kek bänyken, ku riɛl ë jɔŋrac tɔ̈ nhial.
13 Këya, rin ë wɛ̈t kënë lɔ̈mkë käk cï Nhialic gäm we bï wek tɔŋ thör. Na aköl le jɔŋrac bɛ̈n, ke we tit röt ye

5:20 Kol 3:16-17 **5:22** Kol 3:18; 1Pït 3:1 **5:25** Kol 3:19; 1Pït 3:7 **5:31** Cäk 2:24 **6:1** Kol 3:20
6:3 B.bei 20:12; L.rou 5:16 **6:4** Kol 3:21 **6:8** Kol 3:22-25 **6:9** L.rou 10:17; Kol 3:25; 4:1

akölriëëc ëbën. Ku na cäk tɔŋ jɔŋrac göök kërïëëc ëbën yic, ke wek aabï döŋ we ril.
14 Lɔ̈mkë yic bï wek röt guiir ë tɔŋ. Ku luɔikë kë la cök ke cït alanh dhie ye raan yeyic duut tɛ̈ le ye tɔŋ.
15 Rɛ̈ɛ̈rkë ke we ye kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam ë dɔ̈ɔ̈r bɛ̈ɛ̈i tënë kɔc. Ku yen abï ciɛ̈t lɔn cieŋ wek war ril apɛi wecök.
16 Dɛ̈t akïn, gamkë Jethu Krïtho. Gamdun abï ciɛ̈t kön ye wek wiɛth dɛ̈p ye jɔŋrac we moc jɔ̈c yiic.
17 Ŋiɛckë alanden lɔn cï Nhialic we luɔ̈k, acït lɔn dhie cieŋ raan akuäma yenhom tɔŋ yic, bï cïï yup nhom. Lɔ̈mkë wɛ̈t ë Nhialic ë bɛ̈n tënë Wëi ke cït tɔŋ ye muk.
18 Yakë lac röök cït tɛ̈ ye Wëi Nhialic we cɔ̈k puɔ̈th thïn. Ku thiëckë Nhialic bï we kony këriëëc ëbën yiic. Yakë wepuɔ̈th cök tɛ̈ röök wek ku duɔ̈kkë thɔ̈r. Yakë röök akölaköl rin kɔc ë Nhialic.
19 Rɔ̈ɔ̈kkë ë riɛnkiɛ̈, ku lɔn bï Nhialic ɣa gäm wël la cök ba lueel tɛ̈ le ɣɛn wɛ̈t ë Nhialic lɛ̈k kɔc ke ɣa cïï riɔ̈c.
20 Jethu Krïtho acä lɔc ba ya atuɔ̈nyde ba kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔ̈th ë Yam, ku ë yen wɛ̈t cï ɣa mac. Këya, rɔ̈ɔ̈kkë ku thiëckë Nhialic bä gäm riɛl ba wɛ̈tde lɛ̈k kɔc ke cït yiny dhiɛl looi ke cïn riɔ̈ɔ̈c.

Muɔ̈th ciëën

21 Tikuth, wämääthdan cï gam nhiarku, ku yeen alui apath rin Bɛ̈ny, abï we lɛ̈k wël ë yam riɛnkiɛ̈ ku bäk kë luɔɔi ŋic.
22 Yen atuɔ̈c we ku bï we la lɛ̈k kë loi rot tënë ɣo, ku deet wepuɔ̈th aya.
23 Bï Nhialic Wäda ku Bänyda Jethu Krïtho we yiëk dɔ̈ɔ̈r, wek kɔc cï gam. Ku bïk we cɔl anhiar röt ë kamkun ku muɔ̈kkë gamdun.
24 Bï Nhialic dhɛ̈ɛ̈ŋde nyuɔ̈th kɔc nhiar Bänyda Jethu Krïtho kek nhiɛ̈rden cïn thok akeu.

6:14 Ith 11:5; 59:17 **6:15** Ith 52:7 **6:17** Ith 59:17 **6:21** Luɔi 20:4; 2Tim 4:12 **6:22** Kol 4:7-8

Athör cï Paulo gät kɔc gen Pilipi
Wɛ̈t nhom

Athör cï Paulo gät kɔc gen Pilipi ë gɛ̈t kɔc cï gam pan mɛc kɔc pan Roma cɔl Mathedonia. Ee gɛ̈t ɣɔn ŋot mɛc yen. Ku ë rem puɔ̈u piööc ë lueth kɔc kɔ̈k cï gam gen Pilipi. Athör kënë ë gam ril ë Paulo tënë Jethu raan ci lɔc ku dɔc nyuɔɔth.

Kënë yen gɛ̈t athöör ë wɛ̈t bï yen kɔc cï gam gen Pilipi leec käkken cïk tuɔ̈c ye ɣɔn cï käkke yiic riɛl. Aake gɛ̈t keek athöör aya bï bɛn lɛ̈k ke bïk puɔ̈th riɛl, ku thɔɔn kepuɔ̈th kuat aliämde yic, ku aliäm cï ke yök aya. Ku yöök ke bïk röt aa dhuɔ̈k piny bïk ciɛ̈t Jethu, tën lɔn bï nhiaam ku nhiër rot ke thɛl wei. Acï lɛ̈k ke lɔn pïr ë tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, ee dhëëŋ cï Nhialic yiëk kɔc ë dhöl gam, acie dhöl athɛ̈ɛ̈k löŋ kɔc Itharel. Acï gɔ̈t rin miɛt puɔ̈u ku dɔ̈ör ye Nhialic yiëk kɔc cï röt mat kek Raan cï lɔc ku dɔc.

Athör kënë, ee miɛt ku thön ë puɔ̈u ku ŋiɛc rëër, ku bï gam ku pïr tɔ̈ kek kɔc cï gam muk nhom. Ku ë nhiër nhiɛɛr Paulo kɔc cï gam tɔ̈ gen Pilipi nyuɔɔth aya.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-11
Käk cï röt looi tënë Paulo 1:12-26
Pïr rëër ke Jethu 1:27–2:18
Käk cï guiir tënë Timothï ku Epaprodituth 2:19-30
Lëk rin kärɛc ku kɔc ater 3:1–4:9
Paulo ku mäthke gen Pilipi 4:10-20
Muɔ̈th ciëën 4:21-23

1 Ɣɛn Paulo ku Timothï ɣok kɔc lui rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ɣɛn agät we athöör, wek kɔc ë tök kek Jethu gen Pilipi, ku kɔcdït akut ku kuat kɔc ke kony rɛ̈ɛ̈r thïn ëbën.

2 Bï Nhialic Wäda kek Bɛ̈ny Jethu raan cï lɔc ku dɔc we gäm athiɛɛi ku dɔ̈ör.

Röök Paulo rin kɔc kuen athɔ̈rde

3 Ɣɛn ë Nhialic wäda leec tɛ̈ tak ɣɛn we akölaköl.

4 Ɣɛn ë puɔ̈u miɛt apɛi rɔ̈ɔ̈kdiɛ̈ yic riɛnkun ëbën,

5 rin cï wek ɣɛn kony bäk Wɛ̈t Puɔth Yam nyuɔ̈th kɔc ya aköl töŋ wäär ŋic wek ye agut ëmën.

6 Aŋiɛc ɣapuɔ̈u lɔn Nhialic, raan wäär loi ë kënë tënë we, abï dhiɛl muɔ̈k thïn këya ɣet aköl bï Raan cï lɔc ku dɔc Jethu dhuk pinynhom.

7 Wek aa kɔckiɛ̈n nhiaar apɛi, wek aaya tak akölaköl. Ku ë yic, ba we aa tak wɛ̈t nhiɛɛr ɣɛn we. Rin wek aa lui ku kuɔnykë ɣɛn ë luɔi ril cï Nhialic yiëk ɣɛn ëmën. Ku ëmën mec ɣɛn ku wäär këc ɣɛn mac, ɣɛn acï bɛ̈n ŋiɛc la jam rin Wɛ̈t Puɔth Yam, ku acï bɛ̈n riɛl apɛi ɣet tɛ̈ cï ye gam kɔc juëc apɛi.

8 Aŋic Nhialic lɔn kë luɛɛl ë yic lɔn nhiërdiɛ̈ tënë we acït nhiër Bänyda Jethu nhiɛɛr yen ɣo.

9 Ɣɛn ë röök bï nhiërdun rot ajuak akölaköl, ku bäk yic ŋic, ku yakë ke looi käk la cök Nhialic nhom,

10 bï we kony bäk aa looi këpath. Këya, ke wek aabï gup ciɛ̈n awuɔ̈c aköl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk pinynhom.

11 Piërdun abï yic thiäŋ käpath ë Jethu yen ye ke yök thïn, rin bï Nhialic aleec ku dor.

Raan cï lɔc ku dɔc yen ee pïr

12 Awiëc bäk ŋic miɛ̈thakäi cï gam, lɔn kuat käk cï röt luɔi ɣɛn aacï Wɛ̈t Puɔth Yam cɔl ala tueŋ.

13 Kuat raan rɛ̈ɛ̈r tɛ̈n ëbën agut kɔc tit pan bɛ̈nydït thok, aŋickë lɔn cï ɣɛn dɔm rin ye ɣɛn raan lui rin Jethu.

14 Ku rin cï ɣɛn mac, acï miɛ̈thakäi cï gam cɔl aa ril puɔ̈th bïk Wɛ̈t Puɔth Yam aa lɛ̈k kɔc ke cïn riɔ̈ɔ̈c.

15 Ee yic, kɔc kɔ̈k aa wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc piɔ̈ɔ̈c ë tiɛɛl ku rin cïï kek luɔidiɛ̈ nhiar. Ku kɔc kɔ̈k ayekë piɔ̈ɔ̈c piänden ëbën.

16 Aye kɔckä looi rin nhiër ku rin ŋic kek ye aya lɔn cï Nhialic ɣa luɔ̈ɔ̈i ba wɛ̈tde tiit bï cïï riääk.

17 Kɔc kɔ̈k kamken aya, aacie piööc ë cök, aa piööc rin nhiaam ë path, ku

1:1 Luɔi 16:12 **1:13** Luɔi 28:30

yekë tak lɔn bï kek ɣa luɔ̈i aliääp të ŋot mɛc ɣa.
18 Acïn kë ye looi, ɣɛn amit puɔ̈u të ŋot ye wët Raan cï lɔc ku dɔc piɔ̈ɔ̈c kuat dhël cï yök, cɔk alɔn le yen kë tɔ̈ kepuɔ̈th. Ɣɛn abï rëër ɣa mit puɔ̈u.
19 Rin aŋiɛc lɔn rɔ̈ɔ̈kkun ku kuɔɔny bɔ̈ tënë Wëi ë Jethu raan cï lɔc ku dɔc, aa bä cɔl alony.
20 Aya ŋɔ̈ɔ̈th ɣapuɔ̈u lɔn bï yen a këpath yen luɔɔi akölaköl agut ëmën thiin, ɣɛn abï la riɛl ë puɔ̈u kek guäpdië ëbën, bï ya këpath yen luɔɔi rin bï ɣɛn lac bɛ̈ɛ̈i tënë Jethu të pïr ɣɛn, të̈dë ke ɣa thou.
21 Pïr ë wët Raan cï lɔc ku dɔc juak tueŋ, ku na thuɔɔu rin wëtde ka path aya tënë ɣa.
22 Ku na ye kë bï ɣɛn ŋot ɣa pïr yen bï ɣɛn luɔi juëc path looi, ka cä ŋic yeŋö ba kuany.
23 Aköl dɛ̈t aya nhiaar ba cïï thou, ku aköl dɛ̈t awiëc ba thou rin anhiaar ba la rëër kek Raan cï lɔc ku dɔc, ku kënë yen aya yök ke path.
24 Ku riɛnkun, apath apɛi ba pïr ë tɛ̈n pinynhom.
25 Kënë aŋiɛc apɛi, kë yen ŋiɛc ɣɛn abï rëër. Ɣɛn abï rëër ë tɛ̈n kek we ëbën ba miɛt puɔ̈u gamdun juak yic.
26 Këya, të ben ɣɛn la dhuk ba rëër kek we, ke wek aabï nhiam riɛnkië piɛ̈rdun yic, ke we ye tök kek Jethu Raan cï lɔc ku dɔc.
27 Kuat kë bï rot looi tënë ɣa, muɔ̈kkë wenhïïm lɔn dhil wek pïr, pïr kɔc cï gam, cɔk alɔn cïï ɣɛn week bï bɛn tiŋ aköldä. Aba ya piŋ lɔn wek aa ril wɛ̈t Nhialic yic, ku week aa lui tök apɛi rin Wɛ̈t Puɔth Yam.
28 Duɔ̈kkë ye riɔ̈ɔ̈c kɔc atɛrkun, yen abï ye nyuɔ̈th keek lɔn cïï kek we bï lëu, rin yeen Nhialic yen we gäm riɛl bï wek ke göök.
29 Rin wek aacï gäm yic bäk Raan cï lɔc ku dɔc aa luɔ̈ɔ̈i ku acie gam ë rot, ee ku bäk gum cïmënde aya.
30 Ëmën alɛ̈ukë bäk ɣɛn kony ye luɔi kënë. Yen luɔi töŋ wäär cäk tiŋ thɛɛr ke luɔɔi, ku cït të yakë piɛ̈ŋ ye, ɣɛn aŋot ɣa lui apɛi.

2

Jethu ë rot dhuɔ̈k piny cɔk alɔn ril yen apɛi

1 Piɛ̈rdun ke we ye kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ee we cɔl aril ku nhiërde ë we liër puɔ̈th. Wek aa rɛ̈ɛ̈r ke Wëi Nhialic, wek aa la piath ku nhiër nhiɛɛr wek röt kamkun.
2 Matkë weyiic bäk aa looi ë tök, ku nhiarkë röt, yen abï miɛt ë puɔ̈u bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa.
3 Duɔ̈kkë puɔ̈th ë dit bäk käŋ aa wïc ë riɛnkiɛ ku yakë nhiam, yakë röt dhuɔ̈k piny kɔc kɔ̈k nhïïm. Yakë kɔc kɔ̈k tïŋ ciɛt kek path tënë we.
4 Acïn raan ben a lui kënë nhiamde, yakë jal looi kë kony we ëbën.
5 Wek aadhil thöŋ kek Jethu raan cï lɔc ku dɔc ë täktäkdun yic.
6 Wën cɔk Bänyda Jethu aa Nhialic guɔ̈p akëc rot thɔ̈ɔ̈ŋ ke Nhialic.
7 Ku acï tɛ̈den dïït yen thïn puɔ̈l, ku cɔl rot aye alony cïmën raan ë path.
8 Acï rot bɛ̈n dhuɔ̈k piny, ku gɛm bï gum ku thou,
cïmën raan la guɔ̈p awuɔ̈c, arɛ̈k abï piäät ë tim cï rïïu kɔ̈u.
9 Rin ë wɛ̈t kënë yen acï Nhialic ye bɛ̈n jɔ̈t bei raŋ yic kam kɔc cï thou,
ku ɣɛ̈th nhial ku ler ku yïk riɛl kërïëëc ëbën nhom.
10 Ku këya rin athɛ̈ɛ̈k rin Jethu, käk nhial ku pinynhom,
ku piny tɛ̈n kɔc cï thou aa dhil kenhiɔl guɔ̈t piny.
11 Ku keek ëbën abïk lueel lɔn ye Jethu raan cï lɔc ku dɔc Bɛ̈ny,
rin duaar ë Nhialic Wun.

Piɛ̈rden ë Jethu nyuɔɔth

12 Këya, wäär rëër ɣɛn kek we miɛ̈thakäi cï gam, wek aa we ɣa theek, ku ëmën awiëc bäk ŋot we thek ɣɛn ke ɣa cïï rɛ̈ɛ̈r kek we. Lak tueŋ ke we thek Nhialic rin cï we wɛ̈ɛ̈r bei.
13 Rin Nhialic alui weyiic, ee we kony bï we cök puɔ̈th ku bäk kë wïc looi.
14 Luɔikë kërïëëc ke cïn ater kamkun ku agɔ̈th,

1:30 Luɔi 16:19-40 **2:11** Ith 45:23

15 rin bï wek aa mïth Nhialic cïn
gup awuɔ̈c ë piny cï thiäŋ kɔc rɛc la
gup adumuɔ̈ɔ̈m. Calkë röt aa la gɛi
kamken cïmën pɛɛi nhial,
16 cïmën ye wek ke lɛ̈k wɛ̈t pïr. Na
luɔikë këya, ke ɣɛn abï nhiam riɛnkun
aköl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk pinyn-
hom, rin bï ye nyuɔɔth lɔn këc luɔidiɛ̈n
ca looi nhom dɛɛr piny ë path.
17 Na cɔk aa lɔn guum ɣɛn rin bï
gamdun riɛl tënë Nhialic, ke ɣɛn abï
puɔ̈u miɛt apɛidït ke we ëbën.
18 Ku këlä aya, wek aabï puɔth miɛt
kek ɣa.

Timothï ku Epaprodituth

19 Na wïc Bɛ̈ny ke wek aba tuɔc Tim-
othï ë nïnkä, rin bï tɛ̈ luui wek thïn ɣa
dɛɛt puɔ̈u.
20 Ee yen raan töŋ ë tak cïmëndiɛ̈, kë
tɔ̈ ɣapuɔ̈u looi, ku acïn raan nhiar we
apɛi cïmënde.
21 Raan ëbën ë yenhom yiëk këden
looi, ku cïï yepuɔ̈u yïk kë wïc Jethu
raan cï lɔc ku dɔc.
22 Ku aŋiɛckë kek we ë röt yen tɛ̈ cï
Timothï rot nyuɔɔth thïn cïmën meth
ke wun. Ɣok aacï luui ë tök rin Wɛ̈t
Puɔth Yam.
23 Këya aba tuɔc we, tɛ̈ le ɣɛn ye ŋic
yeŋö bï rot looi tënë ɣɛn ëmën cï ɣa
mac.
24 Ku ɣɛn aŋɔ̈th Bɛ̈ny lɔn bï yen rot
lëu ba bɛ̈n tënë we ë nïnkä.
25 Aca tak ba wämääth cï gam, Epa-
prodituth cɔl adhuk. Yeen ë raan ë
luɔi apɛi buɔth Bɛ̈ny cïmëndiɛ̈. Ee cäk
tuɔc ɣɛn bä bɛ̈n a kony,
26 ku ëmën awïc apɛi bï we tïŋ.
Adiɛɛr rin cï wek ye piŋ lɔn cï ye tu-
aany.
27 Ee cï tuaany abï duɛ̈r thou. Ku
yeen acï Nhialic bɛ̈n cɔl apuɔl, ku acie
yen ë rot, pial guɔ̈pde acï kënë bï ɣɛn
cɔl aŋɛɛr yic bɛ̈n wel yic aya.
28 Awiëc aya ba cɔl adhuk tënë we
rin tɛ̈ ben wek ye tïŋ ke wek aabï
puɔ̈th miɛt, ku acïn dɛ̈t bï ɣɛn bɛn diɛɛr.
29 Luɔrkë ë puɔ̈n path apɛi ke cït
mɛnhkui Jethu nhom. Nyuɔ̈thkë kuat
raan cït ye ëbën athɛ̈ɛ̈k,
30 rin ëcï duɛ̈r thou rin luɔi tënë
Raan cï lɔc ku dɔc, ku akëc diɛɛr ë
wɛ̈ike ku gɛ̈m ɣa kuɔɔny cïn tɛ̈ bäk lɛ̈u
ye.

3

Yiny la cök

1 Ku wɛ̈t dɛ̈t ba lɛ̈k we miɛthakäi cï
gam ë ku bäk puɔ̈th miɛt rin cï wek
mat kek Bɛ̈ny. Acïï rac ba käk ca gät
we thɛɛr bɛn dhuɔ̈k yiic, ku ë yen abï
we kuɔny tɛ̈ looi ɣɛn ye këya.
2 Tiɛtkë röt kɔc rɛc, kɔc luui cïmën
jök. Acie ŋuɔ̈t ë rot yen wïckë, wek aa
wïc käjuëc kɔ̈k bäk ke looi.
3 Aa ɣook, aacie kek cï ŋuɔ̈t yic yök,
rin ɣok aa Nhialic door riɛl ë Wɛ̈ike.
Ku ɣok aa mit puɔ̈th piɛrda yic rin cï
ɣok aa kɔc Raan cï lɔc ku dɔc Jethu.
Acie käk ye raan ë path looi ye tïŋ kek
yeku ke ŋɔ̈ɔ̈th.
4 Na le raan ye tak lɔn bï yen pïr
Nhialic nhom rin käk ye looi kɔc gup,
ka cïn raan wär ɣɛn mukmuk nhom
löŋ thɛɛr. Na ye kɔc pïïr, ŋuɔ̈t ɣɛn acï
pïr.
5 Ɣɛn a ɣa ŋot ke ɣa la nïn kadhorou
tën dhiëëth ɣa. Ɣɛn ë raan Itharel,
raan dhiënh Benjamin, kuat Itharel ë
gɛi. Rin muŋ löŋ nhom, ɣɛn ë raan
akut Parathï.
6 Rin ye ɣɛn raan akut Parathï yen
aye ɣɛn kɔc cï gam cɔl aa nɛ̈k, ku rin
ye raan la cök tɛ̈ theek yen löŋ, ke ɣɛn
a ɣa cïn guɔ̈p awuɔ̈c.
7 Kuat käwäär ya ŋɔ̈ɔ̈th kecït käpath,
aacïï bɛ̈n cïï ye käpath.
8 Acïn këpuɔth wär ŋïny bï ɣɛn
Bänydiɛ̈ Raan cï lɔc ku dɔc Jethu ŋic.
Ɣɛn acï këriëëc ëbën puɔ̈l rin bï ɣɛn a
raande,
9 ku ba ya tök ke ye. Rin acä lëu ba
la cök ë Nhialic nhom tɛ̈ theek ɣɛn löŋ.
Ku ɣɛn acï jal la cök rin cï ɣɛn Jethu
gam, la cök tënë Nhialic rin ë gam.
10 Kë wiëc ë lɔn ba Raan cï lɔc ku
dɔc, ku riɛl wäär jɔt ye kam kɔc cï thou
ŋic. Awiëc ba ya tök ke ye ë gum ku
thuɔnde yic.
11 Ku ŋääth lɔn bï ɣɛn jɔt thou yic ba
pïr.

2:15 L.rou 32:5 **3:5** Luɔi 23:6; 26:5; Rom 11:1 **3:6** Luɔi 8:3; 22:4; 26:9-11

12 Acä ye lueel lɔn cï ɣɛn jal a raan la
cök, aŋot wiëc apɛi ba ya raan la cök
cït të wïc Jethu raan cï lɔc ku dɔc ye
thïn.
13 Wët lɛ̈k we akïn miɛthakäi cï gam,
acä ŋic lɔn le ɣɛn kë ca lëu, ɣɛn acie dɛɛi
ciëën, ɣɛn ë daai tueŋ bï ya wët aköldä
yen thuuth ɣɛn ku päl käthɛɛr.
14 Ɣɛn abuɔth dhël yic apath rin bï
ɣɛn arïöp yök. Ee yen arïöp bï Nhialic
gäm ɣa rin kë cï Raan cï lɔc ku dɔc looi.
15 Ɣok kɔc la gam ril ɣok aa dhil luui
ë dhël kënë. Ku na le kɔc kɔ̈k kamkun
cïi lui ë dhël kënë, ke Nhialic yen abï
ye dët yic we.
16 Lokku tueŋ kek löŋ Nhialic cïmën
wäär ŋic ɣok ye.
17 Miɛthakäi cï gam biathkë ɣacök,
ku piɔ̈ckë tënë kɔc käwäär ca piɔ̈ɔc
tënë ke buɔɔth yiic.
18 Wek aaca lɛ̈k ë kënë arak juëc, ku
ëmën abɛn ber yic pïu ë nyin guɔ̈p, kɔc
kɔ̈k aacie thon Jethu tim cï rïïu kɔ̈u rin
bï yen ke waar adumuɔ̈ɔ̈mken yiic ë
gam.
19 Aabï la pan mac rin ye kek
kepuɔ̈th yiëk käk wïc guäpken. Aa
nhiam käk ke bï ke cɔl ayär gup, ku aa
käk pinynhom kek aa yekë tak kepɛ̈c.
20 Ku ɣook pan Nhialic yen këda.
Ɣok aa tit Aluäŋdan bï bɛn nhial, Bɛ̈ny
Jethu Raan cï lɔc ku dɔc,
21 yen la riɛl ë yen këriëëc ëbën cɔl
aa bɔ̈ yecök, abï gupkuan cï thiäŋ ad-
umuɔ̈ɔ̈m looi bïk ɣɛr cïmën guäpde.

4

Lëk

1 Miɛthakäi cï gam wek aa nhiaar
apɛi, dɛɛtkë wepuɔ̈th ku thɛkkë Bäny.
Wek aaca dak, wek aa ɣɛn cɔl amit
puɔ̈u, wek aa ɣɛn cɔl anhiam.
2 Yïn Yuodia ku yïn Thintike wek
läŋ, dɔ̈ɔ̈rkë, wek aa kɔc töŋ ë Bɛ̈ny.
3 Ku tënë yï raandiɛ̈n nhiaar lui
kek ɣa, awiëc ba diäärkä kony rin
aacï luui kek ɣɛn apɛi buk Wët Puɔth
Yam tɛk piny, keek ëbën kek raan cɔl
Klemɛn ku kɔckuan kɔ̈k lui ke ɣo tɔ̈
riɛnken athör Nhialic yic, athör pïr.
4 Yakë puɔ̈th miɛt rin ye wek tök ke
Bɛ̈ny. Abɛr yic, yakë puɔ̈th miɛt.
5 Yakë röt piɛ̈ŋ wël ë kamkun. Bɛ̈ny
acï thiɔ̈k.
6 Acïn kë riɔ̈ɔ̈c wek, ku yakë Nhialic
thiëëc rɔ̈ɔ̈kdun yic käk wiëckë ke, yakë
thiëc ë puɔ̈n path aköla kö l.
7 Ku dɔ̈ɔ̈r Nhialic cie deet yic raan ë
path, abï we kony bäk cïï ye diɛɛr ku
cäk riɔc käril we yök yiic, ke we ë tök
kek Raan ci lɔc ku dɔc Jethu.
8 Wët cï jal döŋ ba lueel miɛthakäi,
yakë ke tak käpath, käk ye raan ëbën
nhiaar, käk ye we leec thïn, käk yith
thiek yiic, käk la cök ku lek gɛi, käk
nhiar ke raan ëbën.
9 Wek aa ŋic käwäär ca piɔ̈ɔc tënë
we, ku käk cäk piŋ ke ya lueel ku
tiɛ̈ŋkë ɣɛn ke luɔɔi ke. Këya, biathkë
luɔidiɛ̈ yic, ku Nhialic yen dɔ̈ɔ̈r gam
abï rëër ke we.

Paulo acä alɛɛc gam rin käk cï gäm ye

10 Piɛ̈rdiɛ̈ yic kek Bɛ̈ny, ɣɛn acï puɔ̈u
miɛt rin tɛ̈dïït cäk nɔ̈k ku bɛnkë ɣɛn
bɛn nyuɔ̈th tɛ̈duun muk wek ɣa thïn.
Ku acie rin cï wek kɔ̈ɔ̈c we cïï wenhïïm
yïk ɣɛn, ee rin cïn wek riɛl.
11 Ɣɛn aacïï kënë luel rin cï wek ɣa
päl wei, aa käk rɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn kek aaca
ŋiɛ̈c rot.
12 Alëu ba pïr ë path të cɔk ɣɛn la
kälik, kuɛth ku cɔk aa thöŋ tënë ɣa,
jiɛɛk ku ŋɔ̈ɔ̈ŋ aya, aa thöŋ.
13 Kuat kë ya looi ëbën, aya looi riɛl
ye Raan cï lɔc ku dɔc gäm ɣɛn.

14 Ku apath apɛi yen wët cï wek ɣa
kony atɛrkiɛ̈ yiic.
15 Wek kɔc gen Pilipi aŋiɛckë apath,
lɔn wäär jiël ɣɛn Mathedonia nïn tueŋ
wäär piööc Wët Puɔth Yam, wek aa we
kɔc cï gam ɣa kony. Wek aa we ye kɔ̈ɔc
kek ɣɛn käpiathkiɛ̈ ku kärackiɛ̈ yiic.
16 Agut cï wäär cɔk ɣɛn rëër
Thethalonika wek aacï kuɔɔnydun
bɛn aa tuɔc ɣɛn ëmën ku ëmën.
17 Acie ku bäk ɣa muɔɔc yen wiëc,
ee dɔc ye yök të muɔɔc raan kɔc yen
awiëc ba juak yic.

3:17 1Kor 4:16; 11:1 **4:15** 2Kor 11:9 **4:16** Luɔi 17:1

18 Käk wiëc aaca yök, ku aa juëc apɛi. Kuat käk wiëc ëbën aacï Epaprodituth bɛ̈ɛ̈i tënë ɣa. Aa cït tol adöŋ ŋïr ye took luaŋ ë Nhialic, ajuër cï Nhialic gam ku cɔl ye amit puɔ̈u.
19 Ku Nhialic abï we gäm käk wiëckë ë käkken juëc yiic, käk ye ke yök rin Raan cï lɔc ku dɔc Jethu.
20 Bï Nhialic Wäda aleec akölaköl! Yenakan.

Muɔ̈th ciëën

21 Miäthkë kɔc cï gam, kɔc Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. Miɛthakäi rɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn aa we muɔ̈ɔ̈th.
22 Kɔc cï gam ëbën ë tɛnë agut kɔc lui pan Bɛnyŋaknhom Cithɛ̈r aa we muɔ̈ɔ̈th aya.
23 Athiɛɛi ë Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc, abï ya rëër kek we ëbën.

4:18 B.bei 29:18

Athör cï Paulo gät kɔc gen Kolothia
Wɛ̈t nhom

Athör Paulo cï gät kɔc gen Kolothia, agɛ̈t akut kɔc cï gam pan Athia tö ciëën gen Epethuth. Akut kɔc cï gam kënë acie Paulo yen loi ye, ku aye yök yepuɔ̈u ke ye luɔɔi dhil looi aya, cït lɔn cï yen kacke tuɔɔc gen Epethuth aya, yen gendït yen rëër raandït bɛ̈ny apuruuk pan Athia thïn. Ëcï Paulo piŋ lɔn ala kɔc ë piööc kɔ̈k kɔc cï gam gen Kolothia piɔ̈ɔc bïk dhël la cök puɔ̈l. Ku yekë lueel lɔn raan adhil jak kɔ̈k atheek, nadë ke bï jal luɔ̈k ë kuat kë cït ŋuɔ̈t, thɛ̈k löŋ ku miëth ye cam.

Paulo agät athör kënë bï jai piööc rɛɛckä, ku ye piööc dhël pɛth ë yic Wɛ̈t Puɔth Yam, yen gam. Kë tö thïn, ee lɔn nadë ke Jethu Krïtho alëu bï kɔc luɔ̈k ë rot, ku kuat käk cït käkkä aa kɔc thɛl wei Jethu lɔ̈ɔm. Rin Jethu Krïtho Nhialic acï nhial ku piny ku käk tö thïn cak. Ku riɛnke aya yen awïc yen ye bï kɔc dhuɔ̈k yeyɔu. Ee mɛ̈t bï kɔc röt mat kek Jethu Krïtho yen ë ŋɔ̈th bï kɔc luɔ̈k ë rot pinynhom. Acï Paulo lɛ̈k kɔc aya lɔn piööc kënë ë kɔc cï gam cɔl aa pïr pïr path.

Dɛ̈t lëu bï ŋic ë lɔn nadë ke raan cɔl Tikikuth yen ɣɛ̈th athör gen Kolothia rin Paulo aa cath kek raan cɔl Onethimuth, alony yen cï Paulo athör gɔ̈t riɛnke tënë Pilemon.

Käk tö thïn

Muɔth tueŋ 1:1-14
Dït ë Raan cï lɔc ku dɔc 1:15-23
Luɔi Paulo ke cït alony tënë akut kɔc cï gam 1:24–2:5
Pïr yam Raan cï lɔc ku dɔc yic 2:6–4:6
Muɔth ciëën 4:7-18

1 Ee ɣɛn Paulo cï Nhialic looi ba ya atuny Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ɣɛn agät athör kënë ɣok wämääth cï gam Timothï.

2 Tënë wek kɔc cï Nhialic gam gen Kolothia, kɔc buɔth Raan cï lɔc ku dɔc. Bï Nhialic we gäm athiɛɛi ku dɔ̈ɔ̈r.

3 Nhialic Wun Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ayeku leec akölaköl tɛ̈ röök ɣok riɛnkun.

4 Rin gamdun tënë Raan cï lɔc ku dɔc Jethu, ku nhiërdun tënë kɔc ë Nhialic aa cuk piŋ.

5 Wäär bïï Wɛ̈t Puɔth Yam tënë we tueŋ, wek aa we cï kën la yic ŋɔ̈th piŋ Ku ë yen atö gam ku nhiërdun thïn, käk ŋäthkë ke aacï tɔ̈ɔ̈u apath tënë we pan Nhialic.

6 Wɛ̈t Puɔth Yam athiɛɛi bɛ̈ɛ̈i akölaköl ku athiëi pinynhom ëbën, cïmën wäär looi yen rot këya kamkun tɛ̈wäär piŋ wek dhëëŋ ë Nhialic ku dɛtkë yic tö thïn.

7 Wek aacï dhëëŋ Nhialic piŋ tënë Epaprath raandan nhiarku lui ë puɔ̈u ëbën tënë Raan cï lɔc ku dɔc, ee riɛnkua.

8 Acï ɣo lɛ̈k nhiër cï Wëi Nhialic gäm we.

9 Wɛ̈t kënë yen aye ɣok ke röök riɛnkun tɛ̈wäär piŋ ɣok we. Nhialic ayeku lɔ̈ŋ bï we cɔl aŋic ye, ku ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ ëbën wïc Nhialic ku dɛ̈t ë wël aya ye Wëi Nhialic ke gäm kɔc.

10 Ee këya, ke week abäk lëu bäk pïr ë pïr yen wïc Bänyda, ku kënë ye cɔl amit puɔ̈u yen abäk aa looi akölaköl. Piɛrdun abï ya käpath kek ye bɛ̈ɛ̈i, ku ŋiɛ̈ɛ̈c ŋic wek Nhialic abï rot juak.

11-12 Bï Nhialic we looi bäk riɛl, riɛl bɛn dhëëŋ ë Nhialic, ku bäk lëu bäk käjuëc aa göök ke we duut wepuɔ̈th. Ku yakë Wäda leec ke we mit puɔ̈th, yen cï we gäm riɛl bäk la abaŋ käk Nhialic wäär cï täu kacke ruɛl Bäänyde yic tɛ̈ɣer.

13 Acï ɣo luäk bei riɛl jɔŋrac yic, ku bïï ɣo ë bääny Wënden nhiɛɛr yic,

14 yen cï ɣo wɛ̈ɛ̈r bei, ku pɛ̈l ad-umuɔ̈ɔ̈mkua piny.

Dït ë Raan cï lɔc ku dɔc

15 Raan cï lɔc ku dɔc yen ye tïŋ ke thöŋ ke Nhialic cie tïŋ. Yen ë kaaide, ku yen atö tueŋ käk cï cak ëbën nhïïm.

1:7 Kol 4:12; Pil 23 **1:14** Epe 1:7

16 Rin ë yen acï Nhialic kärïëëc ëbën cak, käk nhial ku piny, käk ye tïŋ ku käk cie tïŋ, acä atuuc nhial ku käril kɔ̈k cie tïŋ la riɛldït cak. Nhialic acï nhial ku piny cak ë yeen ku käk tɔ̈ thïn ëbën aa käkke.
17 Raan cï lɔc ku dɔc a rëër thïn ke käŋ ëbën këc cak, ku ë riɛnke yen aye kërïëëc ëbën rëër nyiɛnde.
18 Yen ë bɛ̈ny kɔc cï gam. Yen aye kek piɛ̈rden yɔ̈k thïn. Yen ë Wëndït tueŋ wäär cï jɔ̈t bei raŋ yic rin bï a yen tɔ̈ tueŋ kärïëëc ëbën.
19 Rin ë Nhialic yen acï ye tak ë rot bï Wënde ciɛ̈t yen Nhialic guɔ̈p alanden.
20 Rin Wënde yen acï Nhialic looi bï käk tɔ̈ nhial ku piny aa dɔ̈ɔ̈r kek ye. Thon Wënde tim cï rïïu kɔ̈u yen acï ɣo cɔl adɔ̈ɔ̈r kek Nhialic Wun.
21 Thɛɛr wek aa we mec ke Nhialic, ku wek aa we kɔc atɛrde rin tɛ̈ktɛ̈k rac ku kärɛc ke yakë ke looi ku takkë ke.
22 Ku ëmën, rin cï Wënden wäär cï ya raan cïmënda thou riɛnkua ëbën, Nhialic acï we cɔl aaye mäthke bï we bɛ̈ɛ̈i bäk aa kɔc la cɔ̈k cïn gup awuɔ̈c yenhom.
23 Wek aa dhil la cɔ̈k ku muɔ̈kkë röt ë dïl yenhom. Ku duɔ̈kkë röt cɔl aben thɛl wei ë ŋɔ̈thdun cäk yɔ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam yic wäär cäk piŋ. Ee rin ë Wɛ̈t Puɔth Yam kënë yen acï ɣɛn ya alony, Wɛ̈t Puɔth Yam kënë cï ya lɛ̈k raan ëbën pinynhom.

Luɔi Paulo ke cït alony tënë akut kɔc cï gam

24 Ku ëmën ɣɛn acï puɔ̈u miɛt rin cï piööcdiɛ̈n cä cɔl agum we kony. Gumdiɛ̈n mɛc ɣɛn kënë, ee rin ba dhöl cï Raan cï lɔc ku dɔc guum thïn, kuɔny bï thääp ë rin akut kɔc cï gam ëbën cït guɔ̈p Jethu.
25 Ku ë Nhialic yen acä looi ba ya alony akut kɔc cï gam. Yen acä gäm luɔi ril kënë, ba looi rin piathdun. Yen ë luɔi wɛ̈tde ëbën nyuɔɔth.
26 Ku yen ë kë cï moony tɛ̈thɛɛr ɣɔn tënë raan ëbën, ku ëmën acï jäl nyuɔ̈th kacke.
27 Kë cï Nhialic guiir ë lɔn bï kë cï moony nyuɔɔth tënë kacke, käpiathke ku dhëëŋden cï moony muk rin kɔc ëbën. Ku kë cï moony ë lɔn nadë ke Raan cï lɔc ku dɔc arɛ̈ɛ̈r wegup, ku wɛ̈tde yic wek aabï duaar Nhialic rɔm kek ye.
28 Këya, Raan cï lɔc ku dɔc ayeku lɛ̈k raan ëbën. Ɣok aa kɔc lɛ̈k ku nyuthku ke kuat kërïëëc ëbën ŋicku ë rin buk raan ëbën bɛ̈ɛ̈i Nhialic nhom, ke cït raan la cɔ̈k cï mat kek Raan cï lɔc ku dɔc.
29 Rin bï kënë rot jal dhiɛl looi këya, ɣɛn a ɣa cï buɔ̈c apɛi ë riɛl wäär cï Raan cï lɔc ku dɔc gäm ɣa, riɛl yen lui ɣaguɔ̈p.

2

1 Awiëc ku bäk ŋic yen buɔ̈cdït buɔ̈c ɣɛn ba luui apɛi riɛnkun, ku kɔc gen Lodikia ku kɔc kɔ̈k ëbën kuc ɣa.
2 Ɣɛn a ɣa lui këlä rin ba ke dɛɛt puɔ̈th, ku bïk röt nhiaar kamken ku rëërkë ë tök. Këya, ka bï röt aa deet ku ŋickë kën ciɛɛŋ path bɛ̈ɛ̈i kamken. Ku ë dhëlë, yen abï kek kë cï Nhialic muɔ̈ny ke ŋic, ku yen ë Raan cï lɔc ku dɔc guɔ̈p.
3 Ee yen ë rot, yen ë ɣo kony buk wɛ̈t ril kënë deet yic, wɛ̈t cï Nhialic jal cɔl aŋic ëmën.
4 Wek alɛ̈k kënë, duɔ̈kkë röt cɔl amɛth nyïn wël bï we thɛl wei bäk la kërac yic, tɛ̈ cɔk ke aa piŋ ke cït yith.
5 Na cɔk amën cïï ɣɛn rɛ̈ɛ̈r ke we, ke piändië arɛ̈ɛ̈r ke we, ɣɛn ë puɔ̈u miɛt tɛ̈ piŋ ɣɛn we ke we kääc ë cɔ̈k gamdun yic tënë Raan cï lɔc ku dɔc.

Pïr la cɔ̈k Raan cï lɔc ku dɔc nhom

6 Cït lɔn cï wek ye gam lɔn ye Raan cï lɔc ku dɔc Jethu Bɛ̈ny, rɛ̈ɛ̈rkë ke we cï weyiic mat kek ye.
7 Calkë aye yen ë mɛɛidun ku piɛ̈rdun, bäk riɛl apɛi ë gamdun yic cïmën wäär cï we piɔ̈ɔ̈c. Ku bäk la lɛcdït apɛi.
8 Tiëërkë nhïïm lɔn nadë ke cïn raan ben we thɛl lɛɛŋ yic ë käk lueth ye raan lueel yenhom ë path, wël jak

1:18 Epe 1:22-23 **1:20** Epe 2:16

pinynhom ku ciɛɛŋ thɛɛr ku aacie käk Raan cï lɔc ku dɔc.
9 Yeen nhom ë Nhialic alanden agut wäär rëër yen pinynhom, ku yeen ë raan aya.
10 Ku week aacï gäm pïr alanden rin cï wek mat kek ye, rin ë yen bɛ̈ny mac atuuc nhial ku jak kɔ̈k la riɛl.

11 Wäär cï wek mat kek Raan cï lɔc ku dɔc, acï we ŋoot ku acie ŋuɔ̈t dhie ye looi kɔc gup, ee ŋuɔ̈t Raan cï lɔc ku dɔc yen ye looi wëi yiic, ŋuɔ̈t ë kɔc wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈m yic, adumuɔ̈ɔ̈m ye raan looi rin tɛ̈ cï ye cak thïn.
12 Rin wäär cï we muɔɔc nhïïm, wek aa we cït kɔc cï thiɔ̈k raŋ yic kek Raan cï lɔc ku dɔc. Ku miɔ̈c nhom acï we bɛ̈n gäm pïr ë yam cït kɔc cï jɔ̈t bei raŋ yic kek Jethu. Rin cï wek riɛl cï Nhialic Jethu jɔ̈t bei raŋ yic gam.
13 Ɣɔn thɛɛr wɛ̈ikun aake cï thou rin adumuɔ̈ɔ̈mkun, rin wek aa we ye kɔc cie kɔc Itharel, alɛi kuc Nhialic ku lɔ̈ɔ̈ŋke. Ku Nhialic ëmën acï we bɛ̈ɛ̈i pïr path yic kek Raan cï lɔc ku dɔc. Nhialic acä adumuɔ̈ɔ̈mkua ɣodhie päl piny.
14 Acï käjuëc cuk wuɔ̈ɔ̈c cï gɔ̈t riɛnkua, kek lööŋ juëc la yiic käk cïï ke lëu bï ke muk nhïïm wuɔ̈ɔ̈ny wei. Acït lɔn cï Nhialic ke piäät tim cï rïïu kɔ̈u kek Jethu.
15 Ku ë tim cï rïïu kënë kɔ̈u yen acï Raan cï lɔc ku dɔc lääu nhom yök tënë jak la riɛl, aacï ke cɔl abuɔth yecök bï raan ëbën ke tiŋ cïmën raan ril cï kɔc ater dɔm tɔŋ yic. Ku jɔl yai cam rin cï yen riɛl.

16 Këya, duɔ̈kkë raan dɛ̈t cɔl aye yen we lɛ̈k miëth yakë cam, tɛ̈dë kë yakë dek ku löŋ wil ë pɛɛi, ku löŋ aköl cïï kɔc Itharel ë luui, ku aköɔl kɔ̈k.
17 Kek lööŋkä acïn kë yekë nyuɔɔth, aake jam kë bï rot looi kën yen ë yic ë Raan cï lɔc ku dɔc.
18 Duɔ̈kkë raan dɛ̈t päl bï we muɔ̈r bäk ariɔ̈pdun cïï yök tënë Jethu. Raan ye lueel ke yen apath tënë kɔc kɔ̈k. Raan rot yök ciɛ̈t yen ye Nhialic nyuɔ̈th käŋ. Kɔc röt nyuɔɔth ciɛ̈t ke ye kɔc path ku keek aacïï path acïn. Kɔc ye lueel bä atuuc nhial aa door.
19 Raan cït kënë acï rot mɛɛc wei tënë Raan cï lɔc ku dɔc yen mac akut kɔc cï gam. Akut kɔc cï gam acït guɔ̈p Raan cï lɔc ku dɔc. Yeen amac akut ku ë diɛɛr ë ye. Ku ë käk tɔ̈ thïn cɔl alui ë tök rin bï akut riɛl, ku le tueŋ dhöl yen wïc Nhialic.

Thuɔɔu ku pïr kek Raan cï lɔc ku dɔc

20 Wek aacï thou kek Raan cï lɔc ku dɔc, ku wek cï wɛ̈ɛ̈r bei tënë jɔŋrac pinynhom. Yeŋö kë dɛ̈ɛ̈t ye wek pïr abäk cïɛ̈t kɔc pinynhom ë tɛ̈n? Yeŋö ye wek lööŋkä theek?
21 “Duɔ̈kkë kënë ye muk,” “Duɔ̈kkë kënë ye bil,” “Duɔ̈kkë dɛ̈ɛ̈t ye gɔɔt?”
22 Lööŋkä ëbën aacïn kë yök thïn rin aa jam käk guɔ thök, aa lööŋ raan ë path kek piɔ̈ɔ̈cden.
23 Aŋic raan ëbën lɔn kɔc ke loi lööŋkä aacït kɔc ŋic käŋ. Ku ë lueth ë path. Ee dhël ye kek kɔc mac thïn, bï kek käk cie Nhialic aa door. Ku yekë röt cɔl aaye kɔc path. Ku lööŋken aa la yiic käkjuëc ril. Ku kärilkä aacie raan ë kony bï raan kë wïc guäpde lëu bï duut.

3

1 Rin cï Nhialic Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic, yen ë landun aya, acï we gäm pïr ë yam. Këya, yakë ke wïc käk cï täu we pan Nhialic, tɛ̈ cï Raan cï lɔc ku dɔc nyuc thïn ë köŋ cuëc ë Nhialic.
2 Lak tueŋ ke we tak käkkä yiic ke cie käk pinynhom ë tɛ̈n.
3 Ku wek cï thou ke Jethu ku wek aa pïr ke ye ë Nhialic yic.
4 Pïr ë yic ë lɔn bäk aa tök kek Raan cï lɔc ku dɔc, rin tɛ̈ ben yen la bɛ̈n ke week aya wek aabï duaarde rɔm kek ye.

Pïr Thɛɛr ku Pïr ë Yam

5 Pälkë kuat kärɛc ye guɔ̈p raan wïc pinynhom cïmën wïc wïc ë diäär. Ku luɔi rɛɛc kɔ̈k, ku tuil tiŋ raan dɛ̈t, ku käk kɔc cɔl ayär gup, ku dït ë puɔ̈u. (Rin dït puɔ̈u acït lɔn ye raan jak door.)

2:12 Rom 6:4 **2:13** Epe 2:1-5 **2:14** Epe 2:15 **2:16** Rom 14:1-6 **2:19** Epe 4:16 **3:1** Wk 110:1

6 Rin ë käkkä, riäŋ puɔ̈u ë Nhialic
abï bɛ̈n tënë kɔc cïï yen ë theek.
7 Wek aa we ë luui ë kärɛckä wäär
kuc wek Nhialic, ku piɛ̈rdun ëcï luɔi ë
käkkä rum.
8 Ku ëmën wek aa dhil luɔi käkkä
puɔ̈l, riääk ë puɔ̈u, ku kuith ku lum-
lum aa dhil ke puɔ̈l.
9 Duɔ̈kkë röt ë jääm ë lueth, rin cï
wek ciɛɛŋ thɛɛr puɔ̈l,
10 ku ŋɛk ë kamkun ëmën acï ya
raan ë yam. Ku Nhialic aloi we bäk aa
ciɛ̈t yeen raan ë cak we, ku abäk jäl ŋic
apath.
11 Ku ë këya, Raan cï lɔc ku dɔc ë
kɔc ëbën nhiaar kɔc cie kɔc Itharel ku
kɔc Itharel. Kɔc cï ŋoot ku kɔc këc ë
ŋoot, kek kɔc ye ŋoot, kɔc cï käjuëc ŋic,
raan kuat nhiar tɔŋ. Aloony ku kɔc cie
aloony, rin Raan cï lɔc ku dɔc yen ë
kërïëëc ëbën, ku arɛ̈ɛ̈r käŋ yiic ëbën.
12 Wek aa kɔc kam kɔc akut nhiɛɛr
Nhialic, ku acï wek kuɛ̈ny bei bäk aa
kacke, wek aa dhil röt nyuɔɔth we
ye kɔc path la puɔ̈th, ɣɛrkë puɔ̈th ku
liɛrkë puɔ̈th ku yakë gum.
13 Yakë ŋiɛc rëër ku yakë röt päl
piny tɛ̈ le yen raan cï luɔi kërac, tɛ̈dë
ke mɛnhkui yen cï luɔi awuɔ̈c. Yakë
röt päl piny kamkun cïmën ye Bɛ̈ny
käräckun päl piny.
14 Ku käk puɔthkä ëbën, matkë
nhiër thïn, nhiër yen käŋ mat yiic ku
cök ke piny.
15 Dɔ̈ɔ̈r yen ye Raan cï lɔc ku dɔc gäm
we, yen ë we cök nhïïm täktäkdun yic,
rin dɔ̈ɔ̈r yen acï Nhialic we caal akut
kɔc cï gam yic ëbën rin bäk aa leec.
16 Wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc adhil
rëër wepuɔ̈th apath, tɛtkë wɛ̈t kënë
yic tënë kɔc ëbën, ku tɛtkë yic ap-
ath kamkun aya dhël la cök. Kɛtkë
waak puɔth Nhialic, waak alɛɛc ye
ke Nhialic door. Kiɛtkë waak tënë
Nhialic kek alɛɛc Nhialic wepuɔ̈th.
17 Kuat käk yakë ke looi ëbën, ku
luɛlkë ke, aa dhiɛlkë ke looi këya rin
Bänyda Jethu, yen aye wek alɛɛc yiëk
Nhialic Wäda ë dhɔ̈lde.

Bï raan rot muk këdë Pïr Yam yic

18 Wek diäär piɛŋkë wël ye rɔ̈ɔ̈rkun
lɛ̈k we, ku dhiɛlkë looi këya rin ye wek
kɔc ë Bɛ̈ny.
19 Wek röör aya, wek aa dhil
diäärkun nhiaar ku duɔ̈kkë ke ye kuɔ̈c
ciëëŋ.
20 Wek mïth, wek aa dhil kɔc ke
dhiëth we aa theek akölaköl, rin yen
ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u.
21 Wek kɔc we dhiëth mïth, duɔ̈kkë
ke ye nyieeny ë path, tɛ̈dë ka bï dhɔ̈r ë
we.
22 Wek aloony, wek aa dhil kɔckun
muk we theek ë kuat käjuëc yiic ëbën.
Ku acie nadë ke daai ë we, ke we lui
tënë ke ku bäk alɛɛc yök thïn, acie këya,
yakë luui puɔ̈n cïn yic tiɛɛl rin theek
wek Nhialic.
23 Kuat käk yakë ke looi ëbën, luɔikë
ke piändun ëbën, cït ke luɔ̈ikë ke
Nhialic, ku acie raan yen luɔ̈ikë ke.
24 Dhiɛlkë muk wenhïïm lɔn Nhialic
abï week gäm këpuɔth cï täu kacke, rin
Raan cï lɔc ku dɔc yen ë raan yakë
luɔ̈ɔ̈i.
25 Kuat raan cï kërac looi abï tɛ̈m
awuɔ̈c rin käräɛc ye looi, rin Nhialic
ë raan gäm awuɔ̈c thöŋ kek kë cï looi,
tɛ̈dë ye këpath aye kërac.

4

1 Wek kɔc ye luɔ̈ɔ̈i, dhiɛlkë la cök
apath tënë aluɔɔnykun. Muɔ̈kkë wen-
hïïm lɔn wek aa la Bɛ̈nydun mac we
pan Nhialic aya.

Lëk

2 Yakë dhiɛl röök akölaköl, dhiɛlkë
wepuɔ̈th aa tääu thïn ke we lec
Nhialic.
3 Yakë röök ë riɛnkua aya rin bï
Nhialic cɔl apuɔl yic, ba Wɛ̈t Puɔth
Yam rin Raan cï lɔc ku dɔc ë kuc thɛɛr
a piɔ̈ɔ̈c. Rin wɛ̈t kënë yen amɛc ɣɛn.
4 Rɔ̈ɔ̈kkë, ba ya jam apɛi dhël bï wɛ̈t
kënë cɔl adet yic apath.
5 Ŋiɛckë käŋ aa looi tënë kɔc kuc wɛ̈t
Nhialic, ku lɛ̈kkë ke apath, kuat tɛ̈ cï
wek rɔ̈m thïn ke ke.

3:9 Epe 4:22 **3:10** Käk 1:26; Epe 4:24 **3:12** Epe 4:2 **3:13** Epe 4:32 **3:17** Epe 5:19-20 **3:18** Epe 5:22; 1Pït 3:1 **3:19** Epe 5:25; 1Pït 3:7 **3:20** Epe 6:1 **3:21** Epe 6:4 **3:22** Epe 6:5-8 **3:25** L.rou 10:17; Epe 6:9 **4:1** Epe 6:9 **4:5** Epe 5:16

6 Käk yakë lueel aa dhil aa käk ye kɔc kepuɔ̈th täätu thïn, ku nhiarkë ke bïk ke piŋ. Ku këya abäk ŋic yen tɛ̈ bï wek wël aa dhuɔ̈k nhïïm thïn tënë kuat raan we thiëëc.

Muɔ̈th Ciëën

7 Wämäätth nhiaar cɔl Tikikuth, raan la cök lui ke ɣo rin Bänyda, abï we lɛ̈k kuat käk cï röt looi tënë ɣa ëbën.

8 Ku yen ë wɛ̈t tuc ɣɛn ye we, rin bï we la dɛɛt puɔ̈th, ku lëk we kuat käk loi röt tënë ɣo aya.

9 Yeen ala kek Onethimuth, wämäätthdan la cök, ku yen ë raan akuɔ̈tdun. Ku keek aabï we lɛ̈k tɛ̈ ciëŋ ɣok thïn ë tɛ̈n.

10 Arithtarkuth cï mac ke ɣɛn ë tɛ̈n ë we muɔ̈ɔ̈th aya, ku Marko wën mɛ̈nh ë Barnaba. (Wek aca lɛ̈k thɛɛr bäk Marko lor tɛ̈ le yen ɣet tënë we.)

11 Jocua, ku aye cɔl Juthtuth aya, ee we muɔ̈ɔ̈th. Keek kadiäk aa kek kɔc Itharel cï gam kepɛ̈c lui kek ɣɛn rin wɛ̈t bääny Nhialic, ku keek aacä kuɔny apɛidït.

12 Epaprath ë we muɔ̈ɔ̈th ku yen ë raan akuɔ̈tdun, ku ye raan lui tënë Raan cï lɔc ku dɔc Jethu. Yeen ë röök riɛnkun akölaköl ë piände ëbën, ke thiëc Nhialic bï we cɔl aril puɔ̈th gamdun yic ke we ŋic kë wïc Nhialic.

13 Alɛ̈u ba lɛ̈k we apɛi yen tɛ̈ cï yen luui thïn riɛnkun bï Nhialic we kony, ku kɔc gen Lodikia ku Ɣërapolith aya.

14 Luka, akïmdan nhiarku apɛi ku Demath aa we tuɔ̈c miäthden aya.

15 Lɛ̈kkë miɛ̈thakäi rɛ̈ɛ̈r Lodikia ku Nimpa ku akut kɔc cï gam ë mat paande lɔn aa yake muɔ̈ɔ̈th apɛidït.

16 Tɛ̈ cï wek athör kënë kueen, ke dhiɛlkë kuɛ̈n akut kɔc cï gam rɛ̈ɛ̈r Lodikia. Ku wek aa dhil athör ca tuɔ̈c miɛ̈thakäi rɛ̈ɛ̈r Lodikia kueen aya.

17 Ku lɛ̈kkë Arkiputh ëlä, “Dhiɛl ŋic ba luɔi ë Bɛ̈ny wäär cï gäm yï ba looi, dhiɛl thöl.”

18 Ee ciɛɛndiɛ̈ ayic yen agät ɣɛn muɔ̈th kënë tënë we, duɔ̈kkë nhïïm mär wɛ̈t rëër ɣɛn löc. Bï dhëëŋ ë Nhialic rëër ke we.

4:7 Luɔi 20:4; 2Tim 4:12 **4:8** Epe 6:21-22 **4:9** Pil 10-12 **4:10** Luɔi 19:29; 27:2; Pil 24; Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39 **4:12** Kol 1:7; Pil 23 **4:14** 2Tim 4:10, 11; Pil 24 **4:17** Pil 2

Athör tueŋ cï Paulo gät kɔc cï gam Thethalonika

Wɛ̈t nhom

Thethalonika ë ye gendït pan Mathedonia mɛc kɔc Roma. Ee yen cï Paulo akut kɔc cï gam looi thïn wäär cï yen ke jäl Pilipi. Kaam thin wäär cï ke akut looi, ke kɔc Itharel go tiɛɛl dɔm ku kueeckë, rin cï kek ye tïŋ ke kɔc cie kɔc Itharel wäär thek yanhden cï yanhden puɔ̈l, ku piŋkë wɛ̈t ye Paulo piööc ku buɔthkë yic. Këya, aacï Paulo bɛ̈n cop bï jäl Thethalonika ku le tueŋ gen Beria. Wäär cï Paulo dhuk pan Gïrïk gen Korinth, go Timothï wäär cï keny Thethalonika, lɛ̈k ye tɛ̈ rëër kɔc cï gam Thethalonika thïn.

Ku jɔl Paulo athör tueŋ kënë gɔ̈t bï yen kɔc cï gam dɛɛt puɔ̈th. Ku leec Nhialic rin cï yen ke piŋ ke rɛ̈ɛ̈r gamden yic ku nhiarkë röt kamken, ku bï ke cɔl aa tak tɛwäär ciëŋ kek thïn ke ke, ku bï thiëcden cïk bɛ̈ɛ̈i nhial dhuk nhom wɛ̈t bï Raan cï lɔc ku dɔc bɛn la dhuk pinynhom. Yeŋö bï rot looi tënë kɔc cï gam cï thou ë kaam kënë tɛ̈ le Jethu dhuk? Ku ye nɛn yen bï Raan cï lɔc ku dɔc bɛn dhuk? Ku lëk Paulo ke bïk la tueŋ ke lui apath ke tit bɛ̈n Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1
Alɛɛc 1:2–3:13
Lëk ë ciɛɛŋ kɔc cï gam 4:1-12
Lëk wɛ̈t bɛ̈n Raan cï lɔc ku dɔc 4:13–5:11
Lëk ciëën 5:12-22
Thök ë wël ku muɔ̈th ciëën 5:23-28

1 Athör kënë aa ɣok yï Paulo ku Thilath ku jɔl a Timothï aa ɣok cï ye tuɔ̈c we, wek akut kɔc cï gam gen Thethalonika, ku yakë kɔc Nhialic Wäda, ku jɔl a Bänyda Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Bï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r rëër ke we.

Pïr ku gam kɔc Thethalonika

2 Ɣok aa Nhialic leec riɛnkun ëbën akölaköl të röök ɣok.

3 Wek aa yeku tak akölaköl tɛ̈ röök ɣok Nhialic Wäda rin luɔidun bɛ̈n gam yic, ku week aacï luui apɛi rin nhiɛɛr wek Jethu Krïtho, ku riɛlkë puɔ̈th rin ŋɔ̈ɔ̈th wek ye.

4 Anjicku miɛ̈thakua lɔn nhiɛɛr Nhialic we, ku acï we lɔc ku bäk aa kacke.

5 Rin ɣok aacï Wɛ̈t Puɔth Yam bɛ̈ɛ̈i tënë we, acie wɛ̈t ë path, ee cath kek riɛl ku Wëi Nhialic ye nyuɔɔth lɔn ë yen yic alanden athɛɛr. Anjiɛckë yen tɛ̈ cï ɣok cieŋ thïn wäär rëër ɣok ke we, ee rin ku buk we kony.

6 Wek aacï röt thɔ̈ŋ ɣo ku Bänyda, rin na cɔk alɔn cï wek gum apɛi, ke wek aacï wɛ̈t piŋ ke miɛt ë puɔ̈u bɔ̈ tënë Wëi ë Nhialic.

7 Ku këya, tɛ̈ cï wek cieŋ thïn yen acï kɔc cï gam Mathedonia ku Akaya tïŋ.

8 Ku acie rin cï wek wɛ̈t Bänyda Jethu piööc tënë kɔc Mathedonia ku Akaya ë rot, gamdun tënë Nhialic acï kɔc pinynhom ŋic ëbën. Ku acïn kë lëuku buk bɛn lueel.

9 Rin aa jam lɔn cï wek ɣo ŋiɛc nyuɔ̈ɔ̈c wäär cï ɣok keny tënë we, ku kë cï wek muɔ̈l thïn bäk jak cïï ben aa theek, ku ye Nhialic ë yic pïr yetök yen yakë door.

10 Ku bäk Wënde yen bï bɛ̈n pan Nhialic tiit, Wënde Jethu yen cï jɔt thou yic, ku ë yen abï ɣo luɔ̈k tɛ̈ luk Nhialic luk rin cï yen ke puɔ̈u riääk apɛi rin adumuɔ̈ɔ̈mkua.

2

Käk cï Paulo looi Thethalonika

1 Miɛ̈thakua, anjiɛckë kek week lɔn kɛnyda tënë we akëc nhom tɛɛc piny.

2 Anjiɛckë yen tɛ̈ cï ɣo läät thïn, ku jör ɣo Pilipi ke ɣo këc ɣet tënë we. Ku na cɔk alɔn wäär cï kɔc juëc ye wïc, ke Nhialic acï ɣo bɛ̈n dɛɛt puɔ̈th buk we lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam bɔ̈ tënë ye.

3 Wäär ye ɣok we lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam, wek aa we cuk ë lɛ̈k lueth, tɛ̈dë ke ɣo ye jam rin le yen kë buk yök thïn, ku acïn raan cuk wïc ku buk ruëëny.

1:1 Luɔi 17:1 **1:6** Luɔi 17:5-9 **2:2** Luɔi 16:19-24; 17:1-9

4 Këya, aa yeku them buk aa jam tɛ̈cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn rin cï yen ɣo
lɔc, ku thön ɣo luɔi bï ɣok Wɛ̈t Puɔth
Yam aa piöɔ̈c. Aa këcku them ku buk
aa looi kën kɔc miëët puɔ̈th, ee kën wïc
Nhialic raan kë tɔ̈ kɔc puɔ̈th ŋic.
5 Aŋiɛckë apath lɔn ɣok aa këc bɛ̈n
buk we bɛ̈n wel nhïïm wël puɔth yeku
ke lueel, ku aa këcku ke lueel buk röt
kum ë ke, bï la kë yök tënë we. Nhialic
aŋic kë tɔ̈ ɣopuɔ̈th.
6 Akëcku wïc ku bï la raan lec ɣo ë
kamkun ku kɔc kɔ̈k,
7 ku cït lɔn ye ɣok atuuc Raan cï lɔc
ku dɔc, ee la kën buk aa wïc tënë we.
Wek aa we nhiarku, ku rëërku ke we
cïmën ye man mïth miɛ̈thke muk.
8 Rin nhiɛɛr ɣok we apɛi acie Wɛ̈t
Puɔth Yam yen wïcku buk lɛ̈k we ë
rot, aa cuk gam buk thou riɛnkun aya.
Wek aa we nhiarku apɛidït.
9 Yeen adhiɛlkë muk wenhïïm wek
miɛ̈thakua tɛ̈ cï ɣok luui thïn apɛi. Ɣok
aacï luui aköl ku wɛ̈ɛ̈r, rin ku bï ciɛ̈n
kë yeku thiëëc tënë we tɛ̈wäär ye ɣok
we piöɔ̈c Wɛ̈t Puɔth Yam ë Nhialic.
10 Wek aa ŋic käk cuk looi, agut
Nhialic aŋic aya lɔn ɣok aacï ŋiɛc ceŋ
kek wek kɔc cï gam, ku week aa cuk
ciëëŋ ë dhël dhëëŋ la cök cïn yic agääk.
11 Aŋiɛckë yen tɛ̈ cï ɣok we ciëëŋ
thïn, acït tɛ̈ ye raan ë dhiëth miɛ̈thke
ciëëŋ thïn.
12 Wek aa cuk cɔl aril puɔ̈th, ku wek
aa cuk nyuöɔ̈c puɔ̈th, ku lok tueŋ ke
lëkku we ku bäk pïr dhël yen Nhialic
cɔl amit puɔ̈u, Nhialic yen we cɔɔl ku
bäk röt mat bäänyde ku duaarde yic.

13 Ku ala wɛ̈t dɛ̈t ye ɣok Nhialic leec
akölaköl. Wäär bïï ɣok wɛ̈t Nhialic
tënë we, aa cäk piŋ ku gamkë, ke ye
wɛ̈t bɔ̈ tënë Nhialic, acie kë bɔ̈ tënë
raan. Ku wɛ̈t Nhialic alui wepuɔ̈th ke
war piɛ̈rdun yic wek kɔc cï gam.
14 Miɛ̈thakua, käk cï röt looi tënë we
aa cït käk cï röt looi tënë akut kɔc cï
wɛ̈t Jethu Krïtho gam Judia. Wek aacï
kärɛc yök tënë kackun cïmën wäär cï
kɔc cï gam Judia kärɛc yök tënë kɔc
Itharel,
15 cï kɔc kɔ̈k keyiic kɔc käk Nhialic
tïŋ nɔ̈k, ku ben kɔc kɔ̈k keyiic Bɛ̈ny
Jethu nɔ̈k. Ku kɔcken kɔ̈k aacï ɣo cɔl
agum. Keek aacï Nhialic rac puɔ̈u
apɛi. Keek aa kɔc ater tënë kɔc ëbën.
16 Acïk them bïk ɣo aa gël buk kɔc
cie kɔc Itharel lɛ̈k wɛ̈t bï ke luɔ̈k. Këya,
keek aacä adumuöɔ̈m yekë ke looi
akölaköl thöl thook. Ku ëmën Nhialic
acï puɔ̈u riääk tënë ke ku aabï tɛ̈m
awuɔ̈c.

Awïc Paulo bï kɔc Thethalonika bɛn la neem

17 Ku ɣook miɛ̈thakäi, tɛ̈wäär cï ɣo
puɔ̈k yiic ë kaam koor, aa guäpkua kek
aake cï jäl, ku wek aa we yeku tak tɛ̈ cï
ɣok we dak thïn, ku acuk them apɛi ku
buk we bɛn tïŋ.
18 Acuk wïc ku buk dhuk tënë we.
Ɣɛn nhom aca them arak juëc ku ba
dhuk, ku jɔŋ ater ë Nhialic akëc ɣo
puöl ku buk dhuk.
19 Cie week ë röt wek ë ŋɔ̈th, ku miɛt
ë puɔ̈u. Ku cie wek ajömdan bï ɣok
nhiam Bänyda Jethu nhom tɛ̈ le yen
dhuk?
20 Wek aa diik ku miɛt ë piända.

3

Timothï acï la Thethalonika

1 Acuk jäl yök lɔn nadë, ke kë cïï ɣok
we bï bɛn tïŋ, acuk ben guum. Ke
yeen acuk tak buk döŋ Athen warou,
2 ku Timothï acuk tooc bï la tënë we,
ku ë wämääthdan lui kek ɣo ë tök tënë
Nhialic ɣok kɔc kɔc lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam,
rin Raan cï lɔc ku dɔc. Yen acuk tooc
ku bï we la cɔl aril puɔ̈th ku bï we
kony gamdun yic,
3 rin ku bï ciɛ̈n raan tök ë kamkun
bï yenhom bɛn waar wɛ̈t guum wek.
Week nhïïm aŋiɛckë lɔn guɔ̈m ë kë
töö̈ŋ tɔ̈ kam käk cï Nhialic guiir tënë
ɣo.
4 Cïmën wäär ŋot rëër ɣok ke we,
acuk lɛ̈k we tueŋ lɔn ɣook ɣodhie ɣok
aabï gum, ku yeen aŋiɛckë apɛi, yen ë
kë cï rot looi alanden.
5 Ku ë yen kë tooc ɣɛn Timothï. Yen
acä lëu ku ba guum acïn, ke yen acï
ɣɛn ye tooc bï gamdun la tïŋ. Aduër

2:14 Luɔi 17:5 **2:15** Luɔi 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12 **3:1** Luɔi 17:15

ayic alanden lɔn nadë ke jɔŋrac acï we lɔ̈k ruëëny, ku luɔidan cuk looi acï riääk.
6 Ëmën Timothï acï dhuk ciëën, ku yeen acï thoŋ path cï ɣo miɛ̈ɛ̈t puɔ̈th bɛ̈ɛ̈i lɔn wek aŋuɔt we muk gamdun ku nhiarkë röt. Acï lɛ̈k ɣo lɔn ye wek ɣo tak akölaköl, ku awiɛ̈ckë bäk ɣo bɛn tïŋ cïmën wïc ɣok ye buk we la tïŋ.
7 Këya, kärɛc gumku ke yiic, ɣok aacï gamdun dɛɛt puɔ̈th miɛ̈thakua,
8 rin cï ɣok ye piŋ ëmën lɔn kɛ̈ɛ̈c wek ë cök gam yic, gam ɣo gäm pïr yam.
9 Buk Nhialic leec apɛi këdë riɛnkun, rin miɛt puɔ̈u rɛ̈ɛ̈r ke ɣo Nhialic nhom ë wɛ̈tdun?
10 Aköl ku wɛ̈ɛ̈r, Nhialic ayeku thiëëc ɣopuɔ̈th ëbën ku buk we la tïŋ ku nyuthku we kë ŋuɔt kɛ̈ckë ŋic gamdun yic.
11 Bï Nhialic yen Wäda nhom ku Bɛ̈nydan dït Jethu dhël guiir tënë ɣo ku buk la tënë we.
12 Bï Bänyda nhiër juak kamkun ku kɔc kɔ̈k aya apɛi, cïmën nhiɛɛr ɣok we.
13 Bï we cɔl aril puɔ̈th, ku wek aabï ya kɔc cïn gup adumuɔ̈ɔ̈m Nhialic Wäda nhom, tɛ̈ le Bänyda Jethu bɛn kek kɔc ë kacke ëbën.

4

Pïr Nhialic cɔl amit puɔ̈u

1 Këya miɛ̈thakua, wek aa cuk lɛ̈k tɛ̈ bï wek ŋiɛc cieŋ thïn bï Nhialic puɔ̈u miɛt. Ku ë yen tɛ̈ pïïr wek thïn alanden. Ku ëmën wek aa yeku lɔ̈ŋ ku yöökku we rin Bänyda Jethu, bäk ciɛɛŋ kënë cuɔt tueŋ.
2 Wek aa ŋic kë cuk lɛ̈k we ë riɛl cuk yök tënë Bɛ̈ny Jethu.
3 Wek aa wïc Nhialic bäk dhiɛl aa kɔc path, ku cäk wepuɔ̈th ye yiëk käk ë bal.
4 Ŋɛk adhil yeguɔ̈p tiit bï cieŋ dhël puɔth Nhialic kek athɛ̈ɛ̈k,
5 ku cïï yepuɔ̈u yïk käk ë bal cïmën raan cïn gam tënë Nhialic.
6 Ku ë kënë yic, acïn raan loi kërac tënë mɛ̈nhë dɛ̈t cï gam. Wek acuk lɛ̈k ë wɛ̈t kënë, ku acuk tɛ̈t we aya lɔn bï Nhialic kɔc kärɛckä looi tɛ̈m awuɔ̈c.
7 Acïï Nhialic wïc buk ɣopuɔ̈th aa yiëk käk ë bal. Awïc buk cieŋ ɣo cïn gup adumuɔ̈ɔ̈m.
8 Këya, raan kuec bï wël cuk lɛ̈k weekkä cïï piŋ, acie wɛ̈tda yen cïï piŋ, ee wɛ̈t Nhialic, Nhialic we yiëk wëi.
9 Acïn kën nadë ke benku lueel athör kënë yic bäk kɔc kɔ̈k cï wɛ̈t Jethu gam nhiaar. Rin Nhialic guɔ̈p acï we piɔ̈ɔ̈c tɛ̈ bï wek röt aa nhiaar thïn kamkun.
10 Ku ë yic, wek aa nhiar miɛ̈thakun Mathedonia yic ëbën. Ku aŋot lëkku we, bäk nhiërdun juak yic.
11 Tääukë wenhïïm ku bäk cieŋ apath, bäk cïï ë cieŋ guënyguëny, ku raan ë rot muk apath kam kɔc ë kɔ̈ŋde cïmën wäär cï ɣok ye lɛ̈k we.
12 Na luɔikë ë kënë ke wek aabï kɔc kɔ̈k këc wɛ̈t Jethu gam nhiaar ku thekkë we. Luɔikë röt bï ciɛ̈n kë yakë wïc tënë kɔc kɔ̈k.

Aköl bɛ̈n ë Bɛ̈ny

13 Miɛ̈thakua, awïcku bäk yic ŋic rin kɔc cï thou ë kamkun, ku bäk cïï dhiau wepuɔ̈th cïmën kɔc kɔ̈k cïnkë yekë ŋɔ̈ɔ̈th.
14 Ayeku gam lɔn cï Jethu thou ku acï bɛn pïr. Këya, ɣook aya, ayeku gam lɔn Nhialic abï kɔc ke cï wɛ̈t Jethu gam ku thoukë, cɔl aa ben pïr ku dhukkë kek ye.
15 Kën yen lëkku we ëmën, ee kë cï Bɛ̈ny piɔ̈ɔ̈c tënë ɣok kɔc bï ŋot ɣo pïr. Aköl bï Bɛ̈ny bɛn, ɣok aacïï bï la tueŋ tënë kɔc cï kaŋ thou.
16 Kɔc ëbën aabï röl atunydït Nhialic piŋ, ke koth kaŋ ë Nhialic lëk kɔc, ku Bɛ̈ny guɔ̈p abï bɛn piny nhial. Ku kɔc cï thou ke cï wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc gam, kek aabï kaŋ pïr.
17 Ku ɣok kɔc bï ŋot ɣo pïr aköl kënë, ɣok aabï kuɔ̈ɔ̈t yiic ke ke, ku ɣɛ̈th ɣo luät yiic buk rɔ̈m kek Bɛ̈ny aliir yic nhial, ku ɣok aabï rëër ke Jethu akölaköl.
18 Këya, dɛɛtkë wepuɔ̈th ë wëlkä.

5

Guiɛrkë röt ë rin bɛ̈n Bɛ̈ny

3:6 Luɔi 18:5 **4:17** 1Kor 15:51-52

1 Acïn kën nadë ke benku lueel athör kënë yic buk aköl bï käkkä röt looi lɛ̈k we.
2 Aŋiɛckë kek we lɔn Bɛ̈ny abï bɛ̈n ke cïï ŋic, cïmën dhie ye cuär bɛ̈n wakɔ̈u ke cïï ŋic.
3 Tɛ̈ lueel ye ëlä, “Kërïëëc ëbën apath acïn kërac,” ke kërɛɛc bï kɔc gum thïn abï dhiɛl bɛ̈n ke cïn raan ye tak lɔn bï yen rot looi cïmën tiŋ dhie rɔ̈p rem apɛi. Ku acïn kɔc bï poth ë kërɛɛc kënë yic.
4 Ku wek miɛ̈thakäi, wek aacïï cït kɔc rɛ̈ɛ̈r muɔ̈ɔ̈th yic, rin wek aa ŋic Nhialic. Këya, aköl kënë acïï bï la ciel wegup cïmën cuär ke kuɔ̈ckë.
5 Week ëbën, wek aa rɛ̈ɛ̈r ruɛl yic rin ŋic wek Jethu. Ɣok aacïï cït kɔc rɛ̈ɛ̈r muɔ̈th yic kuc Nhialic.
6 Na ye këya, ke ɣok aacïï nin cïmën kɔc kɔ̈k, ɣok aa dhil nhïïm tïr ku dukku ye wiɛɛt määu.
7 Ee wakɔ̈u yen aye kɔc nin, ku yen dëk kek thïn määu apɛi.
8 Ku ɣok aa kɔc ruɛl. Këya, tïïrku nhïïm ku titku röt ë gamda ku nhiɛ̈rda bï jɔŋrac ɣo cïï duɔ̈ŋ. Ku cɔlku ŋɔ̈th rɛ̈ɛ̈r ke ɣo lɔn bï Jethu ɣo luɔ̈k, aye köt.
9 Rin Nhialic akëc ɣo lɔ̈c ë tɛ̈n rin bï yen ɣo tɛ̈m awuɔ̈c aköl luŋdït, acï looi këya, bï ɣo luɔ̈k dhël Bänyda Jethu Krïtho.
10 Acï thou riɛnkua rin bï ɣok pïr ɣodhie kek ye aköldä, tɛ̈ pïïr ɣok ayï tɛ̈ cï ɣok thou.
11 Yakë wepuɔ̈th dɛɛt, ku kuɔnykë röt kamkun, cïmën looi wek ye ëmën.

Lɛ̈k ciëën ku muɔ̈th

12 Wek aa lɛ̈ŋku miɛ̈thakua ku bäk kɔcdït wat wenhïïm gam Bänyda yic, kɔc luikä apɛi kamkun theek, kɔc we nyuɔ̈th kë bäk looi pïr kɔc cï gam yic.
13 Ŋiɛckë kɔc ciëëŋ apɛidït ku nhiarkë ke rin käpuɔth yekë ke looi. Ku ŋiɛckë ceŋ kamkun.
14 Week aa yöökku miɛ̈thakua, bäk kɔc aa dak röɔ̈t cie luui lɛ̈k, ku riɛɛlkë kɔc riɔ̈c gup nyïn, ku kuɔnykë kɔc wïc kuɔɔny, ku yakë raan ëbën jääm ke we cï wepuɔ̈th päl piny.
15 Dhiɛlkë ŋic lɔn acïn raan guur kërac kërɛɛc dɛ̈t, ku yakë wïc wepuɔ̈th bï ya këpath yen yakë looi kamkun ku kɔc ëbën aköläköl.
16 Yakë rëër we mit puɔ̈th aköläköl,
17 ku yakë rëër we rɔ̈ɔ̈k,
18 yakë Nhialic leec, kuat kërïëëc rot looi tënë we. Kënë, yen awïc Nhialic tënë we piɛ̈rdun yic, ke we ye kɔc cï mat kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu.
19 Duk Wëi Nhialic gël nhom.
20 Ku duk wël kɔc ye lueel lɔn ye kek käk Nhialic tïŋ, ye yɔ̈ɔ̈ŋ yiic.
21 Kaŋkë deet yic, muɔ̈kkë wenhïïm këpath,
22 ku duɔ̈kkë röt ye thiäk kuat kërac.
23 Bï Nhialic ë ɣo yiëk dɔ̈ɔ̈r, we looi bäk aa kɔc path kërïëëc ëbën yic, ku muk wɛ̈ikun ku guäpkun ke cïn yic ajuɛ̈ɛ̈c aköl bïï Bänyda Jethu Krïtho.
24 Ku yen raan we cɔɔl ala gam ku abï looi.
25 Rɔ̈ɔ̈kkë aya riɛnkua miɛ̈thakua.
26 Miäthkë kɔc cï gam puɔ̈u ëbën.
27 Wek aa yɔ̈ɔ̈k rin Bänyda, bäk athör kënë kueen tënë kɔc cï gam ëbën.
28 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho rëër ke we.

5:2 Mt 24:43; Lk 12:39; 2Pït 3:10 **5:8** Ith 59:17; Epe 6:13-17

Athör ë rou cï Paulo gät kɔc cï gam Thethalonika

Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ yic tënë akut kɔc cï gam Thethalonika, ëcï Paulo gɔ̈t lɔn Raan cï lɔc ku dɔc abï bɛn dhuk pinynhom. Kënë ëcï kɔc kɔ̈k liääp nhïïm Thethalonika. Ku athörden yic tënë kɔc Thethalonika aya, Paulo ë jam lɔn aköl bï Bɛ̈ny bɛ̈n acï thiɔ̈k. Rin ë wɛ̈t kënë, kɔc kɔ̈k aake cï kɔ̈ɔc ë luɔi, ku rëërkë ë path ke tit bɛ̈n Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Ku Paulo ë wɛ̈t kënë cɔ̈k piny ku nyooth, lɔn tueŋ ke Raan cï lɔc ku dɔc këc dhuk, ke raan cɔl “Raan Rac” apɛi abï tuɔ̈l ku yeen abï ɣet nhial apɛi luɔi kärɛc.

Ku Paulo atuny Jethu, ee kɔc cï gam leec rin gamden looi kek luɔi pïr akölriëëc ëbën, cɔk alɔn rëër kek ke gum ke liëëp kenhïïm ëmën. Aaye dɛɛt puɔ̈th bïk kɔ̈ɔc ë cök ku buɔthkë tɛ̈den yen luui thïn yic, ku lek tueŋ ke loi käpath.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Paulo adeet kɔc cï gam puɔ̈th 1:3-12
Käk bï röt dhiɛl looi ke Jethu këc dhuk 2:1-12
Kɔc cï gam aa dhil kɔ̈ɔc ë cök 2:13-17
Rɔ̈ɔkkë riɛnkua 3:1-5
Kɔc aa dhil luui 3:6-15
Muɔ̈th ciëën 3:16-18

1 Ɣɛn Paulo ku Thilath ku jɔl a Timothï aa ɣok cï we tuɔ̈c athör wek akut kɔc cï gam gen Thethalonika, ku yakë kɔc Nhialic Wäda ku Bänyda Jethu Krïtho.
2 Bï Nhialic Wäda ku jɔl a Bänyda Jethu Krïtho we yiëk dhëëŋ ku dɔ̈ɔr.

Paulo adeet kɔc cï gam puɔ̈th

3 Miɛ̈thakäi ɣok aa Nhialic dhiɛl leec aköl aköl ë riɛnkun. Ku ë yic buk looi këya, rin gamdun ë rot juak aköl aköl ku nhiër kamkun ë rot juak aya.
4 Ku ë yen rin ye ɣok jam ke ɣo nhiam ë riɛnkun akuut kɔc cï gam nhïïm. Ɣok aa nhiam wɛ̈t rëër wek ke we gum ku gamkë wɛ̈t Nhialic, cɔk alɔn ye wek rëër ke we jör.
5 Ku Nhialic acï jɔ̈ɔr kënë looi bï yen tɛ̈ le yen cök thïn nyuɔɔth. Rin abï we looi bäk aa kɔc bï mat bäänyde yic, rin bäänyde yen aguum wek.
6 Ku Nhialic abï kë la cök looi, rin abï kɔc kek we jöör cɔl aa gum aya.
7 Ku yen abï käk gumku nyaai tënë ɣo ku wek kɔc gum ëmën, ku lok tɛ̈n lɔ̈ŋ ɣodhie. Kënë abï rot looi tɛ̈ le Bɛ̈ny Jethu bɛ̈n piny nhial kek riɛldït apɛi kek atuucken nhial.
8 Tɛ̈ bïï Jethu, mac abï dëp, ku kɔc cï jai wɛ̈t Nhialic abï tɛ̈m awuɔ̈c, kek kɔc cï jai bïk cïï pïr Wɛ̈t Puɔth Yam ë Jethu Bänyda.
9 Keek aabï tɛ̈m awuɔ̈c bï kek gum akölriëëc ëbën, ku keek aabï gɛ̈l wei tënë Bänyda Jethu, ku käkken dït puɔth bï ya käk kɔc gɔ̈i, yiic.
10 Tɛ̈ bï yen aköldä, ke yeen abï gäm alɛɛcdït apɛi rin kë cï looi rin kacke. Ku kɔc cï gam aabï gäi ku dorkë rin riɛl tɔ̈ kek ye.
11 Ku ë yen kë ye ɣok röök aköl aköl riɛnkun. Ɣok aa Nhialicda thiëëc bï we bɛ̈ɛ̈i pïr cï yen we caal thïn yic, ku bï we tiŋ ke lɛ̈ukë bäk mɛt ë pïr kënë yic. Nhialic abï we yiëk riɛl ku bäk käpuɔth wiɛckë bäk ke looi, aa looi. Ku bäk käk wiëc bäk ke looi aa looi dhël la cök rin cï wek Jethu gam.
12 Tɛ̈ looi wek ë kënë ke wek abï Bänyda Jethu cɔl aye leec, ku abï we cɔl aye theek. Kënë abï rot looi rin dhëëŋ Nhialicda ku Bänyda Jethu Krïtho.

2

Käk bï rot dhiɛl looi ke Jethu këc dhuk

1 Miɛ̈thakäi, calkë röt aa benku lɛ̈k bɛn Bänyda Jethu Krïtho, ku tɛ̈ bï ɣok ɣonhïïm mat thïn ku rëërku kek ye.
2 Duɔ̈kkë röt cɔl aa liëëp nhïïm ku riääkkë puɔ̈th wël ye ke lueel lɔn cï Bänyda Jethu bɛ̈n. Tɛ̈dë alëukë bïk lueel lɔn cï Wëi Nhialic ɣo nyuɔ̈th ë kënë, tɛ̈dë ayekë lueel lɔn cï ɣok kënë

1:1 Luɔi 17:1 **1:9** Ith 2:10 **2:1** 1The 4:15-17

piöɔc tënë kɔc, tɛdë lɔn cï ɣok ye gɔ̈t ku tucku ke.
3 Duɔkkë röt cɔl awëŋ nyïn kuat dhɔ̈l yiic ëbën, rin aköl bï Bänyda bɛ̈n aŋoot, ɣet aköl bï kɔc juëc keyiic jäl mat ku kueeckë wɛ̈t Nhialic, ku Raan Rac, raan löɔŋ dhɔ̈l yiic ëmën abï tïc, raan ye pan mac këde.
4 Yeen abï jai kuat kë ye door ëbën, ku yeen abï rot tääu tueŋ kërïëëc ëbën nhom ke ye door ke cït Nhialic. Abï rot ɣäth tueŋ ku dhɛ̈l Nhialic ku rɛc käk ye Nhialic door ëbën. Ku ɣɛ̈th rot nhial ku tɛ̈ɛ̈u rot ciɛl luaŋ Nhialic.
5 Cäk käkkä ye tak lɔn cï ɣɛn ke lɛ̈k we wäär rëër ɣɛn ke we?
6 Ku ëmën aŋiɛckë alanden yen kë gël Raan Rac, raan löɔŋ dhɔ̈l yiic bï cïï bɔ̈. Ku yeen abï nyuɔɔth të le tɛde bɛ̈n.
7 Ku riɛlden ye kek kuec löɔŋ ëbën alui piiny, ku yeen abï luui piiny këya ɣet të bï raan ye gël nyaai.
8 Tɛ̈ɛ̈n ke Raan Rac, raan löɔŋ dhɔ̈l yiic ëbën abï tïc. Ku të le Jethu Bänyda bɛ̈n ka bï nɔ̈k aliir thok ë path ku mër piny ë ruɛlde.
9 Raan löɔŋ dhɔ̈l yiic abï bɛ̈n ke riɛl jɔŋrac. Ku abï käk cie yith ya looi, käk ruëëny ye të ye luɔ̈i ke kɔc gɔ̈i.
10 Ku looi kuat käk ye ke kɔc ruëëny ëbën tënë kɔc bï määr. Keek aabï määr rin cï kek kuec bïk yic cïï nhiar rin bï ke luɔ̈k.
11 Ku aabï Nhialic looi bï ke ruëëny apɛidït bï ya kë cie yic yen yekë gam ë rot.
12 Ku kë bï rot looi akïn, kuat raan këc yic gam ku ye puɔ̈u miɛt luɔi adumuɔɔ̈m yic, abï luɔ̈k wei.

Kɔc cï gam aa dhil kɔɔ̈c ë cök

13 Miɛthakäi, wek aa kɔc nhiɛɛr Bɛ̈ny. Ɣok aabï Nhialic aa leec ë riɛnkun akölaköl rin wek aacï Nhialic lɔc bäk tɔ̈ kam kɔc tueŋ bï kaŋ luɔ̈k yiic. Wek aaye luɔ̈k dhël Wëi Nhialic we looi bäk aa kɔc path, ku rin ye wek wɛ̈t yic gam.
14 Nhialic acï we cɔɔl ë dhël Wɛ̈t Puɔth Yam yen yeku lɛ̈k we. Yeen acï we cɔɔl ku bäk diik Bänyda Jethu Krïtho rɔm kek ye.
15 Këya, miɛthakäi duɔ̈kkë wenhïïm war, lak tueŋ ke we muk yic cuk piöɔc tënë we wäär rëër ɣok ke we, tɛdë ke cuk gɔ̈t athör cuk tuɔc we yic.
16 Nhialic Wäda anhiar ɣo, ku ë ɣo nyuɔ̈th liɛr piände. Ku ë yen cïï yen ye kɔɔ̈c deet yen ɣo dɛɛt puɔ̈th, ku cɔl aŋicku lɔn bï ɣok la pan Nhialic. Ɣok aa röök bï Nhialic kek Bänyda nhom, Jethu Krïtho,
17 week dɛɛt puɔ̈th ku gɛ̈m we riɛl bï wek aa luui käpath. Ku lɛ̈ukë bäk käpath aa lueel akölaköl.

3

Rɔɔ̈kkë riɛnkua

1 Ëmën, të jɔl wɛ̈tdiɛ̈ wïïk, wek aa yɔɔ̈k miɛthakäi bäk röök riɛnkua, rin bï wɛ̈t Bänyda lac thiëi piny ke diɛɛkde cïmën cï yen rot looi këya kamkun.
2 Rɔɔ̈kkë aya bï Nhialic ɣo kony tënë kɔc rɛc, rin acie raan ëbën yen wɛ̈t gam.
3 Ku Bɛ̈ny ë kë ye lueel tiɛɛŋ nhom, ku abï we dɛɛt puɔ̈th ku abï jɔŋrac gël bï ciɛ̈n kërɛɛc lui we.
4 Ku Bɛ̈ny yen ë ye cɔl aŋicku alanden lɔn looi wek kë yeku lɛ̈k we, ku lɔn bï wek la tueŋ ke luɔikë këya.
5 Ɣɛn ë röök bï Bɛ̈ny we cɔl aŋic nhiër Nhialic apɛidït. Ku yïk we riɛl puɔ̈u cïmën riɛl piände yen Krïtho.

Kɔc aa dhil luui

6 Miɛthakäi, wek aa lëkku riɛl cï Bänyda Jethu Krïtho gäm ɣo bäk röt mɛɛc wei tënë miɛthakäi aa dak röɔt cie luui, cie käk cuk lɛ̈k ke ye looi.
7 Week aŋiɛckë yen të dhil wek ɣo kiɛ̈ɛ̈t thïn, rin ɣok aa ɣo cie röt ë dak wäär rëër ɣok ke ë tök.
8 Acïn kënë raan cuk kaŋ lööm ke këcku ɣɔɔc, ɣok aa ɣo ye luui aköl ku wɛ̈ɛ̈r, ee rin bï ciɛ̈n raan kamkun tɛ̈ɛ̈u këde piny bï yen ɣo kony.
9 Kënë acuk looi, ku acie lɔn cïn ɣok yic buk we thiëëc ë miëth. Ɣok aacï luui, rin bäk ɣo kiɛ̈ɛ̈t bäk pïr cïmënda aya.
10 Acuk lɛ̈k we wäär rëër ɣok ke ë tök, “Na ye raan kuec bï cïï lui ke duɔ̈kkë gɛ̈m këcam.”

2:4 Dan 11:36; Edhe 28:2 **2:8** Ith 11:4 **2:9** Mt 24:24

11 Ɣok aa gät athör kënë rin ayeku piŋ ëmën lɔn rëër kɔc aa dak röötc ie luui kamkun, kɔc cie käkken ye looi, kɔc rëër ke ciik röt käk kɔc kɔ̈k yiic.
12 Ɣok aa lëk kɔckä riɛl Bänyda Jethu Krïtho bïk pïr pïr path, ku yekë luui bïk röt muk käkken.
13 Ku week, miɛ̈thakäi duɔ̈kkë dhɔ̈r luɔi këpath.
14 Na le raan kuec bï wɛ̈t ca gɔ̈t athör kënë yic cïï gam, ke muɔ̈kkë nhom ku yakë gɔ̈ɔ̈r, ee rin bï ŋic lɔn yen kërac yen looi.
15 Ku duɔ̈kkë ye ciëëŋ cïmën raan la ater ke we, luɔikë cïmën mɛnhkui dun wiɛ̈ckë bï käŋ ŋic.

Muɔ̈th ciëën

16 Bï Bɛ̈ny nhom guɔ̈p, raan ɣo gäm dɔ̈ɔ̈r we yiëk dɔ̈ɔ̈r, kuat kërïëëc ëbën yic akölaköl. Ku rëër ke we ëbën.
17 Ɣɛn Paulo, ɣɛn agät ë muɔ̈th kënë ë ciɛɛndiɛ̈, kënë yen ë tɛ̈ ye ɣɛn riɛnkiɛ̈ gät thïn athör ya gɔ̈t ëbën cök, kënë yen ë tɛ̈ ye ɣɛn ye gät thïn.
18 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu Krïtho rëër kek we.

Athör tueŋ cï Paulo gät Timothï

Wɛ̈t nhom

Timothï ë ye riënythii cï gam pan yen Turkia ëmën, wun ë raan Gïrïk ku man ke ye nyan Itharel. Ee ye cath kek Paulo ku kony ë piööc. Athör kënë cï Paulo gät Timothï ë jam wël kadiäk.

Athör acï jɔɔk yöök piööc lueth tënë akut kɔc cï gam, cï liääp nhom kek piööc kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel. Piööc kënë aye lueel lɔn käk pinynhom aa rɛc. Ku alëu raan bï kuɔɔny yök ë ŋïny käŋ cï moony ë rot, ku luɔi ye ke mïïth kɔ̈k theek ku cïï thiëk. Ku dɛ̈t ye kek rou tɔ̈ athöör yic aya, ee piööc määc akut kɔc cï gam ku duɔ̈r Nhialic kek tɛ̈ bï bäny kɔc cï gam ku jɔl aa kɔc ke kuɔny aa rëër thïn. Ku kë ye kek diäk, Paulo ë Timothï wɛ̈ɛ̈t athör cök ciëën tɛ̈ bï yen ya alony Jethu Krïtho thïn, ku jɔl a luɔi muk ke löŋ akuut juëc kɔc cï gam.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Piööc rin akut kɔc cï gam ku kɔc mac ke 1:3–3:16
Piööc tënë Timothï rin luɔide 4:1–6:21

1 Ee ɣɛn Paulo atuny ë Jethu Krïtho cï Nhialic yen ɣo luɔ̈k, ku Jethu Krïtho yen ŋäthda lɛ̈k ba ya atuuc.

2 Ee ɣɛn tuc athöör manh cït manhdiɛ̈ ayic cï wɛ̈t Nhialic gam cɔl Timothï. Bï Nhialic Wäda ku Jethu Krïtho Bänyda yïn a ŋuään ku yïk yï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r.

Paulo acï Timothï lɛ̈k bï yenhom tiit piööc ë lueth

3 Wäär ciɛth ɣɛn ɣa la Mathedonia, yïn aca yɔ̈ɔ̈k ku ba rëër Epethuth, rin ba kɔc kɔc piɔ̈ɔ̈c ë lueth yɔ̈ɔ̈k ku bïk cïï la tueŋ ke piööc wël lueth.

4 Lɛ̈k ke bïk kɔ̈ɔ̈c anyïkööl yekë ke lueel akölaköl. Ku jɔl aa rin juëc wärkendït kɔc, ee rin ye kɔc rëër ke teer röt ë path, acïn kë yekë juak käk cï Nhialic guiir yiic. Rin wɛ̈t Nhialic aye ŋic tɛ̈ cï raan gam.

5 Wɛ̈t lɛ̈k yï ë rin nhiër bɛ̈n ke ŋic puɔ̈n path, ku gam ë yic.

6 Kɔc kɔ̈k aa cï kenhïïm wɛl roor ku yekë jam wël cïn kë kony kɔc thïn.

7 Awïckë ku bïk kɔc piɔ̈ɔ̈c lööŋ Nhialic, ku keek acie wëlken yekë lueel ë deet yiic, wël yekë ke lueel ke cï kepuɔ̈th tɔɔŋ.

8 Anjicku yen lɔn puɔth löŋ tɛ̈ ŋic ye muk nhom apath.

9 Anjicku aya, lɔn löŋ acie looi rin kɔc path. Aye bɛ̈ɛ̈i bei rin kɔc rɛc. Ku aa kɔc löŋ dhöl yic, ku kɔc cï wɛ̈t Nhialic dhöl yic. Ku kɔc kärɛc looi, ku kɔc cie Nhialic ye rɔ̈ɔ̈k ku cïk thek. Ku rin kɔc ë kɔc ke dhiëth ke nɔ̈k. Ku rin kɔc kɔc nɔ̈k.

10 Ku tënë kɔc la gup akɔr ku kɔc kɔ̈k ke lööm röör kɔ̈k cït ke. Ku kɔc kɔc ɣaac, ku alueth, ku kɔc ë lueth lueel cɔk aa lɔn kuëëŋ ke, ku jɔl a këriëëc ëbën cïï thäänу kek yith ye piɔ̈ɔ̈c.

11 Ku piööc puɔth kënë athöŋ kek Wɛ̈t Puɔth Yam path apɛi bɔ̈ tënë Nhialic la dɔ̈c, ku ë yen acï thɔ̈n ɣa ba piɔ̈ɔ̈c.

Dhëëŋ Bɛ̈ny tënë Paulo

12 Jethu Krïtho Bänyda aba leec rin cï yen ɣa yiëk riɛl. Ku ŋɔ̈ɔ̈th ɣapuɔ̈u ku looi ɣa ba luɔide looi.

13 Cɔk alɔn cï ɣɛn ke kuɔ̈c aa jam wäthɛɛr rin Jethu, ku ca kɔc cɔl agum. Ku ya käk kɔ̈k looi, ke ɣɛn acï Nhialic nyuɔ̈th liɛr piände, rin ɣɛn acï luui ke cïn kën ë ŋiɛc. Ku ɣɛn a ɣa këc wɛ̈t Nhialic gam.

14 Ku Bänyda acä yiëk dhëëŋden dït apɛi kek nhiër, ku gam käk tɔ̈ ë tök kek Jethu Krïtho.

15 Wɛ̈t yic yen lëu ba lueel, ku alëu bï gam akïn, Jethu Krïtho acï bɛ̈n pinynhom ku bï kɔc kärɛc looi bɛ̈n luɔ̈k. Ku ɣɛn, ee ɣɛn raan wat kɔc rɛc nhïïm.

16 Ku Nhialic alir puɔ̈u tënë ɣa, ku ë rin ë wɛ̈t kënë yen acï Jethu Krïtho ɣa nyuɔ̈th liɛr piände dït apɛi, rin bï ya ɣɛn ye ke raan kärɛc looi apɛidït nyuɔɔth thïn. Ku bï ɣa thɔ̈ŋ

1:2 Luɔi 16:1 **1:13** Luɔi 8:3; 9:4-5

kɔc bï wɛ̈tde gam aköldä ku yökkë pïr akölriëëc ëbën.
17 Tënë Nhialic Madhɔl Bɛ̈ny mɛ̈c akölriëëc cie tïŋ, Nhialic tök ye theek ku lec akölriëëc ëbën. Yenakan.

Paulo acï Timothï yɔ̈ɔ̈k ku bï yepuɔ̈u dɛɛt

18 Timothï, wëndië, yïn aba thɔ̈n kënë ku bï wël cï lueel riɛnku thɛɛr röt tiɛɛŋ, rin na buɔth keyiic ke yïn abï luɔidu ŋiɛc looi,
19 tɛ̈ muk yïn gamdu apath ke ŋic puɔ̈n path. Kɔc kɔ̈k aa këc wël cï thɔ̈n ke muk nhïïm ku aacï gamden rac.
20 Kam ë kɔckä aa yï Ɣëminaith ku jɔl aa Alekdhändɛ̈r, kɔc kek ca thɔ̈n jɔŋrac ku bï ke piɔ̈ɔ̈c bïk Nhialic cïï ben dhɔ̈l.

2

Tɛ̈ bï kɔc aa röök thïn

1 Tueŋ, yïn ayɔ̈ɔ̈k bäk aa röök ku yakë Nhialic thiëëc. Ku yakë rɔ̈ɔ̈k rin kɔc kɔ̈k ku lɛckë rin raan ëbën,
2 cïmën bänyŋaknhïïm, ku kɔc kɔ̈k tɔ̈ riɛl kecin. Ku buk pïr ke ɣo dɔ̈ɔ̈r ke cïn akɛ̈ɛ̈k kam kɔc. Ku yeku kac tök kek Nhialic ku cïnku gup acuɔl.
3 Kënë ë këpath ku ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u,
4 yen wïc raan ëbën bï poth kërac yic ku bïk wɛ̈t yic ŋic.
5 Nhialic ë tök ku jɔl aa raan töŋ döör kɔc ke Nhialic, Jethu Krïtho,
6 yen cï rot gam bï nɔ̈k bï kɔc ëbën waar, ku wɛ̈t kënë acï nyuɔɔth aköl cï lɔc.
7 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen acï ɣa kuany, ke ɣa atuuc ku ya raan piööc tënë kɔc cie kɔc Itharel, ku ba gam ë yic luɛɛl. Ɣɛn acïï lueth luel, ee yic yen aluɛɛl.
8 Ɣɛn awïc röör wuɔ̈ɔ̈t thok ëbën, ku bïk kecin taar nhial ke rɔ̈ɔ̈k tënë Nhialic, ke cïn riääk ë puɔ̈u, ku agɔ̈th.
9 Ɣɛn awïc diäär bïk aa cieŋ alɛ̈th path. Ku cïkkë kenhïïm ye nai dhɔ̈l tuut kek kɔc. Ku cïk ye cieŋ mïläŋ tɔ̈c ku alɛ̈th ku guët kɔ̈k ye ɣɔɔc wëëu juëc apɛi.
10 Ku keek aa dhil röt cɔl adhëŋ käpuɔth yekë ke looi, käk ye diäär cï gam looi bïk Nhialic aa door.
11 Tik adhil piöc liɛr guɔ̈p ku ye wɛ̈t cï lɛ̈k ye gam.
12 Tik acä ye puɔ̈l ku bï ya piööc tɛ̈dë ke la riɛl tënë röör, aadhil rëër ke lir gup.
13 Rin Adam yen ë kɔŋ cak, ku jɔl Eba bɛn cak.
14 Ee cie Adam yen cï wëŋ nyin ë ye tik yen ëcï wet nyin, ku cïï löŋ Nhialic thek.
15 Ku diäär aabï kony ku luäk keek dhiënh mïth yiic, tɛ̈ le kek tueŋ keye kɔc cï gam, ku nhiër kepuɔ̈th, ku yekë kɔc ë luui käpath dhël athɛ̈ɛ̈k.

3

Bäny akut kɔc cï gam

1 Ku wɛ̈t yic cïn yic lueth akïn, na le raan wïc ye ku bï ya bɛny kɔc cï gam, ke luɔi path nhiaar.
2 Bɛny adhil a raan cïn kërɛɛc ye looi. Yeen adhil la tiɛŋ tök, cï gam puɔ̈u ëbën. Ku alir guɔ̈p ku cïï käŋ ye bäth ku athek yeguɔ̈p. Ku ë kɔc bɛn tënë ye ŋiɛc lor. Ku alëu ku bï kɔc piɔ̈ɔ̈c.
3 Yeen acie raan ë wiɛɛt ë määu, tɛ̈dë keye raan ë tɔŋ. Adhil a raan ŋic cieŋ ke kɔc. Ku acie raan nhiar wëëu apɛi.
4 Adhil paande ŋiɛc mac apath bï miɛ̈thke cɔl athek ye, ku yekë wɛ̈tde piŋ.
5 Na kuc raan paande mac, ke lëu këdë ku bï kɔc cï Nhialic gam ŋiɛc aa guiir?
6 Yen adhil a raan cï nhom bak ë gam yic rin ku bï cïï nhiam bï luɔ̈k wei aya cïmën jɔŋrac.
7 Ku yeen adhil a raan ye kɔc këc gam ŋiɛc jam riɛnke, rin bï cïï wäi wïn jɔŋrac bï guɔ̈p yär.

Kɔc kɔc kony luɔi käk Nhialic

8 Kɔc kɔc kony luɔi käk Nhialic aa dhil aa kɔc path thek cïn kë yekë moony. Keek aacie kɔc dek mɔ̈u apɛi, tɛ̈dë keye kɔc kok wëëu.
9 Keek aa dhil gam cï nyuɔ̈th ke muk kepuɔ̈th, ku mukkë puɔ̈n ɣer.

2:7 2Tim 1:11 **2:9** 1Pït 3:3 **2:13** Käk 2:7, 21-22 **2:14** Käk 3:1-6 **3:7** Tit 1:6-9

10 Keek aa dhil them tueŋ, ku na cïk
ŋiɛc luui, ka jɔl puɔ̈l bïk kɔc aa kony
luɔi.
11 Diäärken aya aa dhil gup la athɛ̈ɛ̈k
ku cïk ë luum kɔc tɔ̈r gup, keek aa dhil
aa kɔc lir gup, ku aacie kɔc ye ruëëny
kërïëëc ëbën yic.
12 Raan kɔc kony luɔi käk Nhialic
adhil la tiŋ töŋ cï gam puɔ̈u ëbën, ku
adhil miɛ̈thke ku paande ŋiɛc mac
apath.
13 Kɔc kek kɔc kony luɔi, ku aa
luɔiden ŋiɛc looi, aaye theek, ku
alëukë bïk aa jam kɔc nhïïm ke cïn
riɔ̈ɔ̈c guɔ̈p. Ku pïïrkë gamden yic tënë
Jethu Krïtho.

Kërïl nyuɔɔth

14 Cïmën gɛ̈t ɣɛn athör kënë tënë we,
aya ŋɔ̈ɔ̈th wek aba la tïŋ.
15 Ku na le kë gɔ̈u ɣa, ke athör kënë
abï we cɔl aŋic tɛ̈ lëu bï wek käk akut
cï gam aa luɔɔi thïn, ku yen akut kɔc cï
gam ë Nhialic pïr, yen ë mën yen yic
kuɔny.
16 Acïn raan lëu bï kë cï nyuɔɔth,
këdan thekku ë yic, jai.
Yeen acï nyuɔɔth ke ye raan.
Acï Wëi Nhialic nyuɔɔth lɔn ee yen
raan la cök.
Ku acï atuuc nhial tïŋ,
ku lëk wuɔ̈ɔ̈t ëbën.
Ku kɔc pinynhom aacï bɛ̈n la gam tënë
yeen,
ku acï ɣäth nhial pan Nhialic.

4

Kɔc piööc aa wëëŋ

1 Aye Wëi Nhialic lueel ë gɛi lɔn
kɔc kɔ̈k aabï gamden cïï ben aa theek
aköldä. Keek aabï käk bï jakrɛc ke aa
wëŋ nyïn aa gam, ku buɔthkë piööc
jakrɛc yic.
2 Piööc cït ë kënë aye thiäi piny
kɔc aa lueth kɔc wëŋ, kɔc cïn kë ŋic
piäthken.
3 Kɔc cït käkkä, aa kɔc yɔ̈ɔ̈k ka awuɔ̈c
ku bï raan thiëëk, ku ciɛm mïïth kɔ̈k
yekë tak ka rɛc. Ku yen Nhialic acï
mïïthkä cak ku bï kɔc cï gam ŋic yic
keek aa cam tɛ̈ cï kek kaŋ röök.
4 Kuat kërïëëc ëbën cï Nhialic cak
apath, acïn kë lëu bï kɔc kuec, ku yen
kërïëëc ëbën aye cam ku rɔ̈ɔ̈k kɔc bï
Nhialic leec,
5 rin wɛ̈t Nhialic ku röök ë miëth cɔl
apath.

Aluaŋ Jethu Krïtho

6 Tɛ̈ piööc yïn wëlkä tënë miɛthakua,
ke yïn abï ya raan luɔi path ë Jethu
Krïtho cï ŋiɛc muk ë dhöl gam yith ku
piööc path ca buɔɔth yic.
7 Ku mɛɛc rot wei anyïköödl cie yith
ë Nhialic, anyïköödl cïn wɛ̈tden yic cïï
path bï ke aa lɛ̈k kɔc. Lui apɛi ba rot
piööc ba pïr cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn.
8 Luɔi ye raan looi ë guɔ̈p muk bï riɛl
apath, ku luɔi ye yïn rot piɔ̈ɔ̈c ba pïr cït
tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn aŋuɛ̈ɛ̈n apɛi, rin
ala kë ye ŋɔ̈ɔ̈th thïn pïïr ëmën yic, ku
pïr pan Nhialic aköldä.
9 Ku yic yen lɛ̈u ba lueel bï gam akïn.
10 Ɣok aabï buɔ̈c ku luuiku apɛi, rin
ɣok aa ŋɔ̈th Nhialic pïr, yen raan ëbën
kony, ku tueŋ aa kɔc cï wɛ̈tde gam.
11 Yakë kɔc yɔ̈ɔ̈k ku piɔ̈ɔ̈ckë ke ë
käkkä.
12 Duɔ̈kkë kɔc cɔl aaye we dhöl gup
rin koor wek. Ku luɔikë röt bï kɔc cï
gam röt aa thɔ̈ŋ we ë jamdun yic, ku
piɛrdun ku nhiɛrdun ku gamdun ku
lɔn cïn wek gup ajuɛ̈ɛ̈c.
13 Agut tɛ̈ bï ɣɛn bɛ̈n, yakë wël cï gɔ̈t
athör Nhialic yic kuɛ̈n kɔc. Ku yakë
kɔc lɛ̈k ku piɔ̈ɔ̈ckë ke.
14 Duk yïpuɔ̈u wel wei kë cï yiëk yï
yic ë rot, këwäär ca yök dhël cï Nhialic
lɛ̈k kɔc ë riɛnku wäär tɛɛu kɔcdït akut,
kɔc cï gam kecin yïnhom.
15 Tääu yïpuɔ̈u piny apath ba käk
Nhialic ŋiɛc looi, ku bï raan ëbën
luɔidu tïŋ tɛ̈ le yen tueŋ thïn.
16 Tïŋ piɛrdu cök ku käk ye piɔ̈ɔ̈c
apath. Dɛɛt wɛ̈tdu yic apath, rin na
loi këya ka bï yï luɔ̈k ku kɔc wɛ̈lku piŋ
aya.

5

Käk loi tënë kɔc cï gam

1 Duɔ̈kkë raandït ye kuɔ̈c jääm, yakë
jääm dhël athɛ̈ɛ̈k cïmën wuurdun.
Yakë riënythii ŋiɛc jääm apath cïmën
miɛthakun,

2 ku yakë diäärdït jääm kecït märkun, ku diäärkor kecït nyiɛrakun ke we cïn puɔ̈th akuɛɛth.

3 Thɛkkë lëër cïn nhïïm kɔc ke kony.
4 Ku na la lëër mïth, tɛ̈dë ke ye mïth miɛthke, ke keek aa dhilkë kaŋ nyuɔɔth lɔn cï kek gam ë dhöl muk kek kɔc manyden thok thïn. Ku këya aabï kɔc ke dhiëth ke, wärken dït ku märken dït riɔp rin wäär muk kek ke. Ku kënë yen ë Nhialic cɔl amit puɔ̈u.
5 Lëër rɛ̈ɛ̈r ë rot ke cïn raan muk ye ayic ë Nhialic ŋɔ̈ɔ̈th, ku ye röök wɛ̈ɛ̈r ku aköl, ke ye Nhialic thiëëc ku bï ye kony.
6 Ku lëër ye yiëk yepuɔ̈u miɛt puɔ̈u ë rot, acït raan cï thou cɔk alɔn ŋuɔ̈t pïïr yen.
7 Lɛ̈kkë kɔckun cï gam ë wëlkä aya, rin ku bï ciɛn raan gäk ke.
8 Ku na le raan cïï kɔc ruääi kek ye muk, nadë ke ye manyde thok, ka cï kuec ë gam, ku raan cïn gam aŋuɛ̈ɛ̈n tënë ye.

9 Acïn lër mɛt akut lëër yic tɛ̈ këc ruɔ̈nke thiärdätem waan thok. Ku ë ye tiŋ path tënë muɔnyde.
10 Ku aye ŋic rin wɛ̈t käpuɔth ye looi, cïmën lɔn ŋic yen mïth muk, ku ë kɔc gɔɔŋ apath, ku ë kɔc cï Nhialic gam luɔ̈i käpath, ku ye kɔc la kë jör ke kony, ku ye cool luɔi kuat këriëëc ëbën path.

11 Duɔ̈kkë lëër kor ye mat akut lëër yiic, rin na lek röör tak, ka cɔl röt athiak, ku cïk kepuɔ̈th ben yiëk wɛ̈t Raan cï lɔc ku dɔc.
12 Ku këya, ka cä awuɔ̈c looi ë rin cï kek athön wäär bïk aa looi thoŋ kɔ̈u.
13 Keek aya aabï piöc rëër piiny ë path ku yekë bɛ̈ɛ̈i kuany yiic, ku dɛ̈t rac aya, keek aabï aa kɔc alop jɔt ku yekë luup wël cïï path.
14 Ke yeen aya tak lɔn puɔth yen bï lëër kor aa thiaak, ku bïk la mïth, ku mackë bääiken apath, rin bï raan atɛrda dhël cïï yök bï ke aa jääm wël rɛc kegup.
15 Lëër kɔ̈k ëmën aacï jai wɛ̈t Jethu ku keek aacï jɔŋrac buɔɔth cök.

16 Ku na le tiŋ cï gam tɔ̈ lëër manyden thok, ka dhilke muk apath, ku cïï ke pɛ̈l akut kɔc cï gam bï ya yen muk ke, rin bï akut kɔc cï gam yenhom yiëk muɔ̈ɔ̈k lëër cïn nhïïm kɔc muk ke.
17 Bäny luɔi akut kɔc cï gam looi apath aaye theek ku riɔp ke, rin ye kek kɔc ë luui apɛi, kɔc kek kɔc lɛ̈k wɛ̈t Nhialic ku yekë kɔc piɔ̈ɔ̈c.
18 Aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Duk muɔɔr der thok tɛ̈ luui yïn ye bï rap kɔ̈ɔ̈m.” Ku këya, “Raan ë luɔi adhil yiëk ariɔ̈pde.”*
19 Duɔ̈kkë wɛ̈t gɔɔny raandït ye gam tɛ̈ cï yen kɔc karou ku diäk kek gɔɔny yen.
20 Tɛ̈ le yen kɔc cï kërac looi ka dhil nyieeny kɔc nhïïm, rin ku bï kɔc kɔ̈k këcït ë kënë cïï ben looi.
21 Wek ayɔ̈ɔ̈k Nhialic nhom, ku Jethu Krïtho ku jɔl atuuc cï Nhialic lɔc, thɛkkë wëlkä ke we cïï kɔc ye tek yiic bï la raan dɛ̈t yakë ŋuään kuat kë luɔikë yic.
22 Duɔ̈kkë ye lɔɔc yen lɔn kuɛny wek raan bï Nhialic luɔ̈ɔ̈i. Duɔ̈kkë röt mat luɔi kärɛc yiic, rɛ̈ɛ̈rkë ke we lip gup.
23 Duɔ̈kkë pïu ye dek kepɛ̈c, yakë muɔ̈n thin-nyɔɔt dek, ku bï we kony bï thiöör we cïï ye lac piäär yiic.
24 Kärɛc ye kɔc kɔ̈k looi aa la gɛi kɔc nyïn, ku aake wat nhïïm ë luk yic, ku kɔc kɔ̈k aaye käracken cïk thiaan jäl ŋic ciëën.
25 Ku ë dhöl töö̈ŋ kënë, käpuɔth ye raan looi aa cie muɔɔny, ku käpuɔth kɔ̈k cï thiaan aabï ŋic aköldä.

6

1 Aloony ëbën aa dhil luui apɛi, ku yekë bänyken theek apɛi, rin bï ciɛn raan kuc jam rin Nhialic, ku jɔl aa piööc ye ɣok kɔc piɔ̈ɔ̈c.
2 Aloony kɔc cï gam acïk lëu ku bïk kɔcken cï ke loony dhöl gup, rin keek aa wämäthakën. Kë lëukë bïk looi ë lɔn bïk luɔiden aa looi apath, rin kɔc la kë yekë yök luɔi yic, aa kɔc cï gam nhiarkë ke. Aa kek käk lɛ̈ukë bäk ke piɔ̈ɔ̈c tënë kɔc, ku yakë ke dɛɛt puɔ̈th bïk ke theek.

* **5:18** L.rou 25:4; Mt 10:10; Lk 10:7 (aliu ciɛɛŋ Jiëëŋ yic) **5:19** L.rou 17:6; 19:15

Piööc ë yic ku piööc ë lueth

3 Raan piööc wɛ̈t dɛ̈t cie kën ë
Nhialic ku acïï thöŋ kek wël Bänyda
Jethu Krïtho ku jɔl aa piɔ̈ɔ̈cda rin
Nhialic,
4 ke yeen anɛ̈k nhiam wei ku acïn kë
ŋic. Yeen ala kë wïc cie thök yepuɔ̈u bï
rot aa tɛɛr ku göth ke kɔc wël cie yith,
ku kënë ë tiɛɛl bɛ̈ɛ̈i ku kɛ̈ɛ̈k kɔc, ku lɛ̈ɛ̈t
kɔc röt, ku bïï diu rac kam kɔc,
5 ku kɔc cïn nhïïm aa röt cool ë teer
ku acïn yiny tɔ̈ ke ke. Ayekë tak lɔn
yath ë dhël kɔc cɔl ajak.
6 Ee këya, yanh la cök ë raan cɔl ajak
apɛi, tɛ̈ cï yen käk tɔ̈ ke ye gam piände
ëbën.
7 Rin ɣook acïn kë cuk bɛ̈ɛ̈i pinyn-
hom, ku ka cïn dɛ̈t lëuku buk nyaai
thïn.
8 Na lok kë camku ku kë ceŋku ka
cïn dɛ̈t yïkku ɣopuɔ̈th.
9 Kɔc ye wïc bïk jak, aaye piäthken
thɛl kärɛc yiic, ku keek aa wɛ̈i käk
kuckë ku kärɛc ye piäthken nhiaar,
käk ke thɛl riääk yic ku rɛc ke.
10 Rin ku bï raan jiɛɛk nhiaar, ee
kɔc miɛɛt kuat käkjuëc rɛc yiic. Kɔc
kɔ̈k aacï kepuɔ̈th yiëk jiɛɛk apɛi agut
bïk nhïïm määr ë gam, ku keek aacï
käjuëc ŋɔ̈ɔ̈ŋ ë nyin bɛ̈ɛ̈i kepuɔ̈th.

Timothï acï nyuɔ̈th luɔide

11 Ku yïn raan Nhialic mɛɛc rot wei
luɔi kärɛc yiic, ku ye dhöl la cök yen
muk cök. Ku ye luui käk Nhialic ke
yï ŋɔ̈th Jethu ku ye kɔc nhiaar, ku ye
gum, ku ye raan ŋic cieŋ ke kɔc.
12 Thär kë yeku gam apath, ku muk
pïr akölriëëc yen ë cɔɔl Nhialic yï
apath aya, këwäär ca gam ba lueel
thuɔŋdu kɔc juëc nhïïm.
13 Nhialic nhom, yen wëi yiëk
kërïëëc ëbën, ku Jethu Krïtho, yen cï
ye lueel gai wäär Pilato nhom, yïn aya
yɔ̈ɔ̈k,
14 muk löɔ̈ŋkä nhïïm apath ke cïn kë
wääc ɣet aköl bï Bänyda Jethu Krïtho
bɛn bɛ̈n.
15 Lɔn bï yen bɛn bɛ̈n abï rot
looi aköl cï Nhialic tak yen raan cï
dɔɔc, ku yen Bɛ̈nyŋaknhom yetök, yen
Bɛ̈nyŋaknhom tɔ̈ tueŋ bänyŋaknhïïm,
ku ye Bɛ̈ny bäny.
16 Ee yeen yetök yen acie thou, ku
yen aciëŋ ruɛl yic, ruɛl cïn raan rot
thiäk ye. Acïn raan cïï ye kaŋ tïŋ, ku
acïn raan lëu ku bï ye tïŋ. Yen aaye
theek, ku ala riɛldït tet akölriëëc ëbën.
Yenakan.
17 Yɔ̈ɔ̈k kɔc cï jak käk pïïr pinynhom
bïk cïï nhiam, ku cïk ŋäthden tɛ̈ɛ̈u käk
cie yith yiic cïmën jiɛɛk, ku ye Nhialic
yen ŋɔ̈thkë, Nhialic cï ɣo yiëk kërïëëc
ëbën ë biökruaalde ku buk puɔ̈th miɛt.
18 Yɔ̈ɔ̈k ke bïk käpath aa looi, bïk aa
abiökruɛɛl, ku dhilkë käkken aa rɔm
kek kɔc kɔ̈k.
19 Këya, keek abï jiɛɛk la cök tɔ̈ɔ̈u ë
riɛnken pan Nhialic. Ku ë yen abï ya
këril dïït bï ke cɔ̈k piny aköldä. Ku yen
abï kek pïïr la cök yök.
20 Yïn Timothï muk kë cï kuɛ̈i yï
apath. Mɛɛc rot wei ë jam rac cïï
thiääk ke Nhialic yic, ku ater cïn yic kë
kuany ye kɔc kɔ̈k yïïn jɔ̈ɔ̈ny ë lueth ku
luelkë ke ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ.
21 Rin aye kɔc kɔ̈k lueel lɔn ŋic kek
käŋ, ku ë tɛ̈ɛ̈në, keek acï mɛ̈r wei dhöl
gam yic.
Dhëëŋ Nhialic abï rëër ke we ëbën.

6:13 Jn 18:37

Athör ë rou cï Paulo gät Timothï

Wɛ̈t nhom

Athör ë rou cï Paulo gät Timothï ala yic wël wëët juëc. Rin cït Timothï manh koor ku ye raan ye kony ë luɔi. Wɛ̈tdït athör yic, ee gum. Timothï aye yöök bï yepuɔ̈u dɛɛt ke la tueŋ ke nyooth wɛ̈t Jethu Krïtho ke cï gam. Ku muk piööc ë yic Wɛ̈t Puɔth Yam ku athör thɛɛr wël Nhialic. Ku ye luui kecït raan ë piööc ku ye raan kɔc lɛ̈k wɛ̈t ë Nhialic, ke cïï riɔ̈c kɔc bï ye luc ku jɛikë wɛ̈t lueel.

Paulo acï Timothï lɛ̈k athöör yic apɛi ku bï rot cïï mɛt jam kanyiaap yic ku teer wël kuc nhïïm. Wëlkä kɔc ke piŋ, aa kërac yök thïn.

Ku kënë ëbën, Timothï acï bɛ̈n lɛ̈k pïr raan ë gɛ̈t athöör, wɛ̈t gamde, liɛr puɔ̈u, nhiër, riɛl ë puɔ̈u ku gum.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔth tueŋ 1:1-2
Lɛc ku lëk 1:3–2:13
Wëët ku lëk 2:14–4:5
Pïr Paulo 4:6-18
Thök ë wël 4:19-22

1 Ee ɣɛn Paulo atuny Jethu Krïtho cï tooc ba kɔc bɛ̈n lɛ̈k pïïr cï thɔn rɛɛ̈r ke Jethu Krïtho.

2 Tënë Timothï, manhdiɛ̈n nhiaar, bï Nhialic Wäda ku Jethu Krïtho Bänyda yï ŋuään ku yïk yï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈r.

Timothï acï dɛɛt puɔ̈u bï gamde muk

3 Nhialic yen ya door puɔ̈n cïn yic diu, aya leec cïmën wärkuan dït. Aya leec të tɛk ɣɛn we të röök ɣɛn aköl ku wɛɛ̈r.

4 Ɣɔn cï wek dhiau rin cï ɣok puɔ̈k aya tak, ku awiëc ku ba we bɛn tiŋ, rin ba puɔ̈u miɛt.

5 Lɔn ye wek kɔc cï gam ë yic amuɔ̈k nhom, ku athöŋ kek tɛ̈cït të cï moordït Loith ku jɔl aa moor Yunïth gɛm thïn aya. Aya yök ɣapuɔ̈u lɔn cï yïn gam aya.

6 Ee rin ë wɛ̈t kënë yen aye ɣɛn yï lɛ̈k ba miɔ̈c wäär cï Nhialic yiëk yï, wäär tɛɛ̈u ɣɛn ɣacin yïnhom ba yï dɔɔc cɔl arɛɛ̈r ke dɛ̈p yïpuɔ̈u.

7 Wëi cï Nhialic yiëk ɣo acie ɣo cɔl ariɔ̈c. Wëi Nhialic ë ɣo yiëk riɛl, ku nhiarku röt, ku ye raan rot muk apath bï kërac cïï loi.

8 Duk rot ye yök ciɛt yï bï guɔ̈p yär të lëk yïn kɔc wɛ̈t Bänyda, ku yeen aya, duk rot yök ke yï bï guɔ̈p yär rin cï ɣa mac wɛ̈tde. Mät rot ɣa ba gum rin Wɛ̈t Puɔth Yam, ku Nhialic abï yiëk riɛl ba luui rin wɛ̈tde.

9 Yeen acï ɣo kony ku acï ɣo lɔc buk aa kacke, ku acie rin këpuɔth cuk looi, ee rin këden wïc. Ku acï Nhialic guiir këya rin piathde. Ku tɛ̈wäär këc piny guɔ cak, Nhialic ëcï Jethu Krïtho guiir bï ɣo nyuɔ̈th piathde.

10 Ku ëmën Jethu Krïtho acï lɔc ku dɔc, aluäŋda acï riɛl thou tiaam, ku bïï Wɛ̈t Puɔth Yam la gɛi cït ruɛl. Ku yïk ɣo pïr akölriëëc ëbën.

11 Nhialic acï ɣa kuany ba ya atuuc ku ya raan piööc ba Wɛ̈t Puɔth Yam lɛ̈k kɔc.

12 Ee wɛ̈t kënë yen aguum ɣɛn käkkä ëmën. Ɣɛn ŋot ɣa këc puɔ̈u pɛ̈k wei, rin ɣɛn aŋic raan cï ɣɛn wɛ̈tde gam, ku aŋiɛc alanden lɔn yeen ala riɛl, ku abï kë cï thɔn tiit apath agut cït aköl bï yen bɛn la dhuk.

13 Muk wël puɔth yith ca piɔ̈ɔ̈c tënë yï nhïïm apath, ke cït käk ba buɔɔth cök piɛrdu yic. Ku rɛɛ̈r ë gam ku nhiër yic, käk ye yök rin ye wek tök kek Jethu Krïtho.

14 Muk käpuɔth cï thɔ̈n yï apath ë riɛl Wëi Nhialic rɛɛ̈r kek ɣo.

15 Yïïn aŋic lɔn cï kɔc ke rɛɛ̈r kek ɣɛn ëbën pan Athia, agut Pigeluth ku Ɣërmojinïth, kuec piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ ku jiëlkë.

16 Bï Nhialic paan Onethiporuth dɔɔc rin acï ɣɛn kony bï ɣɛn a muɔɔc miëth, ku cïï guɔ̈p riɔ̈c wɛ̈t cï ɣa mac.

17 Ku nawën la ɣëët Roma akëc bɛ̈n gääu, acï tɛ̈ tɔ̈ ɣɛn thïn bɛ̈n yɔ̈ɔ̈p apɛi agut tɛ̈ yök yen ɣa.

18 Yeen abï Bɛ̈ny Jethu cɔl ayök këpath aköl bï yen bɛn la dhuk. Ku yïïn

1:2 Luɔi 16:1 **1:5** Luɔi 16:1 **1:11** 1Tim 2:7

aŋic apath yen tɛ̈ cï yen ɣa kuɔny thïn pan Epethuth.

2

Apuruk path tënë Jethu Krïtho

1 Ku tënë yï, yïn wëndiɛ̈, cɔl rot aril puɔ̈u riɛl yen ba yök wɛ̈t puɔth Jethu Krïtho, rin ye ɣok tök kek Jethu Krïtho.
2 Muk wël ɣɔn ca lueel nhïïm ke kɔc juëc tö thïn. Ku lɛ̈k ke kɔc ca deet puɔ̈th bïk ke muk nhïïm, ku aa kɔc lëu ku bïk kɔc kɔ̈k piööc aya.
3 Gum kek ɣo cït ye apuruk path tënë Jethu Krïtho.
4 Apuruk tö luɔi yic aye wïc ku bï bänyde cɔl amit puɔ̈u, ku acie rot la liääp wël cie käk apuruuk yiic bï pïr cïmënden.
5 Raan wɛ̈ɛ̈r kek kɔc ë kat yic, acie ariöp cï yen kɔc wuɔ̈r ë yök tɛ̈ këc yen löôŋ buɔɔth yiic apath.
6 Raan ë pur apɛi, adhil duɔmde kaŋ tem.
7 Tak yic apath yen kë lɛ̈k yï, rin Bɛ̈ny abï yï cɔl adet käŋ yiic ëbën.
8 Muk yïnhom Jethu Krïtho, yen cï jɔt bei ë raŋ yic, yeen ee raan many Debit, cït tɛ̈ cï ye luɛɛl thïn ë Wɛ̈t Puɔth Yam ya piööc.
9 Rin ye ɣɛn Wɛ̈t Puɔth Yam piööc ë yen ye ɣɛn gum, ku ye ɣa rek ciɛ̈t ɣa ye raan cä awuɔ̈cdït apɛi looi. Ku Wɛ̈t Puɔth Yam akëc rek bï cïï la tueŋ.
10 Ku ë wɛ̈t kënë, yen aye ɣɛn kërïëëc ëbën guum, rin kɔc cï Nhialic lɔc ku bï ke luɔ̈k rin Jethu Krïtho, ku bïk la duaar akölriëëc ëbën.
11 Käkkä aa wël yith,
“Tɛ̈ cï ɣok thou kek yeen,
ke ɣok aabï pïïr kek yeen.
12 Ku na lok tueŋ ke ɣo gum,
ke ɣok aa mɛc kɔc kek yeen.
Na jɛiku, ka bï ɣook jai aya.
13 Ku na cuk ye kɔc kë ye lueel loi,
ke yeen ee kë cï lueel looi,
rin acïï lëu ku bï rot jai ë rot.”

Raan luɔi cï Nhialic gam

14 Bɛn kacku täk kënë, ku jäi ke apath Nhialic nhom bïk cïï ye gɔ̈th kamken wël yekë lueel. Acïn këpuɔth ye yök thïn, ku ë kɔc ke piŋ rac.
15 Them apɛidït ku ba rot nyuɔɔth tënë Nhialic lɔn ye yïn raan luɔi cï gam, raan luui cie guɔ̈p ë riööc, ku ë wɛ̈t Nhialic ë yic yen aye piööc apath.
16 Ye rot cɔl amec tɛ̈ ye kɔc jam thïn wël cie wël ë Nhialic, rin wëlkä aa kɔc thɛl wei.
17 Käk bïk aa piööc aa wël cït tɛ̈tök cie dɛm. Kam ë kɔckä aayï Ɣëminaith ku Piletuth.
18 Keek aacï wɛ̈t yic dhɔ̈ŋ, ku keek aa rɛc kɔc kɔ̈k cï gam nhïïm, rin ye kek ye lueel lɔn jön bï kɔc röt jɔt thou yic acï rot looi thɛɛr.
19 Ku yiny ril Nhialic cït kuur cie nyooŋ cï thany kɔ̈u wëlkä, “Nhialic aŋic kɔc kek kacke,” Ku, “Na le raan ye lueel ke raan ë Jethu ka dhil luɔi kärɛc puɔ̈l.”

20 Pandït lääu yic ë yic la aduuk ku töny, cï kɔ̈k looi mïläŋ tɔc ku kɔ̈k mïläŋ thith, ku kök aacï cuëëc ë tiɔp. Aduuk kɔ̈k ku töny kɔ̈k aaye bɛ̈ɛ̈i bei ë tɔ̈ɔ̈u yic, bï kɔc ke luui nïn ciɛm ke yai, ku aduuk kɔ̈k ë kuɔɔt ku töny kɔ̈k tiɔp aaye kɔc luui ë path akölaköl.
21 Këya, tɛ̈ le raan guɔ̈p wic bï kärɛc cïï ye looi, ka bï thöŋ kek aduuk ye kɔc ke luui aköl yai, rin cï yen yepuɔ̈u täău luɔi ë Bɛ̈ny yic, ku rëër ke cï rot guiir bï kuat luɔi path ya looi.

22 Duɔ̈kkë wepuɔ̈th ye yiëk käk ë bal ku käk kɔ̈k cïmën riënythii, wɛlkë tueŋ ë gam ku luɔi la cök, ku nhiër ku dɔ̈ɔ̈r wedhie wek kɔc ɣer puɔ̈th bäk Jethu aa cɔɔl ë kuɔɔny.
23 Ku calkë röt amec tɛ̈ ye kɔc röt tɛɛr thïn wël cïn wɛ̈tden yic ku wël kɔc kuc käŋ, rin aŋiɛckë lɔn ye teer tɔŋ bɛ̈ɛ̈i.
24 Aluaŋ Bɛ̈ny acïï lëu ku bï thɔ̈r. Yeen adhil a raan path tënë kɔc ëbën, raan piööc path lïr puɔ̈u,
25 raan cie kɔc atɛrde ye thaaŋ gup tɛ̈ cök yen kenhïïm piny, tɛ̈dë aabï Nhialic lëu bïk kenhïïm waar luɔi kärɛc yiic ku ŋickë yic.
26 Ku dhäŋkë dɛ̈p cï jɔŋrac ke deep, ku looi ke bïk käkke aa looi.

2:12 Mt 10:33; Lk 12:9 **2:19** Kn 16:5

3

Kärɛc bï röt looi nïn ciëën yiic

1 Muk ë kënë nhom! Tɛ̈ le tɛ̈n bï
Jethu dhuk pinynhom thiɔ̈k, ka bï yic
riɛl tënë ɣo Krïthiaan buk pïr tɛ̈cït tɛ̈
wïc Nhialic ye thïn.
2 Rin kɔc ëbën aabï röt aa nhiaar ë
röt. Ku aabï wëëu nhiaar apɛi. Ku
aabï kenhïïm aa lɛc, aabï nhiam, aabï
kɔc aa läät. Ku aacïï wëët bï kɔc ke
dhiëth ke aa wɛ̈ɛ̈t ya gam. Aacïï puɔ̈th
bï ya miɛt käpuɔth ye luɔi ke. Ku aacïï
Nhialic bï ya theek.
3 Acïn raan yekë nhiaar. Acïn kë bïk
aa päl piny. Aabï ya luum. Ku aabï
ya kɔc cie röt ye duut kuat luɔi kërac.
Ku aabï rɛ̈ɛ̈c apɛidït, ku aabï këpath ye
looi aa maan.
4 Keek aabï kɔc ya luɔm. Aabï ya kɔc
kuith. Ku aabï nhiam ciɛ̈t kek path
ë röt. Keek aabï käk miɛt ë puɔ̈u aa
nhiaar tënë lɔn nhiɛɛr kek Nhialic.
5 Kɔckä aabï röt ya nyuɔɔth ciɛ̈t yekë
kɔc Nhialic. Ku kënë yic aa kuec riɛl
Nhialic lëu ye bï piɛrden waar yic. Cɔl
rot amec tënë ë kɔckä.
6 Kɔc kɔ̈k keyiic aala bɛ̈ɛ̈i yiic ciɛ̈t ke
ye kɔc path, ku kë tɔ̈ kepuɔ̈th ë lɔn bïk
diäär ye lac wel nhïïm lëu, bïk kë wïckë
ya looi. Diäär aa adumuɔ̈ɔ̈m looi arak
juëc, ku dɔ̈ɔ̈r aliu kepuɔ̈th. Aa käk wïc
piäthken kek aa yekë ke looi.
7 Diäär ye them akölaköl bïk piöc ku
acïkkë lëu bïk yic ŋic.
8 Cïmën Janeth ku Jambrith aake cie
wɛ̈t Mothith ye gam, ku kɔckä aake
cie yic ye gam, keek aa kɔc cï nhïïm
kɔ̈ɔ̈c ku aacï Nhialic jai rin liiu kek ë
gam yic.
9 Ku kë loikë acïï bï la tueŋ apɛi, rin
raan ëbën abï ke tïŋ tɛ̈ kuc kek käŋ
thïn, cït mën cï yen rot looi tënë Janeth
ku Jambrith.

Lëk ciëën tënë Timothï

10 Yïn aŋic käk ca piɔ̈ɔ̈c ëbën tënë yï.
Ku tɛ̈ cï ɣɛn pïïr thïn. Ku kën yen wiëc
ku ba looi ë piɛ̈rdiɛ̈ yic. Aca deet yen
yï, yen tɛ̈ ye ɣɛn raan cï gam thïn. Ku
lɔn cï ɣɛn ye raan tuc guɔ̈p. Ku ɣɛn
anhiar kɔc, ku lɔn ye ɣɛn käŋ guum.
11 Ɣɛn acï luc arak juëc. Ku ɣɛn
acï gum apɛi. Yïn aŋic käjuëc cï röt
looi tënë ɣa Antiök Ikonia, ku Lithtra.
Luny cï ɣa luc apɛi aca guum. Ku Bɛ̈ny
acï ɣa kuɔ̈ny bei kecin ëbën.
12 Kɔc wïc ye ku bïk pïïr dhël Nhialic
akuɔ̈t tök yic kek Jethu Krïtho, aabï
dhiɛl gum.
13 Ku kɔc luui kärɛc ku yekë röt
nyuɔɔth ciɛ̈t keye kɔc path aabï la tueŋ
ke loi kärɛc apɛi, ku aa kɔc tuɔ̈ɔ̈r nyïn
ku tuur ke nyïn aya.

14 Ku tënë yï, lɔɔr tueŋ ke yï loi yic
yen cï piɔ̈ɔ̈c tënë yï, ku aca gam piändu
ëbën, rin yïn aŋic kɔc kek ke piööc yï.
15 Ku tɛ̈wäär ye yïn meth, yïn aŋic
wël cï gɔ̈t athör Nhialic yic, lëu ku bïk
yïn cɔl aye raan ŋic käŋ apath. Ku ŋïny
käŋ yen abï cɔl aluäk dhël gam Jethu
Krïtho.
16 Athör wël Nhialic ëbën aa wël ye
Nhialic lɛ̈k kɔc käkke tïŋ bïk ke gɔ̈t, ku ë
kɔc kony bï kɔc piöc ë yic, ee jai awuɔ̈c.
Ku ee kärɛc ye looi cɔ̈k piny, ku ee kɔc
nyuɔ̈th dhël la cök.
17 Rin bï raan ë luui tënë Nhialic, ye
lëu apɛi ku guiir rot bï kuat luɔi path
ëbën ya looi.

4

1 Yïn adhiɛl lɛ̈k Nhialic nhom ku
Jethu Krïtho yen bï luŋ kɔc ëbën luk
aköldä, kɔc pïr ku kɔc cï thou rin bï
yen bɛ̈n kek bäänyde.
2 Piɔ̈ɔ̈c kɔc Wɛ̈t Puɔth Yam, ku dɛɛt ë
kenhïïm apath bïk piŋ tɛ̈dë ke cïk piŋ.
Ku cök kenhïïm ku lɛ̈k ke bïk kepuɔ̈th
dɛɛt ke piɔ̈ɔ̈c ke, ke yï cï rot päl piny.
3 Ala aköl bï bɛ̈n aköl cïï kɔc bï bɛn
piŋ ë yic, ku aabï käkken nhiarkë aa
buɔɔth cök. Ku keek aabï kɔc piööc
juëc aa mat nhïïm, bïk ke aa lɛ̈k käk
kek nhiarkë bïk ke aa piŋ.
4 Keek aabï kuec bïk wɛ̈t ë yic cïï ye
piŋ, ku aa anyïköol kek yekë nhiaar.
5 Ku ye rot duut kërïëëc yic ëbën
ku ye kärɛc guum, loi kë ye raan
Wɛ̈t Puɔth Yam ë Nhialic piɔ̈ɔ̈c, ku ye
luɔidu looi ëbën ke yï aluaŋ Nhialic.

3:8 B.bei 7:11 **3:11** Luɔi 13:14-52; 14:1-7, 8-20

6 Wɛ̈ikiɛ̈ acït ajuër cï juër Nhialic. Acï looi bï ke ye luɔ̈ɔ̈i. Ku ëmën, aköl bï ɣɛn thou acï ɣëët.
7 Ɣɛn acï luɔidiɛ̈ looi apath, ɣɛn acï luɔidiɛ̈ looi ëbën, cïmën raan kɛ̈ɛ̈c cie dhuk ciëën tɔŋ yic, ɣɛn acï luɔi cï Jethu yiëk ɣɛn thääp cïmën raan cï kɔc wuɔ̈r, ɣɛn acï rëër alanden ke ɣa ye raan cï gam.
8 Ëmën, ariöp bï yiëk ɣɛn ke ɣa ye raan ye Nhialic piɛ̈rdiɛ̈ tïŋ ke la cök, ariöp yen ye Jethu, yen Bɛ̈ny kɔc tɛ̈k yith, abï yiëk ɣɛn aköl luŋdït, ku acie ɣɛn ɣatök, abï yiëk kɔc tit ye aya ke nhiar aköl bï yen bɛn bɛ̈n.

Athön Paulo

9 Them apɛi ëmën ku ba bɛ̈n tënë ɣa.
10 Demath acï pïr pinynhom nhiaar, ke yeen acï kat tënë ɣa, yeen acï la Thethalonika. Krïthkïnth acï la Galatia ku Tito acï la Dalmatia.
11 Ee Luka yetök yen arɛ̈ɛ̈r kek ɣɛn. Cɔl Marko ku bäkkë tënë ɣa, rin yeen alëu ku bï ɣa kony ë luɔi.
12 Tikikuth aca tuɔɔc Epethuth.
13 Tɛ̈ bï yïn, ke yï luëth alanhdiɛ̈n wiir ca nyääŋ Troath tënë Karputh, bɛ̈ɛ̈i athör aya, athör cï looi ë biöök.
14 Raan thɔ̈th cɔl Alekdhändɛ̈r acï ɣɛn luɔ̈i kërac apɛi, yeen abï Nhialic luɔ̈i kë thöŋ kek kë cï looi.
15 Ba rot tiit ye apath, rin acï kuec wɛ̈t yeku lueel ku ye wïc bï thɔ̈r.
16 Acïn raan tök cï kɔ̈ɔ̈c kek ɣɛn aköl tueŋ yen ɣɛ̈th ɣɛn luk yic, raan ëbën ëcï jäl ɣakɔ̈u. Acä wïc ku bï Nhialic kuɛɛn kekɔ̈ɔ̈th.
17 Ku Nhialic acï ɣɛn bɛ̈n kony ku yïk ɣa riɛl, agut tɛ̈ bï ɣɛn wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc cie kɔc Itharel ëbën ku bïk piŋ. Ku ɣɛn acï bɛ̈n poth bï ɣɛn cïï tëm ë nöök.
18 Ku Nhialic abï ɣɛn kuɔ̈ny bei kärɛc jɔŋrac yiic ëbën. Ku abï ɣɛn nyaai ke ɣa puɔl guɔ̈p, bï ɣa ɣäth paande ë bäänyde yic. Yeen abï ya theek akölriëëc ëbën! Yenakan.

Muɔ̈th Ciëën

19 Prithkila ku Akuila aa ya muɔ̈ɔ̈th, ku jɔl aa mïth Onethiporuth.
20 Eratuth arɛ̈ɛ̈r Korinth, ku Tropimuth aca nyääŋ Miletuth rin ë tuany.
21 Them apɛi ku ba bɛ̈n ke rut këc ɣëët. Week aacï Ebuluth, Pudenth, Linuth, ku Klaudia muɔ̈ɔ̈th, ku jɔl aa wämäthkuan kök cï gam.
22 Bï Bɛ̈ny Nhialic rëër ke wɛ̈ikun. Dhëëŋ Nhialic abï rëër ke we ëbën.

4:10 Kol 4:14; Pil 24; 2Kor 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4 **4:11** Kol 4:14; Pil 24; Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10 **4:12** Luɔi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8 **4:13** Luɔi 20:6 **4:14** 1Tim 1:20; Wk 62:12; Rom 2:6 **4:19** Luɔi 18:2; 2Tim 1:16-17 **4:20** Luɔi 19:22; Rom 16:23; Luɔi 20:4; 21:29

Athör cï Paulo gät Tito Wɛ̈t nhom

Athör kënë acï Paulo gät Tito riënythii tɔ̈ Kret raan ye ye kony, yen cï Paulo nyääŋ piny bï akut kɔc cï gam lɔ̈k biɔ̈ɔ̈k. Athör ë jam wël kadiäk ril apɛi.

Wɛ̈t tueŋ, Tito a lëk bï tɛ̈ ye kɔc cï Nhialic gam luui thïn bï buɔɔth yic, rin kɔc juëc pan Kret acïï path. Wɛ̈t dɛ̈t, ee wëët Tito tɛ̈ bï yen kɔc juëc cï gam pan Kret ya piɔ̈ɔ̈c thïn, röördït ku diäärdït, ku riënythii ku aloony aya. Ku jɔl diäärdït diäärkor ya piɔ̈ɔc. Wɛ̈t ciëën, Paulo ë Tito lɛ̈k tɛ̈ bï kɔc cï gam cieŋ thïn, bïk rëër ke mɛ̈t ku dɔ̈ɔ̈r ke cïn agɔ̈th, ku cïn tiɛɛl bï kɔc cï gam rëër keye tök.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-4
Luɔi Tito pan Kret 1:5-16
Luɔi akut kɔc cï gam 2:1-15
Ciɛɛŋ pɛth Krïthiaan 3:1-11
Muɔ̈th ciëën 3:12-15

1 Athör Paulo aluaŋ Nhialic ku ye atuny Jethu Krïtho cï tuɔc Tito. Ɣɛn ëcï kuany ku toc ɣa ba kɔc cï Nhialic kuany bɛ̈ɛ̈i gam yic bïk pïr akölriëëc ëbën yök, ku ŋickë yic kɔc ɣäth tënë Nhialic,
2 yen tɔ̈ ŋɔ̈th ë pïïr akölriëëc thïn. Nhialic cïï lueth ye lueel, acï ɣo thɔ̈n ë pïïr kënë wäthɛɛr ke piny këc cak.
3 Löŋ ë pïr acï Nhialic nyooth ku tuuc ɣɛn ë riɛlde kek Aluäŋda Jethu ba bɛ̈n lɛ̈k we.
4 Yïn agät athör Tito manhdiɛ̈ Nhialic nhom, cuk gam ɣodhie. Bï dɔ̈ɔ̈r ku dhëëŋ Nhialic Wäda kek Wënde Jethu Krïtho Aluäŋda rëër kek yï.

Luɔi Tito pan Kret

5 Yïn aca nyiääŋ pan Kret, ba käk këc röt cök wäär lɔ̈k cök. Ku kuany kɔcdït bïk akuut kɔc cï gam wat nhïïm ë gɛɛth pan Kret yiic ëbën cït tɛ̈ cï ɣɛn ye lɛ̈k yï thïn.
6 Raandït wat akut nhom adhil a raan luɔi akut kɔc cï gam looi apath, ku acï thiëëk tiɛŋ tök. Ku miɛ̈thke aadhil aa kɔc cï gam ku lek gup athɛ̈ɛ̈k ku cïk nhïïm ril.
7 Këya, raan wat akut kɔc cï gam nhom yen ë raan luɔi käk ë Nhialic, adhil a raan path cïï nhom ril, cïï puɔ̈u lac dak ku cïï ye wiɛɛt ë määu ku cïn guɔ̈p akɔ̈ɔ̈k, ku cïï ye bath wëëu.
8 Adhil aa biökrual ku nhiɛɛr luɔi këpath, adhil a raan ë rot duut, la cök ë Nhialic nhom ku pɛth.
9 Ee raan dhil wɛ̈t Nhialic muk piände ëbën cït tɛ̈ cï ye piɔ̈ɔ̈c thïn. Këya, abï kɔc kɔ̈k riɛɛl puɔth wɛ̈t Nhialic cie lueth yic, ku nyuth kɔc kuec ë wɛ̈t kënë lɔn ye piɔ̈ɔ̈cde yic.
10 Rin kɔc juëc aake cï kuec, ku alanden kɔc Itharel cï gam bïk bɛ̈n Jethu cök, aa kɔc bɛ̈n liääp nhïïm ë lueth ye kek kɔc wëŋ nyïn.
11 Aŋuɛ̈ɛ̈n bï ke yɔ̈ɔ̈k bïk kɔ̈ɔ̈c ë jam, rin liëëp kek kɔc nhïïm bɛ̈ɛ̈i yiic piöödcden rɛɛc kënë wɛ̈t wïc kek wëëu ë path tënë kɔc yekë ke piɔ̈ɔ̈c.
12 Raan tök pan Kret ë kam kɔcken käk Nhialic tïŋ acï yic lueel ëlä, “Kɔckuan pan Kret aa lueth, aa lääi, aa dak röödt cie luui, aa köör ë mïïth.”
13 Rin wɛ̈t kënë adhil wek ke aa miɛk nyïn thïn apɛi, bïk kepuɔ̈th waar bïk wɛ̈t Nhialic gam kepuɔ̈th ëbën.
14 Ku cïkkë ben aa luui wël kɔc Itharel, wël cït anyïköödl, löödŋ kɔc cï kuec ë wɛ̈t yic.
15 Tënë kɔc ɣer puɔ̈th ëbën aa cïn yiic ajuɛ̈ɛ̈c, ku tënë kɔc col puɔ̈th käŋ ëbën aa la yiic ajuɛ̈ɛ̈c rin aacï wel nhïïm ku piäthken aacï yith kuc.
16 Ku ayekë lueel lɔn ŋic kek Nhialic, ku aye käk yekë ke looi nyooth lɔn cïï kek ye ŋic. Acïn kë ye kek piath thïn, aa cïn gup athɛ̈ɛ̈k ku acïn këpɛth yekë looi.

2

Kë la cök dhil piɔ̈ɔ̈c

1 Yïn adhil kɔc piɔ̈ɔ̈c wɛ̈t Nhialic ë yic.

1:4 2Kor 8:23; Gal 2:3; 2Tim 4:10 **1:9** 1Tim 3:2-7

2 Lɛ̈k kɔcdït bïk kegup aa theek ku
yekë röt tiit, ku gamkë Nhialic ë puɔ̈u
ëbën, ku nhiarkë röt ku dhilkë gum
aya.
3 Lɛ̈k diäärdït aya bïk aa diäär thek
Nhialic. Ku cïk wël ye dhëëth, tɛ̈dë ke
yïk röt mää̱u. Ku yekë diäärkor nyuɔ̈th
käpath.
4 Ku nyuuthkë diäärkor bïk rɔ̈ɔ̈rken
ku miɛ̈thken nhiaar.
5 Ku bïk röt muk apath bï ciɛ̈n kärɛc
ye luɛɛl kegup. Ku thekkë rɔ̈ɔ̈rken
gup, bï ciɛ̈n raan rac dhäl wɛ̈t Nhialic
yic riɛnken.

6 Këya, yïn adhil riënythii aa dɛɛt
puɔ̈th aya bïk röt aa muk apath.
7 Yïïn aya, adhil nyooth lɔn ye yïn
raan athɛ̈ɛ̈k path ye kiɛ̈ɛ̈t ku ŋic piööc.
8 Ye jam wël la cök rin bï ciɛ̈n raan
dhäl yïguɔ̈p, bï kɔc atɛrdu ciɛ̈n nyin
yɔ̈kkë bï kek ɣo aa jä̱ä̱m gup.

9 Piɔ̈ɔ̈c aloony bïk bänyken aa miëët
puɔ̈th kuat käk yekë ke looi akölaköl,
ku cïk wɛ̈lken ye jɔ̈ɔ̈ny,
10 ku cïk ye cuëër aya. Ku bïk nyooth
lɔn ye kek kɔc path akölaköl cïn kë ye
ke diëu thïn, ku bïk nyooth aya lɔn
pɛth piööc rin Nhialic Aluäŋda kuat
käk yekë ke looi yiic.

11 Rin Nhialic acï tɛ̈ puɔth yen thïn
nyuɔɔth, rin cï yen bɛ̈n bï raan ëbën
bɛn luɔ̈k pïr.
12 Dhɛ̈ɛ̈ŋde ë ɣo lɛ̈k buk pïr rac ku
käk pinynhom puɔ̈l. Ku buɔthku pïr
path yic, pïr löŋ Nhialic pinynhom ë
tɛ̈n,
13 ke ɣo tit aköl cï dɔɔc yen ŋäthda, tɛ̈
bï diik Nhialic ril apɛi ku Jethu Krïtho
Aluäŋda rot nyuɔɔth.
14 Bänyda Jethu acï rot gam bï nɔ̈k
rin bï ɣook kony kuat kärɛc ye raan ke
looi yiic, ku cɔl ɣo aaye kɔc cï kegup
wuɔ̈ɔ̈ny wei, ku yeku kacke yetök ku
yeku nhiaar diɛ̈t yeku looi këpath.

15 Piɔ̈ɔ̈c käkkä riɛldun tɔ̈ ke yï. Ku
ye ke dɛɛt puɔ̈th ku miɛk kɔc piööc ke
nyïn thïn. Ku duk raan tök ë path päl
bï yï dhɔ̈l guɔ̈p.

3

Ciɛɛŋ pɛth Krïthiaan

1 Lɛ̈k kɔc bïk ŋic lɔn ë luɔiden bïk
bäny baai ku löö̱ŋ mɛc baai theek ku
loikë käpath.
2 Lɛ̈k ke bïk kɔc kɔ̈k cïï ye lom
ku yekë kɔc ë kɔc dɔ̈ɔ̈r, ku mɛɛ̈thkë
kamken ku yekë röt nyuɔɔth aköläköl
lɔn ye kek kɔc path tënë raan ëbën.
3 Ɣook thɛɛr ɣok aa ɣo ye luui
kärɛc, acïn kënë ŋicku, ɣok aa ɣo cïn
gup athɛ̈ɛ̈k, ku yeku aloony kärɛc ye
piäthkua wïc ëbën. Ɣok aa ɣo la gup
kuith ku tiɛɛl ye ke ɣo maan kɔc kɔ̈k
ku manku ke aya.
4 Nawën cï piath ku nhiër Nhialic
yen ɣo kony rot nyuɔɔth,
5 ke kony ɣo. Ku acie rin käpath cuk
looi, ee rin ɣer yen puɔ̈u. Acï ɣo kony ë
lɔ̈kwëi cï ɣo bɛn dhiëëth riɛl Nhialic ë
yic, ku ben ɣo cɔl aaye yam dhëëŋ Wëi
Nhialic,
6 cï gäm ɣo ë path rin Jethu Krïtho
Aluäŋda.
7 Ku bï dhɛ̈ɛ̈ŋde ɣo cɔ̈k piny Nhialic
nhom, ku buk pïr aköliëëc ëbën yeku
ŋɔ̈ɔ̈th yök.
8 Kënë yen ë wɛ̈t yic, dɛtkë yic apath,
rin bï kɔc rɛ̈ɛ̈r ke cï Nhialic gam, aa
rëër ke loi käpath ë raan ëbën kony.
9 Pälkë jam cïn kë ye kuɔ̈ny kɔc rin
wärkuan dït thɛɛr. Ku ater ku agɔ̈th rin
löŋ, rin käkkä ëbën aa cïn kë ye yök
thïn.
10 Wɛ̈ɛ̈t raan rac kën yic tök ku rou,
ku päl tɛ̈ cïï yen ye gam.
11 Ŋic lɔn ye raan cït kënë raan rac,
ku aye käkken rɛc ye looi guɔ nyuɔɔth.

Muɔ̈th ciëën

12 Tɛ̈ le Artemath ku Tikikuth ɣet
tënë yï, ke yï lɔc bɛ̈n tënë ɣa gen
Nikapolith rin awïëc ba pɛi rut thöl ë
tɛ̈ɛ̈në.
13 Luɔ̈ɔ̈i apath ba Dhenath raan
löö̱ŋ ku Apolo kony kɛnyden yic, yiëk
ke kuat kë wïckë ë cäth yic.
14 Adhil kackua ŋiɛ̈ɛc bïk cïï ye rëër
ke cïï lui, aa dhil aa luui käpath wïc
piɛrden, acïk lëu bïk pïr pïr rac.

2:14 Wk 130:8; B.bei 19:5; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; 1Pït 2:9 **3:12** Luɔi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8; 2Tim 4:12 **3:13** Luɔi 18:24; 1Kor 16:12

15 Kɔc rɛ̈ɛ̈r ke ɣɛn ëbën aa we
muɔ̈ɔ̈th. Muɔ̈th kɔc nhiar ɣo
miɛ̈thakua le ɣok gam tök. Dhëëŋ
Nhialic abï rëër kek we ëbën.

Athör cï Paulo gät Pilemon
Wɛ̈t nhom

Pilemon aye raan ë lɔc kam kɔc cï gam gen Kolothia, ku ë ye raan akut kɔc cï gam, ku ë la alony cɔl Onethimuth. Alony kënë ëcï kat tënë ye. Nawën ke la rɔ̈m kek Paulo ɣön ë mɛ̈c ku wel Paulo nhom bï ya raan cï gam. Athör Paulo cï gät Pilemon ë tuc ye rin bï Pilemon dɔ̈ör kek aluɔnyde Onethimuth, ku lor ke cie wɛ̈t ye yen alony cï dhuk tënë ye, ku ë wɛ̈t cï Onethimuth ya wämënh cï gam aya.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1-3
Alɛɛc tënë Pilemon 4-7
Bï Pilemon kë cï Onethimuth wuɔ̈ɔc päl piny 8-22
Muɔ̈th ciëën 23-25

1 Paulo raan cï mac ë wɛ̈t Jethu raan cï lɔc ku dɔc, yen agät athör tënë wämääth ë gam yic Timothï ku mäthda Pilemon raan luui ɣok,
2 ku nyanakäida Apia ku mäthdan dɛ̈t lui apɛi cïmënda cɔl Arkiputh ku tënë kɔc cï gam ë rɔ̈m paandu.
3 Bï dɔ̈ör ku dhëëŋ Nhialic ku Bɛ̈ny Jethu raan cï lɔc ku dɔc, aa rëër kek we.

Alɛɛc tënë Pilemon
4 Wämääth cï gam Pilemon, na rɔ̈ɔ̈k akölaköl ke yïn aya tak rɔ̈ɔ̈kdiɛ̈ yic ku lɛɛc Nhialic riɛnku.
5 Rin ɣɛn ë nhiërdun nhiɛɛr yïn kɔc ë Nhialic, ku gamdu tënë Bɛ̈ny Jethu, piŋ.
6 Rɔ̈ɔ̈kkiɛ̈ ë lɔn bï piath bɛ̈ɛ̈i kamkua buk athiɛɛi cuk yök piɛ̈rda yic tënë Raan cï lɔc ku dɔc aa deet yic.
7 Nhiɛ̈rdu acä cɔl amit puɔ̈u apɛi ku deet ɣapuɔ̈u rin cï yïn kɔc cï Nhialic gam nyuɔ̈ɔ̈th apath.

Paulo awïc Onethimuth bï kony
8 Këya, rin wɛ̈t kënë, alɛ̈u ba yï yɔ̈ɔ̈k ke ɣa cït wämuuth rin Raan cï lɔc ku dɔc, kë wiëc ba looi,
9 ku rin nhiër nhiaar ɣɛn yï yen abï ɣɛn yï thiëëc. Kënë aya looi rin ë ɣɛn Paulo tit nyin Jethu raan cï lɔc ku dɔc yic, cï mac ëmën wɛ̈tde.
10 Yïn aläŋ rin Onethimuth cï jäl a manhdiɛ̈ rin Raan cï lɔc ku dɔc, rin cï ɣɛn bɛ̈n ya wun wɛ̈ike wäär mɛ̈c ɣa.
11 Wäär tueŋ acïn kën ye kony tënë yï, ku ëmën ala kë lëu bï kony tënë ɣo ɣodhie, yïïn ku ɣɛn.
12 Yeen atuɔɔc ciëën tënë yï, cɔk alɔn cïï piändiɛ̈ ye wïc.
13 Ee nhiaar bï lɔ̈k rɛ̈ɛ̈r ke ɣɛn tɛ̈thinnyɔɔt, bï ɣɛn kony nyiɛndu mënë lɔ̈k mɛc ɣɛn rin piöɔ̈c ë wɛ̈t Nhialic.
14 Acä wïc ba yï näk kuɔɔnydiɛ̈, awïëc ba këdu tak ë rot. Acïn kë luɔɔi ke kɛ̈c ë gam.
15 Tɛ̈dë, wɛ̈t jiël Onethimuth tënë yï ë rin bï yen bɛn dhuk bäk la rëër ke we cïï ben puɔ̈k rin cï gamdun a tök.
16 Yeen adhuk tënë yï rin ë yen aluɔnydu, ku ŋic lɔn ye yen wämuuth aya rin cï yen gam. Yeen anhiaar apɛi ku aba nhiaar apɛidït aya ke cït aluɔnydu, ku ye wämuuth rin Bänyda.
17 Na luuiku ë tök, ke yï lor Onethimuth cït lɔn bï yïn ɣa lor.
18 Na le këreɛc cï luɔi yï, tɛ̈dë ke kɔ̈ny ë wëëu, ku wïc ke ke nyaai ke käkkiɛ̈ yiic.
19 Ee ɣɛn Paulo ɣɛn agät kënë ë ciɛɛndiɛ̈. Yïïn aba cuɔ̈ɔ̈t. Ku duk nhom mär yïn acï pïr akölriëëc ëbën yök ë riɛnkiɛ̈.
20 Ke yïn manh ma, loi kënë apath rin Bänyda. Ku ë wɛ̈t ca lim tënë yï ke ɣo cït mïth ë tik rin Raan cï lɔc ku dɔc, dɛɛt ɣapuɔ̈u.
21 Aŋiɛc lɔn bï yïn kë ca thiëëc tënë yï looi ku käjuëc kɔ̈k.
22 Ku dɛ̈t aya, guir tɛ̈n anïïn tënë ɣa, tɛk ke Nhialic abï rɔ̈ɔ̈kkun piŋ ku abä cɔl adhuk tënë we.

Muɔ̈th ciëën

1:2 Kol 4:17 **1:10** Kol 4:9 **1:23** Kol 1:7; 4:12 **1:24** Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol 4:10, 14; 2Tim 4:10, 11

23 Epaprath raan cï mac kek ɣɛn rin
wɛ̈t Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ee we
muɔ̈ɔ̈th.
24 Ku kɔc lui kek ɣa, Marko ku
Arithtarkuth ku Demath ku Luka, aa
week muɔ̈ɔ̈th aya.
25 Bï dhëëŋ Bänyda Jethu raan cï lɔc
ku dɔc rëër ke we ëbën.

Athör cï gät kɔc Itharel cï gam
Wɛ̈t nhom

Athör cï gät kɔc Itharel, ee gɛ̈t tënë akut kɔc cï gam wäär duër gamden wai wei, ku dhukkë gamden thɛɛr yic, rin cïï kɔc juëc kë loikë nhiar ku yekë ke kuɔ̈c ciëëŋ. Ku keek aake ye raan gät athöör ke dɛɛt puɔ̈th ë gamden yic. Ku nyuth ke lɔn Jethu Krïtho yen ë yic la cök, ku ë yen acï Nhialic rot nyuɔɔth thïn. Wäär gɛ̈t yen athöör ë wïc bï yith kadiäk dɛɛt kepuɔ̈th apɛi. (1) Jethu yen ë Wën Nhialic akölriëëc ëbën, ku yeen acï bɛ̈n gum bï tɛ̈ yen Wun Nhialic thɛɛk thïn ŋic. Rin ye yen Wën Nhialic, Jethu adït tënë kɔc käk Nhialic tïŋ cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic. Ku adït tënë atuuc nhial ku tënë Mothith aya. (2) Jethu acï Nhialic nyuɔɔth bï ya yen raandït käk Nhialic akölriëëc ëbën, ku dïït tënë kɔc käk Nhialic tɔ athör thɛɛr wël Nhialic yic. (3) Ku Jethu yen ë raandït käk Nhialic. Ku ë yen pïr ë yic bɛ̈ɛ̈i tënë ɣo. Ku lääi wäär ye kɔc Itharel ke nɔ̈k, ku tɛ̈wäär ye kek yanhden duɔɔr thïn duël yic, aa ye kïït yen aye kek pïr bï Jethu bɛ̈ɛ̈i aköldä kiɛ̈ɛ̈t.

Ku cökdït 11 yic, raan gɛ̈t athöör ë käjuëc rin gam kɔc thɛɛr cï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɛ̈k kɔc bä athöör kueen, bïk kepuɔ̈th dɛɛt gamden yic. Ku cökdït 12 aaye lɛ̈k bïk la tueŋ ke gam ɣet tɛ̈ thou raan ku cïk kekɔ̈th wël Jethu. Ku gumkë kuat kärɛc lui röt ke, ku nääk bï bɛ̈n tënë ke aya.

Wël juëc tɔ athör thɛɛr wël Nhialic yic, aaye raan ë gät athör kënë tënë kɔc Itharel cï gam, lac mat thïn. Kek wëlkä aabï raan kuen athöör ya yök ciɛl kït ŋäny ku kït ë thiɔ̈k yiic (“ ”) Athöör ë thök ë wëët ku lɛ̈k.

Käk tɔ thïn

Wɛ̈t Nhialic acï Wënde lɛ̈k kɔc 1:1-3
Jethu adït ku aril tënë atuuc nhial 1:4-14
Buɔthku Jethu bï ɣo luɔ̈k la pan mac 2:1-4
Jethu acï bɛ̈n bï ɣo luɔ̈k 2:5-18
Jethu adït apɛi tënë Mothith 3:1-6
Gamku wɛ̈t Jethu buk rëër ë duk 3:7–4:13
Jethu yen ë Raandan dït apɛi käk Nhialic 4:14–6:12
Athön Nhialic ë yic 6:13-20
Melkidhedek 7:1-14
Raan dɛ̈t käk Nhialic cït Melkidhedek 7:15-28
Jethu yen ë Raandan dït käk Nhialic 8:1-15
Tɛ̈ ye Nhialic duɔɔr thïn wäthɛɛr 9:1–10:18
Bäk lok tɛthiääk ke Nhialic 10:19-39
Gam 11:1–12:29
Tɛ̈ ye Nhialic miëët puɔ̈u thïn 13:1-16
Thek kɔckun dït wël Nhialic 13:17-19
Röök ciëën 13:20-21
Wël ciëën 13:22-25

Wɛ̈t Nhialic acï Wënde lɛ̈k kɔc

1 Wäthɛɛr Nhialic acï jam tënë kɔc käkke tïŋ bïk wɛ̈tde lɛ̈k wärkuan dït arak juëc dhɔ̈l juëc.

2 Ku ëmën, ee Wënde yen ë käkkä lɛ̈k kɔc. Yen acï Nhialic thɔ̈n käriëëc ëbën pinynhom, ku ë riɛl Wënde yen ë looi yen käriëëc ëbën tɔ thïn.

3 Wën Nhialic yen ë dhɛ̈ɛ̈ŋde nyuɔɔth. Ku yen aye Nhialic tïc yeguɔ̈p ayic. Ee riɛl wɛ̈t yen ë käk tɔ nhial ku piny cɔl alui cït tɛ̈ cï yen ke cak thïn. Ee yen acï thou ba adumuɔ̈ɔ̈mkua laak wei ɣogup, ku ler ku nyuuc Bäänyde yic nhial cuëny Wun Madhɔl.

Jethu adït ku aril tënë atuuc nhial

4 Këya, Jethu adït ku aril apɛi tënë atuuc nhial, cïmën rin cï Nhialic gäm ye bï ye a cɔɔl ke, “Wën Nhialic,” ye nyuɔɔth. Rinkä awär rin atuuc.

5 Rin acïn atuny cï Nhialic kaŋ lɛ̈k yeen ëlä,

“Yïn ee Wëndiɛ̈, akölë, ɣɛn acï ya Wuur.”

Ku acïn atuny cï Nhialic kaŋ lɛ̈k yeen aya ëlä,

1:5 Wk 2:7; 2Tha 7:4; 1Lëk 17:13

“Ɣɛn abï ya Wuur, ku yïn abï ya
wëndiɛ.”
6 Ku wäär tuuc Nhialic Wënden bï
thɔn käkke pinynhom acï lueel aya
ëlä,
“Yen adhil atuuc nhial door.”
7 Ku kë cï Nhialic lueel rin atuuc
nhial akïn,
“Acä atuuc nhial cak ke puɔl gup
cïmën yom.
Ku cïmën bir deŋ bïk yeen lac aa luööï.”
8 Ku lueel Nhialic tënë Jethu ëlä,
“Bäänydu abï cieŋ akölriëëc ëbën, ku
yïn abï ŋiɛc mac apath.
9 Yïn ee kɔc luui käpath nhiaar, ku yïn
ee kɔc luui kärɛc lac tëm awuɔc.
Ku ee yen kë cï Nhialic, yen Nhial-
icdu,
yï tääu tueŋ kɔc nhïïm rin cï yen yïïn
lɔc ku gɛm yïïn miɛt puɔu ëbën.”
10 Ku wël thɛɛr Nhialic cï gɔt aa jam
ëlä rin ë Jethu,
“Bɛny wäär tueŋ cɛk käŋ yïn acï piny
cak, ku nhial aya ee yïn acï
yeen cak.
11 Käkkä ëbën aabï liu aköldä, ku yïn
abï tɔ thïn athɛɛr.
Aabï dhiɔp ku riëëkkë cïmën alath.
12 Aaba ya mat yiic cïmën alanh cï
riääk ku cuɛt wei.
Ku war keek aya cïmën alɛth.
Ku yïn guɔp, yïn acïï rot bï kaŋ waar,
ku yïn acïï bï dhiɔp.”
13 Acïn atuny cï Nhialic kaŋ lɛk yeen
ëlä,
“Nyuc köŋdiɛn cuëc ku ɣɛn abï kɔc
atɛrdu guiir ku dhuɔk keek
ciëën yïcök.”
14 Na ye këya, ya atuuc nhial käŋö?
Atuuc aa jak Nhialic luööï ë path.
Aaye tooc bïk kɔc bï pïr akölriëëc ëbën
yök, aa kony.

2

Buɔthku Jethu bï ɣo luɔk la pan mac

1 Këya, ɣok aadhil ɣopuɔth tääu piny
apɛi ku piŋku wɛt Jethu apath, buk cïï
mɛr wei dhël la pan Nhialic yic.
2 Wɛt Nhialic wäär cï yen atuööcke
tooc bïk löŋ lɛk Mothith, rin bï Moth-
ith ye lɛk wärkuan dït. Kɔc cï bɛn
kuec bïk wɛt kënë cïï piŋ aacï bɛn tɛm
awuɔc.
3 Këya, yeŋö bï ɣo gël bï ɣo cïï tëm
awuɔc aya, tɛ cïï ɣok wɛt bï ɣo kony ye
Jethu lɛk kɔc rin pïr akölriëëc ëbën ye
piŋ? Ee Jethu yen ë kɔŋ wɛt pïr lueel.
Ku yen acï kɔc cï ye piŋ lɛk ɣo lɔn ye
yen yic.
4 Ku aye Nhialic nyuɔɔth aköla-
köl lɔn ye käkkä yith ë käkkith jäŋ göi
röt looi yiic. Ku miɔc juëc riɛl ye Wëi
Nhialic yiëk kɔc cï käkkä gam tɛcït tɛ
wïc yen ye thïn.

Jethu acï bɛn bï ɣo bɛn luɔk

5 Nhialic acïï atuuc nhial bï looi bï
ya kek la riɛl piny yen wïc bï bɛn guiir,
piny yen jiɛɛm ɣok ëmën.
6 Aacie ke, rin acï Debit lueel tënë
Nhialic ëlä thɛɛr athör waak yiic,
“Raan yeŋö, ku manh raan yeŋö, ye
yïn yïnhom yiëk ye apɛi këlä?
7 Wäär aca cɔl atɔu nhom ciëën kaam
thin-nyɔɔt tënë atuuc nhial,
ku aŋot ca bɛn yiëk bääny ku tääu
këriëëc ëbën yecök.
8 Ku wën cï yïn këriëëc ëbën tääu
yecök.”
Acïn kënë cï nyääŋ wei. Ku ëmën
acuk tïŋ lɔn tɔ këriëëc ëbën yecök.
9 Ku ɣok aa Jethu wäär ca tɔɔu nhom
ciëën tënë atuuc nhial tïŋ ëmën ke ye
yen cï yiëk bääny. Ɣok aa Jethu tïŋ ke
cï ya bɛny rin cï yen thou, bï raan ëbën
luɔk ë piath Nhialic.
10 Ku ë yic bï Nhialic yen cï këriëëc
ëbën cak, ku cɔl ke aa ciëŋ cït tɛ cï
yen ke cak thïn, Jethu cɔl agum, rin
wïc yen ye bï kɔc juëc kony ku ɣɛth ke
bäänyde yic pan Nhialic.
11 Raan kɔc cɔl ala cök, ku kɔc ye
looi bïk la cök aala Wunden. Ku yen
acïï Jethu guɔp ye yär bï ke aa cɔɔl
wämäthakën.
12 Acï lueel tënë Nhialic ëlä,
“Ɣɛn abï wämäthkiɛ lɛk kë ca looi, yïn
aba leec amatden yic.”
13 Ku lueel aya,
“Ɣɛn abï Nhialic ŋööth.”
Ku ben lueel tënë Nhialic,
“Ɣɛn akïn, ɣok mïth ca gäm ɣɛn.”

1:6 L.rou 32:43 **1:7** Wk 104:4 **1:9** Wk 45:6-7 **1:12** Wk 102:25-27 **1:13** Wk 110:1 **2:8** Wk 8:4-6 **2:12** Wk 22:22 **2:13** Ith 8:17, 18

14 Jethu acï ya raan cïmënda. Rin na
le thou, ke gök jɔŋrac la riɛl ë thou.
15 Ku Jethu acï bɛ̈n aya, bï kɔc ke cït
aloony piɛ̈rden yic aköläköl bɛ̈n wɛ̈ɛ̈r
bei rin riöɔ̈c kek ë thou.
16 Këya, adhilku täău ɣonhïïm lɔn
Jethu akëc bɛ̈n bä atuuc nhial bɛ̈n
kony. Acï bɛ̈n bï ɣo bɛ̈n luɔ̈k, ɣok kɔc
cï gam cïmën Abaram.
17 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen acï yen
ciɛ̈t ɣo, ɣok wämäthakën. Rin bï yen
a Raan käk Nhialic ɣer puɔ̈u luɔi käk
Nhialic yiic. Ku rin bï ye juaar tënë
Nhialic ba adumuɔ̈ɔ̈m päl piny.
18 Aŋicku lɔn bï yen ɣo kony tɛ̈ thööc
jɔŋrac ɣo awuɔ̈c yic, rin yeen aya, ëcï
jɔŋrac them ku guum apɛi.

3

Jethu adït apɛi tënë Mothith

1 Wek miɛ̈thakäi cï gam, wek kɔc cï
Nhialic cɔɔl aya cïmëndiɛ̈, awiëc bäk
Jethu raan cï Nhialic tuɔ̈ɔ̈c pinynhom
ke ye Raandan dït apɛi käk Nhialic,
bï ɣo bɛ̈n piɔ̈ɔ̈c käpuɔth wïc Nhialic ke
buk ke gam, tak apath.
2 Jethu ëcï wɛ̈t Nhialic yen tooc ye
gam, ku looi piände ëbën cïmën wäär
cï Mothith wɛ̈t Nhialic gam, ku looi
wäär cï Nhialic ye täău kɔcken Itharel
nhïïm.
3 Raan mac cak nhom aye leec apɛi
tënë kɔc ë manyë. Ku këya, Jethu aye
leec apɛi tënë Mothith.
4 Mac ayï dhiëth ala raan ye cak
nhom. Ku Nhialic yen ë cak käriëëc
ëbën.
5 Aŋicku ëbën lɔn cï Mothith wɛ̈t
Nhialic gam ku looi apath wäär ye
yen alony Nhialic, wäär cï Nhialic ye
täău kɔc Itharel nhïïm. Ku lëk ke käk
bï röt looi aköldä.
6 Ku Raan cï lɔc ku dɔc acï wɛ̈t
Nhialic gam ku mɛc manyde apath
rin ye yen Wënde. Ku ɣook kɔc cï gam
ɣok aa many Nhialic. Ɣok aa manyde
tɛ̈ le ɣok tueŋ ɣo deet ɣopuɔ̈th, ku
nhiɛɛmku ŋɔ̈thdan bï ɣo luɔ̈k aköldä.

Gamku wɛ̈t Jethu buk rëër ë duk

7-8 Këya, Wëi Nhialic ë ɣook yɔ̈ɔ̈k,
“Täääukë wenhïïm piny ku piɛŋkë
wɛ̈tde ya aköl.
Ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th wel wei tënë
yeen,
cïmën wäär cï kɔc Itharel kepuɔ̈th wɛl
wei tënë Nhialic
wäär them yen keek ror liɛɛt,
wäär jiël kek pan Ijip.
9 Keek, aake cï käk jäŋ gɔ̈i cï Nhialic
looi rin bï yen ke kony tïŋ,
ku ŋot ke cïï wɛ̈t Nhialic gam tɛ̈n ruɔ̈ɔ̈n
thiärŋuan,
bïk ciɛ̈t kɔc ke them Nhialic, ku bïk tɛ̈
lir yen puɔ̈u thïn tïŋ.
10-11 Nawën ke riääk puɔ̈u tënë keek
ku kuëëŋ ku lueel,
‘Kɔckä aacïï wɛ̈tdiɛ̈ ben piŋ,
ku aacä bï puɔ̈l bïk tɛ̈ ca guiër ke bï kek
la rëër thïn ë duk, döötˊ ”
12 Miɛ̈thakäi, tiɛtkë röt bï ciɛ̈n raan
tak kërac kamkun bï wɛ̈t dhöl yic, ku
wel yepuɔ̈u wei tënë Nhialic yen tɔ̈u
këriëëc ëbën yecin.
13 Yakë röt wɛ̈ɛ̈t ë kamkun, ku
dɛɛtkë wepuɔ̈th aköläköl, tɛ̈ ŋot ye
wek ye lëu bäk wepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën,
cïmën wɛ̈t ye Nhialic lɛ̈k we bäk looi
yaköl, “Pälkë luɔi adumuɔ̈ɔ̈m, bï ciɛ̈n
raan kuɛɛth jɔŋrac wei, ku dhɛ̈l wɛ̈t
Jethu yic.”
14 Rin na mukku gamda apɛi
aköläriëëc ëbën, ku ŋɔ̈thku Nhialic
cïmën wäär gɛm ɣok ye buk Jethu
buɔɔth, ke ɣok aa tök kek Jethu.
15 Ɣok aabï dhël Jethu buɔɔth yic tɛ̈
gam ɣok kë yeku kueen cï gɔ̈t athör
thɛɛr wël Nhialic yic, ye lueel buk cïï
kuec, ku buk cïï cït kɔc Itharel wäär
cï kën ë ye Nhialic lɛ̈k ke ror liɛɛt dhöl
yic.
16 Ŋic kɔc ke cï wɛ̈t Nhialic piŋ ku
dhälkë yic? Alëu ba ŋic lɔn kɔckä
aa wärkuan dït, kɔc Itharel wäär wɛt
Mothith kenhïïm wei lɛɛŋ yic pan Ijip.
17 Ku keek kɔckä, cï Nhialic rac
puɔ̈u tënë ruɔ̈ɔ̈n thiärŋuan, aye kërac
yen aa cïk looi. Kɔckä aacï bɛ̈n thou
ku dɔ̈ŋ guäpken ror liɛɛt.
18 Ku kë cï kek nhïïm riɛl bïk wɛ̈t
Nhialic cïï piŋ, yen acï Nhialic puɔ̈u

3:2 Kn 12:7 **3:10-11** Wk 95:7-11 **3:15** Wk 95:7-8 **3:18** Kn 14:1-35

bɛ̈n riääk ku kueec, ku kuëëŋ bï kɔckä tɛ̈ cï guiir bï kek la lɔ̈ŋ thïn cïï döt.
19 Këya, ayeku tïŋ lɔn aa këc Nhialic bɛ̈n puɔ̈l bïk ë tɛ̈n döötˈ rin këc kek wɛ̈tde gam.

4

1 Adhiɛlkë muk wenhïïm lɔn tɛ̈puɔth wäär cï Nhialic thɔ̈n ɣo bï ɣok la lɔ̈ŋ thïn ke ye, aŋot tiit yen ɣo thïn. Këya acïn raan kuec bï löŋ wäär cï thɔ̈n ɣo cïï yök.
2 Rin ɣok aacï Wɛ̈t Puɔth Yam piŋ cïmënden. Ku keek aacï wɛ̈t piŋ ku akëc ke kony, rin wäär piŋ kek ye aa këckë gam.
3 Ku ɣok kɔc cï gam, ɣok aa löŋ cï Nhialic thɔn yök, rin ɣok aacïi cït wärkuan dït wäär cï wɛ̈t cï Nhialic thɔ̈n keek piŋ ku cïk gam, go lueel ëlä, “Këya, ɣɛn acï puɔ̈u riääk ku kuɛ̈ɛ̈ŋ, ‘Lɔn kɔckä aacïi bï la tɛ̈ bï kek la lɔ̈ŋ thïn.’ ” Ku lɔ̈ŋ ye Nhialic lueel ë tɔ̈ thïn thɛɛr wäär cï yen piny cak.
4 Rin ayeku yök aya athör thɛɛr wël Nhialic yiic lɔn cï Nhialic lɔ̈ŋ luɔide yic aköl ye nïn dhorou, tɛ̈wäär cï yen nhial ku piny cak ku käk tɔ̈ nhial ëbën thöl.
5-6 Cït lɔn cï Nhialic ye lueel, “Kɔckä aacïi bï la tɛ̈n lɔ̈ŋ.” Ku kɔc ke cï wɛ̈t kënë kaŋ piŋ aa këc bɛ̈n la tɛ̈n lɔ̈ŋ rin cï kek wɛ̈t Nhialic dhɔ̈l yic.
7 Ku Nhialic ë cä aköl dɛ̈t looi. Ku ë yen akölë yen cï yen jam tënë Debit wäthɛɛr, cït tɛ̈ cï ye gät thïn athör thɛɛr wël Nhialic, “Na piɛŋkë Nhialic röl ke cöt akölë, ke duɔ̈kkë kuec cïmën kɔc thɛɛr.”
8 Këya, duɔ̈kkë tak lɔn cï wärkuan dït, pan wäär cï Nhialic lueel bï kek la lɔ̈ŋ thïn döötˈ wäär ɣeet kek pan kanaan, kek bänyden Jocua wäär cï bɛ̈n a bɛ̈ny Mothith cök. Duɔ̈kkë tak, rin na ke cï pan cï Nhialic luɔ̈i ke dööt, ŋuɔ̈t akëc Nhialic bɛn lueel lɔn le yen aköl dɛ̈t bï kɔc cï wɛ̈tde gam, bï kek la lɔ̈ŋ thïn ke ye, bɛ̈n.
9 Ee yic! Aŋicku lɔn ŋot bï yen la lɔ̈ŋ tënë kɔc wɛ̈t Nhialic gam, cïmën wäär cï Nhialic lɔ̈ŋ nïn kadätem cök wäär cɛk yen pinynhom.
10 Rin raan cï lɔ̈ŋ cï Nhialic thɔn yök, abï lɔ̈ŋ luɔide yic, cïmën wäär cï Nhialic lɔ̈ŋ luɔide yic.
11 Këya, luuiku apath buk lɔ̈ŋ kënë yök, rin bï ciɛ̈n raan tök kamkua mär, cïmën wäär cï wärkuan dït kuec bïk wɛ̈t cïï gam.
12 Wɛ̈t Nhialic arɛ̈ɛ̈r thïn ku alui piɛ̈rda yic akölaköl. Wɛ̈tde aril apɛi, ee lööny kɔc puɔ̈th bï käpath ku kärɛc tɔ̈ ɣopuɔ̈th tek thook. Acït tɔŋ moth dhie rïŋ teem bï yom la tek thook.
13 Acïn kë lëu bï thiaan tënë Nhialic. Aŋic kë cï cak ku adaai këriëëc ëbën. Acïn kë lëu raan bï thiaan tënë ye. Ku ë yen aye bɛ̈n lɛ̈k kärɛc.

Jethu yen ë raandït apɛi käk Nhialic

14 Jethu Wën Nhialic, yen ë raandït apɛi käk Nhialic rɛ̈ɛ̈r kek Nhialic. Na ye këya, ke ɣo muk gamda apath.
15 Raandan dït apɛi käk Nhialic acie yepuɔ̈u ë pɛ̈n ɣo cɔk alɔn ye ɣok luui kärɛc. Rin yeen ëcï jɔŋrac them aya ë dhɔ̈l juëc yiic cïmënda. Ku acïn awuɔ̈c cï looi.
16 Lokku tënë Nhialic cï nyuc thönyden dhëëŋ nhom ke ɣo cïï riɔ̈c. Tɛ̈ɛ̈n, ɣok aabï liɛr puɔ̈u yök, ku yökku dhëŋ bï ɣo kony tɛ̈ wïc ɣok kuɔɔny.

5

1 Raandït käk Nhialic thɛɛr ë ye kacke kuany bï ya jam tënë Nhialic rin kɔc ëbën. Ku nɛ̈k käŋ bï yen ke Nhialic door rin bï Nhialic käkken rɛc yekë looi päl piny.
2 Ku yeen aya, ee ye luui kärɛc akölaköl rin ye yen raan. Ku këya, alëu bï kɔc cï määr, ku kɔc cïn kë ŋickë ŋuään.
3 Ku rin cïï bɛny ye riɛl apɛi wɛ̈t Nhialic yic, ee käŋ nɔ̈k bï yen ke Nhialic door rin kärɛc ye kacke looi, ku rin käraacke aya.
4 Acïn raandït käk Nhialic rot kuany ë rot. Ee Nhialic ë rot yen ë raanden cï tak lɔc cïmën wäär lɔc yen Aron.

4:3 Wk 95:11 **4:4** Cäk 2:2 **4:5-6** Wk 95:11 **4:7** Wk 95:7-8 **4:8** L.rou 31:7; Joc 22:4 **4:10** Cäk 2:2 **5:3** Leb 9:7 **5:4** B.bei 28:1

5 Këya, Bänyda raan cï lɔc ku dɔc ëcïï bääny ye yen raandït käk Nhialic rum. Ee Nhialic yen ë lɔc ye wäär lueel yen ye ëlä, “Yïn ë Wëndië, Ya akölë, ɣɛn acï ya Wuur.”
6 Ku acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic lɔn cï Nhialic ye lueel aya aköldɛ̈t ëlä, “Yïn acï lɔc ba ya raan käk Nhialic akölriëëc cïmën Melkidhedek.”
7 Wäär ciëŋ Jethu pinynhom, ëcï röök apɛi tënë Nhialic, ku cɔɔl Nhialic ke dhiau, Nhialic lëu ye bï kony thou yic. Ku yen acï Nhialic bɛ̈n kony rin yen Jethu yök ke loi këden wïc.
8 Na cɔk alɔn ye Jethu Wën Nhialic, ke yeen acï dhiɛl bɛ̈n gum bï kë wïc Nhialic yen bï looi dhiɛl ŋic bï wët.
9 Ku wën cï yen jäl a raan la cök, cï luɔide lëu, acï bɛ̈n aa raan ye pïr akölriëëc ëbën yök thïn ë kɔc wɛ̈tde piŋ ku loikë.
10 Ku ë yen kë cï Nhialic ye bɛ̈n nyuɔ̈th kɔc ëbën, lɔn ye Jethu Raandït apɛi ë käk Nhialic akölriëëc ëbën cïmën Melkidhedek.
11 Ala wël kɔ̈k ril kek ba lɛ̈k we ë wëlkä cök, ku aril yic ba ke teet yiic rin wek aacït kɔc la yïth adök, cïï käŋ ye piŋ.
12 Na we cï wepuɔ̈th päl piny, ŋuɔ̈t wek aa kɔc kɔ̈k piöɔ̈c wɛ̈t Nhialic ëmën, rin tɛ̈n gam wek ye bäk aa kɔc cï gam acï mɛc. Ku wek aacï dhuk ciëën, arɛ̈k nadë ke wek aa wïc kɔc ben we piöɔ̈c wël tueŋ Nhialic wäär cäk kaŋ ŋic. Wek aacït mïth kor ŋot ke dhil muk ë ca, këc guɔ dït bïk mïth mïïth ril kɔ̈th.
13 Ku raan ŋot cït manh koor muk ë ca, aye nyooth lɔn këc yen wɛ̈t Nhialic deet apath. Aŋot cït manh kuc këpath ku këɾac.
14 Miëth ril kɔ̈u ee kën kɔc cï dït, kɔc cï röt piöɔ̈c bïk käpath ku käɾɛc ŋic.

6

1 Lokku tueŋ buk we piöɔ̈c wël bï we cɔl aŋic käjuëc. Acä wïc ba we piöɔ̈c käk wäär wiëckë bäk ke ŋic bäk aa kɔc cï gam. Acä wïc ba bɛn lɛ̈k we bäk wepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën rin adumuöɔ̈mkun ku bäk Nhialic gam. Käkkä aa ŋiɛckë ke thɛɛr.
2 Piööc rin lɔ̈kwëi, ku piööc bï cin tääu kɔc nhïïm bï Wëi Nhialic lööny kɔc gup. Ku jɔl a piööc bï Jethu kɔcken cï thou bɛn jɔ̈t bei thou yic aköl le yen dhuk pinynhom, bï luk bɛ̈n looi kam kɔc cï wɛ̈tde gam, ku kɔc cï jai wɛ̈tde. Piööc cït kënë acie yen path bï ya dhuɔ̈k yic tënë we akölaköl. Kek aa käk ye ke piööc jɔɔk.
3 Apath buk la tueŋ buk käjuëc kɔ̈k ŋic rin Jethu. Ku ë yen kë buk looi tɛ̈ pɛ̈l Nhialic ye.

4 Rin acïï rot lëu bï kɔc cï jäl gamden yic cɔl aa ben kepuɔ̈th dhuɔ̈k ciëën. Keek aake cï yic kaŋ ŋic, ku ŋickë pïr yam cïk yök tënë Raan cï lɔc ku dɔc, ku Wëi Nhialic.
5 Ee cïk ŋic lɔn puɔth wɛ̈t Nhialic, ku tïŋkë käk jäŋ gɔ̈i.
6 Ku käk loikë ke ëmën, aa ben kek Wën Nhialic piäät tim cï rïïu kɔ̈u, ku rɛckë guɔ̈p kɔc nhïïm ëbën.

7-8 Raan cï wɛ̈t Nhialic gam piände ëbën athöŋ ke dom dhie la tiɔɔm path, ee pïu yiɔ̈i na tueny deŋ ku pur ke lok apath. Raan cït kënë aye Nhialic puɔ̈u miɛt tënë ye, ku kony bï pïr akölriëëc ëbën yök. Ku dom ye puur ku la kuɔɔth cil thïn, acït raan ye lɛ̈k wɛ̈t Nhialic ku cïï piŋ. Raan cït kënë aye Nhialic tɛ̈m awuɔ̈cdït bï yen rëër pan mac akölriëëc.

9 Na cɔk alɔn cï ɣɛn we gät athör kënë wek mäthkië, ka ŋiɛc wek aa ŋot we la tueŋ apath. Wek aa ŋot we kuany dhël pïr akölriëëc ëbën yic.
10 Nhialic acie mïtil nadë ke mär nhom käpuɔth cäk looi, ku tɛ̈ nhiɛɛr wek ye thïn cäk nyuɔ̈th ye käk cäk looi yiic, ku käk ŋot ke luɔikë ke ëmën rin kacke.
11 Ku wek aa wïcku bï ŋɛk la tueŋ ke loi käpath cït käpuɔth thɛɛr akölaköl ɣet aköldä. Rin bï kë ŋɔ̈thkë yenhom tiɛɛŋ.
12 Awïcku bäk röt cïï dak luɔi käpath yiic. Awïcku bäk ciɛ̈t kɔc wäär cï gam,

5:5 Wk 2:7 **5:6** Wk 110:4 **5:7** Mt 26:36-46; Mk 14:32-42; Lk 22:39-46 **5:14** 1Kor 3:2 **6:7-8** Cäk 3:17-18

ɣet tɛ̈ yök kek këpuɔth wäär cï Nhialic thɔ̈n ke.

Athön Nhialic ë yic

13 Wäär lueel Nhialic ye lɔn bï yen
Abaram gäm mïth juëc, acï rot kuëëŋ
rin cïn yen raan dɛ̈t dït tënë yen bï ye
kuëëŋ ë riɛnke.
14 Ku lueel, “Yïn alɛ̈k yic! Yïn aba
dɔɔc ku gäm yï mïth.”
15 Go Abaram tïït ku ŋöɔ̈th kë cï
Nhialic rot kuëëŋ ɣet tɛ̈ cï kënë yen-
hom bɛ̈n tiɛɛŋ.
16 Tɛ̈ kuëëŋ raan, ee kuëëŋ rin
raandït tënë ye. Ku kuɛ̈ɛ̈ŋde aye gam.
17 Ku ë wïc Nhialic bï cɔl ala gɛi, lɔn
bï yen kë cï thɔn guɔ̈t nhom ke cïï war
yic. Ku kuëëŋ bï wɛ̈tde dhiɛl a yic.
18 Nhialic acï ɣo lɛ̈k käŋ karou,
athön ku kuëëŋ, lɔn bï yen wɛ̈lke muk
nhïïm. Ku rin ë käkkä karou, aŋicku
lɔn ye athön yic. Keek aacie röt ye
waar ku Nhialic acie lueth ye lueel.
Nhialic acï kënë lueel bï ɣo dɛɛt puɔ̈th
apɛi lɔn bï ŋäthda tënë Nhialic yen-
hom tiɛɛŋ.
19 Ku rin ŋäthda tënë Jethu yen
aye ɣok thöny Nhialic döötː tɛ̈wäär cï
Jethu la thïn ɣonhïïm tueŋ bï la röök
ku lɛ̈ŋ Nhialic ë riɛnkua.
20 Ŋöɔ̈th ye ɣok Nhialic ŋöɔ̈th käpuɔth
cï thɔ̈n ɣo rin wɛ̈ikua yen ë ɣo muk
puɔ̈th, rin Jethu acï ɣo wat nhïïm pan
Nhialic. Ku yeen acï jäl a raandït
apɛi käk Nhialic cïmën Melkidhedek,
akölriëëc.

7

Melkidhedek

1 Melkidhedek ë ye bɛ̈nydït gen cɔl
Thalam, ku yen aya ë ye raandït apɛi
käk Nhialic Madhɔl. Naɣɔn akäl tök ke
piŋ lɔn cï Abaram la dhuk tɔŋ yic ke cï
tɔŋ bäny wuɔ̈t kaŋuan cop.
2 Go Abaram Melkidhedek juɛ̈r töŋ
thiäär käk cï ke la peec tɔŋ yic.
Melkidhedek, wɛ̈tde yic, “Bɛ̈ny la
cök.” Ku ë ye bɛ̈ny dɔ̈ɔ̈r aya. Cïmën
rin genden cɔl Thalam, wɛ̈tde yic, ee
“Dɔ̈ɔ̈r.”
3 Acïn wun ku man ku kuat. Ku tɛ̈n
jɔɔk piɛ̈rde rot thïn ku le thök acïï ŋic.
Arɛ̈ɛ̈r ke ye raan käk Nhialic akölriëëc
cïmën Wën Nhialic.
4 Jalkë tïŋ tɛ̈ dïït Melkidhedek thïn!
Agut Abaram guɔ̈p, raandït wärkuan
dït thɛɛr, acï töŋ thiäär käkken wäär cïk
la peec tɔŋ yic, juɛ̈r ye.
5 Alëu raan bï gam lɔn ye kë cï
Abaram ajuër gäm Melkidhedek yic,
tɛ̈n ye Melkidhedek raan Lebï, kuat
Abaram kek kɔc käk Nhialic ë kɔc
Itharel wäär tök thiäär yic juaar tënë
kacken cït löŋ Mothith.
6 Ku yen Melkidhedek acie raan
kuat Lebï, ku aca ajuër bɛ̈n lööm tënë
Abaram ku cuët pïu. Ku Abaram acä
athön Nhialic yök.
7 Ku aŋicku aya lɔn raan yen kɔc
dɔɔc, awär raan bɛ̈n tënë ye bï bɛ̈n
dɔɔc.
8 Ku dɛ̈t aya, kɔc käk Nhialic wäär
ajuër kuany, aake ye kɔc ë path, aacï
bɛ̈n thou cïmën bï ɣok thou, ku aye
athör thɛɛr wël Nhialic lɛ̈k ɣo lɔn
Melkidhedek apïr.
9 Alëu buk lueel lɔn ye Melkidhedek
raandït apɛi käk Nhialic tënë kɔc Lebï,
kɔc käk Nhialic. Rin Abaram wundït
kuat Lebï, yen acï töŋ thiäär käk wäär
cïk la peec tɔŋ yic juɛ̈r Melkidhedek.
10 Këya, alëu bï lueel lɔn kɔc Lebï
aacï töŋ thiäär juɛ̈r Melkidhedek aya,
rin ye kek kɔc riɛm Abaram.
11 Na lëu kɔc Lebï, kɔc käk Nhialic
bïk ɣo cɔl aala cök, ŋuɔ̈t acïn dɛ̈t ben
raan dɛ̈t käk Nhialic cïmën Melkid-
hedek bɛ̈n, raan cïï cït Aron, raandït
käk Nhialic wäär ë kuat Lebï. Ku kɔc
Lebï, kɔc käk Nhialic aake buɔth löŋ
Mothith yic.
12 Ku aa këc ɣo bɛ̈n cɔl aala cök. Ku
këya, acie raan dɛ̈t käk Nhialic yen
wïcku ë rot, ɣok aa wïc löŋ dɛ̈t yam
aya.
13 Jethu Bänyda, raan jiɛɛm ɣok
riɛnke ëmën, ee cie raan dhiënh Lebï.
Ku acïn raan töŋ kuatde cï kaŋ a
raan käk Nhialic, ee Nhialic door yïk
nhom.
14 Aŋicku lɔn Bänyda Jethu ë raan
dhiënh Juda. Ku akëc Mothith puɔ̈l bï

6:14 Cäk 22:16-17 **6:19** Leb 16:2 **6:20** Wk 110:4 **7:2** Cäk 14:17-20 **7:5** Kn 18:21

kɔc dhiënh Juda ya kɔc käk Nhialic.

Raan dɛ̈t käk Nhialic cït Melkidhedek

15 Acï jäl la gɛi apɛi ëmën, tɛ̈ le raandït dɛ̈t käk Nhialic cït Melkidhedek tuɔ̈l.
16 Raan këc aa raandït käk Nhialic cït löŋ ciɛɛŋ kɔc pinynhom, acï ya raandït käk Nhialic cïn kë bï riɛlden pïr akölriëëc ëbën kaŋ rac.
17 Rin aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä ë riɛnke, “Yïn abï ya raan käk Nhialic akölriëëc ëbën cïmën Melkidhedek.”
18 Ku löŋ thɛɛr wäär acï puɔ̈l acïï ril. Acie kɔc ë kony.
19 Rin löŋ Mothith acie kɔc cɔl aala cök. Ke ëmën ɣok aala löŋ yam ɣo cɔl aŋɔ̈th lɔn bï ɣok thiɔ̈k kek Nhialic.
20 Ku dɛ̈t, Nhialic ëcï kuëëŋ aya këde. Ku acïn kɔc kɔ̈k cï ya kɔc käk Nhialic cï yen kuëëŋ këden.
21 Ku Jethu acï ya raandït käk Nhialic apɛi rin cï Nhialic kuëëŋ wɛ̈tde wäär lueel yen ye ëlä, “Ɣɛn acï kuëëŋ ku acä bï waar yic. Yïn ë bɛ̈ny akölriëëc ëbën.”
22 Rin ë kuëëŋ kënë yen acï ɣok ye ŋic lɔn löŋ dɔ̈ɔ̈r ë yam cï Nhialic looi ë Jethu, ya këpath.
23 Ku dɛ̈t cïï kek thöŋ akïn. Kɔc käk Nhialic thɛɛr aake ye juëc, rin na cï raandït käk Nhialic thou, ke raan dɛ̈t ala nyiɛnde.
24 Ku Jethu apïr akölriëëc ëbën, luɔiden ë yen raandït käk Nhialic acie rot ye waar.
25 Jethu ala riɛl dït bï kɔc buɔth dhɔ̈lde yic kony ëbën, kɔc wïc ye bïk la tënë Nhialic. Rin ë rëër ke läŋ Nhialic ë riɛnken.
26 Jethu yen ë raandït käk Nhialic cï käkkua lëu. Arɛ̈ɛ̈r ke dhëëŋ Nhialic, acïn guɔ̈p adumuɔ̈ɔ̈m, ku yen acï Nhialic tɛ̈k bei tënë kɔc kärɛc looi, ku tɛ̈ɛ̈u käk cï cak nhïïm ëbën nhial.
27 Yen acïï thöŋ kek kɔcdït käk Nhialic wäär ɣɔ̈k nɔ̈k ruɔ̈ɔ̈n thok ëbën, rin bï adumuɔ̈ɔ̈mken ku adumuɔ̈ɔ̈m kacken päl piny. Jethu acïï thöŋ ke ke. Acï rot juaar arak tök wäär thou yen tim cï rïïu kɔ̈u rin adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ëbën.
28 Këya, alëuku buk ŋic lɔn kɔc käk Nhialic wäär ë luui dhöl löŋ Mothith aake cïï la cök. Ku athön Nhialic cï yen kuëëŋ wäär löŋ Mothith ëbën cök, acï Wënde looi bï ya raan la cök akölriëëc ëbën.

8

Jethu yen ee raandan dït käk Nhialic

1 Wɛ̈t ril yen wïcku buk lɛ̈k we, ee lɔn le ɣok raandït käk Nhialic cï nyuc lɔŋ cuëc thöny Nhialic Madhɔl nhom nhial.
2 Jethu alui ke cït raandït käk Nhialic, tɛ̈ rëër dhëëŋ Nhialic thïn ayic tɛ̈n ë looi Bɛ̈ny ke cie raan.
3 Ku cït lɔn ye raandït käk Nhialic kuany bï käŋ aa juaar ku nɛ̈k ɣɔ̈k tënë Nhialic, ke raandan dït käk Nhialic aya adhil la kë ye juër Nhialic.
4 Ku na Jethu rɛ̈ɛ̈r pinynhom, ŋuɔ̈t akëc kaŋ a raan käk Nhialic, rin kɔc käk Nhialic, ke ye Nhialic näk ɣɔ̈k cït tɛ̈ ye löŋ Mothith luɛ̈l ye aake tɔ̈ thïn.
5 Ku luɔi yekë looi kek kɔc käk Nhialic kä, ee ye kïït yen ë ye kek käk ye looi nhial tɛ̈ rëër dhëëŋ Nhialic thïn kiɛ̈ɛ̈t. Ku yen athöŋ kek luɔi Mothith. Rin wäär wïc yen ye bï duël looi ëcï Nhialic lɛ̈k ye ëlä, “Adhil ŋic lɔn yïn adhil käŋ looi ëbën cït tɛ̈den wäär ca nyuɔ̈th yï ë gɔt nhom.”
6 Ku Jethu ëmën, raandït käk Nhialic acï gäm riɛldït yen luui wär riɛlden. Rin dɔ̈ɔ̈r yam cï looi kam Nhialic kek kacke aŋuɛ̈ɛ̈n apɛi, rin dɔ̈ɔ̈r yam aa rëër käpuɔth cï Nhialic thön ɣo thïn.
7 Na löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ wäär la cök ŋuɔt acïn kë cï Nhialic löŋ dɛ̈t bɛn wïc.
8 Rin ëcï Nhialic yök lɔn löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ ëcïï path tënë kacke, go lueel ëlä, “Nïn aacï thiɔ̈k, lueel Bɛ̈ny,
tɛ̈ bï ɣɛn löŋ dɔ̈ɔ̈r yam looi kek kɔc Itharel ku kɔc Juda.
9 Acïï bï ciɛt dɔ̈ɔ̈r tueŋ wäär ca looi kek wärken dït aköl
wäär nyɛɛi ɣɛn keek pan Ijip.

7:17 Wk 110:4 **7:21** Wk 110:4 **7:27** Leb 9:7 **8:1** Wk 110:1 **8:5** B.bei 25:40

Aake këc löŋ dɔ̈ɔ̈r ca looi ke keek muk
nhom apath,
guɔ kuec ë keek, lueel Nhialic.
10 Ëmën, dɔ̈ɔ̈r ba looi kek kɔc Itharel
nïn bï bɛ̈n cök akïn,
lueel Bɛ̈ny.
Ɣɛn abï lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈ tääu kenhïïm ku
kepuɔ̈th.
Ɣɛn abï ya Nhialicden ku yekë kackiɛ̈.
11 Acïn raan ë kamken bï miɛ̈thakën
bɛn piɔ̈ɔ̈c,
nadë ke lëk kɔcken ë baai, ‘Ŋic Bɛ̈ny.’
Rin keek aabä ŋic ëbën, meth ku raan
dït.
12 Ɣɛn abä adumuɔ̈ɔ̈mken päl piny, ku
cä käracken ben kuɛ̈ɛ̈c nhïïm.”
13 Jalkë tïŋ ëmën, wën lueel Nhialic
yen ka bï löŋ dɔ̈ɔ̈r yam looi, ee ŋic lɔn
cïï löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr path, ku aŋicku aya,
na cï këdäŋ riääk apɛi ka cïn kë kuny
kɔc.

9

Tɛ̈ ye Nhialic duɔɔr thïn wäthɛɛr

1 Löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ ë la tɛ̈den ye Nhialic
duɔɔr thïn, ku tɛ̈ ye Nhialic door thïn
ëcï looi aya pinynhom tɛ̈n. Kɔc käk
Nhialic Lebï aake ye Nhialic door ɣön
cï puɔ̈l bï ke Nhialic ya door thïn, ku
duɛ̈l aake tɔ̈ pinynhom ë tɛ̈n.
2 Duël ye Nhialic door thïn ë ye looi
ke ye yic rou. Ɣön ye kaŋ yök tɛ̈ le kɔc
duël yic, ee cɔl Tɛ̈yaath ë Nhialic. Ku
lɔŋ kënë, many adök ë dëp ë ye tɔ̈ɔ̈u
thïn, ku agen ye ayum cï juɛ̈r Nhialic
täau yenhom aya.
3 Ku ɣön tɔ̈ alanh cï duël tek yic kɔ̈u,
ee cɔl ɣön Yaath apɛi ë Nhialic.
4 Ku ë ɣön kënë yen arëër agen thïn,
agen cï tɔc nhom mïläŋ tɔc ye raan
käk Nhialic Lebï adöŋ ŋïr cï took tɔ̈ɔ̈u
yenhom, ku ë ɣön kënë aya yen arëër
röŋdït tet, ye cɔl Röŋ Löŋ ë dɔ̈ɔ̈r thïn.
Ku yen arëër töny mana thïn, ku wai
Aron ë ye rëër thïn aya. Wai kënë
ëcï Nhialic cɔl acil kɔ̈u ayɔ̈r ku looi
yɔ̈ɔ̈k cɔk alɔn ee yen tim thɛɛr cï riɛl.
Ku aleel dït tɛt karou cï lööŋ Nhialic
kathiäär gɔ̈t thïn, aa tɔ̈ thïn aya.
5 Ku ë röŋ dɔ̈ɔ̈r kënë nhom, atuuc
nhial karou cï kiɛ̈ɛ̈t, cɔl Kerubin ë diik
aake tɔ̈ thïn. Ku keek aake ye Nhialic
nyuɔɔth. Aake la kɔ̈th wuɔ̈k dït rök
kum nhom tɛ̈n yen ye cɔl, “Pɛ̈l Piny
Kärɛc.” Rin tɛ̈n, arak tök ruɔ̈ɔ̈n yic,
raan dït käk Nhialic ë ye kɔc wiëth
rim kë cï nɔ̈k tënë Nhialic rin be ad-
umuɔ̈ɔ̈mke ku adumuɔ̈ɔ̈m kacke päl
piny. Ku ëmën acä wïc ba käjuëc kɔ̈k
ŋiɛc rin ee kënë teet.
6 Këya, kɔc käk Nhialic aake ye
Nhialic door cït tɛ̈ cï guiër ye. Aake ye
la ɣön tueŋ bï kek Nhialic aa la door
thïn.
7 Ku ɣön yaath Nhialic, ee raandït
käk Nhialic yen ë la thïn ë rot, bï la
röök thïn arak tök ruɔ̈ɔ̈n tök yic. Tɛ̈
le yen ɣöt, ee riɛm weŋ cï juɛ̈r Nhialic
muk bï la wiëth ɣöt, bï Nhialic awäcke
ku awuɔ̈ɔ̈c ye kacke looi ke kuckë päl
piny.
8 Aye Wëi Nhialic nyuɔ̈th ɣo ë kënë
yic lɔn nadë ke dhël la ɣön yaath
Nhialic ë yic, aŋot këc ŋaany thok cït
lɔn ŋot kɔc lui dhël thɛɛr.
9 Kë lëuku buk deet ë kënë yic aya
ëmën, ee lɔn nadë ke riɛm weŋ cï
juɛ̈r Nhialic ye wiëth kɔc, aacie kɔc ë
Nhialic door ye looi bïk puɔ̈th la cök.
10 Käkkä ëbën aa käk löŋ thɛɛr, löŋ ye
käŋ nɔ̈k ku cuet ke ë path. Ku käjuëc
kɔ̈k ye looi bï awuɔ̈c laak wei, aa kɔc
gup path aɣeer kek aaye lɔɔk. Käkkä
aa lööŋ ke rɛ̈ɛ̈r thïn thɛɛr cïn kë yekë
kony ɣet tɛ̈ bï Nhialic dhël yam, dhël
adumuɔ̈ɔ̈m nyaai kɔc puɔ̈th guiir.

Löŋ yam cï Jethu thany ë riɛmde

11 Jethu acï ya raan dït käk Nhialic.
Käjuëc path cï bɛ̈n pinynhom rin cï
yen la duël dït la cök ë Nhialic yic,
duël cïï loi kɔc cin pinynhom ë tɛ̈n.
12 Wäär le Jethu duël yic, ëcï la
tɛ̈ dhëŋ apɛi arak tök bï rëër thïn
akölriëëc ëbën. Ku wäär le yen ë tɛ̈ɛ̈n
acie riɛm thɔ̈k ayï riɛm weŋ yen cï la
wiëth duël yic. Ee riɛmde yen ëcï juɛ̈r
Nhialic riɛnkua bï ɣo luɔ̈k akölriëëc
ëbën alanden.

8:12 Jer 31:31-34 **9:2** B.bei 26:1-30; 25:31-40, 23-30 **9:3** B.bei 26:31-33 **9:4** B.bei 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Kn 17:8-10; B.bei 25:16; L.rou 10:3-5 **9:5** B.bei 25:18-22 **9:6** Kn 18:2-6 **9:7** Leb 16:2-34

13 Wäthɛɛr kɔc käk Nhialic aake ye riɛm thɔ̈k ku riɛm muɔɔr löɔ̈m bï kek kɔc wiëth, rin bï awäcken päl piny. Ku keek aya aake ye manh weŋ ë dɔu nɔ̈k ku nyopkë abï ya col. Ku liörkë ë pïu ku wïth kek kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m rin bï adumuɔ̈ɔ̈mken wuɔ̈ɔ̈ny wei.

14 Na ye këya, bï riɛm Raan cï lɔc ku dɔc yiëndë, cï adumuɔ̈ɔ̈mkua bï laak wei ɣopuɔ̈th, ku buk lëu buk Nhialic pïr ya luɔ̈ɔ̈i? Ku riɛl Wëi Nhialic yen acï Raan cï lɔc ku dɔc rot juër Nhialic ë riɛnkua. Këya, ajuër la cök cïn diu.

15 Ku rin ë wɛ̈t kënë yen aye Jethu raan yen loi löŋ dɔ̈ɔ̈r yam, rin bï kɔc wäär cï Nhialic thɔ̈n pïr akölriëëc ëbën, pïr yök. Kënë abï rot lëu rin cï Jethu thou bï kɔc waar kärɛc yiic, käk wäär cï looi löŋ dɔ̈ɔ̈r tueŋ yic.

16 Kënë athöŋ kek raan käkke ciɛɛn të bï lɔ̈k tɛ̈k ke të le yen thou. Ee kë bï ŋɛk ë miɛthke yiic lɔ̈k löɔ̈m të le yen thou than piny.

17 Ku acïn raan këdäŋ guɔ nyaai të ŋot pïïr yen. Ku na le thou ke käwën cï döŋ aaye ŋɛk kë cï tɛ̈k ye jäl nyaai.

18 Agut löŋ dɔ̈ɔ̈r thɛɛr aya, awïc bï këdäŋ kaŋ nɔ̈k bï riɛm kuër bï të door Nhialic thïn jäl la cök.

19 Mothith ë ye kɔc kaŋ lɛ̈k löɔ̈ŋ Nhialic ëbën. Ku jɔl riɛm miöör ku thök cï nɔ̈k liääp ë pïu, ku wïth athör cï löɔ̈ŋ gɔ̈t thïn ku kɔc.

20 Ku lueel, “Kënë ë riɛm löŋ dɔ̈ɔ̈r, löŋ cï Nhialic lɛ̈k we bäk muk apath.”

21 Ku Mothith ë ye duël ku käyaath ye tɔ̈ɔ̈u thïn wiëth riɛm aya.

22 Këya, cïmën löŋ thɛɛr, ɣɔ̈k aake ye nɔ̈k bï riɛmden löɔ̈m bï kɔc kɔ̈c, ku na cïn kë näk bï riɛm kuër ka adumuɔ̈ɔ̈m aacïï pɛ̈l piny.

23 Duël ye Nhialic door thïn ku kɔ̈k tɔ̈ thïn ëbën, aake ye käk ye duɔ̈r ë yic tɔ̈ pan Nhialic kiɛ̈ɛ̈t, rin ye kärɛc tɔ̈ kɔc gup wuɔ̈ɔ̈ny wei rin ɣɔ̈k ye nɔ̈k ë path. Ku luɔi ë yic nhial tënë Nhialic, adhil wïc ajuër la cök,

24 Këya, Raan cï lɔc ku dɔc akëc la duël ye Nhialic door thïn yic, duël looi raan pinynhom ë tɛ̈n këcït kïït ye ke kärɛc wuɔ̈ɔ̈ny wei kɔc gup rim ë ɣɔ̈k. Yeen nhom guɔ̈p acï la pan Nhialic, ku arɛ̈ɛ̈r thïn ke löŋ Nhialic ëmën riɛnkua.

25 Raandït käk Nhialic kuat Lebï ë ye duël la wiëth riɛm kë cï nɔ̈k cie riɛmde arak tök ruɔ̈ɔ̈n thok ëbën. Ku Jethu akëc rot juaar arak juëc, acï rot gam arak tök giliŋ.

26 Ku ëmën acï bɛ̈n arak tök cït tɛ̈ cï Nhialic ye guiɛɛr thïn bï rot bɛ̈n juër Nhialic bä adumuɔ̈ɔ̈m nyaai.

27 Cïmën ye raan thou arak tök ku ɣɛ̈th luk yic arak tök Nhialic nhom,

28 Jethu acï gam bï thou arak tök bï adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ëbën nyaai. Ku abï bɛn dhuk ku acïï bï bɛ̈n thou rin adumuɔ̈ɔ̈m, ku ë rin bï yen kɔc ŋɔ̈th ye bɛ̈n luɔ̈k.

10

1 Löŋ thɛɛr Mothith, ee kïït yen ë ye käpuɔth bï röt looi aköldä kiɛ̈ɛ̈t. Ee cïï thöŋ kek käpuɔth cï bɛ̈n kek Jethu raan cï lɔc ku dɔc. Käk ke ye näk Nhialic ruɔ̈ɔ̈n ëbën cït tɛ̈n löŋ thɛɛr, aake cie kɔc ke ye Nhialic door cɔl aala cök.

2 Na käk ke ye näk Nhialic kɔc cɔl aala cök, ŋuɔ̈t kɔc akëc la tueŋ ke ye käŋ näk Nhialic. Rin ŋuɔ̈t käkkä aake bä adumuɔ̈ɔ̈m kɔc Nhialic door wuɔ̈ɔ̈ny wei arak tök, ku cïk ben ya tak lɔn le kek gup adumuɔ̈ɔ̈m.

3 Ku keek aake ye käk yekë näk Nhialic ruɔ̈ɔ̈n thok ëbën, cɔl aa takkë lɔn le kek gup adumuɔ̈ɔ̈m.

4 Rin acïï rim ɣɔ̈k ku rim thök ye nɔ̈k lëu bïk adumuɔ̈ɔ̈m wuɔ̈ɔ̈ny wei.

5 Këya, ëcï Raan cï lɔc ku dɔc lɛ̈k Nhialic wäär bïï yen pinynhom ëlä,

“Yïn acïï wïc käk ye nɔ̈k ku käk ye juɛ̈r
yïïn,
rin cï yïn ɣa gäm guɔ̈pdiɛn bï juaar
tënë yïïn.

6 Yïn acie puɔ̈u ye miɛt ɣɔ̈k ye näk yïïn
tɛ̈dë ke ye käk ye juɛ̈r yïïn bïk
adumuɔ̈ɔ̈m nyaai.

7 Ku luɛɛl, ɣɛn akïn ba kë wïc looi
Nhialic Madhɔl,

9:13 Leb 16:15-16; Kn 19:9, 17-19 **9:20** B.bei 24:6-8 **9:21** Leb 8:15 **9:22** Leb 17:11 **9:28** Ith 53:12 **10:7** Wk 40:6-8

cïmën cï ye gɔ̈t riɛnkiɛ̈ athör löŋ thɛɛr yic."

8 Ëmën, tääukë wepuɔ̈th piny ku takkë wɛ̈t cï Jethu lueel tueŋ ëlä, "Yïn acïï wïc, ku tɛ̈dë yïn acie puɔ̈u ye miɛt tënë käk ye juaar, ku käk ye näk yï bïk adumuɔ̈ɔ̈m nyaai." Acï lueel këlä cɔk alɔn ye käk ye juaar looi cït tɛ̈ ye löŋ ye luɛɛl thïn.

9 Ku lueel, "Ɣɛn akïn Nhialic Madhɔl, ba kë wïc ba looi, looi." Këya, Nhialic acï tɛ̈thɛɛr ye ye duɔɔr thïn puɔ̈l, ku wɛɛn Raan cï lɔc ku dɔc thïn, bï riɛmde kuër rin bï adumuɔ̈ɔ̈m kɔc ëbën nyaai.

10 Jethu raan cï lɔc ku dɔc acï kë wïc Nhialic tënë ye bï looi, looi. Ku rin cï yen rot juaar arak tök thɛɛr, käkkuan rɛc aacï wuɔ̈ɔ̈ny wei ëbën.

11 Raan käk Nhialic Itharel, aye käŋ nɔ̈k wäthɛɛr aköläköl bï yen Nhialic door. Ku aaye käk töŋ thöŋ juër Nhialic arak juëc. Ku käk ye ke juaarkä aake cie adumuɔ̈ɔ̈m ye nyaai.

12 Ku Raan cï lɔc ku dɔc acï rot juaar arak tök rin adumuɔ̈ɔ̈m, ajuër cï ye bɛ̈n lëu bä awäckua nyaai aköläriëëc ëbën.

13 Ku ëmën atït ɣet tɛ̈ bï Nhialic kɔc atɛrde guir ku dhuk ke yecök ciëën.

14 Ku ajuër cï looi arak tök, acï kɔc cï adumuɔ̈ɔ̈mken nyaai looi bïk la cök aköläriëëc.

15 Ku Wëi Nhialic ë jam tënë ɣo ë wɛ̈t kënë aya. Acï lueel ëlä,

16 "Löŋ dɔ̈ɔ̈r ba looi ke ke akïn nïn bï bɛ̈n cök, lueel Bɛ̈ny. Ɣɛn abï lɔ̈ɔ̈ŋkiɛ̈ tääu kenhïïm ku kepuɔ̈th."

17 Ku ben lueel, "Ɣɛn acïï adumuɔ̈ɔ̈mken ku kärɛc yekë ke looi ben kuɛ̈ɛ̈c nhïïm."

18 Wek paan ë ma, käräckua aacï päl piny papot. Na ye këya, le dɛ̈t ŋot wïc ɣok bäny bïk ɣɔ̈k aa nɔ̈k rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkua päl piny?

Bäk lok tɛthiääk ke Nhialic

19 Këya miɛthakäi, ɣok aacï nhïïm lääu alanden buk la Ɣön Yaath apɛi ë Nhialic tɔ̈ nhial, rin cï Jethu rot juaar bï nɔ̈k bï riɛmde kuëër.

20 Wäär thou yen tim cï rïïu kɔ̈u, acï kën ɣo gël buk cïï la Ɣön Yaath apɛi ë Nhialic bɛ̈n rac. Ku jɔt rot raŋ yic, ku ëmën arɛ̈ɛ̈r Ɣön Yaath apɛi ë Nhialic ke läŋ Nhialic riɛnkua.

21 Ku na cuk la raandït käk Nhialic yen mac kɔc Nhialic,

22 cït mënë ye käkkua yith, lokku tɛ̈ rëër Nhialic thïn thönyde nhom ë puɔ̈n ɣer ku gam cïn yic diu. Lokku kek puɔ̈thkuan ɣer cïn yiic luɔi kärɛc rin cï ke lɔɔk riɛm Jethu. Ku rin cï ɣo muɔɔc nhïïm bä adumuɔ̈ɔ̈mkua laak wei aya.

23 Këya, mukku kë cï thɔn ɣo piän tök ke ɣo cie puɔ̈th ë rou, rin aŋicku raan cï ɣo thɔn ë wɛ̈tde tiɛɛŋ nhom.

24 Takku tɛ̈ bï ɣok ɣopuɔ̈th aa dɛɛt thïn, buk nhiër ku luɔi path aa nyuɔɔth.

25 Dukku kë ye ɣok ɣonhïïm mat ɣodhie päl cïmën ye wämäthkuan kɔ̈k ye looi. Lok tueŋ ɣo cïï dhör ɣo deet ɣopuɔ̈th, buk röt aa lɛ̈k buk aa bɛ̈n amat yic, aŋicku Aköl bɛ̈n Bɛ̈ny acï thiɔ̈k.

26 Acïn käk ye näk Nhialic lëu bï adumuɔ̈ɔ̈m päl piny, tɛ̈ ŋot le ɣok tueŋ ɣo loi kärɛc ke yic cï lɛ̈k ɣo.

27 Këya, ɣok aa dhil tïït ɣo riɔ̈c rin aköl bɛ̈n Luŋdït, ɣok kɔc cï wɛ̈t Nhialic dhɔ̈l yic, ɣok aabï tɛ̈m awuɔ̈c bï ɣok rëër pan mac aköläriëëc ëbën.

28 Aŋiɛckë, wäthɛɛr tɛ̈ kueec raan bï löŋ Mothith cïï piŋ, ku gɔɔny kɔc karou ayï kɔc kadiäk, ka dhil ɣäth ë kɔcdït nhïïm, ku biöök aleel bï thou.

29 Jälkë thɔ̈ɔ̈ŋ, na ye raan cï löŋ Mothith dhɔ̈l yic tɛ̈m awuɔ̈c cït kënë, ke ya awuɔ̈c yïndë bï Nhialic tɛ̈m kɔc cï kuec wɛ̈t Wënde? Acït lɔn cï kek Jethu dhɔ̈l guɔ̈p, ku cuitkë, ku witkë piny ku kɛ̈ckë yic. Ku acït lɔn cï kek dɔ̈ɔ̈r cï Jethu looi riɛmde kamken yɔ̈ɔ̈ŋ yic. Ku acït lɔn cï kek Wëi Nhialic läät wël rɛc rem apɛi, cɔk alɔn kony yen ke. Kɔckä aabï dhiɛl tɛ̈m awuɔ̈c thiek apɛi.

10:11 B.bei 29:38 **10:13** Wk 110:1 **10:16** Jer 31:33 **10:17** Jer 31:34 **10:22** Leb 8:30; Edhe 36:25 **10:27** Ith 26:11 **10:28** L.rou 17:6; 19:15 **10:29** B.bei 24:8

30 Aŋicku yen raan cï ye lueel thɛɛr
ëlä, “Piɛŋkë! Ee ɣɛn ala riɛl ba käŋ
guɔ̈ɔ̈r.” Ku aŋicku lɔn cï yen ye lueel
aya ëlä, “Bɛ̈ny abï kacke tɛ̈m awuɔc.”
31 Këya, abï rɛ̈ɛ̈c alanden tɛ̈ ye yen
Nhialic pïr akölriëëc ëbën yen tëm
raan awuɔc.
32 Miɛ̈thakäi, takkë tɛ̈n ye wek rëër
thïn wäthɛɛr. Wäär cï wek wɛ̈t Jethu
gam, wek aa dhiɛl gum ku wek aacï
puɔ̈th bɛ̈n riɛl. Wek aakëc puɔ̈th bɛ̈n
bath rin kärɛc cï we yök.
33 Wek aa we ye lat ku bui we
aköldɛ̈t. Ku aköldɛ̈t, wek aa we ë
kɔc kɔ̈k kony tɛ̈ tïŋ wek ke ke baŋ
cïmëndun.
34 Wek aacï gum kek kɔc cï mac,
ku wek aakëc puɔ̈th riääk tɛ̈ wäär ye
käkkun peec, rin ŋic wek yeen lɔn
wek aabï käpath wär käkkä la yök pan
Nhialic. Käpuɔth cïn raan bï ke kaŋ
nyaai tënë we.
35 Duɔ̈kkë puɔ̈th bath bäk wɛ̈t Jethu
wai wei, rin wek aabï ariöpdït yök
pan Nhialic.
36 Apath bäk wepuɔ̈th dɛɛt tɛ̈ bɛŋ
we, rin ke wek aacï kë wïc Nhialic
looi, ku yɔ̈kkë kë cï Nhialic thɔ̈n we.
37 Rin aye athör thɛɛr wël Nhialic lɛ̈k
ɣo ëlä, “Ee kaam thiin koor ku raan cï
lueel ka bɔ̈ acïï bï gääu, abï guɔ bɛ̈n.
38 Ku kɔckiɛ̈n la cök aabï rëër gam
yic, ku ɣɛn acïï puɔ̈u bï miɛt tɛ̈ cïï kek
kepuɔ̈th bï dɛɛt.”
39 Ku ɣok aacïï cït kɔc guɔ dhör bïk
määr, ku ɣok aala gam bï ɣook luɔ̈k.

11

Gam

1 Gam yen ë ɣo cɔl aŋic käk ŋöthku
ke bï röt looi. Ku yeen ë ɣo cɔl aŋic käk
cuk ye tïŋ.
2-3 Ee gam yen aye ɣok ye ŋic lɔn
ë cɛk Nhialic piny ku nhial kek käk
tɔ̈ thïn ëbën wɛ̈t lueel ë path. Ku käk
yeku ke tïŋ ëmën acïn kën cïï Nhialic
lööm bï yen ke cak. Ku wäär le
wärkuan dït gam tënë Nhialic, yen acï
Nhialic ke bɛ̈n gam.
4 Ku gam yen acï Abel Nhialic bɛ̈n
juɛ̈r këpuɔth cï Nhialic bɛ̈n nhiaar
apɛi, wär kë cï Kain mɛ̈nhë juaar tënë
Nhialic. Ku gamde yen acï Nhialic
puɔ̈u bɛ̈n miɛt tënë ye. Ku ŋic Nhialic
lɔn ë yen raan la cök. Këya, kë cï Abel
looi cï yen Nhialic gam apɛi aŋot yeku
yök ɣopuɔ̈th ke path ëmën tɛ̈ tɛk ɣok
ye, cɔk alɔn cï yen thou thɛɛr.
5 Ku raan dɛ̈t la gam ril cït Abel aya,
ee ye Enok. Gamde yen acï Nhialic ye
bɛ̈n jat nhial ke këc thou. Guäpde akëc
bɛ̈n yök rin cï Nhialic ye nyaai. Aye
athör thɛɛr wël Nhialic lueel lɔn Enok
ë ye Nhialic cɔl amit puɔ̈u, wäär rëër
yen pinynhom.
6 Acïn raan lëu ye bï Nhialic cɔl amit
puɔ̈u tɛ̈ cïn yen gam. Rin raan bɛ̈n tënë
Nhialic adhil gam lɔn Nhialic atɔ̈ thïn,
ku ë kɔc ye thiëëc gäm kë wïckë.
7 Ku gam yen acï Noa wɛ̈t Nhialic
bɛ̈n piŋ, wäär lëk Nhialic ye ye lɔn bï
aboordït bɛ̈n bï kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m
bɛ̈n tɛ̈m awuɔc. Go Noa wɛ̈t Nhialic
gam. Ku guɛŋ riäi ka aboor këc bɛ̈n
bï yen kacke kony. Ku gamde akëc
yen kärɛc ye kɔcken kɔ̈k ke looi bɛ̈n
nhiaar. Ku Noa acï Nhialic bɛ̈n cɔl ala
cök rin gamde.
8 Ku ee gam aya yen acɔl Abaram
agam kë cï Nhialic lɛ̈k ye. Ku ler pan
cï Nhialic lɛ̈k ye cɔk alɔn awën kuc
Abaram ë pan kënë. Pan kënë yen
ëcï Nhialic lueel lɔn bï yen ye gäm
miɛ̈thke aköldä.
9 Ku gam yen acï Abaram bɛ̈n cieŋ
ke ya alei pan wäär cï Nhialic thɔ̈n ye.
Ku jɔl ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Nhialic piny kënë
gäm miɛ̈thke aköldä. Ku jɔl cieŋ duɛ̈l
yiic. Ku lök Ithäk kek Jakop cieŋ thïn
aya, kɔc wäär cï Nhialic thɔn lɔn bï
yen piny kënë yiëk ke.
10 Abaram acï rëër ë pan kënë ke
tit gen cï Nhialic buth, yen cï Nhialic
thɔ̈n ye cïï cït duɛ̈l.
11 Ku ë gam cï Abaram Nhialic gam
yen ë dhiëëth yen meth cɔk alɔn wäär
cï yen dhiɔp apɛi. Ku tiɛŋde Thara
ke cïï dhiëth. Acï ŋɔ̈ɔ̈th lɔn bï Nhialic
athɔ̈nde tiɛɛŋ nhom.

10:30 L.rou 32:35, 36 **10:38** ɣab 2:3-4 **11:2-3** Käk 1:1; Wk 33:6, 9; Jn 1:3 **11:4** Käk 4:3-10 **11:5** Käk 5:21-24 **11:7** Käk 6:13-22 **11:8** Käk 12:1-5 **11:9** Käk 35:27 **11:11** Käk 18:11-14; 21:2

12 Na cɔk alɔn awën cï Abaram dhiɔp apɛi, bï raan ëbën ŋic lɔn cïï yen bï bɛn dhiëth, ke yeen acï bɛ̈n a wundït kɔc juëc apɛi cït liɛɛt, ku kuɛl nhial cie kueen.
13 Kɔckä ëbën aacï gamden muk agut tɛ̈ thou kek. Keek aake këc käk cï Nhialic thɔ̈n ke yök. Ku aake yekë tïŋ tɛ̈mec, ku gamkë ke ke mit puɔ̈th. Ku ë yekë lɛ̈k kɔc lɔn aa rɛ̈ɛ̈r kecït jɔ̈ɔ̈l pinynhom ë tɛ̈n, ke bï bɛr tɛ̈ cï lɛ̈k ke.
14 Alëuku buk ŋic ëmën lɔn kɔc jam këlä, aaye kë nyuɔɔth lɔn wïc kek pan bï ya panden.
15 Na yekë tak lɔn ye pan cïk nyääŋ wei panden, ŋuɔ̈t aacï dhuk thïn.
16 Ku acïk wïc kepuɔ̈th apɛi bïk ɣet pan path, pan tɔ̈ nhial. Ku Nhialic acie guɔ̈p ye yär tɛ̈ cɔɔl ye, ke Nhialicden. Ku këya, acï gen path guiir tënë ke.
17-18 Ku gam yen ëcï Abaram rot guiir bï wënde Ithäk nɔ̈k wäär them Nhialic ye. Yen Abaram raan cä athön Nhialic yök, ee wïc bï manhden töŋ tɔ̈ yenhom nɔ̈k, cɔk alɔn cï Nhialic ye lueel tënë ye lɔn ë Ithäk yen abï yïn mïth ca thön yï yök tënë ye.
19 Acï Abaram tak lɔn bï Nhialic Ithäk jɔt aköldä. Ku këya, Abaram acï Ithäk yök ke cït raan cï Nhialic cɔl aben pïr.
20 Ku gam yen acï Ithäk Jakop ku Ethau thɔ̈n dɔ̈c Nhialic rin käk bïk yök aköldä.
21 Ku gam yen acï Jakop wɛ̈ɛ̈t wënde Jothep bɛ̈n dɔɔc wäär cï yen thiɔ̈k ke thou. Ke kääc ke cï yenhom guɔ̈t waiden ë yen piny thany, ku röök Nhialic.
22 Ku gam yen acï Jothep ye ŋic wäär cï thuɔnde thiɔ̈k lɔn bï kɔc Itharel jäl pan Ijip. Ku lëk ke bïk yuɔmke cïï nyiëëŋ pan Ijip aköldä le kek jäl.
23 Ku gam yen acï kɔc ke dhiëth Mothith ye bɛ̈n thiaan pɛ̈i kadiäk wäär cï ye dhiëëth. Ee cïk tïŋ ke ye manh path apɛi. Ku ke aake këc riɔ̈ɔ̈c wɛ̈t këc kek löŋ bɛnyŋaknhom pan Ijip theek.
24 Ku gam yen acï Mothith bɛ̈n kuec wäär cï yen dït bï cïï ye cɔɔl ke manh nyan bɛnyŋaknhom.
25 Na cï wïc bï puɔ̈u ya miɛt, miɛt ë puɔ̈u cie ceŋ ë bɛ̈n luɔi kärɛc yiic, ŋuɔ̈t acï rëër pan bɛnyŋaknhom. Ku acï bɛ̈n nhiaar bï rëër kek kacke bï gum ke ke.
26 Acï yök yepuɔ̈u lɔn bï yen käpath yök thïn tɛ̈ guum yen kuɔ̈c ciɛɛŋ rin ë kacke. Cïmën wäär cï Raan cï lɔc ku dɔc gum, tɛ̈n tɛ̈ bï yen käjuëc path yök pan Ijip. Rin ë ŋɔ̈th ariöp bï yök aköldä.
27 Ku gam yen acï yen bɛ̈n jäl pan Ijip ke cïï riɔ̈c riääk puɔ̈u bɛnyŋaknhom. Ku le tueŋ ke gum ciɛt cï Nhialic cie tïŋ, tïŋ.
28 Ku gam yen acï Mothith wɛ̈t Nhialic bɛ̈n piŋ. Ku guiir tɛ̈ bï kɔc Itharel jiël thïn pan Ijip. Ku lëk ke bïk thök nɔ̈k. Ku rɔthkë ɣöɔ̈tken thook riɛm, rin na la atuny Nhialic bï mïth röör ke kɔŋ dhiëëth bɛ̈n nɔ̈k, ke cïï mïth röör kai kɔc Itharel mɛt thïn.
29 Ku gam yen acï kɔc Itharel Wär Lual bɛ̈n teem ke ciɛt cï döu. Nawën jɔl wïc kɔc Ijip bïk ke buɔɔth, ke wär ben thiäŋ ku moukë.
30 Ku gam yen acï kɔc Itharel päny gen Jeriko bɛ̈n göötnïn kadhorou abï wïïk.
31 Ku gam yen akëc adëjöŋ cɔl Raɣäp bɛ̈n nɔ̈k kek kɔc gen Jeriko wäär nɛ̈k ke, rin cï kek jai ë Nhialic. Rin yen Raɣäp nhom ë cä anëm kɔc Itharel lor ku nyuuc ke paande.
32 Kɔc kɔ̈k juëc aya aa la gam. Acä lëu ba we lëk käk cï kɔc kɔ̈k looi, cïmën yï Gidiön, Barak, Thamthon, Jeptha, Debit, Thamuel ku kɔc käk Nhialic tïŋ.
33 Ku gam yen acï kɔc kɔ̈k bäny bɛ̈n cop. Ku yen ŋic kɔc kɔ̈k kɔc mac. Ku yök kɔc kɔ̈k kë cï Nhialic thɔ̈n kɔc. Ku ë yen acï kɔc kɔ̈k köör bɛ̈n der thook.

11:12 Cäk 15:5; 22:17; 32:12 **11:13** Cäk 23:4; 1Lëk 29:15; Wk 39:12 **11:17-18** Cäk 22:1-14; Cäk 21:12 **11:20** Cäk 27:27-29, 39-40 **11:21** Cäk 47:31; 48:20 **11:22** Cäk 50:24-25; B.bei 13:19 **11:23** B.bei 2:2; 1:22 **11:24** B.bei 2:10-12 **11:27** B.bei 2:15 **11:28** B.bei 12:21-30 **11:29** B.bei 14:21-31 **11:30** Joc 6:12-21 **11:31** Joc 2:1-21; 6:22-25 **11:32** Bäny 6:11–8:32; 4:6–5:31; 13:2–16:31; 11:1–12:7; 1Tha 16:1-1; 1Bŋ 2:11; 1Tha 1:1–25:1 **11:33** Dan 6:1-27

34 Kɔc kɔ̈k kamken aacï mɛ̈c bɛ̈n nɔ̈k, ku rïïckë röt bei ë paal thook. Kɔc kɔ̈k ke niɔp aacï bɛ̈n riɛl apɛi tɔŋ yic. Ku copkë yɔ̈m apuruuk ë wuɔ̈t kɔ̈k.
35 Rin gam yen acï Nhialic röök diäär bɛ̈n gam, ku cɔl kɔcken cï thou aa ben pïr. Ku kɔc kɔ̈k aacï bɛ̈n aa gum ke cï kenhïïm waar, rin bï ke jɔt aköldä.
36 Kɔc kɔ̈k aya aake ye läät ku that ke. Ku kɔc kɔ̈k aake ye rek ku mac ke.
37 Ku kɔc kɔ̈k aake ye biɔ̈ɔ̈k aleel. Ku kɔc kɔ̈k aake ye tɛm kɔ̈th ë rou. Ku kɔc kɔ̈k aake ye tɛm röt paal. Kɔc kɔ̈k acïn kë yekë cieŋ, aa kɔ̈t kek aake yekë kuɔ̈m kekɔ̈th. Kɔc kɔ̈k aake ŋɔ̈ŋ, ku aake ye baŋ ku kuc ke ciëëŋ.
38 Kɔckä ëcïï path bïk cieŋ pinynhom. Aake ye piny kuany yic ë path roor liɛɛt. Ku ciëŋkë adhuum yiic, ku kuɔ̈r yiic ku gat yiic.
39 Ee ŋic lɔn le kɔckä ëbën gam. Ku acïn raan tök kamken ca athöndït Nhialic bɛ̈n yök.
40 Nhialic ëcï këpath guiir ke ŋic ɣo. Këya, bï ke nhïïm ku ɣo looi buk la cök ɣodhie.

12

1 Këya ëmën, ɣok aa ŋic kɔc juëc wäär cï gamden nyuɔɔth tënë Nhialic. Ku rin ë wɛ̈t kënë pälku käk ɣo thɛl adumuɔ̈ɔ̈m yic, adumuɔ̈ɔ̈m yeku ke lac looi. Ku aa ɣo gël buk dhël Jethu buɔɔth yic. Lok tueŋ ɣo wɛ̈ɛ̈r ke ɣo cïï dhɔ̈r buk kë cï Nhialic guiër ɣo dööt.
2 Yeku rëër ɣo döt Jethu raan cï ɣo nyuɔ̈th dhël ku gam la cök. Ku rin miɛt puɔ̈u bï yök, yen acï yen ye gam bï thou tim cï rïïu kɔ̈u. Ku cïï kuec bï kë looi cïï päl, cɔk a wäär ye ke ye yɔ̈ɔ̈r guɔ̈p. Ku ëmën a rɛ̈ɛ̈r köŋ cuëc thöny Nhialic.
3 Takkë tɛ̈ cï Jethu guum thïn tɛ̈wäär ye kɔc këc wɛ̈t Nhialic gam ye gaany thïn aköläköl, rin bï wek cïï dhɔ̈r ku baathkë puɔ̈th.
4 Rin aŋɔt cïn raan cï nɔ̈k, ayï raan cï yiëk tɛ̈tök kamkun kɔc cie wɛ̈tdun ye gam.
5 Cäk nhïïm määr wëët puɔth ye Nhialic we wɛ̈ɛ̈t ke we cït miɛ̈thke?
“Manhdiɛ̈, cɔ̈k yïpuɔ̈u piny tɛ̈ wëët
Nhialic yïïn,
ku duk cɔl aye kërac tɛ̈ nyieeny yen
yïïn.
6 Rin Nhialic ee kɔc nhiɛɛr keek cɔ̈k
piny.
Ku ee kuat raan cï gam kecït manhde
tɛ̈m awuɔ̈c.”
7 Guɔ̈mkë kärɛc kecït wëët Nhialic tënë we, rin ë yen we cɔl acït miɛ̈thke. Nadë cäk kaŋ piŋ le manh këc wun kaŋ that rin wïc yen ye bï wɛ̈ɛ̈t?
8 Na cïï Nhialic we yïk awuɔ̈c wëët yen we cïmën adhie ye wun mïth miɛ̈thke wɛ̈ɛ̈t, ke wek acie miɛ̈thke.
9 Cïmën ye ɣok ŋot ɣo thek wärkua pinynhom ë tɛ̈n tɛ̈ cɔk kek ɣo that, cuk bï lëu alanden buk röt thön Nhialic, wun wɛ̈ikua ku pïr tɛ̈ wëët yen ɣo?
10 Wärkua aa ɣo wɛ̈ɛ̈t tɛ̈ kor ɣok buk ŋiɛc cieŋ kam kɔc run lik pinynhom ë tɛ̈n, cït tɛ̈ yekë yök ye ke path. Ku Nhialic ë ɣo wɛ̈ɛ̈t aköläköl rin käpuɔth buk yök buk dhɛ̈ɛ̈ŋde rɔm kek ye.
11 Wëët acie guɔ nhiaar nyin yic, aye yök ciɛt rɛɛc. Na lä thɛɛr, ke kɔc cï tɛ̈m awuɔ̈c aa la cök ku yekë kɔc ë dɔ̈ɔ̈r.
12 Këya, duɔ̈kkë riɔ̈c lak tueŋ ke we deet wepuɔ̈th.
13 Biathkë dhël la cök yic, bï kɔc koor gam riɛl gamden yic. Ku cïk mɛ̈r wei wecök.
14 Miɛ̈thakäi, thɛmkë bäk ŋiɛc cieŋ ke kɔc ëbën, bäk rëër dhëëŋ Nhialic yic. Rin raan liiu dhëëŋ Nhialic tënë ye acïï bï kaŋ tïŋ.
15 Muɔ̈kkë wenhïïm bï ciɛ̈n raan cïï dhëëŋ Nhialic yök. Ku tiëërkë nhïïm paan ë moor bï ciɛ̈n raan loi kërac mɛt we wei ëbën. Aŋiɛckë, ee diɛn tök yen ë wär rac nyin.
16 Acïï path bï raan yepuɔ̈u ya yiëk bal. Ku cïn raan loi rot bï yic pial cïmën Ethau wäär pɛ̈l diɛ̈tde tënë raan buɔth ye, rin cï yen ye gäm miëth koor ë path.
17 Ku aŋiɛckë wäär wïc Ethau ye bï la tënë wun bï la dɔɔc ku bï diɛ̈tde

11:34 Dan 3:1-30 **11:35** 1Bŋ 17:17-24; 2Bŋ 4:25-37 **11:36** 1Bŋ 22:26-27; 2Lëk 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 **11:37** 2Lëk 24:21 **12:6** Jop 5:17; Kɛ̈ŋ 3:11-12 **12:12** Ith 35:3 **12:13** Kɛ̈ŋ 4:26 **12:15** L.rou 29:18 **12:16** Cäk 25:29-34

dhuɔ̈k ciëën, ku akëc dɔ̈c bɛ̈n yök tënë wun. Kënë akëc rot bɛ̈n lëu bï waar yic cɔk a wäär cï yen dhiau pïu ë nyin.

18 Wek aa këc bɛ̈n we cït kɔc Itharel wäär cï la gɔn Thinai cök. Ku tïŋkë manydït apɛi ke dɛ̈p. Nawën ke tïŋ luäät aya ke cï gɔt paat piny ku looi muɔ̈ɔ̈thdït, ku yomdït apɛi. Ku ye bir yic ku mɛ̈ɛ̈r apɛi abïk riɔ̈ɔ̈c ëbën

19 Ku piŋkë kaŋ yic ku röl la gɛi. Aacï Nhialic piŋ ke jam röldït apɛi, nawën ke lëkkë Mothith bï Mothith Nhialic lɔ̈ŋ bï cïï ben jam tënë ke.

20 Ku aacï jäl bɛ̈n riɔ̈ɔ̈c apɛi tɛ̈wën piŋ kek Nhialic röl ke lëk ke ëlä, “Acïn raan ɣëët ë gɔn kënë cök, na cɔk a lɛ̈i ku le nhial ye ka biöök aleel bï thou.”

21 Agut Mothith acï bɛ̈n riɔ̈ɔ̈c aya apɛi wën looi käkkä röt abï ya lueel, “Ɣɛn aye riɔ̈ɔ̈c lath.”

22 Wek aa këc bɛ̈n gɔn Thinai lɔ̈ɔ̈m. Wek aacï bɛ̈n gɔn Dhain lɔ̈ɔ̈m, yen cï Jeruthalem ë yam gen Nhialic pïr buth yenhom. Wek aacï bɛ̈n yan miɛt puɔ̈u dït yic tɔ̈ atuuc Nhialic juëc apɛi thïn.

23 Wek aacï bɛ̈n tënë Nhialic yen luk looi tënë kɔc ëbën. Ku tënë wëi kɔc path cï Nhialic looi bïk la cök.

24 Wek aacï bɛ̈n tënë Jethu cï löŋ dɔ̈ɔ̈r ë yam looi. Acï riɛmde juaar rin bï Nhialic adumuɔ̈ɔ̈mkua päl piny, rim cïï thöŋ kek rim Abel wäär thiëc ë guur.

25 Wek aa yɔ̈ɔ̈k bäk cïï kuec wɛ̈t raan jam. Kɔc wäär cï kuec bïk wɛ̈tde cïï gam pinynhom tɛ̈n aakëc bɛ̈n puɔ̈l ke cïï tëm awuɔ̈c. Na ye këya, buk poth këdë, ɣo cïï tëm awuɔ̈c tɛ̈ cïï ɣok wɛ̈t cï Nhialic jam tënë ɣo nhial piŋ?

26 Wäär rɔ̈lde gɔn Thinai ëcï piny yääk. Ku ëmën acï kɔc lɛ̈k ëlä, “Acie pinynhom rot yen ba yääk, ɣɛn abï nhial yääk aya.”

27 Ku dɛ̈t aya, kë ye wëlkä nyuɔɔth ë lɔn käk cï cak aabï röt yääk ku nyiɛɛi ë keek. Ku dɔ̈ŋ käk cïï lëu bï ke yääk.

28 Këya, ɣok aa kɔc cï Nhialic yiëk pan cïn kë bï ye yääk athɛɛr. Lecku Nhialic ku dorku dhël ye cɔl amit puɔ̈u, ku rëërku ke thekku ku riɔ̈ɔ̈cku ë ye.

29 Rin ye Nhialic kɔc tɛ̈m awuɔ̈c thiek apɛi, acït many adhie kërïëëc ëbën ruɔ̈ɔ̈c piny.

13

Tɛ̈ ye Nhialic miëët puɔ̈u thïn

1 Lak tueŋ we nhiar röt akölaköl ke we cït mïth tik.

2 Lor jɔ̈ɔ̈l ë puɔ̈n ɣer ku nyuɔ̈ɔ̈c keek apath. Rin cï kɔc kɔ̈k atuuc Nhialic kaŋ lor ke kuckë ke.

3 Duɔ̈kkë nhïïm ye määr kɔc mac ku kɔc gum. Yakë ke kony ciɛ̈t we mac ku guɔ̈ɔ̈mkë ke ke.

4 Thiëëk adhil raan ëbën theek, röör ku diäär aa dhil röt theek kamken bï ciɛ̈n raan dɛ̈ɛ̈k ŋɛk puɔ̈u. Nhialic abï kɔc cï rot thiaak ë luui akɔr tɛ̈m awuɔ̈c, ku kɔc këc thiëëk luui käk ë bal aya.

5 Duɔ̈kkë ye wïc wepuɔ̈th bäk la käjuëc apɛi, ye këdun muk yen ye yiëk yïpuɔ̈u rot. Acï Nhialic lueel thɛɛr ëlä, “Wek aacä bï kaŋ päl wei, ku wek aacä bï nyääŋ wei.”

6 Na ye këya, rëërku ë cök ku ŋɔ̈thku Nhialic, ku yeku lueel ëlä, “Ee Nhialic yen ë ɣɛn kony, acïn kë ben ɣa riääc. Le raan lëu ye ba luɔ̈i kërac?”

7 Duɔ̈kkë nhïïm mär kɔcdït tueŋ wäär we lɛ̈k wël Nhialic. Takkë apath yen tɛ̈ pïïr kek thïn aɣet tɛ̈ thou kek. Luɔ̈ɔ̈ikë cïmënden gam yic.

8 Jethu Krïtho acie rot ye waar. Ee yen töŋ aköl wäär ku ya aköl ku akölriëëc ëbën.

9 Duɔ̈kkë röt cɔl aa rɛc ë nhïïm piööc juëc kɔc gɔ̈i ye lueel lɔn cïï mïïth kɔ̈k bï ya cam. Wek aa dhil wepuɔ̈th wɛ̈l dhëëŋ Nhialic ku acie mïïth ye cam cïn kë yekë kuɔ̈ny wëi kɔc ke cam.

10 Ajuër ye looi bï ɣo awaar kärɛc yiic, acït ajuër löŋ dɔ̈ɔ̈r wäär ye looi bï adumuɔ̈ɔ̈m päl piny. Ku acïn raan ye puɔ̈l agut kɔc käŋ juaar tënë Nhialic duël yic bïk rïïŋ län cï nɔ̈k cuet.

12:17 Cäk 27:30-40 **12:19** B.bei 19:16-22; 20:18-21; L.rou 4:11-12; 5:22-27 **12:20** B.bei 19:12-13 **12:21** L.rou 9:19 **12:24** Cäk 4:10 **12:25** B.bei 20:22 **12:26** Ɣag 2:6 **12:29** L.rou 4:24 **13:2** Cäk 18:1-8; 19:1-3 **13:5** L.rou 31:6, 8; Joc 1:5 **13:6** Wk 118:6

11 Rin raandït käk Nhialic ë ye riɛm
län cï juɛ̈r Nhialic ɣäth tɛ̈ yaath duël
yic rin bï adumuöömäl piny. Ku län
cï nɔ̈k ë ye nyop roor abï ya col.
12 Ku Jethu aya, ee thou gɛu kɔ̈u
aɣeer Jeruthalem. Tɛ̈wën nɛ̈k ye ëcï
riɛmde kuër rin bï adumuöömkua päl
piny.
13 Këya, dhilku biaath aɣeer aya gɛu
kɔ̈u buk yär guöp wäär cï guum la rɔm
kek ye.
14 Kënë adhilku looi, rin pinynhom
tɛ̈ ciëŋ ɣok thïn acie yen tɛ̈ bï ɣok cieŋ
thïn athɛɛr. Ɣok aa tit gen yam yen bï
bɛ̈n.
15 Këya, cït mënë cï ɣok Jethu gam,
yeku Nhialic leec akölaköl. Rin lɛ̈c
ye ɣok ye leec piäthkua ëbën, yen
ajuërdan ye nyuɔɔth lɔn ye yen Bɛ̈ny.
16 Duɔ̈kkë nhïïm mär luɔi käpath, ku
kë ye wek röt kony kamkun, rin käkkä
kek ajuër Nhialic cɔl amit puɔ̈u.

Thek kɔckun dït wël Nhialic

17 Thek kɔckun dït wël Nhialic, ku
piŋ tɛ̈ ye kek yï wɛ̈ɛ̈t thïn, rin ye kek
kɔc tit wɛ̈iku. Ku aŋickë lɔn bï Nhialic
ke thiëëc aköldä tɛ̈ cï kek wëi kɔc tiɛɛt
thïn. Na thek ke ku gam wɛ̈tden, ka
bï luɔiden looi ke mit puɔ̈th. Ku na cï
wɛ̈tden piŋ ka luui ke rem puɔ̈th. Ku
na cïk ŋic luui apath, ke la kë kuny kë
yï?
18 Yakë röök riɛnkua. Acïn këreɛc
rɛ̈ɛ̈r ɣopuɔ̈th. Awïcku bï ya këpath yen
yeku looi akölaköl.
19 Wek aa liɛm piändiɛ̈ ëbën bäk röök
bï Nhialic ɣa cɔl adhuk tënë we ye
nïnkä.

Röök ciëën

20 Ku ëmën, bï Nhialic rɛ̈ɛ̈r kek dɔ̈ɔ̈r,
yen cï Bänyda Jethu cɔl aben pïr, week
yiëk käk wiɛ̈ckë ke bï wek këden wïc
looi. Ku bï luui wepuɔ̈th riɛl Jethu
raan cï lɔc ku dɔc,
21 bï wek kuat käk ye miëët puɔ̈u ya
looi. Jethu yen abiöŋdït rin cï yen löŋ
dɔ̈ɔ̈r akölriëëc cï thany riɛmde looi. Bï
diik ya këde akölriëëc ëbën. Yenakan.

Wël ciëën

22 Miɛ̈thakäi piɛŋkë wël lik deet
wepuɔ̈th ca lɛ̈k we apath. Rin athör ca
gät we aciek.
23 Awiëc bäk ŋic aya lɔn wämäätha
Timothï acï lony ë nïnkä. Na lɔc bɛ̈n
bä döötke ɣok aabï cath ë tök buk we
la neem.
24 Miäthkë kɔckun dït ku kɔc
kɔ̈k cï wɛ̈t Nhialic gam ë riɛnkua.
Wämäthakua pan Italia aa we muɔ̈ɔ̈th
aya.
25 Bï dhëëŋ Nhialic rëër kek we
ëbën.

13:11 Leb 16:27

Athör Jemith
Wɛ̈t nhom

Athör Jemith aa käk cï gät kɔc cï Nhialic gam cï thiëi pinynhom ëbën. Raan ë gät athör acï wël juëc ë waal path gɔ̈t bï yen kɔc lɛ̈k ŋïny ë käŋ, rin bï kɔc cï gam, röt tiit ku luɔi path. Acï wël juëc lueel tënë kɔc cï gam, wël cïmën wël ë jiɛɛk, ku ŋöö̈ŋ ku thëm ë jɔŋrac, ku luɔi ku tiɛɛl, ku gam kek ë luɔɔi, ku liem path ku ŋïny ë käŋ, ku agɔ̈th ku nhiam ku piath, ku luk kɔc kɔ̈k wei. Ku nyooth ë rot ke nhiam ku liɛr ë puɔ̈u ku röök. Athör ë jam apɛi bï gamda rot ya nyuɔɔth luɔida yic.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th 1:1
Thëm ku thööc kërac yic 1:2-18
Pïŋ ku luɔi 1:19-27
Duɔ̈kkë kɔc ye tek yiic 2:1-13
Gam ku luɔi 2:14-26
Dut liɛmdu 3:1-12
Ŋïny käŋ bɔ̈ tënë Nhialic 3:13-18
Thɔ̈nkë röt Nhialic 4:1-10
Duk mɛnhkui nyieny 4:11-12
Duɔ̈kkë ye tol 4:13-17
Lëk tënë Ajiɛɛk 5:1-6
Pɛ̈l rot piny ku Röök 5:7-20

1 Athör Jemith, aluaŋ Nhialic ku Bänyda Jethu Krïtho tënë kɔc cï gam, cï weer pinynhom. Ku muɔ̈ɔ̈th ke.

Thëm ku thööc kërac yic

2 Miɛthakäi, calkë aye miɛt ë guɔ̈p tɛ̈ teem kuat kërïl rot ë dhɛ̈ldun yic,
3 rin aŋiɛckë aköl ye gamdun la tueŋ käril yiic, kën bɛ̈n bei thïn ë riɛl ë puɔ̈u ater yic.
4 Calkë riɛl piändun ater yic aɣɛ̈th we tueŋ, yen abï wek käŋ ŋic ku bäk la cök ke cïn diu.
5 Na le kë dhal we bäk cïï ŋic, ke we rɔ̈ɔ̈k tënë Nhialic yen la riɛl bï gäm we, rin Nhialic ë ŋiɛɛ̈c käŋ gam ë path piände tënë raan ëbën.
6 Ku na rɔ̈ɔ̈kkë ka dhiɛlkë looi ë puɔ̈n cïn yic diu acïn, kuat raan ë diu acït apuɔ̈ɔ̈k wïïr ye yom nyiääŋ bï ɣäth tueŋ ku dhuk ciëën.
7 Raan cït kënë cïï ye tak lɔn le yen kë bï yök tënë Nhialic.
8 Ku yen raan kënë ë puɔ̈u rou, ku käk ye looi ëbën aacie rɔ̈m.
9 Raan cï gam ŋɔ̈ŋ adhil puɔ̈u miɛt tënë Nhialic, rin bï ye juak bï ɣäth nhial,
10 ku raan ajak adhil puɔ̈u miɛt tɛ̈ dhuk Nhialic ye piny, rin ajak abï lööny wei cïmën yɔ̈ɔ̈k tim.
11 Akɔ̈l ë ruɛl ku atuɔ̈nyde ë tim nyop, ku thou yɔ̈ɔ̈k dhëëŋ wën ëbën ku lööny kë wei. Ku riääk dhëëŋden puɔth wën. Yen ë kë bï rot looi tënë raan ajak aya, abï mɛ̈r wei jaakde cök.
12 Raan bï puɔ̈u miɛt ë raan bï kërac guum ku ŋuɔ̈t ril puɔ̈u ë gamde yic, tɛ̈ lëu yen kënë, ka bï pïr akölriëëc ëbën cï Nhialic guiir ke ya ariöp tënë kɔc nhiar ye yök.
13 Na them raan ë käk rɛɛckä, ke cïï raan luel yepuɔ̈u ëlä, “Athëm kënë abɔ̈ tënë Nhialic.” Rin acïn raan lëu ye bï Nhialic cɔl aloi kërac, ku yeen guɔ̈p acie raan ë them kërac.
14 Ku raan aye them kërac ye wïc yepuɔ̈u ye thɛl wei ku deep.
15 Kërɛɛc ye wïc yepuɔ̈u yen ë bɛ̈n rëër këya ɣet bï dhiëth adumuɔ̈ɔ̈m, ku adumuɔ̈ɔ̈m yen ë bɛ̈n dït apɛi ɣet bï thuɔɔu bɛ̈ɛ̈i.
16 Miɛthakäi nhiaar duɔ̈kkë röt cɔl aaye math nyïn,
17 kuat käpath la cök ye yök, nadë ke gɛ̈m yï aa bɛ̈n nhial tënë Nhialic, Aciëŋ cak käk ë ruɛl nhial, ye ruɛlden röt waar ku yeen acie rot waar.
18 Acï tak ë rot bï ɣo gäm pïr ë yam dhël wɛ̈t ë yic, ku buk rëër tueŋ kërïëëc nhom ëbën.

Pïŋ ku luɔɔi

19 Muɔ̈kkë kënë wenhïïm miɛthakäi nhiaar ke! Raan ëbën adhil käŋ lac apiŋ, ku cïï guɔ jam ë path, ku cïï puɔ̈u ë lac dak aya.
20 Riäŋ ë puɔ̈u acïï pïr la cök wïc Nhialic ye bɛ̈ɛ̈i.
21 Këya, pälkë luɔi käk la bïth ë kɔc yɔ̈ɔ̈r gup, ku kuat luɔi kërac ëbën.

1:1 Mt 13:55; Mk 6:3; Luɔi 15:13; Gal 1:19 **1:11** Ith 40:6-7

Gamkë Nhialic piäthkun ëbën, ku wët
puɔth cï tääu wepuɔ̈th bï we luɔ̈k.
22 Na yakë wët Nhialic piŋ ku cäk
loi, ke wek aa röt math. Këya, luɔikë
kecït tëde.
23 Kuat raan ë wët kënë piŋ ku cïï
looi acït raan rot tiŋ macar yic.
24 Ee guäpde ŋiɛc tïŋ apath, ku na le
jäl macar lɔ̈ɔ̈m ke go nhom määr të cï
ye cak thïn.
25 Ku raan ë löŋ path tïŋ ku döt yic
yepuɔ̈u, löŋ puɔth Nhialic ɣo gël buk
kärɛc cïï loi, acïï cït kënë, acïï ye piŋ
ë path ku mɛ̈r nhom ye, ku looi kecït
tëde. Raan cït kënë abï Nhialic dɔɔc
kuat käk ye looi yiic ëbën.
26 Ye raan tak lɔn theek yen yath?
Na cïï raan liɛmde dut ka cïn yanh
theek. Ku ë rot math ë rot.
27 Thëk puɔth ye Nhialic Wäda gam
akïn, kony abɛɛr ku lëër ë ŋääŋden yic,
ku tiit rot käk rɛc ye tɔ̈ pinynhom.

2

Duɔ̈kkë kɔc ye tek yiic

1 Miɛthakäi, kɔc cï wët Bänyda Jethu
Krïtho la dhëëŋdït apɛi gam, wek aad-
hil kɔc thɔ̈ɔ̈ŋ nhïïm kuat ë käk yakë ke
looi yiic ëbën.
2 Tëdë, të bï raan cï ŋiɛc ruk apath
tënë amat, ku bɔ̈ raan ŋɔ̈ŋ cieŋ alanh
cï riääk aya.
3 Na ye raan cï ŋiɛc ruk yen ŋic tïŋ
ë rot ku lɛ̈k ye ëlä, “Bäär nyuc tën
tëpath,” Ku lɛ̈k raan ŋɔ̈ŋ nyin, “Lɔɔr
kääc tëën,” Nadë ke luel, “Lɔɔr nyuc
piiny tëën ɣacök.”
4 Ke yïn ala guɔ̈p awuɔ̈c cï yïn kɔc tek
yiic, ba kɔc kɔ̈k luɔ̈k wei, ku kënë ë luɔi
cïï path.
5 Piɛŋkë miɛthakäi nhiaar, Nhialic
acï kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn kuɛny bei pinynhom
bïk ajiɛɛk ë gamden yic, ku ye bääny
pan Nhialic këden, bääny cï Nhialic
lueel lɔn bï ye gäm kɔc nhiar ye.
6 Ku wek aacï kɔc ŋɔ̈ŋ nyïn dhɔ̈l gup.
Ye yïŋa, bï we thany nhïïm piny ku
thelkë we tënë bɛny luk? Ajiɛɛk!
7 Aa keek, kek aa kɔc jam wël rɛc rin
puɔth raan cï wek wëtde gam.
8 Abï ya këpath yen luɔikë të theek
wek löŋ bääny Nhialic ye yök athör
thɛɛr wël Nhialic yic, “Nhiar raandun
akeu nhom cïmën nhiɛɛr yïn rot.”
9 Ku na cäkkë kɔc ye thɔ̈ɔ̈ŋ nhïïm ë
luɔidun yic, ke wek aala gup awuɔ̈c,
ku löŋ abï we tɛ̈m awuɔ̈c raan cï löŋ
dhoŋ kɔ̈u.
10 Kuat raan ë lɔ̈ŋ tök dhoŋ kɔ̈u kam
ë lööŋ, ee lööŋ dhoŋ kɔ̈th ëbën.
11 Ku yen töö̈ŋ, yen ë ye lueel ëlä,
“Duk tiŋ raandä kɔr,” ku lueel aya,
“Duk raan näk.” Rin na cɔk alɔn këc
yïn tiŋ raandä kɔɔr ku yïn acï raan
nɔ̈k, ke yïn acï löŋ dhoŋ kɔ̈u.
12 Ye jam ku lui yï ŋic rot lɔn bï yï
dɔm ë löŋ ɣo gël buk kärɛc cïï loi.
13 Rin të le Nhialic luk looi tënë
kɔckä, acïï raan cie wët ye päl piny bï
ŋuään. Ku pël piny wët yen aril tënë
luk.

Gam ku luɔi

14 Miɛthakäi, ye këpiath ŋö tɔ̈ thïn bï
raan aa lueel ka la gam, ku aacïï käk
yeke looi ye nyuɔɔth? Lëu gam kënë
bï ye luɔ̈k?
15 Na lɔ miɛthakui cï gam ku aacïn
miëth camkë ku alɛth ceŋkë ke.
16 Ye këpiath ŋö tɔ̈ thïn të lëk yïn ye
ke ëlä, “Miëthkë ku bäk kuɛth, tëdë ke
luel, ruɔ̈kkë alɛth dhïl bï wiir we cïï
näk!” Ku acïn käk ca gäm ke käk wïckë
ke ë piɛrden yic?
17 Këya, gam ë rot ku cïn yic luɔi
path, ka cïn yic pïr.
18 Ku abï raan ya lueel, “Raandɛt ala
gam ku raandä ala luɔi,” Ku aba dhuk
nhom ëlä, “Nyuɔ̈th ɣa raan cït kënë
la gam ku cïn luɔi? Yïn aba nyuɔ̈th
gamdiɛ käkkiɛn ya looi yiic.”
19 Ye gam lɔn ye Nhialic tök? Apath.
Aye jakrɛc gam aya, ku lɛth ke ke cï
riɔ̈ɔ̈c.
20 Yïn raan ril nhom! Wïc bï nyuɔ̈th
yï lɔn gam cïn yic luɔi acïn koony?
21 Abaram Wädandït thɛɛr, cï cɔ̈k
piny Nhialic nhom këdë? Ee luɔide
yen ë cök ye piny, wäär juɛɛr yen
manhde Ithäk ariäk nhom tënë
Nhialic.

2:8 Leb 19:18 **2:11** B.bei 20:13, 14; L.rou 5:17, 18 **2:21** Cäk 22:1-14

22 Kɛ̈ckë tïŋ gamde ku luɔide aacï luui kedhie, ku gamde acï luɔide cɔl ala cök.
23 Ku kë cï lueel athör thɛɛr wël Nhialic yic acï ya yic, “Abaram acï Nhialic gam, ku rin gamde yen acï Nhialic ye bɛ̈n tïŋ ke la cök yenhom.” Ku ye Abaram cɔl aye mäth ë Nhialic.
24 Cäk tïŋ, ee rin luɔi path yen ë raan cɔl ala cök ë Nhialic nhom. Ku acie gam ë rot.
25 Ku ë yen ë ye tɛ̈de kek adëjöŋ cɔl Raɣäp wäär kony yen anëm kɔc Itharel. Wäär, lor yen ke paande, ku kony ke bïk röt kual ë dhël dɛ̈t.
26 Këya, cïmën guɔ̈p cïn yic wëi, ee kë cï thou, yen ë tɛ̈në gam cïn yic luɔi path, ee kë cï thou aya.

3

Dut liɛmdu

1 Miɛ̈thakäi, aacie we ëbën wek lëu ye bäk aa kɔc ë piööc. Tɛ̈cït tɛ̈ ŋiɛckë ye, ɣook kɔc ë piööc, luɔ̈ŋda abï yic riɛl apɛi tënë luŋ kɔc kɔ̈k.
2 Ɣook ɣodhie ɣok awuɔ̈ɔc looi dhɔ̈l juëc yiic, ku na këc raan awuɔ̈c loi käk ye lueel yiic, ka la cök ku alëu bï rot muk apath alanden.
3 Ɣok a mathiäŋ ŋak thok luuŋ bï wɛ̈tda gam, ku jɔlku kuaath tɛ̈ wïcku.
4 Tɛ̈dë ke yï tak riän rɛ̈ɛ̈r wïïr, adït apɛi ku aye yom ril kuaath, ku alëu raan ye kuaath bï tim koor cït alau cök nhom, ku jɔl geer ke wel nhom tɛ̈ wïc piände.
5 Yen ë tɛ̈de ke liep, akoor, ku alëu bï yenhom lɛc käkken dït ril yen.
Thɔ̈ɔ̈ŋ ror dïttet lääu yic apɛi, ku aye liem many thiin koor yɔɔt.
6 Ku liep acït mac. Yen ë käŋ liääp ku bïï riääk pinynhom, arɛ̈ɛ̈r ɣogup ku ye kuat kärɛc ëbën thiäi ë guɔ̈p yic. Ee piërda dɛ̈ɛ̈p ë manyden bɔ̈ kek ye pan mac.
7 Acï raan lëu bï lääi roor mac baai kek ye, cïmën lääi dït ku lääi kor ku diɛt ku käpiɛny ku rec.
8 Ku acïn raan cie lëu bï liɛmde ŋiɛc mac. Liep arac, acie lëu bï duut, ala yic kërɛɛc kɔc nɔ̈k.
9 Ayeku luɔ̈ɔ̈i bï ɣok Nhialic leec, ku lɛm ɣok miɛ̈thakäi kɔ̈k cï Nhialic Wäda ke cak ke cït ye.
10 Wël alɛɛc ku lɛ̈mlɛ̈m aa bɛ̈n bei ë thoŋ töö̈ŋ yic. Miɛ̈thakäi pɛth bï rot looi këya?
11 Acïn yinh pïu path ku pïu rɛc bɛ̈ɛ̈i bei ë tök kedhie.
12 Miɛ̈thakäi tim cït ŋaap, acie dhiëth ë mïth tim cɔl Olip. Ku abiëc acie dhiëth mïth tim cït ŋaap, tɛ̈dë ke yinh lɛ̈i piɛuke bïï pïu path.

Ŋïny ë käŋ bɔ̈ tënë Nhialic

13 Le raan tök kamkun ŋic käŋ ku ye wël deet yiic? Adhil nyuɔɔth ë piɛ̈rde yic, ku luɔi path cïn yic nhiaam rin ŋiɛ̈ɛ̈c ë käŋ.
14 Ku na ye tiɛɛl yï reem puɔ̈u apɛi ku ye rot nhiër käŋ ë rot, ke yï duk yic dhäl ba jam ë nhiaam.
15 Ŋïny käŋ cït kënë acie bɛ̈n pan Nhialic, ee kën pinynhom ë tɛ̈n, acïn yic Wëi Nhialic, ee kën jɔŋrac.
16 Na rɛ̈ɛ̈r tiɛɛl ku kë ye yïn rot nhiër käŋ ë rot thïn, ke aliääp ku kuɔc luɔi, ku kuat kärɛc ëbën arɛ̈ɛ̈r thïn aya.
17 Ku ŋïny käŋ bɔ̈ nhial, tueŋ ala yic dɔ̈ɔ̈r ku ala yic dhëëŋ, ku gɛm rot tënë Nhialic, athiäŋ ë liɛr puɔ̈u, ku aa käpath kek aaye yök thïn, acïï kɔc ye tek yiic, ku aala cök.
18 Ku kɔc dɔ̈ɔ̈r looi, aa käk la cök yök dɔ̈ɔ̈r yic.

4

Thɔ̈nkë röt Nhialic

1 Ye tɛ̈nɛn yen ye akɛ̈ɛ̈k ku agɔ̈th ë kamkun bɛ̈n thïn? Aa bɛ̈n tënë käk wiɛ̈ckë ke thɔ̈r wepuɔ̈th, käk we cɔl agöth ë kamkun.
2 Wek aa wïc käŋ, ku aa cäk ë yök, wek aacï röt guiir bäk näk. Wek aa wïc käŋ ë riɛl ku na cäkkë ke yök, ke wek aa gɔ̈th ku thärkë, kë wiɛ̈ckë acäk bï yök rin këc wek Nhialic thiëëc bï gäm we.
3 Ku na thiëckë, ka cäk yök, rin tɛ̈ ye wek ye tak thïn tɛ̈ wïc wek ke, acïï path. Ayakë thiëëc ë käkkä rin miɛt ë piäthkun ë rot.

2:23 Cäk 15:6; 2Lëk 20:7; Ith 41:8 **2:25** Joc 2:1-21 **3:9** Cäk 1:26

4 Kɔc cï jai Nhialic! Kuɔ̈ckë lɔn na yïk raan yepuɔ̈u käk pinynhom, ke raan ë raan ater tënë Nhialic. Kuat raan ye wïc bï ke nhiaar käk ë pinynhom, ee ya raan ater tënë Nhialic.
5 Duɔ̈kkë ye tak lɔn cïn yen yic tɔ̈ athör thɛɛr wël Nhialic yic ye lueel ëlä, “Nhialic awïc wɛ̈ikua bïk aa käkke ë rot.”
6 Ku dhëëŋ cï Nhialic gäm ɣo adït alanden. Ku yen aye athör thɛɛr wël Nhialic lueel, “Nhialic aman nhiam ku ë dhëëŋ gäm kɔc lir puɔ̈th.”
7 Këya, thɔ̈nkë röt Nhialic. Yakë jɔŋrac thany wei bï kat welɔ̈m.
8 Bäkkë ë Nhialic lɔ̈ɔ̈m ku abï thiɔ̈k kek we. Miëëtkë wecin bei kärɛc yiic wek kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m! Wuɔ̈ɔ̈nykë wepuɔ̈th wei wek kɔc puɔ̈th rou!
9 Riääkkë puɔ̈th awuɔ̈ɔ̈ckun cäk looi yiic, dhiaaukë ku ŋɛɛrkë yiic. Calkë dɔl aye dhiëëu. Calkë miɛt ë piändun aye riääk ë puɔ̈u!
10 Dhuɔ̈kkë röt piny ë Nhialic nhom, ku abï we jat nhial.

Duk mɛnhkui nyieny

11 Miɛ̈thakäi duɔ̈kkë röt ye nyieeny kamkun, kuat raan bï mɛnhkën nyieeny ë path, tɛ̈dë ke luk wei, ee löŋ yen aye dhɔ̈l ku lueel ka cïï path. Ku na luel kërac rin ë löŋ ka cïï thek, ku ye rot looi ciɛt yïn dït tënë löŋ.
12 Ee Nhialic rot yen ë löŋ gäm kɔc, ku ë yen kɔc luɔ̈k wei. Yen ee raan kony ku nɛ̈k aya. Ye tak ye yïn ë ŋa ba mɛnhkui luɔ̈k wei?

Duɔ̈kkë ye tol

13 Piɛŋkë kë luɛɛl ëmën, ayakë lueel, “Ya akölë, tɛ̈dë keye nhiäk ɣok abï la keny ë gen dɛ̈t yic, ɣok aabï la rëër ë tɛ̈ɛ̈n ë ruɔ̈ɔ̈n tök, ku lok luui buk wëëu juëc yök thïn.”
14 Yïn akuc kë bï rot looi tënë piɛ̈rdu nhiäk, yïn acït tol ë mac, ë guɔ bɛ̈n nhial kam thin-nyɔɔt ku go liu.
15 Kë lëu ba ya lueel akïn, “Na wïc Nhialic, ke ɣok aa pïr buk kënë looi ku kënë.”
16 Ku ëmën wek aa nhiam ku yakë tol, nhiam dïït kënë ëbën arac.
17 Këya, raan ŋic këpath bï looi, ku acïï ye looi ala guɔ̈p awuɔ̈c dït tet.

5

Lëk tënë Ajiɛɛk

1 Ku ëmën, wek kɔc la käŋ, piɛŋkë wɛ̈tdiɛ̈! Ŋɛɛrkë yiic ku dhiaaukë ë kärɛc bï bɛ̈n weyiëth aköldä!
2 Jaakdun acï riääk, ku aläthkun aacï aruɔp cam.
3 Milɔ̈ɔ̈ŋkun tɔ̈c ku milɔ̈ɔ̈ŋ thith aacï keth, ku keth kënë yen abï dït piändun nyuɔɔth aköldä, ku abï we nyop cïmën mac. Wek aacï käjuääc kuɔ̈ɔ̈t yiic ë nïnkä.
4 Wek aakëc kɔc lui duɔ̈mkun yiic riɔp. Piɛŋkë keröt. Dhiën kɔc ë rapkun tem aacï Nhialic Madhɔl döötˈ
5 Piërdun pinynhom tɛ̈n, athiäŋ yic miɛt piändun ë röt. Wek acï cuai cïɛ̈t we bï nɔ̈k aköl yai.
6 Wek acï kɔc cïn gup awuɔ̈c tɛ̈m awuɔ̈c, ku näkkë ke ke këc jai ë wɛ̈tdun.

Pɛ̈l rot piny ku Röök

7 Miɛ̈thakäi, guɔ̈ɔ̈mkë ɣet tɛ̈ bï Bänyda bɛ̈n. Tiɛ̈ŋkë, raan puɔ̈r ee yepuɔ̈u päl piny bï rapken wäär cï puur duɔmde tiit bïk luɔk apath. Ee tïït ɣet bï ruël thök bï deŋ bɛn tuɛny läkëër.
8 Ke week aya, wek aadhil röt päl piny, ku kääckë ë cök rin aköl bɛ̈n ë Bɛ̈ny acï thiɔ̈k.
9 Miɛ̈thakäi, duɔ̈kkë röt ye lom kamkun bï Nhialic we cïï luk wei. Aluɔ̈k luk acï thiɔ̈k, abï guɔ ɣëët.
10 Miɛ̈thakäi, na cï kärɛc we yök, ke we pɛ̈l röt piny cïmën kɔc wäär ë käk Nhialic tïŋ ë wël Nhialic lɛ̈k kɔc.
11 Cïmën ŋic wek ye, aayeku cɔl aaye kɔc cï dɔɔc ë rin cï kek gum. Wek aa we cï tɛ̈ cï Jop guum thïn ku deet yepuɔ̈u piŋ, ku wek aacï kë cï Bɛ̈ny bɛ̈n looi tïŋ, Bɛ̈ny la ŋuɛ̈ɛ̈n ku nhiër.
12 Kë tueŋ miɛ̈thakäi, duɔ̈kkë mël ye kuëëŋ rin pan Nhialic. Tɛ̈dë ë rin piny, tɛ̈dɛ̈t ë rin kɔ̈k ë path. Luel,

4:6 Kɛ̈ŋ 3:34 **4:14** Kɛ̈ŋ 27:1 **5:3** Mt 6:19 **5:4** L.rou 24:14-15 **5:11** Jop 1:2-22; 2:10; Wk 103:8 **5:12** Mt 5:34-37

“Ɣëë,” Të cï yïn ye gam, ku luel, “Ɣei,” Të këc yïn ye gam. Na cäk loi këya ke wek aabï tëm awuɔc.
13 Na le raan tök kamkun rëër ater yic ka adhil röök. Na le raan tööŋ mit puɔu, ke cɔl aket waak alɛɛc.
14 Na le raan tuany ë we ka dhil kɔcdït akut kɔc cï gam cɔɔl bïk röök riɛnke, ku tɔckë ë miök.
15 Röök kënë cï looi ku le yic gam ril, ka bï raan kony bï pial rin abï Bëny cɔl apuɔl, ku na le adumuɔɔm cï looi ka pël piny.
16 Këya, lakkë adumuɔɔm cäk looi ë kamkun, ku ye ŋɛk röök rin ë ŋɛk rin bï we kony. Röök ë raan path cɔl aril apɛi bï kɔc kony.
17 Elija raan käk Nhialic tïŋ a ye raan ë path cït ɣo. Ee cï röök apɛi bï deŋ cïï tueny. Ku deŋ akëc bën tuɛny pinynhom run kadiäk ku abak.
18 Na lä ke ben röök bï deŋ tuɛny bï wal cil ku lok rap pinynhom.
19 Miëthakäi, na päl raan tök ë kamkun gam ë yic, ku dhuk raandët ë raan kënë thïn,
20 muɔkkë kënë nhom, kuat raan bï raan lä guɔp adumuɔɔm dhuɔk ciëën bï kärɛc ye ke looi puɔl, ke yeen abï wëi kony thou yic. Ku abï pël piny adumuɔɔm juëc bëëi tënë ye.

5:14 Mk 6:13 **5:17** 1Bŋ 17:1; 18:1 **5:18** 1Bŋ 18:42-45 **5:20** Këŋ 10:12; 1Pït 4:8

Athör tueŋ cï Pïtɛr gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ cï Pïtɛr gɔ̈t ëcï gät kɔc cï gam, kɔc cï Nhialic kuany. Kɔckä aake cï thiëi wuɔ̈t kɔ̈k yiic pan Athia. Wɛ̈t gɛ̈t yen athöör ë rin bï yen kɔc bï ye kueen dɛɛt puɔ̈th bïk gum, wɛ̈t ye ke nɔ̈k rin cï kek gam. Aaye Pïtɛr lɛ̈k Wɛ̈t Puɔth Yam ë rin Jethu Krïtho, raan cï thuɔnde ku jön rot ku këden cï thɔn bɔ̈, ke cɔl aŋɔ̈th.

Ku rin ë wɛ̈t kënë adhilkë gam bïk kepuɔ̈th dɛɛt ku guumkë rin ë gamden yen athem. Ku ŋickë lɔn bï ke riɔp aköl le Jethu raan cï lɔc ku dɔc dhuk.

Na cɔk alɔn ye Pïtɛr ye lɛ̈k ke bïk kepuɔ̈th aa dɛɛt, të yök kek kärɛc, aye lɛ̈k ke aya, bïk pïr ke cït kɔc Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Lëk rin kuɔɔny Nhialic 1:3-12
Käk dhilkë looi rin Pïr ë Yam 1:13–2:10
Kë ye kɔc cï gam kony riääk yic 2:11–4:19
Kuɔɔny kɔc cï gam 5:1-11
Muɔ̈th ciëën 5:12-14

1 Ɣɛn Pïtɛr atuny Jethu Krïtho, ɣɛn agɛ̈t tënë kɔc cï Nhialic kuany, cï thiëi bëëi kɔ̈k yiic pinynhom cïmën Pontuth, Galatia, Kapadokia, Athia ku Bithinia.
2 Wäda Nhialic acï we kuany rin yen këden wïc thɛɛr. Ku Wëi Nhialic acï we looi bäk aa kacke, ku këya bäk Jethu Krïtho theek, raan cï thou rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkun päl piny. Bï dhëëŋ ku dɔ̈ɔ̈rdït rëër kek we.

Nɔ̈th akölriëëc ëbën

3 Ɣok aa dhil Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho leec. Ku rin liɛr piände tënë ɣo, acï ɣo yiëk pïr ë yam, jön cï yen Jethu Krïtho jɔt thou yic, ku kënë ë ɣo cɔl aŋɔ̈th.
4 Aŋicku lɔn bï ɣok käk ye Nhialic täu kacke yök. Käkkä aaye muk nhial paande apath ë riɛnkun. Aaye tɔ̈ɔ̈u të cïï kek bï dhiäth thïn, të cïn kë bï ke rac ku cïn kë nyɛɛi ke thïn.
5 Aa tɔ̈ɔ̈u ke ë riɛnkun, rin le wek gam bï we tiit ë riɛl Nhialic. Ku këya wek aabï luɔ̈k aköldä cït të cï Nhialic guiër ye.
6 Miɛtkë puɔ̈th rin kë cï Nhialic looi, cɔk alɔn bï wek puɔ̈th aa riääk ëmën rin käjuëc bäk ke guum.
7 Ku kë ye wek gum, ee lɔn bäk nyuɔɔth lɔn ye gamdun yic. Agut mïläŋ tɔ̈c, ye raan lëu bï rac, aye kaŋ tääu mɛɛc bï them. Këya, gamdun tënë Nhialic wär mïläŋ adhil them aya bï tïŋ lɔn bï wek puɔ̈th riɛl. Ku Nhialic abï we cɔl ayök lɛc ku duaar aköl le Jethu Krïtho dhuk.
8 Na cɔk alɔn këc wek ye kaŋ tïŋ, ka nhiarkë. Cɔk alɔn cïï wek ye ye tïŋ ëmën ka ya ke gam. Ku acïn wël puɔth ye wek miɛt piändun teet,
9 rin wek aa kuɔɔny wɛ̈ikun yök, kënë yen ye yök gam yic tënë ye.
10 Kɔc käk Nhialic tïŋ cï we lɛ̈k rin dhëëŋ Nhialic, acïk wïc apɛi bïk kuɔɔny wëi kënë ŋic.
11 Ku Wëi Krïtho rɛ̈ɛ̈r kegup acï ke nyuɔ̈th të bï Krïtho guum thïn, ku käpuɔth bï röt looi, ee kënë cök. Ku acïk them bïk ŋic ye nɛn bï kënë rot looi, ku yeŋö bï ye nyuɔɔth.
12 Acï Nhialic nyuɔ̈th kɔc käkke tïŋ lɔn käk yekë ke lueel aacie käk ë kuɔɔnyden, aa käk kony ë we. Käk yakë ke piŋ ëmën aacï atuuc ë Wɛ̈t Puɔth Yam jam riɛl Wëi Nhialic cï tuɔ̈ɔ̈c nhial pinynhom. Käkkä aacï atuuc nhial bɛ̈n aa wïc aya bïk ke deet yiic.

Pïr ë Yam

13 Këya, cɔ̈kkë röt piny rin ë luɔi. Duɔ̈kkë röt cɔl amɛ̈r dhɔ̈l kɔ̈k. Ŋäthkë ke ye dɔc bï Nhialic gäm we aköl le Jethu Krïtho bɛ̈n.
14 Thɛkkë Nhialic, ku duɔ̈kkë piɛ̈rdun cɔl acök käkkun yakë ke wïc wepuɔ̈th, cïmën wäär kuc wek Wɛ̈t Puɔth Yam.
15 Mɛɛckë röt wei kuat kärɛc yiic ëbën aköläköl, cïmën cïï Nhialic raan cï we cɔɔl rot ë thiäk kuat kërac aya.

16 Acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic
ëlä, “Mɛɛc rot wei këracyic cïmën mec
ɣɛn kek këracyic.”
17 Tɛ̈ röök wek tënë Nhialic, ayakë
cɔɔl, “Wäda.” Yen ë luk looi cök tënë
kɔc ëbën, kë cï raan looi yen ë tɛ̈ bï
Nhialic luɔ̈ŋde luɔ̈k thïn nyooth. Këya,
rɛ̈ɛ̈rkë ke we thek Nhialic piɛ̈rdun yic
pinynhom ë tɛ̈n.
18 Rin wek aa ŋic kë cï we wɛ̈ɛ̈r bei
pïr wäär yic, pïr cïn kë kuany thïn
wäär cäk ŋic tënë wärkun dït. Ku wek
aa we këc waar kën yäi, cïmën ye
mïläŋ tɔ̈c ku mïläŋ thith yäi.
19 Ku wek aacï waar rin cï Krïtho
rot gam bï nɔ̈k, ku kënë ajuër thiek
yic apɛi, ee cït manh amääl cïn kë diu
yeguɔ̈p.
20 Nhialic ëcï Jethu lɔc ke piny ku
nhial këc cak, ku cɔl ajɔl ŋic ë nïnkä
riɛnkun.
21 Ku ë Jethu yen acï wek Nhialic
gam, Nhialic ë jɔt ye raŋ yic ku yïk
duaardït apɛi. Ku këya, wek aa la gam
ku ŋɔ̈th tënë Nhialic.
22 Ku ëmën wek aacï la cök rin
theek wek yic, ku bäk miɛthakun an-
hiaar ayic, nhiarkë röt kamkun apɛi
piäthkun yiic ëbën.
23 Wek aa dhil röt nhiaar, ku rin
wɛtden rɛ̈ɛ̈r thïn akölriëëc ëbën, acï
Nhialic we cɔl aa ben dhiëëth, dhiënh
mïth raan cie thou cïmën kɔc ke dhiëth
ɣo.
24 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,
“Raan ëbën acït noon ë riɛl,
ku kuat këden path ëbën, acït yɔ̈ɔ̈k ë
tɛŋ.
25 Ku wɛt cï Bɛny lueel ë ya yic
akölriëëc ëbën.”
Wɛt kënë ë Wɛt Puɔth Yam ye atuuc
lɛ̈k kɔc.

2

Alel pïr ku kɔc yam Nhialic

1 Këya, pälkë luɔi kärɛc ëbën, pälkë
lueth ku ruëëny, ku duɔ̈kkë wepuɔ̈th
ye yiëk këpɛth kɔc kɔ̈k. Ku duɔ̈kkë kɔc
kɔ̈k ye lɛ̈k gup wël rac ë path.
2 Luɔikë röt bäk ciɛ̈t mïthkor ye ciɛk
path ke muk. Yakë ciɛk path wïc
akölakköl, ciɛk ë wɛ̈ikun ku bï wɛ̈ikun
dït ke we ŋic Nhialic.
3 Rin acï gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic
yic ëlä, “Acäk yök ë röt yen tɛ̈ pɛth
Bɛny thïn.”
4 Bäkkë tënë Bɛny, Bɛny yen cït alel
pïr wäär cï kɔc jai, ku acï Nhialic
kuany ke ye këpath apɛi.
5 Ku week aya, cït aleel pïr, wek aa
buth bäk aa luaŋ wëi. Ku bäk aa kɔc la
cök lëu ye bäk käk wëi cï Nhialic gam
juɛr ye rin Jethu Krïtho.
6 Rin alëu raan bï kueen athör thɛɛr
wël Nhialic yic, ee yen ye lueel thïn
ëlä,
“Ɣɛn acä alel ril path apɛi kuɛny bei
aleel yiic,
ku tääu Jeruthalem ë yam ke cït mën,
ku raan bï ŋäthde tääu alel kënë kɔ̈u
acïï guɔ̈p bï yär.”
7 Alel kënë apath apɛi tënë wek kɔc
cï gam, ku tënë kɔc këc ye gam.
“Alel cï kɔc ë buth kuec lɔn cïï yen
path
yen acï bɛn alel path apɛi tënë aleel
ëbën.”
8 Rin acï gɔ̈t abaŋ dɛt yic athör thɛɛr
wël Nhialic yic ëlä,
“Kënë yen alel bï kɔc kecök dɛɛny,
ku ee yen kuur bï keek cɔl awiɛ̈ɛ̈k.”
Aa kecök dɛɛny rin këc kek wɛt cï
Nhialic lɛ̈k kɔc gam. Ku kënë yen ëcï
Nhialic guiir tënë ke.
9 Wek aa kɔc cï Nhialic kuany ku
wek aa kɔc käk Nhialic aya, yen
bɛnyŋaknhom, wun cï lɔc bï Nhialic
luɔ̈ɔ̈i, kɔc ë Nhialic. Nhialic acï we cɔ̈ɔ̈l
bei muɔ̈ɔ̈th yic ku bäkkë ɣɛrden dhëŋ
apɛi yic. Rin bäk käkken puɔth ye ke
looi lɛ̈k kɔc.
10 Wek aa we cie kɔc Nhialic, ku
ëmën wek aa kacke. Wek aa we kuc
ŋuɛ̈ɛ̈n ë Nhialic, ku ëmën wek aacï tɛ̈
ye Nhialic kɔc ŋuään thïn ŋic.
11 Mäthkiɛ̈, wek aa yɔ̈ɔ̈k puɔ̈u ëbën,
wek kɔc pïr ke we cït jɔ̈ɔ̈l pinynhom
ë tɛ̈n. Duɔ̈kkë wepuɔ̈th ë yiëk kärɛc

1:16 Leb 11:44-45; 19:2 **1:25** Ith 40:6-8 **2:3** Wk 34:8 **2:6** Ith 28:16 **2:7** Wk 118:22 **2:8** Ith 8:14-15 **2:9** B.bei 19:5-6; Ith 43:20, 21; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Ith 9:2 **2:10** Ɣoth 2:23

ye guäpkun ke wïc, kärɛc thär kek wɛ̈ikun.
12 Piɛ̈ɛ̈rkë ë pïr path kam kɔc kuc
Nhialic, ku na cɔkkë ya lueel lɔn ye
wek luui kärɛc, ka bï käpuɔth yakë ke
looi tïŋ bïk Nhialic leec aköl le yen
bɛ̈n.
13 Rin bï wek kë cï Bɛ̈ny looi
buɔɔth yic, thɛkkë bäny mɛc baai,
bɛ̈nyŋaknhom yen dït,
14 ku bäny kɔ̈k cï ke luɔ̈ɔ̈i bïk kɔc
kärɛc looi aa tëm awuɔ̈c, ku leckë kɔc
käpath looi.
15 Rin Nhialic awïc we ku bäk kɔc
we jäämgup rin kuc kek käŋ, cɔl aabit
tɛ̈ tïŋ kek we ke we loi käpath.
16 Wek aacie aloony ë kɔc kɔ̈k. Ku
duɔ̈kkë këënë cɔl akum kärɛc yakë ke
looi kɔ̈th. Wek aa loony ë Nhialic
luɔ̈ɔ̈i.
17 Thɛkkë raan ëbën, ku nhiarkë
miɛ̈thakun cï gam. Thɛkkë Nhialic ku
thɛkkë bɛ̈nyŋaknhom.

Kë ye gum Jethu nyuɔ̈th ɣo

18 Kɔc luɔi aa dhil wɛ̈t ye bänyken
lɛ̈k ke piŋ, ku thekkë ke apɛi. Luɔikë
këënë tënë ke ëbën, bäny ŋic we ciëëŋ
ku bäny kuc we ciëëŋ aya.
19 Na gum arɛɛm ke cie awuɔ̈cdun
ca looi, ke yï ŋic Nhialic yïpuɔ̈u, ke yïn
abï Nhialic dɔɔc.
20 Ye lɛc ŋö tɔ̈ thïn tɛ̈ bɛŋ yï ku gum
arɛɛm rin awuɔ̈c ca looi? Ku na gum
arɛɛm rin këpuɔth ca looi, ke yïn abï
Nhialic dɔɔc.
21 Ee gum kënë yen ë cɔɔl Nhialic
yï, rin Krïtho acï gum ë riɛnkun,
ku nyuth we tɛ̈ bï wek guum thïn
cïmënde, rin bï wek dhölde buɔɔth yic.
22 Acïn awuɔ̈c cï kaŋ looi ku akëc
lueth kaŋ lueel ë thuɔŋde.
23 Wäär ye kek ye läät, akëc bɛ̈n
adhuk nhom ë wël rɛc. Ku wäär bɛŋ
ye akëc kɔc bɛ̈n riääc lɔn bï yen këde
guɔ̈ɔ̈r, acï rot bɛ̈n tääu ë Nhialic cin
yen luk looi ë cök.
24 Krïtho acä awuɔ̈c jɔt, awuɔ̈c kärɛc
cuk ke looi, wäär reem ye tim cï rïïu
kɔ̈k, rin bï ɣok luɔi adumuɔ̈ɔ̈m puɔ̈l ku
pïïrku ë pïr la cök. Ku tɛ̈töök juëc cï
yiëk ye aacï we waar ë thou yic.
25 Wek aa we cït amɛ̈l cï dhël baai,
ku ëmën wek aacï dhuɔ̈k ciëën, bäk
raan diɛɛr ë we cïmën ye abiöök diɛɛr
amälke buɔɔth, raan wɛ̈ikun tïït.

3

Diäär ku Rɔ̈ɔ̈rken

1 Këlä aya, wek diäär wek aa dhil
röt thɔn rɔ̈ɔ̈rkun. Rin na le raan tɔ̈
kamken ke këc wɛ̈t Nhialic gam, ka bï
luɔidun path cɔl agɛ̈m, ke cïn wɛ̈t lëk
ke.
2 Rin aabï pïrdun path ku tɛ̈ theek
wek ke thïn tïŋ.
3 Duɔ̈kkë röt loi bäk dhëŋ rin käjuëc
ye ke tïŋ wegup aɣeer kepɛ̈c. Cïmën
tɛ̈ ye wek wenhïïm guiɛɛr thïn. Ku
ciɛŋkë mïlɔ̈ɔ̈ŋ tɔc ku alɛ̈th path juëc
kɔ̈k.
4 Duɔ̈kkë ye luui këya, ee kë rɛ̈ɛ̈r
yïpuɔ̈u alɔŋthïn yen ë tɛ̈ dhëëŋ yïn thïn
nyuɔɔth, dhëëŋ la yic athɛ̈ɛ̈k ku liɛr ë
puɔ̈u cie rot ë waar tɛ̈ cɔk yïn dhiɔp.
Ku ee yen dhëëŋ ye Nhialic tïŋ ke path
apɛi.
5 Diäär thɛɛr wäär path Nhialic
nhom ciëŋ ke ŋickë apɛi lɔn bï Nhialic
kë cï thɔn dhiɛl looi, aake cï röt thɔ̈n
rɔ̈ɔ̈rken ku ee kënë yen ë ke cɔl adhëŋ.
6 Thara acït ë diäärkä, ë ye kë cï
Abaram lɛ̈k ye bï looi, looi. Ku tɛ̈ jiɛɛm
yen tënë ye, aye lueel bänydiɛ̈. Wek aa
cït Thara ëmën tɛ̈ looi wek käpath tënë
kɔc kɔ̈k, ke cïn kë riɔ̈ɔ̈c wek.
7 Ku wek röör aya wek aa dhil
cieŋ apath kek diäärkun, ku ŋiɛckë lɔn
diäär aacïï ril cïmën röör. Yakë ke
ŋiɛc ciëëŋ ku thɛkkë ke rin keek aabï
miɔ̈c path Nhialic yök aya cïmëndun.
Luɔikë kënë rin bï rɔ̈ɔ̈kkun la cök.

Kɔc cï gam aa gum rin luɔi käpath

8 Ëmën awiëc ba wɛ̈t lɛ̈k we wit.
Ŋiɛckë cieŋ kamkun, ku ye ŋɛk diɛɛr
këreɛc bï ŋɛk yök. Nhiarkë röt cïmën
ŋɛk ke wämënhë. Liɛr puɔ̈u tënë kɔc
ëbën. Ku dhiɛlkë röt dhuɔ̈k piny.
9 Na lui kɔc kɔ̈k yï kërac, ke duk col
tënë ke këreɛc dɛ̈t. Na ye raan dɛ̈t yï

2:22 Ith 53:9 **2:23** Ith 53:7 **2:24** Ith 53:5 **2:25** Ith 53:6 **3:1** Epe 5:22; Kol 3:18 **3:3** 1Tim 2:9 **3:6** Cäk 18:12 **3:7** Epe 5:25; Kol 3:19

wɛ̈i kërac, ke duk wëi kërac aya. Na loi kɔc kärɛc tënë yï ke yï thiëc Nhialic bï ke dɔɔc. Yen ee kën cöl Nhialic yï rin bï yïn dɔ̈cde yök.
10 Cïmën ye athör thɛɛr wël Nhialic
ye lueel ëlä,
“Raan wïc pïr path ku wïc bï puɔ̈u
miɛt,
ke cie jam wël rɛc ku cïï lueth ye lueel.
11 Ku adhil luɔi kärɛc puɔ̈l ku looi
käpath,
adhil them piände ëbën bï ŋiɛc cieŋ
apath kek kɔc kɔ̈k.
12 Rin Bɛ̈ny ee kɔc path tiit ku ee
rɔ̈ɔ̈kken piŋ,
ku Nhialic ee yenyin pɛ̈n kɔc kärɛc
looi.”
13 Yeŋa bï cɔl agum të wïc yïn ye
yïpuɔ̈u ba këpath looi?
14 Na cɔl kɔc kɔ̈k yï agum rin looi yïn
käpath, ke këpath yen aloi rot tënë yï.
Duk riɔ̈c ë ke ku duk ye diɛɛr,
15 ku calkë Krïtho aye Bɛ̈ny piɛ̈rdun
yic. Rɛ̈ɛr ke yï cï rot guiir akölaköl
ba kɔc yï thiëëc tɛ̈t kë yakë ŋɔ̈ɔ̈th tɔ̈
wepuɔ̈th wek kɔc cï gam.
16 Ku duk kɔc ë thany riɛl bïk gam,
kuɛ̈ɛ̈c tɛ̈ktɛ̈k raan dɛ̈t nhom. Loi këya
ba cïï ye yök yïpuɔ̈u lɔn le yen awuɔ̈c
ca looi, rin bï kɔc man tɛ̈puɔth ciëŋ
wek thïn rin ye wek kɔc buɔth Krïtho
gup yär käk yekë ke lueel.
17 Aŋuɛ̈ɛ̈n ba gum rin këpuɔth ca
looi të wïc Nhialic ye ba gum, tɛ̈n të bï
yïn gum rin luɔi kërac.
18 Krïtho acï thou arak tök rin ad-
umuɔ̈ɔ̈mkua. Yeen ë cïn awuɔ̈c cï looi,
ku acï nɔ̈k bï thou riɛnkua ɣok kɔc la
gup adumuɔ̈ɔ̈m bï ɣo wat nhïïm tënë
Nhialic.
19 Ku yeen, acï jam wɛ̈t Nhialic tënë
wëi mac.
20 Wëikä aa wëi kɔc wäär cï jai
wäär tiit Nhialic ke bïk kepuɔ̈th dhuɔ̈k
ciëën adumuɔ̈ɔ̈mken, wäär guiir Noa
riände. Kɔc lik ke cï la riäi yic,
kɔc kabɛ̈t, kek aacï Nhialic bɛ̈n kony
aboor yic.
21 Ku kënë acït miɔ̈c nhom, miɔ̈c
nhom yen aye Nhialic ɣo kony ëmën,
rin Jethu Krïtho cï jɔt ë thou yic.
Tɛ̈ jiɛɛm ɣok miɔ̈c nhom, ɣok aacïï
jam rin acol ye laak wei kɔc gup,
miɔ̈c nhom wɛ̈tde yic ɣok aa röt thɔ̈n
Nhialic ke puɔ̈n ɣer.
22 Ku Jethu Krïtho atɔ̈ pan Nhialic
ëmën ke rɛ̈ɛ̈r cuëny ë Nhialic. Ku yeen
amɛc käk la riɛl ku atuuc nhial ëbën.

4

War pïr yic

1 Këya, Krïtho ëcï reem ku guum
apɛi. Ke week, wek aa dhil röt
guiir bäk gum cïmënde. Na rem raan
ku guum, ka cï yepuɔ̈u wɛl wei ad-
umuɔ̈ɔ̈m yic.
2 Ku ëmën le tueŋ wek aadhil pïr
tɛ̈cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn, ku acie tɛ̈
wïc piäthkun ye thïn.
3 Wek aacï rëër tɛbäär ke we loi käk
ye kɔc këc Nhialic gam looi. Wek aa
rëër ke we yïk wepuɔ̈th käk bal ku dëŋ
ë määu, ku luɔi kärɛc kɔc cɔl ayär gup,
ku duɔ̈r jak cï kiɛ̈ɛ̈t cïï ke wïc.
4 Ku rin cïï wek röt ye mät ke bäk aa
luui kärɛc kɔc yɔ̈ɔ̈r gup aya, ee ke gɔ̈i
ku jiëëmkë wegup apɛi wël lueth.
5 Ku keek aabï dhiɛl kɔ̈ɔ̈c Nhialic
nhom yen luk looi tënë kɔc pïr ku kɔc
cï thou, bïk tɛ̈t ye lɔn puɔth käk cïk ke
looi.
6 Raan cï lɔc ku dɔc acï Wɛ̈t Puɔth
Yam lɛ̈k kɔc cï thou, kɔc wäär cï
Nhialic luk looi tënë ke wäär pïïr kek,
cïmën ye yen luk looi tënë raan ëbën.
Wɛ̈t Puɔth Yam ëcï Jethu lɛ̈k ke rin bï
wɛ̈iken pïr ë tök kek Nhialic.
7 Tɛ̈ bï käk loi röt ëmën thök ëbën acï
thiɔ̈k. Cɔ̈kkë wepuɔ̈th ku rɛ̈ɛ̈rkë ke we
tïr nhïïm bäk lëu bäk röök.
8 Këdït apɛi käriëëc ëbën yiic ë nhiër
bï ŋɛk-ŋɛk anhiaar yepuɔ̈u apɛi, rin
na nhiar kɔc kɔ̈k, ke yïn abï kärɛc yekë
ke looi tënë yï päl piny.
9 Lor raan bɔ̈ paandu puɔ̈n cïn yic
tiɛɛl.
10 Na ŋiɛc miɔ̈c juëc Nhialic cï yiëk yï
muk, ke yïn adhil miɔ̈ckä luɔ̈ɔ̈i apath
bï yïn ke kɔc kɔ̈k kony.
11 Tɛ̈ piööc raan ë kamkun, ka dhil
kɔc aa lɛ̈k wɛ̈t cï Nhialic lueel. Ku raan
kony kɔc kɔ̈k adhil looi këya riɛl cï

3:12 Wk 34:12-16 **3:15** Mt 5:10; Ith 8:12-13 **3:20** Käk 6:1–7:24 **4:8** Këŋ 10:12

Nhialic gäm ye rin ee luɔi kënë. Kuat kë ye raan looi ëbën adhil looi bï alɛɛc gäm Nhialic ë Jethu Krïtho, raan la diik ku riɛl akölriëëc ëbën. Yenakan.

Wek aa gum rin ye wek kɔc cï gam

12 Mäthkië, duɔ̈kkë gëi rin arɛɛm them ë we guɔ̈mkë, duɔ̈kkë tak lɔn kë loi rot kënë acie kë cï rot kaŋ looi.
13 Miɛtkë puɔ̈th, wek aa gum ë dhël töŋ thöŋ kek tëwäär cï Krïtho guum thïn, rin yen abï ya miɛt piändun të le yen bɛ̈n ke diɛɛkde.
14 Miɛtkë puɔ̈th të ye we lat rin ye wek Krïtho buɔɔth. Na loi kënë rot ke ŋiɛckë lɔn rëër Wëi diik Nhialic kek we.
15 Na le raan gum ke cïï dhil gum rin awuɔ̈c cï looi ye yen näk ë kɔc, nadë ke ye cuär, ku ye raan aliääp ku ye rot ciɛɛk käk kɔc kɔ̈k yiic.
16 Këya, na gum rin ye yïn raan cï gam, ke yï duk guɔ̈p riɔ̈c, lec Nhialic rin ye yïn raan ë Jethu.
17 Luk abï Nhialic guɔ looi tënë kɔc ëmën, ku Nhialic abï luk kaŋ looi tueŋ tënë kacke. Na jɔk Nhialic luk ë ɣo, ke luk abï dhiɛl riɛl tënë kɔc këc Wët Puɔth Yam bɔ̈ tënë Nhialic theek.
18 Cïmën cï ye gɔ̈t athör thɛɛr wël Nhialic yic ëlä,

“Käril aabï röt kaŋ looi tënë kɔc la cök
ku bï keek jäl kony,
na ye këya, yeŋö bï rot looi tënë kɔc
adumuɔ̈ɔ̈m, kɔc kuc Nhialic?”

19 Kɔc gum rin yen kë wïc Nhialic tënë ke, aa dhil röt thɔn Aciëŋden kë cï lueel ka bï looi, dhiɛl tiɛɛŋ nhom. Ku dhilkë la tueŋ ke loi käpath.

5

Wëët tënë kɔcdït ku riënythii

1 Ɣɛn ë raandït, ku ɣɛn alëk kɔcdït akut tɔ̈ kamkun ë piändiɛ̈ ëbën. Ɣɛn acï të cï Krïtho guum thïn tïŋ. Ku ɣɛn abï diik bï Nhialic nyuɔɔth rɔm kek ye.
2 Wek alɛ̈k ë puɔ̈u ëbën. Calkë röt aaye abiök kɔc ë Nhialic cï yen ke we kuany bäk ke kony. Wek aacïï Nhialic wïc bäk luɔi kënë looi ke cït luɔi cï we mac thïn. Duɔ̈kkë luɔi kony wek kɔc cï gam ye looi rin ariöp ë rot. Luɔ̈ɔ̈ikë rin wïc wek ye bäk ke kony.
3 Duk rot loi ba kɔc cï Nhialic täätu yïcök ba ke kony aa cieny ciɛ̈t yïn ë bɛ̈ny mɛc ke. Loi rot bï kɔc cï gam yïïn aa kiɛ̈ɛ̈t.
4 Ku të le Abiöŋdït bɛ̈n ka bï we gäm ariöpdït diik cïï ben kaŋ määr.
5 Ku wek riënythii yakë looi kë cï kɔcdït lɛ̈k we. Ku week ëbën wek kɔc cï gam, wek aa dhil puɔ̈th aa liɛr ku yakë röt dhuɔ̈k piny bäk kɔc kɔ̈k ya luɔ̈ɔ̈i, rin yen ë kë ye athör thɛɛr wël Nhialic lueel ëlä, “Nhialic aman nhiam ku ë dhëëŋ gäm kɔc lir puɔ̈th.”
6 Dhuɔ̈kkë röt piny Nhialic ril apɛi cök bï we kony. Ku abï we jat nhial aköl le yen ye tak.
7 Duɔ̈kkë wenhïïm ye yiëk käk wiɛ̈ckë ke apɛi, calkë alooi Nhialic, rin ee yen we tiit.
8 Pälkë röt piny ku tiëërkë nhïïm. Raan atɛrdun, jɔŋrac ë la tɛ̈n, ku le tɛ̈n, acït köör cï wäth wïc raan ciɛm.
9 Rɛ̈ɛ̈rkë ke we ril ë gamdun yic. Duɔ̈kkë wɛ̈tde gam, rin aŋiɛckë miɛ̈thakun cï wɛ̈tde gam pinynhom ëbën, aa gum aya cïmëndun.
10 Ku të cï wek gum tɛ̈thin-nyɔɔt, ke Nhialic nhiar ɣo apɛi, yen cï we cɔɔl bäk diikden akölriëëc ëbën rɔm, rin ye wek tök kek Krïtho, abï këriëëc ëbën cök tënë we. Ku abï we looi bäk gamdun cïï war ku cɔl we aa ril puɔ̈th akölaköl.
11 Bï Nhialic mɛc akölriëëc ëbën. Yenakan.

Muɔ̈th ciëën

12 Wek aa tuɔc athör cï Thilath ɣa kony, wämääth path cï gam. Wek aa yɔ̈ɔ̈k bäk riɛl gamdun yic, ku luɛɛl lɔn kë ca gɔ̈t ë dhëëŋ Nhialic ayic, dhil wek rëër thïn ë puɔ̈n la cök.
13 Akut kɔc cï gam Babilon, akut kɔckuan cï Nhialic kuany aya ke ɣo, ee we muɔ̈ɔ̈th. Ku Marko, manhdiɛn cï gam ë we muɔ̈ɔ̈th aya.
14 Miäthkë röt muɔ̈th kɔc cï gam. Ɣɛn ë röök bäk rëër ke dɔ̈ɔ̈r ëbën, wek kɔc Krïtho.

4:18 Këŋ 11:31 **5:2** Jn 21:15-17 **5:5** Këŋ 3:34 **5:6** Mt 23:12; Lk 14:11; 18:14 **5:12** Luɔi 15:22, 40 **5:13** Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10; Pil 24

Athör ë rou cï Pïtɛr gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör dɛ̈t cï Pïtɛr gɔ̈t acï gät kɔc juëc cï gam pan Athia. Wɛ̈tdït ë gɛ̈t yen athöör, ee lɔn bïk röt tiit kärɛc ye kɔc kɔ̈k piɔ̈ɔ̈c, wël ë kɔc thɛl käk ë bal yiic. Ku kë bï ke kony atɔ̈ wɛ̈t Nhialic yic, wɛ̈t cï kɔc cï Jethu Bänyda tïŋ ku piŋkë wɛ̈tde piɔ̈ɔ̈c.

Pïtɛr ë gät athöör rin ye kɔc ye lueel lɔn cïï Raan cï lɔc ku dɔc bï bɛn dhuk pinynhom. Aye Pïtɛr lueel lɔn cïï Raan cï lɔc ku dɔc bï lac dhuk ayic rin acïn raan wïc Nhialic bï määr, awïc bï raan ëbën luɔi kärɛc puɔ̈l.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1:1-2
Kɔc cï gam aa dhil pïr ke cït cɔ̈t ë Nhialic 1:3-21
Kɔc piööc e lueth 2:1-22
Bɛ̈n ciëën Raan cï lɔc ku dɔc 3:1-18

1 Ɣɛn Thaimon Pïtɛr, alony ku ya atuny Jethu Krïtho, ɣɛn agɛ̈t tënë we. Nhialicda raan luäk ɣo Jethu Krïtho, raan la cök path apɛi, acï ɣo ku week ɣodhie gäm piööc thöŋ ë riɛnke.

2 Wek aabï Nhialic nyuɔ̈th nhiërde apɛi ku cɔl we aala dɔ̈ör dït apɛi, rin cï wek riɛl Nhialic ku Jethu Bänyda ŋic.

Kɔc cï gam aa dhil pïr tɛ̈ cït cɔ̈t ë Nhialic

3 Jethu acï ɣo gäm käriëëc ëbën ë ciëëkde, käk wïcku ke bï ɣok ke pïr cït tɛ̈ dhil kɔc cï gam pïïr thïn. Kënë acï rot lëu rin cï ɣok Nhialic ŋic. Ku ë yen acï ɣo cɔɔl buk diɛɛkde ku piathde rɔm kek ye.

4 Ku këya, Nhialic acï ɣo gäm miɔ̈c juëc thiek yiic apɛi wäär cï thɔn ɣo. Tɛ̈ luui wek ë ke, ke wek aa puut bei käjuëc ë kɔc rac ye kɔc kuc Nhialic yiëk kepuɔ̈th, käk ke rac. Ku këya, wek aabï pïr ciëëkde yic.

5 Rin cï Nhialic käkkä looi ë riɛnkua, thɛmkë apɛi bäk piath mat gamdun yic. Ku matkë ŋiɛ̈ɛ̈c ë Nhialic piathdun yic.

6 Ku adhiɛlkë them apɛi bäk duɔ̈t ë rot ku gum mat thïn, ku piɛ̈ɛ̈rkë cït tɛ̈ wïc Nhialic ye thïn.

7 Thɛmkë apɛi bäk kɔc kɔ̈k nhiaar piäthkun ëbën ku nhiarkë Nhialic aya.

8 Käkkä kek aa käpuɔth wïc ke, ku na ŋiɛckë Bänyda Jethu Krïtho, ka bäk muk apɛi wepuɔ̈th. Ku kënë acïï we bï cɔl acït adakröötcie piɛ̈rden ye kuɛ̈ɛ̈c nhom.

9 Ku raan liiu käpuɔthkä tënë ye, athöŋ kek raan cï cɔɔr cie daai, ku acï nhom määr lɔn cï adumuɔ̈ɔ̈mke laak wei.

10 Këya, miɛ̈thakäi, thɛmkë bäk pïr dhël ye nyuɔɔth lɔn cï Nhialic we lɔc ku cɔɔl we bäk aa kacke. Na luɔikë këya, ke wek aacïï gamdun bï kaŋ puɔ̈l.

11 Ku këlä, Bänyda ku ye Aluäŋda, Jethu Krïtho abï we yiëk yic dït apɛi bäk la bäänyden akölriëëc ëbën yic.

12 Këya, wek aaba ya täk nhïïm akölaköl bäk käkkä aa tak cɔk alɔn ŋic wek ke, ku cɔk alɔn cï wël yith cï ke piɔ̈ɔ̈c tënë we teem wenhïïm aya.

13 Aya tak ë yic ba we ya täk nhïïm tɛ̈ ŋot pïïr ɣɛn.

14 Aŋiɛc lɔn bï ɣɛn guɔ liu pinynhom rin acï Bänyda Jethu Krïtho lɛ̈k ɣa ayic.

15 Aba them apɛi ba dhöl bï wek käkkä lɔ̈k aa tak, aköl le ɣɛn thou, looi.

Pïtɛr ku atuuc kɔ̈k aacï lɛc Jethu tïŋ

16 Acie anyïköl takku ë path, yen yeku lɛ̈k we wäär ye ɣok jam tënë we tɛ̈ bï Bänyda Jethu Krïtho bɛn dhuk pinynhom kek riɛldït apɛi. Ɣok aacï riɛlden cï yen rot waaŋ bï ruɛl bï la diardiar tïŋ ë nyiɛ̈nkua.

17 Ɣok aa ɣo tɔ̈ thïn ë gɔt nhom wäär leec Wäda Nhialic ye, ku looi bï rot waaŋ bï ɣɛr apɛi bï la diardiar. Tɛwäär tɔ̈ ɣok ë gɔt nhom, ɣok aacï röl piŋ, röl bɔ̈ nhial tënë Nhialic ke lueel ëlä, “Kënë ë Wëndiɛn nhiaar, mit ɣɛn puɔ̈u tënë ye.”

18 Ɣook nhïïm guɔ̈p, ɣok aacï röl kënë piŋ ke bɔ̈ nhial wäär rëër ɣok kek ye ë gɔn Nhialic nhom.

1:18 Mt 17:1-5; Mk 9:2-7; Lk 9:28-35

19 Këya, ɣok aacïï diu wël cï gɔ̈t thɛɛr, wɛ̈lke keye kɔc käk Nhialic tïŋ lɛ̈k kɔc. Wɛ̈t kënë athöŋ ke many dɛ̈p muɔ̈ɔ̈th yic. Ee dëp ɣet bï piny bak, ku ruɛl Krïtho ë dëp wepuɔ̈th cïmën ye ciëër bak piny ruɛl bɛ̈ɛ̈i pinynhom. Ee këpath yen abäk looi tɛ̈ tɛ̈ɛ̈u wek wepuɔ̈th käk keye kë ke piɔ̈ɔ̈c.

20 Kë lɛ̈ukë bak deet yic apɛi, ee lɔn acïn raan lëu ye bï käk ye Nhialic nyuɔ̈th kɔc käkke tïŋ, käk cï ke gɔ̈t athör thɛɛr yiic, teet yiic riɛlde ë rot.

21 Rin acïn raan käk Nhialic tïŋ cï wɛ̈t Nhialic kaŋ lɛ̈k kɔc riɛlde ë rot. Ee Wëi Nhialic yen ë kɔc käk Nhialic tïŋ cök nhïïm tɛ̈ lueel kek wɛ̈t bɔ̈ tënë Nhialic.

2

Kɔc piööc ë lueth

1 Wäthɛɛr kɔc aa lueth keye ye lueel lɔn ye kek kɔc käk Nhialic aake cï tuɔ̈l kam kɔc, ku këlä, kɔc piööc ë lueth aabï tuɔ̈l kamkun aya. Aabï piööc wël lueth bï gam rac kɔc puɔ̈th. Ku kɔc piööc ë luethkä aabï kuec lɔn cïï Raan cï lɔc ku dɔc ye Bɛnyden yen cï ke waar adumuɔ̈ɔ̈m yic. Ku luɔiden, aabï kek kë rɛc ke guɔ yök thïn.

2 Këlä aya, kɔc juëc ë Nhialic aabï piööcden rɛɛc këntë buɔɔth yic, ku rin kärɛc yekë ke looi, kɔc aabï kuɔ̈c aa jam dhël yic cï Nhialic nyuɔ̈th kɔc.

3 Rin wïc kek wëëu juëc tënë we kek kɔc piööc ë luethkä, aabï we muɔ̈r anyïköölyekë keek tör. Ku tɛ̈thɛɛrɣɔn agut ëmën, Nhialic bï luɔ̈ŋden looi ku yen bï keek rac, arɛ̈ɛ̈r ke cï rot guiir bï keek tɛ̈m awuɔ̈c.

4 Ɣɛn aluel këntë rin Nhialic akëc atuucken nhial puɔ̈l wäär looi kek adumuɔ̈ɔ̈m. Aacï bɛ̈n piɛɛr muɔ̈ɔ̈th yic tɛ̈thuth mec yic apɛi ke cï ke rek, ke tit aköl bï yen luŋdït looi tënë ke.

5 Ku këlä aya, Nhialic akëc kɔc thɛɛr wäär kuc ye pinynhom bɛ̈n puɔ̈l. Acï piny bɛ̈n cɔl abor bï kɔckä mou ëbën. Ee Noa raan wäär kɔc lɛ̈k dhël la cök yen acï bɛ̈n kony kek kɔc kɔ̈k kadhorou.

6 Ku Nhialic aya acï gen Thodom ku Gomora bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c, ku cuɛ̈ny ke bïk aa col kek kɔc ku käk tɔ̈ thïn ëbën. Këntë acï Nhialic looi bï kɔc nyuɔ̈th kë bï rot looi aköldä tënë kɔc cïï kuec ë wɛ̈tde.

7 Ku yeen acï Lot bɛ̈n kony, rin ye Lot raan path man kärɛc ye kɔc kɔ̈k ke looi.

8 Tɛ̈wën rëër raan puɔth kënë ë kamken, ëcie puɔ̈u ye miɛt akölaköl tɛ̈ tïŋ yen kärɛc ye looi.

9 Cït lɔn cï Bäny käkkä looi, aye nyooth lɔn anjic tɛ̈ bï yen kɔc path kuɔny thïn käk gumkë ke yiic, ku tëm kɔc rɛc awuɔ̈c aköläköl ɣet aköl luŋdït,

10 kɔc ke looi käk ë bal la bïth ye guäpken ke wïc ku kueeckë bääny Nhialic.

Kɔc piööc ë luethkä aa ril nhïïm ku aa puɔ̈th lac thöök, ku aacie jak puɔth tɔ̈ nhial ye theek, aa yekë ke läät.

11 Na cɔk atuuc Nhialic la riɛldït apɛi tënë ke, aacie kɔc piöödkä ye läät Nhialic nhom.

12 Kɔc piööc luethkä, aa käk wïc piäthken ke kek aa yekë ke looi ë path cïmën lääi cie tak. Këya, aa käŋ dhɔ̈l yiic ë path ke cïn yiny pɛth dhɛ̈l kek keyiic, ku cïk ke kɔŋ deet yiic. Ku këya, aabï Nhialic nɔ̈k cïmën dhie ye raan län tɔ̈ thïn ye nɔ̈k dɔm ku nɛ̈k.

13 Kɔc piööc luethkä kärɛc looi tënë kɔc kɔ̈k, aabï luɔi kärɛc aya. Rin keek aa puɔ̈th miɛt tɛ̈ looi kek kärɛc. Ku miɛt piänden ayekë yök tɛ̈ mïth kek ku dëkkë ku loikë käk bal cɔk aköl ë path. Ku këlä, aa yär guɔ̈p bɛ̈ɛ̈i tënë we tɛ̈ looi kek kärɛckä ke we mïth ë tök ke ke.

14 Keek aa rëër ke wïc diäär, ku aacie kɔ̈ɔ̈c wïcwïc luɔi kärɛc. Ku keek aa kɔc cïï gamden ril tënë Jethu muɔ̈r bïk adumuɔ̈ɔ̈m looi. Ku keek aacï dït ë puɔ̈u ŋiɛ̈ɛ̈c. Ku keek aabï Nhialic tɛ̈m awuɔ̈c rin kärɛc yekë ke looi.

15 Aacï luɔi käpath puɔ̈l ku dhukkë dhël jɔŋrac. Aacï tɛ̈ ye Balaam wën Biör luui thïn buɔɔth yic, raan wäär nhiar wëëu ye ye riɔp bï kärɛc looi.

16 Ku Balaam acï Nhialic bɛ̈n mät apɛi rin këreɛc cï looi. Akajade acï bɛ̈n

2:5 Cäk 6:1–7:24 **2:6** Cäk 19:24 **2:7** Cäk 19:1-16 **2:16** Kn 22:4-35

jam cïmën ë raan, ku pëën Balaam bï
cïï ë luui cïmën raan cï muɔ̈l.
17 Kɔckä aa cït wër cï döu ku aa
cït athöör, ye yom kuaath ë path.
Nhialic acï tɛ̈col thuth yic tɛ̈n kɔc
piööc luethkä looi tënë ke.
18 Keek aa jam ë nhiaam wël cïn kë
ye kuany thïn. Ku aa luui käk ë bal bï
kek kɔc deep, kɔc puɔc gam puɔc jäl
tënë kɔc këc wɛ̈t Nhialic gam.
19 Ayekë lɛ̈k kɔckä lɔn bï kek nhïïm
lääu löö̈ŋ juëc ye kɔc cï gam ke theek,
ku keek nhïïm aa loony kärɛc yekë ke
looi, rin raan ë ya alony këräɛc ye looi
këräɛc cï ye rum puɔ̈u ye rac.
20 Na kɔc cï käk tɔ̈ pinynhom, käk
kɔc cɔl ayïk kepuɔ̈th luɔi kärɛc puɔ̈l,
rin cï kek wɛ̈t Bänyda ku ye Aluäŋda
Jethu Krïtho ŋic, ku na benkë luɔi
kärɛc dhuɔ̈k ë pinynhom, ka jɔl rɛ̈ɛ̈c
apɛi abïk tɛ̈wäär këc kek Jethu ŋic
waan thok.
21 Ee bï ŋuɛ̈ɛ̈n apɛi tënë ke tënë këc
kek dhël la cök kaŋ ŋic, ku benkë kuec
löŋ cï Nhialic lɛ̈k ke.
22 Kë cï rot looi tënë ke aye nyooth
lɔn wël ye kɛ̈ŋ lueel ëlä yith, “Jöŋ ë ŋɔk
dhuɔ̈k,” Ku, “Dïr baai cï deŋ lɔɔk ë rot
bɛn daal tiɔ̈k yic.”

3

Jethu abï bɛn dhuk

1 Kɔckiɛ̈n nhiaar, kënë athör dɛ̈t ye
athör rou ca bɛn gät we. Athörkä
yiic ëbën, aca them ba we bɛ̈n lɛ̈k käk
ŋiɛckë ke, rin bï wek wenhïïm tääu
thïn bäk aa tak apath.
2 Awiëc bäk wël ë Nhialic cï kɔc
käk Nhialic tïŋ lueel wäthɛɛr, ku kë cï
Bänyda ku Aluäŋda, cɔl aye atuuc lɛ̈k
kɔc, aa tak.
3 Wɛ̈t tueŋ bäk kaŋ deet yic ë lɔn tɛ̈
le nïn aköl luŋdït thiɔ̈k, ke kɔc kök rɛc,
kɔc ke looi käk wïc piäthken kepɛ̈c aabï
tuɔ̈l. Ku keek aabï we aa bui.
4 Ku luelkë, “Acï Jethu thɔn lɔn bï
yen bɛ̈n ku luelkë, ye yic? Yen ako?
Wärkuan dït aacï thou wäthɛɛr, ku
kërïëëc ëbën aŋot cït tɛ̈thɛɛr wäär cɛk
Nhialic piny.”
5 Ku aluelkë këya rin cï kek nhïïm
riɛl bïk yic cïï gam, yic cï Nhialic nhial
ku piny cak wäthɛɛr ë wɛ̈t lueel ë path.
Wɛ̈tden cï lueel acï piny cɔl atul pïu
yiic,
6 ku Nhialic acï pïu looi aya, pïu
aboor bï yen ke piny kënë rac.
7 Ku nhial ku piny tɔ̈ thïn ëmën, aacï
Nhialic wɛ̈t lueel aya lɔn bï kek rëër
thïn ɣet aköl bï yen ke rac. Ku ee mac
yen abï ke rac. Aa mɛc ke rin aköl bï
yen ke luk looi ku rɛc kɔc cïï wɛ̈tde ye
gam.
8 Duɔ̈kkë nhïïm mär ë kënë kɔckiɛ̈n
nhiaar. Acïn kënë wääc tɛ̈ktɛ̈k Nhialic
yic ë kam akäl tök ku ruöön tiɛm tök,
aa thöŋ kedhie karou tënë ye.
9 Nhialic acie gääu bï kë cï thɔn bï
looi cɔl aloi rot cɔk alɔn ye kɔc kɔ̈k
ye tak këya. Alir puɔ̈u kek we, rin
acïn raan wïc bï rac, awïc bï kɔc ëbën
kepuɔ̈th wɛl wei adumuöömken yiic
ku dhukkë tënë ye.
10 Ku Bɛ̈ny abï bɛ̈n aköl cïn raan ŋic
ye, cïmën dhie ye cuär ye looi këya. Ku
aköl kënë arööldït apɛi abï rot looi, ku
käk tɔ̈ nhial aabï riääk, aabï mac rac,
ku piny kek käk tɔ̈ thïn aabï dëp ëbën
bïk liu.
11 Ku cït lɔn bï käjuëckä ëbën rac
këya, ke we ye kɔc bï yiëndë ëmën?
Wek dhil pïr pïr la cök ë Nhialic nhom,
12 tɛ̈ rëër wek ke we tit aköl bï
Nhialic luk bɛ̈n looi tënë kɔc ë pinyn-
hom, ku luööikë apath bï aköl kënë lac
bɛ̈n. Aköl kënë yen aköl bï mac dëp
ku rɛc nhial, ku atuɔ̈c abï käk tɔ̈ nhial
lëëŋ.
13 Ku ɣok kɔc cï gam, titku nhial ë
yam, ku piny ë yam wäär cï Nhialic ke
thɔn bï kɔc la cök, la pïr thïn tɛ̈cït tɛ̈ wïc
Nhialic ye.
14 Këya kɔckiɛ̈n nhiaar, tɛ̈ rëër wek
ke we tit aköl bï Nhialic luk looi tënë
kɔc pinynhom, wek aadhil luui apɛi
bï week yök ke we ë kɔc la cök cïn gup
adumuööm, ku lak döör ke ye.
15 Tiɛ̈ŋkë liɛr puɔ̈u Bänyda ke cït dhël
bï kɔc kony käk rɛc keek yiic. Yen ë
kënë cï Paulo, raan nhiarku cï gam

2:22 Kɛ̈ŋ 26:11 **3:3** Jut 18 **3:5** Käk 1:6-9 **3:6** Käk 7:11 **3:8** Wk 90:4 **3:10** Mt 24:43; Lk 12:39; 1The 5:2; Ny 16:15 **3:13** Ith 65:17; 66:22; Ny 21:1

cïmënda we gät ë ŋiɛ̈ɛ̈c käŋ cï Nhialic yiëk ye.

16 Këlä aya, Paulo acï ŋiɛc gät rin ë käkkä athör yiic ëbën cï tuɔ̈c kɔc cï gam. Ku athörkä aala yiic kɔ̈k ril yiic cie deet. Ku aacïï kɔc ë piööc, kɔc kuc käŋ koor gamden ye teet yiic apath, cïmën ye kek wël kɔc thɛɛr ë Nhialic kuɔ̈c piɔ̈ɔ̈c aya. Ku këlä, aa kë rɛc ke bɛ̈ɛ̈i tënë ke ë röt.

17 Ku wek kɔckiɛ̈n nhiaar, wek aa ŋic ë kënë thɛɛr. Tiɛtkë röt apath bï kɔc kuc yithkä we cïï mär ë piöödcden ë lueth, bäk jäl dhëldun la cök rëër wek thïn.

18 Ku wek aa dhil la tueŋ akölaköl ke we ŋic nhiër ku liɛr ë puɔ̈u Bänyda ku ye Aluäŋda, Jethu Krïtho, ku juakkë ŋiɛ̈ɛ̈cdun tënë ye. Bï ya leec ëmën ku akölriëëc. Yenakan.

Athör tueŋ cï Joon gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör tueŋ cï Joon gɔ̈t ala yic wël dït karou kek ke gɛ̈t yen athöör, tueŋ ë wɛ̈t bï yen kɔc riɛɛl puɔ̈th bïk aa rëër ë tök kek Nhialic ku Wënde Jethu Krïtho. Ku dɛ̈t, ee wïc Joon bï kɔc cï gam cɔl atïr nhïïm piööc ë lueth bï gam kënë rac. Piööc kënë acie rɔ̈m kek käk ë Jethu Wën ë Nhialic. Kuec ë piööc kënë, yen acï Joon ŋiɛc teet yic lɔn Jethu Krïtho ë ye raan ayic, ku acï nyooth lɔn raan cï Jethu gam ku nhiɛɛr Nhialic, ka dhil kɔc nhiaar ëbën.

Käk tɔ̈ thïn
Wɛ̈t Nhom 1:1-4
Nhialic ee Ruɛl 1:5–2:29
Mïth Nhialic ku mïth jɔŋrac 3:1-24
Yic ku lueth 4:1-6
Käk ye looi rin ë nhiër 4:7-21
Gam ril apɛi 5:1-21

Wɛ̈t ë Pïr

1 Wek aa gät wɛ̈t raan yen cï Wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc, ku yen cï kɔc gäm pïr akölriëëc ëbën. Yen ë tɔ̈ thïn thɛɛr këc këriëëc ëbën cak. Ku ëmën ɣok aacï wɛ̈lke piŋ, ku yeen acuk tïŋ nyiɛ̈nkua. Acuk tïŋ, käk cï looi aa cuk tïŋ ku acuk gɔɔt ciɛnkua.

2 Acï Nhialic cɔl aye raan. Acuk tïŋ ku wek aa lëkku yic cuk tïŋ. Alëkku we lɔn raan kënë yen ë pïr akölriëëc ëbën yiëk kɔc, ee tɔ̈ thïn wäthɛɛr ku yeen ë rɛ̈ɛ̈r kek Nhialic Wäda, ku acï Nhialic nyuɔ̈th ɣo.

3 Këya, raan cuk tïŋ ku piŋku wɛ̈lke, yen ë raan lëkku we, rin bäk röt mät ɣo aya bäk la gam tök kek ɣo. Ku gamda ɣodhie atɔ̈ tënë Wun ku Wënde Jethu Krïtho.

4 Wek aa gät käkkä rin bäk röt mät ɣo gamda yic rin bï miɛt piända dït apɛi.

Nhialic ee Ruɛl

5 Ku wɛ̈t cï Jethu lɛ̈k ɣo ku yen lëkku we ëmën akïn. Nhialic apath, ala guɔ̈p wic, acït ruɛl, ku acïn acuɔl.

6 Na yeku lueel lɔn cï ɣok röt mät tënë Nhialic ku ŋot ɣo ye luui kärɛc, ke wɛ̈t luelku acie yic. Ku aye käkkuan yeku ke looi nyuɔɔth lɔn cï ɣok kuec yiny Nhialic.

7 Ku na yeku luui käk wïc, ke ɣok aatɔ̈ ruɛl yic cïmën tɔ̈ Nhialic ruɛl yic, ke ɣook aabï ɣoyiic mat, ku thon Wënde Jethu abä adumuɔ̈ɔ̈mkua laak wei ëbën ɣogup.

8 Na yeku lueel lɔn ɣok acïn gup adumuɔ̈ɔ̈m, ke mɛth yen aye ɣok röt math, ku ɣook aa kuc yiny cï Nhialic nyuɔ̈th ɣo.

9 Ku na lëkku Nhialic lɔn cï ɣok kärɛc looi, ka pël kärɛc cuk looi piny ku wuuny ke wei ɣogup buk bɛn aa kɔc path tënë ye, rin acï lueel lɔn bï yen kärackua aa päl piny, rin kë ye lueel aye dhiɛl looi akölaköl.

10 Ku na luelku lɔn këc ɣok adumuɔ̈ɔ̈m looi, ka yeku lueel lɔn ë Nhialic yen ë lueth lueel, ku ɣook aa këc wɛ̈tde gam.

2

Raan cï lɔc ku dɔc ë ɣo kony

1 Wɛ̈t gät ɣɛn we athöör miɛ̈thkiɛ̈, ee wɛ̈t bäk kärɛc cïï ye looi. Ku na le raan lui kërac kamkun, ke ɣok aala raan Nhialic thiëëc ë riɛnkua bï kärackua päl piny. Raan kënë ë Jethu Krïtho cïn kë dak yeguɔ̈p ë Nhialic nyin.

2 Yen ë raan cï thou rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkua päl piny. Aacie adumuɔ̈ɔ̈mkua ë röt kek ye Nhialic ke päl piny ë wɛ̈tde, aaye ke päl piny agut adumuɔ̈ɔ̈m kɔc pinynhom ëbën aya.

3 Dhël ye nyuɔɔth lɔn ŋic ɣok Nhialic ayic, ee wɛ̈t nadë ke ɣo thek lɔ̈ɔ̈ŋke.

4 Na ye raan lueel ka ŋic Nhialic, ku acïï lɔ̈ɔ̈ŋken cï lɛ̈k kɔc thek, ke lueth yen aye lueel ku akuc käk ë yith tënë Nhialic.

5 Ku raan luui kë cï Nhialic lueel, ke nhiërde acïï thok bï kaŋ dak tënë Nhialic. Ee këya, kën ɣo nyuɔ̈th lɔn ye ɣok tök kek Nhialic akïn,

6 na ye raan lueel ka cï yeyic mat ke Nhialic, ka dhil a luui cïmën wäär ye Jethu luui.

1:1 Jn 1:1 **1:2** Jn 1:14

Löŋ Yam

7 Ke week kɔckiɛ̈n nhiaar, wɛ̈t gät
tënë we acie löŋ yam. Ee löŋ töŋ ɣɔn
käk piŋ ɣɔn jɔɔk wek mɛt tënë Jethu.
8 Këya, löŋ gät we kënë ala yic wɛ̈t
ë yam, rin dhël cï Jethu piïr thïn acï
nyuɔ̈th ɣo wɛ̈t ë yen yam, ku aye
piɛ̈rdun nyuɔɔth aya lɔn yen löŋ yam
rin kärɛc aacï dhuk piny, rin ruɛl
Nhialic acï nyuɔɔth.
9 Na le raan ye lueel lɔn luui yen
ruɛl Nhialic yic, ku ë kam awën, ke
man raan cï gam, ke raan kënë aŋot
rɛ̈ɛ̈r muɔ̈ɔ̈th yic agut ëmën.
10 Kɔc ë kɔc cï gam nhiaar kek aa kɔc
pïr ruɛl Nhialic yic, ku abï ke cɔl acïn
këreɛc loikë.
11 Ku kuat raan man raan cï gam,
acït raan tɔ̈ muɔ̈ɔ̈th yic kuc tɛ̈n le yen
thïn. Rin cï muɔ̈ɔ̈th ye cɔl acïï piny tïŋ.
12 Wek kɔc cït miɛ̈thkiɛ̈, wek aa gät
athör kënë, rin aŋicku Nhialic
acï kärɛc päl piny tënë we, rin
Raan cï lɔc ku dɔc.
13 Wek kɔc we kɔŋ gam, wek aa gät,
rin wek aa ŋic raan tɔ̈ thïn thɛɛr
ke piny këc cak.
Wek kɔc puɔc gam, ɣɛn agɛ̈t tënë we
rin cï wek jɔŋrac göök.
14 Wek aa kɔc cït miɛ̈thkiɛ̈, wek aa
gät wëlkä rin cï wek aa kɔc cï
Nhialic Wäda ŋic.
Wek kɔc we kɔŋ gam, wek aa gät rin
wek aa ŋic raan tɔ̈ thïn thɛɛr ke
piny këc cak.
Wek kɔc we puɔc gam, wek aa gät
ë rin cï wek wɛ̈t Jethu gam
apɛi, ku bï wɛ̈t Nhialic arëër
wepuɔ̈th akölaköl, ku week
aacï jɔŋrac göök.

Duɔ̈kkë käk pinynhom ye nhiaar

15 Duɔ̈kkë ke ye nhiaar dhɔ̈l kɔc rɛc
pïr tɔ̈ pinynhom, duɔ̈kkë ke ye nhiaar
käk pinynhom. Rin raan nhiar käk
tɔ̈ pinynhom, acïï lëu bï Wäda Nhialic
nhiaar aya.
16 Dhɔ̈l rɛc kɔc tɔ̈ pinynhom cït ëmën
ye kɔc luui kë nhiarkë wïckë, ku yekë
nhiaar kë cïk tïŋ, ku yekë nhiam
käjuëc tɔ̈ tënë ke. Dhɔ̈lkä aa dhɔ̈l pïr
pinynhom. Aacie bɛ̈n tënë Nhialic
Wäda.
17 Piny kënë aya, acï Nhialic jɔɔk bï
rac kek kɔcken nhiar ye, ku raan kë
wïc Nhialic looi ë pïr akölriëëc ëbën.

Raan ater Raan cï lɔc ku dɔc

18 Miɛ̈thkiɛ̈, thök ë piny acï thiɔ̈k.
Acuk lɛ̈k we thɛɛr lɔn bï raan ater
Raan cï lɔc ku dɔc tïc. Acäk tïŋ kɔc ater
Raan cï lɔc ku dɔc juëc aacï tuɔ̈l. Wɛ̈t
kënë, aye nyuɔɔth ë yic lɔn cï thök piny
thiɔ̈k.
19 Kɔckä, aake rɛ̈ɛ̈r ke ɣo ë tök, ku
aacï jäl ëmën. Keek aake këc kepuɔ̈th
mät ɣo ë yic alanden, diɛ̈t aa ŋuɔ̈t ke
rɛ̈ɛ̈r kek ɣo. Jälden ë ye nyuɔɔth wɛ̈t
këc kek kepuɔ̈th mät ɣo.
20 Ku wek aa kɔc ye Nhialic Wɛ̈ike
tääu wepuɔ̈th, ku këya, yen acï wek
käk yith ŋic wedhie.
21 Ɣɛn acïï gɛ̈t tënë we rin ye ɣɛn ye
lueel lɔn cïï wek yic Nhialic ŋic. Ɣɛn
agɛ̈t tënë we rin wek aa ŋic yiny ë
Nhialic. Ku rin ŋic wek ye acïn luenh
tɔ̈ yiny ë Nhialic yic.
22 Ye raan yïndë yen alueeth? Ee
raan ye lueel, Jethu acie yen Raan cï
lɔc ku dɔc. Raan cït kënë, ee raan ater
Raan cï lɔc ku dɔc, ku ë Nhialic Wäda
kek Jethu Wënde kek aacï yen ke kuec.
23 Na le raan töŋ kuec lɔn cïï Jethu
ye Wën Nhialic ka ril yic apɛi tënë ë
raan kënë bï mat kek Nhialic Wäda.
Ku na cï gam lɔn ye Jethu Wën Nhialic,
ka bï mat kek Nhialic Wäda.
24 Yakë wɛ̈t Nhialic wäär yen cäk
gam muk wepuɔ̈th akölaköl. Na
muɔ̈kkë wɛ̈t wäär cï lɛ̈k we wäär mɛt
wek röt Jethu, ke wek aabï pïr ke we
ye tök kek Jethu ku Nhialic Wäda.
25 Ke ɣook aabï pïr akölriëëc ëbën
pan Nhialic cï Jethu ɣo thɔn bï yiëk ɣo.
26 Wek aa gät rin wɛ̈t kɔc we them
bïk we muɔ̈r.
27 Ku week aacï Jethu yiëk Wëi
Nhialic, ku rin rëër Wɛ̈ike ke we, ke
wek aacïï ben wïc raan dɛ̈t piööc we.
Ku Wëi Nhialic ë we piɔ̈ɔ̈c këriëëc
ëbën, ku piööc we yiny cïn yic lueth.
Këya, wek aaya yɔ̈ɔ̈k bäk aa mat ke
Jethu tɛ̈cït tɛ̈ cï Wëi Nhialic we lɛ̈k thïn.

2:7 Jn 13:34

Mïth ë Nhialic

28 Wek aaya yöök aya miɛthkiɛ, bäk
aa rëër ke we mɛt kek Jethu. Rin na
ben la bɛn pinynhom, ke ɣook aacïï
gup bï riööc buk röm kek ye.
29 Ee këya, cït mën ŋic wek ye lɔn le
Raan cï lɔc ku dɔc cök. Këya, aŋiɛckë
aya na ye raan kë la cök looi, ka cï ya
manh ë Nhialic.

3

1 Takkë wenhïïm yen kë cï Wäda
Nhialic luöi ɣo rin nhiɛrden rɛɛr kek
ɣo, ee kë nhiɛɛr yen ɣo apɛi, abï ɣook
cɔl aaye miɛthke, ku ë yic alanden
ɣok aacï ya miɛthke. Ku wɛt kuc thän
pinynhom ye, lɔn ye ɣok mïth Nhialic,
ee rin kuc kek Nhialic.
2 Wek kɔckiɛn nhiaar ëmën, ɣok
aacï ya mïth Nhialic. Ku aŋot kucku
të bï ɣok yiëndë thïn aköldä. Ku yeen
aŋicku, të le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk
pinynhom, ke ɣok aabï cïɛt ye, rin
abuk tïŋ ë yic, ye yen ŋa.
3 Ku week, raan ye ŋööth lɔn bï yen
ciɛt Jethu, ka dhil yeguöp wuööny wei
adumuöömke bï rëër ke la wic, cïmën
Raan cï lɔc ku dɔc cie adumuööm ye
looi.
4 Kuat raan la tueŋ ke loi awuöc
Nhialic nyin, ee Nhialic ku lööŋke kek
aaye dhöl yiic.
5 Aŋiɛckë, kën bïï Raan cï lɔc ku dɔc
pinynhom, ee lɔn bï adumuöömkua
bɛn wuööny wei ɣogup, ku yen nhom
acie adumuööm ë looi acïn.
6 Këya, të cï raan rot mat kek Jethu,
ka cïï adumuööm looi akölaköl, ku
raan adumuööm looi akölaköl aye
nyuɔɔth lɔn kuc yen Raan cï lɔc ku dɔc
alanden.
7 Wek miɛthkiɛ, tiëërkë nhïïm, bï
ciɛn raan ruëny we. Raan ye looi ë
këpath ala cök cïmën le Raan cï lɔc ku
dɔc cök.
8 Ku raan awuöc looi akölaköl ë
raan jɔŋrac, rin jɔŋrac acä awuöc looi
tëwäär ciɛk ë piny. Ku Wën Nhialic acï
bɛn pinynhom bï kë cï jɔŋrac looi bɛn
rac.
9 Acïn raan ya manh Nhialic ku ŋot
ye luui kärɛc. Rin pïr Nhialic atö
yeguöp. Acie awuöc looi akölaköl, rin
ye yen manh Nhialic.
10 Ku kën mïth Nhialic ku mïth
jɔŋrac nyuɔɔth akïn, kɔc cie luui
käpath, ku kɔc cie miɛthakën ye
nhiaar, aacie mïth Nhialic.

Nhiarkë röt kamkun

11 Kënë yen ë wɛt cäk piŋ nyin yic
wäär mɛt wek röt Raan cï lɔc ku dɔc,
lɔn dhil ɣok röt aa nhiaar kamkua.
12 Këya, duökkë röt thöŋ raan ɣɔn
cɔl Kain, raan luui käk jɔŋrac cï mɛnh
nök. Yenjö kën nɛk mɛnhë? Kën nɛk
yen mɛnh Abel ë wɛt ë mɛnh luui käk
la cök ku yeen ë luui kärɛc.
13 Këya, duökkë gëi miɛthakäi të
mɛɛn kɔc ë pinynhom we.
14 Aŋicku alanden lɔn ɣok aa ɣo cït
kɔc cï thou, ku ëmën ɣok aa rɛɛr pïr
akölriëëc ëbën yic, kënë ayeku ŋic rin
ëmën ɣok anhiar wämäthakua kɔc cï
gam. Na ye raan cïï wämënhë nhiar
ka ŋot rɛɛr ke cït raan cï thou.
15 Ku tënë Nhialic, raan man kɔc kök
athöŋ kek raan cï raan dɛt nök, ku
aŋiɛckë raan kɔc nök acïn pïr akölriëëc
ëbën pan Nhialic tö kek ye ë yic.
16 Nhiɛr ayeku ŋic këlä, Jethu acï
rot cɔl anäk rin bï yen ɣo waar ad-
umuöömkua yiic, aye nyuɔɔth lɔn
nhiɛɛr yen ɣo. Ku këya, ɣook aya ɣok
aa dhil röt cɔl anäk rin miɛthakäi kua.
17 Këya, cïmën na ye raan la käŋ ku
tïŋ mënhë dɛt cïn käŋ ku kueec bï cïï
muɔc, ka cïï lëu bï lueel lɔn nhiɛɛr yen
Nhialic.
18 Wek miɛthkiɛ acuk bï ya lueel
ë path ɣothook lɔn nhiɛɛr ɣok röt
kamkua, ɣok aa dhil röt kony kamkua
käk yeku ke looi yiic.
19 Na cït nhiër nhiɛɛr ɣok röt ë kënë,
ka buk jal ŋic ayic lɔn ɣok aa kɔc
Nhialic, ku cuk ben aa diɛɛr.
20 Na ye käk yeku ke looi ɣo cɔl
aaye kɔc rac, ka dhilku ŋic lɔn tɛktɛk
Nhialic awär täktäkda, aŋic këriëëc
ëbën ë cök.
21 Wek kackiɛ, na cïï käk yeku ke tak
ye lɛk ɣo lɔn ye ɣok kɔc rac, ke ɣok
aacïï gup bï ya riööc të röök ɣok tënë
Nhialic.

3:1 Jn 1:12 **3:5** Jn 1:29 **3:11** Jn 13:34 **3:12** Käk 4:8 **3:14** Jn 5:24

22 Ku abï ɣo gäm kuat käk cuk thiëëc,
rin ë kë cï lueel yen ayeku looi. Ku ɣok
aa pïr dhëlden miɛt puɔ̈u yic.
23 Kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo ë lɔn buk la
gam tënë Wënde Jethu Krïtho, ku ɣok
aa dhil röt nhiaar kamkua, cït tɛ̈wäär
cï yen ye lɛ̈k ɣo thïn.
24 Kuat raan loi kë wïc Nhialic acï
rot mat kek Nhialic, ku Nhialic ë rëër
kek ye. Ku tɛ̈ ye ɣok ye ŋiɛc thïn lɔn cï
Nhialic rot mät ɣo, ee Wɛ̈iken cï gam
ɣo.

4

Wëi yic ku wëi lueth

1 Wek kɔckiɛ̈n nhiaar duɔ̈kkë wɛ̈t
raan ye lueel lɔn le yen ke wëi ë guɔ
gam, kaŋkë wɛ̈tde tak yic apath bäk
ŋic lɔn tɔ̈ Wëi Nhialic yeguɔ̈p alanden,
rin cï alueth käŋ tïŋ thiëi pinynhom
ëbën.
2 Tɛ̈ lëu bï yïn raan rɛ̈ɛ̈r kek Wëi
Nhialic ŋiɛc thïn akïn. Ee raan ye lueel
lɔn Jethu Krïtho acï bɛ̈n pinynhom ke
cït raan, Wëi Nhialic arɛ̈ɛ̈r kek ye.
3 Kuat raan kuec käkkä acïï rɛ̈ɛ̈r kek
Wëi Nhialic, ee riɛl jɔŋ ater Raan cï
lɔc ku dɔc yen arɛ̈ɛ̈r kek ye. Yen wäär
cäk piŋ lɔn bï yen bɛ̈n, acï bɛ̈n, arɛ̈ɛ̈r
pinynhom ëmën.
4 Ku wek miɛthkiɛ̈, wek aa kɔc
Nhialic, ku wek aacïï jai piööc ë kɔckä.
Wek aacïï jai piööc käɾɛc rin rëër Wëi
Nhialic kek we, ku yen aril tënë jɔŋrac
yen mac kɔc kuc Nhialic pinynhom.
5 Aluethkä aa kuc Nhialic. Käk yekë
ke lueel aa käk ye kɔc kuc Nhialic ke
lueel. Ku kɔc kuc Nhialic aa wɛ̈tden
gam.
6 Ke ɣook kɔc cï gam ɣok aa kɔc
Nhialic. Ku kuat raan ŋic Nhialic ë
piɔ̈ɔ̈cda gam, ku kɔc kuc Nhialic aacie
piɔ̈ɔ̈cda ye gam. Ku ë yen tɛ̈ ye ɣok kɔc
rëër Wëi Nhialic kegup ŋiɛc thïn, ku
kɔc rëër jɔŋrac kɔc ruëëny kegup.

Nhialic ee Nhiɛ̈r

7 Ke week kɔckiɛ̈n nhiaar, yeku röt
nhiaar ë kamkua, rin ë Nhialic yen ɣo
cɔl anhiar kɔc kɔ̈k. Kuat raan kɔc kɔ̈k
nhiaar, aye nyuɔɔth wɛ̈t ë yen manh
Nhialic ë yic ku aŋic Nhialic.
8 Ku raan cïï kɔc kɔ̈k ye nhiaar akuc
Nhialic, rin Nhialic ë nhiër.
9 Ku Nhialic acï nhiërde nyuɔ̈th ɣo
rin acï Wënden tök cɔl abɔ̈ pinynhom
ë tɛ̈n, rin buk pïr alanden ë riɛnke.
10 Nhiɛr ë yic acie wɛ̈t bï ɣok Nhialic
nhiaar, ee lɔn nhiɛɛr Nhialic ɣo, ku
kënë yen acï yen Wënde tuɔ̈c ë pinyn-
hom bï bɛ̈n thou rin bï adumuɔ̈ɔ̈mkua
päl piny.
11 Ke wek kackiɛ̈, na ye Nhialic kë
nhiar ɣo apɛi këlä, ke cie yic buk röt
aa nhiaar kamkua?
12 Acïn raan cï Nhialic kaŋ tïŋ, ku na
nhiarku röt kamkua ke Nhialic abï ya
mat kek ɣo, ku nhiërde abï rot a luɔ̈i ɣo
tɛ̈cït tɛ̈ wïc ye.
13 Ɣok aacï Nhialic yiëk Wɛ̈ike, ku
buk aa ŋic këya lɔn cï ɣok aa tök kek
ye, ku yeen ë tök kek ɣo.
14 Ku acuk tïŋ, ku yen ayeku lɛ̈k kɔc
aya, lɔn cï Nhialic Wäda Wënde tuɔ̈ɔ̈c
pinynhom bï raan ëbën bɛ̈n luɔ̈k.
15 Na ye raan lueel lɔn ye Jethu Wën
Nhialic, ke Nhialic acï mat kek ye ku
acï mat kek Nhialic.
16 Ku nhiërde tënë ɣo acuk ŋic ku
gamku.

Nhialic ee nhiër. Ku na ye raan
Nhialic nhiaar ku kɔc kɔ̈k, ka cï mat
kek Nhialic, ku mɛt Nhialic kek ye.
17 Nhiërda ë la cök tɛ̈ cïï ɣok gup
ye riɔ̈ɔ̈c aköl luŋdït, rin ɣok aa pïr
pinynhom tɛcït tɛ̈wäär pïïr Jethu thïn.
18 Kuat raan tɔ̈ nhiër yepuɔ̈u acïn kë
ye yen riɔ̈ɔ̈c. Rin nhiër ë yic, ee riɔ̈ɔ̈c
cuɔp wei. Kɔc aa riɔ̈ɔ̈c tɛ̈ ye kek ye tak
lɔn bï ke tɛ̈m awuɔ̈c, ku raan ë riɔ̈ɔ̈c
acïï nhiërde la cök.
19 Kënë ɣo yiëk riɛl buk Nhialic nhi-
aar ku kɔc kɔ̈k, ee rin cï yen ɣo kaŋ
nhiaar.
20 Ku na le raan ye lueel ka nhiar
Nhialic, ku ë kam awën ke man
mɛnhkën cï gam, ke raan kënë ë lueth
yen aye lueel. Rin acïï lëu bï raan
Nhialic nhiaar, Nhialic këc kaŋ tïŋ, ku
cïï raan nhiar, raan ye tïŋ aköl aköl.
21 Ke ɣook, ɣok aa dhil kɔc nhiaar
aya, rin yen kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo buk aa
looi. Acï lueel kuat raan nhiar Nhialic
adhil kɔc nhiaar aya.

3:23 Jn 13:34; 15:12, 17 **4:12** Jn 1:18

5

Gam tënë Manh ë Nhialic

1 Kuat raan ye gam lɔn Jethu yen
ë Raan cï lɔc ku dɔc, ke raan këënë
ë manh Nhialic. Ku na yeku nhi-
aar raan yen Wäda, ke ɣook aa dhil
miɛthke nhiaar aya.
2 Ayeku ŋic alanden lɔn nhiɛɛr ɣok
mïth ë Nhialic, tɛ̈ nhiɛɛr ɣok Nhialic
ku yeku looi kuat kë ye lɛ̈k ɣo buk looi.
3 Ɣɛn ë jam këlä, rin na nhiarku
Nhialic ayic, ke ɣok aa dhil käk cï lɛ̈k
ɣo looi. Käkkä aacïï yiic ril buk ke looi.
4 Rin kuat manh Nhialic ala riɛl bï
kuec dhɔ̈l kɔc kuc Nhialic, ku alëuku
buk looi rin cï ɣok la gam tënë Jethu.
5 Acïn raan dɛ̈t la riɛl bï kuec dhɔ̈l
kɔc kuc Nhialic, aa kɔc la gam tënë
Jethu kapɛ̈c lɔn ye yen Wën Nhialic.
6 Ee yeen Jethu Krïtho, yen acï bɛ̈n
pinynhom, ku yeen acï Joon raan kɔc
muɔɔc nhïïm bɛ̈n muɔɔc nhom ë pïu.
Acie miɔ̈c nhom yen cï rot looi ë rot,
yeen acï bɛ̈n nɔ̈k riɛnkua. Ku aye Wëi
Nhialic nyuɔ̈th ɣook lɔn ye wëlkä yith.
Rin Wëi Nhialic yen ë kɔc nyuɔ̈th kën
yic akölaköl.
7 Ala käŋ kadiäk ye nyuɔ̈th ɣo ye
Jethu ŋa.
8 Käkkä kadiäk, Wëi Nhialic, miɔ̈c ë
nhom, ku nääkde, keek kadiäk ëbën ë
tök yen ayekë nyuɔɔth.
9 Na ye kɔc jam käk cïk tïŋ ku gamku
wɛ̈t luelkë, yeŋö cïï ɣok käk cï Nhialic
nyuɔ̈th ɣookkä ye gam? Aa dhil ë
gam, rin käk ye Nhialic ke lueel aa dït
apɛi tënë käk ye raan ke lueel, ku wɛ̈t
jiɛɛm yen këënë, ee Wënde yen aye yen
jam tënë ɣo.
10 Këya, na ye raan cï gam, ka dhiɛl
ŋic ë cök lɔn ye Jethu Wën Nhialic, ku
adhil ŋic alanden lɔn käk cï Nhialic
nyuɔɔthkä aa yith. Ku raan cie kë cï
Nhialic lueel ye gam, ka ye lueel lɔn
ye Nhialic alueeth. Rin akëc wɛ̈t cï
Nhialic lueel rin Wënde gam.
11 Këënë ye cɔl aŋicku lɔn kë cï Nhialic
lɛ̈k ɣo ë yic, ee rin cï yen ɣo yiëk pïr
akölriëëc. Ku pïr këënë ayeku yök tënë
Wënde.
12 Ee këya, kuat raan cï mat kek
Wënde ka bï pïr akölriëëc yök. Ku raan
cï jai Wën Nhialic, ka cïï pïr akölriëëc
ëbën bï kaŋ yök.

Thök ë wël

13 Wek aa gät, wek kɔc cï riɛl Jethu
gam, ke ye Wën Nhialic ku bäk ŋic lɔn
le wek pïr akölriëëc ëbën.
14 Ku ë këya, acïn kë lëu bï ɣo riääc
gup tɛ̈ ye ɣok Nhialic door, rin kuat kë
buk aa thiëëc ye, kën ye miëët puɔ̈u
abuk ya yök.
15 Ke week tɛcït tɛ̈ ŋicku ye, akëc kaŋ
kuec kë wïcku. Yeku thiëc kë wïcku, ku
ŋicku lɔn bï yen ye gäm ɣo.
16 Ke yeen, na tïŋ raan mɛnhkën cï
gam ke looi awuɔ̈c, awuɔ̈c ë dhie cie
raan ë tɛ̈k bei tënë Nhialic akölriëëc
ëbën, ka dhil röök tënë Nhialic bï raan
kony. Ku Nhialic abï pïr ë raan cɔl ala
cök. Ala adumuɔ̈ɔ̈m raan tɛ̈k bei tënë
Nhialic akölriëëc. Ku ɣɛn acïï jam bäk
aa röök rin adumuɔ̈ɔ̈mke.
17 Kärɛc ye looi ëbën, adumuɔ̈ɔ̈m, ku
ala adumuɔ̈ɔ̈m kök cie kɔc ye tɛk wei
tënë Nhialic akölriëëc ëbën.
18 Aŋicku lɔn raan cï ya manh
Nhialic acie awuɔ̈c ë looi akölaköl,
aye Jethu Wën ë Nhialic tiit guɔ̈p, acïï
jɔŋrac ye muɔ̈r acïn.
19 Aŋicku lɔn ye ɣok mïth ë Nhialic,
ku lɔn yen jɔŋrac yen mac kɔc kuc
Nhialic.
20 Aŋicku aya lɔn Wën Nhialic acï
bɛ̈n pinynhom ë tɛ̈n. Ku ë yen acï
ɣo cɔl aŋic Nhialic ë yic, yen acï ɣo
cɔl amat ɣoyiic kek Nhialic, ee rin cï
ɣok mat kek Wënde Jethu Krïtho. Acïn
Nhialic dɛ̈t ee Nhialic töŋ. Ee yeen ë
rot yen ë pïr akölriëëc ëbën bɛ̈ɛ̈i.
21 Ke week miɛthkiɛ̈ tiëërkë nhïïm
bäk piööc rac cïï gam.

5:3 Jn 14:15 **5:11** Jn 3:36

Athör ë rou cï Joon gɔ̈t Wɛ̈t nhom

Athör ë rou ëcï Joon gɔ̈t tënë akut kɔc cï gam tɛ̈dɛ̈t. Wäär gɛ̈t yen athöör, Joon ë rot cɔl raandït, ku cɔl akut kɔc cï gam aye tik ke miɛ̈thke. Athör ciek kënë ë jam nhiër kam kɔc cï gam, ku bï kɔc yɔ̈ɔ̈k bïk röt tiit tënë kɔc aa lueth ku piɔ̈ɔ̈cden.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th tueŋ 1-3
Yic ku nhiër 4-6
Lëk rin piööc ë lueth 7-11
Muɔ̈th ciëën 12-13

1 Ee ɣɛn raandït akut kɔc cï gam, ɣɛn agɛ̈t athör kënë tënë akut kɔc cï gam cï Nhialic lɔc bï rëër keyiic ke cït miɛ̈thke. Wek aa nhiaar piändiɛ̈ ëbën, ku acie ɣɛn rot ɣɛn nhiar we, aa kɔc ëbën ŋic yic cï Nhialic nyuɔ̈th ke, kek aa nhiar we piänden yic aya.

2 Wek anhiaar ke rin ɣook ëbën, ɣok aa ŋic yic cï Nhialic nyuɔɔth. Ku yic kucku abuk aa ŋic akölaköl.

3 Bï Nhialic kek Wënde Jethu Krïtho ɣo dɔɔc ku pɛ̈lkë käraackua piny, ku bïk ɣo cɔl arɛ̈ɛ̈r ë duk dɔ̈ɔ̈rden yic, tɛ̈ rëër ɣok dhël yic cïk nyuɔ̈th ɣo, ke ɣo nhiar röt kamkua.

Yic ku nhiɛ̈r
4 Ɣɛn a ɣa cï puɔ̈u miɛt apɛidït wäär piŋ ɣɛn ye, lɔn kɔc kɔ̈k weyiic aake lui tɛ̈cït tɛ̈ cï Nhialic ye nyuɔ̈th ɣo, yen ë kë cï lɛ̈k ɣo buk ya looi.

5 Këya, wek kɔc cï gam alɛ̈k we lɔn ɣok aa dhil röt nhiaar ë kamkua. Ku kënë acie löŋ yam, ee löŋ thɛɛr ŋicku tɛ̈wäär buɔɔth ɣok Jethu.

6 Na nhiarku röt ayic, ke ɣok aa dhil kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo buk looi, looi, rin wäär tueŋ gɛm ɣok wɛ̈t Jethu, kën cï lɛ̈k ɣo buk aa looi ë lɔn buk röt aa nhiaar kamkua.

Lëk rin piööc ë lueth
7 Ɣɛn aluel kënë rin kɔc kɔ̈k ë kɔc wëŋ nyïn aatɔ̈ thïn, aa kɔc piɔ̈ɔ̈c lueth ë path. Ayekë lueel lɔn Jethu Krïtho akëc bɛ̈n pinynhom kecït raan. Raan ye lueel këlä, ee kɔc wɛ̈ŋ wei, ku athöŋ kek raan ater ë Jethu.

8 Tiëërkë nhïïm bï kɔckä we cïï wëŋ, bï käkkun puɔth cäk looi tënë Nhialic cïï mär ë path. Tiɛtkë wenhïïm apɛi bï Nhialic we gäm ariɔ̈pdun ëbën.

9 Alɛ̈k we, na ye raan juɛk këde thïn käwäär cï Jethu piɔ̈ɔ̈c yiic, ka cïï kɔŋ mat kek Nhialic. Ku na cïï raan wɛ̈t cï Jethu piɔ̈ɔ̈c juak ë wɛ̈lke ë rot, ka bï mat kek Jethu ku Nhialic Wun.

10 Ku na bɔ̈ raan tënë we ku ye ke piɔ̈ɔ̈c käk cïï thöŋ kek käk cï Jethu piɔ̈ɔ̈c, ke duɔ̈kkë cɔl abɔ̈ pandun bï bɛ̈n rëër kek we. Ayï muɔ̈th aya duɔ̈kkë muɔ̈th.

11 Kënë alɛ̈k we, na ye raan muɔ̈th raan kënë bï ciɛt raan cï gam, ka cï rot mät ye. Ku aloi këreɛc ye looi aya.

Muɔ̈th ciëën
12 Käjuëc apɛi aake ba lɛ̈k we, ku acä wïc ba ke gɔ̈t athör yic ëmën. Kë wiëc ba looi, ku aŋääth aya, ee lɔn bï ɣɛn la keny tënë we, buk la rɔ̈m ku jiɛɛmku röt ë kamkua, ku ɣok aabï puɔ̈th jal la yum ɣodhie.

13 Akut kɔc cï gam ë tɛ̈në ë we muɔ̈ɔ̈th.

1:5 Jn 13:34; 15:12, 17

Athör ë diäk cï Joon gɔ̈t

Wɛ̈t nhom

Athör ë diäk ë gɛ̈t Joon tënë raan tɔ̈ akut kɔc cï gam nhom cɔl Gaiöth. Acï Gaiöth leec thïn wɛ̈t ë yen kɔc cï gam kony, ku yöök ke bïk röt tiit ë mony cɔl Diötrepeth.

Käk tɔ̈ thïn

Muɔ̈th tueŋ 1-4
Joon acï Gaiöth leec 5-8
Joon acï Diötrepeth nyieeny 9-10
Joon acï Demetriöth leec 11-12
Muɔ̈th ciëën 13-14

1 Ee ɣɛn raandït akut kɔc cï gam, ɣɛn acï yï gät athör kënë yïn Gaiöth raan nhiaar piändië ëbën.
2 Mäthdië, aŋääth ɣapuɔ̈u lɔn puɔl yïn guɔ̈p, ku lɔn le yïn tueŋ kek luɔidu apath, cïmën pïr wɛ̈iku ë Nhialic nhom.
3 Ɣɛn acï puɔ̈u bën miɛt apɛi wäär bïï kɔc kɔ̈k cï gam tënë yï, ku lëkkë ɣa lɔn yïn apïr dhël ë Nhialic yic akölaköl.
4 Na piɛŋ lɔn mïthkiën cï gam cïmëndu aa pïr tɛ̈cït të cï Nhialic ye nyuɔ̈th ɣo thïn, ke ɣa cɔl amit puɔ̈u apɛidït.

Gaiöth acï leec

5 Mäthdië yïn acï käjuëc looi käk cï kɔc cï gam kony, kɔc cï gam ë cath ke piööc wɛ̈t Jethu, agut kɔc cie kɔc pandun. Kënë, acï nyuɔ̈th ɣa lɔn yïn ë raan path cï wɛ̈t Jethu gam.
6 Acï kɔc ca konykä lɛ̈k ɣo, ɣok kɔc cï gam tën yen të nhiɛɛr yïn ke thïn. Ku ëmën alɛ̈k yï ba ŋot yï la tueŋ ke yï kony ë kɔckä, të jiël kek tënë yï. Kënë adhiɛlkë looi dhël nhiɛɛr Nhialic.
7 Rin kɔckä aa cath ë baai yic, rin aa kɔc lui rin Jethu. Acïn kë yekë thiëëc, nadë ke lömkë tënë kɔc cie kɔc cï gam bï kek röt kony.
8 Këya, ɣok kɔc cï gam, ɣok aa dhil kɔckä gäm kuat käk wïckë ke, rin buk aa kac tök lui ɣok ke yiny Nhialic yen yekë lɛ̈k kɔc.

Diötrepeth ku Demetriöth

9 Wek aaca kaŋ gät athöör thɛɛr, wek kɔc cï gam ë tɛ̈ɛ̈n. Ku Diötrepeth acï bɛ̈n jai ë wɛ̈tdië, rin awïc bï ya yen wat akut nhom.
10 Të le ɣɛn ɣet pandun, acïn kë ba moony tënë kɔc, ee käk ye Diötrepeth looi yiic ëbën, aa käk lueth kek aye luɛɛl ɣaguɔ̈p. Ku yeen aya aloi dɛ̈t wär kënë, akuec bï kɔckuan cï gam lor, kɔc ë cath ke piööc wɛ̈t Jethu, ku ë jai aya bï kɔc puɔ̈l bïk wämäthakën cï gamkä aa lor, ku ë kɔc ë kɔc lor cuɔp wei akut yic.
11 Yïn mäthdië duk kɔckä rɛɛc luɔiden ye kiɛ̈ɛ̈t, dhiɛl ë kiɛ̈ɛ̈t këpath ye kɔc path looi. Na loi raan käpath, ke këpuɔth cï looi aye nyuɔɔth lɔn raan kënë ë manh Nhialic, ku raan ë luui kärɛc, kärɛc ye looi aaye nyuɔɔth lɔn raan kënë akuc Nhialic.
12 Kuat raan ëbën kɔc cï gam yiic, aye lueel lɔn raan cɔl Demetriöth ë raan path. Ee kë cï Nhialic lɛ̈k ɣo buk aa looi yen aye looi. Yen alɛ̈k yï lɔn yeen ë raan path, ku aŋic aya, kuat kë ya lueel rin raan ëbën, ee ya yic.

Muɔ̈th ciëën

13 Käjuëc apɛi aake nhiaar ba ke lɛ̈k yï, ku acä wïc ba kek gät athör yic.
14 Kë wiëc ku aŋääth, ee lɔn bï ɣɛn la keny tënë we ëmën, ku ë tɛ̈ɛ̈n ɣok abï la yök ku jiɛɛmku röt kamkua ɣodhie. Nhialic abï we cɔl arɛ̈ɛ̈r ke dɔ̈ɔ̈rde.
15 Wämäthakun cï gam rɛ̈ɛ̈r ë tɛ̈n aa yï muɔ̈ɔ̈th. Miäthkë kɔc cï gam rɛ̈ɛ̈r ke we ë riɛnkië ëbën.

1:1 Luɔi 19:29; Rom 16:23; 1Kor 1:14

Athör Jut
Wët nhom

Athör Jut acï gɔ̈t bï kɔc lɛ̈k bïk nhïïm tïr kɔc piöödc ë lueth, kɔc ye lueel lɔn ye kek kɔc cï gam. Kë tɔ̈ athör ciek kënë yic, yen athöŋ kek athör rou ë Pïtɛr, raan ë kɔc bï ye kueen dɛɛt puɔ̈th, bïk ŋuɔt ke la tueŋ kek gam wäär cï Nhialic gäm kɔcken cï wɛ̈tde gam.

Käk tɔ̈ thïn
Muɔ̈th 1-2
Awuɔ̈c bï kɔc piɔ̈ɔc ë lueth yök 3-16
Riɛl ë puɔ̈u gam yic 17-23
Röök 24-25

1 Ee ɣɛn Jut, ɣɛn alony Jethu Krïtho. Ku ya mɛnhë Jemith.

Ɣɛn agɛ̈t kɔc cï Nhialic ke cɔɔl, kɔc pïr ë nhiër Nhialic Wäda. Ku tit Jethu Krïtho ke.

2 Calkë dɔ̈ɔr ku nhiër ku pël piny ë wël arɛ̈ɛ̈r kek we athɛɛr.

Kɔc piödc ë lueth

3 Wek kɔckiɛn nhiaar, aca them apɛi ba we gät tɛ̈ cï Jethu Krïtho ɣo kuɔny thïn ɣodhie. Ku kë ca tak ë kë bï ɣɛn we gät nyin yic ëmën. Ku ba we dɛɛt puɔ̈th, bäk la tueŋ kek gam wäär cï Nhialic gäm kacke bï rëër ke ke.

4 Rin cï kɔc rɛc kuc Nhialic röt kuɛ̈l ɣoyiic ke kucku ke. Ku rɛckë wɛ̈t puɔth ë Nhialic bï kek dhɔ̈lken rɛc thiaan kɔ̈th thïn. Ku jɛikë Jethu Krïtho ku ye Bänyda. Ku athör thɛɛr wël Nhialic acä awuɔ̈c bïk yök thïn nyuɔɔth wäthɛɛr.

5 Na cɔk alɔn ŋic wek käkkä ëbën, ka wiëc ba bɛn täk we, yen tɛ̈ɣɔn cï Nhialic kɔc Itharel luäk thïn tënë kɔc pan Ijip. Ku tɛ̈ cï yen kɔc kɔ̈k kamken ke cï jai ë wɛ̈tde bɛn rac thïn.

6 Ku takkë aya, lɔn atuuc nhial wäär cï luɔiden bar nyin ku kueeckë bïk rëër tɛ̈den cï tɛ̈k ke, aa rëër ke ke dɛr akölaköl ë muɔ̈ɔ̈th yic piiny. Tɛ̈ muk Nhialic ke thïn ɣet aköl luŋdït bï ke jal tɛ̈m awuɔ̈c thiek.

7 Ku muɔ̈kkë wenhïïm aya yen këwäär cï rot looi tënë Thodom ku Gomora, ku bɛ̈ɛ̈i thiɔ̈k ke ke. Wäär cï kɔc ke rɛ̈ɛ̈r ë gɛɛthkä yiic luui cïmën atuuc nhialkä, kɔc wäär cï kepuɔ̈th yiëk bal. Ku kuat kärɛc kɔ̈k ye kek röt lööm. Ku ëmën aacï tɛ̈m awuɔ̈c cï ke cuat many akölriëëc ëbën yic. Ku bï nyuɔ̈th raan ëbën yen awuɔ̈c ye gäm kɔc cï luui kärɛc.

8 Ku kɔc rɛc cï röt kuɛ̈l ɣoyiic kä, aa la käkken ke nyuɔ̈th ke këya bïk awuɔ̈c aa looi kegup ë röt. Aacï riɛl Nhialic dhɔ̈l yic ku lueelkë kärɛc atuuc nhial gup.

9 Na cɔk aa tunydït atuuc nhial nhïïm cɔl Maikel ka këc looi. Wäär gɔ̈th yen kek jɔŋrac, ɣɔn teer kek ye, yeŋa bï guɔ̈p Mothith nyaai, yen Maikel nhom akëc jɔŋrac bɛ̈n lat, acï bɛ̈n lueel ëlä, “Nhialic abï yï tɛ̈m awuɔ̈c!”

10 Ku kɔckä aa kɔc mät ku lɛ̈ɛ̈tkë kɔc kë këc deet yic, ku käk ŋickë ke cïk ye tak yiic, cïmën lääi ë path, luɔi ë käkkä abï Nhialic ke nɔ̈k.

11 Abï rɛ̈ɛ̈c apɛi tënë ke! Ee dhël Kain yen acïk buɔɔth yic. Ee rin wëëu ë path yen aye kek awuɔ̈c wäär cï Balaam looi, looi aya. Aacï kɛɛc wei tënë Nhialic cïmën Kora, ku aabï Nhialic nɔ̈k cïmën wäär nɛ̈k yen Kora.

12 Ku keek aa yär guɔ̈p bɛ̈ɛ̈i tënë we, tɛ̈ looi kek kärɛckä ke cï gup riɔ̈c, tɛ̈ mïth wek ke ke akuɔ̈tdun yic. Ayekë nhiaar kë la guäpden yic kepɛ̈c. Aa cït luäät ye yom kuaath ku cïï tueny. Aa cït tiim cie luɔk tɛ̈ cɔk yen a rut, tiim cï mɛiken nyuän bei. Kɔckä aa thou arak rou ë luɔi adumuɔ̈ɔ̈m, ku käkken rɛc yekë ke looi cɔk alɔn ye kek kɔc cï gam.

13 Aa röt jat nhial cïmën apuɔ̈ɔ̈k ë wärdït yic, bïk tɛ̈den rɛɛc kek thïn nyuɔɔth. Aacït kuɛl cï yiɛc dhëlden yekë buɔɔth yic, ë rin cï Nhialic tɛ̈col bï yen ke cuat thïn looi tënë ke akölriëëc ëbën.

14 Enok, raan käk Nhialic tïŋ, manh ye kuat Adam yic dhorou yen ëcï ye

---

1:1 Mt 13:55; Mk 6:3 **1:5** B.bei 12:51; Kn 14:29-30 **1:7** Cäk 19:1-24 **1:8** Dan 10:13, 21; 12:1; Ny 12:7; L.rou 34:6; Dhäk 3:2 **1:11** Cäk 4:3-8; Kn 22:1-35; 16:1-35 **1:14** Cäk 5:18; 21:24

lueel thɛɛr ë riɛnken ëlä, “Nhialic abï
bɛ̈n kek atuucken juëc apɛi cïï kuen,
15 bïk luk bɛ̈n looi tënë kɔc. Ku kɔc
la gup adumuɔ̈ɔ̈m cï kuec ye, aabï tɛ̈m
awuɔ̈c rin käräc juëc cïk looi. Ku käräc
cïk luɛɛl yeguɔ̈p!”
16 Kɔckä aa Nhialic gɔ̈k aköläköl ke
nyieny kɔc kɔ̈k. Ee luɔi ë dhɔ̈lken rɛc
kek ayekë ke buɔɔth yiic. Aa jam ë
nhiam riɛnken ë röt. Ku yekë kɔc kɔ̈k
math nyïn bïk ke buɔɔth cök.

Tïr ë nhom ku lëk

17 Ku yeen muɔ̈kkë wenhïïm wek
kɔckiɛ̈n nhiaar, yen këwäär cï atuuc
Bänyda Jethu Krïtho lɛ̈k we.
18 Acïk lɛ̈k we ëlä, “Tɛ̈ le aköl luŋdït
thiɔ̈k, ke kɔc kɔ̈k rɛc, kɔc ke looi käk
wïc piäthken kepɛ̈c aabï tuɔ̈l. Ku keek
aabï we aa bui.”
19 Kɔckä kek aa kɔc tɛ̈ɛ̈k yiic, kɔc ye
buɔɔth yic dhɔ̈l kɔc ë path, keek aa cïn
gup Wëi Nhialic.
20 Ku week kɔckiɛ̈n nhiaar lak
tueŋ gamdun yic apath cïmën ye Wëi
Nhialic we kony bäk aa röök.
21 Ku muɔ̈kkë röt ë nhiër Nhialic
yic, ke we tit Bänyda Jethu Krïtho, bï
we bɛ̈n nyuɔ̈th tɛ̈ nhiɛɛr yen we thïn
ku gäm we pïr aköliëëc ëbën.
22 Yakë kɔc ŋot ke diu nyuɔ̈th piath-
dun.
23 Kuɔnykë kɔc kɔ̈k bïk cïï la mɛɛc.
Ku nyuɔɔthkë piathdun tënë kɔc kɔ̈k,
ke we tit röt ë ke bïk we cïï riöp acol
käracken yiic, ku bäk cïï la dhɔ̈lken
yiic, dhɔ̈l adumuɔ̈ɔ̈m.

Röök

24 Tënë Nhialic, raan lëu ye bï we
muk bäk cïï lööny wei. Ku bïï we, ku
cɔl we akääc yenhom diɛɛkde yic ke
we mit puɔ̈th, ke cïn kërɛɛc rɛ̈ɛ̈r ke we,
25 tënë Nhialic, yen Nhialic töŋ tɔ̈
thïn, yen ɣo kony, rin Jethu Krïtho
Bänyda, bï ya leec, ee diɛ̈tde, ee riɛl, ku
bäänyde, akölë, ku thɛɛr, ku aköliëëc
ëbën! Yenakan.

1:18 2Pït 3:3

Nyuuth tënë Joon
Wɛ̈t nhom

Athör kënë anyuth tënë Joon cï gɔ̈t wäär guum kɔc cï gam, rin cï kek la gam tënë Jethu Krïtho ke ye Bɛ̈ny. Wɛ̈tdït wïc raan gät athöör, ee wɛ̈t bïï kɔc bï ye kueen riɛɛl puɔ̈th bïk la ŋɔ̈th, bïk rëër ke ŋɔ̈th aköödl kärɛc ke gum.

Abaŋdït athör kënë yic atɔ̈ käjuëc wat kekɔ̈ɔ̈th käk cï nyuɔɔth, ku käk cï tïŋ cï ke kiɛ̈ɛ̈t wël yiic, käk ye kɔc thɛɛr wäär cï gam ke deet yiic. Ku alëukë bïk rëër ke cï moony tënë kɔc kɔ̈k ëbën. Athör kënë acï guiir ke cït dhöl waak, yen aye ke wël lueel ku ben ke ber yiic dhɔ̈l juääc cïï thöŋ, cït tɛ̈ cï ke wat kɔ̈ɔ̈th thïn.

Na cɔk alɔn cï täk ye rɔ̈m kek tɛ̈cït tɛ̈ ye ke dɛɛt yiic thïn athöör yic. Ke wɛ̈t ciɛl yic ala gɛi, dhël Krïtho Bänyda, yen Nhialic. Abï kɔc atɛrde tiaam alanden aköl ciëën agut Bɛ̈ny jakrɛc. Aköl le tiäm kënë thää̈p, ke kɔc cï gam aabï dɔɔc. Ku riɔp ke piny ë yam, nhial ë yam.

Käk tɔ̈ thïn

Wɛ̈t Nhom 1:1-8
Jɔ̈k ë nyuuth ku athör cï gät akuut kɔc kadhorou 1:9–3:22
Athöör kek adɔ̈k kadhorou 4:1–8:1
Kɛŋ kadhorou 8:2–11:19
Jɔŋrac ku lääi karou 12:1–13:18
Anyuth kɔ̈k juëc 14:1–15:8
Riääk puɔ̈u ë Nhialic 16:1-21
Riäŋ Babilon ku tiäm cï kɔc ater Nhialic tiaam 17:1–20:10
Luŋdït 20:11-15
Nhial ku piny ku Jeruthalem ë yam 21:1–22:5
Thök ë Wël 22:6-21

Wël tueŋ

1 A athör kënë yic Joon acï käŋ gät piny, käk cï Jethu Krïtho nyuɔɔth. Acï Nhialic looi bï käkkä tïŋ, rin bï kacke cɔl aŋic käk bï röt looi nïn thiɔ̈kkä yiic. Raan cï lɔc ku dɔc acä atunyden nhial tuɔ̈c aluɔnyde bï lɛ̈k athön kënë.

2 Joon acï käk cï tïŋ ëbën luɛɛl. Yeen acä athön bɔ̈ tënë Nhialic gät piny, ku käk cï Jethu Krïtho nyuɔ̈th ye.

3 Raan mit puɔ̈u ë raan bä athön kënë kuɛn kɔc cï gam, athön bɔ̈ tënë Nhialic. Ku kɔc mit puɔ̈th, aa kɔc bï ye piŋ ku thekkë kë ye lueel, rin tɛ̈ bï Nhialic käkkä cɔl aloi röt acï thiɔ̈k.

Muɔ̈th tënë akuut kɔc cï gam kadhorou

4 Ee ɣɛn Joon, ɣɛn agɛ̈t tënë akuut kɔc cï gam ë bɛ̈ɛ̈i Athia yiic.

Ɣɛn arɔ̈ɔ̈k lɔn bï wek nhiɛ̈r ku dɔ̈ɔ̈r yök tënë Nhialic. Yen tɔ̈ thïn ëmën, ku arɛ̈ɛ̈r thïn tɛ̈thɛɛrɣɔn, ku yen bï bɛn. Wek aabï nhiɛ̈r ku dɔ̈ɔ̈r yök tënë wëi kadhorou ë thöny Nhialic nhom,

5 ku tënë Jethu Krïtho, raan yen nyooth yic rin Nhialic. Yen ë ye raan tueŋ cï rot jɔt ë thou yic, ee yen amac bänyŋaknhïïm ëbën pinynhom aya.

Yeen anhiar ɣo, ku ajuërden cï yen rot juaar bï thou, ëcï yen ɣo wɛ̈ɛ̈r bei adumuɔ̈ɔ̈mkua yiic,

6 ku looi ɣo buk aa kɔc luui Nhialicde ku ye Wun, diik ku riɛl aa käkke akölriëëc ëbën. Yenakan.

7 Tiɛ̈ŋkë, yen abɔ̈ pial yiic. Abï raan ëbën tïŋ, agut kɔc wäär näk ye. Kɔc pinynhom ëbën aabï dhiau ë riɛnke. Këya abï ciɛ̈t kënë! Yenakan.

8 Aye Bɛ̈ny Nhialic lueel ëlä, “Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ.” Nhialic Madhɔl tɔ̈ thïn ëmën, ku arɛ̈ɛ̈r tɛ̈thɛɛrɣɔn, ku yen bï bɛn.

Tïŋ Raan cï lɔc ku dɔc

9 Ee ɣɛn Joon mɛnhkui dun, week ëbën wek kɔc tuɔ̈c athör kënë, ke ɣa ye raan cï wɛ̈t Jethu gam cïmëndun. Ku rin ë kënë ɣok aa tök, ku ɣɛn agum aya cïmëndun. Ku ɣɛn abï rëër ë bääny Nhialic yic kek we aya, ku ɣɛn alir puɔ̈u cïmëndun. Ɣɛn a ɣa mac golgol Patmoth nhom, golgol rɛ̈ɛ̈r Adɛ̈kdiɛɛt yic, rin cï ɣɛn wɛ̈t Nhialic, ku yiny Jethu nyuɔɔth.

10 Wëi Nhialic aake cï bɛn ɣaguɔ̈p aköl Nhialic. Guɔ röldït la wic cït kaŋ piŋ ke jam ɣakɔ̈u ciëën.

1:4 B.bei 3:14; Ny 4:5 **1:5** Ith 55:4; Wk 89:27 **1:6** B.bei 19:6; Ny 5:10 **1:7** Dan 7:13; Mt 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27; 1The 4:17; Dhäk 12:10; Jn 19:34, 37 **1:8** Ny 22:13; B.bei 3:14

11 Ku lueel, “Gät kë ye tïŋ athöör yic ëbën, ku tuɔɔc athöör tënë akuut kɔc cï gam ë bëëi kadhorou yiic, Epethuth, Thimirna, Pergamum, Thiatira Thardïth, Piladelpia ku Lodikia.”
12 Guɔ rot wel ba raan jam tïŋ, nawën wɛl ɣanhom, ke ɣa tïŋ käk ye many adök took kenhïïm cï looi mïläŋ tɔc kadhorou, ke kääc.
13 Ku këcït manh raan ke kääc keciɛl yiic, ku a cieŋ alanh dïït ye paat kɔc kööth ë piny kuaar ɣet yecök, kek karkar dïït cï looi mïläŋ tɔc yepɛɛm.
14 Nhïmken ë nhom aake ɣer ka cït gai tueny deŋ, ku adëp nyin cïmën mac.
15 Ku cök ala diardiar cït ban cï coth köu, ku akök yic apɛi cït löör puɔc kɔɔc.
16 Yen wën amuk kuɛl kadhorou ciinden cuëc, ku amuk pal dïït moth ë thok kedhie bö bei yethok. Ku dëp nyin cït ruɛl akël ciɛl yic.
17 Wën tïŋ ɣɛn ye, ke ɣa wiëëk piny yecök ciɛt ɣa cï thou. Go ɣa thany nhom ciinden cuëc ku lueel, “Duk riɔc. Ee ɣɛn jök ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ.
18 Ɣɛn ë pïr, ɣɛn a ɣa cï thou ku ëmën ɣɛn acï bɛn pïr akölriëëc ëbën. Ɣɛn amuk wënh riët ɣööt ë thou ku ɣööt pïr aya.
19 “Yïn adhil käkkä göt ëbën, käk ye tïŋ ëmën ku käk bï röt looi aköldä.
20 Ku kuɛl kadhorou, ca tïŋ köŋdiën cuëc, wëtden yic, atuuc nhial kadhorou, tënë akuut kɔc cï gam kadhorou. Ku käk kääc käk ye many adök took kenhïïm akuut kɔc cï gam kadhorou.”

2

Athön tënë kɔc cï gam Epethuth

1 “Yïn awiëc ba athöör gät akut kɔc cï gam gen Epethuth, raan muk kuɛl kadhorou ciinden cuëc ku ciɛth kam käŋ kadhorou ye many adök took kenhïïm, aye lueel tënë we ëlä.
2 Aŋiɛc yen të cï wek pïïr thïn ë piërdun yic. Aŋiɛc yen tëril cï wek luui thïn ke we kɔc cï gam, ku të cï wek käril yiic göök thïn. Aŋiɛc lɔn cïï wek ye bï lëu bäk kɔc ë luui kärɛc puöl bïk ke ya looi welöm. Wek aacï kɔc ye lueel lɔn ye kek atuuc Jethu them, ku acäk bën yök lɔn ye kek alueth ë path.
3 Aŋiɛc lɔn guum wek riɛnkië we lir puöth, ku wek këc puöth bath.
4 Ku kë maan tënë we akïn, wek acïï ɣɛn nhiar ëmën cïmën thɛɛr wäär puɔc wek gam.
5 Këya, muökkë wenhïïm yen të cäk döot luɔi kärɛc yiic! Pälkë luɔi kärɛc, ku piëërkë cït tëthɛɛr wäär puɔc wek wët ca lëk we gam. Na lak tueŋ ke we lui kärɛc, ke ɣɛn abï la tënë we, ku la we tëm awuöc bï ɣɛn këdun ye wek many adök took yenhom nyaai tëden këëc yen thïn.
6 Ku wek ya leec rin mɛɛn wek käk ye kɔc Nikolauth looi cïmën mɛɛn ɣɛn ke aya.
7 “Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye Wëi Nhialic lëk akuut kɔc cï gam. Ɣɛn abï kɔc cï jɔŋrac tiaam gäm yic bïk mïth tim ë pïr cam, tim rëër gör ë Nhialic yic!

Athön tënë kɔc cï gam Thimirna

8 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut kɔc cï gam gen Thimirna ëlä, kënë ë wët raan käŋ cɔl ajɔk röt ku cɔl ke aa thök, raan cï thou ku ben pïr aya, aye lueel,
9 Ɣɛn aŋic käril rëër wek thïn, aŋiɛc lɔn wek aa ŋöŋ ku wek ajiɛɛk wepuöth. Ɣɛn aŋic kärɛc ye luɛɛl wegup kɔc ye lueel ka kɔc cï Nhialic lɔc, ku ë lueth ë path. Ku keek aa kɔc akut jɔŋrac.
10 Duökkë riöc gum bï wek gum ëmën. Piɛŋkë! Jɔŋrac acï thiök kek të bï yen kɔc kök kamkun mac rin bï yen gamdun them. Wek abï rëër ater yic nïn kathiäär ku duökkë puöth go bath wëtdië yic cɔk alɔn nëk we, rin wek aaba gäm pïr akölriëëc ëbën ke ye yen ariöp.
11 “Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye Wëi Nhialic lëk akuut kɔc cï gam.

1:13 Dan 7:13; 10:5 **1:14** Dan 7:9; 10:6 **1:15** Edhe 1:24; 43:2 **1:17** Ith 44:6; 48:12; Ny 2:8; 22:13
2:7 Käk 2:9; Ny 22:2; Edhe 28:13; 31:8 **2:8** Ith 44:6; 48:12; Ny 1:17; 22:13 **2:11** Ny 20:14; 21:8

Ku raan bï jɔŋrac tiaam, acïn kërɛɛc
bï ye yök alanaɣɔn ë thon yic rou.

Athön tënë kɔc cï gam Pergamum

12 “Yïn awiëc bä athöör gät tënë
akut kɔc cï gam gen Pergamum, kënë
athön bö tënë raan muk pal cï ther
thok kedhie.
13 Ɣɛn aŋic të rëër wek thïn gen
mɛc jɔŋrac. Wek aa kɔc wëtdië ë cök,
ku wek akëc puɔ̈th dhör gamdun
yic tënë ɣa. Wek akëc gamdun waar
yic, agut wäär cɔk Antipäth raan ye
nyuɔɔth käk ye looi yiic lɔn ee yen
raandië nɔ̈k gɛndun ë tëën, gen mɛc
jɔŋrac.
14 Ku ala käthii maan tënë we, kɔc
kɔ̈k weyiic aa piööc Balaam buɔɔth
yic, Balaam wäär nyuth Balak të bï
yen kɔc Itharel cɔl aloi adumuɔ̈ɔ̈m
thïn. Ku lëu bïk rïŋ cuet, rïŋ län cï näk
jak, ku loikë käk bal.
15 Ku këlä aya, kɔc kɔ̈k weyiic aa
piööc kɔc Nikolauth buɔɔth yic.
16 Pälkë luɔi kärɛc! Na cäk päl ke
ɣɛn abï bɛ̈n kek ë pal bɛ̈n bei ɣathok
bï ɣɛn kɔckä tɛ̈m awuɔ̈c.
17 Na lakkë yïth, ke we piŋ kë
ye Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.
Ɣɛn abï raan cï jɔŋrac tiaam gäm abaŋ
ayum nhial cï Nhialic tɔ̈ɔ̈u, ku gäm
alel ɣer, alel cï rin yam cïn raan ŋic ke
gɔ̈t yekɔ̈u, na cie raan cï gäm ye.

Athön tënë kɔc cï gam Thiatira

18 “Yïn awiëc ba athöör gät akut kɔc
cï gam gen Thiatira ëlä, käkkä aa wël
bö tënë Wën Nhialic raan nyin dëp cït
mac, ku le cök diardiar cït ban cï coth
kɔ̈u.
19 Ɣɛn aŋic käk yakë ke looi. Aŋiɛc
lɔn wek aanhiar röt kamkun, ku
wek aa muk gamdun. Aŋiɛc yen të
cï wek röt kuɔny thïn kamkun, ku të
guum wek thïn, aŋiɛc lɔn wek aaloi
käjuëc wär käk wäär tueŋ.
20 Ku ɣɛn ala këthiin maan tënë
we, wek aacï tik puɔ̈l tiŋ cɔl Jedhebel
ye lueel ke raan käk Nhialic tïŋ. Ku
piɔ̈ɔ̈cde ë kackië thɛl luɔi käk bal yiic,
ku camkë miëth cï juɛ̈r jak cï kiɛ̈ɛ̈t.
21 Aca lɛ̈k bï yepuɔ̈u dhuɔ̈k ciëën
adumuɔ̈ɔ̈mke yiic, ku acï jai bï
yepuɔ̈u dhuɔ̈k ciëën.
22 Ku këya, aba cɔl atuany ku kɔc
käk bal looi kek ye aabï gum apɛi të
cïï kek kepuɔ̈th dhuk ciëën, ku pälkë
kärɛc yekë ke looi kek ye.
23 Kɔc cï piɔ̈ɔ̈cde gam aa ba nɔ̈k,
ku aabï akuut kɔc cï gam ëbën jal ŋic
lɔn ɣɛn ë raan ë kë tɔ̈ raan puɔ̈u ëbën
ŋic, ku ŋiɛc kuat kë wïc. Ku kuat raan
ëbën aba tɛ̈m awuɔ̈c cït kë cï looi.
24 “Ku ëmën aba lɛ̈k kɔc abɛ̈k
kamkun gen Thiatira, kɔc këc piööc
rɛɛc ë tiŋ buɔɔth yic, ku wek aakëc
luui kë ye kacke cɔl, ‘Aye kë cï thi-
aan apɛi cï jɔŋrac moony.’ Aya lɛ̈k
we lɔn wek acä bï mäc dɛ̈t ril yic.
25 Wek aadhil la tueŋ ke we gam
wëtdië, ɣet të bï ɣɛn bɛ̈n.
26 Ɣɛn abï kɔc cï jɔŋrac tiaam, ku
lek tueŋ ke loi wëtdië ɣet të bï ɣɛn
dhuk gäm riɛl bïk pinynhom mac.
27 Aabï pinynhom mac riɛl ke cïn
aŋuän, ku abïk thuɔ̈r piny ku thorkë
ke cïmën töny cï looi ë tiɔp.
28 Riɛlden abï thöŋ kek riɛl ca yök
tënë Wä. Aaba gäm ciëër aya, ciëër bï
ke nyuɔ̈th tiäm cï kek tiam.
29 Na lakkë yïth, ke we piŋ kë cï
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.

3

Athön tënë kɔc cï gam gen Thardïth

1 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Thardïth ëlä, raan mac
wëi kadhorou thöny Nhialic nhom,
ku amuk kuɛl kadhorou, ee we tuɔ̈c
wɛ̈t kënë,
Ɣɛn aŋic kuat käk cäk looi ëbën,
aŋiɛc lɔn ye wek ye tak lɔn pïïr wek
cɔk alɔn cï wek thou.
2 Aca yök lɔn piërdun ke we ye kɔc
cï gam acïi thöŋ kek të cï Nhialic ye
guiɛɛr thïn. Këya, pääckë nïn yic, ku
dhuɔ̈kkë riɛl yam ë pïr kɔc cï gam yic
ke we këc guɔ thou ë gïm.
3 Muɔ̈kkë yith wäär cï piɔ̈ɔ̈c tënë
we nhïïm, ku thɛkkë ke. Pälkë luɔi

2:14 Kn 22:5, 7; 31:16; L.rou 23:4; Kn 25:1-3 **2:17** B.bei 16:14-15; 16:33-34; Jn 6:48-50; Ith 62:2; 65:15
2:20 1Bŋ 16:31; 2Bŋ 9:22, 30 **2:23** Wk 7:9; Jer 17:10; Wk 62:12 **2:27** Wk 2:8-9

kärɛc ku dhuɔ̈kkë wepuɔ̈th ciëën adumuɔ̈ɔ̈mkun yiic. Pääckë ba rot cïï kuël wegup cïɛ̈t ɣa ye cuär ë bɛ̈n baai wakɔ̈u. Ku acïï bï ŋic ba bɛ̈n nɛn.

4 Ku na cɔk a këya ke wek aŋot we
la kɔc lik Thardïth, kɔc këc luui kärɛc.
Keek aabï cath kek ɣa ke cieŋ alɛ̈th
ɣer, rin aala yic bïk looi këya.

5 Raan bï riɛl jɔŋrac tiaam cïmën ë
kek abä alɛ̈th ɣer cieŋ. Ku riɛnke acä
bï nyaai athör pïr yic. Tɛ̈ le ɣɛn kɔ̈ɔc
Wä nhom kek atuucken nhial ye luɔ̈ɔ̈i,
aba lueel yenhom lɔn ŋic ɣɛn ë raan
kënë.

6 Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.

Athön tënë kɔc cï gam gen Piladelpia

7 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Piladelpia ëlä, raan la
guɔ̈p Wëi Nhialic ku yic, yen la riɛl
bï kɔc Nhialic mac nyin bɛ̈nyŋaknhom
Debit. Ku tɛ̈ ŋɛɛny yen ɣöt thok ka cïn
raan lëu ye bï thiöök. Ku tɛ̈ thiöök yen
ɣöt thok ka cïn raan lëu ye bï ŋaany.

8 Ɣɛn anic käk yakë ke looi, anɪɛc
lɔn le wek riɛl koor, ku wek aa ŋot
we buɔth piɔ̈ɔ̈cdiɛ̈ yic ku thɛkkë ɣa.
Tiɛ̈ŋkë ɣöt aca ŋaany thok wenhïïm,
ku acïn raan lëu ye bï bɛn thiöök
thok.

9 Tiɛ̈ŋkë, ɣɛn abï kɔc kek kɔc
jɔŋrac, alueth ye lueel lɔn ye kek kɔc
cï Nhialic lɔc looi bïk tɔ̈ wecök, ku bïk
deet yic lɔn nhiɛɛr ɣɛn we.

10 Wek acï gum riɛl ë thok cït
tɛ̈wäär cï ɣɛn we lɛ̈k thïn. Këya, wek
aba kony aya tɛ̈ le nïn thök, nïn bï ɣɛn
kɔc pïr ëbën them pinynhom.

11 Ɣɛn abɔ̈ ëmën, muɔkkë kë cäk
yök apath, bï ciɛ̈n raan rum këpɛth
cäk yök rin cï wek tiam.

12 Raan bï riɛl jɔŋrac göök aba
looi ke ye thel ril ɣön ye Nhialic door
thïn, Nhialic yen ya luɔ̈ɔ̈i. Raan kënë
acïï bï kaŋ jäl ë tɛ̈ɛ̈n. Aba gät kɔ̈u
rin Nhialicdiɛ̈ ku rin Jeruthalem yam,
yen rin gen ë Nhialicdiɛ̈ bï bɛ̈n bei
tënë Nhialic nhial. Aba gɔ̈t kɔ̈u aya
rinkiɛ̈n yam.

13 “Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.

Athön tënë kɔc cï gam gen Lodikia

14 “Yïn awiëc ba athöör gät tënë akut
kɔc cï gam gen Lodikia ëlä, raan yen
Yenakan. Yen cï yiny Nhialic nyuɔɔth
ë cök, ku ë yen acï këriëëc ëbën cï
Nhialic jɔɔk cök cak, aye lueel ëlä,

15 Ɣɛn anic käk cäk looi ëbën, wek
aa këc ɣɛn jai, tɛ̈dë wek aa këc ɣɛn
lor piäthkun ëbën, na we ye röt mat
abak, diɛ̈t apath ɣapuɔ̈u.

16 Ku rin këc piäthkun röt mat
abak, ɣɛn abï jai ë we.

17 Yïïn aye lueel, ‘Ɣɛn ajak! Acïn
kë ŋɔ̈ŋ ɣa, acïn kë bɛn wïc.’ Ku acïï ŋic
yen tɛ̈ ye yïn laaŋ anääŋ thïn. Yïn anäŋ
ë cath ke cïn kë ceŋ, ku yïn ë cɔɔr.

18 Rin ë kënë, yïn alɛ̈k bï ya mïläŋ
tɔc la wic yen ɣɔc tënë ɣa, bï yïn jiɛɛk
yök thïn. Yïn adhil alɛ̈th ɣer ɣɔɔc aya
ba ke tääu yïkɔ̈u, ku bï këwäär yïn cath
yïkɔ̈u path ke cïn alanh cieŋ liu ba
guɔ̈p cïï ben riɔ̈ɔc ë kɔc, ku ɣɔc kë ye
kɔc kenyïn tɔc ba tääu yïnyin rin bï yïn
daai.

19 Kɔc nhiaar aa ya mät ku tɛ̈m ke
awuɔ̈c, këya rɛ̈ɛ̈rkë apath ku pälkë luɔi
kärɛc bäk puɔ̈th miɛt.

20 Pälkë weyïth piny, ɣɛn ë ɣaröl
tuŋ ɣɔ̈ndun thok. Na le raan piŋ ɣaröl
ku ŋɛɛny ɣöt thok ke ɣɛn ala thïn, ku
laar ku määth kek ye.

21 Ɣɛn abï raan cï riɛl jɔŋrac göök
gäm yic bï nyuc ë thööc nhom ɣalɔ̈ɔ̈m.
Kënë abï ciɛt ëmën cï ɣɛn riɛl jɔŋrac
göök ku nyuɔ̈ɔc ë thööc nhom Wä
lɔ̈ɔ̈m.

22 “Na lakkë yïth, ke we piŋ kë ye
Wëi Nhialic lɛ̈k akuut kɔc cï gam.”

4

Thöny pan Nhialic

1 Tɛ̈wën cï ɣɛn käkkä ëbën tïŋ, ke ɣa
ben nyuɔ̈ɔ̈th aya, ku tiɛ̈ŋ ɣöt thok ke
ŋaany pan Nhialic. Ku kë ca piŋ tueŋ

3:3 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 16:15 **3:5** B.bei 32:32-33; Wk 69:28; Ny 20:12; Mt 10:32; Lk 12:8
3:7 Ith 22:22; Jop 12:14 **3:9** Ith 49:23; 60:14; 43:4 **3:12** Ny 21:2; Ith 62:2; 65:15 **3:14** Kɛ̈ŋ 8:22
3:19 Kɛ̈ŋ 3:12; Ɣëb 12:6

ë raan jam tënë ɣa röldït la wic cït kaŋ ke ye lueel, “Bäär nhial tɛ̈n ku yïn aba cɔl atïŋ käk bï röt looi ye kënë cök.”
2 Nyin yic ë tɛ̈ɛ̈n ke Wëi Nhialic la ɣaguɔ̈p. Ku tiɛŋ thööc ë tɛ̈ɛ̈n pan Nhialic ku raan ke cï nyuc yenhom.
3 Raan cï nyuc ë thööc adɛ̈p nyin bilbil cït kuur ɣer dhëŋ, ku këdïït cït mïït ke cï thööc gɔ̈ɔ̈l piny, ke dɛ̈p birbir.
4 Ku alɔŋthïn këwën cï thööc gɔ̈ɔ̈l piny yic, thöc kɔ̈k kathiärou ku ŋuan aake kääc thïn, ku kɔcdït kathiärou ku ŋuan aake cï nyuc kenhïïm. Ku keek aake cieŋ alɛ̈th ɣer ku ajɔ̈m ë bäny kenhïïm.
5 Thööc abiɛr ku mɛ̈ɛ̈r nhial cïɛ̈t ye deŋ. Thööc nhom tueŋ mɛ̈c adök kadhorou aake dɛ̈p thïn, käkkä aake ye Wëi Nhialic kadhorou.
6 Aya, thööc nhom tueŋ, ala ke dïït cït baar ë wär cï looi macar dɛ̈p la bilbil. Ku thööc kɔ̈u tɛ̈n ku tɛ̈n, lääi kaŋuan la nyïn juëc kenhïïm ku kekɔ̈ɔ̈th aya aake tɔ̈ thïn.
7 Län tueŋ acït köör, ku län ye kek rou acït muɔɔr ë weŋ, ku län ye kek diäk acït nhom raan, ku län ye kek ŋuan acït liɛnh tɔŋ pär nhial.
8 Keek ëbën ŋɛk ë la wuɔ̈k kadätem la nyïn juëc keyiic ku kekɔ̈th aɣeer. Aa waak ket aköl ku wɛ̈ɛ̈r ëlä,
“Alɛɛc, alɛɛc, alɛɛc tënë Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl
tɔ̈ thïn ëmën ku arɛ̈ɛ̈r tɛ̈thɛɛrɣɔn, ku yen bï bɛ̈n.”
9 Lääi kaŋuan aa diɛt ket tënë raan cï nyuc thööc nhom, pïr akölriëëc ëbën. Aa ket waak leec kek ye lɔn ril yen ku le diikdït. Tɛ̈ looi kek ye këya,
10 kɔcdït kathiärou ku ŋuan aa kenhiɔl guɔ̈t piny raan cï nyuc ë thööc nhom cök, ku dorkë raan pïr akölriëëc ëbën. Ku cuɛtkë ajɔ̈mken piny ë thööc nhom, ku luelkë,
11 “Yïn ala yic, buk yïïn a door Bänyda Nhialic,
ku gɛ̈mku yïïn alɛɛc rin le yïn riɛl ku diik.
Rin yïn acï këriëëc ëbën cak,
ku riɛnku yen acï yïn këriëëc ëbën cak ku pïïrkë.”

5

Athöör ku Manh Amääl

1 Ku tiɛŋ athöör ke muk raan cï nyuc thööc nhom ciinden cuëc. Athöör acï gɔ̈t yic ku yekɔ̈u aya, ku acï nuet thok thɛny kadhorou.
2 Ku tiɛŋ atuny Nhialic ril apɛi, ke thiëc röldït, “Yeŋa la yic bï thaany kuem athöör thok ku liep athöör yic?”
3 Ku acïn raan pan Nhialic, nadë ke ye pinynhom ku piiny tiɔp yic la riɛl bï athöör pet yic ku kueen.
4 Guɔ dhiau apɛi rin cïn yen raan cï yök ke la cök bï looi këya.
5 Go raan tök kɔcdït lɛ̈k ɣa, “Päl dhiëëu! Tïŋ köör, raan kuat Juda wundït Debit wäär ë bɛ̈nyŋaknhom yen acï jɔŋrac tiaam, këya yen alëu ye bï thɛny kadhorou kuem ku pet athöör yic.”
6 Ku tiɛŋ Manh Amääl ë thɔn ke kääc ë thöny bɛ̈nyŋaknhom ciɛl yic. Yeen acï lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït gɔ̈ɔ̈m piny. Ku Manh Amääl aca tïŋ ke ciɛ̈t cï nɔ̈k. Ku ala tuŋ kadhorou ku nyïn kadhorou kek Wëi Nhialic kadhorou cï tuɔ̈ɔ̈c pinynhom ëbën.
7 Go Manh Amääl la ku lööm athör tɔ̈ ciin cuëc tënë ye cï nyuc thööc nhom.
8 Tɛ̈wën cï yen ye lööm, ke lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït kathiärou ku ŋuan, gut kenhiɔl piny yenhom, ku kɔcdït aake muk thoom ku aduuk cï looi mïlɔ̈ɔ̈ŋ tɔ̈c cï thiäŋ adöŋ ŋïr, yen tɔ̈ nyin röök kɔc ë Nhialic luɔ̈ɔ̈i.
9 Ku ketkë waak ë yam ëlä,
“Yïn ala yic ba athöör lööm ku kuem thɛny yethok.
Rin cï kɔc yï nɔ̈k ku riɛmdu yen acï yïn kɔc pinynhom,
dhiëth ku wuɔ̈t ku thok ëbën ɣɔɔc bïk aa kɔc ë Nhialic ëmën.
10 Yïn acï keek cɔl aaye kɔc Nhialicda luɔ̈ɔ̈i.
Ku aabï pinynhom mac.”

4:3 Edhe 1:26-28; 10:1 **4:5** B.bei 19:16; Ny 8:5; 11:19; 16:18; Edhe 1:13; Ny 1:4; Dhäk 4:2 **4:7** Edhe 1:22, 5-10; 10:14 **4:8** Edhe 1:18; 10:12; Ith 6:2-3 **5:1** Edhe 2:9-10; Ith 29:11 **5:5** Cäk 49:9; Ith 11:1, 10 **5:6** Ith 53:7; Dhäk 4:10 **5:8** Wk 141:2 **5:9** Wk 33:3; 98:1; Ith 42:10 **5:10** B.bei 19:6; Ny 1:6

11 Ku bɛn daai, ku piɛŋ röl atuuc
nhial juëc apɛidït cïï kuen ke kääc ke
cï thööc gɔ̈ɔ̈m piny, ku lääi pïr kaŋuan
ku kɔcdït,
12 aake kët waak röldït apɛi,
“Manh Amääl wäär cï nɔ̈k yen ala yic.
Adhil leec rin riɛlden tɔ̈ kek yeen,
ku jiɛɛk ku ŋïny käŋ, ku diik, aa dhil
athëëkdït apɛi yök thïn.”
13 Ku piɛŋ kuat kë pïr ëbën tɔ̈ pan
Nhialic ku pinynhom, ku piiny tiɔp
yic ku wër yiic ëbën ke kët ëlä,
“Tënë yeen cï nyuc thööc nhom ku
tënë Manh Amääl,
bï alɛɛc ku athɛ̈ɛ̈k ku diik ku riɛl aa
käkke akölriëëc ëbën!”
14 Ku gɛm lääi pïr kaŋuan,
“Yenakan.” Ku gut kɔcdït kenhiɔl piny
ku dorkë.

6

Thɛny

1 Guɔ Manh Amääl tïŋ ke kuem
thaany tueŋ kam thɛny kadhorou, ku
piɛŋ län tök kam lääi kaŋuan pïr ke
lueel röldït apɛi cït mär ë deŋ, “Bäär!”
2 Ku tiɛ̈ŋ piny, go ya mathiäŋ ɣer
yen tiɛ̈ŋ, ku raan cath ë ye amuk dhaŋ
ke wiɛth, ku gɛ̈m ajöm ë bɛ̈ny bï tääu
yenhom. Ku jiël bï la pinynhom, cït
kɛ̈ny cï tɔŋ dhoŋ ku cop kɔc ater.
3 Ku kuem Manh Amääl thaany ë
rou thok, ku piɛŋ län pïr ë rou ke jam
röldït ëlä, “Bäär!”
4 Ku bɔ̈ mathiäŋ thith bei tɛ̈wën. Ku
raan cath ë yeen acï gäm riɛl bï kɔc cɔl
aathär pinynhom, ku bï kɔc röt nɔ̈k ë
röt. Ku gɛ̈m paldït ye kɔc thɔ̈r.
5 Ku ben Manh Amääl thaany ë diäk
kuem, ku piɛŋ röl ë diäk län pïr ke
lueel, “Bäär!” Ku tiɛ̈ŋ piny, go ya
mathiäŋ col yen tiɛ̈ŋ ku raan cath ë ye
amuk wënh ye käŋ them yecin.
6 Guɔ kë cït röl raan piŋ ke jam kam
lääi kaŋuan pïr yiic ku lueel, “Aduŋ
abïk yen ariöp akäl tök, ku aduuk
kadiäk ayiëër kek ariöp akäl tök. Ku
duɔ̈kkë tiim ye miök yök thïn ku tiim
ye cam rɛc.”
7 Ku ben Manh Amääl thaany ë
ŋuan kuem thok, ku piɛŋ röl län ë ŋuan
pïr ku lueel, “Bäär!”
8 Ku tiɛ̈ŋ mathiäŋ cïn kït la gɛi, ku
raan cath ë ye ala rin, “Thou,” Ku rin
kɔ̈k cɔl, “Piny ë Thou,” Ke buɔɔth cök
ke cïï yiic mec. Keek aake cï gäm riɛl
bïk tɛ̈cït abaŋ ŋuan kɔc pinynhom yiic
nɔ̈k ë tɔŋ ku cɔk, ku tuaany, ku lääi
roor.
9 Ku ben Manh Amääl thaany ë
dhiëc kuem thok, ku tiɛ̈ŋ wëi kɔc wäär
cï nɔ̈k ariäk cök rin cï kek wɛ̈t Nhialic
gam puɔ̈u ëbën, ku yekë luɛɛl.
10 Go wëi kiu röldït apɛi ku luelkë,
“Bɛ̈ny yïn ala cök ku yïn ë yic! Ye nɛn
bï yen rot jäl looi ba kɔc pinynhom
tɛ̈m awuɔ̈c rin cï kek ɣo nɔ̈k?”
11 Go ŋɛk kamken aa gäm alanh ɣer,
ku lëk ke bïk tïït tɛ̈thin-nyɔɔt ɣet tɛ̈ bï
akuën kɔc lui ke ke, ku miɛthakën kek
ke bï nɔ̈k ëbën cïmënden, jäl tuɔ̈ɔ̈m.
12 Ku tiɛ̈ŋ Manh Amääl ke kuem
thaany ë dätem thok. Ku ya
ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k pinydït tet yen loi rot, ku
loi akɔ̈l rot bï cuɔl cït alanh col, ku wel
pɛɛi yenyin bï ya malual cït riɛm.
13 Ku löönу kuɛl piny nhial cïmën
ŋam cï luɔk ye yom tɛŋ piny tɛ̈ yiɛ̈ɛ̈k
yen tim.
14 Ku dol nhial rot ciɛ̈t ye athöör ku
mër, ku nyɛɛi kuɔ̈r ku golgol tɔ̈ wïïr röt
ë nyiɛnken yiic.
15 Go bänyŋaknhïïm ë pinynhom, ku
bäny mɛ̈c, ku bäny apuruuk ku ajiɛɛk,
kɔc thiek yiic ku aloony, ku kɔc cie
aloony them bïk thiaan ë kuɔ̈r yiic,
tɛ̈dë ke ye kuɔ̈r nhïïm.
16 Ku yekë cööt kuɔ̈r yiic ku aleel
yiic, ku luelkë, “Aa wek kuɔ̈rkä
kuɔ̈mkë ɣonhïïm bï raan rɛ̈ɛ̈r ë thööc
nhom ɣo cïï tïŋ. Ku Manh Amääl acïï
bï lëu bï ɣo bɛn tɛ̈m awuɔ̈c.
17 Ee yic aköldït bï Nhialic ku Manh
Amääl raan ëbën tɛ̈m awuɔ̈c acï bɛ̈n,
ku acïn raan bï awuɔ̈c kënë göök?”

7

Kɔc 144,000 Itharel

5:11 Dan 7:10 **6:2** Dhäk 1:8; 6:3, 6 **6:4** Dhäk 1:8; 6:2 **6:5** Dhäk 6:2, 6 **6:8** Edhe 14:21 **6:12** Ny 11:13; 16:18; Ith 13:10; Juel 2:10, 31; 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24-25; Lk 21:25 **6:13** Ith 34:4 **6:14** Ny 16:20 **6:15** Ith 2:19, 21 **6:16** ɣoth 10:8; Lk 23:30 **6:17** Juel 2:11; Mal 3:2

1 Ku bɛn atuuc nhial kaŋuan tïŋ ke
kääc guɔ̈k ë piny kaŋuan yiic, ke ke jäc
yom ë bɛ̈n guɔ̈k kaŋuan yiic nhom, bï
cïɛ̈n yom ben buɔk ë pinynhom, tɛ̈dë
wër yiic, tɛ̈dë kuat tim nhom.
2 Ku tiɛ̈ŋ atuny dɛ̈t ke bɔ̈ bei tɛ̈ ye
akɔ̈l nyin bɛ̈n thïn, ke muk thaany
Nhialic pïr, ku cɔl atuny kënë röldït
atuuc nhial kaŋuan wäär cï gäm riɛl
bïk pinynhom agut cï wër.
3 Ku lueel, “Duɔ̈kkë piny ku wër
ku tiim rɛc, ɣet tɛ̈ bï ɣok kɔc cï
Nhialic gam ëbën yiëk nhïïm kït ken-
hïïm tueŋ.”
4 Ku lëk raandä ɣɛn, lɔn akuën kɔc
la nhïïm thaany ë Nhialic kɔc Itharel
yiic aa kɔc 144,000 ë kuat thiäär ku
rou Itharel yiic,
5-8 tim thiäär ku rou kuat Itharel tök
yic, Juda, Ruben, Gat, Acer, Naptalï,
Manathe, Thimaan, Lebï, Ithakar,
Dhebulun, Jothep, ku Benjamin.

Kɔc juëc kääc pan Nhialic

9 Ku diël ɣanyin piny, ke ɣa tïŋ kɔc
juëc cïï lëu bï ke kueen. Keek akuut
kam kuat dhiëth, ku wuɔ̈t, ku thok kɔc
rɛ̈ɛ̈r pinynhom ëbën. Ku keek aake
kääc ë thööc nhom tueŋ ku jɔl a Manh
Amääl, ku aake cieŋ alɛ̈th ɣer ku keek
ëbën aake muk wuɔ̈k agɛ̈p kecin.
10 Ku kiiukë röldït apɛi ku luelkë,
“Nhialicdan rɛ̈ɛ̈r thööc nhom ku
Manh Amääl kek aa ɣook luɔ̈k.”
11 Ku atuuc ëbën aake kääc ke cï
thööc, ku kɔcdït, ku jɔl aa lääi pïr
kaŋuan göömm, ku gutkë kenhiɔl piny ë
thööc nhom tueŋ ku dorkë Nhialic,
12 ku luelkë,
“Yenakan! Bï alɛɛc, ku diik, ku ŋïny
käŋ ku gam riɛl,
ku athɛ̈ɛ̈k, ku riɛldït apɛi ku lɛc aa
käk Nhialicda akölriëëc ëbën.
Yenakan.”
13 Go raan tök kam kɔcdït wën ɣa
thiëëc ku lueel, “Ye yïŋa kɔc cieŋ alɛ̈th
ɣerkä, ku bïk tɛnɛn?”
14 Guɔ dhuk nhom, “Aa kuɔ̈c ke,
bɛ̈ny. Ee yïn aŋic ke.” Go lueel, “Kekkä
aa kɔc cï tëëk käril yiic ku guumkë.
Aacä aläthken lɔɔk riɛm Manh Amääl
bï ke looi bïk ɣɛr.
15 Ku ë yen aye kek kɔ̈ɔ̈c thöny
Nhialic nhom ku yekë luɔ̈ɔ̈i aköl ku
wɛ̈ɛ̈r luaŋde, ku yen cï nyuc ë thööc
nhom abï ke aa kony ë rɛ̈ɛ̈rde thïn.
16 Keek aacïï rou ku cɔk bï bɛn nɔ̈k
acïn, tɛ̈dë ke ya aköl tuc yen ben ke
nyop gup,
17 rin Manh Amääl yen rɛ̈ɛ̈r thööc
yic ciɛl abï ya abiɔ̈ŋden. Ku abï ke la
dɛ̈ɛ̈k nyïn pïu ë pïr, ku aabï Nhialic
weec nyïn ë pïu wäär dhiɛɛu kek.”

8

Thaany ë dhorou

1 Nawën ŋany Manh Amääl thaany
ë dhorou thok, kam wën ke piny la bit
tɛthin-nyɔɔt koor.
2 Ku tiɛ̈ŋ atuuc kadhorou ke kääc
Nhialic nhom ku ŋɛk ke cï yiëk kaŋ.
3 Ku bɔ̈ atuny dɛ̈t, ku kɛ̈ɛ̈c ariäk lɔ̈ɔ̈m
ke muk kë ye adöŋ ŋïr took thïn cï looi
mïläŋ tɔ̈c. Ku yeen ëcï gäm adɔ̈k juëc
ŋïr apɛi, bï ke juaar kek röök kɔc ë
Nhialic ariäk cï looi mïläŋ tɔ̈c nhom,
rɛ̈ɛ̈r ë thööc lɔ̈ɔ̈m.
4 Ku la tol adöŋ ŋïr cï took nhial, kek
röök kɔc ë Nhialic muk atuny nhial
kääc Nhialic nhom.
5 Go atuny kë ye adök took thïn
lööm, ku muɔɔc yic many rɛ̈ɛ̈r ariäk
nhom ku cuɛt piny. Ku piŋ kë cït mär
ë deŋ ku bir, ku loi ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k rot.

Kɛŋ

6 Go atuuc kadhorou la kɛŋ kad-
horou röt guiir bïk ke kooth.
7 Go atuny tueŋ kaŋde kooth yic, go
ya gɔi ku many cï liääp kek riɛm kek
lööny pinynhom. Go mac töö̱ŋ ë diäk
tiim ku wal cï cil pinynhom nyop.
8 Go atuny ë rou kaŋde kooth yic, go
ya këdïït cït kuur ë mac yen piir rot
adɛ̈kdiɛɛt yic. Go töö̱ŋ ë diäk rot waar
bï ya riɛm.
9 Go töö̱ŋ ë diäk käk pïr adɛ̈kdiɛɛt
thou, ku rɛc töö̱ŋ ë diäk riëth.

7:1 Jer 49:36; Dan 7:2; Dhäk 6:5 **7:3** Edhe 9:4, 6 **7:14** Dan 12:1; Mt 24:21; Mk 13:19 **7:16** Ith 49:10 **7:17** Wk 23:1; Edhe 34:23; Wk 23:2; Ith 49:10; 25:8 **8:3** Amo 9:1; B.bei 30:1, 3 **8:5** Leb 16:12; Edhe 10:2; B.bei 19:16; Ny 11:19; 16:18 **8:7** B.bei 9:23-25; Edhe 38:22 **8:10** Ith 14:12

10 Ku koth atuny ë diäk kaŋde. Go ya kueldït apɛi dɛ̈p yen löönу töoŋ ë diäk wër ku nyïn pïu ye dek yiic.
11 Ku rin ë kuel kënë acɔl këkec ɣɔr. Go pïu röt wel bïk kɛc, ku kɔc juëc ke cï dek thïn aacï bɛ̈n thou rin cï pïu kɛc.
12 Go atuny ë ŋuan kaŋde kooth. Go töoŋ ë diäk akɔ̈l ku pɛɛi ku kuɛl rac abï töoŋ ë diäk ruɛlden yic liu. Ku cïn ruɛl töoŋ ë diäk aköl ku wɛ̈ɛ̈r.
13 Ku jal jat ɣanyin, ke ye acu yen tiɛ̈ŋ ke pär nhial, ku piɛŋ ke cöt röldït apɛi ku lueel, “Ye këreɛc ë dä! Ye këreɛc ë dä tënë kɔc ë pinynhom rin aabï kärɛc yök, tɛ̈ le atuuc kɔ̈k kadiäk kɛŋ kooth yiic.”

9

1 Ku koth atuny ë dhiëc kaŋde. Guɔ kuel cï löönу ë pinynhom tïŋ, ku yeen acï gäm wënh ë riët bï yen tɛ̈thuth mec yic apɛi ŋaany nhom.
2 Go tɛ̈thuth mec yic apɛi ŋaany nhom. Go toldït apɛi bɛ̈n bei tɛ̈thuth, tol cït tol manydït dɛ̈p apɛi, ku pat tol akɔ̈l nyin ku nhial ku looi piny bï cuɔl.
3 Ku ye kɔryɔm yen bɔ̈ bei tol yic bï la pinynhom, ku gɛ̈m riɛl cït riɛl ë kith.
4 Go lɛ̈k ke bïk wal kek tiim ku käkkɔ̈k cil pinynhom cïi rɛc, ku ye kɔc cïn gup kïn Nhialic kenhïïm tueŋ kepɛ̈c kek rɛckë ke.
5 Keek aake cï Nhialic puɔ̈l bïk kɔc aa yiëk tɛ̈rem apɛi tën pɛ̈i kadhiëc ku cïk kɔc näk. Ku arɛɛm yekë yiëk kɔc acït arem dhie cï kiɛth raan moc.
6 Ye pɛ̈ikä kadhiëc yiic abïk wïc bïk thou, ku thuɔɔu abï mɛc ke ke.
7 Kɔryɔm juëckä aake cït mïthiɔ̈ɔ̈ŋ cï guiir bïk la tɔŋ yic. Ku aake ceŋ kacït ajɔ̈m cï looi mïläŋ tɔ̈c kenhïïm, ku aake cït nyïn kɔc.
8 Ku nhïm tɔ̈ kenhïïm aa bär cïmën nhïm ë diäär, ku aala thook lec cït lec ë köör.
9 Ku aala pem kë cït wënh dhie ye kɔc kepuɔ̈th gëëŋ tɔŋ yic. Ku duɔɔt ye wuɔ̈kken looi tɛ̈ pɛ̈ɛ̈r kek, acït duɔɔt riëth dhie ye mïthiɔ̈ɔ̈ŋ juëc thel looi, tɛ̈ le kek tɔŋ yic.
10 Ku yälken aa cït yäl ë kith, ku kë cït kek yäl käkkä yen ale kek riɛl bïk kɔc ya gäm tɛ̈ rem ye pɛ̈ikä kadhiëc yiic.
11 Ku keek aala bɛ̈nyŋaknhom mac ke, yen atuny tɛ̈thuth mec yic, ku riɛnke acɔl riääk, tɛ̈dë ka cɔl raan ë käŋ rac.
12 Këreɛc tueŋ acï thök. Ku ye cök ciëën kärɛc kɔ̈k karou thiek apɛi aabɔ̈.
13 Ku koth atuny ë dätem kaŋde, guɔ röl piŋ ke bɔ̈ kam guɔ̈k kaŋuan yiic ariäk cï looi mïläŋ tɔ̈c kääc ë Nhialic nhom.
14 Ku lueel röl tënë atuny ë dätem wën muk kaŋ yecin ëlä, “Lony atuuc kaŋuan wäär cï duɔ̈ɔ̈t piny wärdït Yuparet yic.”
15 Go atuny ë dätem atuuckä kaŋuan jal lony bïk töoŋ ë diäk ë kɔc pinynhom nɔ̈k. Aake cï Nhialic täu aköldeen alanden.
16 Go lɛ̈k ɣɛn lɔn apuruuk aa timtim buɔt karou.
17 Ku tiɛ̈ŋ mïthiɔ̈ɔ̈ŋ ku kɔc cath ë ke nyuɔ̈th yic. Ku kɔckä aala pem këcït wënh dhie ye kɔc kepuɔ̈th gëëŋ tɔŋ yic, ku wëthkä aa thith cïmën mac, ku aa mïŋɔ̈k ku mïkëth aya. Ku nhïïm mïthiɔ̈ɔ̈ŋ aa thöŋ ke nhïïm kɔ̈r. Ku mac ku tol ku këdɛ̈t mac cɔl adɛ̈p ë bɛ̈n bei kethook.
18 Käkkä kadiäk, tol, ku mac ku ban mac cɔl adɛ̈p bɛ̈n bei mïthiɔ̈ɔ̈ŋ thook, acï töoŋ ë diäk kɔc pinynhom bɛ̈n nɔ̈k.
19 Rin riɛl mïthiɔ̈ɔ̈ŋ atɔ̈ kethook ku keyäl aya, rin yälken aake cït käpiɛny kenhïïm ye kek kɔc gäm ɣɔ̈ntöök.
20 Abɛ̈k kɔc ë pinynhom këc käjuëc rɛc kɔc nökkä ke nɔ̈k, aake këc luɔi kärɛc puɔ̈l acïn, luɔi ye kek jakrɛc door, jak cï kiɛ̈ɛ̈t ë wëth ku aleel ku tiim cie daai, ku cïk ye piŋ ku cïk ye cath.
21 Kɔckä aakëc luɔi kärɛc puɔ̈l, cït nääk ë röt, luɔi käk jakrɛc, ku luɔi ë bal, wïny diäär ku cuëër.

8:11 Jer 9:15 **8:12** Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15 **9:2** Käk 19:28 **9:3** B.bei 10:12-15 **9:4** Edhe 9:4 **9:6** Jop 3:21; Jer 8:3 **9:7** Juel 2:4 **9:8** Juel 1:6 **9:9** Juel 2:5 **9:13** B.bei 30:1-3 **9:20** Wk 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23

10

Atuuc ë Nhialic ku athör koor

1 Ku bɛn atuny dɛ̈t ril apɛi tïŋ ke bö
bei pan Nhialic ke bö ë pinynhom. Ee
cï luät kum ku mïït yenhom nhial, ku
adɛ̈p nyin cïmën akö̈l, ku diɛrke kecït
liem ë mac.
2 Atuny këënë amuk athör thiin koor
ŋaany yic yecin, ku cökden cuëc ëcï
tääu adɛ̈kdiɛɛt nhom, ku cökden ë cam
pinynhom,
3 ku cööt röldït cït dhiën köör.
Nawën cï cööt ke këcït mär ë deŋ gam
yeröl arak dhorou nhial.
4 Wën jiɛɛm kacït mär deŋ kad-
horou, ku wën duɛ̈r käk cïk lueel gät
piny, ke ɣa piŋ röl pan Nhialic ke
lueel, “Duk käk cï kacït mär deŋ kad-
horou lueel lëk kɔc kö̈k, ku duk ke gɛ̈t
piny.”

5 Go atuny wäär ca tïŋ ke kääc
adɛ̈kdiɛɛt nhom ku pinynhom aɣeer,
ciinden cuëc jat nhial.
6 Ku kuëëŋ rin Nhialic cie thou, ku
yen cï nhial ku piny ku wër, ku käk tö̈
keyiic ëbën cak ku lueel, “Nhialic acïï
bï tïït apɛi ëmën, bï kë cï guiir cïï loi
tɛ̈cït tɛ̈ bï yen rot luɔɔi thïn!
7 Ku tɛ̈ le atuny ë dhorou kaŋde
kooth, ke Nhialic abï këden cï thi-
aan thääp cïmën wäär cï yen ye lɛ̈k
aluɔɔnyke, kɔc käkke tïŋ.”

8 Go röl wën ca piŋ ke jam nhial ɣɛn
yö̈ök, “Lɔɔr löm athör koor ŋaany yic
muk atuny kääc adɛ̈kdiɛɛt nhom ku
pinynhom aɣeer.”

9 Guɔ la tënë atuny nhial ku thiëëc
bä gäm athöör. Go gäm ɣɛn ku lueel,
“Löm ku cam. Abï miɛt yïthok ciɛ̈t ye
kiëc ku abï rot la wel bï wac yïyäc.”
10 Guɔ athöör lööm ku cam, go miɛt
ɣathok ciɛ̈t ye kiëc. Nawën ɣet ɣayäc
ke wel rot bï wac bï ciɛ̈t cuɛɛi.
11 Ku lëk ɣa ëlä, “Yïn adhil kë cï
Nhialic guiir tënë kɔc ë pinynhom
ëbën nyuɔɔth ëmën, kɔc jam ë thok
juääc ku bänyŋaknhïïm.”

11

Kɔc wɛ̈t Nhialic lɛ̈k kɔc

1 Go ɣɛn gäm wai, wai ë duɛ̈r cïɛ̈t
tim dhie ye käŋ them, ku lëk ɣa, “Lɔɔr
them luaŋ Nhialic ku ariäk tö̈ thïn, ku
kuen kɔc ë röök thïn tënë ɣa.
2 Ku duk kal yic tö̈ luak kö̈u them rin
lɔŋ kënë acï gäm kɔc këc wɛ̈tdiɛ̈ gam.
Ku keek aabï gɛndiɛ̈ kuany kö̈u ke rɛc
käŋ pɛ̈i kathiärŋuan ku rou.
3 Ku ɣɛn abï kackiɛ̈ karou tuɔɔc bïk
wɛ̈t ë yic la lueel. Aabä alɛ̈th col, alɛ̈th
ë lɛɛŋ cieŋ, ku aabï wɛ̈tdiɛ̈ la lɛ̈k kɔc ë
nïn tim ku buɔt karou ku thiärdätem
yiic.”

4 Kɔckä karou wɛ̈t Nhialic nyuɔɔth,
kek aa tiim karou ye miɛ̈thken looi ë
miök, ku käk ye mɛ̈c adök karou took
kenhïïm ë kö̈öc Nhialic nhom bɛ̈ny
pinynhom.
5 Na le raan them ye bï kɔckä karou
yiëk tɛ̈rem, ke mac abö bei kethook ku
nyuɔp kɔc ater ëbën. Këya raan wïc ye
bï looi këya abï Nhialic nö̈k.
6 Aacï Nhialic gäm riɛl bï kek deŋ
pëën bï cïï tueny nïn bï kek wɛ̈tde
nyuɔɔth. Aacï gäm riɛl aya bï kek pïu
waar bïk aa riɛm, ku cɔlkë kuat kërac
ëbën abö pinynhom. Kënë alëukë bïk
aa looi akölaköl tɛ̈cït tɛ̈ wïckë ye.

7 Nawën cï kɔckä karou wɛ̈t jal
nyuɔɔth ëbën, ke län roor rac apɛi bö
bei tɛ̈thuth mec yic, aabï thör ke ke ku
aabï län ke nö̈k,
8 ku guäpken aabï cuat ë gëk yic
gendït wäär cï kek bɛ̈ny ë kɔckä karou
piäät thïn tim cï rïïu kö̈u. Gen kënë
acïk gäm rin cït rin pan Thodom ku
Ijip.
9 Kuat dhiëth, wuɔ̈t ku thok pinyn-
hom ëbën aabï guäpken aa tïŋ piiny ë
gëk yic nïn kadiäk ku abak, ku acïn
raan bï puɔ̈l bï ke thiɔ̈k.
10 Kɔc pinynhom ëbën aabï puɔ̈th
miɛt rin cï ë kɔckä karou thou. Aabï
yai looi ku gɛ̈mkë röt käpath kamken,
rin cï kɔckä karou kɔc pinynhom cɔl
agum apɛi.

10:7 B.bei 20:11; L.rou 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7 **10:10** Edhe 2:8–3:3 **11:1** Edhe 40:3; Dhäk 2:1-2 **11:2** Lk 21:24 **11:4** Dhäk 4:3, 11-14 **11:6** 1Bŋ 17:1; B.bei 7:17-19; 1Tha 4:8 **11:7** Dan 7:7, 21; Ny 13:5-7; 17:8 **11:8** Ith 1:9-10 **11:11** Edhe 37:10

11 Tɛ̈wën cï nïn kadiäk ku abak thök,
ke Wëi Nhialic la ë kɔc wën cï thou gup
ku jɔtkë röt. Go kɔc ŋic ke cï ke tïŋ riɔ̈ɔ̈c
apɛi dït.
12 Ku piŋ kɔckä karou röl ke cöt pan
Nhialic, “Bäk tɛ̈n.” Gokë la nhial ke
kɔc atɛrken daai, ke ke cath ë piööl
yic.
13 Kaam wën cök ka ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k dït
tet loi rot. Go töôŋ ë thiäär ë gɛu wïïk,
ku thou raan tiim kadhorou. Ku jɔl
kɔc cï pïr riɔ̈ɔ̈c ku leckë dït Nhialic tɔ̈
nhial.
14 Kënë, yen ë thök këreɛc ye kek
rou, këreɛc dɛ̈t ye kek diäk abɔ̈ ëmën!

Kaŋ ë Dhorou

15 Go atuny ë dhorou kaŋde kooth
yic, guɔ atuuc nhial piŋ röt ke jam
röldït pan Nhialic ku luelkë,
“Nhialicda ku Raan cï dɔɔc ku lɔc aacï
bääny pinynhom ya këden,
ku Nhialic abï mac akölriëëc ëbën.”
16 Go kɔcdït kathiärou ku ŋuan cï
nyuc ë thöny Nhialic lɔ̈ɔ̈m wïïk ke gut
kenhiɔl piny, ku dorkë Nhialic,
17 ku luelkë,
“Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl yen rɛ̈ɛ̈r thïn
thɛɛr ku yen tɔ̈ thïn ëmën.
Yïn yeku leec rin cï yïn riɛldu nyuɔ̈th
ɣook ku yïn acï määcdu jɔɔk
cök!
18 Ku kɔc kuc yïïn aake cï puɔ̈th riääk
rin tɛ̈n riäŋ ë piändu
acï bɛ̈n tɛ̈ bï kɔc cï thou ɣäth luk yic,
ku tɛ̈ bï kɔc ariɔ̈pden yök yïïn luɔ̈ɔ̈i,
ku kɔc käk Nhialic tïŋ, ku kacku ëbën
kɔc yï door,
kɔckor ku kɔcdït ëbën aacï bɛ̈n.
Tɛ̈ bï kɔc cï pinynhom rac nɔ̈k acï
bɛ̈n.”
19 Go luaŋ Nhialic nhial ŋaany thok,
ku röŋdït löŋ ë dɔ̈ɔ̈r ë tɔ̈ alɔŋthïn. Go
käk cït bir ë deŋ ku ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k, ku
mär ë deŋ ku tuɛny ë gɛi, röt looi.

12

Tik ku këdïït cït jakanuaan

1 Ku loi këdïït kɔc gɔ̈i rot nhial.
Tik ë tɔ̈ thïn ke cï akɔ̈l gɔ̈ɔ̈m piny ku
pɛɛi yecök, ku cieŋ ajöm la kɔ̈u kuɛl
kathiäär ku rou.
2 Yeen ë tiŋ liac, nawën cï thiɔ̈k ke
dhiëth, ke rɔ̈p ku rem abï dhiau apɛi.
3 Ku ben dɛ̈t bɛ̈n bei nhial këdïït kɔc
gɔ̈i, ku këdïït thith cït jakanuaan la
nhïïm kadhorou ku tuŋ kathiäär ku
ajɔ̈m kadhorou kenhïïm.
4 Ku thël töôŋ ë diäk kuɛl bei nhial
yeyɔ̈l ku piir ke pinynhom, ku bïï ku
kɛ̈ɛ̈c tiŋ wën dhiëth nhom bï manh
dhiëth tiit bï dhiëëth bï cam.
5 Go tik manh ë moc dhiëëth, yen
bï kɔc pinynhom mac ke cïn aŋuän.
Go atuny nhial bɛ̈n ku rum meth man
cin ku ɣɛ̈th nhial tënë Nhialic thɔ̈nyde
nhom.
6 Go tik riŋ roor tɛ̈ cïï ceŋ, tɛ̈ cï
Nhialic guiir tënë ye bï yen la rëër
thïn, bï la muk ë nïn tim ku buɔt karou
ku thiärdätem.
7 Go tɔŋ rot looi pan Nhialic. Atuny
cɔl Maikel ku atuuc kɔ̈k aacï bɛ̈n
thɔ̈r kek këdïït wën cït jakanuaan ku
atuɔ̈ɔ̈cke.
8 Ku këdïït kënë acï bɛ̈n tiaam, ku
acï bɛ̈n cuɔp wei pan Nhialic.
9 Maikel kek atuɔ̈ɔ̈cke aacï këdïït
kënë kek atuɔ̈ɔ̈cke bɛ̈n cuɔp wei pan
Nhialic. Kënë yen ë Bɛ̈ny jakrɛc dïït
wäär ye lueel ka cɔl këpiiny, yen raan
ëbën cɔl aloi awuɔ̈c. Acïk bɛ̈n cuat
pinynhom kek atuɔ̈ɔ̈cke ëbën.
10 Ku piɛŋ röldït ke cöt pan Nhialic
ku lueel,

> “Ëmën, tɛ̈ bï Nhialic kɔc luɔ̈k acï
> bɛ̈n! Ëmën, Nhialic acï riɛlden
> yen bɛ̈nyŋaknhom nyuɔɔth! Ëmën,
> Raanden cï lɔc ku dɔɔc acï riɛlde
> nyuɔɔth! Rin raan wäär ë kɔ̈ɔ̈c
> Nhialic nhom ku gɔɔny miɛ̈thakua
> aköl ku wɛ̈ɛ̈r, acï cuɔp wei pan
> Nhialic.

11 Miɛ̈thakua aacï jɔŋrac tiaam
rin cï Manh Amääl rot juaar bï nɔ̈k
riɛnkua ku rin cï kek wɛ̈t yic lɛ̈k raan
ëbën, ku keek aa këc wɛ̈iken nhiaar
bïk riɔ̈ɔ̈c ë thou.
12 Week ëbën, wek kɔc rɛ̈ɛ̈r pan ë
Nhialic miɛtkë puɔ̈th, ku kuat kë rɛ̈ɛ̈r

11:12 2Bŋ 2:11 **11:13** Ny 6:12; 16:18 **11:15** B.bei 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27 **11:18** Wk 2:5; 110:5; 115:13 **11:19** Ny 8:5; 16:18, 21 **12:3** Dan 7:7 **12:4** Dan 8:10 **12:5** Ith 66:7; Wk 2:9 **12:7** Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9 **12:9** Cäk 3:1; Lk 10:18 **12:10** Jop 1:9-11; Dhäk 3:1

ë pinynhom ku wär abï gum apɛi dït. Rin jɔŋrac acï cuɔp ë pinynhom tënë ke, ku yen acït puɔ̈u mac rin acïn nïn juëc cï päl ye bï yen luui."

13 Nawën le këdïït cït jakanuaan ŋic lɔn cï ye cuat pinynhom, ke cop tiŋ wën cï manh moc dhiëëth bï dɔm.
14 Go tik gäm wuɔ̈k cït wuɔ̈k acu ku bï cɔl apɛ̈ɛ̈r tɛ̈den wäär roor të cïï cieŋ. Ku bï yen la tïït thïn run kadiäk ku abak, ku akëc jɔŋrac bɛ̈n lëu bï yiëk tɛ̈tök.
15 Ku ŋɔk këpiiny piɛu dït cït aboor yethok rin bï tik mou.
16 Go tiɔm pinynhom tik kony, rin cï ɣaardït apɛi piny dai yic, ku wɛt pïu thïn ɣɔrɣɔr.
17 Go këdïït cït jakanuaan puɔ̈u riääk tënë tik apɛi ku le thɔ̈r kek mïthken kɔ̈k cï löɔ̈ŋ Nhialic theek, ku mukkë wɛ̈t yic cï Jethu nyuɔɔth.
18 Ku la jɔŋrac kɔ̈ɔc ë wär nhom.

13

Lääi karou

1 Ku tiɛ̈ŋ län roor rac apɛi ke bɔ̈ bei adɛ̈kdiɛɛt yic. Ku ala nhïïm kadhorou ku tuŋ thiäär la nhïïm ajɔ̈m kathiäär. Ku kenhïïm ëbën rin aacï gɔ̈t rin ë Nhialic tɔɔn guɔ̈p.
2 Län wën ca tïŋ acït kuac, ku adït cök kek riööp bɛ̈ɛ̈r la kɔ̈th nhïm, ku acït thok köör. Acï këdïït cït jakanuaan gäm riɛlde bï nyuc ë thööc nhom cït bɛnyŋaknhom la ye cök.
3 Nhuɔm tök, nhïïm ë län kënë ala yic piäär cït piäär tɛ̈tök dït apɛi ku jɔl dɛm. Kɔc ë pinynhom ëbën aake cï gäi ë län kënë ku buɔthkë.
4 Keek ëbën aake ye jɔŋrac door rin cï yen lɛ̈i gäm riɛl, keek aya aake ye lɛ̈i door, ku luelkë, "Acïn këril cït ë län kënë. Acïn raan lëu bï thɔ̈r kek ye."
5 Go lɛ̈i puɔ̈l bï jal nhiam apɛi, ku ye Nhialic lat. Go Nhialic päl riɛl kënë tënë pɛ̈i kathiärŋuan ku rou.
6 Ku jɔl lɛ̈i jam ku lɛ̈ɛ̈t Nhialic kek kɔcken rɛ̈ɛ̈r nhial paande.
7 Acï Nhialic puɔ̈l bï thɔ̈r kek kɔc Nhialic ku tiɛɛm ke. Ku ëcï gäm riɛl kɔc pinynhom nhïïm ëbën.
8 Kuat raan rɛ̈ɛ̈r pinynhom ëbën abï ye adoor, kɔc cïï ye bï ya door aa kɔc cï riɛnken gɔ̈t athör pïr yic, ke piny këc guɔ cak. Athör kënë ë kën Manh Amääl wäär cï nɔ̈k.
9 Na lakkë yïth, ke we pïŋ apath,
10 "Kuat kë cï Nhialic guiir bï rot luɔ̈i yï abï rot dhiɛl looi këya. Raan bï mac, raan bï teem röl ë pal abï teem röl. Wɛ̈t kënë ë lɔn bï kɔc cï gam dhiɛl gum ku rilkë puɔ̈th gamden yic."
11 Ku tiɛ̈ŋ län dɛ̈t ke bɔ̈ bei piiny, ke la tuŋ karou cït tuŋ jɔŋrac.
12 Yeen alui riɛl cït riɛl län tueŋ ke ŋic län tueŋ, ku thɛny kɔc ë pinynhom thïn bïk län tueŋ aa door, län wäär cï tɛ̈tök dɛm yenhom.
13 Ku looi käkdït jäŋ gɔ̈i. Ee ye mac cɔl alööny piny nhial ke kɔc ëbën daai ë ye.
14 Län ciëën kënë acï puɔ̈l bï käkdït jäŋ gɔ̈i aa looi ke län tueŋ daai thïn. Rin ë käkkä yen acï yen kɔc pinynhom wëŋ bïk la yecök. Aacï bɛ̈n yɔ̈ɔ̈k bïk këdäŋ buth bï kek län tueŋ kiɛ̈ɛ̈t ku yekë door, län wäär cï nɔ̈k ë pal ku ben pïr.
15 Län ciëën kënë acï puɔ̈l bï wëi ɣäth këwën cï län tueŋ kiɛ̈ɛ̈t yic, rin bï ya jam ku cɔl kɔc cïï ye ye door anäk.
16 Ku yöök län ciëën kɔc ëbën, bɛ̈ny ku kïc, ajak ku raan ŋɔ̈ŋ, alony ku raan lääu nhom, bï raan ëbën kït tääu kɔ̈ŋden cuëc, tɛ̈dë ke tɛ̈ɛ̈u yenhom tueŋ.
17 Acïn raan cï puɔ̈l bï këde ɣaac, tɛ̈dë ke ɣɔɔc ke cïn nhom kït kek rin, tɛ̈dë ke ye akuën riɛnke nyuɔɔth.
18 Yïn adhil käŋ ŋic apath ba kënë jäl deet yic. Raan la kë ŋic adhil kënë döt yic, bï akuën ë län ŋic, rin akuën akääc nyin rin ë raan, akuën ë buɔt kadätem ku thiärdätem ku dätem.

14

Manh Amääl ku kacke

12:14 Dan 7:25; 12:7 **13:1** Dan 7:3; Ny 17:3, 7-12 **13:2** Dan 7:4-6 **13:6** Dan 7:8, 25; 11:36 **13:7** Dan 7:21 **13:8** Wk 69:28 **13:10** Jer 15:2; 43:11

1 Ku jɔl lä diël ɣa nyin piny, ke
ye Manh Amääl yen tiɛŋ ke kääc
gɔt nhom Jeruthalem, kek kacke tim
buɔɔt ku thiärŋuan ku ŋuan cï rin
Manh Amääl ku rin Wun gɔ̈t kenhiïm
tueŋ.
2 Ku piɛŋ röl nhial kecït arɔ̈ɔ̈l ë pïu
kat apɛi. Aye piŋ kecït mär deŋ thiek
apɛi, tɛ̈dë ke ye thoom juëc gut.
3 Ku kääc kɔc tim buɔɔt thiärŋuan ku
ŋuan ë thööc nhom tueŋ, ke ket waak
yam lääi pïr kaŋuan ku kɔcdït nhïïm.
Waakkä acïn raan lëu bï ke ket, aa
keek kek kɔc cï Nhialic luɔ̈k ë röt.
4 Keek aa kɔc cï röt tiit cie wïc ë
diäär. Keek aa kɔc la cök. Ee Manh
Amääl yen aye kë buɔɔth cök kuat tɛ̈ le
yen thïn. Kɔckä kek aacï luɔ̈k kam kɔc
ëbën, aa kɔc ë Nhialic ku Manh Amääl,
aa cït rap ë yam dhie ye juɛ̈r Nhialic.
5 Ku keek aa këc lueth kaŋ lueel. Ku
acïn këræɛc cïk kaŋ looi.

Atuuc nhial kadiäk

6 Ku tiɛŋ atuny dɛ̈t ke pär aliir yic
nhial ke muk athör Wɛ̈t Puɔth Yam,
wɛ̈t pïr akölriëëc ëbën tënë kuat dhiëth
ku wuɔ̈t ku thok pinynhom ëbën.
7 Ku lueel röldït, “Thɛkkë Nhialic ku
lɛckë rin dïït yen apɛi. Rin nïn aacï
thök, nïn bï yen kɔc ë pinynhom ɣäth
ë luk yic. Duɔrkë rin yen aa cak nhial
ku piny ku wërdït ku nyïn ë pïu.”
8 Ku buɔɔth atuny rou atuny tueŋ
cök, ke ye lueel ë röldït, “Gendït Ba-
bilon acï rac ëbën. Babilon ë ye kɔc
pinynhom cɔl adek muɔ̈n kec apɛi,
muɔ̈n ke cɔl aloi käk ë bal cï Nhialic
bɛ̈n rac puɔ̈u.”
9 Ku buɔɔth atuny ë diäk atuuc tueŋ
wën karou cök, ke ye lueel röldït,
“Raan län kënë door kek këden cï kiɛ̈ɛ̈t,
raan la kïn ë län kënë yenhom tueŋ,
tɛ̈dë ke ye yecin.
10 Abï muɔ̈n riäŋ puɔ̈u ë Nhialic
dhiɛl dek, muɔ̈n kënë ë kë cï Nhialic
puɔ̈k ë bïny riäŋ piände yic. Kɔckä
aabï dëp many bɛ̈n bei kuur yic tuc
apɛi, ka atuuc nhial ku Manh Amääl
daai thïn.
11 Many bï ke nyop kënë abï ke
reem akölriëëc ëbën. Kɔc ë lɛ̈i ku këden
cï kiɛ̈ɛ̈t ku kuat raan la kïn ë riɛnke,
acïi bï kaŋ lɔ̈ŋ acïn aköl ku wɛ̈ɛ̈r.”
12 Kënë wɛ̈tde yic ë lɔn bï kɔc
ë Nhialic kepuɔ̈th dɛɛt, kɔc löɔ̈ŋ ë
Nhialic theek ku lek gam tënë Jethu.
13 Ku piɛŋ röl nhial ke cöt ku lueel,
“Dhil gɔ̈t, kɔc mit gup aa kɔc thou
ëmën rin cï kek wɛ̈t Bɛ̈ny gam.” Ku
lueel Wëi Nhialic, “Ee yic Alanden!
Keek acïi bï bɛn gum athɛɛr. Käk cïk
looi aabï cath ke ke.”

Tëmtëm pinynhom

14 Ku lä daai nhial, ke ye luäät ɣer
yen tiɛŋ ku këcït Manh raan ke cï nyuc
ë piööl nhom, ku ala nhom ajöm cï
looi mïläŋ tɔc, ku amuk pal moth thok
yecin.
15 Ku bɔ̈ atuny dɛ̈t bei luaŋ Nhialic
ku jiɛɛm röldït tënë raan cï nyuc
ë piööl nhom, “Jɔk luɔi cök ye pal
kënë, käk tem pinynhom aacï luɔk, ku
akölden bï ke tem acï bɛ̈n.”
16 Go raan wën cï nyuc ë piööl nhom
palde met yic ku ler luɔide yic, ku
këya, këriëëc ëbën pinynhom acï tem.
17 Ku tiɛŋ atuny dɛ̈t ke bɔ̈ bei nhial
luaŋ Nhialic ke muk palden moth
aya.
18 Ku bɔ̈ atuny wën muk riɛl ë mac
bei ariäk lɔ̈ɔ̈m. Ku cɔɔl atuny wën muk
pal moth röldït ku lueel, “Löm paldu
ku tem abiëc dom yic pinynhom rin
abiëc acï luɔk.”
19 Ku jɔl atuuc palde met yic ku jɔl
abiëc tɛm piny, ku kuut keyiic ku ɣɛ̈th
ke tɛ̈ bï ke la nhiac yiic thïn, rin riäŋdït
puɔ̈u Nhialic.
20 Abiëc ëcï nhiac gɛu kɔ̈u aɣeer, go
ya riɛm yen loi kuëër, abï riɛm löl bär
kɔ̈u apɛi ku thuuth yic looi.

15

Kädït rɛc bï atuuc nhial bɛ̈ɛ̈i

1 Ku tiɛŋ këdït dɛ̈t kɔc gɔ̈i nhial.
Kënë, aake ya atuuc kadhorou la riɛl
bïk kärɛc apɛi kadhorou gäm kɔc, ke

14:1 Edhe 9:4; Ny 7:3 **14:5** Dhep 3:13 **14:8** Ith 21:9; Jer 51:8; Ny 18:2 **14:10** Ith 51:17; Cäk 9:24; Edhe 38:22 **14:11** Ith 34:10 **14:14** Dan 7:13 **14:15** Juel 3:13 **14:20** Ith 63:3; Dh 1:15; Ny 19:15

ye kek awuɔ̈ɔ̈c ciëën bï Nhialic tɛ̈m kɔc rɛc, rin kek aabï riäŋ ë piände jäl thök.
2 Ku tiɛ̈ŋ këcït adɛ̈kdiɛɛt le pïu nyïn kïr thïn cï liääp kek këcït mac. Ku tiɛ̈ŋ kɔc wäär cï lɛ̈i kek kïnden cï ye kiɛ̈ɛ̈t tiaam aya, agut län wäär ye riɛnke ŋic akuën. Keek aake kääc adɛ̈kdiɛɛt le pïu nyïn kïr yɔu ke muk thom cï Nhialic gäm ke,
3 ku ketkë waak Mothith alony ë Nhialic, ku waak Manh Amääl ëlä,
“Yïn Nhialic, yïn aril acïn kë thöŋ ke yïïn,
käk ye looi aa path ku aa kɔc gɔ̈i!
Ee yïn amac pinynhom ëbën,
kuat käk ye looi ëbën aala cök ku aa yith.
4 Raan ëbën abï riɔ̈ɔ̈c ë yïïn Bɛ̈ny! Ku riɛnku abï leec athɛɛr!
Ee yïïn ë rot yïn Nhialic ë yic.
Kɔc ë pinynhom aabï ya bɛ̈n ku dorkë yïïn.
Raan ëbën acï tɛ̈pɛth ye yïn luui thïn tïŋ.”
5 Nawën ë kënë cök, ke ɣa tïŋ luaŋ Nhialic ke ŋaany thok, kek duël Nhialic nyuɔɔth alɔŋthïn.
6 Ku bɔ̈ atuuc nhial kadhorou, wäär muk kädït rɛc apɛi kadhorou bei luaŋ ë Nhialic. Keek ëbën aake cieŋ alɛ̈th ɣer la diardiar, ku karkar cï looi mïläŋ tɔ̈c aa cïk kaar kepuɔ̈th.
7 Go län tök kam lääi wäär pïr kaŋuan, atuɔ̈ny tök ya atuuckä gäm aduŋ mïläŋ tɔ̈c la yic awuɔ̈ɔ̈c thiek bɔ̈ tënë Nhialic pïr akölriëëc ëbën, bï gäm kɔc ë pinynhom.
8 Duël ë Nhialic ëcï tol paat yic piny, tol bɔ̈ diik ku riɛl Nhialic yic. Ku acïn raan lëu ye bï la thïn, ɣet tɛ̈ bï kärɛc dït apɛi kadhorou wäär muk atuuc nhial ku bïï ke pinynhom, kaŋ thök.

16

Kärɛc dït apɛi ciëën kadhorou

1 Guɔ röldït apɛi piŋ ke cöt luaŋ pan Nhialic yic, ke ye lueel tënë atuuc nhial kadhorou ëlä, “Lak pinynhom ku gamkë kädït rɛc ciëënkä kadhorou, kärɛc riäŋ puɔ̈u ë Nhialic.”
2 Go atuny tueŋ këreɛc cï Nhialic lɛ̈k ye bï gäm kɔc ë pinynhom gam. Go ya ɣɔ̈ntöök rɛc rem apɛi kek tul kɔc la gup kïn lɛ̈i gup, ku kɔc këden cï kiɛ̈ɛ̈t door aya.
3 Go atuny ë rou këreɛc cï Nhialic gäm ye bï gäm kɔc pinynhom gam. Go ya pïu adɛ̈kdiɛɛt kek wel röt bïk ya riɛm, ku thou käk pïr rɛ̈ɛ̈r pïu yiic ëbën.
4 Go atuny ë diäk kärɛɛc cï Nhialic gäm ye bï gäm kɔc pinynhom gam. Go ya pïu wër yïth ye dek kek wel röt bïk ya riɛm.
5 Guɔ atuny yen muk pïu pinynhom piŋ ke lëk Nhialic, “Yïn acï yic tɛ̈k kɔc ë kärɛckä yiic, tɛ̈du kan ëmën ku tɛ̈thɛɛr ɣɔn, ee yïn apath yïtök rin le luɔ̈ŋdu cök.
6 Kɔc rɛc wäär cï kacku ku kɔc käkku tïŋ nɔ̈k aaca gäm riɛm bïk dek, yen këpath ke ke.”
7 Ku piɛŋ raan röl ke dhiau tɛ̈n ariäk ku lueel, “Ee tɛ̈de Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl, kärɛc ca gam aa yith ku aa la cök, luk aca ŋiɛc looi!”
8 Go atuny ë ŋuan këreɛc cï Nhialic gäm ye bï gäm kɔc pinynhom gam. Go akɔ̈l tuɔ̈c apɛi, ee cï Nhialic puɔ̈l bï kɔc nyop atuɔ̈c.
9 Kɔc aake cï atuny akɔ̈l nyop apɛi abï ke gäm gup ɣɔ̈ntöök. Gokë Nhialic lat guɔ̈p, Nhialic yen bïï kärɛckä, ku cïk luɔi kärɛc päl ku cïk Nhialic ye leec.
10 Ku gɛm atuny ë dhiëc këreɛc cï Nhialic gäm ye ku ler ku tɛ̈ɛ̈u thöny län rac nhom. Go ya muɔ̈ɔ̈th yen kum kɔc mɛc lɛ̈i piny arɛ̈k abïk kethook aa kac rin areɛm,
11 ku yekë kärɛc apɛi luɛɛl ë Nhialic guɔ̈p rin areɛm ku ɣɔ̈ntöök rɛ̈ɛ̈r kegup, ku cïk luɔi kärɛc päl.
12 Go atuny ë dätem këreɛc muk gam, go ya wärdït Yuparet yen döu, bï bänyŋaknhïïm lɔŋ ciëën puɔ̈l bïk tem kek apuruɔ̈ɔ̈kken.
13 Ku tiɛ̈ŋ wëi jakrɛc kadiäk cït aguek. Keek aake bɔ̈ bei këdït cït

15:3 B.bei 15:1 **15:4** Jer 10:7; Wk 86:9 **15:5** B.bei 38:21 **15:8** B.bei 40:34; 1Bŋ 8:10-11; 2Lëk 5:13-14; Ith 6:4 **16:3** B.bei 9:10 **16:4** B.bei 7:17-21; Wk 78:44 **16:10** B.bei 10:21 **16:12** Ith 11:15

jakanuaan thok, ku län rac thok, ku thoŋ län wäär aya bö kek wɛ̈t ë lueth yen kɔc wëŋ nyïn.
14 Keek aa wëi jakrɛc ë cath ke loi käk kɔc göi. Wëi jakrɛckä kadiäk aa bäny pinynhom ëbën kuɔ̈ɔ̈t nhïïm bï ke ɣäth tɔŋ yic. Tɔŋ kënë ë tɔŋ bï rot looi luŋdït bï Nhialic Madhɔl luk looi tënë kɔc pinynhom ëbën.
15 Aye Bɛ̈ny lueel, “Piɛŋkë! Ɣɛn abö cït ɣa ye cuär wakɔ̈u. Raan mit guɔ̈p ë raan ba yök ke këc nin, ciëŋ aläthke, rin bï cïï cath ke cïn alanh cieŋ bï guɔ̈p yär tɛ̈ tïŋ ye.”
16 Ku jɔl wëi jakrɛckä bänyŋaknhïïm kuɔ̈ɔ̈t nhïïm tɛ̈ ye kɔc Itharel cɔɔl, Amagedon.
17 Ku jɔl atuny ë dhorou këreɛc muk päl aliir yic. Go Nhialic jam röldït nhial ë thööc nhom luaŋde ku lueel, “Kuat këkith ëbën acï luɔɔi tɛ̈cït tɛ̈de.”
18 Ku biɛr deŋ apɛi, ku mɛ̈ɛ̈r ë mär thiek ku looi ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k rot abï kɔc riɔ̈ɔ̈c ëbën. Acïn këdït cït kënë cï rot kaŋ looi tënë cɛk ke raan pinynhom, ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k rɛc piny cït kënë.
19 Go gendït Babilon yeyic tek ë diäk, ku wit ayiɛ̈ɛ̈kyiɛ̈ɛ̈k gɛɛth ë pinynhom juëc, ku këya, ke Nhialic tëm gen Babilon awuɔ̈c thiek apɛi rin riäŋ piände.
20 Tɛ̈wën le piny rot yääk ke ɣɔ̈n thöny wïïr mär, ku la gat dïr piny ëbën.
21 Go gɔidït thiek apɛi lööny piny nhial ë kɔc nhïïm. Ku këya, ke kɔc lɛ̈ɛ̈t Nhialic rin cï yen deŋ cɔl atueny gɔi thiek apɛi cï piny bɛ̈n rac.

17

Tiŋ rac adëjöök

1 Go atuɔ̈ny tök atuuc wäär bö nhial kadhorou muk kärɛc kadhorou bɛ̈n tënë ɣa ku lueel ëlä, “Bäär ba yï nyuɔ̈th tɛ̈ bï Nhialic ë tiŋ rɛɛc adëjöök tɛ̈m awuɔ̈c thïn, yen tiŋ rɛ̈ɛ̈r wër yöth.*
2 Bänyŋaknhïïm ë pinynhom aacï kärɛc apɛi, käk ë bal looi kek ye, ku kɔc ë pinynhom aake ye miände dek bïk wiɛɛt, ku tɛ̈ cï kek wiɛɛt ka jɔl kärɛc apɛi käk ë bal looi kek ye.”
3 Go Wëi Nhialic la ɣaguɔ̈p, ku nyiɛɛi atuny Nhialic ɣa ku ɣɛ̈th ɣa roor tɛ̈ cïï cieŋ. Ee tɛ̈ɛ̈n ke ɣa tïŋ tiŋ cï nyuc län thith kɔ̈u, län la nhïïm kadhorou ku tuŋ kathiäär cï guɔ̈p thiäŋ rin ë Nhialic lat guɔ̈p.
4 Tik a cieŋ alanh thith ku alanh mathiäŋ. Ku acï mïläŋ tɔc ku käkkɔ̈k la diardiar ku guët dhëŋ thiääŋ yeguɔ̈p. Ku amuk aduŋ cï looi mïläŋ tɔc cï thiäŋ käracken ë bal ye looi.
5 Ku yenhom tueŋ acï rin gɔ̈t thïn rin cie deet yiic. Rin ye lueel ëlä, “Ee ɣɛn Babilondït, ɣɛn ë man diäär rɛc Ëbën, ɣɛn aye kärɛc jäl thïn kärɛc ë pinynhom ëbën.”
6 Ku tiɛ̈ŋ tiŋ wën ke cï wiɛɛt riɛm ë kɔc Nhialic wäär cï ke nɔ̈k, rin cï kek wɛ̈t Jethu gam.

Ku wën tïŋ ɣɛn ye, guɔ gäi apɛi.
7 Go atuny nhial ɣa thiëëc, “Yeŋö cï göi? Yïn aba lɛ̈k wɛ̈tde yic yen kënë, ku län ciɛth yen la nhïïm kadhorou ku tuŋ thiäär.
8 Län yen ca tïŋ ëmën acï kaŋ pïr thɛɛr, ku acïï ben pïr ëmën rin abï bɛ̈n bei piiny tɛ̈thuth mec yic aköldä, ku abï jal la rɔ̈m ke riääk. Kɔc pïr ë pinynhom këc Nhialic gät athɔ̈rde yic, athör ë pïr thɛɛr këc piny cak, aabï gäi tɛ̈ tïŋ kek ë län kënë. Acï kaŋ pïr, ku acïï ben pïr ya akölë, ku abï bɛn dhuk pinynhom.”
9 Go atuny nhial lɛ̈k ɣä, “Kënë awïc raan ŋic tak. Nhïïm kadhorou aa rɛ̈ɛ̈r nyïn kuɔ̈r kadhorou kek cï tik nyuc kenhïïm.
10 Kek aa bänyŋaknhïïm kadhorou aya. Bäny kadhiëc kamken aacï liu. Raan tök aŋot ye bɛnyŋaknhom ëmën ku dɛ̈t aŋot këc bɛ̈n, ku na le bɛ̈n ka bï rëër ë bääny yic kam koor.
11 Ku län bï bɛ̈n bei tɛ̈thuth, yen abï ya bɛnyŋaknhom ye kek bɛ̈t. Ku yen ë raan kam bänyŋaknhïïm kadhorou, ku yeen abï rɔ̈m ke riääk.

16:15 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 3:3 **16:16** 2Bŋ 23:29; Dhäk 12:11 **16:18** Ny 8:5; 11:13, 19 **16:19** Ith 51:17 **16:20** Ny 6:14 **16:21** B.bei 9:23; Ny 11:19 * **17:1** Wɛ̈tde yic gen Babilon. (Jer 51:13) **17:2** Ith 23:17; Jer 51:7 **17:3** Ny 13:1 **17:4** Jer 51:7 **17:8** Dan 7:7; Ny 11:7; Wk 69:28

12 “Tuŋ kathiäär ye ke tïŋkä, aa rëër
nyïn bänyŋaknhïïm kathiäär këc baai
guɔ mac, ku aabï riɛl dhiɛl yök bïk baai
mac kek lɛ̈i kam thiin koor.
13 Wɛ̈tden ë tök, abïk gam kedhie
bïk bäänyden thɔ̈n lɛ̈i.
14 Bänyŋaknhïïm kathiäär ku lɛ̈i
aabï keyiic mat ku thɛ̈rkë kek Manh
Amääl. Ku keek aabï Manh Amääl
kek kacke ke tiaam, rin Manh Amääl
yen ë bɛ̈nydït ë bäny, ku bänyŋaknhïïm
ku kacke kek aa kɔc cï Nhialic kuany
ku cɔɔl ke, ku kek aa kɔc cï wɛ̈tde
gam.”
15 Go atuuc lɛ̈k ɣa, “Pïu ye tïŋ cï
tik nyuc kenhïïm, aa rëër nyin kɔc ë
pinynhom ëbën.
16 Lɛ̈i ku bänyŋaknhïïm kathiäär ca
tïŋ aabï kenhïïm wɛ̈l adëjöŋ kënë.
Abïk dɔm ku thatkë ku retkë kɔ̈u, ku
pälkë ke cïn kë cieŋ. Aabï guäpde cuet.
Abïk rac ku yɔt abaŋ cï döŋ ë mac.
17 Bänyŋaknhïïm kathiäärkä aabï
ë kënë looi, rin cï Nhialic ye tääu
kepuɔ̈th bïk bäänyden gäm lɛ̈i, rin wïc
Nhialic ye këya. Aabï lääi theek ɣet tɛ̈
bï kë wïc Nhialic thök.”
18 Go atuny nhial lɛ̈k ɣa, “Tiŋ ca tïŋ
kënë ë gendït yen mac bäny pinyn-
hom ëbën.”

18

Nhialic acï Babilon rac

1 Nawën ë kënë cök ke ɣa ben atuny
nhial dɛ̈t tïŋ ke bɔ̈ bei nhial pan
Nhialic, ku atuny kënë ala riɛldït apɛi.
Ruɛl dïït ɣeer wën bɔ̈ bei tënë yen acï
pinynhom ëbën bɛ̈n looi bï ɣɛr.
2 Ku cööt röldït apɛi,
“Gendït Babilon acï riääk. Kɔc aacï
kat thïn ëbën.
Acïn raan cï döŋ thïn, aa jakrɛc ku diɛt
rɛc cït awujooŋ.
3 Kärɛc ë bal ye looi gen Babilon aacï
yen ke pinynhom ëbën liääp,
bï bäny pinynhom keek aa looi käk
ë bal, ciɛ̈t ke cï muɔ̈n kec apɛi
dek.
Ku tɛ̈ɛ̈n yen acï Nhialic rac puɔ̈u
yeguɔ̈p.
Ku kɔc ë pinynhom aake ye ɣɔɔc
thïn ku loikë kärɛc Nhialic rac
puɔ̈u.”
4 Ku piɛŋ röldɛ̈t ke jam nhial ku
lueel,
“Kackiɛ̈ jälkë geeu!
Ku bï week cïï mɛt awuɔ̈ɔ̈c looi keek
yiic kä,
ku bï Nhialic we cïï yïk kädït rɛc apɛi
cïmënden.
5 Awuɔ̈ɔ̈cken cïk looi aacï juëc nawën
ke la nhial abïk Nhialic dööt bïk la rac
puɔ̈u.
Go Nhialic awuɔ̈ɔ̈ckä yök ëbën, ku
aacïï bï kaŋ puɔ̈l ke cïï tɛ̈m
awuɔ̈c.
6 Dhiɛlkë luɔ̈i kärɛc cït käwäär cï kaŋ
aa luɔ̈i week.
Dhiɛlkë kärɛc wäär cï looi cool käk
wär käk wäär cï kaŋ luɔ̈i kɔc
kɔ̈k.
Adhiɛlkë gäm muɔ̈n kec apɛi bï wiɛɛt
cït tɛ̈wäär ye luɔ̈i kɔc kɔ̈k.
7 Ee nhiam riɛlden dït rɛ̈ɛ̈r ke yeen,
ku pïrden rëër yen käpath yiic.
Adhiɛlkë gäm kë rem yeguɔ̈p thöŋ kek
miɛt ë puɔ̈u dït rëër yen thïn.
Rin ye yen rot leec ëlä,
‘Ɣɛn tiŋ dïït ŋaknhom mac paandiɛ̈ ë
riɛl cïn ke tem ɣanhom,
ɣɛn acïn mony bï thou ku ba dhuur.’
8 Rin ye Babilon jiɛɛm kanhiaam këya,
ee kaam thiin koor ku abï Nhialic
kädït rɛc
apɛi cɔl aabɔ̈ tënë yeen cïmën tuaany,
ku cɔŋdït apɛi ku thuɔɔu.
Abï yɔɔt mac bï nyop ëbën, rin Bɛ̈ny
Nhialic yen bï ye tɛ̈m awuɔ̈c,
ala riɛldït apɛi.
9 “Bäny ë pinynhom wäär cï kärɛc
looi kek ye aabï dhiau ku löönykë
puɔ̈th tënë ye, tɛ̈ tïŋ kek tol many cï ye
yɔɔt nhom tɛ̈mec.
10 Aabï kɔ̈ɔ̈c tɛ̈mec, rin cï kek riɔ̈ɔ̈c
ciɛ̈t ke bï gäm awuɔ̈c thiek cït kën cï
gäm Babilon, rin wäär cï kek kärɛc
looi aya kek ye. Abïk aa lueel,
‘Ye këreɛc ë dë, gendït Babilon, gen ril
yen cï guɔ riääk ye kam thiin
yic!’

17:12 Dan 7:24 **18:2** Ith 13:21; 21:9; Jer 50:39; 51:8; Ny 14:8 **18:3** Ith 23:17; Jer 51:7 **18:4** Ith 48:20; Jer 50:8; 51:6, 45 **18:5** Cäk 18:20-21; Jer 51:9 **18:6** Wk 137:8; Jer 50:29 **18:8** Ith 47:7-9 **18:10** Edhe 26:16-17 **18:11** Edhe 27:31, 36

11 “Kɔc ë ɣɔɔc pinynhom aa dhiau
rin Babilon, rin acïn raan bï käkken
bɛn lɔ̈k ɣɔɔc.
12 Mïlɔ̈ɔ̈ŋken tɔ̈c, ku alɛ̈th path, alɛ̈th
cï looi mïläŋ thith ku guët path ku
käpuɔth kɔ̈k cie lac yök ku tuŋ aa kön,
ku kuɔ̈r path la diardiar, acïn raan bï
keek bɛn lɔ̈k ɣɔɔc tënë ke.
13 Miök ŋïr, määu ku abïïk, ku ɣɔ̈k ku
thök, ku mïthiɔ̈ɔ̈ŋ ku lääi kɔ̈k baai ku
tiim path ku aloony, acïn raan bï ke
lɔ̈k ɣɔɔc.
14 Abï kɔc ɣɔɔc aa lueel tënë Babilon
ëlä, ‘Kuat käpath wäär ye ke cam, ku
käpuɔth wäär ye ke cieŋ aacï rac, ku
aacïï bï bɛn yök acïn.’
15 Kɔc ë ɣɔɔc wäär cï jak rin ye kek
käkken ɣɔ̈c ye aabï dhiau tɛ̈ tïŋ kek ye
ke dɛ̈p. Aabï ya kɔ̈ɔ̈c tɛ̈mec rin wäär cï
kek mat kek ye ciɛ̈t ke bï mat ë riääk
yic aya.
16 Abïk aa lueel,
‘Ye kërɛɛc ë dë tënë gendït cït kënë,
gen dïït dhëŋ cït raan ceŋ mïlɔ̈ɔ̈ŋ tɔ̈c
ku guët path yeyeth!
17 Rin käkkä aacï guɔ bɛ̈n määr nyin
yic.’
“Kɔc ë riäth geer adɛ̈kdiɛɛt yiic, ku
kɔc la käkken yekë keek la ɣaac riäth
yiic, käk ye kek pïr thïn aabï kɔ̈ɔ̈c
tɛ̈mec,
18 ku dhiɛɛukë tɛ̈ tïŋ kek tol nhom ke
dɛ̈p geeu kek käk tɔ̈ thïn ëbën, ku jɔlkë
ya lueel, ‘Makei! Acïn gendït cï kaŋ
ciɛ̈t ë gen!’
19 Ku jɔlkë kenhïïm pot ë ŋeth bïk
nyuɔɔth lɔn cï kek puɔ̈th löny ku
dhiɛɛukë apɛi ku luelkë,
‘Makei! Cï gendït riääk këya?
Gendït wäär ye kɔc la riäth jiɛɛk la yök
thïn,
yen cï guɔ riääk ye kaam thiin yic kek
käk tɔ̈ thïn ëbën!
20 Kɔc rɛ̈ɛ̈r pan Nhialic miɛtkë puɔ̈th
rin cï Nhialic Babilon rac.
Miɛtkë puɔ̈th kɔc ë Nhialic ku atuuc ë
Raan cï lɔc ku dɔc,
ku kɔc käk Nhialic tïŋ rin cï Nhialic
Babilon tɛ̈m awuɔ̈c tɛ̈cït tën
kärɛc wäär cï keek luɔ̈i week.’ ”
21 Ku tiɛ̈ŋ atuny Nhialic ril cï
kuurdït thiek kuany ku piir wïïr
adɛ̈kdiɛɛt yic ke lueel,
“Kënë yen ee tɛ̈ bï gendït Babilon rac
thïn,
ku acïï ben tïŋ acïn.
22 Yïn Babilon acïn läär bï bɛn piŋ yiic
tɛ̈du,
ku acïn këët bï bɛn piŋ röt ke gut
thom, tɛ̈dë ke ye kɛŋ kooth yiic.
Kɔckun atëët ëbën aabï määr,
ku wëthkun ye rap guur abï cïɛ̈n rap
ben guur thïn.
23 Ku mɛ̈c acïï bï kaŋ bɛn tïŋ nyïn ke
dɛ̈p,
ku acïn ruɛ̈i bï bɛn looi,
rin kɔckun ë ɣɔɔc kek aake ye kɔcdït
pinynhom,
ë pinynhom cam tɛ̈bäär ë ruëëny.”
24 Nhialic acï Babilon tɛ̈m awuɔ̈c
rin le yen guɔ̈p awuɔ̈c cï yen kɔc käk
Nhialic tïŋ nɔ̈k, ku kɔc juëc kɔ̈k ë
Nhialic, Babilon ala guɔ̈p awuɔ̈c cï
yen kɔc juëc ë pinynhom ëbën nɔ̈k.

19

Riäŋ ë Babilon ë kɔc Nhialic miëët puɔ̈th

1 Tɛ̈wën cï atuny ril thök ë jam, ke ɣa
piŋ kɔc röt nhial ke loi kiɛɛu apɛi ku
luelkë,
“Lecku Nhialic! Nhialic yen acï ɣo
luɔ̈k, diik ku riɛl aa käk Nhial-
icda kedhie.
2 Luɔ̈ŋde ee yic ku ala cök.
Yen acï tiŋ adëjöök wäär ŋiɛc tɛ̈m
awuɔ̈c thöŋ kek käk cï luɔ̈i kɔc
ë pinynhom.
Babilon cï pinynhom rac, rin rim kɔc
Nhialic atɔ yecin.”
3 Ku ben thän awën loi kiɛɛu yai
cam,
“Lecku Nhialic!
Babilon abï dëp ku many nyop ye abï
tol ya la nhial akölriëëc ëbën.”

18:13 Edhe 27:12, 13, 22 **18:15** Edhe 27:31, 36 **18:16** Ith 23:14; Edhe 27:26-30 **18:18** Edhe 27:32 **18:19** Edhe 27:30-34 **18:20** L.rou 32:43; Jer 51:48 **18:21** Jer 51:63-64; Edhe 26:21 **18:22** Edhe 26:13; Ith 24:8 **18:23** Jer 7:34; 25:10 **18:24** Jer 51:49 **19:2** L.rou 32:43; 2Bŋ 9:7 **19:3** Ith 34:10

4 Ku tiɛŋ kɔcdït kathiärou ku ŋuan,
ku lääi pïr kaŋuan ke gut kenhiɔl piny
ë Nhialic nhom ku dorkë ke cï nyuc
thönyde nhom,
"Yenakan, Lecku Nhialic!"

Yan thiëŋ Manh Amääl

5 Ku piɛŋ röl ke cöt thööc lööm ku
lueel,
"Wek aa dhil Nhialicda leec, week
ëbën,
kɔc ril ku kɔc niɔp, wek kɔc thek yeen
ëbën ye door."

6 Ku piɛŋ kɔc juëc ke loi kiɛɛu nhial
apɛi, ke loi arööl cït arööl ë pïu kat apɛi,
ku cït mär deŋ ku luelkë,
"Lecku Nhialic! Rin Bänyda, Nhialic
Madhɔl ee Bɛnyŋaknhom!
7 Jɔlku puöth miɛt ku lecku Nhialic,
rin cï nïn thiëŋ Manh Amääl thök, ku
nyan thiak acï rot guiir bï lor.
8 Acï Nhialic ruök alɛ̈th path cïn gup
acuɔl bï keek cieŋ."

Alɛ̈th path aatö nyin käpath ye raan
luöi Nhialic.
9 Go atuuc lɛ̈k ɣa, "Gät wëlkä, kɔc
mit puöth aa kɔc cï cɔɔl ë yan thiëŋ
Manh Amääl yic." Ku mɛt thïn ëlä,
"Wëlkä aa wël ë yith bö tënë Nhialic."

10 Guɔ ɣanhiaal guöt piny yenhom
ba door. Go lɛ̈k ɣa, "Duk loi këya!
Ee Nhialic yen aya luööi cïmën ye yïn
ku miɛ̈thakun cï gam, kɔc cï yic cï
Jethu nyuɔɔth, buɔɔth yic. Ee Nhialic
ë rot yen aye door." Rin yic cï Jethu
nyuɔɔth yen ë kɔc cɔl agam wɛ̈t ë
Nhialic.

Raan cath mathiäŋ ɣer

11 Ku tiɛŋ pan Nhialic ke ŋaany thok,
go ya mathiäŋ ɣer yen tiɛŋ thïn kek
raan cath ë ye. Ee yen raan ë Nhialic
luööi ë puön ɣer, kuat käk ye looi ëbën
aaya yith, tɛ̈ looi yen luk tɛ̈dë ke ye
tɔŋ, ka la cök ëbën.
12 Yen adɛ̈p nyin cïmën mac, ku
acieŋ ajöm juëc yenhom. Acï gät köu
rin, ku ë yen anic riɛnke ë rot.
13 Ku acieŋ alanh bär yeköu cï köu
thiäŋ ë riɛm. Ku riɛnke aa, "Wɛ̈t ë
Nhialic."
14 Abuɔɔth apuruuk Nhialic ke cieŋ
alɛ̈th ɣer, ku aake cath mïthiööŋ ɣer.
15 Ku pal moth ë bɛ̈n bei yethok
bï yen kɔc ë pinynhom tök. Abï
kɔc pinynhom mac ke cïn aŋuän,
aabï nhiac yiic cïmën mön nhiɛ̈c bei
athuääi yic, bïk riäŋ puöu ë Nhialic
yök kegup.
16 Ku alanhde köu ku yeɣäm, rin
acï göt thïn ëlä, "BɛNYŊaknhom Ë
BÄnyŊaknhÏÏm, BɛNYDÏt Ë BÄnydÏt
ËbËn."
17 Guɔ atuny nhial kääc aköl nyin
tïŋ, ke cɔl diɛt pär aliir yic ëbën ku
lueel röldït, "Bäk tɛ̈n, bäk bɛ̈n mïth
miëthdït ë thëi cï Nhialic guiir!
18 Bäk ŋuɛtkë gup bänyŋaknhÏÏm,
kɔcdït apuruuk, kɔcdït ril, gup
mïthiööŋken ku kɔc cath ë ke, gup kɔc
ëbën, kɔc aloony ku kɔc cie aloony,
kɔcdït ku kɔc kor!"
19 Ku tiɛ̈ŋ lɛ̈i ku bänyŋaknhÏÏm ë
pinynhom kek apuruööken, ke kuut
kenhïïm ëbën bïk la thör kek raan cath
mathiäŋ ku apuruöökke.
20 Go lɛ̈i dɔm, kek raan wɛ̈t lueth
wëŋ yen kɔc nyïn lueel, raan käk kɔc
göi looi, bï kɔc la nhïïm kïn lɛ̈i kenhïïm
tueŋ muör rin käkken kä ku dorkë
këden cï kiɛ̈ɛ̈t. Go keek ëbën karou
piɛɛr manydït tuc apɛi bɛ̈n bei kuur
yic ke pïr.
21 Ku näk apuruööken ëbën ë pal
bɛ̈n bei raan cath mathiäŋ thok. Ku
guäpken aacï diɛt bɛ̈n ŋueet.

20

Ruöön tiɛm tök

1 Ku tiɛ̈ŋ atuny nhial ke bö piny,
ke muk wënh ye tɛ̈thuth mec yic tuer
thok, ku luŋ arëk dït thiek apɛi.
2 Ku dɔm atuny nhial këdït cït
jakanuaan, këpiiny thɛɛr yen jɔŋrac dït
ë pinynhom, ku rek ë ruöön tiɛm tök.
3 Ku piir tɛ̈thuth mec yic apɛi, ku riit
thïn ku thiöök thïn ë thaany. Ku abï
rëër ë tɛ̈ën ë ruöön tiɛm tök. Ku këya

19:5 Wk 115:13 **19:6** Edhe 1:24; Wk 93:1; 97:1; 99:1 **19:11** Edhe 1:1; Wk 96:13; Ith 11:4 **19:12** Dan 10:6 **19:15** Wk 2:9; Ith 63:3; Juel 3:13; Ny 14:20 **19:18** Edhe 39:17-20 **19:20** Ny 13:1-18 **20:2** Käk 3:1

acïï bï lëu bï kɔc pinynhom bɛn tuɔ̈ɔ̈r nyïn. Ku na la runkä thök ke yeen abï päl aɣeer ë kaam koor.

4 Ku tiɛ̈ŋ kɔc ke cï nyuc ë thöc nhïïm,
ku tiɛ̈ŋ wëi kɔc wäär cï tɛm röt rin
cï kek wɛ̈t Jethu Krïtho ku yen wɛ̈t
Nhialic gam. Kɔckä aake näk ke rin
këc kek wɛ̈t lɛ̈i gam ku dorkë, ku aacïn
gup kïn ë lɛ̈i kenhïïm tueŋ ku kecin.
Aacï bɛn pïr ku nyuuckë ë thöc nhïïm,
rin cï Nhialic ke gäm riɛl bïk mac. Ku
jɔlkë mac kek Raan cï lɔc ku dɔc ë
ruɔ̈ɔ̈n tiɛm tök.
5 Na cï runkä thök, ke kɔc kɔ̈k cï
thou, kɔc cï gam ku kɔc ë pinynhom
aabï bɛn pïr, ku ë yen jön rot tueŋ bï
gup kɔc cï thou röt jɔt.
6 Ku Nhialic abï kɔckä dɔɔc, ku keek
aabï ya kacke rin ye kek kɔc cï kaŋ
pïr, rin cï ke kaŋ jɔt thou yic. Ku keek
aacïï bï thou thon ë rou, ku aabï ya
kɔc Nhialic luɔ̈ɔ̈i ku Jethu Krïtho, ku
aabï mac kek ye ke ye bäny ë tök ruɔ̈ɔ̈n
tiɛm tök.

Jɔŋrac acï tiaam

7 Tɛ̈ le ruɔ̈ɔ̈n tiɛm tök thök, ke jɔŋrac
abï lony tɛ̈wäär cï ye mac thïn.
8 Ku abï bɛn bɛ̈n ë pinynhom bï
kɔc kɔ̈k bɛ̈n wëëŋ nyïn, kɔc cï thiëi ë
bɛ̈ɛ̈i pinynhom yiic cɔl Gok ku Magok.
Aabï jɔŋrac mat yiic ku ɣɛ̈th ke tɔŋ yic.
Ku keek aa juëc ka cït liɛɛt agör.
9 Ku weerkë pinynhom ëbën, ku
goolkë gen nhiɛɛr Nhialic piny, gen
rëër kacke thïn. Go Nhialic mac tuɔ̈ɔc
piny nhial bï ke nɔ̈k ëbën.
10 Ku cuɛt jɔŋrac wäär ke wëŋ
manydït tuc apɛi bɛ̈n bei kuur yic,
tɛ̈wäär cï lɛ̈i ku kɔc tör lueth kaŋ cuat
thïn. Ku keek aabï reem akö̈l ku wɛ̈ɛ̈r
ë tɛ̈ɛ̈n akölriɛ̈ɛc ëbën.

Luŋ thök ë piny

11 Ku tiɛ̈ŋ thönydït ɣer apɛi kek raan
cï nyuc yenhom. Go piny ku nhial
määr yenhom tueŋ ku cïn raan ben ke
tïŋ acïn.
12 Ku tiɛ̈ŋ kɔc cï thou ëbën kɔcdït
ku kɔckor ë pinynhom ëbën ke kääc
thööc lɔ̈ɔ̈m. Ku jɔl athör ŋaany yiic,
ku athör cï käk cï kɔc pinynhom looi
gɔ̈t thïn, ku jɔl athör dɛ̈t yen athör
pïr ŋaany yic aya. Ku kɔc ëbën aake
ye tɛ̈m awuɔ̈c thöŋ kek kë cï ŋɛk looi
pinynhom, cï gɔ̈t riɛnke thook athöör
yic.
13 Ku jɔl kɔc ke thou wïïr bɛ̈n ku
kɛ̈ɛ̈ckë Nhialic nhom luk yic, ku jɔl kɔc
cï thou rëër guäpken piiny rɛ̈ŋ yiic röt
jɔt aya, ku kɛ̈ɛ̈ckë Nhialic nhom luk
yic. Ku keek aacï bɛ̈n tɛ̈m awuɔ̈c thöŋ
kek käk ke cïk looi pinynhom.
14 Go thou nhom guɔ̈p cuat manydït
dɛ̈p apɛi yic. Manydït dɛ̈p kënë yen ë
thon ë rou.
15 Kuat raan liu riɛnke athör ë pïr
yic, acï cuat baau mac dɛ̈p kënë yic.

21

Pinynhom ku nhial ë yam

1 Ku jal pinynhom ku nhial ë yam
tïŋ, rin cï piny ku nhial thɛɛr määr, ku
cïn wërdït kɔ̈k ben rëër thïn.
2 Ku tiɛ̈ŋ gen Nhialic yen
Jeruthalem ë yam, ke bɔ̈ piny nhial
pan Nhialic bï bɛ̈n pinynhom. Gen ë
Nhialic acï guiir cïmën nyan cï guiir
bï gäm moc.
3 Ku piɛŋ raan ke cöt röldït apɛi
ë thööc lɔ̈ɔ̈m ku lueel, “Ëmën pan
Nhialic arɛ̈ɛ̈r kek raan! Ku keek aabï
ya kacke, ku Nhialic nhom guɔ̈p abï
rëër ke ke ku abï ya Nhialicden.
4 Abï pïu wɛɛc wei kenyïn. Ku acïn
raan bï bɛn thou acïn. Acïn raan bï
puɔ̈u bɛn riääk ku dhiɛɛu, tɛ̈dë ke ben
tɛ̈rem yök yeguɔ̈p cïmën thɛɛr, rin käŋ
aacï röt waar.”
5 Ku lueel raan cï nyuc thööc nhom
ëlä, “Tiɛ̈ŋkë! Käŋ ëbën aluɔɔi bïk aa
yam!” Ku lueel aya ëlä tënë ɣa, “Gät
kënë, alëu ba gam yen kë luɛɛl rin
wëlkä aa yith.
6 “Kuat käkkith ëbën ëcï luɔɔi tɛ̈cït
tɛ̈de. Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ.
Ɣɛn abï raan nɛ̈k rou gäm pïu dek, aba
gäm pïu ë pïr, ku aba gäm ye ë path.
7 Kuat raan cï tiam abï käkkä yök
tënë ɣa. Aba gäm ë käkkä ëbën, ku

20:4 Dan 7:9, 22 **20:8** Edhe 7:2; 38:2, 9, 15 **20:12** Dan 7:9-10 **21:1** Ith 65:17; 66:22; 2Pït 3:13 **21:2** Ith 52:1; 61:10; Ny 3:12 **21:3** Edhe 37:27; Leb 26:11, 12 **21:4** Ith 25:8; 35:10; 65:19 **21:6** Ith 55:1 **21:7** 2Tha 7:14; Wk 89:26-27

ɣɛn abï ya Nhialic ku yeen abï ya manhdiɛ.
8 Ku kɔc riɔc, ku kɔc cï gamden puɔ̈l ku kɔc cä adumuɔ̈ɔ̈m looi, kɔc cï kɔc nɔ̈k, kɔc ë luui käräc, kɔc ë jɔŋrac, kɔc jakrɛc door, ku kɔc alueth, kɔckä ëbën aabï cuat manydït tuc bɛ̈n bei kuur yic, ku yen ë thon ë rou."

Jeruthalem ë yam

9 Go atuɔ̈ny tök kam atuuc kadhorou wäär muk kërac apɛi ciëën bɛ̈n ku cɔɔl ɣa, "Bäär lokku ba yï la nyuɔ̈th nyan bï ya tiŋ Manh Amääl."
10 Go Wëi Nhialic la ɣaguɔ̈p ku ɣɛ̈th atuuc ɣa ë kuurdït bär nhom. Ee tɛ̈ɛ̈n ke nyuth ɣa Jeruthalem gen ë Nhialic ke bɔ̈ piny nhial pan Nhialic.
11 Ee dɛ̈p diardiar ke diik Nhialic. A dɛ̈p cït kuur cï guaŋ bï la lëŋlëŋ.
12 Ku acï gɔɔ̈l piny kal ril bär, ku ala thok kathiäär ku rou, ku thokkä ëbën aaye atuuc kɔɔ̈c thïn. Ku thokkä aacï rin kuat Itharel kathiäär ku rou gɔ̈t thïn.
13 Ku kal cï gɛu gɔɔ̈l piny ë la guɔ̈k kaŋuan, ku guɔ̈ŋ tök ë la thok kadiäk.
14 Kal cï ke gɛu gɔɔ̈l piny aacï buth aleeldït kathiäär ku rou nhïïm. Ku rin atuuc Manh Amääl kathiäär ku rou aake cï gät aleelkä kɔɔ̈th.
15 Ku atuny wäär yen jam ke ɣa, amuk wai cï looi mïläŋ tɔc bï yen gɛu athem, pänyde ku thuɔkke.
16 Gɛu ala guɔ̈k kaŋuan thöŋ thook. Ku them atuny nhial gɛu waiden wën muk, ku yök ke cït meel tiɛm tök ku buɔt kadhiëc bɛ̈r ë kɔ̈u, ku lääu yic kek bɛ̈r la nhial ë cït kënë aya.
17 Ku them atuuc la nhial ë kal ku dït ë kɔ̈ude aya, ku yök ke ye akäätth thiärdätem. Käk ke ye atuuc them aake cït käk ye kɔc them ë path.
18 Päny cï gɛu looi, aacï buth kuur ɣer dhëŋ ku gɛu nhom ëcï looi mïläŋ tɔc la gɛi cït macar.
19 Puɔ̈ɔ̈ny ë gɛu aake cï jɔɔk cök kuat aleel la diardiar. Aleel ke cï puɔ̈ɔ̈ny jɔɔk cök aya aake yiic thiäär ku rou. Kɔ̈k aake thith, ku kɔ̈k aa ɣer ku kɔ̈k aa maŋök, kɔ̈k aa mïthiɔ̈ɔ̈ŋ, kɔ̈k aa mïkëth, kɔ̈k aa mïyën, kɔ̈k aa mïlɔ̈ɔ̈th, kɔ̈k aa maliïk, ku kɔ̈k aa mamer.
20 Ku kït ëbën aake ye thiäär ku rou.
21 Thok kathiäär ku rou ë genë aake cï looi aleel ɣer kathiäär ku rou, thuɔŋ tök ë ye looi alel ɣer tök, ku gëëk ë gɛu yic aacï looi mïläŋ tɔc la diardiar cït macar.
22 Ɣɛn akëc luaŋ Nhialic ye kɔc röök thïn tïŋ, ee gen kënë yic, rin Bɛ̈ny Nhialic Madhɔl ku Manh Amääl kek aa luaŋ Nhialic.
23 Gen kënë ëcïï wïc ruɛl akɔ̈l, tɛ̈dë ke ye pɛɛi, rin ala ruɛlde ë rot, rin ruɛldït Nhialic yen aye ye mer yic, ku Manh Amääl yen aye ye mer yic cïmën many adök.
24 Ku ruɛl ë gen yen aye kɔc cath thïn, ku bäny pinynhom aabï ya bɛ̈n bïk jaakden bɛ̈ɛ̈i thïn.
25 Kal aabï ya rëër ke ŋaany thook akɔ̈l ku wɛ̈ɛ̈r, rin piny acï ben a cuɔl.
26 Kɔc wuɔ̈t ëbën aabï bɛ̈n ë gen yic rin bï kek Nhialic bɛ̈n aa door ku leckë.
27 Acïn kɔc la gup adumuɔ̈ɔ̈m bï puɔ̈l bïk la geeu, ayï kɔc ë luui käk kɔc cɔl ayär gup ku kɔc tör lueth. Kɔc bï puɔ̈l bïk la geeu aa kɔc cï riɛnken gɔ̈t athör ë pïr Manh Amääl yic.

22

1 Ku ben atuny nhial ɣa nyuɔ̈th wär cï thiäŋ pïu ë pïr la kïrkïr apɛi bɔ̈ tënë thöny Nhialic ku Manh Amääl,
2 ke kuëër geeu gëk ciɛl yic. Agör ë wär lɔŋ ku lɔŋ, akɛ̈ɛ̈c tim ë pïr thïn, tim luɔk ë pɛɛi thok ëbën ruɔ̈ɔ̈n tök yic, ku kɔc wuɔ̈t ëbën aa yiɛthke lööm bï kek ɣɔ̈ntöök aa cɔl adem, ku tuɛny kɔ̈k aya.
3 Acïn dɛ̈t mɛɛn Nhialic bï rëër ye gen kënë yic. Kɔc Nhialic ku thöny Nhialic kek thöny Manh Amääl kek aa rɛɛ̈r thïn, ku kɔc ë Nhialic kek aabï ye aa door.
4 Kɔckä aabï Nhialic aa tïŋ ku rin Nhialic abï gät kenhïïm tueŋ.
5 Abï ciɛ̈n cuɔl ë piny ye gen yic. Kɔc ë rëër thïn aacïï bï wïc ruɛl akɔ̈l, tɛ̈dë

21:10 Edhe 40:2 **21:13** Edhe 48:30-35 **21:15** Edhe 40:3 **21:21** Ith 54:11-12 **21:23** Ith 60:19-20 **21:24** Ith 60:3 **21:26** Ith 60:11 **21:27** Ith 52:1; Edhe 44:9 **22:1** Edhe 47:1; Dhäk 14:8 **22:2** Cäk 2:9; Edhe 47:12 **22:3** Dhäk 14:11

ke ye many bï piny mer yen wïckë. Rin Nhialic yen abï ya ruɛlden. Aabï rëër thïn ke ye bäny akölrïëëc ëbën.

Bɛ̈n ë Jethu

6 Go atuuc lɛ̈k ɣa, “Kuat käk ca tïŋ ku piŋ ke aa yith ëbën. Ku Bɛ̈ny Nhialic yen Wɛ̈ike ɣäth ë kɔc käk Nhialic tïŋ gup, yen acä atuɔ̈nyde tuɔ̈ɔ̈c bï kacke nyuɔ̈th käk bï röt looi ye nïnkä.”
7 Aye Jethu lueel ëlä, “Dhiɛlkë piŋ apath! Ɣɛn abɔ̈ ëmën! Kɔc mit puɔ̈th aa kɔc thek käk cï lueel athör këënë yic ëbën!”
8 Ee ɣɛn Joon ɣɛn a ɣa pïŋ ku tiɛ̈ŋ käkkä. Tɛ̈wën cï ɣɛn ke piŋ ku tiɛ̈ŋ ke, ke ɣa gut ɣanhiɔl piny yecök ku duɔɔr atuny wën nyuth ɣɛn käkkä.
9 Go jal lɛ̈k ɣa, “Duk loi këya! Ɣɛn alony cïmëndu, ku miɛthakui kɔc käk Nhialic tïŋ, ku kɔc ëbën käk tɔ̈ athör yic theek. Dor Nhialic!”
10 Ku lëk ɣa, “Duk käk cï gɔ̈t athör käk Nhialic këënë yic thian tënë kɔc, rin cï piny thiɔ̈k ke thök.
11 Ku kɔc kärɛc looi aabï ŋot ke la tueŋ ke looi kärɛc, ku kɔc cï wɛ̈t Jɔŋrac gam aabï ŋot loikë këya. Ku kɔc ë luui käpath aabï ya luui käpath. Ku kɔc Nhialic aabï la tueŋ ke luui Nhialic.”
12 Aye Jethu lueel ëlä, “Piɛŋkë apath ɣɛn abɔ̈ ëmën thiin, ɣɛn abɔ̈ ba kɔc bɛ̈n riɔp, tɛ̈dë ke ɣa tëm kɔc awuɔ̈c thöŋ kek kë cï ŋɛk looi thɛɛr wäär.
13 Ee ɣɛn jɔ̈k ë cök ku ɣɛn thök ë käŋ.
14 “Kɔc mit gup aa kɔc cä aläthken lɔɔk riɛm Manh Amääl, rin aabï la yic bïk mïth tim pïïr cam, ku aala yic aya bïk la gen Nhialic ë yam.
15 Kɔc tɔ̈ gɛu kɔ̈u aa kɔc pan mac, kɔc cï kegup yiëk acuɔl rin theek kek jɔŋrac, kɔc näk ë kɔc, ku kɔc ë jam lueth, ku kɔc luui käk bal aacïï kɔŋ la ë gen këënë yic acïn.
16 “Aye Jethu lueel ëlä, Ɣɛn acä atuɔ̈nydiɛ̈ tooc bï käkkä bɛ̈n lɛ̈k we, wek akuut cï gam. Ɣɛn ë kuat dhiënh bɛ̈nyŋaknhom Debit, ee ciëër bak piny ë ruɛl bɛ̈ëi.”
17 Aye Wëi Nhialic ku kɔc Nhialic kek cït nyan thiak ë Manh Amääl lueel, “Bäk!” Ku kuat raan piŋ ë këënë adhil lueel aya, “Bäk!” Na le raan nɛ̈k rou ke bɔ̈, kuat raan nɛ̈k rou abï dek pïu pïïr ë path.

Thök ë wël

18 Ɣɛn Joon, ɣɛn alëk kuat raan piŋ ë wɛ̈t këënë puɔ̈u ëbën, na le raan juɛk këde thïn ka bï Nhialic tuɔ̈c kärɛc cï gɔ̈t athör këënë yic.
19 Ku na le raan nyɛɛi wɛ̈t tök kam wël tɔ̈ athör wël cï nyuɔ̈th ɣɛn yic, ke Nhialic abï yinyden bï tɛ̈k ye mïth tim ë pïïr yic, ku la gen yam, cï ke gɔ̈t athör këënë yic, nyaai tënë ye.
20 Ku Jethu raan lëk kɔc käkkä ëbën aye lueel, “Ɣɛ̈ɛ̈-ɣɛ̈ɛ̈! Ɣɛn abɔ̈ ëmën!” Këya, ee tɛ̈de. Bäär Bɛ̈ny Jethu!
21 Bï dhëëŋ Bɛ̈ny Jethu rëër kek kɔc ë Nhialic. Yenakan.

22:5 Ith 60:19; Dan 7:18 **22:11** Dan 12:10 **22:12** Ith 40:10; 62:11; Wk 28:4; Jer 17:10 **22:13** Ny 1:8, 17; 2:8; Ith 44:6; 48:12 **22:14** Käk 2:9; 3:22 **22:16** Ith 11:1, 10 **22:17** Ith 55:1 **22:19** L.rou 4:2; 12:32